

'Wɔsuslɔlue loluu
'sɛbhɛ

New Testament in Kouya

W^ususlolue loluu 'sēbhē New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65

Contents

Matie	1
Malukı	47
Lukı	75
Zaan	127
Lenugbunya	163
Wlomu -nyuma	210
1 Kolenti -nyuma	230
2 Kolenti -nyuma	249
-Galasii -nyuma	262
Efeti -nyuma	269
Filipu -nyuma	276
Kolosu -nyuma	281
1 Tesalonikı -nyuma	286
2 Tesalonikı -nyuma	290
1 Timotee	293
2 Timotee	299
Titı	303
Filemō	306
Eblenya	308
'Zake	323
1 Pielı	328
2 Pielı	334
1 Zaan	338
2 Zaan	343
3 Zaan	344
Zudı	345
Zaaan 'yliwugbunya	347

Matiee 'sebhε Sa Matie gbaa -Zezuu gbuzɔnu gbɔ

-Zezuu -gɔgbɔ Matie cɛlia, mɔ -wa. Nu, Matie mɔ -Zezuu *'bɛnɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ glaa -nyɛmɛ yabhlo nya. Zuifu -yla Matie cɛlia wee 'sebhε nu. -Lagɔ ka 'cɛn ɔ -Bhasanyɔɔ tietiegbɔɔ wɛli wla, 'in -Lagɔgbɔɔ -falɔpanya ka -mɔɔ daa cɛli *'wɔsuslolue sɔaa 'sebhε 'wɔ. 'Sebhε nu 'wɔ, Matie slolua we Zuifu nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ (Mɔ -wa Mesi).

-Zezuu dukpasɔ
(Lk 3.23-28)

¹ -Zezu Klisu dukpasu ηmɔ nu: ɔɔ -Zezu *Klisi mia, ɔ dukpasa -wa *-Davidi, 'in *Ablaamu mia -Davidu dukpasa nya.

² Ablaamu gwalia Izaki.
Izaki gwalia Zakɔbu.

Zakɔbu gwalia Zuda -yɔ ɔ bhelia.

³ Zuda gwalia Pelesi -yɔ Zela, nu, wa 'nyaa -wa Tamaa.

Pelesi gwalia Eslamu.

Eslamu gwalia Alamɔ.

⁴ Alamɔ gwalia Aminadabu.

Aminadabu gwalia Naason.

Naason gwalia Salma.

⁵ Salma gwalia -Boazi, nu, ɔ 'nyaa -wa *Wlaabu.

-Boazi gwalia Obedi, nu, ɔ 'nyaa -wa Wluti.

Obedi gwalia -Zesee.

⁶ -Zesee gwalia nyumaa 'wlu-lapɔnyɔ -Davidi.

-Davidi gwalia *Salomɔɔ, Ulii 'ηwnɔ nya.

⁷ Salomɔɔ gwalia Wloboamu.

Wloboamu gwalia Abia.

Abia gwalia Aza.

⁸ Aza gwalia Zozafati.

Zozafati gwalia Zolamu.

Zolamu gwalia Oziasɔ.

⁹ Oziasɔ gwalia Yotamu.

Yotamu gwalia Akazi.

Akazi gwalia Ezekiasɔ.

¹⁰ Ezekiasɔ gwalia Manasee.

Manasee gwalia Amɔn.

Amɔn gwalia -Zoziasɔ.

¹¹ -Zoziasɔ gwalia Yekonia -yɔ ɔ bhelia.

We bhla wa kpaɔ *Izlaelnyɛma, 'in wa yia wa Babilonu kwa.

¹² -Mɔɔ 'bɔɔ, Yekonia gwalia Salatieli.

Salatieli gwalia Zolobabeli.

¹³ Zolobabeli gwalia Abiudu.

Abiudu gwalia Eliakimu.

Eliakimu gwalia Azɔɔ.

¹⁴ Azɔɔ gwalia Sadɔku.

Sadɔku gwalia Akimu.

Akimu gwalia Eliudu.

¹⁵ Eliudu gwalia Eleazaa.

Eleazaa gwalia Matan.

Matan gwalia Zakɔbu.

¹⁶ Zakɔbu gwalia Malii 'lowli *-Zezefu. Nu, Malii gwalia -Zezu wa laa Klisi, -mɔɔ ji -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.

¹⁷ Nu, we 'ka Ablaamu -gɔ 'bhɔ, we 'ka -Davidi yli, dukpasɔ -zakpa kugbua lɛ -mnɔa -wa. We 'ka -Davidi -gɔ 'bhɔ, we 'ka wa kpakpie yli, 'in wa 'ka wa Babilonu kwa, we nɔni dukpasɔ -zakpa kugbua lɛ -mnɔa. -Mɔɔ 'bɔɔ, we 'ka wa Babilonu -kwakwie -gɔ 'bhɔ, we 'ka -Zezu Klisu gwali bhla nɔni, we nɔni dukpasɔ -zakpa kugbua lɛ -mnɔa.

Malii gwalia -Zezu

(Lk 2.1-21; -Gal 4.4)

¹⁸ Nu, sanɛɛ wa gwalia -Zezu Klisi. Nu, ɔ 'nyaa -wa Malii, mɔ -yɔ -Zezefu 'kaa kɔkwali, wa 'nɔ -slɔ ladi dabhlo, 'in ɔ yia nɔkpɔla pla -Lagɔɔ Zuzu 'Pɔpaa 'tite nya. ¹⁹ Nu, -Zezefu mia, nyɛmɛ tikli -wa. ɔ 'nɔ 'yibha ɔ 'ka Malii gbɔ dili -zejila 'wɔ. We 'dɛɛ 'gbɔ, bhoyi ɔ -yɔ ɔ yi yaa -dia zizewiemɔ. ²⁰ Da ɔ dli mia we -gɔ, 'in Jeitapɛɛ 'anzɔ yabhlo yia ɔ -gbɛ yi 'ylaa 'wɔ, 'in we nɛɛ:

«-Zezefu, -Davidu 'yuoyu, -in 'na lɔlɔ dli -nɔ, -in 'ka Malii kwa, nu, 'yu ɔ yia gwalia, -Lagɔɔ Zuzu 'Pɔpaa 'tite nya ɔ plaa nɔkpɔla. ²¹ Nu,

nokpasuyu o yia gwahla, 'in -in 'ka o 'hni zu -Zezu, 'in o 'ka o nyuma gbonyuu 'wusa.»*

²² -We Jejitape gbaa o gbuv -falipanyoo hwe nya, we 'ka lenuu 'gbu, we yi 'saa 'pli:

²³ «Nu, 'yieslonwonyu -o 'nia nokpasu -yi,

moo yia nokpasuyu gwahla,
'in wa 'ka o 'hni zu Emanueli.»

-Muu ji -wa nu, -Lago -yo -a 'so mi.

²⁴ O ganoo, sa Jejitapee 'anzi gbaa, 'mu o nua le, 'in o yia Malii o 'dee -gbe beli. ²⁵ O -yo o 'ni -budu 'wudi, 'in oo Malii yia o nokpasuyu gwahla, 'in -Zezefu yia -moo 'hni zu -Zezu.

2

Gboyilonya mnia -Zezuu 'hni 'yilimania

(Lk 2.22-38)

¹ -Zezu wa gwahla Betilemu, Zudee -dudu -gu, -zugba *Ewlođu mu nyumaa 'wlulapilnyo nya.

Toun, gboyilonya 'bhua 'yilu 'wosoloda, 'in wa yia *-Zeluzalemu nnyi. ² Wa nee: «'Yu, -o wa gwahla, 'in o 'ka *Zuifuv 'wlulapili, da o mia? Nu, o -zeliya ka 'wlu 'yilu 'wosoloda, 'in -a yia we -yoyi, we 'dee 'gbu, -a yia yi -a 'ka o 'hni 'yilimani.»

³ Nu, nyumaa 'wlulapilnyo Ewlođu 'nua we, 'in o ple yia sumani, o -yo -Zeluzalemu -nyuma weee. ⁴ -Bha o laa *-Lagobubonyaa -cian we -yo -Lagoo titee gwesanya, 'in da wa 'kaa -Lagoo -Bhasanyo gwahla, o 'ka we yibheli. ⁵ Wa nee o -ylae: «Nu, Betilemu, Zudee -dudu -gu, -bha wa gwahla o. Nu, -we *-Lagobuv -falipanyo celia, mu ni:

⁶ «Amia, Betilemu, Zudee -dudu -gu -nyuma,

amiaa 'gbe 'ni 'kienyi -mi,
Zudeegbe 'kadi glaa.

Nyumaa 'Wlulapilnyo yabhlo yia amiaa -gbe 'bhua,

moo 'kaa Izlaelinyuma -wa -wa na nyuma,

moo 'kaa wa 'yugali.» »

⁷ Toun, 'in Ewlođu yia waa gboyilonya la zizewiemu, 'in o yia wa layibha nu, labhla wa 'yi wee -zeliya -yaa. ⁸ 'In o nee wa -ylae: «A mu, a -tali oo 'yuu da 'nanuu, a -ka o 'yi, a yi 'mi 'di -salia, 'in, -ami, in 'ka -moo mu, in 'ka o bubo.» -Bha o tiea wa Betilemu.

⁹⁻¹⁰ Waa gboyilonya 'nua Ewlođu weli, 'in wa yia 'yoo bhli. 'In -zeliya wa 'yi yaa 'yilu 'wosoloda, wa yia we -yoyi, 'in we yia wa 'muna 'wola. Wee -zeliya -gali wa 'yu, 'in da oo 'yu mia, we nynia -bha, 'in we yia 'yigbe. ¹¹ Da wa plaa -budu oo, 'in wa yia 'yu -yo o 'nyaa Malii -yoyi. Wa yia oo 'yu bubo, o 'yu 'kukolu sibhlie nya. -Muu 'bigu, wa yia wa 'gba 'wokal, 'in 'hnumnili wa celia o, mu ni: -can klaa, *mili klaa, we -yo 'wli, 'mu wa 'nyea o. ¹² 'Ylaa 'wu, -Lago nee wa -yla nu, wa 'na 'plili Ewlođu -gbe -ni. 'In wa yia 'yoo -putu 'wobhu, 'in wa yia wa -zoo lumn.

-Zezefu mnia Ezipotu

¹³ Waa gboyilonya ka mu 'bhie, Jejitapee 'anzi yabhlo yia -Zezefuv -gbe yi 'yila 'wu, 'in we nee o -ylae: «Nu, Ewlođu yia oo 'yuu da -talia, o 'ka o 'bha. We 'dee 'gbu, -so 'wu, -in 'bhu oo 'yu -yo o 'nyaa 'wu, -in -yo wa 'so mu Ezipotu -gwagwie nya. -In -tu -mo, bhla -we nya a 'kaa yi, -ami yia we ain -yla gbaa.»

¹⁴ -Zezefu -saa 'wu, 'in o yia 'yu -yo o 'nyaa 'wobhu. Wa 'bhua -bha sabo, ¹⁵ 'in wa yia Ezipotu mu. Wa -di -mo la, 'in Ewlođu yia tli. 'Sa -muu 'plia sa, 'in -we -Lago gbaa o gbuv -falipanyoo hwe nya, we 'ka gbuzoo -ze, o nee:

«In ka na 'yu la,
o 'ka Ezipotu 'bhu.»

Ewlođu 'bhaa nokpasuyua Betilemu -dudu -gu

¹⁶ Da Ewlođu 'yia nu, gboyilonya ka o -dawli 'wunu, 'in o yia 'ce 'pa

* 1:21 -Zezuu ji -wa nu, -Lago saa nyuma gbu 'wu.

bhabha. -Bha o tiea nyuma wa 'ka Betilemu dudu -gu nukpasuyua 'bha. -Wa 'nia -zu 'so yli, we -yo -wa kaa -zu 'so, -maa wa mnia 'bhaa. Nu, bhla -we nya -zeliya 'wlu gbuylonya ka o 'di -salu 'gbu o yi 'saa nu. ¹⁷ Nu, -we *-Lagobbu -falpanyo Zelemi gbaa mu nua le:

¹⁸ «-A ka 'wukpiweli 'nu mo Wlammaa, wa mi 'wukpida, wida wa mia.

*Wlaseli -wa, o 'yua o mia wida, o 'ni nwnu wa 'ka o bhuhoe, nu, o 'yua ka tli.»

-ZeZefu 'bhva Eziputu
(Lk 2.39)

¹⁹ Da Ewlodu thia, -zugba -ZeZefu mi Eziputu, 'in Jejitapee 'anzi yabhlo yia o -gbe yi 'yila 'wu, 'in we nee o -ylae: ²⁰ «-So 'wu, -in 'bhu o 'yu -yo o 'nyaa 'wu, -in -yo wa 'so mni *Izlaeli -dudu -gu. Nu, -wa 'yibhaa wa 'ka o yu 'bha, -maa ka tli.»

²¹ Ton, -ZeZefu -saa 'wu, 'in o yia o 'yu -yo o 'nyaa 'wobhu, 'in wa yia Izlaeli -dudu -gu mni. ²² O 'nua nu, Alkelausi mi Zuifvu 'wlu-lapilida o dide Ewlodu 'bigu, -bha o nua nyan o 'ka Zudee mni. Mo o 'kaa mni, o 'yia -bha 'yila 'wu, 'in o yia Galilee -dudu -gu mni. ²³ 'In 'gbe -we wa laa Nazaleti, 'in wa yia -bha ladi. Nu, 'sa we 'pha sa, 'in -we -Lagobbu -falpanya gbaa we 'ka gbuzonu -ze. Wa nee:

«'Mo wa yia laa Nazaletiyu.»

3

*Zaan batizea nyuma 'nyu nya
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Zn 1.19-28)

¹ We bhla wa 'yia 'Zan *-Batisi -yo -mo da beblee Zudee -dudu -gu. O 'kpi'a 'wu, ² o nee: «A 'bhiti amiaa dli, nu, -Lagoo nyumaa 'wlulapilie ka cipa.»

³ -Lagobbu -falpanyo *Ezaii nee zlume o daa nu:

«Nyume yabhlo 'kpi'a 'wu -mo da beblee, o nee:
<Nu, a mnazi Nyumaa -Kanyoo 'yloogblu -yo.
A nu 'yoo tiklu o 'yu.» »

⁴ Nu, o *Zaan mia, o 'wu -bana mi *-nyomee nyanu nya, 'in o -cesli mia nimee ku nya. Luu 'kpi -yo -gangan o lia. ⁵ Zudee -dudu -gu -nyuma klaa, -Zeluzalemu -nyuma klaa, we -yo -wa 'bhva Zudeen nyu kwesi, ma yia Zaaan -gbe. ⁶ Gbonyuu -we wa nua le, 'mu wa gbaa -zejila 'wu, 'in o batizea wa Zudeen nyu lu.

⁷ Zaan 'yia nu, *Falizinyuma -yo *Sadusenyuma mi o -gbe yida, nu, -maa -zu 'wu, 'in o nee wa -ylae: «Amia mia de, 'munimee -gnu a -mia! Nyoo -sali ain 'di, 'in a pupali 'wlukoon la nu, a mneni a 'ka -Lagoo 'ce -we mia yida kwee 'tlaa? ⁸ A -slolu amiaa lenugbunya 'wu sazonu sa nu, a ka amiaa dli 'bhiti. ⁹ A 'na gbal amiaa 'de dli zo -nie: <Nu, Ablaamu mi -amiaa dukpasa nyaa 'gbu -a ka gbuwobhu.» Nu, 'in nee ain -yla, -Lagoo mneni o 'ka tukpanya ni, Ablaamu 'yua -zeli. ¹⁰ -Lagoo 'nenoo gbee 'yli -di sunyaa bhu -yo la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhue -zonunya ni, -dia o yia we, o 'ka we -kosu 'wu viteli. ¹¹ 'Nyuma -ami na batizea ain, 'in wa 'ka we 'jiyibheli nu, a ka amiaa dli 'bhiti. Nu, nyume -o yia 'mi 'bi yia, mo yia ain batizea Zuzu 'Pupa -yo -kosu nya. O 'tite -zi na -nu, 'in 'ni we 'klu -ka in 'ka o -sakwla 'wobhu. ¹² O ka o bote kwee, o 'ka o 'mno 'wopu, o 'ka we 'ya -yo we vavi -yosisali. 'In o 'ka we 'ya -zonunya -gbagbu 'wu slu, 'bhie, o 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wu viteli.»

Zaan batizea -Zezu 'nyu nya

(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zn 1.29-34)

¹³ -Zezu 'bhva Galilee -dudu -gu, 'in o yia Zudeen nyu -yo mni. O nynia -mo, 'in o yia Zaan kwesi be, -mo o 'ka o batizee 'nyu nyaa 'gbu. ¹⁴ Zaan 'ni we nwnu, o nee: «-Innya, we 'ni 'sa -mi. -Mi 'ka 'yaa 'mi batizee 'nyu nya, 'in -in yia yi, in 'ka -mi 'nyu nya batizee yi?»

¹⁵ -Zezu nee: «Nu, we mi -Lago 'yu tiklu 'gbu, -a nu we le.»

-Bha Zaan n̄wnua we -yɔ, 'in ɔ yia we l̄nu.

¹⁶ Zaan batizea -Zezu 'nyu nya, -Zezu m̄ 'nyu l̄v 'tlada, 'in ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔȳi n̄wɛ -kalida. 'In ɔ yia -Lagɔɔ Zuzu, ɔ 'wlv̄a -kpak̄on, -yɔȳi kwlida, 'in -mɔɔ yia ɔ -ḡv lasibhli. ¹⁷ 'In wa yia w̄eli yabhlo, -we 'bhva -Lagɔɔ -gbe 'nu, we n̄ɛɛ: «Na 'Yu ɔ -m̄ia, in -kal̄i ɔ zɛ, 'mɔ in 'nyɛa na dl̄i weee yoo.»

4

**'Kuzu ylaa -Zezu la
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)*

¹ Tɔɔn, 'in -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bebl̄ɛ kwa, **'Kuzu 'ka ɔ lay-laa 'gbv̄.* ² ɔ m̄ia -mɔ da bebl̄ɛ, ɔ li -mɔ zli gl̄v 'sɔ, sabɔ gl̄v 'sɔ, -zugba ɔ ti lililu, 'in n̄wɔ yia ɔ -yɔkpa. ³ **Laylanyɔ bea ɔ kwesi, 'in we n̄ɛɛ ɔ -yl̄aɛ:* «-In -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -m̄i 'piɛin, -in gba tɔkpanya n̄i -yla nu, we -zɛ 'floo.»

⁴ 'In ɔ n̄ɛɛ: «We m̄i cel̄ida **-Lagɔɛbh̄ɛ 'wv̄ɛ:*

«We 'n̄i lililu -bhlogbɔɔ -ḡv nyim̄ɛɛ 'yliyɔgagie tili, nu, w̄eli -we -Lagɔ gbaa, 'in we nyɛ 'yaa ɔ 'yliyɔgagie.» »

⁵ Tɔɔn, 'in 'Kuzu yia ɔ -m̄wlv̄ -gbe -Zeluzal̄m̄v̄ 'wɔkwa. We dia ɔ **-Lagɔbudu 'kad̄v̄ 'wlu la,* ⁶ 'in we n̄ɛɛ: «-In -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -m̄i 'piɛin, -blu 'wv̄ -in 'ka lasibhli, nu, we m̄i cel̄ida -Lagɔɛbh̄ɛ 'wv̄ɛ:

«-Lagɔ yia ɔ 'anzinya tiea -na 'gbv̄, 'in we 'ka we sɔnya -m̄i zɔ lasl̄v̄, -na bh̄v̄ yi tɔkpa gozoo 'gbv̄.» »

⁷ 'In ɔ n̄ɛɛ: «We m̄i 'ya cel̄ida -Lagɔɛbh̄ɛ 'wv̄ɛ:

«Nu, Jejitape, ɔ -wa -na -Lagɔ, a 'na ylav̄i ɔ la -n̄i.» »

⁸ -Bha 'Kuzu kwa 'yaa ɔ 'wv̄pa -gɔgɔ 'kad̄v̄ 'wlu. 'In we yia dud̄v̄v̄ 'n̄num̄n̄i -da weee -yɔ we 'n̄num̄n̄i -yɔ we 't̄it̄ɛ ɔ 'kl̄sl̄l̄olu. ⁹ 'In we n̄ɛɛ: «-In -ka 'm̄i 'yu 'kukolu 'sibhli, 'in -in -ka 'm̄i bɔbɔ, nu, -we weee m̄ia da, 'in na nyɛa -m̄i we.»

¹⁰ 'In ɔ n̄ɛɛ we -yl̄aɛ: «Bɛ lv̄, 'Kuzu! We m̄i cel̄ida -Lagɔɛbh̄ɛ 'wv̄ɛ:

«-In bɔbɔ Jejitape, ɔ -wa -na -Lagɔ, 'in -in nu ɔ 'd̄ɛbhlogbɔɔ -yla lubho.» »

¹¹ 'Kuzu 'bhva ɔ kwesi tɔɔn, 'in 'anzinya yia ɔ 'wv̄sa.

*-Zezu dia ɔ lubho gwe Galilee
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)*

¹² -M̄v̄v̄ 'b̄igv̄, -Zezu 'n̄va nu, wa ka Zaan -kaslv̄ 'wv̄pa, 'in ɔ yia Galilee m̄n̄i. ¹³ ɔ 'n̄i Nazalet̄i -tv̄, Kap̄enaum̄v̄ ɔ -dia la. Nu, Kap̄enaum̄v̄gbe m̄ia Galilenyu kwesi, -we m̄ia -mɔ Zabulon -yɔ Nef̄utalii -dud̄v̄ -ḡv. ¹⁴ 'M̄v̄ ɔ n̄va l̄ɛ, 'in -we -Lagɔgb̄v̄v̄ -fal̄panyɔ Ezaii gbaa, we 'ka gb̄v̄zɔn̄v̄ -zɛ, ɔ n̄ɛɛ:

¹⁵ «Zabulon -yɔ Nef̄utali -nyuma, nyuma -wa m̄i 'nyuu -yɔ 'yloogbl̄v̄, -mɔ Zudeɛn nyuu kakpe yabhlo lv̄, Galilee da 'lakpanya m̄i!

¹⁶ Nyuma -wa m̄ia nikpise 'wv̄, zli wa yia 'yia!

-Wa m̄ia t̄it̄h̄ee zuzu 'wv̄, zli yia wa -gbe 'tl̄aa.»

¹⁷ -Bha -bhlokpadɛ, 'in ɔ yia -Lagɔgb̄v̄ gbagb̄ie bhli, ɔ n̄ɛɛ: «A 'bhiti am̄iaa dl̄i, nu, -Lagɔɔ nyumaa 'wl̄lap̄il̄ie ka c̄ipa.»

*-Zezu laa ɔ 'b̄n̄ɔnya -m̄n̄va
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)*

¹⁸ 'Yli yabhlo nya, -Zezu m̄i Galilenyu kwesi nɔda, 'in ɔ yia bhelia 'sɔ -yɔȳi, 'Simɔɔ (-mɔɔ -bar̄n̄i -wa Piɛli), we -yɔ ɔ bheli Andlee. Wa m̄i wa 'sowli 'nyu lv̄ vitelida, nu, zibhibhanya wa -m̄ia. ¹⁹ ɔ n̄ɛɛ wa -yla: «A yi 'm̄i 'b̄i, sa a kpaa zibhi, in 'ka 'sa ān̄ nyumaa 'ylib̄lan̄ɔn̄nya -zɛli, 'in a 'ka 'm̄i wa 'b̄i -la.»

²⁰ Tɔɔn, wa tia -bha wa 'sowli, 'in wa yia ɔ 'b̄i m̄n̄i. ²¹ ɔ bea 'yu -sɛ, 'in ɔ yia **'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan 'yi, nu, Zebedee 'yua -wa. Wa -yɔ wa dide m̄i wa 'sowli m̄nazida -mɔ 'gl̄v̄ 'wv̄, 'in -Zezu yia wa la, ²² 'in wa yia wa*

dide -yo ɔ 'glu -bha ti, 'in wa yia -Zezu 'bɪ mni.

²³ We bhla -Zezu 'plɪa Galilee -dɔdɔ weee -gu, -zugba ɔ slolua nyɪma gbɔ *-Lagɔbudunya zɔ, 'in ɔ gbaa *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪle -zɔnɔɔ gbɔ, gu weee -yo siasie weee, -we mia nyɪma -yo jipejipie nya.

²⁴ -Bha wa 'nɔa -Zezuu 'dɪ Silii -dɔdɔ weee -gu. Nu, -wa mia siada weee, -wa kaa gu -yo klaa, -wa ka ku gloopa klaa, -wa zuzu 'nyuu mia 'wɔ klaa, -wa kaa nɛɔn gu -yo klaa, we -yo zɔlaslonya, 'ma wa -laa -Zezu, 'in ɔ yia wa jipe. ²⁵ 'In nyɪmaa -zlo yia -Zezu 'bɪ yi. Tɔlva 'bhua Galilee, tɔlva 'bhua 'Gbe Kugbua -dɔdɔ -gu, tɔlva 'bhua -Zeluzalemɔ, tɔlva 'bhua Zudee -dɔdɔ -yo Zudeɛɛn kakpe yabhlo -gu.

5

-Zezu -slolua nyɪma gbɔ
(Lk 6.20-23)

¹ Da -Zezu 'yia nyɪmaa -zlo -yo, ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'in ɔ yia -mɔ ladi. ɔ 'bɪnɔnya gbelia ɔ, ² 'in ɔ yia wa slolue bhli, ɔ nɛɛ:

³ «Nyɪma -wa'a laa wa 'dɛ nyɪma -Lagɔ 'yu,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ pɪli wa
'wlu la.

⁴ -Wa mia wida,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ yia wa
'kɔayli 'paa.

⁵ Nyɪma -wa mia sa bhe,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, ma yia dɔdɔ
'wɔbhua 'bɪ -liliee saa.

⁶ Nyɪma -wa nyɪma tɪkɪli -zɛzɛ tɔ mia
'bhada nɔwɔ 'bhisa,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, lɔa wa yia.

⁷ Nyɪma -wa yɪla wa -lima nyazi,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ yia wa
nyazi 'yɪla.

⁸ Nyɪma -wa ka dli mia tɪkɪli,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,

-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ wa yia
'yia.

⁹ Nyɪma -wa bibɛlia nyɪma -yo,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ yia wa
laa ɔ 'yua.

¹⁰ Nyɪma -wa wa palia 'kɪyie 'wɔ,
wa mɪ nyɪma tɪkɪli nyaa 'gbɔ,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, -Lagɔ pɪli wa
'wlu la.

¹¹ «Nu, wa -ka amɪaa 'ɲni -nyumɔ,
wa -ka aɪn 'kɪyie 'wɔpalɪ, wa -ka
aɪn yoyo gbɔ -gu la zɔlɔ na 'gbɔ,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya. ¹² A
li 'mɔna sa duun, -we ka gbɔ -wa, -
tnɔɔ 'kadɪ a yia 'yia -Lagɔɔ -gbe. Nu,
'sa -bhlokpade wa 'palia -Lagɔgbɔɔ
-falɪpanya, -wa -galia aɪn 'yu, 'kɪyie
'wɔ.

-Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya mɪ zli -yo
gumu 'bhisa

(Mk 4.21, 9.50; Lk 8.16, 14.34-35)

¹³ «Nu, amɪa, dɔdɔgbɔ -nyɪmaa
gumu 'bhisa a mia. Nu, gumu
-ka 'nɔɲwe 'bhɔ, sa wa 'ka we
namania? We 'nɪ 'masɛɛn -lu
yabhlogbɔɔ 'wɔkɔ. Nu, 'pipee wa
vitelia we, 'in nyɪma nɔa we -gu.

¹⁴ «Nu, amɪa, dɔdɔgbɔ -nyɪmaa zli
'bhisa a mia. 'Gbe wa zɔa -gɔgɔ 'wlu,
wa 'nɪ mneni wa 'ka we zize. ¹⁵ 'In
wa -yo 'napɛ -ka yi, wa'a dɪ we -
solu zɔ la. Yalɪ wa dɪa we la, 'in
we yia nyɪma weee -gu la, we 'nɪ
mɔɔ? ¹⁶ 'Sa -bhlokpade, amɪaa zli
'kaa nyɪma 'yu li, 'in wa 'ka amɪaa
lɛnɔgbɔ -zɔnɔ -yɔyɪ, 'in wa 'ka amɪaa
Dide -ɔ mia yalu 'ɲni -mnɪni.

-Zezu -yo -Lagɔɔ tite

¹⁷ «A 'na pɔpalɪ dli zɔ la -nɪ,
nu, *Moizɪ tite -yo -Lagɔgbɔɔ -
falɪpanyaa wɛɪ in yia lasaa -nɪ. In
'nɪ we lasasiee 'gbɔ yi. Yi in yia, 'in
we 'ka gbɔzɔnɔ -zɛ.

¹⁸ «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sa nu,
dɔdɔ -yo yalɪ 'nɪ -slɔ labhɔ, -Lagɔɔ
titee cɛɪlu 'ya 'kienyi -lɛ 'na 'ka
labhɔ, 'in dɔdɔ 'kaa bhia. ¹⁹ We
'dɛɛ 'gbɔ, nyumɛ -ɔ mia 'kienyi -lɛ,

-wa -Lagɔ pɪla 'wlu la glaa, mɔ -wa nyɛmɛ -ɔ'ɔ zua -Lagɔɔ tite 'kienyi -le 'nɔɲwɛ, 'in ɔ slolua ɔ -lima sa wa'a zua we 'nɔɲwɛ. Nu, ɔ slolua ɔ -lima -Lagɔɔ tite 'nɔɲwɛzɔzɔvɛ, mɔ -wa kpasa, nyɛma -wa -Lagɔ pɪla 'wlu la glaa. ²⁰ In nɛɛ aɪn -yla: a zɔ -Lagɔɔ tite 'nɔɲwɛ. A -zi -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizinyɛma, we 'nɪ -mɔɔɔ, nyɛma -wa -Lagɔ pɪla 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mi.

A -yɔ amɪaa bhelia suslolu 'wɔ

²¹ «A ka 'nɔ nu, wa nɛɛ amɪaa dɔkpasɪ -ylaɛ: «A 'na 'bhalɪ nyɛmɛ -nɪ. Nu, ɔ ka ɔ bheli 'bha, gbɔwɔbbhunya 'yu wa yia ɔ kwaa.»

²² Nu, in nɛɛ aɪn -ylaɛ: ɔ -ka ɔ bheli -yɔ 'cɛpali, gbɔwɔbbhunya 'yu wa kwaa ɔ. -ɔ -ka gba ɔ bheli -yla, -mɔɔ mɪ nyɛmɛ -kpɔa nya, nyɛma kpasɪ 'yu wa kwaa ɔ, 'in wa bhua ɔ -yɔgbɔ 'wɔ. -ɔ -ka ɔ bheli -yla gba: «Nyɔgɔgɔ», ɔ ka we 'klɔ wa 'ka ɔ -kosu -we'e nyumoa 'wɔ kwa. ²³ We -ka nu, -na wlawlalu -in mɪ -Lagɔ kwada 'slakagɔsalɪlu 'yu, 'in -in yi ligbe nu, -in -yɔ -na bheli 'sɔ ka gbɔ, ²⁴ -in tɪ -bha wee wlawlalu 'slakagɔsalɪlu 'yu, -in mɪnɪ, -in -yɔ -na bheli 'ka gbɔ -bhɪa, 'bhie, -in 'ka wee wlawlalu -Lagɔ -la.

²⁵ «Nu, nyɛmɛ -ka -mɪ gbɔ 'wluladɪli, 'in -in -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbɔwɔbbhunya 'yu mɪnɪda -mɪ, -in -yɔ ɔ 'sɔ -bhɪa gbɔ slɔɪ, da a mɪa -slɔ 'yloogblɔ. Nu, we 'nɪ -mɔɔ, 'in ɔ kwaa -mɪ gbɔwɔbbhunya 'yu, 'in gbɔwɔbbhunya nyɛa -mɪ 'sloja yoo, 'in wa paa -mɪ -kasɔ 'wɔ. ²⁶ In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sa: -in 'nɪ -slɔ ɔ tama 'wɔbbhlolu -nɔ wla, -in 'na 'ka -mɔ 'tla.

-In -yɔ nyɛmɛ -putuu 'ɲwɔɔ 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ

²⁷ «A ka 'nɔ nu, wa nɛɛ: «-In -yɔ 'ɲwɔɔ -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ.»*

²⁸ Nu, -amɪ, in nɛɛ aɪn -yla: nyɛmɛ -ka ɔ -libheyii 'ɲwɔɔ yla, 'in ɔ -budu

'wɔdɪ tɔ -ka ɔ 'bha, ɔ -yɔ ɔ ka -budu 'wɔdɪ ɔ dɪlɪ zɔ.

²⁹ «We -ka nu, -na lilikwɛ -yliya kwa -mɪ gbɔnyuu lɔ, -sa -bha we, viteli we 'pɪpɪ. We nanɪ 'yli -in 'ka -na kuu kibhe mɔnɔnɔ, we -zi wa 'ka -na ku weee viteli -kosu -we'e nyumoa 'wɔ. ³⁰ We -ka nu, -na lilikwɛ -sɔ kwa -mɪ gbɔnyuu lɔ, dɪ -bha we, viteli we 'pɪpɪ. We nanɪ 'yli -in 'ka -na 'lali yabhlo mɔnɔnɔ, we -zi -in 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wɔpla -na -kpabhie nya.

A 'na -salɪ 'ɲwɔɔ 'kwɛnɛ -nɪ

(Mt 9.9; Mk 10.11-12; Lk 6.18)

³¹ «Wa nɛɛ 'ya aɪn -ylaɛ: «Nyɛmɛ ɔ -ka ɔ 'ɲwɔɔ 'kwɛnɛ -sa, ɔ 'nyɛ ɔ 'kwɛnɛ -sa -sebhɛ yoo.» ³² In -amɪ, in nɛɛ aɪn -ylaɛ: nyɛmɛ 'nɪ mɛnɛni ɔ 'ka ɔ 'ɲwɔɔ 'kwɛnɛ -sa, 'mɔ we 'nɪ ɔ mɔtɪnɪ kwɛ -kakɛ 'wɔbbhɔ. Nu, nyɛmɛ -ka ɔ 'ɲwɔɔ 'kwɛnɛ -sa, ɔ gbɔnyuu lɔ -sulue -wa, -we ka gbɔ -wa, nɔkpasɪ -putu ɔ yia kwaa. In nyɛmɛ -mɔmɔ -ka 'kwɛnɛ -sa ɲwɔɔ kwa, gbɔnyuu ɔ nua lɛ.

A 'na bili -nɪ

³³ «A ka 'nɔ nu, wa nɛɛ amɪaa dɔkpasɪ -ylaɛ: «-In 'na bili yoyo sa -nɪ. -We -in bia -Lagɔ 'yu, -in nɔ we lɛ.» ³⁴ Nu, -amɪ, in nɛɛ aɪn -ylaɛ: a 'na bili 'mnumnu -nɪ. A 'na bili yalɪ -nɪ, nu, mɔ -wa -Lagɔɔ 'ɲnumnkpe. ³⁵ A 'na bili dɔdɔ -nɪ, mɔ -gɔ ɔ dɪa bhɔ la. A 'na bili -Zeluzalɛmɔ -nɪ, nu, mɔ -wa -Lagɔnyɛma weee 'wlu -lapɪlɪnyɔɔ gbe. ³⁶ -In 'na bili -na 'wlu -nɪ, nu, -in 'nɪ mɛnɛni -in 'ka -na 'wluo nyɪ -bhlogbɔɔ 'bhiti, we 'ka 'pɔpa -zɛ, we 'ka 'ylukpa -zɛ. ³⁷ We -ka «un», a gba «un», we -ka «innya», a gba «innya». -We -na yia we 'bigɔ zua, gbɔnyuuu didee -gbɛ we bhua.

A 'na nɔnɔ gbɔvɔ 'lɛɛji lɛ -nɪ

(Lk 6.29-30)

³⁸ «A ka 'nɔ nu, wa nɛɛ: «Ylii 'lɛɛji -wa yli, 'in glaa 'lɛɛji -wa gla.» ³⁹ Nu, -amɪ nɛɛ aɪn -yla: ɔ nɔa -mɪ -yla gbɔ lɛ, -in 'na nɔnɔ we 'lɛɛji lɛ -nɪ. Nu,

* 5:27 Glekɪwɛlɪ 'wɔ, we ji -wa nu, -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyɛma -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ.

nyume -ka -na lilikwe -yukwli 'kpa 'wusubha, -in 'bhiti we -gudu, o 'ka -bha yabhlo 'pa. ⁴⁰ Nyume -ka -mi gbububhunya 'yu kwa, o 'ka -na -bana 'wubhu, 'nye o 'yoo, o 'ka -na -guslunaa 'wubhu. ⁴¹ -Laide -ka -mi 'gba 'wludi -in 'ka kilo -bhlo leno, -in nu kilo 'so le. ⁴² Nyume -ka -mi -lu -zlali, 'nye we o. Nyume -ka -na -lu -bhoa yi, -in 'na pali o -bligu -ni.

*A -kali amiaa tonyumaa ze
(Lk 6.27-28,32-36)*

⁴³ «A ka 'nu nu: <-In -kali -na -libheyii ze, 'in -na tonyume mia, -in 'ka -moo 'wonye.> ⁴⁴ Nu, -ami, in nee ain -yla: a -kali amiaa tonyumaa ze, 'in -wa palia ain 'klyie 'wo, a bhuhhoe -Lago wa 'hni nya. ⁴⁵ 'Bhie, a 'ka amiaa Dide, o mia yalu 'yua -ze. Nu, -Lago solva o 'ylo 'wu nyuma -zonu -yo nyuma 'nyii -gu, -in -wa nua gbuzonu le, we -yo -wa nua gbonyuu le, 'in o lualia wa -gu 'nyu.

⁴⁶ «-Wa -kalia amiaa ze, we -ka -maa -bhloo 'de ze a -kali, a 'ni -lu yabhlogbo o 'klu -ka -Lago 'yu. Nu, *nison -gwezisanyaa 'debbie -gbolu, 'sa -bhlokpade wa nua. ⁴⁷ A -ka amiaa bheliaa 'dekpa fusa ni, gbu 'kadu a nua -bha le yi? Nu, -wa 'nia -Lago -yi, 'sa -bhlokpade wa nua, we 'ni muu? ⁴⁸ We 'dee 'gbu, amia, a -mi tiklu sa amiaa Dide o mia yali mia tiklu 'bhisa.

6

Sa -a 'kaa bobabhanya 'nye

¹ «A zu amiaa 'de 'yliyoo, a 'na nuu amiaa -Lagobu le -zejila 'wu, nyuma 'ka ain 'yila 'gbu -ni. A -ka 'sa we nu, a 'na 'ka -tnuu 'yi amiaa Dide o mia yali kwee.

² «-In -ka 'gwezi bobabhanya 'nye, -in 'na bhili we legle nya -ni. Nu, 'sa weli 'so -nyuma nua -mo -Lagobudunya zo, we -yo 'yloogbu, wa 'ka wa 'hni -zonu gbaa 'gbu. In nee ain -yla gbuzonu sae: wa ka wa -tnuu 'yi gamu. ³ Nu, -mi, -in -ka -na 'gwezi bobabhanya 'nye -na liliso

nya, -na kopeso 'na yibheli we 'ji -ni. ⁴ Sa -in wlaa -lu zizada, -na Dide -Lago, o yia we -yo, mo kwee -na yia -na -tnuu 'yia.

*Sa -a 'kaa -Lago bhuhhoe
(Lk 11.2-4)*

⁵ «A -ka -Lago bhuhhoeda -mi, a 'na nuu weli 'so -nyuma 'bhisa -ni. Nu, wamia, wa 'yibha wa 'ka 'yigbe, 'in wa 'ka -Lago bhuhhoe -Lagobudunya zo -yo 'yoo 'wogbelida. 'Mu wa nua le, 'in nyuma weee 'ka wa -yoyi. In nee ain -yla gbuzonu sae: wa ka wa -tnuu 'yi gamu. ⁶ Nu, -mi, -in -ka -Lago bhuhhoea yi, -in pla -na -budu zo, -in kla we, 'in -in bhuhhoe -na Dide da wa'a 'yia -mi -yo. -In -ka 'sa nu, -na Dide o yia -mi -yo zizada, mo yia -na -tnuu wlaa.

⁷ «A -ka -Lago bhuhhoeda -mi, a 'na mnani hwe la -ni, nee -wa 'nia -Lago -yi. We mi wamiaa dli zo nu, wa gbagbaweli duuun 'gbu -Lago pulva wa yukwli. ⁸ A 'na nuu wa 'bhisa -ni. Nu, a 'ni -slo o -lu -zlali, o -yi amiaa -yokpagbu.

⁹ «Sa a 'kaa -Lago bhuhhoe mu ni: <-Amiaa Dide o mi yali,

wa zu -bha -na -mowlo hni.

¹⁰ -Na nyumaa 'wlulaplie yi.

Nyuma nu -na dumagbu le dudu -gu,

sa we mia yali 'bhisa.

¹¹ 'Nye -zeen nu lililu -ain.

¹² -Wa nua -ain gbonyuu 'wluo,

sa -a tia wa -yogbu 'wu,

-in ti 'sa -amiaa -yogbu 'wu.

¹³ -In 'na kwali -ain laylagbu lu -ni.

-In -sa -ain gbonyuu dide kwee.>

[Nu, nyumaa 'wlulaplie klaa,

'tite klaa, we -yo 'hnumnie,

we -mi -na -nu nya, bhla weee nya.

*-Ameni.]

¹⁴ Nu, amiaa -lima -wa nua ain -yla gbonyuu le, a -ka we 'woti, amiaa Dide o mia yali, 'in o tia amiaa -yogbu 'wu. ¹⁵ In a 'ni wa -yogbu 'woti

ni, amiaa Dide -o mia yali, o 'na 'ka amiaa -yogbu 'woti.

Sa a 'kaa 'sun pla

¹⁶ «A -ka 'sun 'wu -mi, a 'na 'sulu 'klu weli 'so -cian 'bhisa -ni. 'In wa nua wa 'klu 'fuakaa, 'in nyuma weee 'ka we 'jiyibheli ni, wa mi 'sun 'wu. In nee ain -yla gbuzonu sae: wa ka wa -tnuu 'yi 'gamu. ¹⁷ Ni, -mi, -in -ka 'sun 'wu -mi, budo 'klu -yo, 'fla -na 'nyi, ¹⁸ nyuma yi we 'jiyibheli ni, -in mi 'sun 'wu. -Na Dide, -o wa'a 'yia -yo, -mo -bhlogbo yia we 'jiyibhelia. -We -in nua zizada le, -na Dide, -o yia we -yo, mo yia -na -tnuu wlaa.

'Nyumnulu -zonu

(Lk 12.33-34)

¹⁹ «'Nyumnulu -we mia dudu -gu, da 'gli -yo njwonu nyumaa we, 'in 'wienya wlaa -budu, 'in wa ylia we, a 'na dli we -zlo dudu -gu -ni. ²⁰ Ni, a dli 'nyumnulu -Lago -gbela, da 'gli -yo njwonu 'na 'kaa we -nyuma, 'in 'wienya 'na 'kaa we yli. ²¹ Ni, mo -na 'nyumnulu mia, -mo -na dli mia.

'Yli -wa kuu 'napε

(Lk 11.34-36)

²² «'Yli mi kuu 'napε nya. -Na 'yli -ka -yali, -na ku weee mi zli 'wu. ²³ Ni, -na 'yli -ka gu -yo -ka, -na ku weee mi nikpise 'wu. -We mia -na zli nya, we -ka nikpise 'bhisa -mi, -zugba nikpise -dlugba -wa.

'Gwezi -yo -Lago, a -sa -bha

(Lk 16.13)

²⁴ «Nyume 'ni mneni o 'ka -cian 'so -yla lubho nu. We -ka 'sa -mi, 'yabhlo o yia 'wonyea, 'in o 'ka 'yabhloo zekali. 'Yabhlo -yo o yia lanεa, 'in 'yabhlo 'ka o dudu nyuman. A 'ni mneni a 'ka -Lago -yo 'gwezi -yla lubho nu dabudu.

A 'na lulu dli -ni

(Lk 12.22-31)

²⁵ «We 'dεε 'gbu, in nee ain -yla: a 'na lulu dli amiaa 'yliyogagie -yo amiaa kuu 'gbu -ni. A 'na gba amiaa dli zo -niε: «Lεε -lu -a 'ka lia? Lεε -lu -a 'ka 'maa? -A yi 'naa 'yi -a

'ka 'wuplaa?» Ni, amiaa 'yliyogagie -zi lililu, 'in amiaa ku -zi 'naa, we 'ni muu? ²⁶ Ni, zia mia, we'e 'pa 'mno, we'e -di we, 'in we'e bublu we -zlo -gbagbu 'wu. Ni, amiaa Dide -o mia yali, mo nyεa we lililu. Ni, amia, a 'yli a -zi 'zia, we 'ni muu? ²⁷ Nyume yabhlogbo o 'ni mneni o 'ka o 'yliyogagiee 'yli -gu pali o dli lube nya. ²⁸ Lεε -lu ka 'gbu a lu dli 'naa 'gbua? -Fliisuu -bu mia, a di we dli 'wu ni, we'e nu lubho, 'in we'e lua 'naa. ²⁹ Ni, in nee ain -yla: *Salomoo 'dεε 'nyumnue 'kadu 'wu, o 'ni 'ylinano -bana -bhlogbo 'yi suu -bunya ni 'yabhlo 'bhisa. ³⁰ Su -we mia -zεεn kpa, 'in wa 'kaa -kosu 'wu viteli cizi, we -ka ni, -Lago ka we -bana -zonu 'nye, -zugba -bana o yia ain 'nyεa, dli 'kienyi -zonu! ³¹ A 'na 'yibhali amiaa 'dε la dli -lube nya -niε: «Lεε -lu -a 'ka lia? Lεε -lu -a 'ka 'maa? -A yi -bana 'yi -a 'ka 'wupla -bhua?» ³² -Lu weee mia da, -wa talia we da, 'yli weee nya, nyuma -wa 'nia -Lago -yi, ma -wa. Amiaa Dide -o mia yali, o -yi we 'ji ni, -we mia dε, mu -wa amiaa -yokpagbu. ³³ Tiada, a 'tide -Lago 'yi, o 'ka ain 'wlulapli, 'in a 'ka gbu tiklu lenu. We 'bigu, -Lago 'ka ain -lu weee -mini 'nye. ³⁴ Ni, a 'na lulu dli cizi gbu 'gbu -ni. Ni, cizi 'bhie, a 'ka cizi nuu gbu 'wupla. Ni, -zεεn nuu siasie mia, we -tu 'sa, a 'na pali we 'yli -putuu -nu -gu -ni.»

7

A 'na 'bhulu nyumaa -yogbu 'wu -ni (Lk 6.37-38, 41-42)

¹ «A 'na 'bhulu nyumaa -yogbu 'wu -ni, -Lago yi amiaa -yogbu 'wobhu. ² Ni, sa a bhua nyumaa -yogbu 'wu, 'sa -Lago yia amiaa -yogbu 'wobhua. -We a bhua 'wu, 'in a yibhola nyuma, 'mu -Lago yia 'wobhua o 'ka ain yibhola.

³ «Buεε go -le mia -na bheli 'yliya 'wu, 'mu -na yia -yo, 'in su -kibhe 'kadu -we mia -na 'yliya 'wu, -i 'in 'yi we -yo. Lεε -lu ka 'gbua? ⁴ Su -kibhe

'kadu mi -na 'yliya 'wu, 'in -in nee -na bheli -yla: <Nwuu, in 'ka -mi buue go 'yliya 'wosaa?> We 'ni 'ylinani. We 'ni muu? ⁵ Welu 'so -nyume, -in -sa -slo -na 'de su -kibhe 'kadu 'yliya 'wu, -in 'ka layi 'bhie, -in 'ka buue go -na bhelii 'yliya 'wosa.

⁶ «A 'na 'nyeni -Lagoo -lu gwu yoo -ni, we 'ni -muu, 'in we bhitia la, 'in we mua ain. A 'na viteli amiaa -can gbua -bobo zo -ni, we 'ni -muu, 'in we nna we -gu.

A bhuhoe amiaa Dide -o mia yali
(Lk 11.9-13)

⁷ «A -zla -lu, 'in wa 'ka we ain 'nye. A -tali -luu da, 'in a 'ka we 'yi. A bhli -budu, 'in wa 'ka -bha -kali ain -yla. ⁸ Nu, -o zlaa -lu, 'mo wa nyea we. -o talia -luu da, mo yia we. -o bhli -budu, mo -yla wa kalia -bha. ⁹ Amiaa 'yu -ka ain 'floo -zlali, a mnene a 'ka o tukpa 'nye? ¹⁰ 'In o -ka ain zibhi -zlali, a mnene a 'ka o tibhe 'nye? -Inya, we 'ni sa -mi. ¹¹ Nu, amia -mama -wa nyuma 'nyii, a -yi amiaa 'yua -li -zono 'nye sa. We -ka 'sa -mi, a -mi we -gu nu, amiaa Dide -o mia yali, -wa -ka o -lu -zlali, -lu -zono o yia wa 'nye.

¹² «We a 'yibhaa nyuma nu ain -yla le, amia nu 'ya we wa -yla le. Mu -wa Moizu tite -yo -Lagobu -falpanya 'sebhie ji.

'Yoo 'so
(Lk 13.24)

¹³ «A plali kolo nwee poo 'wu. 'Yoo -we kwaa nyime tithie 'wu, we gbu 'ni -yo -kali, 'in we kolo nwee 'yia 'wu la. 'In -wa bhli we 'yoo, wa -zu 'wu. ¹⁴ Nu, 'yoo -we kwaa nyime 'yiyogagie 'wu, we gbu -kali -yo. 'In we nwee mia poo. -Wa yia we -yo, wa 'ni 'wuzu.

Suu 'bhue -yo wa yibhelia we
(Lk 6.43-44)

¹⁵ «Nyuma -wa laa wa 'de -Lagobu -falpanya, a zo amiaa 'de 'yiyogagie 'wu, we gbu -kali -yo. 'In we nwee mia poo. -Wa yia we -yo, wa 'ni 'wuzu.

mia vla 'wu. ¹⁶ Wa lenugbu -yo a yia wa yibhelia. Wa'a -sa *-dlaya 'mnewia 'wlu, 'in wa'a -sa magloo -kaji 'wlu. ¹⁷ Nu, su -zono wee mia, 'bhue -zono we paa, 'in su 'nyuu mia, 'bhue 'nyuu we paa. ¹⁸ Su -zono mia, we 'ni mnene we 'ka 'bhue 'nyuu 'pa. 'In su 'nyuu mia, we 'ni mnene we 'ka 'bhue -zono 'pa. ¹⁹ Su weee nyidi, -we 'ni 'bhue -zono 'pa, -di wa -dia we, 'in wa vitelia we -kosu 'wu. ²⁰ 'Sa a yia waa yocian yibhelia wa lenugbu 'wu.

-Zezu nyuma -zono
(Lk 13.25-27)

²¹ «Wa gbaa da: <Na -Kanyo, na -Kanyo, we 'ni wa 'de weee -Lago yi 'sa 'wlulapia. Nu, -wa nua o dumagbu le, ma 'wlu o yia lapia. ²² Zli -Lago yia nyuma -yogbu 'wobhua, -bha nyuma duun yia 'mi -yla gbaa: <-Amiaa -Kanyo! -Amiaa -Kanyo! Nu, -a ka -Lagobu gba -na 'hni nya, -a ka zuzu 'nyii vu -na 'hni nya, 'in -a ka gwedigbu lenu -na 'hni nya, we 'ni muu?> ²³ Toon, -bha na yia wa -yla gbaa -zejila 'wue: <In 'ni ain -yi 'mnumnu. Nyuma 'nyii, a be lu!>

-Budu 'soo gbuvu nine
(Lk 6.47-49)

²⁴ «Nu, -we weee in gbaa de ni, -o -ka we yukwli pulu, 'in o 'ka we -gugbu lenu, o 'wlu gbuyilonyo o 'subha o -budu tukpa -gu. ²⁵ Da 'nyu lua, 'nyu yea -bha, -pipe 'kadu 'pia, wee -budu 'ni bhli. -We ka gbu -wa, wa ka we 'subha tukpa -gu. ²⁶ Nu, nyime o 'nua na weli, 'in o 'nia we -gugbu lenu, o 'wlu nyogugu, o 'subhaa o -budu -bue -gu. ²⁷ Da 'nyu lua, we yea -bha, 'in -pipe 'kadu 'pia, 'in we yia we la bhli, 'in we yia -nyumo weee.»

²⁸ -Zezu bhia gbu ni gbagbie, 'in we yia nyuma weee nwegaga -subhali. ²⁹ Nu, o 'ni wa gbu -slolu -Lago titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lago 'nye a o, we nua o -slolu wa gbu.

8

*-Zezu puea *səlibhanyə*
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

¹ Da -Zezu mia -gəgə kwilida, 'in nyumaa -zlo yia ə 'bɪ yi. ² Təvən, *səlibhanyə yabhlo bea ə 'yu, 'in ə yia 'kukolu 'sibhli, 'in ə nɛɛ: «Na -kanyə, -na zukpa -wa: we -ka -mɪ dɔdɔ nani, -in mneni -in 'ka 'mɪ jipe.»

³ -Zezu -gloa sɔ 'wʊ, ə zɪa ə kwɛ, * ə nɛɛ: «We nani 'mɪ dɔdɔ, -in 'pʊ!»

-Bha -bhlokpade *səli 'bhua ə ku -yɔ, ⁴ 'in -Zezu nɛɛ ə -yla: «-In -ka mnɪ nɪ, -in 'na -sali we 'dɪ nyumɛ yabhlogbɔɔ -nɪ. Mnɪ -na 'dɛ *-Lagəbubənyə 'klɔslolua, 'in -we Moizi gbaa nɪ, nyumɛ -ə -ka 'pʊ ə 'nyɛ -Lagɔ, -in wla we, 'in wa 'ka we 'jiyibheli nɪ, -in ka 'pʊ.»

-Zezu puea 'slɔjaa 'yugalinyə
zəyɪ

(Lk 7.1-10)

⁵ We bhla -Zezu plaa Kapenaumvgbɔ nɔkplɛ, 'in *Wlɔmʊ -slɔja glɔ gbuu 'yugalinyə yia ə -gbɛ yi. Nɪ, ə yia ə zukpa 'pali, -mɔɔ 'ka ə -yɔbɛ. ⁶ Ə nɛɛ: «Na -kanyə, na zəyɪ ka gu -yɔ, ə ka 'kli, ə mɪ lapida -budunwɛɛ, ə mɪ stada duun.»

⁷ -Zezu nɛɛ ə -yla: «In mɪ yida, in 'ka ə jipe.»

⁸ 'In 'slɔjaa 'yugalinyə nɛɛ: «Na -kanyə, in 'nɪ we 'klɔ -ka, -in 'ka na -budu zɔ pla. Nɪ, gba wɛli yabhlo, 'in na zəyɪ 'ka 'pʊ. ⁹ Nɪ, -amɪ, in mɪ na -cian zɔ, 'in in pɪla 'slɔja tɔlva 'wlu la. In -ka 'yabhlo -yla gbɛ: «-In mnɪ!» 'in ə mnɪa. In -ka 'ya -budu -yla gbɛ: «-In yi!» 'in -mɔɔ yia. 'In in -ka na zɔlubhononyə -yla gbɛ: «-In nʊ -mnɪ lɛ!» 'in ə nʊa wɛ lɛ.»

¹⁰ -Zezu 'nʊa we, 'in we yia ə ŋwɛgaga -subhali, 'in ə nɛɛ -wa mia ə 'bɪ -yla: «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnʊ sɛ: nyumɛ, -ə zʊa sa dli nɪ, in 'nɪ -slɔ we -kanyə 'yɪ Izlɛli -dɔdɔv 'dɛbhie -gbolu -gʊ. ¹¹ In nɛɛ aɪn -yla: nyɪma -duun yia yia. Tɔlva yia

'yloʊ 'wʊsɔlɔda 'bhua, 'in tɔlva yia 'yloʊ bhlilida 'bhua. *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlgbe 'wʊ wa yia dɔbɔdʊ lia, wa -yɔ *Ablaamʊ klaa, *Izakɪ klaa, we -yɔ *Zakəbʊ. ¹² Nɪ, 'yua -wa 'wlu -Lagɔ 'ka 'yaa lapɪli, 'ma wa yia 'pipee vitelia, nikpise 'wʊ. -Mɔ wa yia wilia, 'in -mɔ wa yia gla 'wʊ lia.»

¹³ Təvən, -Zezu nɛɛ ə 'slɔjaa 'yugalinyə -yla: «Mnɪ -budunwɛɛ. -We -na dli mia -gʊ we ka lɛnʊ.»

-Bha -bhlokpade zə zəyɪ 'pʊa.

-Zezu puea guzənya duun

(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

¹⁴ -Bha -Zezu mnɪa Pielu -budunwɛɛ. Ə nyɪa -mɔ, 'in ə yia Pielu 'ŋwɔnɔɔ 'nyaa -yɔyɪ lapida. -Mɔɔ ku -su. ¹⁵ -Zezu zɪa ə sɔ kwɛ, 'in -pipee yia ə ku zɔ 'plɪli. Ə sɔa 'wʊ, 'in ə yia wa -yla pipie bhli.

¹⁶ Jibhe 'ka zɔ, 'in wa yia nyuma duun -wa zuzu 'nyuu mia 'wʊ, ə -gbɛ -la. Ə wɛli nya ə vua zuzu 'nyii, 'in jipea guzənya weee. ¹⁷ 'Mʊ ə nʊa lɛ, 'in -we -Lagəgbʊv -falɪpanyə Ezaii gbaa we 'ka gbɔzɔnʊ -zɛ:

«Ə ka -amɪaa siasie 'wʊbhu, 'in ə yia -aɪn gu -yɔsa.»

Nyɪma 'yɪbhaa wa 'ka -Zezu 'bɪ mnɪ
(Lk 9.57-62)

¹⁸ -Mʊv 'bɪgʊ, -Zezu 'yɪa nɪ, nyuma duun mɪ ə kwesi, 'in ə nɛɛ ə 'bɪnɔnya -yla nɪ, wa mnɪ 'nyuu kakpe -putu -gʊ. ¹⁹ -Lagɔɔ titee gwesanyə yabhlo bea ə -yɔ, 'in ə nɛɛ: «-Slolunyə, da weee -na yia mnɪa, in mɪ -mɪ 'bɪ.»

²⁰ 'In -Zezu nɛɛ ə -yla: «-Totonya ka 'bhɔka, 'in zia kaa lɔlɔ. Nɪ, da *Nyumɛɛ 'Yʊ 'kaa ladɪli, -bha 'nɪ -mɪ.»

²¹ 'In ə 'bɪnɔnyə yabhlo nɛɛ ə -yla: «Nyumaa -Kanyə, -in 'nyɛ 'mɪ 'yoo, in 'ka na dide 'bhlua mnɪ 'bhie.»

²² -Zezu nɛɛ ə -yla: «-In yi 'mɪ 'bɪ, -in 'tide tɪtlɪnya 'yi, wa 'ka wa tɪtlɪnya 'bhlɪ.»

-Zezu belia -pipɛ 'kadɔ zɔ

(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

* 8:3 Zuifʊv -gbɛ, -ə -ka sɔli -yɔ -ka, ə 'nɪ mneni ə 'ka nyumɛ kwɛzɪ, 'in ə 'nɪ mneni ə 'ka -Lagəbudu zə mnɪ.

23 -Zezu -bhoa 'glv 'wv, 'in o 'binanya yia o yoo kwa. 24 Toun, 'in -pipe 'kadu yia 'pliphe bhli, 'in 'nyu -gbugbu yia 'glv 'wv slo, -zugba -Zezu m' ylaa 'wv. 25 O 'binanya bea o kwesi, wa gan'a o, 'in wa nee o -yla: «Nyumaa -Kanyo, -sa -ain gbu 'wv! -Amia tlia!»

26 Toun, -Zezu nee wa -yla: «Dli 'kienyi -zunya, lee -lu ka 'gbu a nu 'sa nyan'a?»

Toun o saa 'wv, 'in o yia -pipe -yo 'nyu 'wluo 'kpil, 'in -bha yia 'wv blenyii. 27 Nwagaga -subhahia wa 'de weee, 'in wa yia layibhal -yibhalie: «Oo nyime mia da, 'nyu -yo -pipe zua o 'nujwe, mao -nyime ni da?»

-Zezu jipea nyima 'so -wa kaa zuzu 'nyii 'wv

(Mk 5.1-20; Lk 8.26-29)

28 We bhla -Zezu nynia 'nyuu kakpe yabhlo -gv, -mo -wa Gadale -nyumaa dudu -gv, 'in nukpasia 'so yia gbawla nyidi 'tla, 'in wa yia o yoo yi. Waa nukpasia mia, zuzu 'nyii m' wa 'wv. 'Ce wa paa -bhabha, 'in wa bhitia nyima, we 'dee 'gbu nyima weee nua nyan'a, 'in wa'a 'plilia -sleen wee 'yloogblv. 29 Toun wa 'kpia 'wv, wa nee: «-M, -Lagoo 'Yu, -naa lee -gbu pil -amiaa gbu 'wv? We bhla 'ni -slo nyini, yi -in yia, -in 'ka -ain 'klyie 'wvpa yi?»

30 Nu, wa kwesi, -boboo -zlo m' -bha lililuu datalida. 31 'In zuzu 'nyii yia o zukpa 'pali, we nee: «-In -ka gba -in 'ka -ain vu ni, -in kwa -ain -bobonya ni 'wv.»

32 -Zezu nee: «A mni.»

'In we yia waa nyima 'so 'wv tla, 'in we yia -bobonya 'wv pla. Toun, wee -bobonya yia -gogo kwli -gwagwie nya, we yia 'nyu lv slo, 'in we yia 'nyu lv tili -nya. 33 -Bha -boboo 'yliyozunya mnia 'gbe 'kadu nukple -gwagwie nya, 'in -we weee ylia -bobonya -yo -wa kaa zuzu 'nyii 'wv, 'in wa yia -mo we 'di -sa. 34 Wee 'gbe nukpla -nyima weee 'tlaa, da -Zezu mia, 'in wa yia -mo mni. Wa

'yia o, 'in wa yia o bhuhhoe, 'in wa nee nu, o 'bhu wa dudu -gv.

9

-Zezu puea zolaslonyo
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 -Zezu -bhoa 'glv 'wv, o -dia 'nyu 'wv, 'in o yia Kapenaumu lv mni. 2 'In nyima -yo zolaslonyo yia yi, -zugba o m' 'sowli 'wv. -Zezu 'yia nu, wa ka o dli -gv zv, 'in o nee o zolaslonyo -yla: «Na 'yu, -in 'teman dli, in ka -na gbonyii 'wv tli.»

3 -Bha, -Lagoo titee gwesanya pupalia 'wlukvun lae: «Nu, nukpasu mia de, -Lagoo velia.»

4 'In -we wa pupalia 'wlukvun la, -Zezu yia we yibheli, 'in o nee: «Lee -lu ka 'gbu a pupali 'wlukvun la sa 'nyumee?» 5 'In 'ka gba: «In ka -na gbonyii 'wv tli,» -muv -kalia -yo yaayu, in 'ka gba: «-In -so 'wv, -in no,» -muv -kalia -yo yi? 6 A yibheli we 'ji nu, Nyumee 'Yu ka se dudu -gv o 'ka nyumaa gbonyii 'wv tli.»

-Bha -Zezu gbaa o zolaslonyo -yla: «-So 'wv, 'bhu -na 'sowli 'wv, mni -na -budunwee.»

7 Oo nyime -saa 'wv, 'in o yia -budunwee mni. 8 Waa nyima 'yia we -yo, 'in nyan'a yia wa dli 'wv slo, 'in wa yia -Lagoo 'nri -mnuni, nu, -Lagoo ka nyima 'tite 'nye wa 'ka 'sasokpa -gbu lenv.

-Zezu laa Matie
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 'Yi yabhlo nya -Zezu 'bhva -bhade, o m' 'plida, 'in o yia nyime wa laa Matie -yoyi, nu, o -di 'gwewisabudu zo la. O nee o -yla: «Yi m' 'b.»

Matie -saa 'wv, 'in o yia o 'b mni.

10 -Zezu -yo o 'binanya m' lida Matiee -budu zo, -zugba *nisun -gwewisanya -yo gbonyuuu kwe -cian duun m' 'ya wa glaa. 11 Falizinyima 'yia we -yo, 'in wa nee -Zezuu 'binanya -ylae: «Amiaa -Kanyo

mia, leε -lu ka 'gbu ɔ -yɔ nisɔn -gwεzisanya-yɔ gbɔnyuuu kwε-cian lia?»

¹² -Zezu 'nua we, ɔ nεε wa -yla: «Nyuma -wa -yalia, wa'a mni-dotlɔɔ -gu. Nu, guzɔnya mnia-dotlɔɔ -gu. ¹³ -We -Lagɔweli ni gbaa, a mni a 'ka we 'jii datali, we nεε:

«-We in 'yibhaa mu -wa nu, nyuma 'ka nyazidli -ka, we 'ni 'slaka -sasie.» Nu, in 'ni nyuma tiklu laa yi, gbɔnyuu -lenɔnya in yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun

(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴ 'Zan -Batisu 'binɔnya bea -Zezu kwesi, 'in wa yia ɔ layibhaε: «Leε -lu ka 'gbu, -amia -yɔ Falizinyuma pla 'sun 'yli tɔba nya, 'in -nanɔv 'binɔnya'a nu we lea?»

¹⁵ 'In -Zezu nεε wa -ylaε: «Nu, 'ηwnɔ kwa zli, ɔ 'lowlii 'talea mia, wa dli 'ni menɔ, gbuzɔnu -wa yi? -Innya, yo -wa yo. Nu, 'yli yabhlo yia nynia, 'in wa saa wa 'ηwnɔɔ 'lowli glaa. Nu, -mɔv zli wa plaa 'sun.

¹⁶ «Nu, -bana sva -ka yla ni, nyime -ka we pipɛda -mi, ɔɔ zɔ we ylada 'naa lolu. ɔ -ka 'sa we nu, 'in 'naa lolu gbizea -bana sva 'wɔ, 'in we ylada yilmania 'wɔla. ¹⁷ 'Sa -bhlokpade, wa'a pali nu lolu *bala sva 'wɔ. Wa -ka 'sa nu, 'in bala wɔa, 'in nu jitea. Nu, nu -lolu kaa bala lolu, 'in we 'de 'sɔ gwleε.»

-Zezu puea 'ηwnɔ yabhlo, 'in ɔ yia 'ηwnɔyu yabhlo 'yliyagagie 'nye
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸ Da -Zezu mia -slɔ gbɔ gbada, 'in Zuifɔv 'yugalinyɔ yabhlo yia yi. ɔ 'sibhlia ɔ 'yu 'kukolu, 'in ɔ nεε: «-Na zukpa -wa, na 'ηwnɔyu ka tli, we 'bi 'ni -slɔ 'wɔgwle, nu, -in yi, -in 'ka ɔ ɔ -gu lapali, 'in ɔ 'ka 'yliyagagie 'yi.»

¹⁹ -Zezu -sɔa 'wɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya yia -mɔɔ 'bi mni.

²⁰⁻²¹ -Bha 'ηwnɔ yabhlo mi -bha, mɔ palia kwε, we li -zɔ kugbua le 'sɔ ɔ -yɔ. ɔ nεε ɔ 'deε dli zɔ: «In -ka ɔ -bana kwε -zizie mneni, 'in na pɔa.»

We 'deε 'gbu ɔ yia -Zezu lɔv 'plili, 'in ɔ yia ɔ -banaa ηwε kwεzi. ²² -Zezu 'bhitia la, ɔ 'yia ɔɔ 'ηwnɔ -yɔ, 'in ɔ nεε: «Na 'yu, a 'tɛmanɔ dli, amaa dli ka an pue.» -Bha -bhlokpade ɔ 'pɔa.

²³ Tɔvɔn, -Zezu nynia Zuifɔv 'yugalinyɔɔ -buduηwεε, 'in ɔ yia -mɔ guzɔ -gɔfi -bhlinya -yɔyi, -zugba nyuma duun zizli -bha -gu sɔ weee lɔ. ²⁴ ɔ nεε: «A 'bhɔ -bha! Nu, ɔɔ 'ηwnɔyu 'ni tli, 'yila 'wɔ ɔ mia.»

'In wa yia ɔ gla pali. ²⁵ Wa ka wa wleli weee 'bhiε, -Zezu yia komi lɔv pla. ɔ kpalia ɔɔ 'ηwnɔyu sɔ -yɔ, 'in -mɔɔ yia 'wɔsɔ.

²⁶ We dɔ mnenia weε dɔvɔ weee -gu la.

-Zezu puea 'lɔlɔnya 'sɔ

²⁷ -Zezu 'bhɔa -mɔ, ɔ mi 'yloogblo, 'in 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ 'bi mni. Wa 'kpia 'wɔ, wa nεε: «-Davidu 'yuɔɔa, -in 'yli -an nyaziwɔ!»

²⁸ Da ɔ plaa -budu zɔ, 'in 'lɔlɔnya 'sɔ yia ɔ kwesi be, 'in ɔ nεε wa -ylaε: «'Lee a zɔ dli nu, in mneni in 'ka we lenɔv?»

'In wa nεε: «Nyumaa -Kanyɔ, gbuzɔnu -wa, -in mneni we.»

²⁹ Tɔvɔn, -Zezu zia wa 'yli kwε, 'in ɔ nεε: «Sa a zɔa dli, a 'yi 'sa we!»

³⁰ 'In wa 'yli yia -blo. -Zezu nεε wa -yla 'klu 'ciɔɔ nya: «Nyime yabhlogbɔɔ 'na yibheli we 'ji -niε.»

³¹ Tɔvɔn, wa mnia, 'in wa yia -Zezuu 'dɔ -sa weε dɔvɔ weee -gu.

-Zezu jipea bhobho yabhlo

³² Da wa mia mniɔa, 'in wa yia -Zezu nyime yabhlo -la. Nu, ɔɔ nyime mia ni, ɔ 'ni gbagbie mneni, zuzu 'nyuu mi ɔ 'wɔv 'gbu. ³³ -Zezu vua weε zuzu, -bha -bhlokpade ɔɔ nyime gbaa. 'In -wa mia -bha, ηwegaga -subhali wa, 'in wa nεε: «Aya, -a 'ni -slɔ 'sasukpa -gbu -mɔnu da 'yi Izlaeli -dɔvɔ -gu.»

³⁴ Nu, Falizinyuma mia, -maa nεε: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ 'nyeε ɔ 'tite, 'in ɔ 'ka zuzu 'nyii vu!»

Nyimaa -zlo -laa -Zezu nyazi 'wɔ

³⁵ -Zezu 'plila -bha 'gbe 'kadi weee -yo 'gbe yua weee 'wu, o plaa -Lagobudunya zo, 'in o yia -mo nyima gbu -slo. -Lagobu -we gbaa -Lagoo nyimaa 'wlulapilgbo, 'mu o gbaa wa -yla, 'in o yia gu weee -yo siasie weee jipe. ³⁶ Nyimaa -zlo -wa mia sada, 'in wa dli 'nia men, -wa 'wba bhlabhle -we 'ni 'yliyozonyo -ka, o 'yia wa -yo, 'in wa yia o nyazi 'wula. ³⁷ 'In o nee o 'binanya -yla: «'Mno ka zali duun, we kpaa 'yli, 'in we -didinya 'ni 'wuzu. ³⁸ We 'gbu, a bhuhoe kpaa -Kanyo o 'ka lubhonunya yoo 'pa, wa 'ka wee -lu -di.»

10

*-Zezuu tietienya kugbua le 'so
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-26)*

¹ -Zezu laa o 'binanya kugbua le 'so, 'in o yia wa 'tite 'nye wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'in wa 'ka gu weee -yo ku zo -siasie weee jipe. ² O tietienya kugbua le 'soo nni ni: tiada, 'Simoo (-moo -banu -wa Piel), we -yo o bheli Andlee klaa, Zebedee 'yua *'Zake -yo o bheli *Zaan klaa, ³ Filipu -yo Batlemii klaa, Toma -yo nison -gwēzisanyo Matie klaa, Alifee 'yu 'Zake -yo Tadee klaa, ⁴ 'gbee *lupanyo 'Simoo we -yo Zudas Isikalioto, nyime o wlaa -Zezu o tonyuma -yla.

*-Zezu tiea o 'binanya kugbua le 'so
(Mk 6.7-13; Lk 3.1-6)*

⁵⁻⁶ -Mu 'bigu, -Zezu 'kaa o 'binanya kugbua le 'so tie o nee wa -yla: «Nu, nyima -wa 'nia Zuifu, a 'na mnini wa dudu -gu -ni. A 'na mnini 'ya Samalii -dudu 'gbe yabhlogbo 'wu -ni. Da a 'kaa mnini, mu -wa Izlaelinyimaa -gbe, ma 'wba mnomo -bhlabhle. ⁷ A -ka 'yloogbu -mi, a gbae: -Lagoo nyimaa 'wlulapili bhla ka cipa. ⁸ Guzunya mia, a jipe -maa. -Mama -ka tli, a 'nye -maa 'yliyogagie. Solbhanya mia, a pue -maa, 'in a vu zuzu 'nyuu. Bhe a 'yia wee 'tite,

we 'dee 'gbu, a -sa nyima 'wu bhe. ⁹ A 'na 'bhulu -can klaa, 'gwēzi klaa, we -yo tama yabhlogbo 'wu -ni. A 'na pali we amiaa pasi 'wu -ni. ¹⁰ A -ka mnida -mi, *-bada klaa, -bana 'sonu klaa, -sakwla klaa, we -yo koozu, a 'na 'bhulu we 'yabhlogbo 'wu -ni. Lubhononyo mia, o ka o lililuu 'klu.

¹¹ «Nu, a -ka 'gbe 'kadi -mumu 'wu nyini, a -ka 'gbe yua -mumu 'wu nyini, nyime o 'kaa ain kpa 'nanu, a -tali o da. A 'ni -slo wee 'gbe 'wobhu, a -di -bha la. ¹² -Budu -mumu nwee a -ka nyini, a nwna wa 'nyu la, 'in wa 'ka 'wotutue -dloo 'yi. ¹³ Wee -budunwee -nyima -ka amiaa 'lakpasu kpa, amiaa 'wotutue -dloo -tu wa -gu. 'In wa 'ni amiaa 'lakpasu kpa, a -yo amiaa 'wotutue -dloo 'pli.

¹⁴ «Nu, -budu -mumu nwee we -yo 'gbe -mumu 'wu, wa 'ni amiaa 'lakpasu kpa, wa 'ni ain yukwli pulu, a gboto amiaa bhu -yo *-bhuhui, 'in a 'bhu -bha. ¹⁵ In nee ain -yla gbuzonyo sa nu, zli -Lago yia nyimaa -yogbu 'wobhua, wee 'gbe -mumu nukpla -nyima yia sia bhabha, we 'ka *Sodomo -nyima -yo *-Gomolu -nyima -nu 'wuzi.

*-We 'kaa -Zezuu 'binanya yli
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)*

¹⁶ «A pu yukwli: nu, bhlabhle 'bhisa na tiea ain -mo gbi glaa. We 'dee 'gbu a mna 'yli tibhe 'bhisa, 'in a 'ka mi -dloo -kpakun 'bhisa. ¹⁷ Nu, gbuwobhunya 'yu wa yia ain kwaa, 'in wa 'ka ain seli -mo -Lagobudunya zo. We 'dee 'gbu, a zu amiaa 'de 'yliyoo. ¹⁸ Na 'gbu, wa yia ain dudu 'wlulapilnya -yo nyimaa 'wlulapilnya 'yu kwaa. Nu, -maa -yo -wa 'nia Zuifu, wa 'yu a yia na gbodayinya -zea. ¹⁹ Wa -ka ain gbuwobhunya 'yu kwa, a 'na lulu dli -ni, -we a 'kaa gba, 'in sa a 'kaa we gba mu ni: weli -we a 'kaa gba, we bhla a yia we. ²⁰ Nu, wee weli mia, we'e 'bhu amiaa 'de dli zo, amiaa Dide -Lago yia we wlaa o Zuzuu gbegein.

²¹ «Nu, bhelia yia wa bhelia wlaa wa 'ka wa 'bha, 'in 'sa -bhlokpade didea yia wa 'yua wlaa. Yua yia wa didea -yowosolba, 'in wa 'ka wa 'bha. ²² Amia, na 'gbu nyima weee yia ain 'wonyea. -ɔ ka dli -ka 'mɪ -gbu -tu, 'in we 'ka we bhloluda nyini, 'in -mɔɔ bhua gbu 'wu. ²³ Wa -ka ain 'klyie 'wupalida -mɪ 'gbe yabhlo 'wu, a mni 'gbe -putu 'wu -gwagwie nya. In nee ain -yla gbuzonu sae: a 'nɪ -slɔ *Izlaelu 'gbe weee 'wupliue bhia, 'in Nyumee 'Yu 'kaa luyi.

²⁴ «Kpiakpianyo yabhlogboɔ 'nɪ ɔ -slolunyɔ 'wuzi, 'in gaylo yabhlogboɔ 'nɪ ɔ -kanyɔ 'wuzi. ²⁵ Nu, 'kpiakpianyɔ -ka ɔ -slolunyɔ 'bhisa -mɪ, 'in gaylo 'ka ɔ -kanyɔ 'bhisa -mɪ, we -tu sa. Wa -ka -budunwee -kanyɔ vɛli, wa -ka ɔ 'ɲni zo *Belizebuli, ɔ -budunwee -nyima mia, -maa -nu yia -bha -zia!

-ɔ a 'kaa sɔ, mɔ nɪ
(Lk 12.2-7)

²⁶ «A 'na sɔlu nyima -nɪ. Nu, -lu weee mia zizeda, zli 'klu we yia 'tlaa, 'in -we ka 'ji nyima 'nia -yi, 'ji wa yia we yibhelial. ²⁷ -We in gbaa ain -yla nikpise 'wu, a gba we zli. -We in gbaa ain -yla ɲwunweda, a wɪzi we nyima weee -yla. ²⁸ -Wa mnenia wa 'ka nyumee ku 'bha, 'in wa 'nia mneni wa 'ka nyumee zuzu 'bha, a 'na sɔlu wa -nɪ. Nu, -Lago mia, ɔ mneni ɔ 'ka nyumee ku -yɔ ɔ zuzu 'bha -kosu 'wu, we 'gbu a sɔ ɔ.

²⁹ «Nyimaa 'yliya 'wu, bhuyua 'nɪ -vale -ka. Tama -bhloo 'gbu wa paa we 'sɔ pɛlu. 'In -mɔɔ bhla, amiaa Dide 'nɪ -slɔ we ɲwnu, we yabhlogboɔ ɔ bhli dɔdu. ³⁰⁻³¹ Nu amia, a 'yli -Lagoɔ 'yliya 'wu, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wuzi, nu, -Lago -yi amiaa 'wluo nyii ɲwe. We 'dɛɛ 'gbu a 'na nɔnu nyanɔ -nɪ.

Nyime-ɔ mia -Zezuu -nu nya mɔ nɪ
(Lk 12.8-9)

³² «Nu, nyime, ɔ -ka gba ɔ mɪ na -nu nya -zejila 'wu, 'in na gbaa na Dide ɔ mia yali 'yu nu, ɔ mɪ na

'binonyɔ nya. ³³ Nu, ɔ yia na gbu kpelia -zejila 'wu, 'in -amɪ na kpelia ɔ gbu na Dide ɔ mia yali 'yu.

-We -Zezu -laa dɔdu -gbu mɔ nɪ
(Lk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ «Nu, 'in 'nɪ 'wɔtɔtue -dlɔɔ -la dɔdu -gbu. We 'nɪ -mɔɔ, 'in 'nɪ 'wɔtɔtue -dlɔɔ -la, nu, tu in -laa dɔdu -gbu.

³⁵ «Nu, 'yu -yɔ ɔ dide klaa, 'ɲwnoyu -yɔ ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ 'ɲwnɔ -yɔ ɔ 'lowlii 'nyaa, 'yli in yia wa pupalia.

³⁶ Nyumee -budunwee -nyima yia ɔ tunyima -zea.»

³⁷ «Nyime ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'yibha we 'ka 'mɪ -zi, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'binonyɔ -ze. 'In ɔ -ka ɔ nɔkpasuyu -yɔ ɔ 'ɲwnoyu 'yibha we 'ka 'mɪ -zi, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'binonyɔ -ze. ³⁸ 'In nyime ɔ -nɪ ɔ siasee *su 'wɔbbhu, ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ yi, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'binonyɔ -ze. ³⁹ Nu, ɔ -ka gba, ɔ 'ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagie 'yɪ nɪ, tlia ɔ yia. 'In ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagie wla na 'gbu, 'in -mɔɔ yia 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka.

-We -Lago 'kaa nyima 'nye
(Mk 9.41)

⁴⁰ «Nyime ɔ -ka ain kpa 'nanɔɔ, -amɪ ɔ kpaa 'nanɔɔ. 'In nyime ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanɔɔ, ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'nanɔɔ. ⁴¹ Nyime ɔ -ka -Lagɔgbuɔ -falɔpanyɔ kpa 'nanɔɔ, ɔ mɪ -Lagɔgbuɔ -falɔpanyɔ nyaa 'gbu, -we -Lago 'kaa ɔ gbuɔ -falɔpanya 'nye, 'yia ɔ yia we. 'In ɔ -ka nyime mia tiklu -Lago 'yu kpa 'nanɔɔ, ɔ mɪ tiklu -Lago 'yuu 'gbu, -we -Lago 'kaa nyima tiklu 'nye, 'yia ɔ yia we. ⁴² In nee ain -yla gbuzonu sa nu, nyime ɔ -ka 'nyu -wɔtɔɔ 'kɔpu yabhlogboɔ 'nyenyeyua nu 'yabhlo 'nye, ɔ mɪ na 'binonyɔ nyaa 'gbu, -Lago yia we -tɔɔ -mɔɔ 'nye.»

11

¹ Da -Zezu bhia wee gbu gbagbie, ɔ 'binonya kugbua le 'sɔ -yla, 'in ɔ yia -bha 'bhu. ɔ mnia wee dɔdu -gbu

'gbenya 'wv, o gbaa -mɔ -Lagɔgbv, 'in o yia -mɔ nyima gbv -slolu.

*-Zezu gbaa 'Zan -Batisu gbv
(Lk 7.18-35)*

² 'Zan -Batisu mia, o mi -kaslv 'wv, 'in o yia -Zezu Klisu lenugbv 'di 'nv. -Bha o tiea o 'binɔnya tɔlv, wa 'ka o layibhae: ³ «Nu, nyime o 'kaa yi, -a mia wɔda, 'mɔ -in -mia yi, yaayu, -a wv nyime -putuu?»

⁴ -Zezu nee: «Nu, -we a 'nva, -we a 'yia -yɔ, a mni, a -salv we Zaan lɔdi nya. ⁵ 'Lɔlɔnya mi layida, 'tigitiginya mi nɔda 'nanv, sɔlibhanya ka 'pv. 'Sulonya mi 'nɔda, tɔltinya ka tɔltie lv 'wvɔ. Wa mi -Lagɔgbv gbada bobabhanya -yla. ⁶ Nyime o 'ni 'mi dli -gv -sa, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mi o -nv nya.»

⁷ Da Zaaan 'binɔnya 'bhiti lv, 'in -Zezu yia Zaaan gbv gbagbie bhli nyima duun -yla. O nee: «Lee -lu a mni ylaa da beblee? Gblee -we -pɔpɔ mia zukluda, mv -wa yi? -Innya! ⁸ 'In lee -lu a mni -sleen -mɔ ylaa? Nyime o kaa -bana 'nanv 'wv, mɔ -wa yi? Nu, nyima -wa kaa -bana -zɔnv 'wv, nyimaa 'wlu-lapilinyɔ -budunwee wa mia. ⁹ We -ka 'sa -mi, lee -lu a mni -mɔ ylaa tenyua? -Lagɔgbv -falipanyɔ -wa yi? In, in nee ain -ylae: o 'yli, o -zi -Lagɔgbv -falipanyɔ 'degbolu. ¹⁰ Nu, -Lagɔ nee o 'sebhe 'wv Zaaan dae:

«Mi 'yu na paa na tietienyɔ yoo, o 'ka -na 'yoo -yɔmnazl.»

¹¹ In nee ain -yla gbɔzɔnv sae: nyima -wa 'ɲwɔ gwalia, wa glaa, nyime o 'kaa 'yli, o 'ka 'Zan -Batisu -zi, -mɔ -kanyɔ 'ni -mi. We mi 'sa 'bhie, nyime o mia 'kienyi -le -Lagɔ nyimaa 'wlulapiligbe 'wv, -mɔ 'yli o 'ka Zaan -zi. ¹² We 'ka 'Zan -Batisu -Lagɔgbv -gba bhla 'bhv we 'ka -zeen yli, *-Lagɔ nyimaa 'wlu-lapilie mi 'yugbein mnida 'tite nya, 'in nyima 'tite bhua we 'wv. ¹³ We

'ka Zaaan bhla nyini, -Lagɔgbv -falipanya weee -yɔ Moizu tite weee, -Lagɔ nyimaa 'wlulapilie gbv wa gbaa. ¹⁴ A -ka na weli 'wɔɲwɔ, o *Elii -o -Lagɔsebhe gbaa nu, yia o yia, Zaan -wa. ¹⁵ O -ka 'nɔnv -yukwli 'wlu -ka, o 'nv we.

¹⁶ «Nyima -mama in 'ka desleen -nyima ni 'wɔpalia? Wa 'wlv sa 'yilaasi -wa -di -gblɔgbv 'wv la, -zugba tɔlv kpɔ 'wv wa -lima -yla, ¹⁷ in wa gbae:

«A ka ain -yla -lili bhli, a 'ni lite.

'In -a ka ain -yla guzɔlv bhli, 'in a 'ni -bhali!»

¹⁸ 'Sa Zaan yia, o ka 'sun pla, o 'ni nv 'ma, 'in wa nee nu, o ka zuzu 'nyuu 'bi! ¹⁹ Nyime 'Yu yia, o mi lida, o mi 'mada, 'in wa nee: «A -talv, nyime mia de, liligb -yɔ nɔmagb o kaa. Nu, *nisv -gwɛzisanya -yɔ gbonyuu kwe -cian, wa 'tale o -mia.» Nu, -Lagɔ gbɔyiloo lenugbunya -yɔ wa yibhe-lia we 'ji nu, we tiklu.»

*'Gbe -we 'nia -Zezuu gbv ɲwɔ
(Lk 10.13-15)*

²⁰ 'Gbe -we 'wv o nva gwɛdigbv le, 'in wa 'nia wa dli 'bhiti, 'in o yia wa -yla gbv lapalie bhli: ²¹ «Kolazen -nyima, gbonyuu mi amiaa -nv nya! Betisaida -nyima, gbonyuu mi amiaa -nv nya! Nu, gwɛdigbv -Lagɔ nva da le ain nyidi, we 'ka 'yaa 'mv o nv le Tili -yɔ Sidɔn, -zugba wa ka wa dli 'bhiti pepe, 'in wa plaa -gbenaa 'wv, 'in wa slua 'tɔtɔ 'wluo, mv yia we slolua mnia. ²² We 'dee 'gbv in nee, zl -Lagɔ yia nyimaa -yɔgbv 'wɔbhua, amiaa -nv o yia 'wɔbhua we 'ka Tili -yɔ Sidɔn -nv 'wɔzi.* ²³ Amia, Kapenaumv -nyima, amiaa dli 'wv nu, 'wv a yia -sɔa yali yi? -Innya, we 'ni -mv, zɔ -Lagɔ yia ain belia, tɔltinyaa dɔdv -gv. We -ka nu, gwɛdigbv in nva da ain nyidi le, mv nv Sodamv le, wa 'na 'ka 'yaa labhv, -zugba wa mi -zeen

* **11:22** Kapenaumv kwesi -gbe -wa Kolazen -yɔ Betisaida, 'in Sidɔn -yɔ Tili mia, 'lakpa -gbe 'kadi -wa.

-bha. ²⁴ We 'dɛɛ gbɔ in nɛɛ zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, amiaa -nɔ ɔ yia 'wɔbhua we 'ka *Sodɔmɔ -nyumaa -nɔ 'wɔzi.»

A mni -Zezuu -gbɛ ɔ 'ka aɪn 'gba 'wlu-sa
(Lk 10.21-22)

²⁵ -Mɔvɔ 'bɪgɔ, 'in -Zezu nɛɛ: «Dide, -na 'ɲɪ na mɪnɪa, yali -yɔ dɔdɔvɔ -Kanyɔ, in 'pa -mɪ fuo. -We ka gbɔ -wa, -lu -we -in zizea gbɔyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mɔ -in -slolua 'nyɛnyɛyua 'klɔ. ²⁶ Gbɔzɔnɔ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yubhaa we -mɪ 'sa.

²⁷ «Nɪ, na Dide ka 'mɪ -lu weɛ 'nyɛ. ɔ Yu mia, we 'nɪ ɔ Dide 'dɛbhlogbɔɔ 'wɔbhɔ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi. 'In ɔ Dide mia, we 'nɪ ɔ 'Yu 'wɔbhɔ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi. Nɪ, nyuma -wa ɔ 'Yu -slolua ɔ Dide, ma -yia ɔ.

²⁸ «A 'dɛ weɛ kaa da 'gba 'kadɪ 'wlu, a yi na -gbɛ in 'ka aɪn nyapɛda 'nyɛ. ²⁹ -We in 'bhua 'wɔ, amia 'bhu 'ya we 'wɔ, 'in in 'ka aɪn gbɔ -slolu. Nɪ, na dɪ -dlɔɔ, 'in i'in 'ylimanɪ na 'dɛ. -Bha a yia amiaa 'dɛɛ 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ 'yia. ³⁰ Sa na yia aɪn 'yugalia, we 'nɪ 'tɛ, 'in 'gba na yia aɪn 'wlu dia we 'nɪ 'wɔwɔlɔ.»

12

*-Zezu -yɔ *Nyapɛylɪ*
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ -Mɔvɔ 'bɪgɔ, Zuifɔvɔ *Nyapɛylɪ yabhlo nya, -Zezu 'plɪa blekpaa, 'in ɲwɔ yia ɔ 'bɪnɔnya 'bha, 'in wa yia bleya 'kwa wa 'ka we li. ² -We wa mia lɛnɔda, Falizinyuma 'yia we -yɔ, 'in wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Tali, -we -amiaa tite gbaa wa 'na nɔvɔ Nyapɛylɪ nya lɛ -nɪ, 'mɔ -na 'bɪnɔnya nɔa lɛ!»

³ -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Yli yabhlo nya, da ɲwɔ mia *-Davidɪ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nɔa lɛ, a 'nɪ -slɔ we zɛli? ⁴ 'In ɔ yia -Lagɔɔ bɔbɔbudu zɔ pla, 'in 'floo -we wa 'nyɛa -Lagɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ yia we li. Nɪ, weɛ 'floo mia, -Lagɔɔ tite nɛɛ wa 'nɪ mneni wa 'ka we li:

*-Lagɔbɔbɔnyaa 'dekpɔa 'ka yaa we li. ⁵ We mɪ cɛlɪda Moizɪ tite 'wɔ nɪ, Nyapɛylɪ nya, -Lagɔbɔbɔnya -ka lubho nɔ *-Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, -we wa 'na 'ka yaa lɛnɔ, a 'nɪ -slɔ we zɛli nɪ, -Lagɔ 'na 'ka wa -yɔgbɔ 'wɔbhɔ? ⁶ Nɪ, -we mia -seli we -zi -Lagɔbudu 'kadɔ! ⁷ Nɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ:

«-We in 'yubhaa, mɔ -wa nɪ, nyuma 'ka nyazɪdlɪ -ka, we 'nɪ 'slaka -sasie.»

«A -ka yaa we 'wolanɔ, a 'na 'ka yaa nyuma -wa 'nɪa gbɔnyuu lɛnɔ gbɔ -dɪ. ⁸ Nɪ, Nyumɛɛ Yu mia, mɔ -wa Nyapɛylɪ -Kanyɔ.»

-Zezu jipea nyɪmɛ Nyapɛylɪ nya
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ -Zezu 'bhua -bha, 'in ɔ yia *-Lagɔbudu zɔ mɪ. ¹⁰ Nɪ, nyumɛ yabhlo mia -bha, ɔ sɔ ka 'ku. -Wa mia -bha, wa 'yubha wa 'ka -Zezu gbɔ 'wlu dɪ. We 'dɛɛ 'gbɔ wa yia ɔ layɪbhaɛ: «-Amiaa tite nɔkplɛ, 'lee, nyumɛ mneni ɔ 'ka guzɔnyɔ jipe Nyapɛylɪ nyaa?»

¹¹ -Zezu nɛɛ: «Aɪn glaa, nyumɛ yabhlo -ka bhlabhɛ -bhlo -ka nɪ, 'in we -ka 'wɔtɔlɔ -bhoka 'wɔbhɔ Nyapɛylɪ nya nɪ, -mɔ ɔ yia we -saa, we 'nɪ mɔvɔ? ¹² Nɪ, nyumɛ mia, ɔ 'ylilo -zi bhlabhɛ. We -ka 'sa -mɪ, nyumɛ mneni ɔ 'ka gbɔzɔnɔ lɛnɔ Nyapɛylɪ nya amiaa tite 'wɔ.»

¹³ 'In -Zezu nɛɛ ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na sɔ 'wɔ.» ɔ -gloa we 'wɔ, 'in we yia 'pɔ, 'in we yia 'wɔtɔ we -libheyi 'bhisa. ¹⁴ Falizinyuma mia wa glaa, wa 'tlaa, 'in wa yia gbɔ zɔa mɪ, sa wa 'kaa -Zezu lasa, we -gɔ.

¹⁵ -Zezu 'nɔa we, 'in ɔ yia -bha 'bhɔ.

-Lagɔɔ lubhonɔnyɔ ɔ -saa -bha

-Slɛɛn -Zezu mɪa, 'in nyuma duun yia ɔ 'bɪ mɪ. ɔ jipea guzɔnya weɛ, ¹⁶ 'in ɔ nɛɛ wa -yla 'klɔ 'cɪcɪ nya nɪ, -ɔ ɔ -mia, wa 'na gbali we -nɪ. ¹⁷ 'Sa we 'plɪa sa, 'in -we -Lagɔgbɔvɔ -falɪpanyɔ Ezaii gbaa, we 'ka gbɔzɔnɔ -zɛ. ɔ nɛɛ:

18 «Nu, -Lagɔ nɛɛ:

«Na lubhononyɔ in -saa -bha, mɔ nɪ.
ɔ zɛ in -kalia, 'mɔ in 'nyɛa na dli
weee yoo.

'Mɔ na yia na Zuzu 'nyɛa.

Sa in 'kaa nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhɔ,
we gbɔ ɔ yia dɔdɔgbɔ -nyɪma
weee -yla lapalia.

19 ɔ -yɔ nyɪmɛ 'na 'ka kpɛli.

'In ɔ 'na 'ka 'wɔkpɪ,
'in nyɪmɛ yabhhlogbɔɔ 'na 'ka ɔ
wɛli 'nɔ 'yloogbɔ.

20 Gblee -we mia 'wɔkwnada,
ɔ 'na 'ka we 'kate,
'napɛ -we ka miɔ 'nia layida -mɪ
'nanɔɔ,
ɔ 'na 'ka we nyumonɔ.

'Sa ɔ yia nɔa 'in nyɪma 'ka na
gbɔzɔnɔ gbɔ 'wɔɲwɔnɔ.

21 Dɔdɔgbɔ -nyɪma weee yia ɔ dli
'wɔdia.»

Nyɪma velia -Zezu

(Mk 3.22-30; Lk 11.14-23)

22 Nu, 'lɔlɔ -bhobho yabhlo ɔ
zuzu 'nyuu mia 'wɔ, 'mɔ wa -laa -
Zezu. -Zezu jipea ɔ, 'in ɔ bhobho
yia gba, 'in ɔ yia layi. 23 We -
sɔbhahia nyɪma weee ɲwɛgaga, 'in
wa nɛɛ: «ɔɔ mia da nɪ, 'lee -Davidu
'yɔ ɔ -mia yi?»

24 Nu, Falizinyɪma 'nɔa we, wa
nɛɛ: «ɔɔ nyɪmɛ mia da nɪ, we 'nɪ
zuzu 'nyiii -kanyɔ Belizebuli 'nyɛ ɔ
'tite nɪ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka zuzu 'nyii
vu.»

25 -We wa pɔpalia 'wlukɔɔn la, -
Zezu -yi we, we 'gbɔ ɔ nɛɛ: «Dɔdɔ -
we ka -gɔ -nyɪma -ka tɔgɔda -mɪ wa
'dɛkpɔa nyidi, la wee dɔdɔ bhua. -
Budu -bhlo ɲwɛɛ -nyɪma -yɔ 'gbe -
bhlo 'wɔ -nyɪma -ka -yɔwɔsɔsɔlɔda
-mɪ, we 'na 'ka -gwɛ. 26 *-Saatan -
ka -Saatan vu, we 'dɛ -yɔ we -sɔlɔa
'wɔ, we -ka 'sa -mɪ, we 'na 'ka -gwɛ.

27 Amia nɛɛ Belizebuli nyɛa 'mɪ see
'gbɔ, na vua zuzu 'nyii. We -ka 'sa
-mɪ, nyɔɔ 'nyɛ amiaa -lima se, 'in
wa vu zuzu 'nyiaa? We 'gbɔ, amiaa
-limaa 'dɛbhieɛ lɛnɔgbɔ slolua nɪ,
-we a gbaa, yɔ -wa. 28 -We -wa
gbɔzɔnɔ, mɔ nɪ: nu, -Lagɔ Zuzu

'tite nya na vua zuzu 'nyii, -mɔɔ 'ji
-wa nɪ, -Lagɔ nyumaa 'wlulapɪie
mɪ ain nyidi.

29 «Nu, wa 'nɪ -slɔ latɛlɔnyɔ gbɔan,
wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ -budu zɔ pla,
wa 'ka ɔ 'gba labhu. Wa -ka ɔ gbɔan,
'bhie wa plaa ɔ -budu zɔ, 'in wa
bhua ɔ zɔzɔnɔ la.

30 «Nyɪmɛ ɔ -yɔ 'mɪ 'nɪ -mɪ, na
tɔnyɔ -wa. Nyɪmɛ ɔ -yɔ -saa 'mɪ
'wɔ -a 'ka nyɪma -yɔɔbɛli, nyumaa
lamumninyɔ ɔ -mia. 31 We 'dɛɛ 'gbɔ
in nɛɛ ain -ylɛɛ: -Lagɔ yia gbɔnyuu
weee -yɔ velili weee 'wɔtia. Nu,
nyɪmɛ ɔ -ka -Lagɔ Zuzu veli, -Lagɔ
'na 'ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔti. 32 Nyɔɔ -ka
*Nyɪmɛɛ 'Yu daa gbɔnyuu gbaa, -
mɔɔ -yɔgbɔ -Lagɔ tia 'wɔ. Nu, nyɪmɛ
-ka Zuzu 'Pɔpa daa gbɔnyuu gbaa,
we 'dɛ yi dɛslɛɛn -zɛɔɔ, we 'dɛ yi
bhla -we mia yida nya -zɛɔɔ, -Lagɔ
'na 'ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔti.

Su -yɔ we 'bhue

(Mt 2.16-17; Lk 6.44-45)

33 «Su -zɔnɔ paa 'bhue -zɔnɔ, 'in su
'nyuu paa 'bhue 'nyuu. Suu 'bhue
-yɔ wa yibhelia wee su. 34 Amia
mia dɛ, 'munɪmɛ a -mia, a mneni
a 'ka gbɔzɔnɔ gbaa? -Innya. -Lu
-we yea nyɪmɛɛ dli -zɔ, mɔ tlaa ɔ
ɲwɛɛ. 35 Nyɪmɛ -zɔnɔ mia, ɔ gbɔzɔnɔ
mia ɔ dibhe 'wɔ, 'mɔ ɔ wɛlia. 'In
nyɪmɛ 'nyuu mia, ɔ gbɔ 'nyuu mia
ɔ dibhe 'wɔ, 'mɔ ɔ wɛlia. 36 In nɛɛ
ain -ylɛɛ: wɛli weee -we nyɪma yia
gbaa, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ
'wɔbhua, we 'ji wa yia gbaa. 37 Nu, -
na gbagbawɛli -gɔ, -Lagɔ yia -mɪ gbɔ
dɪlia. 'In we -gɔ -na yia gbɔ 'wɔtlaa.»

Nyɪma yibhahia -Zezu gwɛdigbɔ

(Mk 16.1-4; Mk 8.11-12; Lk
11.16,29-32)

38 Tɔɔn -Lagɔ titee gwesanya -
yɔ Falizinyɪma nɛɛ -Zezu -yla: «-
Slolunyɔ, -in nɔ gwɛdigbɔ yabhlo lɛ,
'in -a 'ka we 'jiyibheli zɔzɔnɔ sa nɪ,
-Lagɔ tiea -mɪ.»

39 -Zezu nɛɛ: «Dɛslɛɛn -nyɪma mia,
nyɪma 'nyii wa -mia, 'in wa'a zɔ
-Lagɔ dli -gɔ, 'in wa yibhahia 'mɪ

gwedigbu. Gwedigbu yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnu, 'mu we 'ni *Zonasu gbu -zɛ. ⁴⁰ Nu, Zonasu ka zli ta sabɔ ta li, zibhi nukplɛ. 'Sa -bhlokpade Nyumɛɛ 'Yu yia gwlu zli ta sabɔ ta lia. ⁴¹ *Ninivu -nyuma 'nua *Zonasu wɛli, 'in wa yia wa dli 'bhiti. Nu, nyumɛ -ɔ 'yia -ɔ -zia Zonasu, ɔ mi da. We 'dɛɛ 'gbu, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbu 'wɔbhua, 'in Ninivu -nyuma sɔa 'wɔ deslɛɛn -nyuma 'yu, 'in wa dlia -maa gbu. ⁴² Sebaa 'wlulapilɪŋwɔɔ 'bhua dɔdɔɔ bhloluda, 'in ɔ yia *Salomɔɔɔ gbɔyilo wɛli yukwli pulva yi. Nu, nyumɛ -ɔ -zia Salomɔɔ, ɔ mi da. We 'dɛɛ 'gbu, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbu 'wɔbhua, 'in ɔɔ 'ŋwɔɔ sɔa 'wɔ deslɛɛn -nyuma 'yu, 'in ɔ dlia -maa gbu.

*Zuzu 'nyuu yia lv
(Lk 11.24-26)*

⁴³ «Nu, zuzu 'nyuu 'tlaa nyumɛ yabhlo 'wɔ, we mni, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladiɔa dataɛɛ nya, we 'ka ladi. ⁴⁴ We 'ni da 'yu 'gbu, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: «Na -budu we zɔ in 'bhua, -mɔ na bhiti lv.» We 'bhiti -mɔ lv, 'in we yia -bha wee -budu yli klo nya, -zugba we nukplɛ mi laylipeda, 'in -mɔ mi lamnazida. ⁴⁵ Tɔɔn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nukplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemu, 'in we yia -mɔɔ 'bɔmni. 'In we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lɔyi, dabɔɔ. 'In we yia -mɔ ladi duaa. -Slɛɛn, 'in ɔɔ nyumɛɛ -kwikwi yia 'ylinyumani, 'in we yia we tianu 'wɔzi. Deslɛɛn -nyuma -wa ka nukplɛ 'nyua 'yli, we 'sasokpa -gbu yia wa ylia.»

*-Zezuu zɔayli -nyuma -zɔnɔ
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)*

⁴⁶ Da -Zezu mia nyuma -yla gbu gbada ni, 'in ɔ 'nyaa -yɔ ɔ bhelia yia yi, 'in wa yia -budunwɛɛ 'yiligbe. Wa 'yibha wa 'ka ɔ -yla gbu gba. ⁴⁷ 'In nyumɛ yabhlo nɛɛ ɔ -yla: «-Na 'nyaa -yɔ -na -bhelia mi 'pipee, wa 'yibha wa 'ka -mi -yla gbu gba.»

⁴⁸ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa, nyɔɔ -wa na bhelia?»

⁴⁹ ɔ 'bhua sɔ 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ 'binɔnya wa 'kluslolu.

'In ɔ nɛɛ: «-Wa mia da ni, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bhelia. ⁵⁰ Nu, -ɔ nua na Dide -ɔ mia yalu dɔmagbu lɛ, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bholɔ, mɔ -wa na 'nyaa.»

13

*'Mnɔpanyɔɔ gbɔv nine
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)*

¹ Wee 'yli -bhlokpade nya, -Zezu 'tlaa -budu zɔ, 'in ɔ yia 'nyuu -gɔgɔ -gɔ ladi mni. ² Nyumaa -zlo ka ɔ gbelii 'gbu, ɔ yia 'glɔ 'wɔbho, 'in ɔ yia -mɔ ladi, -zugba nyumaa -zlo mi 'nyuu -gɔgɔ -gɔ. ³ Gbɔv nine nya ɔ -slolua wa gbɔ duun, ɔ nɛɛ: «Nu, kpaapanyɔ yabhlo mni 'mnɔ 'paa. ⁴ ɔ mia wee 'mnɔ 'mnida, 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'in 'zianya yia we li. ⁵ Tɔlvɔ bhlilia tukpa -dɔdɔ -gɔ, da bla 'nia -zu. Bla 'ni -bha -zoo 'gbu, we yia mi sa slɔ. ⁶ Nu, 'ylo -sɔa 'wɔ, we yia we -sie, 'in we yia ye, we somi 'ni -tlɔlvɔ 'gbu. ⁷ We 'ya tɔlvɔ sloa -kpɔga glaa, 'in -kpɔga yia we -gɔ palili, 'in we yia we 'tuntu. We 'ni 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. ⁸ Tɔlvɔ yia dɔdɔ -zɔnɔ -gɔ bhlili, 'in we yia zɔ. We lakpa tɔlvɔ wla 'ya glɔ -bhlo 'ya kugbua, tɔlvɔ wla 'ya glɔ ta, 'in tɔlvɔ wla 'ya glɔ gbu. ⁹ -ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.»

*-We ka 'gbv -Zezu paa gbɔv nine
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)*

¹⁰ ɔ 'binɔnya bɛa ɔ kwesi, 'in wa yia ɔ layibha: «Lɛɛ -lu ka 'gbv -na slolu wa gbɔv nine -papie nya?»

¹¹ ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka ɔ nyumaa 'wlulapilɪgbu mia zizeda an 'kluslolu, nu, ɔ 'ni we wamua 'kluslolu. ¹² Nu, -lukanyɔ mia, ɔ -nɔ wa yia -gɔpalia, 'in we 'ka 'wɔzamani. 'In nyumɛ -ɔ 'nia -lu duun -ka, we -sɛɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.

¹³ «We 'dɛɛ 'gbu na gbaa wa -yla gbɔv nine -papie nya. Wa -ka ylada -mi, wa'a 'yi la. Wa -ka yukwli

puda -mi, wa'a 'nu. Nu, wa'a 'nu gbu yabhlogboɔ 'wɔla. ¹⁴ 'Sa -we -Lagɔgbuɔ -falpanyɔ Ezaii gbaa, we -zea gbuzɔnu wa gbɛgbɛin, ɔ nɛɛ:

Yukwli a yia poa 'nanuu,
'in a 'na 'ka we 'wolanu.
Ylaa a yia 'nanuu,
'in a 'na 'ka -lu -yoyi.

¹⁵ Nu, waa nyima -manu 'wlukoon ka 'wɔtu -dudluu.

Wa ka wa yukwli 'sumani, wa ka wa 'yli 'mu,
wa yi layi, wa yi 'nu, wa yi gbu yibhelii 'gbu,
wa yi wa dli 'bhitii 'gbu, in yi wa gbu 'wɔsa.

'Sa -Lagɔ gbaa.'

¹⁶ Amia, amiaa 'yli yi la, 'in amiaa yukwli nua, 'wɔtotue -dlɔɔ mi amiaa -nu nya. ¹⁷ In nɛɛ ain -yla gbuzɔnu saɛ: -Lagɔgbuɔ -falpanya -yɔ -Lagɔnyuma tikluu -zlo 'yibha -we a yia -yɔ, wa 'ka we -yoyi, 'in wa 'ni we -yoyi, -we a nua, wa 'ka we 'nu, 'in wa 'ni we 'nu.

'Mnɔpanyɔɔ gbuɔ ninee 'ji
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸ «We 'dɛɛ 'gbu, amia, a 'nu mnɔpanyɔɔ gbuɔ ninee ji ni 'wɔla. ¹⁹ -Wa 'nua *-Lagɔɔ nyimaa 'wlu-lapilɛɛ wɛli, 'in wa'a 'nua we 'wɔla, wa 'wɔ 'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mnɔ bhlia. *Gbɔnyuuu dide -ka yi, -we wa faa wa dli zɔ, 'in we saa -mɔ we. ²⁰ 'Sa -bhlokpadeɛ tɔba mi -bha tukpa -duduɔ 'bhisa, da -Lagɔwɛli bhlia. 'In wa -ka we 'nu ni, 'in wa ŋwnua we gbu 'muna nya, 'in wee 'muna'a -gwɛ. ²¹ Nu, wa 'ni ŋwnu we 'ka somi fa wa dli zɔ. Waa nyima mia, bhlia -sele nya wa ŋwnua we -yɔ, 'in wa -ka wa sialida -mi, wa -ka wa 'kɛɛɛ 'wɔpalida -mi -Lagɔwɛli 'gbu, 'in wa saa -Lagɔwɛli dli -gu. ²² Tɔba 'wɔ 'ya 'mnɔya -we -wa -Lagɔwɛli -mɔ -kpaga glaa. Wa 'nua wee wɛli, 'in duduɔ -guɔ dlilɔɛ klɛɛ, wa 'gwɛzi -we nania wa duduɔ, 'in we nua wa -dawli 'wɔ klɛɛ, mɔ palila we -guɔ 'gbu, we'e tɔba. ²³ 'In nyima tɔba mia, -maa 'wɔba wee 'mnɔya -we

-wa -Lagɔwɛli -mɔ duduɔ -zɔnu -gu. Wa 'nua we, 'in wa yia we -yɔŋwnu. Tɔɔn, wee wɛli -we mia wa 'wɔ, 'in we yia tɔba. We lakpa yabhlo wla 'ya gɔ -bhlo 'ya kugbua, we tɔba 'ya gɔ ta, 'in we tɔba wla 'ya gɔ gbu.»

-Petu 'nyuuu gbuɔ nine

²⁴ -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbuɔ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-We -yɔ -Lagɔɔ nyimaa 'wlu-lapilɛɛ 'wɔwɔba, 'mɔ na yia da ain -yla gbaa. Nu, nyime yabhlo 'paa ɔ kpaa 'mnɔ -zɔnu. ²⁵ -Mɔɔ 'bigu, sabɔ, da nyima weee mia 'ylaa 'wɔ, ɔ tonyime yia, 'in ɔ yia -petuu 'ya gɔ wee 'mnɔ -kpaa, 'in ɔ yia mɔ. ²⁶ Da wee 'mnɔ mia, 'in we mia zɔda, -zugba wee -petu mi 'ya -mɔ we nyidi.

²⁷ «Wee kpaa -kanyɔɔ lubhonɔnya yia yi, 'in wa nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «-Amiaa -kanyɔ, 'lee, -in 'ni zɛɛ da 'mnɔya -zɔnu 'paa? 'In da -petunya ni 'bhulɔa?»

²⁸ «ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Na tonyime nua we ɛ.»

«'In ɔ lubhonɔnya nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, -a mneni -a 'ka wee -petu 'tluu?»

²⁹ «ɔ nɛɛ: «-Innya, nu, a -ka wee -petu 'tlua yi, a mneni a 'ka 'mnɔ 'tlu -bha -bhlokpadeɛ. ³⁰ A 'tide we 'yi, we 'dɛ 'sɔ 'ka 'ylimani. We -didɔ bhlɛ -ka bɛ, 'in in 'ka we -didɔnya 'tɔb nu, wa -di -slɔ -petu, wa gbuan we, 'in wa 'ka we sie. -Mɔɔ 'bigu, wa 'ka 'mnɔ -di, 'in wa 'ka we na -gbagbu 'wɔkwa.» »

-Lagɔɔ nyimaa 'wlu-lapilɛɛ gbuɔ nine

(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbuɔ nine yabhlo, ɔ nɛɛ: «-Lagɔɔ nyimaa 'wlu-lapilɛɛ 'wɔ su -we wa laa *mutadi, we 'ya. 'Mɔ nyime yabhlo 'bhua 'wɔ, 'in ɔ yia we gɔ ɔ kpaa. ³² We 'kienyi we -zi duduɔ -guɔ su weee 'ya. Nu, we -ka mi, 'in we ylimania 'kaduu, 'in we zɛɛ su -we -zia su weee 'wɔ. Nu,

'zianya yia we lolu 'subhaa we 'kliya -nyidi.»

(Lk 13.20-21)

³³ -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbuu nine yabhlo, o nee: «-Lagoo nyumaa 'wlu-lapilie 'wlu *goo 'nyoo yabhlo slua 'floo -bhobhuu kilo glu -bhlo 'ya gbu lu, o bhiti we, 'in we yia 'yli, mu.»

-We ka 'gbu -Zezu paa gbuu nine
(Mk 4.33-34)

³⁴ Nu, gbu weee mia de, gbuu nine -papie nya o -slolua we nyumaa -zlo. We 'ni gbuu nine -papie 'wobhu, o -slolu nyuma gbu. ³⁵ 'Sa we 'phia sa, 'in -we -Lagobhuu -falpanyo gbaa, we 'ka gbuzoonu -ze, o nee:

«Nu, gbuu nine -papie nya na yia wa -yla gbu gbaa.

We 'ka dudu gwedida 'bhu, gbu -we -Lago zizea, gbaa na yia we.»

³⁶ Toon, -Zezu 'bhua nyuma glaa, 'in o yia -budunwee mu. O plaa -budu zo, 'in o 'binanya yia o kwesi be, 'in wa nee o -ylae: «Gba -ain -yla kpa -petu 'nyuu nu gbuu ninee 'ji.»

³⁷ O nee wa -ylae: «Nu, o 'paa 'mnaya -zonu, Nyumee Yu -wa. ³⁸ 'In kpa mia, mu -wa dudu -gu, 'in 'mnaya -zonu mia, mu -wa nyuma -wa -Lagopila 'wlu la. -Petu mia, mu -wa nyuma -wa gbonyuu dide pila 'wlu la. ³⁹ O tonyume -o glua wee -petu, -Saatan -wa. We -didi bhla mia, -muu -wa dudu bhila da. We -didinya mia, -muu -wa 'anzinya. ⁴⁰ Sa wa thua -petu, 'in wa vitelia we -kosu 'wu, 'sa -bhlokpade we yia dudu -bhia bhla -mia. ⁴¹ O Nyumee Yu yia onu 'anzinya yoo 'paa. Nu, -wa kwaa wa -lima gbonyuu lo we -yo -wa ka de nua gbonyuu le, we 'ka wa 'wugbizi, -wa -Lago pila 'wlu la glaa. ⁴² 'In we 'ka wa -kosu 'kadu 'wu viteli. -Mo wa wia, -mo wa lia gla 'wu. ⁴³ -Wa nua -Lagoo domagbu le, ma yia ha 'ylo 'bhisa da wa Dide pila nyuma 'wlu la. -O -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, o 'nu we.

'Nyumnu -we mia zizeda

⁴⁴ «-We -yo -Lagoo nyumaa 'wlu-lapilie 'wowlua mu -wa 'nyumnu yabhlo -we mia zizeda kpa. 'Mu nyumee yabhlo 'yia, 'in o yia we zize lu. O ple men, 'in o muu, o yia o -lu weee pelu 'pa o 'ka wee kpa zo.

Tukpa -zonu -we ka -vale 'tea, we gbuu nine

⁴⁵ «-We -yo -Lagoo nyumaa 'wlu-lapilie 'wowlua, mu -wa 'ya, -valepanyo -o mia tukpa -zonu -we ka -vale 'teaa datalida. ⁴⁶ O 'yia wee 'ylinanu -tukpa, -we ka -vale 'tea -we -zia we -lima nu, o muu, 'in o yia o -lu weee pelu 'pa o 'ka we zo.

Zibhi -bha -sowlii gbuu nine

⁴⁷ «-We -yo -Lagoo nyumaa 'wlu-lapilie 'wowlua, mu -wa 'ya, 'sowli -we wa viteli 'nyu lu, 'in we yi zibhi 'yli -bhlo -bhlo kpa. ⁴⁸ We yea, 'in zibhibhanya yia we 'nyu lu gbize, 'in wa yia we 'nyu -gogo -gu ladi, wa 'ka zibhi 'wugbizi. We zuzoonu wa gbizi 'wu, -muu wa slua wa -cice 'wu, 'in -we 'nia 'ylinanu, 'in wa yia we kwnee viteli. ⁴⁹ 'Sa -bhlokpade we yia -mia dudu bhia zli. Nyuma -wa nua gbonyuu le -yo -wa nua gbu -zonu le, 'anzinya yia yia we 'ka wa -yosali, ⁵⁰ 'in -wa nua gbonyuu le, we 'ka -maa -kosu 'kadu 'wu viteli. -Mo wa yia wilia, -mo wa yia gla 'wu lia.»

Gbuzonu sua -yo gbuzoonu lolu

⁵¹ -Zezu nee o 'binanya -yla: «A ka we 'de weee 'wulanu?»

Wa nee: «In, -a ka we 'wulanu.»

⁵² Toon, -Zezu nee wa -yla: «Nu, -Lagoo titee gwesanyo -o yibhelua -Lagoo nyumaa 'wlulapiligu, o 'wlu nu, -budunwee -kanyo yabhlo -o wleli 'nyumnu sua -yo 'nyumnu lolu, o -luu lazoda.»

-Zezuu -zo -nyuma 'nu o gbu -yonyu

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ -Zezu ka gbuu nine -papie bhia 'bhie, o yia -bhade 'bhu. ⁵⁴ 'Gbe -we 'wu o 'ylimania, o muu -mo, 'in o yia nyuma -slolu -mo -Lagobudu

zɔ. -Wa weee mia -bha, 'in we yia wa ηwɛgaga -subhali. 'In wa nɛɛ: ⁵⁵ «Ɔɔ nyɛmia da ni, -budukonyɔɔ yu -wa, we 'ni mɔɔ? Ɔ 'nyaa mia ni, Malii -wa. *'Zake klaa, *-Zɛzɛfu klaa, 'Simɔɔ klaa, we -yɔ Zudi, wa 'ni ɔ bheliaa? ⁵⁶ Ɔ bhɔla mi -aɪn glaa. Aya! Mɔ ɔ -sali gwɛdigbu lɛnɔ sea?»

⁵⁷ We 'dɛɛ 'gbu, wa 'ni mneni wa 'ka ɔ dli -gu zɔ. Tɔɔn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «-Lagɔgbu -falipanyɔ -ka -mi, da weee wa zɔa -bha ɔ. Wa'a zɔ -bha ɔ, ɔ -zɔɔ we -yɔ ɔ -budunwɛɛ.»

⁵⁸ Nyuma 'ni ɔ dli -gu zɔɔ 'gbu, ɔ 'ni -bha gwɛdigbu lɛnɔ.

14

Sa 'Zan -Batisi titla 'wɔ la
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ We bhla, Galilee -dɔɔɔ 'wlu-lapilinyɔ Ewloɔɔ 'nɔa -Zezuu 'di. ² Ɔ nɛɛ ɔ zɔlubbhonunya -yla: «'Zan -Batisi -wa! Ni, mɔ -sɔa tɪtɪlnya glaa 'wɔ, we 'dɛɛ 'gbu ɔ mnenia ɔ 'ka gwɛdigbu lɛnɔ.»

³⁻⁴ Ni, sa Zaaan tɪtɪlɪgbu 'pla, mɔ mia da: Ewloɔɔ kwaa ɔ bheli Filipu ηwnɔ Ewloɔɔɔɔ, 'in Zaan nɛɛ ɔ -yla: «Ni, we 'ni 'yilinani -Lagɔɔ tite 'wɔ, nyɛmia 'ka ɔ 'dɛɛ bheli ηwnɔ glosa, 'in ɔ 'ka ɔ kwa.»

We 'dɛɛ 'gbu Ewloɔɔ yia nyuma tie, wa 'ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ gbuan, 'in wa 'ka ɔ -kasɔ 'wɔpa.

⁵ Ewloɔɔ 'yibha ɔ 'ka Zaan 'bha. Ni, ɔ mi Zuifu sɔda, -maa nɛɛ ni, Zaan mia, -Lagɔgbu -falipanyɔ -wa.

⁶ Ni, Ewloɔɔ gwaliylu 'feti nyina, 'in Ewloɔɔɔɔ ηwnɔ yia -wa mia 'feti -gu 'yibadi lɛɛ. 'In ɔ yia Ewloɔɔ dɔɔ naman bhabha. ⁷ 'In ɔ yia bi, ɔ nɛɛ: «-We a yia 'mi -zlalia, yoo na yia we aɪn 'nyɛa.»

⁸ Ɔ 'nyaaa wɛli -gu ɔ nɛɛ: «-In 'nyɛ 'mi 'Zan -Batisi 'wlu yoo -plaa -gu.»

⁹ We wlaa Ewloɔɔ 'kɔayli la, ni, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadi 'gbu, ɔ nɛɛ: «-We ɔ -zlalia 'mi, a 'nyɛ we ɔ yoo.»

¹⁰ 'In ɔ yia 'sɔjayu yabhlo tie -mɔ -kasɔ 'wɔ, ɔ 'ka Zaan 'wlu -gu -di. ¹¹ 'In wa -yɔ ɔ 'wlu yia yi -plaa

-gu. Wa 'nyɛa we ɔ ηwnɔ yoo, 'in -mɔ yia we ɔ 'nyaa yoo 'nyɛ. ¹² Tɔɔn, Zaaan 'bɔnɔnya yia, 'in wa yia ɔ 'kwie 'bɔmni, 'in wa yia we 'bhuka 'wɔfa, 'in wa yia we 'di -Zezu -salia mni.

-Zezu 'nyɛa nyumaa 'wlu glɔ -bhlo 'wlu gbu lililu

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

¹³ -Zezu 'nɔa we 'di, 'in ɔ yia 'glɔ 'wɔbhɔ, ɔ -dia 'nyu 'wɔ, 'in ɔ yia da bɛblɛ mni, da nyuma 'nia -mi, ɔ 'ka 'wɔnya.

Nyumaa -zlo 'nɔa we, wa 'tlaa wa 'gbe nɔkplɛ, 'in wa yia ɔ 'bi mni bhu -gu, 'nyu -gɔgɔ -gu yilie nya. ¹⁴ -Zezu 'tlaa 'glɔ 'wɔ, ɔ 'yia nyumaa -zlo -yɔ, 'in wa yia ɔ nyazi 'wɔla, 'in ɔ yia wa guzɔnya jipe.

¹⁵ Jibhe zɔa, ɔ 'bɔnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'in wa nɛɛ: «'Yɔ ka -fla, 'in da tɪlɔ la. We 'dɛɛ 'gbu, 'nyɛ wa 'yoo wa 'ka 'gbenya 'wɔ lililu zɔa mni.»

¹⁶ Ɔ nɛɛ wa -yla: «Wa 'na 'ka mni. Amiaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu.»

¹⁷ 'In wa nɛɛ: «We 'ni 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wɔbhɔ, -a 'ni lililu kwɛɛ -ka.»

¹⁸ 'In ɔ nɛɛ: «A -yɔ we yi.»

¹⁹ -Mɔ 'biɔ, ɔ nɛɛ nyumaa -zlo -yla ni, wa -di -petu -gu la. Tɔɔn, ɔ bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wɔ, ɔ ylaa yaɪ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'Bhie, ɔ dlilia wee 'floo, ɔ 'nyɛa we ɔ 'bɔnɔnya yoo, 'in -maa yia we nyuma 'wɔladlili. ²⁰ Wa 'dɛ weee lia, 'in wa yia lɔ. We pni -tua 'wɔ, -we nyina -cɛɛ kugbua lɛ 'sɔ, 'in ɔ 'bɔnɔnya -yɔ we yia mni. ²¹ Nyuma -wa lia, wa nyini nɔkpasiaa 'wlu glɔ -bhlo 'wlu gbu (5.000). Wa 'ni ηwni -yɔ 'nyɛnyɛyua zeli.

-Zezu nɔa 'nyu -gu

(Mk 6.45-52; Zn 6.15-21)

²² Tɔɔn, 'in -Zezu yia wa tie, wa -galɔ ɔ 'yu, wa 'ka 'nyuu kakpe -putu -gu mni, -zugba ɔ pa nyuma wɛli. ²³ Ɔ 'paa wa wɛli, 'in ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mni ɔ 'ka -Lagɔ bhuhhoe. Ɔ mi -bha ɔ

'de -bhlo, 'in sabo yia be. ²⁴ Nu, 'glu ka -sleɛn -gogo -yo la tlumanu. -Pipe mi wa 'klu -yo -gbɛin bholvdaa 'gbu, 'nyuu -gbugbu sloa 'glu 'wu.

²⁵ Tiatia -koko gboa, 'in -Zezu yia o 'binanya 'bi mni 'nyu -gu -nɔnɔve nya. ²⁶ Wa 'yia da o -yo -nɔda -mo 'nyu -gu, 'in wa yia nyanɔ nu, wa neɛ: «'Kuzu -wa!»

Wa mi nyanɔ nɔdaa 'gbu, wa yia 'wɔkpu. ²⁷ Tɔɔn, 'in o neɛ wa -yla: «A 'na nɔnɔ nyanɔ -ni, -amɪ -wa, a pali dli la.»

²⁸ 'In Pielɪ neɛ: «Na -Kanyo, we -ka -mi 'piɛin, 'nye 'mi 'yoo, in 'ka 'nyu -gu nɔ, in 'ka -mi -yɔbe.»

²⁹ O neɛ o -yla: «Yi!»

Pielɪ 'tlaa 'glu 'wu, 'in o yia -Zezuu -gbɛ mni 'nyu -gu -nɔnɔve nya. ³⁰ Nu, o 'yia -pipe mi 'plida, 'in o yia nyanɔ nu, 'in o yia 'nyu glu -plaplie bhli. O 'kpi'a 'wu, o neɛ: «Na -Kanyo, kpa 'mi!»

³¹ -Bha -bhlokpade, -Zezu -gloa o 'wu, 'in o yia o kpa, 'in o neɛ: «Dli 'kienyi -zɔnyo, lee -lu ka 'gbu -na lu dli?»

³² Wa 'de 'so -bhoa 'glu 'wu, 'in -pipe yia zobe. ³³ Tɔɔn, o 'binanya -wa mia 'glu 'wu, 'in wa yia o 'yu 'kukolu 'sibhli, wa 'ka o 'ylimani, wa neɛ: «-Mi, -in mi -Lagoɔ 'Yuu 'debhie -gbolu nya!»

-Zezu jipea Zenezaleti guzunya
(Mk 6.53-56)

³⁴ Wa -dia 'nyu 'wu, 'in wa yia Zenezaleti -dɔdɔ -gu nyini. ³⁵ -Bha nyuma weee yia -Zezu yibheli, 'in o 'di yia wee dɔdɔ weee -gu lamneni. Wa yia o guzunya weee -la. ³⁶ 'In wa palia -Zezu zukpa nu, o 'ka wa guzunya 'yoo 'nye wa 'ka o -banaa 'ɲwe kwezi. 'In -wa weee zia we kwe, -maa yia 'pu.

15

-Zezu -yo Zuifv tite
(Mk 7.1-13)

¹ Falizinyuma -yo -Lagoɔ titee gwe-sanya 'bhua -Zeluzalemu, 'in wa yia

-Zezuu -gbɛ yi, 'in wa neɛ o -ylaɛ: ² «-Na 'binanya mia, wa'a budo kwe -amiaa titee solv, 'in wa lia. Nu, -we -amiaa dukpasɪ gbaa -a 'na nɔnɔ le -ni, 'mu wa nva le. Lee -lu ka 'gbua?»

³ -Zezu neɛ wa -yla: «Amia mia da, amiaa bhlasabhla gbuv 'gbu, a'a zva -Lagoɔ tite 'nɔɲwe. Lee -lu ka 'gbua?»

⁴ Nu, -Lago neɛ:

«Zv -na dide -yo -na 'nyaa 'nɔɲwe.»

O neɛ 'yaɛ:

«O -ka o dide -yo o 'nyaa veli,

'bha wa 'bhaa o.»

⁵ 'In amia, a neɛ: nyime o -ka o dide -yo o 'nyaa -yla gba nu, -we o 'ka yaa wa 'nye, wa 'wɔsasie saa, o ka we -Lago 'nye, ⁶ o nyime'e -sa o dide 'wu. 'Sa a nva, 'in a saa -Lagoweli la, amiaa bhlasabhla gbuv 'gbu. ⁷ Weli 'so -nyuma a -mia! -We Ezaii gbaa -benyi amiaa daa, gbuzɔnɔ -wa. O neɛ:

⁸ «-Lago neɛ: waa nyuma mia,

ɲwee la wa nnania 'mi,

nu, wa dli 'ni 'mi -gu -mi.

⁹ Bhebhe wa ylimania 'mi.

Nu, tite wa slolua,

-we wa laa -Lagoɔ tite,

nyumaa -gbɛ we bhua.» »

-We plalia nyuma pvin, mu ni
(Mk 7.14-23)

¹⁰ -Muv 'bigv, -Zezu neɛ nyumaa -zlo -yla: «A be -seli, -we na yia gbaa, a 'ka we 'nu. ¹¹ Nu, -we plaa nyime ɲwee, we'e -plali o pvin. Nu, -we plalia nyime pvin ni, mu -wa we bhua ɲwee.»

¹² Tɔɔn, o 'binanya bea o -yo, 'in wa neɛ o -yla: «-In -yi we 'ji nu, weli -in gbaa de -bha, we ka Falizinyuma 'wu 'fuv?»

¹³ O neɛ: «Su, -we na Dide, o mia -yali, 'nia fa ni, tlua wa yia we. ¹⁴ A 'tide wa 'yi nu, 'lɔlɔnya wa -mia, 'in wa mia 'lɔlɔnya 'yoo da -sloluda. Nu, 'lɔlɔnyo -ka 'lɔlɔnyoɔ su lakpa o 'ka o 'yoo da -slolu, 'in wa 'de 'so bhlilia 'bhoka 'wu.»

¹⁵ Pielɪ 'bhua weli 'wu, o neɛ: «Wee gbuv nine mia da ni, sa we 'ji mia?»

16 -Zezu nɛɛ: «Ama, a 'nɪ 'ya -slɔ -mʊʊ 'wʊlanʊʊ? 17 Nɪ, -lu weee -we plalia nyɛmɛ ɲwɛɛ, ɔ nʊkplɛ we plilia. -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'in ɔ plaa 'kwla -yɔ. A'a 'nʊ 'ya -mʊʊ 'wʊlaa? 18 Nɪ, -we tlaa nyɛmɛ ɲwɛɛ, mʊ bhʊa ɔ dli zɔ, 'in -we plalia nyɛmɛ pʊɪn, mʊ -wa. 19 Nɪ, 'wʊlukʊʊn lapʊpalie 'nyuu bhʊa nyɛmɛ dli zɔ. Tʊʊn, 'in nyɛma bhaa wa -lima, 'ɲwɪ -yɔ nyɛma -putu dia -budu 'wʊ,* wa kaa mʊtnɪ kwɛ, wa ylia 'wie, wa tubhʊa yɔ, 'in wa saa wa -lima 'ɲɪ. 20 Nɪ, -we plalia nyɛmɛ pʊɪn mʊ mia dɛ. Nɪ, nyɛmɛ 'nɪ kwɛ budo tiklu ɔ 'ka li, -mʊʊʊ -plali nyɛmɛ pʊɪn.»

*'Lakpaɲwɔ ɲwɪnua -Zezuu gbʊ
(Mk 7.24-30)*

21 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, 'in ɔ yia Tili -yɔ Sidʊʊn -dʊdʊ -gʊ mɪ. 22 Kanaa -ɲwɔ yabhlo -dɪa -mʊ la, 'in ɔ yia ɔ -gbɛ mɪ, -zugba ɔ wili ɔ -yɔ: «-Davidɪ 'yʊʊʊ, -in 'yɪlɪ 'mɪ nyazɪʊʊ! Na -Kanyɔ, zuzu 'nyuu ka na 'ɲwɔnyu kpa, ɔ 'nɪ 'kʊayli -ka.»

23 -Zezu 'nɪ ɔ -gʊ -sa. ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ -yɔ, 'in wa nɛɛ ɔ -yla: «Vʊ ɔ, we 'nɪ -mʊʊ, ɔ mɪ -ain 'bɪ wiwɛ nyɛ.»

24 'In -Zezu nɛɛ: «Izlaɛlɪnyɛma -wa 'wʊa bhlabhɛ -we mɔʊ, wa 'dɛkpʊaa 'gbʊ in yia yɪ.»

25 Nɪ, ɔɔ 'ɲwɔ 'sibhɪa ɔ 'yʊ 'kukolu, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, bɛ 'mɪ -yɔ.»

26 'In ɔ nɛɛ: «'Ylaasɪ -ka lida -mɪ, we 'nɪ tiklu -mɪ wa 'ka 'ylaasɪ lililu zɔ -sa, wa 'ka we gwɪ zɔ viteli, we 'nɪ mʊʊ?»

27 ɔɔ 'ɲwɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, gbʊzʊʊ -wa. Nɪ, 'ylaasɪ -ka lida -mɪ, 'in gwɪ -ka 'tabhle zɔ -mɪ, we lililu -we bhlia, gwɪ lia we, we 'nɪ mʊʊ?»

28 ɔ nɛɛ: «Amaa dlizʊzʊɛ 'yɪ 'lɛ! -We a 'yɪbhaa, mʊ yia ain -yla lɛʊa.»
-Bha -bhlokpade ɔ 'yʊ 'pʊa.

-Zezu jipea guzʊnyaa -zlo

29 -Mʊʊ 'bɪgʊ, -Zezu 'bhʊa -bha, ɔ 'plilia Galilenyu kwesi, ɔ -gblaa -gɔgɔ 'wlu, 'in ɔ yia -mʊ ladi. 30 Tʊʊn, nyɛmaa -zlo -yɔ wa guzʊnyaa yia ɔ -gbɛ yɪ. Tɔlʊa tɪgɪa, tɔlʊa'a 'yɪ la, tɔlʊa 'kua, tɔlʊa'a 'nʊ, 'in wa'a gba, we -yɔ guzʊnyaa duun -putu. 'In wa yia wa -Zezu -yɔ laslu, 'in ɔ yia wa jipe. 31 Nyɛmaa -zlo 'yia nɪ, -wa mia bhobhonya, wa ka gba, -wa 'kua, wa ka 'pʊ, -wa tɪgɪa, wa ka nɔ 'nanʊʊ, -wa 'lɔa, wa ka layɪ, we 'nɪ wa ɲwɛgaga -sʊbhali -sɛ. 'In wa yia *Izlaɛlɪ -Lagɔɔ 'ɲɪ -mɪnɪ.

*-Zezu 'nyɛa nyɛma 'wlu glʊ -bhlo
lililu
(Mk 8.1-10)*

32 -Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya, 'in ɔ nɛɛ: «Nɪ, nyazɪ nyɛma nɪ laa 'mɪ 'wʊ. Wa 'yɪ ta nɪ, -zugba wa mɪ 'mɪ 'bɪ, 'in lililu ka bha. Nɪ, wa 'nɪ -slɔ li, in -ka gba wa mɪ lʊ nɪ, wa mnenɪ wa 'ka 'yloogblʊ bhli siasɛ kwɛɛ.»

33 -Bha ɔ 'bɪnɔnya 'yɪbhaa ɔ laɛ: «-A mia -flii 'pɪpɪ, da -a ka 'floo 'yɪlɪ, 'in -a 'ka nyɛmaa -zlo nɪ 'nyɛ, 'in wa 'ka li, 'in wa 'ka lʊa?»

34 -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Floo zuma mɪ ain kwɛɛa?»

Wa nɛɛ: «'Floo gbesɔ, we -yɔ zibhi yua -sɛɛ.»

35 Tʊʊn, ɔ nɛɛ nyɛmaa -zlo -yla nɪ, wa -dɪ dʊdʊ la. 36 'Bhie, ɔ 'bhʊa 'floo gbesɔ -yɔ zibhi 'wʊ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in ɔ yia we ladiɪlɪ, 'in ɔ yia we ɔ 'bɪnɔnya yoo 'nyɛ, 'in -maa yia we nyɛmaa -zlo 'wʊladlɪli. 37 Wa 'dɛ weee lia, 'in wa yia lʊ. -We wa sɪalia, we nɪnɪ -cɪɛ gbesɔ, 'mʊ ɔ 'bɪnɔnya -yɔ we mɪa. 38 Nɪ, -wa lia wa nɪnɪ nʊkpasɪaa 'wlu glʊ -bhlo (4.000). Wa 'nɪ 'ɲwɪ -yɔ 'nyɛnyɛyua zɛlɪ. 39 Da -Zezu 'nyɛa wa 'yoo, 'in ɔ yia 'glʊ 'wʊbho ɔ 'ka Magadan -dʊdʊ -gʊ mɪ.

* 15:19 Glekɪwɛlɪ 'wʊ, we ji -wa nɪ, -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyɛma -putu dia -budu 'wʊ.

16

**Sadusenyūma -yō Falizinyūma
yibhelia-Zezu gwēdigbu*
(Mk 8.11-13; Lk 12.53-56)

¹ *Sadusenyūma -yō Falizinyūma
bēa -Zezu -yō, wa 'ka o layla. Wa
nēē o -yla: «-In nu gwēdigbu yabhlo
lē, 'in -a 'ka we 'jiyibheli nu, -Lagō
'nyēa -mī 'tītē.»

² -Zezu nēē wa -yla: «'Ylō -ka bhli,
yalī -ka lazamanī a nēē da nanī 'yli.
³ 'In zlvkpē 'ylō -ka 'wōsō, yalī -ka
lazamanī, a nēē nyū yia -zēēn lōa.
A -ka yalī yla, we -ka nu, 'nyū yi
lōa, 'in a yibhelia we 'ji. 'In -we
mīa -zēēn 'plida, a 'nī mneni a 'ka
we yla, 'in -we mīa yida a 'ka we
yibheli. ⁴ Deslēēn -nyūma ka 'nyii,
'in wa'a zū -Lagō dli -gū. Wa 'yibha
in nu wa -yla gwēdigbu lē, we 'nī
*Zonasū gwēdigbu 'wōbhū, wa 'na
'ka gwēdigbu yabhlogbōō 'yī.»

Tōon, o tia -bha wa, 'in o yia mni.

*Falizinyūma -yō Sadusenyūmaa
gōō gbū*
(Mk 8.13-21)

⁵ O 'binōnya mīa 'nyū 'wōdida, wa
ka 'floo 'wōdlō. ⁶ Tōon, -Zezu nēē wa
-ylāē: «A zū amīaa 'dē 'yliyō, a 'na
'tideli amīaa 'dē 'yi Falizinyūma -yō
Sadusenyūmaa 'floo *gōō -yla -nī.»

⁷ -Bha o 'binōnya gbūgbalia -ylāē:
«Nū, 'floo 'nī -ain kwēē -mī, we 'gbū o
yi 'saa gba.»

⁸ -We mīa wa dli zō, -Zezu yib-
helia we 'ji, o nēē wa -ylāē: «Dli
'kienyi -zūnya, 'lee, lēē -lu ka 'gbū a
gbūgbali -yla nū, a 'nī 'floo kwēē -
kaa? ⁹ A 'nī -slō we 'wōlanū nū, 'floo
gbū in dlilia nyūmaa 'wlu glō -bhlo
'wlu gbu (5.000) 'wō laa? 'In -cīcē a
'bhua 'wō, a ka we 'wōdlō? ¹⁰ 'In
'floo gbesō in dlilia nyūmaa 'wlu glō
-bhlo (4.000) 'wō la, 'in -cīcē a 'bhua
'wō, a ka we 'wōdlō? ¹¹ In -ka ain
-yla gba nū, a zū amīaa 'dē 'yliyō
Sadusenyūma -yō Falizinyūmaa gōō
kwēē, in 'nī 'floo gbū gba, sa a 'nū we
'wō laa?»

¹² -Slēēn, o 'binōnya yibhelia we
'ji nū, -Zezu 'nī 'floo *gōō gbū
gba. Gbū -we Falizinyūma -yō
Sadusenyūma slōua, 'mū o saa 'hni.

*Pielī nēē nū, -Zezu -wa -Lagōō -
Bhasanyō*
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ -Zezu mīa Sezalee Filipō -dūdo
-gū, o nīnia -mō, 'in o nēē o 'binōnya -
ylāē: «'Lee, nyūma nēē *Nyūmēē 'Yūu
daa nyōō o -mīa?»

¹⁴ Wa nēē: «Nyūma tōlōa nēē, 'Zan
-Batisī -in -mīa, 'in tōlōa nēē, Elii -in
-mīa. 'In tōlōa nēē 'ya nū, Zelemi -in
-mīa, -Lagōgbū -falipanyō -putu -in
-mīa.»

¹⁵ 'In o nēē: «'In amīa, a nēē, nyōō
in -mīa?»

¹⁶ Simō Pielī nēē: «-Lagōō -
Bhasanyō -in -mīa, -in mī 'yliyōga
-Lagōō 'Yū nya.»

¹⁷ Tōon, -Zezu nēē o -ylāē: «'Simōō,
Zonasū 'yū, -in -tū 'wō -dlōō, nū, wee
gbū mīa, nyūmē 'nī -mī we -slōlu.
Na Dide o mīa yalī, mō -slōlua -mī
we. ¹⁸ Nū, -mī wa laa Pielī, we ji -
wa tūkpa. Wee tūkpa -gū na yia na
*Leglizī 'sūbhāa. 'In tītīlēē 'dēbhie
-gbolūu 'tītē 'na 'ka we -wō. ¹⁹ *-
Lagōō nyūmaa 'wlulapilīgbee -laklī
na yia -mī yoo 'nyēa. -We -na yia
gbūaan dūdo -gū, gbūaan wa yia we
yalī. 'In -we -na yia -bloa dūdo -gū,
-bloa wa yia we yalī.»

²⁰ 'In o nēē wa -yla 'klō 'cīcī nya: «A
'na gbalī nyūmē yabhlogbōō -yla, in
mī -Lagōō -Bhasanyō nya -nī.»

*-Zezu nēē tla o yia, 'in o 'ka
tītīlīnya glāa 'wōsō*

(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

²¹ Nū, we 'ka -bha 'bhū, -Zezu
gbāa -slēēn o 'binōnya -yla sa tīklū,
o o zize 'maslēēn gbū, o nēē: «We mī
nū, in mni -Zeluzalemū, -mō Zuifū
nyūma kpasī klāa, *-Lagōbūbōnyāa
-cīan klāa, we -yō -Lagōō tītēē gwe-
sanya, ma kwēē na yia sīa bhabha.
Ma yia 'mī wlāa wa 'ka 'mī 'bha. 'In
'yī 'sō we tanū nya, tītīlīnya glāa na
yia 'wōsōa.»

22 Təvən, 'in Pieli yia ə -glima lali, 'in ə yia ə -yla gbu gba, ə nəe: «Na -Kanyo, -Lago 'na nwanunu we -ni. -Mu 'na nwanu le -ni.»

23 -Zezu 'bhitia la, ə nəe Pieli -yla: «*-Saatan, be lu! 'Bhu 'mi kwesi. -In mi 'mi 'yoo -koloda. Nu, -'in pupali 'wlukusun la -Lago 'bhisa, nyuma 'bhisa -na pupalia 'wlukusun la.»

24 Təvən, ə nəe ə 'binənya -yla: «Nyəwə nyəwə -ka gba ə 'ka 'mi 'bi nə, ə -sa ə 'de dli, ə 'bhu ə siasiee *su 'wə, 'in ə 'ka 'mi 'bi yi. 25 Nu, nyəwə nyəwə -ka ə 'de 'yliyogagie 'wəgə ni, 'wə ə yia we bəa. 'In ə -ka ə 'de 'yliyogagie 'wəbə na 'gbu, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu -məwə yia 'yia. 26 Nu, nyumə -ka dudu -gəwə zəwəwə weee 'yi, 'in ə -ka ə 'yliyogagie 'wəbə ni, le -lu ə 'yi we 'wəa? Nu, -lu yabhogbəwə 'ni mnəni we 'ka nyumə 'yliyogagie zə. 27 Nu, Nyumə Yu yia yia ə Didee 'nwanunee san 'wə, ə -yə ə 'anzinya 'sə. 'In -we nyuma nwa le, we nwe ə yia wa 'penia. 28 In nəe aın -yla gbəwəwə sə: amia -wa mia da -seli, aın glaa, nyuma təwa ka Nyumə 'Yu 'yi yida, ə 'ka nyuma 'wlulapili, 'bhie wa 'kaa tli.»

17

*-Zezu 'binənya ta 'yia ə 'tite
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)*

1 'Yi gbu, we gbelibhlənu nya, -Zezu 'bhua Pieli klaa, *Zake klaa, we -yə 'Zakee bheli *Zaan 'wə, 'in wa yia -gəwə 'kadu 'wlu mni. -Mə wa -nyaa 'wə. 2 -Mə, 'in ə 'klə yia 'bhiti wa 'yliya 'wə, 'in we yia li 'yilə 'bhisa, 'in ə -bana yia pəmani 'paınpaın zli 'bhisa. 3 Təvən, 'in wa yia Moizi -yə *Elii 'sə -yəyi, -zugba wa -yə -Zezu sa 'di. 4 -Bha Pieli gbaa -Zezu -yla: «Na -Kanyo, -amiaa -seli -munie nani 'yli! We -ka -mi dudu nani, palə yua ta na yia -seli 'səbhaa. -Na -nu -bhlo, Moizi -nu -bhlo, Elii -nu -bhlo.»

5 Ə mi gbada, təvən yalıpəpa -we lia, 'in we yia wa 'wəweli. 'In weli

yabblo yia wee yalıpəpa nyidi 'tla, we nəe: «-Ə mia de, na Yu -wa, in -kali ə zə. 'Mə in 'nyəa na dli weee yoo, ə palə ə yukwli.»

6 Ə 'binənya 'nwa wee weli, nyano sloa wa 'wə, 'in wa yia 'klə lagbli. 7 -Zezu bea wa -yə, ə zia wa kwə, ə nəe: «A -sə 'wə, a 'na nwanu nyano -ni.» 8 Wa 'bhua 'klə 'wə, we 'ni -Zezu -bhlogbəwə 'wəbhu, wa 'ni nyumə -putu -yəyi.

9 Da wa mia wee -gəwə kwlida, -Zezu zwa wa 'di, ə nəe: «-We a 'yia da -yə ni, ə Nyumə 'Yu 'ni -slə tilitnya glaa 'wəwə, a 'na gbalı we nyumə yabhogbəwə -yla -ni.»

10 Təvən, -Zezuu 'binənya yia ə layibha: «Lee, le -lu ka 'gbu -Lagəwə titee gwesanya gba ni, Elii 'kaa yi tiaa?»

11 Ə nəe: «Gbəwəwə -wa: Elii yia yia tia ə 'ka -lu weee we 'bi 'wəla. 12 Nu, in nəe aın -yla: Elii ka yi pepe, 'in wa 'ni ə yibheli. Sa wa 'yibhaa, 'in wa yi 'saa ə nu. 'Sa -bhlokpade wa yia Nyumə 'Yu sialia.» 13 -Bha ə 'binənya yibhelia we 'ji ni, 'Zan -Batisu gbu ə mia gbada.

*-Zezu vua zuzu 'nyuuu 'tite
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)*

14 -Bha -Zezu -yə ə 'binənya nynia nyumaa -zlo kwesi, nyumə yabblo 'tlaa -mə, ə 'sibhliia 'kukolu -Zezu 'yu, ə nəe: 15 «Na -Kanyo, na yu mia, -in 'yilə ə nyazi. Nu, ə 'wlukusun ka -nyumə. 'Yi təwa nya, ə bhlilia -kosu 'wə, ə bhlilia 'nyu lu. 16 In ka ə -na 'binənya -la, wa 'ni mnəni wa 'ka ə jipe.»

17 -Zezu nəe: «Desleən -nyuma -wa'a zə dli, nyuma 'nyii, 'yilə zuma in -yə aın 'sə 'ka lia? 'Yi zuma in 'ka amiaa 'gba zə 'yilgbəda -twa? A -yə ə 'sə yi -seli.»

18 -Zezu 'kpilia wee zuzu 'nyuu 'wluo, 'in we yia ə 'yu 'yitide, 'in ə yia 'pu. 19 'Bhie, -Zezu -yə ə 'binənya -nyaa 'wə, wa bea ə kwesi, 'in wa nəe: «Le -lu ka 'gbu -amia 'ni mnəni -a 'ka wee zuzu 'nyuu ni vaa?»

²⁰ -Zezu neɛ: «-We ka gbu -wa, amiaa dliɔɔvɔɔe 'kienyi. Nu, in neɛ ain -yla gbɔɔɔɔvɔɔvɔɔ saɛ: *mutadu 'ya -sɛ, amiaa dli 'ka yaa we 'bhisa -mɪ, a -ka gba -gɔgɔ -yla, <'Bhu da, mni mɔ, 'in we bhua -bha.> A mnɛni 'ya a 'ka -lu weee lɛnv. [²¹ 'Sasokpa -zuzu 'nyii mia dɛ, we 'nɪ -Lagɔbhuhhoe -yɔ 'sun -plaplie 'wɔbhɔ, wa 'nɪ mnɛni wa 'ka we vu.]]»

*-Zezu gba 'yaa ɔ tɪtɪlgbu
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)*

²²⁻²³ 'Yli yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya gbelia 'wlu -mɔ Galilee, 'in ɔ neɛ wa -yla: «ɔɔ Nyimeɛ 'Yu wa yia nyuma yoo 'nyɛa, wa 'ka ɔ 'bha. Nu, 'yɪ 'sɔ, we tanɔ nya, ɔ yia tɪtɪlnya glaa 'wɔsɔa.» 'In we gbu yia wa -gɔ 'wɔtɪ yuoo.

*-Zezu plɔɔɔ -Lagɔbudu 'kadɔv
'gwezi*

²⁴ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nɔnia Kapɛnaumu, *-Lagɔbudu 'kadɔv nɔsɔn -gwɛzisanya bɛa Pielɪ -yɔ, 'in wa yia ɔ layɪbhaɛ: «-Na -Kanyɔ mia, ɔɔ plɔɔɔ -Lagɔbuduu 'gwezi -wa yi?»

²⁵ Pielɪ neɛ: «Plɔɔɔ ɔ plɔɔɔ we.»

Da Pielɪ plaa -budu zɔ, -Zezu gbaa tia, ɔ neɛ: «'Simɔɔ, -mɪ neɛ lɛa? Da nyumaa 'yugalɔnya mia 'gwezi -sada nɪ, nyɔɔ plɔɔɔ wea? Wa yua -wa yaayɪ, 'lakpanya -wa yi?»

²⁶ Pielɪ neɛ: «'Lakpanya -wa.»

-Zezu neɛ: «We -ka 'sa -mɪ, wa 'yua'a plɔɔɔ we. ²⁷ Nu, -a 'nɪ 'yɪbha -a 'ka wa nyeni. We 'dɛɛ 'gbɔ, mni 'nyu -yɔ. -In -ka -mɔ nyini nɪ, -in 'pa -kɔ. Zibhii tianɔ -ka we 'wɔbhua yi nɪ, gbize we 'wɔ. -In -ka we kpa, 'bha we nyɛɛ. -Mɔ -na yia tama yabhlo 'yia, -we 'kaa in -yɔ -mɪ 'sɔɔ nɔ -Lagɔbuduu 'gwezi plɔɔɔ. 'Bhu we 'wɔ, 'in -in 'ka -amiaa -nɔ plɔɔɔ.»

18

*Nyɔɔ 'yli -Lagɔɔ 'yliya 'wɔa?
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)*

¹ We bhla, -Zezuu 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'in wa yia ɔ layɪbha: «Nyuma

-wa -Lagɔ pɪla 'wlu la, nyɔɔ 'yli wa glaa?»

² -Zezu laa 'yu yabhlo, 'in ɔ yia wa 'yu ɔ 'yɪlgɛli, ³ 'in ɔ neɛ wa -yla: «In neɛ ain -yla gbɔɔɔɔvɔɔvɔɔ saɛ: a 'bhiti amiaa 'dɛ, 'in a 'ka 'ylaasɪ 'bhisa -mɪ. We 'nɪ -mɔv, nyuma -wa -Lagɔ pɪla 'wlu la, a 'na 'ka wa glaa -mɪ.

⁴ «Nyimeɛ -ɔ tia ɔ 'dɛ 'wɔ 'nyenyɛyɛyɛ 'bhisa, nu, nyuma -wa -Lagɔ pɪla 'wlu la, mɔ -wa wa kpasa. ⁵ 'Yu -ɔ mia yu nɪ 'bhisa, nyimeɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanɔv na 'nyɪ nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanɔv.

*Gbɔnyuu -lɛnvnyaa -tnɔv
(Mk 9.42-44; Lk 17.1-2)*

⁶ «Nu, 'ylaasɪ -wa mia sa yu nɪ 'bhisa, 'in wa zɔa 'mɪ dli -gɔ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbɔnyuu lɔkwa, we nanɪ 'yli -mɔɔ -nɔ nya wa 'ka -mɔɔ tɔkpa 'kadɔ -bɪ -yɔ gbɔvɔnɪ, 'in wa 'ka ɔ 'nyu lɔ viteli. ⁷ Gbɔnyuu mɪ dɔdɔgɔ -nyumaa -nɔ nya, gbɔ -we kwaa nyuma gbɔnyuu lɔv 'gbɔ. Nu, gbɔ -we kwaa nyuma gbɔnyuu lɔ, we mɪ la 'kɔmɔv. Nu, nyimeɛ -ɔ ka -gbɛ we gbɔnyuu -ka 'bhɔ, gbɔnyuu mɪ ɔ -nɔ nya. ⁸ We -ka -na bhɔ -yɔ -na sɔ 'ka -mɪ gbɔnyuu lɔ kwa nɪ, -dɪ -bha we, 'pa we kwnɛɛ. We nanɪ 'yli -in 'ka 'yɪlyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ sɔ -bhlo -yɔ bhɔ -bhlo nya, we -zi -in 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wɔ mni sɔ 'sɔ -yɔ bhɔ 'sɔ nya. ⁹ We -ka -na yli 'ka -mɪ gbɔnyuu lɔ kwa, -sa -mɔ we, 'pa we kwnɛɛ. We nanɪ 'yli -in 'ka 'yɪlyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mɪ -kosu -we'e nyumoa 'wɔ viteli 'yli 'sɔ nya.

*Bhlabhlɛ -we mnɔaa gbɔv nine
(Lk 15.3-7)*

¹⁰ «A zɔ amiaa 'dɛ 'yɪlyɔ 'ylaasɪ nu gbɛgbɛɪn, a 'na gbali -nɪ nu, 'ylaasɪ glaa, 'yu -bhlo 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ nya -mɪ. Nu, 'yɪ weee nya, wa 'anzɪnya mɪ -bha yali. 'In na Dide -ɔ mia yali, mɔ 'yɪlgɛa ɔ 'yu wa 'gbɔ. [¹¹ Nu, ɔɔ Nyimeɛ 'Yu mia, -wa mnɔa, 'ma ɔ yia gbɔ 'wɔsaa.]

12 «Nu, a nee lea? Nyume yabhlo -ka bhlabhle glu gbu -ka, 'in we 'yabhlo 'ka mno, we glu -mnua 'ya kugbua le gbomnua o tia -gogo 'wlu, 'in o mnia we 'yabhloo dataia. We 'ni muu? 13 In nee ain -yla gbuzonu sae: o -ka we 'yi, 'in we laa o 'muna 'wu, we -zi bhlabhle glu -mnua 'ya kugbua le gbomnua -we -tua -bha. 14 'Sa -bhlokpade amiaa Dide o mia yali, o'o njwuu waa 'yilaasli nu 'yabhlogbo 'ka mno.

-Na bheli-ka-mi gbu-yokpali

15 «-Na bheli-ka-mi gbu-yokpali, mni o 'yia, 'in gbu o nua le, -in -yo o 'so 'ka 'wu -nya, -in 'ka we o -yla lapali. O -ka we njwuu ni, -zugba o ka 'ya na bheli -ze. 16 O 'ni we njwuu ni, -in 'bhu nyume -bhlo, nyuma 'so 'wu, 'in sa -Lagosebhe gbaa nu, wa 'bhu gbu 'wu nyuma 'so, nyuma ta 'yu, -in nu 'sa. 17 O 'ni wa weli 'wunjwuu ni, gba we -Lagonyuma weee 'yu. 'In o 'ni -maa 'wunjwuu ni, -in 'bhu o 'wu *nisun-gwezisanya -yo nyuma -putu -wa 'nia -Lago -yi 'bhisa.

A bhuhoe-Lago dabudu

18 «In nee ain -yla gbuzonu sa nu, -we a yia gbuan dudu -gu, gbuan wa yia we -mo yali -Lago -gbe. 'In -we a yia -bhloa yia dudu -gu, -bhloa wa yia we -mo yali -Lago -gbe.

19 «In nee 'ya nu, amia mia dudu -gu, ain glaa, nyuma 'so -ka weli bhli, wa -ka -lu -mumu -zla, na Dide o mia yali, 'nyea o yia we ain. 20 Nu, da nyuma 'so, nyuma ta -ka 'wlugbeli na 'nji nya, in mi wa glaa.»

Lubhononyo o 'nia o -libheyii -yagbu 'woti, o gbuv nine

21 Toun Piel bea -Zezu -yo, 'in o yia o layibhae: «Na -Kanyo, na bheli -ka 'mi gbu -yokpali, -zakpa zuma in 'ka o -yagbu 'wotia? We nyini -zakpa gbeso -wa yi?»

22 -Zezu nee o -yla: «-Innya, in 'ni gba -zakpa gbeso. In nee: glu ta 'ya kugbua -zakpa gbeso (70 x

7).» 23 We 'dee 'gbu, -we -yo -Lago nyumaa 'wlulapilie 'wowlua mu ni. 24 Dudu 'wlulapilinyo yabhlo 'yibha o -yo o lubhononya 'ka wa kpagbu zeli. O bhli we zeli, o lubhononyo yabhlo yia, -moo 'ka minion kpagbu 'wlu. 25 O nyume 'ni -lu yabhlogbo kwee -ka, o 'ka wee kpagbu -sa. We 'dee 'gbu o -kanyo nee o 'ka o pelu 'pa, o 'ka gaylo -ze, o 'njwuu -yo o 'yua klaa, we -yo o -kakalu weee, 'in o 'ka o kpagbu -sa. 26 'In o lubhononyo yia o -kanyo 'yu 'kukolu -kulu, 'in o nee o -yla: «-Na zukpa -wa, -in nu dltie le na gbegbein, 'in in 'ka we 'de weee 'peni.» 27 'In o -kanyo yia o nyazi 'yili, 'in o yia we 'bi 'bhu.

28 «O lubhononyo 'tlaa, 'in o -yo o -libheyi yabhlo yia gbeli. -Moo ka onu kpagbu 'kienyi -le 'wlu. O yia -moo -bli 'wobhli, 'in o yia o 'tuntnu, o nee: «-Sa na kpagbu.»

29 «O -libheyi bhli o gbu -yo, o nee: «-Na zukpa -wa, -in nu dltie le na gbegbein, 'in in 'ka we 'de weee 'peni.»

30 «O 'ni we njwuu, 'in o yia o -kaslu 'wopa. Nu, -moo 'ni -slo o 'gwezi wla, -moo 'na 'ka -mo 'tla. 31 Da o -lima -manu 'nua we, we 'ni wa -yokpa -se. 'In -maa yia wa -kanyo we 'di -sali. 32 Toun, 'in wa -kanyo yia o lubhononyo la, 'in o nee o -yla: «Nyi -kanyo, -in ka 'mi zukpa 'pali we 'dee 'gbu in yia na kpagbu 'bi 'bhu. 33 Sa in 'yila -mi nyazi, we mi nu, -in 'yili yaa 'sa -na -libheyi nyazi.» 34 O -kanyo 'paa 'ce bhabha, 'in o yia o lubhononyo -kaslu 'wokwa, wa 'ka o siali. O 'ni -slo o kpagbu -sa, o 'na 'ka -mo 'tla.

35 «Nu, 'sa we 'pli -sa. 'Sa -bhlokpade, na Dide o mia yali yia ain -yla nua, we -ka nu, ain glaa nyume yabhlo 'ni o -libheyii -yagbu 'woti dli weee nya.»

19

* 18:22 We 'ji yabhlo -wa nu, -zakpa glu ta 'ya kugbua le gbeso (77).

-Zezu gbaa 'ḡwno kwnɛɛ -sa gbu
(Mk 10.1-12)

¹ -Zezu bħia gbu ni gbagbie, o
'bhua Galilee, Zudee -duɖu -we mia
Zudeen nyu luv, 'in o yia -mɔ mni.

² Nyumaa -zlo mnia o 'bi, 'in o yia wa
guzunya jipe.

³ Falizinyuma tɔlva bea o -yo wa
'ka o layla, 'in wa yia o layibhaɛ: «-
Amiaa tite nukple, nukpasu mneni
o 'ka o 'ḡwno kwnɛɛ -sa gbu -kpuaa
'gbuu?»

⁴ O nɛɛ: «-We wa cɛlia -Lagɔweli
'wu, a 'ni -slo we zeli? Nu, -lu weee
gwedida, 'in -Lago yia nukpasu -yo
'ḡwno lala. ⁵ 'In o nɛɛ:

«We 'dɛɛ 'gbu -nukpasu yia o dide -yo
o 'nyaa kwesi 'bhua,
'in o -yo o 'ḡwno 'ka 'wɔsuslolu,
'in wa 'ka ku -bhlo -zɛ.»

⁶ -Sleen, wa 'ni 'masleen nyuma so,
nu, nyumɛ -bhlo wa -mia. We 'dɛɛ
'gbu, -we -Lago -ka 'ylijih, nyumɛ 'na
sisi we 'yli -ni.»

⁷ Falizinyuma nɛɛ: «Nu, we -ka 'sa
-mi, lɛɛ -lu ka 'gbu Moizi gba nu, -
o -ka o 'ḡwno kwnɛɛ -sa, o 'nye -mɔ
kwnɛɛ -sa 'sebhe yooa? 'In o 'tide o
'yia?»

⁸ O nɛɛ: «Amiaa yukwli -yo suloo
'gbu, Moizi yia ain 'yoo 'nye a 'ka
amiaa 'ḡwni kwnɛɛ -sa. Nu, we
gwedida we 'ni 'sa -mi. ⁹ In nɛɛ ain -
yla: nu, nyumɛ -ka o 'ḡwno kwnɛɛ -sa,
-zugba -mɔ 'ni nukpasu -putu nya
-budu 'wɔdi, 'in o -ka 'ḡwno -putu
kwa, gbonyuu o nua -mɔ -yla lɛ.»

¹⁰ O 'binɔnya nɛɛ o -yla: «Nukpasu
-yo 'ḡwno gbu -ka 'sa -mi, we nani
'yli, nyumɛ 'na kwali 'ḡwno -ni.»

¹¹ O nɛɛ wa -yla: «Nyuma weee
'ni we kweyomneni. Nu, -wa -
Lago 'nya we 'tite, wa mneni we
kweyo. ¹² Nu, nyuma -tɔlva mia,
wa'a kwa 'ḡwni. -We ka gbu -wa,
we 'ka wa gwalı bhla 'bhu, wa 'ni
we kweyomneni. 'In tɔlva mia, wa'a
kwa 'ḡwni, wa ka wa lɛlu 'gbu. Nu,
tɔlva'a kwa 'ḡwni, -Lago nyumaa

'wlulapilee 'gbu. Nu, nyumɛ o -ka
we 'wolanu, o 'nu we 'wu la.»

-Zezu ḡwnaa 'ylaasli 'nyu la
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ -Bha nyuma kwaa -Zezu 'ylaasli
o 'ka wa kwe 'wluo lapali, 'in o 'ka
-Lago bhuhhoe wa 'ḡni nya. 'In
o 'binɔnya yia wa vuvue bhli wa
'wluo kpilie nya. ¹⁴ -Zezu nɛɛ: «A
'tide wa 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na
-kulu wa 'yoo -ni. Nu, nyuma -wa
'wlu -Lago yia lapali, waa 'ylaasli
-sukpa -nyuma -wa.» ¹⁵ O palia wa
so 'wluo la, -muv 'biɔ, 'in o yia -bha
'bhu.

Nyumɛ o 'kaa -Zezu 'bi mni, o 'bhu
o -lu weee 'bi
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ -Bha nyumɛ yabhlo bea -Zezu
kwesi, 'in o yia o layibha: «-Slolunya,
lɛɛ -lu -zonu in 'ka lɛnu, 'in in 'ka
'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka
'yia?»

¹⁷ -Zezu nɛɛ o -yla: «-Lu -zonunya
mia, lɛɛ -lu ka 'gbu -na yibha 'mi we
gbu laa? -Lago -bhlogboɔ mia nyumɛ
-zonu nya. Nu, -in 'ka 'yliyogagie 'yi,
-in zu o *tite 'nuḡwe.»

¹⁸ O nɛɛ: «Tite -mumu we -maa?»
-Zezu nɛɛ: «-In 'na 'bhalı nyumɛ -
ni. -In -yo 'ḡwno -putu 'na -dili -budu
'wu -ni.* -In 'na yilili 'wie -ni. -In 'na
zulu nyumɛ yo -yo -ni. ¹⁹ -In zu -bha -
na dide -yo -na 'nyaa, 'in -in -kali -na
-libheyii zɛ -na 'de 'bhisa.»

²⁰ O nyimeslɔyu nɛɛ o -yla: «In
ka wee titenya weee 'nuḡwe zu, 'in
-mumu -tu 'waa?»

²¹ -Zezu nɛɛ o -yla: «-In -ka gba -
in 'ka tiklu -mi ni, -in 'pa -na zuzonu
weee pelu, -in 'nye we -yo -gwezi
bobabhanya, 'in -in 'ka 'ḡnimnie 'yi
-Lago -gbɛ. -In -ka we lɛnɔ bhia, -
in yi 'mi 'bi.»

²² O nyimeslɔyu 'nua we, 'in o
yia lɔbhiti, 'klu -susue nya, nu,
'ḡnimninyo -wa.

²³ Tɔun, -Zezu nɛɛ o 'binɔnya -
yla: «In nɛɛ ain -yla gbazonu saɛ:

* 19:18 Glekıweli 'wu, we ji -wa nu, -wa kɔkwalia, wa -yo nyuma -putu 'na -dili -budu 'wu -ni.

'ḡnumniyo 'ka -Lagoo nyumaa 'wlu-lapiligbe 'wu mni, 'te we 'tea. ²⁴ In nee 'ya ain -yla: 'ḡnumniyo 'ka -Lagoo nyumaa 'wlulapiligbe 'wupla, we -kali -yo we -zi *-nyomee seeni 'bhuka 'wupliie.»

²⁵ Ǿ 'binanya 'nua we, 'in we yia wa -lveli. 'In wa nee: «Aya! We-ka 'sa -mi, nyoo -momo 'ka gbu 'wobhua?»

²⁶ -Zezu ylaa wa tenyii, Ǿ nee: «Nyime 'ni we mneni. Nu, -Lagoo mia, Ǿ mneni Ǿ 'ka -lu weee lenu.»

²⁷ Piel yia we 'bigupalie: «-Tali, -a ka -amiaa -lu weee -bha ti, 'in -a yia -mi 'bi yi. Lee -lu -a 'ka we 'wu 'yia?»

²⁸ Ǿ nee wa -yla: «In nee ain -yla gbuzonu sae: dudu lolu yia yia, 'in *Nyimee 'Yu 'ka Ǿ 'ḡnumnikpe -zonu -gu ladi, Ǿ 'ka nyuma 'wlulapili. We bhla, amia nyuma kugbua le so nua 'mi 'bi, 'ḡnumnikpe -gu a yia ladia, a 'ka *Izlaeli *zua kugbua le 'soo -yogbu 'wobhu. ²⁹ -Wa weee tia -bha wa -budu klaa, wa bhelia klaa, wa bhola klaa, wa dide klaa, wa 'nyaa klaa, wa 'yua klaa, we -yo wa kpaa, na 'gbu, 'yia wa yia we -zakpa glb gbu, we -yo 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka. ³⁰ Nyumaa dumadu -wa -gaa 'yu, lu -maa yia -gaa. 'In -wa -gaa lu, 'yu -maa yia -gaa.»

20

'Yliwu -lubhonnyaa gbuv nine

¹ «-We -yo -Lagoo nyumaa 'wlu-lapilie 'wowlva, mu ni: nu, kpaapanyo yabhlo -wa, zligu Ǿ mnia 'yliwu -lubhonnyaa dataha, wa 'ka Ǿ *-dlakpaaa lubho nu. ² Ǿ -yo wa 'so, 'in wa yia weli bhli, Ǿ 'ka wa tama -bhlo 'nye 'yli -bhlo, 'in Ǿ yia wee kpaa wa kwa. ³ Zlukpa -yib 'tite nya, Ǿ 'tlaa lu, 'in Ǿ yia nyuma talva 'yi, -zugba wa slu loko 'wu la sa bhe. ⁴ Ǿ nee wa -yla: «Amia mia da ni, a mni na kpaa lubho nua, 'in -we mia tiklu, 'in in 'ka we ain 'nye.» ⁵ 'In wa yia mni.

«Ǿ kpaapanyo 'tlaa 'yib -gbagbu, we -yo jibheza yib nya, 'in Ǿ yi 'yaa

we -bhlokpade lenu. ⁶ Jibheza Ǿ 'tlaa, Ǿ 'yia nyuma, -zugba -maa mi 'ya loko 'wu, Ǿ nee wa -yla: «Lee -lu ka 'gbu a -di -seli la bhe, 'in a 'ni -lu yabhogboo lenuda -mia?»

⁷ «Wa nee Ǿ -yla: «Nyime yabhogboo 'ni -ain 'wobhu.»

«Ǿ nee wa -yla: «A mni na kpaa.»

⁸ «Sabu bea, 'in Ǿ nee Ǿ lubhonnyaa 'yugalinyo -yla: «La -na 'yliwu -lubhonnyaa. -Wa in laa lgada, -in 'peni -maa tia, 'in -wa in laa tia, -in 'ka -maa 'peni lgada.» ⁹ -Wa Ǿ 'bhua 'wu jibheza, -maa yia, 'in wa yia tama -bhlo 'yi. ¹⁰ -Wa Ǿ 'bhua 'wu tia, -maa nee -maa 'de dli zo nu, -maa -nu yia tama -bhlo 'wuzia. Nu, tama -bhlo -maa 'yi 'yaa. ¹¹ Wa 'yia we, 'in wa yia Ǿ -yo 'ḡwunweni. ¹² Wa nee: «Nu, 'wobhlolu -nyuma -wa nua lubho 'leli -bhlo nya klaa, -amia -mama nua lubho 'yli -bhlo 'yib 'klb klaa, -a 'de weee 'penigwezi mia -bhlo yi? We 'ni 'ylinani.»

¹³ «Ǿ kpaapanyo nee wa yabhlo -yla: «Tale, in 'ni -mi -dawli 'wonu. -A 'de 'so ka yaa weli bhli, -in 'ka lubho nu tama -bhlo -nu nya, we 'ni muu? ¹⁴ Nu, -in 'bhu -na 'gwezi 'wu, -in -yo we mni. We nani 'mi dudu, in 'ka -we in 'nyea -mi, in 'ka we Ǿ yia 'wobhloluda 'nye. ¹⁵ Na 'gwezi -wa. -We in 'yibhaa, in 'ni mneni in 'ka we nya we lenu? Yaayu na 'nani 'gbu -na nua zenyi yi?»

¹⁶ «'Sa we mia sa, -wa -gaa lu, ma yia 'yu -gaa. 'In -wa -gaa 'yu, lu wa yia -gaa yia.»

-Zezu gbaa Ǿ 'dee tlitligbu -zakpa ta

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ -Zezu mi -Zeluzalem mni, Ǿ nee Ǿ 'binanya kugbua le 'so -yla: «A be -seli!» 'In da wa mia noda Ǿ nee wa -yla: ¹⁸ «A -tali, -Zeluzalem -a mia da mni, -mo wa yia Ǿ Nyimee 'Yu wlaa -Lagobubonyaa -cian -yo -Lagoo titee gwesanyaa kwee. Ma yia Ǿ -yogbu 'wobhua, 'in wa 'ka gba wa 'bha Ǿ. ¹⁹ 'In wa 'ka Ǿ 'lakpanya,

-wa 'nia -Lago -yi, yoo 'nye, -maa 'ka
 ɔ gla pali, -maa 'ka ɔ seli, 'in wa 'ka
 ɔ *su -gu lakolu. 'In 'yli 'sɔ we tanu
 nya, ɔ 'ka tɪtɪlina glaa 'wɔsɔ.»

-ɔ -ka gba ɔ 'ka nyime 'kadu -zɛ, ɔ
 -zɛ ɔ -limaa zɔlubhononyo

(Mk 10.35-45)

²⁰ Tɔɔn, Zebedee 'ɲwɔn -yɔ ɔ
 nukpasuyua 'sɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 'In
 ɔ yia ɔ 'yu 'wɔkwli, ɔ 'ka ɔ bhuhhoe.
 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-A 'nɔ -mɔ y?»

²¹ ɔ nɛɛ: «Ni, na 'yua sɔ ni, zɪ -
 in -ka nyima 'wlulapɪlɪda -mɪ, -na
 zukpa -wa, -in 'nye wa 'yoo, yabhlo
 'ka -na lilisɔlɔ ladi, 'in yabhlo 'ka -na
 kɔpɛsɔlɔ ladi.»

²² -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a zɪlaha
 da 'mɪ, a 'nɪ we -yi. 'Lee, sɪasɪe -we
 zɔ na yia 'yɪgbea, a mneni a 'ka we
 zɔ 'yɪgbee?»

Wa nɛɛ: «In, -a mneni we!»

²³ ɔ nɛɛ: «Cɪn, gbuzɔnɔ -wa. Sɪa a
 yia 'mɪ 'bhisa. Ni, na lilisɔlɔ ladiɔɔ
 mɪa, we 'nɪ -amɪ 'ka -bha we -sa.
 Wee 'bɪnya mɪa, -wa -yla na dide
 mnazɪa we la, wa -nɔ -wa.»

²⁴ Wa -lima kugbua 'nɔa we, 'in
 wa yia wa bhelia 'sɔ -yɔ 'cɛ 'pali.

²⁵ Tɔɔn, -Zezu yia wa 'dɛ weee la, ɔ
 nɛɛ: «-yi we 'ji ni, dɔdɔgbɔ -nyimaa
 'yugalɪnya mɪa, -cɪan 'bhisa wa pɪɪa
 nyima 'wlu la. 'In wa nyuma 'kadu
 sɪalia wa zɔlubhononyo wa 'tɪtɛ
 nya. ²⁶ Ni, aɪn glaa, we 'na 'ka 'sa
 -mɪ. Ni, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyime 'kadu
 -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlubhononyo.

²⁷ 'In aɪn glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -
 lima 'yugalɪ, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo.

²⁸ 'Sa -bhlokpade, ɔ Nyime 'Yu 'nɪ
 yi wa 'ka ɔ 'wusa. Ni, yi ɔ yia ɔ
 'ka nyuma 'wusa, 'in ɔ 'ka tɪ, nyuma
 duun 'wuzitɛe 'gbɔ.»

-Zezu -bloa nyima 'sɔɔ 'yli

(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Da wa 'bhɔa Zelikoo, 'in
 nyimaa -zlo yia -Zezu 'bɪ mni.

³⁰ 'Lɔlɔnya sɔ -ɔɪa 'yoo ɲwe -yɔ la, wa
 'nɔa ni, -Zezu mɪ 'plɪda, 'in wa yia
 'wɔkpi: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davidu
 'yuɔɔ, -in 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

³¹ 'In nyima duun yia wa 'wluo
 'kpɪlɪ, wa nɛɛ wa -yla: «A 'mu ɲwe
 -nya!» Tɔɔn, -bha -maa 'kpɪa 'wɔ
 'tɪtɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -Davidu 'yu,
 -in 'yɪlɪ -aɪn nyazɪɔɔ!»

³² -Zezu yia 'yɪgbe, ɔ laa wa, 'in ɔ
 nɛɛ: «-A 'nɔ -mɔ, lɛɛ -lu a 'yɪbha in nɔ
 lɛ aɪn -ylaa?»

³³ Wa nɛɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -blo
 -amɪaa 'yli!» ³⁴ Wa -laa ɔ nyazɪ
 'wɔ, 'in ɔ yia wa 'yli kwɛ zɪ. -Bha -
 bhlokpade wa 'dɛsɔbhie 'yia la, 'in
 wa yia ɔ 'bɪ mni.

21

-Zezu mɪa -Zeluzalemɔ

(Mk 11.1-12; Lk 10.28-40; Zn
 12.12-19)

¹ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, wa bɛa
 -Zeluzalemɔ, wa nɪnɪa 'gbe -we wa
 laa Betifaze, -we mɪa *Olivɔsunyaa
 -gɔgɔ kwesi, -bha -Zezu tiea ɔ
 'bɪnɔnya 'sɔ. ² ɔ nɛɛ wa -yla: «'Gbe
 -we mɪa -mɛmɛ aɪn 'yu, a mni -mɔ.
 A -ka -mɔ nɪni, tɔɔn, -sokofalɲwɔnɔ
 a yia -mɔ 'yia, we mɪ lubhu -jɪda, we
 'yu mɪ we kwesi. A -sa we lubhu, a
 -yɔ we 'dɛsɔbhie yi. ³ Wa -ka aɪn -yla
 gbɔ gba, a 'pali we 'bigbe: «-Amɪaa -
 Kanyɔ 'yɪbha we.» -Bha -bhlokpade
 wa yia we aɪn yoo 'nyeɔ, a -yɔ we
 'ka yi.»

⁴ 'Sa we 'plɪa sa, 'in -we -Lagɔgbɔ
 -falɲpanyɔ gbɔa we 'ka gbuzɔnɔ -zɛ.

⁵ «Ni, a gba *Siɔngbe 'wɔ -nyima -
 ylaɛ:

«A -talɪ, amɪaa 'wlulapɪlɪnyɔ mɪ
 amɪaa -gbɛ yida.

ɔ 'yɪlimanɪ ɔ 'dɛ.

ɔ -dɪ -sokofalɲwɔnɔ -gu la, ni,
 -sokofalɲwɔnɔ -dɔgbɔ -wa.» »

⁶ Tɔɔn, ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ mɪa, -we -
 Zezu gbɔa, 'mɔ wa nɔa lɛ. ⁷ Wa -
 laa wee -sokofalɪ -yɔ we 'yu -Zezuu -
 gbɛ, 'in wa yia wa 'naa we -gu slɔ, 'in
 ɔ yia we -gu ladi. ⁸ Nyimaa -zlo slɔ
 wa 'naa 'yloogblɔ, tɔlɔ -ɔɪa saɔn, 'in
 wa yia we 'yloogblɔ lapali. ⁹ Nyima
 -wa nɔa ɔ 'yu we -yɔ wa nɔa ɔ lɔɔ, wa
 'dɛ weee 'kpɪa 'wɔ, wa nɛɛ:

«-A -mnini -Davidu 'yuu 'ηni.
-O mia Jeitapee 'ηni nya yida,
-Lago ηwna o 'nyu la.
-Wa mia yali, wa -mnini -Lago
'ηni!»

¹⁰ -Zezu plaa -Zeluzalemu, 'in 'gbe
'wu -nyuma weee yia gbugblolu. Wa
nee: «Moo -nyime o -mia?»

¹¹ Tolba nee: «Galilee -dudu -
gu, Nazaretyu -Zezu -wa. Nu, -
Lagobbu -falpanya o -mia.»

-Zezu vua -valepanya -Lagobudu
'kadu ηwee

(Mk 11.15-18; Lk 19.45-48; Zn
2.13-22)

¹² Nu, -Zezu mnua -Lagobudu
'kadu ηwee, 'in o yia -valepanya -
yo -valezanya -bha vu. O yia 'gwezi
-bhitinyaa 'tabhle labhli, we -yo -
kpakun pelupanya kpenya. ¹³ 'In o
nee wa -yla:

«We mi celida -Lagosebhe 'wue:
'Na -budu mia, 'mu wa yia laa -
Lagobhubhoe -budu.»

'In 'mu amia nua 'wienyaa zizeda
'wu.»

¹⁴ 'Lolanya -yo 'tigutigunya bea -
Zezu -yo -mo -Lagobudu 'kadu ηwee,
'in o yia wa jipe. ¹⁵ -Lagobubonyaa -
cian -yo -Lago titee gwesanya 'yia
-Zezuu ηwegaga -subhali gbu -yo,
'in wa 'nua 'yilaasli 'wukpiweli -
Lagobudu 'kadu ηwee: «-A -mnini -
Davidu 'yuu 'ηni,» 'in wa yia 'ce 'pa.

¹⁶ Wa nee -Zezu -yla: «-We wa mia
gbada, -i 'in 'nu wee?»

'In -Zezu nee: «In, 'nu na nu we
wa. Nu, -we mia celida -Lagosebhe
'wu, a 'ni -slo we zeli? We nee:

«-Mi nua we le,
'in 'yilaasli -yo 'nyenyeyua mia -na
'ηni -mnunida.» »

¹⁷ Toun -Zezu 'bhua wa -yo, o 'tlaa
wee 'gbe 'wu, o mnua Betani, 'in o yia
-mo -gu.

-Zezu tia *figisu me -yo la

(Mk 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Zli zlia, -Zezu mi -Zeluzalemu
lumnida, 'in ηwo yia o 'bha. ¹⁹ O mi
noda, 'in o yia *figisu -yoyi 'yoo ηwe
-yo. O bea we kwesi, we kpu 'dekpua

mia we 'wlu, 'in o nee figisu -yla: «-
Mi 'na 'pali 'masleen 'bhue -ni!»

-Bha -bhlokpade wee figisu yea.
²⁰ O 'binanya 'yia we -yo, 'in we yia
wa ηwegaga -subhali, 'in wa yia o
layibhae: «Sa -mumu wee su ye 'sa
sa slua?»

²¹ -Zezu nee: «In nee ain -yla
gbuzonu sae: a -ka dli zu, 'in a 'ni
dli lu, -we in nua da figisu ni -yla le,
a mneni a 'ka we lenu. A mneni a
'ka -gogo 'kadu -yla gba: -in 'bhu da,
viteli -na 'de 'nyu lu, 'in we nua we
le. ²² -We a zalia -Lago dli wee nya,
'yia a yia we.»

Nyoo 'nye -Zezu sea?

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³ -Zezu mnua -Lagobudu 'kadu
ηwee lu, 'in o yia nyuma gbu -slolu.
-Lagobubonyaa -cian -yo Zuifuu
nyuma kpasu bea -Zezu -yo, 'in wa
yia o layibhae: «Se -mumu nya -na
nu gbunya ni lea? 'In nyoo 'nye -mi
we lenu sea?»

²⁴ -Zezu nee wa -yla: «Gbu go -
bhlo na yi 'yaa ain layibhaa, a -ka
we 'bigupali 'bhie, 'in o 'nyea 'mi se,
'in na gbaa o 'ηni. ²⁵ Nyoo tie Zaan
o batizee nyuma, -Lago -wa yaayu,
nyuma -wa yi?»

'In wa yia we -gu kpelle bhli, 'in
wa nee: ²⁶ «-A -ka gba, «-Lago tiea o,
'in o yibhaa -ain lae: «Lee ka 'gbu a
'ni o weli 'wuhwnua?» -A -ka gba nu,
nyume tiea o, 'in nyuma solva -ain -
yo 'wu. Nu, wamia nee -Lagobbu -
falpanya -wa.»

²⁷ Toun wa nee -Zezu -yla: «-O tiea
*Zaan, -a 'ni o -yi.»

'In -mo nee: «We -ka 'sa -mi, o
'nyea 'mi wee gbunya -minu lenu se,
-ami 'na 'ka 'ya -mo -kanyoo 'ηni ain
-yla gba.»

Nokpasuyua 'sao gbvu nine

²⁸ -Zezu nee: «Gbu nine -muni, sa
a gba we daa? Nu, nyume yabhlo
mia, o ka nokpasuyua 'so. O nee
'yabhlo -yla: «Na 'yu, -in mni -zee
-dlakpaa lubho nua.»

²⁹ «-Moo nɛɛ: «In 'nɪ mɪda -mɪ.» - Bha bɛa, ɔɔ 'yu yia dli 'bhiti, 'in ɔ yia wee kpaa mɪnɪ.

³⁰ «Tɔɔn, 'in ɔ dide yia wee wɛli - bhlokpade gba ɔ 'yu -putu -yla. 'In -moo nɛɛ: «Ao, mɪa na yia.» 'In -moo 'nɪ mɪnɪ.

³¹ «Nɪ, waa 'yua 'sɔ nyɪdɪ, nyoo nu ɔ didee dɔmagbu lɛa?»

Wa nɛɛ: «ɔ tianɔ -wa.»

Tɔɔn, -Zezu nɛɛ wa -yla: «In nɛɛ aɪn -yla gbuzɔnɔ sɛɛ: da -Lago yia nyɪma 'wlulapɪa, nɪsɔn -gwezisanya -yɔ 'naabizɪwɪnɪ yia aɪn 'yugalia. ³² Nɪ, 'Zan -Batisɪ yia amɪaa -gbɛ, 'in ɔ yia aɪn 'yoo tikli da -slolu, 'in a 'nɪ we -yɔɪwɪnɪ. Nɪ, nɪsɔn -gwezisanya -yɔ 'naabizɪwɪnɪ mɪa, -maa yia ɔ 'wɔɪwɪnɪ. 'In a 'yia we -yɔ, -mɔɔ 'bɪgɔ a 'nɪ -slɔ dli 'bhiti, 'in a 'ka ɔ 'wɔɪwɪnɪ.»

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ -Zezu nɛɛ: «A pulɔ gbɔɔ nine yabhlo nɪ yukwli. Nɪ, nyɪmɛ yabhlo 'paa -dlɔkpaa. Wee kpaa ɔ bibelia 'suo, 'in ɔ yia -dlɔyaa 'wɔnyazɔlu lɛnɔ. 'In da wa 'kaa 'yɪgbe, 'in wa 'kaa kpaa -gɔtali, ɔ yia -mɔɔ 'sɔbha. 'In ɔ yia we -gɔ -busalubhonɔnya lapali, 'in ɔ yia 'lakpa 'wɔ mɪnɪ. ³⁴ -Dlɔyaa -sasa bhlɔ bɛa, 'in ɔ yia ɔ zɔlubhonɔnya tie ɔ -busalubhonɔnya 'bɪ, ɔ 'ka ɔnɔɔ kpaa -lu 'yɪ. ³⁵ Waa -busalubhonɔnya kpaa ɔ tietienya, 'in wa yia 'yabhlo bhiti, 'yabhlo wa 'bhaa, 'in wa yia wa tanɔ gbɔku 'wɔbhali. ³⁶ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ yɪ 'yaa ɔ zɔlubhonɔnya tɔlɔa tie. -Maa -zu 'wɔ, -maa -zi wa tianɔ. Mɔ -bhlokpade waa -busalubhonɔnya nu 'yaa wa -yla lɛ. ³⁷ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ yia ɔ 'dɛɛ 'yu tie, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dli zɔ: «Na yu mɪa, 'mɔ wa yia 'nɔɪwɛ zɔa.»

³⁸ «Nɪ, waa -busalubhonɔnya 'yia ɔɔ 'yu -yɔ, wa nɛɛ wa 'dɛ nyɪdɪ: «ɔ 'kaa ɔɔ kpaaa -kanyɔ 'bɪ li, mɔ nɪ. -A mɪnɔ 'bhaa, 'in -a 'ka ɔ 'bɪ li.» ³⁹ Wa kpaa ɔ, 'in wa yia ɔ kpaa lɔɔ viteli, 'in wa yia ɔ 'bha.

⁴⁰ «Nɪ, ɔɔ kpaaa -kanyɔ -ka yɪ, lɛɛ -lu ɔ 'ka waa -busalubhonɔnya nɔnɔa?»

⁴¹ Wa nɛɛ ɔ -yla: «Waa 'nyii -ɔɪn mɪa, 'nyii -sa ɔ yia wa 'bhaa. -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'in ɔ palɔ -busalubhonɔnya -putu ɔ -dlɔkpaa -gɔ la, 'in we -didi bhlɔ -ka bɛ, 'in ɔ yia ɔ kpaa -luu 'ya.»

⁴² Tɔɔn -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We mɪa -Lagɔsɛbhe 'wɔ celɪda, a 'nɪ -slɔ we zɛli? We nɛɛ:

«Tɔkpa -we -budusɔbhanya -saa kwnɛɛ, mɔ -zɛa -buduu gwɪgwɪyli -tɔkpa -zɔnɔ.

ɔ nɔa gbɔ nɪ lɛ, Jejitape -wa.

'In wee gbɔ mɪa, -a -ka we 'yɪ, 'in we namanɪa -amɪaa dli.»

⁴³ «We 'dɛɛ 'gbɔ in nɛɛ aɪn -yla, -Lago 'na 'ka 'maslɛɛn aɪn 'wlulapɪ, ɔ nyazɪdli nya. -Wa nɔa ɔ dɔmagbu lɛ, 'ma ɔ yia 'wlulapɪa. ⁴⁴ Wee tɔkpa mɪa, nyoo -ka we -gɔ bhlili, la ɔ wɔwlɔlɔa. 'In -mɔmɔ -gɔ we -ka bhlili, ɔ tɔpɔ we saa.»

⁴⁵ -Lagɔbɔbɔnyaa -ɔɪn -yɔ Falizɪnyɪma 'nɔa wee gbɔɔ nɪnɛnyɔ nɪ, 'in wa yia we 'jɪyibheli nɪ, 'ma ɔ saa 'ɪnɪ. ⁴⁶ Wa ka 'klɪ 'yɪ wa 'ka ɔ kpa, 'in wa yia nyɪmaa -zlo sɔ. -We ka gbɔ -wa, -maa nɛɛ nɪ, -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ ɔ -mɪa.

22

'Nyɔnɔkwafɛti

(Lk 14.15-24)

1-Zezu gbaa nyɪmaa -zlo -yla gbɔɔ nine -papɛ nya, ɔ nɛɛ: ² «-We -yɔ *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪe 'wɔwlɔa mɔ nɪ: dɔdɔɔ 'wlulapɪnyɔ yabhlo mɪa, ɔ yu kwaa 'ɪwɔnɔ. 'In ɔ 'yɔbha ɔ 'ka we 'fɛti -sa. ³ ɔ laa nyɪma, ɔ tiea ɔ zɔlubhonɔnya wa 'wɔ wa 'ka yɪ, wa nɛɛ nɪ, wa 'nɪ yida -mɪ. ⁴ ɔ yɪ 'yaa tɔlɔa tie, ɔ nɛɛ: «-Wa in laa a gba wa -yla nɪ, in ka wa -yla pi. In ka na 'bhlɪnyɔ -yɔ na 'kpɪ -ka -nɪma 'bha wa -yla. We 'dɛ weee mɪ -bha. Wa yɪ 'ɪwɔnɔkwafɛti 'wɔ.»

⁵ «Nɪ, -wa ɔ laa, wa 'nɪ we -yɔɪwɪnɪ. 'In wa yia wa dɔmagbu

lenwa mni. Tolwa mnia kpaa, tolwa mnia -vale 'paa. ⁶ 'In tolwa yia o zolubhonunya kpa, wa sialia wa, 'in wa yia wa 'bha.

⁷ «Nu, oo dudu 'wlulaplinyo yia 'ce 'pa, 'in o yia o 'sluja tie, -wa 'bhaa da nyime, wa 'ka wa 'bha, 'in wa 'ka wa 'gbe 'yli fa. ⁸ Toun, o nee o zolubhonunya -yla: «'Nwnokwafeti -gu -lililu mi -bha. -Wa in laa, wa 'ni we 'klv -ka wa 'ka we li. ⁹ We 'dee 'gbu, a 'plili 'gbee 'yoo weee -gu, -wa a -ka 'yi, a la wa, wa 'ka yi.»

¹⁰ «Toun, o zolubhonunya yia 'yoo weee 'wuplili, 'in wa yia wa 'de weee 'wlugogwiali. 'Sa wa laa nyima duun, 'in feti -budu yia ye. ¹¹ Toun, oo dudu 'wlulaplinyo plaa -mo o 'ka -wa o laa -gotali, 'in o yia nyime yabhlo 'yi -mo o 'ni 'feti -gu -bana 'wupla. ¹² 'In o nee o -yla: «'Tale, -in 'ni 'feti -gu -bana 'wupla. Sa -in poplali -seli 'wola?» O 'ni gbu -gu -sa.

¹³ «Toun, oo 'wlulaplinyo nee o zolubhonunya -yla: «A gboan o bhu -yo o so. A viteli o 'pipee -mo nikpise 'wu. Da wa wia, 'in wa lia gla 'wu.»

¹⁴ «Nu, -Lago laa nyima duun, 'in -wa o -saa -bha, -maa -sele.»

*'Gwezi plube *Sezaa kwee*
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵ Falizinyima gbelia 'wlu, wa 'ka 'klv 'yi, 'in wa 'ka -Zezu -dawli 'wunu, 'in o 'dee gbagbaweli 'ka o gboan. ¹⁶ Falizinyima tiea wa 'binanya tolwa -yo Ewloobu nyima tolwa -Zezuu -gbe. -Maa nee o -yla: «-Slolunyo, -a -yi we 'ji nu, gbuzonu -na gbaa. 'In sa -Lago 'yibhaa nyime nu, 'mu -na slolua tiklu. Nyime -ka 'yli, -nanuu -gbe, we bhe, we 'dee 'gbu, -in so nyime. ¹⁷ We -ka 'sa -mi, -in nee lea? 'Lee, we mi tiklu -amiaa tite nukple, -a plulu *Sezaa kwee *nisun -gwezii?»

¹⁸ Nu, -Zezu yibhelia wa 'wlukoon lapupali -gbu 'nyuu, 'in o nee wa -yla: «'Weli 'so -nyima, lee -lu ka 'gbu a yla 'mi laa? ¹⁹ 'Gwezi -we a plulba Sezaa

kwee, a -slolu 'mi we 'klv.» 'In wa yia o tama yabhlo yoo 'nye. ²⁰ 'In o nee: «'Lee, nyoo ka 'wlu -yo o 'ni mi da we -gua?»

²¹ Wa nee: «Sezaa -wa.»

-Bha o gbae: «-We -ka Sezaa -nu, a 'nye we Sezaa yoo. 'In -we -ka -Lago -nu, a 'nye we -Lago yoo.»

²² Wa 'nua wee weli, 'in we yia wa 'hweagaga -subhali, 'in wa yia o -yobhu, 'in wa yia mni.

**Sadusenyima kpelia -Zezuu*
titlie -yo o 'wusosvee gbu -gu
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³ *Sadusenyima mia, wa nee nu, titlunya 'ni mneni wa 'ka titlie lu 'wuso.

Wee 'yli -bhlokpade nya, waa Sadusenyima tolwa bea -Zezu kwesi. ²⁴ Wa nee o -yla: «-Slolunyo, Moizi nee: «Nu, nyime -ka tli, o -yo o 'hwno 'ni 'yu gwali, o bheli kwa o -dugbanwno, 'in o -yo oo 'hwno 'so 'ka o bheli zua lala 'in -mo o 'ni 'ka dudu -gu -tu.»

²⁵ «Nu, zlime -amiaa -gbe nyime yabhlo ka nukpasuyua gbeso. Wa kpasa kwaa 'hwno, o -yo o 'ni gwali, 'in o yia tli. 'Sa oo 'hwno -tua o bheli -yo. ²⁶ 'Sa -bhlokpade we nua o bheli 'sonu nya, o bheli tanu nya, 'sa -bhlokpade we nua waa bhelia gbeso -nu nya. ²⁷ Wa 'de weee 'bigu, 'in oo 'hwno yi 'yaa tli.

²⁸ «'Yli -we nya waa titlunya yia 'wuso, waa bhelia gbeso glaa, nyoo ka 'hwno o -mia? Nu, wa 'de gbeso kwaa o -bhlo -bhlo.»

²⁹ O nee wa -yla: «Amiaa 'de a nua -dawli 'wu. -We ka gbu -wa, a 'ni -Lagosebhe -yo -Lago 'tite -yi. ³⁰ Nu, titlunya -ka 'wuso, nukpasia -yo 'hwno 'na 'ka kukwali. Nu, 'anzunya -we mia yali, we 'bhisu wa yia -tua. ³¹ 'Lee, -we -Lago gbaa ain -yla titlunya 'wosogbu daa, a 'ni -slo we zelu? O nee:

³² «-Ami -wa *Abalamu -Lago, *Izaku -Lago, *Zakobu -Lago.» »

'In -Zezu yia we -gudie: «Lago mia, 'yliyoganyaa -Lago -wa. O 'ni tilitnyaa -Lago.»

³³ Nyimaa -zlo 'nua we ni, 'in -we o -slolua wa, 'in we yia wa njewagaga -subhali.

Tite weee 'kadu
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

³⁴ Da Falizinyima 'nua ni, -Zezu ka Sadusenyima lu, -bha wa gbelia 'wlu. ³⁵ Wa 'yabhlo mia, -Lagoo titee gwesanyo mo. O 'yibha o 'ka -Zezu layla, 'in o yia o layibhae: ³⁶ «-Slolunyo, -amiaa tite weee glaa, -mumu -wa we 'kadua?»

³⁷ -Zezu nee o -yla: « 'Jejitape, -o -wa -na -Lago, -in -kali o ze -na dli weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukusun lapopalie weee nya.» ³⁸ Mu -wa wee titee tianu. 'In we 'kadu we -mia. ³⁹ 'In wee titee 'sonu -we mia we 'kadu -muni 'bhisa, mu ni: «In -kali -na -libheyii ze -na 'de 'bhisa.» ⁴⁰ Ni, Moizu *tite weee -yo -we weee -Lagobbu -falipanya -slolua, mu -gu wa -saa we.»

-Lagoo -Bhasanyo, nyoo o -maa?
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ Falizinyima mi 'wlugbelida -bhlokpade, 'in -Zezu yia wa layibhae: ⁴² «A nee lea? -Lagoo -Bhasanyo mia, nyoo ka 'yu o -mia?»

Wa nee: «-Davidu yu -wa.»

⁴³ O nee wa -yla: «-Lagoo Zuzu 'sua -Davidu, 'in o yia o la «Na -Kanyo», lee -lu ka 'gbua? ⁴⁴ Ni, -Davidu nee:

'Jejitape nee na -Kanyo -yla:

«-In -di da la na lilisolu.

'In in 'ka -na tonyuma -na bhu zo lapali.» »

⁴⁵ We -ka ni, -Davidu la oo -Lagoo -Bhasanyo, «na -Kanyo», o 'ni mneni o 'ka -Davidu 'yu -ze, we 'ni muu?»

⁴⁶ O mnenia o 'ka o weli 'bigupali, o 'ni -mi. We 'bhu wee 'yli 'wu, nyime yabhlogboo o 'yibha -sleen o la.

23

A 'na nuu -Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima 'bhisa -ni

(Mk 12.38-39; Lk 11.43-46, 20.45-46)

¹ -Muu 'bigu, -Zezu gbaa nyimaa -zlo -yo o 'bunonya -yla, o nee: ² «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima mia Moizu 'bigu, wa 'ka o titee 'ji gba. ³ We 'dee 'gbu a zu wa 'nujwe. 'In -we weee wa yia gbaa, a 'ka we lenu. Ni, -we wa nua le, a 'na nuu we le -ni. Ni, -we wa slolua, wa 'de'e nu we -gugbu le. ⁴ 'Gba 'kadu wa nua le, 'in wa dia we nyima 'wlu, 'in -zugba wa -kwitaya -bhlogboo o 'tili we. ⁵ -We weee wa nua le, -zejila 'wu wa nua we le, nyima 'ka wa -yoyu 'gbu. -Lagoweli -kibhe wa gbuan wa 'kloo, wa so -yo, -tukpu 'kadu 'wu wa zu wa we. Wa -banaa njwe wa lua, 'in we tlomania. ⁶ -Lagobudu zo -yo 'fetinya -gu, 'yugbein ladidie wa 'yibhaa kpe -zonunya -gu. ⁷ Nyima -ka wa fusa -zejila 'wu, wa 'nujwezube nya, wa -ka wa la «*Wlabi», 'in we namania wa duu.

⁸ «Ni, amia, a 'na njwunu wa 'ka ain «Wlabi» la -ni. -We ka gbu -wa, bhelia a 'dekpu -mia, amiaa -Slolunyo -bhlogboo. ⁹ A 'na lali duugbu -nyime yabhlogboo «Dide» -ni. Ni, amiaa Dide -bhlogboo, o mi yali. ¹⁰ Amiaa 'dekpu nyidi, a 'na lali nyime «-Kanyo» -ni. Amiaa -Kanyo -bhlogboo, mo -wa -Lagoo -Bhasanyo. ¹¹ O 'kaa ain 'yugali, o -mi amiaa zolubhononyo nya.

¹² «Ni, nyime o ylimania o 'de, zo -Lago yia o belia, 'in nyime o belia o 'de zo, 'ylimania -Lago yia o.»

(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ O nee 'ya: «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Weli 'so -nyima a -mia. -We ka gbu -wa, -Lagoo nyimaa 'wlulapiligbee 'yoo a kikalala. Amiaa 'de'e pla -mo, 'in -wa

'yibhaa wa 'ka -mō pla, 'in a kulba wa 'yoo.

[14 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia. -We ka gbu -wa, -dugbanjwni a saa -maa -lu weee kwεε. 'In a bhubhooa -Lago nyumaa 'yliya 'wu kpokpo, nyuma tiklu 'bhisa. We 'gbu, -Lago yia amiaa -yogbu 'wobhua, 'in amiaa -kaslu 'ka nyuma tolbaa -nu 'wuzi.]

15 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia! -We ka gbu -wa, dudu weee -yo 'nyu weee -gu a plila, a 'ka nyume yabhlogboo 'yi, o 'ka amiaa gbu -yogwunu. A -ka -moo 'yi, 'in amiaa lenugbu zelia -moo nyume 'nyuu. 'In -Lago paa o -kaslu 'wu, we 'ka amiaa -nu -zi -zakpa 'so.

16 «Amia, nyumaa 'yoo daslolunya, a ka 'lo, gbonyuu mi amiaa -nu nya! A nεε: «Nyume -ka -Lagobudu 'kadu bi, we mi bhe. 'In o -ka -Lagobudu 'kadu -can bi, we mi nu, o nu we le tein.» 17 -Sabhe 'wlukoon, 'lolonya! Nu, -Lagobudu 'yli we -zi -can, mu nua le, 'in -can yia -lu tiklu -ze. A 'ni we 'ji -yii? 18 A nεε 'yae: «Nyume -ka 'slakagusalulu bi, we bhe. Nu, nyume -ka wlawlalu -we mia 'slakagusalulu -gu bi, we mi nu, o nu we le tein.» 19 'Lolonya, nu, 'slakagusalulu 'yli we -zi wlawlalu. Mu nua le, 'in wlawlalu yia -lu tiklu -ze, a 'ni we 'ji -yii? 20 Nu, nyume -ka 'slakagusalulu bi, 'slakagusalulu -yo -lu weee wa palia we -gu la, 'mu o bia. 21 Nyume -ka -Lagobudu 'kadu bi, -Lagobudu -yo -Lago, o -dia -mo la, 'ma o bia. 22 Nyume -ka yali bi, -Lagoo 'nnunukpe -yo o -dia we -gu la, 'ma o bia.

23 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia! -We ka gbu -wa, -titikpi -we menia: 'matu klaa, fenuwi klaa, we -yo kume 'bhisa, we kugbuaa -gu -bhlo -nu a bhua 'wu, 'mu a nyea -Lago. -Zugba

a tide -Lagoo titee gbu 'kadu 'yi, -we -wa: «A -mi tiklu, a -ka nyazidli, 'in a zu -Lago dli -gu.» -We mia de, 'mu a 'ka yaa lenu tia, 'in a 'na dlolu -luu kugbua -gu -bhlo -nuu wlawlie 'wu -ni. 24 Amia, nyumaa 'yoo daslolunya, a ka 'lo! Amiaa 'mama nyu a lloa 'wu, a 'ka -mo -knikni -saa 'gbu. Toun, 'in a mnaa *-nyomεε, -glu!

25 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia! -We ka gbu -wa, 'kopo -yo 'setu ku -yo a wolba, 'in -zugba 'wie -yiliyie -yo 'nyii ye we. 26 Falizinyume, -in ka 'lo. Tiada, -wolu -slo wee 'kopus nukple we 'ka tiklu -mi.

27 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia! -We ka gbu -wa ni, -we -yo an 'wowlba, mu -wa gbawla -we -yo wa 'paa pentlu 'pupa. We ku -yo mia, 'yli we nanua. We nukple mia, we mi yeda 'kua klaa, 'kwie klaa, we -yo zenzen -lu weee nya. 28 Sa 'bhisa, nyuma -ka an 'yi ni, a mi tiklu wa 'yliya 'wu, 'in amiaa nukple mia, yo mi -mo, 'in a 'ni tiklu -mi.

(Lk 11.47-51)

29 «-Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Welu 'so -nyuma a -mia! -We ka gbu -wa, -Lagobuu -falipanya -yo nyuma tiklu gbawla a subhaa, 'in a namania we 'yli. 30 'In a nεε: «A -ka yaa -amiaa dukpasu bhla 'wlu, -a 'na 'ka yaa wa glaa -mi, -a 'ka -Lagobuu -falipanya lasa.» 31 'Sa a bhua amiaa 'deε -yogbu 'wu. -Wa 'bhaa -Lagobuu -falipanya ni, wa 'yuua 'debhie -gbolu a -mia. 32 We -ka 'sa -mi, -we amiaa dukpasu dia gwe, a bhua we. 33 Tibhenya, 'monumεε -gnu! Amiaa dli 'wu nu, a mneni a 'ka -Lago amiaa -Kosu 'wupapie kwεε 'tlaa? -Innya, a 'ni we mneni. 34 We 'deε 'gbu, a pu yukwli. Nu, -Lagobuu -falipanya klaa, gbonyilonya klaa, we -yo nyuma

-wa 'kaa ain gbu -slolu, 'ma na yia amiaa -gbe tiea. Tolva a yia 'bhaa, tolva a yia *su -gu lakulva, tolva a yia selia -Lagobudunya zo, 'in a 'ka wa 'bi vu 'gbe -bhlo -bhlo 'wu.
³⁵ Gbu -we ka 'gbu in yia wa tie, mu -wa nu, -Lago yia ain -kaslu 'wupaa nyuma tiklu weee wa 'bhaa, wa 'gbu. Tiada, wa 'bhaa *Abeli, nyime tiklu. We bhialida -wa, Balasii 'yu Zakalii 'bhabhie. 'Mo wa 'bhaa -Lagoo -mawlbuda -yo 'slakagusalilu nyidi.
³⁶ In nee ain -yla gbuzonu sae: -we weee mia daa 'gbu, -Lago yia desleen -nyuma -kaslu 'wupaa.

-Zezu palia -Zeluzalemu -nyuma -yla gbu la

(Lk 23.34-35)

³⁷ «-Zeluzalemu -nyuma, -Zeluzalemu -nyuma, amia -wa bhaa -Lagobbu -falipanya, 'in nyuma -Lago paa ain yoo, -wa bhaa wa gboku 'wu. Sa nyinu gugwalia we 'yua 'wlu we -kapue zo, 'in we gblia we -gu la, in 'yibha in 'ka 'sa ain 'wlugwiali bhla weee nya, 'in a 'ni we -yogwuu. ³⁸ We 'gbu, -Lago yia amiaa -budu 'kadu solu lapalila.
³⁹ In nee ain -ylae: a 'na 'ka 'masleen 'mi 'yi, 'in bhla -we nya a 'kaa gba nu, «Nyime -o yia Nyumaa -Kanyoo 'hni nya, -Lago hwna o 'nyu la», 'in we bhla 'kaa nyini.»

24

-Zeluzalemgbee -wlowlbe -yo Nyime Yuuyiyigbu

(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ -Zezu 'tlaa -Lagobudu 'kadu zo, o mia mnida, 'in o 'binanya nee o -yla: «Yla 'saa wee -budu ni wa!» ² -Zezu nee wa -yla: «A yi we -yo, we 'ni mu? In nee ain -yla gbuzonu sae: tukpanya -mini 'yabhlogbo 'na 'ka we -libheyi -gu -tu. Jitea we 'de weee yia.»

(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ O -dia Olivusunyaa -gogo 'wlu la, da wa -nyaa 'wu, 'in o 'binanya yia o kwesi be, 'in wa yia o layibha:

«Lebhla -muu 'ka lenua? Lee -lu 'ka we -slolu nu, -na yiyibhla -yo dudu labhu bhla ka cipaa? Gba we -ain -yla.»

⁴ O nee wa -yla: «A zo amiaa 'de 'yliyoo, -muu yi 'wlu nu, wa nu ain -dawli 'wu. ⁵ Nu, nyuma -duun yia na 'hni -gu yia, 'in wa 'ka gbae: «Ami -wa -Lagoo -Bhasanyo!» 'In wa 'ka nyuma duun -dawli 'wono.

⁶ «A -ka 'nu nu, wa mi tuguda da -kwein, 'in a -ka 'nu nu, wa mi tuguda da 'pipi, a 'na nonu nyanoo -ni. We mi nu, we nu le, -muu 'ni -slo dudu bhialida. ⁷ Tu yia laga dudu 'so nyidi 'wosaa. 'Gbe yabhlo yia we -libheyi -yowusolva. Nwo yia yia da tolva, 'in dudu 'ka zuklu. ⁸ Sa 'hwno -ka gwalia yi o sia, 'sa wee dudu bhabhie gwedida yia -mia.

⁹ «We bhla kpaa wa yia ain, 'in wa 'ka ain 'klyie 'wopal, 'in wa 'ka ain 'bha. Na 'gbu, dudu -nyuma weee yia ain 'wonyea. ¹⁰ -Mu bhla tolva yia 'mi dli -gu -saa, 'in wa 'ka wa -lima wla, wa 'ka wa kpa, 'in wa 'ka wa -lima 'wonye. ¹¹ Nu, nyuma duun yia yia, 'in wa 'ka gba nu, ma -wa -Lagobbu -falipanya. Yo -wa yo. 'In nyuma duun wa yia -dawli 'wono. ¹² 'Ylinyungbu yia zumania. We 'dee 'gbu, nyumaa zekalidi yia -gudoo bhabha nyuma duun dli zo. ¹³ Nu, nyime -o 'ni 'mi dli -gu -sa, 'in o 'ka we bhloluda nyini, -Lago yia o gbu 'wosaa. ¹⁴ Nu, weli -zonu -we gbaa -Lagoo nyumaa 'wlulaplie gbu, 'mu wa yia gbaa dudu weee -gu, 'in nyuma weee 'ka we 'nu. Toun, 'in dudu bhla bhla nyinia.

(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

¹⁵ «Nu, -lu -we -Lago 'nia 'yibha, 'in we saa -lu weee la, 'mu a yia 'yia -mo -Lagoo -mawlbuda. (Nyime -o -ka 'sebbe ni zeli, o 'nu we 'wola.) Nu, -Lagobbu -falipanyo Danieli gbaa wee gbu. ¹⁶ Nu, nyuma -wa -ka Zudee -dudu -gu -mi, wa -yo -gwagwie mi zizea -gogonya 'wlu. ¹⁷ Nyime -o -ka nyapeda -mi 'pipee,

ɔ 'na mnɪnɪ ɔ -lu 'wɔbɪhua -budu zɔ -nɪ. ¹⁸ 'In -mɔmɔ -ka kpaa -mɪ, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bɔ -zɔɔ -nɪ.

¹⁹ «Lɛɛ gbɔnyuu yi 'sa nɔkplabhue ɲwɪnɪ -yɔ 'ɲwɪnɪ -wa mɪa 'yua 'nyɛnɪda ylia, wee 'ylɪnya -mɪnɪ nya! ²⁰ Nɪ, -a bhuhhoe -Lagɔ, we yi lɛnɔ ɲwɔtɔyibhla, we -yɔ *Nyapɛylɪ nya.

²¹ Nɪ, we bhla mɪa, siasie 'kadɔ wa yia 'yia. 'Lee, -a -ka bhaa 'wɔ, we 'sasɔkpa -gbɔ ka -slɔ lɛnɔ, 'in lɛ we yia nɔa yɪ? -Innya, we 'na 'ka lɛnɔ. ²² -Lagɔ 'nɪ yaa wee 'ylɪ -gɔsa, -zugba nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mnɛni ɔ 'ka 'pɔ. Nɪ, ɔ nyɛma ɔ -saa -bha, wa 'gbɔ ɔ yia wee 'ylɪ -gɔsa. ²³ Nɪ, nyɛmɛ -ka gba -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mɪ -seli, 'in wa -ka gba nɪ, ɔ mɪ mɔ, a 'na zɔlɔ we dɪ -gɔ -nɪ. ²⁴ Yocian yia yia, 'in wa 'ka gba nɪ, ma -wa -Lagɔɔ -Bhasanya, 'in tɔlɔa 'ka gba nɪ, -Lagɔgbɔ -falɪpanya wa -mɪa. Gwɛdigbɔ -yɔ gbɔ 'kadɪ wa yia lɛnɔa. 'In -wa -Lagɔ -saa -bha, 'in wa 'ka wa -dawli 'wɔnɔ, 'in wa 'nɪ we mnɛni.

²⁵ «A pɔ yɔkwɪlɪ 'in 'ka aɪn 'dɪzɔ. ²⁶ Nɪ, nyɛmɛ -ka gba: «ɔ mɪ da bɛblɛɛ, a 'na mnɪnɪ -mɔ -nɪ, 'in wa -ka gba: «ɔ mɪ zizɛda da -putu, a 'na lalɛ we gbɔzɔnɔ -nɪ. ²⁷ Sa 'nyu -ka 'yika 'pa, 'in we -nyumalɪ yalɪ 'wɔdɪdɛ bhɔa 'ylɔ 'wɔsɔlɔda, 'in we nynia 'ylɔ bhɪlɪlɪda, 'sa *Nyɛmɛ 'Yu yia yia. ²⁸ Da 'kwie -ka -mɪ, -bha -ɲwaaa -zɔlɔ mɪa.

(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ «Tɔn, wee siasiee 'ylɪnya nɪ 'bigɔ,

«Nikpise yia kpaa,

'ylɔ 'na 'ka 'pɔ.

Nikpise yia kpaa,

'cɔ 'na 'ka lɪ.

Nikpise yia kpaa,

-zɛlɪ yia yalɪ 'bhɔa we 'ka bhɪlɪ.

-Lu weee mɪa yalɪ,
zɔklua we yia.»

³⁰ «Tɔn, -we slɔlua nɪ, ɔ Nyɛmɛ 'Yu mɪ yida, 'in nyɛma yia we -yɔ yalɪ. Tɔn, 'in dɔdɔgbɔ -nyɛma weee wazɛa, 'in wa kpia 'wɔ. -Slɛn, Nyɛmɛ 'Yu wa yia -yɔyia yida

yalɔpɔa 'wɔ, 'tɪtɛ -yɔ zɪ weee nya. ³¹ Nɪ, lɛglɛ 'kadɔ -ka gba, 'in ɔ paa ɔ 'anzɪnya yoo dɔdɔ weee -gɔ, -wa -Lagɔ -saa -bha 'gbɛ weee 'wɔ, we 'ka wa la.

(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³² «-We figɪsu slɔlua, a 'nɔ we 'wɔla. We 'klɪya -ka tɔmanɪda -mɪ, 'in we -ka tɔpɔda -mɪ, a yibheli we 'ji nɪ, 'nyu -lɔa bhla ka cɪpa.

³³ Sa -bhlokpade, a -ka 'sasɔkpa -gbɔ -mɪnɪ lɛnɔda 'ylɪ, a yibheli we 'ji nɪ, ɔ Nyɛmɛ 'Yuu yiyibhla ka cɪpa. ɔ 'nɪ -slɛn latɔlɔ. ³⁴ In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛ: dɛslɛn -nyɛmaa 'dɛ weee 'na 'ka tɪ, 'in weee gbɔnya -mɪnɪ 'kaa lɛnɔ. ³⁵ Nɪ, la yalɪ -yɔ dɔdɔ yia 'bhɔa, na wɛlɪ 'na 'ka labhɔ 'mnumnu.

(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30,34-36)

³⁶ «Nɪ, nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ wee siasiee bhla -yɔ we 'ylɪ -yi. Yalɪ 'anzɪnya -yɔ -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie, wa 'nɪ wee 'ylɪ -yi. Nɪ, na Dide -bhlogbɔɔ -yia wee 'ylɪ. ³⁷ -We 'plɪa *Noweee bhla, zɪ ɔ Nyɛmɛ 'Yu yia yia, mɔ yia lɛnɔa. ³⁸ Da 'nyu 'kadɔ 'nɪa -slɔ nyɛma lasa, -zugba wa mɪ lɪda, wa mɪ 'mada, wa mɪ kɔkwalɪda, wa mɪ wa 'ɲwɪnyua yɪ zɔda. Tɔn, 'in Nowee yia batoo 'kadɔ 'wɔgbɪa. ³⁹ Zezeguda 'kaa wa lasaa yi, waa nyɛma 'nɪ gbɔ yabhlogbɔɔ 'wɔlanɔ. 'Sa -bhlokpade we yia -mɪa ɔ Nyɛmɛ 'Yuu yiyizɪlɪ.

⁴⁰ «Nyɛma 'sɔ -ka kpaa -mɪ, 'yabhlo wa yia 'wɔbɪhua, 'in wa 'ka -bha ɔ -libheyɪ tɪ. ⁴¹ 'Nɔnɪ 'sɔ -ka bhuda -mɪ, 'yabhlo wa yia 'wɔbɪhua, 'in wa 'ka -bha ɔ -libheyɪ tɪ. ⁴² We 'dɛɛ 'gbɔ, a -tɔ 'yɪiyɔgada. 'Yɪ -we nya amɪaa -Kanyɔ 'kaa yi, a 'nɪ we -yi.

⁴³ «A yibheli we 'ji nɪ, bhla -we nya 'wienyɔ 'kaa -buduu -kanyɔɔ -gbɛ yi sabɔ, ɔ -ka we -yi, ɔ 'na 'ka 'ylaa ɲwɔ, 'in ɔ kulɔa ɔ 'yoo, -mɔɔ yi -budu zɔ pla. ⁴⁴ We 'dɛɛ 'gbɔ, a mnazɪ amɪaa 'dɛ la. Nɪ, bhla -we a 'nɪa -tɔlɔ, we nya Nyɛmɛ 'Yu yia yia.

Zalubhononyo-zonu-yo zalubhononyo
'nyuuu gbuu nine
(Lk 12.41-48)

⁴⁵ «Zalubhononyo, o zua o -kanyo 'nonywe, 'in o -yia gbu, sa o mia? Mo -wa, o, o -kanyo tia o -lima -yo, 'in lilibhla -ka be, o 'ka wa lililu 'nye. ⁴⁶ O -kanyo -ka luyi, o -ka 'yi nu, -moo mi o lubho nuda, 'wututue -dlao mi o -nu nya. ⁴⁷ In nee ain -yla gbuzonu sae: o -kanyo yia -moo zuzonu weee o yoo 'nyea o 'ka we 'yliyozo. ⁴⁸ We -ka nu, oo zalubhononyo nupke -nyu 'yli, 'in o gbaa o 'dee dli zoe: «Na -kanyo yia -mo -gwlea.» ⁴⁹ In o bhla o -lima bhutie, o -yo numanya 'so lia, 'in wa maa. ⁵⁰ 'Yi -we nya o 'nia o -kanyo wuda -mi, 'in bhla o 'kaa yi, o 'nia we -yi, we nya o yia. ⁵¹ O -kanyo yia o vua, 'in sa -Lago paa weli 'so -nyuma -kaslo 'wu, 'sa o yia -moo -kaslo 'wopaa, mo wa wilia, 'in wa lia gla 'wu.»

25

'Yiesia kugbuaa gbuu nine

¹ «Nu, -we -yo -Lago nyumaa 'wulapilie 'kaa 'wowlu, mu nu: mu -wa 'yiesia kugbua. 'Nwonkwafetu zli, ma 'tlaa, wa 'ka 'nwonu 'lowli yoo mni. ²⁻⁴ Wa gbu 'nia 'ylimna, wa -yo wa 'nape mnia, wa 'ni wa 'napee 'nyu 'wobhu. Wa gbu -mama -yia gbu, -maa 'bhua -maa 'nape -yo -maa 'napee 'nyuu -tokpu 'so 'wu. ⁵ Oo 'nwonu 'lowli 'ni yida -mi -pa. 'In 'kua yia wa 'yli lawla. 'In wa yia 'ylaa 'nwo.»

⁶ «Sabu -nyidi, 'in nyume yabhlo yia 'wokpi: «Lowli ka yiao! A mni o yooao!» ⁷ Toun, waa 'yiesia ganoo, 'in wa yia wa 'nape lamnazi.

⁸ «-Wa 'nia 'ylimna, wa nee -wa -yia gbu -yla: «Amiaa 'nape mi nyu -moda, a 'nye -ain 'napee 'nyu.»

⁹ «-Wa -yia gbu, -maa nee wa -yla: «Innya, 'napee 'nyu 'ni 'wuzu amiaa -nu -yo -amiaa -nu -yla. A mni we pelupanyaa -gbe, a 'ka amiaa -nu zo -bhlo.»

¹⁰ «Wa mnia 'napee 'nyu zaa, wa -manu -mo, 'in 'nwonu 'lowli yia yi. -Wa mnazia wa -nu la, 'in wa -yo oo 'lowli yia 'fetu -budu zo pla. 'In wa yia -bha kla.

¹¹ «-Mu 'bigu, wa tlua -manu yia yi, 'in wa nee: «-Amiaa -kanyo, -amiaa -kanyo, -kali -bha, -a 'ka pla.»

¹² «Oo 'lowli nee: «In nee ain -yla gbuzonu sa: in 'ni ain -yi.» »

¹³ -Bha -Zezu bhla we -gwe: «A -tu 'yliyogada, -we ka gbu -wa, a 'ni we 'yli -yi -bhloo, 'in a 'ni we bhla -yi.»

Zalubhonunya taa gbuu nine
(Lk 19.11-27)

¹⁴ «-We -yo *-Lago nyumaa 'wulapilie 'wowlu, mu -wa nyume yabhlo. Mo mia 'lakpa 'wu mni, 'in o yia o zalubhonunya la, o 'ka wa o 'nnumnu yoo 'nye, wa 'ka we 'yliyozo. ¹⁵ -We nyume yabhlo mnenia o 'ka 'yliyozo, 'mu o 'nyea o. O 'nyea yabhlo -can bi gbu, wa 'sonu -can bi 'so, 'in o yia tanu -can bi -bhlo 'nye. Toun, 'in o yia mni.

¹⁶ «-O 'yia -can bi gbu, o titalia we -gula -valepapie nya, 'in o yi 'yaa -can bi gbu we -gupali. ¹⁷ Sa -bhlokpade, o 'yia -can bi 'so, 'in -moo yi 'yaa -can bi 'so we -gupali. ¹⁸ -O 'yia -can bi -bhlo, o mnia, o yia 'bhoka 'bhlu, 'in o yia -mo o -kanyoo -can zize.

¹⁹ «We 'bi -gwlea 'wu, 'in wa -kanyo yia yi o 'ka o -lu zeli wa nya. ²⁰ -O 'yia -can bi gbu, o bea o kwesi, 'in o yi 'yaa -mo -can bi gbu weli. O nee: «Na -kanyo, -in ka 'mi -yo -can bi gbu ti, in 'ka we 'yliyozo. In ka -can bi gbu 'yi 'ya, mu mia da.»

²¹ «O -kanyo nee o -yla: «We nani 'yli, -in mi zalubhononyo -zonu nya, 'in -na zua 'mi 'nonywe. -In ka -lu -sele 'yi, 'in -in yia we 'yliyozo tiklu, we 'dee 'gbu na nyea -mi -lu duun, -in 'ka we 'yliyozo. -In yi, in -yo -mi 'so 'ka 'muna li.»

²² «-O 'yia -can bi 'so, o bea o -kanyo -yo, 'in o nee: «Na -kanyo, -in ka 'mi -yo -can bi 'so ti, in 'ka we 'yliyozo.

Nu, in ka -can bi 'sɔ 'yɪ 'ya, nu, mu mia da.»

²³ «Ɔ -kanyɔ nɛɛ ɔ -yɪa: «We nanɪ 'yɪ, -in mɪ zɔlɔbhonɔnyɔ -zɔnɔ nya, 'in -na zɔa 'mɪ 'nɔɪwɛ. -In ka -lu -sɛɛ 'yɪ, 'in -in yia we 'yɪyɔzɔ tɪklɪ, we 'dɛɛ 'gbɔ, na nyɛa -mɪ -lu duun, -in 'ka we 'yɪyɔzɔ. -In yɪ, in -yɔ 'mɪ 'sɔ 'ka 'mɔna li.»

²⁴ «Ɔ 'yɪa -can bi -bhlo, ɔ bɛa ɔ -kanyɔ -yɔ, ɔ nɛɛ: «Na -kanyɔ, in -yɪ we 'jɪ nu, -in 'tɛ, da -in 'nɪa -lu gwɔ, -mɔ -na kwaa we. 'In da -in 'nɪa 'mɔ 'pa, -mɔ -na dia we. ²⁵ In mɪ -mɪ sɔdaa 'gbɔ, in mɪnɪa, 'in in yia -na -can zize 'bhuka 'wɔ. Nu, wee -na -can nu.»

²⁶ «Ɔ -kanyɔ nɛɛ: «Na zɔlɔbhonɔnyɔ, -na nɔkplɛ -nyu 'yɪ, 'ya -in 'yaa, -in -yɪ we 'jɪ nu, da in 'nɪa -lu gwɔ, -mɔ na kwaa we, da in 'nɪa 'mɔ 'pa, -mɔ na dia we. ²⁷ We -ka yaa 'sa -mɪ, -mɔmɔ ka 'gbɔ -in 'nɪ na 'gwɛzi bankɪ 'wɔkwaa? 'In da in -ka yɪ, 'in in 'ka -mɔ we -sa, -zugba we ka -gɔ -bhɔa?»

²⁸ «Tɔɔn, ɔ nɛɛ ɔ lubhonɔnyɪa -yɪa: «A -sa wee -can bi -bhlo ɔ kwɛɛ, 'in ɔ kaa -can bi kugbua, a 'ka we ɔ yoo 'nye. ²⁹ -Wa weee kaa -lu duun, wa -nɔ wa yia -gɔpalia, 'in wa -nɔ 'ka 'wɔzumanɪ. Nu, nyɪmɛ ɔ 'nɪa -lu duun -ka, we -sɛɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa. ³⁰ Ɔ zɔlɔbhonɔnyɔ ɔ ka nɔkplɛ -nyua 'yɪ, ɔ mia da nɪ, a viteli ɔ 'pipee, nɪkpise 'wɔ, mɔ wa wɪlia, 'in wa lia gla 'wɔ.»

³¹ «Ɔ zɔ Nyumɛɛ Yu yia yia, dɔdɔ 'wlulapɪnyɔ 'tɪtɛ nya, ɔ -yɔ ɔ 'anzɪ weee 'sɔ. -Bha ɔ yia ɔ 'ɲɪnmɪkpe -gɔ ladia, 'in ɔ 'ka nyɪma 'wlulapɪ. ³² Laga weee yia ɔ 'yɪ 'wɪlɔgbɛlia, 'in mɔ yia nyɪma -yɔsisalia. Sa numɛɛ 'yɪyɔzɔnyɔ sisalia bhlabhɛlenya -yɔ wlɪnya -yɔ, ³³ 'sa ɔ Nyumɛɛ 'Yu yia bhlabhɛlenya lilikwɛsɔlɔ zɔa, 'in ɔ 'ka wlɪnya kɔpɛsɔlɔ zɔ. ³⁴ -Sɛɛn, ɔ nyɪmaa 'wlulapɪnyɔ yia gbɛa -wa mia ɔ lilisɔlɔ -yɪa: «Amɪa, -mama na Dide palia sɔ -zɔnɔ -gɔ la, a yɪ. A yɪ,

dɔdɔ -lolu na Dide mnazɪa la aɪn -yɪa, we 'ka dɔdɔ gwɛdɪda 'bhɔ, a yɪ a 'ka we -gɔladi. ³⁵ Nu, ɲwɔ ka 'mɪ 'bha, 'in a yia 'mɪ lilɪlu 'nye. 'In 'nyumatɔ yia 'mɪ 'bha, 'in a yia 'mɪ 'nyu 'nye. In mɪ zɪmɛ 'lakpayu nya, 'in a yia 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. ³⁶ In mɪ zɪmɛ kpanɔ nya, 'in a yia 'mɪ 'naa ku 'wɔgbali. In ka zɪmɛ gu -yɔ, 'in a yia 'mɪ 'yuo 'paa yɪ. In mɪ zɪmɛ -kasɔ 'wɔ, 'in a yia 'mɪ -yɔbɛ.»

³⁷ «In -wa mia tɪklɪ yia we 'bɪgɔpalɪ ɔ -yɪa: «Amɪaa -Kanyɔ, nu, -in nɛɛ, ɲwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'in -a yia -mɪ lilɪlu 'nye, 'nyumatɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'in -a yia -mɪ 'nyu 'nye. ³⁸ Da -a 'yɪ -mɪ 'lakpayu nya, 'in -a yɪ -mɪ kpa sɔ 'sɔ nya? -In mɪ kpanɔ nya, 'in -a yɪ -mɪ 'naa ku 'wɔgbalia? ³⁹ -In ka gu -yɔ, -in mɪ -kasɔ 'wɔ, 'in -a yɪ -mɪ -yɔbɛa? Labhla -a 'yɪ -mɪ, 'in -a yɪ we lɛnɔ?»

⁴⁰ «Nyɪmaa 'wlulapɪnyɔ yia gbɛa: «In nɛɛ aɪn -yɪa gbɔzɔnɔ sa, -we a nɔa lɛ na 'bɪsɔa bhɛlia -yɪa, na 'dɛ -yɪa a nɔa we lɛ.»

⁴¹ «Tɔɔn, ɔ nyɪmaa 'wlulapɪnyɔ yia -wa mia ɔ kɔpɛsɔlɔ -yɪa gbɛa: «Amɪa -Lagɔ tia mɛ -yɔ la, a bɛ lɔ! Nu, -kosu -we'e nyumoa, -we -Lagɔ mnazɪa la *Kuzu -yɔ we 'anzɪnya -yɪa, a mɪnɪ -mɔ. ⁴² Nwɔ ka 'mɪ 'bha, 'in a 'nɪ 'mɪ lilɪlu 'nye. 'Nyumatɔ mɪ 'mɪ 'bhada, a 'nɪ 'mɪ 'nyu 'nye. ⁴³ In mia 'lakpayu nya, a 'nɪ 'mɪ kpa sɔ 'sɔ nya. In mia kpanɔ nya, a 'nɪ 'mɪ 'naa ku 'wɔgbali.»

⁴⁴ «In we 'bɪgɔ wa yia 'palia yɪa: «Amɪaa -Kanyɔ, nu, -in nɛɛ, ɲwɔ mɪ -mɪ 'bhada, 'nyumatɔ mɪ -mɪ 'bhada, -in mɪ 'lakpayu nya, -in mɪ kpanɔ nya, -in ka gu -yɔ, -in mɪ -kasɔ 'wɔ, 'in -a 'nɪ -mɪ -yɔbɛ. Labhla -a 'yɪ -mia? Labhla -a 'nɪ we lɛnɔ?»

⁴⁵ «Ɔ zɔ nyɪmaa 'wlulapɪnyɔ yia we 'bɪgɔpalɪa: «In nɛɛ aɪn -yɪa gbɔzɔnɔ saɛ: -we a 'nɪa lɛnɔ -wa mia -sɛɛ -yɪa, -amɪ -yɪa a 'nɪa we lɛnɔ.»

⁴⁶ «Nu, wamɪa, da wa paa wa -kasɔ 'wɔ, 'in we'e bhɪa, -mɔ wa mɪnɪa. 'In -wa mia tɪklɪ, 'yɪyɔgagie

-we 'nia bhloluda -ka, 'mu wa yia 'yia.»

26

Zuifv 'yugalnya zva -Zezuu -
yagbu
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

¹ -Zezu bhia gbu weee ni gbagbie, 'in o nee o 'binonya -ylaε:

² «A -yi we 'ji nu, *'Wuzitylu 'feti ka cipa, we -tu 'wu 'yli 'so. Nu, o Nyumεε 'Yu, 'mo wa yia wlaa, wa 'ka o *su -gu lakub.»

³ Nu, -Lagobubonyaa -cian -yo Zuifv nyuma kpası gbelia 'wlu *-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu Kaifv -budunweε, ⁴ 'in wa yia weli -bhlo bhli, wa 'ka -Zezu kpa 'wiemi, 'in wa 'ka o 'bha. ⁵ Wa neε: «-A 'na kpali o 'feti 'yli nya -ni, we 'ni -muv, 'in nyuma gbugblolua.»

'Ywno yabhlo slua -Zezuu 'wluo *-
lasiklo

(Mk 14.3-9; Lk 7.36-50; Zn 12.1-8)

⁶ Da -Zezu mia Betani *solibhanyo 'Simoo -budunweε, ⁷ 'in 'ηwno yabhlo yia o -yobe. O ka -bhonyida kwεε, *-lasiklo -zonu, -we 'ka -vale 'tea, we mi we 'wu. -Zezu mia lida, 'in o yia wee -lasiklo o 'wluo slu. ⁸ O 'binonya 'yia we -yo, 'in wa yia 'ce 'pa, wa neε: «Lee -lu ka 'gbu o nyumo 'sa sa wea? ⁹ A mneni yaa a 'ka wee -lasiklo -zonu pelu 'pa, 'in a 'ka we 'gwezi bobabhanya yoo 'nye.»

¹⁰ -Zezu yibheliala we 'ji nu, wa ka 'ce 'pa, 'in o neε: «Lee -lu ka 'gbu a sialı o ηwno nia? -We o nua 'mi -yla ε, gbuzonu -wa. ¹¹ Nu, bobabhanya -yo an 'so mi 'yli weee nya. Nu, -ami mia, we 'ni 'yli weee nya in mi an glaa. ¹² Na gbawlaa 'gbu o yia wee -lasiklo na 'wluo slu. ¹³ In neε an -yla gbuzonu saε: da wa yia -Lagobu gba dudu weee -gu, -we ηwno ni nua da ε, gbaa wa yia we, 'in o lenugbu 'ka nyumaa dli 'wu -tu.»

Zudası 'yibha o 'ka -Zezu wla

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴ Ton, -Zezuu 'binonya kug-bua ε 'so glaa nyume yabhlo wa laa Zudası Iskalıtu, mo mnia -Lagobubonyaa -cian -gbe, ¹⁵ 'in o neε: «'Lee, in -ka -Zezu wla ni, lee -lu a 'ka 'mi 'nyeα?» 'In -maa yia o tama glu -bhlo 'ya kugbua 'nye. ¹⁶ We 'bhu wee 'yli 'wu, sa o 'kaa nu o 'ka -Zezu wla, -bha o bhliawε we 'yooo datahe.

-Zezu -yo o wlawlanyo lia

(Mk 14.12-21; Lk 22.7-14, 21-23; Zn 13.21-30)

¹⁷ Nu, Zuifv *'floo 'nia gao -yo -kaa 'feti 'yly tianu nya, 'in o 'binonya yia o layibha: «Mo -in 'yibha -a mni -mi -yla 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu pia?»

¹⁸ -Zezu neε: «A mni -zoo nyume ni -gbe, * a gba o -yla: (-Amiaa -Kanyo neε: «Na bhli ka nyini. -Na -gbe na yia 'Wuzitylu 'feti -saa, in -yo na 'binonya 'so.» » ¹⁹ -We o gbaa wa -yla, 'mu wa nua ε, 'in wa yia wee 'feti -gu -lililu pi.

²⁰ Jibhe zaa, 'in -Zezu -yo o 'binonya yia ladi wa 'ka li. ²¹ Da wa mia lida, 'in o neε: «In neε an -yla gbuzonu sa nu, an glaa, nyume yabhlo yia 'mi wlaa.»

²² 'In we yia wa -yokpa, 'in wa yia o layibhayibhie bhli -bhlo -bhlo: «Na -Kanyo, we 'ni -ami, we 'ni muv?»

²³ O neε: «-O -yo 'mi 'so -ka 'floo 'ηwa zapu lu, mo -wa. ²⁴ Gbuzonu -wa: sa we mia celida -Lagosebhe 'wu o daa, 'sa o *Nyumεε 'Yu yia mnia. Nu, nyume o 'kaa o wla, 'in wa 'ka o 'bha, gbonyuu mi -moo -nu nya. Wa 'ni yaa -moo gwalı, we nani 'yli.»

²⁵ Zudası o 'kaa -Zezu wla yia o layibha: «Wlabi, we 'ni -ami, we 'ni muv?»

-Zezu neε: «-Mi gbaa de -muv!»

-Zezu -yo o 'binonya lia

(Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-26)

²⁶ Wa mia lida, 'in -Zezu yia 'floo
'wobhu. ɔ 'paa -Lago fuo, 'in ɔ yia
we ladiɗɗi. ɔ dlilia we ɔ 'bɛnɔnya
'wɔla, 'in ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wɔ a 'ka
we li, na ku -wa.»

²⁷ -Muu 'bigu, 'in o yia nu -kəpu
'wubhu, o 'paa -Lago fuo, 'in o yia we
wa yoo 'nyε, o nεε: «A 'de weee 'ma
we. ²⁸ Nu, mu -wa na 'pɔn -we yia
jitea nyima duuun 'gbu, 'in we 'ka
-Lago -yɔ nyima 'wɔsuslolu. ²⁹ Nu,
gbuzənu -wa, zɪ na Dide -ka dudu
'wlulapɪ, we zɪ na maa nu lolu.
We 'ni -muu, we 'ka -zεεn 'wubhu, in
'na 'ka nu 'ma.»

³⁰ Wa bhl̥a -Lagɔ -lɔ 'bhie, wa yia 'tla, 'in wa yia *Olivɔsunyaa -gɔgɔ 'wlu mni.

-Zezu nɛɛ nu, Piɛli yia ɔ gbv kpɛlia
(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

³¹ ΤΟΥΝ, -Zezu nEE wa -yla: «ΝΙ, -ZEEN saboo 'debhie -gbolu, a 'de weee yia 'mı 'bı 'bhva. Nı, we mı celıda -Lagosebhıe 'wue:

‹Bhlabhlεε'yliyɔʒʊnyɔ na yia 'bhaa,
 'in bhlabhlε'ka lamnɔ.›

³² Nu, in -ka tl, in -ka 'wɔso lɔ, Galilee na yia aɔn wɔlɔa mɔia.»

³³ 'In Piɛli nɛɛ ɔ-yla: «Nyuma weee
-ka -mɪ 'bɪ 'bhɔ, -amɪ 'na 'ka we
lɛnɔ.»

³⁴ 'In -Zezu yia we 'bɨgɨpale: «In nɛɛ -mɨ -yla gbɨzɔnɔ saɛ: -zɛɛn sabɔ mɨa, -na kpɛlɨ na gbɨ 'wɔla -zakpa ta, -zugba -kɔkɔ 'nɨ -slɔ gbo.»

³⁵ Pielɩ nɛɛ: «-Innya, we 'nɩ -muv, we-ka 'bha wa 'ka in-yɔ-mɩ'sɔ 'bha, in 'na 'ka-na gbu kpɛɩ.»

'Sa -bhlokpade, wa 'dε weee gbaa
wee weh -bhlo.

*-Zezubhubhoya-Lagō Getisemanee
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)*

³⁶ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, 'ɪn wɑ
yia da wɑ laa ɢetɪsemanee mɪ. -
Bha ɔ gbɑɑ wɑ -ylæ: «A -dɪ da la, ɪn
'ka mɔ mɪ, ɪn 'ka -Lagɔ bhubhoe.»

³⁷ ɔ -yɔ Piɛli -yɔ Zebedee 'yua 'sɔ
klaa, 'in wa yia mni. -Bha ɔ -gɔ yia,
'in 'piɔn yia ɔ dli 'wɔ slo. ³⁸ 'In ɔ nɛɛ

wa -ylaɛ: «Na dli sulo mɪ 'mɪ 'bhada,
a -tʊ 'yliyɔgada, a -yɔ 'mɪ 'sɔ.»

³⁹ ɔ bea 'yu -sɛ, 'in ɔ yia 'klɔ lag-
bli, 'in ɔ yia -Lagɔ bhubhoe, ɔ nɛɛ:
«Na Dide, -in -ka we 'yɪbha, -in vlalɪ
'mɪ siasɛ 'kadɔ -mɪnɪ gwe. Nɪ, we
'na -zɛlɪ na dɔmagbɔ -nɪ, we -zɛ -na
dɔmagbɔ.»

⁴⁰ 'In ɔ yia ɔ 'bunɔnyaa -gbɛ lɔyi, -zugba wa mɪ 'ylaa 'wɔ. ɔ nɛɛ Piɛlɪ -yla: «A 'nɪ mneni a 'ka 'yliyɔgada -tɔ 'lɛlɪ -bhloo -kpɔa, a -yɔ 'mɪ 'sɔɔ? ⁴¹ A -tɔ 'yliyɔgada, a bhuhhoe -Lagɔ, a yi laylagbɔ lɔ bhlili. Nu, nyumɛɛ dli 'yubha we 'ka -lu -zɔnɔ lɛnɔ, 'in ku 'nɪ we mneni.»

⁴² Təvli, ɔ 'bhu 'yaa wa -yɔ lu, 'in ɔ yia -Lagɔ bhubhoe. ɔ nɛ: «We -ka nu, 'yoo -putu 'ni -mi, siasia -yoo 'ni in 'ka bhli, -na dɔmagbu nu lɛ.»

⁴³ ɔ yia lɔ, -zugba wa mɪ 'ya 'yɫaa
'wɔ, wa 'yɫi ka 'wɔwɔmanu 'gbɔ. ⁴⁴ ɔ
'bhɔa wa -yɔ lɔ, 'in ɔ yia 'yu bɛ, 'in
ɔ tanɔ yia -Lagɔ bhuhhoe -zugba ɔ
gbaa wee wɛɫi -bhlokpade.

⁴⁵ 'In ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbe yi lu,
'un ɔ neɛ wa -ylaɛ: «A mɪ 'yɫaa 'wɔ -
bhlokpade, nyapɛda a mɪa yi? Da
wa 'kaa Nyɪmɛɛ 'Yu wɫa gbɔnyuu -
lɛnɔnya -yla, we bhla ka nyɪni. ⁴⁶ A
-sɔ 'wɔ, -a 'ka mɪnɪ! A -talɪ, nyɪmɛ ɔ
'kaa 'mɪ wɫa, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpa

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zn 18.3-21)

⁴⁷ Da -Zezu mia gbada, weli mi o
 nyee, toun Zudasɔ yia yi. ɔ Zudasɔ
 mia, o mi -Zezuu 'binɔnya kugbua
 le 'sɔ glaa. 'In o -yɔ nyumaa -zlo yia
 yi, tugugble -yɔ su kibhe nya kwee.
 Nu, -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ nyuma
 kpasɔ tiea wa. ⁴⁸ -ɔ 'kaa o wla, sa o
 'kaa o wla, o ka wa -yla we gba. ɔ
 nee: «Nyume in -ka gbleli nɔ, mɔ -wa,
 a kpa o.»

⁴⁹ Toun, ɔ bea -Zezu -yɔ, ɔ neɛ:
«*Wlabi» ɔ fusasie nya, 'in ɔ yia ɔ
gbleli.

⁵⁰ -Zezu nεε ɔ -ylaε: «'Tale, -we -in
via lεnva, -in nυ we lε slυl.»

-Bha talba bea -Zezu -yo, 'in wa yia o kpa. ⁵¹ Nu, o 'binonyaa 'yabhlo -saa tugugble tukpa 'wu, 'in o yia we -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu zolubhononyo 'pa, 'in we yia o yukwli 'wlu -di. ⁵² Toun, -Zezu nee: «Fa -na -gble we 'bigu. Nu, o -ka tugugble 'wobhu, tugugble 'yli o mnunia. ⁵³ -In yibheli we 'ji nu, in mneni in 'ka na Dide bhuhhoe, -bha -bhlokpade, o 'ka 'mi 'anzinyaa -zakpa kugbua le 'so yoo 'pa, we 'ka gu. ⁵⁴ We -ka 'sa -mi ni, sa -we mia celida -Lagosebhe 'wu 'ka gbuzonu -zea? Nu, we nee 'sa we yia 'phia.»

⁵⁵ -Zezu nee wa -yla: «'Wienyo in -mia, 'in a yia 'mi kpaa yi tugugble -yo su kibhe nya kwee -nya yi? -Innya! 'Yi weee nya, in mi ladida -Lagobudu 'kadu zo gb -sloluda, 'in a 'ni 'mi kpa. ⁵⁶ Nu, 'sa we 'de weee 'phia sa, 'in -Lagobu -falpanyaa weli -we mia celida -Lagosebhe 'wu, we 'ka gbuzonu -ze.» Toun, 'in o 'binonyaa yia -bha o ti -gwagwie nya.

-Zezu wa kwaa gbuwobhunya 'yu
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71;
Zn 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Wa kpaa o, 'in wa yia o -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu, o wa laa Kaifu -gbe kwa. Da -Lagobubonyaa -cian klaa, -Lagoo titee gwesanya klaa, wa -yo nyuma kpas gbelia 'wlu. ⁵⁸ Piel mi -Zezu 'bi, o 'ni o -yo cipa, 'in o yia -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -budunwee plali, o 'ka -bha 'yi.

⁵⁹ -Lagobubonyaa -cian -yo gbuwobhunya weee titalia yoyogbu la -Zezu -yo, wa 'ka o gb 'wluladili, 'in wa 'ka o 'bha, wa 'ni gb yabhogbo 'yi. ⁶⁰ Nyuma -wa yia -Zezu yo -gu la zolba, -maa -zu 'wu. Nu, nyime o 'kaa weli gba -we -yo wa 'kaa -Zezu 'bha, -moo 'ni -mi. -Sleen, nyuma 'so -saa 'wu wa nyidi, ⁶¹ 'in -maa nee: «O mia da ni, o nee ni, o mneni o 'ka -Lagobudu 'kadu labhli, 'in o 'ka we 'subha 'yli ta zo.»

⁶² -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -saa 'wu, 'in o nee -Zezu -yla: «Nyuma ni ka -mi gb 'wluladili, -in 'ni mneni -in 'ka gb -gu -saa?»

⁶³ -Zezu yia nwe -muda -tu. 'In -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu nee o -yla: «-In bi 'mi -yla, 'yliyoga -Lagoo 'nny nya: 'lee, -Lagoo -Bhasanyo, -Lagoo 'Yu -in -mia yi?»

⁶⁴ -Zezu nee: «'Mu -in gbaa de! In nee 'ya an -yla nu, Nyime Yu yia 'tite -ka -Lagoo lilisalo ladia. 'Yia a yia o, yalupa -gu -zugba o -yo we kwli.»

⁶⁵ Toun, -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu yia o 'naa yla 'ce nya, 'in o nee: «O ka -Lagoo veli, a 'de weee ka we 'nu. -A 'ni -sleen gbodayinyo gb -ka. ⁶⁶ 'In amia, a nee lea?»

Wa nee: «O -yogbu -wa, wa 'bha o.»

⁶⁷ Toun, wa yia o -dle kloo slu, 'in wa yia o -kwli 'pa, -zugba talba subhaa o 'kpa yukwli, ⁶⁸ 'in wa nee: «-Lagoo -Bhasanyo, nyoo 'pa -mi -lua? -In gba o 'nny!»

Piel kpelia -Zezuu gb

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Nu, Piel -di -bha la, 'pipee -budunwee, 'in -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu zolubhononyo yabhlo yia o -yobe, 'in o nee o -yla: «-Mi, -in -yo Galileyu -Zezu 'so mi ya.»

⁷⁰ 'In o yia nyuma weee 'yibadi kpeli, o nee: «-We a mia gbada, in 'ni we -yi!»

⁷¹ O mnua 'suoo klolo -yo, 'in zolubhononyo yabhlo yia o 'yi, 'in -moo nee nyuma mia -bha -yla: «O mia de ni, o -yo Nazaretyu -Zezu 'so mi.»

⁷² 'In Piel yia we kpeli -tapa, o nee bibie nyae: «In 'ni nyume ni -yi!»

⁷³ -Bha bea -se, -wa mia -bha, wa nee o -yla: «Nu, gbuzonu -wa, -in mi wa glaa. -Na gbagbaweli -gu -a yibhelia we 'ji.»

⁷⁴ Toun, Piel yia bi, o nee: «In 'ni oo -nyime ni -yi! In -ka yo 'tobhu, -Lagoo 'pa 'mi -kaslo 'wu!»

-Bha -bhlokpade -kukɔ gboa. ⁷⁵ 'In Pielu dli yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla -gu -bho: «Nu, -na kpeli na gbu 'wola -zakpa ta, -zugba -kukɔ 'ni -slɔ gbo.»

Pielu 'tlaa, 'in ɔ yia nyaziwie wida -tu kpokpo.

27

-Zezu wa kwaa Pilatı 'yu

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Zn 12.28-32)

¹ Zlokpe -papa, -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Zuifɔv nyuma kpası weee yia weli bhlı, wa 'ka -Zezu 'bha. ² Wa gbuan ɔ, *Wlɔmv -nyumɛ -ɔ pılia Zudee -dɔdɔ 'wlu la, wa laa Pilatı, 'in wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa. 'In wa yia ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

Zudası tla

(Lgb 1.18-19)

³ Zudası, -ɔ wlaa -Zezu, ɔ 'yia nu, wa ka ɔ -yɔgbv 'wɔbhı wa 'ka ɔ 'bha, 'in ɔ dli yia ɔ zukpa -sa. 'In wee tama glv -bhlo 'ya kugbua mıa, ɔ yia we -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Zuifɔv nyuma kpası yoo 'nyɛ lv. ⁴ ɔ nɛɛ: «Nyumɛ -ɔ 'ıa gbonyuu yabhlogbɔɔ 'ji -yi, in ka ɔ wla wa 'ka ɔ 'bha, gbonyuu in nva lɛ.»

Wa nɛɛ ɔ -yla: «-Mvɔ 'nı -amıaa gbv. -Na 'dɛɛ gbv mv.»

⁵ Zudası vitelia wee 'gwɛzi -mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, ɔ mıa, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ bızi. ⁶ -Lagɔbubɔnyaa -cian 'bhua wee 'gwɛzi la, 'in wa nɛɛ: «Wee 'gwɛzi mıa da nı, nyumɛɛ 'pıwɔn 'gwɛzi -wa, nu, -a 'nı mneni -a 'ka we -Lagɔbuduu 'kadɔv 'kesu 'wɔzv.»

⁷ Wa bhlıa weli, 'in wa yia wee 'gwɛzi labhu, 'in wa yia we nya nyidabhlanyɔɔ kpaa zɔ, we 'ka 'lakpanyaa 'bhluluda -zɛ. ⁸ We 'dɛɛ 'gbv wa laa -zɛɛn ılı nya we «nyumɛɛ 'pıwɔn kpaa». ⁹ Nu, -we -Lagɔgbv -falıpanyɔ Zeleni gbaa, mv nva lɛ.

«Nu, tama glv -bhlo 'ya kugbua, mv -wa -valɛ -we -gv *İzlaɛlı -ylaashı bhlıa weli,

wa 'ka ɔ 'wɔzɔlv.

¹⁰ 'Mv wa 'bhua 'wv,

'in wa yia we nyidabhlanyɔɔ kpaa 'wɔzɔlv.

Sa na -Kanyɔ tiea 'mı, 'sa wa nva we lɛ.»

Pilatı 'bhua -Zezuu -yɔgbv 'wv

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Zn 18.33-38)

¹¹ Wa 'yligbelia -Zezu Pilatı 'yu, 'in -mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee, Zuifɔv 'wlu-lapılınıyɔ -in -mıa yı?»

'In -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mv -in gbaa dɛ.»

¹² -Mvɔ 'bıgv, -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Zuifɔv nyuma kpası dılia ɔ gbv 'wlu la, ɔ 'nı gbv -gv -sa. ¹³ Tɔvɔn, Pilatı nɛɛ ɔ -yla: «-We weee wa gbaa dɛ -na da nı, -ı 'in 'nı wee?»

¹⁴ -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgvpalı, 'in we yia Pilatı nɔwɛgaga -subhali.

Pilatı nɛɛ nu, wa 'bha -Zezu

(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Zn 18.39-19.16)

¹⁵ Nu, Zuifɔv *Wɔzıtıylı 'feti -ka nynyı nı, -ɔ nyumaa -zlo 'yıbhaa, 'mɔ Wlɔmv -dɔdɔv 'wlulapılınıyɔ saa -kaslv 'wv. ¹⁶ We bhlı, nyumɛ -ɔ nyuma weee -yia, wa laa -Zezu -Balabası, mɔ mıa -kaslv 'wv. ¹⁷ Da nyuma duun gbelia 'wlu Pilatı -gbɛ, 'in ɔ yia wa layıbhaɛ: «Nyɔɔ a 'yıbha in 'tide 'yia? -Zezu -Balabası yaayı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ?»

¹⁸ Nu, Pilatı 'dɛ -yi we 'ji nu, zenyidlı nya wa wlaa ɔɔ -Zezu. ¹⁹ Pilatı -dıa la, ɔ mı gbv wɔbhuda, 'in ɔ 'nɔwɔ yia ɔ weli yoo 'pa: «-In 'na plalı nyumɛ mıa nu gbv 'wv -nı. ɔ 'nı gbonyuu lɛnv. Nu, -zɛɛn sabɔ mıa, -mɔ 'ylaa 'wv, in ka ɔ 'gbv -zila 'yı.»

²⁰ * -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ nyuma kpası sumanıa nyumaa -zlo -yɔla, wa 'ka gba nu, ɔ 'tide -Balabası 'yi, 'in ɔ 'ka -Zezu 'bha. ²¹ ɔɔ dɔdɔv 'wlulapılınıyɔ nɛɛ wa -yla: «Nu, nyumɛ yabhlo na yia 'yıtidea. 'Lee, wa 'dɛsɔbhıe glaa, nyɔɔ in 'ka 'yıtidea?»

Wa nɛɛ: «-Balabası!»

22 Pilatı nɛɛ: «We -ka 'sa -mı, -Zezu wa laa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu in 'ka ɔ nonɔa?»

'In wa nɛɛ: «Kulu ɔ *su -gɔ la!»

23 Pilatı nɛɛ: «Gbɔnyuu -mumɔ ɔ nɔ lɛa?»

'In wa yia 'wokpı 'tite: «Kulu ɔ su -gɔ la!»

24 Da Pilatı 'yia nu, -we ɔ mia lɛnɔda we bhe, 'in 'gbe mia gbug-bloluda bhabha, ɔ 'bhua 'nyu 'wɔ, ɔ budɔa kwɛ nyuma weee 'yibadi, 'in ɔ nɛɛ: «Nyumɛ nu tɪtlee 'gba 'nı 'mı 'wlu -mı. Amıaa 'dɛɛ gbɔ -wa!»

25 Wa 'dɛ weee nɛɛ: «ɔ tɪtlee mıa, -amıaa -yɔ -amıaa 'ylaaslı 'wlu -gbɔ -wa!»

26 Tɔɔn, 'in Pilatı yia -Balabası -kaslı 'wɔsa. 'In ɔ nɛɛ 'sloja -yla nu, wa selı -Zezu, 'in wa 'ka ɔ su -gɔ lakɔɔ.

'Sloja nyania -Zezu

(Mk 15.16-20; Zn 19.2-3)

27 Pilatı 'sloja kwaa -Zezu dɔdɔɔ 'wlulapılınıyɔɔ -budunwɛɛ. 'Sloja weee bibea ɔ, 28 'in wa yia ɔ -bana 'wɔsa, 'in wa yia ɔ 'naa zalɔ 'wɔpla. 29 Tɔɔn, wa maa 'wia -kloo, 'in wa yia we ɔ 'wluo -pla, 'in wa yia gblee ɔ lilisɔ 'wɔ zɔ. Wa 'sibhlii 'kukulu ɔ 'yu, 'in wa yia ɔ nyani. 'In wa nɛɛ: «Zuifuv 'wlulapılınıyɔ, -na fuv!»

30 'In wa yia ɔ -dlɛ -gɔ slu. Wa 'bhua gblee 'wɔ, 'in wa yia we ɔ 'wluo 'pa. 31 Da wa bhıa ɔ nyanıɛ, 'in wa yia ɔ 'naa zalɔ 'wɔsa, 'in wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ 'wɔpla, 'in wa -yɔ ɔ yia mni wa 'ka ɔ su -gɔ lakɔɔ.

-Zezu wa kolva su -gɔ la

(Mk 15.21-35; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

32 Da wa 'tlaa 'gbe, 'in wa -yɔ Silɛnyı 'Simɔɔ yia gbɛli. 'Sloja nɛɛ ɔ -yla -gla nya nu, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wɔ. 33 'In wa yia da yabhlo wa laa zuifwɛlı 'wɔ Gɔɔgɔta nyini, we ji -wa nu, 'wluu 'kɔaa da. 34 -Bha 'sloja 'nyɛa -Zezu nɔ -we lɔ wa palia kalɔ -nyakpɔ. -Zezu 'yia we 'ɲwɛ, ɔ 'nı we 'ma. 35 Wa yia ɔ su -gɔ lakɔɔ, 'in wa

yia -nıgbı 'pa, -we wa 'kaa 'yı -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbɔ. 36 Tɔɔn, wa yia -bha ladı, wa 'ka ɔ 'yliyɔzɔ.

37 -We ka 'gbɔ wa yia ɔ 'bha, wa ka we cɛlı, 'in wa yia we ɔ 'wlubita lakɔɔ:

-ɔ MIA DA

ZUIFUV 'WLULAPILINYO -ZEZU

-WA

38 Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gɔ lakɔɔ ɔ kwesi. 'Yabhlo mı ɔ lilisɔɔ, 'in -gɔdɔ mı ɔ kɔpɛsɔɔ. 39 -Wa plıha -bha, 'wlu wa bitea, 'in wa vɛla -ɔ, 40 wa nɛɛ: «-Mı, -mı gbaa -ın 'ka -Lagɔbudu 'kadɔ -wlɔ, 'in -ın 'ka we 'sɔbha 'yı ta 'wɔ nı, -sa -na 'dɛ gbɔ 'wɔ. Nu, -ın -ka -Lagɔɔ 'Yu nya -mı, -ın 'bhɔ su -gɔ -ın 'ka lasibhli.»

41 'Sa -bhlokpade, -Lagɔbɔbɔnyaa -cıan klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ Zuifuv nyuma kpası nyania ɔ, wa nɛɛ: «ɔ ka nyima tɔlva pue, 42 ɔ 'nı -slɛɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ pue. *Izlaɛlu 'Wlulapılınıyɔ ɔ -mıa yı? We -ka 'sa -mı, ɔ 'bhɔ su -gɔ ɔ 'ka lasibhli, 'in -a 'ka ɔ dlı -gɔ zɔ. 43 'In ɔ nɛɛ: «In mı -Lagɔɔ 'Yu nya.» Nu, -de -Lagɔ yi ɲwnu, ɔ 'ka ɔ gbɔ 'wɔsa, -bha -a yia 'yia.»

44 'Sa -bhlokpade, 'wienya, -wa wa kolva su -gɔ la ɔ kwesi, -maa vɛla ɔ.

-Zezuu tıda

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

45 'Yıɔ 'ka -glɔnyıdı nynia yi, nikpise kpaa dɔdɔ weee -gɔ, we li 'lɛlı ta. 46 We bhıalıda -Zezu 'kpıa 'wɔ 'titeɛ, ɔ nɛɛ: «Eli, Eli, lama sabakatani?» -Mɔv ji -wa nu: na -Lagɔ, na -Lagɔ, lɛɛ -lu ka 'gbɔ -ın yi 'mı 'bı 'bhua?

47 Nyima tɔlva -wa mıa -bha, -wa 'nɔa we, wa nɛɛ: «ɔ mı Elii lada!»

48 Wa 'yabhlo 'bhua -fuu 'wɔ -gwagwıɛ nya, ɔ faa we kalɔ nɔ lɔ, 'in ɔ yia we gblee 'yiliya 'wɔ zɔ, 'in ɔ yia we ɔ ɲwɛ -yɔdı ɔ 'ka 'ma.

49 Nu, wa tɔlva nɛɛ: «-In wɔ -slɔ. -De Elii yi yi -mɔɔ 'ka ɔ gbɔ 'wɔsa, -a 'ka -bha 'yı!»

⁵⁰ -Zezu yia 'wɔkpɩ lɔ tɩtɛɛ, 'in ɔ yia tɩ. ⁵¹ -Bha -bhlokpadeɛ, 'naa bɩzia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ bhliia 'wɔylaylie we ne yidi -mɔ yali tikli, 'in we yia zɔ nɩni. Dɔdɔ yia zuklu, 'in tukpanya yia 'wɔyla. ⁵² Gbawla yia ηwe -kali, 'in -Lagɔnyima tɔlɔ -wa tɩa, 'in wa yia tɩtɩnya glaa 'wɔsɔ. ⁵³ 'In wa yia wa gbawla 'wɔtɩa. Da -Zezu -sɔa tɩtɩnya glaa 'wɔ, wa mɩia -Zeluzalɛm, 'in nyima duun yia wa 'yi.

⁵⁴ *Wɔmɔ -sloja glɔ gbuu 'yugalɩnyɔ -yɔ ɔ 'sloja, -wa mia -Zezu 'yliyɔzɔda, wa 'yia dɔdɔ zukluda we -yɔ -lu weee -we 'plia, 'in wa yia nyano nɩ, wa nɛɛ: «-Lagɔɔ 'Yu ɔ -mia 'piɛn!»

⁵⁵ 'Nɔni -duun mia -bha, -wa kwaa -Zezu yoo Galilee, 'in -wa pia ɔ -yla, wa 'yligbe -mɔ 'pi, -zugba wa yla. ⁵⁶ Wa glaa, Magidala -ηwnɔ Malii klaa, *'Zake -yɔ *-Zezɛfɔv 'nyaa Malii klaa, we -yɔ Zebedee 'yuua 'nyaa mɩ -bha.

*Alimateyu *-Zezɛfɔ faa -Zezu gbawla 'wɔ*

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)

⁵⁷ Jibhe mia zɔda, 'in Alimategbe 'wɔv 'ηnumnyɔ yabhlo wa laa *-Zezɛfɔ, 'in -mɔ yia yi. Nɩ, -mɔ mɩ -Zezuu 'bɩnɔnyɔ nya. ⁵⁸ ɔ mɩia Pilatu -gbɛ, 'in ɔ yia -mɔ -Zezu 'kwie -zlali. Tɔn, Pilatu yia ɔ 'yoo 'nyɛ ɔ -yɔ we 'ka mɩ. ⁵⁹ ɔ 'bhua -Zezuu 'kwie 'wɔ, 'in ɔ yia we 'naa lolu -yɔ zɔ. ⁶⁰ 'Bhuka -we wa 'bhlua tukpa 'wɔ ɔ 'dɛɛ -yla, we nɔkplɛ ɔ faa wee 'kwie. We 'bɩgɔ, ɔ glipea tukpa -boklo 'kadɔ, ɔ klaa gbawla ηwe, 'in ɔ yia mɩ. ⁶¹ Magidala -ηwnɔ Malii -yɔ Malii -putu -dɩ -bha gbawla 'yu la.

'Sloja -kɔa -Zezuu gbawla ηwe

⁶² Zɩ -ka zɩ, mɩ -wa *Nyapeyli. -Lagɔbɔnyaa -cian -yɔ Falizinyima yia Pilatu -gbɛ mɩ. ⁶³ Wa nɛɛ: «-Amiaa -kanyɔ, -we ɔ yokanyɔ nɩ gbaa, -zugba ɔ -ga 'yliyɔ, -amiaa dɩ

ka we -gɔ lasibhli. ɔ nɛɛ: «'Yɩ 'sɔ, we tanɩ nya, na yia tɩtɩnya glaa 'wɔsɔa.» ⁶⁴ We 'dɛɛ 'gbɔ, -na zukpa -wa, tie -na 'sloja, wa 'ka ɔ gbawla ηwekɔ tikli 'yɩ ta. Wa -ka 'sa nɩ, ɔ 'bɩnɔnyɔ 'nɩ mneni wa 'ka ɔ 'kwie yɩ, 'in wa 'ka gba nɩ, ɔ ka tɩtɩnya glaa 'wɔsɔ. We 'nɩ -mɔv, yɔ -mɔmɩ wa yia tubhɔa, we -nyu 'yɩ we -zi tianɩ.»

⁶⁵ Pilatu nɛɛ: «'Sloja nɩ, sa a -ka we ηwekɔkɔe mneni, a mɩ a 'ka 'sa we ηwekɔ.»

⁶⁶ Tɔn, wa yia mɩ wa 'ka gbawla ηwekɔ. Tukpa -we mia we ηweɛ, 'in wa yia we -yɔ 'pa, 'in wa yia -bha 'sloja 'yligbeli, wa ka we 'yliyɔzɔ.

28

-Zezu -sɔa tɩtɩnya glaa 'wɔ

(Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

¹ Nyapeyli 'plia, dimasu zɔkpe -papa, Magidala -ηwnɔ Malii -yɔ Malii -putu yia gbawla -gɔ mɩ.

² Tɔn, 'in dɔdɔ yia zuklu sa -gligli. -We ka gbɔ -wa, Jejitaɛɛ 'anzi 'bhɔa yali, mɩ 'sibhli la, we glipea tukpa -boklo 'kadɔ, 'in we yia we gbawla ηweɛ -sa, 'in we yia we -gɔ ladi.

³ Sa 'nyu 'kaa 'yika 'pa, 'sa we 'klɔ mia, 'in we 'wɔ -bana la 'pain 'pain.

⁴ Waa 'sloja nɩ nyano, -zugba wa tɩa, 'in wa yia bhli tɩtɩnya 'bhisa.

⁵ Nɩ, 'anzi nɛɛ 'ηwnɩ -yla: «A 'na nɔnɩ nyano -nɩ. In -yi we 'ji nɩ, -Zezu -ɔ wa kulba *su -gɔ la, ɔ da a mia -talida. ⁶ ɔ 'nɩ -seli -mɩ. Sa ɔ gbaa, ɔ ka tɩtɩnya glaa 'wɔsɔ, ɔ -ga 'yliyɔ. A yi, da ɔ pia zɩmɛ la, a 'ka -bha 'yi. ⁷ A mɩ -gwagwie nya, a 'tɔlɔ ɔ 'bɩnɔnyɔ nɩ, ɔ ka tɩtɩnya glaa 'wɔsɔ, ɔ ka an 'yugal Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yia. Nɩ, 'mɩ in gbaa dɛ an -yla.»

⁸ Wa 'bhɔa gbawla -yɔ slɩ, wa mɩ nyano nɩda, -zugba 'mɩna 'kadɔ mɩ wa dɩ 'wɔ. 'In wa yia mɩ -gwagwie nya, wa 'ka -Zezuu 'bɩnɔnyɔ 'dɩ -sali.

⁹ Tɔn, 'in -Zezu yia wa yoo yi, ɔ nɛɛ

wa -yla: «Ka 'yuo 'pa!» Wa bea ɔ -
yɔ, 'in wa yia ɔ bhu lakpa, 'in wa yia
ɔ 'ylimani. ¹⁰ 'In ɔ neɛ wa -ylaɛ: «A
'na nɔnɔ nyanɔ -ni, a mni, a gba na
bheliala -yla wa mni Galilee, -mɔ wa
yia 'mi 'yia.»

'Di 'slɔja -saa

(Mt 27.62-66)

¹¹ Da waa 'ɲwɔni mia -slɔ 'yloogblo,
'slɔja -wa -kɔa gbawla ɲwe, 'in
wa tɔlɔa yia 'gbe nɔkplɛ lɔmni.
-We weee 'plia, 'mɔ wa gbaa -
Lagɔbubɔnyaa -cian -yla. ¹² -Maa
-yɔ nyima kpasɔ gbeliala 'wlu, 'in wa
yia wɛli -bhlo bhu. Wa 'nyɛa 'slɔja
'gwɛzii -zlo, ¹³ 'in wa neɛ: «-We a
'kaa gba ni, mɔ ni da: «Ni, sabɔ, da
-a mia 'ylaa 'wɔ, 'in ɔ 'bɔnɔnya yia
yi, 'in wa yia ɔ 'kwie yli.» ¹⁴ Ni, ɔɔ
dɔdɔw 'wlulapɔnyɔ -ka we 'nɔ, -we
-a 'kaa gba, -a -yi we. Gbɔ 'na 'ka aɔn
yli.»

¹⁵ 'Slɔja -yɔ wa 'gwɛzi mɔia, -we
wa gbaa wa -yla, mɔ wa nɔa lɛ. Wee
'di wa zɔa 'slɔja, 'in we yia lamneni
Zuifɔw -gbɛ. -Zɛɛn yli nya, wa mi -slɔ
we gbada.

-Zezu -slɔlua ɔ 'dɛ ɔ 'bɔnɔnya 'klɔ

*(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zn
20.19-23; Lngb 1.6-8)*

¹⁶ ɔ 'bɔnɔnya kugbua lɛ -bhlo
mɔia Galilee, -gɔgɔ -we -Zezu -
slɔlua wa 'klɔ, 'mɔ wa -gblaa. ¹⁷ Wa
'yia -Zezu -yɔ, 'in wa yia ɔ 'ɲni -
mɔni. Ni, wa tɔlɔa lɔa dli. ¹⁸ -Zezu
bea wa -yɔ, 'in ɔ neɛ: «-Lagɔ ka 'mi
'tɛ weee 'nyɛ yali -yɔ dɔdɔ -gɔ. ¹⁹ A
mni laga -dɔdɔ weee -gɔ, a -zɛli -mɔ
-nyima na 'bɔnɔnya. A batizee wa
'nyu nya, Dide klaa, 'Yu klaa, we -
yɔ Zuzu 'Pɔpa, wa 'ɲni nya. ²⁰ Tite
weee in 'nyɛa aɔn, a -slɔlu wa we
'nɔɲwɛzɔvɛ. A yibheli we 'ji ni, in
-yɔ aɔn 'sɔ mi 'yli weee nya, 'in dɔdɔ
'kaa labhu.»

Malikū 'sēbhē Sa Malikī gbaa -Zezuu gbuzōnu gbū

Nū, nyima -wa cēlia -Zezuu -gūgbū, Malikī -wa wa tianu. Ōmō klaa, *Pōlv klaa, we -yō Ban-abasi, ma nva lubho dabudu. Wa ka Malikū -gūgbū celi -Zezuu tietienyaa lenūgbunyaa 'sēbhē 'wū. Ō 'sēbhē 'wū, ō 'yibha ō 'ka tia -Lagōnyima -Zezu -sloļu, 'in -we ka 'gbū we mī yaa nū, -Zezu tli tēin, ō 'ka we 'ji wa -yla gba.

-We 'kaa lenv, 'mū 'Zan *-Batisi gbaa

¹ -Lagōgbū -we gbaa -Lagō 'Yu -Zezu *Klisū gbū, we gwedida nū. ² *-Lagōgbū -falipanyō *Ezaii cēlia ō 'sēbhē 'wū:

«Nū, -Lagō nē:

«Mī 'yu na paa na *tietienyō yoo ō 'ka -na 'yoo -yōmnazi.»

³ Nyūmē yabhlo 'kpia 'wū -mō da bēblē, ō nē:

«Nū, a mnazi Nyūmaa -Kanyō 'yloogblv -yō.

A nū 'yoo tiklū ō 'yu.» »

⁴ 'Sa wa 'yia *Zaan -yō -mō da bēblē, -zugba ō batizee nyūma 'nyu nya, ō kpī 'wū nū, «A 'bhiti dli, a yi in 'ka an batizee, 'in -Lagō 'ka amīaa gbūnyii 'wūti.»

⁵ Zudee -dudu -gū -nyūma weee -yō *-Zeluzalemv -nyūma weee yia Zaan -gbē. Gbūnyuu, -we wa nva lē, 'mū wa gbaa -zejila 'wū, 'in ō batizea wa, Zudeen nyu lū.

⁶ Nū, ō Zaan mīa, ō 'wū -bana mī *-nyōmē nyanī nya, 'in ō -cēsli mīa nūmē ku nya. Lūv 'kpī -yō -gangan ō lia. ⁷ Ō 'kpia 'wū, ō nē: «Nyūmē -ō yia 'mī 'bī yia, ō 'tite -zi na -nū. In 'nī we 'klv -ka in 'ka 'wūkwli, 'in in 'ka ō -sakwlaa 'llukpe -blo. ⁸ 'Nyū nya -amī na batizea an. Mō yia an batizea -Lagō Zuzu 'Pōpa nya.»

Zaan batizea -Zezu

(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ -Bha -bhlokpade -Zezu 'bhva Nazaletī Galilee -dudu -gū, 'in Zaan yia ō batizee Zudeen nyu lū. ¹⁰ -Zezu 'tlaa 'nyu lū, tōn, ō yia -Lagō 'gbe -yōyī nwe -kalida. 'In -Lagō Zuzu -ō 'wlv -kpakūn, -mō yia -Zezu -gū lasibhli. 'In wa yia wēlī yabhlo 'bhva -Lagō -gbē 'nū, we nē: ¹¹ «Na 'Yu -in -mīa, in -kalī -na zē. -Mī in 'nyēa na dli weee yoo.»

¹² Tōn, -Lagō Zuzu yia -Zezu da bēblē 'sulu. ¹³ Ō lī -mō 'yī glv 'sō, 'in *-Saatan yia ō layla, -zugba -Zezu mī -mō -fliinūma glaa, 'in 'anzinya yia ō 'wūsa.

-Zezu laa zibhibhanya -mnva

(Mt 4.12; Lk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Wa ka Zaan -kaslv 'wūpa 'bhie, -Zezu yia Galilee -dudu -gū mnī. Ō nyīa -mō, 'in ō yia -Lagōgbū gbagbē bhli. ¹⁵ Ō nē: «'Yī -we -Lagō -saa -bha, we ka nyī. *-Lagō nyūmaa 'wlulapilī bhla ka cīpa. A 'bhiti amīaa dli. A zū -Lagōgbū dli -gū.»

¹⁶ -Zezu mī Galilenyu kwesi 'plida, 'in ō yia 'Simō -yō ō bheli Andlee 'yī. Wa mī -bha wa 'sowli 'nyu lū vitelida. Nū, zibhibhanya wa -mīa. ¹⁷ -Zezu nē wa -yla: «A yi 'mī 'bī, sa a kpaa zibhī, in 'ka 'sa an nyūmaa 'ylibilanōnyā -zeli, 'in a 'ka wa 'mī 'bīla.» ¹⁸ Tōn, wa tia -bha wa 'sowli, 'in wa yia ō 'bī mnī.

¹⁹ Ō bēa 'yu -sē, 'in ō yia Zebedee -yō ō 'yua *-Zake -yō *-Zaan -yōyī, -zugba wa mī wa 'sowli mnazida, -mō 'glv 'wū. ²⁰ Ō laa wa, 'in wa yia -bha wa dide -yō ō lubhonūnyā tī, -mō 'glv 'wū, 'in wa yia ō 'bī mnī.

-Zezu vua zuzu 'nyuu

(Lk 4.31-37)

²¹ -Zezu -yō ō *-būnōnyā mnīa Kapēnaumū *-Nyapēyī nya, 'in ō yia wa gbū -sloļu *-Lagōbudu zō. ²² Ō gbagba wēlī ka wa nwegaga -sūbhali. Nū, ō 'nī wa gbū -sloļu -Lagō titee gwesanya 'bhisa, se -we -Lagō 'nyēa ō, we nya ō -sloļu wa

gbu. ²³ Təʊn, nyime yabhlo, zuzu 'nyuu kpa, 'mɔ wa 'yia -yɔ -mɔ -budu zɔ, 'in ɔ yia 'wɔkpi. ²⁴ ɔ nɛɛ: «-Mɪ, Nazaletiyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbu pɪlɪ na gbu 'wɔla? -Amiaa lasasɛɛ 'gbu -in yia yi yi? In -yi -mɪ ɲwɛɛ ɲwɛɛ: -Lagɔɔ -Mɔwɔnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -in -mia.»

²⁵ -Zezu yia we, we ɲwɛɛ labhalɪ -gla nya: «'Mu ɲwɛ! 'Bhu ɔ 'wɔ.»

²⁶ Təʊn, 'in we yia ɔ lazuklu 'tɪtɛɛ, 'in we yia ɔ 'wɔtla 'wɔkpɪkpɪɛ nya. ²⁷ ɲwɛgaga yia wa 'dɛ weɛ sɔbha, 'in wa yia la 'yɪbhalɪ yɪbhalɪɛ: «Aya! Lɛɛ gbu nɪ daa? Wɛlɪ -lolu ɔ slolua nyuma 'tɪtɛ nya. Nu, ɔ pɪlɪ zuzu 'nyii 'wlu la, 'in we zɔa ɔ 'nɔɲwɛ.»

²⁸ -Bha -bhlokpadɛ ɔ 'ɲmɪ mnenia Galilee -dɔdɔ -gɔ la.

-Zezu jipea guzɔnyaa -zlo (Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Wa 'tlaa təʊn, ɔmɔ klaa, 'Zake klaa, we -yɔ Zaan, wa yia Andlee -yɔ 'Simɔɔɔ -buduɲwɛɛ mɪnɪ. ³⁰ Wa 'kaa -mɔ nɪnɪ, -zugba 'Simɔɔɔ 'ɲwɔɔɔ 'nyaa mɪ lapɪda. ɔ ku -su. Wa yia we -Zezu -yla gba slɔ. ³¹ ɔ bɛa ɔ kwɛsɪ, 'in ɔ yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wɔbɪhulu, 'in ɔ kusulo yia ɔ -gɔ 'bhu. 'Bhie, ɔ yia wa -yla pipie bhli.

³² Jibheza, da 'yɪlɔ bhli, 'in wa yia guzɔnya -yɔ nyuma -wa zuzu 'nyuu mia 'wɔ -Zezuu -gbɛ -la. ³³ 'In, -zɔɔ -nyuma weɛ yia -bha weɛ -buduɲwɛɛ 'wɪlɔgbɛlɪ. ³⁴ ɔ yia nyuma, -wa kaa guu 'yɪlɔ -bhlo -bhlo -yɔ jipe, 'in ɔ yia zuzu 'nyii duun vu. Nu, ɔ ɔ -mia, zuzu 'nyii -yi we, we 'dɛɛ 'gbu ɔ 'nɪ ɲwɔnu we 'ka gba.

-Zezu 'phila Galiledɔdɔ weɛ -gɔ (Lk 4.42-44)

³⁵ Zɪgɔ -papa, 'in -Zezu yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia -flii mɪnɪ. -Mɔ ɔ bhubhoɛa -Lagɔ. ³⁶ 'Bhie, 'Simɔɔ -yɔ ɔ -lima yia ɔ 'yɪlɔbɪlanɔnu mɪnɪ. ³⁷ Wa 'yia ɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nu, nyuma weɛ mɪ -mɪ -yɔ layɪbhada.»

³⁸ ɔ nɛɛ wa -yla: «-A mɪnɪ 'ya da -putu, kwɛsɪ -gbenya 'wɔ, 'in 'ka -mɛmɛ -Lagɔgbu gba. Nu, we 'gbu 'in yia yi.»

³⁹ ɔ yia Galilee -dɔdɔ weɛ -gɔ 'phli, -zugba ɔ gba -Lagɔgbu -Lagɔbudunya zɔ, 'in ɔ vu zuzu 'nyii.

*-Zezu jipea *sɔlbhanyɔ (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)*

⁴⁰ -Bha *sɔlbhanyɔ -bhlo bɛa ɔ 'yu, 'in -mɔɔ yia 'kukulɔ 'sɪbhli. -Mɔɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa. We -ka -mɪ dɔdɔ nani, -in mneni -in 'ka 'mɪ jipe.»

⁴¹ -Zezu 'yɪlɔ ɔ nyazɪ, 'in ɔ yia ɔ kwɛzɪ, 'in ɔ nɛɛ: «We nani 'mɪ dɔdɔ we 'ka -mɪ -yɔ 'bhu.» ⁴² Təʊn, 'in we yia ɔ -yɔ 'bhu, 'in ɔ yia 'pɔ. ⁴³ -Bha ɔ gbaa ɔ -yla 'klɔ 'cɪcɪ nyɛ: ⁴⁴ «-In -ka mɪnɪ nɪ, -in 'na -salɪ we 'dɪ nyime yabhlogɔɔ -nɪ. Mɪnɪ -na 'dɛ *-Lagɔbɔbanyɔ 'klɔslolua. 'In, -we *Moizɪ gbaa nyime ɔ -ka 'pɔ ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -in wla we, wa 'ka we 'jɪyɪb-heli nu, *sɔlɪ ka -mɪ ku 'wɔ 'bhu.»

⁴⁵ ɔ nyime mɪnɪ, 'in ɔ yia we gba nyuma weɛ -yla. We 'dɛɛ 'gbu -Zezu 'nɪ 'maslɛɛn mneni ɔ 'ka 'gbe nɔkplɛ pla. -Mɔ ɔ -dɪlɔ -flii la, -zugba wa bhu da weɛ, wa yi ɔ -gbɛ.

2

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ 'Yɪlɔ 'sɔlɛ 'plɪa, 'in -Zezu yia Kapɛnaumɔ lɔ yi. Wa ka 'nɔ nu, ɔ mɪ -budu zɔ. ² Nyuma duun yia -mɔ gbɛlɪ. Wa -zu 'wɔ -bhaa 'gbu, tɔlɔa 'nɪ mneni wa 'ka 'yɪlɔgbɛda 'yɪ -bha -buduɲwɛɛ. 'In, -zugba ɔ gbaa wa -yla -Lagɔwɛlɪ. ³ 'In nyuma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi. ɔ mɪ nyuma -mɪnɔ kwɛɛ 'sowli 'wɔ. ⁴ Nyuma -zu 'wɔbɔ 'gbu, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ -Zezu 'klɔslolu. We 'dɛɛ 'gbu wa -gbɛlaa -budu 'wlu, wa 'fitea -bha, 'in wa yia -bha ɔ zɔlaslonyɔ -lali, -zugba ɔ mɪ 'sowli 'wɔ. ⁵ -Zezu 'yia nu, wa ka ɔ dli -gɔ zɔ, ɔ nɛɛ ɔ zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, 'in ka -na gbonyii 'wɔlɔ.»

6 -Lagoo titee gwesanya tolba -dia -bha la, -maa nee -maa 'dɛɛ dli zɔɛ: 7 «Lɛɛ -lu ka 'gbu nyime -mɔni gba 'sa sa? -Lagoo ɔ velia. -Lagoo -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyime gbuɔnyii 'wɔti. We 'ni mɔv?»

8 'In gbu -we mia wa 'wlukɔɔn, -Zezu yibhelia we, 'in ɔ nee wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a pɔpali sa dli laa? 9 'In 'ka gba: «In ka -na gbuɔnyii 'wɔti, -mɔv -kalia -yɔ yaayɔ, 'in 'ka gba: «-So 'wɔ, 'bhu -na 'sowli 'wɔ, mni -budunweɛ» -mɔv -kalia -yɔ yi? 10 A yibheli we 'ji ni, ɔɔ *Nyime 'Yu ka se dɔdɔ -gu, ɔ 'ka nyumaa gbuɔnyii 'wɔti.» 11 -Bha ɔ gbaa ɔ zɔlasɔnyɔ -yla: «-So 'wɔ, -in 'bhu -na 'sowli 'wɔ, mni -budunweɛ.»

12 Tɔɔn, nyima weee mi ɔ ylada, 'in ɔ yia 'wɔsɔ. ɔ 'bhua ɔ 'sowli 'wɔ, 'in ɔ yia mni. We sɔbhahia nyima ɲwegaga, 'in wa yia -Lagoo 'ɲni -mnini, wa nee: «-A -ka bhaa 'wɔ, -a 'ni -sɔ 'sasɔkpa -gbu -minu da 'yi.»

*-Zezu laa Levii
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)*

13 -Zezu mnia lu, -mɔ 'nyu kwesi, 'in nyumaa -zlo yia ɔ 'bi yi, -zugba ɔ slolua wa gbu. 14 ɔ mi 'plida, 'in ɔ yia Alifee 'yu Levii -yɔyi, -mɔɔ -di 'gwezisabudu zɔ la. 'In ɔ nee ɔ -ylaɛ: «Yi 'mi 'bi.» *Levii -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ 'bi mni.

15 -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya mi lida *Leviii -budu zɔ, -zugba *nisɔn -gwezisanya -yɔ gbuɔnyuu kwe -cian tolba mi 'ya wa glaa. Ni, -maa -zu 'wɔ, 'in wa mia ɔ 'bi. 16 -Lagoo titee gwesanya 'yia -Zezu -yɔ nisɔn -gwezisanya -yɔ gbuɔnyuu kwe -cian nya lida, 'in wa nee ɔ 'binɔnya -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbu ɔ -yɔ nisɔn -gwezisanya -yɔ gbuɔnyuu kwe -cian lia?»

17 ɔ 'nua we, ɔ nee wa -yla: «Nyima -wa -yala, wa'a mni -dɔtlɔɔ -gu. Ni, guzɔnya mnia -dɔtlɔɔ -gu. Ni, 'in 'ni nyima tikli laa yi, gbukpɔa -nyima 'in yia laa.»

*-Zezu -yɔ 'sun
(Mt 9.4-17; Lk 5.33-39)*

18 Zaaan 'binɔnya -yɔ *Falizinyuma mi 'sun 'wɔ, 'in wa yia -Zezu layibhaa mni. Wa nee ɔ -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbu Zaaan 'binɔnya -yɔ Falizinyuma mi 'sun 'wɔ, 'in -nanɔv 'binɔnya 'ni 'sun 'wɔ -mia?»

19 -Zezu yia we 'bigɔpale: «'Nwɔɔ kwa zli, ɔ 'lowlii -lima mneni wa 'ka lililu ti ɔ 'lowlii 'yibadu? -Innya, we 'ni 'sa -mi. ɔ 'lowli -ka -bha -mi, wa 'ni mneni wa 'ka 'sun pla. 20 Ni, 'yɔ yabhlo yia nynia, 'in wa saa wa 'ɲwɔɔ 'lowli glaa. -Mɔv zli wa plaa 'sun.

21 «Ni, -bana sɔa -ka yla ni, nyime -ka we pɔpɛda -mi, ɔɔ zɔ we ylada 'naa lolu. ɔ -ka 'sa we nu, 'in 'naa lolu gbizea -bana sɔa 'wɔ, 'in we ylada yilmania 'wɔla.

22 «Ni, wa'a pali nu lolu *bala sɔa 'wɔ. Wa -ka 'sa nu, 'in nu lolu wlaa wee bala, 'in we 'dɛ 'sɔ nyumoa. Ni, nu -lolu kaa bala lolu.»

*-Zezu -yɔ Nyapeyli
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)*

23 *Zuifɔv Nyapeyli yabhlo nya, -Zezu mi blekpaa 'plida, 'in ɔ 'binɔnya yia bleya -kwakwie bhli 'yoonwe -yɔ. 24 -Bha Falizinyuma gbaa ɔ -yla: «-We -amɔaa tite gbaa wa 'na nɔv Nyapeyli nya lɛ -ni, lɛɛ -lu ka 'gbu -na 'binɔnya nu we lɛa?»

25 ɔ nee: «Da *-Davidi 'nia -lu -ka, 'in ɲwɔ mia ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nua lɛ, a 'ni -sɔ we zɛlu? 26 *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ Abiataa bhla, 'sa -Davidi plaa -Lagoo bɔbɔbudu zɔ, 'in 'floo wa 'nyɛa -Lagoo, wee 'floo mia ni, -Lagɔbɔbɔnyaa 'dekpɔa 'ka yaa we li, 'in -Davidi yia we li, 'in ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nu wla.

27 «-Lagoo zɔa nyima Nyapeyli, wa zɔzɔnɔv 'gbu ɔ yia we lala, we 'ni Nyapeyli 'dekpɔaa 'nɔɲwɛzɔvɛɛ gbu. 28 We 'dɛɛ 'gbu, Nyime Yu mia, mɔ -wa Nyapeyli -Kanyɔ.»

3

*Nyime -ɔ ka sɔ 'kua
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)*

¹ -Zezu yia -Lagobudu zo pla lu, -zugba nukpasu -o ka so 'kua o mi -ma. ² -Wa mia -bha, -zugba wa wu 'saa -Zezu tenyii, -de o yi nyime jipe Nyapɛyli nya, 'in wa 'ka sa o'zo zua titee 'nuɲwe, wa 'ka we gbɔ o 'wlu di. ³ O neɛ -o ka so 'kua -ylaɛ: «-So 'wu nyuma weee -zejila 'wu.»

⁴ Tɔn, o yia wa layibha: «Sa tite gbaa? We neɛ wa nu gbɔ -zɔnu lɛ Nyapɛyli nya yaayɪ, wa nu gbɔ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyime yaayɪ, wa 'bha nyimeɛ?»

'In -bha yia 'wutu bhlenyii. ⁵ Waa nyumaa nukplɛɛ 'ylinyuno 'gbɔ -Zezuu dli yia 'wusa, -zugba o ylaa wa 'cɛ dli nya. 'In o neɛ -o ka so 'kua -yla: «-Glo -na so 'wu.» O -gloa o so 'wu, 'in we yia 'pu. ⁶ Falizinyuma 'tlaa, wa -yo *Ewloɔɔ nyuma yia yɪ pla, wa yia gbɔ zu. Nu, wa 'ka 'klɪ 'yɪ, wa 'ka o 'bha.

Nyumaa-zlo yia -Zezu 'bɪ

⁷ -Zezu yia 'nyuu ɲwe -yo mni, o -yo o 'binɔnya 'so. Nyumaa -zlo yia o 'bɪ, Galilee klaa, Zudee klaa, we -yo Idumee dudu -gu wa 'bhua. ⁸ Tɔɔa 'bhua -Zeluzalem, tɔɔa 'bhua Idumee -dudu -gu, dudu -we mia Zudeɛn nyu luɔ, tɔɔa 'bhua we -gu, tɔɔa 'bhu 'yaa Tili -yo Sidɔn kwesi gbe 'wu. Nu, wa 'nua o lenugbu, 'in wa yia o -gbɛ yi. ⁹ O neɛ o 'binɔnya -yla: «A mnazi 'glɔ yabhlo la 'mi -yla. Nu, nyumaa -zlo yi 'mi mneni.»

¹⁰ Nu, o ka nyuma duun jipe, we 'dɛɛ 'gbɔ -wa kaa gu -yo, 'in wa suslua wa 'ka o kwezi. ¹¹ 'In zuzu 'nyii -ka o 'yɪ, 'in we kwlia 'wu o 'yu, 'in we kpia 'wu: «Nu, -Lagoo 'Yu -in -mia.» ¹² 'In o gbaa we -yla 'klɔ 'cɪcɪ nya nu, -o o -mia, we 'na gbali we -ni.

-Zezu-saa-bha o 'binɔnya kugbua lɛ 'so

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ -Muu 'bigu, 'in -Zezu yia -gɔgɔ 'wlu mni, 'in nyuma o 'yibhaa, o yia wa la. 'In -maa yia o -gbɛ mni. ¹⁴ 'In o yia -bha nyuma kugbua lɛ 'so -sa,

'in o yia -maa tie, -maa 'ka -Lagɔgbu gba. ¹⁵ 'In o yia wa 'tite 'nye wa 'ka zuzu 'nyii vu. ¹⁶ Waa nyuma kugbua lɛ 'so, o -saa -bha, wa ɲni ni: 'Simoo, -moo -banɲi o zua Pielɪ, klaa, ¹⁷ Zebedee 'yu 'Zake -yo -moo 'bɪsɔa -bheli wa laa Zaan klaa, -maa -banɲi o zua Boanezeɛɪ, -muu ji -wa nyuma -wa 'wɔa -dɛ, we -yo ¹⁸ Andlee klaa, Filipu klaa, Batlemii klaa, Matie klaa, Toma klaa, Alifeɛɛ 'yu 'Zake klaa, Tadeɛ klaa, 'gbee *Iupanyo 'Simoo klaa, ¹⁹ we -yo Zudasɪ Iskaliotɔ, nyime -o wlaa -Zezu, 'in wa yia o 'bha.

-Zezuu nyuma yia o 'bɪ

²⁰ 'In wa yia -buduɲweɛ mni lu. Nyuma duun yi 'yaa wa -gbɛ yi, we 'dɛɛ 'gbɔ wa 'ni mneni wa 'ka li. ²¹ O nyuma 'nua da we, wa neɛ nu, -Zezu 'wlukɔɔn ka -nyumoo. 'In wa yia o 'bɪ yi.

-Lagoo titee gwesanya dila -Zezu gbɔ

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²² -Lagoo titee gwesanya, -wa 'bhua -Zeluzalem, wa neɛ: «*Belzebulɪ ka -Zezu kpa, wee zuzu 'nyiii -kanyoo 'tite nya o vua zuzu 'nyii.»

²³ -Zezu yia wa la, o neɛ wa -yla gbɔɔ nine -papie nya: «Sa -Saatan 'ka we 'dɛ vua? ²⁴ Dudu -we ka -gu -nyuma -ka tugɔda -mi wa 'dɛkpɔa nyidi, la wee dudu bhua. ²⁵ 'In -budu -bhlo ɲweɛ -nyuma -ka -yɔwɔsɔsɔlɔda -mi, we 'na 'ka -gwɛ. ²⁶ 'In -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwɔsɔlɔ, -zugba we ka we 'dɛ 'wɔdi, we 'na 'ka -gwɛ, we -nu ka -mo bhia.

²⁷ «Nu, wa 'ni -sɔ nyime 'tite gbɔan, wa 'ni mneni wa 'ka o -budu zo pla, wa 'ka o 'gba labhu. Wa -ka o gbɔan 'bhie wa plaa o -budu zo, 'in wa bhua o 'gba la.

²⁸ «In neɛ ain -yla gbɔzɔnu saɛ: gbɔnyuu weee klaa, veliɪnya klaa, -Lagoo yia we 'wɔtia. ²⁹ Nu, nyime -ka Zuzu 'Pɔpa veli, -Lagoo 'na 'ka

ɔ -yɔgbɔ 'wɔtɪ. Gbɔnyuu -we 'nɪa
bhloluda -ka, 'mɔ ɔ nɔa lɛ.»

³⁰ -We ka 'gbɔ ɔ yi 'saa gbɔ nɪ gba,
mɔ -wa nɪ: wa nɛɛ 'ya, zuzu 'nyuu
ka -Zezu kpa.

-Zezuu nyuma -zɔnɔ

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ 'bɪsɔayua yia
ɔ 'bɪ. Wa yia -budunwɛɛ 'yɪlɪgbe, 'in
wa yia nyɪmɛ tie, -mɔɔ 'ka ɔ la. ³² Nɪ,
nyuma duun ka ɔ gbɛli, wa -dɪ -bha
la. 'In -maa nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Tali, nɪ, -na
'nyaa -yɔ -na bheɪia 'yɪlɪgbe 'pɪpee,
wa mɪ -mɪ lada.»

³³ ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɔɔ -wa na
'nyaa -yɔ na bheɪiaa?»

³⁴ ɔ ylaa -wa -dɪa ɔ -yɔ la, ɔ nɛɛ: «-
Wa mɪa da nɪ, ma -wa na 'nyaa -yɔ
na bheɪia. ³⁵ Nɪ, nyɪmɛ ɔ nɔa -Lagɔɔ
dɔmagbɔ lɛ, mɔ -wa na 'nyaa, mɔ -
wa na bheɪi, mɔ -wa na bhlɔɔ.»

4

'Mnɔpanyɔ -yɔ dɔdɔ

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ -Zezu bhlɪa nyuma slɔlue 'ya lɔ -
mɔ 'nyu kwesi, 'in nyumaa -zlo yia
ɔ -gbɛ mɪnɪ. We 'dɛɛ 'gbɔ ɔ yia 'glɔ
'wɔgbɪa, 'in ɔ yia -mɔ ladɪ 'nyu -
gɔ, -zugba nyumaa -zlo mɪ 'nyuu -
gɔgɔ -gɔ. ² Gbɔɔ nine -papɛ nya ɔ
-slɔlua wa gbɔ duun. ɔ mɪa wa -
slɔluda, ɔ nɛɛ: ³ «A pɔ yukwɪ. Nɪ,
kpaapanyɔ yabhlo mɪnɪ 'mɔɔ 'paa.
⁴ ɔ mɪa 'mɔɔ 'mɪnɪda, 'in we 'yaa -
zakpa -bhlo yia 'yoo nɔwɛ -yɔ bhlɪ,
'in 'zɪanya yia we lɪ. ⁵ Tɔlɔa bhlɪlɪa
tɔkpa -dɔdɔ -gɔ, da bla 'nɪa -zu. Bla
'nɪ -bha -zoo 'gbɔ, we yia mɪ sa slɔɪ.
⁶ 'Ylɔ 'pɔa, we yia we -sɪe, 'in we yia
yɛ, we somɪ 'nɪ -tlɔlɔɔ 'gbɔ. ⁷ -Zakpa
-bhlo slɔa -kpɔga glaa, 'in -kpɔga yia
we -gɔ palɪ, 'in we yia we 'tuntɪnɪ.
We 'nɪ 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. ⁸ Tɔlɔa
yia dɔdɔ -zɔnɔ -gɔ bhlɪlɪ, 'in -mɔɔ yia
mɪ, 'in we yia 'yɪlɪmanɪ, 'in we yia zɔ.
We lakpa tɔlɔa wɪa 'ya glɔ -bhlo 'ya
kugbua, tɔlɔa wɪa 'ya glɔ ta, 'in tɔlɔa
wɪa 'ya glɔ gbɔ.

⁹ «-ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwɪ 'wɪlɔ -ka, ɔ
'nɔ we.»

-We ka 'gbɔ -Zezu paa gbɔɔ nine

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Da nyuma duun mɔɔa -Zezu -
yɔla, -wa -tɔa -bha, 'in wa yia ɔ gbɛli
we -yɔ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ, -maa
yia wee gbɔɔ ninee 'jɪ layɪbha.

¹¹ ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka aɪn
ɔ nyumaa 'wlɔlapɪlɪgbɔ -we mɪa
zɪzɛda 'klɔslɔlu. Nɪ, wa tɔlɔa -wa'a
nɔa -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛ, gbɔ weee -
maa nɔa gbɔɔ nine sɔlɔ. ¹² We 'dɛɛ
'gbɔ:

«In wa -ka ylada -mɪ,

wa'a 'yɪ la.

Wa -ka yukwɪ pɔda -mɪ,

wa'a 'nɔ we 'wɔla.

We 'nɪ yaa 'sa -mɪ nɪ,

'in wa 'bhitia wa dɪ,

'in -Lagɔ tɪa wa -yɔgbɔ 'wɔɔ.»

¹³ 'In ɔ yia wa layɪbhaɛ: «A 'nɪ gbɔɔ
nine -mɪnɪ 'wɔlanɔ 'lee, sa a 'ka we
tɔlɔa 'wɔlanɔa?»

'Mnɔpanyɔ gbɔɔ ninee 'jɪ

(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

-Zezu nɛɛ 'yɛ: ¹⁴ «'Mnɔya -we
kpaapanyɔ 'paa, we 'wɔlɔ -Lagɔwɛɪ.

¹⁵ Nyuma tɔlɔa 'wɔlɔ 'yoo nɔwɛ -yɔ,
da -Lagɔwɛɪ bhlɪa. Wa -ka we 'nɔ

tɔnɔ, 'in -Saatan yia, 'in we saa -mɔ
-Lagɔwɛɪ wa faa wa dɪ zɔ. ¹⁶ 'Sa

-bhlɔkpadɛ tɔlɔa mɪa tɔkpa -dɔdɔ
'bhɪsa, da -Lagɔwɛɪ bhlɪa. -Maa -

ka we 'nɔ, 'in -maa nɔwnua we gbɔ
'mɔna nya. 'In wee 'mɔna, we'e -

gwɛ. ¹⁷ Nɪ, wee wɛɪ 'fa somɪ -
mɔ wa dɪ zɔ. Waa nyuma mɪa,

bhlɔ -sɛɛ nya wa nɔwnua we -yɔ.
'In wa -ka wa sɪalɪda -mɪ, wa -ka

wa 'kɪyɛ 'wɔpalɪda -mɪ -Lagɔwɛɪ
'gbɔ, 'in wa saa -Lagɔwɛɪ dɪ -gɔ.

¹⁸ 'In tɔlɔa mɪ -kpɔga 'bhɪsa, -we
glaa -Lagɔwɛɪ 'mɪnɪa. Wa -ka we

'nɔ, ¹⁹ dɔdɔ -gɔɔ dɪlɔɔ klɔa, wa
'gwɛzi wa -dawɪ 'wɔnɔnɔɔ klɔa, we

-yɔ wa dɪwɔnɔnɪlɔ, mɔnya palɪda
-Lagɔwɛɪ -gɔ, 'in we'e tɔnɔa. ²⁰ 'In

tɔlɔa 'wɔlɔ dɔdɔ -zɔnɔ, da -Lagɔwɛɪ
bhlɪa. Ma 'nɔa -Lagɔwɛɪ, 'in wa yia

we -yɔŋwɛnu, 'in wee wɛli -we mia wa 'wɔ, 'in we yia tɛv. We lakpa yabhlo wla glɔ -bhlo 'ya kugbua, 'yabhlo glɔ ta, 'in lakpa yabhlo wla glɔ gbu.»

*'Napɛɛ gbɔvɔ nine
(Lk 8.16-18)*

²¹ -Zezu nɛɛ wa -yla: «Nɛ, wa -yɔ 'napɛ -ka yi nɛ, 'lii zɔ wa faa we yi? -Solu zɔ wa faa we yi? -Innya: yali wa dia we la, we 'nɛ mɔv? ²² Nɛ, -lu -we mia zizeda, zli 'klɔ we yia 'tlaa. 'In -lu -we mia nikpise 'wɔ, -yɔ wa yia we 'yia. ²³ -ka 'nɔvɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.»

²⁴⁻²⁵ 'In ɔ yi 'yaa we 'bigɔpalɛ: «-We a 'nɔa da nɛ, a zɔvɔ we dli zɔ la. -We a bhua 'wɔ, 'in a yibhɔvɔ nyima, 'mɔ -Lagɔ yia 'wɔbhua ɔ 'ka aɛn yibhɔvɔ. Nɛ, -lukanyɔ mia, ɔ -nɔ wa yia -gɔpalɛ, 'in we 'ka 'wɔzumani. 'In nyime ɔ 'nia -lu duun -ka, we -sele mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

'Mnɔɔ gbɔvɔ nine

²⁶ -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We -yɔ -Lagɔ nyumaa 'wlulapilɛ 'wɔwɔvɔ, mɔ nɛ: nyime yabhlo 'paa 'mnɔ ɔ kpaa. ²⁷ ɔ yi ylaa 'wɔ -mɛ sabɔɔ, ɔ yi 'yliyɔga zɛɔ, mi we mi, 'in we yilimani. 'In sa we mimnia 'wɔla, -zugba we yilimani, we naci 'nɛ ɔ dli zɔ -mɛ.

²⁸ «Nɛ, dɔvɔ zɔvɔ 'mnɔ. Tiatia, we kpɛ tlaa. We kpɛ -ka 'tla 'bhie, we lakpa tlaa. We lakpa -ka 'tla 'bhie, we zalɛ. ²⁹ We -ka zalɛ, 'in wa dia we -bhleka nya. -We ka gbɔ -wa, we -didi bhla ka nyini.»

**-Lagɔ nyumaa 'wlulapilɛ gbɔvɔ nine
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)*

³⁰ -Zezu nɛɛ 'yae: «In 'ka aɛn -yla gbɔvɔ nine yabhlo 'pa 'ya. Lɛɛ -lu -a 'ka -Lagɔ nyumaa 'wlulapilɛ 'wɔpalɛ? Gbɔvɔ nine -mɔmɔ nya -a 'ka wee gbɔ gbaa? ³¹ We 'wɔ su wa laa *mutadi, we 'ya. Wa -ka we 'pada -mɛ, we 'kienyi, we -zi dɔvɔ -gɔvɔ su weee 'ya. ³² Wa -ka we glɔ nɛ,

'in we mia. We -ka 'yilimani 'kadɔvɔ, 'in we zia su weee 'wɔ, we paa 'kliya 'kadɛ, 'in 'zianya dia we zuzu 'wɔ la.»

Sa -Zezu gbaa nyima -yla

³³ Wee gbɔvɔ nine nɛ 'wɔwɔvɔ nya -Zezu gbaa wa -yla -Lagɔvɔ. Sa wa 'kaa we 'wɔlanɔ. ³⁴ We 'nɛ gbɔvɔ nine -papɛ 'wɔbhɔ, ɔ ɔ gba gbɔ bhe. Nɛ, ɔ 'dɛ -bhlo -yɔ ɔ 'bɛnɔnya -ka ladida -mɛ, 'in ɔ gbaa we 'ji weee wa -yla.

*-Zezu belɛ -pɛɛ 'kadɔ zɔ
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)*

³⁵ Wee 'yli -bhlokpadeɛ jibheza, -Zezu nɛɛ ɔ 'bɛnɔnya -yla: «-A 'plɛ 'nyuu kakpe -putu -gɔ.»

³⁶ Wa 'bhua nyima duun glaa, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'bɛnɔnya yia 'glɔ 'wɔbhɔ. Da ɔ -dia la, 'glɔ tɔvɔ mɛ ɔ kwesi. ³⁷ Tɔvɔ, -pɛɛ 'kadɔ yia 'plɛ bɛli, 'in 'nyuu -gbɔgbɔ yia 'glɔ 'wɔslo, -zugba we yeli we. ³⁸ -Zezu -mɔvɔ pɛ 'glɔvɔ lɔgbɛn la. ɔ 'wlu mɛ -sumu -gɔ. ɔ mɛ 'yɛlaa 'wɔ. 'In ɔ 'bɛnɔnya yia ɔ ganɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amiaa -Kanyɔ, -amia tɛ! We'e -la -mɛ -sian 'wɔvɔ?»

³⁹ ɔ -sɔa 'wɔ tɔvɔ, 'in ɔ yia -pɛɛ 'wluo 'kpɛli, 'in ɔ nɛɛ 'nyu -yla: «'Yligbe! Bɛ zɔ!» Tɔvɔ, -pɛɛ yia zɔbɛ, 'in 'nyu -gɔ yia 'wɔvɔ blenyii. ⁴⁰ ɔ nɛɛ wa -yla: «-Mɔmɔ ka 'gbɔ a nɔ 'sa nyanɔa? A 'nɛ -slo 'mɛ dli -gɔ zɔ -wa yi?»

⁴¹ Tɔvɔ, nyanɔ 'kadɔ yia wa dli 'wɔ slo. 'In wa yia layibhalɛ -yibhalɛ: «Mɔvɔ -nyime ɔvɔ -mɔnɛ -mɛ, 'in 'nyu -yɔ -pɛɛ zɔ ɔ 'nɔvɔwɛa?»

5

-Zezu vua zuzu 'nyii

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ 'In -Zezu -yɔ ɔ 'bɛnɔnya yia Galilenyuu kakpe -putu -gɔ nyini, Zelazɛ -nyumaa dɔvɔ -gɔ. ² ɔ 'bhua 'glɔ 'wɔ, 'in ɔ yia lasibhli. Nɔkpasu yabhlo 'tlaa gbawla nyidi, 'in ɔ yia ɔ -yɔyɛ. Nɛ, ɔvɔ nyime mia, zuzu 'nyuu mɛ ɔ 'wɔ. ³ Gbawla -gɔ ɔ gɔa. Nɛ, wa 'nɛ -sɛɛn mneni wa

'ka ɔ gbuan, wa 'de yi nete -llukpe 'wobhu. ⁴ Wa ka bha ɔ so -yo -pekleɛ zu, wa yia ɔ bhu gbuan nete -llukpe nya, ɔ yia nete -llukpe -di, 'in ɔ yia -pekleɛ -nyuma. Nyume 'ni -sleen ɔ kwɛyɔnneni. ⁵ Sabɔoo, zlooo, 'yli weee nya, ɔ mi -mo -gɔgɔnya 'wlu, -mo gbawla -gu 'wokpida, -zugba ɔ nu ɔ 'de le tukpa nya.

⁶ ɔ 'yia -Zezu -yo -mo 'pi, ɔ mnia ɔ -gbe -gwagwie nya, 'in ɔ yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. ⁷⁻⁸ -Zezu neɛ ɔ -yla: «Zuzu 'nyuu, 'tide ɔ 'yi!»

'In ɔ yia 'wokpi 'titeɛ: «-Zezu, Yali -Lagɔɔ 'Yu, -naa lee -gbu pili na gbu 'wola? -Na zukpa -wa, 'na pali 'mi 'klyie 'wu -ni, -Lagɔɔ 'ɲni nya.»

⁹ 'In -Zezu yia ɔ layibha: «'Lee, sa wa la -na 'ɲnia?»

'In we yia we 'bigupalie: «Na 'ɲni wa laa 'Slojaa -zlo. Nii, -a -zu 'wu.»

¹⁰ We yia ɔ zukpa 'pali bhabha nu, ɔ 'na vulu we dudu ni -gu -ni. ¹¹ -Zugba -boboo -zlo mi -bha lililuu datalida, -gɔgɔɔ 'klu -yo. ¹² 'In zuzu 'nyii yia -Zezu zukpa 'pali, we neɛ ɔ -yla: «Nii, kwa -ain -bobonya mia ni 'wu. 'Nyɛ -ain 'yoo -a 'ka we 'wopla.»

¹³ ɔ yia we 'yoo 'nye. Tɔɔn, wee zuzu 'nyii 'tlaa ɔ nukpasu 'wu, 'in we yia -bobonya 'wopla. We kwlia -gɔgɔ -gwagwie nya, 'in we yia 'nyu lu slo, 'in 'nyu yia we 'bha.

Nii, wee -bobo ɲweɛ mneni we 'ka -bobo 'wlu kugbua nyini. ¹⁴ Tɔɔn, -boboo 'yliyɔɔnya yia -gwa. Gbu -we ylia wa, 'in wa yia we gba kudanya -yo 'gbe 'kadɔ nukple. 'In we 'di yia da weee nyini. Nyuma yia -bha 'yia mni. ¹⁵ Wa nyina -Zezu kwesi, nyume ɔ kaa zuzu 'nyii duun 'wu wa 'yia -mɔɔ -yo, -zugba -mɔɔ -di -bha la, -bana nya 'wu, 'in -mɔɔ 'wlukɔɔn ka ladolu, 'in wa yia nyano nu. ¹⁶ 'In gbu ylia zuzu 'nyii 'wokanyo -yo -bobonya, nyuma -wa 'yia -bha, 'in wa yia we 'di -sa. ¹⁷ Wa yia -Zezu bhuhoe nu, ɔ 'bhu wa dudu -gu.

¹⁸ Da -Zezu mia 'glu 'wugblada, nyume zuzu 'nyuu kpaa, ɔ yia ɔ zukpa 'pali nu, ɔ -yo ɔ 'so 'ka -tu. ¹⁹ -Zezu 'ni we ɲwnu, 'in ɔ neɛ ɔ -yla: «Mni -na -buduɲweɛ, -na nyumaa -gbe, 'in -we weee Nyumaa -Kanyo nua -mi -yla le nyazidi nya, -in 'ka we 'di wa -sali.» ²⁰ 'In ɔ yia mni. -We weee -Zezu nua ɔ -yla le, ɔ yia we 'di -sa 'Gbe Kugbua -dudu -gu, 'in we yia wa 'de weee ɲwegaga -sobhali.

'Nywno yabhlo -yo -Zalusu 'ɲwnoyuu gbu
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ -Zezu mnia 'nyuu kakpe yabhlo -gu 'glu nya, 'in nyuma duun yia 'wugbeli ɔ kwesi 'nyuu -gɔgɔ -gu. ²² -Bha *-Lagɔbuduu -kanyo yabhlo yia, 'mo wa laa -Zalusu. ɔ 'yia -Zezu, 'in ɔ yia -mɔɔ bhu -yo bhlili, ²³ 'in ɔ yia ɔ bhuhoe bhabha: «Nii, -na zukpa -wa. Na 'ɲwnoyule mi tɔɔ. Yi, -in 'ka ɔ so -golapali, ɔ 'ka 'pu, ɔ 'ka 'yliyɔgagie 'yi.»

²⁴ 'In -Zezu -yo ɔ 'so yia mni. Nyumaa -zlo kwaa ɔ yoo, nineni wa ninenia ɔ.

²⁵ Nii, 'ɲwno yabhlo mi wa glaa, -mɔɔ kwɛpalie li -zu kugbua le 'so -mɔɔ -yo. ²⁶ -Dotɔɔ -zlo jipea ɔ, wa yia ɔ siali. ɔ ka ɔ 'gwɛzi weee -nyuma, ɔ 'ni 'pu. -Zugba we -yo ɔ salie mni. ²⁷⁻²⁸ ɔ 'nua -Zezuu 'di ni, 'in ɔ neɛ ɔ 'de dli zɛɛ: «In -ka ɔ -bana kwɛzi, in mneni in 'ka 'pu.»

ɔ 'plia nyuma nyidi -Zezu luu, 'in ɔ yia ɔ -bana kwɛzi. ²⁹ -Bha -bhlokpade ɔ 'pɔɔn yia 'wokanu, 'in ɔ yia we 'jiyibheli nu, ɔ ka 'pu.

³⁰ -Zezu yibhelia we 'ji nu, ɔ 'tite ka lubho nu, 'in ɔ yia labhiti -mɔ nyuma nyidi, 'in ɔ yia layibhaɛ: «Nyɔɔ zi na -bana kwɛa?»

³¹ 'In ɔ 'binanya yia we 'bigupalie: «Aya! Nyumaa -zlo mia da -mi ninenida ni, 'lee sa -na yibha la nu, nyɔɔ zi -mi kwɛa?»

³² ɔ yia ɔ 'de -yo latitali. Nyume ɔ nua we le, ɔ 'ka ɔ 'yi. ³³ ɔ 'ɲwno ka nyano nu, -zugba ɔ tɛɛ. -We ylia ɔ,

-mɔɔ ka we 'jiyibhelii 'gbu, 'in ɔ yia -mɔɔ bhu -yɔ bhlili, 'in ɔ yia we 'bigu 'plili -mɔɔ -yla. ³⁴ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dli ka ain pue. A mni, 'wɔtɔtue -dlɔɔ -yɔ ain 'sɔ -mɔ! Amaa gu bhiaoo!»

³⁵ Da -Zezu mia gbu -mɔni gbada, nyuma 'bhua -Zalusɔ -buduɲwɛɛ, wa yia, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In 'na siali Nyumaa -Kanyɔ -ni, -na 'ɲwɔnyu ka tli.»

³⁶ In weli, wa mia gbada, -Zezu yia we yukwli -gulasali, 'in ɔ nɛɛ -Zalusɔ -ylaɛ: «-In 'na nɔnɔ nyano -ni, -in zɔ dli!»

³⁷ We 'ni Pielɔ -yɔ *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan 'wɔbhu, ɔ 'ni ɲwɔnɔ nyumɛ -putu 'ka wa yoo kwa. ³⁸ Wa nɲia -Lagɔbuduu -kanyɔɔ -buduɲwɛɛ, 'in ɔ yia nyumaa -zlo -yɔyɔ -gɔzizlida sɔ weee lɔ, wie -yɔ 'wɔkpɔkpɛɛ nya. ³⁹ ɔ plaa -budu zɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a gbugblolu -nya? Lɛɛ -lu ka 'gbu a wi -nya? ɔ 'ni tli, 'ylaa 'wɔ ɔ mia.» ⁴⁰ In wa yia ɔ gla palɔ.

-Bha ɔ wlelia wa 'dɛ weee. -Slɛɛn, ɔmɔ klaa, 'ɲwɔnyuu dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ 'bɔnɔnya ta, 'in wa yia komi lɔ mni, mɔ 'ɲwɔnyu pia la. ⁴¹ In ɔ yia ɔ sɔ lakpa, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Talita kumi.» (We ji -wa nu: «'Yieslɔɲwɔnyu, in nɛɛ ain -ylaɛ, a -sɔ 'wɔ.») ⁴² Tɔnɔ, ɔ 'ɲwɔnyu yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia nɔ. We yia wa ɲwɛgaga -sɔbhali. Nu, ɔ ka -zɔ kugbua lɛ 'sɔ. ⁴³ -Zezu nɛɛ wa -yla 'klɔ 'cɔɔɔ nya: «A 'na gbalɔ we nyumɛ yabhlogbɔɔ -yla -ni. A 'nyɛ ɔ lililu, ɔ 'ka li.»

6

*-Zezuu -zɔɔ -nyuma 'ni ɔ gbu ɲwɔnɔ
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)*

¹ -Zezu 'bhua -bhɛdɛ, 'in ɔ -yɔ ɔ 'bɔnɔnya 'sɔ yia ɔ -zɔɔ mni. ²⁻³ Wa *Nyapɛylɔ nya, 'in -Zezu yia wa -Lagɔbudu zɔ mni, 'in ɔ yia -mɔ gbu -slolu. Nyuma, -wa ɔ mia -sloluda, we -sɔbhala wa ɲwɛgaga, 'in wa nɛɛ: «ɔɔ mia dɛ ni, ɔ 'ni Maliii yuu? Lee, ɔ 'ni 'Zake klaa, Zozee klaa, Zudi klaa, we -yɔ 'Simɔɔɔ bheli? ɔ

bhɔba 'ni da -ain glaa -mɔ? ɔɔ mia dɛ ni, -budukonyɔ -wa. Wee gbu mia dɛ ni, da ɔ salɔ wea? Gbuɲilo -mɔmɔ -Lagɔ 'nyɛ ɔmɔ, ɔ 'ka -ain -slolua? Nyɔɔ 'nyɛ ɔ 'tɛtɛ, 'in ɔ nu gwɛdigbu ni lɛa?»

We 'dɛɛ 'gbu, wa 'ni ɔ weli 'wɔɲwɔnɔ. ⁴ In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Lagɔgbuɔ -falɔpanyɔ -ka -mɔ, da weee -bha wa zɔa ɔ. Nu, wa'a zɔ -bha ɔ ɔ -zɔɔ, ɔ zɔayli we -yɔ ɔ -buduɲwɛɛ.»

⁵ We 'ni, ɔ ka nyuma -bhlo -bhlo jipe, wa sɔ -gu lapale nya 'wɔbhu, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka gwɛdigbu lɛnɔ, ⁶ in ɔ nɛɛ: «Aya! In 'ni -slɔ 'sasɔkpa -nyuma, -wa'a zɔa -Lagɔ dli -gu, 'yl.»

*-Zezu tiea ɔ 'bɔnɔnya kugbua lɛ 'sɔ
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

-Mɔɔ 'bigu, 'in -Zezu yia kwesi -gbɛnya 'wɔplɔɔ nyuma gbuslolue nya. ⁷ ɔ laa ɔ 'bɔnɔnya kugbua lɛ 'sɔ, ɔ 'ka wa tie 'sɔ 'sɔ, 'in ɔ yia wa 'tɛtɛ 'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu. ⁸⁻⁹ ɔ nɛɛ wa -yla: «We 'ni kɔɔsu -bhlogbɔɔ 'wɔbhu, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ 'wɔ -ni. A 'na 'bhulu 'floo 'wɔ -ni. A 'na 'bhulu *-bada 'wɔ -ni. A 'na 'bhulu 'gwezi 'wɔ -ni. Nu, a -pla -sawkla bhu 'wɔ, a -yɔ -banaa 'sɔnɔ 'na mɔnɔ -ni.

¹⁰ «A -ka 'gbe -mɔmɔ 'wɔ nyini, -budu -we ka ɲwɛɛ a -ka ladɔ, a -gu -bha. 'Yli -we nya a 'ni -slɔ 'wɔsɔ, a 'na 'bhulu -bha -ni. ¹¹ In da -mɔmɔ wa 'ni amiaa 'lakpasu kpa, wa 'ni ain yukwli pulɔ, a gbɔɔ amiaa bhu -yɔ *-bhuhui, 'in nyuma 'ka we 'jiyibheli nu, wa 'ni -Lagɔgbu -yɔɲwɔnɔ.»

¹² Wa mɔna, 'in wa nɛɛ nyuma -yla nu, wa 'bhiti wa dli. ¹³ -Zugba wa vua zuzu 'nyiii -zlo, 'in wa slua guzɔnya duun 'kpɔ 'wluo, 'in -maa pɔa.

*Ewloɔɔ wlaa Zaan wa 'ka ɔ 'bha
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)*

¹⁴ -Zezuu 'ɲni mnenia da weee la, 'in dɔdɔɔ 'wlulapɔnyɔ *Ewloɔɔ yia we 'nɔ. ɔ nɛɛ: «'Zan -Batisɔ -wa. Nu, mɔ -sɔa 'wɔ tɛtɛɲya glaa. We 'dɛɛ 'gbu ɔ mneni ɔ 'ka gwɛdigbu lɛnɔ.»

15 Nyuma talva neɛ: «*Elii -wa.»
 'In talva neɛ: «-Lagagbuu -
 falpanyo -wa, bhlasabhla -
 Lagagbuu -falpanyaa 'yabhlo
 'bhisa.»

16 Nu, Ewlođu 'nva we, 'in ɔ neɛ:
 «Zaan -wa. -Ami wlaa ɔ, 'in wa yi
 bhaa ɔ 'wlu -gu -di. Mo -sɔa tɪtlɪnya
 glaa 'wv.»

17-20 Nu, Ewlođu mia, ɔ ka bha ɔ
 bheli Filipuu 'ɲwɔɔ Ewlodiadi -mɔɔ
 -glosa, 'in ɔ yia -mɔɔ kwa. 'In Zaan
 neɛ ɔ -yla: «Nu, we 'nɪ 'ylinanɪ -
 Lagɔɔ tite 'wv, nyumɛ 'ka ɔ 'dɛɛ bheli
 'ɲwɔɔ kwa.» -Bha Ewlodiadi 'paa
 'cɛ. ɔ 'yibha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nu,
 Ewlođu sɔa Zaan, 'in ɔ -yi we 'ji nu,
 -Lagonyumɛ tiklu -wa. 'In Zaan -ka
 gbada -mɪ, we nanɪ Ewlođu dɔɔɔ, 'in
 we bhitia ɔ 'wlukɔɔn. We 'dɛɛ 'gbu
 Ewlođu 'yibha ɔ 'ka Zaan 'wɔɔv. 'In
 ɔ yia ɔ gbuan, ɔ yia ɔ -kasɔ 'wɔpa
 Ewlodiadi yi ɔ 'bhaa 'gbu.

21 Nu, 'yɪ yabhlo nya, 'in Ewlo-
 diadi yia -jɔɔ 'yɪ. We zɪ mia,
 Ewlođu gwaliyɪ -wa. 'In ɔ yia
 'gbee -cian klaa, 'sɔjaa nyuma 'kadi
 klaa, we -yɔ Galilee -nyuma kpasɪ
 la, wa 'ka 'fɛtɪ -sa. 22 Ewlodiadu
 'ɲwɔɔyɪ plaa, 'in ɔ yia lɪɛ, 'in ɔ yia
 wa dɔɔɔ namani. -Bha ɔɔ dɔɔɔ
 'wlulapɪɪnyɔ Ewlođu gbaa ɔ -yla:
 «Nu, -we a -ka 'yibha, a -zlalɪ 'mɪ we,
 'in in 'ka we aɪn 'nyɛ.» 23 'In ɔ yia
 ɔ -yla biɛ: «Nu, -lu weee a yia 'mɪ -
 zlalia, yoo na nyɛa we aɪn. We yi
 na dɔɔɔ kibhe -zɛɔɔ, 'nyɛa na yia we
 aɪn.»

24 ɔɔ 'ɲwɔɔyɪ 'tlaa, 'in ɔ yia ɔ 'nyaa
 layibha: «Lɛɛ -lu in 'ka ɔ -zlalia?»

'In -mɔɔ neɛ: «A -zlalɪ ɔ 'Zan -
 Batisu 'wlu.»

25 ɔɔ 'ɲwɔɔyɪ mɪa lɔ -gwagwie
 nya, 'in ɔ neɛ Ewlođu -yla: «-We in
 'yibhaa nɪ, mɔ -wa 'Zan -Batisu 'wlu.
 -In -la dɛslɛɛn 'mɪ we -plaa -gu.»

26 We wlaa ɔ 'kɔayɪ la, ɔ ka bi ɔ
 -limaa 'yibadu 'gbu, ɔ 'nɪ mneni ɔ
 'ka gba nu, ɔ 'nɪa we ɲwɔɔ. 27 ɔ yia
 'sɔjayu yabhlo la, ɔ neɛ ɔ -yla: «Mɪnɪ,
 -in -di -bha 'Zan -Batisu 'wlu, -in -yɔ
 we yi.»

28 ɔ mɪa -kasɔ 'wv, ɔ yia Zaaan
 'wlu -bha -di, 'in ɔ yia we -plaa -gu
 ladi, 'in ɔ -yɔ we yia yi. ɔ 'nyɛa we ɔɔ
 'ɲwɔɔyɪ yoo, 'in -mɔɔ yia -mɔɔ 'nyaa
 we kwa.

29 Zaaan 'bɪnɔnya 'nva we 'di, 'in
 wa yia ɔ 'kwie 'bɔmɪnɪ, wa 'ka we
 gbawla 'wɔfa.

-Zezu 'nyɛa nɔkpasia 'wlu glɔ -
 bhlo 'wlu gbu lililu

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zn 6.1-
 14)

30 -Zezuu tietienya yia lɔ, 'in wa -
 yɔ ɔ 'sɔ yia 'wɔlɔgbeli. Gbu weee wa
 nva lɛ, -we wa -slolua nyuma, 'in wa
 yia we 'di ɔ -salɪ. 31 Nyumaa -zlo, -wa
 yia, -wa mɪa, wa 'gbu, -Zezu -yɔ ɔ
 'bɪnɔnya 'nɪ mneni wa 'ka lɪ. 32 We
 'gbu ɔ neɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «-A mɪnɪ da
 mɪa blenyɪ, -a 'ka -mɔɔ ladi.»

'In wa 'dɛkpɔa yia 'glɔ 'wv -bho,
 'in da nyuma 'nɪa -mɪ, wa yia -mɔ
 mɪnɪ. 33 Nyuma duun 'yia da wa -yɔ
 mɪnɪda, 'in wa yia wa yibheli. 'In
 'gbe weee 'wv -nyuma yia ɔ 'yu zili
 bhɔ -gu -gwagwie nya.

34 -Zezu 'tlaa 'glɔ 'wv, 'in ɔ yia
 nyumaa -zlo -yɔyɪ. Wa 'wv bhlabhɛ
 -we 'nɪ 'yɪiyɔzɔnyɔ -ka. We 'gbu wa
 laa ɔ nyazɪ 'wv, 'in ɔ yia wa gbu duun
 -slolɔ.

35 Jibhe zɔa, ɔ 'bɪnɔnya bɛa ɔ
 kwesi, 'in wa neɛ ɔ -yla: «Da -mɪnɪ
 -tlɔɔ la, 'in 'yɪ ka -fla. 36 Gba wa
 -yla, wa mɪnɪ kɔɔɔɔɔ -yɔ 'gbenya
 mɪa da -aɪn kwesi 'wv, wa 'ka wa
 'dɛɛ lililu zɔ.»

37 ɔ neɛ wa -ylac: «Amɪaa 'dɛ 'nyɛ
 wa lililu!»

Wa neɛ: «'Cɔ gbetaa lubho -gwɛzi
 'nɪ mneni we 'ka wa 'floo zɔ.»

38 'In ɔ neɛ wa -yla: «'Floo zuma mɪ
 aɪn kwɛɛɛ? A mɪnɪ a 'ka we zɛɪ.»

Wa zɛɪa we, 'in wa neɛ ɔ -yla: «Nu,
 'floo gbu -yɔ zibhɪi 'ya sɔ mɪa -bha.»

39 -Bha ɔ gbaa wa -yla, -maa 'tɔɔ
 nyuma nu, wa -di la -zlo ɲwɛɛ -petu
 kɔɔ -gu. 40 'In wa yia -zlo ɲwɛɛ
 ladi. -Zlo yabhlo ka nyuma 'wv
 glɔ gbu, 'in talva ka 'wv glɔ 'sɔ 'ya
 kugbua. 41 -Zezu 'bhua wee 'floo

gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wɔ, ɔ ylaa yali, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ didlia wee 'floo la, 'in ɔ yia we ɔ 'binɔnya yoo 'nye, wa 'ka we nyuma 'wɔladlili. 'Sa -bhlokpade ɔ dlilia nyuma weee zibhi 'wɔ la. ⁴² Wa 'de weee lia, 'in wa yia lɔ. ⁴³ 'Floo pɔnɔ -yɔ zibhi -we wa sialia, we nyini -cɛɛ kugbua lɛ 'sɔ. ⁴⁴ Nyuma -wa lia, wa nɔkpasia mia wa glaa, wa nyini nyumaa 'wlu glɔ bhlo 'wlu gbu (5.000).

-Zezu nɔa 'nyu -gv

(Mt 14.22,32; Zn 6.15,21)

⁴⁵ Tɔɔn, -Zezu nɛɛ ɔ 'binɔnya -yla: «A -bho 'glɔ 'wɔ, a -galɔ 'mɪ 'yu -mɔ Betisaida mnɪda. 'In in 'ka waa nyuma weli 'pa.» ⁴⁶ Wa 'bhɔbhɔ -yɔ, 'in ɔ yia -gɔgɔ 'wlu mɪ, ɔ 'ka -Lagɔ bhuhhoe.

⁴⁷ -Kwitatukpa ylumana la, -zugba -Zezuu 'binɔnya mɪ -mɔ 'nyu -nyɪdɪ 'glɔ 'wɔ, 'in ɔmɔ mia dɔdɔ, ɔ 'de -bhlo. ⁴⁸ -Zezu 'yia nɪ, -maa mɪ siada, -pɛɛ mɪ wa 'klɔ -yɔ -gbɛ in bhɔlɔda, 'in 'glɔ -papɛ kalɔ -yɔ, tiatia -kɔkɔ gboa, 'in ɔ yia wa 'bɪ mɪ 'nyu -gv -nɔnɔe nya, ɔ 'ka wa -gv yɪ. ⁴⁹⁻⁵⁰ Wa 'yia ɔ -yɔ nɔda -mɔ 'nyu -gv, wamɪ nɛɛ 'sa 'kuzu -wa. Wa 'de weee 'yia ɔ -yɔ, 'in wa yia nyanɔ nɔ. Wa 'kpɪa 'wɔ, -Zezu nɛɛ: «A 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ, -amɪ -wa, a palɔ dlɪ la.»

⁵¹ 'In ɔ yia wa lɔ -bho -mɔ 'glɔ 'wɔ, 'in -pɛɛ yia zɔbɛ. Wee gbu 'nɪ wa nɔwɛgaga -sɔbhali -sɛ. ⁵² Nɪ, wa yukwli -yɔ 'tɛlaa 'gbɔ, -Zezu 'nyɛa nyumaa -zlo lililu gwɛdi sa, wa 'nɪ ɔ 'tɛ yibheli.

⁵³ -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya -dia 'nyu 'wɔ, wa nɪnia Zenezalɛti -dɔdɔ -gv, -mɔ wa jia 'glɔ lubhu. ⁵⁴ Wa mɪ 'glɔ 'wɔ lasibhlida, 'in nyuma yia -Zezu yibheli. ⁵⁵ Wa -yɔ 'pulo -pulue mɪ 'gbe weee 'wɔ 'plɪda, 'in da wa -ka 'nɔ nɪ, -Zezu mɪ -bha, 'in wa mɪna -mɔ, wa -yɔ wa guzɔnya 'sɔ, -zugba -maa mɪ 'sowli 'wɔ. ⁵⁶ Da ɔ -ka mɪ, 'in wa laa ɔ guzɔnya. We yi kɔda -zɛoo, we yi -zɔɔ -zɛoo, we yi 'gbe 'kadɔ 'wɔ -zɛoo, 'in wa palia wa

guzɔnya -zejila 'wɔ la. 'In wa palia -Zezu zukpa nɪ, ɔ 'ka wa guzɔnya 'yoo 'nye wa 'ka ɔ -banaa nɔwɛ kwɛzi. 'In -wa weee zia we kwɛ, -maa yia 'pɔ.

7

-Zezu -yɔ Zuifɔv tite

(Mt 15.1-9)

¹⁻⁴ Bha Zuifɔv -yɔ Falizinyumaa -gbɛ, wa 'nɪ -slɔ kwɛ budo 'nanɔv, wa'a li. Nɪ, wa dɔkpasɔ tite -wa, 'mɔ wa zɔa 'nɔnɔwɛ. Nɪ, wa -ka lɔkɔ 'wɔbhɔ, wa 'nɪ -slɔ budo, wa'a li. Tite tɔlɔa wa dɔkpasɔ tia wa -yɔ, 'in wa zɔ 'yaa -mɔv 'nɔnɔwɛ. Sa 'bhisa, nyidanya klaa, -tɔkpɔnya klaa, we -yɔ 'wɔmanɔ -kɔpɔnyaa 'wɔ lawɔlɔe.

'Yɪ yabhlo nya, Falizinyuma -yɔ -Lagɔ titee gwesanya 'bhua -Zeluzalɛmɔ, 'in wa yia -Zezuu -gbɛ 'wɔgbeli. -Bha wa 'yia nɪ, ɔ 'binɔnya tɔlɔa mɪ kwɛ pɔv in lilida. Nɪ, -maa 'nɪ kwɛ budo. ⁵ Wa nɛɛ -Zezu -ylɛ: «-Na 'binɔnya lilia kwɛ pɔv. Wa 'nɪ -amɪa dɔkpasɔ tite 'nɔnɔwɛ zɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbɔ wa yi 'sa nɔa?»

⁶ ɔ yia we 'bigɔpalɛ: «Weli 'sɔ -nyuma! -We -Lagɔgbɔv -falɔpanyɔ Ezaii celia ɔ 'sebhɛ 'wɔ, gbɔzɔnɔ -wa: «Waa nyuma mia, nɔwɛ la wa nɔnɔa mɪ,

nɪ, wa dlɪ 'nɪ 'mɪ -gv -mɪ.

⁷ Bhebhe wa yilimania 'mɪ.

Nɪ, tite wa slolua,

'in wa laa -Lagɔ tite,

nyumaa 'dɛkpɔaa -gbɛ we 'bhua.»

⁸ Nɪ, a ka -slɛn -Lagɔ dɔmagbɔ 'yitide, 'in a nɔa nyumaa dɔmagbɔ lɛ.»

⁹ ɔ nɛɛ 'ya wa -ylɛ: «A mɪna 'yɪ! A 'yibha a 'ka amɪa dɔkpasɔ tite 'nɔnɔwɛ zɔv 'gbɔ, a yia -Lagɔ tite 'yitide. ¹⁰ Moizɪ nɛɛ:

«Zɔ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nɔnɔwɛ.»

'In:

«ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛɪ,

'bha wa bhaa ɔ.»

¹¹ 'In amɪa, a nɛɛ: nyumɛ ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nɪ, «-We in

'ka yaa aɪn 'nyɛ, mʊ -wa «Kɔlɔban»
 › (we ji -wa ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ),
 12 amia 'nyɛa ɔ 'yoo, ɔ'ɔ nʊ -sɛɛn -lu
 yabhlogbɔɔ lɛ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ
 -yla. 13 A -ka 'sa nɔda -mɪ nɪ, 'in a
 saa -Lagɔwɛlɪ la, amiaa bhlasabhla
 gbʊʊ 'gbʊ. 'In a nʊa we 'gbʊ 'sasɔkpa
 -gbʊ duun tɔlʊa lɛ.»

*-We plalia nyime pɔɪn mʊ nɪ
 (Mt 15.10-20)*

14 -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'in -Zezu yia nyimaa
 -zlo la, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A pʊ
 yukwli, -we na yia gbaa a 'ka we
 'nʊ. 15 Lililu nyime lia nɪ, we'e -plali
 ɔ pɔɪn. Nɪ, gbʊ -we ɔ gbaa, -we 'bhʊa
 ɔ dli zɔ, mʊ plalia ɔ pɔɪn. [16 -ɔ -ka
 'nʊnʊ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nʊ we.]»

17 Da -Zezu 'bhʊa nyima glaa, ɔ
 plaa -budu zɔ, 'in ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ
 wee gbʊʊ ninee 'ji layibha. 18 'In ɔ
 nɛɛ wa -ylaɛ: «Amia'a 'nʊ 'ya -mʊʊ
 'wɔlɔa? A yibheli we 'ji nɪ, -lu -we
 nyime lia, we'e -plali ɔ pɔɪn. 19 Nɪ,
 wee lililu mia, we'e mni ɔ dibhe 'wʊ,
 ɔ nʊkplɛ we mni. -Mʊʊ 'bɪgʊ, 'in ɔ
 plaa 'kwla -yɔ.» -Bha ɔ gbaa nɪ, wa
 mneni wa 'ka lililu weee li.

20 'In ɔ nɛɛ 'yaaɛ: «Wee -lu -we
 bhʊa nyimeɛ dli zɔ, mʊ plalia ɔ pɔɪn.
 21 Wee -lu -we bhʊa nyima 'wʊ, -
 mʊ wa dli zɔ, mʊ -wa nɪ: wa pɔpali
 'wlukʊʊn la 'nyumeɛ, wa ka mʊtnɪ
 kwɛ, wa yli 'wie, wa bha nyime,
 22 'in 'ɲwɪ -yɔ nyima -putu dia -
 budu 'wʊ.* Wa 'yibha wa 'ka -
 gɔgali. Gbonyuu wa nʊa lɛ, wa -
 lima wa nʊa -dawli 'wʊ. Wa'a zɔ
 tite 'nɔɲwɛ. Wa ka zenyi, 'in wa
 saa nyime 'ɲnɪ. Wa yilmania wa
 'dɛ, wa 'wlukʊʊn ka -nyumɔ. 23 Wee
 gbonyii mia dɛ, mʊ tlaa nyimeɛ dli
 zɔ, 'in mʊ plalia ɔ pɔɪn.»

*'Lakpaɲwɔ ɲwnua -Zezuu gbʊ
 (Mt 15.21-28)*

24 Da -Zezu 'bhʊa -bha, 'in ɔ yia
 Tili -dʊdʊ -gʊ mni, -mʊ ɔ plaa -budu
 zɔ. ɔ 'nɪ 'yibha nɪ, nyime 'yɪ ɔ, 'in ɔ
 'nɪ mneni ɔ 'ka zize. 25-26 Nɪ, ɔ plaa

-budu zɔ, tɔʊn, 'ɲwɔ yabhlo yia ɔ -
 gbɛ yi. ɔ ɲwɔ mia, 'lakpaɲwɔ -
 wa: Sili -dʊdʊ yabhlo wa laa Fenisi,
 -mʊ wa gwalia ɔ. Nɪ, ɔ ka 'ɲwɔyʊ,
 'mʊ zuzu 'nyuu kpaa. 'In ɔ ɲwɔ
 yia -Zezu -yɔbɛ, 'in ɔ yia ɔ bhʊ -yɔ
 bhlili, ɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa, zuzu
 'nyuu -we kpaa na 'yʊ nɪ, -in vʊ
 we.»

27 ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Ylaashɪ -ka lida -mɪ,
 we 'nɪ tikli -mɪ wa 'ka 'ylaashɪ lililu
 zɔsa wa 'ka we gwɪ zɔ viteli, we 'nɪ
 mʊʊ?»

28 ɔ ɲwɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ,
 gbʊzɔnʊ -wa. Nɪ, gwɪ -ka 'tabhle zɔ -
 mɪ, 'in 'ylaashɪ -ka lida -mɪ, wee lililu
 -we bhlia, gwɪ lia we. We 'nɪ mʊʊ?»

29 ɔ nɛɛ: «-We a gbaa, gbʊzɔnʊ -
 wa. We 'gbʊ a 'bhiti lʊ. Nɪ, zuzu
 'nyuu -we kpaa amaa 'yʊ, in ka we
 vʊ.»

30 ɔ mni lʊ, ɔ nynia ɔ -buduɲwɛɛ,
 -zugba ɔ 'yʊ pɪ lii -gʊ la, zuzu 'nyuu
 ka ɔ 'yitide.

-Zezu jipea bhobho

31 -Zezu 'bhʊa Tili -dʊdʊ -gʊ, ɔ -
 dia Sidɔn -yɔ 'Gbe Kugbua -dʊdʊ
 'wʊ, 'in ɔ yia Galilenyʊ kwesi lʊyi.
 32 Nyime -ɔ'ɔ 'nʊa, 'in -ɔ'ɔ gbaa, -bha
 wa -yɔ ɔ yia, 'in wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na
 zukpa -wa, pali ɔ -na sɔ -gʊ la ɔ 'ka
 'pʊ.»

33 -Zezu -yɔ ɔ 'sɔ 'bhʊa nyima glaa,
 'in ɔ yia ɔ ɔ guzɔnyɔɔ yukwlii 'yoo
 'wʊ -kwetiya fa. -Bha -Zezu tlia -dlɛ
 ɔ -kwetiya -yɔ, 'in ɔ yia ɔ mʊ kwɛzi.

34 Tɔʊn, 'in ɔ yia yali yla, 'in ɔ yia
 -nyii slu, 'in ɔ nɛɛ ɔ guzɔnyɔ -yla:
 «Efata», -mʊʊ ji -wa nɪ: «-In -kali.»

35 -Bha -bhlɔkpade ɔ 'pʊa, 'in ɔ yia
 gba, 'in ɔ yia 'nʊ. 36 -Zezu nɛɛ waa
 nyima -yla: «A 'na gbalɪ we nyime
 yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.»

'In sa ɔ ɔ -Zezu zʊa wa 'dɪ, nɪ, wa'a
 gbalɪ we -nɪ, wa 'nɪ 'sa nʊ. 37 'In
 wa -yɔ we gbagbɛ yia da weee mni.
 Nwɛgaga ka wa -sɔbhalɪ, 'in wa nɛɛ:
 «Aya! ɔ lɛnɔlu weee mia 'yli we

* 7:22 Glekɪwɛlɪ 'wʊ, we ji -wa nɪ, -wa kokwalia, wa -yɔ nyima -putu dia -budu 'wʊ.

nanīa. -Wa'a 'nvaoo, 'in -maa nva,
-wa'a gbaao, 'in -maa gbaa!»

8

-Zezu 'nyea nyima 'wlu glv -bhlo
lililu

(Mt 15.32-39)

¹ We bhla, 'in nyima duun yi 'yaa
-Zezu 'bi yi. Lililu 'ni -mi. -Bha -
Zezu laa o 'binanya, 'in o nee wa -
ylae: ² «Ni, nyazi nyuma ni laa 'mi
'wv. Wa 'yli ta ni -zugba wa mi 'mi
'bi, 'in lililu ka bhia. ³ Wa 'ni -slv li.
In -ka gba, wa mni lv ni, wa mneni
wa 'ka 'yloogblv bhlili. Ni, tlvba
'bhuda -tlvlu la.»

⁴ O 'binanya yia we 'bigupale:
«Aya! -Amia -flii 'pipi, da -a 'ka 'floo
'yi -a 'ka wa 'nye, 'in wa 'ka lua?»

⁵ O nee: «'Floo zuma mi ain
kwεεa?»

-Maa nee: «'Floo gbeso.»

⁶ In o nee nyima -yla: «A -di dudu
la.»

O 'bhua wee 'floo 'wv, o 'paa -Lago
fuo, 'in o yia we ladidli. O 'nyea we o
'binanya yoo, 'in -maa yia we nyuma
'wladlili. ⁷ Zibhi yua tlvba mia -
bha, o 'bhua we 'wv, 'in o yia we -
Lago kwεε zv. O 'nyea we o 'binanya
yoo, -maa yia we nyuma 'wladlili.
⁸ Wa lia, 'in wa yia lv. -We wa siala,
we yia -cice gbeso ye. ⁹ Ni, -wa lia,
wa mneni wa 'ka nyima 'wlu glv -
bhlo (4.000) nyini.

Falizinyima ylaa -Zezu la

(Mt 16.1-4)

¹⁰ -Zezu 'nyea wa 'yoo toun, o
yia 'glv 'wobho o -yo o 'binanya 'so,
'in wa yia Dalimanuta -dudu -gv
mni. ¹¹ Falizinyima yia, 'in wa yia
-Zezu kpeli, wa nee o -ylae: «-In nu
gwεdigbv yabhlo le, 'in -a 'ka we 'jiy-
ibheli nu, -na 'tite mia, -Lago 'nyea -
mi we.»

¹² -Zezu yia nyv laslu, 'in o nee:
«Lee -lu ka 'gbv amia desleen -nyuma
'yibha 'sa gwεdigbva? In nee ain -
yla gbvzov sae: waa -mani 'na 'ka
gwεdigbv yabhlogbv 'yi.»

-Zezuu 'binanya 'ni o 'tite 'wlanv
(Mt 16.5-12)

¹³ -Zezu yia -bha wa ti. O -yo o
'binanya 'so, wa yia 'glv 'wv -gbia,
'in wa yia 'nyuu kakpe yabhlo -gv
mni. ¹⁴ O 'binanya ka dlv, wa 'ni
lililu 'wobhu. 'Floo yabhlo -tva -m
'glv 'wv, mv -bhlogbv -tva wa kwεε.
¹⁵ -Zezu yia wa gbv -yla lapali: «A zv
amīaa 'de 'yliyv. A 'na 'tideli amīaa
'de 'yi Falizinyimaa 'floo *gvv -yo
Ewlovv nyumaa -nv -yla -ni.»

¹⁶ -Bha o 'binanya gbvghalia -yla:
«Ni, 'floo 'ni -ain kwεε -mi. We 'gbv
o yi 'saa gba.»

¹⁷ -Zezu yibhelia we 'ji, 'in o nee
wa -ylae: «Lee -lu ka 'gbv a gba 'sa?
A 'ni 'floo 'wobhu -wa yi? A 'ni -slv
we 'wlanv? Amīaa yukwli -yo 'tea
la yi? ¹⁸ A ka 'yli 'klv -yo, 'in a'a 'yi
la. A ka yukwli, 'in a'a 'nv. Amīaa
dlu -bho we -gv. ¹⁹ Ni, in ka zlime
'floo gbu nyumaa 'wlu glv -bhlo 'wlu
gbu (5.000) 'wladlili. -Cicee yeye -
nv zuma -tv zlime 'wva?»

Wa nee: «-Cice kughua le 'so.»

²⁰ In o nee: «In dlili 'yaa 'floo
gbeso nyumaa 'wlu glv -bhlo (4.000)
'wla naa?»

Wa nee: «-Cice gbeso.»

²¹ O nee wa -yla: «Aya! A 'ni -slv we
'wlanv?»

-Zezu jipea 'lōnyo

²² -Zezu -yo o 'binanya nyina
Betisaida, 'in wa yia o 'lōnyo -la.
Zukpa wa palv o zukpa nu, o zv -m
kwε. ²³ -Zezu kpaa o so la, 'in o -yo
o 'so yia 'gbe lvv mni. -Mbv 'bigv, 'in
o yia o -dle 'yli -gv tli, 'in o yia o so
-gv lapali. O nee o -ylae: «-Na yi -lu
yabhlo -yov?»

²⁴ O -bloa 'yli, o nee: «Nyima na
yia -yo, wa 'wlv sunya. Ni, wa mi
noda.»

²⁵ -Zezu palv o 'yli -gv so la 'ya, 'in
o 'yli yia -blo, 'in o yia layi 'vayv. ²⁶ O
nee o -yla: «Mni -na -buduvwee. -In
'na plali -zv -ni.»

Pielɩ nɛɛ nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -
Bhasanyɔ

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-20)

²⁷ -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya mɩa
'gbenya -we mɩa Sezalee Filipu
kwesi nokplɛ. Wa mɩ 'yloogblo
nɔda, 'in -Zezu yia wa layibha:
«'Lee, nyɔɔ nyɩma palɩ 'mɩ 'wɔa?»

²⁸ Wa 'palɩ we 'bɩɖ, wa nɛɛ:
«Nyɩma nɛɛ nu, 'Zan -Batɩsɩ -in -
mɩa. Tɔlɔa nɛɛ, Elii -in -mɩa, 'in
tɔlɔa nɛɛ 'yae, bhlasabhla -Lagɔgbu
-falpanyaa 'yabhlo -in -mɩa.»

²⁹ ɔ nɛɛ wa -ylae: «'In amɩa, a nɛɛ,
nyɔɔ in -mɩa?»

'In Pielɩ nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -in
-mɩa.»

³⁰ -Zezu nɛɛ: «A 'na gbalɩ we
nyɩme yabhlogbɔɔ -yla -nɩ.»

-Zezu gbaa ɔ 'dɛɛ tɩtɩgbɔ

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Nu, -Zezu bhlɩa ɔ 'binɔnya
gbuslɔlue, ɔ nɛɛ wa -yla: «We mɩ
nu, ɔɔ *Nyɩmɛ 'Yu sɩa bhabha.
Nu, Zuifɩ nyɩma kpasɩ klaa, *-
Lagɔbubɔnyaa -cɩan klaa, we -yɔ -
Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ
-saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'in 'yɩ 'sɔ,
we tanɩ nya, tɩtɩnya glaa ɔ yia
'wɔsɔa.»

³² 'Sa ɔ gbaa we sa bɛblɛɛ, 'in Pielɩ
yia ɔ -glɩma lalɩ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-
In 'na gbalɩ 'sa -nɩ.» ³³ -Zezu 'bhitia
la, ɔ ylaa ɔ 'binɔnya, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla
'klɔ 'cɩcɩ nya: «*-Saatan, bɛ lɔ! 'Bhu
'mɩ kwesi. Nu, -in pɔpalɩ 'wlukɔɔn
la -Lagɔ 'bhisa, nyɩma 'bhisa -na
pɔpalɩ 'wlukɔɔn la.»

³⁴ ɔ laa nyɩma -yɔ ɔ 'binɔnya, 'in
ɔ nɛɛ wa -ylae: «Nyɔɔɔ nyɔɔ -ka gba
ɔ 'ka 'mɩ 'bɩ nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dlɩ, ɔ
'bhu ɔ sɩasɩɛ *su 'wɔ, 'in ɔ 'ka 'mɩ
'bɩ yɩ. ³⁵ Nu, nyɔɔɔ nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ
'yliyɔgagie 'wɔɖ nɩ, 'wɔ ɔ yia we
bɔa. 'In ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagie 'wɔbɔ
-Lagɔgbɩ -yɔ na 'gbɩ, 'yliyɔgagie -we
'nɩa bhlɔluda -ka, 'mɩ -mɔɔ yia 'yɩa.
³⁶ Nu, nyɩmɛ -ka dɔdɔ -gɩɩ zɔzɔnɩ
wee 'yɩ, 'in ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagie 'wɔbɔ
nɩ, lɛɛ -lu ɔ 'yɩ we 'wɔa? ³⁷ Nu,
-lu yabhlogbɔɔ 'nɩ mneni we 'ka

nyɩmɛ 'yliyɔgagie zɔ. ³⁸ Nu, Nyɩmɛ
Yu yia yia ɔ Didee 'ɲɩmɩnɛɛ san
'wɔ, ɔ -yɔ ɔ -mɔwɩ -anzɩnya 'sɔ, -wa
nɔa -Lagɔɔ dɔmagbɩ lɛɛ -gbɛ. Nu,
dɛslɛn -nyɩma, -wa 'nɩa tɩklɩ -mɩ, 'in
wa nɔa gbɩnyuu lɛ, wa glaa, ɔ -ka in
-yɔ na wɛɩ zɩ nɩ, -amɩ, zɩ in -ka yɩ
nɩ, 'in na nɩ 'yaa ɔnɩ zɩ.»

9

¹ ɔ nɛɛ wa -yla: «Nu, in nɛɛ aɩn -yla
gbɔzɔnɩ saɛ: amɩa -wa mɩa da -seli,
aɩn glaa, tɔlɔa ka *-Lagɔɔ nyɩmaa
'wlulapɩɩ 'yɩ yida 'tɩɛ nya, 'bhie,
wa 'kaa tɩ.»

-Zezuu 'binɔnya ta 'yɩa ɔ 'tɩɛ

(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

² 'Yɩ gbu 'plɩa, we gbelibhlɔnɩ
nya, -Zezu laa Pielɩ klaa, *'Zake
klaa, we -yɔ *Zaan, 'in wa 'dɛ -mɩnɔa
'bhie yia -gɔɔ 'kadɔ 'wɩ mɩnɩ. -Mɔ
ɔ 'klɔ 'bhitia wa 'yɩya 'wɩ. ³ 'In ɔ
'wɩ -bana yia pɔmanɩ tenyɩ. Lɩ we
la. Nyɩmɛ ɔ 'kaa 'sa -bana pɔmanɩ
dɔdɔ -gɩ, -mɔɔ -kanyɔ 'nɩ -mɩ. ⁴ -Bha
wa 'yɩa Moizɩ -yɔ Elii 'sɔ -yɔ, -zugba
-maa -yɔ -Zezu mɩ 'dɩ -sada. ⁵⁻⁶ 'In
nyanɔ yia wa dlɩ 'wɩ slo. Wɛɩ -we
Pielɩ 'kaa gba, ɔ 'nɩ we -yɩ. -Bha ɔ
gbaɛ: «*Wɩlabi, -amɩaa -seli -mumɩ
nanɩ 'yɩ! Palɩ yua ta -a yia 'sɔbha,
-na -nɩ -bhlo, Moizɩ -nɩ -bhlo, Elii
-nɩ -bhlo.»

⁷ -Bha yalɩpɔa wɛɩa wa 'wɩ, 'in
wɛɩ yabhlo yia wee yalɩpɔa nyɩɩ
'tɩa, we nɛɛ: «ɔ mɩa dɛ, na Yu -wa,
in -kalɩ ɔ zɛ. A pɔlɩ ɔ yukwɩ.»

⁸ Tɔɔn, 'in -Zezuu 'binɔnya yia
latitalɩ, we 'nɩ -Zezu 'wɔbɩ, wa'a 'yɩ
nyɩmɛ yabhlogbɔɔ -yɔ.

⁹ Wa mɩa -gɔɔ kwlɩda, 'in -Zezu
nɛɛ wa -yla: «-We a 'yɩa da nɩ,
nu, ɔɔ Nyɩmɛ 'Yu 'nɩ -slɔ tɩtɩnya
glaa 'wɔsɔ, a 'na gbalɩ we nyɩmɛ
yabhlogbɔɔ -yla -nɩ.»

¹⁰ Wɛɩ -we -Zezu gbaa wa -yla,
wa ka we 'nɩnɩ we zɩ. 'In wa yɩbhalɩ
-yɩbhalɩ la: nu, ɔ nɛɛ: «Nyɩmɛ 'ka
tɩtɩnya glaa 'wɔsɔ. Sa -mɩɩ 'jɩ
mɩa?»

¹¹ 'In wa yia o layibha: «'Lee, lee -lu ka 'gbu -Lagoo titee gwesanya gba nu, *Elii 'kaa yi tiaa?»

¹² O nee: «Gbuɔɔnu -wa: Elii 'kaa yi tia o 'ka -lu weee we 'bi 'wu la. We mi celida *-Lagosebhe 'wu, nu, oo Nyumee Yu yia sia bhabha, 'in wa 'ka o veli. -We ka 'gbu we mia celida, a -yi we 'jii? ¹³ 'In in nee ain -yla: Elii ka yi pepe. 'In sa wa 'yibhaa, 'sa wa sialia o. Sa we mia -benyi celida -Lagosebhe 'wu, 'sa we 'plia.»

*-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)*

¹⁴ -Zezu klaa, Piel klaa, 'Zakee klaa, Zaan klaa, da wa nynia wa -lima -gbe, wa -talia -ma, -zugba nyumaa -zlo ka -maa gbeli. -Lagoo titee gwesanya mi wa glaa. Wa -yo wa 'so mi gbu gbada. ¹⁵ Wa 'yia -Zezu, tsoon wa yia nwe -ga, 'in wa yia o -gbe mni -gwagwie nya, wa 'ka o fusa.

¹⁶ -Zezu yia o 'binonya layibha: «-A 'nu -seli? Lee gbu a gbaa?»

¹⁷⁻¹⁸ Nyime yabhlo 'palia we 'bigbe: «-Slolunyo, -mi in -laa na 'yu. Nu, zuzu 'nyuu ka o kpa. We ka o weli 'wobhu, o'o gba. Da we -ka o kpali, la we bhli o. 'Fufli tlaa o nwee, o lia gla 'wu, 'in o slelia. In ka -na 'binonya bhubhoe, wa 'ka wee zuzu 'nyuu vu. Wa 'ni we mneni.»

¹⁹ -Zezu nee wa -yla: «Desleen -nyuma, -wa'a zu dli, 'yli zuma in -yo ain 'so 'ka lia? 'Yli zuma in 'ka amiaa 'gba zo 'yigbede -tua? A -yo oo 'yu 'so yi.»

²⁰ 'In wa -yo o yia yi. Da o 'yia -Zezu, 'in wee zuzu 'nyuu yia o lazuklu 'titee, 'in o yia bhli, -zugba o glipe, 'fufli tla o nwee. ²¹ -Zezu yia o dide layibha: «We dia gwe, we -zu zuma nua?»

O dide nee: «O mi -sele, 'in we yia gwedi. ²² We 'ka o 'bhaa 'gbu, 'yli talva zli, 'in we paa o -kosu 'wu, 'in we paa o 'nyu lu. Nu, -in -ka mneni -in 'ka -ain 'wusa, 'yli -ain nyazi. Be -ain -yo.»

-Zezu nee: ²³ «Lee -lu 'ka 'gbu -na gba nu, -in -ka we mnenia? -O zua -Lagoo dli -gu, o mneni o 'ka -lu weee lenu.»

²⁴ -Bha oo 'yuu dide 'kpia 'wu, o nee: «In ka dli -sele -Lagoo gbegebein, -sa 'mi 'wu, 'in in 'ka dli zu weee.»

²⁵ -Zezu 'yia nu, nyumaa -zlo mi o -gbe yida, 'in o yia wee zuzu 'nyuu 'wluo 'kpili: «-Mi zuzu 'nyuu, -mi nua we le, 'in nyime'e gbaa, in o'o 'nua. In nee: 'tide o 'yi. -In 'na kpali 'masleen o -ni.»

²⁶ We zuklua oo 'yu la 'titee, 'in we yia o 'yitide 'wukpikpie nya, 'in o yia lapl 'kwie 'bhisa. We 'gbu talva nee: «O ka tli.»

²⁷ -Zezu yia o so -yo o 'wobhulu. O -soa 'wu, 'in o yia 'yigbe.

²⁸ -Zezu -yo o 'binonya plaa -budu zo, 'in wa yia o layibha: «Wee zuzu 'nyuu mia de ni, lee -lu ka 'gbu -a yi we yuvue sialia?»

²⁹ O nee wa -yla: «'Sasupka -zuzu 'nyii mia de ni, we 'ni -Lagoo bhuhhoe -bhlogbo 'wobhu, wa 'ni mneni wa 'ka -muvu vu.»

³⁰ Wa 'bhua -bha, 'in wa yia Galilee -dudu -gu 'plili. -Zezu 'yibha wa 'na yibheli o da ni. ³¹ O -slolua o 'binonya gbu, o nee: «Oo Nyumee 'Yu wa yia nyuma yoo 'nyea, 'in wa 'ka o 'bha. 'Yli 'so, we tanu nya o yia tititinya glaa 'wusa.»

³² Nu, -we -Zezu gbaa, o 'binonya'a 'nu we 'wola. Wa mi nyanoo nuda 'gbu wa 'ni o layibha.

Sa nyime 'ka nu, 'in o 'ka -mi tiklu -Lagoo 'yua?

³³ Wa nynia Kapenaumu, wa plaa -budu zo, 'in -Zezu yia wa layibha: «Moo -di a -sa yaa 'yloogblua?» ³⁴ 'In wa -gu yia lasubha. -We ka gbu -wa, wa mia noda, 'in wa yia layibhali -yibhali: «'Lee, nyoo 'yli -ain glaaa?»

³⁵ O yia ladi, 'in o nee o 'binonya -yla: «A be -seli. Nu, -o -ka gba o 'ka amiaa kpasa -ze, o -ze nyuma weee 'biswayu, 'in o 'ka wa zolubhu.»

³⁶ O 'bhua 'yu yabhlo 'wu, 'in o -yo o 'so yia o 'binonya nyidi ladi, o

gblelia -mɔɔ, 'in ɔ yia -mɔɔ ɔ bhu -gu ladi. 37 «'Yu -ɔ mia yu ni 'bhisa, nyume -ɔ -ka ɔ kpa 'nanuu na 'hni nya, na 'de ɔ kpa 'nanuu. -ɔ -ka 'mi kpa 'nanuu, we 'ni na 'de ɔ kpa 'nanuu, nu, -ɔ tiea 'mi, 'mɔ ɔ kpa 'nanuu.»

38 Zaan nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Slolunyɔ, -a ka nyume yabhlo 'yi, ɔ 'ni -ain glaa -nyume, -zugba ɔ vua zuzu 'nyuu -na 'hni nya. ɔ 'ni -ain glaa -mu 'gbu, -a yia ɔ 'yigbeli.»

39 -Zezu nɛɛ: «-Innya, a 'na 'yigbeli ɔ -ni. 'Lee, -ɔ -ka gwedigbu lenu na 'hni nya, ɔ mneni ɔ 'ka 'mi vɛlu? -Innya. 40 Nu, nyume -ɔ 'ni -amiaa tonyɔ, ɔ -yɔ -ain 'sɔ mi.

41 «Nu, in nɛɛ ain -yla gbuzɔnu saɛ: nyume -ɔ -ka ain 'nyu 'nye -Lagɔ -Bhasanyɔ 'hni nya, -Lagɔ yia ɔ -tnuu 'nye. 42 'Ylaasli -wa mia sa yu ni 'bhisa, 'in wa zua 'mi dli -gu, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔ gbonyuu lukwa, we nani 'yli -mɔɔ -nu nya, wa 'ka ɔ tukpa 'kadu -bli -yɔ gbuan, 'in wa 'ka ɔ 'nyu lu viteli. 43 We -ka -na sɔ 'ka -mi gbonyuu lu kwa ni, -di -bha we. We nani 'yli -in 'ka 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka 'yi, sɔ -bhlo nya, we -zi -in 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wu mni sɔ 'sɔ nya. [44 -Meme mia, ɔnya -we lia nyumee yice we'e tli, 'in -kosu'u nyumo -mɔ -gba.]

45 «'In we -ka -na bhu 'ka -mi gbonyuu lu kwa ni, -di -bha we. We nani 'yli -in 'ka 'yliyɔgagie 'yi 'tigie nya, we -zi wa 'ka -mi -kosu -we'e nyumoa 'wu viteli -na bhu 'sɔ nya. [46 -Meme mia, ɔnya -we lia nyumee yice we'e tli, 'in -kosu'u nyumo -mɔ -gba.]

47-48 «We -ka -na yli 'ka -mi gbonyuu lu kwa, -in -sa -mɔ we. We nani 'yli -in 'ka -Lagɔ nyumaa 'wlulapilgbe 'wu mni 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mi -kosu -we'e nyumoa 'wu viteli, da nɔ lia yice 'yli weee nya, 'yli 'sɔ nya.

49 «Sa wa palia gumu lililu -yɔ, 'sa -bhlokpade -Lagɔ yia nyuma -gu -kosu slua. 50 Gumu nani 'yli. Meni

we menia. We 'ni -sleen meni ni, wa 'ni mneni wa 'ka we menie we -yɔ zu. Nu, amia, a mi gumu 'bhisa, a -tu 'wu -dlɔɔ.»

10

-Zezu gbaa 'hwnɔ kwnɛɛ -sa gbu
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya 'sɔ mnia Zudee -dɔdu -gu, 'in wa yia Zudeen nyu 'wudi. Nyumaa -zlo yia ɔ kwesi yilu. Sa ɔ nua 'yli weee nya, 'sa ɔ bhli 'yaa wa slolue lu.

2 Faliznyuma yia ɔ kwesi be, wa 'ka ɔ layla. 'In wa yia ɔ layibhaɛ: «'Lee, -amiaa tite nukple, nukpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'hwnɔ kwnɛɛ -saa?»

3 ɔ nɛɛ: «'Lee, tite -mumu Moizi 'nye ain a?»

4 Wa nɛɛ: «Moizi celia nu, nyume -ka gba ɔ 'ka ɔ 'hwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ celi wee gbu 'sebhɛ -gu, 'bhie ɔ 'ka ɔ kwnɛɛ -sa.»

5 'In -Zezu nɛɛ wa -yla: «Amiaa yukwli -yɔ suloo 'gbu, 'in Moizi yia 'mu tite ni pali. 6 -Lu weee gwedida, ɔ 'In -Lagɔ yia nukpasu -yɔ 'hwnɔ lala.»

7 «We 'deɛ 'gbu, nukpasu yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yɔbhwa, 'in ɔ -yɔ ɔ 'hwnɔ 'ka 'wɔsuslolu,

8 'In wa 'ka ku -bhlo -ze.» -Sleen, wa 'ni 'masleen nyuma sɔ, nu, nyume -bhlo wa -mia. 9 We 'deɛ 'gbu, -we -Lagɔ -ka 'ylijili, nyume 'na sisali we 'yli -ni.»

10 Wa plaa -budu zɔ, 'in ɔ 'binɔnya yia ɔ wee gbu ni 'ji layibha. 11 ɔ nɛɛ wa -yla: «Nu, nyume -ɔ -ka ɔ 'hwnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'hwnɔ -putu kwa, gbonyuu ɔ nua ɔ 'hwnɔ tianu -yla le. 12 'Sa -bhlokpade, 'hwnɔ -ka ɔ 'lowli -glubhu, 'in ɔ -ka nukpasu -putu kwa, gbonyuu ɔ nua le.»

-Zezu hwnaa 'ylaasli 'nyu la
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Nyuma mi -Zezuu -gbe 'ylaasli kwada, ɔ 'ka wa 'nyulanwna wa kwe -gu lapalie nya, 'in ɔ 'binɔnya yia wa vuvue bhli wa 'wluo kpilie nya.

14 -Zezu 'yia wa -yɔ, 'in we yia ɔ -yɔkpa. 'In ɔ nɛɛ ɔ 'binɔnya -yla: «A 'tide 'yilaashl 'yi wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kɔlu wa 'yoo -ni. Nu, nyuma mia sa 'yilaashl ni 'bhisa, -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛ mɪ -maa -nu nya. 15 In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnu saɛ: nyumɛ, -ɔ 'nɪ -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛgbɔ -yɔɪwɪnu 'yɪslɔkpilɛ 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbɛ pla.» 16 ɔ 'bhua wa 'wɔ, ɔ yia wa sɔ 'wluo lapali, 'in ɔ yia wa 'nyulanɪwɪna.

Nyumɛ -ɔ 'kaa -Zezu 'bɪ mɪnɪ ɔ 'bhɔ ɔ -lu weee 'bɪ
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Nu, -Zezu mɪ mɪnɪda, 'in nyumɛ yabhlo yia ɔ 'bɪgwali, 'in ɔ yia 'kukulu 'sibhli ɔ 'yu, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -slolunyɔ -zɔnu, sa in 'ka nu, zli in -ka tli, 'in in 'ka -Lagɔ kwɛɛ 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka 'yia?»

18 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-Mumɔ ka 'gbɔ -na la 'mɪ nyumɛ -zɔnuɔ? We 'nɪ -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'wɔbhɔ, nyumɛ -zɔnu 'nɪ -mɪ. 19 Nu, -na 'dɛ -yi -Lagɔɔ *titenya:

ɔ -In 'na 'bhalɪ nyumɛ -nɪ.

ɔ -In -yɔ 'ɪɪwɔɔ -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ.*

ɔ -In 'na yilɪ 'wie -nɪ.

ɔ -In 'na zɔlu nyumɛ yɔ -yɔ -nɪ.

ɔ -In 'na lili nyuma 'wlu -dawli nya -nɪ.

ɔ -In zɔ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.» »

20 ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, in mɪ nyimeslɔ nya, 'in in yia tite -mɪnɪ 'nɔɪwɛzɔzɔɛ bhlɪ.»

21 -Zezu ylaa ɔ zekalɪdli nya, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lu yabhlo -tɔa 'wɔ, -in 'nɪ -slɔ -mɔɔ lɛnu. Mɪnɪ, -in 'pa -na -kakali weee pɛlu, -in 'nyɛ we 'gwezi bobabhanya yoo, 'in 'na 'ɪnumɪnɛ 'yɪ -Lagɔɔ -gbɛ. -In -ka we lɛnuɛ bhɪa, -in yɪ 'mɪ 'bɪ.»

22 ɔ 'nɔa wee wɛli nɪ, 'in 'kɔa yia ɔ 'yli lawla, 'in ɔ yia lɔbhiti 'klɔ -susue nya. Nu, 'ɪnumɪnɔyɔ -wa.

23 -Zezu ylaa ɔ 'binɔnya -wa gbelia ɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «'Nɪnumɪnya

'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛgbɛ 'wɔ pla -yɔ we -kalia.»

24 Wee wɛli yia -Zezu 'binɔnya ɪwɛgaga -sɔbhali. 'In ɔ nɛɛ 'ya wa -yla: «Na 'yua, nyumɛ 'ka *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛgbɛ 'wɔ pla, we 'nɪ 'tɛ -sɛ. 25 'Nɪnumɪnɔyɔ 'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛgbɛ 'wɔ pla, we -kalɪ -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenu 'bhɔka 'wɔplɪɛ.»

26 We yia ɔ 'binɔnya -lɔɛli. Wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mɪ, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbɔ 'wɔbhɔa?»

27 -Zezu ylaa wa, 'in ɔ nɛɛ: «Nyumɛ 'nɪ we mneni, nu, -Lagɔ mneni we. -Lagɔ mia, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnu.»

28 -Bha Pielɪ gbaa: «-Tali, -a ka -amɪaa -lu weee -bha tɪ, 'in -a yia -mɪ 'bɪ yɪ.»

29-30 -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Nu, in nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnu saɛ: nyumɛ -ɔ -ka ɔ -lu weee -bha tɪ na 'gbɔ, 'in ɔ 'ka -Lagɔgbɔ gba, we 'lɛɛji -mɔɔ yia 'yia -zakpa glɔ gbɔ. -ɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ bhɔlɔa klaa, ɔ 'nyaa klaa, ɔ dide klaa, ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ kpaa -bha tɪ, bhla -we 'wɔ -a mia da -budunya klaa, bhelia klaa, bhɔlɔa klaa, 'nyaanya klaa, didea klaa, 'yua klaa, we -yɔ kpaanya ɔ yia 'yia, -zugba nyuma sialɔ ɔ. 'In bhla -we yia yia, we nya ɔ yia 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka.

31 «Nyumaa dumadu -wa -gaa 'yu, lɔ -maa yia -gaa. 'In -wa -gaa lɔ, 'yu -maa yia -gaa.»

-Zezu gbaa ɔ thɪtlɪgbɔ

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya 'sɔ, wa mia -Zeluzalɛmɔ mɪnɪda, -Zezu -galɪ wa 'yu 'yloogblɔ, -zugba ɔ 'binɔnya lɔ dli. -Wa mia wa 'bɪ, -maa mɪ 'ya nyanɔ nɔda. ɔ nɛɛ ɔ 'binɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «A bɛ -seli.»

'In -we 'kaa lɛnu, ɔ yia we wa -yla gba. 33 ɔ nɛɛ: «A -tali, -Zeluzalɛmɔ -a mɪnɪ da. Nu, -mɔ wa yia ɔɔ Nyumɛɛ

* 10:19 Glɛkɪwɛli 'wɔ, we ji -wa nu, -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyuma -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ.

'Yu wlaa. -Lagobubonyaa -cian -yo -Lagoo titee gwesanya kwεε wa yia o pelu 'paa. 'In wa 'ka o gbu 'wluladili, 'in wa 'ka weli -bhlo bhl wa 'ka o 'bha. 'In 'lakpanya -wa 'nia -Lago -yi, wa 'ka o -maa yoo 'nye. ³⁴ -Maa yia o gla palia, -maa yia o -dle -gu slua, -maa yia o selia, 'in -maa 'ka o 'bha. 'Yli 'so, we tanu nya, 'in o 'ka gbawla 'wutla.»

-O -ka gba, o 'ka nyime 'kadu -ze, o -ze o -limaa zoyu
(Mt 20.20-28)

³⁵ We 'bigu, Zebedee 'yua *'Zake -yo Zaan yia -Zezu -yobe, 'in wa neε o -yla: «-Amiaa -Slolunyō, -we -a yia -mī -zlalia, -a 'yibha -in nu we le.»

³⁶ O neε wa -yla: «Lee -lu a 'yibhaa in nu ain -yla lea?»

³⁷ Wa neε: «Da nyima weee -ka we 'jiyibheli nu, -in pili nyima 'wlu la, 'nye -ain 'yoo -a 'ka -mī kwesi ladi. 'Yabhlo 'ka -na lilisolu ladi, 'in 'yabhlo 'ka -na kopesolu ladi.»

³⁸ O neε wa -yla: «Nu, -we a -zlalia 'mī, a 'nī we -yi. 'Lee, siasie -we zo na yia 'yigbea, a mnēni a 'ka we zo 'yigbee? Yaayu batizea wa yia 'mī siasie lu, a mnēni a 'ka nwnu wa 'ka 'sa ain batizee?»

³⁹ 'In wa neε o -yla: «lin, -a mnēni we.»

-Zezu yia we 'bigupalie: «Gbu zonu -wa. Sia a yia 'mī 'bhisa. Siasie -we lu wa yia 'mī batizea, we lu wa yia ain batizea. ⁴⁰ Nu, we -ka na lilisolu -yo na kopesolu ladidie, -amī 'nī mnēni in 'ka we wla. Nu, wee ladida mia, -Lago ka we lamnazi nyima talbaa -nu nya. Nu, ma yia -bha ladia.»

⁴¹ Wa -lima kugbua 'nua we, 'in wa yia wa -yo 'ce 'pali. ⁴² -Zezu yia wa 'de weee la, 'in o neε wa -ylae: «Nu, dudugu -nyimaa 'wlu-lapilunya mia, wa 'tite nya wa siala wa zolubhonunya. ⁴³ Ain glaa, we 'na -mni 'sa -ni. -O -ka gba o 'ka nyime 'kadu -ze, o -ze o -limaa

zolubhonunya. ⁴⁴ 'In ain glaa, o -ka gba o 'ka nyima 'yugali, o -ze o -limaa gaylo. ⁴⁵ Nu, o *Nyimeε 'Yu 'nī yi wa 'ka o 'wusa. 'Yi o yia o 'ka nyima 'wusa, 'in o 'ka tli nyima duuun 'wuzitēe 'gbu.»

-Zezu -bloa 'lōlonyō 'yli
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ -Zezu -yo o 'binanya nynia Zelikoo, wa mī wee 'gbe 'tlada, 'in nyima duun yia wa 'bī yi. 'Lōlonyō yabhlo wa laa Batimee, Timeee 'yu nya, o -dī 'yoo nwe -yo la. Nu, -zlazlanyō -wa. ⁴⁷ O 'nua nu, Nazaletiyu -Zezu mī 'plida, 'in o yia 'wukpi, o neε: «*-Davidu 'yu -Zezuō, -in 'yili 'mī nyaziō!»

⁴⁸ 'In nyima duun yia o 'wluo 'kpili. Wa neε o -yla: «'Mu nwe!»

-Mub bhla omo 'kpia 'wu 'titeε: «-Davidu 'yuō, -in 'yili 'mī nyaziō.»

⁴⁹ Tōon, -Zezu yia 'yigbe, 'in o neε: «A la o.»

'In wa yia o la, -zugba wa gba o -yla: «-Na 'yuo. -In -so wu, o mī -mī lada.»

⁵⁰ 'Lōlonyō vitelia o 'naa, 'in o yia 'wuso -gwagwie nya, o yia -Zezu -yobe. ⁵¹ 'In -Zezu yia o layibha: «Lee -lu -in 'yibha in nu -mī -yla lea?»

'In o neε: «*Wlabi, -in -blo na 'yli, in 'ka layi lu.»

⁵² O neε: «'Bhiti lu, -na dli zuzue ka -mī pue.» Tōon, o 'yli yia -blo, 'in o yia -Zezu 'bī mni.

11

-Zezu mnia -Zeluzalemu
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40)

¹ -Zezu -yo o 'binanya cipaa -Zeluzalemu -yo, -mo Betifaze -yo Betani kwesi, 'in wa yia *Olivusunyaa -gogo yli, -bha -Zezu tiea o 'binanya 'so, ² 'in o neε wa -ylae: «'Gbe -we mia -memεε ain 'yu, a mni -mo. Nu, lebhla a 'ka -mo nyini, -sokofali -dogbu yabhlo a yia -bha ylia lubhu -jida. Wee -sokofali mia, nyime yabhlogbo 'nī -slu we -gu ladi. A -sa we lubhu, a -yo we yi. ³ Nu, wa

-ka ain layibha: lɛɛ -lu ka 'gbu a nu 'sa? A gba wa -ylaɛ: -amɪaa -kanyɔ 'yibha ɔ 'ka we -gu ladi, nu, dɛslɛɛn ɔ laa we lu.»

⁴ Wa mɪa, 'in wa yia -sokofali -dɔgbu yabhlo 'yɪ lubhu -jɪda -bha 'yooo ŋwe -yɔ -bha 'pipee -budu yabhloo ŋwe -yɔ. 'In wa yia we lubhu -sa. ⁵ Nyima mia -bha, wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a sa wee -sokofali lubhua?»

⁶ 'In sa -Zezu zɔa wa 'di, 'in wa yi 'saa gba. 'In wa yia wa kwɛ -yɔ -sa, 'in wa yia mɪ. ⁷ Wa -laa wee -sokofali -dɔgbu -Zezu, wa sɔa wa 'naa we -gu, 'in ɔ yia we -gu ladi. ⁸ Tɔba sɔa wa 'naa 'yloogbu, 'in tɔba -dia suu kpɪ -mɔ kpaa, 'in -maa yia we 'yloogbu laslu. ⁹ Nyima nɔa ɔ 'yu we -yɔ -wa nɔa ɔ lu, wa 'dɛ weee 'kpia 'wɔ, wa nɛɛ:

«A -mɪnɪ -Lagɔ 'ŋni.

-ɔ mia Jeitapɛɛ 'ŋni nya yida,

-Lagɔ ŋwana ɔ 'nyu la.

¹⁰ Nyimɛ -ɔ mia yida,

ɔ 'ka -ain 'wlulapɪ -Davidu 'bɪgu,

-Lagɔ 'pali 'sa ɔ sɔ -zɔnu -gu la.

-Wa mia yali,

wa -mɪnɪ -Lagɔ 'ŋni.»

¹¹ -Zezu plaa -Zeluzalɛmɔ, 'in ɔ yia * -Lagɔbudu 'kadu zɔ mɪ, 'in ɔ yia da weee yla. Jibhe zɔa, we 'gbu ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia Betani mɪ.

-Zezu bhɪa *figisu gwɛzɛ

(Mt 21.18-19)

¹² Zɪ zɪa, -Zezu mɪ Betani 'bhɔda, 'in ŋwɔ yia ɔ 'bha. ¹³ Tɔɔn, ɔ yia *figisu -we kaa kpɪ 'wlu -yɔyɪ -mɔ 'yu, 'in ɔ yia we -yɔ bɛ, -de ɔ yi we 'bhue 'wlu 'yu. ɔ 'ka -bha nɪni, we kpɪ 'dɛkpɔa mia we 'wlu. Nu, we 'bhue -pa bhla 'nɪ -slɔ nɪni. ¹⁴ -Bha ɔ gbaa wee su -yla: «Mɪ 'pali -slɛɛn 'bhue -nɪ.»

In ɔ 'bɪnɔnya yia we 'nɔ.

-Zezu vua -valepanya

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48)

¹⁵ Wa nɪnia -Zeluzalɛmɔ, tɔɔn -Zezu yia -Lagɔbudu 'kadu ŋwɛɛ

mɪ. -Wa mia -bha, -valepanya -yɔ -lizɔnya, 'in -Zezu yia wa vuvue bhɪ. ɔ yia 'gwɛzi -bhityaa 'tabhle -yɔ -kpakɔɔn pelɔpanyaa kpenya labhɪ.

¹⁶ ɔ 'nɪ ŋwɪ nyimɛ yabhlogbɔɔ -yɔ -lu 'ka -Lagɔbudu 'kadu ŋwɛɛ 'plɪ.

¹⁷ ɔ -slolua wa gbu, ɔ nɛɛ:

«We mɪ cɛɪda -Lagɔɛbhɛ 'wɔɛ:

«Na -budu mia, 'mɔ wa yia laa dɔdɔgbu -nyima weee -Lagɔ bhuhhoe -budu.»

'In 'mɔ amɪa nɔa 'wienyaa zizeda 'wɔ.»

¹⁸ -Lagɔbɔɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔ titee gwesanya 'nɔa ɔ 'di, 'in wa yia nyanɔ nu, -we ka gbu -wa, ɔ gbagbawɛɪ ka nyima duun ŋwɛgaga -sɔbhali. We 'dɛɛ 'gbu wa mia 'klɪ 'yɪda wa 'ka ɔ 'bha.

¹⁹ Jibhe zɔa, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia 'gbe nɔkplɛ 'bhɔ, 'in wa yia mɪ.

-Zezu -yɔ tɪtɪ -figisu

(Mt 21.20-22)

²⁰ Zɪ zɪa, wa mɪ 'yloogbu 'plɪda, 'in -Zezuu 'bɪnɔnya yia wee figisu -yɔyɪ, -zugba we ka yɛ weee. ²¹ -We -Zezu gbaa, Pielɪ dlɪ 'sibhɪa we -gu la, ɔ nɛɛ: «Wɪabi, -in yla figisu -in bhɪa dɛ gwɛzɛ, we ka yɛ.»

²² -Zezu nɛɛ wa -yla: «A zɔ -Lagɔ dlɪ -gu. ²³ In nɛɛ ain -yla gbuzɔnu sɛɛ: nyimɛ -ka -gɔgɔ -yla gba: «'Bhɔ da, viteli -na 'dɛ 'nyu lu,» 'in ɔ dlɪ 'ka -we ɔ gbaa da lɛnɔee -gu -mɪ, 'in ɔ 'nɪ dlɪ lu, 'in we nɔa lɛ. ²⁴ We 'dɛɛ 'gbu in nɛɛ ain -yla, -we weee a yia -Lagɔ -zlalɪa yia bhuhhoe nya, a zɔ we dlɪ -gu nu, 'yia a yia we, 'in -Lagɔ 'ka we ain 'nyɛ.

²⁵ «Nu, a -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ, 'in nyimɛ yabhloo gbu -ka ain dlɪ -mɪ, a tɪ ɔ -yɔgbu 'wɔ, 'in amɪaa Dide -ɔ mia yali, ɔ 'ka amɪaa gbɔnyuu 'wɔtɪ. [²⁶ A 'nɪ nyimɛɛ -yɔgbu 'wɔtɪ, amɪaa Dide -ɔ mia yali, ɔ 'na 'ka amɪaa -yɔgbu 'wɔtɪ.]»

Mɔ -Zezuu 'tɪtɛ bhɔa?

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 -Zezu -yo o 'binanya mnɩ 'yaa -mɔ -Zeluzalemɩ lɩ. Wa mɩ -zieda -mɔ -Lagɔbudu 'kadu ŋwee, 'in -Lagɔbubonyaa -cian klaa, -Lagɔ titee gwesanya klaa, we -yo Zuifɩ nyuma kpasɩ, wa yia -Zezu -yo be.
28 Wa yia o layibha: «Se -mumɩ nya -na nu gbunya nɩ lea? 'In nyɔɔ 'nye -mɩ we lenɩ sea?»

29 O nee wa -ylae: «Gbɩɩ gɔ -bhlo na yia aɩn layibhaa, a -ka we 'bigɩpalɩ 'bhie, o 'nyea 'mɩ se, 'in na gbaa o 'ŋnɩ. 30 Nyɔɔ tie *Zaan o batizee nyuma, -Lagɔ -wa yaayɩ, nyuma -wa yɩ? A gba 'mɩ -yla we.»

31 'In wa yia we -gɩ kpɛlie bhli, 'in wa nee: «-A -ka gba, (-Lagɔ tiea o), 'in o yibhaa -aɩn lae: «Lee ka 'gbu a 'nɩ o welɩ 'wɔŋwɩna?» »

32 Wa mɩ nyuma sɔda, nɩ, -maa nee Zaan mia -Lagɔgbɩɩ -falɩpanyo -wa. We 'deɛ 'gbu wa 'nɩ mnɩni wa 'ka gba nɩ, nyuma tiea o.

33 We 'deɛ 'gbu, wa nee -Zezu -yla: «O tiea Zaan, -a 'nɩ o -yi.»

'In -Zezu nee: «We -ka 'sa -mɩ, o 'nyea 'mɩ wee gbunya -mɩnɩ lenɩ se, -amɩ 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyoɔ 'ŋnɩ aɩn -yla gba.»

12

-Zezu 'paa gbɩɩ nine o -
yɔwɔsɔlɔnya -yla

(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 -Mɩɩ 'bigɩ, 'in -Zezu yia wa -yla gbu gbagbie bhli gbɩɩ nine -papie nya: «Nɩ, nyumɩ yabhlo 'paa *-dlɔkpaa. Wee kpaa mia, 'mɩ o bibelia 'suo. O nua *-dlɔyaa 'wɔnyazɔlu le, 'in o yia kpaagɔtalɩ -gbagbu 'sɔbhaa. O 'bhua -busalubhonɩnya 'wɩ, -zugba -maa lo wee kpaa. 'In o yia 'lakpa 'wɩ mnɩ.

2 «Tɔɔn, -dlɔya -sa bhla 'ka be, 'in o yia o zɔlubhonɩnyo yabhlo tie waa -busalubhonɩnya 'bɩ, wa 'ka o -nu wla. 3 Wa sloa -mɔɔ 'wluo, wa bhɩtia -mɔɔ, 'in wa yia -mɔɔ vu kwe klo nya. 4 Oo -dlɔkpaa -kanyo yi 'yaa o zɔlubhonɩnyo -putu tie. -Mɔɔ mnɩa,

-mɔɔ wa bhɩtia 'wluo, 'in wa yia -mɔɔ velɩ. 5 Oo kpaa -kanyo yi 'yaa nyumaa tanu tie, 'in wa yia -mɔɔ 'bha. 'Sa o tiea nyumaa -zlo, tɔlɔa wa bhɩtia, 'in wa yia tɔlɔa 'bha.

6 «Nyumɩ -bhlogbɔɔ -tɔa o kwesi, mɔ -wa o 'yu o -ka ze o -kalɩa. -Mɔɔ o tiea wa -gbɛ lɔgada, -zugba o pupalia dɩ la nɩ, -mɔɔ wa yia 'nɔŋwe zɔa. 7 -Bha waa -busalubhonɩnya gbagbala -ylae: «O 'kaa cɩ o kpaa -kanyo 'bɩ li, mɔ nɩ. -A mnɩ o 'bhaa, 'in wee kpaa 'ka -amɩaa -nu -ze.» 8 Wa sloa o 'wluo. Wa 'bhaa o, 'in wa yia o 'kwie viteli kpaa lɩɩ.

9 «Lee, sa o kpaa -kanyo 'ka nua? O 'de yia yia, o 'ka nyuma tie, wa 'ka waa -busalubhonɩnya 'bha, 'in o 'ka kpaa nyuma -putu yoo 'nye.

10 «-We mia -Lagɔsebhe 'wɩ celɩda, a 'nɩ -slɔ we zelɩ? We nee: «Tɔkpa, -we -budusubhanya -saa kwnɛɛ,

mɩ -zeɔ gwɩgwɩyɩ -tɔkpa -zɔnɩ. 11 -O nua gbɩ nɩ le, Jejitaɩe -wa.

'In wee gbɩ mia, -a -ka we 'yɩ, 'in we namanɩ -amɩaa dɩ.» »

12 Wee gbɩɩ nine mia, Zuifɩɩ 'yu-galɩnya -yi we 'ji nɩ, ma -yo -Zezu -saa we. Wa ka 'klɩ 'yɩ, wa 'ka o kpa. Nɩ, nyumaa -zlo wa mia sɔdaa 'gbu, wa yia o -yo 'bhɩ, 'in o yia mnɩ.

'Gwezi plɩlɩe *Sezaa kweɛ

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Falizɩnyuma tɔlɔa -yo Ewloɩɩ nyuma, 'ma wa tiea -Zezu -gbɛ, wa 'ka o zɔ bhli, 'in o 'deɛ gbagbawelɩ 'ka o gbɩan. 14 Wa yia, 'in wa nee o -yla: «-Amɩaa -Slolunyo, -a -yi we 'ji nɩ, -we -na gbaa, gbuzɔnɩ -wa. -'In sɔ gbɩɩ 'yɩ, 'in -'in sɔ nyumɩ 'ylɩlo -ŋweɛ. Nɩ, sa -Lagɔ 'yibhaa nyumɩ -mɩ, 'mɩ -na slolua gbuzɔnɩ sa. We mɩ tiklɩ nɩ, -amɩaa tite nukplɛ, -a plɩlɩ *Sezaa kweɛ *nisɩn -gwezi? -A plɩlɩ we yaayɩ, -a 'na plɩlɩ we -nɩ?»

15 -Zezu -yi we 'ji nɩ, wa gbagbawelɩ -yo wa 'wlukɩɩn la pupalie 'nɩ -mɩ -bhlo. O nee wa -yla: «Lee -lu ka 'gbu a bhli 'mɩ zɔa? A -la

'mī *Wlōmυ -tama yabhlo, in 'ka we 'yī.» ¹⁶ Wa 'nyēa ɔ tama yabhlo yoo, 'in ɔ yia wa layibha: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ŋnī mī da we -gva?»

'In wa nēē ɔ -yla: «Sezaa -wa.»

¹⁷ -Bha ɔ gbaa wa -yla: «-We -ka Sezaaa -nu, a 'nyē we Sezaa yoo, 'in -we -ka -Lagɔɔ -nu, a 'nyē we -Lagɔ yoo.»

'In ɔ gbυυ 'bigupali weli yia wa ŋwegaga -subhali.

**Sadusenyima kpelia tilitnyaa tilitie lɔ 'wɔsɔgbu*

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ *Sadusenyima mia, wa nēē nū, tilitnya 'nī mneni wa 'ka tilitie lɔ 'wɔsɔ.

Wa tɔlba yia -Zezuu -gbē, 'in wa nēē ɔ -ylā: ¹⁹ «-Slolunyɔ, -we mia celida Moizu tite 'wɔ, mɔ mia da. Nū, nyimē -ka 'ŋwnɔ kwa, ɔ -yɔ ɔ 'nī gwali, ɔ -ka tli, ɔ ŋwnɔ -tɔa ɔ 'bigu, ɔ bheli kwaa ɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ ŋwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bheli zua lala, 'in -mɔɔ 'ŋnī 'ka dɔdɔ -gu -tɔ. ²⁰ Sa 'bhisa, nyimē yabhlo ka nukpasuyua gbesɔ, 'in wa kpasa yia 'ŋwnɔ kwa. ɔ -yɔ ɔ 'nī gwali, 'in ɔ yia tli. ²¹ Wa 'sɔnu kwaa ɔ bheli -dugbanɔwnɔ, -mɔɔ -yɔ ɔ 'nī gwali, 'in -mɔɔ yi 'yaa tli. ɔ ŋwnɔ -bhlokpade yia waa bheliaa tanɔ kwa. ²² 'Sa wa 'dē gbesɔ kwaa ɔ ŋwnɔ -bhlo -bhlo, wa -yɔ ɔ 'nī gwali, 'in wa yia tli. Wa 'bigu, ɔ ŋwnɔ yi 'yaa tli.

²³ «'Lee, 'yī -we nya tilitnya yia 'wɔsɔa, nyɔɔ ka 'ŋwnɔ ɔ -maa? Nū, wa 'dē gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

²⁴ -Zezu nēē wa -yla: «A ka 'yoo mnɔ, -we ka gbυ -wa, a 'nī -Lagɔsebhe -yi, 'in a 'nī -Lagɔɔ 'tite -yi. ²⁵ Tilitnya -ka 'wɔsɔ, nukpasia -yɔ 'ŋwnī 'na 'ka kukwali, nū, 'anzinya -we mia yali, we 'bhisa wa yia -tɔa. ²⁶ 'Lee, we -ka tilitnyaa 'wɔsɔgbu, -we mia celida Moizu 'sebhe 'wɔ, a 'nī -slɔ we zeli? Da misagɔsu pileē -bhoa 'yī, 'in -Lagɔ nēē Moizu -ylā: «-Amī -wa *Abilaamυυ -Lagɔ, *Izakū -Lagɔ, *Zakɔbυυ -Lagɔ.» »

²⁷ 'In -Zezu yia we -gudē: «-Lagɔ mia, 'yīiyɔganyaa -Lagɔ ɔ -mia. ɔ 'nī tilitnyaa -Lagɔ. A ka mnɔ bhabha.»

-Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo gbaa gbυzɔnu

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

²⁸ Wa mī -Zezu laylada, 'in -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo yia we 'nū. ɔ 'yia nū, -Zezu mī wa weli 'bigupali da 'nanu, ɔ bēa ɔ -yɔ, 'in ɔ yia ɔ layibha: «-Lagɔɔ tite weee glaa, -mumυ -wa we 'kadu?»

²⁹ -Zezu yia we 'bigupali: «Tite weee glaa, -we -wa we 'kadu mɔ mia da: (*Izlaelinyuma, a pɔ yukwli. Nū, Jejitape mia, -amīaa -Lagɔ -wa, ɔ -bhlogbɔɔ. ³⁰ Jejitape, ɔ -wa -na -Lagɔ, -in -kali ɔ zē -na dli weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukuυn lapɔpalie weee nya, -na 'tite weee nya.» ³¹ Wee titee 'sɔnu nū: «-In -kali -na -libheyi zē -na 'dē 'bhisa.» Tite, -we 'kaa tite sɔ nū 'wɔzi, we 'nī -mī.»

³² ɔ titee gwesanyɔ nēē: «Gbυzɔnu -wa. -Lagɔ -bhlogbɔɔ, ɔ 'nī 'sɔ -mī. ³³ Nyimē -ka -Lagɔɔ zekali ɔ dli weee nya, ɔ 'wlukuυn lapɔpalie weee nya, ɔ 'tite weee nya, ɔ 'dē weee nya, 'in ɔ -ka ɔ -limaa zekali ɔ 'dē 'bhisa, -mυυ nanī 'yī we -zi 'slaka weee, we -zi nyimē 'ka wlawlalu sie -Lagɔ -yla.»

³⁴ ɔ 'palia we 'bigu gbuyilo nya, -Zezu 'yia we -yɔ, 'in ɔ nēē ɔ -yla: «-Lagɔɔ -na 'wlulapilie 'nī -slēen latlɔlɔ.»

-Mυυ 'bigu, nyimē, ɔ 'kaa 'tite 'yī ɔ -yɔ -Zezu 'ka kpeli, -mɔɔ 'nī 'yie.

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ: nyɔɔ ɔ -mia?

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ -Zezu mī nyima gbυsloluda -Lagɔbudu 'kadu ŋwēē, 'in ɔ nēē: «Waa -Lagɔɔ titee gwesanya nēē nū, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, -Davidu yu -wa. Lēē -lu ka 'gbu wa yi 'sa gbaa? ³⁶ Nū, -Davidu 'dēbhie -gbolu, ɔ Zuzu 'Pupa 'nyēa 'tite, ɔ nēē:

«Jejitape nēē na -Kanyɔ -yla: «-In -dī da la na lilisɔlɔ.

'In in 'ka -na tonyuma -na bhu zo lapali.» »

³⁷ Nu, -Davidu 'de -ka o -Lagoo -Bhasanyo la -na -Kanyo, sa o mneni o 'ka o 'yu -zea?»

(Mt 23.1-12; Lk 20.45-47)

Nyuma -zlo mia -bha, 'in o gbag-baweli yia wa 'muna 'wola. ³⁸ O mia wa -sloluda, o nee: «A zu amiaa 'de 'yliyoo -Lagoo titee gwe-sanyaa gbegein. Wa 'yibha tlo -bana 'kadi 'woplalie, -zugba wa zie we nya. Wa 'yibha wa -sa wa fu wa 'nuhwezube nya -zejila 'wu. ³⁹ -Lagobudu zo -yo 'fetinya -gu, 'yugbein ladidie wa 'yibhaa kpe -zonunya -gu. ⁴⁰ -Dugbanwu wa saa -maa -lu weee kwee. 'In wa bhub-hoea -Lago nyuma 'yia 'wu kpokpo, nyuma tiklu 'bhisa. We 'gbu, -Lago yia wa -yogbu 'wobhu, 'in wanuu -kaslo 'ka nyuma talvaa -nu 'wuzi.»

-Lagoo 'nyenyie -zonu

(Lk 21.1-4)

⁴¹ -Zezu -di 'gwezii -gbo kwesi la, -zugba o yia nyuma -maa pali -mo 'gwezi -dolu -gu. Nu, 'numnunyaa -zlo palia -mo 'gwezi duun. ⁴² Bobabha -dugbanwu yabhlo yia, o pali -mo tamayua 'so -we 'nia -vale -ka.

⁴³ -Bha -Zezu gbaa o 'binonya -yla: «In nee ain -yla gbuzonu sae: bob-abha -dugbanwu mia de ni, 'gwezi o wlaa de, we -zi nyuma weee -nu 'wu. ⁴⁴ 'Numnunya mia, 'gwezi -we wa gbu 'nia 'wu -mi, 'mu wa wlaa. Nu, o njwaa mia, o boba 'wu, 'gwezi -we o 'kaa lili, 'mu o wlaa.»

13

-We slolua dudu bha bhla, mu nu

¹ -Zezu 'tlaa -Lagobudu 'kadu zo, 'in o 'binonyo yabhlo nee o -ylae: «Na -Slolunya: yi 'saa wa, tukpa -zonu, we -budu nani 'yli 'le!»

² 'In o yia we 'bigupalie: «Gbuzonu -wa, tukpanya -na yia de -yo -guladidida, we 'yabhlogbo 'na 'ka we -libheyi -gu -tu. Jitea we 'de weee yia.»

³ Wa mnua Olivusunyaa -gogo 'wlu, -mo wa -dia la, -zugba wa yla -Lagobudu 'kadu. Da wa -nyaa 'wu, Pielu klaa, 'Zake klaa, Zaan klaa, we -yo Andlee, 'in wa yia o layibha: ⁴ «Lebhla -moo 'ka lenua? 'In lee -lu 'ka we -ain -slolu, nu, we bhla ka cipaa?»

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-19)

⁵ O nee wa -yla: «A zu amiaa 'de 'yliyoo, -moo yi 'wlu nu, wa nu ain -dawli 'wu. ⁶ Nyuma -duun yia na 'nju -gu yia, 'in wa 'ka gbae: «Ami -wa -Lagoo -Bhasanyo!» 'in wa 'ka nyuma duun -dawli 'wono.

⁷ «A -ka 'nu nu, wa mi tuguda da -kwein, 'in a -ka 'nu nu, wa mi tuguda da 'pipi, a 'na nuu nyanu -nu. We mi nu, we nu le, -moo 'ni -slo dudu bhialida. ⁸ Tu yia laga 'so nyidi 'wosaa. 'In nyuma 'wlulapinya yabhlo 'ka nyuma 'wlulapinya -gudu -yowosolu. Dudu yia zuklua da talva, 'in njwo 'ka yi. Sa 'njwaa -ka gwalia yi o sia, sa wee dudu bhiabhue gwedida yia -mia.

⁹ «Amia mia de, a zu amiaa 'de 'yliyoo. Gbubbhunya 'yu wa yia ain kwaa. Bhitia wa yia ain -Lagobudunya zo. Dudu 'wlu-lapinya -yo nyuma 'wlulapinya 'yu wa yia ain laa na 'gbu, 'in na gbodayinya a yia -zea wa 'yu. ¹⁰ Tiada, -Lagobu wa yia gbaa 'lakpanya weee -yla. ¹¹ Wa -ka ain gbubbhunya 'yu kwa, a 'na lulu dli -nu, -we a 'kaa gbaa 'gbu. -Moo bhla, weli -we a 'kaa gba, -Lago yia we ain njwee zua. We'e 'bhu amiaa 'dee 'wlukoon, Zuzu 'Papa wlaa we.

¹² «Nyime yia o bheli wlaa wa 'ka o 'bha. 'Sa -bhlokpade, dide yia o 'yu wlaa. 'Yua yia wa didea -yowosolu wa 'ka wa 'bha. ¹³ Na 'gbu, nyuma weee yia ain 'wonyea. Nyime o 'ni 'mi dli -gu -sa, 'in o 'ka we bhloluda nyny, -Lago yia o gbu 'wosaa.

(Mt 24.15-31; Lk 17.23-24, 21.20-28)

¹⁴ «Nyime o -ka 'sebbe ni zeli, o 'nu we 'wola. Nu, -lu -Lago 'nia

'yibha, 'in -we saa -lu weee la, -ɔ -ka we -yoyi ladida, da we 'na 'ka yaa -mi, -ɔ -ka 'sɛbhɛ ni zeli, ɔ 'nu we 'wola. Nyima -wa -ka Zudee -dudu -gu -mi, wa -yɔ -gwagwie mni zizea -gɔgɔnya 'wlu. ¹⁵ Nyime, -ɔ -ka nyapɛda -mi 'pipee, ɔ 'na mni ɔ -lu 'wɔbhua -budu zɔ -ni. ¹⁶ 'In -mɔmɔ -ka kpaa -mi, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bhu -zɔɔ -ni. ¹⁷ Lɛɛ gbonyuu yi 'sa nukplabhue ɲwni -yɔ 'ɲwni -wa mia 'yua 'nyɛnida yia, wee 'yinya -mni nya! ¹⁸ A bhuhhoe -Lagɔ, we yi lɛnu ɲwɔtɔyibhla. ¹⁹ We bhla mia, siasie 'kadu wa yia 'yia. 'Lee, -a -ka 'bhaa 'wlu, we 'sasokpa -nu ka -slo lɛnu? 'In lɛ we yia nua yi? -Innya, we 'na 'ka lɛnu.

²⁰ «-Lagɔ 'ni yaa wee 'yli -gusa, -zugba nyime yabhlogbɔɔ 'ni mneni ɔ 'ka we kwɛɛ -di. Ni, nyima ɔ -saa -bha, wa 'gbu ɔ yia wee 'yli -gusaa. ²¹ Wa -ka gba ni, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mi -seli, 'in wa -ka gba ni, ɔ mi mɔ, a 'na lali we gbuzɔnu -ni. ²² Yocian yia yia, wa 'ka gba, ni, ma -wa -Lagɔgbu -falpanya -yɔ ɔ -Bhasanya. Gwɛdigbu -yɔ gbu 'kadu wa yia lɛnu, 'in -wa -Lagɔ -saa -bha, wa 'ka wa -dawli nu. Ni, wa 'na 'ka we mneni. ²³ Mu in gbaa da ain -yla 'gamu. Ni, amia mia dɛ, a zu amiaa 'dɛ 'yliyɔ.»

²⁴⁻²⁵ 'In -Zezu nɛɛ:

«We bhla, wee siasiee 'bigu,

Nikpise yia kpaa,

'yly 'na 'ka 'pu.

Nikpise yia kpaa,

'cu 'na 'ka li.

Nikpise yia kpaa,

-zeli yia yali 'bhua we 'ka bhli.

-Lu weee mia yali, zuklua we yia.»

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁶ «-Muɔ 'bigu wa yia ɔ Nyimee 'Yu -yoyia yida -mɔ yalipupa 'wu, 'tite -yɔ zli weee nya. ²⁷ -Bha ɔ yia 'anzinya yoo 'paa, dudu weee -gu. 'In, -wa -Lagɔ -saa -bha 'gbe weee 'wu, wa 'ka wa la.

²⁸ «-We figisu slolua ain, a 'nu we 'wola. We 'kliya -ka tlomanida -mi,

'in we -ka tɔpɔda -mi, a -yi we 'ji nu, 'nyu -lva bhla ka cipa. ²⁹ 'Sa -bhlokpade a -ka 'sasokpa -gbu -mni 'yi lɛnuɔda, a yibheli we 'ji nu, ɔ *Nyimee 'Yu ka cipa, ɔ 'ni -slɛɛn latlulu.

³⁰ «In nɛɛ ain -yla gbuzɔnu saɛ: dɛslɛɛn -nyumaa 'dɛ weee 'na 'ka tli, 'in wee gbunya -mni 'kaa lɛnu.

³¹ Yali -yɔ dudu mia, la we yia 'bhua, nu, na weli 'na 'ka labhu 'mnumnu.

³² Nyime yabhlogbɔɔ 'ni wee siasiee bhla -yɔ we 'yli -yi. Yali -anzinya -yɔ -Lagɔɔ 'Yuu 'dɛbhie 'ni wee 'yli -yi. Ni, na Dide -bhlogbɔɔ -yia we 'yli.

³³ «We 'dɛɛ 'gbu, a zu amiaa 'dɛ 'yliyɔ. A -tu 'yliyɔgada. 'Yli -we nya gbu ni 'kaa lɛnu, a 'ni we -yi.

³⁴ We 'wlu saɛ, nyime yabhlo -ɔ mi 'lakpa 'wu mni. ɔ 'kaa mni, ɔ yia ɔ zɔ -nyuma lubho 'wɔladlili. 'In ɔ nɛɛ kloloo ɲwekɔnyɔ -yla: «-In 'na ɲwɔnu 'ylaa -ni.» ³⁵ We 'dɛɛ 'gbu, a -tu 'yliyɔgada, a 'na ɲwɔnu 'ylaa -ni. Bhla -we nya -buduu -kanyɔ 'kaa yi, -de jibhezao, -de sabɔɔ, -de zligoo, -de zlokpɛɔ, a 'ni we -yi. ³⁶ ɔ -ka ain 'tlali, ɔ 'na yili ain ylaa ɲwɔda -ni. ³⁷ -We in mia da ain -yla gbada, mu na gbaa nyima weee -yla. A -tu 'yliyɔgada.»

14

Zuifv -cian zva -Zezuu -yɔgbu

(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

¹ Ni, we -tu 'wu 'yli 'sɔ *'Wuzitylu 'feti -yɔ Zuifv 'floo 'nia *gɔɔ -yɔ -kaa 'feti 'ka nyini. -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia -Zezuu -yoyi pla wa 'ka ɔ kpa -dawli nya, 'in wa 'ka ɔ 'bha. ² Wa nɛɛ: «-A 'na kpali ɔ 'feti 'yli nya -ni. We 'ni -muɔ, 'in 'gbe gbughlolua.»

'Nywɔ yabhlo slua -Zezu 'wluo *-lasiklɔ

(Mt 26.6-13; Zn 12.1-8)

³ -Zezu mia Betani, solibhanyɔ 'Simɔɔ -budu zɔ, da ɔ mia lida, 'in 'ɲwɔ yabhlo yia -mɔ pla. ɔ 'ɲwɔ, ɔ ka -bhonyida kwɛɛ. *-Lasiklɔ -zɔnu,

-we ka -vale 'tea, we mi we 'wu. 3 -dia wee -bhonyida -bli ηwee, 'in o yia wee -lasiklo -Zezuu 'wluo slu.*
 4 Nyima talba mia -bha, 'in -maa yia 'ce 'pa, -zugba wa 'yibhali yibhali la: «Lee -lu ka 'gbu o nyum -lasiklo nia?»
 5 Wa mneni yaa wa 'ka we pelu 'pa 'gwezi duun lu, -we nyime 'kaa 'yi -zu ηwee, 'in wa 'ka we bobabhanya 'nye.»

'In wa yia o ηwno -yo 'cepalu. 6 -Zezu nee wa -yla: «Lee -lu ka 'gbu a siali o? A 'tide o 'yi. -We o nua 'mi -yla le, gbu -zonu -wa. 7 Nu, bobabhanya mi ain glaa 'yi weee nya. Da a -ka 'yibhali, a mneni a 'ka wa 'nani 'wunu. Nu, -ami mia, in 'ni ain glaa -mi 'yi weee nya. 8 -We o mnenia, 'mu o nua 'mi -yla le. Nu, -lasiklo o tlia 'mi -yo gbawlaa 'gbu 'gamu. 9 In nee ain -yla gbuzonu sae: da wa yia -Lagobu gbaa dudu weee -gu, -we ηwno ni nua da le, gbaa wa yia we, 'in o lenugbu 'ka nyumaa dli 'wu -tu.»

Zudası 'yibha o 'ka -Zezu wla
 (Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 -Zezuu 'binanya kugbua le 'so glaa, nyime yabhlo, wa laa Zudası Isakaliotu, mo mnia -Lagobubonyaa -cian -gbe, o 'ka -Zezu wla. 11 Wa 'nua we, 'in we yia wa 'muna 'wola. 'In wa nee o -yla: «'Gwezi -a yia -mi 'nye.» Sa o 'kaa nu o 'ka -Zezu wla, -bha o bhliia we 'yooo datale.

-Zezuu 'binanya pia 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu
 (Mt 26.17-25; Lk 22.7-14; Zn 13.21-30)

12 'Floo 'nia go -yo -kaa 'feti ka nyni. We 'yilu tianu -we nya wa bhaa *bhlabhleyua 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu nya, wee 'yilu nya -Zezuu 'binanya 'yibhaa o lae: «Mo -in 'yibha -a mni -mi -yla 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu pia?»

13 -Zezu tiea o 'binanya 'so, 'in o nee wa -yla: «A mni -zo. A -ka -mo nyni,

nyume o 'nyunyida mia 'wlu, a -yo o yia 'wugbelia, a mni o 'bi. 14 O -ka -budu -mumu zo pla, a gba wee -buduu -kanyo -yla: «Amiaa -Kanyo nee, «'Lee, -buduu 'yu -we zo -a 'kaa -amiaa 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu li ni, mo we mia?» 15 'In o slolua ain -buduu 'yu 'kadu yabhlo 'klu, -mo -budu 'wlu, -we zo -goladi -li -zonu mia. -Mo a 'kaa -amiaa 'Wuzitylu 'feti -gu -lililu pili.»

16 Wa mnia, wa nynia -zo, 'in sa -Zezu gbaa wa -yla, 'in wa yi 'saa we ylu. 'In wa yia wa 'feti -gu -lililu pi.

-Zezu -yo o wlawlanyo lia
 (Mt 26.20-25; Lk 22.14; Zn 13.21-30)

17 Jibhe zo, 'in -Zezu -yo o 'binanya kugbua le 'so yia yi. 18 Da wa mia lida 'tabhle -gu, -Zezu nee: «In nee ain -yla gbuzonu sae: ain glaa, nyime yabhlo in -yo o mia da lida ni, mo yia 'mi wlaa.»

19 Toun, wa ple sumania, 'in wa yia o layibha -bhlo -bhlo. «We 'ni -ami, we 'ni mu?»

20 O nee wa -yla: «Amia kugbua le 'so glaa nyime yabhlo -wa. In -yo o 'so mi 'floo 'ηwada zapu -bhlo lu. 21 Gbuzonu -wa: sa we mia celida -Lagosebhe 'wu o daa, 'sa o Nyimee 'Yu yia mnia. Nu, nyime o 'kaa o wla, 'in wa 'ka o 'bha, gbonyuu mi -mo -nu nya. Wa 'ni yaa -mo gwalı, we nani 'yili.»

-Zezu -yo o 'binanya lia
 (Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-25)

22 Wa mia lida, 'in -Zezu yia 'floo 'wobhu. O 'paa -Lago fuo, 'in o yia we ladi. O dlilia we o 'binanya 'wola, 'in o nee: «A 'bhu we 'wu, na ku -wa.»

23 -Mu 'bigu, 'in o yia nu -kopu 'wobhu, o 'paa -Lago fuo, 'in o yia we wa yoo 'nye -bhlo -bhlo, 'in wa 'de weee yia we 'ma. O nee:

24 «-We mia da ni, mu -wa na 'pion -we yia jitea nyuma duuun

* 14:3 Wee -lasiklo -bhonyida mia, tokpa wa laa alibati, mu nya wa nua we le. Wee -lasiklo, wa laa nali.

'gbu, 'in we 'ka -Lago -yo nyima 'so 'wosuslolu. ²⁵ Nu, in nee ain -yla gbuzonu sae: zli -Lago -ka dudu 'wlu-lapli, we zli na maa nu lolu. We 'yli 'ni -slo nnyi, in 'na 'ka nu 'ma.»

²⁶ Wa bhla -Lago -lu 'bhie, wa yia 'tla, 'in wa yia *Olivosunyaa -gogo 'wlu mni.

-Zezu nee nu, Piel yia o gbu kpela (Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

²⁷ -Zezu nee wa -yla: «'Bi a yia 'mi 'bhua. Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wu:

«Bhlabhlee 'yliyozonyo na yia 'bhaa, 'in bhlabhlenya 'ka lamno.»

²⁸ Nu, in -ka tli, in -ka 'woso lu, Galilee na yia ain woswa mnia.»

²⁹ Piel nee o -yla: «Nyuma weee -ka -mi 'bi 'bhu, -ami 'na 'ka we lenu.»

³⁰ 'In -Zezu yia we 'bigupalie: «In nee ain -yla gbuzonu sae: -zeen sabo mia, -na kpeli na gbu 'wola -zakpa ta, -zugba -koko 'ni -slo -zakpa 'sonu gbo.»

³¹ Piel nee -bhlokpadee: «-Innya, we 'ni -muv! We -ka 'bha wa 'ka -in -yo 'mi 'so 'bha, in 'na 'ka -na gbu kpeli.»

Toun, wa 'de weee yia wee weli -bhlo gba.

-Zezubhubhoea-Lago Getisemanee (Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² -Muv 'bigu, -Zezu -yo o 'binonya 'so nynia Getisemanee, 'in o nee wa -yla: «A -di de la. In 'ka -Lago bhubhoe.»

³³ O -yo Piel klaa, *'Zake klaa, we -yo *Zaan, wa yia mni. -Bha o -gu yia, 'in 'pion yia o dli 'wu slo. ³⁴ O nee wa -ylae: «Na dli ka sumani bhabha. A -tu -seli, a -tu 'yliyogada.»

³⁵⁻³⁶ O bea 'yu -se, o -gbli dudu la, 'in o yia -Lago bhubhoe, o nee: «*Abal Dide! -In mneni -in 'ka -lu weee lenu. -In -ka we 'yibha ni, -in vlahi 'mi siasie 'kadu -mini gwe. Nu, we 'na -zeli na domagbu -ni: we -ze -na domagbu.»

³⁷ O yia o 'binonyaa -gbe lu, -zugba wa mi 'ylaa 'wu. O nee Simo Piel

-yla: «'Ylaa -na njwaa yi? -In 'ni mneni -in 'ka 'yliyogada -tu 'leli -bhloo -kpaa? ³⁸ A -tu 'yliyogada, a bhubhoe -Lago, a yi laylagbu lu bhlili. Nu, nyime dli 'yibha we 'ka -lu -zonu lenu, 'in o ku 'ni we mneni.»

³⁹ Toun, o 'bhu 'yaa wa -yo lu, 'in o yia -Lago bhubhoe weli -bhlokpade nya. ⁴⁰ O yia lu, -zugba wa mi 'ya 'ylaa 'wu, wa 'yli ka 'wuwomanu 'gbu. Weli-we wa 'kaa o -yla gba, we 'ni -mi.

⁴¹ O yia lu -zakpa tanu nya, o nee wa -ylae: «A mi 'ylaa 'wu -bhlokpade, nyapeda a mia yi? We -tu 'sa. Da wa 'kaa Nyime 'Yu wla gbonyuu -lenonya -yla, we bhla ka nnyi. ⁴² A -so 'wu, -a 'ka mni. A -tali, nyime o 'kaa 'mi wla, mo yia mo.»

-Zezu wa yia kpaa

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zn 18.3-12)

⁴³ Da -Zezu mia gbada, weli mi o njwee, toun Zudas yia yi. O Zudas mia, o mi -Zezuu 'binonya kugbua le 'so glaa. 'In o -yo nyumaa -zlo yia yi, tugugble -yo su kibhe nya kwee. Nu, -Lagobubonyaa -cian klaa, -Lago titee gwesanya klaa, we -yo nyuma kpas, ma tiea wa. ⁴⁴ Zudas, o 'kaa -Zezu wla, sa o 'kaa o wla, o ka we wa -yla gba. O nee: «Nyime in -ka gbleli ni, mo -wa. A kpa o, a -yo o 'so mni, a zu o 'yliyogananu.»

⁴⁵ Zudas nynia -Zezu kwesi, 'in o nee: «*Wlabi.» 'In o yia o gbleli.

⁴⁶ -Bha wa yibhelia -Zezu, 'in wa yia o kpa. ⁴⁷ O 'binonyo yabhlo -saa tugugble tukpa 'wu toun, o yia *-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu zolubhononyo yabhlo yukwli 'wlu -di.

⁴⁸ -Zezu nee wa -yla: «'Wienyo in -mia, 'in a yia 'mi kpaa yi tugugble -yo su kibhe nya kwee -nya yi? ⁴⁹ -Innya, 'yli weee nya, in mi ain glaa gbu -sloluda -mo -Lagobudu 'kadu zo, 'in a 'ni 'mi kpa. Sane a kpaa 'mi, 'in -we mia celida -Lagosebhe 'wu, we 'ka gbuzonu -zee 'gbu.»

⁵⁰ Təun, 'in ə 'bunənya yia -bha ə tɪ -gwagwie nya. ⁵¹⁻⁵² Nyimesləyu yabhlo yia ə 'bɪ, ə ka 'naa -bhlogbɔə -gu. Wa kpaa wee 'naa, 'in ə yia we wa kwɛɛ tɪ, 'in ə yia -gwa kpanu nya.

-Zezu wa kwaa gbɔwɔbhunya 'kadi yu

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

⁵³ Wa yia -Zezu -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -gbɛ kwa. Da -Lagɔbɔbɔnyaa -cian klāa, nyima kpasɪ klāa, we -yɔ -Lagɔ titee gwe-sanya weee, wa gbelia 'wu. ⁵⁴ Pieli mɪ -Zezu 'bɪ, ə 'nɪ ə -yɔ cɪpa. Ə plalia -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -budunwɛɛ, 'in ə yia -kosu -yɔ ladi, ə -yɔ 'slɔja 'sɔ.

⁵⁵ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ gbɔwɔbhunya weee titalia -Zezu -yɔ la wa 'ka ə gbɔ -dɪli, 'in wa 'ka ə 'bha, wa 'nɪ gbɔ yabhlogbɔə 'yɪ. ⁵⁶ Nyima -duun zɔlba ə yɔ -yɔ, 'in -maa wɛɪ 'nɪ bhli -bhlo.

⁵⁷ Tɔlba -sɔa 'wu, -maa dɪlia ə yɔ gbɔ 'wlu la, 'in -maa nɛɛ: ⁵⁸ «Gbɔ ə gbaa, -a ka we 'nu. Ə nɛɛ nɪ, -Lagɔbudu 'kadu, -we nyima 'sɔbhāa da nɪ, -wɔlba ə yia we. 'In 'yɪ ta zə we -putu -we nyimɛɛ sɔ 'mɪa 'tlili, ə 'ka -mɔu 'sɔbhā.» ⁵⁹ Wee gbɔ nɪ -gu, wa'a gba wɛɪ -bhlo.

⁶⁰ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -sɔa 'wu wa nyidi, 'in ə yia -Zezu layɪbha: «Nyima nɪ mɪ -mɪ gbɔ 'wlu-ladɪlɪda. -In 'nɪ mneni -in 'ka we -gu -saa?» ⁶¹ -Zezu 'nɪ nɛɛ gba. Ə -sɔ yaa 'wu, 'in ə yia ə layɪbha: «'Lee, -Lagɔ -Bhasanyɔ -in -mɪa yɪ? -Lagɔ ka 'nɪ -a mɪnɪa, ə 'Yu -in -mɪa yɪ?»

⁶² -Zezu yia we 'bɪgɔpali: «Cun, 'mɔ in -mɪa. Nyimɛɛ Yu yia 'tɪtɛ -ka -Lagɔ lɪlɪsɔlɔ ladi. 'Yia a yia ə yalɪpɔpa -gu we nya kwɪlɪda.»

⁶³⁻⁶⁴ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu yia ə 'naa yla 'cɛ nya. Ə nɛɛ: «Ə ka -Lagɔ wɛɪ, a 'dɛ weee ka we 'nu. -A 'nɪ -slɛn gbɔdayinyɔə gbɔ -ka.»

Ə nɛɛ wa -yla: «Amia nɛɛ lɛa?»

Wa nɛɛ: «Ə ka gbonyuu lɛnu.»

-Zugba wa kpia 'wu: «A 'bha ə! A 'bha ə! A 'bha ə!»

⁶⁵ Nyima tɔlba slua ə -dlɛ -gu. Wa -gbliə ə 'naa 'yɪ -gu, 'in wa yia ə bhɪtɪ -kwɪli nya, wa nɛɛ ə -yla: «Nyɔə 'pa -mɪ -lua? -In gba ə 'nɪ!» 'In 'slɔja yia ə 'kpa yukwɪli 'wu sɔbhā.

Pieli kpɛlia -Zezuu -gɔgbɔ

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Nɪ, da Pieli mɪa 'wɔlɔda -mɔ wee -budunwɛɛ, 'in -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu zɔlɔbhonunwɔə yia yɪ. Ə 'yia Pieli, 'in ə yia ə yla tenyii, 'in ə nɛɛ ə -yla: «-Mɪ mɪa da, -in -yɔ Nazalɛtyu -Zezu 'sɔ mɪ -benyi.»

⁶⁸ Pieli nɛɛ: «Yo -wa yo, in 'nɪ ə -yɪ. -We a gbaa dɛ nɪ, 'in 'nu we 'wɔla.»

Təun, 'in ə yia 'wɔsɔ, ə yia klolo nɛɛ 'yɪligbe. 'In -kɔkɔ yia gbo. ⁶⁹ Ə 'nɛɛ 'yɪ 'yaa ə, -wa mɪa -bha, ə nɛɛ wa -yla: «Ə nɔkpasu mɪa da nɪ, ə mɪ waa nyima nɪ glāa.»

⁷⁰ Pieli nɛɛ: «Yo -wa yo.»

Təun, -wa mɪa -bha, wa nɛɛ Pieli -yla: «Gbɔzɔnu -wa, -in mɪ wa glāa. Nɪ, Galilee -nyimɛ -in -mɪa.»

⁷¹ 'In Pieli yia bi, ə nɛɛ: «Nyimɛ a saa dɛ 'nɪ, in 'nɪ ə -yɪ, in -ka yo 'tɔbhɔ, -Lagɔ 'pa 'mɪ -kasɪ 'wu!»

⁷² -Bha -bhlokpade, -kɔkɔ yia -zakpaa 'sɔnu gbo, 'in Pieli dɪ yia -Zezuu wɛɪ -gu -bho, nɪ, ə kpɛli -Zezu gbɔ 'wɔla -zakpa ta, -zugba -kɔkɔ 'nɪ -slɔ -zakpaa 'sɔnu gbo. 'In Pieli yia wie bhli.

15

Pilati 'bhua -Zezuu -yɔgbɔ 'wu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zn 18.28-38)

¹ Zɪkpɛ -papa, *-Lagɔbɔbɔnyaa -cian klāa, nyima kpasɪ klāa, we -yɔ -Lagɔ titee gwesanya, waa gbɔwɔbhunya weee, ma bhliə wɛɪ -bhlo. Wa gbɔan -Zezu, *Wlɔmɔ -nyimɛ -ə pɪlia Zudee -dɔdɔ 'wlu la, wa laa Pilati, 'in wa yia ə -mɔə -gbɛ kwa, 'in wa yia ə -mɔə yoo 'nyɛ.

² -Bha Pilati 'yɪbhā ə la: «'Lee, Zuifɔ 'wlulapɪlɪnyɔ -in -mɪa yɪ?»

-Zezu neɛ ɔ -yla: «'Mu -in gbaa de.»

³ -Lagobubonyaa -cian dila -Zezu gbu duun 'wlu la. ⁴ 'In Pilati yia ɔ -zakpa 'sɔnɔ layibha: «'Lee, gbuu -zlo wa dila de -mɔ 'wlu la ni, -na nu we, 'in -'in -sa we -gbu?»

⁵ -Zezu 'nɔ we 'yabhlogbuu 'bigupali, 'in we yia Pilati njegaga -subhali.

⁶ Nu, Zuifvu 'feti -ka nyini ni, -kaslonnyime ɔ nyimaa -zlo 'yibhaa, 'mɔ Pilati tidea 'yi. ⁷ -Mɔ wee -kaslu 'wu, nyime yabhlo wa laa -Balabasi -yɔ ɔ -lima mi -mɔ. Ma -yɔ dɔdɔu 'wlulapilinyɔ gbɔ bhaa tu, 'in wa yia nyime 'bha. ⁸ -Bha wa gbaa Pilati -yla: «-We -na nu bhaa 'feti 'yli nya le, -in nu we le.»

⁹ Pilati neɛ wa -ylae: «Zuifvu 'wlulapilinyɔ mia, 'mɔ in 'kaa 'yitide yi?»

¹⁰ Pilati 'de -yi we 'ji nu, zenyidli nya -Lagobubonyaa -cian wlaa -Zezu. ¹¹ Ma zɔlva nyima njwe nu, wa sumani we 'wu Pilati 'ka -Balabasi -kaslu 'wusa.

¹² -Bha Pilati gbae: «'Lee, Zuifvu 'wlulapilinyɔ mia de ni, lee -lu in 'ka ɔ nɔnɔa?»

¹³ Wa 'kpia 'wu, wa neɛ: «Kulu ɔ *su -gu la!»

¹⁴ Pilati neɛ: «Gbɔnyuu -mumu ɔ nu lea?»

'In wa yia 'wɔkpi 'titeɛ: «Kulu ɔ su -gu la!»

¹⁵ Nu, Pilati 'yibha ɔ 'ka nyimaa -zloo domagbu lenu, we 'deɛ 'gbu ɔ yia -Balabasi 'yitide. Tɔn, ɔ neɛ 'sloja -yla: «A seli -Zezu.» 'In ɔ yia wa 'yoo 'nye, wa 'ka -Zezu su -gu lakulu.

'Sloja nyania -Zezu

(Mt 27.27-31; Zn 19.2-3)

¹⁶ 'Sloja kwaa -Zezu yoo -mɔ dɔdɔu 'wlulapilinyɔ gbɔwubhu -budunweɛ, 'in wa yia wa -lima weee la ¹⁷ wa 'ka ɔ nyani. Wa yia ɔ nyimaa 'wlulapilinyɔ -bana zalɔ 'wɔpla, 'in wa yia 'wia -kloo ma, 'in wa yia we ɔ 'wluo -pla, ¹⁸ 'in wa yia ɔ fusa ɔ glapalie nya: «Zuifvu 'wlulapilinyɔ, -na fuv.»

¹⁹ Wa bhitia ɔ 'wlu gblee nya, -zugba wa slua ɔ -dle -gu, 'in wa sibhli 'kukulu ɔ 'yu, wa tia wa 'de 'wu 'kienyi. ²⁰ Da wa bhia ɔ nyanie, wa -saa ɔ -bana zalɔ 'wu, 'in wa yia ɔ 'deɛ -bana ɔ 'wɔpla. 'In wa -yɔ ɔ yia mni, wa 'ka ɔ su -gu lakulu.

-Zezu wa kulva su -gu la

(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

²¹ Wa mia mnida, 'in wa -yɔ Silenyi 'Simɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhu kpaa. Nu, Alɛzandli -yɔ Wlufusu dide -wa. -Bha 'sloja gbaa ɔ -yla -gla nya nu, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wu.

²² Wa yia -Zezu da wa laa Gologota kwa. (-Muu ji -wa 'wluu kwaa da.)

²³ Wa 'nyeɛ ɔ nu -we lu wa slua *mili, ɔ 'nɔ we 'ma. ²⁴ Tɔn, wa yia ɔ su -gu lakulu, 'in wa yia -nigbi 'pa, -we wa 'kaa 'yi -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbu.

²⁵ Zlokpa ylu nya wa kulva ɔ su -gu la. ²⁶ -We ka 'gbu wa yia ɔ 'bha, wa cɛha we, 'in wa yia we ɔ 'wlu -bita lakulu. 'Mu wa cɛha:

-ɔ MIA DA

ZUIFVU 'WLULAPILINYɔ -WA

²⁷ Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gu lakulu. 'Yabhlo mi ɔ lilisɔlu, 'in -gudu mia ɔ kɔpɛsɔlu. [²⁸ Nu, sanɛɛ 'sa -Lagɛsbheɛ beta yabhlo gbaa, beta -we gbaaɛ: «Wa ka ɔ gbɔnyuuu kwe -cian glaa zel».]

²⁹ Nyima mia 'plida, -zugba wa bite 'wlu, wa vela ɔ, wa neɛ: «Aya, -mi gbaa -in 'ka -Lagobudu 'kadu -wlo, 'in -in 'ka we 'subha 'yli ta zɔ ni, ³⁰ -sa -na 'de gbu 'wu, 'bhu su -gu -in 'sibhli la.»

³¹ -Lagobubonyaa -cian klaa, -Lagɔ titee gwesanya klaa, ma gbɔgbali 'yaa -yla ɔ nyanie nya, -maa neɛ: «Nu, ɔ ka nyima tɔlva pue, ɔ 'nɔ -sleɛn mneni ɔ 'ka ɔ 'de pue!

³² ɔmɔ, -Lagɔ -Bhasanyɔ, *Izlaɛlu 'Wlulapilinyɔ, ɔ -ka su -gu 'bhu ɔ -ka lasibhli ni, -a -ka ɔ -yɔyi, 'in -a zɔa ɔ dli -gu.»

-Wa mia su -gu ɔ kwesi, -maa ka 'ya ɔ veli.

-Zezuu tlda
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

³³ 'Ylv 'ka -glonyidi nynia yi, nikpise yia kpa dudu weee -gu, we li 'leli ta. ³⁴ We bhla -bhlokpade, -Zezu 'kpi'a 'wu 'tutee, o nee: «Eloi, Eloi, lama sabakatani?» -Muu ji-wa: «Na -Lago, na -Lago, lee -lu ka 'gbu -in yi 'mi 'bi 'bhua?»

³⁵ Nyima talba -wa mia -bha, -wa 'nua we, wa nee: «Aya, o mi Elii lada!»

³⁶ Wa lv nyime yabhlo -yo -gwagwie mnua, o 'bhua -fuu 'wu, o yia we kalu nu lv fa. O zua we gbleee 'yliya 'wu, 'in o yia we o hwe -yodi, -de -moo yi we hwanwanuu, 'in o nee: «A wu -slo. -De Elii yi yi, -moo 'ka o lasibhlii, -a 'ka -bha 'yi.»

³⁷ -Zezu 'kpi'a 'wu 'tutee, 'in o yia tli.

³⁸ 'Naa bizia -Lagobudu 'kadu zo, mu bhla 'woylaylie we nyidi -mo yali tiklu, 'in we yia zo nyni.

³⁹ Wlomu -sloja glv gbuu 'yugalinyo -o 'yigbea -Zezu 'yu, 'in o yia o 'wukpiweli 'nu, 'in sa o titlia 'wola, 'in o yia -bha 'yi, o nee: «O nyime mia da ni, -Lago Yu -wa 'pien.»

⁴⁰⁻⁴¹ Magidala -hwan Mali klla, 'Zake -yule -yo Zozee 'nyaa Mali klla, we -yo Salomee, ma mia o 'bi. Nu, ma pia -benyi o -yla da wa mia Galilee. Wa -yo 'hwan duun talba -yo -Zezu ka bha -Zeluzalemu mn. Wa 'yigbe -mo 'pipi, -zugba wa yla o.

*Zezefu zua -Zezuu 'kwie gbawla nukple

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jibheza ylv nya, Alimateyu *Zezefu yia yi. O mi *Zuifvu gbuwliwudnyaa glaa -nyime yabhlo, -o wa zua -bha nya. Bhla -we nya -Lago 'kaa dudu 'wlulapli, o mi we wuda.

We zli mia, Zuifu mi wa -lu lam-nazida, 'in zli -ka zli, mu -wa wa *Nyapeyli. We 'dee 'gbu -Zezefu yia dli 'temani, o yia Pilatu -gbe mn o 'ka -Zezuu 'kwie -moo -zlali. ⁴⁴ Pilatu

nee o dli zo: «Aya! O ka tli -papa -bhlo.»

'In o yia Wlomu -sloja glv gbuu 'yugalinyo la, 'in o yia o layibha: «'Lee, o titli bi ka 'wugwlee?»

⁴⁵ -Moo hwanua we -yo, 'in o yia -Zezefu o 'kwie yoo 'nye. ⁴⁶ -Zezefu zua 'naa -zonu, o -saa -Zezuu 'kwie su -gu, o zua we 'naa -yo, 'in o yia we 'bhuka 'wu fa. Wee 'bhuka mia, wa ka bha we 'bhlu tukpa 'wu. Toun, o glipea tukpa -boklo, 'in o yia wee gbawla hwekla.

⁴⁷ Da wa zua -Zezuu 'kwie gbawla nukple, Magidala -hwan Mali -yo Zozee 'nyaa Mali ka -bha 'yi.

16

-Zezu -saa 'wu titlinya glaa

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)

¹ Nyapeyli 'plia, Magidala -hwan Mali klla, *Zakee 'nyaa Mali we -yo Salomee, ma zua -lasiklo, -we ka hne menia, wa 'ka we -Zezuu 'kwie -yotli.

² Dimasu zlokpe -papa, da 'ylv -saa 'wu, 'in wa yia gbawla -gu mn, ³ -zugba wa 'yibhala yibhala lae: «'Lee, tukpa 'kadu mia da gbawla hwee, nyoo 'ka we glipe -ain -yla?»

⁴ Wa -talia -mo, 'in wa yia wee tukpa -boklo 'kadu -yoyi. Nu, wa ka 'cin we glipe. ⁵ Wa plaa gbawla nukple, 'in wa yia -mo nyimesloyu yabhlo 'yi. O nyimesloyu -dli lilislo la. O -bana polu. Nyan o yia wa dli 'wuslo.

⁶ O nee wa -yla: «A 'na nuu nyano -ni. Nazeletiyu -Zezu, -o wa kulua *su -gu la, o da a talia yi? Nu, o ka 'wuso titlinya glaa. O 'ni -seli -mi. A -tali, da wa palia o la, -bha ni da. ⁷ Nu, o ka ain 'yugali Galilee. -Mo a yia o 'yia, saa 'de o gbaa zlume ain -yla, 'sa. Nu, a mn, a 'tolu o 'binonya -yo Piel.»

⁸ -Bha wa 'tlaa gbawla nukple -gwagwie nya, -zugba wa tlia nyano nya. Wa mi nyano nudaa

'gbu, wa 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla gbu gba.

Magidala -ɲwɔɔ Malii 'yia -Zezu (Mt 28.9-10; Zn 20.11-18)

[⁹ -Zezu -sɔa tɪtɪɪnya glaa 'wɔ di-masɪ zɔkpɛ. Magidala -ɲwɔɔ Malii, -ɔ 'wɔ ɔ vua zuzu 'nyii gbesɔ, ɔ yia ɔ 'dɛ -mɔɔ 'klɔslolu tia.

¹⁰⁻¹¹ -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mia 'cɪn, -bha Malii mɪɪa wa -gbɛ. Wa mɪ wida. ɔ 'tɔlvɔ wa nɪ, ɔ ka -Zezu 'yɪ, ɔ -ga 'yliyo. Wa 'nɪ we la gbɔzɔnɔ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ 'klɔ

(Lk 24.13-35)

¹² -Mɔv 'bigɔ, -Zezuu 'bɪnɔnyaa glaa -nyɪma 'sɔ mia kpaa -yloogblɔ nɔda, 'ɪn ɔ yia ɔ 'dɛ -maa 'klɔslolu sa -putu sa. ¹³ Wa 'bhitia lɔ, 'ɪn wa yia wa -lima 'tɔlvɔ, -maa 'nɪ 'ya we la gbɔzɔnɔ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'bɪnɔnya kug-bua lɛ -bhlo 'klɔ

(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.1-8)

¹⁴ -Slɛɛn, ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ -bhlo mɪ lida, 'ɪn -Zezu yia ɔ 'dɛ wa 'klɔslolu. ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyɪma nɛɛ aɪn -yla nɪ, 'ɪn ka 'wɔsɔ tɪtɪɪnya glaa, 'ɪn wa yia 'mɪ 'yɪ. A 'nɪ we la gbɔzɔnɔ. Lɛɛ ka 'gbu a 'nɪ 'mɪ dlɪ -gɔ zɔa? Lɛɛ ka 'gbu a su sa yukwli -yɔa?»

¹⁵ Tɔvɪn, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'plɪlɪ dɔdɔ weee -gɔ, a 'ka -mɔ -Lagɔgbu gba nyɪma weee -yla. ¹⁶ Nyɪmɛ, -ɔ -ka 'mɪ dlɪ -gɔ zɔ, 'ɪn wa -ka ɔ batizee, -Lagɔ yia ɔ gbu 'wɔsaa. Nɪ nyɪmɛ, -ɔ 'nɪ 'mɪ dlɪ -gɔ zɔ, -Lagɔ yia ɔ gbu dɪɪa. ¹⁷ -Wa zɔa 'mɪ dlɪ -gɔ, gwɛdigbu wa yia lɛnɔa, mɔ nɪ: na 'ɲɪ nɪ nɪ wa yia zuzu 'nyuu vua. Wɛɪ -we wa 'nɪa -yi, 'mɔ wa yia gbaa. ¹⁸ Wa yi tɪbhɛ 'wɔbhuo, wa yi gu 'maoo, gbu yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa yɪ. Wa yi nyɪma sɔ -gɔlapalɔo, 'ɪn -maa pɔa.»

¹⁹ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu bhɪa gbu gbagbie, -Lagɔ 'bhua ɔ 'wɔ, ɔ mɪɪa yalɪ, 'ɪn ɔ yia -Lagɔ lɪlɪsɔlvɔ ladi. ²⁰ 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia -Lagɔgbu gbaa mɪɪ,

da weee. 'ɪn Nyɪmaa -Kanyɔ saa wa 'wɔ wa lubho 'wɔ. ɔ yia wa 'tɪtɛ 'nyɛ wa 'ka gwɛdigbu lɛnɔ. Mɔ yia we -slolua, 'ɪn nyɪma weee 'ka we 'jɪyibheli nɪ, wa wɛɪ mɪ gbɔzɔnɔ nya.]

Luk^u 'sebhε Sa Luk^u gbaa -Zezuu gbuzɔnu gbv

-Dɔtlɔyɔ -ɔ -yɔ *Pɔlv mɪa 'lakpa 'wv, mɔ -wa. Luk^u 'sebhε ɔ cɛlia, we gwedida ɔ nɛɛ nɪ, -we ka 'gbv ɔ yia 'sebhε nɪ cɛli, mɪ -wa nɪ, nyuma 'ka -Zezu -gvgbv 'debhie yibheli.

-We ka 'gbv Luk^u yia 'sebhε nɪ cɛli mɪ nɪ

¹ Teofilⁱ 'kadɔ, -na fvv! -We plia -seli -aɪn glaa, nyuma duun ka we cɛlicɛlie layla. ² Nyuma, -wa 'yia wee gbv gwedida, 'in wa yia -Lagwɛli gbagbanya -zɛ nɪ, -we wa gbaa -aɪn -yla nɪ, 'mɪ wamɪa cɛlia. ³ Na 'debhie -gbolu, da wee gbv dila gwe, sa we 'pɪplia 'wola, 'in in yia we layibha. Sa we mɪmɪa 'wola, 'in in yia we yibheli ηwɛɛ ηwɛɛ. We 'gbv, Teofilⁱ, we nanɪ 'mɪ dɔdɔ, 'mɪ in cɛlia da 'sebhε 'wv, 'in in yia -mɪ we yoo 'pa. ⁴ In 'nɪ -mɪ 'wɔcɛli bhebhe. -Zezuu wɛli wa -slolua -mɪ, sa we -zɛa wɛli -zɔnu, -in 'ka we 'jiyibheli 'gbv, in yia -mɪ 'wɔcɛli.

Zakalii -yɔ Elizabetⁱ 'yugwalgbv

⁵ Bhla -we nya dɔdɔ 'wlu-lapɪnyɔ *Ewloɔv pɪli bhaa Zudee -dɔdɔ 'wlu la nɪ, *-Lagɔbubɔnyɔ yabhlo, -ɔ mɪ bhaa -bha, 'mɔ wa laa Zakalii. *-Lagɔbubɔnyaa zɔa wa laa Abia, -mɔ wa nyɪdɪ ɔ mɪa. ɔ ηwɔnɔ 'ηmɪ wa laa Elizabetⁱ. 'In ɔ yia -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ *-Awlɔɔn zɔayli 'bhv. ⁶ Zakalii -yɔ Elizabetⁱ 'sɔɔ nɔnɔbhv tiklu -Lagɔ 'yliya 'wv. 'In wa zɔa -bha -Lagɔ tite sazɔnu sa, we -yɔ ɔ wɛli 'dɛ weee 'sɔ. ⁷ -Gblo Elizabetⁱ -tɔaa 'gbv, wa 'nɪ 'yu -ka, 'in wa 'dɛ 'sɔ yia gɔ.

⁸ 'Yli yabhlo nya, 'in Zakalii nɪ -Lagɔbubɔ zɔaa 'yli yia nyini. 'In Zakalii yia ɔ -Lagɔbubɔ -lubho nɪa mɪ, -mɔ *-Lagɔbudu 'kadɔ zɔ. ⁹ -Lagɔbubɔnyaa lɛnvgbv 'cɪn 'wv, wa

-ka gba wa 'ka wa libho dlili nɪ, -nɪgbɪ wa paa. -Mɔv zɪ mɪa, wa 'paa wee -nɪgbɪ nɪ, Zakalii -gɔ we bhlilia, ɔ 'ka -mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ pla, ɔ 'ka -mɔ 'wli -siee 'gbv. ¹⁰ Wee 'wli -sie bhla nyina nɪ, -zugba -Lagɔ nyumaa -zlo -dɪ -bha 'pipee la, wa mɪ -Lagɔ bhuhhoeda.

¹¹ Zakalii mɪ -Lagɔ bubɔda, Jeji-tapeɛ 'anzɪ yabhlo yia ɔ 'klɔtlali. We 'yigbe -bha 'slakagɔsalilu, -we -gɔ wa siea 'wlɪnya, we lilisɔlv. ¹² Da Zakalii 'yia wee 'anzɪ -yɔ, 'pɔn sloa ɔ dli, 'in -nyanɪgbɔ yia ɔ -kpali. ¹³ 'Anzɪ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zakalii, -in 'na nɔnɔ nyano -nɪ. -Lagɔ ka -na -Lagɔ -bhuhhoewɛli 'wɔηwɔnɪ. Nɔkpasuyɔ -na 'ηwɔnɔ Elizabetⁱ yia gwalia -mɪ -yla. ɔ -ka ɔ gwali, 'in -in 'ka ɔ 'ηmɪ zɔ *Zaan. ¹⁴ ɔ 'yuu 'gbv, 'mɔna 'kadɔ yia -mɪ 'wv yia. Nyuma -duun ɔ gwalɪgwali yia 'mɔna 'wɔlaa. ¹⁵ -We ka gbv -wa nɪ, -bha Jejitape 'yu, nyime 'kadɔ ɔ yia -zɛa. ɔ 'na 'ka -dlɔ zalɔ 'ma, ɔ 'na 'ka nɔ kalo 'ma. ɔ mɪ -mɔ ɔ 'nyaaa nɔkplɛ nɪ, 'in -Lagɔ Zuzu 'Pupa 'kaa ɔ ye. ¹⁶ *Izlaɛlɪnyuma -duun ɔ yia Jeji-tape, -ɔ -wa wa -Lagɔ -gbɛ lɔlaa. ¹⁷ Nyumaa -Kanyɔ 'yugalɪnyɔ ɔ -mɪa, 'in zuzu -yɔ 'tɪtɛ, -we mɪ bhaa *Elii -gɔ nɪ, mɪ yia ɔ -gɔ yia. ɔ 'ka we lɛnv, 'in didea -yɔ 'yua 'sɔ 'ka 'yibhali -yibhali. 'Bhie, -wa'a zɔa -Lagɔ 'nɔηwɛ, ɔ 'ka wa nyuma tiklu gbɔyilo 'nyɛ. ɔ 'ka 'sa wa -yɔmnazɪ Nyumaa -Kanyɔ -nɔ nya.»

¹⁸ -Lagɔ 'anzɪ gba 'saa, Zakalii nɛɛ: «-Amɪ ka gɔ, 'in na 'ηwɔnɔ mɪ ηwɔnɔkaa nya, -na wɛli -in gbaa da 'lee, sa we 'ka 'wɔlapɪlia?»

¹⁹ 'Anzɪ yia we 'bɪgɔpali, we nɛɛ: «-Amɪ -wa Gablie. -Lagɔ -ɔ 'yu na yigbea, mɔ tiea 'mɪ, nɪ, in yi, in 'ka -mɪ -yla wɛli nɪ -yɔ gbuzɔnu -gbv nɪ gba. ²⁰ Wɛli -we in gbaa dɛ -mɪ -yla, -in 'nɪ we dli 'wɔdu 'gbv nɪ, we 'bhv -zɛɛn 'wv, bhobho -na yia -zɛa, wɛli 'na 'ka -mɪ ηwɛɛ 'tla. 'Yli -we -Lagɔ 'paa ηwɛɛ, we -ka nyini 'bhie, 'in -in

'kaa gba.»

²¹ Zakalii mɩ -Lagɔbudu 'kadu zo -gwɛda kplokploo 'gbu, -Lagɔ nyuma -wa mia -bha 'pipee ɔ wɔlɔda, ɲwɛgaga ka wa sɔbha. ²² Nu, ɔ 'tlaa, ɔ 'nɩ mneni ɔ 'ka wa -yla gba. 'In nyuma yia we -yɔyɩ nu, -lu yabhlo ka ɔ 'klɔ 'tlali -mɔ -Lagɔbudu 'kadu zo. 'In -zugba ɔ paa wa -yla sɔ. ɔ 'nɩ mneni ɔ 'ka gbu -gusa. ²³ Onu -Lagɔ bɔbɔ yɩ bɩa nɩ, 'in ɔ yia ɔ -zo lɔmnɩ.

²⁴ 'Yɩ 'sɔ -lɛ 'pha, 'in Zakalii ɲwnɔ Elizabetɩ yia nukpla pla. 'Cu gbu 'wɔ, -zugba ɔ zize ɔ 'dɛ. 'In ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dɩ zoɛ: ²⁵ «-Aa! -Lagɔ ka 'mɩ nyazi 'yɩ, ɔ ka 'mɩ zo 'klɔ -sa nyuma 'yɩya 'wɔ. 'In in yia gwalɩ ɲwnɔ -zɛ.»

Sa 'anzɩ kwaa Malii -Zezuu gwalɩgbu 'dɩ

²⁶ Elizabetɩ plaa nukpla, ɔ ka 'cu gbelibhlo, 'in -Lagɔ yia ɔ 'anzɩ Gablie tie -mɔ Nazaretɩ, Galilee -dɔdɔ -gu. ²⁷ -Mɔ 'yieslɔɲwnɔyuu -gbe ɔ tiea we. ɔ 'ɲnɩ wa laa Malii. ɔ 'nɩ -slɔ nukpasu -yi. Nu, nyime yabhlo wa laa *-Zezefɩ, ɔ bhoyɩ -wa. Nyimaa 'wlulapɩnyɔ *-Davidu zoayli -nyime yabhlo -wa. ²⁸ -Lagɔ 'anzɩ plaa ɔ -gbe, 'in we nɛɛ ɔ -ylɛ: «Malii, a fuv! A li 'mɔna. Ama -Lagɔ 'nyɛa ɔ zɔzɔnu, ama na saa fu, -Lagɔ -yɔ aɩn 'sɔ mɩ.»

²⁹ Malii 'nɔa wɛɩ -mɩnɩ, we ka ɔ dɩ sumanɩ. 'In ɔ yia ɔ 'dɛ layɩbha 'lee: «Fu -mɩmɩ we -saa dɛ 'mɩ, sa -mɩ 'ji mia?» ³⁰ 'Anzɩ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Malii, nyanɔ 'na slolu aɩn dɩ -nɩ. -Lagɔ ka ɔ zɔzɔnu aɩn 'nyɛ. ³¹ A -talɩ, nukpla a yia plaa, a 'ka nukpasuyu gwalɩ, 'in a 'ka ɔ 'ɲnɩ zo -Zezu. ³² Nyime 'kadu ɔ yia -zɛa, 'in wa 'ka ɔ la Yalɩ -Lagɔ 'Yu. 'Mɔ Jejitape yia ɔ dukpasa -Davidu 'ɲnɩmnɩkpe 'wɔladɩa, 'in ɔ 'ka nyuma 'wlulapɩ. ³³ Mɔ yia Izlaɛɩnyuma weee 'wlulapɩa 'kɔmɩ, 'in ɔ nyimaa 'wlulapɩe 'nɩ bhloluda -ka.»

³⁴ Malii nɛɛ 'anzɩ -ylɛ: «'In 'nɩ nukpasu -yi, sa we 'ka 'wɔlanɩnɩ?»

³⁵ 'Anzɩ yia we 'bɩgɔpalɩ ɔ -ylɛ: «Zuzu 'Pɔpa yia aɩn -gu yia, 'in Yalɩ -Lagɔ 'tɩtɩ yia aɩn -gugblia zuzu 'bhisa. We 'gbu, ɔ 'yu a yia gwalia, ɔ mɩ -mɔwɩda, 'mɔ wa yia laa -Lagɔ 'Yu. ³⁶ Ama zoayli ɲwnɔ Elizabetɩ mɩ nukpla, nu, ɔ ka gɔ. Nukpasuyu ɔ yia gwalia, ɔ wa laa zɩmɛ -gblotɔ ɲwnɔ, ɔ 'cu gbelibhlo mia da. ³⁷ -We ka gbu -wa nɩ, -lu yabhlogbɔ 'kaa -Lagɔ sɩlɩ, we 'nɩ -mɩ.»

³⁸ Tɔn, 'in Malii nɛɛ: «Jejitape lubhonɩɲwnɔ in -mia. Sa -in gbaa dɛ, we nu 'sa na -nu nya.» 'In 'anzɩ yia ɔ kwesi 'bhɩ, 'in we yia mɩ.

Malii mɩa Elizabetɩ 'yia

³⁹ Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Malii -sɔa 'wɔ -gwagwɩe nya, 'in ɔ yia Zudee -dɔdɔ da -gɔgɔ -zuua 'gbe yabhlo 'wɔ mɩ. ⁴⁰ ɔ plaa Zakalii -budu zo, 'in ɔ yia Elizabetɩ fɔsa. ⁴¹ Da Elizabetɩ 'nɔa Malii fɔsawɛɩ nɩ, yu mia ɔ nukple, 'in ɔ yia lazuklu. 'In Zuzu 'Pɔpa yia Elizabetɩ ye. ⁴² 'In ɔ yia 'wɔkpɩ 'tɩtɩɛ:

«Malii! -Lagɔ ka aɩn 'nyulanɩwɩa, we 'ka 'ɲwnɩ weee -zi. 'In ɔ ka 'ya 'yu ɔ mia aɩn nukple 'nyulanɩwɩa. ⁴³ Aya! Nyɔɔ in -mia, 'in na -Kanyɔɔ 'nyaa yi na -gbe yia? ⁴⁴ Nu, a yi -yɔɔ! In 'nɔa amaa na fɔsawɛɩ, tɔn, 'yu ɔ mia 'mɩ nukple, 'in ɔ yia lazuklu 'mɔna 'kadu nya. ⁴⁵ Gbu Jejitape gbaa aɩn -yla, a ka we dɩ 'wɔdɩ nu, lɛ we yia nɔaa 'gbu, 'wɔtɔtɔe -dɩɔ mɩ amaa -nu nya.»

Malii -mnɩa -Lagɔ 'ɲnɩ

⁴⁶ Elizabetɩ gba 'saa, -bha -bhlokpade Malii nɛɛ:

«Cun, Jejitape 'yɩ,

ɔ 'ɲnɩ na yia -mnɩa.

⁴⁷ 'Mɔna ka na dɩ ye,

na Gbɔwɩsanyɔ -Lagɔ 'gbu.

⁴⁸ -We ka gbu -wa,

-Lagɔ ka 'mɩ 'yɩ -gu 'pa,

ɔ nyazɩdɩ nya.

-Amɩ, ɔ lubhonɩɲwnɔ,

-o 'nia -lu yabhlogbɔɔ nya -mi.
We 'gbu, we 'bhu -zɛɛn 'wɔ,
bhla weee nya, nyuma yia na
daa gbaa:

«'Nwɔɔ, -o -Lagɔ ɲwana 'nyu la.»

⁴⁹ -Lagɔ -o ka 'tite pilia 'tite weee 'wlu
la,

o ka 'mɪ gbu 'kadɪ -yla lɛnu.

o ɲni mɪ -mɔwɔɔda.

⁵⁰ Nyuma -wa zɔa o 'nuɲwe,

bhla weee nya o yila wa nyazi.

⁵¹ o sɔɔ 'tite o -slolua,

'in -wa ka dli zo,

'dɛɛ 'ylimanie mia,

o yia wa -yɔsɪsali.

⁵² -Lagɔ ka dɔdɔɔ 'wlulapɪnya wa
'ɲumɲikpe -gu -sa.

'In o yia nyuma -sɛ -sɛ 'bi 'kadɔ 'nyɛ.

⁵³ Nyuma -wa 'kɪ mia 'bhada,

o ka wa -lu -zɔnu 'nyɛ duun,

'in o yia 'ɲumɲunya vu, wa kwɛ
klo nya.

⁵⁴⁻⁵⁵ o ka o lubhononyo *Izlaɛɪ -
yɔbɛ.

'In o 'ni o nyazɪdli lɛnuɲgbu 'wɔɔɔɔ,

*Ablaamu -yo o 'yuoyuaa
gbɛgbɛin,

-zo weee nya.

Sa o gbaa -amɪaa dɔkpasi -yla,

'sa o mia we nɔda.»

⁵⁶ Malii -dɪla Elizabetɪ -gbɛ la, we
li sa 'cɔ ta, 'bhie, o yia o -zɔɔ lɔmɲi.

*'Zan *-Batisu gwaligbu*

⁵⁷ Bhla -we nya Elizabetɪ
'kaa 'wlusa we nɲia, 'in o yia
nɔkpasuyu gwalɪ. ⁵⁸ Elizabetɪ

kwesinyuma -yo o zɔayli -nyuma 'nɔa
nu, Jejitape ka Elizabetɪ nyazi 'kadɔ
'yɪɪ, 'in wa -yo o 'sɔ yia we 'mɔna li.

⁵⁹ Da 'yu lia lɔkɔwlu -bhlo, wa yia
o knɪ 'wɔ 'paa, 'in wa nɛɛ, wa 'ka o
dide Zakalii 'ɲni o zɔ. ⁶⁰ 'In o 'nyaa
nɛɛ: «-Innya! 'Mɔ wa laa Zaan.»

⁶¹ Wa nɛɛ o -ylaɛ: «'Nɲi -mɲi 'ni
amaa zɔayli -mɪ.»

⁶² 'In wa yia o dide layɪbha
sɔ nyae: «Sa -in 'ka o 'ɲni zɔa?»

⁶³ Zakalii 'yɪbhalɪ -wa -boklo falɔ
ni, 'in o yia we -gu cɛɪ ni: «'Yuu
ɲni -wa Zaan.» 'Nɲi -we o cɛɪa, wa

'yia we -yo ni, 'in ɲwɛgaga yia wa
'dɛ weee sɔbha. ⁶⁴ -Bha -bhlokpade
Zakalii mɔ -bloa, 'in o yia gbagbie
bhli, -zugba o mɲni -Lagɔɔ 'ɲni.

⁶⁵ Tɔɔn, nyanɔ yia o kwesinyuma
weee 'wɔslo, -zugba nyuma weee,
-wa mia Zudee -gɔgɔ -dɔdɔ -gu,
gbɔgbalɪ we -yla. ⁶⁶ -Wa weee 'nɔa
wee gbu -mɲi, dli zɔ wa dɪla we
la, 'in wa yɪbhalɪ -yɪbhalɪ laɛ: «'Ao!
Nyɔɔ 'yu -mɔni 'ka cɪ -zɛa?» Ni, -
Lagɔɔ 'tite -yo o 'sɔ mɪ.

*Gbuɔnu -gbu, -Lagɔ nva lɛ, Zakalii
'paa we -fali*

⁶⁷ Zuzu 'Pɔpa yea o 'yuu dide
Zakalii, 'in o yia gbuɔ -falɪpapie bhli:

⁶⁸ «Jejitape, -o -wa Izlaɛɪnyumaa -
Lagɔ,

-a -mɲni o 'ɲni. Mɔ bɛa o nyuma
-yo,

'in o yia wa gbu 'wɔsa.

⁶⁹ Nyumaa Gbuɔwɔsanyo 'kadɔ,

-o 'bhɔa -Lagɔɔ lubhononyo -
Davidɪ zɔayli,

o ka o -ain 'nyɛ.

⁷⁰ -Lagɔ ka 'cɪn we gba o -mɔwɔ
gbuɔ -falɪpanyaa ɲwe nya.

⁷¹ Ni, mɔ yia -ain -amɪaa tɔnyuma
kwɛɛ -saa,

'in o 'ka -ain -wa weee nyɛa -ain
'wɔ,

wa 'tite zɔ -sa.

⁷² 'Sa -Lagɔ -slolua sa o nyazɪdli -
amɪaa dɔkpasi 'kɔ.

'In o ligbea o -yo o nyuma 'sɔɔ -mɔwɔ
*wɔsuslɔlugbu.

⁷³ -Lagɔ ka zɪmɛ -amɪaa dɔkpasa
Ablaamu -yla bi, ni,

⁷⁴ -amɪaa tɔnyuma kwɛɛ o yia -
ain -saa,

'in o 'ka -ain nyanɔ dli -sa,

-a 'ka o lubho nɔ,

⁷⁵ -mɔwɔwɔbe -yo 'wɔtɔtɔ tɪkɪɪ
nya o 'yu,

bhla -a -gaa 'yɪliyo.

⁷⁶ 'In -mɪ, na 'yu, wa yia laa,

Yali *-Lagɔgbuɔ -falɪpanyo.

Ni, -mɪ yia Nyumaa -Kanyo 'yu nɔa,
'in -in 'ka o 'yloogblunya -yo
mɲazi.

77 'In -in 'ka o nyuma -yla we 'wɔyleli nu,
-Lago -ka wa -yagbu 'woti, mu
solua wa 'pɔpɔe.

78 -Amiaa -Lago nyazɪdlɪ 'kadu
'gbu,
o yia yalu san -we -yo zɔkpa
ylu san 'wɔwɔa,
-an -gu 'mnia,

79 we 'ka -wa mia nikpise 'wɔ ladida
-yo -wa mia tithee zuzu 'wɔ
ladida, glaa layi.

'In we 'ka -an 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ
'yloogbu dasloluu 'gbu.»

80 'Yule mi 'ylimanida, 'in o
'wlukɔn mi ladoluda. 'In o yia da
bɛblɛɛ ladila mni o 'dɛ -bhlo tiklu
'bhie, 'yɪ -we nya o -solua o 'dɛ
Izlaɛlnyima 'klu, 'in we yia nyini.

2

-Zezuu gwaligbu
(Mt 1.18-25)

1 -Muɔ bhla, nyumaa 'wlulapɪnyɔ
'kadu *Sezaa Ogusi paha tite
yabhlo, nu, wa zɛɪ o nyuma weee,
dɔdɔ weee -gu. 2 Bhla -we nya
Kilinius mi Siliiii -dɔdɔ -gu nyumaa
'wlulapɪnyɔ nya, we bhla wa zɛɪa
nyuma tianu. 3 Nyuma weee yia wa
'dɛɛ -zɔɔ wa 'ŋni cɛɪa mni -bhlo -
bhlo.

4 * -Zɛzɛfu -mɔɔ yi 'yaa Nazaɛtigbe
'wɔ 'bhu, Galilee -dɔdɔ -gu, 'in o
yia -Davidu 'gbe wa laa Betɛlmɔ
nɔkplɛ mni, Zudee -dɔdɔ -gu. -
Davidu zɔayli -yo o -budu zɔ -nyime
o -mia, -Davidu -budu zɔ. 5 O -yo o
bhoyi Malii, o mia 'wɔwɔb -nɔkpla
'sɔ, 'in wa yia mni, wa 'ka wa 'ŋni
cɛɪu 'gbu. 6 Wa mi Betɛlmɔ, 'bhie,
Maliii 'wlusabhla yia nyini. 7 'In o
yia o 'wɔkpɪɪ yu gwali, nɔkpasuyu
nya. O bibelia o 'naa -yɔɪa ni, 'in o yia
o nima 'wɔlɪli -gbo 'wɔ lapɪ. Nu,
wa 'ni 'bɪ 'yɪ 'lakpanyaa -budu zɔɔ
'gbu.

-Lago 'anzɪyabhlo -laa bhlabhɛɛ
'yliyɔzɔnya 'dɪzɔnɔ

8 -Mɔ wee dɔdɔ -bhlokpade -gu
ni, kpaa bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnya gva.

Sabɔ, -zugba wa ku wa bhlabhɛɛ -
zlo ŋwe. 9 -Jejitapeɛ 'anzɪ yabhlo yia
wa 'klɔtlɪ, 'in -Lago 'ŋnɪmnɪɛ san
'kadu yia wa gbɛli. 'In -nyanɪgbɔ
yia wa -kpɪ. 10 'Anzɪ nɛɛ wa -ylɛ:
«A 'na nyamanɪ -ni, nu, 'dɪzɔnɔ in -
laa aɪn. Mu yia nyuma weee 'mɔna
'kadu dɪ zɔ slua. 11 -Zɛɛn sabɔ,
wa ka amiaa Gbɔwɔsanyɔ gwali, -
mɔ -Davidu -zɔɔ. Mɔ -wa -Lago
-Bhasanyɔ, 'in mɔ -wa Nyumaa -
Kanyɔ. 12 -Lu -we 'kaa o -solu, 'bhie,
a 'ka o yibheli mu ni: 'yuyolu yabhlo
a yia 'yia, 'naa mi o -yɔlabibelida,
-zugba o pɪ nima 'wɔlɪli -gbo 'wɔ
la.»

13 Tɔn, yali 'anzu -zlo yia 'anzɪ
-gubho, -Lago 'ŋnɪmnɪɛ nya, -
zugba we gbaa:

14 «-Lago 'ŋni 'yɪ -mɔ yali 'pɪpɪ,
'in nyuma -wa -Lago 'yibhaa,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mi wa -nu nya
dɔdɔ -gu.»

Bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnya mnia

Betɛlmɔ

15 Da -Lago 'anzɪnya 'bhɔa wa
kwesi, 'in we 'dɛ weee yia yali
mni ni, -bha bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnya
zɔzɔ 'dɪ, wa nɛɛ: «-A mni Betɛlmɔ,
gbu -we nua -mɔ le, Jejitape -solua
-aɪn 'klu, -a 'ka we 'yɪ.»

16 Wa -sɔa 'wɔ -gwagwɛ nya, 'in
wa yia -mɔ mni. 'In wa yia -mɔ Malii
-yo -Zɛzɛfu yɪ. 'Yuyolu pɪ nima
'wɔlɪli -gbo 'wɔ la, 'in wa yia o 'yɪ.

17 Da wa 'yia o 'yuyolu ni, -we 'anzɪ
gbaa wa -yla o 'yuu daa, 'in wa
yia we 'dɪsɛɛ bhli nyuma tɔɔ -yla.

18 Gbu -we bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnya
gbaa, -wa weee 'nua we, ŋwɛgaga
sɔbhaa wa. 19 Gbu weee 'plɪa, Malii
yia we dɪ zɔ ladɪ. O -ka ladɪ, -zugba
o pɔpɪ we -gu 'wlukɔn la. 20 -Mu
'bɪgɔ, 'in bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnya yia
lɔmni, -Lago 'ŋni ylimanɪ -yo o 'ŋni
mnɪɛ nya. -We wa 'nua klaa, 'in
wa 'yia -yo klaa, nu, sa 'anzɪ gbaa we
wa -yla, 'sa we nua.

*Malii -yo -Zɛzɛfu 'sɔ yia -Zezu -
solua mni, -Lagɔbudu 'kadu zɔ*

21 'Yuu ləkəwlu -bhlo nynia, 'in wa yia ɔ kni 'wəpa. 'In wa yia ɔ 'ŋni zɔ -Zezu. Wa 'ni -slɔ ɔ nukpla pla, 'ŋni -we 'anzi gbəa ɔ 'nyaa -yla ni, 'mu wa zɔa ɔ.

22 'In da Maliii -yɔwəɔ yli nynia, sa we mia cɛɪda *Moizɪ tite 'wɔ, 'sa -Zezefu -yɔ Malii kwaa 'yu *-Zeluzalemɔ, wa 'ka ɔ Jejitape 'klɔslolu. 23 Nu, we mi cɛɪda Jejitape tite 'wɔɛ:

«'Wokpali nukpasuyu wa yia -bha -saa Jejitape -nɔ nya.»

24 Wee tite -bhlokpade gbəa wa bɔbɔ -Lagɔ, -de gbele sɔɔ, -de -kpakɔn yua sɔɔ, we nya, 'in Malii -yɔ -Zezefu -yɔ we yia mni.

'Simeɔɔ 'paa -Lagɔfuo -Zezuu 'gbɔ

25 Nu, nyime yabhlo mi bhaa -Zeluzalemɔ, 'mɔ wa laa 'Simeɔɔ. Nyime tikli -wa, 'in ɔ zɔa -Lagɔ 'nɔŋwe, 'in ɔ mia *Izlaeli Gbɔwɔsanyɔ wɔda. Zuzu 'Pɔpa mi ɔ -gɔ. 26 -Mɔ nɛɛ ɔ -yla 'cɛɪn, nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ ɔ yia yoo 'paa, ɔ 'ni -slɔ -mɔɔ 'yi, ɔ 'na 'ka tli. 27 -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'Simeɔɔ 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ mni. We bhla, -Zezuu didea ka wa 'yu -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ kwa. 'In -we Jejitape tite gbəa, wa 'ka we lɛnɔ ɔ -yla. 28 'Simeɔɔ 'bhua 'yu 'wɔ, ɔ 'paa -Lagɔfuo, 'in ɔ nɛɛ:

29 «Jejitape, -we -in gbəa, we ka lɛnɔ. -Slɛɪn -in mneni -in 'ka -na lub-honɔnyɔ 'yitide, ɔ 'ka tli -dlɔɔ.

30 Nu, *nyimaa Gbɔwɔsanyɔ -in 'paa yoo, in ka ɔ 'yi na 'yli 'sɔ nya.

31 Nu, nyime ɔ -in nɔa lɛ, nyimaa Gbɔwɔsanyɔ nya, nyima weee 'yu, in ka ɔ 'yi.

32 Mɔ -wa, zli -we 'kaa dɔdɔgɔ -nyima weee nikpise 'wɔsa. Izlaelnyima -in -saa -bha, wa 'ŋni 'ka mni ɔ 'gbɔ.»

'Simeɔɔ -falipagbɔ

33 Gbɔ 'Simeɔɔ mia gbada -Zezuu daa, we ka ɔ 'nyaa -yɔ ɔ dide 'sɔ ŋwɛgaga -sɔbhali. 34 'Simeɔɔ ŋwnaa wa 'nyu la, 'in ɔ nɛɛ -Zezuu 'nyaa Malii -ylaɛ: «A -tali, 'yu -mɔni 'gbɔ, nyima -duun yia bhli, 'in nyima -duun yia 'wɔsɔa *Izlaeli -dɔdɔ -gɔ. Mɔ yia -Lagɔ -slolua, 'in nyima tɔɔa 'na 'ka ɔ gbɔ -yɔŋwnu. 35 'In nyima duun dli zɔ lapɔpaligbɔnya mia, wa dli zɔ zizeda, sanɛɛ ɔ yia we zli 'klɔ wlelia beblɛɛ. 'In ama, Malii, gbɔ -we yia aɪn ylia, -yɔ we yia aɪn 'cɔnɔa, nɛɛ 'yli 'sɔ tɔgɔgble wa fa amaa dibhe 'wɔ.»

Ani 'paa -Lagɔfuo -Zezuu 'gbɔ

36 We bhla, Fanuelu 'yu Ani, ɔ -wa -Lagɔgbɔ -falipanwnɔ, Aseli zɔayli, -mɔɔ mi 'ya wee -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, -zugba ɔ ka gɔ. ɔ -dɔgbɔ bhla, ɔ -kɔa yli, we li -zɔ gbesɔ, 'in ɔ 'lowli yia tli. 37 ɔ ka -zɔɔ glɔ -mɔna -zɔ -mɔna, 'in -zugba ɔ mi -dɔgbanwnɔ nya. ɔ mi -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ 'kɔmɔɔ, 'in ɔ nɔa -mɔ -Lagɔɔ lubho zɔkpɛ, jibheza, -zugba ɔ pla 'sun, 'in ɔ bhuhhoe -Lagɔ. 38 Da 'Simeɔɔ mia Malii -yɔ -Zezefu 'sɔ -yla gbɔ gbada, we bhla Ani plaa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, ɔ 'yia -Zezu ni, 'in ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋni mɔni bebhli. 'In -zugba nyima weee -wa mia -Zeluzalemɔ 'wɔzitiyli wɔda, ɔ gba -maa -yla -Zezuu gbɔ.

-Zezu -yɔ ɔ nyima 'sɔ 'bhiti la Nazaleti

39 Gbɔ -we Jejitape tite gbəa, -Zezuu nyima bhua we lɛnɔɛ, 'in wa yia wa 'gbe nukple lɔbhiti, Nazaleti, Galilee -dɔdɔ -gɔ. 40 Wa mi -mɔ, -zugba 'yu ylimani, ɔ temani la. 'In gbɔyilo yia ɔ ye, 'in -Lagɔɔ 'nani yia ɔ nya -tɔ.

-Zezu ka -zɔ kugbua lɛ 'sɔ, 'in ɔ yia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ mni

41 -Zɔ weee nya, -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ dide mɔna *Zuifɔɔ *'Wɔzitiyli 'fɛti' -gɔ -Zeluzalemɔ. 42 -Zɔ yabhlo nya, da -Zezu 'yia -zɔ kugbua lɛ 'sɔ, sa

* 2:41 'Mu wa laa -tuauweli 'wɔ: «Pâques».

wa mnia 'cın 'Wozıtyılı 'feti -gu nı, 'in ɔ -yo ɔ nyıma 'sɔ yi 'saa -mɔ mni. ⁴³ 'Feti bhıa, wa mı Nazaleti luyida, 'in wa 'yu -Zezu yia -Zeluzalemu -tu. ɔ didea 'nı we 'jiyibheli. ⁴⁴ Wamıa dlu nı, -Zezu mı wa nɔnɔnya glaa. Wa nɔa 'yli -bhlo, 'in wa yia ɔ datale bhli wa nyıma -yo wa 'talea nyıdı. ⁴⁵ Nı, wa 'nı ɔ 'yıda -mı 'gbu, 'in wa yia -Zeluzalemu lıbhıti, wa 'ka -mɔ ɔ datalı. ⁴⁶ We 'yli tanıu zlı, 'in wa yia ɔ 'yı -Lagɔbudu 'kadu zɔ. -Zugba ɔ -dı titee gwesanya nyıdı la, ɔ pılu wa yukwli, 'in ɔ yıbha wa gbınya la. ⁴⁷ Nyıma -wa pılu ɔ weı yukwli ıweagaga ka wa subha, ɔ 'yilimnee -yo ɔ gbıu 'bıgıpalıe 'gbu. ⁴⁸ Da ɔ nyıma 'yia ɔ nı, 'in ıweagaga yia wa subha. 'In ɔ 'nyaa nee ɔ -ylae: «Na 'yu, ı ka 'gbu -ın yi 'sa -aın -yla nua? -In -talı, ın -yo -na dide mıa -na datalıda, -amıaa dlı ka sumanı bhabha.»

⁴⁹ 'In ɔ yia we 'bıgıpalı wa -ylae: «Lee ka 'gbu a nɔnu 'mı 'yilibıla? A 'nı we 'ji -yi nı, na Didee -budu zɔ ın 'kaa -mı?» ⁵⁰ Nı, ɔ nyıma 'nı gbı -we ɔ gbaa wa -yla 'wolanı.

⁵¹ -Zezu -yo ɔ nyıma 'sɔ yia Nazaleti lıbhıti, 'in ɔ yia wa 'nııwe zɔ. 'In ɔ 'nyaa yia gbınya -mı nı dlı zɔ lazu. ⁵² -Zezu mı 'yilimanıda, -zugba ɔ gbıyilo yilimanı -gıwıla, 'in ɔ namanı -Lagɔ -yo nyıma dıdu.

3

'Zan -Batisı mnazıa Nyımaa - Kanyɔ 'yloogblı -yo

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Zn 1.19-28)

¹⁻² Nı, Tibıe Sezaa nyımaa 'wılapılee -zı kugbua ı gbunı nyı nı, we bhla, Pınsı Pilatı mı dıduı 'wılapılınyɔ nyı Zudee. Ewıodu mı nyımaa 'wılapılınyɔ nyı Galilee, 'in ɔ bheli Filipı mıa Itulee -yo Tıakonıtı -dıdu -gu, -zugba Lızanıası -mɔdı mı Abılenu -nyımaa 'wılapılınyɔ nyı. 'In Anası -yo Kaıfu 'sɔ mı *-Lagɔbıbınyaa -cıan 'kadı

nya. We bhla, Zakalııı 'yu *Zaan - ɔ dıla da beblee la, 'in -Lagɔ yia ɔ -yla gbı gba. ³ 'In Zaan yia Zudeen gbıa dıduı weee -gu 'plıe bhli, -zugba ɔ gba nyıma -ylae: «A 'bhıti dlı, a yi ın 'ka aın batizee, 'in -Lagɔ 'ka amıaa -yo gbı 'wıdı.» ⁴ Sa *-Lagɔgbıu -falpanyɔ *Ezaii cıla ɔ 'sebhe nıkle, 'sa we nua. ɔ nee:

«Nyıme yabhlo kıpa 'wu da beblee, ɔ nee:

«Nı, a mnazı Nyımaa -Kanyɔ 'yloogblı -yo, a nı ɔ 'yu 'yoo tıklı.

⁵ 'Gbiwlu weee yia klaa, -gɔgɔ weee -yo 'kpıda weee yia sloa. 'Yloogblı 'wıkanɔdanya yia 'wıslamanıa, 'yılınıyo -yloogblınyaa -gu yia 'wımnıa ylıylo.

⁶ 'In *Nyımaa Gbıwısanıyo -Lagɔ 'paa yoo, dıduı -nyıma weee yia ɔ 'yia.»

⁷ Nyımaa -zlo mı Zaaan -gbı yida, ɔ 'ka wa batizee, 'in ɔ nee wa -ylae: «Tıbhe -gnu! -Dawlıcıan! -Lagɔ gbıwıbhıyılı ka cıpa. Nyɔ -salı aın 'dı, 'in a pıpalı 'wılukıun la nı, a mnenı a 'ka -Lagɔ 'ce -we mıa yida kwıe 'tlaa? ⁸ A 'bhıti amıaa dlı, 'in a -slolu we amıaa ıııgbınyaa 'wu sazonı sa. A 'na gbalı amıaa 'dee dlı zɔ -nıe: «Nı, Abıaamı mı -amıaa dıkpasa nyaa 'gbı, -a ka gbıwıbhı -nı. Nı, ın nee aın -ylae, -Lagɔ mnenı, ɔ 'ka tıkpanya nı Abıaamı 'yua -zılı. ⁹ -Lagɔ 'nenı gbee 'yli -dı sunyaa bhı -yo la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhıe -zonınyaa nı, -dıa ɔ yia we, ɔ 'ka we -kosu 'wu vıtelı.»

¹⁰ Tıun, 'in waa nyımaa -zlo yia Zaan layıbhae: «Sa -a 'ka -ylee nı ya?»

¹¹ Zaan yia we 'bıgıpalı wa -ylae: «-ɔ -ka -bana 'sɔ -ka, ɔ 'nye 'yabhlo nyıme ɔ 'nıa -bana -ka. 'In ɔ -ka lılılu duun -ka, ɔ dılı we.»

¹² *Nıson -gweızısanya tıba yia Zaaan -gbıe, ɔ 'ka wa batizee. 'In wa

yia Zaan layibhae: «-Amiaa -kanyo, sa -a 'ka nva?»

¹³ 'In Zaan yia we 'bigupali wa -ylae: «'Gwezi -we a 'kaa -sa, amiaa 'de -yi we, a 'na pali we -gu -ni.»

¹⁴ 'In 'sluja yia o layibha 'yae: «Sa -amia 'ka nva?»

O nee wa -ylae: «A 'na -sali nyima 'gwezi kwee -gla nya -ni, a 'na lili wa -bi 'wu -ni. Amiaa 'penigwezi namanu ain dudu.»

¹⁵ Nyima, -wa mia wuda, maa yibhaa -maa 'de la dli zo, «Zaan mia de, -Lagoo -Bhasanyo 'kaa yi, -de moo?» ¹⁶ Nu, Zaan nee wa 'de weee -ylae: «-Ami, 'nyu nya na batizea ain. Nu, o mia yida, o 'tite -zi na -nu. In 'ni we 'klu -ka, in 'ka o -sakwlaa 'llukpe -blo. Mo yia ain batizea Zuzu 'Pupa -yo -kosu nya. ¹⁷ O ka o bute kwee, o 'ka o 'mno 'wupu, 'in, o 'ka we 'ya -yo we vavi -yosali. 'In o 'ka we 'ya -zonnya -gbagbu 'wu slu, 'bhie, o 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wu viteli.»

¹⁸ Zaan mi nyima 'di duun zuda, -zugba o gba wa -yla -Lagoweli -zonu. ¹⁹ Nu, we bhla Zaan palia dudubu 'wlulapilinyo Ewlodu -yla gbu la, o bhelii 'nyono Ewloadi o -saa -moo -glo, 'in o yia o kwa, we -yo gbonyuu -duun o nva lee 'gbu. ²⁰ Nu, 'in Ewlodu yi 'yaa gbonyuu yabhlo lenu -tapa: o ka Zaan -kaslu 'wopa.

*Zaan batizea -Zezu
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)*

²¹ Da wa 'nia -slo Zaan -kaslu 'wopa, we bhla o batizea nyima duun -yo -Zezuu 'debhie -gbolu. O batizee bhla, -Zezu mi -Lago bhubhoeda, 'in yali yia nywe -kali. ²² 'In Zuzu 'Pupa yia o -gu lasibhli, o 'wlu sa -kpakon. 'In wa yia weli yabhlo 'bhua -Lagoo -gbe 'nu, we nee: «Na 'Yu -in -mia, in -kali -na ze. -Mi in 'nyea na dli weee yoo.»

*-Zezuu dukpasu 'nyinya ni
(Mt 1.1-17)*

²³⁻³⁸ -Zezu ka sa -zu glu -bhlo -zu kugbua, 'bhie, o yia o lubhoo nonve gwedi. O dukpasu nyi ni:

*-Adaan dide -wa -Lago.

-Adan gwalia Seti, Seti gwalia Enosu.

Enosu gwalia Kainamu, Kainamu gwalia Maleleeli.

Maleleeli gwalia -Zaledi, -Zaledi gwalia Enoku.

Enoku gwalia Matuzala, Matuzala gwalia Lameki.

Lameki gwalia *Nowee, Nowee gwalia Semu.

Semu gwalia Alifakisadi, Alifakisadi gwalia Kainamu.

Kainamu gwalia Sala, Sala gwalia Ebeli.

Ebeli gwalia Faleki, Faleki gwalia Wlago.

Wlago gwalia Seluku, Seluku gwalia Nakoo.

Nakoo gwalia Tala, Tala gwalia Ablaamu.

Ablaamu gwalia Izaki, Izaki gwalia Zakobu.

Zakobu gwalia Zuda, Zuda gwalia Falesi.

Falesi gwalia Eslomu, Eslomu gwalia Alini.

Alini gwalia Adime, Adime gwalia Aminadabu.

Aminadabu gwalia Naason, Naason gwalia Sala.

Sala gwalia -Boazi, -Boazi gwalia Obedi.

Obedi gwalia -Zesee, -Zesee gwalia -Davidi.

-Davidi gwalia Natan, Natan gwalia Matata.

Matata gwalia Mena, Mena gwalia Melea.

Melea gwalia Eliakimu, Eliakimu gwalia -Zonamu.

-Zonamu gwalia -Zezefu, -Zezefu gwalia Zuda.

Zuda gwalia 'Simeoo, 'Simeoo gwalia *Levii.

Levii gwalia Matati, Matati gwalia Zolimu.

Zolimu gwalia Elieze, Elieze gwalia -Zezu.

-Zezu gwalia Eli. Eli gwalia
Eliamadamo.
Eliamadamo gwalia Kozamo,
Kozamo gwalia Adii.
Adii gwalia Melikii, Melikii
gwalia Neli.
Neli gwalia Salatieli, Salatieli
gwalia Zolobabeli.
Zolobabeli gwalia Wlesa, Wlesa
gwalia Yoana.
Yoana gwalia Zoda, Zoda gwalia
Zozeki.
Zozeki gwalia Semeini, Semeini
gwalia Matatiasi.
Matatiasi gwalia Mati, Mati
gwalia Nagai.
Nagai gwalia Esili, Esili gwalia
Naumo.
Naumo gwalia Amoso, Amoso
gwalia Matatiasi.
Matatiasi gwalia -Zezefu, -Zezefu
gwalia Zanai.
Zanai gwalia Melikii, Melikii
gwalia Levii.
Levii gwalia Matati, Matati
gwalia Eli.
Eli gwalia -Zezefu. 'In we mi
nyuma dlu ni,
-Zezefu nupasu ya -wa -Zezu.

4

**'Kuzu ylaa -Zezu la
(Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)*

¹ Zuzu 'Pupa yea -Zezu toun, 'in
o yia Zudeeni -gogo -gu 'bhu, 'in o
Zuzu 'Pupa yia o da beblee kwa. ² 'In
*'Kuzu yia -mo o layla, 'yli glu 'so
nukple. Wee 'ylinya -mini nya, o 'ni
-lu yabhlogbo li. Wee 'ylinya 'plia,
'in nwo yia o -yokpa.

³ 'Kuzu nee o -yla: «-In -ka -Lago
'Yu nya -mi 'piein, -in gba tokpa mia
ni -yla, we -ze 'floo.»

⁴ 'In -Zezu yia we 'bigupali we
-yla: «We mi celida *-Lagosebhe
'wue:
'We 'ni lililu -bhlogbo -gu nyumee
'yliyogagie tili.» »

⁵ 'Kuzu yia -Zezu 'wupa -gogo
'kadu 'wlu kwa, -bha -bhlokpade
we -slolua o duduu 'nnumni -da weee

'klu. ⁶ 'In we nee o -yla: «'Tite weee
ni klaa, 'in duduu -guu 'nnumni weee
klaa, in 'ka -mi we 'nye. Wa ka 'mi
we 'de weee yoo 'nye. Nyumee o in -
ka 'yibha, 'mo in mnenia in 'ka we
'nye. ⁷ -In -ka 'mi 'yu 'kukolu 'sibhli,
-in -ka 'mi bubu ni, 'in we 'de weee
zea -na -nu.»

⁸ 'In -Zezu yia we 'bigupali we -
yla: «We mi celida -Lagosebhe 'wue:
'In bubu Jelitape,

-o -wa -na -Lago,

'in -in nu o 'debhlogbo -yla
lubho.» »

⁹ 'Kuzu yia -Zezu -Zeluzalemu
kwa. We dia o -Lagobudu 'kadu 'wlu
la, 'in we nee o -yla: «-In -ka -Lago
'Yu nya -mi 'piein, -in -blu 'wu, -in
'ka lasibhli. ¹⁰ Nu, we mi celida -
Lagosebhe 'wue:

'Na 'gbu, gbaa o yia o 'anzinya -yla
we zu -mi 'yliyo.

¹¹ 'In we 'ka we sonya -mi zo lasulu,
-na bhu yi tokpa gozoo 'gbu.» »

¹² 'In -Zezu yia we 'bigupali 'Kuzu
-yla: «-Lagosebhe nee,
'Jelitape -o -wa -na -Lago,
-in 'na yla o la -ni.» »

¹³ 'Kuzu bhia -Zezuu laylayhe so
weee lu ni, 'in we yia o gwevle -se.

*-Zezu dia o lubhoo gwe Galilee -
dudu -gu*

(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

¹⁴ -Lago Zuzuu 'tite mi -Zezu
yeda, 'in o yia Galilee luyi. 'In o 'nini
yia lamneni Galilee -dudu weee -gu.
¹⁵ Nyuma o slolua *-Lagobudunya
zo, 'in nyuma weee kwalia o 'nini.

*Nazaleti -nyuma 'ni -Zezuu gbu -
yaywuu*

(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

¹⁶ -Zezu ka Nazaleti mni, -mo wa
zua o. *Nyapeyi nya ni, sa o plaa
'cin -Lagobudu zo ni, 'in o yi 'saa
-mo pla. O yia 'wuso -Lagosebhe
zelzelee 'gbu. ¹⁷ 'In wa yia o -
Lagobuu -falipanyo Ezaiii 'sebhe
yoo 'nye glida, o yia we 'wukali, da
weli ni mia celida ni, 'in o yia we 'yi,
'in o yia we zele:

18 «Jejitapee Zuzu mi 'mi -gu.

Ɔ ka -bha 'mi -sa,

in 'ka nyazinya -yla -Lagobu
gba.

Ɔ ka 'mi tie, in 'ka -kaslonyuma -yla
gba nu:

«Amiaa -kaslu ka -zeen bha.»

«Lolonya, amiaa 'yli ka -zeen -blo.»

«Amia wa nyea 'wu, a ka -zeen gbu
'wobhu.»

19 'In, -zu -we nya Jejitape 'kaa ɔ
zuzonu lenu,

in 'ka we 'di wa -sali.»

20 -Zezu gla wee 'sebhē, 'in ɔ yia
we -Lagobudu zɔɔ lubhononyo yoo
'nye, 'in ɔ yia ladi. Nyuma weee -
wa mia -bha, -maa yia ɔ ylada -tu
sa tenyii. 21 Tɔn, 'in ɔ nee wa -
ylae: «-We 'sebhē 'ya gbaa, we ka -
zeen lenu, amia pulva da 'mi yukwli,
amiaa 'yibadi.»

22 -We wa 'de weee yia -yo -Zezuu
gbegbein, 'in wa yia we gbagbie
bhli. 'In gbuzonu -gbunya ɔ mia
gbada, we ka wa ηwegaga -subhali.
'In wa nee: «Nyime mia de, ɔ 'ni -
Zezefuu yuu?» 23 -Zezu nee wa -ylae:
«Nine 'ni a yia 'mi -yla 'paa, gbuzonu
sa. Gbaa a yia: «-Dotlɔɔ, -in jipe -na
'de.» 'In gbaa a yi 'yaa 'mi -ylae: «-We
weee -in nua le Kapenaumu ni, -a ka
we 'di 'nu. -In nu wee gbunya -bhloo
'de le -na 'de de dudu -gu -seli.» »

24 -Zezu nee wa -yla 'yae: «Cun,
gbuzonu -wa, wa'a -tolu -Lagobuu
-falpanyo nyime, ɔ 'de de dudu -gu.
25 Gbuzonu na gbaa da ain -yla. -
Dugbanwu duun mi Izraeli -dudu -
gu zlume, -Lagobuu -falpanyo Eliii
bhla. -Zugba 'nyu'u lua -zu ta 'cu
gbelibhlo, 'in ηwo 'kadu yabhlo yia
wee dudu weee -gu yi. 26 'In -muv
bhla, -Lago 'ni Elii tie -dugbanwu
mia Izraeli -dudu -guv -gbē, 'in ɔ 'ka
wa 'yabhlo 'wusa. Nu, -dugbanwu
ɔ mia Saleputagbe nukple, Sidɔn -
dudu -gu, ɔ -gbē -Lago tiea Elii. 27 -
Lagobuu -falpanyo Elizeee bhla, -
zugba *solbhanya duun mi Izraeli
-dudu -gu. Elizē 'ni wa 'yabhlogbo
jipe, nu, Silii -yu Naamaa ɔ jipea.»

28 Nyuma weee -wa mia -
Lagobudu zɔ, wa 'nua wee welinya
-mini, 'in we yia wa 'cedlo la. 29 Wa
'de weee -sɔa 'wu, 'in wa -yo -Zezuu
'susue yia 'gbe -glima mni. 'In -gogo
-we kwesi wa 'gbe mia 'subhada, 'in
wa yia we 'wlu ɔ kwa, wa 'ka ɔ zɔ
vitelii 'gbu. 30 Nu, 'in -Zezu yia wa
nyidi 'plili, 'in ɔ yia mni.

-Zezu puea nyime ɔ kaa zuzu
'nyuu 'bi

(Mk 1.21-28)

31 Tɔn, -Zezu mnia Kapenaumu,
Galilee -dudu 'gbe yabhlo nukple,
'in ɔ yia nyuma -Lagobu -slolu
Nyapeyli weee nya, -Lagobudu zɔ.
32 Ɔ nyuma -slolu sɔ ka wa ηwegaga
-subhali. Nu, se -we -Lago 'nyea -
Zezu, we nya ɔ gbaa.

33 -Mo -Lagobudu zɔ, nyime
yabhlo kaa puin -ka -zuzu 'nyuu 'bi,
mo 'kpia 'wu 'tite, ɔ nee: 34 «'Aa!
Nazaletiyu -Zezu, -naa leē -gbu pili
-amiaa gbu 'wu la? -Amiaa lasasēe
'gbu -in yia yi yi? In -yi -mi ηweē
ηweē: -Lago -Mowlonyo ɔ tiea, 'mo
-in -mia.»

35 -Zezu yia we, we ηweē labhali
-gla nya. Ɔ nee we -ylae: «'Mu ηwe,
'bhu ɔ 'wu!» Zuzu 'nyuu yia ɔ
nukpasu labhli dudu, nyuma weee -
zejila 'wu, 'in we yia ɔ 'wotla, we 'ni
ɔ gbonyuu yabhlogbo -yla lenu.

36 ηwegaga yia wa 'de weee
subha, 'in wa nee wa 'dekpu nyidi:
«Mɔ -weli mu dea? Se -yo 'tite nya ɔ
nyime gbaa zuzu 'nyii -yla gbu, 'in
we tlaa nyuma 'wu!» 37 'In -Zezuu
'ηni yia lamneni wee dudu weee -
gu.

-Zezu jipea guzunya

(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

38 -Zezu 'bhua -Lagobudu zɔ ni, 'in
ɔ yia 'Simɔɔ -budu zɔ mni. -Zugba
'Simɔɔ 'ηwnɔ 'nyaaa ku -su sa -
glagla, 'in wa nee ɔ -yla, ɔ zukpa -wa,
ɔ jipe ɔ. 39 -Zezu kwlia ɔ -gu 'wu, 'in ɔ
nee ɔ kusulo -yla weli 'tite nyae: «-In
'bhu ɔ -gu la.» Ɔ gba 'saa tɔn, 'in we
yia ɔ -gu labhu. -Bha -bhlokpadē ɔ

'ŋwɔɔ-sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia wa -yla pipie bhli.

⁴⁰ Jibheyɔ nya, -wa kaa guzɔnyaa 'yli -bhlo -bhlo nɪ, 'in -maa -yɔ -maa guzɔnya yia -Zezuu -gbɛ yi. ɔ yia wa kwɛzɪ -bhlo -bhlo, 'in ɔ yia wa jipe. ⁴¹ Zuzu 'nyii yi 'yaa guzɔnya duun 'wɔtla 'wɔkpikpie nya: «-Lagɔɔ 'Yu -in -mia!» -We ka gbɔ -wa, wa -yi we 'ji -nya nɪ, -Zezu mia, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -wa. 'In -Zezu yia we wa ŋwɛɛ labhali -nya, ɔ 'nɪ ŋwɔn wa 'ka gba.

-Zezu mɪa -Lagɔgbɔ gbaa dɔdɔ weee-gɔ

(Mk 1.35-39)

⁴² Zɪ 'ka 'wɔladolua mɪ tɔn, 'in -Zezu yia 'gbe nɔkplɛ 'tla, 'in ɔ yia da yabhlo mɪ -flii. 'In nyɪmaa -zlo yia ɔ 'yli 'bɪ lanɔnɔɛ bhli, da ɔ mia nɪ, 'in wa yia -bha nɪni. Wa 'yibha ɔ 'na 'bhɔɔ wa -yɔ -nɪ, 'in wa yia ɔ lakpɔkpali. ⁴³ 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «We mɪ 'ya nɪ, in gba *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wɔlɔpɔlɔgbɔ 'gbe tɔɔa 'wɔ. We 'gbɔ, -Lagɔ yia 'mɪ tie.» ⁴⁴ 'In ɔ gbaa -Lagɔgbɔ, -Lagɔbudunya zɔ, dɔdɔ weee -gɔ.

5

*-Zezu laa ɔ *bɔnɔnyaa tɔnɔ*

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

¹ 'Yli yabhlo nya, -Zezu mɪ Zenezalɛti* -nyu 'kadɔ yabhlo -gɔgɔ -gɔ, 'in nyɪmaa duun yia ɔ gbɛli, wa 'ka -Lagɔwɛli 'nɔɔ 'gbɔ. ² 'In 'glɔ sɔ mia 'nyuu -gɔgɔ ŋwɛ -yɔ, -Zezu yia we -yɔyɪ, -zugba zibhi -bhanya ka we 'wɔtla, wa mɪ wa 'sowlinya -wɔɔɔɔ. ³ Wee 'glɔ sɔbhie glaa, 'yabhlo -wa 'Simɔɔɔ -nɔ. -Zezu -gbɔlaa we 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Simɔɔ, -in vɔ gwe 'nyuu -gɔgɔ -yɔ -sɛ.» -Zezu mɪ wee 'glɔ nɔkplɛ, -zugba ɔ slɔlu nyɪma -Lagɔwɛli.

⁴ Da ɔ bhɪa gbagbɛ, ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-In bɛ 'nyuu 'wɔtɔɔɔɔ 'glɔ nya, 'bhie, a 'ka amɪaa 'sowlinya viteli.»

⁵ 'In 'Simɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a ka siada -tɔ sabɔ weee, -a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ 'yɪ. Nɪ, -mɪ gbaa -a nɔ we lɛɛ 'gbɔ, vitelia na yia wee 'sowlinya.»

⁶ Wa vitelia wee 'sowlinya, 'in wa yia zibhii -zlo 'pli, wa 'nɪ we 'wɔgbizee mneni, 'in wa 'sowli yia ylaylie gwɛɔ. ⁷ We 'dɛɛ 'gbɔ, wa -lima mia 'glɔ yabhlo 'wɔ, 'in wa yia wa la sɔ -papie nya, -maa 'ka wa 'wɔsa. 'In wa -yɔ wa 'glɔ yia yi. 'In wa yia wee zibhi wee 'glɔ sɔbhie 'wɔslu. We ka we ye kɛkɛɛ 'gbɔ, we fɛli 'nyu glu mɪa. ⁸ Nɪ, Simɔ Pielɪ 'yia gbɔ -mɪnɪ -yɔ nɪ, 'in ɔ yia 'kukulu 'sibhli -Zezu 'yu, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In vɔ gwe 'mɪ -yɔ, na -Kanyɔ! -We ka gbɔ -wa, gbɔnyuu -lɛnɔnyɔ in -mia.»

⁹ Zibhi -duun wa 'bhaa, da wa 'yia we -yɔ nɪ, 'in -nyanɔgbɔ yia Simɔ Pielɪ -kpali, we -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ. ¹⁰ Nɪ, Zebedee 'yua *Zake -yɔ Zaan -wa mia 'Simɔɔɔ nɔnɔnya nya, 'sa -bhloɔ 'dɛ -nyanɔgbɔ -kpali -maa.

'In -Zezu nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ, nɪ, sa na kpaa da zibhi nɪ, -slɛn, nyɪmaa -zlo -na yia -Lagɔɔ -gbɛ laa.» ¹¹ Nɪ, wa -laa wa 'glɔ 'nyuu -gɔgɔ -yɔ lɔ, 'in wa yia -bha -lu weee tɪ, 'in wa yia -Zezu 'bɪ mɪ.

-Zezu jipea sɔlibhanyɔ yabhlo

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² 'Yli yabhlo nya, -Zezu mɪ 'gbe yabhlo nɔkplɛ, nyɪmɛ -ɔ ka ku sɔli 'bhua la sa -kan, 'in ɔ yia -Zezu 'yɪ. ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'in ɔ yia dɔdɔ lagbli ɔ 'yu. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, na -Kanyɔ. -In -wɔɔɔ 'mɪ -yɔ. Nɪ, we -ka -mɪ dɔdɔ nani, -in mneni -in 'ka 'mɪ jipe.»

¹³ -Zezu -gloa sɔ 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ sɔlibhanyɔɔ ku kwɛzɪ, 'in ɔ nɛɛ: «We nani 'mɪ dɔdɔ, we 'ka -mɪ -yɔ 'bhɔ!» -Zezu gba 'saa tɔn, -bha -bhlokpade wee sɔli 'bhua ɔ nyɪmɛ ku -yɔ. ¹⁴ -Zezu nɛɛ ɔ nyɪmɛ -ylaɛ: «-In -ka mɪ nɪ, -in 'na -sali we 'dɪ nyɪmɛ

* 5:1 'Mɔ wa la 'yaa Galilee.

yabhhlogbɔɔ -nɪ. Nɪ, -ɪn mɪ -na 'dɛ -Lagɔɔbɔɔnyɔ 'klɔslɔlua. ɔ -ka -mɪ 'yɪ, 'ɪn 'slaka Moizɪ gbɔɔ -na -sɔkpa -nyɪmɛ wla nɪ, -ɪn 'ka we wla. 'In nyɪma 'ka we 'jɪyɪbheli nɪ, sɔli ka -mɪ ku 'wɔ 'bhɔ.»

¹⁵ Nɪ, -Zezu gba 'saa da ɔ -ylaoo, -mɔɔ bhla ɔ 'ɪnɪ -yɔ lamnenie mɪa bhabha. 'In nyɪmaa -zlo yia ɔ gbeli, wa 'ka ɔ wɛli yukwli pɔɔ, 'ɪn ɔ 'ka 'ya wamɪa jipe. ¹⁶ 'In -Zezu bhua wa glaa 'kɔmɔɔ, 'ɪn ɔ mɪa -Lagɔ bhubhoea da bɛblɛɛ.

*-Zezu jipea zɔlaslɔnyɔ yabhlo
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)*

¹⁷ 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ -Lagɔgbɔ nyɪma -slɔluda, -zugba *Falizɪnyɪma -yɔ titee -cian -dɪ ɔ kwesi la, wa pɔɔ ɔ yukwli. Waa nyɪma -manɪ, Galilee -yɔ Zudee -dɔdɔɔ 'gbe weee nɔkplɛ wa 'bhɔ. Tɔɔba 'bhɔ -Zeluzalɛmɔ. Jejitapɛɛ 'tɪtɛ -yɔ -Zezu 'sɔ mɪ, -zugba ɔ jipe 'sa we nya guzɔnya. ¹⁸ Nyɪmaa -zakpa -bhlo -yɔ zɔlaslɔnyɔ yabhlo yia yɪ, -zugba ɔ mɪ 'sowli 'wɔ. -Budu -we zɔ -Zezu mɪa, wa 'yɪbha wa -yɔ zɔlaslɔnyɔ 'ka -mɔ pla, 'ɪn wa 'ka ɔ -Zezu 'yɪ ladi. ¹⁹ Nyɪmaa -zloo 'gbɔ, da wa 'kaa 'plɪli -bha 'nɪ -mɪ. Tɔɔn, 'ɪn wa yia wee -budu 'wlu -gbɪa. Wa yia -bha ɪwɛ -dɪ, wa -lalia -bha ɔ, 'ɪn wa yia wee -budu zɔ ɔ lasibhli nyɪmaa -zlo nyɪdɪ -Zezu 'yɪ tɛɪn. ²⁰ -Zezu 'yia nɪ, wa ka ɔ dli -gɔ zɔ, ɔ nɛɛ ɔɔ guzɔnyɔ -ylɛɛ: «'Tale, ɪn ka -na gbɔnyɪ 'wɔtɪ.»

²¹ -Zezu gba 'saa da tɔɔn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma yia 'ɪwɔɪwue ɪwɔɪwue bhli: «Nyɔɔ ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ -mɪa, 'ɪn ɔ vɛli -Lagɔɔ? Nyɔɔ mneni ɔ 'ka nyɪmaa gbɔnyɪ 'wɔtɪ? -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia we, we 'nɪ mɔɔ?»

²² Gbɔ -we wa mɪa dli zɔ lapɔpalɪda, -Zezu yɪbhelia we 'jɪ nɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Lɛɛ ka 'gbɔ a pɔpɔli sa gbɔ -mɪnɪ dli zɔ la? ²³ 'In 'ka gba: «'In ka -na gbɔnyɪ 'wɔtɪ, -mɔɔ -kalia -yɔ yaayɪ ɪn 'ka gba: «'In -sɔ 'wɔ, -ɪn 'ka nɔɔ, -mɔɔ -kalia -yɔ

yɪ? ²⁴ 'In 'yɪbha a yɪbheli we 'jɪ nɪ, *Nyɪmɛɛ 'Yu ka we se dɔdɔ -gɔ, ɔ 'ka nyɪmaa gbɔnyɪ 'wɔtɪ.» Tɔɔn, 'ɪn ɔ nɛɛ zɔlaslɔnyɔ -ylɛɛ: «-Sɔ 'wɔ, 'bhu -na 'sowli 'wɔ, mɪ -buduɪwɛɛ.»

²⁵ -Bha -bhlokpade, zɔlaslɔnyɔ -sɔa 'wɔ nyɪma weee 'yɪbadi. ɔ 'sowli -we -gɔ ɔ pɪ yaa la, ɔ 'bhua we 'wɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ -buduɪwɛɛ mɪnɪ, -Lagɔɔ 'ɪnɪ mɪnɪɛ nya. ²⁶ Nyɪma weee -wa mɪa -bha, ɪwɛgaga yia wa sɔbha, 'ɪn -nyanɪgbɔ yia wa -kpali. Wa yia -Lagɔɔ 'ɪnɪ -mɪnɪ, 'ɪn wa nɛɛ: «-Yɪa! -A ka -zɛɛn gwɛdigbɔnyaa da 'yɪ!»

*-Zezu laa Levii, ɔ 'ka ɔ 'bɪ nɔ
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)*

²⁷ -Mɔɔ 'bɪgɔ, -Zezu 'tlaa, ɔ mɪ sa -zieda, 'ɪn ɔ yia *nɪsɔn -gwɛzisanyɔ yabhlo 'yɪ, -zugba -mɔɔ -dɪ -mɔɔ lub -hɔnɔ -budu zɔ la. 'Mɔ wa laa Levii. 'In -Zezu nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «'Yɪ 'mɪ 'bɪ.» ²⁸ Tɔɔn, *Levii -sɔa 'wɔ, ɔ tɪa -bha ɔ -lu weee, 'ɪn ɔ yia -Zezu 'bɪ mɪnɪ.

²⁹ -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'ɪn Levii yia -Zezu -yla lilɪlu 'kadɔ pi ɔ -budu zɔ. -Zugba nɪsɔn -gwɛzisanya duun -yɔ nyɪma tɔɔba mɪ -bha, 'ɪn wa yia li dabɔdɔ. ³⁰ Falizɪnyɪma -yɔ wa -Lagɔɔ titee gwesanya 'yɪa we -yɔ, 'ɪn wa yia wa zɔ ɪwɔɪwɛnɛ bhli. 'In wa nɛɛ -Zezuu 'bɪnɔnya -ylɛɛ: «Lɛɛ ka 'gbɔ a -yɔ nɪsɔn -gwɛzisanya -yɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian tɔɔba 'sɔ li, 'ɪn a -yɔ wa 'sɔ maa?»

³¹ -Zezu 'bhua wɛli 'wɔ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Nyɪma -wa -yɪaɪa, wa'a mɪnɪ -dɔtɔɔ -gɔ, nɪ, guzɔnya mɪa -dɔtɔɔ -gɔ. ³² 'In 'nɪ nyɪma -wa laa wa 'dɛ nyɪma tɪkɪlɪ lahee 'gbɔ yɪ. Nɪ, gbɔnyuu -lɛnɔnyaa 'gbɔ ɪn yia yɪ, wa 'ka wa dli 'bhiti.»

*-Lagɔɔ gbɔzɔnɔ -yɔ nyɪmaa
lɛnɔgbɔ 'cɪ'ɪn nɔ dabɔdɔ*

(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ 'In nyɪma tɔɔba nɛɛ -Zezu -ylɛɛ: «Zaaan 'bɪnɔnya plaa 'sun, 'ɪn wa bhubhoea -Lagɔ, 'sa Falizɪnyɪmaa 'bɪnɔnya nɔ 'yaa. 'In -nanɔɔ 'bɪnɔnya mɪ lida, -zugba wa ma!»

34 -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «Nyime -ka o 'hwno -kwa -feti -sada -mi, o -ka o 'talea la, a mneni a 'ka gba wa -yla wa pla 'sun, -zugba o 'hwno 'lowli mi wa glaa? 35 Bhla yabhlo yia nynia, 'in wa 'ka 'hwnokwanyo wa glaa -sa. Wee 'ylinya -mini nya, wamia 'kaa 'sun pla.»

36 'In -Zezu yi 'yaa wa gbuu nine -mini 'pali. O nee wa -ylae: «Nyime yabhlogbo 'ni mneni o 'ka 'naa lolu yla, 'in o 'ka we 'pi 'naa sua -yolaneni, 'in o 'ka we pipi. We -ka -muu, -zugba yla wa ylaa wee 'naa lolu bhe. We 'yli 'na 'ka 'wowlu. 37 'In nyime yabhlogbo 'ni mneni o 'ka nu lolu *bala sua 'wu slu. O -ka 'sa nu, 'in we wla. 'In wee nu jitea dudu, -zugba wee balanya ka -nyuma. 38 We 'gbu, a slu nu lolu bala lolu 'wu. 39 'In nyime o -ka nu sua 'ma, nu lolu 'ma tu 'bha o. -We ka gbu -wa, gbaa o yia nu: «Nu sua nani 'yli.» »

6

*-Zezu mi Nyapeyli -Kanyo nya
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)*

1 Zuifu Nyapeyli yabhlo nya, -Zezu -yo o 'binonya mi blekpaanya* 'plida, o 'binonya -ka bleya 'kwa, wa -ka we 'titli, -zugba wa li we. 2 Wa mi 'sa nuda, Falizinyima toba 'yia wa -yo ni, 'in wa yia wa layibhae: «-We -amiaa tite gbaa, wa 'na nuu Nyapeyli nya le -ni, lee ka 'gbu a nu we lea?»

3 -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «-We nyimaa 'wlulapilinyo -Davidi nua le, -we mia celida -Lagosebhe 'wu, a 'ni -slo we zeli? 'Yli yabhlo nya, 'in hwo yia o -yo o 'binonya 'bha, 4 -Davidi plaa -Lago bububudu zo, 'floo wa 'nyea -Lago, o 'bhua we 'wu, o lia we, 'in o yia o nononyaa -nu wla, 'in -maa yia we li. Wee 'floo -mini, -amiaa tite nee, -Lagobubonyaa 'dekpa 'ka yaa we

li.» 5 -Zezu nee 'ya wa -ylae: «Nyime Yu mia, mo -wa Nyapeyli -Kanyo.»

*Nyapeyli nya -Zezu jipea nyime
ka so 'kua
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)*

6 Nyapeyli yabhlo nya 'ya, -Zezu plaa -Lagobudu zo, 'in o yia -Lagoweli -sloluslolu bhi. -Zugba nyime o ka lilikwes'o 'kua, o mi wee -budu zo. 7 -Zugba -Lago titee gwesanya -yo Falizinyima wba -Zezu tenyii, -de o yi nyime jipe Nyapeyli nya, 'in sa o'o zua tite 'nuhwe, wa 'ka we gbu o 'wlu di. 8 Nu, -Zezu -yi wa 'wlukuu lapopaligbu, we 'gbu, o nee o nyime ka so 'kua -ylae: «-In -so 'wu, -in 'yiligbe nyima weee -zejila 'wu.» O nyime yia 'wuso, 'in o yia 'yiligbe. 9 -Zezu nee wa -ylae: «Weli 'ni na yibhaa sa ain la. Sa tite gbaa? We nee wa nu gbu -zonu le *Nyapeyli nya yaayii, wa nu gbu 'nyuu lee? Wa pue nyime yaayii, wa 'bha o?» 10 -Zezu ylaa wa 'de weee -gu -ylili, 'in o nee o nyime -ylae: «-Glo -na so 'wu.» -Mo nu 'saa -Zezuu weli -gu, 'in -mo so yia 'pu. 11 -We -Zezu nua le, 'in we yia -Lago titee gwesanya -yo Falizinyima 'ce 'nyuu dlo la. 'In -we wa 'kaa -Zezu 'wluo nu, 'in wa yia we pupali wa 'dekpa nyidi.

*-Zezu -saa -bha o tietienya kug-
bua le 'so
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)*

12 We bhla, -Zezu yia -Lago bhubhoe 'gbu -gogo 'wlu mni, 'in o yia -Lago bhubhoeda -tu zli yia o -zli. 13 Zli zlia, o yia o 'binonya la. Wa glaa, 'in o yia nyima kugbua le 'so -bha -sa. 'In o yia wa la o tietienya. 14 Wa hni nu: 'Simoo (-o ka -banu o zua Peli) -yo -mo bhe Andlee, 'Zake -yo *Zaan, Filip -yo Batlemii, 15 Matie -yo Toma, Alfeee 'yu 'Zake -yo 'Simoo wa laa *Zelot, 16 'Zakee 'yu Zudas -yo Zudas Isikaliot, o 'kaa -Zezu wla o tonyuma kwee.

* 6:1 'Flooya wa laa -tuauweli 'wu: «bl'e».

-Zezu mi nyimaa -zlo -sloluda, -
zugba o jipe 'sa guzunya
(Mt 4.23-25)

17 -Zezu -yo o tietienya kugbua
le 'so 'bhua -gogo 'wlu, 'in o yia
da ylalaa yabhlo 'yiligbe, -zugba
o 'binanya talaa -zlo mi -bha de.
Nyima -duun 'bhua Zudee -yo -
Zeluzalemu -dudu -gu, we -yo Tili -
yo Sidon -gbenya mia gumunyuu -
gogo -gu. 18 Wa 'de weee yia, -Zezuu
weli yukwli pulve -yo o 'ka wa jipee
'gbu. Nu, -wa zuzu 'nyii mia sialida,
-Zezu ka wa jipe. 19 Nyima duun
'yibha wa 'ka o kwezi, -we ka gbu -
wa, 'tite bhua o 'wu, we mi wa 'de
weee jipeda.

'Wototue -dlao -yo gbonyuuu gbu
(Mt 5.1-12)

20 -Zezu ylaa o 'binanya, 'in o nee
wa -ylae:

«Amia bobabhanya,

'wototue -dlao mi amiaa -nu nya,
nu, -Lago pli ain 'wlu la.

21 Amia nwo mia da 'bhada,
'wototue -dlao mi amiaa -nu nya,
-we ka gbu -wa, lua a yia.

Amia mia da wida,
'wototue -dlao mi amiaa -nu nya,
-we ka gbu -wa, nyaa a yia.

22 Nyima -ka ain 'wonye,
wa -ka ain kwnee -sa, wa -ka
ain veli,
'in wa -ka amiaa daa gbonyuu
gba Nyimee 'Yuu 'gbu,
'wototue -dlao mi amiaa -nu nya.

23 «-Muu 'sasokpa -gbunya -ka ain
yli, a lite 'mona nya. Nu, amiaa -
tnuu 'kadi mi -mo ain woda -Lagoo -
gbe. Nu, 'sa wa dukpasu pali bhaa -
Lagobbu -falipanya 'klyie 'wu.

24 Amia, 'nnunnya,
gbonyuu mi amiaa -nu nya,
a ka amiaa zozonunya kwee -
seli dudu -guu 'gbu.

25 Amia -wa lua da,
gbonyuu mi amiaa -nu nya, -we
ka gbu -wa,
nwo yia ain 'bhaa yia.
Amia -wa mia da nyada,

gbonyuu mi amiaa -nu nya, -we
ka gbu -wa,
gu yia ain 'wowlua, 'in a 'ka wi.

26 Nyima weee -ka amiaa gbazonu
gbada -mi,
-zugba gbonyuu mi amiaa -nu
nya.

Nu, 'sa wa dukpasu nu bhaa
yoyogbuu -falipanya.

A -kai amiaa nyima 'nyiii ze
(Mt 5.38-48, 7.12)

27 «Amia -wa pulva da 'mi yuk-
wli, in nee ain -ylae: a -kai amiaa
tunyimaa ze, -wa nyaa ain 'wu, a nu
wa zozonu 'wluo. 28 -Wa bhia ain
gweze, a njwa wa 'nyu la, -wa palia
ain 'klyie 'wu, a bhuhoe -Lago wa
'nni nya. 29 Nyime -ka -na yukwli
yabhlo 'kpa 'wosubha, -in 'bhiti o -
yla we -budu. 'In o -ka -na -guslunaa
'wobhu, -in 'na 'tutolu -na -bana o
kwee -ni. 30 Nyoo nyoo -ka -mi -lu
-zlali, -in 'nye we o. 'In nyoo -ka -na
-lu 'wobhu, -in 'na 'yibhali we -yo la
-ni. 31 -We a 'yibhaa nyima nu ain -
yla le, amia nu 'ya we le wa -yla.

32 «-Wa -kalia amiaa ze, we -ka
-maa -bhloo 'dee ze a -kai, a 'na
popali 'wlukoon la -ni nu, -Lago yia
ain 'penia we 'gbu -ni. Gbonyuu -
lenunya -kai 'ya -wa -kalia wamiaa
ze, we 'ni saa? 33 -Wa nua ain
'nani 'wu, a -ka maa -bhloo 'de
'nani 'wonu, -Lago 'nia ain 'penia
yi. 'Sa gbonyuu -lenunya -maa nu
'ya, we 'ni muu? 34 Nyima -wa saa
amiaa kpagbu, a -ka -maa -bhloo
'de kpagbu -yofa, lee -lu a 'ka 'yi we
'penie nya -Lagoo kwee? Gbonyuu
-lenunya mia ni, gbonyuu -lenunya
wa fa kpagbu -yo. 'In wa 'ka we
'bigupali -nu 'yu 'gbu! 35 We 'gbu, in
nee ain -ylae, a -kai amiaa tunyimaa
ze. A nu zozonu le. A fa kpagbu,
amiaa dli 'na -tulu we 'bigupali -nu -
yla -ni. Nu, Yali -Lago yia ain 'penia,
'in a 'ka o 'yua -ze. -Lago mi zozonu
lenunya nya, -wa 'nia 'nani -yi -yo
nyima 'nyiii gbegein. 36 Sa amiaa
Dide -Lago kaa nyazidli ni, amia -ka
'ya 'sa nyazidli.

A 'na 'bhulu nyuma -putuu -yogbu
'wu -ni

(Mt 7.1-5)

³⁷ «A 'na 'bhulu nyuma -putuu -yogbu 'wu -ni, -Lago yi amiaa -yogbu 'wobhu. A 'na dili nyuma wa gbonyuuu 'gba 'wlu -ni, -Lago yi amiaa -nu ain 'wlu di. A ti nyumaa -yogbu 'wu, 'in -Lago 'ka amiaa -yogbu 'woti. ³⁸ A 'nye nyuma, 'in -Lago 'ka ain 'nye. A -ka 'sa nu, 'in -Lago slua amiaa bi 'wu -lu, 'in wa bhua we, 'in we kwa, 'bhie, we sloa gwe -yo la. Sa a nyea nyuma, 'sa -Lago yia ain 'nyea.»

³⁹ 'In -Zezu yi 'yaa wa gbuv nine yabhlo 'pali: «'Lolonyo mneni o 'ka 'lolonyo su lakpa, 'in o 'ka o 'yoo da -slooluu? Wa -ka 'sa nu, 'in wa 'de 'so bhlilia 'bhoka 'wu, we 'ni mu?»

⁴⁰ «Nu, 'kpiakpiany o yabhlogbo 'ni o -slooluny o 'wuzi. 'Kpiakpiany o -o -ka 'wosibhli, o -kanyo o -yo o mne-nia 'wu.

⁴¹ «Buee go -le mia -na bheli 'yilia 'wu, 'mu -na yia -yo, 'in su -kibhe 'kadu -we mia -na 'yilia 'wu, -i 'in 'yi we -yo. Lee -lu ka 'gbua? ⁴² -Mi, -mam o kaa su -kibhe 'kadu 'yilia 'wu, 'in -i 'in 'yia we -yo, sa -na gba -na bheli -ylae: «Na bheli, -in 'tide 'mi 'yi, 'in 'ka -mi wee buue go 'yilia 'wu -saa?» Welu 'so -nyume, -in -sa -slo -na 'de su -kibhe 'kadu 'yilia 'wu, -in 'ka layi, 'bhie, -in 'ka buue go -na bheli 'yilia 'wu -sa.

Suu 'bhue -yo wa yibhelia we

(Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ «Su -zonu'v tnu 'bhue 'nyuu, 'in su 'nyuu'u tnu 'bhue -zonu. ⁴⁴ Suu 'bhue -yo wa yibhelia we. Wa'a -sa magloo mnewia 'wlu, 'in wa'a -sa *-dloya 'yiliu su 'wlu. ⁴⁵ Nyume -zonu mia, gbuzonu mia o dibhe 'wu, 'mu o nua le. 'In nyume 'nyuu mia, gbonyuu mia o dibhe 'wu, 'mu o nua le. Nu, gbunya bhua nyumee dibhe 'wu, mu tlaa o njwee.

-Budu 'sod gbuv nine

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ «Lee ka 'gbu, a la 'mi -amiaa -Kanyo, -amiaa -Kanyo», 'in -we na gbaa ain -yla, 'in a'a nu we lea?

⁴⁷ Nyume -o yia na -gbe, -o pulva na welu yukwli, 'in o nua we -gu, o 'wuwlu na yia ain 'kluslolua. ⁴⁸ O 'wlu sa nyume -o yia o -budu 'subhaa, 'in o yia 'wotolo -bhoka 'bhlu, 'in o yia we gwe glu pali tukpa -gu, mo. 'Nyu 'kadu lva, we -gbligbli yilia wee -budu -yo, we 'ni we -wlo, wee -budu mi 'subhada 'nanuuu 'gbu. ⁴⁹ 'In nyume -o pulva na welu yukwli, 'in o o nua we -gu ni, o 'wlu sa nyume -o 'subhaa o -budu dudu klo -gu, 'in o 'nia we gwe glu 'pa, mo. 'Nyu 'kadu lva, we -gbligbli yia, 'in we yia we -wlo -bha -bhlokpade. 'In wee -budu yia lamumni weee.»

7

-Zezu jipea 'slvjaa 'yugalinyo
zolubhononyo

(Mt 8.5-13)

¹ Da -Zezu bhia welinya -mni gbagbie, nyumaa -zlo -wa mia o yukwli puloda -yla, 'in o yia Kapenaumu gbe nukple mni. ² -Mo Kapenaumu, *Wlomu -slvja glu gbuu 'yugalinyo ka zolubhononyo yabhlo o 'yibhaa bhabha. O zolubhononyo ka gu -yo, we -tu 'wu -se, o 'ka tl. ³ Da o 'slvjaa 'yugalinyo 'nua -Zezuu 'di, 'in o yia Zuifuu nyuma kpasu tala o 'wotie, nu, o yi o 'ka o zolubhononyo jipe. ⁴ Wa mnia, 'in wa yia -Zezuu -gbe nyini, wa bhuhoea o bhabha, 'in wa nee o -ylae: «Nyume mia da, nyume -zonu -wa, o ka we 'klu, -in 'ka o -yobe. ⁵ O kali -amiaa nyuma weee ze, 'in mo 'subhaa -amiaa -Lagobudu.» ⁶ 'In -Zezu -yo wa 'so yia mni.

Wa 'ka o -budu -yo cipaa yi, 'in o 'slvjaa 'yugalinyo yia o 'talea tie, nu, wa mni -Zezu yoo wa gbae: «Na -Kanyo, -in 'na siali -na 'de -ni, 'in 'ni we 'klu -ka, -in 'ka na -budu zo pla. ⁷ 'In 'ni we 'klu -kaa 'gbu, na 'de 'nia -na -gbe mni. -Mu 'gbu, -in gba welu yabhlogbo, 'in na zoyu 'ka 'pu.

⁸ Nu, in ka 'wlulapilunya, 'in na zwa wa 'nuŋwe. In ka 'sluja, -wa 'wlu in pilia la. In -ka 'yabhlo -yla gbae: «-In mni!», 'in o mnia. In -ka 'ya -budu -yla gbae: «-In yi!», 'in -mo yia. 'In in -ka na zolubhononyo -yla gbae: «-In nu -mni le!», 'in o nua we le.»

⁹ Da -Zezu 'nua welinya -mni, 'in o yia o 'sluja glu gbuu 'yugalinyo 'ŋni kwal. 'In nyimaa -zlo mia o 'bi, o 'bhitia wa -gbe la, o nee wa -ylae: «In nee ain -ylae: nyime, -o zwa sa dli ni, in 'ni -slo we -kanyo 'yi Izlaeli -dudu 'debhie -gbolu -gu.» ¹⁰ -Zezu gba 'saa toun, 'sluja glu gbuu 'yugalinyo tietienya yia o -gbe lobhiti, wa 'kaa yi, -zugba o zolubhononyo kaa gu -yo, o ka 'pu.

-Zezu 'bhua -dugba ŋwno nokpasuyu yabhlogbo 'wu tltlie lu

¹¹ -Mu 'bigu, 'yli yabhlo nya, 'gbe yabhlo wa laa Naini, 'in -Zezu yia -mo mni, -zugba o 'binonya -yo nyimaa -zlo -yo o 'so mi noda. ¹² O 'ka wee 'gbee 'suo ŋwe -yo cipaa mni, -dugba -ŋwno yabhloo nokpasuyu yabhlogbo thia, wa mi o 'bhluda mni. -Zugba wee 'gbee nokpla -nyima duun -yo o -dugba ŋwno no, wa mni 'bhuka -gu. ¹³ Da Nyimaa -Kanyo 'yia o -dugba -ŋwno -moni -yo, 'in -mo yia o nyazi 'wola bhabha. O nee o -ylae: «A -golu 'wu, a 'na wili -ni.» ¹⁴ 'Bhie, o bea -bha, 'in o yia 'kwiee -gbo kwezi. 'In we 'wobhunya yia 'yigbe. -Zezu nee: «Nyimesloyu, in nee, -in -so 'wu!» ¹⁵ -Zezu gbaa 'sa toun, 'in o tltlinyo yia 'woso, 'in o yia gbagbie bhli. 'In -Zezu yia o 'nyaa o yoo 'nye.

¹⁶ -Nyanigbo yia nyima weee -kpali. 'In wa yia -Lagoo 'ŋni yimanie bhli, wa nee: «-Lagobu -falipanyo 'kadu yabhlo ka -ain glaa yi. -Lagoo ka o nyima 'wosaa yi.» ¹⁷ -Zezuu 'ŋni -zono yia lamneni Zudee -dudu weee -yo we kwesi -gbe weee -gu.

'Zan -Batisi tiea nyima -Zezuu -gbe
(Mt 11.2-19)

¹⁸ -We weee 'plia, 'Zan -Batisi 'binonya yia we o -sali ludi nya. 'In 'Zan -Batisi yia wa glaa nyima 'so la. ¹⁹ 'In o yia wa Nyimaa -Kanyo -Zezuu -gbe tie, wa 'ka o layibha 'lee: «Nyime o 'kaa yi, -a mia woda, 'mo -in -mia yi, yaayu, -a wu nyime -putuu?»

²⁰ O 'Zan -Batisi 'binonya nyina -Zezuu -gbe, wa nee o -ylae: «'Zan -Batisi tiea -ain -na -gbe, -a 'ka -mi layibha 'lee: «-Lagoo -Bhasanyo o 'kaa yi, -a mia woda, 'mo -in -mia yi, yaayu, -a wu nyime -putuu?» »

²¹ Wee bhla -bhloo 'de nya, -Zezu jipea guzonya duun -yo 'kukunya, 'in nyima -wa kaa zuzu 'nyii 'bi, o yia we wa 'bi vu, 'in o yia 'lolonya duun 'yli -blo. ²² 'Bhie, o nee 'Zan -Batisi tietienya 'so -ylae: «A mni, -we a 'yia -yo, 'in a 'nua, a -sali we 'Zan -Batisi ludi nya: «Nu, 'lolonya mi layida, 'tigiginya mi noda 'nanu, *solbhanya ka 'pu, 'sulonya mi 'noda, tltlinya ka tltlie lu 'woso, 'in wa mi -Lagobu gbada bobabhanya -yla.» ²³ Nyime o 'ni 'mi dli -gu -sa, 'wutue -doo mi o -nu nya.»

-Zezu gbaa 'Zan -Batisi gbu o 'binyimaa -zlo -yla

²⁴ Da 'Zan -Batisi tietienya 'bhitia lu, -bha -Zezu bhli 'Zan -Batisi gbu gbagbie nyimaa -zlo -yla. O nee: «Lee -lu a mni ylaa da beblea? Gblee -we -pape mia zukluda, mu -wa yi? -Innya! ²⁵ 'In lee -lu a mni -sleen -mo ylaa? Nyime o -plaa 'ŋnumni naa 'wu, mo -wa yi? A -yi we 'ji nu, nyima -wa plaa 'ŋnumni -naa -zononya 'wu, 'in wa mia 'ŋnumni -li nyidi ni, nyimaa 'wlulapilinyaa -budu zo wa -dulia la. ²⁶ Lee -lu a mni -mo ylaa tenyua? -Lagobu -falipanyo -wa yi? In, in

nēē aın -ylaē: ɔ 'yli, ɔ -zi -Lagɔgbu -
falipanyɔɔ 'dɛgbolu. ²⁷ Nu, -Lagɔ nēē
ɔ 'sɛbhē 'wɔ 'Zan -Batisi daaē:

«Mi 'yu na paa na *tietienyo yoo,

'in ɔ 'ka -na 'yoo -yɔmnazi.»

²⁸ In nēē aın -ylaē: nyima -wa 'ɲwɪ
gwalia, wa glaa, nyime ɔ 'kaa 'yli,
ɔ 'ka 'Zan -Batisi -zi, -mɔɔ 'nɪ -mɪ. -
Zugba, nyima -wa -Lagɔ pɪlia 'wɪlu la
glaa, nyime 'kienyile 'yli, -mɔɔ -zi ɔ
'wɔ.»

²⁹ Nyima weee -yɔ nison -
gwezisanya -wa pɔlba 'Zan -Batisi
wɛli yukwli, wa ka we 'jiyibheli
nu, -Lagɔ tikli, 'in wa yia wa 'dɛ
'Zan -Batisi yoo 'nyē, 'in -mɔɔ yia
wa batizee. ³⁰ Nu, Falizinyima -yɔ
-Lagɔɔ titee gwesanya ka zɔzɔnɔ -
Lagɔ 'kaa wa -yla lɛnɔ kwnēē -sa,
'in wa 'nɪ ɲwɪ 'Zan -Batisi 'ka wa
batizee.

³¹ -Zezu nēē 'yaē: «Waa dɛslɛn
-nyima, nyɔɔ in 'ka wa 'wɔpalia?
Nyɔɔ wa -yɔ ɔ 'wɔwɔlba? ³² Wa 'wɔ
sa 'ylaasi -dia la -gblɔgbɔ 'wɔ, ma. -
Zugba wa lilali, 'in wa gba wa -lima
-ylaē:

«A ka aın -yla -lili bhli,

a 'nɪ lɛ!

'In -a yia aın -yla guzɔ -lɔ bhli,

a 'nɪ wi!»

³³ Nu, 'Zan -Batisi yia, ɔɔ lia lililu
-zɔnɔ, ɔɔ 'maa nɔ, 'in a nēē: «ɔ ka
zuzu 'nyuu 'bi.» ³⁴ *Nyime 'Yu yia
nɪ, ɔ li, 'in ɔ maa. 'In a nēē: «A -tali,
nyime mia dɛ, liligbɔ -yɔ nɔmagbɔ
ɔ kaa. *Nison -gwezisanya -yɔ
gbɔnyuuu kwē -cian, wa 'tale ɔ -
mia.» ³⁵ Nu, -wa ɲwɪna -Lagɔgbɔ -yɔ,
ma yibhelia we 'ji, -Lagɔɔ gbɔyilo
mia, we tikli.»

*-Zezu tia gbɔnyuuu lɛnɔ -ɲwɔ
yabhlo -yɔgbɔ 'wɔ*

³⁶ Falizinyime yabhlo laa -Zezu,
wa 'ka li dabɔɔ. 'In -Zezu yia
ɔ Falizinyime -budu zɔ pla, 'in ɔ
yia lililu gwe ladi. ³⁷ -Mɔ bhla,
gbɔnyuuu lɛnɔ -ɲwɔ yabhlo mɪ
wee 'gbe -mɔɔ nɔkplɛ. ɔ 'nɔa nu, -
Zezu mɪ Falizinyime -gbe lida, ɔ -yɔ
*lasiklɔ -zɔnɔ -bhonyidaa yeyenu

yia -mɔ mɪ. ³⁸ 'In ɔ yia -Zezu lɔ
ladi, -mɔɔ bhɔnya -yɔ, -zugba ɔ wi.
'In ɔ 'mɔ yia -Zezuu bhɔ wɔlɔ.
'Bhie, ɔ yia we -yɔɛ ɔ 'nyi nya, ɔ yia
we gbleli, 'in ɔ yia -lasiklɔ ɔ bhɔ -yɔ
slu. ³⁹ Falizinyime, ɔ laa -Zezu wa
'ka li dabɔɔ, ɔ 'yia we -yɔ, ɔ nēē ɔ
'dɛ dli zɔē: «ɔ nyime -mɔnɔ -ka yaa
-Lagɔgbɔ -falipanyɔ 'piɛn, 'ɲwɔ ɔ
mia dɛ ɔ kwɛzida, sa ɔ mia, -zugba, ɔ
ka yaa ɔ yibheli gbɔnyuu lɛnɔ ɲwɔ
nya.»

⁴⁰ -Zezu 'bhua wɛli 'wɔ, ɔ nēē ɔɔ
Falizinyime -ylaē: «'Simɔɔ, in 'yibha
in 'ka -mɪ -yla gbɔ yabhlo gba.»

'Simɔɔ nēē: «Na -Kanyɔ, -in gba.»

⁴¹ 'In -Zezu nēē: «Nyime yabhlo
kpagbɔ mia nyima 'sɔ -yɔ. 'Yabhlo
ka tamaa 'wɪlu gbɔ gbu -zakpa gbu
'wɪlu (500.000), 'in -gɔɔ kaa 'wɪlu gbɔ
'sɔ 'wɪlu kugbua 'wɪlu (50.000). ⁴² Nu,
waa nyima 'sɔ 'na 'ka wee kpagbɔ -
saa 'gbɔ, 'in ɔ nyime yi 'saa we ti.
'Lee wa 'dɛ 'sɔ glaa nu, nyɔɔ 'ka ɔɔ
nyime 'yibha bhabha?»

⁴³ 'In 'Simɔɔ yia we 'biɔpaliē: «-
Amɪ dli nɪ, ɔ kaa 'gwezi 'kadɔ 'wɪlu,
mɔ 'kaa ɔ 'yibha bhabha.»

'In -Zezu nēē ɔ -ylaē: «Gbɔ -zɔnɔ -
in gbaa.» ⁴⁴ Tɔnɔ, -Zezu 'bhitia la
'ɲwɔɔ -gbe, 'in ɔ nēē 'Simɔɔ -ylaē: «-
Na yi 'mɔ ɲwɔnɔ nɪ -yɔɔ? In plaa -na
-budu zɔ, -in 'nɪ 'mɪ 'nyu 'nye, in 'ka
bhɔ -yɔ budo. Nu, mɔ budoa na bhɔ
-yɔ ɔ 'mɔ nya, 'in ɔ yia we -yɔ sɛ ɔ 'nyi
nya. ⁴⁵ -In 'nɪ 'mɪ gbleli, nu, ɔ plaa,
mɔ -tɔa na bhɔ gblelida. ⁴⁶ -In 'nɪ 'mɪ
'kpɪ 'wɪlu slu, nu, mɔ slua na bhɔ -yɔ
-lasiklɔ. ⁴⁷ We 'gbɔ, in nēē -mɪ -ylaē: -
Lagɔ zɛ ɔ kalia bhabhaa 'gbɔ, -Lagɔ
ka ɔ gbɔnyuu duun 'wɔti. Nu, nyime
ɔ nɔa gbɔnyuu 'kienyi lɛ, 'in -Lagɔ
yia ɔ -yɔgbɔ 'wɔti, ɔ -Lagɔ zɛkalɪdli
-sɛ.»

⁴⁸ 'In -Zezu nēē ɔɔ 'ɲwɔ -ylaē: «In
ka amaa gbɔnyii 'wɔti.»

⁴⁹ -Wa -yɔ ɔ 'sɔ mia lida, -maa nēē
-mɔ dli zɔē: «Mɔɔ -nyime mɔa, 'in -
mɔɔ ti nyime gbɔnyuu 'wɔa?»

50 'In -Zezu nee o 'hwno -ylae:
«Amaa dli ka ain pue, a mni, 'wotvotue
-dlao -yo ain 'so -mi!»

8

'Nwni -wa naa -Zezu 'bi

1 -Muu 'bigu, -Zezu yia 'gbe 'kadi
-yo 'gbe yua 'wu mni, *-Lagoo
nyumaa 'wlulapiliee gbuzonyaa
gbagbie nya, -zugba o 'binonya
kugbua le 'so -yo o mi. 2 'In, 'hwni
tolba o vua zuzu 'nyii 'bi, -yo o
jipea, -maa mi 'ya -bha. Wa hni
ni: Magidala -hwno Malii zuzu
'nyii gbeso 'tlaa 'wu, 3 Ewloobu
lubhononyo 'kadu Kuzaa 'hwno
Zani, -yo 'Suzani -yo 'hwni dumadu,
-wa -saa -Zezu -yo o 'binonya 'wu,
wa zozonu nya.

'Mnapanyoo gbuv nine

(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Nyumaa -zlo 'bhua 'gbe -bhlo -
bhlo 'wu, 'in wa yia -Zezu -yo 'wlug-
beli. 'In o yia gbuv nine -mni wa
'pali. 5 «Nu, kpaapanyo mnia o 'mno
'paa. O mi o 'mno 'pada, o 'mnia we,
'in we -zakpa -bhlo yia 'yoo hwe -
yo bhli. 'Pliplinya naa we -gu, 'in
'zianya yia we li. 6 Tolba yia tukpa
-dudu -gu bhli, we mia, -bhaa bla
'ni 'nyu 'wolakaa 'gbu, 'in we yia
ye. 7 Tolba yia -kpaga glaa bhli, 'in -
muu -yo we 'so yia 'wuso, 'in -muu yia
we -gu palili, 'in we yia we 'tuntu. 8
Tolba yia dudu -zono -gu bhli, 'in we
yia mi, we 'paa lakpa, we lakpa -
bhlo -sa -mo 'yaa glu gbu.»

'In -Zezu yia we -gu di weli 'tite
nyae: «O -ka 'nonu -yukwli 'wlu -ka,
o 'nu we.»

*-Mumu ka 'gbu -Zezu pa gbuv
ninea?*

(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 O 'binonya ka o wee gbuv nine
-minu 'ji layibha. 10 'In o yia
we 'bigupali wa -ylae: «-Lago ka
o nyumaa 'wlulapiligu mia zizada
ain 'kluslolu. 'In nyuma tolba -nu
mia, gbuv nine nya wa 'paa we wa
-yla.

«Wa -ka -lu yla, wa'a 'yi we -yo,
'in wa -ka gbu 'nu,
wa'a 'nu we 'wula.»

*-Zezu gbaa wee gbuv ninee ji
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)*

11 «Wee gbuv ninee ji ni: 'mnaya
mia, we 'wlu -Lagoweli. 12 Nyuma
tolba 'wlu 'yoo hwe -yo da 'mnaya
bhli: wa -ka -Lagoweli 'nu ni, 'in
*'Kuzu yia, 'in we saa we wa dibhe
'wu, wa yi we dli -gu zu, 'in wa yi
gbu 'wobhuu 'gbu. 13 -Mumunya mia
tukpa -bita -gu: -muu 'wlu nyuma
-tolba, -wa nua -Lagoweli, 'in wa
hwnua -bha we -yo 'muna nya ni,
wa'a 'tide we 'yi, we'e fa wa 'wu
somi. Bhla -sele nya, wa hwnua
we -yo, 'in laylagbunya -ka yi, 'in
wa dli bhua we -gu. 14 Nyuma tolba
'wlu 'mnaya -we bhli -kpaga glaa:
wa -ka -Lagoweli 'nu, bhla -gudu -ka
nyini, 'in wa tidea wa 'de 'yi -se -se,
'in dilube -yo 'hnumni -li, dudu -guu
'muna -li tuntua wa, 'in wa'a wla
'ya, -muu'u zali. 15 'Mnaya -we bhli
dudu -zono -gu, -muunya 'wlu nyuma
-wa nua -Lagoweli dli -zono nya, 'in
wa zua we la, wa dli weee nya, 'in
wa paa 'ya bhla weee nya.

*'Napae gbuv nine -yo -Lagoweli
yukwli pulu so
(Mk 4.21-25)*

16 «Nyime -ka 'napae -nyuma, o'o
-gbli we -solu 'wluo, 'in o'o fa we
'lii zo. Nu, yali o dia we la -budu
zo, 'in -wa -ka pla, wa 'ka we san -
yoyi. 17 Nu, -we weee mia zizada,
zli 'klw we yia 'tlaa, 'in -we weee
mia 'wiemi -lu nya, 'ji wa yia we
yibhelie, 'in we 'ka 'bhlewlu weee.
18 We 'gbu, a zu amiaa gbuv yukwli
pulu so 'yliyoyi. Nu, -lukanyo mia, o -nu
wa yia -gupalia, 'in nyime o 'nia -lu
duun -ka, we -sele -we -gu o dli mia,
kwee wa yia we o -saa.»

*-Mama -wa -Zezuu bhelia -yo o
'nyaa?*

(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 -Zezuu bhelia -yo o 'nyaa 'so yia
o 'yia ni, nyuma duuun 'gbu, wa 'ni

mneni wa 'ka ɔ yɪ. ²⁰ 'In wa yia -Zezu 'dɪ kwæ: «-Na 'nyaa -yɔ -na bhelia mɪ 'pɪpee. Wa 'yɪbha wa 'ka -mɪ 'yɪ.»

²¹ 'In -Zezu nɛɛ wa 'dɛ weee -ylæ: «-Wa pɒlva -Lagɔwɛlɪ yukwɪlɪ, 'in wa nɔa we -gɒ nɪ, ma -wa, na 'nyaa -yɔ na bhelia.»

*-Zezu 'yɪlɪgbelia -pɪpɛ 'kadɒ
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)*

²² 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -gblaa 'glɒ yabhlo 'wɒ nɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylæ: «-A 'plɪlɪ 'nyuu kakpe -putu -gɒ.» 'In wa yia mɪ. ²³ Da wa mɪa 'nyu 'wɒdɪdɪ, 'in -Zezu yia 'ylaa ŋwɔ. Tɔɒn, -pɪpɛ 'kadɒ yia 'nyu -gɒ 'plɪplɪe bhli. 'Nyu mɪ 'glɒ yeda, we -tɒ 'wɒ -sɛ, wa 'ka 'nyu glu mɪ.

²⁴ -Zezuu 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'in wa yia ɔ ganɔ. 'In wa nɛɛ 'wɒkpɪkpɪe nya: «-Slolunyɔ, -Slolunyɔ, -amɪa tɪa!»

-Zezu ganɔa, 'in ɔ yia -pɪpɛ 'wlɒo 'kpɪlɪ. 'In 'nyuu -gbɔgbɔ yia zɔbɛ, we yia 'yɪlɪgbɛ blenyɪ. 'In -bha yia 'wɒku.

²⁵ -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylæ: «Mɔ amɪaa dlɪzɒzɒɛ mɪa?»

-Nyanɪgbɔ -kpalia wa nɪ, 'in ŋwɛgaga yia wa sɒbha. 'In wa nɛɛ wa 'dɛkpɒa nyɪdɛ: «Mɔɔ -nyɪmɛ ɔɔ -mɔnɪ -mɪa, 'in ɔ gba 'nyu -yɔ -pɪpɛ -yla, 'in we zɒ ɔ 'nɒŋwɛa?»

-Zezu -saa nyɪmɛ yabhlo zuzu 'nyii 'bɪ

(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -dɪa 'nyu 'wɒ, Zelazɪ -nyɪmaa dɒdɒ* mɪa nyuu kakpe yabhlo -gɒ, Galilee 'klɒ, -mɔ wa nɪnɪa. ²⁷ Da -Zezu 'bhɒa 'glɒ 'wɒ ɔ 'sɪbhɪlia la, 'in wee 'gbee nɒkpɪa -nyɪmɛ yabhlo yia ɔ yoo yɪ. ɔɔ nyɪmɛ mɪa, zuzu 'nyii mɪa ɔ 'wɒ. 'Bɪ ka 'wɒgwɛ, ɔɔ -pla -bana 'wɒ, 'in ɔɔ -gɒ -budu zɔ, nɪ, gbawla -nyɪdɪ ɔ gɒa.

²⁸ Da ɔ 'yia -Zezu -yɔ, 'in ɔ yia 'wɒkpɪ, 'in ɔ yia ɔ bhɒ -yɔ bhlɪlɪ. 'In ɔ nɛɛ wɛlɪ 'tɪtɛ nyæ: «-Naa lɛɛ -gbɒ pɪlɪ na gbɒ

'wɒla, -Zezu, Yalɪ -Lagɔɔ 'Yu? -Mɪ na bhubhoea, -in 'na palɪ 'mɪ 'klɪyɛ 'wɒ -nɪ!» ²⁹ -We ka 'gbɒ ɔɔ nyɪmɛ yɪ 'saa gba, zuzu 'nyuu mɪa ɔ 'wɒ, 'mɒ -Zezu gbɒa we 'tɪa ɔ 'wɒ. Wee zuzu 'nyuu mɪa, 'wɒ we bhɒa ɔ -zakpa duun nya. Wa -ka ɔ sɔnya gbɒan nɛtɛllɪkpe nya, 'in wa -ka ɔ gbɒloko bhɒ 'wɒ fa, 'in ɔ dia we 'dɛ weee. 'In wee zuzu 'nyuu kwaa ɔ -flɪi.

³⁰ -Zezu yia ɔ layɪbhæ: «Sa wa la -na 'ŋnɪa?»

'In ɔ nɛɛ: «Na 'ŋnɪ wa laa <Slɔjaa -zɒ> ». -We ka gbɒ -wa, zuzu 'nyii duun mɪ ɔ 'wɒ. ³¹ 'In wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylæ: «-Na zukpa -wa, -in 'na kwali -aɪn *glukasɒ 'wɒ -nɪ!»

³² -Zugba -boboo -zɒ mɪ we lɪlɪluu datalɪdɪ -gɔgɔɔ nɒkpɪa -gɒ. 'In wee zuzu 'nyii nɛɛ -Zezu -ylæ: «-Na zukpa -wa, -in kwa -aɪn -bobonya mɪa nɪ 'wɒ!» 'In -Zezu yia we 'yoo 'nyɛ nɪ, we pla we 'wɒ. ³³ Tɔɒn, zuzu 'nyii yia ɔɔ nyɪmɛ 'wɒ 'tɪa, 'in we yia -bobonya 'wɒ pla. 'In wee -bobo weee yia -gɔgɔ kwɪlɪ -gwagwɛ nya, 'in we yia 'nyu lɒ slo, 'in we yia tɪɪ -nya.

³⁴ Da wee -boboo 'yɪlɪyɔzɒnya 'yɪa gbɒ 'plɪa nɪ -yɔ, 'in wa -yɔ -gwagwɛ yia 'gbe 'kadɪ -yɔ kɒdanya 'wɒ we 'dɪ lamneni. ³⁵ Da wee gbɒ -mɪnɪ 'plɪa, 'in nyɪma yia -mɔ 'yɪa mɪnɪ. Wa nɪnɪa -Zezu kwesi, nyɪmɛ -ɔ 'wɒ zuzu 'nyii 'tɪaa, 'in wa yia ɔ 'yɪ, -zugba ɔ -dɪ -Zezuu bhɒ -yɔ la, -bana mɪ ɔ 'wɒ, 'in ɔ 'wlukɒɒn ka ladɒlu. 'In -nyanɪgbɔ yia wa -kpali weee. ³⁶ Sa ɔɔ zuzu 'nyii 'wɒ -nyɪmɛ 'pɒa nɪ, -wa 'yɪa wee gbɒ weee da, 'in -maa yia we 'dɪ -sa wa -yla. ³⁷ Tɔɒn, Zelazɪ -nyɪma weee nɛɛ -Zezu -yla, ɔ 'bhɒ wa dɒdɒ -gɒ. Nɪ, -nyanɪgbɔ ka wa -kpali. 'In -Zezu yia 'glɒ 'wɒgbɪa, ɔ 'ka lɒmɪnɪ.

³⁸ Nyɪmɛ -ɔ zuzu 'nyii 'tɪaa 'wɒ, bhubhoea -Zezu, ɔ nɛɛ ɔ -ylæ: «In -yɔ -mɪ 'sɔ 'ka mɪnɪ.» 'In -Zezu yia ɔ

* 8:26 'Mɒ wa la 'yaa Gadale -nyɪmaa dɒdɒ.

lulabhitili, o nee o -ylaε: ³⁹ «Mni -na -budunweε. -We weee -Lagɔ nua -mɪ -yla lε, -in gba we nyima -yla.» ɔ nyime mnia, -we weee -Zezu nua o -yla lε, 'in o yia we 'di lamneni, wee 'gbe 'kadɔ nukplε weee.

-Zezu puea 'ηwnɔ yabhlo, 'in o yia -Zalusu 'ηwnɔyu 'yliyɔgagie 'nyε
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Da -Zezu yia lɔ 'nyuu kakpe -putu -gɔ, 'in nyimaa -zlo yia o yoo -sa, wa mɪ o wɔdaa 'gbɔ. ⁴¹ We bhla, nyime o wa laa -Zalusu nymia -Zezuu -gbε. -Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo o -mia. 'In o yia -Zezuu bhɔ -yɔ bhlili, o yia o bhuhhoe nu, o yi o -budunweε. ⁴² -We ka gbɔ -wa, o 'ηwnɔyu yabhlogbɔ kaa -zɔ kugbua lε 'sɔ, mɔ mia tlida.

Da -Zezu mia -mɔ mnɪda, -zugba nyimaa -zlo tuntnu 'saa o sɔ weee lɔ. ⁴³ Wa nyɪdɪ, 'ηwnɔ yabhlo mia -bha, o kwεpalie li o -yɔ -zɔ kugbua lε 'sɔ. 'In o yia 'gwezi weee -nyumɔ. -Dɔtlɔ yabhlogbɔ 'nɪ o jipe. ⁴⁴ ɔ 'plɪla -Zezu lɔ, 'in o yia o -banaa ηwe kwezi. -Bha -bhlokpadε o 'pɔn yia 'wɔkanɪ.

⁴⁵ 'In -Zezu yia layibhε: «Nyɔɔ Zi 'mɪ kwεa?»

Wa 'dε weee mɪ we kpelɪdaa 'gbɔ, 'in Piεli neε: «Na -Slolunyɔ, nyima -wa gbelia -mɪ, ma tuntnu -mɪ sɔ weee lɔ!»

⁴⁶ 'In -Zezu neε: «Nyime yabhlo ka 'mɪ kwezi, in ka we 'jiyibheli nu, na 'tɪtε ka lubho nu.»

⁴⁷ ɔ 'ηwnɔ 'yia we -yɔ nu, wa ka we 'jiyibheli, 'in o -yɔ tɛlɛtɛ yia -Zezuu bhɔ -yɔ bhlia mni. 'In -we ka 'gbɔ, o yia o kwezi, 'in sa o 'pɔa -bha -bhlokpadε, o yia we gba o -yla, nyima weee 'yibadi. ⁴⁸ -Zezu neε o -ylaε: «Na 'yu, amaa dli ka ain pue, a mni, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ -yɔ ain 'sɔ -mɪ!»

⁴⁹ Da -Zezu mia gbɔ -mɪnɪ gbada, nyime yabhlo 'bhɔa -Zalusu -budunweε, o yia 'in o nee o -ylaε: «-In 'na sɪli Nyimaa -Kanyɔ -nɪ, -na 'ηwnɔyu ka tli.»

⁵⁰ -Zezu 'nua we nɪ, o nee -Zalusu -ylaε: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ, -in zɔ dli! 'Pɔa o yia.»

⁵¹ -Zezu nymia wee -budunweε, o 'nɪ ηwnu nyima -putu 'ka wee -budu zɔ pla, 'mɔ we 'nɪ Piεli klaa, *Zaan klaa, *Zake klaa, we -yɔ 'yuu dide -yɔ o 'nyaa 'wɔbhɔ. ⁵² Nyima weee mɪ wida, -zugba wa bhalɔ o 'ηwnɔyuu 'gbɔ. 'In -Zezu neε wa -ylaε: «A 'na wili -nɪ, o 'nɪ tli, 'ylaa 'wɔ o mia.»

⁵³ 'In wa -yi we 'ji nu, 'yu ka tli 'gbɔ, wa yia o gla palɪ. ⁵⁴ -Zezu kpalia o sɔ -yɔ, 'in o yia 'wɔkpɪ, o neε: «Na 'yu, a -sɔ 'wɔ!» ⁵⁵ ɔ zuzu 'sibhlia o -gɔ la, 'in o yia 'wɔsɔ -bha -bhlokpadε. -Zezu neε wa -ylaε: «A 'nyε o lililu.» ⁵⁶ -We 'plɪa, 'in we yia o 'ηwnɔyuu 'nyaa -yɔ o dide ηwegaga -sɔbhali. 'In -Zezu neε wa -ylaε: «A 'na gbalɔ we nyime yabhlogbɔ -yla -nɪ!»

9

-Zezu tiea o 'binɔnya kugbua lε 'sɔ
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ 'Yli yabhlo nya, -Zezu gbelia o 'binɔnya kugbua lε 'sɔ 'wlu, 'in o yia wa se -yɔ 'tɪtε 'nyε, wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'in wa 'ka gu nyima -yɔ -sa. ² 'Bhie, o yia wa tie, wa 'ka -Lagɔ nyimaa 'wlulapilɔgbɔ gba. 'In wa 'ka guzɔnya jipe. ³ 'In o neε wa -ylaε: «A -ka nɔa mnia yi nɪ, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔ 'wɔ -nɪ: kɔɔsu, *-bada, 'floo -yɔ 'gwezi 'na -mɪnɪ ain kwεε -nɪ. 'In nyime yabhlogbɔ 'na 'bhulu -bana 'sɔ 'wɔ -nɪ. ⁴ -Budu -we ηweε a -ka mni, wa -ka amiaa 'lakpasu kpa, a -tɔ -bha tɪkli, 'in amiaa lɔbhiti yli 'ka nyni. ⁵ -Budu -we ηweε a -ka mni, wa 'nɪ amiaa 'lakpasu kpa, a 'tla wee 'gbe nukplε. A gbɔtɔ amiaa bhɔ -yɔ *-bhuhhui, 'in nyima 'ka we 'jiyibheli nu, wa 'nɪ -Lagɔgbɔ -yɔ ηwnu.» ⁶ -Zezuu 'binɔnya yia mni. 'In wa yia 'gbe weee 'wɔ 'plɪli, -Lagɔgbɔ gbagbie -yɔ guzɔnyaa jipee nya da weee.

Ewloḁv lva dli -Zezuu 'gbv

(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ We bhla, -we weee mia 'plida, 'in Galileee 'wlulapilinyo Ewloḁv yia we 'nv. -We o 'kaa 'wlukubn lapopali, we 'ni -mi. Nu, nyuma -tḁva nee: «'Zan -Batisi -sḁa 'wv tḁtḁnya glaa.»

⁸ 'In nyumaa -zakpa -bhlo nee: «Elii yia lv dḁḁv -gv.» 'In tḁva nee 'yae: «Bhabenyii -Lagḁgbv -falipanyaa 'yabhlo -sḁa 'wv tḁtḁnya glaa.»

⁹ Ewloḁv nee: «Na welv -gv, wa ka Zaan 'wlu -gv -di. 'In nyumee -o ka -gugbv na nva de, nyoo maa?» 'In o yia -Zezu 'yilibanḁv, o 'ka o 'yi.

-Zezu 'nyea nyumaa 'wlu glv -bhlo 'wlu gbu lililu

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zn 6.1-14)

¹⁰ -Zezuu tietienya yia o -gbv lv, -we wa nva le, 'in wa yia we 'di o -sali. O -yo wa 'so vḁaa gwe, 'in wa yia 'gbe -we wa laa Betisaida kwesi mni. ¹¹ Nyumaa -zlo 'nva we, 'in wa yia o 'bi mni. -Zezu yia wa kpa so 'so nya, 'in o yia wa -yla -Lagḁv nyumaa 'wlulapilgbv gba. Nyuma -wa 'yibhaa o jipe wa, 'in o yia -maa jipe.

¹² Da jibhe mia zḁda, 'in -Zezuu 'binḁnya kugbua le 'so yia o kwesi be. 'In wa nee o -ylae: «Da-a mia-seli, -bha tḁlv la. -In gba nyuma -manu -yla, wa mni 'gbenya -yo kudanya mia kwesi 'wv, wa 'ka lililunya -yo lapida 'yi.»

¹³ 'In -Zezu nee wa -ylae: «Amiaa 'de 'nye wa lililu!»

'In wa yia we 'bigupalie: «'Floo gbu -yo zibhii 'ya 'so -a kaa kwee. -In 'yibha, nu, -amia mni nyumaa -zlo -manu lililu zḁaa?» ¹⁴ (Nu, sa, nyumaa 'wlu glv -bhlo 'wlu gbu mia -bha (5.000)).

'In -Zezu nee o 'binḁnya -yla, wa di wa la sa glv 'so 'ya kugbua, kugbua nyee.

¹⁵ Wa nv 'saa, 'in wa yia wa 'de weee ladi. ¹⁶ -Zezu 'bhua wee 'floo

gbu -yo zibhii 'ya 'so 'wv, o ylaa yali, 'in o yia -Lagḁv fuo 'pa. O didḁa we la, 'in o yia we o 'binḁnya yoo 'nye, wa 'ka we nyumaa -zlo 'wḁladlili. ¹⁷ Wa 'de weee lia, 'in wa yia lv. 'In -we -tva 'wv, wa -yo we -cicee yeye -nv kugbua le 'so yia mni.

Pielv nee -Zezu -wa -Lagḁv -Bhasanyo

(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ 'Yli yabhlo nya, -Zezu mi -Lagḁv bhuhhoeda, o 'de -bhlo, -zugba o 'binḁnya mi o kwesi. 'In o yia wa layibhae: «Nyoo nyumaa -zlo pali 'mi 'wva?»

¹⁹ 'In wa yia we 'bigupalie: «-Zakpa -bhlo nee, 'Zan -Batisi -in -mia. Tḁva nee, Elii -in -mia, 'in tḁva nee 'yae, -Lagḁgbv -falipanya mi bhaa bhlasabhla, wa 'yabhlo -sḁa 'wv tḁtḁnya glaa.»

²⁰ 'In -Zezu yia wa layibhae: «'In amia, a nee, nyoo in -mia?»

'In Pielv yia we 'bigupalie: «-Lagḁv -Bhasanyo -o ka gbu o gbua, 'mo -in -mia.»

-Zezu 'paa o tḁtḁ -fali

(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

²¹ 'In -Zezu nee wa -yla 'klv 'cici nyae: «A 'na gbalv we nyumee yabhlogbḁv -yla -ni.» ²² 'In o yia we -gḁdie: «We mi nu, o Nyumee 'Yu sia bhabha. 'In Zuifv nyuma kpasv klav, *-Lagḁvbinḁnyaa -cian klav, we -yo -Lagḁv titee gwesanya yia o kwnee -saa. 'Bhaa wa yia o, 'in 'yli 'so we tanv nya, tḁtḁnya glaa o yia 'wḁsḁa.»

Sa wa 'ka -Zezu 'bi nḁa

²³ 'Bhie, o nee wa 'de weee -ylae: «Nyoo nyoo -ka gba o 'ka 'mi 'bi nv, o -sa o 'de dli, o 'bhu o siasiee *su 'wv, 'yli weee nya, 'in o 'ka 'mi 'bi yi. ²⁴ Nu, nyoo nyoo -ka o 'de 'yliyogagie 'wḁgv ni, 'wv o yia we bḁa. 'In -o -ka o 'de 'yliyogagie 'wḁv na 'gbv, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mv -mḁv yia 'yia. ²⁵ Nyumee -ka dḁḁv -gvv zḁzḁv weee

'yu, 'in ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagie 'wɔbɔ, ɔ -ka ɔ 'dɛ lasa dɔdɔ -gu, lɛɛ -lu ɔ 'ka we 'wɔ 'yia? ²⁶ Nyimɛ ɔ -ka in -yɔ na wɛli 'sɔ zɔ nɔ, zli Nyimɛɛ 'Yu yia yia ɔ -yɔ ɔ Dide -yɔ -mɔɔ -mɔwɔ -anzɔnyaa 'ɲnumnie 'wɔ, we zli -mɔɔ nɔ 'yaa ɔnɔ zɔ. ²⁷ In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛ: -wa mia da -seli, wa tɔba ka -Lagɔ nyimaa 'wlulapilie da 'yi, 'bhie, wa 'kaa tli.»

*-Zezu bhitilia 'wɔla
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)*

²⁸ -Zezu gbaa wɛli -mɪni, we 'bigɔ, lɔkɔwlu -bhlo 'plia sa, -Zezu -yɔ Pielɪ, Zaan -yɔ 'Zake 'sɔ mɪnia, 'in ɔ yia -gɔgɔ 'wlu -Lagɔ bhuhhoea mɪni. ²⁹ Da -Zezu mia -Lagɔ bhuhhoeda, 'in ɔ 'klɔ yia 'bhiti, 'in ɔ 'wɔ -bana yia pɔmanɪ, -zugba we li 'bibi. ³⁰ -Bha -bhloo 'dɛ, 'in nyima 'sɔ yia ɔ 'klɔ 'tlali, -zugba ɔ -yɔ wa 'sɔ gba. Moizi -yɔ Elii sɔ -wa. ³¹ Ma 'tlaa -Lagɔɔ 'ɲnumniee san -nyidi. Sa -Zezu 'kaa ɔ lubho 'wlubha -Zeluzalemɔ, ɔ tɪtɪe nya, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we -gɔgbɔ gba. ³² Pielɪ -yɔ ɔ -lima 'sɔ ka -gblo 'ylaa nya. Da wa ganɔa, 'in wa yia -Zezuu 'ɲnumniee san -yɔyɪ, we -yɔ nyima sɔ mia ɔ kwesi. ³³ Da waa nyima mia -Zezu kwesi 'bhɔda, 'in Pielɪ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Na -Slolunyo, -a -ka -seli -tɔ we nanɪ 'yli. Palɔ yua ta -a yia 'sɔbhaa, -na -nɔ -bhlo, Moizi -nɔ -bhlo, Elii -nɔ -bhlo.» (Nu, -we Pielɪ mia gbada, ɔ 'nɪ we -yi.)

³⁴ Da ɔ mɪ 'saa gbada nɪ, 'in yalipɔpa yia wa -gɔgbli. We -gbli wa -gu, 'in -nyanigbɔ yia wa -kpali. ³⁵ 'In wɛli yabhlo yia we yalipɔpa nyidi 'tla, we nɛɛ: «-ɔ mia dɛ, na Yu -wa, 'mɔ in -saa -bha, a pɔlɔ ɔ yukwli!»

³⁶ Da wa 'nɔa wɛli -mɪni, -mɔwɔ 'bigɔ, -Zezuu 'dɛbhlogbɔɔ wa 'yia -yɔ. 'In ɔ 'bɪnɔnya yia ɲwe 'mu 'cɛ, -we wa 'yia -yɔ, wa 'nɪ we 'di -sa nyimɛ yabhlogbɔɔ -yla, we bhla.

*-Zezu vua zuzu 'nyuu, 'yu yabhlo
'bi
(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)*

³⁷ Zli zlia, 'in wa yia -gɔgɔ 'wlu 'bhɔ. Nyimaa -zlo yia -Zezu yoo yi. ³⁸ -Mɔ nyimaa -zlo nyidi, nyimɛ yabhlo yia 'wɔkpɪ: «Na -Kanyɔ, -mɪ na bhuhhoe, -in yla na 'yu, mɔ -wa na 'yu yabhlogbɔɔ! ³⁹ -In -tali, zuzu 'nyuu -ka ɔ kpa, 'in ɔ kpia 'wɔ, -bha -bhlokpade, we zuklua ɔ 'tɪtɛɛ, 'in we wlelia ɔ 'fufli gbɔa ɲwɛɛ. We -ka ɔ siali kplokplo, 'bhie, we bhɔa ɔ -gu. ⁴⁰ In ka -na 'bɪnɔnya bhuhhoe nɪ, wa vu wee zuzu 'nyuu ɔ 'bi, wa 'nɪ we kwe -yɔ mneni.»

⁴¹ -Zezu yia 'wɔkpɪ: «Deslɛɛn -nyima -wa'a zɔ dli, nyima 'nyii, 'yli zuma in -yɔ aɪn 'sɔ 'ka lia? 'Yli zuma in 'ka amiaa 'gba zɔ 'yigbede -tɔa? -In -yɔ -na 'yu yi -seli.»

⁴² Bhla -we nya 'yu mia -Zezu kwesi bɛda, 'in zuzu 'nyuu yia ɔ labhli, we yia ɔ lazuklu 'tɪtɛɛ. 'In -Zezu yia wee zuzu 'nyuu 'wlu-okpili. 'In ɔ yia ɔ 'yu jipe, ɔ yia ɔ dide ɔ yoo 'nye. ⁴³ 'In -wa weee mia -bha, -Lagɔɔ 'tɪtɛ 'kadɔ yia wa ɲwegaga -sɔbhali.

*-Zezu gbaa ɔ tɪtɪe gbɔ 'ya 'sɔ
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)*

-We weee -Zezu nɔa lɛ, we ka wa ɲwegaga -sɔbhali -bhlo -bhloo 'gbɔ, ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylɛ: ⁴⁴ «Amia, -we na gbaa da a 'nɔ we, *Nyimɛɛ 'Yu wa yia nyima yoo 'nyɛa.» ⁴⁵ -Zezu gbaa wɛli -mɪni, ɔ 'bɪnɔnya 'nɪ we 'wolanɔ. We 'ji mɪ zizeda wa -yla, wa yi we 'wolanɔ 'gbɔ. 'In wa 'ka we -Zezu layibha, nyanɔ mɪ wa dli.

*Nyɔɔ 'yia?
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)*

⁴⁶ 'Yli yabhlo nya, -Zezuu 'bɪnɔnya yia kpɛlie bhli wa 'dɛkpɔa nyidi. 'In wa nɛɛ 'lee: «Nyɔɔ 'yli -aɪn glaa?» ⁴⁷ -Zezu yibhelia -we -gu wa mia kpɛlɔdaa 'ji, 'in ɔ yia 'yule 'wɔbhu, 'in ɔ yia -mɔɔ ɔ 'dɛ kwesi 'yigbeli. ⁴⁸ ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «-ɔ -ka 'yu -mɔnɪ kpa 'nanɔ na 'ɲmɪ nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanɔ. 'In -ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanɔ, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'ya 'nanɔ. Nu, -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wɔbhu

'kienyi, mɔ -wa nyumɛ 'kadu aɪn glaa.»

Nyime ɔ 'niɔ amiaa tɔnyime, amiaa nyime-wa

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Zaan 'bhua wɛli 'wɔ, ɔ nɛɛ: «-Amiaa -Slolunyɔ, -a ka nyime yabhlo 'yi, zuzu 'nyuu ɔ vua -na 'ɲɪ nya. -A 'yibha yaa -a 'ka ɔ 'yiligbeli, ɔ -yɔ -aɪn 'sɔ 'nɪ -mɪ 'gbɔ.»

⁵⁰ Nɪ, -Zezu yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «A 'na 'yiligbeli ɔ -nɪ. -We ka gbɔ -wa, ɔ 'nɪ amiaa tɔnyime, amiaa nyime -wa.»

Samalii -gbe yabhlo 'nɪ -Zezuu gbɔ -yɔɲwɪ

⁵¹ Da -Zezuu dɔdɔ -gɔ -bhɔ -ylɪnya cɪpaa, 'in ɔ nɛɛ, -Zeluzalɛmɔ ɔ mɪɪa -kpɔ. ⁵² ɔ yia nyuma tie ɔ 'dɛ 'yu. -Maa mɪɪa, 'in -maa yia Samalii -gbe yabhlo nɔkpɛ pla, wa 'ka da ɔ 'kaa -gɔ lamnazu 'gbɔ. ⁵³ ɔ mɪ -Zeluzalɛmɔ mɪɪada 'gbɔ, *Samalii -nyuma 'nɪ ɔ gbɔ -yɔɲwɪ. ⁵⁴ -Zezuu 'bɪnɔnya 'Zake -yɔ Zaan 'nɔa we, 'in wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, -in 'yibha -a gba -kosu 'bhɔ yalɪ, we 'ka wa lasaa?»

⁵⁵ -Zezu 'bhitia la wa -gbɛ, 'in ɔ yia wa -yla gba 'klɔ 'cɪcɪ nyɛ: [«Dɪ -we zɔa wɛli -mɪɪɪ aɪn ɲwɛɛ, a 'nɪ we -yi. ⁵⁶ Nɪ, Nyimɛɛ 'Yu 'nɪ dɔdɔ -gɔ yi nyumaa lasasɛɛ 'gbɔ. Nyumaa puepuee 'gbɔ ɔ yia yi.»] 'In -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia 'gbe -putu 'wɔ mɪɪ.

-Wa 'yibhaa wa 'ka -Zezu 'bɪ nɔ (Mt 8.19-22)

⁵⁷ Da wa mɪɪa mɪɪda 'yloogblɔ, 'in nyime yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Dao da -in -ka mɪɪda -mɪ, in mɪ -mɪ 'bɪ.»

⁵⁸ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Totonya ka 'bhɔka, 'in 'zianya kaa lɔlɔ. Nɪ, da Nyimɛɛ 'Yu 'kaa ladɪli, -bha 'nɪ -mɪ.»

⁵⁹ 'In -Zezu nɛɛ nyime yabhlo -ylaɛ: «-In yi 'mɪ 'bɪ.»

'In -mɔɔ nɛɛ: «Nyumaa -Kanyɔ, -in 'nyɛ 'mɪ 'yoo, in 'ka na dide 'bhlua mɪɪ 'bhie.»

⁶⁰ -Zezu yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «-In 'tide tɪtɪnya 'yi, wa 'ka wa

tɪtɪnya 'bhlu. Nɪ -mɪ, -in mɪɪ -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɪgbɔ gbɔa.»

⁶¹ 'Yabhlo nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: «Nyumaa -Kanyɔ, 'bɪ na yia -mɪ nɔa, nɪ, -in 'tide -sɔ 'mɪ 'yi, in 'ka na nyuma wɛli 'paa mɪɪ.»

⁶² -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyime ɔ kpaa gɔgwɛɛ kɔkɔ la, 'in ɔ dia lub-hoo gwe, 'bhie ɔ -talɪ lɔ, ɔ 'nɪ mɪɪeni ɔ 'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɛ ɔ pla.»

10

-Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ

¹ -Mɔɔ 'bigɔ, Nyumaa -Kanyɔ -Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya, 'in ɔ yia wa glaa glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ -bhasa. 'In 'gbenya -yɔ da ɔ 'dɛ 'ka yaa mɪɪ, 'in ɔ yia -mɔ wa tie 'sɔ 'sɔ ɔ 'dɛ 'yu. ² -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Mɔ ka zalɪ duun, we kpaa 'yli, 'in we -dɪdɪnya 'nɪ 'wɔzɪ. We 'gbɔ, a bhuhhoe kpaa -kanyɔ, 'in ɔ 'ka lubhonɔnya yoo 'pa, wa 'ka ɔ 'mɔɔ -dɪ. ³ A mɪɪ, bhlabhɛyua 'bhisa na tiea aɪn gbi glaa. ⁴ A 'na 'bhulu 'gwezi klaa, -bada klaa, we -yɔ -sakwɪa 'wɔ -nɪ. 'In a 'na -gwɛlɛ 'yloogblɔ fɔsasɛɛ 'gbɔ -nɪ. ⁵ A -ka -budu -mɔmɔ ɲwɛɛ nyɪɪ, a gba tiaɛ: <'Wɔtɔtɔe -dlɔɔ -mɪ -budu -mɪɪ ɲwɛɛ.> ⁶ We -ka 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ -nyime yabhlo mɪ weɛ -buduɲwɛɛ, amiaa 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ a gbɔa ɔ -yla, we -tɔ ɔ -gɔ. We 'nɪ -mɔɔɔ, amiaa 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ yi amiaa -gbɛ lɔ. ⁷ A -tɔ weɛ -budu -mɪɪɪ ɲwɛɛ, -we wa -ka aɪn 'nyɛ a li, 'in a 'ma. Nɪ, lub-honɔnyɔ mɪa, ɔ 'pɛnɪlɔ ɔ yia. A 'na 'plɪlɪ -budu -bhlo -bhlo ɲwɛɛ -nɪ. ⁸ Da a -ka 'gbe -mɔmɔ 'wɔ pla, wa -ka aɪn kpa 'nanɔ wa 'lakpanya nya, -we wa -ka aɪn 'nyɛ, a li we. ⁹ A jipe weɛ 'gbee guzɔnya. 'In a gba -mɔ -nyuma -ylaɛ: <*-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɛ ka aɪn -yɔ cɪpa.> ¹⁰ Nɪ, 'gbe -we 'wɔ a -ka mɪɪ, -mɔ -nyuma 'nɪ amiaa 'lakpasu kpa, a 'tla -gblɔgbɔ 'kadu 'wɔ. A gba wa -ylaɛ: ¹¹ «Amiaa 'gbee nɔkpɪa -bhuhui -we sloa -aɪn bhɔ

-yɔ, 'mɔ -a yia aɪn -gɔ gbɔtɔlɔa. 'In a yibheli we 'ji nɪ, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wɪlɔpɪliɛ ka cɪpa.› ¹² In nɛɛ aɪn -ylaɛ, zɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, 'gbe -mɪnɪ nɔkpɪa -nyɪma yia sia bhabha, we 'ka *Sodɔmɔ -nyɪmaa -nɔ 'wɔzi.

'Gbenya 'nɪa -Lagɔgbɔ -yɔŋwɪnɪ
(Mt 11.20-24)

¹³ «Kolazen -nyɪma, gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya! Betisaida -nyɪma, gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya! Ninee 'ŋɪpɪlɪgbɔ -Lagɔ nɔa lɛ amɪaa -gbɛ, we -ka yaa nɪ, Tɪlɪ -yɔ Sɪdɔɔn 'sɔ ɔ nɔ we lɛ, -zugba -mɔ -nyɪma ka yaa wa dɪ 'bhiti pepe. 'In wa ka yaa we -slolɔ, -gbɛnaa 'wɔplapɪliɛ -yɔ 'tɔtɔɔ 'wɪlɔ -slɔslɔɛ nya. ¹⁴ We 'gbɔ, zɪ -Lagɔ yia nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, amɪaa -nɔ ɔ yia 'wɔbhua, we 'ka Tɪlɪ -yɔ Sɪdɔɔn -nɔ 'wɔzi. ¹⁵ 'In amɪa, Kɔpɛnaumɔ -nyɪma, amɪa dɪ nɪ, 'wɔ a yia -sɔa yalɪ yɪ? -Innya, we 'nɪ -mɔɔ, zɔ -Lagɔ yia aɪn bɛliɛ tɪtɪɪnyaa dɔdɔ -gɔ.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ 'ya ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «Nyɪmɛ ɔ -ka aɪn yukwɪ pɔlɔ, -amɪ ɔ pɔlɔ yukwɪ. -ɔ 'nɪ aɪn kpa 'nanɔɔ, -amɪ ɔ 'nɪa kpa 'nanɔɔ. 'In -ɔ 'nɪ 'mɪ kpa 'nanɔɔ, -zugba, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ 'nɪa kpa 'nanɔɔ.»

-Zezuu 'bɪnɔnyaa glɔ ta 'ya kug-bua lɛ sɔ yia lɔ

¹⁷ -Mɔɔ 'bɪgɔ, waa tɪtɪɪnyaa glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ yia lɔyɪ 'mɔna nya. 'In wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, -a -ka gbɔ gba zuzu 'nyii -yla, -na 'ŋɪ -gɔ, 'in we zɔa -aɪn 'nɔŋwɛ.»

¹⁸ -Zezu yia we 'bɪgɔpɪlɪ wa -ylaɛ: «In ka *-Saatan -yɔyɪ yalɪ -bhɔda nɛɛ nyu 'pa 'yɪka, 'in we yia bhɪ. ¹⁹ A yla, in ka aɪn se 'nyɛ, a 'ka tɪbhɛ -yɔ -klagbɛta -gɔ nɔ. 'In a 'ka 'ya amɪaa tɔnyɪmɛ 'tɪtɛ lawlɪ, 'in -lɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ mɛnɛni we 'ka aɪn gbɔnyuu 'wɪlɔ nɔ. ²⁰ A 'na lɪlɪ 'mɔna zuzu 'nyii ka aɪn 'nɔŋwɛ zɔɔ 'gbɔ -nɪ. Nɪ, amɪaa 'ŋɪ -Lagɔ cɛliɛ yalɪ, a lɪ -mɔɔ 'gbɔ 'mɔna.»

-Zezu lɪa 'mɔna
(Mt 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Zuzu 'Pɔpa yia -Zezu 'mɔna yeli. 'In ɔ yia 'wɔkpɪ: «Dide, -na 'ŋɪ na mɛnɛni, yalɪ -yɔ dɔdɔɔ -Kanyɔ, in 'pa -mɪ fuo. -We ka gbɔ -wa, -lɔ -we -in zɛɛa gbɔyɪlɔnya -yɔ 'ylɪmnanya kwɛɛ, 'mɔ -in -slolɔa 'nyɛnyɛyua 'klɔ. Gbɔzɔnɔ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yɪbhaa we -mɪ 'sa.

²² «Na Dide ka 'mɪ -lɔ weɛɛ 'nyɛ. ɔɔ Yu mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yɪ, we 'nɪ ɔ Didee 'dɛbhlogbɔɔ 'wɔbhɔ. 'In ɔ Dide mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yɪ, we 'nɪ ɔ 'Yu 'wɔbhɔ, we -yɔ -wa ɔ 'Yu -slolɔa ɔ 'klɔ, ma -yia ɔ.»

²³ 'Bhie, -Zezu 'bhitiɛ ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ la, 'in ɔ nɛɛ -maa 'dɛkpɔa -ylaɛ: «'Wɔtɔtɔe -dɪɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya, -we a mɪa da -yɔyɪda, a ka we -yɔyɪ 'gbɔ! ²⁴ Nɪ, in nɛɛ aɪn -ylaɛ: -Lagɔgbɔɔ -falɪpanya duun -yɔ dɔdɔɔ 'wɪlɔpɪlɪnyaa 'yɪbha bhaa, -we a yia -yɔ, wa 'ka we -yɔyɪ, 'in wa 'nɪ we -yɔyɪ. -We a nɔa, wa 'ka we 'nɔ, 'in wa 'nɪ we 'nɔ.»

-In -kalɪ -Lagɔ -yɔ -na -libheyɪ zɛ

²⁵ -Bha -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo -sɔa 'wɔ, ɔ 'ka -Zezu laylaa 'gbɔ. 'In ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «-Slolɔnyɔ, sa in 'ka nɔ, 'yɪlɔyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka, 'in in 'ka we 'yɪa?»

²⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Sa we mɪ cɛlɪda titee 'sɛbhɛ 'wɔa, 'in -in -ka we zɛlɪ sa -na nɔ we 'wɔla?»

²⁷ 'In ɔɔ nyɪmɛ yia we 'bɪgɔpɪlɪɛ:

«Jejitape, -ɔ -wa -na -Lagɔ,
-in -kalɪ ɔ zɛ -na dɪ weɛɛ nya,
-na zuzu weɛɛ nya, -na 'tɪtɛ weɛɛ nya,
-na 'wɪlɔkɔɔn lapɔpɪliɛ weɛɛ nya.

'In -in -kalɪ -na -libheyɪ zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

²⁸ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In ka we 'bɪgɔpɪlɪ tɪklɔ. -In nɔ 'sa, 'in -in 'ka 'yɪlɔyɔgagɛ 'yɪ.»

²⁹ Nɪ, ɔɔ -Lagɔɔ titee gwesanyɔ 'yɪbha ɔ 'ka zukpa 'yɪ 'gbɔ, 'in ɔ

yia -Zezu layibhae: «Nyɔɔ -wa na -libheyia?»

³⁰ -Zezu yia we 'bigupalae: «Nyime yabhlo 'bhua -Zeluzalemu, ɔ mi Zelikogbe 'wu mnida, 'in 'wienya yia ɔ 'yigbeli. Wa 'bhua ɔ -lu weee 'wu, wa bhutia ɔ, ɔ -gbloa, 'in wa yia -bha ɔ ti, 'in wa yia mni. ³¹ Sa 'bhisa, -Lagobubonyo yabhlo bhlia wee 'yloogblo, ɔ 'yia ɔ nyime -yo lapida, 'in ɔ yia ɔ -yolabhlili, 'in ɔ yia mni. ³² 'Sa -bhlokpade *Leviii zwaylinyime yabhlo nynia 'ya -bha. ɔ 'yia ɔ nyime -yo, 'in ɔ yia ɔ -yolabhlili, 'in ɔ yia mni.

³³ «Ni, Samalii -nyime yabhlo mia 'lakpa 'wu mnida. ɔ nynia ɔ nyime -yo, ɔ 'yia -mɔɔ -yo, 'in -mɔɔ yia ɔ nyazi 'wola. ³⁴ ɔ nynia -mɔɔ -yola -tapa, 'in ɔ yia -mɔɔ danya le nua, 'kpi -yo nyakpo pali, 'in ɔ yia we gbuan. 'Bhie, ɔ yia ɔ 'wobhu ɔ -sokofali -gu, 'in ɔ yia ɔ 'lakpanyaa -budu zo kwa. -Mɔ ɔ gwlbua ɔ -yo. ³⁵ We zli zlia, ɔ -saa -mɔ 'gwezi*, 'in ɔ yia we wee -buduu -kanyo yoo 'nye. 'In ɔ nee -mɔɔ -ylae: «-In gwlb nyime ni -yo, da in -ka -seli luyi, -na 'gwezi -we -in -ka we -gopali, in 'ka we kpagbu -sa na 'de nya.» »

³⁶ -Zezu yia we -godie: «Waa nyima ta -man glaa, -mi dlu, nyɔɔ -wa nyime 'wienya bhutiaa -libheyia?»

³⁷ -Lagɔ titee gwesanyo yia we 'bigupalae: «Nyime ɔ 'yilia ɔ nyazi, mɔ -wa.»

'In -Zezu nee ɔ -ylae: «-In mni, -in nu 'sa.»

-Zezu mnia Maati -yo Malii fvsaa

³⁸ -Zezu -yo ɔ 'binanya mi 'yloogblo, 'in ɔ yia 'gbe yabhlo nukple pla. 'Nwno yabhlo mia -bha, wa laa Maati, mɔ kpaa ɔ 'lakpasu ɔ 'de -budu zo. ³⁹ Maati bhlo wa laa Malii, mɔ -dia Nyimaa -Kanyo bhv -yo la, -zugba ɔ pulu ɔ nyimaa gbuslolu weli yukwli. ⁴⁰ Maati 'yigwe -su la pipie nya. ɔ yia -Zezu

kwesi, 'in ɔ nee ɔ -ylae: «Nyimaa -Kanyo, na bhlo tlia na 'de -bhlo lubho weee, we'e -la -mi -sian 'wu? -In gba ɔ -yla ni, ɔ -sa 'mi 'wu!»

⁴¹ Nyimaa -Kanyo yia we 'bigupali ɔ -ylae: «Maati, Maati, amaa 'de dli a sumania bhe, 'in a palia amaa 'de -biabi 'yigwe gbu duun 'gbu. ⁴² Ni, -lu yabhlogbo mi -lu -zonu nya. -We nania 'yli, 'mu Malii -saa -bha. 'In nyime 'ni mnene ɔ 'ka we ɔ kwee -sa.»

11

-Zezu slolua -Lagobhubhoe ɔ 'binanya

(Mt 6.9-13, 7.7-11)

¹ 'Yli yabhlo nya, -Zezu mi -Lagobhubhoeda da yabhlo. Da ɔ bhia, ɔ 'binanyaa 'yabhlo nee ɔ -ylae: «Nyimaa -Kanyo, -in -slolu -ain -Lagobhubhoe, sa 'Zan -Batisi -slolua ɔ 'binanya.»

² -Zezu nee wa -ylae: «A -ka -Lagobhubhoeda -mi, a gbae:

«Dide,
wa zu -bha -na -mowlu nni,
-na nyimaa 'wlulapile yi.

³ 'Yli -we -ka -mi,
-in 'nye we lililu -ain.

⁴ -In ti -amiae -yogbu 'wu.

-Wa nua -ain gbonyuu 'wluo,
sa -a tia wa -yogbu 'wu, 'sa.

-In 'na kwali -ain laylagbu lu -ni.» »

Nyime ɔ mnia ɔ 'tale 'floo -zlaha

⁵ -Zezu nee 'ya wa -ylae: «Sa 'bhisa, ain glaa, 'yabhlo ka 'tale yabhlo. ɔ -ka ɔ -gbe mni zli -nyidi, ɔ 'ka ɔ -yla gbae: «'Tale, -in fa 'mi 'flobhaku taa kpagbu -yo. ⁶ Ni, desleen, na 'tale yabhlo 'bhua 'lakpa 'wu, 'in ɔ yia na -gbe yi. In 'ni -lu yabhlogbo -ka, 'in in 'ka we ɔ 'nye.»

⁷ «'In sa 'bhisa, ɔ 'tale -mɔɔ yia we 'bigupali -budu zo: «-In 'tide 'mi 'yi 'ce! In ka -budu kla -lakli nya, we 'bi ka 'wugwe. In -yo na 'yua mi lapida, in 'ni mnene in 'ka 'woso, in in 'ka -mi 'floo yoo 'nye!» ⁸ In nee ain -yla,

* 10:35 'Yli 'sɔɔ lubhoo 'gwezi -wa.

ɔ 'na 'ka 'wɔsɔ, ɔ 'ka wee 'floonya wla ɔ 'tale -ŋwɛɛ. Nu, -mɔɔ mi we -zlazlagbu kpada sɔ 'sɔ nya -klii 'gbu, 'wɔ ɔ yia -sɔa, -we weee -mɔɔ -ka 'yibha, ɔ 'ka we -mɔɔ yoo 'nye.

⁹ «We 'gbu, -amɔ nɛɛ aɪn -ylaɛ: a -zla -lu, 'in wa 'ka we aɪn 'nye. A -tali -luu da, 'in a 'ka we 'yi. A bɛhli -budu, 'in wa 'ka -bha -kali aɪn -yla. ¹⁰ Nu, -ɔ zlaa -lu, 'mɔ wa nyɛa we. -ɔ talia -luu da, mɔ yia we. -ɔ bɛhli -budu, mɔ -yla wa kalɔ -bha.

¹¹ «Aɪn glaa, 'yabhlo -ka 'yuu dide nya -mɔ, ɔ 'yu -ka ɔ ['floo -zlali, ɔ yi ɔ tukpa 'nyɛɛ? Yaayu, ɔ -ka ɔ] zibhi -zlali, ɔ yi ɔ tibhe 'nyɛɛ? ¹² 'In ɔ 'yu -ka ɔ nynugan -zlali, ɔ yi ɔ -klagbeta 'nyɛɛ? ¹³ Nu, amɔ -mama -wa nyuma 'nyii, a -yi amɔaa 'yua -li -zɔnɔ 'nye sa. We -ka 'sa -mɔ, amɔaa Dide -ɔ mɔ yali, -ɔ kaa 'nani, -wa zlaɔ ɔ Zuzu 'Pɔpa, ɔ 'na 'ka we wa 'nyɛɛ?»

-Zezu nɛɛ nu, ɔ 'tɛtɛ'ɛ 'bhɔ -Saataan -gbɛ

(Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)

¹⁴ 'Yli yabhlo nya, zuzu 'nyuu -we -zɛla nyumɛ yabhlo bhobho, -Zezu mɔ we vuda, da wee zuzu 'tlaa -mɔɔ 'wɔ, 'in -mɔɔ yia gbagbie bhli -bha -bhlokpade. Tɔn, nyumaa -zlo -wa mɔ -bha, 'in ŋwɛgaga yia wa sɔbha. ¹⁵ Nu, nyuma -tɔlɔ -wa mɔ -bha, wa nɛɛ: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ *Bɛlzebuli nyɛa ɔ se, ɔ 'ka zuzu 'nyii vu.» ¹⁶ Tɔlɔ 'yibha wa 'ka ɔ laylaa 'gbu, wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ nu gwɛdigbu yabhlo lɛ, 'in wa 'ka we 'jiyibheli nu, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bhua.

¹⁷ 'In -Zezu -yi wa 'wlukɔn lapɔpalɛɛ 'gbu, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dɔdɔ -we ka -gɔ -nyuma -ka tɔ -gɔ wa 'dɛkpɔa nyɔɔ, la wee dɔdɔ bhua. 'In -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyuma -ka -yɔwɔsɔsɔlɔda -mɔ, bɛhli wee -budu yia. ¹⁸ A nɛɛ, zuzu 'nyii na vua, Bɛlzebuli nyɛa 'mɔ we se. -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwɔsɔsɔ, sa we dɔdɔ 'ka 'wɔlatɔlɔ? ¹⁹ Bɛlzebuli -ka -amɔ se 'nye, in -ka zuzu 'nyii vu,

nyɔɔ nyɛ amɔaa -lima se, 'in -maa vu wee zuzu 'nyii? We 'gbu, amɔaa -limaa 'dɛbhieɛ lɛnɔgbu slolua nu, -we a gbɔa yɔ -wa. ²⁰ Gbɔzɔnɔ sa, -Lagɔɔ sɔ nya na vua zuzu 'nyii, we ji -wa nu, -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɛɛ mɔ aɪn nyɔɔ.

²¹ «Latɛlɔnyɔ -ɔ kaa 'li -yɔ -gbɛ kwɛɛ, ɔ -ka ɔ kɔda 'wɔkɔda -mɔ nu, ɔ zɔzɔnɔ weee mɔ 'wɔpada 'cɛ. ²² 'In, nyumɛ 'tɛa la, -ɔ zia ɔ, -mɔɔ -ka yi, 'in -mɔɔ -ka ɔ ŋwɛ -zi, 'in ɔ 'li -yɔ -gbɛ -we ɔ dɔ yaa dɔ 'wɔ, 'in -mɔɔ saa we ɔ kwɛɛ. 'In -we weee -mɔɔ -saa ɔ kwɛɛ, 'in -mɔɔ dlɔlia we. ²³ Nyumɛ -ɔ -yɔ 'mɔ 'nɔ -mɔ, na tɔnyɔ -wa. Nyumɛ ɔ -ɔ -saa 'mɔ 'wɔ, -a 'ka nyuma -yɔbɛbɛli, la ɔ mumnia wa.

Zuzu 'nyuu lɔyiyie

(Mt 12.43-45)

²⁴ «Nu, zuzu 'nyuu 'tlaa nyumɛ yabhlo 'wɔ, we mɔ, we yi, -mɔ yɛyɛ da, ladɔdaa dataɛɛ nya, we 'ka ladi. We 'nɔ da 'yɔ 'gbu, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: «Na -budu -we zɔ in 'bhɔa, -mɔ na bɛhli lɔ.» ²⁵ 'In da we 'bɛhli -mɔ lɔ, we yia -bha wee -budu yli, -zugba we nɔkplɛ mɔ laylipɛda, 'in -mɔ mɔ lamnazɔda. ²⁶ Tɔn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nɔkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemɔ, 'in we yia -mɔ 'bɔmɔ. 'In we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lɔyi, dabɔdɔ. 'In we yia -mɔ ladi duaa. -Slɛɛn, 'in ɔ nyumɛɛ -kwɔkwɔ yia 'yɔlɔnyumanɔ, 'in we yia we tɔnɔ 'wɔzi.»

'Mɔnaa 'dɛgbolu

²⁷ Da -Zezu gba 'saa, 'in 'ŋwɔnɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla, -mɔ nyuma -nyɔɔ wɛli 'tɛtɛ nyɛɛ: «'ŋwɔnɔ -ɔ plaa -na nɔkpla, 'in ɔ yia -mɔ 'nyɛnɔ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɔ ɔ -nɔ nya.»

²⁸ 'In -Zezu yia we 'bigɔpalɛɛ: «A gba saɛ: nyuma -wa pulɔa -Lagɔwɛli yukwli, 'in wa zɔa we 'nɔŋwɛ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɔ wa -nɔ nya.»

Nyuma 'yibhali -Zezu gwɛdigbu
(Mt 12.38-42)

²⁹Da nyumaa -zlo gbelia -Zezu, 'in ɔ yia gbagbie bhli wa -ylaɛ: «Desleen -nyuma mi nyuma 'nyii nya. Ma yibhalia 'mi gwedigbu. Gwedigbu yabhhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lenu, 'mu we 'ni *Zonasu gbɔ -ze. ³⁰Sa *Zonasu -zea we 'yli -slolunyo *Ninivu -nyuma -yla, 'sa Nyumee 'Yu yia we 'yli -slolunyo -zea desleen -nyumaa -nu nya. ³¹Sebaa 'wlulapilunwɔɔ 'bhua duduɔ bhloluda, 'in ɔ yia *Salomɔɔ gbɔyiloweli yukwli pulba yi. Nu, nyume ɔ zia Salomɔɔ, ɔ mi da. We 'dɛɛ 'gbɔ, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, 'in ɔɔ 'ɲwɔɔ sɔa 'wɔ desleen -nyuma 'yu, 'in ɔ dila -maa gbɔ. ³²Ninivu -nyuma 'nua Zonasu weli, 'in wa yia wa dli 'bhiti. Nu, nyume ɔ 'yia ɔ -zia Zonasu, ɔ mi da. We 'dɛɛ 'gbɔ, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, 'in Ninivu -nyuma sɔa 'wɔ desleen -nyuma 'yu, 'in wa dila -maa gbɔ.»

'Napee gbɔv nine
(Mt 5.5-15, 6.22-23)

³³-Zezu 'paa wa -yla gbɔv nine yabhlo 'ya, ɔ neɛ: «Nyume -ka 'nape -nyuma, ɔɔ zize we, 'in ɔɔ zu we -solu zɔ. Nu, yali ɔ dia we la, 'in -wa -ka -budu zɔ pla, 'in wa yia we san -yɔ. ³⁴-Na 'yli mi -na kuu 'nape nya. We -ka nu, -na 'yli -yali, -na ku -kpabbie mi zli 'wɔ. We -ka -na 'yli ka gu -yɔ, -na ku mi nikpise 'wɔ. ³⁵Nu, -in zu -na 'dɛ 'yliyɔ, zli -we mia -mi 'wɔ, we 'na -zeli nikpise -ni. ³⁶-Na ku weee -ka zli 'klɔ -mi, we kibhe 'ni nikpise 'wɔ -mi, we -kpabbie mia zli 'klɔ. Sa 'napeɛ san dolua -mi -yɔ la bebleɛ, 'sa.»

-Zezu dia Falizinyuma -yɔ -Lagɔɔ
titee gwesanya gbɔ 'wlu
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷-Zezu bhia gbagbie, Falizinyume yabhlo yia ɔ la, ɔ -yɔ ɔ 'ka li. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, 'in wa yia lilie bhli. ³⁸Falizinyume 'yia nu, -Zezu 'ni kwe

budo, 'in ɔ yia lilie bhli, we yia ɔ ɲwegaga -subhali.

³⁹Nu, Nyumaa -Kanyɔ neɛ ɔ -ylaɛ: «Sa amia Falizinyuma mia, mu ni: 'kɔpɔ -yɔ 'wɔliliknaa ku -yɔ a wɔba, -zugba 'wie -yilyilie -yɔ 'nyii mi amiaa dibhe yeda. ⁴⁰-Gɔwɔtunya! -Lagɔ ɔ nua -luu ku -yɔ lɛ, mɔ nua we nukple lɛ 'ya, we 'ni muɔ? ⁴¹-Lu -we mia amiaa 'kɔpɔ -yɔ amiaa knanya 'wɔ, a 'nyɛ we bobabhanya. 'In we 'dɛ weee 'ka -mɔwlu amiaa -nu nya.

⁴²«Amia Falizinyuma, gbɔnyuu mi amiaa -nu nya! Amiaa -titikpi weee -we menia, 'matɔ -yɔ wluu* 'bhisa, we kugbua -gɔ -bhlo a nyɛa -Lagɔ. 'In gbɔ tiklunya -we nania -Lagɔ dudu -yɔ amiaa -Lagɔɔ zekalie, a ka we 'yli latlili, 'mu a 'ka yaa lenu tia. 'In a 'na dɔlɔ -luu kugbua -gɔ -bhlo wlawlie 'wɔ -ni.

⁴³«Amia Falizinyuma, gbɔnyuu mi amiaa -nu nya! -We ka gbɔ -wa, 'yugbein ladidie a 'yibhaa -Lagɔbudu zɔ. 'In a 'yibha, wa -sa an fɔ -zejila 'wɔ amiaa 'nɔɲwezɔvɔvɛ nya.

⁴⁴«Gbɔnyuu mi amiaa -nu nya! A 'wlu sa gbawla wa'a 'yi -yɔ, wa -ka we -gɔ nɔda -mi, wa 'ni we 'ji -yi.»

⁴⁵-Lagɔɔ titee gwesanyaa 'yabhlo neɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyo, -in -ka 'sa gbada -mi, -amia -in mi 'yaa velida!»

⁴⁶-Zezu yia we 'bigɔpalɛ: «Titee gwesanya, gbɔnyuu mi 'ya amiaa -nu nya! -We ka gbɔ -wa, 'gba 'kadu -we ka didie -kalia -yɔ, 'mu a dia nyuma 'wlu, 'in amiaa 'dɛɛ -kwitaya -bhlogbɔɔ'ɔ 'tili we.

⁴⁷«Gbɔnyuu mi amiaa -nu nya! -We ka gbɔ -wa, -Lagɔgbɔv -falpanyaa gbawla a paa, 'in amiaa didea 'bhaa wa. ⁴⁸-We a mia lenuda, mu slolua we nu, -we amiaa didea nua lɛ, we nani an dudu. Amiaa dukpasɔ 'bhaa -Lagɔgbɔv -falpanya, 'in amia mia wa gbawla

* **11:42** 'Matɔ -yɔ wluu mia: -titikpi -we Zuifonya pali bhaa zapu lu, mu -wa.

'pada. ⁴⁹ We 'gbu, -Lagoo Gbu-yilo nee: «Wa -gbe na yia gbu -falpanya -yo tietienya tiea. 'In -maa glaa tolba wa yia 'bhaa, 'in wa 'ka tolba 'klyie 'wupalu.» ⁵⁰ Nu, we 'ka dudu gwedilida -yo 'bhu, -Lagobhu -falpanya wa 'bhaa, -wa ka 'pion wa jitea, wa 'pion -Lago yia desleen -nyuma layubhaa. ⁵¹ Tia, wa ka *Abeli 'bha, 'in 'wobhloluda wa yia Zakalii 'bha, 'slakagusalidu -yo -Lagoo -mawlobda nyidi. Cun, in nee ain -ylae: desleen -nyuma -Lago yia we 'gba 'wlu dia.

⁵² «Amia titee gwesanya, gbonyuu mi amiaa -nu nya! -We ka gbu -wa, -lakli -we kalia gbu-yilo njwee, 'mu a 'bhua 'wu, 'in amiaa 'de 'ni -mo pla. 'In -mama 'yubhaa -maa 'ka -mo pla, 'in a yia -maa 'yoo -kulu.»

⁵³ Da -Zezu 'tlaa wee -budu zo, -Lagoo titee gwesanya -yo Falizinyima yia o -yo 'ce 'nyuu 'pali. 'In wa yia gbu duun o layibha. ⁵⁴ O zobhlibhlie nya, 'in gbu -kpua weli -ka o njwee 'tla, wa 'ka we nya o gbu -lueli.

12

A 'na -zeli weli 'so -nyuma -ni

(Mt 10.26-27)

¹ We bhla, nyumaa 'wlu -nyacin yia 'wlugbeli -Zezu kwesi. Wa 'wuzuloo 'gbu, bhu ladida 'yi. -Zezu nee o 'binanya -yla tiaae: «A zu amiaa 'de 'yliy Falizinyumaa 'floo *gooo gbegein. Nu, wa weli 'so 'so. ² Nu, -we weee mia zizeda, zli 'klu we yia 'tlaa, 'in -we ka 'ji nyuma 'nia -yi, 'ji wa yia we yibhelia. ³ We 'gbu, -we weee a gbaa nikpise 'wu, 'nua wa yia we zli 'klu. 'In -we weee a njuwewa nyume -yla komi luv, -budu 'wlu wa yia we wizia.»

A so -Lagoo 'debhlogbo

(Mt 10.28-31)

⁴ 'In -Zezu nee 'yae: «Na 'talea, in nee amia -ylae: -wa mnenia wa 'ka nyumee ku 'bha, 'in wa 'nia we 'bigu gbu yabhlogbo lenve mneni, a 'na

solu wa -ni. ⁵ -O a 'kaa so, 'mo na yia ain 'kluslolua: a so -Lago, amiaa tlitle 'bigu, mo kaa we se, o 'ka ain -kosu 'wu viteli. Cun, in nee ain -ylae: 'mo a 'kaa so!

⁶ «Nyuma 'yliya 'wu, bhuyua 'ni -vale -ka. Tama 'so lu wa paa we gbu pelu. 'In -muu bhla, -Lagoo du we 'yabhlogbo 'wu. ⁷ -Lago -yi amiaa 'wluo nyii njwee. We 'gbu, a 'na nuu nyanu -ni. A 'yli -Lago 'yliya 'wu, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wuzi.

-Wa njwua -Zezu gbu -yo 'in -wa'a njwua -Zezu gbu -yo

(Mt 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ «In nee ain -ylae: o -ka gba na daa -zejila 'wu, nu, o mi na -nu nya, gbaa *Nyumee 'Yu yia o daa, -Lagoo 'anzinya 'yu, o mi o -nu nya. ⁹ -O yia na gbu kpelia -zejila 'wu, nu, Nyumee 'Yu yia o gbu kpelia -Lagoo 'anzinya 'yu. ¹⁰ Nyoo -ka Nyumee 'Yuu daa weli 'nyuu gba, -mo -yogbu -Lago tia 'wu. Nu, o -ka Zuzu 'Pupa weli, -Lago 'na 'ka -mo -yogbu 'wuti.

¹¹ «Wa -ka amiaa -yogbu 'wubhua yi, wa -ka ain -Lagobudunya zo kwa, 'in wa -ka ain nyumaa 'yugalunya -yo 'gbee 'wlulapilunya 'yu kwa, sa a 'kaa we amiaa 'de -gu -sa, 'in -we a 'kaa gba, a 'na luu we 'gbu dli -ni. ¹² Nu, -we a 'kaa gba, we bhla, Zuzu 'Pupa yia we ain njwee zua.»

'Nnumnyoo -gwwutuu gbu nine

¹³ -Mo waa nyumaa -zlo nyidi, nyume yabhlo nee -Zezu -ylae: «Na -Slolunya, -in gba na bheli -yla, 'bi -amiaa dide tia, o dlili we, o 'ka na -nu wla.»

¹⁴ -Zezu yia we 'bigupalu o -ylae: «'Tale, nyoo palu 'mi la amiaa gbuwubhunyo -yo amiaa zozonuu dlinyo nya?» ¹⁵ -Muu 'bigu, o nee wa 'de weee -ylae: «A zu amiaa 'de 'yliy, 'nnumnuu dli 'wonyinyiniee gbegein. Nu, 'yliyogagiee 'degbolu mia, we'e 'bhu nyumee 'nnumnuu -gbe, saa 'de o yi 'nnumnyoo 'kadu -ze.»

16 'In -Zezu yia wa gbuu nine yabhlo 'palie: «'Nnumninyo yabhlo mi -bha, o ka kpaanya -we tnuo o -yla duun. 17 O pupalia 'wlukuu la, o yia o 'de layibhae: «Sa in 'ka da we nua? Da in 'kaa na kpaa -li slu, -bha 'ni -mi.» 18 'In o yia we -gudie: «We in 'kaa lenu, mu ni! Na wlonya na yia -yomnazia, 'in in 'ka we 'wolaylimani. 'In in 'ka -mo na 'mn-o-yo na -lu -zonuu talva slu. 19 'In na yia na 'de -yla gbaae: «Na nyume, -in ka zuzoonu -zlo, -zu duuun -nu nya. -In -di la, -in nyape, -in li, -in 'ma, -in li 'muna!» 20 'In -Lago nee o -ylae: «Guwotonyo, -zeen sabo -na tia. 'In -we weee -in gugwlalia 'wlu -na 'de -yla, nyoo -yla we 'ka -tua?» »

21 -Zezu yia we -gudie: «Nyume -o gugwlalia zuzoonuya 'wlu o 'de -yla, 'sa we mia o -nu nya. 'In -mo o 'ni 'numninyo nya -mi -Lago 'yilia 'wu.»

*A zu -Lago dli -gu
(Mt 6.25-34)*

22 'In -Zezu nee o 'binanya -ylae: «We 'gbu, in nee ain -ylae: -we a 'kaa li, 'in a 'ka 'yliyogagie 'yi, a 'na lulu we 'gbu dli -ni. 'Naanya a 'kaa 'wupla, a 'na lulu we 'gbu dli -ni. 23 -We ka gbu -wa, nyumee 'yliyogagie -zi lililu, 'in nyumee ku -zi 'naa. 24 A yla 'hwaa: we'e 'pa 'mn-o, 'in we'e -di we, 'in we'e bubu we wlu 'wu. Nu, -Lago nyea we lililu. Amia 'yli a -zi 'zianya! 25 Ain glaa, nyoo mneni o 'ka o dlube nya, o 'yliyogagiee 'yl -gu palia? 26 'In amia 'nia mneni, a 'ka wee -lu 'kienyile -muni lenu, lee ka 'gbu a lu we pnu 'gbu dlia?»

27 «A yla -fliisuu -bu: we'e nu lubho, 'in we'e lba 'naa. In nee ain -yla nu: *Salomoo 'de 'numnie 'kadu 'wu, o 'ni 'ylinano -bana -bhlogbo 'yi suu -buunya nu 'yabhlo 'bhisa. 28 Dli 'kienyi -zonya! Su -we mia -flii -zeen, 'in wa 'kaa -kosu 'wu viteli cizu, -Lago -ka sa -muu -kpeli, -zakpa zuma o 'na 'ka 'sa amia -kpelial! 29 -We a 'kaa li, 'in -we a

'kaa 'ma, a 'na sumanu amiaa 'dee dli -muu 'gbu -ni. 30 Nu, dudugu -nyuma weee, -wa 'nia -Lago -yi, ma talia -luu da 'komuu. 'In amia mia, amiaa Dide -Lago -yi -we -wa amiaa -yokpagbu. 31 A -tali -Lago amiaa 'wlulaplie da tia, 'bhie, -Lago 'ka ain -lu weee -muni 'nye.

*A di amiaa 'numnili -Lago kwesi
la
(Mt 6.19-21)*

32 «Na kwiiyua, a 'na nuu nyanu -ni. Nu, we nani amiaa Dide -Lago dudu, o 'ka ain o nyumaa 'wlulaplie zo kwa. 33 A 'pa amiaa zuzoonuya pelu, 'in a 'nye we -yo -gwazi bob-abhanya. 'Gwazi -bhato -we'e -nyumaa, a nu we le. A gugwlali amiaa 'numnili 'wlu -Lago kwesi, da we 'na 'kaa mn-o. 'Wienya 'ni mneni wa 'ka we 'wobhu, 'in hwonu 'ni mneni we 'ka we li. 34 -We ka gbu -wa, mo -na 'numnili mia, -mo -na dli mia.

*A mnazi amiaa 'de la, 'in a 'ka -
Zezu wu*

35 «A mnazi amiaa 'de la, a ji -jlaa, amiaa 'nape -tu -nyumada. 36 Zolubhonuya mia wa -kanyo mnia 'hwokwafeti -gu wuda, a mi wa 'bhisa. Da o -ka luyi, o -ka kaka bhi, 'in wa 'ka -bha -kali o -yla -bha -bhlokpade. 37 Zolubhonuya -manu -kanyo -ka wa 'yliyogada yli, 'wotutue -dlu mi wa -nu nya! In nee ain -yla, gbuzonu -wa: o -jlaa o yia jia, o 'ka wa ladi, lililuu 'gbu. 'In o 'ka we wa 'woladlili. 38 O -ka luyi, -de zli -nyidu, -de zli -guu, o -ka wa 'yliyogada yli, 'wotutue -dlu mi wa -nu nya! 39 -We mia da, a 'nu we 'wola: bhla -we nya 'wienyo 'kaa yi, -buduu -kanyo -ka yaa we -yi, o 'na 'ka o 'yitide, o 'ka o -budu zo pla. 40 Amia, a mnazi amiaa 'de la 'yae. Nu, bhla -we a 'nia -talo, we nya Nyumee 'Yu yia yia.»

*Zolubhonwyo -zonu -yo zolubhonwyo
'nyuu
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Pieli yia o layibhae: «Nyimaa - Kanyo, -amia -bhlo -na palia wee gbuu nine yaayu, nyuma weee -in mia we 'palida yi?»

⁴² Nyimaa-Kanyo yia we 'bigupali o -ylae: «O -wa zolubhononyo tiklu, 'in o -yia gbu, sa o mia? Mo -wa, o, o -kanyo tia -budu -yo, o 'ka we 'yliyozu. 'In lilibhla -ka be, o 'ka zolubhononya tolba lililu 'nye. ⁴³ 'Wutotue -dlao mi o zolubhononyo -nu nya. O -kanyo -ka luyi, 'in o 'ka o 'yi, -zugba o mi wee lubho nuda. ⁴⁴ In nee ain -yla gbuzonu sae: o -kanyo yia -moo zuzonu weee o yoo 'nye, o 'ka we 'yliyozu. ⁴⁵ We -ka nu, o zolubhononyo nee dli zoe: «Na -kanyo mi -mo -gwleda.» 'In o yia zolubhononya -yo lubhononyoni tolba bhiti bhli, o yia li, o yia 'ma, 'in o yia o 'de nu 'bhali. ⁴⁶ 'Yi -we nya o zolubhononyo -moni 'nia o -kanyo woda -mi, 'in bhla -we o 'nia -tolu, we nya -moo yia yia. Vua o -kanyo yia o, 'in o 'ka o -kaslu 'wopa. Sa -Lago paa wa'a nywnua o gbu -yo -kaslu 'wu, 'sa. ⁴⁷ Zolubhononyo o -yia o -kanyo dumagbu, 'in o 'mnazia o 'de la, o 'ka we lenu, gan -duun wa yia o 'paa. ⁴⁸ Zolubhononyo o 'nia o -kanyo dumagbu -yi, 'in o nua gbonyuu le, gan -se wa paa o. 'In nyime o wa 'nye -lu duun yoo, 'mo wa yia -lu duun layibhaa. 'In nyime o kwee wa zua -lu duun la, 'mo wa yia -lu duun layibhaa bhabha.

-Zezuu 'gbu -yobhobhlwe yia nyuma nyidi -bhoo
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ «-Kosu in -laa dudu -gu, 'in na dli 'yibha 'yaa nu, we -nyuma -bha -bhlokpade. ⁵⁰ Siasie -we -wa na batizee -gbu, we lenue in mia woda dlilue nya. ⁵¹ Amia dli nu, dudu -nyuma nyidi in -laa 'wutotue -dlao yi? -Innya, in nee ain -ylae, -yobhobhlwe in -laa wa nyidi. ⁵² We 'bhu -zeen

'wu, nyuma gbu -ka -budu yabhlo o -mi, -yo wa yia 'bhobhlua. Ta yia 'so -yo gwe 'paa, 'in 'so 'ka ta -yo gwe 'pa. ⁵³ Dide yia o 'yu -yowusolu, 'in 'yu 'ka o dide -yowusolu. 'Nyaa yia o 'nyuma -yowusolu, 'in 'nyuma -yowusolu. 'Lowlii 'nyaa yia o 'yuu 'nyuma -yowusolu, 'in 'yuu 'nyuma -yowusolu. 'Lowlii 'nyaa yia o 'yuu 'nyuma -yowusolu, 'in 'yuu 'nyuma -yowusolu.»

A 'nu bhlala 'ji 'wu la
(Mt 16.2-3)

⁵⁴ -Zezu nee 'ya nyimaa -zlo -ylae: «Da yali -ka laylumanu, 'in a gbaa -bha -bhlokpade nyu yia lua, 'in we lua 'saa 'piein*. ⁵⁵ 'In da 'yilu -ka 'wusu zlokpe -papa, a nee: «Sloo yia yia», 'in we yi 'saa 'piein, we 'ni muu?† ⁵⁶ Welu 'so -nyuma! -We weee pia dudu -gu -yo yali, a -yi we 'ji. 'In -we mia desleen 'plida, a'a 'nu -muu 'wu la!

-In -yo -na tonyo 'nunnu 'wula?
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ «Lee ka 'gbu, gbu mia tiklu a 'ni we 'wusisalida dayia? ⁵⁸ Nyime -ka -mi gbu 'wlu ladu, o -yo -mi 'so -ka gbuwobhunya 'yu mnida -mi, da a mia -slo 'ylooglu, -in 'yi 'kli, -in -yo o 'so 'ka gbu -bhua. O yi -mi gbuwobhunyo 'yu kwa, 'in -moo yi -mi 'sloja yoo 'nye, 'sloja yi -mi -kaslu 'wopa. ⁵⁹ In nee -mi -ylae: -in 'ni -slo o 'wobhlolu -su wla, -in 'na 'ka -mo 'tla.»

13

A 'bhiti amiaa dli, we 'ni -muu, 'in a tlia

¹ We bhla, Galilee -nyuma -wa mia 'slaka -sada, sa dudu 'wlulapilinyo Pilati 'bhaa wa, 'in nyuma tolba yia we gbaa yi -Zezu -yla. ² -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «Amia dli nu, waa Galilee -nyuma wa 'bhaa, ma -wa gbonyuu -lenonya, we 'ka Galilee -nyuma tolba 'wuzi yi? ³ -Innya, in nee ain -ylae, a 'ni amiaa dli 'bhiti, a 'de

* 12:54 Wee dudu -muu -gu, 'yilu bhlilida 'nyu bholba 'kamuu. † 12:55 Wee dudu -muu -gu, 'yilu 'wusoloda lilislu -pipe laa slo.

weee yia tlia wa 'bhisa. ⁴ 'In nyuma kugbua le gbeta, -wa -gu Siloe we -wa tlolobudu 'kadu bhlilia, 'in we yia wa 'bha, amia dlu nu, ma nua gbonyuu le, ma -zia -Zeluzalemu -nyuma toba yi? ⁵ -Innya, in nee ain -ylaε, a 'ni amiaa dli 'bhiti, a 'de weee yia tlia wa 'bhisa.»

*Gblotusu wa laa *figisuu gbuv nine*

⁶ -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbuv nine, o nee: «Nokpasu yabhlo faa o *-dlakpaa *figisu. 'Yli yabhlo nya, o yia we 'bhuee da mni, 'in o 'ni we 'bhue yabhlogbo o 'wlu yli. ⁷ Toun, o nee o kpaaa lubhononyaa -kanyo -ylaε: «In yla, we -zu ta ni, -zugba na yi figisu -mni 'bhuee da, 'in 'yi we 'bhue yabhlogbo. -In -di we -gu! Leε ka 'gbu we klali dudu 'wu bhea?»

⁸ «O kpaaa lubhononyaa -kanyo nee o -ylaε: «Na -kanyo, -in ti -bha we, -zu -mni nya -slu, in 'ka we -yo 'bhlu, 'in in 'ka -ylikpee zenzenno we gwe -yo slu. ⁹ -De we yi 'sa -mo tno lugadaa. We 'ni tno, 'in -in 'ka 'mi -yla gba, in -di we -gu.» »

-Zezu jipea 'kwεgvηwno yabhlo

¹⁰ Zuifvu Nyapeyli yabhlo nya, -zugba -Zezu mi nyima gbu -sloluda -Lagobudu yabhlo zo. ¹¹ We bhla, 'ηwno yabhlo kaa gu -yo, o mi -bha. -Zu kugbua le gbeta 'wu 'kwεzuzu 'kwnaa o 'wu, 'in o 'ni mneni o 'ka 'wuglo tiklu. ¹² Da -Zezu 'yia o 'ηwno -yo, o yia o la, 'in o nee o -ylaε: «A ka amaa gu kwεε 'tla!» ¹³ -Zezu palia o so -gu la, -bha -bhlokpade o -gloa 'wu tiklu, 'in o yia -Lagoo 'ηni mnime bhli.

¹⁴ -Zezu ka 'ηwno -mni jipe Zuifvu *Nyapeyli nyaa 'gbu, -Lagobuduu 'yugalnyo yia 'ce 'pa. O nee nyumaa -zlo -ylaε: «-A ka 'yli gbelibhlo -a 'ka we nya lubho nu. A yi -mno nya amiaa 'de jipea. We 'na -zeli Nyapeyli nya -ni!»

¹⁵ Nyumaa -Kanyo yia we 'bigupali o -ylaε: «Weli 'so -nyima, Nyapeyli nya a'a -sa amiaa 'bhli -yo amiaa

-sokofali lubhu we 'wolili -gbo -yo -bhlo -bhloo, 'in a'a kwa we 'madaa, we 'ni mso? ¹⁶ 'In Ablaamso zuayliηwno -mni, 'mo -Saatan gbuan, we -zu kugbua le gbeta ni, in nee ain -yla 'lee, we mi nu, wa 'ka o -blo Nyapeyli nyaa?» ¹⁷ -Zezu gbaa weli -mni, toun, zu yia o tonyuma weee 'bha. 'In -zugba gbu 'kadu weee o mia lenoda, nyumaa -zlo li we 'muna.

*Su wa laa *mutadi, we 'yaa gbuv nine*

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

¹⁸ -Mso 'bigu, -Zezu nee: «Leε -lu -Lagoo nyumaa 'wlulapilie -yo we 'wowlua, 'in leε in 'ka we 'wupalia? ¹⁹ Su wa laa *mutadi, -we ka 'ya nyume yabhlo glua o kpaa, 'mu we -yo we 'wowlua: we mia, we yia su -ze, 'in 'zianya yia we 'khiya -nyidi lolo 'sobha.»

'Flooo gōōō gbuv nine

(Mt 13.33)

²⁰ -Zezu nee 'yae: «Leε -lu in 'ka -Lagoo nyumaa 'wlulapilie 'wupalia? ²¹ Goo 'ηwno yabhlo slua 'floo -bhobhuo kilo glu -bhlo 'ya gbu lu, o bhiti we, 'in we yia 'yli, 'mu *-Lagoo nyumaa 'wlulapilie -yo we 'wowlua.»

Plalida poo

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² -Zezu mi -Zeluzalemu -gbein mnida, -zugba o -yo nyumaa -sloluslolu mni 'gbe 'kadu -yo 'gbe yua nokple. ²³ 'In nyume yabhlo yia o layibhae: «Nyumaa -Kanyo, nyuma -wa 'kaa gbu 'wobhu, wa 'na 'ka 'wuzuu?»

-Zezu yia we 'bigupali wa -ylaε: ²⁴ «A 'temani amiaa 'de la, a 'ka plalida poo 'wu 'plili. In nee ain -yla, ni, nyuma -duun yia -bhaa 'plilie laylaa, 'in wa 'na 'ka we mneni. ²⁵ Da -buduu -kanyo -ka 'wuso, o -ka o -budu -gbali, 'in a toa 'pipee. A bhli -buduu bhlilbhlie, 'in a gbaae: «Nyumaa -Kanyo, -in -kali -bha -ain -yla.» We 'bigu o yia 'palia ain -ylaε: «In 'ni amiaa 'bholoda da -yi!»

26 Tɔɔn, 'in a gbaa ɔ -ylaɛ: «A -yɔ -mɪ 'sɔ ka li, 'in -a yia 'ma dabɔɔɔ, 'in -in yia -amɪaa 'gbee -gbɔgbɔ 'wɔ nyɪma -slolu!» 27 Gbaa ɔ yi 'yaa aɪn -ylaɛ: «In 'nɪ amɪaa 'bɔɔɔda da -yi. Amɪa weee nɔa gbɔnyuu lɛ, a vla 'mɪ gwe!» 28 Da a yia *Ablaamɔ, *Izakɪ, *Zakɔɔɔ -yɔ -Lagɔgbɔɔ -falɔpanya weee 'yia, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlgbe 'wɔ, 'in wa 'ka amɪa 'pipee viteli, -bha a yia wia, 'in a 'ka gla 'wɔli! 29 'Ylɔɔ 'wɔsɔɔɔda, 'ylɔɔ bɔɔlɪlɪda, 'ylɔɔ 'wɔsɔɔɔdaa lilisɔɔ -yɔ kɔpɛsɔɔ, -mɔ nyɪma yia 'bɔɔa, 'in wa 'ka dabɔɔɔ li -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlgbe 'wɔ. 30 'In -slɛɛn da, -wa -gaa lɔ, tɔɔba yia 'yuganya -zɛa, 'in -wa -gaa 'yu, -maa tɔɔba yia lɔganya -zɛa.»

*-Zezu wia -Zeluzalɛmɔɔ 'gbɔ
(Mt 23.37-39)*

31 We bɔɔla, Falizɪnyɪma tɔɔba bɛa -Zezu kwesi, 'in wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In 'bɔɔ da, -in mɪnɪ da -putu. Nɪ, Ewɔɔɔ 'yɪbha ɔ 'ka -mɪ 'bha.»

32 -Zezu yia we 'bɪgɔpali wa -ylaɛ: «A mɪnɪ, a gba -totoo -bɔɔ -nyɪmɛ mɪa nɪ -ylaɛ: zuzu 'nyii na vua, 'in na jipea guzɔnya -zɛɛn -yɔ cɪzɪ. 'In we 'yɪ taa zɪ na bɔɔa na lubɔɔ. 33 Nɪ, -zɛɛn, cɪzɪ -yɔ cɪzɪɛɔ, we mɪ nɪ, in zɔ na nɔnɔɛ 'yɪlɔɔ. Nɪ, wa 'ka -Lagɔgbɔɔ -falɔpanyɔ 'bha 'gbe -putu -gɔ, we 'nɪ 'yɪ nani, 'mɔ we 'nɪ -Zeluzalɛmɔ 'wɔbɔɔ.

34 «-Zeluzalɛmɔ -nyɪma, -Zeluzalɛmɔ -nyɪma, amɪa -wa bɔɔa -Lagɔgbɔɔ -falɔpanya, 'in nyɪma -Lagɔ paa aɪn yoo, -wa bɔɔa wa gbɔkɔ 'wɔ. Bɔɔla weee nya, sa nyɪnu gɔgwɔlaha we 'yua 'wɔlɔ we -kapue zɔ, 'in we gbɔla we -gɔ la, in 'yɪbha in 'ka 'sa aɪn 'wɔlɔgwɔlɔlɪ, 'in a 'nɪ we -yɔɔɔwɔ. 35 We 'gbɔ, -Lagɔ yia amɪaa -budu 'kadɔ sɔɔ lapalɪlɪa. 'In in nɛɛ aɪn -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mɪ 'yɪ tɔɔli, 'in bɔɔla -we nya a 'kaa gba nɪ, «Nyɪmɛ -ɔ yia Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ɲɪnɪ nya,

-Lagɔ ɲɔna ɔ 'nyu la», 'in we bɔɔla 'kaa nyɪnɪ.»

14

*-Zezu jipea guzɔnyɔ yabɔɔlo,
Zuifɔɔ Nyapɛyɪ nyɪa*

1 Zuifɔɔ Nyapɛyɪ yabɔɔlo nyɪa, Falizɪnyɪmaa 'yugalɪnyaa 'yabɔɔlo laa -Zezu ɔ 'dɛɛ -gbɛ, ɔ -yɔ ɔ 'ka li dabɔɔɔ. -Zezu plaɔ ɔ -budu zɔ, -zugba Falizɪnyɪma -wa mɪa -bɔɔa, -maa yla ɔ tenyɪi. 2 -Zugba nyɪmɛ yabɔɔlo kaa 'yɪlɔlɔ -yɔ, -mɔɔ 'yɪlgbe ɔ 'yu. 3 'In -Zezu yia -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma layɪbɔɔa: «'Lee, -amɪaa tite nyɛ nyɪmɛ 'yoo yaayɪ, we'e 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka nyɪmɛ jipe Nyapɛyɪ nyaa?»

4 'In wa 'nɪ 'yɪbha wa 'ka we 'bɪgɔpali. -Zezu 'bɔɔita ɔɔ guzɔnyɔɔ -gbɛ la, 'in ɔ yia ɔ jipe. 'In ɔ nɛɛ ɔ -yla: 'in mɪnɪ. 5 'Bɔɔi, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Aɪn glaa -nyɪmɛ yabɔɔlo, -de ɔ yuu, ɔ -ka -klɔ 'wɔbɔɔ, ɔ 'na 'ka -mɔ ɔ -saa, yaayɪ -de ɔ bɔɔli, we -ka -klɔ 'wɔbɔɔ, ɔ 'na 'ka -mɔ we -sa Nyapɛyɪ nyaa?»

6 Da -Zezu gba 'saa, wa 'nɪ mɛnɪ wa 'ka we 'bɪgɔpali ɔ -yla.

*-In 'na 'bɔɔlu -na 'dɛ 'wɔ nyɪmɛ
'kadɔ 'bɔɔsa -nɪ*

7 -Wa wa laa wee 'fɛti -gɔ, -wa mɪa 'bɪ -zɔnɔ 'wɔbɔɔda, -Zezu 'yia wa -yɔ, 'in ɔ yia wa gbɔɔ nine -mɪnɪ 'pali: 8 «Da nyɪmɛ yabɔɔlo -ka -mɪ la 'ɲɔnɔkwafɛti -gɔ, -in -ka -mɔ nyɪnɪ, -in 'na -dɪlɪ 'bɪ -zɔnɔ mɪa 'yugbɛɪn -gɔ la -nɪ. -We ka gbɔ -wa, nyɪmɛ -ɔ ka -vacɪ -zia -mɪ, -de wa ka -mɔɔ laa! 9 'In nyɪmɛ -ɔ laa a 'dɛ 'sɔ wee 'fɛti -gɔ, ɔ -ka yi, 'in ɔ 'ka -mɪ -yla gbɔa: «-In 'nyɛ ɔ 'bɪ -mɪnɪ, zɔ nya -na yia 'wɔsɔa, 'in -in 'ka lɔgbɛɪn ladɪa mɪnɪ. 10 Nɪ, da nyɪmɛ -ka -mɪ la 'fɛti -gɔ, -in -ka -mɔ nyɪnɪ, -in mɪnɪ -in -dɪ lɔgbɛɪn la. 'In -ɔ laa -mɪ da ɔ -ka yi, 'in ɔ 'ka -mɪ -yla gbɔa: «'Tale, yi, -in 'ka 'bɪ -zɔnɔ -gɔ ladɪ.» Tɔɔn, 'in -mɔɔ yɪlɔmɔnɪ -na 'ɲɪnɪ, nyɪma -wa -in -yɔ wa 'sɔ mɪa lilɪlu gwe 'yɪliya 'wɔ.

¹¹ Nu, nyume -o yilmania o 'de, zo -Lago yia o belia, 'in nyume -o belia o 'de zo, 'yilmania -Lago yia o.»

-Wa a 'kaa la lililu -yo

¹² 'Bhie -Zezu nee -o laa o -ylae: «Da -in -ka lililu leno, -in 'na lali -na 'talea, -na bhelia, -na zwaylinyuma -yo -na -lima 'hnumninyaa 'dekpa -ni. Nu, zli wanoo 'yli -ka nini wa -ka -mi la, -zugba -we -in nua le we 'bigu wa 'palia. ¹³ Nu, -in -ka 'feti lililu leno, -in la bobabhanya, 'kukunya, 'tigutiginya -yo 'lola. ¹⁴ Nu, -in -ka 'sa nu, -zugba, 'wotutue -dlao mi -na -nu nya. Wa 'ni mnenei wa 'ka -mi -lu yabhlogbo 'nye we 'bigu. Nu, -Lago yia we 'bigupalia -mi -yla. Da nyuma tiklu yia titilunya glaa 'wusa, we zli.»

'Feti 'kadu gbuv nine
(Mt 22.1-10)

¹⁵ -Muu 'bigu, nyuma -wa mia lililu gwe, wa glaa -nyume yabhlo 'nua welunya -mini, o nee -Zezu -ylae: «Nyume -o yia lia -Lago nyumaa 'wlulapilgbe 'wu, 'wotutue -dlao mi -moo -nu nya.»

¹⁶ -Zezu nee o -ylae: «Nyume yabhlo -saa 'feti 'kadu, 'in o yia nyuma duun la. ¹⁷ Lilibhla bea, 'in o yia o zolubhononyo yabhlo tie, o gba -wa o laa -ylae: «A yi, nu, lililu pipie ka bhia.»

¹⁸ «'In wa 'de weee yia gbagbie bhli -bhlo -bhlo nu, «'In ti -amiaa -yogbu 'wu. Tianu nee o zolubhononyo -ylae: «'In ka kpaa yabhlo zo, 'mu na mnia 'yia -kpoo. We 'gbu, -mi na bhuhhoe, -in ti na -yogbu 'wu. ¹⁹ 'In 'yabhlo nee o -ylae: «'In ka 'bhli kugbua zo, 'mu na mnia laylala. -Mi na bhuhhoe, -in ti na -yogbu 'wu. ²⁰ -Budu nee 'ya o -ylae: «Desleen na bhua da 'hwo kwada. We 'gbu, 'in 'ni mnenei 'in 'ka mni.»

²¹ «Zolubhononyo 'bhitia lu o -kanyoo -gbe, 'in o yia we 'bigu -dinya o -sali. 'In -buduu -kanyo yia 'ce -papie bhli. 'In o nee o zolubhononyo -yla: «'In mni 'gbe nokple slo, -mo

we -gblagblonya -yo we -gwelenya -gu, -in -yo bobabhanya, 'kukunya, 'lola -yo 'tigutiginya yi.» ²² -Muu 'bigu, zolubhononyo yia, 'in o nee: «Na -kanyo, -we -in gbua in nu le, in ka we leno. 'In 'bu tala yi 'yaa 'wutu.» ²³ 'In -buduu -kanyo nee o zolubhononyo -ylae: «'In mni, -in 'plili -gwelenya -gu, we -yo kpaa -yoonya 'wu, 'in -wa -in -ka 'yi, -in gba wa -yla -gla nya, wa yi na -gbe. 'In na -budu 'ka ye. ²⁴ In nee ain -ylae: waa tanyuma -wa in laa, wa 'yabhlogbo 'na 'ka na 'feti -gu -lu li.»

Sa wa 'kaa-Zezu 'bi nu, mu nu
(Mt 10.37-38)

²⁵ Nyumaa -zlo -yo -Zezu mi 'yloogblo nuda, o 'bhitia wa -gbe, 'in o nee wa 'de weee -ylae: ²⁶ «Nyume -o -ka 'mi 'bi yi, in namanu o dudu, we 'ka o dide, o 'nyaa, o 'hwo, o 'yua, o bhelia, o bhola -yo o 'debhie -gbolu 'wuzi. We 'ni -muu, o 'ni mnenei o 'ka na 'binonyo -ze. ²⁷ 'In nyume -o 'ni o stasiee *su 'wobhu, o 'ka 'mi 'bi yi, o 'ni mnenei o 'ka na 'binonyo -ze.

²⁸ «Nu, amiaa lu -nyume -mamo, -o gba o 'ka -budu 'kadu 'sobha, 'in o'o -di la, o'o zeli 'gwezi -we mia o kweta? 'In -de wee 'gwezi mnenei we 'ka wee -budu bhia? 'In o'o yibheli we 'jia? ²⁹ We 'ni -muu, o -ka wee -buduu gwe glu pali, o so -ka we 'sobhasobhee -yobhali, -wa weee yia -bha 'yia, 'in wa bhli o nyane? ³⁰ Gbaa wa yia: «Nyume -mami bhli -buduu sobhasobhee, 'in o so yia we -yobhali.»

³¹ «'Sa -bhlokpade, nyumaa 'wlulapilinyo yabhlo kaa 'sloja 'wlu glu 'so 'wlu kugbua, o -ka gba, o 'ka nyumaa 'wlulapilinyo -putu -o kaa onoo 'sloja -zakpa 'sao -gbe tu kwa, la o dia, 'in o yibhaa o 'de la: «Lee, in mnenei in -yo o 'ka tu gu?» ³² We -ka o 'ni we mnenei, 'in o tiea nyuma, nyumaa 'wlulapilinyo -mami -gbe. Da -moo -tula -slo o -yo la, 'in o 'ka -moo -yla gba 'wotutue -dlao -tu wa nyidi.

33 «'Sa -bhlokpade, nyɔɔ nyɔɔ -ka amiaa lu -nyime nya -mi, ɔ 'ni ɔ -kakalu weee -bli -gu 'pali, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka na 'binonyo -ZE.»

Gumu-we 'bhva 'nɔɔwe
(Mt 5.13; Mk 9.50)

34 'In -Zezu yia we -gudi: «Gumu mia, -lu -zɔnɔ -wa. 'In gumu -ka 'nɔɔwe 'bhv, sa wa 'ka we namania? 35 We 'ni 'ylinani, dɔdɔ -nɔ nya, we 'ni 'ylinani -ylikpeduduu -nɔ nya. 'Pipee wa vitelia we.

«-ɔ -ka we 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.»

15

Bhlabhle mnɔaa gbɔv nine
(Mt 18.12-14)

1 'Yli yabhlo nya, *nisɔn -gwɛzisanya -yɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian tɔba bɛa -Zezu kwesi, wa 'ka ɔ weli yukwli pɔbɔ. 2 Falizinyima -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya saa -Zezuu 'ɲni, wa nɛɛ: «Nyime -mɔni kpaa gbɔnyuuu kwɛ -cian sɔ 'sɔ nya, 'in ɔ -yɔ wa lia dabɔdɔ!»

3 'In -Zezu yia wa gbɔv nine -mɔni 'pali: 4 «Amiaa lu -nyime yabhlo -ka bhlabhle glɔ gbu -ka, we lu -bhlabhle yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka we glɔ -mnɔ 'ya kugbua lɛ gbomnɔa lida tɔ? ɔ 'ka we -bhlo mnɔa 'yilibanɔna mni, 'in ɔ ka we 'yu? 5 'In da ɔ 'yia wee bhlabhle, ɔ dli namania, ɔ yia we -bli gba lapali. 6 ɔ nynia ɔ -budunwɛɛ, tɔn, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladinya, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «A -yɔ 'mi 'sɔ li 'mɔna. Ni, na bhlabhle mnɔa, in ka we 'yi!»

7 «In nɛɛ aɔn -yla, 'sa -bhlokpade, gbɔnyuu -lɛnɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhva ɔ gbɔnyuu 'bu 'gbɔ, 'mɔna 'kadɔ mi yali. Nyima tiklu glɔ -mnɔa 'ya kugbua lɛ gbomnɔa, -wa pupalia 'wlukɔn la ni, wa gbɔ 'ni dli 'bhiti gbɔ 'wolapili, wee 'mɔna -zi wa -nɔ wu.

'Gwɛzii tama mnɔaa gbɔv nine

8 «Yaayu, 'ɲwɔ yabhlo kaa 'gwɛzi tama kugbua, 'in we 'yabhlo -ka

mnɔ, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka 'napɛ -nyuma, 'in ɔ 'ka -budu zɔ laylipe, ɔ 'ka we datali yɛɛɛ, 'in ɔ 'ka we 'yu? 9 'In da ɔ 'yia wee 'gwɛzii tama -bhlo, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladinya, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «A -yɔ 'mi 'sɔ li 'mɔna. Ni, na 'gwɛzi tama -bhlo mnɔa, in ka we 'yi!»

10 «In nɛɛ aɔn -yla 'sa -bhlokpade, gbɔnyuu -lɛnɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhva ɔ gbɔnyuu 'bu 'gbɔ, 'mɔna 'kadɔ mi -Lagɔɔ 'anzɔ nyidi.»

Mnɔmnɔyuu gbɔv nine

11 -Zezu nɛɛ 'yae: «Nyime yabhlo ka nɔkpasiyua 'sa. 12 'Bɔsbhayu nɛɛ ɔ dide -ylae: «Dide, -na 'bɔ -in 'ka yaa -aɔn -yɔ tɔ ni, -in dlii we, 'in -in 'ka na -nɔ wla.» 'In wa dide yia wee 'bɔ ɔ 'yua sɔbbie 'woladlii.

13 «'Yli 'sɔ -lɛ 'phia, 'in ɔ nyimesɔyɔ yia ɔnɔ wee 'bɔ pɛlɔ 'pa. ɔ 'bhua we 'gwɛzi 'wu, 'in ɔ yia dɔdɔ -putu -gu mni 'pɔpi. -Mɔ ɔ -nyumɔnɔa wee 'gwɛzi, pɔnplagbɔv lɛnɔ nya. 14 Da ɔ bhia ɔ 'gwɛzi weee nyumoe, 'in 'ɲwɔ 'kadɔ yia wee dɔdɔ -gu yi. Tɔn, ɔ 'ni lilili -kaa 'gbɔ, 'in 'ɲwɔ yia ɔ 'bhlabhle bhli. 15 -Bha ɔ mni -slɛn wee dɔdɔ -guv nyime yabhlo -gbɛ lubho nɔa. 'In -mɔɔ yia ɔ -mɔɔ kpaa kwa, ɔ 'ka -bobo 'ɲwɛkɔ. 16 ɔ 'yibha yaa gwesi -we -bobo lia, ɔ 'ka we li. 'In nyime yabhlogbɔɔ 'nyɛ we ɔ.

17 «Tɔn, ɔ dli -saa ɔ zukpa, 'in ɔ nɛɛ: «Na didee lubhonɔnya ka lilili duun, wa 'ni mneni, wa 'ka we li. 'In, -zugba, -ami, na tli 'ɲwɔ nya -seli. 18 Didee -gbɛ na yia lubhiti, 'in in 'ka ɔ -yla gbɛ: «Dide, in ka gbɔnyuu lɛnɔ -Lagɔ -yla, 'in in yia -mi -yla we lɛnɔ. 19 'In 'ni -slɛn we 'klɔ -ka, -in 'ka 'mi la -na 'yu. Ni, 'bhu 'mi 'wu -na lubhonɔnyaa 'yabhlo 'bhisa.» 20 ɔ -sɔa 'wu, 'in ɔ yia ɔ didee -gbɛ lubhiti.

«Da ɔ -tlɔvɔ -slɔ -budunwɛɛ -yɔ la, ɔ dide yia ɔ -yɔyɔ. 'In nyazi yia ɔ 'wu yi bhabha, ɔ -yɔ -gwagwɛ mni ɔ yoo, 'in ɔ yia ɔ gbɛli. 21 Tɔn, ɔ 'yu nɛɛ ɔ -ylae: «Dide, in ka -Lagɔ -yla

gbonyuu leno, 'in, in yia -mı -yla we leno. In 'nı -sleen we 'klu -ka, -in 'ka 'mı la -na 'yu.»

²² «'In ɔ dide neɛ ɔ zolubhonunya -yla: «A 'pulo! A -la ɔ 'ylinano -bana yabhlo. A -pla we ɔ 'wɔ, a fa ɔ sɔwulu sɔ 'wɔ, a -pla ɔ -sakwla bhu 'wɔ. ²³ 'Bhli -dɔgbu pahla dɛ 'kpi, a -yɔ we yi. A 'bha we, 'feti -wa! -A 'ka li! ²⁴ Nı, na yu mia da, ɔ ka tli, 'in ɔ yia gano, ɔ ka mno, 'in in yia ɔ 'yi.» 'In wa yia 'feti -sassee gwedi.

²⁵ «We bhla, -zugba ɔ 'yu kpasa mı lubho nɔda kpaa. ɔ mı -zɔɔ yida, da ɔ cipaa -budunweɛ, 'in ɔ yia lɔɔ -yɔ -lilii weli 'nɔ. ²⁶ ɔ laa zolubhonunya yabhlo, 'in ɔ yia ɔ layibha: «Lee, lɛɛ -lu nɔ lɛa?» ²⁷ Zolubhonunya yia we 'bigɔpalɔ -ylaɛ: «Na bheli yia lɔ, we 'gbu, 'kpikabhlii -dɔgbu -a 'sialia, 'in -na dide yia we 'bha. -We ka gbu -wa, ɔ ka 'kɔayli, 'in ɔ yia ɔ 'yi.»

²⁸ «'In ɔɔ 'yu kpasa yia 'cɛ 'pa, ɔ neɛ ɔ 'nıa -budunweɛ nyini. ɔ dide 'tlaa, 'in ɔ yia ɔ bhubhoe nı, ɔ mni -budunweɛ. ²⁹ 'In 'yu yia we 'bigɔpalɔ ɔ dide -ylaɛ: «Tali, in ka -mı -yla lubho nɔ -zɔ duun nya. In 'nı -slɔ -na weli yabhlogbɔɔ 'nɔnwe -sa. 'In -zugba, -in 'nı -slɔ -amı wliyu yabhlogbɔɔ 'nyɛ, in -yɔ na -lima 'ka 'feti -sa. ³⁰ -Na 'yu -ɔ -nyumɔa -na -li 'naabizıɣwı nya nı, mɔ yia lɔɔ 'gbu, 'in -in yia 'kpikabhlii -dɔgbu 'kadu -a 'sialia nı 'bha!»

³¹ «ɔ dide neɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, -mı -yɔ 'mı mı 'yi weee nya. -Lu weee in kaa, we mı 'ya -na -nɔ nya. ³² Nı, -na bheli -na yia da -yɔ, ɔ ka tli, 'in ɔ yia gano. ɔ ka mno, 'in in yia ɔ 'yi. We 'gbu, -a mneni, -a 'ka 'feti 'kadu -sa 'muna nya.» »

16

-Luu 'yliyɔzɔnyɔ 'nyuuu gbɔɔ nine

¹ -Zezu neɛ ɔ 'bunɔnya -ylaɛ: «'Yli yabhlo nya, 'ɣnumnınyɔ yabhlo ka ɔ zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ yabhlo, 'in nyuma yia ɔ -yla fɛn 'tubhua mni

nu: «-Na zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ mı -na zɔzɔnɔ -nyumɔa.» ² Tɔn, ɔ yia ɔ zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ la, 'in ɔ neɛ ɔ -ylaɛ: «'In ka 'dı 'nyuu 'nɔ -na gbɛgbɛn. Lubho -we -in nɔa, -in -slolu 'mı we 'klu. -We ka gbu -wa, -in 'na 'ka -sleen na zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ -zɛ.»

³ «'In ɔɔ lubhonunya neɛ ɔ 'dɛ dli zɔɛ: «Na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, sa in 'ka we nɔa? In 'nı late, in 'ka kpaalubho nɔ. 'In, in 'ka -kɔn, zɔ -mɔɔ bhali 'mı. ⁴ Aa! Da na -kanyɔ -ka 'mı kwnɛɛ -sa, -we in 'kaa leno, 'in nyuma tɔlɔa 'ka 'mı 'bı 'nyɛ, in -yi we!»

⁵ «'In -wa ɔ -kanyɔɔ kpagbu mia 'wlu, ɔ yia wa la -bhlo -bhlo. ɔ yia tianɔ la, 'in ɔ neɛ -mɔɔ -ylaɛ: «Na -kanyɔɔ kpagbu zuma mı -mı 'wlua?»

⁶ «-Mɔɔ yia we 'bigɔpalɔ ɔ -ylaɛ: «'Kpi -balii glɔ gbu mia 'mı 'wlu.»

«'In ɔ neɛ -mɔɔ -ylaɛ: «-Na 'sɛbhe nı, -in -dı la slɔ, -in celi glɔ 'sɔ 'ya kugbua.»

⁷ «-Mɔɔ 'bigɔ, 'in ɔɔ lubhonunya yia 'yabhlo layibhaɛ: «'In -mı, kpagbu zuma -in ka 'wlua?»

«'In -mɔɔ yia we 'bigɔpalɔ ɔ -ylaɛ: «'Mnɔ bii glɔ gbu.»

«ɔ neɛ ɔ -ylaɛ: «-Na 'sɛbhe nı, -in celi glɔ -mnɔa.»

⁸ «Nı, -luu 'yliyɔzɔnyɔ 'nyuuu -kanyɔ yia ɔ 'ɣnı kwali ɔ nacıkakıe 'gbu.» 'In -Zezu yia we 'wlubha, gbagbıe nyae: «Nı, dɔdɔ nı -gɔ -nyuma ka naci 'nyuu wa 'dɛkpɔa nyıdı, we 'ka zli 'klu -nyuma -zi.»

⁹ -Zezu yia we -gɔdɛ: «'In neɛ ain -ylaɛ: a dıli nyuma 'tale, dɔdɔgɔɔ 'ɣnumnıli nya. Zli we yia ain 'wɔbɔa, 'in wa 'ka amıaa 'lakpasu kpa, -Lagɔɔ -zɔɔ.

¹⁰ «Nyımɛ -ɔ mia tikli -li yua -sɛsɛɛ lenɔda, ɔ tikli 'ya -li 'kadı lenɔda. Nyımɛ -ɔ 'nıa -mı tikli -li yua -sɛsɛɛ lenɔda, ɔ 'nı 'ya tikli -mı -li 'kadı lenɔda. ¹¹ A 'nı -mı tikli, 'in a 'ka dɔdɔ -gɔɔ 'ɣnumnıli -we bhɔa la kpa, nyɔɔ 'ka ain 'ɣnumnıli -zɔnɔ yoo 'nyɛa? ¹² 'In a 'nı -mı tikli, a 'ka

nyūma -putuu -lu kpa sa -yibheli, -we -wa amīaa -nū, nyōō 'ka we an 'nyēa?

A 'na 'bhulu 'gwēzi 'wū amīaa -kanyō nya -nū

¹³ «Lubhononyō yabhlogbōō 'nū mneni ɔ 'ka -cian 'sō -yla lubho nū. Nū, 'yabhlo ɔ yia 'wūnyēa, 'in ɔ 'ka -bhloo zekali. 'Yabhlo -yō ɔ yia lanēa, 'in -bhlo 'ka ɔ dūdūnyumanū. A 'nū mneni a 'ka -Lagō -yō 'gwēzi -yla lubho nū dabūdū.»

-Zezu gbala Falizinyūma -gv

(Mt 11.12-13, 5.31-32; Mk 10.11-12)

¹⁴ 'Gwēzi nanū Falizinyūma dūdū 'gbū, wa 'nūa welīnyā -mīnū, -zugba wa palī -Zezu gla. ¹⁵ -Zezu nēē wa -ylāē: «Amīa nūa amīaa 'dē nyūma tiklū 'wū nyūma 'yliya 'wū, 'in -Lagō -yi amīaa dlī. Nū, -we mīa 'kadū nyūma 'yliya 'wū, 'wū -Lagō nyēa we.

¹⁶ «We 'ka 'Zan -Batisū bhla yī, -zugba Moizū titee 'sebhe -yō -Lagōgbū -falipanyāa 'sebhe mī la. We 'ka wee bhla 'wūbhū, -Lagō nyūmaa 'wlulapīgū wa gba. 'In nyūma duun gūa la, wa 'ka we zō pla. ¹⁷ Nū, yalī -yō dūdū mneni we 'ka labhū. 'In titee celīlū 'ya yabhlogbōō 'nū mneni we 'ka 'sa labhū.

¹⁸ «Nyūmē ɔ -ka ɔ 'ḡwnō kwnēē -sa, ɔ -ka 'ḡwnō -putū kwa, gbūnyū ɔ nūa lē. 'In ɔ -ka kwnēēsarḡwnō kwa, gbūnyū -mōō nūa lē.»

'Nnumninyō -yō bobabhanyō -Lazalī

¹⁹ -Mū 'bīgū, -Zezu yia wa gbū nine -mīnū 'palī: «'Nnumninyō yabhlo mī bhāa, 'yīlanō -naanya ka -valē 'tēa, 'mū ɔ plāa 'wū. 'In 'yī weēē zī, ɔ saa 'fētī 'mūna nya. ²⁰ -Mū bhla, bobabhanyō yabhlo wa laa -Lazalī, ɔ ka ku 'gbia 'bhua la, -mōō pī ɔ 'ḡnumninyō -budūwēē la. ²¹ 'In līlīlūnyā -we bhliā ɔ 'ḡnumninyō 'tabhle zō, -Lazalī 'yībha yāa ɔ 'ka we lī. 'In -zugba gwūnyā mēnū ɔ 'gbia 'yī la.

²² «'Yī yabhlo nya, bobabhanyō yia tlī. 'In -Lagō 'anzīnyā yia ɔ Ablaamū kwesi kwa. 'Nnumninyō -mōō yī 'yāa tlī, 'in wa yia ɔ 'bhlu. ²³ 'Nnumninyō mī siada -mō tītīlūnyāa dūdū -gū, ɔ 'bhua 'wū 'wū, 'in ɔ yia Ablaamū -yōyī 'pīpī, -zugba -Lazalī mī -mōō kwesi. ²⁴ Tōōn, 'in ɔ yia 'wōkpī: «Dide Ablaamū, -in 'yīlī 'mī nyazī, -in tie -Lazalī, ɔ 'ka ɔ -kwitayāa 'mne 'nyū lū fa, 'in ɔ 'ka na mī -gū lawōtōlō. Nū, in mī siada bhabha -selī -kosu 'wū.»

²⁵ «'In Ablaamū yia we 'bīgūpalī ɔ -ylāē: «Na 'yū, -in 'pā -bha dlī nū, -in ka -nanū zūzōnū weēē 'yī zīmē dūdū -gū, -zugba -Lazalī siā. -Slēēn, wa mī -Lazalī dlī -bēlū -yōpalīda -selī, -zugba -mī -na siā. ²⁶ 'In 'yā, 'gbīwūlū 'kadū mī a -yō -an 'sō nyīdī. We 'gbū, nyūma -wa 'yībhāa wa 'ka -amīaa -gbē 'bhū, wa 'ka amīaa -gbē mīnū, wa 'nū we mneni. 'Sa -bhloo 'dē, da -in mīa, nyūmē yabhlogbōō 'nū mneni -mōō 'ka 'yā -mō 'bhū, 'in -mōō 'ka -amīaa -gbē yī.»

²⁷ «'In ɔ 'ḡnumninyō nēē: «Dide, -mī na bhūbhōē, we -ka 'sa -mī, -in tie -Lazalī na dīdēē -budūwēē. ²⁸ Nū, in ka bheliā gbū, -Lazalī kwa wa welī, wamīa yī 'yā siasiada -mīnū yī.»

²⁹ «Ablaamū yia we 'bīgūpalī ɔ -ylāē: «Na bheliā ka Moizū titee 'sebhe -yō -Lagōgbū -falipanyāa 'sebhe kwēē, -we we gbāa wa -yla, wa zō we 'nūḡwel»

³⁰ «'In ɔ 'ḡnumninyō nēē: «Dide Ablaamū, gbūzōnū -wa, mū -nanū -wa 'bhīē, nū, nyūmē yabhlo -ka -selī 'bhū tītīlūnyāa -gbē, ɔ -ka wa welī kwa, 'in wa 'bhitiā wa dlī.»

³¹ «'In Ablaamū nēē ɔ -ylāē: «We Moizū titee 'sebhe -yō -Lagōgbū -falipanyāa 'sebhe gbāa, wa 'nū we 'nūḡwē zō, nyūmēē 'dē yī 'wōsō tītīlūnyā glāa, ɔ yī wa welī kwāōō, wa 'na 'ka ɔ welī 'wūḡwnū.» »

17

*Gbonyuu -yo nyumee -yagbu
'wotite*

(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

¹ -Zezu nee o 'bunanya -ylae: «Gbu -we 'kaa nyuma gbonyuu lukwa, we mi la 'komuu. Nyumee o ka -gbe wee gbonyuu -ka 'bhu, gbonyuu mi o -nu nya. ² 'In wa -ka o tukpa 'kadu -bli -yo gbuan, wa -ka o gumunyu lu viteli, we nanu 'yli o -nu nya. O yi 'yilaasi -manu 'yabhlo gbonyuu lukwa. ³ A zu amiaa 'de 'yliyo!

«-Na bheli -ka gbonyuu lenu, -in pali we o -yla la. O -ka we yibheli, -in ti o -yagbu 'wu. ⁴ -Na bheli -ka -mi -yla gbonyuu lenu -zakpa gbeso 'yli -bhlo nukple, 'in o -ka -na -gbe yi, o -ka we yibheli, wee 'yli -bhloo 'de nya -zakpa gbeso, -in ti o -yagbu 'wu.»

*-In 'ylimanu -amiaa dliuzove -
gwovla*

⁵ 'Yli yabhloo zli, -Zezuu tietienya nee o -ylae: «Nyumaa -Kanyo, -in 'ylimanu -amiaa dliuzove -gwovla.»

⁶ 'In Nyumaa -Kanyo yia we 'bigupalie: «Amiaa dliuzove -ka -mi 'kienyi mutadu 'ya 'bhisa, a mneni a 'ka su -muni -yla gba: «-In 'tlu, -in 'ka -na 'de faa mni gumunyu lu, 'in we zua ain 'nohwe.

Lubhononyo nuvu -lubho

⁷ «Sa 'bhisa: ain glaa, nyumee yabhlo ka lubhononyo yabhlo, kpaapanyo nya, 'nooluu 'yliyozonyo nya. Da -moo -ka kpaas 'bhu, o -ka -moo -yoyi, o yi -moo -yla gba: «-In yi sliu, -in 'ka lii? ⁸ -Innya, nu, gbaa o yia o -ylae: «-In pi na lililu, -in 'bhiti -na -bana. -In wla na lililu, in -ka lilie bhia 'bhie, -in 'ka -na -nu li.» ⁹ O 'ni mneni o 'ka o lubhononyo fuo 'pa, -we o gbaa -moo -yla, -we -moo nua lee 'gbu, we 'ni muu? ¹⁰ 'Sa we mi 'yaa amiaa -nu nya: -we weee -Lago gbaa a nu le, a -ka we lenu, a gbae: «Lubhononyo -kpu -amia -mia, -we -Lago gbaa -a nu le, 'mu -a nua le.» »

*-Zezu jipea *solibhanya kugbua*

¹¹ Da -Zezu mia -Zeluzalemu mnida, 'in o yia Samalii -yo Galileee 'wogbelida 'plilu. ¹² Da o plaa 'gbe yabhlo nukple, 'in *solibhanya kugbua yia o yoo yi. ¹³ Wa -tluo o -yola, 'in wa yia 'wukpikpie bhli: «-Zezu, -Slolunyo, -in 'yli -ain nyazi!»

¹⁴ -Zezu 'yia wa -yo, 'in o nee wa -ylae: «A mni amiaa 'de -Lagobubunya 'klusolua.»

Da wa mia mnida, 'in wa yia 'pu. ¹⁵ Wa glaa, 'yabhlo yibhelia we 'ji nu, o ka 'pu, 'in o yia lubhiti, -zugba o mnuni -Lago 'nui, 'wukpikpie nya. ¹⁶ O bhli -Zezuu bhu -yo, o yia o 'wlu zofa, 'in o yia o fuo 'pa. O nyumee mia, *Samalii -nyumee -wa. ¹⁷ Toun, -Zezu nee: «'Lee, nyuma kugbua 'ni 'puu, wa gbomnuu pnu 'na? ¹⁸ 'Mu we 'ni 'lakpayu -muni 'wobhu, nyumee yabhlogboo 'ni 'wlukoon lapopali, o 'ka -Lago fuo 'paa yii?» ¹⁹ 'Bhie, -Zezu nee o -ylae: «-In -so 'wu, -in mni. -Na dliuzove ka -mi pue.»

*-Lago nyumaa 'wlulapilie mi ain
nyidi*

(Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Falizinyuma yia -Zezu layibha 'lee: «Lebhla -Lago nyumaa 'wlulapilibhla 'ka nynia?» 'In -Zezu yia we 'bigupalie wa -ylae: «-Lago nyumaa 'wlulapilie mia, wa'a 'yi we -yo 'yli nya. ²¹ Wa 'na 'ka gba nu, «A -tali, -Lago nyumaa 'wlulapilie mi -seli!» 'in «We mi mo!» A yibheli we 'ji nu, *-Lago nyumaa 'wlulapilie mi ain nyidi.»

'Yli -we nya Nyumee 'Yu 'kaa yi

²² 'Bhie, -Zezu nee o 'bunanya -ylae: «Bhla yabhlo yia nynia, 'in a 'ka gba, a 'ka *Nyumee 'Yu 'yi, 'yli -bhlogboo nya, 'in a 'na 'ka o 'yi. ²³ Nyuma -ka gba: «O mi -seli», 'in wa -ka gba, «O mi mo», a 'na dili we dli 'wu -ni, 'in a 'na mnuni -mo -gwagwie nya -ni. ²⁴ Sa 'nyu -ka 'yika 'pa, we -nyumali bhua yali gwedidida, 'in we mnia we bhilida, zli Nyumee 'Yu »

yia yia, 'sa o yia -mia. ²⁵ We mi nu, o sia -slo bhabha, 'in desleen -nyuma 'ka o solu lapali.

²⁶ «-We 'pia *Noweee bhla, Nyime Yu yiyizl, mu -bhloo de yia lenva. ²⁷ Noweee bhla, nyuma mi lida, wa mi 'mada, wa mi kukwalida, wa mi wa 'nyunyua yli zoda, 'in Noweee batoo 'wu -gbla yli yia nyini. Nowee -gblaa batoo 'wu, toun, zezeguda lva, 'in 'nyu yia nyuma lasa.

²⁸ «*Lotu bhla 'sa -bhlokpade we nua: nyuma mi lida, wa mi 'mada, -zugba, wa zo lu, 'in wa pa -vale, wa pa kpaa, 'in wa subha -budu. ²⁹ 'In 'yli -we nya Lotu 'bhua *Sodamu, wee 'yli nya -Lago kwililia -kosu -yo -bhuhui slo, 'in we yia wa lasa.

³⁰ «'Yli -we nya Nyime 'Yu yia 'bhlewlva, 'sa -bhlokpade we yia nua.

³¹ «Wee 'yli nya, o -ka nyapeda -mi 'pipee, o 'na mnini o 'gba 'wobhua -budu zo -ni. 'Sa -bhlokpade, o -ka kpaa -mi, -moo 'na bhiliti lu -zoo -ni.

³² A 'pa Lotu 'nyoo dli -gu. ³³ Nyime o -ka o 'yliyagagie 'wogu, 'wu o yia we bo. 'In o -ka o 'yliyagagie 'wobo, kwee we yia o -tua. ³⁴ 'In nee ain -yla gbuzonu sae: wee 'yli -minu sabo, nyuma 'so -ka lapida -mi, 'yabhlo wa yia 'wobhua, 'in wa 'ka -bha -gudu ti. ³⁵ 'Nyuu 'so -ka -lu bhuda -mi, 'yabhlo wa yia 'wobhua, 'in wa 'ka -bha o -libheyi ti. [³⁶ Nyuma 'so -ka kpaa -bhlo 'wu -mi, 'yabhlo wa yia 'wobhua, wa 'ka -bha o -libheyi ti.]»

³⁷ 'In -Zezuu 'bunya yia o layibha 'lee: «Nyumaa -Kanyo, da gbu -mini 'ka lenva?»

'In -Zezu yia we 'bigupalie: «Da 'kwie -ka -mi, -bha -nywaaa -zlo mia.»

18

Gbwobhunyoo 'nyuu -yo -dugbanwaa

¹ -Mu 'bigu, -Zezu yia wa gbuu nine 'pali, o 'ka we wa 'kluslolu nu, -Lago wa 'kaa bhuhoea -tu

'komuu, 'kua 'na wala wa 'ylila -ni. ² «Gbwobhunyoo yabhlo mia 'gbe yabhlo 'wu, o o so -Lago, 'in o o zu nyime yabhlogbo 'nuywe. ³ Wee 'gbe -bhloo 'de 'wu, -dugbanwaa yabhlo mi -bha 'ya. 'Komuu o mnia o gbwobhunyoo -gbe, 'in o gbaa o -ylae: «In 'bhu in -yo na tunya 'soo nyidi gbu 'wu.»

⁴ «'Yli wee nya, o gbwobhunyoo 'nyuu we -yo. 'Bhie, 'yli yabhlo nya, 'in o yia 'wlukuu lapali, o nee o 'dee dli zoe: «In so -Lago, 'in 'in zu nyime yabhlogbo 'nuywe, gbuzonu -wa. ⁵ Nu, -dugbanwaa -muni mi 'mi sialida duuun 'gbu, o gbu na yia 'wobhua. We 'ni -muu, 'in o yia 'mi sialia 'yli wee nya.» »

⁶ 'Bhie, Nyumaa -Kanyo yia we -gudie: «-We o gbwobhunyoo 'nyuu gbaa, a puu we yukwli! ⁷ 'In -Lago naa, -moo -bhasanya -ka o gbegein 'wukpida -mi zlukpe -yo jibheza, -moo 'na 'ka wa -yogbu 'wobhu tiklu? 'Lee, we 'bi o yia 'wugwelia yi? ⁸ 'In nee ain -ylae: -unnya, wa gbu o yia 'wobhua slo. 'In da Nyime 'Yu -ka yi, o yi dliunya dudu -gu yli?»

Falizinyime -yo nison -gwezisanyoo gbuu nine

⁹ Nyuma -wa yia wa 'de tiklu -Lago 'yliya 'wu, 'in wa tilia nyuma talva 'ylila, ma -yla -Zezu 'paa gbuu nine -mini: ¹⁰ «Nyuma so mnia -Lagobudu 'kadu zo -Lago bhuhoea. 'Yabhlo -wa Falizinyime, 'in -budu -wa nison -gwezisanyo.

¹¹ «'In Falizinyime -muni yia -Lago bhuhoe o 'dee dli zoe: «Oo -Lago, nyuma -talva -wa 'wienya, talva 'ni -mi tiklu, 'in talva -yo 'nyuu -putu dia -budu 'wu. -Ami 'ni -maa 'bhisa -mi, 'in 'debhie, 'in 'ni nison -gwezisanyo -muni 'bhisa mu 'gbu, na paa -mi fuo. ¹² Lokawlu -bhlo 'wu na pla 'sun 'yli 'so, 'in lu wee na yia, 'in na nyaa -mi we kugba -gu -bhlonu.»

¹³ «Nison -gwezisanyo -moo vlau gwe, o 'ni 'yibha o 'ka yali yla, o kpaa

'wlu la, 'in ɔ nɛɛ: «'Oo -Lagɔ, -in 'yili -amɪ gbɔnyuu -lɛnɔnyɔ nyazɪ.» »

¹⁴ 'In -Zezu yia we -gɔdɛ: «In nɛɛ aɪn -ylae: ɔɔ nyɪmɛ -mɔni, da ɔ mia ɔ -budɔnywɛɛ mɔnɪda, ɔ -yɔ -Lagɔ ka wɛli -bhlo, we 'ka Falizɪnyɪmɛ -zi, -Lagɔ ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔtɪ 'gbɔ. Nɪ, nyɪmɛ -ɔ ylimanɪa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛli, 'in nyɪmɛ -ɔ bɛli ɔ 'dɛ zɔ, 'ylimanɪa -Lagɔ yia ɔ.»

*-Zezu ɲwnaa 'ylaasi 'nyu la
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)*

¹⁵ 'Yli yabhlo nya, nyɪma yia -Zezu 'yuyolua -la, ɔ 'ka wa 'nyu-lanɲwna, wa kwe -gɔ lapalie nya. -Zezuu 'bɔnɔnya 'yia we -yɔ, 'in wa yia waa nyɪma vuvue bhli wa 'wluo kpɪlie nya. ¹⁶ 'In -Zezu yia waa 'yuyolua ɔ 'dɛ -yɔbɛli, 'in ɔ nɛɛ: «A 'tide 'yua 'yi, wa 'ka na -gbɛ yi, a 'na -kɔlɔ wa 'yoo -ni. Nɪ, nyɪma mia sa 'ylaasi nɪ 'bhisa, -Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪlie mɪ -maa -nɔ nya. ¹⁷ In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛ: ɔ -nɪ -Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪligbɔ -yɔɲwnu 'yɪslɔkpɪlie 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔ -gbɛ pla.»

*'Nyɪmɪ nyɪmeslɔy
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)*

¹⁸ 'Yli yabhlo nya, Zuifɔɔ 'yugalɔnyɔ yabhlo 'yibhaa -Zezu laɛ: «Na -slolunɔ -zɔnɔ, lɛɛ -lu in 'ka lɛnɔ, 'bhie, 'yliyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka, 'in in 'ka we 'yia?»

¹⁹ -Zezu yia we 'bɪgɔpali ɔ -ylae: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ -na la 'mɪ nyɪmɛ -zɔnɔ? We 'nɪ -Lagɔ 'dɛbhlogbɔɔ 'wɔbhɔ, nyɪmɛ -zɔnɔ 'nɪ -mɪ. ²⁰ -In -yi -Lagɔ *titenya: «In -yɔ 'ɲwnɔ -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ*, -in 'na 'bhali nyɪmɛ -nɪ, -in 'na yilɪ 'wie -nɪ, -in 'na zɔlɔ nyɪmɛ yɔ -yɔ -nɪ, -in zɔ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.» »

²¹ ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, in mɪ nyɪmeslɔ nya, 'in in yia tite -mɪnɪ 'nɔnywɛzɔzɔɛ bhli.»

²² -Zezu 'nɔa gbɔ -mɪnɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-Lu -we -in 'kaa lɛnɔ, we -tɔ

'wɔ -bhlo: -in 'pa -na zɔzɔnɔ weɛ pelɔ, 'in -in 'ka we 'gwɛzi bobabhanya 'wɔladlɪli. 'In -in 'ka 'ɲɪmɪnɪe 'yɪ -Lagɔ -gbɛ. -In -ka we lɛnɔɛ bhia, -in yi 'mɪ 'bɪ.»

²³ Nɪ, ɔɔ nyɪmɛ 'nɔa wɛli -mɪnɪ, ɔ mɪ 'ɲɪmɪnɔnyɔ 'kadɔ nyaa 'gbɔ, 'in we yia ɔ dɪli sumanɪ. ²⁴ -Zezu 'yia we -yɔ nɪ, ɔɔ nyɪmɛɛ dɪli ka sumanɪ, 'in ɔ nɛɛ: «'Nɪmɪnɔnyɔ 'ka -Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪligbɛ 'wɔ pla, -yɔ we -kalia! ²⁵ 'Nɪmɪnɔnyɔ 'ka -Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪligbɛ 'wɔ pla, we -kali -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenu 'bhɔka 'wɔplɪlie.»

²⁶ Nyɪma -wa mia -Zezu yukwli pɔlɔda, wa nɛɛ ɔ -ylae: «Aya! We -ka 'sa -mɪ, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbɔ 'wɔbhɔ?»

²⁷ -Zezu yia we 'bɪgɔpaliɛ: «-We ka lɛnɔɛ nyɪma 'nɪa mneni, -Lagɔ mneni we lɛnɔɛ.»

²⁸ Tɔɔn, Pielɪ nɛɛ -Zezu -yla: «-In -tali, -a ka -amɪaa -lu weɛɛ -bha tɪ, 'in -a yia -mɪ 'bɪ yi.»

²⁹ -Zezu nɛɛ wa -ylae: «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛ: *-Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪliee 'gbɔ, nyɔɔ nyɔɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ 'ɲwnɔ klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ didea -yɔ ɔ 'yua -bha tɪ, ³⁰ -lu -duun ɔ yia 'yia bhla -mɪnɪ nya, we 'ka -bha 'wɔzi. In -mɔɔ 'bɪgɔ, bhla -we yia yia, 'in ɔ yia 'yliyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka.»

-Zezuu -zakpa tanɔ gbaa ɔ tɪtlie -yɔ ɔ 'wɔsɔ gbɔ

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ -Zezu -yɔ ɔ 'bɔnɔnya kugbua lɛ 'sɔ mɪ mɔnɪda, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «A -tali, -Zeluzalɛmɔ -a mɔnɪ da. Gbɔ -we -Lagɔgbɔ -falɔpanya cɛla Nyɪmɛɛ 'Yuu daa, -mɔ we yia lɛnɔa. ³²⁻³³ Nɪ, nyɪma -wa 'nɪa -Lagɔ -yi, -maa -yla wa yia ɔ wlɔa. 'In -maa 'ka ɔ gla palɪ, -maa 'ka ɔ vɛli, 'in -maa 'ka ɔ -dlɛ -gɔ slu. Sɛliɔ wa yia ɔ, 'in wa 'ka ɔ 'bha, we 'yɪ taa zɪli, 'in ɔ 'ka 'wɔsɔ tɪtlɪnya glaa.»

* **18:20** Glɛkɪwɛli 'wɔ, we ji -wa nɪ: -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyɪma -putu 'na -dɪli -budu 'wɔ -nɪ.

'nyea 'mī yoo, we -zakpa kugbua ka we -gubho.»

¹⁷ «Nyimaa 'wlulapilinyo nɛɛ ɔ - ylaɛ: «We nani 'yli, zolubhononyo - zɔnɔ -in -mia. -In ka -lu -seleɛ lɛnɔve 'yliyɔzɔn 'gbu, 'gbe kugbua na yia -mī yoo 'nyea, -in 'ka we 'wlulapili.»

¹⁸ «ɔ zolubhononyaa 'sɔnɔ yia, 'in -mɔɔ nɛɛ: «Na -kanyo, 'gwezi -we -in 'nyea 'mī yoo, we -zakpa gbu ka we -gubho.»

¹⁹ «Nyimaa 'wlulapilinyo nɛɛ ɔ - ylaɛ: «Mī -mɔnɔ, 'gbe gbu na yia -mī yoo 'nyea, -in 'ka we 'wlulapili.»

²⁰ «ɔ zolubhononyaa tanɔ yia, 'in -mɔɔ nɛɛ: «Na -kanyo, -na 'gwezi in zizea 'naa pɔ 'wɔ mɔ nɔ. ²¹ In mī -mī sɔdaa 'gbu, in yi 'saa nɔ. Nu, -in mī dlitelonyo nya. -Lu -we -in 'nɔ ladi, 'mɔ -na bhua 'wɔ. 'In da -in 'nɔ 'mnɔ 'pa, -bha -na dia 'mnɔ.»

²² «Nyimaa 'wlulapilinyo nɛɛ ɔ - ylaɛ: «Zolubhononyo 'nyuu -in -mia. -Na 'dɛɛ nɔwɛɛ wɛlɔ -gu, na yia -na -yɔgbu 'wɔbhua. -In yi we 'ji nɔ, dlitelonyo in -mia, 'in -lu -we in 'nɔ ladi, 'mɔ na bhua 'wɔ, 'mnɔ -we in 'nɔ 'pa, 'mɔ na dia. ²³ Lɛɛ ka 'gbu -in 'nɔ na 'gwezi bankɔ 'wɔ kwa, we 'ka -gubhoa? 'In in -ka lɔyi, in 'ka -mɔ we -saa?»

²⁴ «-Mɔnɔ 'bigu, nyima -wa mia -bha, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -sa 'gwezi ɔ kwɛɛ, ɔ 'yia we -zakpa kugbua a 'nyɛ we -mɔɔ yoo.»

²⁵ «Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Amiaa -kanyo, -mɔɔ ka 'cɔn we kugbua kwɛɛ!»

²⁶ «'In ɔ yia we 'bigupali wa -ylaɛ: «In nɛɛ, -wa weee kaa -lu duun, wa -nɔ wa yia -gupalia. 'In nyime ɔ 'nia -lu duun -ka, we -seleɛ dɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa. ²⁷ -Sleɛn, na tɔnyima 'nia 'yibha in pili wa 'wlu la, a -yɔ wa yi -seli, 'in a -dɔ wa -blu na 'yibadi.» »

-Zezu nynia -Zeluzalemɔ

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Zn 12.12-19)

²⁸ -Zezu bhia sa gbagbie, -mɔnɔ 'bigu, ɔ yia nyimaa -zlo 'yugali, 'in ɔ yia -Zeluzalemɔ mni. ²⁹ Da ɔ mia

Betifazee -yɔ Betani kwesi beda, -gɔgɔ wa laa *Olivusunyaa -gɔgɔ kwesi, 'in ɔ yia ɔ 'binɔnya 'sɔ tie ɔ 'dɛ 'yu. ³⁰ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mia -mɛmɛ -aɔn 'yu, da a -ka -mɔ nɔnɔ nɔ, -sokofali -dɔgbu a yia lubhu -jida yia, nyime yabhogbɔɔ 'nɔ -slɔ we -gu ladi, a -sa we lubhu, a -yɔ we yi -seli. ³¹ We -ka nyime yabhlo ka aɔn layibhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a sa we lubhua?» A gba ɔ -ylaɛ: «-Amiaa -Kanyo 'yibha we.» »

³² Waa tietienya mnia, saa 'dɛ -Zezu gbaa we wa -yla, 'in wa yi 'saa we yli. ³³ Wa mī wee -sokofali -dɔgbu lubhu -sada, 'in we -cɔn yia wa layibhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a sa we lubhua?»

³⁴ 'In wa yia we 'bigupaliɛ: «-Amiaa -Kanyo 'yibha we.» ³⁵ 'Bhie, wa -yɔ wee -sokofali yia -Zezuu -gbe yi. 'In wa yia we wa 'naanya -gu lapali. 'In wa yia -Zezu we -gu -gblali. ³⁶ Da -Zezu mia mnida, -zugba nyima -yɔ 'naa -slɔslɔve mni 'yloogblo ɔ 'yu.

³⁷ ɔ 'phila Olivusunyaa -gɔgɔ yoo 'wɔ, ɔ 'ka -Zeluzalemɔ cipaa yi, 'mɔna yea ɔ 'binɔnyaa -zlo, 'in wa yia -Lagɔɔ 'nɔmɔnɔnie bhli, wɛlɔ 'tite nya, nineɛ 'nɔmpaligbu weee ka da wa 'yiaa 'gbu. ³⁸ 'In wa nɛɛ:

«Nyimaa 'wlulapilinyo mia yida Je-jitapeɛ 'nɔnɔ nya,

-Lago nɔwna ɔ 'nyu la.

'Wɔtɔtɔve -dlɔɔ -mɔ yali,

'in -Lagɔɔ 'nɔnɔ 'ylimani!»

³⁹ Falizinyima -tɔlɔa mia nyumaa -zlo glaa, wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Slolonyo, -in gba -na 'binɔnya -yla wa 'mu nɔwɛ.»

⁴⁰ -Zezu yia we 'bigupaliɛ: «In nɛɛ aɔn -ylaɛ, wa -ka nɔwɛ 'mu, 'in tɔkpanya kpia 'wɔ!»

-Zezu wia -Zeluzalemɔ 'gbu

⁴¹ -Zezu nynia -Zeluzalemɔ kwesi, ɔ -talia wee 'gbe -gu, 'in ɔ yia we 'gbu wi. ⁴² ɔ nɛɛ: «Cɔn, -Zeluzalemɔ, -we 'kaa -mɔ 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ 'nyɛ, -in -ka yaa -zeɛn yli nya

we yibheli, we nanı 'yli. Nu, -sleɛn we mı zizeda -mı kwɛɛ 'gbu, -ın 'nı mneni -ın 'ka we 'yl. ⁴³ -We ka gbu -wa, bhlanya yia nynia -na -nu nya, 'ın -na tonyuma 'ka -mı 'suo bibeli. 'In wa 'ka -mı 'wukla sɔ weee lɔ. ⁴⁴ Nu, la wa yia -ın -yɔ -na nyıma 'sɔ -saa. -Na -budunya wa yia wlaa, we tukpa 'na 'ka -gɔ ladıdɪda -tɔ. -We ka gbu -wa, bhla -we nya -Lagɔ 'yila -mı nyazi, 'ın ɔ yia -mı 'wɔsaa yi, -ın 'nı we yibheli.»

-Zezu vua -valepanya -Lagɔbudu 'kadu ɲwɛɛ

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Zn 2.13-22)

⁴⁵ -Zezu mnıa -Lagɔbudu 'kadu ɲwɛɛ, 'ın ɔ yia -valepanyaa vuvue bhli. ⁴⁶ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «We mı celıda -Lagɔɛbhɛ 'wɔɛ:

«Na -budu mia, -Lagɔ -bhuhhoe -budu -wa».

'In 'mɔ amia nɔa 'wienyaa zizeda 'wɔ.»

⁴⁷ Kɔmɔv, -Zezu slolua nyıma -Lagɔbudu 'kadu zɔ, -zugba, *-Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifɔv 'yu-galinya yia 'klı, wa 'ka ɔ 'bha. ⁴⁸ 'In sa wa 'kaa nɔ, wa 'ka ɔ 'bha, 'sa 'nı -mı. -We ka gbu -wa, nyıma duun ka ɔ ɲwɛɛ weli -zɔnɔv yukwli pɔbe -manı.

20

Da -Zezuu gbɔlɛnɔ se 'bhulva?

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ 'Yı yabhlo nya, -Zezu mı nyıma gbu -sloluda -Lagɔbudu 'kadu zɔ, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔgbu. 'In -Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Zuifɔv nyıma kpası yia ɔ -gbɛ yi. ² 'In wa yia ɔ layıbhɛ: «Se -mɔmɔv nya -na nɔ gbɔnya -mını lɛa, -ın gba we -aın -yla. 'In nyɔɔ 'nyɛ -mı we lɛnɔ sea?»

³ -Zezu yia we 'bigɔpali wa -ylaɛ: «Gbɔv gɔ -bhlo na yi 'yaa amia layıbhaa. ⁴ Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyıma, -Lagɔ -wa yaayı, nyıma -wa yi? A gba 'mı -yla we.»

⁵ 'In wa yia we -gɔ kpɛlɛ bhli wa 'dekpa nyıdı, 'ın wa nɛɛ: «-A -ka gba, «-Lagɔ tiea ɔ», 'ın ɔ yıbhɛa -aın lɛɛ: «Lɛɛ ka 'gbu a 'nı Zaan weli 'wɔɲwɔnua?» ⁶ 'In -a -ka gba: «Nyıme tiea ɔ», 'ın nyımaa -zlo bhɛa -aın gbɔkɔ 'wɔ. -We ka gbu -wa, nyıma -yi we 'ji nı, Zaan mı -Lagɔgbɔv -falıpanyɔ nya.» ⁷ We 'gbu, wa yia we 'bigɔpali -Zezu -ylaɛ: «-ɔ tiea Zaan, -a 'nı ɔ -yi.»

⁸ 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «-Aa. We -ka 'sa -mı, -ɔ 'nyɛa 'mı wee gbɔnya -mını lɛnɔ se, -amı 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ 'ɲnı aın -yla gba.»

Nɔkpɛ ɲlınıyunonya -wa nɔa -dlɔkpaa lubho

(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

⁹ -Mɔv 'bigɔ, -Zezu yia nyımaa -zlo gbɔv nine -mını 'pali: «Nyıme yabhlo 'paa -dlɔkpaa, 'ın ɔ yia we -gɔ -busalubhonɔnya lapali. 'In ɔ yia -mɔ -gwɛ -lakpa 'wɔ mını. ¹⁰ Da -dlɔya -sa bhla nynia, 'ın ɔ yia ɔ zɔlubhonɔnyɔ yabhlo tie -busalubhonɔnya 'bı, wa 'ka ɔ -nɔ wla. 'In waa -busalubhonɔnya -manı yia ɔ zɔlubhonɔnyɔ -manı bhıti, 'bhie, wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. ¹¹ 'In ɔ kpaa -kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonɔnyɔ -putu tie. 'In waa -busalubhonɔnya yi 'yaa -mɔɔ bhıti, wa yia ɔ velı, 'ın wa yia ɔ vu kwɛ klo nya. ¹² ɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonɔnyaa tanɔ tie. Wa nɔ 'yaa -mɔɔ lɛ, 'ın wa yia -mɔɔ kpaa -gnima viteli.

¹³ «ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ nɛɛ: «Sa ın 'ka nɔa? Na yu, -ɔ ka zɛ ın -kala, 'mɔ na yia tiea. Na dlı zɔ nı, -bha wa yia ɔ zɔa.»

¹⁴ «Nı, da -busalubhonɔnya 'yia ɔ 'yu, wa nɛɛ wa 'dekpa nyıdıɛ: «-ɔ 'kaa cı ɔ kpaa -kanyɔɔ 'bı lı, mɔ nı. -A 'bha ɔ, 'ın wee kpaa 'ka -amıaa -nɔ -zɛ.» ¹⁵ 'In wa yia ɔ kpaa -gnima viteli, 'ın wa yia ɔ 'bha.»

'In -Zezu yia layıbhɛ: «'Lee, sa ɔɔ -dlɔkpaa -kanyɔ 'ka wa nɔa? ¹⁶ Yia ɔ yia, ɔ 'ka ɔ -busalubhonɔnya -manı

'bha, 'in ɔ 'ka wee kpaa nyima -putu yoo 'nye.»

Da nyima 'nua wee weli -mini, 'in wa nɛɛ: «-Gbaa! -Muu 'na 'ka lɛnu!»

¹⁷ 'In -Zezu ylaa wa, ɔ nɛɛ: «Weli mia da cɛlida, sa we 'ji mia?

«Tukpa -we -budusubhanya -saa kwnɛɛ,

mu -zɛa -buduu gwigwiyli -tukpa -zɔnu.»

¹⁸ Nyɔɔ nyɔɔ -ka wee tukpa -mini -gu bhlili, la ɔ wowlalaa. 'In wee tukpa -ka nyɔɔ -gu bhlili, ɔ tɔpu we saa.»

Nison -gwezii plɔbe Sezaa kwɛɛ
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

¹⁹ -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, -Lagɔɔbubɔnyaa -cian klaa, wa ka we 'jiyibheli nu, ma -yo -Zezu -saa wee gbɔɔ nine. Wa mi 'klɛ 'yida, wa 'ka -Zezu kpa -bha -bhlokpade, 'in wa yia nyumaa -zlo ɔɔ. ²⁰ Wa mi sa -Zezu -kɔda, -muu 'bigu, 'in wa yia ɔ 'wienu gbɔɔ lɛnunya yoo 'pa, -wa nua wa 'dɛ nyima tiklu 'bhisa. Waa nyuma -manɛ 'ka ɔ zɔbhli, ɔ layibhie nya. 'In weli -kpua -ka ɔ njwɛɛ 'tla, wa 'ka ɔ gbɔ 'wlu di, 'in dɔdɔv 'wlu-lapɛlɛnyɔ kaa 'tite -yo se, wa 'ka ɔ -mɔɔ yoo 'nye. ²¹ 'In wa yia ɔ gbɔ -mini layibhaɛ: «-Amiaa -slolunyɔ, -we -na gbaa, 'in -na slolua, -a -yi we 'ji nu, we tiklu. -I'in yla nyumɛɛ -kwikwi. Sa -Lagɔ 'yibhaa nyumɛ -mi, 'mu -na slolua gbuzɔnu sa. ²² 'Yoo -amiaa tite nyɛ -ain, -a plɔɔ *Sezaa kwɛɛ nison -gwezii yaayɛ, -a 'na plɔɔ we -nu?»

²³ -Zezu yibhelia wa -dawlii 'ji, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: ²⁴ «A -slolu 'mi *Wlɔmu -tama yabhlo 'klɛ. Nyɔɔ ka 'wlu -yo ɔ njɛ mi we -gua?»

'In wa nɛɛ: «Sezaa -wa.»

²⁵ 'In ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «-We -ka *Sezaa -nu, a 'nye we Sezaa yoo. 'In -we -ka -Lagɔɔ -nu, a 'nye we -Lagɔ yoo.»

²⁶ Weli -we ɔ mia gbada nyumaa -zlo 'yu, we -muu -gu wa 'kaa ɔ kpali, -muu 'ni 'yi. Nu, ɔ gbɔɔ

'bigɔpali weli ka wa njwegaga -subhalu 'gbɔ, wa yia njwe 'muda -tu.

'Lee, tɛtɛlɛnyayi 'wɔsɔɔ?

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ *Sadusenyuma, -wa gbaa tɛtɛlɛnyayi 'ni mnɛni wa 'ka tɛtɛlɛ lu 'wɔsɔ, ma bɛa -Zezu kwɛsi, 'in wa nɛɛ ɔ -ylɛɛ: ²⁸ «-Amiaa -kanyɔ, Moizu ka we cɛli -ain -yla titee 'sɛbhɛ 'wɔɛ: «Nyumɛ -ka 'njwɔ -ka, ɔ -ka tli, ɔ 'ni 'yu -ka, ɔ bheli kwa ɔ -dugbadaa. 'In ɔ -yo ɔɔ 'njwɔ 'sɔ 'ka ɔ bheli zua lala, 'in -mɔɔ 'njɛ 'ka dɔdɔ -gu -tu.» ²⁹ Nu, zɛmɛ nyumɛ yabhlo ka nukpasuyua gbesɔ. Wa kpasa kwaa 'njwɔ, ɔ 'ni gwali, 'in ɔ yia tli. ³⁰ Wa 'sɔnu yia ɔ 'njwɔ kwa. ³¹ 'Bhie, wa tanɔ yia ɔ kwa. 'Sa we nua waa bhelia gbesɔ -nu nya, wa 'dɛ weee -yo ɔ 'ni gwali, 'in wa yia tli. ³² Wanuu 'bigu, 'in ɔ 'njwɔ -mɔɔ yi 'yaa tli. ³³ Nu, waa bhelia gbesɔ ka ɔ 'njwɔ -mɔni kwa -bhlo -bhlo. 'In 'yili -we nya tɛtɛlɛnyayi 'wɔsɔ, nyɔɔ ka 'njwɔ ɔ -mia?»

³⁴ 'In -Zezu yia we 'bigɔpali wa -ylɛɛ: «Bhla -munu nyuma mi kukwalida. ³⁵ Nu, nyuma -wa -Lagɔ -saa -bha, 'in -wa kaa we 'klɛ, wa 'ka 'wɔsɔ tɛtɛlɛnyayi glaa, 'in wa 'ka dɔdɔ lolu -gu mi, wa 'na 'ka kukwali. ³⁶ Nu, wa 'ni -slɛɛn mnɛni wa 'ka tli, -we ka gbɔ -wa, wa 'wlu -Lagɔɔ 'anzɛnyaa. Wa mi -Lagɔɔ 'yua nya. -Lagɔ ka wa 'wɔbhu tɛtɛlɛnyayi lu, 'in wa yia 'yiliyɔgagɛ 'yi. ³⁷ Moizu ka we -slolu vaa, nu, tɛtɛlɛnyayi 'wɔsɔ, 'in wa 'ka 'yiliyɔgagɛ 'yi. Da misagɔsu pilɛɛ -bhɔa 'yili, 'in ɔ yia Jejitapɛ la: «Abalamuu -Lagɔ, Izaku -Lagɔ, Zakɔbɔ -Lagɔ.» »

³⁸ 'In -Zezu yia we -gɔdiɛ: «Weli -mini slolua nu, -Lagɔ mia, 'yiliyɔganyaa -Lagɔ -wa, ɔ 'ni tɛtɛlɛnyaa -Lagɔ. Nu, wa 'dɛ weee mi 'yiliyɔganyaa nya -Lagɔ 'yiliya 'wu.»

³⁹ -Lagɔɔ titee gwesanya tɔɔba nɛɛ -Zezu -ylɛɛ: «-Amiaa -slolunyɔ, -we -in gbaa, gbuzɔnu -wa.» ⁴⁰ 'In waa nyuma 'ni 'maslɛɛn 'yibha, wa 'ka gbɔ -putu ɔ layibha.

-Lagoo -Bhasanyo mi -Davidu - Kanyo nya

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

⁴¹ -Zezu nee wa -ylae: «Lee ka 'gbu wa gba -Lagoo -Bhasanyo mia, -Davidu yu -wa? ⁴² Nu, -Davidu 'debbie -gbolu nee lussebbe 'wue: 'Jejitape nee na -Kanyo -ylae:

«-In -di da la na lilisole.

⁴³ 'In in 'ka -na tonyima -na bhu zo lapali,

-in 'ka wa -gu no.» »

⁴⁴ Nu, sa oo -Lagoo -Bhasanyo 'ka 'ya -Davidu 'yu -zea?»

A 'na nono -Lagoo titee gwe-sanyaa lenugbu le -ni

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

⁴⁵ Da nyima weee -wa mia -bha, wa mia -Zezu yukwli poluda, 'in o nee o 'binonya -ylae: ⁴⁶ «A zu amiaa 'de 'yliyoo -Lagoo titee gwe-sanyaa gbegebein. Wa 'yibha tlolo -bana 'kadi 'wuplaphe, -zugba wa zie we nya. 'In wa 'yibha wa -sa wa fu, wa 'nonwexozoe nya -zejila 'wu. -Lagobudu zo -yo 'fetinya -gu, 'yugbein ladidie wa 'yibhaa kpe -zonunya -gu. ⁴⁷ -Dugbanwani wa saa -maa -lu weee kwee. 'In wa bhubhoa -Lago nyima 'yiliya 'wu kpokpo, nyima tiklu 'bhisa. We 'gbu, -Lago yia wa -yogbu 'wobhua, 'in wanuu -kaslo 'ka nyima talbaa -nu 'wuzi.»

21

Bobabha -dugbanwano

(Mk 12.41-44)

¹ -Zezu ylaa o 'de kwesi, 'hnumnunya mia 'gwezi -gbo 'wu palida -bhlo -bhlo, -Lagobudu 'kadu zo, 'in o yia wa -yoyi. ² Wee bhla -bhlokpade nya, bobabha -dugbanwano mia wee -gbo 'wu tamayua 'so palida, 'in o yi 'yaa -moo -yoyi. ³ -Bha -Zezu gbaa: «In nee ain -yla gbuzonu sae, bobabha -dugbanwano -moni wlaa duun, mo -zia wa 'de weee 'wu. ⁴ 'Nnumnunya mia, 'gwezi -we wa gbu 'nia 'wu -mi,

'mu wa wlaa. 'In omo, o boba 'wu, 'gwezi -we o 'kaa lili, 'mu o wlaa.»

-Zezu gbaa -Lagobudu 'kaduu - wlowlsee gbu

(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ -Muu 'bigu, nyima talba mi -Lagobudu 'kaduu 'ylinano gbu gbada. Tukpa 'nani wa 'sobhalia we klaa, 'in -lu 'nani wa 'nyea -Lago, -we nya wa namania we zo 'yli, we 'gbu. 'In -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: ⁶ «'Ylnya yia yia, -buduu tukpanya a yia de -yo -goladidida, we 'yabhlogboo 'na 'ka we -libheyi -gu -tu. Jitea we 'de weee yia.»

Gbonyii 'kaa lenu duduu bhiabhie 'yu

(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷ 'In wa yia o layibhae: «-Amiaa -slolunyo, lebhla -muu 'ka lenua? Lee -lu 'ka wee -li -minu lenubhla -slolua?»

⁸ 'In -Zezu yia we 'bigupalie: «A zu amiaa 'de 'yliyoo, nyime 'na nono ain -dawli -ni. Nu, nyima -duun yia na 'hni -gu yia, 'in wa 'ka gbae: «-Ami -wa -Lagoo -Bhasanyo!» 'In: «We bhla ka nyini!» Nu, a 'na nono wa 'bi -ni. ⁹ Da a -ka tugugue -yo -yowusolabee 'di 'nu, a 'na nono nyanoo -ni. We mi nu, we nu le tia. Nu, -muu 'ni desleen duduu bhalida.»

¹⁰ 'Bhie, o yia we -gudie: «Tu yia laga 'so nyidi 'wusaa. 'In nyimaa 'wlulapilinyo yabhlo 'ka nyimaa 'wlulapilinyo -gudu -yowusole. ¹¹ Dudu yia zuklua, hwo yia yia, 'in gu 'kadi yia nyima -yobhoa duduu da weee. -Nanagbunya -yo gwedigbunya wa yia -yoyia yali, 'in we 'ka nyima -nyanigbo -gu -la.

-We 'kaa -Zezuu 'binonyayimvni

¹² «'In -muu weee 'yu, kpa wa yia ain, wa 'ka ain 'klyie 'wupali, wa 'ka ain -Lagobudunya zo kwa, wa 'ka amiaa -yogbu 'wobhu, 'in wa 'ka ain -kaslo 'wopa. Nyimaa 'wlulapilinya -yo duduu 'wlulapilinya 'yu wa yia ain kwaa na 'gbu. ¹³ -We weee mia de yia lenua, 'in na gbunya ka da

a 'yia, a 'ka we gba. ¹⁴ -We a 'kaa gba, a 'ka amiaa 'de gbu -gu -sa, a 'na popali we 'wlukoon la -ni. 'In a 'na lolo we 'gbu dli -ni. ¹⁵ Nu, na 'debbie -gbolu yia ain gbu yilo weli nyee zaa. Sa amiaa tonyuma 'na 'kaa we kpeli, 'in wa 'na 'kaa we 'bigupali weli 'yi, 'sa. ¹⁶ Nu, amiaa didea -yo amiaa 'nyaanya, amiaa bhelia, amiaa nyuma -yo amiaa 'talea yia ain wlaa. 'In wa 'ka ain glaa nyuma duun 'bha. ¹⁷ Na 'gbu, nyuma weee yia ain 'wonyea. ¹⁸ Nu, amiaa 'wlu-onyii go yabhlogbo 'nia mnaa yi. ¹⁹ We 'de 'gbu, a kpa amiaa 'de la -kli, 'in a 'ka 'yliyogagie -zonu 'yi.

-Zezu gbaa -Zeluzalem - wlowlbee gbu

(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)

²⁰ «Da a -ka we -yoyi, -Zeluzalem tonyumaa 'sluja ka we gbeli, -zugba a yibheli we 'ji nu, -Zeluzalem gbee labhubhla ka cipa. ²¹ -Mu bhla, -wa -ka Zudee -dudu -gu -mi, -maa -yo -gwagwie mni zizea -gogonya 'wlu. -Wa -ka -Zeluzalem gbe nukple -mi, -maa 'tla wee 'gbe nukple. 'In -wa -ka kpaa -mi, -maa 'na yili -zoo -ni. ²² Sa -Lago 'kaa o nyumaa -yogbu 'wobhu, wee 'ylinya nukple mu nu. We mi celida, 'in le we yia nua. ²³ Lee gbonyuu yi 'sa, nukplabhue nyuu -yo -wa mia 'yua 'nyenida ylia, wee 'ylinya -mini nya! Nu, siasie 'kadu yia wee dudu -gu yia. 'In -Lago 'ce 'ka -mo -nyuma -yowosolo. ²⁴ 'Bhaa wa yia talba tugogble nya, 'in wa 'ka talba dudu -putunya -gu kwa gali nya. Nyuma -wa 'nia Zuifu, -gu wa yia -Zeluzalem naa, wa 'ka we su, 'bhie, wanuu bhla 'ka 'saa bhia.

Nyume 'Yuu yiyie

(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

²⁵ «Gwedili wa yia -yoyia, 'yilu klaa, 'cu -yo -zeli klaa, we -gu. Gumun-yuu saju -pa -jiji 'kadu yia lenua, 'in dudu -gu -nyuma weee dli 'ka sumani, nyanu 'ka wa 'woslo. ²⁶ 'In -we weee yia lenua dudu -gu, 'mu nyuma mia

'wlukoon lapupalida, we dli -sulo yia wa 'bhaa. Nu, yali 'tite weee yia zuklua. ²⁷ Nu, Nyume 'Yu wa yia -yoyia yida yalipupa -gu, o 'tite -yo o 'nyimnie nya. ²⁸ Da wee gbunya -mini lenue -ka gwedi, a 'yiligbe gege, 'in a 'bhu 'wlu 'wu. Nu, -Lago amiaa gbowsayli ka cipa -kwein.»

-We figisu slolua mu ni

(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

²⁹ 'In o yia wa gbuu nine -mini 'pali. O nee wa -yla: «A yla figisu -yo su -talba weee -mini! ³⁰ Da a -ka we -yoyi nu, we mi tapoda, a yibheli we 'ji nu, 'nyu -lba bhla ka cipa. ³¹ 'Sa -bhlokpade, da a -ka gbunya -mini lenue -yoyi, a yibheli we 'ji nu, -Lago nyumaa 'wlulapile ka cipa. ³² In nee ain -yla gbuzonu sae: desleen -nyumaa 'de weee 'na 'ka tli, 'in wee gbunya -mini 'kaa lenu. ³³ Nu, la yali -yo dudu yia 'bhua, na weli 'na 'ka labhu 'mnumnu.

A -tu 'yliyogada

³⁴ «A zu amiaa 'de 'yiyio! A 'na yeli amiaa dibhe 'fetinya -yo nu bhab-haa mamie -ni, 'in a 'na lobodi dudu -guu -lii 'gbu -ni. We 'ni -muuu, 'in Nyume 'Yuu yiyiyi tliaa ain. ³⁵ Nu, sa 'sowli tliaa zibhi, 'sa -bhlokpade wee yli -mini yia dudu -gu -nyuma weee 'talia. ³⁶ We 'de 'gbu, a -tu 'yliyogada, a 'na nyonu 'ylaa -ni. A -tu -Lago bhubhoeda 'komuu, a 'ka 'tite 'yi, 'in gbu weee yia yia, a 'ka we lu. 'In a 'ka Nyume 'Yu 'klu 'yiligbee mneni.»

³⁷ Zi, -Zezu slolua nyuma -Lagobudu 'kadu za. 'In jib-heza, o mnia lapia -gogo wa laa *Olivusunyaa -gogo 'wlu. ³⁸ Zlukpe 'tutu, 'in nyumaa -zlo yia -Lagobudu 'kadu za, o weli yukwli pulba.

22

Zuifu 'yugalinya zaa -Zezuu -yogbu

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Zn 11.45-53)

1 *Floo-we 'nia gɔɔ -yɔ -ka, -we ka 'feti dia gwe *Wɔzitylu 'fetu zli, we ka cipa. 2 -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya 'yia 'kli, wa 'ka -Zezu 'bha. Nyimaa -zlo gbelia -Zezu, wa sɔsɔvee 'gbɔ, wa 'ni we mneni.

*Zudasɪ nva -Zezu -dawli 'wɔ
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)*

3 Nu, -Zezuu 'binɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ lɔ -nyumɛ yabhlo wa laa Zudasɪ Iskaliɔtɔ, -Saatan ka ɔ 'wɔ pla. 4 Sa Zudasɪ 'kaa -Zezu wla, 'in ɔ yia we gbaa mnɪ -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ 'sloja kɔa -Lagɔbudu 'kadɔ ɲwɛɛ -cian -yla. 5 We yia wa 'mɔna 'wɔla. 'In wa nɛɛ ɔ -yla, wa 'ka ɔ 'gwezi 'nyɛ. 6 Zudasɪ ɲwnua we -yɔ, 'in sa ɔ 'kaa wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'in nyumaa -zlo 'na 'kaa we 'jiiyibheli, -zugba ɔ talia we 'yoo da.

*-Zezu nɛɛ ɔ 'binɔnya pi 'Wɔzitylu
'feti -gɔ -lililu
(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Zn
13.21-30)*

7 Yli -we nya wa 'kaa 'Wɔzitylu 'feti -gɔ *bhlabhleyua 'bha, we -yɔ 'Floo -we 'nia gɔɔ -yɔ -kaa 'feti, we 'yli ka nyini. 8 'In -Zezu yia Pielɪ -yɔ Zaan tie, ɔ nɛɛ wa -ylae: «A mnɪ -ain -yla 'Wɔzitylu 'feti -gɔ -lililu pia, -a 'ka we li.»

9 'In wa yia ɔ layibhaɛ: «Mɔ -in 'yibha -a mnɪ we pilia?»

10 -Zezu nɛɛ wa -ylae: «Bhla -we nya a -ka -zɔɔ plaa yi nɪ, nyumɛ yabhlo a -yɔ ɔ yia gbelia, ɔ ka 'nyun-yida 'wlu. -Budu -we zɔ ɔ yia plaa, a pla ɔ 'bi. 11 A gba -buduu -kanyɔ -ylae: «Amiaa -slolunyɔ nɛɛ, -buduu 'yu -we zɔ ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya 'kaa 'Wɔzitylu 'feti -gɔ -lililu li, da we mia?» 12 -Buduu 'yu 'kadɔ mia we 'wlu, -we kaa -gɔladɪ -li -zɔnɔ zɔ, 'in ɔ slolua we ain da. -Bha a yia wee -amiaa lililu pia.»

13 'In wa yia mnɪ, 'in sa -Zezu gbaa wa -yla, 'in wa yi 'saa we yli. 'In wa yia 'feti -gɔ lililu pi.

*Nyimaa -Kanyɔɔ -mɔwlv -lililu
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kol
11.23-25)*

14 Da lilibhla nynia, 'in -Zezu -yɔ ɔ tietienya yia lililu gwe ladɪ. 15 ɔ nɛɛ wa -ylae: «In 'yibha in -yɔ ain 'ka 'Wɔzitylu 'feti -gɔ -lililu li dli weee nya, 'bhie, na siasia yli 'ka nyini! 16 Nu, in nɛɛ ain -ylae: we 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ, in 'nia lililu nu -putu lia yi. Zli a -ka wee lililu 'ji 'wɔlanɔ kpɛɛn kpɛɛn, -mɔ -Lagɔɔ 'wlulapilɪgbe 'wɔ, we zli na lia we.»

17 -Zezu 'bhua nu -kɔpɔ 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'In ɔ nɛɛ: «A 'bhu 'kɔpɔ nɪ 'wɔ, a dlili we nɔkpla -lu a 'dekpɔa nyidi. 18 Nu, in nɛɛ ain -ylae: we 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ, in 'na 'ka 'masɛɛn nu 'ma, 'in -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɪ 'kaa yi.»

19 -Mɔɔ 'bigɔ, ɔ 'bhua 'floo 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. ɔ didɪa we la, 'in ɔ yia we wa 'wɔladlili. 'In ɔ nɛɛ: «-We mia da na ku -wa, 'mɔ in wlaa amiaa 'gbɔ. A li wee 'floo -mnɪ, 'in a 'ka 'mɪligbeda -tɔ bhla weee nya.» 20 Wa bhia lilie, 'in -Zezu yi 'yaa 'sa wa nu -kɔpɔ yoo 'nyɛ. 'In ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpɔ -mnɪ -wa -Lagɔ -yɔ nyuma 'sɔɔ *'wɔsuslɔue -lolu, -we ka 'gbɔ na 'pɔɔn yia jite amiaa 'gbɔ.

21 «In a yla: -ɔ 'kaa 'mɪ pɛlɔ 'pa nyuma kwɛɛ, ɔ mɪ da. Na sɔ -yɔ ɔ sɔ mɪ lililu lɔ kna -bhlogbɔɔ 'wɔ. 22 Gbɔzɔnɔ -wa, sa -Lagɔ 'yibhaa we, 'sa Nyumɛɛ 'Yu yia mnɪa. Nu, nyumɛ -ɔ 'kaa ɔ wla, 'in wa 'ka ɔ 'bha, gbɔnyuu mɪ -mɔɔ -nu nya.» 23 'In wa yia layibhahe bhli: «-Ain glaa nyɔɔ 'ka -mɔɔ lɛnɔa?»

-Ain glaa nyɔɔ -wa 'kadɔa?

24 -Zezuu 'binɔnya nyidi kpɛlie 'kadɔ yia -bha -bho. Wa 'yibha, -ɔ -wa wa glaa 'kadɔ, wa 'ka ɔ yibheli. 25 -Zezu nɛɛ wa -ylae: «Dudugɔ -nyumaa 'wlulapilɪnya pilɪ wa 'wlu la, 'tɪtɛ weee nya. 'In -wa kaa wa, -maa 'yibha wa la -maa gbɔzɔnɔɔ lɛnɔnya.» 26 'In amia 'na nɔnɔ 'sa -maa 'bhisa -nɪ. Nu, -ɔ -wa 'kadɔ ain glaa, ɔ -mɪ 'yislɔkpilɪ 'bhisa. 'In

-ɔ -wa amiaa -kanyɔ, ɔ -mɪ amiaa zolubhononyo 'bhisa. ²⁷ Nu, nyime -ɔ -dia lililu gwe la, mɔ 'yilia yaayɪ, -ɔ mia lililu dlilida -mɔɔ 'yilia yi? -ɔ -dia lililu gwe la mɔ 'yilia. We 'nɪ muɔ? We nanɪ 'yli! -Muɔ bhla, -amɪ mɪ aɪn nyɪdɪ nyime zolubhononyo 'bhisa!

²⁸ Da wa mia 'mɪ sɪalɪda, amia mia da, amia -tɔa 'mɪ kwesi 'yɪ weee nya. ²⁹ Sa na Dide 'nyea 'mɪ nyimaa 'wlulapɪle se, 'sa -bhlokpade -amɪ na nyea 'ya we amia. ³⁰ -Mɔ na 'wlulapɪlɪgbe 'wɔ, lia a -yɔ 'mɪ 'sɔ yia, 'in a -yɔ 'mɪ 'sɔ 'ka 'ma. 'In 'ɲnumɪkpe -gɔ a yia ladia, 'in a 'ka *Izlaɛɪ *zɔa kugbua lɛ 'sɔɔ -yɔgbɔ 'wɔbhu.

-Zezu nɛɛ Piɛli yia ɔ gbɔ kpɛlia

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Zn 13.36-38)

³¹ «'Simɔɔ, 'Simɔɔ, -in pɔ yukwli! *-Saatan 'yibha ɔ 'ka aɪn 'wɔbhlɪ, sa wa bhlɪa 'mɔɔ 'wɔ, 'in sa wa sɪsala we 'ya -yɔ we flɪ 'wɔ, 'sa. ³² In ka -Lagɔ bhuhhoe -na 'gbɔ, dlɪzɔzɔe yi -mɪ 'wɔbɔɔ 'gbɔ. 'In 'yɪ -we nya -in -ka lɔbhiti na -gbe, -in 'tɛmanɪ -na bhlɪaa dlɪ la.»

³³ Piɛli nɛɛ ɔ -ylae: «Nyimaa -Kanyɔ, in ka dlɪ -sa, -in 'ka -kasɔ 'wɔ mɪɔɔ, in -yɔ -mɪ 'sɔ. -In -ka tlɔɔ, in -yɔ -mɪ 'sɔ.»

³⁴ 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪ: «In nɛɛ -mɪ -ylae: -zɛɛn -yɪ -mɪnɪ nya, -kɔkɔ 'na 'ka gbɔ, 'in -na kpɛlia na gbɔ -zakpa ta. 'In -na gbɔaa, -in 'nɪ 'mɪ -yi.»

A mnazɪ la, a 'ka tɔ gɔ

³⁵ -Zezu nɛɛ wa -ylae: «Da in tiea aɪn, 'in a 'nɪa 'gwezi -bhɔɔ, -bada -yɔ -sakwla 'wɔbhu, -lu ka aɪn 'wɔbɔɔ?»

'In -maa yia we 'bɪgɔpalɪ: «-Innya, -lu yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn 'wɔbɔ.»

³⁶ 'In ɔ nɛɛ wa -ylae: «Nu, -slɛɛn -ɔ -ka 'gwezi -ka, ɔ 'bhu we 'wɔ. -ɔ -ka -bada -ka, ɔ 'bhu we 'wɔ. 'In -ɔ -nɪ tugɔgle -ka, -mɔɔ 'pa -mɔɔ -bana 'kadɔ pelɔ, 'in ɔ 'ka we 'yabhlo zɔ.

³⁷ In nɛɛ aɪn -ylae: wɛɪ -we wa ɛɛlia -Lagɔɛbhɛ 'wɔ, -we gbɔaa:

«Wa ka ɔ gbɔnyuuu kwɛ -ɛɪn glaa zɛɪ,»

na 'gbɔ wa yia we ɛɛli. Nu, -we wa ɛɛlia na 'gbɔ, we mɪ nu, we nɔ lɛ, -bha -tɔ 'wɔ -sɛ.»

³⁸ ɔ 'bɪnɔnya nɛɛ ɔ -ylae: «Nyimaa -Kanyɔ, tugɔgle sɔ nɪ.»

'In ɔ nɛɛ wa -ylae: «We -tɔ sa!»

-Zezubhubhoea-Lagɔ Olivɔsɔnyaa -gɔgɔ 'wlu

(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹ -Zezu 'tlaa, 'in ɔ yia *Olivɔsɔnyaa -gɔgɔ 'wlu mɪnɪ, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ. Sa ɔ nɔa -benyi 'sa. ⁴⁰ Da ɔ nynia wee da, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «A bhuhhoe -Lagɔ, a yi laylagbɔ lɔ bhlɪli.»

⁴¹ 'Bhie, sa nyime -ka gbɔkɔ viteli da we bhlɪa, 'in ɔ yi 'saa wa gwevɪa. ɔ 'sibhlɪa 'kukolu, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe. ⁴² ɔ nɛɛ: «Dide, -in -ka we 'yibha, -in vlɪlɪ 'mɪ sɪasɛ 'kadɔ -mɪnɪ gwe. We 'na -zɛɪ nanɔɔ dɔmagbɔ -nɪ, we -zɛ -na dɔmagbɔ.» [⁴³ Tɔɔn, -Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo 'bhɔa yalɪ, 'in we yia ɔ 'klɔtlɪlɪ, we 'ka ɔ dlɪ latemanɪ 'gbɔ. ⁴⁴ -Zezuu dlɪ sumania tenyi tenyii, 'in ɔ yi 'yaa -Lagɔ bhuhhoe 'tɛɛɛ. 'In ɔ -yɔɔ sloo 'wlɔa 'pɪɔn, we yia bhlɪda -tɔ dɔdɔ.]

⁴⁵ Da ɔ bhɪa -Lagɔ bhuhhoe, ɔ -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ lɔyi. 'In ɔ yia wa 'ylaa -ɲwɔda yɪ, -we ka gbɔ -wa, wa dlɪ -su. ⁴⁶ ɔ nɛɛ wa -ylae: «Lɛɛ ka 'gbɔ a ɲwɔ 'ylaa? A -sɔ 'wɔ, 'in a bhuhhoe -Lagɔ, a yi laylagbɔ lɔ bhlɪli.»

-Zezu wa kpaa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zn 18.3-11)

⁴⁷ -Zezu mɪ ɔ 'bɪnɔnya -yla gbɔ gbada, 'in nyimaa -zlo yia ɔ 'tlɪlɪ. ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ 'yabhlo wa laa Zudasɪ, mɔ -galɪa wa 'yu. 'In ɔ yia -Zezu kwesi bɛ, ɔ 'ka ɔ gbɛlɛli.

⁴⁸ 'In -Zezu nɛɛ ɔ -ylae: «Zudasɪ, -in 'ka *Nyimeɛ 'Yu pelɔ 'paa 'gbɔ -na gbɛlɛli a yi?»

⁴⁹ Gbu -we 'kaa -Zezu yli, da o 'binonya 'yia we -yo, 'in wa yia o layibhae: «Nyumaa -Kanyo, -a 'pa waa nyuma ni tugugblee?»
⁵⁰ Toun, 'in wa lu -nyume yabhlo yia -Lagobubonyaa -kanyo 'kaduu zolubhononyoo lilikwe -yukwli o 'wlu-di.

⁵¹ 'In -Zezu nee: «A 'tide we 'yi, we -tu 'sa!» O zia o nyumee yukwli kwe, 'in o yia o jipe.

⁵² 'Bhie, -Lagobubonyaa -cian, -Lagobudu 'kaduu njekonyaa -cian, -yo -Lagobudu zoo nyuma kpaasi, -wa yia -Zezu kpaai, -Zezu nee wa -ylae: «'Wienyo in -mia, 'in a yia 'mi kpaai yi tugugble -yo su kibhe nya kwee -nya yi?»
⁵³ In -yo ain 'so mi 'komuu -Lagobudu 'kadu zo, a 'ni 'mi kpa. Nu, wee bhla -muni mi amiaa -nu nya, 'in we mia -Saataan 'tite mia nikpise 'wuu -nu nya.»

Piel nee o 'ni -Zezu -yi

(Mt 26.57-58,69-75; Mk 14.53-54,66-72; Zn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Wa kpaai -Zezu, wa -yo o mnia, 'in wa yia o *-Lagobubonyaa -kanyo 'kaduu -budu zo 'pa, -zugba Piel mi -Zezu 'bi, o 'ni o -yo cipa.
⁵⁵ Wa -dia -kosu 'yi wee -budunwee, nyuma -wa mia 'waloda, 'in Piel yia wa nyidi ladi.
⁵⁶ Zolubhononjwono 'yia o -kosu njwe -yo ladida, o ylaa o tenyii, 'in o nee: «O nyume -mouni mi 'ya -Zezuu 'binonyo nya zlume.»

⁵⁷ 'In Piel yia we 'bigupali o njwono -ylae: «We 'ni gbuzonu, in 'ni o -yi.»

⁵⁸ -Bha bea -se, nyume yabhlo mia -bha, o ylaa Piel tenyii, o nee: «-Mi mia de, -in mi 'ya o 'binonyaa glaa -nyume yabhlo nya.»

'In Piel yia we 'bigupali o nyume -ylae: «-Innya, -ami 'ni o 'binonyo.»

⁵⁹ -Muu 'bigu, 'leli -bhlo 'plia sa, 'in nyume yabhlo yi 'yaa we njwe -yokpalie: «Cun, gbuzonu -wa, o nyume mia de, o -yo o 'so mi zlume, nu, Galilee -nyume -wa.»

⁶⁰ 'In Piel yia we 'bigupali o nyume -ylae: «'Tale, lee -in 'yibha -in 'ka gba -bha? 'In 'nu -na weli 'wola.» Piel mi -slo gbada, toun, 'in -kuko yia gbo.
⁶¹ Nyumaa -Kanyo 'bhitia, 'in o yia Piel yla tenyii. Toun, weli -we Nyumaa -Kanyo gbaa, 'in Pielu dli yia we -gu -bho, o nee o -ylae: «Piel, nyuma -yla -na yia gbaa nu, -in 'ni 'mi -yi, -zakpa ta, 'bhie, -kuko 'kaa -zeen gbo.»

⁶² Piel 'tlaa, 'in o yia nyaziwie wida -tu kpokpo.

-Zezu wa vela, 'in wa yia o bhiti
 (Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Nyuma -wa mia -Zezu njekoda, -zugba wa palu o gla, 'in wa bhiti o.
⁶⁴ Wa -gblii o 'naa 'yli -gu, 'in wa yia o layibha: «Nyoo 'pa -mi -lua? -In gba o 'nni!»
⁶⁵ 'In wa yi 'yaa o veli, weli 'yli -bhlo -bhlo nya.

-Zezu wa kwaa gbowlivodinya yu

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Zn 18.19-24)

⁶⁶ Da zli zlia, Zuifuu nyuma kpaasi, -Lagobubonyaa -cian -yo -Lagoo titee gwesanya yia 'wlu gbeli. 'In wa yia -Zezu gbowlivodinya 'yu kwa.
⁶⁷ 'In wa yia o layibha: «-Lagoo -Bhasanyo -in -mia yi? -In gba we -ain -yla.»

-Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «In -ka we gba ain -yla, a 'nia we gbuzonu laa yi.
⁶⁸ In -ka ain layibha, a 'na 'ka we 'bigupali 'mi -yla.
⁶⁹ Nu, deslene 'debhie -gbolu, Nyumee 'Yu dia 'tite -ka -Lagoo lilisolu la.»

⁷⁰ Toun, 'in wa 'de weee yia 'wokpi: «-Zugba, -Lagoo 'Yu -in -mia yi?»

'In o yia we 'bigupali wa -ylae: «'Mu a gbaa de: 'mo in -mia.»

⁷¹ 'In wa nee: «-A 'ni we dayinyaa gbu -ka! -A ka -amiaa 'de nya o njwee weli 'nu feifei.»

23

-Zezu wa kwaa Pilati yu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zn 18.28-38)

¹ Nyuma weee -sɔa 'wɔ, 'in wa yia -Zezu Pilatɪ 'yu kwa. ² 'In wa yia ɔ gbɔ 'wluladɪe bhli -mɔ. Wa nɛɛ: «A 'kaa nyumɛ -mɔnɪ 'yi, -zugba ɔ mɪ -amɪaa nyuma mnɔnɔda. Ɔ nɛɛ -aɪn -yla, -a 'na 'pɛnɪ Sezɔa *nɪsɔn -gwɛzi -nɪ. 'In ɔ nɛɛ, ɔ dɛ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ.»

³ Pilatɪ yia ɔ layɪbhaɛ: «'Lee, Zuifɔv 'wlulapɪlɪnyɔ -in -mɪa yi?»

-Zezu yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «'Mɔ -in gbaa dɛ.»

⁴ 'In Pilatɪ nɛɛ -Lagɔɔbɔɔnyaa -cian -yɔ nyumaa -zlo -ylaɛ: «Gbɔ -we ka 'gbɔ in 'kaa nyumɛ -mɔ nɪ -kasɔ 'wɔpa, 'in 'yi we -yɔ.»

⁵ 'In wa nɛɛ 'ya wɛɪ 'tɪtɛ nyɛɛ: «Ɔ gbɔslɔlɔ wɛɪ -gɔ nyumaa -zlo sɔɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ -yɔ 'wɔ. Galilee dɔdɔ -gɔ ɔ dɪɪa we gwe, 'in ɔ -yɔ we yia Zudee -dɔdɔ -gɔ 'plɪɪ, 'bhie, ɔ -yɔ we 'sɔ yia -zɛɛn da -seli nynɪ -Zeluzalɛmɔ -dɔdɔ -gɔ.»

-Zezu wa kwaa Ewɔdɔv 'yu

⁶ Pilatɪ 'nɔa wa nɔwɛɛ Galilee 'nɪ, 'in ɔ yia layɪbha: «Ɔɔ nyumɛ -mɔ nɪ, Galilee -nyumɛ -wa yi?» ⁷ Ɔ 'nɔa nɪ, dɔdɔ -we Ewɔdɔv pɪɪa 'wɔ la, -mɔ -Zezu 'bhɔa, 'in ɔ nɛɛ, wa kwa ɔ Ewɔdɔv. -Mɔv bhla, -zugba Ewɔdɔv mɪ -sɔ -Zeluzalɛmɔ -dɔdɔ -gɔ.

⁸ Ewɔdɔv 'yia -Zezu, 'in ɔ yia 'mɔna li. Nɪ, wa ka -Zezuu gbɔ -gbada -gwɛɛ, -zugba ɔ nɔ we. Ɔ 'yɪbha ɔ 'ka ɔ 'yi, -mɔv 'bɪ ka 'wɔgwɛɛ. 'In ɔ 'yɪbha ɔ 'ka ɔ gwɛɛdigbɔ yabhloɔ lɛnɔda 'yi. ⁹ Ɔ yia ɔ gbɔ duun layɪbha, 'in -Zezu 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ 'bigɔpali. ¹⁰ -Mɔv bhla, -Lagɔɔbɔɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya mɪ -bha, -zugba wa dɪɪ -Zezu gbɔ 'wɔ la -gla nya. ¹¹ Ewɔdɔv -yɔ 'sɔɔja palɪa -Zezu gla, 'in wa yia ɔ gbɔ -kpɔa -nyumɛ 'wɔnɔ. 'In ɔ nɛɛ, wa -pla ɔ 'yɪlinɔɔ -bana 'wɔ, wa kwa ɔ Pilatɪ -gbɛ lɔ. ¹² -Benyi, Ewɔdɔv -yɔ Pilatɪ 'sɔ mɪ tɔnyuma nya. Wee 'yɪ -bhlokpade nya, wa -zɛa 'tale -yɔ 'tale.

Zuifɔv 'yɪbha -Zezuu tɪtɪe

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zn 18.39-19.16)

¹³ -Lagɔɔbɔɔnyaa -cian klaa, nyumaa 'yugalɪnya kpasi -yɔ 'gbɛɛ nɔkpɪa -nyuma weee, Pilatɪ gbelia 'wɔ. ¹⁴ 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -laa 'mɪ nyumɛ -mɔ nɪ, 'in a nɛɛ, ɔ mɪ nyuma mnɔnɔda. Mɔ mɪa! 'Mɔ in yɪbhaa dɛ la aɪn 'yu. 'In gbɔnyɪi a dɪɪa ɔ 'wɔ la, in 'nɪ ɔ 'yi we 'yabhlogbɔɔ lɛnɔnyɔ nya. ¹⁵ 'In Ewɔdɔv -mɔɔ 'nɪ 'ya ɔ 'yi we lɛnɔnyɔ nya. We 'gbɔ, ɔ yia ɔ lɔla -amɪaa -gbɛɛ. -Mɔv 'bigɔ, nyumɛ -mɔ nɪ, gbɔnyuu -we ɔ nɔa lɛ, -we ka 'gbɔ ɔ 'kaa tɪɪ, -mɔv 'nɪ -mɪ. ¹⁶ We 'gbɔ, gbaa na yia wa sɛɪ ɔ -pɪnɪ nya bhabha, 'bhie, in 'ka ɔ 'yitide.» [¹⁷ Sa *Wɔzɪtyɪɪ 'fɛtɪ nɪnɪa -bhlo, 'sa Zuifɔv tite gbaa Pilatɪ 'tide wa -yla -kasɔnyumɛ yabhlo 'yi.]

¹⁸ 'In Pilatɪ 'yɪbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbɔ, wa 'dɛ weee yia 'wɔkpɪ: «-In 'bha ɔɔ nyumɛ -mɔ nɪ, 'in 'tide -aɪn -yla -Balabasi 'yi!» ¹⁹ Zɪmɛ -Balabasi -sɔɔɔ dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ -yɔ 'wɔ -Zeluzalɛmɔgbɛ nɔkpɪɛ, 'in ɔ yia nyumɛ 'bha. We 'gbɔ, wa yia ɔ -kasɔ 'wɔpa.

²⁰ Pilatɪ 'yɪbha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbɔ, ɔ yi 'yaa wɛɪ 'wɔbhɔ 'sɔ, 'in ɔ yia waa nyumaa -zlo -yla gbɔ gba. ²¹ 'In wa yia 'wɔkpɪ 'tɪtɛɛ ɔ -yla: «Kɔɔ ɔ *su -gɔ la! Kɔɔ ɔ su -gɔ la!»

²² Pilatɪ 'bhua wɛɪ -zakpa tanɔ 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbɔnyuu -mɔmɔ ɔ nɔ lɛa? Gbɔnyuu -we ɔ nɔa lɛ, -we ka 'gbɔ ɔ 'kaa tɪɪ, 'in 'yi we -yɔ. We 'gbɔ, gbaa na yia wa sɛɪ ɔ -pɪnɪ nya bhabha, 'bhie, in 'ka ɔ 'yitide.»

²³ 'In wa yia 'wɔkpɪ, -zugba wa kpali wee gbɔ -bhloɔ 'dɛ nɔwɛɛ, wa kɔɔ -Zezu su -gɔ la. 'In wa nɔwɛɛ -yɔtɛɔ yia Pilatɪ 'wɔzi. ²⁴ We 'gbɔ, -we wa 'yɪbhaa, 'in Pilatɪ yia we lɛnɔgbɔ -yɔnɔwɔ. ²⁵ Nyumɛ -ɔ -sɔɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ -yɔ 'wɔ, 'in ɔ yia nyumɛ 'bha, 'mɔ wa 'yɪbhaa wa tide 'yi. 'In Pilatɪ yia -mɔɔ 'yitide. 'In

o yia wa -Zezu yoo 'nye, 'in -we wa -ka 'yibha, wa 'ka we o nono.

-Zezu wa kulva su -gv la

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zn 19.17-27)

²⁶ Da wa -yo -Zezu mia mnida, 'in Silenyu 'Simoo, wa -yo -moo yia gbeli, -zugba o bhu kpaa. 'Sloja yia o kpa, 'in wa yia o -Zezuu su -bligba 'wulapali, o 'ka we o 'bi kwa. ²⁷ Nyumaa -zlo mi o 'bi. 'In nyuni mia wa glaa, -zugba -maa bhiti kikli, 'in wa bhali o 'gbu.

²⁸ -Zezu 'bhitia la wa gbegbein, o nee wa -ylae: «-Zeluzalemu -nyuni, a 'na wili na 'gbu -ni, a wi amiaa 'de -yo amiaa 'yuaa 'gbu! ²⁹ Nu, we bhla yia nynia, 'in wa 'ka gbae: «'Nyuni -wa 'nia mnene wa 'ka 'yu gwal, -wa 'nia -slo gwal, 'in -wa 'nia -slo 'yu 'nyeni, 'wototue -dloo mi -maa -no nya!» ³⁰ Nu, nyuma yia gbaa -gogonya -yla:

«A bhlili -an -gu!» 'In wa 'ka gba 'kpidanya -yla:

«A zize -ain!»

³¹ Nu, we -ka 'sa wa nu sa su yalv, 'in lee -lu 'ka suu yeyenu yia?»

³² Wee bhla -bhlokpade nya, nyuma so mia gbonyuu -lenunya nya, 'in 'sloja -yo -maa yi 'yaa yi, wa 'ka wa -yo -Zezu 'bha dabudu. ³³ Da wa nynia da ka 'nyuni wa laa «'Wluu 'koa», -bha 'sloja kulva -Zezu su -gv la. 'In wa yi 'yaa -bha gbonyuu -lenunya 'so su -gv lakulu. 'Yabhlo mi o lilisolu, 'in -gudu mia o kopesolu. ³⁴ Toun, -Zezu nee, «Dide, -in ti wa -yogbu 'wu, -we wa mia lenuda, wa 'ni we -yi.»

'In wa yia -nigbi 'pa, -zugba wa dlili o -bana, wa 'dekpuu nyidi.

³⁵ Nyumaa -zlo mia -bha, -zugba wa yla -we mia 'plida. Zuifvu 'yugalinya yia o gla pali, -zugba wa gbae: «o ka nyuma talva pue, o pue -sleen o 'de, -zugba *Klisi -o -wa -Lagoo -Bhasanyo, o -ka o nya -mi!»

³⁶ 'Sloja yi 'yaa -Zezu gla pali. Wa bea o kwesi, 'in wa yia o kalo nu

'nye. ³⁷ 'In wa nee: «We -ka Zuifvu 'wulapilinyo -in -mi, -in -sa -na 'de gbu 'wu.»

³⁸ o 'wlu -bita, wa yia -bha celi:

-o MIA DA

ZUIFVU 'WLULAPILINYO -WA

³⁹ 'In waa gbonyuu -lenunya 'yabhlo mia su -gv lakuluda, -moo yia -Zezu veli. o nee: «-In 'ni -Lagoo -Bhasanyo? -In pue -na 'de, 'in -in 'ka -amia pue!»

⁴⁰ 'In, o gbonyuu -lenunya -gudu yia o -libheyi -yla gbu lapali. o nee o -ylae: «-In so -Lagoo? Nyime -o -a -yo o 'so mia da tliti -kaslu -bhlo 'wu, omo 'ni gbonyuu yabhlogboo lenu. ⁴¹ We klu -wa -amia 'ka -kaslu -mini pla, gbonyii -a nva le, we 'penie -wa. 'In omo 'ni gbonyuu yabhlogboo lenu.» ⁴² 'Bhie, o yia we -gudie: «-Zezu, zli -in -ka -na nyuma 'wulapila yi, -in ligbe 'mi.»

⁴³ -Zezu yia we 'bigupali o -ylae: «In nee -mi -yla gbuzonu sae: -Zeen -yli -mini nya, -in -yo 'mi 'so mi -Lagoo dudu -gv.»

-Zezuu tlitie

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zn 19.28-30)

⁴⁴ 'Ylu 'ka -glonyidi nynia yi, we nyumoa 'wu, 'in nikpise yia kpa dudu weee -gv. We li 'leli ta. ⁴⁵ 'In 'naa bizi -Lagobudu 'kadu zo, we yia 'woyla 'so we nyidi. ⁴⁶ -Zezu 'kpia 'wu weli 'tite nya, 'in o nee: «Dide, -mi kwee na zua na zuzu.» o bhia 'saa gbagbie, toun, 'in o yia tl.

⁴⁷ -We weee 'pia, *Wlomu -sloja gbu gbuu 'yugalinyo 'yia we -yo, 'in o yia -Lagoo 'nyuni -mnuni, 'in o nee: «Gbuzonu -wa, o nyime -moni, nyime tiklu -wa 'pien!»

⁴⁸ Nyuma -duun -wa yia gbu -mini ylaa, -we weee 'pia, 'in wa yia we -yoyi. 'In nyotlo yia wa -gv slu, 'in wa -yo kikli bhiti yia nyazi nya wa -zoo lobhiti. ⁴⁹ -Zezuu 'talea weee -yo 'nyuni -wa -yo o 'bhva Galilee, 'in wa yia o yoo kwaa, wa 'yigbe 'pipi, -zugba wa yla -we weee mia 'plida.

*-Zezefu 'bhlua-Zezu

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zuifuu 'gbe yabhlo wa laa Alimatee, we nyume yabhlo wa laa *-Zezefu, -moo mi 'ya -bha. Nyume -zonu -yo nyume tiklu -wa. O mi -Lagoo nyumaa 'wlulapike woda, 'in o mia Zuifuu gbawliwodynaya glaa -nyume yabhlo nya. -We gbawliwodynaya tolva pupalia, 'in wa nua le, o -yo wa 'so 'ni we -gu weli -bhlo -ka. ⁵² Oo -Zezefu mnia Pilatu -gbe, 'in o yia -moo -Zezuu 'kwie -zlali. ⁵³ -Muu 'bigu, 'in o yia wee 'kwie su -gu -sa, 'in o yia we 'naa -yo zu. 'Bhuka -we wa 'bhlua tukpa 'wu, 'in wa 'nia -slo 'kwie nukple fa, we nukple o faa wee 'kwie. ⁵⁴ 'Yli -we nya wa mnazia wa 'de la, wee 'yli nya -Zezefu faa wee 'kwie 'bhuka 'wu. 'In we nya *Nyapeyli dia gwe.

⁵⁵ 'Nwni -wa -yo -Zezu 'bhua Galilee -dudu -gu, -maa -yo -Zezefu yia 'bhuka -gu mni. Wa yia wee 'bhuka 'wu -tali, 'in sa wa palia -Zezuu 'kwie la, 'in wa yia we -yoyi. ⁵⁶ -Muu 'bigu, 'in wa yia wa -zoo lubhiti. 'In nne -ka kpi -yo -lasiklo -we ka nne menia, wa yia we pi, -we wa 'kaa 'kwiee ku -yo 'pa. Wa tite nne, Zuifuu Nyapeyli nya, wa 'na nonu lubho -ni. We 'gbu, wa yia nyapeda -tu.

24

-Zezu -saa 'wu tltlnya glaa

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Zn 20.1-10)

¹ Dimasu zlokpe -papa, 'in 'nwni yia kpi -we ka nne menia wa pia, we nya gbawla -gu mni. ² Bhla waa 'nwni 'ka -bha nyini, -zugba tukpa -boklo 'kadu 'ni gbawla nwee -mi, wa ka we glipe. ³ Wa -talia gbawla nukple, wa 'ni Nyumaa -Kanyo -Zezuu 'kwie 'yi. ⁴ -We waa 'nwni 'kaa 'wlukusun lapupali, wa 'ni we -yi. Toun, nyuma so kaa lubana 'papa 'ylyli 'wu, -maa yia wa 'klutlali. ⁵ Nyanoo sloa 'nwni 'wu,

'in wa yia 'wlu lagbli. Waa nyuma 'so nne wa -yla: «Lee -lu ka 'gbu a tali 'yliyoganyoo da tltlnya glaa? ⁶ O 'ni -seli -mi. O ka 'woso tltlnya glaa. Da o mia zlume Galilee, -we o gbaa an -yla, a ligbe we: ⁷ «We mi ni, wa 'nye *Nyumee 'Yu gbonyuu -lenunya yoo. Wa 'ka o su -gu lakulu, 'in 'yli 'so we taa zli, o 'ka tltlnya glaa 'woso.»

⁸ 'In waa 'nwni yia -Zezuu welinya ligbe. ⁹ Wa 'bhua gbawla -gu, 'in wa yia we gbaa mni -Zezuu 'binanya kugbua le -bhlo -yla, we -yo nyuma -tolva -yo wa 'so mia. ¹⁰ 'Nwni -wa -laa wee 'di -mni -Zezuu tietienya, wa nni ni: Magidala -nwno Malii, Zani, *Zakee 'nyaa Malii -yo 'nwni -tolva -yo wa 'so mia. ¹¹ 'In waa -Zezuu tietienya nne wa 'dee dli zoe, -we waa 'nwni mia gbada, gbu -kpua -waa 'gbu, wa 'ni wa dli 'wodu. ¹² -Bha Piel -saa 'wu, 'in o -yo -gwagwie yia gbawla -gu mni. O kwlia 'wu, o -talia 'bhuka 'wu, 'naapinya wa bibelia 'kwie -yo la, we 'dekpua o 'yia -yo. 'In nwegaga yia o subha, -we weee 'plaa 'gbu. 'In o yia o -budunwee lommni.

-Zezu -slo lua o 'de o 'binanya 'so 'kl

(Mk 16.12-13)

¹³⁻¹⁴ 'Gbe -we wa laa Emausi, we -yo -Zeluzalemu 'so, kilo kugbua le -bhlo mia we nyidi. Wee 'yli -bhlokpade nya, -Zezuu 'binanya glaa -nyuma 'so mia -mo mnida. -We weee 'pia, -zugba wa -yo we 'disasie mni 'yloogblu. ¹⁵ Bhla -we nya wa mia gbada, 'in wa mia kpelida, -Zezuu 'debbie -gbolu yia wa kwesi be, 'in o -yo wa yia bhu 'wu mni dabudu. ¹⁶ -Zezuu 'binanya 'yia o -yo, 'in -lu yabhlo o nwnu, wa 'ka o yibheli.

¹⁷ 'In -Zezu yia wa layibha: «Lee, lee gbu -gu a kpeli noda 'yloogblu?»

Toun, wa dli yia sumani, 'in wa yia 'yiligbe. ¹⁸ Wa 'de 'so glaa 'yabhlo wa laa Kleopasi, -moo nne o -yla:

«Na 'de -bhlo -wa -Zeluzalemu -nyime, -o 'nia gbu 'plia 'wubhlolu -ylunya ni nyaa 'ji -yi yi?»

¹⁹ 'In o yia wa layibhae: «Moo -gbu we -ma?»

'In wa yia we 'bigupali o -ylae: «Gbu -we 'yha Nazaletyu -Zezu, mu -wa! -Lagobbu -falipanyo 'tute o -mia. O ka we -slo lu o lenugbunya -yo o welinya 'wu, -Lago -yo nyima 'yu. ²⁰ -Amiaa *-Lagobubonyaa -cian -yo -amiaa 'yugalinya ka -Zezu wla, wa 'bha o, 'in wa yia o *su -gu lakolu. ²¹ -Amia di we dli 'wu nu, mo 'ka yaa Izlaenyima gbu 'wusa. 'In -muu weee -gu, gbunya 'plia, we 'yli taa zli mia -zeen. ²² Gbuonv -wa, -amia glaa nwni tolva ka -ain nwegaga -subhali. Zlokpe -papa, 'in wa yia gbawla -gu mni. ²³ Wa 'ni o 'kwie 'yi. 'In wa yia luyi, -bha wa gbaa -ain -ylae, -Lago 'anzinya ka wa 'klotlali, 'in we nee wa -ylae: «-Zezu -ga 'yliyol!» ²⁴ -Amia lu -nyima tolva ka gbawla -gu mni, 'in gbu -we 'nwni gbaa, wa yi 'saa we yli. Wa 'ni -Zezuu 'de 'yi.»

²⁵ 'In -Zezu nee wa -ylae: «Nyima -wa 'ni 'ylimna, 'in gbu -we -Lagobbu -falipanya gbaa, -wa'a nu we 'wola -pa! ²⁶ We mi nu, -Lago -Bhasanyo sia sa, 'bhie, -Lago 'ka o 'nnumnie o yoo 'nye.» ²⁷ -Muu 'bigu, -we wa celia o daa, -Lagosebhe 'wu, o yia we gwe -sa wa -yla. O dia we gwe Moizu 'sebhe -gu, 'in o -yo we yia -Lagobbu -falipanyaa 'sebhe weee 'wu pla.

²⁸ 'Gbe -we 'wu o 'binanya 'so mia mnida, da wa nynia we kwesi, 'in -Zezu yia nu nee, da 'pipi o mi mnida. ²⁹ 'In wa yia o -klolu, 'in wa nee o -ylae: «-In -yo -ain 'so -tu! Jibhe ka zo, 'in sabo ka bebee bhia.» 'In o yia -budu zo pla, o -yo wa 'so 'ka -tu.

³⁰ O -yo wa -dia lililu gwe la, o 'bhua 'floo 'wu, 'in o yia -Lago fuo 'pa. -Muu 'bigu, o didlia we la, 'in o yia we wa 'woladlili. ³¹ Ton, wa 'yli -bloa, 'in wa yia o yibheli. -Bha -bhlokpadé, o yia wa 'yilgwe

mnonu. ³² 'In wa nee, wa 'dekpuu nyidie: «Da -a mia 'yloogblu, o mia -ain -yla gbu gbada, -zugba o sa -ain -yla -Lagosebhe gwe, 'muna ka -ain dli zo ye, we 'ni muu?»

³³ Wa -saa 'wu -bha -bhlokpadé, 'in wa yia -Zeluzalemu lwmni, -mo wa yia -Zezuu tietienya kugbua le -bhlo -yo wa -lima 'wlu gbelida.

³⁴ 'In -maa nee wa -ylae: «Gbuonv -wa, Nyimaa -Kanyo ka titlinya glaa 'wuso. Nu, o ka 'Simoo 'klotlali.» ³⁵ 'In -maa 'so yia -we 'plia 'yloogblu 'di -sa wa -yla. Sa wa yibhelia -Zezu, -zugba o mi 'floo ladidida, 'in wa yi 'yaa -muu gba wa -yla.

-Zezu -slo lua o 'de o 'binanya 'klv
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

³⁶ Da wa mia -slo gbada, 'in -Zezu yia o 'de -slo lu wa nyidi. 'In o nee wa -ylae: «'Wututue -dloo -yo ain 'so -mi!»

³⁷ -Nyanigbo -kpalia wa, 'in wa yia nyanu nu. Wamia nee yaa 'sa nu, nyimezuzu -wa. ³⁸ -Zezu nee wa -ylae: «Lee -lu suman amiaa dia? 'In lee ka 'gbu a lu sa dia? ³⁹ A yla na -kwite -yo na bhupatunya, -ami -wa, gbuonv sa! A zi 'mi kwe, 'in a yla, nu, nyimezuzu 'ni yice -yo 'kua -ka. Sa a yia de 'mi -yo 'bhisa.»

⁴⁰ O gba 'saa, 'bhie, o yia o -kwite -yo o bhupatunya wa 'kluslolu.

⁴¹ 'Muna ka wa ye, 'in nwegaga yia wa subhaha 'gbu, -we -Zezu mia wa -yla gbada, wa 'ni mneni wa 'ka we dli 'wudi. 'In o yia wa layibhae: «-Lu -we a 'kaa li, we mi -seli au kwee?» ⁴² 'In wa yia o llalla -zibhii kibhe 'nye. ⁴³ O 'bhua we 'wu, 'in o yia we li wa 'yibadi.

⁴⁴ -Muu 'bigu, o nee wa -ylae: «Da in -yo ain 'so mia -benyi, in nee ain -ylae: we mi nu, -we weee wa celia na daa, Moizu titee 'sebhe 'wu, -Lagobbu -falipanyaa 'sebhe -yo Luusebhe 'wu, we nu le.» ⁴⁵ 'In o yia wa 'wlukoun ladolu, wa 'ka -Lagosebhe 'wolanu. ⁴⁶ 'In o nee wa -ylae: «-We mia celida -Lagosebhe 'wu

mo ni: we mi ni, -Lagoo -Bhasanyo
 sia, 'in o 'ka tli. Wa -ka o gbawla
 'wofa, 'yli 'so we taa zli, 'in o 'ka
 'woso titlunya glaa. ⁴⁷ O 'hni nya, -
 Lagogbu -we 'kaa nyimaa dli 'bhiti,
 'in -Lago 'ka wa -yogbu 'woti, a bhli
 we gbagbie -Zeluzalemu, 'in a -yo
 we 'ka dudu weee -gu mni. ⁴⁸ Ni,
 amia -wa we dayinya. ⁴⁹ In Zuzu -o
 Dide gbaa o 'ka ain 'nye, -ami yia we
 ain yoo 'paa. We 'de' 'gbu, amia, a -
 tu wee gbe ni nukple tikli, 'in -Lagoo
 'tite 'ka ain -gu lasibhli.»

-Zezu mnia yali

(Mk 16.19-20; Lngb 1.9-11)

⁵⁰ -Muu 'bigu, -Zezu -yo o 'binanya
 yia Betani kwesi mni, o yia so
 'wobhu, 'in o yia wa 'nyulanwna.
⁵¹ Da o mia wa 'nyulanwnada, o yia
 wa gwevla, 'in -Lago yia o 'wobhu,
 o yia yali mni. ⁵² Wa 'ylimania o,
 'bhie, wa yia -Zeluzalemu lobbhiti
 'muna 'kadu nya. ⁵³ 'Komuu, wa
 mi -Lagobudu 'kadu zo, -zugba wa
 mnini -Lagoo 'hni.

Zaaan 'sebhε Sa Zaan gbaa -Zezuu gbuzonu gbv

-Zezuu -gugbv *Zaan celia, mv -wa. Nu, Zaan mī -Zezuu *'bunonya kugbua lε 'soo glaa -nyime yabhlo nya. 'Mō wa laa «'bunonyo -o ka ze -Zezu -kalı» wee 'sebhεε da tɔlva. -We ka 'gbv Zaan yia 'sebhε nı celı, mv -wa nu, nyıma 'ka we 'jiyibheli nu, -Zezu -wa -Lagoo -Bhasanyo, mō -wa -Lagoo Yu, 'in -o -ka o dli -gv zv, 'in -moo yia 'yliyogagie o 'ηni nya.

Welı -zea nyime

¹-Lagoo 'nia -slo -lu weee lala, -o wa laa Welı o mı la. Wee Welı -yo -Lagoo 'so mı. Wee Welı -yo -Lagoo mı -bhlo. ²-Lu weee gwedıda, o -yo -Lagoo 'so mı. ³O gbεgbεin -Lagoo -laa -lu weee la. -Lu -we mia lalada o 'bigv we 'nı -mı. ⁴Nu, o -gv 'yliyogagie 'bhva, 'in wee 'yliyogagie mia, we ka nyıma zlı -la. ⁵Wee zlı mı lıda nikpise 'wv, 'in nikpise 'nı we nyumonu.*

⁶-Lagoo ka nyime yabhlo tie, 'mō wa laa *Zaan,† ⁷mō -wa gbudayinyo, mō yia o 'ka zlı -gugbv gba. Yi o yia nyıma -ka o welı 'nv, 'in wa 'ka dli zv. ⁸O 'de 'nı wee zlı nya -mı, nu, yi o yia o 'ka wee zlı -gugbv gba. ⁹-We mia da nı, mv -wa zlı 'zayli, wee zlı yia dıdv -gv, we san mı 'mnida nyıma weee -gv.

¹⁰O Welı ka dıdv -gv yi. O gbεgbεin -Lagoo -laa dıdv la, we mı 'sa 'bhie, dıdvu -nyıma 'nı o yibheli. ¹¹O yia o 'deε nyımaa -gbε nı, wa 'nı o kpa 'nanv. ¹²Nu, tɔlva 'paa o yi, 'in wa yia o dli -gv zv. -Maa mia, -maa o 'nyεa 'yoo wa 'ka -Lagoo 'yua -ze. ¹³Sa nyıma gwalia wa 'yua dıdv -gv, we 'nı 'sa -manı -ze -Lagoo 'yua. We 'nı nyime mı wa dide nya. Nu, -Lagoo 'nyεa wa 'yliyogagie.

¹⁴O Welı ka nyime -ze, 'in o yia -ain glaa ladı. O 'gbv -a yia 'nanıdli -yo -Lagoo gbuzonu yibheli. -A ka o yla, 'in sa o 'ηni mnia -Lagoo 'ηni 'bhisa, -a ka we -yoyı. Nu, 'ηnumnie -we -Lagoo 'Yu -bhlo 'yia o Dide kwεε, mv -wa. ¹⁵Zaan mı o gbudayinyo nya, o 'kpıa 'wv, o nεε: «Da in gbaa: -O yia na 'bigv, o 'ηnumnie -zi na -nv, -we ka gbv -wa, bhla in 'ka 'wlv o mı -bha» 'mō in saa 'ηni.»

¹⁶'Nanıdli duun o kaa, we nya o ηwnaa -a 'de weee 'nyu la. O palia -ain so -zonu -gv la, 'in o yia we -gupalı. ¹⁷Nu, -Lagoo palia o tite *Moizu gbεgbεin, nu, -Zezu *Klısu gbεgbεin -a yibhelia o 'nanıdli -yo o gbuzonu. ¹⁸Nyime yabhlogbōo -o -yo o mia -bhlo, 'in -o mia o Dide kwesi, mō slolua -ain -Lagoo.

'Zan *-Batisu dayıgbv

(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

¹⁹⁻²⁰*Zuıfıv 'yugalınya -wa mia *-Zeluzalemv, ma tiea -Lagobubunya -yo wa -yobεnya *Levııı zıaylınyıma tɔlva, wa 'ka Zaan layıbha nyoo o -mia. Zaan 'nı kalı 'pa, 'sa o 'palia we 'bigv sa tıklı. -We ka da o 'yia, 'mv o gbaa, mv -wa nu: «-Amı, in 'nı -Lagoo -Bhasanyo nya -mı.»

²¹'In wa yi 'yaa o layıbha: «We -ka 'sa -mı, nyoo -in -mia? *-Lagobıv -falıpanyo *Elıı -in -mia yı?»

O nεε: «-Inıya, in 'nı -moo.»

Wa nεε 'yae: «Oo -Lagobıv -falıpanyo -putu -a mia wıda nı, 'mō -in -mia yı?»

O nεε: «-Inıya.»

²²We 'deε 'gbv wa nεε o -yla: «Nyoo -in -mia? -A -ka mni, -wa tiea -ain, -a 'ka wa 'dı -salı, -in nεε -na 'deε daa lεa?»

²³Welı -we -Lagobıv -falıpanyo *Ezaiı gbaa, 'mv Zaan palia:

«Nyime yabhlo -o 'kpıa 'wv -mō da bebleε:

* 1:5 We 'ji yabhlo -wae: 'in nikpise 'nı we 'wolanv. † 1:6 Nu, 'Zan -Batisı -wa.

a nu Nyumaa -Kanyoo 'yoo tiklu o 'yu,
'mo in-mia.»

²⁴ Nyuma -wa wa tiea Zaaan -gbe, *Falizinyuma mi wa glaa. ²⁵ Wa 'yibhaa o la: «Nu, -in 'ni -Lagoo -Bhasanyo nya -mi, -in 'ni -Lagoo bhu -falipanyo Elii, 'in -Lagoo bhu -falipanyo -putu -a mia woda, -in 'ni -moo, we -ka 'sa -mi, lee -lu ka 'gbu -na batizee nyuma?»

²⁶ O nee: «Gbuzonu -wa, -ami mia, nyuma na batizea 'nyu nya. Nu, ain nyidi, nyume yabhlo mi -bha, a 'ni o -yi. ²⁷ Mo yia 'mi 'bi yia, in 'ni mneni in 'ka o -sakwlaa 'llukpe -blo.»

²⁸ -We weee mia da, Betani we nua le, -mo Zudeen nyu 'ylu 'wosoloda, da Zaan batizea nyuma.

-Zezu, saa -bha nyuma gbonyuu

²⁹ Zhi zha, -Zezu mi Zaaan gbe gbe in yilida, 'in Zaan yia o -yoyi, 'in o nee: «A yla, -Lagoo *Bhlabhleyu ni, o mi dudu -nyuma gbonyuu -bhasada. ³⁰ Da in gbaa nu, nyume yia 'mi 'bi yia, o 'tite -zi na -nu, nu, wa 'nia -slo 'mi gwal, o mi la, 'mo in saa 'hni. ³¹ Zlume, in 'ni o -yi, in 'ka o *Izlaelnyuma -slolu wa 'ka o yibheli, we 'gbu in yia nyuma batizea yi 'nyu nya.»

³²⁻³³ Zaan ka 'ya o gbhu da 'yi, o nee: «Nu, zlume, in 'ni o -yi, nu, -Lagoo o tiea 'mi in 'ka nyuma batizee 'nyu nya, o nee 'mi -yla: «-O -gu -in -ka -Lagoo Zuzu 'yi kwilida, 'in we 'ka bha -tu, mo -wa nyume o 'kaa nyuma batizee -Lagoo Zuzu 'Pupa nya. Nu, -ami -wa o gbudayinyo. In ka -Lagoo Zuzu -yoyi. O 'bhua yali, o 'sibhlia o -gu la -kpakon 'bhisa, in o yia -bha -tu.» ³⁴ -Ami, in ka o -yoyi, mu 'gbu in yia gba nu, oo nyume mia da, -Lagoo 'Yu o -mia.»

-Zezu laa o 'binonyaa tianu

³⁵ Zhi zha, Zaan -yo o 'binonyaa 'so mi 'ya -bha, ³⁶ -Zezu yia 'plia yi. Zaan ylaa o, o nee: «A -tali, -Lagoo Bhlabhleyu ni.»

³⁷ O 'binonyaa 'so 'nua -we o gbaa, 'in wa yia -Zezu 'bi mni. ³⁸ -Zezu 'bhitia la, o 'yia nu, wa mi o 'bi, 'in o nee wa -yla: «Lee -lu ka da a talia?» Wa nee o -yla: «*Wlabi, mo -in -dili la?» (Nu, Wlabii ji -wa zuifoweli 'wu: «Gboslolunyoo».)

³⁹ O nee: «A yi, 'in a 'ka -bha 'yi.»

Wa mnia da o -dila la, 'in wa yia -bha 'yi, -zugba jibhezaa -leli -mnuanu ka nyini. 'In wa yia wee 'ylu pnu bhia o -gbe.

⁴⁰ Wa 'desobhie glaa, -wa 'nua Zaaan weli, 'in wa yia -Zezu 'bi mni, wa 'yabhlo -wa Simo Pielu bheli Andlee. ⁴¹ Tiada, mo yia o bheli 'Simoo laa, 'in o nee: «-A ka Mesi 'yi.» (We ji -wa «-Lagoo -Bhasanyoo».)

⁴² 'In o -yo -moo 'so yia -Zezuu -gbe mni. -Zezu ylaa o, 'in o nee: «-Mi -wa 'Simoo, -na dide wa laa Zaan. -Na 'hni wa yia zua Sefasi.» ('Mu wa bhitia 'wula Pielu, -mu ji -wa tukpa.)

-Zezu laa Filipu -yo Natanaeli

⁴³ Zhi zha, -Zezu 'yibha o 'ka Galilee -dudu -gu mni. O -yo Filipu gbelia, o nee o -yla: «Yi 'mi 'bi.» ⁴⁴ Filipu mia, Betisaida -dudu -gu o 'bhua, Andlee -yo Pielu klaa 'ya. ⁴⁵ -Mu 'bigu, Filipu -yo Natanaeli yia 'wogbeli, 'in o nee o -yla: «-Lagoo titee 'sebbe 'wu, Moizi ka nyume yabhlo gbu gba, -Lagoo bhu -falipanya ka 'ya o gbu gba wee 'sebbe 'wu. -A ka o 'yi. Nu, mo -wa *-Zezefu 'yu -Zezu, Nazaretigbe 'wu o 'bhua.»

⁴⁶ -Moo nee o -yla: «'Lee, -lu -zonu mneni we 'ka Nazaretu 'bhoo?»

Filipu nee: «Yi -na 'de 'ka -bha 'yi.»

⁴⁷ Nu, Natanaeli yia -Zezuu -gbe yi. O bea o -yo, -Zezu 'yia o -yo, 'in o nee o daa: «A yla, *Izlaelnyumee 'debbie -gbolu ni, oo nyume mia, kali 'ni o dli 'wu -mi.»

⁴⁸ Natanaeli nee: «Sa -in yibheli 'mi 'wu la?»

O nee: «Da Filipu 'nia -slo -mi la ni, in ka -mi 'yi, -zugba -in mi *figusu zo.»

49 -Bha Natanaeli gbac: «Wlabi, -in mi -Lagoo 'Yu nya, Izlaelinyimaa 'wulapilinyo -in -mia.»

50 -Zezu 'palia we 'bigu, o nee: «In gbaa nu, in ka -mi 'yi figisu zo, we 'gbu -in yia 'mi dli -gu zo, mu -wa yi? -Li 'kadu -we -zia -moni 'yia -na yia we. 51 In nee ain -yla gbuzonu sae, yali a yia 'yia nwe -kalida. 'Anzunya a yia 'yia kwilida -yo -gblada *Nyume 'Yu -gu.»

2

-Zezu 'bhitilia 'nyu nu 'wola

1 -Muu 'bigu, 'yli 'so 'plia, 'in wa yia 'nwonkwafeti -sa Galilee 'gbe wa laa Kana, we 'wu. -Zezuu 'nyaa mi -bha. 2 'In wa yi 'yaa -Zezu -yo o 'binonya la wee 'feti 'wu. 3 -Bha bea, 'in nu yia bhia, 'in -Zezuu 'nyaa nee o -yla: «Nu ka bhia.»

4 -Zezu 'palia we 'bigu, o nee: «'Maa, amaa nu gbu -wa yaayu, na nu gbu -wa yi? Bhla -we nya wa 'kaa na 'titee 'debhie -gbolu 'yi, we 'ni -slo nnyi.»

5 -Zezuu 'nyaa nee lililuu dlilinya -yla: «-We weee o yia ain -yla gbaa, a nu we le.»

6 'In tukpa nyida 'kadu gbelibhlo mi -bha wa kwesi. -Muu 'wu wa plia 'nyu, 'in wa budoa: 'sa Zuifvu tite gbaa. Nu, we 'yabhlo bhu 'wu lithi glu gbu. 7 -Zezu nee waa lililuu dlilinya -yla: «Nyidanya mia da ni, a yeli we 'nyu.» 'Sa wa yelia we sa ke! ke! ke!

8 -Zezu nee: «A 'pli -sleen we, a 'ka we 'fetu 'yugalinyo kwa.» 'In wa yia we o kwa. 9 Oo 'fetu 'yugalinyo 'yia wee 'nyu nwe, -zugba we ka nu 'wulabhitili. Da wee nu 'bhulua, o 'ni -bha da -yi, nu, -wa 'plia 'nyu, wa -yi -bha da. 'In oo 'fetu 'yugalinyo yia 'nwon -kwanyo la. 10 'In o nee: «Da weee, nu -zonu wa wlaa -slo tia, wa -ka 'ma duun 'bhie, wa wlaa kalo nu. 'In -mi, -in yia nu -zonu ladi, 'in senee bhla yia we yli.»

11 Nu, gwedigbubu tianu -we -slolua o 'nnumniee 'tite, Galilee 'gbe wa

laa Kana, we 'wu o nua we le. 'Sa o -slolua o 'nnumniee 'tite, 'in o 'binonya yia o dli -gu zo. 12 We 'bigu, 'in o yia Kapenaumu mni, o -yo o 'nyaa klaa, o bhelia klaa, we -yo o 'binonya. 'In wa yia -mo 'yli ya 'sole li.

-Zezu vua -valepanya *-
Lagobudu 'kadu nwee
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

13 Nu, Zuifvu *'Wuzitiyilu 'feti ka cipa, 'in -Zezu yia -Zeluzalemu mni. 14 O plaa *-Lagobudu 'kadu nwee, nyuma -wa paa 'bhli klaa, bhlabhle klaa, we -yo -kpakun pelu, 'ma o ylia -bha, 'in o yi 'yaa 'gwezi -bhitinya -bha yli, wa -di wa 'tabhle -yo la. 15 O 'pnaa 'llukpe -yelpu 'bhisa, 'in o yia nyuma weee vu -mo -Lagobudu 'kadu nwee, we -yo wa 'bhli -yo wa bhlabhlenya 'so. O 'mnia 'gwezi -bhitinyaa 'gwezi, 'in o yia wa 'tabhle labhli. 16 O nee -kpakun pelupanya -yla: «A -sa da we, a 'na nunu na Didee -budu -vale -budu 'wu -ni.»

17 -We *-Lagosebhe gbaa, 'in o 'binonya dli yia we -gu -bho: «'A! Na -Lago, -na -budu in 'yubhaa, we 'tu mi 'mi 'bhada.»

18 Ton, 'in Zuifvu 'yugalnya yia o layibha: «Sane -na nua yi? -In nu gwedigbu yabhlo le, 'in -a 'ka we 'jiyibheli nu, -Lago ka -mi 'yoo 'nye.»

19 -Zezu 'palia we 'bigu, o nee: «Wee -Lagobudu 'kadu mia, a -sa we la, 'in in 'ka we 'yigbeli 'yli ta nya.»

20 Wa nee o -yla: «Aya! Wa 'kaa -budu ni 'subha, wa li -zu glu 'so -zu gbelibhlo, 'in -mi, -in nee -in 'ka we 'subha 'yli ta nyaa?» 21 Nu, -budu -zonu -Zezu saa 'nmi, o 'dee kuu gbu o gbaa. 22 We 'dee 'gbu, da -Zezu -ka tlitlunya glaa 'woso, o 'binonyaa dli yia we -gu -bhoa, -we o gbaa we -yo -we mia celida -Lagosebhe 'wu, 'mu wa zua dli -gu.

-We mia nyimaa dli zo, -Zezu -yi we

²³ Zuifvɔ 'Wɔzɪtɪylɪ 'fɛtɪ nya -Zezu mɪ -Zeluzalɛmɔ. ɔ gwɛdigbɔnya -we slolua ɔ 'tɪtɛ, 'mɔ ɔ nɔa lɛ, nyɪma duun 'yia we 'yɔ, 'in wa yia ɔ dli -gɔ zɔ. ²⁴ -Zezu 'nɪ wa dli -gɔ zɔ, -we ka gbɔ -wa, ɔ -yi wa 'dɛ weee dli. ²⁵ Nɪ, nyɪmɛ ɔ -ka ɔ -limaa gbɔ lapalɔ ɔ -yla, -Zezu 'nɪ -mɔv gbɔ -ka, nɪ, -we mia nyɪmɛ dli zɔ, ɔ 'dɛ -yi we.

3

-Zezu -yɔ 'Nikodɛmɔ

¹ Nɪ, nyɪmɛ yabhlo wa laa 'Nikodɛmɔ, ɔ mia Falizɪnyɪmaa sɔ lɔ, 'in ɔ mia Zuifvɔ 'yugalɪnyɔ yabhlo nya, ² mɔ yia -Zezuu -gbɛ sabɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Wlabi, -a -yi we 'jɪ nɪ, -Lagɔ ka -mɪ tie, -in 'ka -aɪn gbɔ -slolu. -Lagɔ -yɔ -mɪ 'sɔ 'nɪ -mɪ nɪ, -in 'nɪ mnɛni -in 'ka 'sasɔkpa -gwɛdigbɔnya nɪ lɛnɔ.»

³ ɔ nɛɛ 'Nikodɛmɔ -ylaɛ: «In nɛɛ -mɪ -yla gbɔzɔnɔ sɛɛ: nyɪmɛ ɔ ka 'lululu* wa 'nɪ gwali, ɔ 'nɪ mnɛni ɔ 'ka nyɪma -wa -Lagɔ pɪlia 'wlu la glaa -mɪ.»

⁴ 'Nikodɛmɔ nɛɛ: «Sa wa 'ka nyɪmɛ kpasaa 'lululu gwali? Nɪ, ɔ mnɛni ɔ 'ka ɔ 'nyaa nɔkplɛ pla, wa 'ka ɔ 'sɔnɔ gwali?»

⁵ -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Nɪ, in nɛɛ -mɪ -yla gbɔzɔnɔ sɛɛ: we -ka nɪ, wa 'nɪ nyɪmɛ 'lululu gwali, 'nyu -yɔ -Lagɔ Zuzu nya, -mɔ 'nɪ mnɛni -mɔ 'ka -wa -Lagɔ pɪlia 'wlu la glaa -mɪ. ⁶ -We ka gbɔ -wa, -wa 'nyaa -yɔ dide gwali, wa mɪ nyɪmaa nyɪma nya, 'in -wa -Lagɔ Zuzu gwali, wa mɪ -Lagɔ Zuzuu nyɪma nya. ⁷ We -ka 'sa -mɪ, in -ka gba nɪ, wa gwali amɪaa 'lululu, we 'na sɔbhali -mɪ ɲwɛgaga -nɪ. ⁸ Nɪ, da -pɪpɛ 'yɪbhaa we 'ka 'plɪ, -bha we plɪlia, 'in -na nɔa we -jɪjɪ, nɪ, da we bɔhɔba, mɔ we mɪa, -in 'nɪ -bha da -yi. Sa -pɪpɛ mia, -wa -Lagɔ Zuzu gwali, 'sa wa mia.»

⁹ 'Nikodɛmɔ nɛɛ: «Sa -mɔv 'ka 'wɔ la 'pɪplɪa?»

¹⁰ 'In -Zezu nɛɛ: «Gbɔslolunɔ, ɔ ka 'ɲɪ wa -yia *Izlaɛlɪ -dɔdɔ -gɔ, 'mɔ -in -mia, 'in -in 'nɪ wee gbɔ nɪ -yii?

¹¹ Nɪ, in nɛɛ -mɪ -yla gbɔzɔnɔ sɛɛ: -we ka 'jɪ -a -yia, we -gɔgbɔ -a gbaa. -We ka da -a 'yia, we 'dɪ -a saa. 'In a 'nɪ 'yɪbha a 'ka -amɪaa -bhayɪgbɔ -yɔɲwɪ. ¹² In ka aɪn -yla dɔdɔgbɔ gbɔ gba, a 'nɪ we -yɔɲwɪ. We -ka 'sa -mɪ nɪ, da na yia aɪn -yla yali gbɔ gbaa, a 'na 'ka we -yɔɲwɪ, we 'nɪ mɔv? ¹³ Nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔ 'nɪ -slɔ -Lagɔ -gbɛ -gbli, we 'nɪ ɔ Nyɪmɛ 'Yu 'wɔbhɔ, mɔ 'bɔba yali.

¹⁴ «Nɪ, Moizɪ ka nɛɛ -tɪbɛ 'wɔbhɔ yali da bɛbɛɛ nyɪma weee 'yu, 'sa -bhlokpade wa yia Nyɪmɛ 'Yu 'wɔbhɔ yali, ¹⁵ 'in -wa weee -ka ɔ dli -gɔ zɔ, wa 'ka 'yɪlyɔgagɛ -we 'nɪa bɔhloluda -ka 'yɪ. ¹⁶ We 'dɛɛ 'gbɔ, 'sa -Lagɔ -kalɪa dɔdɔgbɔ -nyɪmaa zɛ, 'in ɔ yia ɔ 'Yu yabhlogbɔ wla, 'in -wa -ka ɔ dli -gɔ zɔ, wa 'na 'ka labɔ. 'Yɪlyɔgagɛ -we 'nɪa bɔhloluda -ka, 'mɔ wa yia 'yia. ¹⁷ Nɪ, -Lagɔ 'nɪ ɔ 'Yu tie dɔdɔ -gɔ ɔ 'ka nyɪma gbɔ dli, nɪ, ɔ 'ka wa gbɔ 'wɔsa, we 'gbɔ ɔ yia ɔ tie. ¹⁸ -ɔ -ka ɔ 'Yu dli -gɔ zɔ, -Lagɔ 'na 'ka ɔ gbɔ dli, 'in -ɔ 'nɪ ɔ dli -gɔ zɔ, -Lagɔ ka ɔ gbɔ dli pepe. -We ka gbɔ -wa, ɔ 'nɪ -Lagɔ 'Yu -bhlogbɔ dli -gɔ zɔ. ¹⁹ Sanɛɛ -Lagɔ bɔhua nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔ, nɪ, zɪ ka dɔdɔ -gɔ yi, 'in nyɪma 'nɪ we -yɔɲwɪ, nɪ, wa 'yɪbha nɪkpise, -we ka gbɔ -wa, gbɔnyuu wa nɔa lɛ. ²⁰ -Wa weee nɔa gbɔnyuu lɛ, zɪ wa nyɛa 'wɔ, 'in wa'a 'tla zɪ 'klɔ. -We ka gbɔ -wa, wa mɪ nyano nɔda, nyɪmɛ yi wa lɛnɔgbɔ yibheli. ²¹ Nɪ, -wa nɔa -Lagɔ dɔmagbɔ lɛ, zɪ 'klɔ wa tlaa. 'Sa nyɪma yia wa lɛnɔgbɔ -yɔ sa tenyii, 'in wa yibheli we 'jɪ nɪ, wa mɪ -Lagɔ 'nɔɲwɛ zɔda.»

Zaan nɛɛ -Zezu -gali ɔ 'yu

²² -Mɔv 'bɪgɔ, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia Zudeɛ -dɔdɔ -gɔ mɪ, 'in ɔ yia wa -gbɛ 'yɪ 'sɔlɛ li, -zugba ɔ batizea nyɪma. ²³ 'In Zaan mia, -mɔ mɪ 'ya nyɪma batizede: ɔ mɪ Enɔ, Salimɔ

* 3:3 'Lululu: wɛlɪ 'bɔhɪtɛ tɔba nɛɛ yali.

kwesi, da 'nyu -zua, -zugba nyima yi ɔ -gbɛ ɔ batizee wa. ²⁴ Nii, wa 'ni -slo Zaan -kaslo 'wupa. ²⁵ -Bha kpikpele -bhoa Zaaan 'binɔnya -yo Zuifu yabhlo nyidi, sa Zuifu tite gbaa wa budo wa 'ka -mɔwlo, we -gu. ²⁶ We 'gbu wa bɛa Zaan -yo, 'in wa nɛɛ: «Wlabi, nyime ɔ -yo -mi 'so mia Zudeen nyu lu, 'in -in yia ɔ -gugbu gba -aun -yla, ɔmɔ, ɔ mi nyima batizede, 'in nyima weee mi ɔ -gbɛ mɔnda.»

²⁷ 'In Zaan nɛɛ: «Lago 'ni nyime -lu 'nye, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka we 'yi. ²⁸ Amiaa 'de mi na gbudayinya nya, a ka 'mi nyɛɛ 'nu nu, -ami, 'in 'ni -Lagɔ -Bhasanyo, nu, -Lago tiea 'mi ɔ 'yu. ²⁹ -We ka gbu -wa, we -ka nanɔ gbu, nu, nyime ɔ mia 'ɲwɔ kwada, ɔ 'tale ɔ mnazia -lu weee, 'in 'feti 'ka nna, 'mɔ in -mia. 'In da ɔ 'ɲwɔkwanyo -ka wee feti 'wu yi ni, ɔ 'tale -ka ɔ yi yi di 'nu ni, 'in 'mɔna bhaa ɔ. -Ami mia, 'in mi 'mɔna lida sa duun, 'sa nanɔ gbu mia. ³⁰ ɔmɔ, ɔ 'bhu 'bi 'wu, 'in -ami 'ka zɔbɛ.

³¹ «Nii, ɔ bhua -Lagɔ -gbɛ, ɔ -gali nyima weee 'yu. -ɔ bhua dudu -gu, dudu -nyime ɔ -mia, 'in ɔ gbaa dudu gbu. ɔmɔ, ɔ bhua -Lagɔ -gbɛ, ɔ -gali nyima weee 'yu. ³² -We ɔ 'yia, -we ɔ 'nua, we -gugbu ɔ gbaa. 'In nyime yabhogbo ɔ 'ɲwɔ ɔ gbu dayigu -yo. ³³ -ɔ -ka ɔ gbu dayigu -yɔɲwɔ, mɔ slolua nu, -we -Lago gbaa, gbuzɔnu -wa. ³⁴ Nii, ɔ -Lago -ka tie, -Lagɔwɛ ɔ gbaa, -we ka gbu -wa, -Lago nyɛa ɔ ɔ Zuzu kplo! kplo! ³⁵ Dide -Lago -kali ɔ 'Yuu zɛ, 'in ɔ ka ɔ 'tite ɔ kwɛɛ zu -lu weee -gu. ³⁶ -ɔ -ka ɔ 'Yu dli -gu zu, ɔ ka 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka. Nii, -ɔ' ɔ zua ɔ 'Yu 'nɔɲwɛ, ɔ 'na 'ka 'yliyɔgagie 'yi. -Lagɔ ɔ 'cɛ zɔ ɔ tua.»

4

-Zezu -yo Samaliɲwɔ

¹ -Mɔ 'biɲ, Falizinyima ka 'nu nu, nyima duun mi -Zezu 'biyida ɔ

'ka wa batizee we -zi Zaan. ² (Nii, we 'ni ɔ dɛ, ɔ 'binɔnya batizea nyima). Da -Zezu yibhelia we 'ji, ³ -bha ɔ 'bhua Zudee, 'in ɔ yia Galilee lu mni.

⁴ ɔ 'ka Galilee mni, we mi nu, ɔ -di Samalii -dudu 'wu. ⁵⁻⁶ Da ɔ mia Samalii -dudu -gu 'plida, 'gbe yabhlo wa laa Sikaa, -bha ɔ nyina we nukple. Wee gbe mia, da *Zakɔbu ka bhaa dudu kibhe, 'in ɔ yia -bha -klo 'bhlu, wee dudu -we ɔ 'nyɛa ɔ 'yu *-Zezɛfu, we kwesi we mia. -Zezu sia nɔnɔe kwɛɛ, 'in ɔ yia wee -klo -yo ladi. Nii, 'ylobagbu -wa.

⁷ -Bha Samaliɲwɔ yabhlo yia 'nyu 'plia, 'in -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'nye 'mi 'nyu in 'ka 'ma.» ⁸ (Nii, ɔ 'binɔnya ka lililu zɔa mni 'gbe nukple.)

⁹ ɔ 'ɲwɔ nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -Mi Zuifu zalia -ami Samaliɲwɔ 'nyu yi?» Nii, Zuifu -yo *Samalii -nyuma'a* 'nɔnnu 'wola.

¹⁰ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A 'ni -Lagɔ wlawlalu -yi, 'in a 'ni -ɔ mia aun 'nyu -zlaida -yi. A -ka yaa we 'ji -yi, ama yi yaa ɔ 'wlawlonyu -zalia, 'in ɔ 'ka we aun 'nye.»

¹¹ ɔ nɛɛ: «Na -Kanyo, -in 'ni floko kwɛɛ -ka, 'in -klo -to 'wu, sa -in 'ka 'mi wee 'wlawlonyu 'nye?» ¹² -Amiaa dukpas Zakɔbu 'bhlu wee -klo, ɔ 'dɛ ka we 'nyu 'ma, we -yo ɔ 'yua -yo ɔ 'nɔɔlii -gnɔ -zlo. -Mi dli 'wu nu, -mi 'yia -mi -zia ɔ yi?»

¹³ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Nyime ɔ -ka nyu ni 'ma, 'nyumatɔ yia ɔ 'bhaa lu. ¹⁴ Nii, 'nyu -we na yia wlaa, nyime ɔ -ka we 'ma, 'nyumatɔ 'na 'ka 'maslɛɛn ɔ 'bha. 'In wee 'nyu zɛa ɔ 'wu 'wlawlonyu, da 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, we bhua.»

¹⁵ ɔ 'ɲwɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyo, 'nye 'mi wee 'nyu, 'nyumatɔ yi -slɛɛn 'mi 'bha, in yi 'maslɛɛn -sɛli 'nyu 'plia yi.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «A mni amaa 'lowli laa, a -yo ɔ 'so 'ka yi.»

* 4:9 Zuifu 'ni mneni wa 'ka Samalii -nyumaa kna kwɛzi.

17 ɔ nɛɛ: «In 'nɪ 'lowli -ka.»

ɔ nɛɛ: «Gbuzɔnu a gbaa, nu, a 'nɪ 'lowli -ka. 18 Nu, a 'yɪ 'lowlia gbu. - Mɔmɔ a -yɔ ɔ 'sɔ mia dɛ nɪ, ɔ 'nɪ amaa 'lowli. Gbuzɔnu -wa.»

19 ɔ ɲwɔnɔ nɛɛ: «Cun, na -Kanyɔ, in -yɪ we 'ji nu, -Lagɔgbu -falpanyɔ -in -mia. 20 -Gɔgɔ 'kadu nɪ 'wlu - amiaa dukpasɪ bubɔ bhaa -Lagɔ, 'in amia nɛɛ: -Zeluzalemɔ wa 'kaa -Lagɔ bubɔ.»

21 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Bhɔɔ, a zu 'mɪ dli -gu. Bhla yabhlo yia bɛa, we 'nɪ -gɔgɔ 'kadu 'wlu, 'in we 'nɪ -Zeluzalemɔ wa 'ka Dide -Lagɔ bubɔ. 22 Nu, amia *Samalii -nyuma, -we a bubɔa, a 'nɪ we -yɪ. 'In -we -amia Zuifu bubɔa, -a -yɪ we. -We ka gbu -wa, Gbɔwɔsanyɔ mia, Zuifu -gbe ɔ bhɔa. 23 Nu, bhla -we nya -wa bubɔa Dide -Lagɔ tikli, wa 'kaa ɔ bubɔ Zuzu nya sazɔnu sa, we bhla ka cɪpa, 'in we ka nyɪ. Nu, we 'sasɔkpa -nyumaa da -Lagɔ talia, wa 'ka ɔ bubɔ. 24 -Lagɔ mɪ Zuzu nya. -Wa 'kaa ɔ bubɔ, wa bubɔ ɔ Zuzu nya sazɔnu sa.»

25 ɔ ɲwɔnɔ nɛɛ ɔ -yla: «In -yɪ we 'ji nu, Mesi yia yia. (We ji -wa -Lagɔ -Bhasanyɔ.) ɔ -ka yɪ nɪ, mɔ yia we 'dɛ weee 'wɔsɪsɪa.»

26 ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɔ mia da aɪn -yla gbada.»

27 -Bha -bhlokpade ɔ 'bunɔnya yia lɔ. 'In wa yia -Zezu -yɔ ɲwɔnɔ yabhlo -yɔyɪ 'dɪ -sada. 'In we yia wa ɲwegaga -subhali, -zugba wa gba -mɔ dli zɔɛ: «Lɛɛ -lu ɔ yɪbhali ɔ ɲwɔnɔ? Lɛɛ -gbu ɔ gba ɔ -yla?» Nu, 'sasɔkpa -layɪbhaweli nɪ 'nɪ nyɪme yabhlogbɔ ɲwɛɛ 'tla.

28 Tɔn, ɔ ɲwɔnɔ tia -bha ɔ 'nyu -nyida, 'in ɔ yia 'gbe nɔkplɛ pla. ɔ nɛɛ nyuma -yla: 29 «A yɪ! A yɪ -nya, a 'ka nyɪme yabhlo 'yɪ! Mɔ gbaa na lɛnɔgbu weee. We 'wlu sa mɔ -wa -Lagɔ -Bhasanyɔ.» 30 Tɔn, wa yia 'gbe nɔkplɛ 'tla, 'in wa yia -Zezuu gbɛgbɛɪn mɪnɪ.

31 We bhla, ɔ 'bunɔnya mɪ ɔ bhub -hoeda ɔ 'ka li. 32 'In ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Lililu -we in 'kaa li, a 'nɪ we -yɪ.»

33 'In ɔ 'bunɔnya nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyɪɪ: «Aya! Nyɔɔ 'nyɛ ɔ lililua?»

34 ɔ nɛɛ wa -yla: «Na yoopanyɔɔ dɔmagbuɔ 'nɔɲwɛzɔzɔɛ -yɔ ɔ lub -hoo 'wlubhabhie, mɔ -wa na lililu. 35 Amia, a nɛɛ nu, we -tɔ 'wɔ 'cɔ -mɔna, 'in -luu -dɪdɪ bhla 'ka nyɪ, -amɪ nɛɛ aɪn -yla, nu, we -dɪdɪ bhla ka -slɛɛn nyɪ. A -talɪ kpaa -gu, we 'ya ka zalɪ. 36 ɔ -ka -luu -dɪdɪnyɔ nya -mɪ, ɔ ka ɔnɔ -tɔnɔ 'yɪ. Nu, ɔ mɪ nyuma 'wluɔgwɪlɪda, 'yɪyɔɔɔɔɔɔ -we 'nɪa bhloluda -ka, -Lagɔ 'ka we wa 'nyɛ. 'In we glɔglɔnyɔ -yɔ we -dɪdɪnyɔ 'ka 'mɔna li dabhlo. 37 Nu, nine yabhlo nɛɛ: «Nyɪme yabhlo glɔa, 'in nyɪme -putu dia.» Gbuzɔnu -wa. 38 Kpaa -we 'wɔ a 'nɪa lubho nɔ, -mɔ in tiea aɪn we -luu -dɪdɪ bhla. Tɔlɔa ka -mɔ lubho nɔ, 'in wa yia sɪa. 'In -amia yia we 'wɔ -tɔnɔ.»

39 -Mɔɔ 'bigɔ, ɔ ɲwɔnɔ gbag -baweli -gu Samalii -nyuma duun zɔa -Zezu dli -gu. ɔ nɛɛ wa -yla: «ɔ nyɪme nɪ gbaa 'mɪ -yla na lɛnɔgbu weee.» 40 We 'dɛɛ 'gbu, Samalii -nyumaa -zlo yia -Zezuu -gbe yɪ. 'In wa yia ɔ -bɛlɔ -yɔpali, ɔ -yɔ wa 'ka -tɔ. ɔ li -bha 'yɪ 'sɔ.

41 'In tɔlɔa yia wa -gu -bho dliɔzɔɛ nya, ɔ 'dɛɛ ɲwɛɛ wɛli 'gbu. 42 Wa nɛɛ ɔ ɲwɔnɔ -yla: «We 'nɪ -slɛɛn amaa wɛli -bhlogbɔɔ 'gbu -a yɪ ɔ dli -gu zɔ. Nu, -amiaa 'dɛ ka ɔ ɲwɛɛ wɛli 'nɔ. Nu, -a -yɪ -slɛɛn we 'ji nu, mɔ -wa dɔdɔgbu -nyuma weee Gbɔwɔsanyɔɔ 'dɛbhie.»

-Zezu jipea nyɪme 'kadu yabhloo 'yɪ

43 -Zezu li -bha 'yɪ 'sɔ, we tanɔɔ zli, 'in ɔ yia ɔ 'yoo bhli, ɔ 'ka Galilee -dɔdɔ -gu lɔ mɪnɪ. 44 (Nu, -Zezuu 'dɛ ka gba nu, wa'a zɔ -bha -Lagɔgbu -falpanyɔ ɔ 'dɛɛ -zɔɔ.) 45 Tɔn, ɔ ny -nia Galilee, 'in nyumaa -zlo yia ɔ yoo -saa yɪ. -We ka gbu -wa, gwɛdigbu

o nua le -Zeluzalem 'Wuzitiylu 'fetu bhla, wa ka -bha 'yi.

⁴⁶ 'Bhie o yia Kana lu mni, Galilee -dudu -gu, da o 'bhilitia 'nyu nu 'wola. Nu, *Ewloduu nyime 'kadu yabhlo mia Kapenaumu, o 'yu ka gu -yo. ⁴⁷ O 'nua nu, -Zezu ka Zudee 'bhv, o ka Galilee mni, 'in o nyime yia Kana mni, o 'ka o 'yi. O nynia o -gbe, o nee o -yla: «-Na zukpa -wa! -A mni Kapenaumu, -in 'ka na 'yu jipe, o yi ti.»

⁴⁸ -Zezu nee o -yla: «We 'ni gwedigbunya 'wobhu, a 'ni mneni a 'ka 'mi dli -gu zu.»

⁴⁹ O nyime 'kadu nee o -yla: «Na -Kanyo, -a mni -mo, na 'yu yi ti.»

⁵⁰ O nee: «Mni -budunwee, nu, -na 'yu ka 'pu.»

'In o nyime yia -Zezu weli dli -gu zu, 'in o yia o -budunwee mni. ⁵¹ O mi mnida, 'in o -yo o zo yua yia gbeli 'yloogbu. -Maa nee o -yla: «-Na 'yu ka 'pu.»

⁵² 'In o yia wa layibhae: «'Lee, bhla -mumu nya o yili 'waa?»

Wa nee: «Zubha 'ylogbagbuu 'lelu tianu nya o 'pua.»

⁵³ O 'yuu dide yia we 'jiyibheli nu, wee bhla -bhlokpade nya, -Zezu gbaa o -ylae: «-Na 'yu ka 'pu.» -Bha o -yo o -budunwee -nyuma weee zu -Zezu dli -gu.

⁵⁴ Wee gwedigbuu 'sonu o nua de le o Zudee -bhoda, o 'ka Galilee mni.

5

*-Zezu jipea guzonyo yabhlo *Nyapeyli nya*

¹ -Muu 'bigu, Zuifuu 'feti yabhlo nynia, 'in -Zezu yia 'woso, o 'ka -Zeluzalem mni. ² Nu, -mo -Zeluzalem, klolo 'kadu yabhlo mi -bha, 'mu wa laa Bhlabhle Klolo. -Bha wee klolo kwesi, 'nyu yabhlo mi -bha, 'mu wa laa zuifuweli 'wu Betesida. Nu, paluu bhu gbu gbelia we. ³ Nu, guzonyaa -zlo slu we -yo la: 'lola nya klaa, 'tigitiginya klaa, we -yo zolaslanya mi -bha. [Nu, 'nyuu zuklu wa mia woda. ⁴ -We

ka gbu -wa, bhla toba nya, 'anzi sibhla wee 'nyu lu la, 'in we zuklua we 'klu. 'In o -ka -mo -bho tia, guo gu -we -ka o -yo -mi, 'in o pua.]

⁵ Nu, wa glaa, nyime yabhlo ka gu -yo, we -zu glu -bhlo 'ya kugbua le gbeta ni. ⁶ Da -Zezu 'plila -mo, o 'yia o, 'in o yia 'nu nu, wee gu ka o -yo -gwle. O bea o -yo, 'in o yia o layibha: «-In 'yibha -in 'ka 'pu?»

⁷ 'In o guzonyo yia we 'bigupalae: «Na -kanyo, 'nyu -ka zuklu, nyime o 'kaa -mo 'mi 'pa, o 'ni -mi. Bhla in 'ka 'woso, nyime yabhlo ka 'mi 'yugali.»

⁸ -Zezu nee o -yla: «-So 'wu! -In 'bhu -na -bita 'wu, -in mni.» ⁹ -Bha -bhlokpade, o nyime 'pua, o -soa 'wu, o 'bhua -bita 'wu, 'in o yia mni.

Nu, *Nyapeyli nya we nua le. ¹⁰ -Bha Zuifuu 'yugalnya gbaa o wa jipea -yla: «Nu, -zeen mia, Nyapeyli -wa. 'In -amaa tite nee, -in 'ni mneni -in 'ka -na -bita 'wobhu, -in 'ka no.»

¹¹ O nee wa -yla: «Nyime o jipea 'mi, o nee 'mi -yla: «-In 'bhu -na -bita 'wu, -in 'ka mni.» »

¹² -Bha wa 'yibhaa o lae: «Nyoo gba -mi -yla, 'bhu -na -bita 'wu -in mni?» ¹³ Nu, o nyime o jipea o, o 'ni o -yi. Nu, -Zezu ka o 'yigwe lamnonu, nyuma -zu -bhaa 'gbu.

¹⁴ -Muu 'bigu, -Zezu plaa -Lagobudu 'kadu zu, o 'yia o -yo, 'in o nee o -ylae: «-In ka -sleen 'pu, -in 'na nonu 'masleen gbonyuu le -nie. We 'ni -mumu, -we yia -mi yia, we -nyu 'yli.»

¹⁵ -Bha o nyime mni, 'in o nee Zuifu -ylae: «-O pua 'mi ni, -Zezu -wa.» ¹⁶ Nu, Nyapeyli nya o jipea nyime, we 'dee 'gbu wa yia o -yowosolu, wa 'ka o siali.

¹⁷ Nu, -Zezu nee wa -yla: «Bhla weee nya, na Dide mi lubho noda, o 'bhisa -ami mi 'yaa lubho noda.» ¹⁸ We 'dee 'gbu Zuifuu 'yugalnya yia o -yowosolu, wa 'ka o 'bha. We 'ni wa Nyapeyli -bhlogbo o 'ni 'nuywe zuu gbu, o nee 'ya nu, -Lago -wa o Dide, 'in o yibhola o 'de -Lago.

-Zezu wlaa 'yliyogagie

19 -Zezu 'palia we 'bıgv ɔ nɛɛ: «Nı, in nɛɛ aın -yla gbuzɔnɔ saɛ: 'Yuu 'debhlo 'nı mneni ɔ 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnɔ, nı, -we ɔ 'yia ɔ Dide lɛnɔda, we 'dekpɔa ɔ nɔa lɛ. -We Dide nɔa lɛ, 'mɔ 'Yu nɔ 'yaa lɛ. 20 Nı, Dide -kalı ɔ 'Yuu zɛ, 'in ɔ slolua ɔ ɔ lɛnɔgbɔ weee. Cın, gbɔ 'kadı -we 'yia -we -zia -we a 'yia, 'mɔ ɔ yia ɔ -slolua, 'in we 'ka aın ɲwɛgaga -sɔbhali. 21 Sa Dide ganɔa tɪtlɪnya, 'in ɔ nyɛa wa 'yliyogagie, 'sa -bhlokpade 'Yu nyɛa 'yliyogagie nyuma -wa ɔ 'yibhaa ɔ 'ka we 'nyɛ. 22 Dide'e 'bhu nyımɛɛ -yɔgbɔ 'wɔ, ɔ ka we 'dɛ weee ɔ 'Yu yoo 'nyɛ, 23 'in nyuma weee 'ka 'Yu 'nɔɲwɛ zɔ ɔ Dide 'bhisa. -ɔ 'nı 'Yu 'nɔɲwɛ zɔ nı, ɔ Dide, -ɔ tiea ɔ, ɔ 'nı -mɔɔ 'nɔɲwɛ zɔ.

24 «In nɛɛ aın -yla gbuzɔnɔ saɛ: - ɔ -ka na wɛlɪ yukwli pɔlɔ, 'in -ɔ tiea 'mı, ɔ 'ka ɔ dli -gv zɔ, ɔ ka 'yliyogagie -we 'nia -bhlooluda -ka. Gbɔdɪɪe 'na 'ka ɔ -nɔ nya -mı. Nı, ɔ ka tɪtlɪe 'wɔbhɔ, 'in ɔ yia 'yliyogagie 'wɔplɪɪ. 25 In nɛɛ aın -yla gbuzɔnɔ saɛ: da tɪtlɪnya 'kaa -Lagɔɔ 'Yuu wɛlɪ 'nɔ, 'in -wa yia we 'nɔa, 'yliyogagie wa yia 'yia, we bhla ka cɪpa, 'in we ka nɲni. 26 Sa Dide kaa 'yliyogagie 'wɔ, 'sa 'Yu kaa 'yliyogagie 'wɔ. Nı, Dide 'nyɛa we ɔ 'Yu. 27 'In ɔ yia ɔ 'Yu se 'nyɛ, ɔ 'ka nyımaa -yɔgbɔ 'wɔbhɔ. -We ka gbɔ -wa nı, ɔ mı *Nyımɛɛ 'Yu nya. 28 Gbɔnya nı 'na sɔbhali aın ɲwɛgaga -nı. 29 We bhla mı yida, da tɪtlɪnya weee -wa wa 'bhlu, wa yia ɔ wɛlɪ 'nɔa, 'in wa 'ka wa gbawla 'wɔtla. -Wa nɔa gbɔ -zɔnɔ lɛ, wa -ka tɪtlɪnya glaa 'wɔsɔ, 'yliyogagie wa yia 'yia. 'In -wa 'nia gbɔ -zɔnɔ lɛnɔ, wa -ka 'wɔsɔ, gbɔdɪɪe yia wa -nɔ nya -mia.

-Zezuu gbɔdayınya

30 «Nı, in 'nı mneni in 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnɔ na 'dɛ nya. Sa Dide gbɔa, 'sa na bhua nyımaa -yɔgbɔ 'wɔ, we 'gbɔ, na gbɔwɔbhuhue mia tɪklı. -We ka gbɔ -wa, 'in -tali

na 'dɛɛ dɔmagbɔɔ da, -ɔ tiea 'mı, ɔ dɔmagbɔɔ da na talia.

31 «We -ka na dɛ mı na gbɔdayınyɔ nya, -we na yia gbɔa, a 'na 'ka we la gbuzɔnɔ. 32 Nı, na gbɔdayınyɔ yabhlo mı -bha. 'In, in -yi we 'ji nı, -we ɔ gbɔa na daa gbuzɔnɔ -wa. 33 Na 'gbɔ a yia nyıma tie Zaaan -gbɛ, wa 'ka ɔ layıbha. -We ɔ gbɔa aın -yla na daa, gbuzɔnɔ -wa. 34 -Amı, in 'nı we gbɔ -ka, nyımɛ 'ka na gbɔdayınyɔ -zɛ. Nı, Zaaan gbɔ na gbɔa aın -yla, a 'ka gbɔ 'wɔbhɔɔ gbɔ -wa. 35 Zaan 'wɔba lɪlnapɛ, 'in a yia ɲwnu a 'ka 'mɔna lɪ ɔ san 'wɔ, bhla -bhlo nya. 36 Nı, in ka gbɔdayınyɔ yabhlo -ɔ 'yia -ɔ -zia Zaan. Sa wa 'kaa we 'jıyibheli nı, Dide tiea 'mı, mɔ -wa nı, lubho -we ka 'gbɔ ɔ yia 'mı tie, in mı we nɔda. 37 'In ɔ Dide -ɔ tiea 'mı, ɔ 'dɛ mı na gbɔdayınyɔ nya. Nı, a 'nı -slɔ ɔ wɛlɪ 'nɔ, 'in a 'nı -slɔ ɔ 'klɔ 'yı. 38 ɔ wɛlɪ 'nı aın 'wɔ -mı, -ɔ ɔ tiea, a'a zɔ ɔ dli -gvɔ 'gbɔ. 39 -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ a talia, 'yliyogagie -we 'nia bhlooluda -ka, a 'ka we 'yı we nɔkplɛ. Nı, gbuzɔnɔ -wa, wee wɛlɪ dɛ gbɔa na -gvɔgbɔ. 40 'In a'a yı na -gbɛ, a 'ka 'yliyogagie -zɔnɔ 'yı.

41 «In 'nı nyımaa 'ɲnı kwalıe datalıda -mı. 42 Nı, in -yi aın, in -yi we 'ji nı, -Lagɔɔ zekalıe 'nı aın 'wɔ -mı. 43 -Amı -mɔmɔ yia na Didee 'ɲnı nya, a'a ɲwnu na gbɔ -yɔ, 'in nyımɛ -putu -ka yı, ɔ 'dɛɛ 'ɲnı nya, ɔ gbɔ a ɲwnua -yɔ. 44 'Nı kokwalıe da a talia, nı, -Lagɔ -bhlogbɔɔ 'ka amıaa 'ɲnı 'ylımanı, a'a -talı -mɔɔ da. -We mı daa 'gbɔ, a'a zɔa 'mı dli -gv. 45 'Lee, -amı yia aın gbɔ dılia -Lagɔ 'yü yı? -Innya, we 'nı -amı yı aın gbɔ dılia -Lagɔ 'yü, nı, a ka Moızı dli 'wɔ dı, mɔ yia aın gbɔ dılia. 46-47 A -ka yaa Moızı dli -gv zɔ nı, -zugba a ka 'mı dli -gv zɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbɔa? -We ka gbɔ -wa nı, Moızı ka na daa cɛlɪ -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ nı, -we ɔ cɛlɪ a 'nı we dli -gv zɔ, we 'dɛɛ 'gbɔ a'a zɔa na 'dɛɛ wɛlɪ dli -gv.»

6

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ -Muu 'bɪgɔ, -Zezu mɪa Galilenyu kwesi, 'in ɔ yia wee 'nyu 'wɔdɪ. (Nu, wee nyu mɪa, 'mɔ wa la 'yaa Tibeliadi). ² 'In nyumaa -zlo yia -Zezu 'bɪ yi, nu, gwɛdigbu ɔ nɔa lɛ nyumaa jipee nya, wa ka we -yɔyɪ 'gbɔ. ³ -Bha ɔ -gblaa -gɔgɔ yabhlo 'wlu, 'in ɔ yia -mɔ ladi, ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya 'sɔ. ⁴ Nu, Zuifɔv *Wɔzɪtɪylɪ 'fɛtɪ ka ɔpa. ⁵ -Zezu -talia -bha tɔɔn, 'in ɔ yia nyumaa -zlo -yɔyɪ ɔ -gbɛ yida, 'in ɔ nɛɛ Filipɔ -ylɛ: «Da -a 'ka 'floo zɔ, 'in nyuma nɪ 'ka lia?» ⁶ -We -Zezu 'kaa lɛnɔ, ɔ 'dɛ -yi we. Nu, la ɔ ylaa Filipɔ, we 'gbɔ ɔ yia we ɔ layɪbha.

⁷ Filipɔ nɛɛ: «Aya! 'Cɔ gbetaa lubhoo 'pɛnɪgwɛzɪi 'dɛbhie nya, -a 'nɪ mneni -a 'ka 'floo zɔ, 'in wa 'dɛ weee 'ka li -sɛsɛ.»

⁸ -Zezuu 'binɔnya yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Andlee, Simɔ Pielu bheli -wa. ɔ nɛɛ: ⁹ «Nukpasuyu yabhlo mɪa da, ɔ ka *lɔzɪfloo gbu -yɔ zibhi 'sɔ kwɛɛ. Zibhinya -yɔ 'floo nya nɪ 'nɪ 'wɔzu, wa 'dɛ weee 'ka li. We 'nɪ muɔ?»

¹⁰ -Zezu nɛɛ ɔ 'binɔnya -yla: «A 'tɔlɔ wa, wa -dɪ la.» Nu, wee da mɪa, -petu -zu -bha. Waa nyuma -dɪa la, wa nɪni nukpasiaa 'wlu glɔ bhlo 'wlu gbu (5.000). ¹¹ ɔ 'bhua 'floo 'wɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, -wa mɪa ladɪda, 'in ɔ yia we wa 'wɔla dlili. 'Sa ɔ dlili 'yaa wa zibhi 'wɔla, 'in wa yia li wa dlu da. ¹² Da wa 'dɛ weee lɔa nɪ, 'in -Zezu nɛɛ ɔ 'binɔnya -yla: «A 'bhu we pnu la, a -yɔ we yi, we 'ya yabhlogbɔɔ yi mɔɔ.» ¹³ Wee 'floo gbu nyuma lia, 'in wa yia lɔ. We pnu -we -tɔa 'wɔ, 'mɔ ɔ 'binɔnya 'bhua la, mɔ yea -cɪcɛ kugbua lɛ 'sɔ.

¹⁴ Gwɛdigbu ɔ nɔa lɛ, wa 'yia we -yɔ, 'in wa nɛɛ: «Gbuzɔnɔ -wa, -Lagɔgbuɔ -falpanyɔ -ɔ 'kaa yi nɪ, 'mɔ ɔ -mɪa.» ¹⁵ -Zezu -yi we 'ji nu, wa 'yibha wa 'ka ɔ 'wɔbhu -gla nya, wa 'ka ɔ wa 'wlulapɪlɪnyɔ -zɛɪ. We 'dɛɛ

'gbɔ ɔ yia wa gwevla, 'in ɔ 'dɛbhlo yia -gɔgɔ 'wlu mɪ.

-Zezu nɔa 'nyu -gɔ

(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

¹⁶ Jibhe zɔa, -bha ɔ 'binɔnya kwlia -gɔgɔ 'nyu kwesi. ¹⁷ -Bha wa -bhoa 'glɔ 'wɔ, wa 'ka 'nyu 'wɔdɪ, 'in wa 'ka Kapɛnaumu mɪ, -zugba -Zezu 'nɪ -slɔ wa glaa -mɪ, 'in sabɔ yia bɛ. ¹⁸ Nu, 'nyuu -gbɔgbɔ yia zuklue bhli, -pɪpɛ 'kadɔ mɪ 'plɪdaa 'gbɔ. ¹⁹ We bhla, kilomɛtɪ gbu, kilomɛtɪ gbelibhlo wa nɔa lɛ -mɔ 'nyu -gɔ. Nu, wa mɪ 'nyu 'wɔdɪda, 'in wa yia -Zezu -yɔyɪ yida wa gbɛgbɛɪn 'nyu -gɔ -nɔnɔe nya. -Bha wa nɔa nyanɔ. ²⁰ 'In -Zezu nɛɛ wa -ylɛ: «-Amɪ -wa. A 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ.» ²¹ ɔ 'binɔnya 'yibha wa 'ka ɔ 'wɔbhu 'glɔ 'wɔ. Tɔɔn, mɔ wa mɪa mɪda, 'in wa 'glɔ yia -bhaa dɔdɔ yɪ.

²² Zɪ zlia, nyumaa -zlo -wa -tɔa 'nyuu kakpe yabhlo -gɔ, 'in wa yia we 'jiyibheli nu, 'glɔ -bhlogbɔɔ mɪa -bha. 'In nyuma -yi we 'ji nu, -Zezuu 'binɔnya ka 'glɔ 'wɔbho, 'in wa yia mɪ, -zugba ɔ 'nɪ wa glaa -mɪ. ²³ -Slɛɛn, nyuma -wa 'bhua Tibeliadiɔgbɛ nukplɛ, 'in wa yia 'glɔ tɔlɔa 'wɔbho, 'in wa yia mɪ. Wa mɪa, da Nyumaa -Kanyɔ bhuhboea -Lagɔ, 'in nyumaa -zlo yia 'floo li, 'in wa yia -bha nɪni. ²⁴ Nyumaa -zlo mɪa -bha, wa yibhelia we 'ji nu, -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya 'nɪ -bha -mɪ, wa -bhoa 'glɔnya 'wɔ, 'in wa yia -Zezu 'yɪ 'bɪ lanɔnɔa mɪ Kapɛnaumu.

-Zezu -wa 'floo -we nyɛa nyuma 'yɪlyɔgagie

²⁵ Wa ylia -Zezu kakpe -putu -gɔ, 'in wa nɛɛ ɔ -yla: «*Wlabi, 'lee, lebhla -in nɪni -selia?»

²⁶ -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «In nɛɛ am -yla gbuzɔnɔ sɛ: a ka 'floo li, 'in a 'nɪ lɔ -sɛ, we 'gbɔ a talia na da. We 'nɪ nu, na gwɛdigbunya in nɔa lɛ, we 'ji a 'nɔ 'wɔlaa gbu. ²⁷ Lililu -we nyumɔa, a 'na nɔnɔ we 'gbɔ lubho -nɪ. Nu, lililu -we gwɛla, 'in we nyɛa

nyume 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, a nu we 'gbu lubho. Wee lililu ni, Nyumee Yu yia we ain 'nyea. Nu, 'mo Dide -Lago zua o yibhelida -yo.»

28 -Bha wa 'yibhaa o lae: «'Lee, sa -a 'ka nu, lubho -we nania -Lago dudv, 'in -a 'ka we nua?»

29 -Zezu nee wa -ylae: «Lubho -we -Lago 'yibhaa a nu, mu -wa -o o tiea, a zu o dli -gv.»

30 Wa nee o -yla: «Gwedigbu -mumu -in 'ka lenv, -a 'ka -yoyi, 'in -a 'ka -mi dli -gv zua? Sa -in 'ka nua? 31 Nu, da -amiaa dukpası -dili bhaa da beblee la -bhlo -bhlo, wa ka *manı li. 'Sa we mia celida -Lagosebhe 'wue:

<'Floo -we 'bhua yali,
o ka we wa 'nye,
wa 'ka we li.»

32 O nee: «In nee ain -yla gbuzonu sae: o 'nyea ain yali 'floo ni, we 'ni Moizi: nu, na Dide nyea ain yali 'floo 'zayli. 33 Nu, -we ka gbu -wa, -Lago nu 'floo mia, mu -wa -o 'bhua yali, 'in o nyea dudvgv -nyuma 'yliyogagie.»

34 -Sleen, wa nee o -yla: «-Amiaa -Kanyo, wee 'floo mia ni, 'nye we -ain 'yli weee nya.»

35 -Bha -Zezu gbaa wa -ylae: «Nu, 'floo -we nyea nyume 'yliyogagie, -ami -wa. -O -ka na -gbe yi, nwa 'na 'ka 'masleen o 'bha. 'In -o -ka 'mi dli -gv zu, 'nyumatv 'na 'ka 'masleen o 'bha. 36 Nu, in ka we ain -yla gba: amia, a ka 'mi 'yi, 'in a'a zu 'mi dli -gv. 37 -Wa weee na Dide nyea 'mi, na -gbe wa yia yia. 'In nyoo nyoo yia na -gbe, in 'na 'ka o 'pipee viteli. 38 Nu, in 'ni yali 'bhu in 'ka na 'dee dumagbu lenva yi, -o tiea 'mi, -mo dumagbu in yia lenva. 39 -O tiea 'mi, o dumagbu -wa nu, nyuma o 'nyea 'mi yoo, in 'na mnonu wa 'yabhlogbo -ni. Nu, dudv bha zli, in -solv wa 'wu tltinya glaa. 40 Cun, na Didee dumagbu ni: -wa -ka 'Yu 'yi, 'in wa -ka o dli -gv zu, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu wa yia,

'in dudv bha zli, in -solv wa 'wu tltinya glaa.»

41 Toun, Zuifu yia -Zezu -yo nwanwenie bhli, -we ka gbu -wa, o nee nu, o mi 'floo -we 'bhua yali nya.

42 Wamia nee: «-O mia de ni, -Zezu -wa. We 'ni muu? -A -yi o dide -yo o 'nyaa. Nu, *-Zezefuv 'yu o -mia. Sa o gba -sleen nu, yali o 'bhua?»

43 -Bha -Zezu 'palia wa weli 'bigve: «A 'na 'nwanweni a 'dekpu nyidi -ni. 44 Nu, nyume yabhlogbo 'ni mneni o 'ka na -gbe yi, 'mu we 'ni nu, na Dide -o tiea 'mi, mo gbize o 'wu. 'In -o -ka na -gbe yi ni, dudv bha zli, 'in na solva o 'wu tltinya glaa. 45 -We mia celida -Lagobvu -falpanyaa 'sebhe 'wu, mu ni: <-Lago yia wa 'de weee gbu -slolua. Nyuma weee -wa nua na Didee weli, 'in -we o slolua, 'in wa nwanwa we -yo, ma yia na -gbe. 46 Nu, -o 'bhua -Lago -gbe o 'debhlogbo 'yia Dide. We 'ni mo 'wubhu, nyume yabhlogbo 'ni -slv Dide 'yi. 47 In nee ain -yla gbuzonu sae: nyume -o zua 'mi dli -gv, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, we mi o -nu nya. 48 Nu, 'floo -we nyea nyume 'yliyogagie, -ami -wa. 49 Da beblee mia, amiaa dukpası ka -mo *manı li, we mi 'sa 'bhie, 'in wa yia tli. 50 Nu, -mu -ka wee 'floo -we bhua yali ni, nyume -o -ka we li, o 'nia tlia yi. 51 In nee, 'floo -we 'bhua yali, -we wlaa 'yliyogagie, -ami -wa. Wee 'floo mia, nyume -o -ka we li ni, 'in o yia 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka. Nu, 'floo na yia wlaa, mu -wa na yice, 'mu na yia wlaa dudvgv -nyumaa 'yliyogagiee 'gbu.»

52 -Bha Zuifu kpikpelie sumania 'wu, 'in wa nee: «'Lee, sa nyume ni 'ka o yice -ain 'nye lililu 'bhisaa?»

53 Toun, -Zezu nee: «In nee ain -yla gbuzonu sa nu, a 'ni Nyumee 'Yuu yice li, 'in a 'ka o 'pon 'ma, 'yliyogagie 'na 'ka ain 'wu -mi. 54 Nyume -o lia na yice, 'in -o maa na 'pon, o ka 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka. 'In dudv bha zli ni, -ami na

solva o 'wu tlitlinya glaa. ⁵⁵ Nu, na yice mia lililu -zonu -wa, 'in na 'pion mia, 'mamalu -zonu -wa. ⁵⁶ Nyime o -ka na yice li, 'in o -ka na 'pion 'ma, o mi 'mi 'wu, 'in -ami mi o 'wu. ⁵⁷ Sa Dide o tiea 'mi, o -gaa 'yliyo, 'in in yia 'yliyogagie 'yi o 'gbu, 'sa -bhlokpade o -ka 'mi lida -tu, 'in -moo yia 'yliyogagie na 'gbu. ⁵⁸ Nu, -we -wa 'floo -we 'bhua yali ni, mu nu: wee 'floo mia, we -yo amiaa dukpasu lilifloo 'ni 'wuwu. Nu, wamia ka tli. 'In nyime o -ka wee 'floo ni li, o mi 'yliyogada 'yli weee nya.»

⁵⁹ Nu, gbu weee -we mia de, -mo Kapenaumu *Lagobudu zo o -slolua we.

Nyima-zlo jlaa-Zezu 'bi

⁶⁰ Da -Zezuu 'binonya 'nua o weli, 'in wa glaa nyuma duun nee: «Nyoo mneni o 'ka o weli ni -yogwua? Wee weli ni 'ni 'te-se.»

⁶¹ Da -Zezu yibhelia we 'ji nu, -we o gbaa, o 'binonya mi we 'gbu 'hwuhweda, o nee wa -yla: «-We mia da ni, mu dia amiaa 'kua 'wu yi?

⁶² 'In da a -ka -sleen *Nyumee 'Yu -yoyi yali lommuda, sa a 'ka gbaa?

⁶³ Nu, -Lagoo Zuzu wlaa 'yliyogagie, we 'ni -muu ni, nyumee 'de -bhlo 'ni we mneni. Weli -we in gbaa da ain -yla, -Lagoo Zuzu nya in gbaa we, 'in we nyaa nyime 'yliyogagie. ⁶⁴ We mi 'sa 'bhie, nyuma talua mi an glaa, wa'a zo 'mi dli -gu.» Nu, we bhlili we gwedida, nyuma -wa 'nia o dli -gu zo, we -yo nyime o 'kaa o wla, wa 'ka o 'bha, -Zezuu 'de -yi wa. ⁶⁵ -Bha o gba 'yae: «We 'gbu in yia da ain -yla gba nu, nyime o Dide 'ni 'yoo 'nye o 'ka na -gbe yi, o 'ni we mneni.»

⁶⁶ We 'bhu we bhla ni 'wu, o 'binonya glaa, nyuma duun yia o 'bi 'bhu. Wa -yo o'o bhli -sleen 'yoo -bhlo. ⁶⁷ -Sleen, -Zezu nee o 'binonya kugbua le 'so -yla: «'In amia naa, amia 'ni 'ya 'yibha a 'ka mnui?»

⁶⁸ Simo Peli 'palia we 'bigu, o nee: «Na -Kanyo, 'lee, nyoo ka -gbe -a 'ka

mnua? Nu, weli -we nyaa nyime 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, -mi kwee we mia. ⁶⁹ Nu, -amia mia, -a ka dli zo, 'in -a yia we 'jiyibheli nu, -Lagoo -Mowlonyo o tiea, 'mo -in -mia.»

⁷⁰ -Zezu nee wa -ylae: «Amia nyuma kugbua le so mia de ni, -ami -saa -bha ain, we 'ni muu? Nu, ain glaa, nyime yabhlo mia *'Kuzuu -nu mo!» ⁷¹ O mia we gbada, Simo Isikaliotuu 'yu Zudas o saa 'hni. Nu, o Zudas mia, o mi -Zezuu 'binonya kugbua le 'so glaa, 'bhie, mo yia o wlaa.

7

-Zezuu bhelia 'ni o dli -gu zo

¹ -Muu 'bigu, -Zezu yia Galilee -dudu -gu mni, -zugba o plili 'gbenya 'wu. Nu, o 'ni 'yibha o 'ka Zudee -dudu -gu nyini, Zuifoo 'yugalunya mi o 'bhabhee 'kli 'yidaa 'gbu. ² Zuifo

-feti -we wa laa -fa -feti, we ka cipa, ³ 'in o bhelia nee o -yla: «-In 'bhu -seli, -in 'ka Zudee mni, 'in -na 'binonya 'ka -na lenugbu -yoyi.

⁴ Nyime o 'yibhaa nu, wa yibheli o, o'o zize o lenugbu. -Sleen, -in mi gbunya ni lenodaa 'gbu, -in -slolu -na 'de dudu -nyuma 'klu wa 'ka -mi -yoyi.» ⁵ Nu, -Zezuu bheliaa 'debhie 'ni o dli -gu zo.

⁶ 'In -Zezu nee: «-Ami mia, nanu 'yli -zonu 'ni -slo nyini. Amia, 'yli weee nanu 'yli amiaa -nu nya. ⁷ Dudu -nyuma 'ni mneni wa 'ka ain 'wonye, nu, -ami wa nyaa 'wu, -we ka gbu -wa, in ka wa lenugbu 'yiyolabhl, 'in in nee nu, wa lenugbu -nyu 'yli. ⁸ Nu, amia, a mni 'feti ni -gu. Nanu 'yli 'ni -slo nynii 'gbu, -ami 'na 'ka mni.» ⁹ O bhia -we mia de gbagbe, 'in o yia Galilee -tu.

¹⁰ Nu, o bhelia mnua wee 'feti -gu, 'in -Zezuu 'debhie yia -mo mni zizewiemu. O 'ni -zejila 'wu 'tla. ¹¹ Wa mi 'feti -sada, -zugba Zuifoo 'yugalunya nonu o 'yiliba, 'in wa gbaa: «Da o nyime ni mia?»

¹² -Bha nyuma duun kpelia ɔ -gu, talva nɛɛ: «Gbɔ -zɔnɔ ɔ nua lɛ», talva nɛɛ: «-Innya, we 'nɪ 'sa -mɪ, nyuma ɔ nua -dawli 'wɔ.» ¹³ Nɪ, wa mɪ Zuifɔ 'yugalinya sɔdaa 'gbɔ, ɔ 'kaa -Zezuu gbɔ gba -zejila 'wɔ, we -kanyɔ 'nɪ -mɪ.

-Fa -fetu 'yli nya -Zezu -slolua nyuma gbɔ

¹⁴ Da 'fetu 'yli ya 'sɔlɛ 'plia, -Zezu plaa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in ɔ yia -mɔ nyuma gbuslɔlue bhli. ¹⁵ -Bha njwegaga -subhalia Zuifɔ, 'in wa nɛɛ: «ɔmɔ nyumɛ 'nɪa 'sebhɛ 'kpia, 'lee, sa ɔ nɔ, 'in ɔ -yi 'sebhɛa?»

¹⁶ ɔ nɛɛ: «Na gbuslɔlue mia, we'e 'bhɔ na 'dɛɛ -gbɛ. Nɪ, ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ we bhɔa. ¹⁷ Nɪ, nyumɛ ɔ -saa dli ɔ 'ka -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛnɔ, 'ji ɔ yia we yibhelia nɪ, wee gbuslɔlue mia, -de -Lagɔɔ -gbɛ we bhɔɔ, 'in -de na 'dɛɛ 'njɪ nya na gbɔa. ¹⁸ Nyumɛ ɔ gbɔa ɔ 'dɛɛ 'njɪ nya, ɔ 'dɛɛ 'ylimanee da ɔ talia. Nɪ, nyumɛ ɔ talia ɔ tiea ɔ, -mɔɔɔ 'njɪ 'ylimanee da, gbɔzɔnɔ ɔ gbɔa, ɔ 'tɔbhɔ yo. ¹⁹ Moizɪ palia tite an -yla, we 'nɪ mɔɔ? 'In wee tite mia, an glaa nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ we 'nɔnjwe zɔda -mɪ. Nɪ, lɛɛ -lu ka 'gbɔ a 'ka 'mɪ 'bhɔa?»

²⁰ -Bha waa nyumaa -zlo gbɔa: «Zuzu 'nyuu kpaa -mɪ yɪ? 'Lee, nyɔɔ gba ɔ 'ka -mɪ 'bhɔa?»

²¹ -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Gwɛdigbɔ -bhlogbɔɔ in nua lɛ, mɔ subhalia dɛ a 'dɛ weee njwegaga. ²² Nɪ, Moizɪ ka aɪn knɪ -plaplie -slolu. ('In wee knɪ -plaplie mia, we 'nɪ Moizɪ -la we la, ɔ dɔkpasi* -wa.) We 'gbɔ, amia, *Nyapɛyli nyaoɔ, 'in a paa nɔkpasi knɪ 'wɔ. ²³ Amia -ka nyumɛ *knɪ 'wɔpa Nyapɛyli nya, Moizɪ tite 'nɔnjwezɔvɛɛ saa nɪ, -slɛɛn, -amɪ -ka nyumɛ -kpabhie jipe Nyapɛyli nya nɪ, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbɔ a palɪ 'mɪ -yɔ 'cɛa? ²⁴ Sa a yia -lu -yɔ, a 'na 'bhulu 'sa we -yɔgbɔ 'wɔ -nɪ, a 'bhu gbɔ 'wɔ sa tikli.»

-Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yɪ?

²⁵ -Bha -Zeluzalɛmɔ -nyuma talva gbɔɛ: «Nyumɛ ɔ ka da wa mia -talida wa 'ka ɔ 'bha, mɔ 'nɪ da -mɔ? ²⁶ Mɔɔ gbɔa -slɛɛn dɛ gbɔ -zejila 'wɔ, 'in wa'a -sa ɔ -gu! 'Ji -amiaa 'yugalinya yibhelia we nɪ, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -zɔnɔ yɪ? ²⁷ Nɪ, ɔmɔ, ɔ mia da, -a -yi ɔ 'bhɔlɔda da. 'In -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, ɔ -ka yɪ, da ɔ yia 'bhɔa, nyumɛ 'nɪ -bha da -yi.»

²⁸ Da ɔ mia nyuma gbɔ -sloluda -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, -bha ɔ 'kpia 'wɔ 'tɪɛɛ: «A nɛɛ nɪ, a -yi 'mɪ, 'in da in 'bhɔa a -yi -bha da. We mɪ 'sa 'bhie, we 'nɪ na 'dɛ nya in yɪ. Nɪ, ɔ tiea 'mɪ, ɔ mɪ tikli. Amia 'nɪ ɔ -yi, ²⁹ -amɪ in -yi ɔ, -we ka gbɔ -wa, ɔ -gbɛ na bhɔa, 'in mɔ tiea 'mɪ.» ³⁰ We 'dɛɛ 'gbɔ wa 'yibha wa 'ka ɔ kpa. Nɪ, ɔ 'yli 'nɪ -slɔ nynii 'gbɔ, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ kwɛzi.

³¹ Waa nyuma glaa, nyuma duun ka ɔ dli -gu zɔ. -Maa nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, ɔ -ka yɪ nɪ, gwɛdigbɔ nyumɛ nɪ nua dɛ lɛ, ɔmɔ -nɔ 'na 'ka -mɔɔ -zi.»

³² -We nyuma duun mia 'njwɔnjwɛda ɔ daa, Falizinyuma 'nɔa we, -bha *-Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ Falizinyuma tiea -mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ njwɛkɔnya wa 'ka ɔ kpa.

³³ -Zezu nɛɛ 'yɛɛ: «In -yɔ an 'sɔ mɪ -slɔ da bhla -slɛɛ nya, -mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ na yia lɔ 'bhitia. ³⁴ Nɪ, na da a yia -talɪa yia, 'in a 'nɪa 'mɪ 'yia yɪ, -we ka gbɔ -wa, da na mɪa, amia, a 'nɪ mneni a 'ka -mɔ mɪ.»

³⁵ -Bha Zuifɔ gbɔgbalia -ylɛɛ: «Mɔ ɔ 'ka mɪa, 'in -a 'na 'ka ɔ 'yia? 'Lee, Zuifɔ mia -glɔgɔ -mɔ *Glɛkɪ glaa, wa glaa ɔ yia mɪa yɪ? 'Lee, waa Glɛkɪ ɔ yia -slolua mɪa yɪ? ³⁶ Wɛli -we mia da nɪ, sa we 'ji mia? ɔ nɛɛ: «Na da a yia -talɪa, 'in a 'nɪa 'mɪ 'yia yɪ, 'in: «Da in mia mɪa, amia, a 'nɪ mneni a 'ka -mɔ mɪ.»

³⁷ Nɪ, 'fetu 'wɔbhlolu -yli mia, -we -wa wee 'yli 'kadɔ, we nya -Zezu

* 7:22 Dɔkpasi: nɪ, Ablaamɔ -Lagɔ 'nyɛa knɪ -plaplie tia.

bɛa nyuma 'yu, 'in ɔ nɛɛ wɛli 'tite nyae: «Nyumɛ ɔ 'nyumatɔ -ka 'bha, ɔ yi na -gbɛ, 'in ɔ 'ka 'ma. ³⁸ Nyumɛ ɔ -ka 'mɪ dli -gɔ zɔ, 'wɔwɔlɔnyu -we wlaa 'yliyɔgagie, mɔ yia ɔ dli zɔ 'wɔa, 'sa we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ.» ³⁹ 'Nyu -we ka gbɔ ɔ gbaa, -Lagɔɔ Zuzu-wa. Nyuma-wa zɔa ɔ dli -gɔ nɪ, 'mɔ -Lagɔ yia wa 'nyɛa. Nu, -Lagɔ 'nɪ -slɔ Zuzu yoo 'pa, ɔ 'nɪ -slɔ -Zezu 'ɲɪyɪlɪlo 'nyɛɛ 'gbɔ.

⁴⁰ Nu, nyuma duun 'nɔa -Zezuu wɛli, wa tɔba nɛɛ: «ɔ mɪa dɛ, -Lagɔgbɔɔ -falpanyɔ -a mɪa wɔda, mɔ -wa.»

⁴¹ Nyuma tɔba nɛɛ 'ya: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ mɪa, mɔ -wa,» nu, tɔba nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'na 'ka Galilee 'bhɔ, we 'nɪ mɔɔ? ⁴² -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mɪa, *-Davidu zɔayli ɔ yia 'bhɔa. Bɛtɛlɛmɔ -Davidu -zɔɔ mɪa, -mɔ ɔ yia 'bhɔa.»

⁴³ ɔɔ -Zezuu 'gbɔ waa nyuma nɪ yia -yɔ 'bhɔbhɔ. Wa 'nɪ 'maslɛn wɛli -bhɔ -ka. ⁴⁴ Nyuma tɔba 'yibha wa 'ka ɔ kpa. Nu, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ kwɛzɪ. ⁴⁵ Da waa -Lagɔbudu 'kadɔɔ ɲwɛkɔnya 'bhɔa we ɲwɛɛ, 'in wa yia -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ Falizinyumaa -gbɛ lɔ mɪ. -Bha -maa 'yibhaa wa laɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a 'nɪ -Zezu kpa, 'in a -yɔ ɔ 'ka yia?»

⁴⁶ Wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wɔ, nyumɛ 'nɪa -slɔ nyumɛ nɪ 'bhisa gba.»

⁴⁷ 'In Falizinyuma nɛɛ wa -yla: «Amia, ɔ ka 'ya an -dawli 'wɔɔ, we 'nɪ mɔɔ? ⁴⁸ Zuifɔɔ 'yugalnya -yɔ Falizinyuma glaa, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ dli -gɔ zɔ. ⁴⁹ 'In waa nyuma mɪa dɛ, wa 'nɪ -amɪaa tite -yi, 'in -Lagɔ ka wa mɛ -yɔ la tɪ.»

⁵⁰ Nu, Falizinyumɛ yabhlo mɪ wa glaa, 'mɔ wa laa 'Nikodɛmɔ. (ɔɔ 'Nikodɛmɔ, ɔ mɪa -Zezu 'yia zɔmɛ, mɔ -wa.) ɔ nɛɛ wa -yla: ⁵¹ «-Amɪaa tite 'nɪ gba nu, -a 'bhu sa nyumɛɛ -yɔgbɔ 'wɔ. -A 'nɔ -slɔ ɔ wɛli, 'in -we ɔ nɔa lɛ, -a 'ka we yibheli 'bhie, -a 'ka ɔ gbɔ dli.»

⁵² Nu, tɔba palɪa ɔ ɲwɛɛ, wa nɛɛ: «-Mɪ mɪa dɛ, Galilee -nyumɛ -mɪ mɪ 'yaa yi? -In -talɪ -slɔ -Lagɔwɛli zɔ, 'in -na yia nu, -Lagɔgbɔɔ -falpanyɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka Galilee 'bhɔ.»

[⁵³ -Slɛn, -mɔmɔ -ka 'wɔɔ, 'in -mɔɔ mɪa -mɔɔ -budunɲwɛɛ.

8

'ɲwɔɔ ɔ wa kpaɔ nɔkpasu -putu nya

¹ Nu, -Zezu mɪa *Olivɔsɔnyaa -gɔɔ 'wɔ, ² zɪ zɪa, we zɔkpɛ -papa, -bha ɔ mɪa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ lɔ, 'in nyuma weɛɛ yia ɔ -gbɛ yi. 'In -Zezu yia ladɪ ɔ 'ka nyuma gbɔ -slolu. ³ -Slɛn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizinyuma -laa ylikwɔɲwɔ yabhlo -Zezu 'yu. ɔɔ ɲwɔɔ mɪa, 'mɔ wa kpaɔ, -zugba ɔ -yɔ nɔkpasu -putu mɪ -budu 'wɔdɪda. -Bha wa 'yɪlgbɛlɪa ɔ wa 'dɛ weɛɛ nyɪdɪ. ⁴ -Maa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Slolunɔ, nu, 'ɲwɔɔ ɔ mɪa da nu, ɔ -yɔ nɔkpasu -putu mɪ -budu 'wɔdɪda, 'in wa yia ɔ kpa. ⁵ Moizɪ nɛɛ tite 'wɔ nu, 'sasɔkpa -ɲwɔɔ mɪa, wa 'bha ɔ gbɔkɔ 'wɔ. 'In -mɪ, -in nɛɛ saa?»

⁶ ɔ zɔbhɪlɪɪɪ nya wa gbaa dɛ wɛli nɪ, ɔ 'dɛɛ wɛli 'ka ɔ kpa, 'in wa 'ka ɔ gbɔ dli. Nu, -Zezu kwɪa 'wɔ, 'in ɔ yia -di la tɪ dɔdɔ ɔ -kwɪtɛya nya. ⁷ Wa mɪ ɔ layɪbhadaa 'gbɔ, ɔ -sɔa 'wɔ, ɔ nɛɛ: «Aɪn glaa, nyumɛ ɔ 'nɪa -slɔ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnɔ, -mɔɔ 'pa ɲwɔɔ nɪ gbɔkɔ tɪa.» ⁸ 'Bhie, ɔ yi 'yaa 'wɔkwɪ, -zugba ɔ cɛlɪ dɔdɔ.

⁹ Da wa 'nɔa ɔ wɛli, 'in wa yia mɪmɪnɛɛ bhɪlɪ -bhɔ -bhlo, we bhɪlɪ nyuma kpasɪ -gɔ, 'in -Zezuu 'dɛbhlo yia -bha -tɔ we -yɔɔ ɲwɔɔ. ¹⁰ -Slɛn, -Zezu -sɔa 'wɔ, ɔ nɛɛ: «Bhɔlɔ, da wa mɪa? Da amaa gbɔdɪlɪnyaa 'dɛbhie mɪa? Lee, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -tɔ ɔ 'ka an gbɔ -dɪlɪ?»

¹¹ ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ da -tɔ ɔ 'ka 'mɪ gbɔ -dɪlɪ.»

'In -Zezu nɛɛ: «'In -amɪ, 'in -dɪlɪ 'ya an gbɔ. Nu, a mɪ -budunɲwɛɛ.

We 'bhv -zεεn 'wv, ama -putu 'na
nvnv gbvnyuu lε -nιε.»]

-Zezu m_i dv_idv_g -ny_imaa z_i nya

¹² -Slɛɛn, -Zɛzu nɛɛ 'ya nyuma -
yɪla: «-Amɪ -wa dɔdɔgɔ -nyumaa zɪ.
Nyumɛ ɔ yia 'mɪ 'bɪ nɔa, ɔ 'nɪa
nikpise 'wɔ nɔa yɪ. Nɪ, zɪ -we wɪlaa
'yɪɪɔgagɪ, 'mɔ ɔ yia 'yɪa.»

¹³-Bha Falizinyuma gbae: «-Na 'de
-wa-na gbudayinyo, wel-wel-we-na yia
gbaa, -a 'na 'ka we gbuzonu la.»

14 ɔ 'palia we 'bigu, ɔ nɛɛ: «Ni, na 'de yi na gbɔdayinyɔ nya -mɔo, gbuzɔnu -wa. -We ka gbɔ -wa, mɔ na bhua, we -yɔ mɔ na mɔia, in -yi -bha da. We mɔ 'sa 'bhie, amia, da na bhua, a 'nɔ -bha da -yi, 'in mɔ na mɔia, a 'nɔ -bha da -yi. 15 Sa dɔdɔgu -nyuma bhua gbɔ 'wɔ, 'sa a bhua nyɔmaa -yɔgbɔ 'wɔ. Ni, -amɔ mia, 'in 'bhu nyɔmɛ yabhhlogbɔɔ -yɔgbɔ 'wɔ. 16 Ni, we -ka nyɔmɛ -yɔgbɔ in 'ka 'wɔbbhu, na gbɔwɔbbhubhue mɔ tikli. -We ka gbɔ -wa, we 'nɔ na 'debbhlogbɔɔ bhu wee gbɔ 'wɔ, Dide -ɔ tiea 'mɔ, in -yɔ ɔ 'sɔ mɔ. 17 We mɔ amiaa tite 'wɔ cɛlida ni, -we gbɔdayinya 'sɔ -ka gba wɛli -bhlo nya, a mneni a 'ka we dli -gu zu.» 18 -Amɔ mɔ na gbɔdayinyɔ nya, 'in Dide, -ɔ tiea 'mɔ, -mɔɔ mɔ 'yaa na gbɔdayinyɔ nya.

¹⁹ Wa nεε ɔ -yla: «Da -na Dide mɪa?»

-Zezu neɛ: «Amia, a 'nɪ 'mɪ -yi, 'in a 'nɪ na Dide -yi, a -ka yaa 'mɪ -yi, -zugba a -yi yaa na Dide.» ²⁰ Nɪ, wee gbɔ nɪ -Zezu gbaa, -zugba ɔ mɪ nyɪma gbɔ -sloluda -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, da wa palɪ -Lagɔgwɛzi, we kwesi. ɔnɔɔ 'yɪ 'nɪ -slɔ nyɪn 'gbɔ, nyɪmɛ yabɪhlogbɔɔ 'nɪ ɔ kpa.

-Zezu nεε nu, mnia o via

21-Zezu nɛɛ 'ya wa -yla: «Mni na yia, 'in na da a yia -tali. Ni, amiaa gbonyuu lo a yia tili. Da in mia mni da a 'ni mneni a 'ka -mo mni.»

22-SIEN, Zuifvɔ 'yugalɪnya nɛɛ: «ɔ
'dɛ ɔ yia 'bhaa yɪ? -We ka gbɔ -wa, ɔ

нѣ: ‹Da in mīa mīda, a 'nī mneni
a 'ka -mō mī.› »

²³ ɔ 'palia we 'bigu, ɔ nɛɛ: «Amia, dɔdɔv-nu a-mia, 'in-amɪ, yalɪ-nu in-mia. Dɔdɔvɔ-nyɪma a-mia, 'in-amɪ 'nɪ dɔdɔvɔ-nyɪmɛ. ²⁴ We 'dɛɛ 'gbu in yia gba nu, amiaa gbɔnyii lɔ a yia tɪliɪ. 'In tɪɪ a yia amiaa gbɔnyii lɔ, we-ka nu, a 'nɪ we dɪ-gu zu nu, -ɔ in-mia, 'mɔ in-mia.»

25 -Bha wa 'yibhaa ɔ laɛ: «Nyɔɔ -in
-mia?»

ᐅᓂᓃᓃ: «We 'bhu we gwedida, in mi
we aın -yla gbada. ²⁶ In mneni in
'ka gbv duun gba amiaa daa, 'in in
'ka aın gbv dıı. Nu, -o tiea 'mi, o mi
tikli, 'in -we in 'nva o -gbe, 'mv na
gbaa dɔdɔgv -nyuma -yla.»

27 Wa 'nɪ we 'wɔ la 'nɔ nɪ, ɔ Didee
gbɔ ɔ mia gbada. 28 We 'gbɔ, ɔ neɛ
wa -yla: «A -ka Nyɛmɛɛ 'Yu 'wɔbhu
yalɪ 'bhie, a yibhelia we 'ji nɪ, -ɔ
in -mia, 'mɔ in -mia. 'Ji a yia we
yibhelia nɪ, 'in nɔ -lu yabhlogbɔ
lɛ na 'dɛ -bhlo, nɪ, -we Dide -sɔlua
'mɪ, 'mɔ na gbaa. 29 Nɪ, -ɔ tiea 'mɪ
ɔ -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪ. 'Yɪ weee nya, -we
naɔ ɔ dɔdɔ 'mɔ na nɔa lɛ, we 'dɛɛ
'gbɔ, ɔ 'nɪ na 'dɛ -bhlo tɪ.»

³⁰ Da ɔ gbaa gbɔ nɪ, -bha nyɪma duun zɔa ɔ dli-gv.

Galı 'zayli

³¹ -Zezu neɛ Zuifu -wa zwa ɔ dli -
gu -ylaɛ: «A -ka na welɪ -gu nɔ, a
mɪ na 'bunɔnya -zɔnu nya. ³² 'In a
yibhelia gbuzɔnu, 'in wee gbuzɔnu
saa aun gaylo 'wɔ.»

³³ Wa neɛ: «Nu, *Ablaamu
'yuoɣua -a -mɪa, -amɪaa klu -ka
bhaa 'wɒ, nyɛ yabhbɔɔ 'nɪ -
slɔ -aɪn galɪ -zɛɪ. Lɛɛ -lu ka 'gbɒ -na
gba -slɛɛn nu, -ɪn 'ka -aɪn gaylofɪɪ
-saa?»

³⁴ -Zezu -saa wa -gu, o nee: «In nee an -yla gbuzonu sa nu, o nua gbonyuu le, gbonyuu gaylo o -mia. ³⁵ Gaylo mia, yiyinyo -wa, o 'ni -budunwee -nyime 'yl weee -nu nya. 'In, -budunweee -kanyoo 'yu mia, -budunwee -nyime o -mia

'yli weee nya. ³⁶ Nu, -Lagɔɔ 'Yu -ka an gayloflii -sa ni, gayloflii a 'bhuaa 'debbie -gbolu. ³⁷ Ablaamu 'yuoyua a -mia, in -yi we 'ji. Nu, a 'yibha a 'ka 'mi 'bha, -we ka gbu -wa, a'a ηwnu na weli -yo. ³⁸ -Ami mia, -we in 'yia Didee -gbɛ, 'mɔ na gbaa. 'In amia, -we a 'nua amiaa didee -gbɛ, 'mɔ a nua lɛ.»

³⁹ Wa nɛɛ: «-Amiaa dide mia, Ablaamu -wa.»

ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka Ablaamu 'yua nya -mi gbuzɔnu saa, -we ɔ nua lɛ, a ka yaa we lɛnu. ⁴⁰ Nu, -slɛɛn mia, na 'bhabhiee da a mia -talida, 'in in ka -nanu an -yla gbuzɔnu gba, gbuzɔnu -we in 'nua -Lagɔɔ -gbɛ. Wee gbu mia, Ablaamu 'ni we 'sasɔkpa -nu lɛnu. ⁴¹ Nu, amia mi amiaa didee lɛnugbu lɛnuda.»

-Bha wa gbaɛ: «-A 'ni bhoyi -gu yua nya -mi. -A 'dɛ weee ka Dide -bhlo, -Lagɔ -wa.»

⁴² ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ -ka yaa amiaa Dide, -zugba a -kali yaa na zɛ. -We ka gbu -wa, ɔ -gbɛ na bhua, 'in ɔ 'gbu in mia -seli. We 'ni na 'dɛ nya in yi, mɔ tiea 'lu. ⁴³ A 'ni na weli 'wolanuda -mi, lɛɛ -lu ka 'gbua? -We ka gbu -wa, a 'ni mnɛni a 'ka na weli 'no. ⁴⁴ Nu, amiaa dide -wa 'Kuzu, 'in a 'yibha a 'ka 'Kuzuu dumagbu lɛnu. We 'bhu we gwedida, we mi nyimɛbhanyɔ nya. Gbuzɔnu 'ni -slɔ we ηwɛɛ 'wɔ. Gbuzɔnu 'ni we 'wɔ -mu 'gbu. We 'dɛɛ weli mia, mɔ -wa yoyoweli. We mi *yokanyɔ nya, 'in we mia *yoo dide nya. ⁴⁵ 'In -ami, gbuzɔnu na gbaa 'gbu, a'a ηwnu na gbu -yo. ⁴⁶ Aɩn glaa, nyɔɔ 'ka we -slolu nu, in ka gbonyuu lɛnua? Nu, in -ka gbuzɔnu gba ni, lɛɛ -lu ka 'gbu a'a ηwnu we -yɔa? ⁴⁷ Nu, nyimɛ -ka -Lagɔɔ -nu ni, -Lagɔɔ weli ɔ nua. A 'ni -Lagɔɔ -nu, we 'dɛɛ 'gbu a 'nia wee welinya 'nuda -mi.»

-Zezu -yo Ablaamu 'sɔ nyidi, nyɔɔ 'yia?

⁴⁸ -Slɛɛn, Zuifu nɛɛ: «-A -ka gba nu, Samaliyu -in -mia, 'in zuzu 'nyuu mi -mi 'wɔ, -a 'ni yo 'tubhu, we 'ni muɔ?»

⁴⁹ -Zezu nɛɛ: «-Innya, we 'ni nu, zuzu 'nyuu mi 'mi 'wɔ. Nu, na Dide na zua -bha. Amia'a zu -bha 'mi. ⁵⁰ 'In 'ylimani na 'dɛ, ɔ 'yibhaa na 'ηni 'ylimani, ɔ mi -bha, mɔ bhua gbu 'wɔ. ⁵¹ In nɛɛ aɩn -yla gbuzɔnu saɛ: nyimɛ ɔ zua na weli 'nɔηwɛ, ɔ 'na 'ka titlie 'yi.»

⁵² Zuifu nɛɛ: «Nu, -a -yi -slɛɛn we 'ji nu, zuzu 'nyuu mi -mi 'wɔ. Ablaamu -yo -Lagɔgbu -falipanya ka tli. 'In -mi, -in nɛɛ, nyimɛ ɔ -ka -na weli 'nɔηwɛ zu, ɔ 'na 'ka titlie 'yi. ⁵³ Nu, -amiaa dide Ablaamu ka tli. 'Lee, -mi 'yia -mi -zia -amiaa dide Ablaamu yi? -Lagɔgbu -falipanya ka 'ya tli. Sa -na bhu -na 'dɛ 'wɔa?»

⁵⁴ -Zezu nɛɛ: «In -ka na 'dɛ 'ylimani, -muɔ 'ni 'ji -ka. Nu, na Dide 'ylimani na 'ηni, na Dide ɔ ka daa a gbaa: «Mɔ -wa -amiaa -Lagɔ.» ⁵⁵ 'In, a 'ni ɔ -yi, -ami -yi ɔ. In -ka gba nu, in 'ni ɔ -yi, -zugba amia 'bhisa in mia yokanyɔ nya. Nu, in -yi ɔ, 'in na nɔa ɔ weli -gu. ⁵⁶ Mɔna ka amiaa dide Ablaamu ye, nu, 'yli -we nya in 'kaa yi, ɔ 'ka -bha 'yu 'gbu. ɔ 'yia wee 'yli -yo, 'in ɔ yia 'mɔna li.»

⁵⁷ Zuifu nɛɛ ɔ -yla: «Aya! -In 'ni -slɔ -zu gbu 'sɔ 'ya kugbua li, 'in -in yia Ablaamu 'yi yi?»

⁵⁸ -Zezu nɛɛ: «In nɛɛ aɩn -yla gbuzɔnu saɛ: Ablaamu 'nia -slɔ 'wɔ, -ami mi.»* ⁵⁹ -We mia daa 'gbu, wa yia gbɔku labhu, wa 'ka we ɔ 'wɔbha. Nu, -Zezu zizea, 'in ɔ yia -Lagɔbudu 'kadu zu 'tla.

9

-Zezu -bloa 'lɔlɔnyɔɔ 'yli

¹ Da -Zezu mia mnɔda, nyimɛ yabhlo wa 'kaa gwali, ɔ 'lɔa, 'in ɔ yia ɔ 'yi. ² -Bha ɔ 'bɔnɔnya 'yibhaa ɔ laɛ: «Wlabi, nyimɛ mia dɛ ni, wa 'kaa ɔ gwali, ɔ mi 'lɔda. 'Lee, mɔ nua

* 8:58 Wee weli ni -Zezu gbaa da ni, we -yo 8.24 'sɔɔ 'ji -bhlo. Nu, -Lagɔɔ -mɔwɔl ηnu 'debbie ɔ zua ɔ 'dɛ. Zuifuɔ 'wlukɔɔn nu, -Lagɔ ɔ vɛla.

gbonyuu le yaayu, o 'nyaa -yo o dide -wa yi?»

³ O 'palia we 'bigu, o nee: «Omo klaa, o 'nyaa klaa, we -yo o dide, we 'ni wa gbonyuuu gbu. Nu, 'lo o 'loa da ni, -Lago lubho 'ka we 'de -slolu o gbegbein gbu -wa. ⁴ Da zli mia -slu da, we mi nu, -o tiea 'mi -a 'ka o lubho nu. Nu, sabo mi yida, da nyime yabhlogbo 'nia mneni o 'ka lubho nu. ⁵ Da in mia -slu dudu -gu, dudu gu -nyimaa zli in -mia.»

⁶ -Zezu bhia gbu ni gbagbie, o 'paa -dle dudu, o nua plapli le we nya, 'mu o tlia 'lolenyo 'yli -gu. ⁷ 'In o nee: «Mni budoa 'nyu -we wa laa Siloe lu. (Siloe ji -wa: pa yoo.) O mnia -mo, o budoa wee 'nyu lu, o 'kaa luyi, -zugba o mi la 'yida sa 'vayii.»

⁸ O -zoo -bhelia -yo -wa yia 'cin o zlada, -maa nee: «-O mia da ni, nyime -o zladaa mo, we 'ni mo?»

⁹ Nyima tolva nee: «Mo -wa mo!» Tolva nee 'ya: «-Innya, we 'ni omo, o 'wowlu -wa.»

-Bha o 'de gbae: «-Ami -wa gbuzonu sa.»

¹⁰ Wa nee o -yla: «Sa -na 'yli -bhlolu 'wola?»

¹¹ O nee: «Nyime wa laa -Zezu, o nua plapli le, 'mu o tlia na 'yli -gu. 'In o nee nu, in mni budoa Siloe lu. In mnia -mo, in budoa, 'in na 'yli yia -blo.»

¹² Wa nee: «Da oo nyime mia?»

O nee: «In 'ni o da -yi!»

¹³ -Sleen, 'lolenyo -o ka 'yli -Zezu -bloa, 'mo wa kwaa Falizinyimaa 'yu. ¹⁴ Nu, 'yli -we nya -Zezu nua plapli le o -dle nya, 'in o yia 'lolenyo 'yli -blo ni, Nyapeyli -wa. ¹⁵ We 'dee 'gbu, da wa kwaa oo 'lolenyo Falizinyimaa 'yu, sa o 'yli -blolua 'wola, 'in -maa yi 'yaa we o la 'yibha. O nee: «O tlia na 'yli -gu plapli, in budoa, 'in in yia layi.»

¹⁶ Waa Falizinyima glaa, tolva nee: «Nyime mia da ni, o 'ni -Lago -gbe 'bhu, we 'dee 'gbu o'o zua Nyapeyli tite 'nuywe.»

Nu, tolva nee 'ya: «Nyime -o nua gbonyuu le, o 'ni mneni o 'ka 'sasokpa -gwedigbu lenu.» Gbu ni -gu wa 'ni weli -bhlo -ka.

¹⁷ -Sleen, wa yi 'yaa oo 'lolenyo layibhae: «'In -mi naa, -o -bloa -na 'yli, sa -na gba o daa?»

O nee: «-Lagobubu -falipanyo -wa.»

¹⁸ Nu, waa Zuifvu 'yugalinya 'ni we -yohwnu nu, oo nyime ka zlume 'lo, 'in -sleen, o mi layida. -We mia da, we 'dee 'gbu wa yia o dide -yo o 'nyaa la. ¹⁹ 'In wa yia wa layibhae: «Lee, nyime ni mi amiaa 'yu nya gbuzonu saa? A nee nu, a 'kaa o gwali, o mi 'loda? Lee -lu nu le 'in o yi -sleen laa?»

²⁰ -Maa nee: «-A -yi we 'ji nu, -amiaa yu -wa, nu, -a 'kaa o gwali, o mi 'loda. ²¹ -We nua le 'in o yia -sleen la, 'in -o -bloa o 'yli, -a 'ni we -yi. A 'yibha o 'de la. Sa we 'plia o gbegbein o 'de 'ka we gba, nu, o 'ni 'nyenyeyu.» ²² O dide -yo o 'nyaa mi Zuifvu 'yugalinya sdaa 'gbu, wa yi 'saa gba. -Maa ka we zu nu, nyime -o -ka gba nu, -Zezu -wa -Lago -Bhasanyo, wa 'ka o -Lagobudu zo vu. ²³ We 'dee 'gbu o dide -yo o 'nyaa nee: «O 'ni 'nyenyeyu, a 'yibha o 'de la.»

²⁴ Falizinyima laa o -zakpa 'sonu, wa nee o -yla: «-In gba gbuzonu -Lago 'yu, -amia -yi we 'ji nu, oo nyime mia, gbonyuu -lenonyo -wa.»

²⁵ O nee: «O -ka gbonyuu -lenonyo, in 'ni we 'ji -yi. Gbu -we in -yia 'ji, we -bhlogbo: in ka 'lo, 'in -sleen, in mi layida.»

²⁶ -Maa nee: «Mo -lu o nu -mi -yla lea? Sa o nu, 'in o yi -na 'yli -bloa?»

²⁷ O 'palia wa weli 'bigu, o nee: «In ka yaa we ain -yla gba, 'in a 'ni na weli yukwli pulu, lee -lu ka 'gbu a 'yibha 'ya a ka we 'nua? Lee a 'yibha a 'ka o 'binonya -ze -wa yi?»

²⁸ Wa vela o, wa nee: «-Mi -wa o 'binonyo. -Amia mia, Moizu 'binonya -a -mia. ²⁹ -We ka 'ji -a -yia, mu -wa nu, -Lago ka Moizu -yla gbu

gba. 'In ɔmɔ mia, da ɔ bħulɔa, -a 'nɪ -bħa da -yi.»

³⁰ Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ wa -yla: «-We subħalia nyɪmɛ ɲwegaga mu nɪ: amia 'nɪ ɔ bħulɔda da -yi, 'in ɔ yia na 'yli -blo! ³¹ Nɪ, -a -yi we 'ji nɪ, -Lagɔ'ɔ 'nɪ gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ wɛli. Nyɪmɛ ɔ mia -Lagɔnyɪmɛɛ 'zayli nya, 'in ɔ nɔa ɔ dɔmagbɔ lɛ, ɔ wɛli -Lagɔ nɔa. ³² -A 'nɪ -slɔ 'nɪ -gba nɪ, nyɪmɛ wa 'kaa gwali, ɔ 'lɔa, nyɪmɛ yabhlo ka ɔ 'yli -blo. ³³ Nyɪmɛ ɔ nɔa gbɔ nɪ lɛ, -Lagɔɔ -gbɛ ɔ bħɔa, we 'nɪ yaa we gbɔ, ɔ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ mneni.»

³⁴ Waa Falizinyɪma nɛɛ: «We 'bħu -na gwali bħla, -na -kpabhie mɪ gbɔnyuu lɔ. -Mɪ 'nɪ mneni -in 'ka -amia gbɔ -slolu!» -Bħa Falizinyɪma vua ɔ.

'Lɔlɔnyaa 'zayli

³⁵ Nɪ, -Zezu ka 'nɪ nɪ, wa ka ɔɔ nyɪmɛ vu. Ɔ 'yia -mɔɔ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Lee -mɪ, Nyɪmɛɛ 'Yu -na zu dli -gɔv?»

³⁶ Ɔɔ nyɪmɛ nɛɛ: «Na -kanyɔ, nyɔɔ ɔ -mia? Gba we, 'in in 'ka ɔ dli -gɔ zu.»

³⁷ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mɔ -na yia da -yɔ, 'in mɔ mia da -mɪ -yla gbada.»

³⁸ -Bħa ɔ gbaɛ: «Na -Kanyɔ, dli na zua -mɪ -gɔ.» 'In ɔ yia ɔ bħɔɔ ɔ 'yu 'kukolu sibħlie nya.

³⁹ We 'bɪgɔ, -Zezu nɛɛ: «-We -wa nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔbħubħue, -we ka 'gbɔ in yia dɔdɔ -gɔ yi nɪ, mu -wa nɪ, nyɪma -wa'a 'yia la, wa 'ka layɪ, 'in -wa yia la, wa 'ka 'lɔ.»

⁴⁰ Falizinyɪma tɔlɔa -wa mia -bħa, wa 'nɔa we, 'in wa nɛɛ: «-Amia naa, 'lɔlɔnya -a -mia yɪ?»

⁴¹ -Zezu nɛɛ: «A -ka yaa 'lɔlɔnya nɪ, a 'na 'ka ya gbɔnyuu 'wlu -ka. -Slɛɛn, a nɛɛ: «-A yɪ la» we 'dɛɛ 'gbɔ amiaa gbɔnyuu mɪ aɪn 'wlu.»

10

Bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnɔ

¹ «Nɪ, in nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: nyɪmɛ ɔ 'nɪa 'suoo ɲwɛɛ plali, ɔ -gblalia 'suoo da -putu, 'wienyɔ -yɔ

nyɪmɛ 'nyuu ɔ -mia. ² Nɪ, nyɪmɛ ɔ plalia 'suoo ɲwɛɛ, mɔ -wa bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ. ³ 'In bħlabħlɛɛ 'suoo ɲwɛkɔnyɔ kalia klolo ɔ -yla, 'in bħlabħlɛɛ nɔa we 'yliyɔzɔnyɔɔ wɛli. Bħlabħlɛɛ -mɔv -ka -mɪ, we 'ɲnɪ -yɔ ɔ lalia we, 'in ɔ kwaa wee bħlabħlɛɛ 'pipee. ⁴ Ɔ -ka we 'dɛ weee wleli, 'in ɔ nɔa we 'yu. Ɔ mɪ -slɛɛn we 'yu, 'in we nɔa ɔ 'bɪ, -we ka gbɔ -wa, we -yi ɔ wɛli. ⁵ We'e nɔ nyɪmɛ -putu 'bɪ. Nɪ, kwɛɛ we gwaa ɔ, we 'nɪ ɔ wɛli -yii 'gbɔ.» ⁶ Gbɔv nine ɔ 'paa da -zugba ɔ mɪ gbada, nyɪma 'nɪ we 'wolanɔ.

⁷ -Bħa -Zezu gba 'yaa: «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sa nɪ, -amɪ -wa bħlabħlɛɛ 'suoo ɲwɛɛ. ⁸ In 'nɪa -slɔ yi, -wa weee yia, 'wienya wa -mia, 'in wa mia nyɪma 'nyii nya. Nɪ, bħlabħlɛɛ 'nɪ wa wɛli 'nɔ. ⁹ 'In bħlabħlɛɛ 'suoo ɲwɛɛ mia, -amɪ -wa. Nɪ, nyɪmɛ ɔ -ka na -gbɛ plali, 'in ɔ bħɔa gbɔ 'wɔ. Wee 'suoo ɲwɛɛ ɔ yia plalia, 'in -bħa ɔ yia 'lɔlɔa 'bħie, ɔ 'ka lililu 'yɪ. ¹⁰ 'Wienyɔ mia, ɔ -ka yi nɪ, 'wie klaa, 'bħabħue klaa, we -yɔ lasasie, we 'gbɔ ɔ yia. -Amɪ mia, nyɪma 'ka 'yliyɔgagie 'yu 'gbɔ in yia yi. 'In wee 'yliyɔgagie mia, wa 'ka we 'yɪ duun.

¹¹ «Nɪ, -amɪ -wa bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnɔ. Bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnɔ mia, ɔ 'dɛɛ 'yliyɔgagie ɔ saa dli -gɔ ɔ bħlabħlɛɛ 'gbɔ. ¹² Nɪ, lubħonɔnyɔ ɔ 'nɪa bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ, 'in bħlabħlɛɛ 'nɪa ɔ -nɔ, -fliigwɪ -ka yida -mɪ, ɔ -ka we -yɔyi, 'in ɔ tia -bħa wee bħlabħlɛɛ -gwagwɛ nya. We -ka bħlabħlɛɛ tɔlɔa kpa, 'in we pɲɪ mumnia la. ¹³ -We ka gbɔ -wa, lubħonɔnyɔ ɔ -ɔ mia 'gwɛzii datalida, ɔ ɔ sialɔ ɔ 'dɛ bħlabħlɛɛ 'gbɔ. ¹⁴ Nɪ, -amɪ -wa bħlabħlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ -zɔnɔ. Sa in -yia na bħlabħlɛɛ, 'in na bħlabħlɛɛ -yia 'mɪ nɪ, ¹⁵ 'sa Dide -yia 'mɪ, 'in, in -yia na Dide. 'In na palia na 'yliyɔgagie la na bħlabħlɛɛ 'gbɔ. ¹⁶ Bħlabħlɛɛ tɔlɔa in kaa, -mɔmɔnya mia da suo nɪ 'wɔ, we 'nɪ -slɔ -mɔv glaa -mɪ. We mɪ nɪ, in gɔgwɛlali we 'wlu. Na wɛli

we yia 'nva, 'in we 'de weee 'ka -zlo -bhlo -we kaa 'yliyozonyo -bhlo -ze.

¹⁷ «Nu, na Dide -ka! na ze. -We ka gbu -wa, in ka na 'yliyogagie lapali. 'In 'wu na yia we 'bhua. ¹⁸ Wee na 'yliyogagie mia, nyime yabhlogbodo 'ni mneni o 'ka 'mi we kwee -sa, na dlu da in palia we la. In ka we se in 'ka we lapali, 'in, in ka we se in 'ka 'ya we 'wobhu. Tite na Dide tia 'mi -yo, mu mia de.»

¹⁹ -Zezu wehi ni sisalia Zuifu -yo.

²⁰ Wa glaa, nyima duun nee: «Zuzu 'nyuu mi o 'wu, -sabhe mi o 'bhada, lee -lu ka 'gbu a pulo o yukwlia?»

²¹ Tolva nee: «Weli -we o gbaa de ni, Zuzu 'nyuuu 'wominyo weli 'ni 'sa -mi. 'Lee, zuzu 'nyuu mneni we 'ka 'lolonyo 'yli -bloo?»

-Zezu nee o mi -Lagoo 'Yu nya

²² Nu, -Lagobudu 'kadu -kalyi lu 'feti ka nyini -Zeluzalem. -Zoo -zo, -sa wa saa we. 'In, hwoitoyibhla -wa. ²³ -Lagobudu 'kadu hwee, da wa laa Salomodo palu 'kadu, we bhunya -yo -Zezu mia -zieda. ²⁴ -Sleen, Zuifu gbelia o, 'in wa nee: «Lebhla -in 'ka -amiao dli yali -saa? Nu, -mi, in -ka -Lagoo -Bhasanyo, gba we -aun -yla sa 'vayii.»

²⁵ -Zezu nee wa -ylae: «In ka we aun -yla gba, 'in a 'ni we dli -gu zo. Nu, gbu na nva le na Didee 'hni nya, mu -wa na gbudayinya. ²⁶ Nu, a 'ni na bhlabhle glaa -mi, we 'dee 'gbu a'a zva 'mi dli -gu. ²⁷ Na bhlabhle mia, na weli we nva. -Ami -yi we, 'in we nva 'mi 'bi. ²⁸ 'Yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu na nyaa we. We 'na 'ka labhu -bhlakoo -gba, 'in nyime yabhlogbodo 'na 'ka 'mi we kwee -sa. ²⁹ Na Dide o 'nyaa 'mi we yoo, o 'yli o -zi -lu weee. 'Bhie, nyime yabhlogbodo 'ni mneni o 'ka we na Dide kwee -sa.* ³⁰ -Ami -yo na Dide 'so, -a -bhlo.»†

* **10:29** 'Sebhe tolva nee: «-We na Dide 'nyaa 'mi yoo, we 'yli we -zi -lu weee.» † **10:30** Nu, -Zezu -ka gba nu, o -yo -Lago 'so -bhlo, -Lago o velia Zuifu 'wlukoon, wa titee salo. We 'dee 'gbu wa 'yibha wa 'ka o 'bha.

³¹ -Bha, Zuifu 'bhu 'yaa gboku la wa 'ka we o 'wobha. ³² We 'dee 'gbu -Zezu nee wa -ylae: «Libho -zonu -zlo, -we 'bhua na Didee -gbe, in nva le amiao 'yibadi, a 'yia -yo, we glaa, -mumu ka 'gbu a 'ka 'mi 'bha gboku nyaa?»

³³ Zuifu nee o -yla: «We 'ni lubho -zonu 'gbu -a 'yibha -a 'ka -mi 'bha gboku nya, nu, -Lago -in velia, we gbu -wa. Nu, nyime -in -mia, 'in -na bhua -na 'de 'wu -Lago 'bhisa!»

³⁴ -Zezu nee: «We mi celida amiao tite 'wu nu, -Lago nee:

<lagonya a -mia.>

³⁵⁻³⁶ -A -yi we 'ji nu, -we mia celida -Lagosebhe 'wu, nyime 'ni mneni o 'ka we lasa. -Wa ka -nu nya -Lagoweli mia celida, o -ka -maa la <lagonya> ni, 'in -ami, -Lago -ka -bha 'mi -sa, 'in o -ka 'mi tie dudu -gu ni, 'lee, sa a mneni a 'ka gba nu, in ka -Lago velia, nu, in nee in mi -Lagoo 'Yu nyaa 'gbu? ³⁷ Nu, in 'ni na Didee lubho nu ni, a 'na zulu 'mi dli -gu -ni. ³⁸ Nu, in -ka we lenu ni, 'in a 'ni yaa 'mi dli -gu zva yoo, wee libho -zonu mia, a zu we dli -gu. 'In a 'ka we 'jiyibheli 'nanu nu, Dide mi 'mi 'wu, 'in in mi o 'wu.» ³⁹ Wee gbu nu 'gbu, wa 'yibha 'ya wa 'ka o kpa, 'in o yia wa kwee 'tla.

⁴⁰ -Sleen, -Zezu yia Zudeen nyuu -kakpe yabhlo -gu mni. Da Zaan batizee bhaa nyima, -bha o -dia la. ⁴¹ Nyima duun yia o -gbe, wa nee: «Zaan 'ni gwedigbu yabhlogbodo lenu, nu, -we weee o gbaa nyime nu daa, we mi gbuzonu nya.» ⁴² -We mia ni -gu, nyima duun zva o dli -gu.

11

-Lazali thtighu

¹⁻² Nu, nyime yabhlo wa laa -Lazali, o -zoo -wa Betani. Malii -yo Maati 'so mi 'ya Betani, o bhola wa -mia. (Malii o 'kaa Nyimaa -Kanyo

*-lasiklō bhv -yō tli, 'in ɔ 'kaa we -yōsɛ ɔ 'dɛɛ 'nyi nya nɪ, ɔ Malii -wa.) Nu, 'yli yabhlo nya, 'in -Lazali yia gu bhli. ³ We 'dɛɛ 'gbv, ɔ bhōlō yia nyumɛ tie, wa 'ka -Zezu la. ɔ mnia -Zezuu -gbɛ, 'in ɔ nɛɛ: «Na -Kanyō, -na jijli -tale ka gu -yō.»

⁴ Da -Zezu 'nva we, ɔ nɛɛ: «Nu, gu -we yia -Lazali -yō, we 'nɪ ɔ 'bhabhee 'gbv we yi ɔ -yōyi, we 'ka -Lagō ɔ 'nyumɛ tie 'tite -sloluu gbv -wa. -Bha wa yia -Lagō ɔ 'Yuu 'nyumɛ tie.»

⁵ Nu, -Zezu 'nɪ Maati klāa, ɔ bhōlō klāa, we -yō -Lazali zekali -sɛ. ⁶ 'In ɔ 'nva nu, -Lazali ka gu -yō, wa laa ɔ, ɔ 'nɪ -mō mni. Da ɔ mia, ɔ li -bha 'yli 'sɔ. ⁷ 'In ɔ nɛɛ ɔ 'binonya -yla: «-A mni Zude lo.»

⁸ ɔ 'binonya nɛɛ: «*Wlabi, daylida, Zuifu 'yibha wa 'ka -mi 'bha gbōkō nya, 'in -na gbaa -in 'ka -mō lumni yi?»

⁹ ɔ nɛɛ: «We bhlili zlgv, jibhe 'ka zō, mv -wa 'yli zli. Nyumɛ -ɔ nɔa zli, ɔ ɔ gozo, -we ka gbv -wa, zli san mi -bha. ¹⁰ Nu, we -ka sabō ɔ nɔ, 'in ɔ gozoa, -we ka gbv -wa, san 'nɪ -bha -mi.» ¹¹ Welinya nu 'bīgū, ɔ nɛɛ: «-Amiaa 'tale -Lazali ka 'ylāa ŋwō, nu, mnda in mia in 'ka ɔ ganō.»

¹² ɔ 'binonya nɛɛ ɔ -yla: «-Amiaa -Kanyō, we -ka 'ylāa ɔ ŋwō, 'pva ɔ yia.» ¹³ -We -Zezu 'yibhaa ɔ 'ka gba, mv -wa nu, -Lazali ka tli. Nu, ɔ 'binonya nɛɛ 'sa nu, 'ylāa 'debbie ɔ saa 'nyu.

¹⁴ -Bha -Zezu gbaa wa -yla sa tikluɛ: «-Lazali ka tli. ¹⁵ Nu, ɔ ka tli, 'in in 'nɪ -mō -mi, we 'dɛɛ 'gbv na lia 'muna amiaa daa. 'In, a 'ka 'mi dli -gv zvv gbv -wa. Nu, -a mni ɔ -gbɛ.»

¹⁶ -We mia nɪ -gv, Toma wa laa -Zluya nɛɛ -Zezuu 'binonya tōlva -yla: «-A -yō ɔ 'sɔ mni, 'in -a 'ka dabhlo tli.»

¹⁷ Nu, da -Zezu mnia -mō, 'in ɔ yia 'nɔ nu, wa ka -Lazali 'kwie gbawla 'wofa, we li 'yli -mnoa.* ¹⁸ Nu, Betani mi -Zeluzalɛmv kwesi, we nyidi

mneni we 'ka kilomɛtli ta nyini. ¹⁹ We 'dɛɛ 'gbv Zuifu duun yia Maati -yō Malii -gbɛ yi, wa 'ka wa 'yuo 'pa wa bheli tltlee 'gbv.

²⁰ Da Maati 'nva nu, -Zezu mi yida, 'in ɔ yia ɔ yoo -saa mni, -zugba Malii -mō -dɪ -budu zō la. ²¹ Maati -yō ɔ gbelia 'wv, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyō, nu, -in -ka yaa -seli -mi, na bheli 'na 'ka yaa tli. ²² Nu, in -yi -slɛɛn we 'ji nu, -we -na yia -Lagō -zlalia, 'nyɛa ɔ yia -mi we.»

²³ ɔ nɛɛ ɔ -yla: «'Wv amaa bheli yia -sɔa.»

²⁴ -Mō nɛɛ: «In -yi we 'ji nu, dūdū bhia zli mia, ɔ -yō tltinya yia 'wv sɔa.»

²⁵ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Tltinyaa 'wv sɔlonyō mia, -amɪ -wa, 'in -ɔ nyɛa nyuma 'yliyōgagie, -amɪ -wa. Nyumɛ -ɔ -ka 'mi dli -gv zv, ɔ 'dɛ yi tloo, 'yliyō ɔ yia -gaa. ²⁶ 'In nyumɛ -ɔ -gaa 'yliyō, 'in -ɔ zva 'mi dli -gv, ɔ 'na 'ka tli. -We in gbaa dɛ, 'lee, a zv we dli -gv?»

²⁷ ɔ nɛɛ: «In, na -Kanyō, in ka we dli -gv zv nu, -in mi -Lagō -Bhasanyō nya, 'in -in mi -Lagō 'Yu -ɔ 'kaa dūdū -gv yi nya.»

²⁸ Welɪ nɪ -gv ɔ mnia ɔ bhōlō Malii laa, 'in ɔ yia ɔ ŋwunwenie: «-Amiaa -Slolunyō mi da, ɔ nɛɛ a mni.»

²⁹ Malii 'nva we, -bha ɔ -sɔa 'wv sa slv, 'in ɔ yia ɔ -gbɛ mni, ³⁰ -zugba -Zezu 'nɪ -slō wee -zō pla, da Maati tia ɔ, -bha ɔ mia. ³¹ Zuifu tōlva -yō Malii -dɪ -mō -budu zō la, -zugba wa pa ɔ 'yuo. Malii -sɔa 'wv sa slv, ɔ 'tlaa, wa 'yia ɔ -yō, 'in wa yia yiyali, 'in wa nɛɛ wa 'dekpva nyidi nu, gbawla -gv ɔ mnia ɔ 'ka -mō wili, -bha wa mnia ɔ 'bi.

³² Da -Zezu mia, Malii nyina -bha, ɔ 'yia ɔ -yō, 'in ɔ yia ɔ bhv -yō bhlili, -bha ɔ gbɛ: «Na -Kanyō, -in 'ka yaa -seli -mi nɪ, na bheli 'na 'ka yaa tli.»

³³ Da -Zezu 'yia ɔ wida, 'in Zuifunya -wa -laa ɔ yoo, -maa mi 'yaa wida, -bha -gbagbi sloa ɔ 'wv,

* 11:17 Nu, Zuifu -gbɛ, nyumɛ -ka tli, 'in wa faa ɔ 'kwie gbawla 'wv wee 'yli -bhlokpadɛɛ zli.

'in o dli yia sumani. ³⁴ O nee: «Da a zu o 'kwiea?»

Wa nee: «-Amiaa -Kanyo, -in yi -in 'ka -bha 'yi.»

³⁵ -Bha -Zezu wia.

³⁶ 'In Zuifu nee: «A -tali, o 'ni o zekali-se!»

³⁷ Nu, wa glaa nyuma talva nee: «Nyime o -bloa 'lolonyaa 'yli, lee -lu ka 'gbu o 'ni mnene o 'ka yaa -Lazali tltlie 'yoo -kolva?»

-Zezu -solva -Lazali 'wu tltlnya glaa

³⁸ 'Ya -bhlokpade, -gbagbi sloa -Zezuu kuzo, 'in o yia gbawla -gu mni. Nu, wee gbawla mia, tukpaa gbacizo we mia, 'in tukpa -boklo 'kadu mia we nyee. ³⁹ O nee: «A -sa -bha wee tukpa.»

'In o tlia, o bholo Maati nee: «Na -Kanyo, o 'ni -bha nyee 'pa -sleen? O tlia, we 'yli -mnvano ni -zeen.»

⁴⁰ Nu, -Zezu nee o -yla: «Lee, in 'ni ain -yla gba nu, a -ka 'mi dli -gu zu, 'in a yia -Lago 'nyumnie -yoo?»

⁴¹ -Bha wa -saa -bha tukpa. -Zezu 'bhua 'klu 'wu yali, o nee: «Dide, -Mi na paa fuo, -we ka gbu -wa, -in ka na weli -yonyu. ⁴² Nu, in -yi we 'ji nu, 'wu -na nyuma na weli 'yli weee nya. Gbuzono mu, nyuma duun -wa gbelia da 'mu 'gbu na gbaa we, wa 'ka dli zu nu, -mi tiea 'mi.» ⁴³ O gbaa weli ni, 'in o nee weli 'tite nyae: «-Lazali, 'tla -mo!» ⁴⁴ -Lazali, o tli yaa, o 'tlaa -mo, -zugba o bhu -yo o sonya mi gbvanda 'naa kibhe nya. 'Naa mi o 'klu -yo bibeda.

-Bha -Zezu gbaa nyuma -yla: «-We weee mia de o -yo, a -blo we, a 'tide o 'yi, o 'ka mni.»

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

⁴⁵ Zuifunya -wa yia Malii -gbe, 'in -we -Zezu nua le, -wa 'yia we -yo, wa glaa, nyuma duun yia o dli -gu zu.

⁴⁶ Nu, talva mnua Falizinyumaa -gbe, -we -Zezu nua le, 'in wa yia -maa 'di -sali. ⁴⁷ -Bha -Lagobubonyaa -cian -yo Falizinyuma laa wa -lima gbwubhunya wa 'de weee 'ka 'wlugbeli, 'in wa nee: «Nyime ni mi

gwedigbu duun lenoda, 'lee, sa -a 'ka o nua? ⁴⁸ Nu, -a -ka o 'yitide, o -yo we lenve 'ka mnua -mi, 'in nyuma weee zu o dli -gu. Wa -ka o dli -gu zu, 'in *Wlum -nyumaa 'wlulapunya yia, 'in wa saa -amiaa buboloda -yo -amiaa klu la.»

⁴⁹ Waa Zuifu glaa, yabhlo mi -bha, 'mo wa laa Kaifu. *-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu o -mia wee -zu ni nya. O nee: «A'a 'nu -lu yabhlogbo 'wola! ⁵⁰ We 'dee 'gbu a pupali 'wlukun la 'nanu! We nani 'yli amiaa -nu nya nu, nyime -bhlo tli -amiaa kluu 'gbu. -A -ka 'sa nu, -Zuifu weee 'na 'ka labhu.» ⁵¹ Nu, weli -we Kaifu gbaa, we 'ni o 'dee -gbe 'bhu. Nu, wee -zu ni nya, mo -wa -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu. -Bha -Lago zu o weli nyee, 'in o nee nu, -Zezu yia tlia Zuifu weee 'gbu. ⁵² We 'ni Zuifu -bhlogbo 'gbu o 'ka tli, nu, -Lago 'yua weee mia dudu weee -gu, o 'ka wa 'wlugwulali, 'in o 'ka wa nyuma -bhlo -zeli gbu -wa 'ya.

⁵³ Nu, we 'bhu wee 'yli 'wu, -bha Zuifu 'yugalunya pupalia -sleen gbu nu, wa 'ka -Zezu 'bha. ⁵⁴ -We mia 'dee 'gbu, o'o -zie -sleen Zuifu glaa zli 'klu. Nu, 'gbe -we wa laa Eflaimu, -we mia -mo da beblee, -mo o mnua, 'in o -yo o 'bunonya 'so yia -mo ladi.

⁵⁵ Zuifu *Wuzitylu 'feti ka cipa. Wee 'feti 'ni -slo nyini, 'in nyuma duun yia da weee 'bhu, 'in wa yia -Zeluzalemu yi. Nu, wa 'ka wa 'de lamnazili, 'in wa 'ka -mawlu, wa 'ka wee 'feti -sa. ⁵⁶ Wa mi -mo -Lagobudu 'kadu zo, -zugba wa talia -Zezuu da, 'in wa gbugbali -ylae: «Lee, nyime ni 'nia feti 'wu yia yi -wa yi? Sa amia yi wea?» ⁵⁷ -Sleen, -Lagobubonyaa -cian -yo Falizinyuma zu gbu, 'mu wa gbaa nyuma -yla: «Nu, nyime o -ka -Zezu da -yi, o yi o 'ka we gba, 'in wa 'ka o kpa.»

12

Malii tlia -lasiklo -Zezuu bhu -yo
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Nu, we -tu 'wu 'yli gbelibhlo, 'in 'Wuzitiyilu 'feti 'ka nini. -Bha -Zezu -saa 'wu, 'in o yia Betani mni. Wee Betani -Lazali mia, nyime o -Zezu -saba zlime tilitnya glaa 'wu, mo -wa. ² -Bha wa pia o -yla, 'in Maati mia we dilida. -Wa -yo -Zezu 'so mia lida, o -Lazali mi wa glaa. ³ Wa mi lida ni, Malii bea -Zezu -yo, -lasiklo -zonu litli -kibhe -we ka -vale 'tea, o 'bhua we 'wu, o tlia we -mo bhv -yo, 'in o yia we -yose o 'nyi nya. 'In wee -lasiklo o ne yia -budu zo ye.

⁴ Nu, -Zezuu 'binonyo yabhlo wa laa Zudas Isakalioto, o 'kaa ci o wla, o 'bhua gbu 'wu, o nee: ⁵ «-Lasiklo nu -vale 'te, we -vale mnene we 'ka lubhononyo -zu -bhloo 'penigwezi nini. Lee -lu ka 'gbu -a 'ni we pelv 'pa -a 'ka we 'gwezi bobabhanya 'nya?» ⁶ -We o gbaa da ni, we 'ni nu, bobabhanyaa daa o ka nyazidli, nu, 'wienyo o -maa gbu -wa. Nu, 'gwezii lazonyo o -mia, 'yli weee nya -zugba o sa -bha zizewiem.

⁷ 'In -Zezu nee o -yla: «'Bhv o -yo! Nu, -we o tlia da 'mi -yo ni, na ku o mnazia la zli wa 'kaa 'mi gbawla 'wu fa, we 'gbu. ⁸ Bobabhanya mia ni, -maa -yo ain 'so mi 'yli weee nya. Nu, -ami mia ni, 'in 'na 'ka ain glaa -tu 'yli weee nya.»

⁹ Zuifv -zlo 'nva nu, -Zezu mi Betani, 'in wa yia -mo mni. -We ka 'gbu wa yia -mo mni ni, we 'ni o 'debhloo gbu, nu, wa 'yibha 'ya wa 'ka -Lazali 'yi, o o -solva tilitnya glaa 'wu. ¹⁰ We 'dee 'gbu -Lagobobanyaa -cian yi 'yaa -Lazali 'bhabhe pupali. ¹¹ Nu, nyumaa -zlo mi wa -gbe 'bhuda o 'gbu, -zugba wa zu -Zezu dli -gv.

Nyumaa -zlo -saa -Zezu yoo

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Zli zlia, nyumaa -zlo, -wa yia 'feti ni -gv, wa 'nva nu, -Zezu mi -Zeluzalem yida, ¹³ wa 'tlaa weee 'gbe 'wu, yoo wa mnia o -saa saun nya kwee. Wa 'kpi'a 'wu, wa nee:

«-A -mnini -Lagoo 'ni!

-O mia Jejitapee 'ni nya yida, -Lago nwna o 'nyu la.

-Lago nwna Izlaelinyimaa 'Wululapinyo 'nyu la.»

¹⁴ -Zezu 'yia -sokofali -dogbu, 'in o yia we -gv -gbla, 'sa we mia celida -Lagosebhe 'wue:

¹⁵ «A 'na nu nu nyanu -ni, *Sion -gbe! A -tali, amaa 'wululapinyo mi yida! O -di -sokofali -dogbu -gv la.»

¹⁶ We gwedida, -we mia 'plida, o 'binonya 'ni -slo we 'wula 'nu. Nu, -Zezu -ka -sleen o 'niyililo 'yi 'bhie, wa dli bhlilia -bha nu, -we weee mia de ni, we mi celida -Lagosebhe 'wu, 'in o -gugbu we gbaa.

¹⁷ Nyumaa -zlo, -wa -yo -Zezu 'so mia gbawla nwee, da o gbac: «-Lazali, 'tla -mo», 'in o yia o 'wosalo tilitnya glaa, -we wa 'yia -yo, wa mi we 'di -sada. ¹⁸ We 'dee 'gbu nyumaa -zlo ka -Zezu yoo -saa yi. Nu, wa ka 'nu nu, o ka wee gwedigbu lenu. ¹⁹ Toun, Falizinyima nee wa 'dekpuv nyidie: «'Lee, a 'ni mnene a 'ka -lu yabhlogbo lenu? Mo mia de, nyuma weee mi o 'bibholuda!»

²⁰ Nu, Geki talva yia -Zeluzalem wa 'ka -Lago bubo 'feti bhla. ²¹ Ma yia Filipu -gbe, -Zezuu 'binonyo -o 'bhua Betisaida, Galilee -dudu -gv, mo -wa. 'In wa nee o -yla: «-Na zukpa -wa, -a 'yibha -a 'ka -Zezu 'yi.»

²² Filipu gbaa we Andlee -yla, 'in -muu 'bigu, wa 'desobhie yia we -Zezu -yla gbaa mni. ²³ O nee: «-Sleen, we bhla ka nini, bhla -we nya -Lago 'kaa *Nyumee 'Yuu 'ni 'ylimani, we ka nini. ²⁴ Nu, bleya -we bhla dudu, ti we tlia, we 'ni -muu, 'in we tua 'wu -bhlo. We -ka ti ni, 'in we wlaa 'yaa -zlo. ²⁵ In nee ain -yla gbuzonu sae: nyime o -ka o 'yliyogagie 'yibha, kwee we yia o 'tlaa. Nu, nyime o nyea o 'yliyogagie 'wu dudu ni -gv, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, mu yia o -nu nya -mia. ²⁶ -O -ka gba o 'ka na lubho

nu, ɔ nɔ 'mɪ 'bɪ, 'ɪn da ɪn -ka -mɪ, na lubhononyɔ mɪ 'ya -bha. Nyumɛ ɔ -ka na lubho nu nɪ, na Dide yia ɔ -bha zɔa.»

²⁷ «-Sɛɛn, na dɪ ka sumanɪ bhabha. 'Lee, sa ɪn 'ka gbaa? 'Sa ɪn 'kaa gba: 'Dide, -ɪn -sa 'mɪ sɪasɪa bhla nɪ 'wɔ yɪ?» -Innya! Nɪ, we 'dɛɛ 'gbɔ ɪn yia yɪ. ²⁸ Dide, 'ylimanɪ -na 'dɛɛ 'ɪnɪ!»

Wɛɪ yabhlo 'bhɔa yalɪ, we nɛɛ: «ɪn ka we 'ylimanɪ pepe, 'ɪn 'ylimanɪ na yia we lɔ.»

²⁹ Nyumaa -zlo -wa mɪa -bha, 'ɪn -wa 'nɔa wee wɛɪ, wa nɛɛ: «Dɛɛ -gangan -jiji -wa!»

Tɔlɔa nɛɛ: «'Anzɪ ka ɔ -yla gba!»

³⁰ -Zezu nɛɛ wa -ylɛ: «We 'nɪ na 'dɛɛ 'gbɔ wɛɪ nɪ yɪ gba, nɪ, amɪaa gbɔ -wa. ³¹ Bhla -we nya -Lagɔ 'kaa dɔdɔgbɔ -nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhɔ, we bhla ka nɪnɪ. 'ɪn bhla -we nya ɔ 'kaa dɔdɔgbɔ -nyumaa 'yugalɪnyɔ 'nyuu* vu, we bhla ka nɪnɪ.

³² «'ɪn -amɪ mɪa, wa -ka 'mɪ 'wɔsɔlɔ dɔdɔ -gbɔ, 'ɪn na gbizea nyuma weee 'wɔ na gbɛgbɛɪn.»

³³ Wee wɛɪnyɔ ɔ gbɔa da nɪ, nɪ, sa ɔ 'kaa tɪ 'mɔ ɔ mɪa -slɔlɔda.

³⁴ Nyumaa -zlo nɛɛ ɔ -ylɛ: «Titee 'sɛbhɛ nɛɛ nɪ, -Lagɔ -Bhasanyɔ mɪa, 'yɪ weee nya ɔ yia -bha -tɔa, we nɪ mɔv? Nɪ, sa -ɪn mnenɪ -ɪn ka gba nɪ, Nyumɛɛ 'Yu wa yia 'wɔsɔlɔa? ɔ Nyumɛɛ 'Yu, nyɔɔ ɔ -maa?»

³⁵ ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «Bhla -sɛɛ nɪ nya, zɪ mɪ -slɔ aɪn glaa. A nɔ -nya, da zɪ mɪa -slɔ -bha, nɪkpɪsɛ yɪ aɪn -kpɪlɪ. -We ka gbɔ -wa, nyumɛ ɔ nɔa nɪkpɪsɛ 'wɔ, mɔ ɔ mɪa, ɔ 'nɪ -bha da -yɪ. ³⁶ Da a kaa da zɪ, a zɔ we dɪ -gbɔ, 'ɪn a 'ka zɪ 'yua -zɛ.» Da ɔ bhɪa gbɔgbɛ, 'ɪn ɔ yia wa kwɛɛ zizea mɪnɪ.

Zuifɔv zɔ -Zezu dɪ -gbɔ

³⁷ -Zezu ka gwɛdigbɔ duun lɛnɔ Zuifɔv 'yɪbadɪ, 'ɪn wa'a zɔ ɔ dɪ -gbɔ. ³⁸ Sa -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ Ezaii gbɔa, 'sa we 'plɪa, ɔ nɛɛ:

«Nɪ, Jejitapɛ, nyɔɔ zɔ -amɪaa wɛɪ dɪ -gbɔa?

'ɪn nyɔɔ Jejitapɛ -slɔlu ɔ 'tɪtɛ 'klɔa?»

³⁹ We 'gbɔ Zuifɔv 'nɪ mnenɪ wa 'ka ɔ dɪ -gbɔ zɔ. Sa Ezaii gbɔa we da -putu sa -wa:

⁴⁰ «-Lagɔ ka wa 'lɔlɔ.

ɔ ka wa dɪ 'wɔkla,

-mɔv yɪ 'wɔ nɪ, wa 'yɪ 'yɪ la,

'ɪn wa dɪ 'nɔ gbɔ 'wɔla.

We 'dɛɛ 'gbɔ wa'a 'bhɪtɪa -Lagɔɔ -gbɛ la

ɔ 'ka wa pue.»

⁴¹ -We ka 'gbɔ Ezaii yia wee wɛɪ nɪ gba, mɔ -wa nɪ, ɔ ka -Zezuu 'ɪnɪmɪnɛ -yɔyɪ, 'ɪn ɔ mɪa ɔ gbɔ gbɔa.

⁴² Nɪ, -mɔ Zuifɔv 'yugalɪnyɔ glaa, nyuma duun ka -Zezu dɪ -gbɔ zɔ. Nɪ, wa'a 'wɔ 'klɔla we gbɔgbɛ nya Falizɪnyumaa 'gbɔ. Wa mɪ sɔda wa yɪ wa vu -Lagɔbudu zɔ. ⁴³ Wa 'yɪbha nyuma kwɛɪ wa 'ɪnɪ we -zɪ -Lagɔ 'ka wa 'ɪnɪ kwɛɪ.

-Zezuu wɛɪ bhɔa ɔ Didee -gbɛ

⁴⁴ -Zezu 'kpɪa 'wɔ, ɔ nɛɛ: «Nyumɛ ɔ -ka 'mɪ dɪ -gbɔ zɔ, we 'nɪ na 'dɛbhlo ɔ zɔ dɪ -gbɔ, nɪ, ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ zɔ 'yaa dɪ -gbɔ. ⁴⁵ 'ɪn nyumɛ ɔ yia 'mɪ -yɔ, -yɔ ɔ yia ɔ tiea 'mɪ. ⁴⁶ Nɪ, zɪ ɪn -mɪa, ɪn ka dɔdɔ -gbɔ yɪ, 'ɪn nyumɛ ɔ -ka 'mɪ dɪ -gbɔ zɔ, ɔ 'na 'ka nɪkpɪsɛ 'wɔtɔ. ⁴⁷ Nɪ, nyumɛ ɔ nɔa na wɛɪ, 'ɪn ɔ'ɔ zɔa we 'nɔvɪwɛ, -amɪ, 'ɪn dɪ ɔ gbɔ. Nɪ, we 'nɪ nyumaa gbɔdɪlɛɛ 'gbɔ ɪn yɪ yɪ, ɪn 'ka wa gbɔ 'wɔsɔa 'gbɔ ɪn yia yɪ. ⁴⁸ Nɪ, nyumɛ ɔ 'nɪ 'mɪ -yɔvɪwnɪ, 'ɪn ɔ -ka na wɛɪ kpɛla 'wɔnɔ, ɔ gbɔwɔbhunɔ mɪ -bha. Dɔdɔv bhɪa zɪ, wɛɪ -we ɪn gbɔa, mɔ yia ɔ -yɔgbɔ 'wɔbhɔa.

⁴⁹ Wɛɪ ɪn gbɔa, we 'nɪ na 'dɛɛ -gbɛ 'bhɔ. Nɪ, Dide ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ we 'bhɔa. Gbɔ ɪn 'kaa gba, 'ɪn sa ɪn 'kaa we gba, ɔ 'dɛ ka 'mɪ we -slɔlu. ⁵⁰ 'ɪn, ɪn -yɪ we 'jɪ nɪ, Didee tɪtɛ mɪa, 'yɪlyɔgagɛ -we 'nɪa bhɔlɔlɔda -ka, 'mɔ we wɛɪ. Wɛɪ weee na gbɔa, sa Dide gbɔa 'mɪ -yla we, 'sa na gbɔa we.»

* 12:31 Nɪ, -Saatan wa saa 'ɪnɪ.

13

-Zezu-wəlvə ɔ 'bɪnənyaa bɦv-yə

¹ Nii, we -tʊ 'wʊ 'yɪ -bɦlo, Zuifvʊ 'Wʊzɪtɪyɪ 'fɛtɪ 'ka nɪnɪ. -Zezu -yɪ we 'jɪ nɪ, 'yɪ -we nya ɔ 'kaa dʊdʊ -gʊ 'bɦv, 'ɪn ɔ 'kaa ɔ Didee -gbɛ mɪnɪ, we 'yɪ ka nɪnɪ. ɔ -kalɪ ɔ dʊdʊ -gʊ -bɦelɪaa zɛ, 'ɪn -slɛɛn, ɔ -kalɪ wa zɛ ɔ dɪ weee nya. ² Nii, jibɦe ka zɔ, 'ɪn -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnənyaa 'sɔ mɪ lɪdɪ. *Kuzu ka 'cɪn Zudasɪ, Sɪmɔ Isikaliɪtʊv 'yuu dɪ zɔ -Zezuu wlawɪɛ zʊ. ³ -Zezu -yɪ we 'jɪ nɪ, ɔ Didee ka ɔ -lu weee kwɛɛ zʊ. 'ɪn ɔ -yɪ we 'jɪ nɪ, Didee -gbɛ ɔ 'bɦv, 'ɪn ɔ -gbɛ ɔ yɪa lʊmɪa. ⁴ Da wa mɪa lɪdɪ, ɔ -sɔa 'wʊ, ɔ -saa ɔ -bana 'wʊ, ɔ 'bɦv 'naa 'wʊ, 'ɪn ɔ yɪa we zletɪ -gba. ⁵ -Mʊv 'bɪgʊ, ɔ slua 'nyu kna 'wʊ, ɔ -wəlvə ɔ 'bɪnənyaa bɦv -yɔ, 'naa -we ɔ -gbaa zletɪ, 'ɪn ɔ yɪa we -yɔ sɛ we nya.

⁶ Tʊvɪn, ɔ nɪnɪa Sɪmɔ Pɪɛɪ -gʊ, 'ɪn -mɔɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Aya! Na -Kanyɔ, nanʊv bɦv -yɔ -mɪ na yɪa -wəlvə yɪ?»

⁷ ɔ nɛɛ: «-We ɪn mɪa lɛnʊdɪ, -'ɪn 'nʊ -slɔ we 'wɔla. Nii, cɪcɪ -ɪn 'kaa we 'wɔlanʊ.»

⁸ Pɪɛɪ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-ɪnɪya, -ɪn 'na 'ka na bɦv -yɔwəlv -gba!»

ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «ɪn 'nɪ -na bɦv -yɔwəlv, -ɪn 'na 'ka -lu 'yabhlogbɔɔ 'yɪ 'mɪ kwɛɛ.»

⁹ Sɪmɔ Pɪɛɪ nɛɛ: «Na -Kanyɔ, we -ka 'sa -mɪ nɪ, -ɪn 'na -wəlv na bɦv -bɦlo -yɔ -nɪ. Nii, -ɪn -wəlv 'ya na sɔ -yɔ na 'wɪu -yɔ!»

¹⁰ ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Nyɪmɛ -ɔ -ka budo nɪ, ɔ 'nɪ -yɔwəlvɛ gbʊ -ka, we 'bɦv ɔ bɦv 'wʊ, ɔ ka -mɔwɪv 'lɪɪ. We 'dɛɛ 'gbʊ, amɪa, a mɪ -mɔwɪvɪdɪ, 'ɪn, we 'nɪ a 'dɛ weee.» ¹¹ Nii, -ɔ 'kaa ɔ wɪa, ɔ -yɪ ɔ, we 'dɛɛ 'gbʊ ɔ yɪa gba nɪ: «A 'dɛ weee 'nɪ -mɔwɪvɪdɪ -mɪ.»

¹² Da -Zezu bɦv ɔ 'bɪnənyaa bɦv -yɔwəlvɛ, ɔ -plaa ɔ -bana 'wʊ, 'ɪn ɔ yɪa lɪdɪ. ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Lee, -we ɪn nʊa da aɪn -yɪa lɛ, a nʊ we 'wɔlaa? ¹³ -Amɪ a laa «Slolunɪyɔ» we -yɔ «-Kanyɔ», 'ɪn amɪaa gbʊ mɛnɪ, nɪ, 'mɔ

ɪn -mɪa. ¹⁴ Nii, -amɪ -wa amɪaa -Kanyɔ, we -yɔ amɪaa -Slolunɪyɔ, 'ɪn ɪn ka amɪaa bɦv -yɔ -wəlv, we 'dɛɛ 'gbʊ a 'dɛkpʊa 'kaa bɦv -yɔ wʊwəlv.

¹⁵ ɪn ka we 'yɪ aɪn -slolu: sa ɪn nʊa aɪn -yɪa, a nʊ 'sasʊkpa -gbʊ lɛ.

¹⁶ ɪn nɛɛ aɪn -yɪa gbʊzɔnʊ sa nɪ, lub-honʊnyɔ 'nɪ 'nʊɲwɛ -ka ɔ 'ka ɔ -kanyɔ -zi, tɪetɪenyɔ 'nɪ 'lɛ -ka -ɔ tɪɛa ɔ, ɔ 'ka -mɔɔ -zi. ¹⁷ -Slɛɛn, a -yɪ we 'dɛ weee 'jɪ. Nii, a -ka we lɛnʊ nɪ, 'wʊtʊtʊɛ -dlɔɔ mɪ amɪaa -nʊ nya.

¹⁸ «Nii, ɪn 'nɪ a 'dɛ weee 'ɲɪ sa -nya. -Wa ɪn -saa -bɦa, ɪn -yɪ wa. Wɛɪ -we mɪa ɛɪɪdɪ -Lagʊsɛbɦɛ 'wʊ, lɛ we yɪa nʊa. We nɛɛ:

«Nyɪmɛ -ɔ -yɔ 'mɪ 'sɔ lɪa, ɔ ka na tɔnyɪmɛ -zɛ.»

¹⁹ Da we 'nɪa -slɔ da 'plɪ nɪ, gba na gbɪaa -slɛɛn we aɪn -yɪa. Nii, we bɦla -ka nɪnɪ nɪ, 'ɪn a 'ka dɪ zʊ nɪ, -amɪ mɪa, «-ɔ ɪn -mɪa, 'mɔ ɪn -mɪa.» ²⁰ ɪn nɛɛ aɪn -yɪa gbʊzɔnʊ saɛ: nyɪmɛ -ɔ -ka na tɪetɪenyɔ kpa 'nanʊv, -amɪ ɔ kpaa 'nanʊv. 'ɪn nyɪmɛ -ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanʊv, -ɔ tɪɛa 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'nanʊv.»

-Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnənyɔ yabhlo yɪa ɔ wɪa

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹ -Zezu bɦv ɔ bɦv nɪ gbɪagbɪɛ, 'ɪn ɔ dɪ yɪa sumɪnɪ, 'ɪn ɔ nɛɛ wa -yɪa sa tɪklɪ: «ɪn nɛɛ aɪn -yɪa gbʊzɔnʊ saɛ: aɪn glaa, nyɪmɛ yabhlo yɪa 'mɪ wɪa.»

²² Nii, -Zezuu 'bɪnənyaa yɪa yɪylɪ, -ɔ ɔ saa 'ɲɪ, wa 'nɪ ɔ -yɪ. ²³ Da wa mɪa lɪdɪ, ɔ 'bɪnənyɔ yabhlo, -ɔ ka zɛ ɔ -kɪa, -mɔɔ mɪ ɔ kwesi. ²⁴ Sɪmɔ Pɪɛɪ yɪa ɔ -yɪa 'yɪka 'pa, ɔ 'ka -Zezu layɪbɦa nɪ, nyɔɔ ɔ sa 'ɲɪa.

²⁵ -Mɔɔ pɪa -Zezuu gbɛgbɛɪn 'wʊ, 'ɪn ɔ yɪa ɔ layɪbɦa 'ɲwʊɲwɛ wɛɪ 'wʊɛ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ 'ka -mɪ wɪa?»

²⁶ ɔ 'palɪa we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ: «'Floo -kibɦe na yɪa zapʊ lʊ 'ɲwaa, -ɔ ɪn -ka we yoo 'nyɛ, mɔ 'kaa 'mɪ wɪa.»

Tʊvɪn, ɔ 'ɲwaa 'floo -kibɦe zapʊ lʊ, 'ɪn ɔ yɪa we Sɪmɔ Isikaliɪtʊv 'yɪ Zudasɪ yoo 'nyɛ. ²⁷ Da -mɔɔ 'bɦv we

'floo -kibhe 'wv, -bha -bhlokpade *-Saatan plaa -mɔɔ 'wv. -Mv 'bɪgɪ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-We -in 'kaa lɛnɪ, -in nɪ we lɛ slɔl.» ²⁸ -Wa mɪa -bha lida, wa 'nɪ we 'wɔlanɪ. -We ka 'gbv -Zezu yia we ɔ -yla gba, wa glaa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ we -yi. ²⁹ -Zezu gbaa wɛlɪ mɪa dɛ nɪ, -zugba nyɪma tɔlɔa pɔpɔlɪa 'wlukɔvɔn lɛ: «'Sa ɔ 'yɪbhaa ɔ 'ka gba nɪ, ɔ mɪnɪ 'fɛtɪgɔlɪ zɔa yaayɪ, ɔ mɪnɪ bobab-hanya 'gwezi 'nyɛa yɪ?» Zudasɪ mɪ 'gwezi lazɔnyɔ nyaa 'gbv. ³⁰ Zudasɪ 'bhua wee 'floo -kibhe 'wv, -bha -bhlokpade ɔ 'tlaa -budu zɔ, -zugba sabɔ ka bɛ.

Tite lolu

³¹ Zudasɪ mɪnɪ 'bhie, -Zezu nɛɛ: «-slɛɛn, Nyɪmɛɛ 'Yu ka 'ɲɪmɪlɪlo 'yɪ. ɔ 'wv wa yia -Lagɔɔ 'ɲɪmɪlɪlo yibhelia. [³² 'In wa -ka -Lagɔɔ 'ɲɪmɪlɪlo yibheli ɔ 'wv nɪ,] Nɪ, ɔɔ 'Yu -ka -Lagɔɔ 'ɲɪnɪ 'ylimanɪ nɪ, 'in -Lagɔɔ 'debhie slɔlua ɔɔ 'Yuu 'ɲɪmɪlɪlo ɔ 'dɛ 'wv, 'in daylɪ ɔ slɔlua we. ³³ Na 'ylaaslu, 'in -yɔ aɪn 'sɔ mɪ -slɔ bhla -sɛlɛɛ -nɪ nya. 'In -mɔv 'bɪgɪ, na da a yia -talia. -We ka gbv -wa, da na yia mɪnɪ, a 'nɪ mɛnɛnɪ a 'ka -mɔ mɪnɪ. Nɪ, 'in ka zɪmɛ we Zuɪfɔ -yla gba. 'In, 'mɪ na gbaa -slɛɛn aɪn -yla. ³⁴ Nɪ, tite lolu na palɪa aɪn -yla, mɪ nɪ: a kɪkalɪ zɛ. Cɪn, sa 'in -kalɪa amɪaa zɛ, a kɪkalɪ 'sa zɛ. ³⁵ We -ka 'sa -mɪ, a -ka zɛkɪkalɪ, 'in nyɪma weee yibhelia we 'jɪ nɪ, a mɪ na 'bɪnɔnya nya.»

-Zezu nɛɛ Piɛlɪ yia ɔ gbv kpɛlia

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Simɔ Piɛlɪ nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Kanyɔ, mɔ -na mɪnɪ?»

ɔ 'pɪa we 'bɪgɪ, ɔ nɛɛ: «'Mɔ na mɪnɪ, -in 'nɪ -slɔ mɛnɛnɪ -in 'ka 'mɪ 'bɪ yɪ, nɪ, cɪcɪ -in 'kaa 'mɪ 'bɪ yɪ.»

³⁷ Piɛlɪ nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, 'in 'nɪ -slɛɛn mɛnɛnɪ 'in 'ka -mɪ 'bɪ yɪ? 'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbvɔ? Nɪ, 'in mɛnɛnɪ 'in 'ka na 'dɛɛ 'yɪlyɔgagɪe wla -na 'gbv!»

³⁸ ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-In mɛnɛnɪ -in 'ka -na 'dɛɛ 'yɪlyɔgagɪe wla na 'gbv 'piɛn? 'In nɛɛ -mɪ -yla gbɔzɔnɪ sa nɪ,

-kɔkɔ 'na 'ka gbɔ, 'in -na kpɛlia na gbv -zakpa ta.»

14

-Zezu -wa 'Yoo -we mɪnɪ Didee -gbɛ

¹ -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylɛ: «A 'na lɔlɔ dɪ -nɪ. A zɔ -Lagɔ dɪ -gbv, 'in a zɔ 'ya 'mɪ dɪ -gbv. ² -Buduu -zlo mɪ na Didee -budunwɛɛ. We 'nɪ ya 'sa -mɪ nɪ, 'in 'na 'ka aɪn -yla gba nɪ, amɪaa ladɪda na mɪnɪ la mɛnɛnɪ, we 'nɪ mɔv? ³ 'In, 'in -ka aɪn -yla ladɪda la mɛnɛnɪ nɪ, lɔ na yia yia 'in -yɔ aɪn 'sɔ 'ka mɪnɪ, 'in da 'in mɪa, a 'ka -bha -mɪ. ⁴ 'In da na mɪnɪ, 'yoo -we mɪnɪ -mɔ, a -yi we.»

⁵ Toma nɛɛ ɔ -yla: «Na -Kanyɔ, da -na mɪnɪ -a 'nɪ -bha da -yi! 'Lee, sa -a mɛnɛnɪ -a 'ka -bhaa 'yoo da -yia?»

⁶ ɔ nɛɛ: «Nɪ, -amɪ -wa yoo, gbɔzɔnɪ we -yɔ 'yɪlyɔgagɪe. Nyɪmɛ ɔ 'nɪ 'mɪ 'wɔplɪlɪ nɪ, ɔ 'na 'ka Didee -gbɛ mɪnɪ. ⁷ A -ka 'mɪ -yi, -zugba a -yi na Dide. 'In we 'bhv -slɛɛn 'wv, a -yi ɔ, 'in a ka ɔ 'yɪ.»

⁸ Filipɪ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Na -Kanyɔ, -na zukpa -wa, -slɔlu -aɪn -na Dide 'klɔ. -In -ka we lɛnɪ, 'in -amɪaa dɪ pɪa la.»

⁹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Filipɪ, 'yɪ -zlo 'in -yɔ aɪn 'sɔ lia da nɪ, 'lee, -in 'nɪ 'mɪ -yɪ? Nyɪmɛ ɔ -ka 'mɪ 'yɪ, ɔ ka na Dide 'yɪ. 'In, -mɪ nɛɛ: «-Slɔlu -aɪn -na Dide 'klɔ!» ¹⁰ Nɪ, 'in mɪ Dide 'wv, 'in Dide mɪ 'mɪ 'wv. 'Lee, -'in zɔ we dɪ -gbv? Welɪnya na gbaa da aɪn -yla, we'e 'bhv na 'dɛɛ -gbɛ, nɪ, na Dide ɔ -dɪla 'mɪ 'wɔla, mɔ nɔa ɔ lubho.

¹¹ «In -ka aɪn -yla gba nɪ, 'in mɪ Dide 'wv, 'in Dide mɪ 'mɪ 'wv, a zɔ 'mɪ dɪ -gbv. We 'nɪ -mɔv nɪ, a zɔ -ylɛɛ dɪ na gwɛdɪgbɔnyaa 'gbv. ¹² 'In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɪ sa nɪ, ɔ -ka 'mɪ dɪ -gbv zɔ nɪ, 'in ɔ nɔa na lɛnɔgbɔnya lɛ. Cɪn, ɔ lɛnɔgbɔnya yia na -nɔ -zia, -we ka gbv -wa, Didee -gbɛ na mɪnɪ. ¹³ -Lu weee a -ka na 'ɲɪnɪ nya -zla, lɛ na yia we nɔa. We -ka 'sa -mɪ nɪ, 'in 'Yu mɛnɛnɪ ɔ Didee 'ɲɪnɪ. ¹⁴ Nɪ, -lu -mɔv a -ka 'mɪ -zlalɪ na 'ɲɪnɪ nya, lɛ na yia we nɔa.

-Yɔbɛnyɔ yia yia

¹⁵ «Nu, a -ka na zekali -nya ni, 'in a zua na titenya 'nuɲwe. ¹⁶ 'In in 'ka Dide -yɔbhubhoe ɔ 'ka aɪn -Yɔbɛnyɔ -putu 'nye. Mɔ 'kaa aɪn -yɔbɛ, 'in mɔ -yɔ aɪn 'sɔ 'kaa -tɔ 'yli weee nya. ¹⁷ Nu, mɔ -wa Zuzu ɔ 'kaa aɪn -Lagɔɔ gbɔzɔnɔ 'wɔkwa. ɔɔ Zuzu mia ni, dɔdɔgɔ -nyɪma 'ni mneni wa 'ka ɔ -yɔɲwɪ, -we ka gbɔ -wa, wa'a 'yi ɔ -yɔ, 'in wa 'ni ɔ -yi. Nu, amia mia, a -yi ɔ, ɔ -yɔ aɪn 'sɔ -di dabhlo la, 'in aɪn 'wɔ ɔ yia ladila.

¹⁸ «In 'na 'ka aɪn 'wɔti kwiiyua 'bhisa, nu, amiaa -gbɛ na yia yia. ¹⁹ 'In bhla -sele -ka 'pli ni, dɔdɔgɔ -nyɪma 'na 'ka 'mi 'yi. Nu, amia mia ni, 'yia a yia 'mi. 'In a yia 'yliyɔgagie, -amɪ ka 'yliyɔgagiee 'gbɔ. ²⁰ Zhi we 'yli -ka nyini ni, 'in a yibhelia we 'ji nu, in mi Dide 'wɔ, a mi 'mi 'wɔ, 'in in mi aɪn 'wɔ.

²¹ «Nyɪmɛ ɔ -ka na titenya -yɔɲwɪ, 'in ɔ -ka we 'nuɲwe zɔ ni, -zugba -mɔɔ -kali na zɛ. ɔɔ nyɪmɛ ɔ -kalia na zɛ, ɔ zɛ na Dide yia -kalia. -Amɪ, ɔ zɛ na yia -kalia, 'in in 'ka ɔ na 'dɛ -slolu.»

²² Zudasɪ (-ɔ 'nia Zudasɪ Iskaliɔtɔ) nɛɛ ɔ -ylac: «Na -Kanyɔ, 'lee, lɛɛ -lu ka 'gbɔ -in 'ka -aɪn -na 'dɛ -slolu, 'in, -i 'in -slolu -na 'dɛ dɔdɔgɔ -nyɪma weee?»

²³ ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ ɔ -ka na zekali ni, na wɛli ɔ zua 'nuɲwe. 'In na Dide kalia ɔ zɛ, 'in -amɪ -yɔ na Dide sɔ yia ɔ 'wɔ la -dila. ²⁴ Nyɪmɛ ɔ -nia na zekali, ɔɔ zɔ na wɛli 'nuɲwe. -We na gbaa da aɪn -yla, we 'ni na 'dɛɛ wɛli, nu, na Dide ɔ tiea 'mi, ɔ -gbɛ we bhɔa.

²⁵ «Wee wɛli na gbaa aɪn -yla, da in mia -slɔ aɪn glaa. ²⁶ Nu, in -ka mni ni, 'in na Dide paa aɪn Zuzu 'Pɔpa yoo na 'ɲni nya, mɔ 'kaa aɪn 'wɔsa. ɔɔ Zuzu 'kaa aɪn gbɔ weee -slolu, 'in ɔ ligbea aɪn gbɔ weee -we in gbaa aɪn -yla.

²⁷ «'Wɔtɔtɔe -dlɔɔ na tia aɪn -yɔ. Na 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ na nyɛa aɪn. Sa in kaa 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ ni, 'sa na nyɛa we aɪn. 'In wla we dɔdɔgɔ -nyɪmaa -luwla sɔlɔ. A palɪ dli la, a 'na nuɲnɔ nyano -ni. ²⁸ A ka 'mi ɲwɛɛ 'nɔ nu: «Mnia na yia, 'in amiaa -gbɛ na yia lɔ yia.» A -ka yaa na zekali ni, -zugba a ka yaa 'mɔna li, nu, na Didee -gbɛ na mnia. -We ka gbɔ -wa, Dide 'yli ɔ -zi 'mi. ²⁹ Da -we -nya mia dɛ 'nia -slɔ 'pli ni, gba na gbaa we aɪn -yla 'gamɔ. Nu, we bhla -ka nyini, a 'ka we dli -gɔ zɔ. ³⁰ In -yɔ aɪn 'sɔ 'na 'ka gba duun, -we ka gbɔ -wa, dɔdɔgɔ -nyɪmaa 'yugalɪnyɔ 'nyuu* mi yida. ɔ 'ni 'mi kwɛyɔmnɛni. ³¹ We -ka 'sa -mi ni, dɔdɔgɔ -nyɪma 'ka we 'jiyibheli nu, in -kali na Didee zɛ. In -kali ɔ zɛ, we 'dɛɛ 'gbɔ -lu weee ɔ gbaa in nɔ lɛ, 'in na nɔa we lɛ. A -sɔ 'wɔ, -a 'ka mni.»

15

**-Dlɔsuu 'zayli*

¹ «Nu, *-dlɔsuu 'zayli, -amɪ -wa. 'In na Dide mia, we kpaapanyɔ ɔ -mia. ² Na 'kliya -we'e tɔɔa, 'mɔ ɔ dia, 'in 'kliya -we tɔɔa, ɔ mnazia we -yɔ, 'in we 'ka tɔɔ duun. ³ Wɛli -we in gbaa aɪn -yla, we ka aɪn -yɔmnazi, 'in we yia aɪn -mɔwɔlɔ.

⁴ «A -dili 'mi 'wɔla, sa in -dila aɪn 'wɔla 'bhisa. Sa suu 'kliya -we 'nia suu 'gbɔlɔ -yɔ -mi, we 'nia mneni we 'ka tɔɔ we 'dɛ -bhlo ni, 'sa -bhlokpade, a 'ni 'mi 'wɔladili, a 'na 'ka tɔɔ.

⁵ «Nu, -amɪ -wa -dlɔsu, 'in amia -wa we 'kliya. Nyɪmɛ ɔ -ka 'mi 'wɔladili, sa -amɪ -dila ɔ 'wɔla 'bhisa ni, ɔɔ nyɪmɛ, tɔɔa ɔ yia duun. -We ka gbɔ -wa, in 'ni aɪn -yɔbɛ, a 'ni mneni a 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnɔ. ⁶ Nyɪmɛ ɔ -ni 'mi 'wɔladili ni, suu 'kliya 'bhisa wa vitelia ɔ. Wee suu 'kliya -ka yɛ ni, 'mɔ wa bhua la, 'in wa paa we -kosu 'wɔ, 'in we sia. ⁷ A -ka 'mi 'wɔladili, 'in na wɛlɪnya -ka amiaa dli 'wɔtɔ ni, -lu weee a -ka 'yibha,

'Wɔtɔtɔe -dlɔɔ -zɔnɔ

* 14:30 Nu, -Saatan wa saa 'ɲni.

a -zlali we Didee, 'in ɔ nyɛa we aɪn.
 8 A -ka tɒv duun, mɒv slolua na Didee
 'ɲɪmɲɪe -yɔ a mɪ na 'bɪnɔnya -zɔnɒ
 nya.

9 «Nɪ, sa Didee -kalia na zɛ, 'sa -
 bhlokpade in -kalia amiaa zɛ. A -
 tɒ na zɛkalie 'wɒ. 10 In ka na Didee
 titenya 'nɒɲwe zɒ, 'in in yia ɔ zɛkalie
 'wɒtɒ. 'Sa -bhlokpade, a -ka na
 titenya 'nɒɲwe zɒ nɪ, 'in a tua na
 zɛkalie 'wɒ.

11 «We mia dɛ, 'mɒv in gbaa aɪn
 -yla, 'in sa 'mɒna mia 'mɪ dli 'wɒ,
 we 'ka 'sa aɪn dli 'wɒ -mɪ. Cɪn, 'in
 amiaa 'mɒna 'ka -bha -gɒ zi. 12 Na
 tite nɪ: sa in -kalia amiaa zɛ, a kɪkalɪ
 'sa zɛ. 13 Nɪ, nyɪmɛ ɔ -ka ɔ 'dɛɛ
 'yliyɔgagie wla ɔ -limaa 'gbɒ, zɛkalie
 -we -zia -mɒv, we 'nɪ -mɪ. 14 -We in
 gbaa a nɒ lɛ, a -ka we 'nɒɲwe zɒ, a
 mɪ na 'talea nya. 15 'In la 'maslɛn
 aɪn na lubhonɔnya, -we ka gbɒ -wa,
 lubhonɔnyɔ 'nɪ ɔ -kanyɔ gbɔnya -
 yi. 'In amia mia, na 'talea na laa
 aɪn, -we ka gbɒ -wa, gbɒ weee in
 'nɒa Didee -gbɛ, in ka we aɪn -slolu.
 16 Lee, amia -saa -bha 'mɪ yi? -Innya,
 we 'nɪ -mɒv, -amɪ -saa -bha aɪn. Nɪ,
 in ka aɪn 'yoo 'nyɛ a 'ka tɒva mɲɪ, 'in
 we 'ya 'ka -gwɛ. 'In -lu weee a -ka
 Didee -zla na 'ɲmɪ nya, ɔ 'ka we aɪn
 'nyɛ. 17 Nɪ, tite in palia aɪn -yla, mɒ
 nɪ: a kɪkalɪ zɛ.

*Dɒdɒgɒ -nyɪma nyɛa -Zezu -yɔ ɔ
 'bɪnɔnya 'wɒ*

18 «Nɪ, dɒdɒgɒ -nyɪma -ka aɪn
 'wɒnyɛ nɪ, a 'na dɒlɒ -nɪ nɪ, wa ka
 'mɪ 'wɒnyɛ tia. 19 A -yɔ dɒdɒgɒ -
 nyɪma 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo. A -ka yaa -
 mɪ -bhlo, 'in wa yibhaa aɪn, wa 'dɛɛ
 nyɪma wa 'yibhaa 'gbɒ. Nɪ, in ka -
 bha aɪn -sa dɒdɒgɒ -nyɪma glaa, 'in a
 -yɔ wa 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo, we 'dɛɛ 'gbɒ
 wa nyɛa aɪn 'wɒ. 20 A ligbe na wɛɪ,
 nɪ, lubhonɔnyɔ 'nɪ 'yli ɔ 'ka ɔ -kanyɔ
 -zi. Dɒdɒgɒ -nyɪma ka 'mɪ 'kɪɪye
 'wɒpalɪ. 'In wa -ka 'mɪ 'kɪɪye 'wɒpalɪ
 nɪ, 'kɪɪye 'wɒ wa yia aɪn palia. 'In
 wa -ka na wɛɪ 'nɒɲwe zɒ, 'in wa zɒa
 amiaa -nɒ 'nɒɲwe. 21 Nɪ, 'sa wa yia
 aɪn kpaa na 'gbɒ. -We ka gbɒ -wa, ɔ

tiea 'mɪ, wa 'nɪ ɔ -yi. 22 In 'nɪ yaa yi,
 'in in 'ka wa -yla gba nɪ, -zugba wa
 'nɪ yaa gbɒnyuuu 'gba 'wlu -ka. Nɪ,
 -slɛn wa 'nɪ zizeda -ka wa gbɒnyuu
 'yu. 23 Nyɪmɛ ɔ -ka 'mɪ 'wɒnyɛ, na
 Didee ɔ nyɛa 'wɒ. 24 Gwɛdigbɔnya -
 we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪa -slɔ lɛnɒ,
 in ka -mɒv lɛnɒ wa 'yibadɪ. We 'nɪ
 yaa 'sa -mɪ, -zugba wa 'na 'ka yaa
 gbɒnyuu 'gba 'wlu -ka. Nɪ, -slɛn,
 gwɛdigbɔnya in nɒa lɛ, wa ka we -
 yɔyi, 'in wa nyɛa in -yɔ na Didee 'sɔ
 'wɒ. 25 -We mia cɛɪda wa tite 'wɒ,
 nɛɛ:

«Wa ka 'mɪ 'wɒnyɛ bhe.»

'Wɒ wa nyɛa -aɪn, -we mia cɛɪda we
 'ka lɛnɒv 'gbɒ.

26 «Nɪ, -Yɔbenyɔ yia yia. Mɔ -wa
 Zuzu ɔ 'kaa aɪn gbɒzɔnɒ 'wɒkwa.
 Didee -gbɛ ɔ bhɒa, yoo na yia ɔ aɪn
 'paa. Nɪ, ɔ -ka yi nɪ, mɔ yia na
 gbɒdayɪnyɔ -zɛa. 27 'In amia yi 'yaa
 na gbɒdayɪnya -zɛa, -we ka gbɒ -wa,
 we bhlili we gwɛɪda, a -yɔ 'mɪ 'sɔ
 mɪ.»

16

1 «Nɪ, a yi 'yoo -zɔnɒ -gɒ labhɒɒ,
 we 'gbɒ in yia aɪn -yla gbɒ -mɲɪ
 gba. 2 -Lagɔbudunya zɔ wa yia aɪn
 vua. 'In we bhla ka cɪpa, da nyɪma
 -wa mnenia wa 'ka aɪn 'bha, wa yia
 gbaa wa 'dɛɛ dli 'wɒ nɪ, 'sa wa nɒa
 -Lagɔ lubhɒ. 3 'Sa wa yia nɒa, -we
 ka gbɒ -wa, wa 'nɪ Didee -yi, 'in wa 'nɪ
 'mɪ -yi. 4 Da we bhla 'nɪa -slɔ nɲɪ,
 gbɒnya nɪ na gbaa aɪn -yla 'gamɒ.
 'In we bhla -ka nɲɪ nɪ, a 'ka ligbe
 nɪ, in ka we aɪn -yla gba.

-Yɔbenyɔ yia yia

«Nɪ, in 'nɪ we aɪn -yla gba we
 gwɛɪda, -we ka gbɒ -wa, in -yɔ aɪn
 'sɔ mɪ -slɔ.

5 «-Slɛn, ɔ tiea 'mɪ, ɔ -gbɛ
 na mɲɪa. 'In aɪn glaa, nyɪmɛ
 yabhlogbɔɔ 'yibha 'mɪ laɛ: «Mɔ -
 na mɲɪa?» 6 Nɪ, -slɛn in 'tɒɒa da
 aɪn nɪ, we 'dɛɛ 'gbɒ amiaa -gɒ yia
 'wɒtɒ yuo. 7 'In gbɒzɔnɒ -nanɒ in
 mia aɪn -yla gbada: In -ka mɲɪ nɪ,
 -mɒv nanɪ 'yli amiaa 'gbɒ. -We ka

gbu -wa, in 'nī mni, -Yobenyō 'na 'ka ain -yla yi. Nu, in -ka mni ni, 'in na paa o ain yoo. ⁸ 'In, o -ka yi ni, 'in o slolua dūdūgu -nyima sa wa nua wa 'de -dawli 'wū wa gbūnyuu klaa, -we mia tiklu klaa, we -yō -Lagōo gbūwūbhūhuee daa. ⁹ Nu, dūdūgu -nyima mī wa 'de -dawli 'wūnda tiada gbūnyuu daa, wa'a zū 'mī dli -gūu 'gbu. ¹⁰ 'In, we 'sōnu nya, wa mī wa 'de -dawli 'wūnda, -we mia tiklu daa. -We ka gbu -wa, Didee -gbē na mnia, 'in a 'na 'ka 'mī 'yī. ¹¹ Dūdūgu -nyima mī wa 'de -dawli 'wūnda we tanu nya, -Lagōo gbūwūbhūhuee daa. -We ka gbu -wa, -Lagō ka dūdūgu -nyimaa 'yugalnyō 'nyuuu -yōgbu 'wūbhu pepe.

¹² «Nu, in ka -slō welī duun in 'ka we ain -yla gba. 'In a 'nī -slēen mneni a 'ka we zō 'yiligbe. ¹³ Gbūzōnu -Zuzu -ka yi ni, mō 'kaa ain gbūzōnu 'dēbhie 'wōkwa. -We ka gbu -wa, o 'na 'ka o 'dēe 'ḡni nya gba, nu, -we weee o 'nua, 'mū o gbaa, 'in -we 'nīa -slō 'plī ni, 'mū o palia ain zli. ¹⁴ -We mia na -nu nya, 'mū Zuzu yia 'yīa, 'in o palia ain zli. 'Sa o mnīna na 'ḡni. ¹⁵ -We weee na Didee kaa, we mī 'yā na -nu nya. We 'dēe 'gbu, in yia ain -yla gba nu, -we mia na -nu nya, 'mū Zuzu yia 'yīa, 'in we zli o yia ain 'palia.

-Zezu nēe nu, mnia o yia

¹⁶ «Bhla -sele nya, a 'na 'ka 'mī 'yī, 'bhie, bhla -sele nya, 'in a yia 'mī.»

¹⁷ -Zezuu 'binōnya glaa, tōba gbūgbalia -ylae: «O nēe -ain -yla: «Bhla -sele nya, a 'na 'ka 'mī 'yī, 'bhie, bhla -sele nya, 'in a yia 'mī.» O nēe 'yā -ain -ylae: «Na Didee -gbē na mniaa 'gbu,» 'lee, sa we 'jī mia?»

¹⁸ 'In wa nēe 'yae: «O -ka gba «Bhla -sele» ni, 'lee, sa -mūu 'jī mia? -We o gbaa, -a'a 'nu we 'wola.»

¹⁹ -Zezu -yī we 'jī nu, o 'binōnya 'yībha wa 'ka o layībha, tōn, o nēe wa -yla: «In nēe ain -yla: «Bhla -sele

nya, a 'na 'ka 'mī 'yī, 'bhie, bhla -sele nya, 'in a yia 'mī.» We 'jī da a mia -talīda a 'dēkpua nyīdī, we 'nī mūu? ²⁰ In nēe ain -yla gbūzōnu sa nu, wia a yia, 'in -gle a yia 'paa. Nu, dūdūgu -nyima yia 'mūna lia, -zugba amīaa dli sumanī, 'in amīaa dli sumanīe yia 'mūna -zēa. ²¹ 'Nwō -ka luzi -bho, o dli -su, -we ka gbu -wa, o siasia bhla ka nyīnī. Nu, o -ka gwalī ni, 'in o dliwa o siasie 'wō. 'In o lia 'mūna, o ka 'yū gwalī 'gbu. ²² 'Sasūkpa sa, -slēen amīaa dli -su, nu, in -ka ain 'yī lū ni, 'in a lia 'mūna. 'In, nyūmē yabhlogbōo 'nī mneni o 'ka wee 'mūna ain kwēe -sa. ²³ Nu, wee 'yī -ka nyīnī ni, a 'na 'ka 'maslēen 'mī gbu yabhlogbōo layībha. In nēe ain -yla gbūzōnu sae: -lu weee a -ka Didee -zālī na 'ḡni nya, 'nyēa o yia we ain. ²⁴ A 'nī -slō -lu na Didee -zālī na 'ḡni nya. Nu, a -zla, a -ka -zla ni, 'in a yia we, 'in amīaa 'mūna 'ka -bha -gū zi.

-Zezu ka dūdū lu

²⁵ «Nu, -we weee mia dē, in ka we ain -yla gba gbūu nine nya. We bhla ka cūpa, bhla -we nya in 'na 'kaa gbu gba gbūu nine nya, 'in in 'kaa ain -yla Didee gbu gba sa 'vayī. ²⁶ Wee 'yī -ka nyīnī ni, 'in a bhūbhōea na Dide na 'ḡni nya. 'In, in 'nī gba ain -yla nu, bhūbhōea na yia o amīaa 'gbu. -Innya, we 'nī -mūu. ²⁷ -We ka gbu -wa, Didee 'dēbhie -kalī amīaa zē. A -kalī na zē, 'in a zūa dli nu, Dide -Lagōo -gbē na bhūa, we 'gbu o -kalia amīaa zē. ²⁸ Nu, Didee -gbē in 'bhūa, 'in in yia dūdū -gū yī. -Slēen, dūdū -gū na yia 'bhūa in 'ka Didee -gbē lūmni.»

²⁹ 'In o 'binōnya nēe o -ylae: «Mū mia dē, -slēen -i'in gba gbūu nine nya, nu, sa tiklu -na gbaa. ³⁰ -Slēen, -a -yī we 'jī nu, -in -yī gbu weee 'jī. Nu, -a 'nī -slō -mī gbu yabhlogbōo layībha, 'in -in -yīa -we -a 'kaa -mī layībha. We 'gbu -a zūa dli nu, -Lagōo -gbē -na bhūa.»

³¹ -Zezu 'palia we 'bɪgʊ, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Dli a zʊ -slɛɛn 'mɪ -gʊʊ? ³² In nɛɛ, we bhla mɪ bɛda, 'in we ka nɪni, da a 'kaa lamumnɪ, 'in ɔ -ka -mɪ, ɔ 'kaa ɔ da lɔmnɪ, 'in a 'kaa -bha na 'dɛ -bhlo tɪ. Nɪ, we 'nɪ na 'dɛbhlo mɪ, Dide -yɔ 'mɪ 'sɔ mɪ 'gbʊ.

³³ «-We mɪa dɛ in gbaa aɪn -yla a 'ka 'wʊtʊtʊɛ -dlɔɔ 'yɪ 'mɪ 'wʊ. Sia a yia dʊdʊ -gʊ. Nɪ, a 'tɛmanɪ dli: in ka dʊdʊ lu.»

17

-Zezu bhuhhoea -Lagɔ

¹ Nɪ, -Zezu bhia -we weee mɪa dɛɛ gbagbie, ɔ ylaa yalɪ, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe. ɔ nɛɛ:

«Dide, we bhla ka nɪni. -Slolu -na 'Yuu 'ɲɪylɪlo, 'in -na 'Yu 'ka -na 'ɲɪylɪlo -slolu. ² Nɪ, -in ka ɔ 'yoo 'nyɛ nyuma weee -gʊ. 'In waa nyuma weee -wa -in 'nyɛa ɔ, 'yliyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka, ɔ 'ka we -maa 'nyɛ. ³ Nɪ, nyuma -ka -mɪ -yi, -mɪ, ɔ ka 'dɛ -bhlo mɪa -Lagɔɔ 'zayli nya, 'in wa -ka -Zezu Klisi, ɔ -in tiea -yi nɪ, mʊ -wa 'yliyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka. ⁴ In ka -na 'ɲɪnmɪɛ -slolu dʊdʊ -gʊ, 'in lubho, -we -in 'nyɛa 'mɪ, in ka we bhia. ⁵ Dide, dʊdʊ 'nɪa -slɔ la -mɪ, na 'ɲɪ mɪa 'cɪn -na -gbɛ. Nɪ, 'nyɛ -slɛɛn 'mɪ wee 'ɲɪnmɪɛ -bhlokpade -mɪ kwesi.

⁶ «Nɪ, nyuma -wa -in -saa -bha dʊdʊgʊ -nyuma glaa, 'in -in yia 'mɪ wa 'nyɛ, in ka -maa -na 'ɲɪ -slolu. Wa mɪ -na -nʊ nya, 'in -in yia wa 'mɪ nyɛ, 'in wa yia -na wɛlɪ 'nʊɲwɛ zʊ. ⁷ -Slɛɛn, wa -yi we 'ji nɪ, -we weee -in 'nyɛa 'mɪ, -na -gbɛ we bhɔa. ⁸ -We ka gbʊ -wa, wɛlɪ -in zʊa 'mɪ ɲwɛɛ, in gbaa we wa -yla, 'in wa yia we -yɔɲwɪ. 'In wa ka we yibheli sazɔnʊ sa nɪ, -na -gbɛɛ na bhɔa, 'in wa yia dli zʊ nɪ, -mɪ tiea 'mɪ.

⁹ «Nɪ, wa 'gbʊ na bhuhhoea -mɪ. In 'nɪ dʊdʊgʊ -nyumaa 'gbʊ -mɪ bhuhhoea -mɪ, nɪ, -wa -in

'nyɛa 'mɪ, wa 'gbʊ na bhuhhoea -mɪ. -We ka gbʊ -wa, wa mɪ -na -nʊ nya. ¹⁰ Nɪ, -wa weee mɪa na -nʊ nya, wa mɪ -na -nʊ nya. 'In nyuma weee mɪa -na -nʊ nya, wa mɪ na -nʊ nya, 'in wa mɪnɪa na 'ɲɪ. ¹¹ Wamɪa mɪa, dʊdʊ -gʊ wa yia -slɔ -gwɛa, nɪ, -amɪ mɪa, in 'na 'ka dʊdʊ -gʊ -gwɛ: -na -gbɛ na yia mɪa. -Mɔwɔ -Dide, zʊ wa 'yliyɔ -na 'ɲɪ 'tɛ nya, 'ɲɪ -we -in 'nyɛa 'mɪ, wa 'ka 'wʊtʊ -bhlo, sa -amɪ -yɔ -mɪ 'sɔ mɪa -bhlo 'bhisa. ¹² Bhla -we nya in mɪa wa glaa, in ka wa 'yliyɔzʊ -na 'ɲɪ 'tɛ nya, 'ɲɪ -we -in 'nyɛa 'mɪ. In ka wa 'yliyɔzʊ, 'in nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mɪnɔ wa glaa, we 'nɪ ɔ 'kaa mɪnɔ 'wʊbhɔ. Mɔ 'kaa mɪnɔ, 'in -we mɪa cɛɪɪda -Lagɔɛbhɛ 'wʊ, we 'ka lɛnʊ.

¹³ «'In -slɛɛn, in mɪ -na -gbɛ mɪnɪda. Da in mɪa -slɔ dʊdʊ -gʊ, wɛɪnya nɪ na gbaa, wa 'ka na 'mɪna dli 'wʊ -ka, 'in we 'ka -bha -gʊzi. ¹⁴ In ka wa -na wɛlɪ 'nyɛ, 'in dʊdʊgʊ -nyuma yia wa 'wʊnyɛ. -Maa -yɔ wa 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo, 'sa -bhlokpade in -yɔ dʊdʊgʊ -nyuma 'nɪa -mɪ -bhlo, we 'dɛɛ 'gbʊ wa yia -maa 'wʊnyɛ. ¹⁵ In 'nɪ -mɪ bhuhhoea -mɪ nɪ, -in 'ka wa dʊdʊ -gʊ -sa. -Innya, nɪ, bhuhhoe na bhuhhoea -mɪ -in 'ka wa 'yliyɔzʊ gbʊnyuuu dide kwɛɛ. ¹⁶ Wa -yɔ dʊdʊgʊ -nyuma 'sɔ 'nɪ -mɪ -bhlo, -amɪ 'bhisa. ¹⁷ -Sa wa dʊdʊgʊ -nyuma kwesi -na 'dɛ -yla gbʊzɔnʊ nya. Nɪ, -na wɛlɪ mɪ gbʊzɔnʊ nya. ¹⁸ Sa -in tiea 'mɪ dʊdʊgʊ -nyumaa -gbɛ, 'sa -bhlokpade na tiea na 'bɪnɔnya dʊdʊgʊ -nyumaa -gbɛ. ¹⁹ Na 'dɛ na wɛlaa -mɪ -yla wa 'gbʊ, 'in wa 'ka 'ya -mɪ -yla -mɪ 'pɛɪn.

²⁰ «Nɪ, in 'nɪ -maa 'dɛbhloo 'gbʊ bhuhhoea -mɪ. Bhuhhoe na bhuhhoe 'yaa nyuma -wa yia -maa wɛlɪ 'gbʊ 'mɪ dli -gʊ zʊa, wa 'gbʊ. ²¹ Bhuhhoea in mɪa wa 'dɛ weee 'ka -mɪ -bhlo, nɛɛ -mɪ -amɪ 'wʊ, 'in -amɪ -mɪ 'wʊ, nɪ, Dide, wa

-yɔ -aɪn 'sɔ -mɪ -bhlo. We -ka 'sa -mɪ nɪ, 'in dɔdɔgɔ -nyɪma zɔa dɪ nɪ, -mɪ tiea 'mɪ. ²² 'Ŋɪnmɪnie -we -in 'nyɛa 'mɪ, in ka we wa 'nyɛ, wa 'ka -mɪ -bhlo, -amɪ -yɔ -mɪ 'sɔ 'bhisa. ²³ -Amɪ mɪ wa 'wɔ, 'in -mɪ mɪ -amɪ 'wɔ, we -ka 'sa -mɪ nɪ, -bhlo wa yia -mɪa sazɔnɔ sa. 'In wa -ka -slɛɛn -bhlo -mɪ, 'in dɔdɔgɔ -nyɪma yibhelia we 'jɪ nɪ, -in ka 'mɪ tie, 'in sa -in -kalɪa na zɛ, 'sa -in -kalɪa wa zɛ.

²⁴ «Dide, dɔdɔ 'nɪa -slɔ la -mɪ, -in -kalɪ na zɛ, we 'dɛɛ 'gbɔ -in yia 'mɪ 'ŋɪnmɪnie 'nyɛ. -Slɛɛn, in 'yɪbha nɪ, -maa -in 'nyɛa 'mɪ, wa -yɔ 'mɪ 'sɔ -mɪ 'ya da na mɪa, wa 'ka wee 'ŋɪnmɪnie -yɔyɪ.

²⁵ «Dide tɪklɪ, dɔdɔgɔ -nyɪma 'nɪ -mɪ -yɪ, nɪ, -amɪ -yɪ -mɪ, 'in na 'bɪnɔnya -yia we 'jɪ nɪ, -mɪ tiea 'mɪ. ²⁶ In ka wa -na 'ŋɪ -slɔlu, 'in -slɔluda na yia we -tɔa, 'in sa -in -kalɪa na zɛ, wee zekalɛ 'ka wa 'wɔ -mɪ, 'in -amɪ 'ka wa 'wɔ -mɪ.»

18

'Sloja kpaa -Zezu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ -Zezu bhɪa -Lagɔ bhuhhoe, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -sɔa 'wɔ, 'in wa yia mɪ. Wa mɪa mɪda, -gbɔa -we wa laa Sedɔn, 'in wa yia we 'wɔdɪ. Nɪ, su -kpaa yabhlo mɪ -mɔ, -bha -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya plaa.

² Zudasɪ, ɔ mɪa -Zezu wlada, ɔ -yɪ -mɔ da, -we ka gbɔ -wa, -mɔ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya gbelia 'wɪlɪ zɪ tɔbaa zɪ. ³ Nɪ, -Lagɔbudu 'kadɔɔ ŋwɛkɔnya -wa *-Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ Falizɪnyɪma tiea, we -yɔ Wɔmɔ -sloja, Zudasɪ -galɪ wa 'yu, 'in wa yia wee su -kpaa mɪ. Wa 'kaa -mɔ nɪnɪ nɪ, wa -yɔ 'napɛ -yɔ yɪlɔ yia yɪ, -zugba 'sloja ka tɔgɔgbɛ kwɛɛ.

⁴ -We weee 'kaa -Zezu yɪ, ɔ 'dɛ -yɪ we, we 'dɛɛ 'gbɔ ɔ yia wa gbɛgbɛɪn mɪ, 'in ɔ yia wa layɪbhaɛ: «'Lee, nyɔɔ ka da a talia?»

⁵ Wa nɛɛ: «Nazaletɪyɪ -Zezu, ɔ da -a mɪa -talɪda.»

ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «-Amɪ -wa.» (-Zugba Zudasɪ, ɔ mɪa ɔ wlada, mɪ -maa glaa.)

⁶ Da -Zezu gbɔa wa -yla: «-Amɪ -wa» nɪ, waa 'sloja yɪlɪa gwe tɔn, 'in wa yia bhli.

⁷ ɔ yia wa layɪbha -zakpa 'sɔɛ: «Nyɔɔ ka da a talia?»

'In wa nɛɛ: «Nazaletɪyɪ -Zezu, ɔ da -a mɪa -talɪda.»

⁸ 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪ wa -ylɛ: «In ka we aɪn -yla gbɔ pepe, -amɪ -wa. Nɪ, we -ka na da a mɪ -talɪda, a 'tide -maa mɪa dɛ 'yɪ, wa 'ka mɪ.»

⁹ -We mɪa da, 'mɔ ɔ gbɔa, ɔ wɛɪ -we ɔ gbɔa 'cɪn we 'ka lɛnɔɔ 'gbɔ: «Dide, nyɪma -wa -in 'nyɛa 'mɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mɔ wa glaa.»

¹⁰ Nɪ, Simɔ Piɛɪ ka tɔgɔgbɛ kwɛɛ. ɔ -saa we we tɔkpa 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ zɔlɔbhɔnɔnyɔ we pa, 'in ɔ yia -mɔɔ lilikwɛ -yukwɪ -bha -dɪ. (ɔɔ zɔlɔbhɔnɔnyɔ wa laa Malɪkɪsɪ.)

¹¹ Nɪ, -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Fa -na tɔgɔgbɛ we tɔkpa 'wɔ. -Mɪ dɪ 'wɔ, siasɛ 'kadɔ -we Dide dɪa 'mɪ -yla la, in 'nɪa we zɔ 'yɪlɪgbea yɪ -wa yɪ?»

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

¹² Waa 'sloja -yɔ wa 'yugalɪnyɔ, we -yɔ Zuɪfɔ -Lagɔbudu 'kadɔɔ ŋwɛkɔnya kpaa -Zezu, 'in wa yia ɔ gbɔan. ¹³ Nɪ, Anasɪ -gbɛ wa kwaa ɔ tɪa. -We ka gbɔ -wa, Anasɪ -wa Kaɪfɔ ŋwɔnɔ dide. Wee -zɔ nya, Kaɪfɔ -wa *-Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ. ¹⁴ Nɪ, Kaɪfɔ zɔa Zuɪfɔ 'yugalɪnyɔ 'dɪ, ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'yɪ nɪ, nyɪmɛ -bhlo tɪ -amɪa nyɪmaa 'gbɔ.»

Piɛɪ tɪa kpɛɪe nɪ, ɔ 'nɪ -Zezu -yɪ

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Simɔ Piɛɪ -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo yia -Zezu 'bɪ mɪ. Nɪ, -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -yɪ ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo -mɔnɪ, we

'dɛɛ 'gbu -mɔɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kaduɔ -buduɔwɛɛ pla. ¹⁶ Nii, Pielɪ yia 'pipee -tu, 'yoo ɲwɛɛ. Tɔɔn, ɔɔ -Zezuu 'bɪnɔnyɔ yabhlo, -ɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -yia, 'in -mɔɔ yia 'tla. ɔ gbaa 'yoo ɲwɛkɔɲwɔ -yla gbu, 'in ɔ yia Pielɪ -plali. ¹⁷ ɔɔ 'yoo ɲwɛkɔɲwɔ nɛɛ Pielɪ -ylaɛ: «ɔɔ nyumɛɛ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -in -mia, we 'nɪ muɔ?»

Pielɪ yia we 'bɪgɔpali ɔ -ylaɛ: «-Innya, -gba! -gba!»

¹⁸ Nii, ɲwɔtlɔ mɪ yida. We 'dɛɛ 'gbu lubhonɔnyaa -yɔ -Lagɔbudu 'kaduɔ ɲwɛkɔnyaa yia -kosu 'yidi, -zugba wa wɔlɔ. Pielɪ mɪ 'ya wa glaa 'wɔlɔda -kosu -yɔ.

-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu yibhaa -Zezu la

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Nii, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu mɪ -Zezu layibhada, ɔ 'bɪnɔnyaa -yɔ -we ɔ slolua -gu. ²⁰ ɔ 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «In ka nyuma weee -yla gba -zejila 'wu. Nii, 'yli weee nya na slolua -Lagɔbudunya zɔ we -yɔ -Lagɔbudu 'kadu zɔ da Zuifu weee gbelia 'wlu. 'In gba gbu yabhlogbɔɔ 'wiemi. ²¹ Lee, -amɪ -na yibhaa la yɪ? Nyuma -wa in -slolua, wa -yi -we in gbaa, 'yibha we wa la.»

²² -Zezu gbaa -we mia dɛ ni, -Lagɔbudu 'kaduɔ ɲwɛkɔnyɔ yabhlo mia -bha, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'in ɔ yia ɔ 'kpa yukwli 'wu subha. 'In ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Lee, sanɛɛ -na gbaa -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -yla yɪ?»

²³ ɔ nɛɛ -buduu ɲwɛkɔnyɔ -ylaɛ: «Lee, gbu 'nyuu -mumu in gbaa, -slolu 'mɪ we 'klu, 'in we -ka nii, in 'nɪ gbu 'nyuu gba ni, lɛɛ -lu ka 'gbu -na pa 'mɪ -lua?» ²⁴ Tɔɔn, 'in Anasi yia 'sloja 'yoo 'nye, wa 'ka -Zezu -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu Kaifuɔ -gbɛ kwa, -zugba ɔ mɪ gbɔanda.

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Nii, Simɔ Pielɪ mɪ wee -buduɔwɛɛ 'wɔlɔda. Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mɪ mia 'dɛ ɔɔ nyumɛɛ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -in -mia, we 'nɪ muɔ?»

ɔ kpeliɪ we, ɔ nɛɛ: «-Innya, yɔ -wa yɔ!»

²⁶ -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kaduɔ gaylo yabhlo mɪ -bha, nyumɛ -ɔ ka yukwli Pielɪ -dia -bha, ɔ kɔda -nyumɛ yabhlo -wa. ɔɔ lubhonɔnyɔ nɛɛ Pielɪ -yla: «Nii, -mɪ in 'yia da su -kpaa, -in -yɔ -Zezu 'sɔ, we 'nɪ muɔ?» ²⁷ Nii, 'in Pielɪ yia we -zakpa tanu kpeli. Wee kpeliɪ mɪ ɔ ɲwɛɛ, 'in -kukɔ yia -bha -bhlokpade gbogboe bhli.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Nii, we 'bɪgɔ, wa -yɔ -Zezu yia Kaifuɔ -gbɛ 'bhu. *Wlɔmuɔ -nyumɛ Pilati, -ɔ pilia Zuifuɔ dɔdɔ 'wlu la, -mɔɔ -buduɔwɛɛ wa kwaa ɔ. Zlɔkpe tutu -wa, Zuifuɔ 'yugalinya 'nɪ wee -budu zɔ pla. Wa -ka -mɔ pla, -zugba wa ka puɔn pla wa tite 'yu. 'In wa -ka puɔn -ka ni, wa 'nɪ mneni wa 'ka *Wɔzɪtylu 'feti -gu -lu li. ²⁹ We 'dɛɛ 'gbu wa yia 'pipee -tu, 'in Pilati, -ɔ pilia Zuifuɔ 'wlu la yia 'tla. ɔ nyɔnia wa -yɔ la, 'in ɔ yia wa layibha: «Lee, gbu -mumu a dili nyumɛ mia?»

³⁰ Wa 'palia we 'bɪgɔ, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-A -ka -mɪ nyumɛ mia dɛ -la ni, -zugba gbɔnyumonyɔ -wa.»

³¹ Pilati nɛɛ wa -ylaɛ: «Amiaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wu, 'in a 'ka ɔ -yɔgbu 'wɔbhu amiaa titee solɔ.»

Tɔɔn, 'in wa nɛɛ: «We -ka nyumɛɛ -yɔgbu -a 'bhu 'wu, -a 'nɪ we 'klu -ka, -a 'ka ɔ tɪtlie -dili.»

³² 'Sa -muɔ 'plia, -Zezuu weli 'ka gbɔzɔnu -zɛɛ 'gbu. Sa ɔ 'kaa tli, wee weli ka we -slolu. ³³ Pilati plaa -budu zɔ, 'in ɔ yia -Zezu la. -Mɔɔ bɛa ɔ 'yu, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Lee, Zuifuɔ 'wlulapilɔnyɔ -in -mia yɪ?»

³⁴ -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Lee -lu ka 'gbu -na yibha 'mɪ we laa? 'Lee, -na 'dɛ yibhaa 'mɪ we la yaayɪ, nyuma -putu la 'saa 'mɪ yɪ?»

³⁵ Pilatı nɛɛ: «'Lee, Zuifu in -mia yi? Nu, -na 'dɛɛ Zuifubhelia -yɔ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian ka -mı 'mı -la. 'Lee, lɛɛ -lu -in nɔ lɛa?»

³⁶ Ɔ nɛɛ: «Na 'wlulapilɛɛ se mia, we'e 'bhu dɔdɔgɔ -nyumaa -gbɛ. We-ka yaa wa -gbɛ we 'bhu nı, -zugba na lubhonɔnya ka yaa jɛlɛgba gɔ, -mɔv yi 'wlv nı, Zuifu 'yugalinya kpa 'mı. Nu, -unnya, we'e 'bhu dɔdɔgɔ -nyumaa -gbɛ.»

³⁷ Pilatı nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «Nu, nyumaa 'wlulapilɔnyɔ -in -mia, we 'nı mɔv?»

Ɔ nɛɛ: «'Mv -in gbɛɛ dɛ. We 'dɛɛ 'gbu wa yia 'mı gwali. In 'ka gbuzɔnɔv dayinyɔ nya -mı 'gbu in yia dɔdɔ -gɔ yi. -Wa weee mia gbuzɔnɔv -nɔ nya, na wɛli wa pɔlva yukwli.»

(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

³⁸ Pilatı nɛɛ: «Gbuzɔnɔv, lɛɛ -lu we -mia?» Pilatı bhi -we mia dɛ gbagbie, 'in ɔ yia -budu zɔ 'tla. Ɔ mnia 'pipee Zuifu -gbɛ, ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «Nu, -we ka 'gbu in 'kaa nyımɛ nı gbu dıli, 'in 'yi we -yɔ. ³⁹ Amiaa lɛnɔgbu 'cin 'yibha nı, in 'tide -kaslonyımɛ yabhlo 'yi 'Wɔzitiylı 'fɛtu bhla. 'Lee, a 'yibha nı, in 'tide ain -yla Zuifu 'Wlulapilɔnyɔ 'yii?»

⁴⁰ Wa 'kpia 'wɔ, wa nɛɛ: «-Innya! -In 'na 'tide -mɔɔ mia dɛ 'yi -nı. 'Tide -Balabasi 'yi -ain -yla!» -Zugba ɔ -Balabasi mia, nyımɛ 'nyuuu 'dɛbhie -wa.

19

¹ Tɔn, 'in Pilatı nɛɛ wa -yla nı, wa 'bhu -Zezu 'wɔ wa 'ka ɔ sɛlia mni. ² 'Sɔja maa 'wia -kloo, 'in wa yia we -Zezu 'wluo -pla. 'In wa yi 'yaa ɔ -bana zalɔ 'wɔpla, nyumaa 'wlulapilɔnyɔ 'bhisa. ³ Wa -ka ɔ -yɔ lanyni -bhlo, -zugba wa nyanıa ɔ. Wa nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «Zuifu 'wlulapilɔnyɔ, -na fɔv.» 'In wa subhaa ɔ 'kpa yukwli 'wɔ.

⁴ Pilatı 'tlaa lv, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «A pɔ yukwli -nya, nı, lv na laa ɔ ain 'pipee, 'in a 'ka we 'wolan nı, -we ka 'gbu in 'kaa nyımɛ nı gbu dıli, 'in

'yi we -yɔ.» ⁵ Tɔn, 'in -Zezu yia 'tla, ɔ ka wee -bana zalɔ 'wɔ, 'in 'wia -kloo mia ɔ 'wluo. 'In Pilatı nɛɛ wa -ylɛɛ: «ɔɔ nyımɛ nı!»

⁶ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔbudu 'kadɔv nɔwɛkɔnya 'yia -Zezu -yɔ, 'in wa yia 'wɔkpikpie bhli. Wa nɛɛ: «Kɔlv ɔ *su -gɔ la! Kɔlv ɔ su -gɔ la!»

Pilatı nɛɛ wa -ylɛɛ: «Amiaa 'dɛ 'bhu ɔ 'wɔ, 'in a 'ka ɔ su -gɔ lakɔlv. Nu, -we ka 'gbu in 'kaa ɔ gbu dıli, 'in 'yi we -yɔ.»

⁷ Zuifu nɛɛ ɔ -yla: «-A ka tite yabhlo, 'in wee tite nɛɛ nı, wa 'bha ɔ, -we ka gbu -wa, ɔ nɛɛ nı, -Lagɔɔ 'Yu ɔ -mia.»

⁸ Da Pilatı 'nɔa wa wɛli nı, 'in ɔ nyanɔ yia -gɔbho. ⁹ Ɔ plaa -budu zɔ, 'in ɔ yia -Zezu layibha: «Mɔ -na bhɔa?» Nu, -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıgɔpali. ¹⁰ Tɔn, 'in Pilatı nɛɛ ɔ -ylɛɛ: «-I'in sisali nɔwe -gɔ -amı -ylaa? -Amı, in ka we se in 'ka -mı 'yitide, 'in in ka 'ya we se in 'ka -mı su -gɔ la kɔlv, 'lee, -in 'nı we 'ji -yi -wa yi?»

¹¹ -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «-In 'nı -lu yabhlogbɔɔ se -ka 'mı -gɔ, we 'nı -we ka se -Lagɔ 'nyɛa -mı 'wɔbhu. We 'dɛɛ 'gbu -mɔmɔ -laa 'mı -mı 'yu, ɔ gbonyuu 'yli we 'ka -na -nɔ -zi.»

¹² Wee wɛli nı 'bıgɔ, Pilatı 'yibha yaa ɔ 'ka -Zezu 'yitide, 'in Zuifu yia 'wɔkpikpie bhli. Wa nɛɛ: «-In -ka nyımɛ mia dɛ 'yitide nı, -zugba -in 'nı Wlɔmɔv 'wlulapilɔnyɔ 'kadɔv 'tale! Nu, nyımɛ ɔ -ka gba: «Nyumaa 'wlulapilɔnyɔ in -mia» -zugba -mɔɔ mı nyumaa 'wlulapilɔnyɔ 'kadɔv tonyımɛ nya.»

¹³ Pilatı 'nɔa wɛlinya nı, 'in ɔ yia -Zezu la ɔ 'ka 'tla. We 'bıgɔ, 'in Pilatı yia gbuwɔbhukpe -gɔ ladi. -Budunɔwɛɛɛ da -lɛ wa mnazıa la tukpa nya, -bha -wa. 'Mv wa laa «Gabata» zuifowɛli 'wɔ.

¹⁴ Nu, 'yli -we nya wa mnazıa wa 'dɛ la 'Wɔzitiylı 'fɛtu 'gbu, wee yli -wa. 'Ylv nynia -glɔnyidi, 'in Pilatı

nɛɛ Zuifv -yla: «Amiaa 'wlulapilinyo ni.»

¹⁵ 'In wa yia 'wɔkpɪkpiɛ bhli. Wa nɛɛ: «'Bha ɔ! 'Bha ɔ! Kɔlv ɔ su -gv la!»

Pilatɪ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Lee, in kɔlv amiaa 'wlulapilinyo su -gv laa?»

'In -Lagɔbɔbɔnyaa -cian yia we 'bɪgɔpalɪɛ: «-Amiaa 'wlulapilinyo -bhlogbɔɔ, Wlɔmɔv 'wlulapilinyo 'kadɔ -wa.»

¹⁶ Tɔvɔn, 'in ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, wa 'ka ɔ su -gv lakɔlv.

'Sloja kɔlv -Zezu su -gv la

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

'In wa -yɔ -Zezu 'sɔ yia mɔni. ¹⁷ Wa 'kaa 'gbe 'tla ni, su -we -gv wa 'kaa ɔ la kɔlv, ɔ 'dɛ ka we -blɪgba. Wa mɪ mɔnɪda, 'in wa yia da -we wa laa 'Wluu 'Kɔaa da nyɪni. (-Bha wa laa «Gɔlvɔgɔta» zuifɔwɛli 'wɔ.) ¹⁸ -Bha 'sloja kɔlv -Zezu su -gv la. 'In wa yi 'yaa nyɪma -putu 'sɔ su -gv lakɔlv. 'Yabhlo mɪ -Zezuu lilisɔlv, 'in 'yabhlo mɪ ɔ kɔpɛsɔlv.

¹⁹ Pilatɪ nɔa su falɔ lɛ, 'in wa yia we -Zezuu su -gv lakɔlv. Wee su falɔ -gv ɔ cɛliɛ:

NAZALɛTIYU -ZEU
ZUIFVU 'WLULAPILINYO

²⁰ Nɪl, Zuifv duun zɛliɛ -we mɪa wee su falɔ -gv cɛliɛ. -We ka gbɔ -wa, da wa zɔa -Zezu su -gv, -bha cɪpa 'gbe 'kadɔ -yɔ, 'in wa cɛli we -zakpa ta: tɪa zuifɔwɛli 'wɔ, we 'bɪgɔ wlɔmɔwɛli 'wɔ, 'bhie glɛkɪwɛli 'wɔ. ²¹ *-Lagɔbɔbɔnyaa -cian zɛliɛ we, -bha wa mɪa Pilatɪ -gbɛ, 'in wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Mɪ cɛliɛ: <Zuifv 'Wlulapilinyo> nɪ, we 'nɪ mɔneni we 'ka 'sa -tɔ! -In cɛli nɪ: <Nyɪmɛ nɪ nɛɛ: -Amɪ -wa Zuifv 'wlulapilinyo.> »

²² Pilatɪ 'paha we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «-We in cɛliɛ, cɛliɛda we tɔa.»

²³ Da 'sloja kɔlv -Zezu su -gv la, 'in wa yia ɔ 'wɔplali dlili. Wa dlili we 'wɔ la -mɔna, 'slojayu -mɔmɔ -ka -mɪ, -mɔɔ ɔ -ka -mɔɔ -nɔ. 'In wa yi 'yaa ɔ -banaa zɔbana -zɔnɔ 'wɔbhu.

Nɪl, wee -bana mɪ lɔada 'naa kibhe -bhlo nya, we 'bhɔ -bli -yɔ we 'ka bhɔ -yɔ nyɪni. We 'nɪ pɪpɛda -mɪ. ²⁴ Wa nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyidiɛ: «-A 'na ylahi wee -bana -zɔnɔ -nɪ, nɪl, -a 'pa -nɪgbɪ, 'in ɔ ka -nɔ -yɔ we -ka -tɔ nɪ, -mɔɔ 'ka we 'wɔbhu.»

Nɪl, 'sa -we mɪa -Lagɔɛbhɛ 'wɔ cɛliɛda 'kaa sa 'plɪ. We nɛɛ:

«Wa ka na 'wɔplali dlili wa 'dɛkpɔa nyidi.

'In wa yia -nɪgbɪ 'pa,
-ɔ yia na -bana 'bhaa,
wa 'ka ɔ yibheli.»

Nɪl, -we 'sloja nɔa lɛ, mɔ mɪa dɛ.

²⁵ -Zugba -Zezuu 'nyaa klaa, ɔ 'nyaa bhɔlv klaa, Klopasɪ 'ɲwɔ Malii klaa, we -yɔ Magidala -ɲwɔ Malii mɪ -bha wee *su kwesi. ²⁶ Nɪl, 'in -Zezu yia ɔ 'nyaa -yɔyɪ. ɔ 'bɔnɔnyɔ yabhlo -ɔ ka zɛ ɔ -kalia, -mɔɔ mɪ ɔ 'nyaa kwesi. 'In ɔ nɛɛ: «'Maa, amaa yu nɪ.» ²⁷ We 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ 'bɔnɔnyɔ -ylaɛ: «-Na 'nyaa nɪ.» Tɔvɔn, we 'bhɔ -bha 'wɔ, 'in ɔ 'bɔnɔnyɔ yia ɔ, ɔ 'dɛɛ -gbɛ bɛli.

-Zezuu tɪliɛ

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

²⁸ We 'bɪgɔ, -Zezu -yi -slɛɛn we 'ji nɪl, -lu weee ka gba. 'In -we mɪa cɛliɛda -Lagɔɛbhɛ 'wɔ, we 'ka lɛnɔv 'gbɔ, ɔ nɛɛ: «In 'ka 'ma.»

²⁹ Wee da mɪa, kalɔ nɔv nyida mɪ -bha. Wa faa -fuɔ wee kalɔ nɔv lɔ, wa bɪzɪa we suu* 'yliya 'wɔ, 'in wa yia we -Zezuu ɲwɛ -yɔ bɛli. ³⁰ Nɪl, ɔ 'maa wee kalɔ nɔv nɪ, we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «We ka bhɪa!» ɔ -laa 'wlu zɔ tɔvɔn, 'in ɔ yia tɪlɪ.

³¹ Nɪl, 'yli -we nya wa mnazɪa wa 'dɛ la wa Nyapɛyli 'gbɔ, wee yɪ -wa. Wee *Nyapɛyli mɪa, 'yli -zɔnɔv 'debbie -wa. We 'dɛɛ 'gbɔ Zuifv 'nɪ 'yɪbha nɪl, 'kwie -tɔ su -gv wee Nyapɛyli nya. We 'gbɔ wa 'yugalɪnya yia Pilatɪ 'yoo -zlaha mɪl, wa 'ka waa nyumaa bhɔ 'kate, 'in wa 'ka wa 'kwie su -gv -sa. ³² Tɔvɔn,

* 19:29 Wee su mɪa dɛ, *isɔpɔsu -wa.

wee da wa kulba waa nyima su -
gu la, 'in 'slɔja yia -mɔ mni. Wa
nyinia -mɔ ni, 'in wa yia waa nyima
sɔ 'sɔ lɔ mia -Zezu kwesi bɛ. Wa
'katea yabhloo bhunya, 'bhie, wa
yia 'sɔnɔv -nɔ 'kate. ³³ Wa nyinia -
Zezu -yɔ la, 'in wa yia we -yɔyɔ ni,
ɔ ka tli, we 'dɛɛ 'gbu wa 'nɔ ɔ bhunya
'kate. ³⁴ Ni, 'in 'slɔjayu yabhlo yia
-Zezuu gbacɔ zɔ tɔv ɔ 'li nya. -Bha -
bhlokpade 'pɔn -yɔ 'nyu 'tlaa ɔ 'wɔ.
³⁵ Nyime ɔ mia -bha we zli, 'in -
we 'plia, ɔ 'yia we -yɔ, -mɔ -wa
we dayinyɔ. Ni, wee gbunya ni ɔ
gbaa, 'in a 'ka 'ya we dli -gu zɔ. ɔ
gbɔdayiweli mɔ gbuzɔnɔ nya, 'in ɔ -
yi we 'ji ni, -we ɔ gbaa gbuzɔnɔ -wa.

³⁶ -We weee mia dɛ 'plia, 'in -
we mia cɛlida -Lagɔsbhe 'wɔ, we
'ka lɛnɔ. We nɛɛ: «Wa 'na 'ka ɔ
'kɔa yabhlogbɔɔ 'kate.» ³⁷ 'In wee
'sɛbhɛ kibhe yabhlo nɛɛ: «'In, ylaa
wa yia ɔ ka gbacɔ -zɔ wa tɔv.»

³⁸ Ni, nyime yabhlo wa laa *-
Zɛzɛfɔ, Alimateyu -wa, ɔ mɔ -Zezuu
'bunonyɔ yabhlo nya zizewiemɔ. -
We ka gbu -wa, ɔ mɔ Zuifɔv 'yu-
galunya sɔda. ɔ nyime ni mnɔia
Pilati 'yoo -zlalia ɔ 'ka -Zezuu 'kwie
'wɔbhu. 'In Pilati yia we -yɔɔwɔnɔ.
Tɔn, -Zɛzɛfɔ yia lɔ ni, 'in ɔ yia
-Zezuu 'kwie 'wɔbhu. ³⁹ Nyime
yabhlo wa laa 'Nikodɛmɔ, -mɔ yi
'yaa ɔ 'bɔ mni. Ni, nyime ɔ mnɔia
zime -Zezu 'yia sabɔ, mɔ -wa. ɔ
mia mnɔida, ɔ -yɔ -lasiklɔɔ bɔtɔlɔ -
nɔ 'sɔ, 'in wa yia mni. 'Mɔ wa
laa *mili -yɔ aluesɔ. We 'wɔwɔlbe
mneni we 'ka kilo gbɔ -bhlo 'ya kug-
bua nyini. ⁴⁰ -Zɛzɛfɔ -yɔ 'Nikodɛmɔ
yia -Zezuu 'kwie 'wɔbhu. 'In wa yia
ɔ 'naapinya -we wa slua wee bɔtɔlɔ -
lasiklɔ -gu, -yɔ labibeli. Ni, 'sa Zuifɔ
mnazɔa 'kwie -yɔ, 'bhie wa faa we
gbawla 'wɔ.

⁴¹ Da wa kulba -Zezu *su -gu la,
su -kpaa mɔ -bha. Wee su -kpaa,
'bhuka -lolu, -we 'wɔ wa 'nɔ -slɔ
'kwie yabhlogbɔɔ fa, we mɔ -bha.
⁴² Ni, 'yɔ -we nya Zuifɔ mnazɔa wa

'dɛ la wa Nyapɛyli 'gbu, wee yɔ -
waa 'gbu, 'in wee 'bhuka cɔpa -bhaa
'gbu, wa yia -Zezuu 'kwie -mɔ fa.

20

-Zezu 'nɔ gbawla 'wɔ -mɔ

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-
12)

¹ Ni, 'yɔ 'pli -bhlo, we 'sɔnɔv
zliɔ, dimasu nya, da zli 'nɔ -slɔ
ladolu, 'in Magɔdala -ɔwɔnɔ Malii yia
gbawla -gu mni. Ni, wa ka zime we
kla tukpa -boklo 'kadu nya, 'in Malii
-talia -bha ni, ɔ 'nɔ wee tukpa -yɔyɔ
we nɛɛ. ² Tɔn, 'in ɔ -yɔ -gwagwie
yia Simɔ Pielɔ -yɔ 'bunonyɔ yabhlo, ɔ
ka zɛ -Zezu -kalia, 'dɔ kwa. ɔ nɛɛ wa
-ylac: «Wa ka -amɔia -Kanyɔ gbawla
'wɔsa, 'in da wa zɔa ɔ, -a 'nɔ -bha da
-yi.»

³ Pielɔ -yɔ ɔ -Zezuu 'bunonyɔ
yabhlo ni -sɔa 'wɔ, 'in wa yia wee
gbawla -gu mni. ⁴ -Gwagwie nya
wa 'dɛsɔbhie mia -mɔ mnɔida. 'In ɔ
'bunonyɔ -mɔnɔ -gwagwie -zi Pielɔ.
Mɔ nyinia -mɔ tia. ⁵ ɔ kwlia 'wɔ, 'in
ɔ yia 'naapinya -yɔyɔ -bha lasluda,
ni, ɔ 'nɔ -mɔ pla. ⁶ Simɔ Pielɔ yia ɔ
'bɔ, ɔ nyinia, ɔ plaa gbawla nukplɛ,
'in ɔ yia -mɔ 'naapinya -yɔyɔ, -bha
lasluda. ⁷ ɔ ka 'ya 'naa -we wa
gbɔania -Zezuu 'wlu -yɔla -yɔyɔ. Ni,
wee 'naapɔ 'nɔ we -lima glaa -mɔ,
we mɔ glida we 'dɛɛ saa da -putu.
⁸ -Mɔv 'bigu, 'bunonyɔ ɔ nyinia tia,
ɔ yi 'yaa gbawla nukplɛ pla. ɔ 'yia
we -yɔ, 'in ɔ yia dli zɔ. ⁹ (Ni, -we
mia -Lagɔsbhe 'wɔ cɛlida, wa 'nɔ -
slɔ we 'wɔlanɔ: ni, 'wɔ -Zezu yia
-sɔa titlɔnya glaa.)

-Zezu 'tɔlɔ Malii 'klɔ
(Mk 16.9-11)

¹⁰ Tɔn, 'bunonyɔ sɔbhie yia -
budunwɛɛ lobhiti. ¹¹ Ni, Malii mɔ -
bha gbawla kwesi -zugba ɔ wi. ɔ
mɔ wida, 'in ɔ yia 'wɔkwli ɔ 'ka
gbawla nukplɛ 'yilabhlɔ. ¹² 'In ɔ
yia -mɔ 'anzɔ 'sɔ -yɔyɔ ladida da
wa palɔ -Zezuu 'kwie la. Yabhlo
mɔ ɔ 'wluu 'bigu, 'in yabhlo mia ɔ
bhunya 'bigu. 'Wɔplalu 'pɔpa mia

we 'wv. ¹³ Nu, 'in wee 'anzı yia Malii layibha. We nee: «Bhōlo, lee -lu wili an a?»

Ɔ nee we -yla: «Wa ka na -Kanyo -bha lasali, 'in da wa zva ɔ, 'in 'nı -bha da -yi.» ¹⁴ Ɔ mı -we mia de gbada, ɔ 'bhitia la, 'in ɔ yia -Zezu -yoyı, ɔ 'nı we 'jiyibheli nu, -Zezu -wa.

¹⁵ 'In -Zezu yia ɔ layibha: «Bhōlo, lee -lu ka 'gbu a wia? Nyɔɔ a nɔnu 'ylibila?»

Maliii dli 'wv nu, su -kpaaa lub-hononyo -wa. Tɔnn, ɔ nee ɔ -ylae: «-Na zuppa -wa, we -ka nu, -mı 'bhu ɔ 'kwie 'wv, gba 'mı -yla da -ın zva ɔ, 'in ın 'ka ɔ 'bomni.»

¹⁶ -Zezu nee ɔ -ylae: «Malii!»

Malii 'bhitia ɔ gbegbein la, 'in ɔ nee ɔ -yla zuifoweli 'wv: «Wlaboni!» We ji -wa: «-Slolonyo.»

¹⁷ Ɔ nee ɔ -yla: «A 'na kpali 'mı la -nı, 'in 'nı -slō Didee -gbē mnu 'gbv. Nu, a mni a 'ka na bhelia -yla gbæ: na Dide, ɔ mia amıaa Dide nya, na -Lago, ɔ mı 'yaa amıaa -Lago nya, ɔ -gbē na mni.»

¹⁸ Tɔnn, 'in Magidala -ɲwno Malii yia -Zezuu 'binɔnya -gbē mni, 'in ɔ nee wa -ylae: «In ka -amıaa -Kanyo 'yı!» 'In ɔ yia -we -Zezu gbaa ɔ -yla, we 'dı wa -sali.

-Zezu 'tlaha ɔ 'binɔnya 'klv

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Wee 'yı -bhlokpadee jibheza, 'binɔnya yia 'wlugbeli -budu zɔ. Nu, wa ka -buduu klolo -gbali, wa mı Zuifv 'yugalınya sɔdaa 'gbv. 'In -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ 'yigbe wa nyidi, 'in ɔ nee wa -ylae: «-Lago 'nye an 'wɔtɔtve -dlɔɔ!» ²⁰ Ɔ bhia we gbagbie, 'in ɔ yia ɔ -kwite wa 'klɔslolu, we -yɔ ɔ gbacı zɔ. Wa 'yia Nyımaa -Kanyo -yɔ, 'in wa yia 'muna li.

²¹ Ɔ nee wa -yla -zakpa 'sɔnu nyae: «-Lago 'nye an 'wɔtɔtve -dlɔɔ! Nu, sa Dide tiea 'mı, 'sa -bhlokpade na tiea an.» ²² Wee welınya nu 'bıgv, ɔ 'paa wa -pıpe -gv, 'in ɔ nee wa -yla: «Zuzu 'Pupa -mı amıaa -nu nya.

²³ A -ka nyımaa gbonyuu 'wɔtı nı, 'in we 'gba bhva wa 'wlu. Nu, a 'nı nyımaa gbonyuu 'wɔtı nı, 'in we tva wa 'wlu.»

-Zezu -yɔ Toma

²⁴ Da -Zezu yia wee -budu zɔ, -zugba ɔ 'binɔnya kugbua le 'sɔ glaa yabhlo wa laa Toma (-ɔ ka 'ɲnu -yɔgbalıɲı -wa -Zluya), ɔ 'nı -bha -mı. ²⁵ Tɔnn, 'binɔnyaa pnu nee ɔ -yla: «-A ka -amıaa -Kanyo 'yı.»

Nu, Toma nee wa -ylae: «We -ka nu, 'in 'nı poendee 'bı 'yı ɔ -kwite, 'in 'nı we 'bı 'wv na -kwitaya fa, 'in 'nı ɔ gbacı zɔ na sɔ fa nı, 'in 'na 'ka we dli -gv zɔ.»

²⁶ Lɔkwlu 'plı -bhlo, 'in -Zezuu 'binɔnya yi 'yaa 'wlugbeli -budu zɔ. Nu, Toma mı -bha. Wa ka -buduu klolonya -gbali, 'in -Zezu yia wa glaa yi. Ɔ nee wa -yla: «-Lago 'nye an 'wɔtɔtve -dlɔɔ!» ²⁷ 'In ɔ nee Toma -ylae: «Dı da -na -kwitaya, 'in yla da na -kwite: belida -na sɔ, 'in fa we na gbacı zɔ. 'Bhu dlılvbe 'bı, 'in -ın 'ka dli zɔ!»

²⁸ Toma nee ɔ -ylae: «Na -Kanyo, na -Lago!»

²⁹ -Zezu nee ɔ -yla: «-In ka 'mı 'yı, we 'gbv -na zva dli, we 'nı muv? -Wa 'nıa 'mı 'yı, 'in wa zva dli, 'wɔtɔtve -dlɔɔ mı -maa -nu nya.»

Wee 'sebhē wlu nı

³⁰ -Zezu ka gwedıgbɔnya tɔlvaa -zlo lenv ɔ 'binɔnyaa 'yibadi, nu, -muv 'nı celida -mı 'sebhē nı 'wv. ³¹ Nu, -we -nya mia da celida nı, -bha we mia a 'ka dli zɔ nu, -Zezu -wa -Lago -Bhasanyo -yɔ -Lago Yu. 'In, a -ka ɔ dli -gv zɔ, a 'ka 'yliyɔgagie 'yı ɔ 'ɲnı nya.

21

-Zezu 'tlaha ɔ 'binɔnya 'klv
Tibeliadinyu kwesi

¹ -Muv 'bıgv, 'in -Zezu yi 'yaa ɔ 'de ɔ 'binɔnya 'klɔslolu Tibeliadinyu kwesi. Sa we 'plia mv nı: ² Simo Pielı klaa, Toma (-ɔ wa laa -Zluya) klaa, Natanaeli (Galilee Kanagbe 'wv yu) klaa, Zebedee 'yua klaa,

we -yɔ -Zezuu 'bɪnɔnya -putu 'sɔ mɪ -bha. ³ Simɔ Pieli nɛɛ wa -yla: «'Nyu na mɪa -dɔa.» Wa nɛɛ ɔ -ylae: «-Amia mɪ 'ya yida -a -yɔ -mɪ 'sɔ 'ka mɪ.» Wa mɪa, 'in wa yia 'glɔ 'wɔbho. Nɪ, sabɔ weee 'plia nɪ, wa 'nɪ zibhi yabhlogbɔɔ 'bha.

⁴ Zlɪ bhlia zɪzɪe, -zugba -Zezu mɪ -bha wee 'nyuu ŋwɛ -yɔ. Nɪ, ɔ 'bɪnɔnya 'nɪ we 'jiyibheli nɪ, mɔ -wa. ⁵ ɔ nɛɛ wa -ylae: «lɪn! Nyimesia, a 'nɪ zibhi 'bha -nyaa?»

Wa 'palia we 'bɪgɔ, wa nɛɛ: «lɪn, -a 'nɪ zibhi yabhlogbɔɔ 'yɪ!»

⁶ ɔ nɛɛ wa -yla: «A viteli 'sowli amiaa 'glɔ lɪlɪsɔɔ, 'yia a yia.» Wa vitelia 'sowli, tɔɔn, zibhi -zlo -we wa 'bhaa, we 'wɔzuloo 'gbɔ, wa 'nɪ 'masɛɛn 'sowli 'nyu lɔ -sasɛ mɛnɛni.

⁷ 'Bɪnɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalia nɛɛ Pieli -yla: «-Amiaa -Kanyɔ -wa!» Simɔ Pieli 'nɔa «-Amiaa -Kanyɔ -wa!» tɔɔn, 'in ɔ yia ɔ -banaa -gɔbana 'wɔpla, nɪ, ɔ ka we 'wɔsaa 'gbɔ, 'in ɔ yia 'nyu lɔ -bho. ⁸ 'In 'bɪnɔnyaa pɪu -yɔ 'glɔ yia yi, -zugba 'sowli mɪa yeda zibhi nya, wa gbize we 'wɔ. Nɪ, wa 'nɪ yaa 'nyuu ŋwɛ -yɔ latlɔɔ, sa 'bhisa 'mɛtlɪ glɔ gbu sɪsalia wa -yɔ. ⁹ Wa 'tlaa -gɔgɔ -gɔ, 'in wa yia -bha -kapɔ 'yɪ. Zibhi mɪ 'yɪ, 'in 'floo mia -bha.

¹⁰ -Zezu nɛɛ wa -yla: «Zibhi -we a 'bhaa da nɪ, a -yɔ we tɔɔa yi.»

¹¹ Simɔ Pieli -gblaa 'glɔ 'wɔ tɔɔn, 'in ɔ yia 'sowli 'wɔgbize dɔdɔ. We mɪ yeda zibhi 'kadɪ nya, we ŋwɛ nɪnɪ zibhi glɔ gbesɔ 'ya kugbua lɛ ta (153). Nɪ, wee zibhi -zu 'wɔ, 'in wee sowli 'i yla. ¹² -Zezu nɛɛ wa -yla: «A yi a 'ka li!» Waa 'bɪnɔnya glaa nyume yabhlogbɔɔ 'nɪ ŋwɛ -ka ɔ 'ka ɔ layibhae: «Nyɔɔ -in -mia?» Wa -yi we 'ji nɪ, Nyimaa -Kanyɔ -wa. ¹³ -Zezu bea wa kwesi, ɔ 'bhua 'floo 'wɔ, ɔ dlilia we wa 'wɔla, 'in ɔ yia wa zibhi 'nyɛ. ¹⁴ Nɪ, -Zezu -sɔa tɪtɪnya glaa 'wɔ, ɔ 'dɛɛ slolue ɔ 'bɪnɔnya -ylaa -zakpa tanɔ mia dɛ.

¹⁵ Wa bhia lilie, -Zezu nɛɛ Simɔ Pieli -yla: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kalɪ na zɛ we -zi waa?»

ɔ nɛɛ ɔ -yla: «lɪn, na -Kanyɔ, -in -yi we 'ji nɪ, in -kalɪ na zɛ.»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylae: «'Nyɛ na bh-labhlɛyua.»

¹⁶ ɔ nɛɛ ɔ -yla -zakpa 'sɔnɔ nyae: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kalɪ na zɛ?»

-Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla: «lɪn, na -Kanyɔ, -in -yi we 'ji nɪ, in -kalɪ -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -ylae: «-Zɛ na bh-labhlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ.»

¹⁷ 'In ɔ yia ɔ layibha -zakpa tanɔ nyae: «Zaaan 'yu 'Simɔɔ, 'lee, -in -kalɪ na zɛ?»

Pielɪ -gɔ yia 'wɔ -tɔ -kɔɔn, nɪ, ɔ ka ɔ layibha -zakpa ta: «'Lee, -mɪ, -in -kalɪ na zɛ?» We 'gbɔ, ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «Na -Kanyɔ, -in -yi -lu weee 'ji: -in -yi we 'ji nɪ, in -kalɪ -na zɛ.»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Nyɛ na bh-labhlɛ. ¹⁸ 'In nɛɛ -mɪ -yla gbɔzɔnɔ sa nɪ, da -in mɪa nyimeslɔyɔ nya nɪ, -na dɛ gbaa -na -ɛsli, 'in -na mɪa mɔ -in 'yibhaa. Nɪ, -in -ka gɔ nɪ, -na sɔ -na yia 'wɔbhua, 'in nyima -putu yia -na -ɛsli -gbaa, 'in wa kwaa -mɪ da -in 'nɪa 'yibha.» ¹⁹ (-We -Zezu gbaa dɛ nɪ, sa Pieli 'kaa tɪ, 'in ɔ 'kaa -Lagɔɔ 'ŋɪ -mɪnɪ ɔ -tɪtɪlɛ 'wɔ, 'mɔ ɔ mia -sloluda.) 'Bhie, -Zezu nɛɛ Pieli -ylae: «'Yɪ 'mɪ 'bɪ.»

²⁰ Pieli 'bhitiia la, 'in ɔ yia wa 'lɔɔ -gbɛɪn 'bɪnɔnyɔ -ɔ ka zɛ -Zezu -kalia -yɔyɪ wa 'bɪyida. (Nyume -ɔ, wa mɪa zlɛɛ lida, -ɔ pɪɪa -Zezuu gbɛgbɛɪn 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ layibha nɪ, nyɔɔ 'ka ɔ wɪa nɪ, mɔ -wa.) ²¹ Pieli 'yia ɔɔ 'bɪnɔnyɔ -yɔ, 'in ɔ yia -Zezu layibhae: «'In -mɔɔ mia da na?»

²² -Zezu nɛɛ ɔ -ylae: «lɪn -ka 'yibha nɪ, ɔ -tɔ -bha, 'in in 'ka lɔ yi nɪ, 'lee, lɛɛ -lu -mɔɔ 'ka -mɪ nɔnɔa? -Mɪ, nɔ 'mɪ 'bɪ!» ²³ Tɔɔn, 'in we 'dɪ yia 'mɪnɪ 'bɪnɔnya glaa nɪ, ɔɔ 'bɪnɔnyɔ -mɔnɪ 'na 'ka tɪ. Nɪ, -Zezu 'nɪ gbac: «ɔ 'na 'ka tɪ.» Nɪ, ɔ nɛɛ: «lɪn -ka 'yibha nɪ, ɔ -tɔ -bha, 'in in 'ka lɔ yi nɪ, 'lee, lɛɛ -lu -mɔɔ 'ka -mɪ nɔnɔa?»

²⁴ Nu, ɔɔ 'bunɔnyɔ -bhlokpade -wa
 we dayinyɔ, 'in mɔ cɛɭa we. -A -yi
 we 'ji nu, -we ɔ gbaa, gbɔzɔnɔ -wa.

²⁵ -Zezu ka gbɔɔ -zloo tɔɭa lɛnɔ.
 Nu, sa we 'plia, we -ka 'sa wa
 cɛɭi we -bhlo -bhlo ni, we 'wɔzuloo
 'gbɔ, wee 'sɛbhɛnya 'na 'ka yaa dɔdɔ
 weee -gɔ mnɛni.

-Zezuu tietienyaa lenugbonya

'Sɛbhɛ 'sɔnu -we Lukɪ cɛlia, mɔ -wa. Sa tia *-leglizinyaa gbɔ dia gwe, 'mɔ we gbaa -ain -yla. Nyima 'sɔ -gɔgbɔ we gbaa -ain -yla tenyi tenyii: Pielɪ -yɔ *Pɔlv. Gbɔ ta wee 'sɛbhɛ nɪ slɔlua -ain: -we tia -Lagɔnyima zɔa dli -gɔ, sa *Zuifu 'nɪa wee gbɔ -yɔɲwɪ, we -yɔ -we Wlɔmɔ -nyima nɔa -Lagɔnyima 'wluo.

-Zezu nɛɛ, ɔ 'ka -Lagɔ Zuzu 'Pɔpa yoo 'pa

¹ Na bheli Teofilɪ, -na fɔv! Na 'sɛbhɛ tɪanɔ 'wɔ, -we weee -Zezu nɔa lɛ, 'in ɔ -slɔlua, we 'ka we gwedɪda 'bhɔ, we 'ka ɔ yalɪmɪbhla yɪ, in ka we cɛli. ² Nyima -wa ɔ -saa -bha ɔ tietienya nya ɔ 'kaa yalɪ mɪ, -we ɔ gbaa wa -yla Zuzu 'Pɔpaa 'tɪɛ nya, mɔ nɪ. ³ -Zezu tia, we 'bɪgɔ, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya 'klɔslɔlu -zakpa duun, wa we slɔlue nya nɪ, ɔ 'nɪ tɪ, ɔ -ga 'yliyɔ. ɔ li 'ylɪ glɔ 'sɔ, -zugba ɔ tlali wa 'klɔ, ɔ gba *-Lagɔ nyimaa 'wlɔlapɪgbɔ wa -yla.

⁴ 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ tietienya 'sɔ mɪ lida, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «A 'na 'bhɔlv *-Zeluzalɛmɔgbɛ nɔkplɛ -nɪ. -We Dide gbaa ɔ 'ka ain yoo 'pa, -we ka gbɔ in gbaa zɪmɛ ain -yla, a wɔ we. ⁵ Nɪ, *Zaan -mɔɔ ka nyima batizee 'nyu nya, -bha -tɔ 'wɔ -sɛ, 'in -Lagɔ 'ka ain batizee Zuzu 'Pɔpa nya.»

Da -Zezu mɪa yalɪ

⁶ -Mɔv 'bɪgɔ, -wa gbelia 'wlu -Zezu kwesi, wa yia ɔ layɪbha, wa nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ, wee bhla -mɪnɪ nya, -na yia 'Izlaɛlnyima wa dɔdɔv 'wlɔlapɪɛ yoo 'nyɛa lɔ yɪ?»

⁷ -Zezu yia we 'bɪgɔpali wa -ylɛ: «We bhla -yɔ we yɪ mɪa nɪ, we 'nɪ amɪanɔv gbɔ. Na Dide ka we zɔ. 'In ɔ 'dɛbhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka we lɛnɔ ɔ 'dɛɛ sɛ nya. ⁸ Nɪ, amɪa yia 'tɪɛ 'yia, Zuzu 'Pɔpa yia ain -gɔ lasibhlia, 'in a

zɛa na gbɔdayɪnya -Zeluzalɛmɔgbɛ nɔkplɛ, Zudee -yɔ Samalɪ -dɔdɔ -gɔ, 'in we 'ka dɔdɔv bhlooluda nɪnɪ.»

⁹ Da ɔ bhia wee gbɔnya -mɪnɪ gbagbie, 'in -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhɔ yalɪ, -zugba ɔ tietienya mɪ ɔ 'bɪ ylada sa tenyii. -Mɔv 'bɪgɔ, yalɔpɔpa yia ɔ 'wɔzize. Wa'a 'yɪ 'maslɛn ɔ -yɔ. ¹⁰ Da -Zezu mɪa -mɔ 'yu bɛda, 'in ɔ tietienya mɪa ɔ 'bɪtalɪda yalɪ, -bha -bhlokpade, nɔkpasia sɔ kaa -bana 'pɔpa 'wɔ, 'tlalia wa 'klɔ. ¹¹ -Maa nɛɛ wa -ylɛ: «Galilee -nyima, -bhade a 'yɪgbea, -zugba a yla yalɪ yɪ, lɛɛ ka 'gbɔa? ɔɔ -Zezu, -Lagɔ ka ɔ 'wɔbhɔ ain glaa, ɔ ka yalɪ mɪ. Sa a 'yia da ɔ mɪda yalɪ, 'sa -bhlokpade ɔ yia lɔyia.»

¹² Tɔvɪn, -Zezuu tietienya 'bhɔa -gɔgɔ wa laa *Olivɔsɔnyaa -gɔgɔ 'wlu, 'in wa yia -Zeluzalɛmɔ lɔmɪ. Wee -gɔgɔ mɪ -Zeluzalɛmɔ kwesi, we 'dɛ 'sɔ nyɪdɪ ka sa kilo -bhloo -kpɔa nɪnɪ. ¹³ Wa plaa -Zeluzalɛmɔ nɪ, 'in wa yia komɪ yabhlo, -we mɪa -budu 'wlu zɔ mɪ. -Mɔ wa dɪlia la -benyi. Pielɪ klaa, *Zaan klaa, *Zake -yɔ Andlee klaa, Filipɔ -yɔ Toma klaa, Batlemɪ -yɔ Matie klaa, Alifee 'yu 'Zake klaa, 'Simɔ *Zelɔvɔ -yɔ 'Zakee 'yu Zudasɪ klaa, -maa mɪ 'ya wee -budu zɔ. ¹⁴ Wamɪa klaa, 'ɲwɪ klaa, -Zezuu 'nyaa Malɪ -yɔ -Zezuu bhelia klaa, 'zlabhue zɔ wa 'dɛ weee gbelia 'wlu, 'in wa bhuhhoea -Lagɔ dli -bhlogbɔɔ nya dabɔvɔ.

Matiasɪ wa -saa -bha Zudasɪ 'bɪgɔ

¹⁵ 'Yɪ yabhlo nya, -Lagɔbhelia gbelia 'wlu, wa mneni wa 'ka nyimaa glɔ gbelibhlo nɪnɪ. Pielɪ -sɔa 'wɔ, ɔ 'yɪgbea wa nyɪdɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: ¹⁶ «Na bhelia, wɛli -we Zuzu 'Pɔpa gbaa 'cɪn, 'in wa cɛlia *-Lagɔsɛbhɛ 'wɔ, we mɪ nɪ, we nɔ lɛ. Zuzu 'Pɔpa ka Zudasɪ gbɔ gba nyimaa 'wlɔlapɪlɪnyɔ *-Davidɪ ɲwe nya 'cɪn. Nyima -wa kpaa -Zezu, ɔɔ Zudasɪ -galia wa 'yu. ¹⁷ Zudasɪ

mɪ zɪmɛ -amɪaa lɒnyɪmɛ yabhlo nya. Tietie -lubho -a nɔa, ɔ yia ɔ -nɔ 'yɪ. (¹⁸ 'Gwɛzi wa 'pɛnɪa ɔ, ɔ gbɔnyuuu 'gbɔ, 'in ɔ yia we kpaa yabhlo 'wɔzɔɔ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ 'bha. ɔ 'sibhɪa 'wɪu, ɔ nɔkplɪ yia ŋwani, 'in ɔ 'mɔɪ weee yia 'pɪpɛ 'mɪ. ¹⁹ -Zeluzalɛmɔ -nyɪma weee yia we 'nɔ. We 'gbɔ, wa yia wee kpaaa 'ŋɪ zɔ wa wɛɪ 'wɔ, «Akɛɪɪdama.» We ji -wa «'Pɪɔn -Kpaa.»)

²⁰ «Nɪ, we mɪ lɔɔsɛbhɛ 'wɔ cɛɪdɛ:

ɔ -budu -tɔ klo nya,

nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na -dɪɪ we zɔ la -nɪ.»

'In we mɪ 'ya cɛɪdɛ:

«Nyɪmɛ -putu nɔ ɔ 'bɪgɔ lubho.»

²¹ We 'gbɔ, nyɪmɛ yabhlo -bho -aɪn glaa, 'in sa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu -sɔa 'wɔ tɪtɪɛ lɔ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka we dayɪnya -zɛ. Nyɪma -wa -yɔ -aɪn 'sɔ nɔa, -zugba -amɪaa -Kanyɔ -Zezu -yɔ -aɪn 'sɔ mɪ dɔdɔ weee -gɔ 'pɪɪɪɪɪ, ɔ nyɪmɛ -zɛ wa lɒnyɪmɛ yabhlo, ²² 'yɪ -we nya Zaan batizea -Zezu, we 'bhɔ we -yɔ, 'in we 'ka -Zezuu yalɪ -mɪ bhɪa yɪ.»

²³ 'In wa yia nyɪma 'sɔ wɪa: Matiasɪ -yɔ *-Zɛzɛfɔ wa laa Balisabasɪ, 'in wa la 'yaa Zutusi. ²⁴ 'Bhɛ, 'in wa 'dɛ weee yia -Lagɔ bhuhɔe dɔbɔdɔ, wa nɛɛ: «Jɛɪtɪpɛ, -mɪ -yia nyɪma weee dɪɪ, waa nyɪma sɔ nɪ glaa, -ɔ -in -saa -bha, -in -sɪɪɪɪ ɔ -aɪn 'kɪɪ, ²⁵ ɔ 'ka *tɪɪɪɪɪɪɪ -zɛ Zudasɪ 'bɪgɔ. 'In lubho -we -mɔɔ 'tɪɪɪɪɪ 'yɪ, ɔ 'ka we nɔ. Nɪ, 'bɪ -we ka 'kɪɪ Zudasɪ kaa, 'in ɔ yia -mɔɔ -gɔ mɪ.»

²⁶ -Mɔɔ 'bɪgɔ, wa yia -nɪgɪ 'pa, we yia Matiasɪ -gɔ bhɪɪɪ. 'In ɔ yia -Zezuu tɪɪɪɪɪ kugbua lɛ -bhlo glaa -bho.

2

-Lagɔ 'paa ɔ Zuzu 'Pɔpɪyoo

¹ *Pantɪkɔtɔɔ 'yɪ nɪnɪa nɪ, 'in -Lagɔnyɪma weee yia 'wɪugbelɪ da yabhlo. ² Tɔɔn, -jɪjɪ yabhlo yia yalɪ gba. We 'wɪɔ sa -pɪpɛ 'kadɔ -we mɪ 'pɪɪɪɪɪ, 'in we yia -budu -we ka zɔ wa

-dɪa la ye weee. ³ -Bha -bhlokpɪdɛ, -we wa 'yɪa -yɔ, we 'wɪɔ sa -kosuu mɔɔnyɪa. We 'bhɔbhɪɪɪ -yɔ, 'in we yia wa -gɔ lɪɪ -bhlo -bhlo. ⁴ 'In Zuzu 'Pɔpɪ yia wa ye. Wa yia wɛɪ -putunya gbɪgɪɪ bhɪɪ. Sa Zuzu zɔa we wa ŋwɛɛ, 'sa wa gbɪa we.

⁵ Nɪ, Zuɪfɔ -wa zɔa -bha -Lagɔ, -wa 'bhɔa dɔdɔ weee -gɔ, -Zeluzalɛmɔ wa -dɪa la. ⁶ -Jɪjɪ -we gbɪa yalɪ da wa 'nɔa we, wa -zɪɪ -yɔ -gwɪgɪɪ yia -mɔ 'wɪugbelɪa mɪ, -we nɔa lɛ, wa 'ka we 'yɪ. Wa nɪnɪa -mɔ, we ka wa ŋwɛgɪa -sɔbhɪɪ. -We ka gbɔ -wa, -Lagɔnyɪma mɪ wa wɛɪ gbɪa -bhlo -bhlo, -zugba wa nɔ we. ⁷ We ka wa -lɔɪɪ, 'in wa yia -folu. 'In wa nɛɛ: «Aya, -mɔɔ 'nɪ -sɪɪ gbɔzɔnɔ! Nyɪma -wa mɪa dɛ -amɪaa wɛɪ gbɪa -nyɪa, wa 'nɪ Galɪɪɪ -nyɪmaa? ⁸ Sa we nɔ, 'in wa gba -amɪaa wɛɪ -bhlo -bhlo, -zugba -a nɔ wea? ⁹ -Aɪn glaa, nyɪma -tɔɪa mɪ Paatɪ -nyɪma nya, tɔɪa mɪa Medɪ -yɔ Elamɔ -nyɪma nya. 'In tɔɪa bhɔa Mezopotamɪ, Zudee -yɔ Kapadɔsɔ -dɔdɔ -gɔ, Pɔɔn -yɔ -Azɪɪ -dɔdɔ -gɔ, ¹⁰ Flɪzɪɪ -yɔ Panfɪlɪɪ, Ezɪpɔtɔ -dɔdɔ -gɔ, we -yɔ Sɪlɛnɪgbe 'wɔ Libɪɪ -dɔdɔ -gɔ. Nyɪma -tɔɪa 'bhɔa *Wɪɪmɔ, ¹¹ Zuɪfɔ -yɔ nyɪma -wa zɔa Zuɪfɔ -Lagɔ dɪɪ -gɔ. Kɪɪɪ -nyɪma -yɔ Alabɔnyɪa mɪ -bha, 'in -zugba -a nɔ -Lagɔ lɛnɔgbɔ 'kadɪ wa ŋwɛɛ -amɪaa 'dɛɛ wɛɪ 'wɪɪ! ¹² We ka wa -lɔɪɪ. Sa wa 'kaa 'wɪukɔɔn lapɔpɪɪ, 'sa 'nɪ -mɪ. 'In wa nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyɪɪɪ: «Sa -mɔɔ 'jɪ mɪa?»

¹³ 'In nyɪma tɔɪa yia wa glapɪɪɪ bhɪɪ, 'in wa nɛɛ: «Nɔ wa lɔa 'wɔ, mɔ mɪa wa 'bhɪa!»

Pɪɪɪ gbɪa nyɪmaa -zɪɪ -yɪa gbɔ

¹⁴ Pɪɪɪ -yɔ tɪɪɪɪɪ kugbua lɛ -bhlo -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia nyɪmaa -zɪɪ -yɪa gbɔ -gbɪgɪɪ bhɪɪ wɛɪ 'tɪɪ nyɪaɛ: «Amɪa Zuɪfɔ, 'in amɪa weee dɪɪɪ -Zeluzalɛmɔ la, -we mɪa 'pɪɪɪɪɪ, a 'nɔ we 'wɪa. 'In -we na yia gbɪa, a pɔɪɪ we yɪkwɪɪ 'nanɔ. ¹⁵ Sa a pɔpɪɪɪ dɛ we 'wɪukɔɔn la, we 'nɪ 'sa -mɪ. Nɔ

'nɪ nyɪma nɪ 'bhada -mɪ, nɪ, zɒkpa -
lɛlɪ gbomnuanɔ 'wɔ -a mɪa da. ¹⁶ Nɪ,
-we *-Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ -Zowɛlɪ
gbaa, mɔ mia -slɛɛn da lɛnɔda. ɔ nɛɛ
nɪ, -Lagɔ nɛɛ:

¹⁷ «-We 'kaa lɛnɔ 'wɔbhlolu -ylɪnyaa
zɪ mɔ nɪ.

Na Zuzu na yia nyɪma weee -gɔ
lamnenia.

Amɪaa nɔkpasiyua -yɔ amɪaa
'ɲwɪnyua

yia gbɔɔ -falɪ 'paa.

Amɪaa nyimesia yia -li -yɔyɪa wa 'yli
'wɔ,

'ɪn amɪaa nyɪsɔ 'ka 'ylaanya
yla.

¹⁸ Cɪn, wee 'ylɪnya -mɪnɪ nya,
na Zuzu na yia na lubhonɔnya
-yɔ na lubhonɔɲwɪ -gɔ slua,
'ɪn wa 'ka gbɔɔ -falɪ 'pa.

¹⁹ Gbɔ 'kadɪ na yia lɛnɔa yali.

'ɪn ɪn 'ka gwɛdigbɔ lɛnɔ dɔdɔ -gɔ.

'Pɪɔn klaa, -kosu klaa,
gbeylo -ylukpa klaa, mɔ -wa.

²⁰ Nikpise yia 'ylɔ 'yliya 'wɔ kpaa,
'ɪn 'cɔ 'ka zamanɪ nɛɛ 'pɪɔn.

-Mɔɔ 'bɪgɔ, 'bhie, Nyɪmaa -Kanyɔɔ
yiyɪlɪ 'kadɔ

ka 'ɲɪnmɪa 'kaa yi.

²¹ 'ɪn nyɔɔ nyɔɔ -ka Nyɪmaa -
Kanyɔɔ 'ɲɪ la,

-Lagɔ 'ka ɔ gbɔ 'wɔsa.» »

²² Pielɪ nɛɛ 'yae: «ɪzlaɛlɪ nyɪma, -
we na yia aɪn -yla gbaa, a pɔb we
yukwli: -Lagɔ ka Nazaletɪyɪ -Zezuu
'tɪtɛ aɪn 'klɔslolu. -Zezuu gbɛgbɛɪn
-Lagɔ nɔa ninee 'ɲɪmpalɪgbɔ klaa,
gbɔ 'kadɪ klaa, we -yɔ gwɛdigbɔ lɛ
aɪn nyɪdɪ. Amɪaa 'dɛ -yi we 'ji. ²³ Wa
'kaa aɪn -Zezu yoo 'nyɛ -Lagɔ -yi
we 'ji, 'ɪn ɔ dumagbɔ -wa, ɔ ka we
'wlukɔɔn lapɔpalɪ 'cɪn. A ka -Zezu
'bha, a ka ɔ gbɔnyuu -lɛnɔnya yoo
'nyɛ, 'ɪn wa yia ɔ *su -gɔ lakɔlɔ. ²⁴ -
Lagɔ ka -Zezu 'wɔbhu tɪtɪe lɔ, 'ɪn
ɔ yia ɔ tɪtɪeɛ sɪasɪeɛ 'llukpe -yɔdɪ,
we se 'nɪ -mɪ, ɔ 'ka tɪtɪeɛ 'tɪtɛ zɔ -tɔ.

²⁵ Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ nɛɛ
-Zezu daac:

«Kɔmɔɔ na yia Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ
na 'dɛ 'yu.

ɔ mɪ na lilisɔlɔ, ɪn yi bhlɪi 'gbɔ.

²⁶ We 'gbɔ, na dlɪ 'wɔlɔ gumu,
'ɪn na ɲwɛɛ wɛlɪ mɪ yeda 'mɔna
nya.

'ɪn na ku -ka tɪ, -zugba nyapɛda we
mɪa:

na dlɪ 'tɛ 'wɔ -Lagɔ -gɔ.

²⁷ Nɪ, na -kanyɔ, -ɪn 'na 'ka 'mɪ tɪtɪe
lɔtɪ

tɪtɪlɪnyaa dɔdɔ -gɔ.

-ɪn 'na 'ka -na -mɔwɔlɔnyɔ 'yitide

ɔ 'ka 'bhɔka 'wɔ zɛnɪ.

²⁸ -ɪn ka 'mɪ 'yliyɔgagɪɛ -we 'nɪa
bhloluda -kaa

'yoo daslolu.

ɪn -ka -mɪ 'yu -mɪ,

'mɔna -na yia 'mɪ yelia.» »

²⁹ Pielɪ nɛɛ 'yae: «Na bhelɪa, amɪaa
zukpa -wa, a 'nyɛ 'mɪ 'yoo, ɪn 'ka -
amɪaa dɔkpasa -Davidɪ -gɔgbɔ gba
kpɛɛn kpɛɛn. ɔ ka tɪ, wa ka ɔ
'bhlɪ. 'ɪn ɔ gbawla mɪ -zɛɛn yɪ
nya -aɪn nyɪdɪ. ³⁰ Bhla -we nya,
nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa
'yliyɔ nɪ, ɔ mɪ -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ
nya. 'ɪn ɔ -yi we 'ji, -Lagɔ ka ɔ -yla
bɪ: nɪ, ɔ 'yuoyu -kpɔ yia ɔ 'ɲɪnmɪbɪ
'wɔbhua. ³¹ Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -
Davidɪ ka we -yɔyɪ -mɔ 'yugbɛɪn nɪ,
*Klɪsɪ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ yia 'wɔsɔa
tɪtɪe lɔ. We 'gbɔ, ɔ nɛɛ nɪ, -Lagɔ
'nɪa ɔ tɪtɪlɪnyaa dɔdɔ -gɔ 'wɔbanɪa yi.
'ɪn ɔ ku 'na 'ka zɛn gbawla nɔkplɛ.

³² ɔ -Zezu, -ɔ ka gbɔ ɪn mɪa da
gbada, -Lagɔ ka ɔ 'wɔbhu tɪtɪe lɔ,
-amɪa -mama mɪa da, -a 'dɛ weee
mɪ we -bhayɪnya nya. ³³ -Lagɔ ka
ɔ 'wɔbhu ɔ lilisɔlɔ, 'ɪn ɔ yia Zuzu
'Pɔpa 'yɪ, -ɔ Dide -Lagɔ gbaa zɪmɛ ɔ
'ka yoo 'pa. 'ɪn ɔ yia ɔ Zuzu -aɪn -
gɔ slu, 'mɔ a mɪa -yɔyɪda, 'ɪn 'mɔ a
mɪa 'nɔda -slɛɛn. ³⁴⁻³⁵ Nɪ, nyɪmaa
'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ 'nɪ cɪ yalɪ mɪ,
'ɪn ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ nyae:

«Jeɪtapɛ nɛɛ na -Kanyɔ -ylaɛ:

«-ɪn -dɪ na lilisɔlɔ la,

'ɪn ɪn 'ka -na tɔnyɪma -na bhɔ zɔ
lapalɪ,

-ɪn 'ka wa -gɔ nɔ.» »

³⁶ «ɪzlaɛlɪnyɪma weee yibheli we
'ji sazɔnɔ sa: nɪ, ɔ -Zezu a kolɔa su

-gu la, 'mo -Lago nua Nyimaa -Kanyo -yo -Bhasanyo 'wu.»

³⁷ Da wa 'nua welinya -mini, 'in we yia wa dli kwezi bhabha. 'In wa nee Pieli -yo tietienya tolva -ylae: «Bhelia, sa -a 'ka we nua?»

³⁸ Pieli nee wa -ylae: «A 'bhiti amiaa dli, 'in wa batizee a 'de weee -bhlo -bhlo -Zezu Klisi 'ηni nya. 'In -Lago 'ka amiaa gbonyii 'woti, 'in o 'ka o Zuzu 'Pupa an 'nye, o kwelu nya. ³⁹ Nu, -we -Lago gbaa o 'ka wla, we mi amia -yo amiaa 'yuaa -nu nya. We mi 'ya nyima -wa mia 'pupu -nu nya, we mi nyima weee -nu nya, -wa Jeitape, -amiaa -Lago 'kaa la.»

⁴⁰ Pieli ka wa -yla weli tolva gba duun, o 'ka wa lu, 'in o 'ka wa dli latemanu 'gbu. O nee wa -ylae: «A ηwnu 'pupuee gbu -yo, a vla mnōmnōnya gwe.»

⁴¹ Wa glaa nyima duun yia Pieli weli -yōηwnu, 'in wa yia wa batizee. Wee 'yli nya, nyima -wa 'nyeα wa 'de -Lago yoo, wa yi sa nyimaa 'wlu kugbua le gbu nyini (3.000), 'in wa yia -Lagonyima 'cin -gubhli.

-Lagonyimaa gbolenu so

⁴² 'Kōmoo, wa pulva tietienyaa gbu -sloluwehli yukwli, 'in wa tua dabudu, bhelia -yo bhōlōa 'bhisa. Dabudu wa lia, 'in wa dia wa 'floo 'wu, 'in wa bhuhhoea -Lago dabudu.

⁴³ -Nyanigbo ka wa -kpalī -bhlo -bhlo, gbu 'kadu -yo gwedigbu -duunnya tietienya mia lenudaa 'gbu. ⁴⁴ -Wa weee plaa -Lago, we bhla dabhlo wa mia, 'in dabudu wa -lu weee mia. ⁴⁵ Wa -kakali -yo wa zōzōnunya wa paa pelu, 'in wa dlilia we 'gwēzi wa 'dekpua nyidi. Sa -mōmō -ka -yōgbu -ka -mi, 'sa wa nyeα -mōo.

⁴⁶ 'Yli weee nya, *-Lagobudu 'kadu zo wa gbelia 'wlu. 'In wa lia ladihlifloo wa -buduηwee dabudu,* 'in wa lia wa 'sukwe 'mōna -yo dli -dlōo nya. ⁴⁷ -Lagoo 'ηni wa mnūia, 'in -zugba nyima weee -wa mia wee

'gbe nukple, kwali wa 'ηni. 'In 'yli weee nya, Jeitape saa nyima gbu 'wu, 'in o palia wa -Lagonyima -gu.

3

'Kukunyō yabhlo 'yia 'pupve

¹ 'Yli yabhlo nya, -Lago -bhuhhoe bhla beα, Pieli -yo Zaan 'so yia dabudu -Lagobudu 'kadu zo mni, wa 'ka -Lago bhuhhoe jibheyluu 'lelu tanu nya. ² -Lagobudu 'kaduu plalida wa laa Plalida -Zōnu, we kwesi nukpasu yabhlo o 'nyaa gwalia, -zugba o mi 'kuda, -bha o dia la. 'Yli weee nya, o nyima -yo o yia -bha, 'in wa dia -bha o la, o 'ka nyima -wa plaa -Lagobudu 'kadu zo 'gwēzi -zlalu 'gbu. ³ O 'yia Pieli -yo Zaan 'so plada -Lagobudu 'kadu zo, 'in o yia wa -lu -zlali. ⁴ Pieli -yo Zaan 'so 'bhitia la, wa ylaa o tenyii, 'in Pieli nee: «Yla -an.» ⁵ 'In o nukpasu yia wa ylada -tu. Omo dlu nu, -lu yabhlo wa yia o 'nyeα.

⁶ 'In Pieli nee o -ylae: «In 'ni 'gwēzi -ka, in 'ni -can -ka. Nu, -we in kaa, 'mu na yia -mi 'nyeα: Nazaletiyu -Zezu Klisi 'ηni nya, -so 'wu, nō!» ⁷ 'In o yia o liliso -yo kpalī, o yia o 'wobhu. -Bha -bhlokpade, o 'kukunyō bhōnya -yo we -kwikwiana 'temania la. ⁸ O -blu 'wu -bhlogbo, 'in o yia o bhu 'so -gu 'yigbe, o yia nōnue bhli. 'In o -yo wa 'so yia -Lagobudu 'kadu zo pla, nōnue nya, 'woblublue nya, we -yo -Lagoo 'ηni -zōnuu mnūie nya. ⁹ 'In nyima weee mia -bha, 'in wa yia o -yōyi nōda, -zugba o mnūni -Lagoo 'ηni -zōnu. ¹⁰ Wa ka o nukpasu yibheli. Mō -dia -benyi -Lagobudu 'kaduu Plalida -Zōnu la, -zugba o zla -li. 'In nyanō yia wa 'wuslo, 'in we yia wa -lueli, -we ylia o nukpasuu 'gbu.

Pieli gbaa nyima -yla gbu -Lagobudu 'kadu zo

¹¹ O nyime 'ni Pieli -yo Zaan 'bi 'bhuda -mi, 'in nyima weee ηwegaga

* 2:46 'Sa -Lagonyima ligbea -Zezuu tlitlie, sa o -slolua we wa 'wobhlolu -lililuu lida.

subhaa, -maa -yo gwagwie yia wa gbegebein mni, -Lagobudu 'kaduu -kapue kaa bhu, wa lalia *Salomoo 'hni, we zo. ¹² Da Pieli 'yia gbu -mni -yo, 'in o nee nyumaa -zlo -ylae: «Izraelu nyuma, lee ka 'gbu nyime -mōnu 'pupue subhali ain ηwegaga? Lee ka 'gbu a yla -ain nee -amīaa 'deε 'tite -yo -amīaa -Lagoo -yolanēnie nya -a jipe o nyime -mōna? ¹³ *Ablaamu, *Izaki -yo *Zakobuu -Lago, -amīaa dukpasu -Lago ka o lubhononyo -Zezuu 'hni 'ylimani. Amīaa 'de ka o wla nyumaa 'wlulapunya -yla, 'in a yia o kwnεε -sa Pilati 'yu, -zugba -moo 'yibha yaa -moo 'ka o 'yitide. ¹⁴ A ka -Mawlbonyo mia Nyime Tiklu nya kwnεε -sa, 'in a nee Pilati -yla, o 'tide nyimebhanyo 'yi ain -yla. ¹⁵ Saneε 'sa, a 'bhaa 'yliyogagiee -Kanyo. 'In -Lago ka o 'wobhu tilitnya glaa, -a mi we dayinya nya. ¹⁶ Nyime a yia de -yo, 'in a -yia, -Zezuu 'hni 'tite -yo o dli -guzoze 'nyeε o lateo. -Zezuu dli 'wuzoze jipea o nyime -mōni kpεεn kpεεn, sa a 'de weee yia de we -yo.

¹⁷ «'In -sleεn, na bhelia, in -yi we 'ji zozonu sa nu, a -yo amīaa 'yugalinya 'so, gbu -we a nua le -Zezuu gbegebein, a 'ni we 'woyii 'gbu, a yia we lenu. ¹⁸ 'In gbu -we -Lago gbaa zlume o gbuu -falipanya weee ηwe nya, o ka 'sa we lenu. O nee zlume nu, sia -Lagoo -Bhasanyo yia. ¹⁹ In nee, a 'bhiti amīaa dli, a yi -Lagoo -gbe lu, 'in o 'ka amīaa gbonyii lamumni. ²⁰ 'In Jejitape 'ka ain nyapebhla 'nye, -pupe 'ka ain -yopli. 'In Klisi, -Lago -saa -benyi -bha amīaa -nu nya, o 'ka o ain yoo 'pa, mo -wa -Zezu. ²¹ We mi nu, yali -Zezu Klisi yia -slo -tua, 'in -lu weee lamnazi bhla 'kaa nyini. Sa -Lago gbaa we zlume, o gbuu -falipanyaa -mawlu nu ηwe nya, 'sa.

²² «'In, *Moizi neε:

«Jejitape o -wa amīaa -Lago, mo yia ain glaa
o gbuu -falipanyo yabhlo -bha -saa, -ami 'bhisa.

Amīaa 'deε bheli yabhlo o yia -zeε.

-We weee o yia ain -yla gbaa,
yukwli a yia we pulva.

²³ Nyoo nyoo 'ni o -Lagobuu -falipanyo -mōnu
weli yukwli pulv,
-Lagoo nyima glaa wa yia o -saa,
'in o 'ka labhu.»

²⁴ 'In we 'ka Samuēli -gu gwedi, -Lagobuu -falipanya -wa gbaa -bhlo -bhlo, wa 'de weee ka 'ylunya -mōnu gbu gba. ²⁵ -Lu -we -Lago 'kaa wla, o gbaa o gbuu -falipanyaa ηwe nya, we mi amīaa -nu nya. 'In *'wusloluwe -we ka weli -Lago -yo amīaa dukpasu bhli, -mōnu mi 'ya amīaa -nu nya. Da o gbaa Ablaamu -ylae:

«Na 'yuoyuaa 'gbu na yia
dudugu -nyuma weee 'nyu-
lanwnaa.»

²⁶ 'In tia -Lago ka o lubhononyo yoo 'pa amīaa 'gbu. O ka o tie, o 'ka ain 'nyulanwna, 'in o 'ka ain amīaa lenugbu 'nyii 'bisa -bhlo -bhlo.»

4

*Pieli -yo Zaan wa kwaa *Zuifvu
gbuwliwudinya yu*

¹ Da Pieli -yo Zaan mia nyumaa -zlo -yla gbu gbada, 'in -Lagobubunya klaa, -Lagobudu 'kaduu ηwekunya -kanyo -yo *Sadusenyuma yia -bha wa yli. ² 'In wa yia 'ce 'pa, da Pieli -yo Zaan 'so mia nyumaa -zlo -sloluda nu, -Zezu ka tilitnya glaa 'wuso, mu slolua we nu, tilitnya mneni wa 'ka tilitie lu 'wuso. ³ Wa kpaa wa, jibhe ka zoo 'gbu, wa yia wa -kasubudu zo -gueli. ⁴ -Muu bhla, nyumaa -zlo -wa 'nua -Lagobuu, yia we -yōηwnu. Wa nyini sa nyumaa 'wlu glu -bhlo 'wlu gbu. (5.000)

⁵ -Muu zli zlia, Zuifvu 'yugalnya klaa, nyuma kpasu -yo -Lagoo titeε gwesanya yia 'wlugbeli -Zeluzalemu. ⁶ Nyuma -wa mia -bha wa hni nu: *Lagobubunya -kanyo 'kadu Anasi, Kaifu, Zaan, Alezandli we -yo -Lagobubunya -kanyo 'kaduu zoylinyuma weee.

7 'In wa yia Pieli -yɔ Zaan kwa wa 'yu, 'in wa yia wa layibhae: «Se -mumu nya a jipe ɔ 'kukunya? 'In nyɔɔ ka 'ɲni -gɔ a nu we lea?»

8 Zuzu 'Pupa yea Pieli, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Yugalunya, nyuma kpasɪ, 9 -a ka guzɔnyɔ -mɔni zɔzɔnu -yla lɛnuɔ 'gbu, wa yibhaa -zɛɛn yɪ nya -ain la, sa -a jipeli ɔ nyime 'wola? 10 A 'dɛ weee yibheli we 'ji, 'in Izlaɛlnyuma yibheli we 'jie: Nazaɛtiyu -Zezu Klisi a kulɔa su -gɔ la, 'in -Lago 'bhua 'wɔ tɪtɪlnya glaa, ɔ 'ɲni nya nyime -mɔni 'pua, 'in ɔ 'yɪlgbea da ain 'yu. 11 Nu, we mɪ cɛɪda -Lagoɛbhɛ 'wɔ -Zezuu daaɛ:

«Tukpa -we amia -budusɔbhanya -saa kwnɛɛ,
mu -zɛa -buduu gwɪgwɪyli -tukpa -zɔnu.» »

12 Pieli nɛɛ 'yae: «ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ -gbɛ wa yia 'pɔpɔɛ. Nu, dɔdɔ weee -gɔ, nyuma weee glaa, -Lago 'nɪ nyime -putuu 'ɲni wla, ɔ 'ka -ain gbu 'wɔsa.»

13 Da *Zuifɔ bɔwliwɔdunya 'yia Pieli -yɔ Zaaan dɪ tɛɔ -yɔ, 'in ɲwɛgaga yia wa sɔbha. 'In wa yia we -yɔyɪ nu, nyuma -kpɔa -yɔ -wa 'nia 'sɛbhɛ -yi, ma -wa. 'In wa -yi 'ya wa -Zezuu nɔnɔnya 'cin nya. 14 'In wa yi 'yaa nyime ɔ wa jipea -yɔyɪ 'yɪlgbeda wa kwesi. 'In wa 'nɪ wɛɪ -ka, wa 'ka we 'bɪgɔpali. 15 'In wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'tla gbɔwɔbhu -budu zɔ!» 'In wa 'dɛkpɔa yia kpɛɪɛ bhli.

16 Wa nɛɛ: «Sa -a 'ka waa nyuma -manɪ nɔa? Wa ka gwɛdigbɔ lɛnu, -Zeluzalɛmu -nyuma weee ka -bha 'yɪ, 'in -a 'nɪ mneni -a 'ka we kpɛɪ.

17 Nu, wee gbu -mɪni yi lamneni nyuma -nyidi -tapaa 'gbu, -a 'yɪlgbeli wa -glawɛɪ nya! Nyɔɔɔ nyɔɔ ɔ -ka -mɪ, wa yi ɔ -yla gbu gba -Zezuu 'ɲni nya.»

18 Wa laa Pieli -yɔ Zaan, 'in wa nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbali nyuma -yla gbu -Zezuu 'ɲni nya -nɪ, 'in a 'na -slolu wa gbu we nya 'mnumnu -nɪ.» 19 'In Pieli -yɔ Zaan nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'yibha -sɔ amiaa 'dɛ la. We nani 'yɪ, -Lago

'yu, -a zɔ amia 'nɔɲwɛ yaayɪ, -a zɔ -Lago 'nɔɲwɛɛ? 20 A! Gbu -we ka da -a 'yia, 'in -a 'nɔa, -a 'nɪ mneni, -a 'ka gba -a 'nia we gba.»

21 Gbɔwliwɔdunya yia wa 'cɛ -yɔ 'pali 'ya 'sɔ. -Muɔ 'bɪgɔ, 'in wa yia wa 'yitide. Gbu -we ka 'gbu wa 'kaa wa 'kɪyɪɛ 'wɔpali, wa 'nɪ we 'yɪ. Nyuma weee mɪ -Lagoɔ 'ɲni -mnɪnɪda, -we nɔa lɛɛ 'gbu. 22 Nyime ɔ 'pɔa gwɛɪdi sa, ɔ -zɔ mneni we 'ka -zɔɔ gbu 'sɔ -gɔzɪ.

-Lagɔnyima bhuhhoea -Lago

23 Da wa 'tidea Pieli -yɔ Zaan 'yi, 'in wa yia wa bheliiaa -gbɛ mni. 'In -we *Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ nyuma kpasɪ gbaa wa -yla, wa yia we -sa lɔɪɪ nya. 24 Da waa -Lagɔbheliia 'nɔa gbu -mɪni, 'in -maa yia -Lago bhuhhoe bhli dabɔdɔ. 'In wa nɛɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, -mɪ nɔa yali -yɔ dɔdɔ -yɔ gumunyu lɛ, 'in -we weee mɪa we -gɔ -yɔ we nukplɛ, -mɪ nɔa we lɛ. 25 -Mɪ gbaa, Zuzu 'Pupa nya, -amiaa dɔkpasa -Davidɪ ɔ -wa -na lubhonɔnyɔ, ɔ ɲwɛ nyae:

«Lɛɛ ka 'gbu dɔdɔgɔ -nyuma weee
dɪ -zɛ la 'dɛɛ 'yɪlimanɛ nya?

Lɛɛ ka 'gbu wa pɔpali gbu -kpɔa
gbu?»

26 Dɔdɔɔ 'wlulapɪlnya -sɔa 'wɔ tu
nya,

'in nyumaa 'yugalunya yia gwe
'pa,

Jejitape -yɔ ɔ -Bhasanyɔ -yɔ.»

27 Nu, gbɔzɔnu -wa, -na lubhonɔnyɔ -Zezu ɔ mɪa -mɔwɪɪda, -in -saa -bha, 'in -in slua 'kpɪ 'wɪɪɔ, *Ewɪɪɔɔ klaa, Pɔnsɪ Pilatɪ klaa, 'lakpanya -yɔ *Izlaɛɪ zɔayɪlnyuma ka ɔ -yɔ gwe 'pali, wee dɔdɔ -gɔ. 28 -We weee -in gbaa -na 'tɪtɛ -yɔ -na dɔmagbu nya pepe, 'mɔ wa nɔa dɛ lɛ. 29 'In Jejitape, sa wa 'palia -ain 'cɛ -yɔ, -in yla we. 'In -in 'tɛmanɪ -na lubhonɔnyaa dɪ la, wa 'ka -na gbu gba. 30 -In -gɪɔ -na sɔ 'wɔ, 'in nyumaa jipee -yɔ gwɛdigbɔ -yɔ gbu 'kadɪ 'kadɪ nu lɛ, -na lubhonɔnyɔ -Zezu mɪa -mɔwɪɪdaa 'ɲni nya. We -mɪ 'sa.»

³¹ Bhla -we nya wa bhia -Lago bhubhoe, da wa -dia la, 'in -bha yia zuklu. 'In Zuzu 'Pupa yia wa 'de weee ye, toun, wa yia -Lagoweli gbagbie bhli, dli telo nya.

-Lagonyima suslolua wa zuzonvli 'wu da yabhlo

³² Nyima weee -wa zua -Zezu dli -gu, wa dli -yo wa 'wlukoon lapupalie -bhlo. 'In nyime yabhlogbo'o gba nu, onoo zuzonunya mia, o 'de -bhloo -nu -wa. Nu, wa zuzonu weee mia, 'wu wa suslolua we da yabhlo. ³³ 'Tite 'kadu yabhlo nya, -Zezuu tietienya gbaa Nyimaa -Kanyo -Zezuu 'wusogbo tilitunya glaa. 'In -Lagoo 'nanu 'kadu yia wa 'de weee -gu kwilili. ³⁴ Wa glaa bobabhanyo 'ni -mi. -Wa weee kaa kpaa -yo -budunya, pelu wa paa we, 'in wa -yo we -yogwezi yia. ³⁵ 'In wa -yo wee 'gwezi yia, -zugba wa nye we -Zezuu tietienya yoo. -Muu 'bigu, 'in -maa dlilia we wa 'wola -bhlo -bhlo, sa wa -yogbo -ka -mi, 'in wa bhia we.

³⁶ Sipluyu *-Zezefu, -o -wa *Leviii zwaylinyme, -o ka 'jnu -Zezuu tietienya zua Banabasi, 'sa o mia. (Wee Banabasi ji -wa, nyimaa dli latemaninyo.) ³⁷ Kpaa yabhlo o kaa, 'in o yia we pelu 'pa. O -yo we 'gwezi yia -Zezuu tietienyaa -gbe mni, 'in o yia we wa yoo 'nye.

5

Ananiasu -yo o 'jwno Safilaa gbu

¹ Cun, nyime yabhlo -o ka jnu -wa Ananiasu -yo o 'jwno Safilaa 'paa wa kpaa pelu. ² 'In o -yo o 'jwno bhlia weli -bhlo, o yia we 'gwezii kibhe 'woti o -nu nya, 'in o -yo we talva yia -Zezuu tietienyaa -gbe mni.

³ 'In Pielu nee o -ylae: «Ananiasu, lee ka 'gbu *-Saatan yi -na dli yea? -In ka Zuzu 'Pupa -yla yotubhu, 'in -in yia wee kpaa 'gwezi talva 'woti -na -nu nya. ⁴ Da -in 'nia -slo wee kpaa pelu 'pa, we mi -na -nu nya. 'In -in 'paa we peluoo, we 'gwezi mia, -na -nu -wa, we 'ni muu? Lee ka 'gbu -in

yi sanee -sokpa gbu pupalia? We 'ni nyima -yla -in 'tubhu yo, -Lago -yla -in 'tubhua we.»

⁵ Ananiasu 'nua wee welunya -mni, o bhlia, -bha o tlilia. -Wa weee 'nua we, -nyanigbo yia wa -kpali. ⁶ Nyimesia yia 'wuso, 'in wa yia o 'naa -yozo, wa -yo o yia mni, 'in wa yia o lazv.

⁷ 'Leli ta 'plia, 'in o 'jwno Safilaa yia pla, -zugba -we nua le, o 'ni we 'ji -yi. ⁸ Pielu yia o layibha, o nee o -ylae: «A gba 'mi -yla gbuzonu, -vale ni nya a 'paa amiaa kpaa pelu yi?»

'In o nee: «In, we nya -a 'paa we pelu.»

⁹ Toun, Pielu nee o -ylae: «Sa we mia, 'in a -yo amaa 'lowli yi weli -bhlo bhlia, 'in a yi -Lagoo Zuzu lay-laa? A -tal, -wa 'bhua amaa 'lowli lazvda, wa 'yigbe -budunwee, ma yi 'yaa ama yoo kwaa.»

¹⁰ -Bha -bhlokpade, o bhlia Pielu bhu -yo, o yia tli. Nyimesia 'kaa pla, -zugba o ka tli, wa 'bhua o 'wu, wa -yo o 'so mnia, 'in wa yia o lazv o 'lowli kwesi. ¹¹ *Leglizi weee -yo nyima -talva weee, -wa 'nua wee gbu -mni, -nyanigbo yia wa -kpali.

-Zezuu tietienya nua gwedigbu 'kadile

¹² -Zezuu tietienya ka gwedigbu -yo gbu 'kadu duun lenu nyima nyidi. -Lagobudu 'kadu -kapue wa lalia Salomooo palu 'kadu, we zo -Lagonyima gbelia 'wlu, we bhla wa ka dli -bhlo. ¹³ 'In nyime yabhlogbo'o 'yi dli o 'ka wa lubbho, 'in -zugba nyima duun mnini wa 'jnu. ¹⁴ 'In nyimaa -zlo, nukpasia -yo 'jwnu, -wa jwnua Nyimaa -Kanyoo gbu -yo, 'in -maa yia -Lagonyima -gubho. ¹⁵ 'In nyima yia guzunya 'yloogbhu wlelie bhli. Wa yia wa -gbato -yo -bitanya -gu lapili. 'In bhla -we nya Pielu -ka 'plia yi, o zuzu 'ka -ylee 'yabhloo -kpaa -gu 'plili wa glaa. ¹⁶ Nyimaa -zlo yi 'yaa 'gbenya mia -Zeluzalemu kwesi 'bhu, 'in wa -yo guzunya -yo nyima -wa zuzu 'nyii

mia 'khiye 'wopalida yia yi, 'in wa 'de weee yia 'pu.

Wa kpaa -Zezuu tietienya

¹⁷ Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -yo -wa mia o kwesi -wa weee -wa *Sadusenyima, zenyidli yia wa 'wobho -Zezuu tietienyaa gbegbein. 'In -we wa 'kaa lenu, wa yia we weli bhli. ¹⁸ Wa kpaa -Zezuu tietienya, 'in wa yia wa -kasu 'wopa. ¹⁹ Nu, sabo, -Jejitapee 'anzi yabhlo yia, 'in we yia -Zezuu tietienya nwe -kasubudu -kai. We wlelia wa, 'in we nee wa -ylae: ²⁰ «A mni -Lagobudu 'kadu zo. 'In -we weee -wa 'yliyogagie loluu gbu, a gba we nyuma -yla.» ²¹ -Zezuu tietienya zua we weli 'nujwe, 'in zlukpe -papa, wa yia -Lagobudu 'kadu zo mni, 'in wa yia nyuma slolue bhli.

-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -yo -wa mia o kwesi, wa yia gbowlivudinya -yo Zuifuu nyuma kpasu la, gbowlubhubhue 'kadu -yo. 'Bhie, wa yia nyuma tie -kasubudu zo, wa mni -Zezuu tietienya 'bu. ²² 'In da 'sloja nynia -kasubudu zo, -maa 'ni -mo wa yli. 'In -maa yia gbowlubhunayaa -gbe lubhiti, wa yia ludi -sa. ²³ Wa nee: «-A ka -kasubudu klada yli 'nanuu, -zugba we njekunya 'yiligbe we njee. Nu, da -a -kalia we, -a 'ni -mo nyume yabhlogbozo yli.» ²⁴ Da -Lagobudu 'kadu njekunya -kanyo -yo -Lagobubonyaa -cian 'nua gbonya -mni, -we wa 'kaa 'wlukoon lapopali, wa 'ni we -yi. 'In wa yia wa 'de layibhae: «Lee -lu yli -Zezuu tietienya?»

²⁵ Toun, nyume yabhlo 'tlalia -bha, 'in -mozo nee wa -ylae: «A -tali! Nyuma -wa a 'paa -kasu 'wu, wa mi -Lagobudu 'kadu zo nyuma gbu -sloluda.» ²⁶ 'Bhie, -Lagobudu 'kadu njekunya -kanyo -yo o 'sloja yia -Zezuu tietienya 'bomni sa -dlao, wa 'ni we nu -gla nya, nyuma yi wa gboko 'wobhaa 'gbu, nyanu mi wa dlu.

Wa kwaa -Zezuu tietienya gbowlivudinya 'yu

²⁷ Da wa -yo wa yia lu, 'in wa yia wa gbowlivudinya 'yu kwa. -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -yo -wa mia o kwesi, yia wa layibhayibhie bhli. ²⁸ O nee wa -ylae: «-A ka ain -yla gba 'klu 'cici nya da nu, a 'na -slolu nyuma gbu nyume -mouu 'nju nya -ni. 'In -mouu a nu de lea? A ka amiaa nyumaa gboslolue lamneni -Zeluzalemu -gbe -kpabhie nukple. 'In a 'yibha a 'ka -ain o 'bhabhagbu 'wludi.»

²⁹ Peli -yo -Zezuu tietienya tolba yia we 'bigopalae: «-Lago -a 'kaa 'nujwe zu, we 'ka nyuma -zi. ³⁰ Amia 'bhaa -Zezu, o su -gu lakolbe nya. 'In -amiaa dukpasu -Lago yia o 'wobhu titlinya glaa. ³¹ Nu, -Lago ka o 'wobhu o lilisolu, 'in o yia o 'yiligbeli nyumaa 'Yugalinyo -yo wa Gbowlusanyo nya. 'In o 'ka *Izlaeli 'yoo 'nye, wa 'ka wa dli 'bhiti, 'in -Lago 'ka wa gbonyii 'woti. ³² Wee gbonya -mni, -amia mi we dayinya nya, 'in Zuzu 'Papa -o -Lago 'nyea -wa zua o 'nujwe, o mi 'ya we dayinyo nya.»

³³ Gbowlivudinya 'nua gbonya -mni, 'in we yia wa 'ce dlo la. Wa 'yibha wa 'ka -Zezuu tietienya 'bha we 'gbu. ³⁴ Wa glaa, *Falizinyume yabhlo wa laa Gamalieli, -Lago titee gwesanyo -wa, nu, nyuma weee zua o 'nujwe, o -sao 'wu gbowlivudinya nyidi, 'in o nee, wa wleli -slo -Zezuu tietienya -se.

³⁵ -Muu 'bigu, o nee waa gbowlivudinya -ylae: «Izlaeli nyuma, gbu -we a 'kaa lenu waa nyuma -manu gbegbein, a zu amiaa 'de 'yliywe we 'gbu. ³⁶ Nu, nyume yabhlo wa laa Tedasi, o 'tlaa, we 'bi 'ni 'wugwle, o yia o 'de la nyume -zonu. Sa 'bhisa, nyumaa 'wlu 'so yia o 'bi -bholu. Wa yia o 'bha, 'in -wa weee -bholua o 'bi, -maa yia lamno. 'In gbu -we o 'kaa lenu, we yia 'wotu bhe. ³⁷ -Mao 'bigu, nyumaa zelibhla, Galileyu Zudasu yia 'tla, 'in nyumaa

-zlo yia ɔ 'bɪbholu. 'In wa yi 'yaa -mɔɔ 'bha. 'In -wa weee -bholua ɔ 'bɪ, -maa yia lamnɔ. ³⁸ -Slɛɛn, in nɛɛ aɪn -ylac: a 'na ylali nyuma -manɪ 'maslɛɛn -nɪ, a 'tide wa 'yi, wa 'ka mɪnɪ. We -ka wa 'wlukɔvɪn lapupaligbɔ -yɔ wa lenogbɔ mia, nyumaa -gbɛ we bhɔ, la we yia 'bhua. ³⁹ Nɪ, we -ka -Lagɔɔ -gbɛ we bhɔ 'piɛɪn, a 'nɪ mneni a 'ka we lasa. A zɔ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, a -yɔ -Lagɔ 'na gɔlɔ tɔ -nɪ!»

'In gbɔwliwɔdɪnya yia Gamaliɛlɪ wɛlɪ 'wɔŋwɪnɪ. ⁴⁰ Wa laa -Zezuu tietienya, 'in wa yia wa sɛlɪ, 'in wa nɛɛ wa -yla, wa 'na gbali 'maslɛɛn -Zezuu 'ŋɪnɪ yia gbɔ -nɪ. 'Bhie, wa yia wa 'yitide. ⁴¹ 'In -Zezuu tietienya -yɔ 'mɔna yia gbɔwliwɔdɪnyaa -gbɛ 'bhɔ, -we ka gbɔ -wa, -Lagɔ ka we -yɔyɪ nɪ, wa ka we 'klɔ, wa 'ka wa 'klɪyɛ 'wɔpali -Zezuu 'ŋɪnɪ yia. ⁴² 'In sa zɪ zɪa, 'sa wa tɔa -Lagɔwɛlɪ -slɔluda, 'in wa tɔa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -Zezuu Gbɔzɔnɔ -gbada -Lagɔbudu 'kadɔ -yɔ wa -budɪnya zɔ.

6

Wa -sa -bha nyuma gbesɔ, wa 'ka -Zezuu tietienya 'wɔsa

¹ We bhla, 'in -Zezuu *'bɪnɔnya yia -gɔbhɔ. -Lagɔnyuma -wa gbɔaa *glɛkiwɛlɪ, ma palɪa -Lagɔnyuma -wa gbɔaa zuɪfɔwɛlɪ -yla gbɔ laɛ: «'Yɪ weee nya, wa -ka lililɪ dlilɪa yi, 'in wa dlɔa -amɪaa -dɔgbɔŋwɪnɪ 'wɔ.» ² -Zezuu tietienya kugbua lɛ 'sɔ gbelɪa -Zezuu 'bɪnɔnya weee 'wɪlɪ, 'in wa nɛɛ wa -ylac: «-A -ka -Lagɔwɛlɪ slɔluee 'yitide lililuu dlilɛe 'gbɔ, we 'nɪ 'yɪlanɪ. ³ We 'dɛɛ 'gbɔ, bhe-lianɪ, a -sa -bha -mɔ aɪn glaa nyuma gbesɔ, -wa ka 'ŋɪnɪ -zɔnɔ nyuma gbɔaa, -wa -Lagɔɔ Zuzu yea, -wa -yia gbɔ, 'in -a 'ka wa wee lubhɔ kwɛɛ zɔ. ⁴ 'In -amɪa 'ka -Lagɔ bhubhoe -yɔ -Lagɔwɛlɪ -slɔluda -tɔ.»

⁵ -We wa gbɔaa, -wa weee mia -bha, 'in -maa yia we -yɔŋwɪnɪ. 'In Etiɛnɪ ɔ zɔa dlɪ, Zuzu 'Pupa mia

yeda, 'in wa yia -bha ɔ -sa, we -yɔ Filipɔ, Plokɔɔ, Nikanɔɔ, Timɔ, Palumenasɪ -yɔ Antɪɔsɔ -yɪ 'Nikolaa, ɔ zɔ bhɔaa Moizɪ tite 'nɔŋwɛ. ⁶ 'Bhie, wa yia wa -Zezuu tietienya 'yɪ kwa. 'In -maa yia wa sɔ 'wɪlɔ lapali, 'in wa yia -Lagɔ bhubhoe.

⁷ 'In -Lagɔgbɔ -yɔ lamnenie yia mɪnɪ -tapa. 'In -Zezuu 'bɪnɔnya yia -gɔbhɔ duun -Zeluzalɛmɔ. 'In *-Lagɔbɔbɔnyaa -zlo yia -Zezuu gbɔ -yɔŋwɪnɪ dlɪ weee nya.

Wa kpaɛ Etiɛnɪ

⁸ Etiɛnɪ, ɔ kaa -Lagɔɔ 'nanɪ -yɔ ɔ 'tɪtɛ 'wɔ, mɔ nɔa gbɔ 'kadɪ 'kadɪ -yɔ gwɛdigbɔ lɛ nyuma -nyɪdɪ. ⁹ *-Lagɔbudu wa lalɪa «Galɪ wa 'tidea 'yii» 'ŋɪnɪ yia, we zɔ nyuma tɔlɔa -sɔlɔa Etiɛnɪ -yɔ 'wɔ. Waa nyuma -yɔ Etiɛnɪ kpɛlɪa, ma nɪ: Silɛnɪ -yɔ Alɛzandlii gbee Zuɪfɔ, we -yɔ 'ya Silisi -yɔ -Aziii Zuɪfɔ. ¹⁰ Nɪ, gbɔyɪlɔ -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa ɔ, we nya ɔ gbɔaa 'gbɔ, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ lu.

¹¹ 'In wa yia nyuma 'wɔplali nɪ, wa gbɔɛ: «ɔ mɪ Moizɪ -yɔ -Lagɔ wɛlɪa, 'in -a yia we 'nɔ.» ¹² 'Sa wa 'bhua sa nyumaa -zlo, nyuma kpaɪ -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa dlɪ 'wɔ, 'in -maa yia Etiɛnɪ kwesi bɛ, wa yia ɔ kpa. 'In wa yia ɔ gbɔwliwɔdɪnya 'yɪ kwa. ¹³ Yɔgbɔɔ dayɪnya wa -yɔ wa yi 'yaa, 'in -maa nɛɛ: «ɔɔ nyɪmɛ -mɔ nɪ, -amɪaa -mɔwɪlɔ -Lagɔbudu 'kadɔ -yɔ Moizɪ titee da ɔ gbɔaa gbɔnyuu 'kɔmɔ. ¹⁴ -A ka 'nɔ ɔ ŋwɛɛ nɪ, ɔɔ Nazaɛtɪyɪ -Zezu yia -amɪaa -Lagɔbudu 'kadɔ lamumnɪa, 'in tite Moizɪ 'nyɛa -aɪn, ɔ 'ka we 'bhiti.»

¹⁵ Gbɔwliwɔdɪnya weee -wa -ɔɪa -bha la, wa ylaa Etiɛnɪ tenyɪ, 'in wa yia ɔ 'klɔ -yɔyɪ nɛɛ -Lagɔɔ 'anɪ yabhloo klɔ.

7

Etiɛnɪ gbɔaa -Lagɔgbɔ

¹ *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ yia Etiɛnɪ layɪbhɔɛ: «-We weee wa gbɔaa da -na daa, gbɔzɔnɔ -wa yi?»

² 'In Etien yia we 'bigupalɛ:
«Na bhelia -yɔ na didea, a pulu
'mɪ yukwli! 'Nɪmɪ -Lagɔ ka -
amɪaa dukpasi Ablaamu 'klɔtlɔlɔ
Mezopotami -dɔdɔ -gɔ. We ka lenu
'bhie, Ablaamu yia Alaan -dɔdɔ -gɔ
mɪ. ³ -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:

«In 'bhu -na nyɪmaa -gbɛ,
-na dɔdɔ -gɔ,
'in dɔdɔ -we na yia -mɪ
'klɔslolua,
-in mɪ we -gɔ.»

⁴ Ablaamu 'bhua Kalidee -dɔdɔ -gɔ,
'in ɔ yia Alaan mɪ.

«ɔ dide tɪa, -mɪ 'bigɔ, 'in -Lagɔ
yia ɔ 'wɔbhu Alaan -dɔdɔ -gɔ, 'in
dɔdɔ -we -gɔ a dɪa -zɛɛn da la, 'in
ɔ yia -bha ɔ -la. ⁵ -Mɪ bhla, -
Lagɔ 'nɪ Ablaamu -lu yabhlogbɔɔ
'nyɛ. Dɔdɔ kibhe 'kienyile -we
'wɔba bhɔ 'bɪ, ɔ 'nɪ 'dɛbbhe -gbolu
we ɔ 'nyɛ. 'In -Lagɔ nɛɛ Ablaamu -
yla, wee dɔdɔ ɔ yia ɔ 'nyɛa, 'in we
'ka ɔ 'yuoyua 'lɔɔ -yuoyuaa -nɔ -zɛ,
ɔ 'bigɔ. 'In -zugba Ablaamu 'nɪ 'yu
yabhlogbɔɔ -ka. ⁶ -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ:
«Na 'yuoyua yia 'lakpa -dɔdɔ -gɔ
ladɪa. 'In wa 'ka -mɔ galɪ -zɛ, wa
'ka wa 'kɪyɪe 'wɔpali -zɔɔ 'wlu 'sɔ
nɔkplɛ.» ⁷ 'In -Lagɔ nɛɛ 'yɛɛ:

«Nyuma -wa ka galɪ wa yia -zɛa,
-maa -yɔgbɔ na yia 'wɔbhua.

-Mɪ 'bigɔ, lɔ wa yia yia,
'in wa 'ka 'mɪ bɔbɔ -selɪ.»

⁸ 'Bhie, -Lagɔ yia *'wɔsuslɔlue ɔ -yɔ
Ablaamu nyɪdɪ zɔ. -We -slɔlue we
mɪ -wa *kɪ 'wɔpapɪe. 'Sa Ablaamu
gwalia ɔ 'yu Izaki, we 'yɪ gbɛtaa
zɪ, 'in ɔ yia ɔ kɪ 'wɔpa, 'in Izaki
yia -mɔɔ 'yu Zakɔbɔ kɪ 'wɔpa, 'in
Zakɔbɔ 'yua kugbua lɛ sɔ mɪa -
amɪaa dukpasi nya, 'in ɔ yia wa kɪ
'wɔpa.

⁹ «-Amɪaa dukpasi nɔa *-Zɛzɛfɔ
zenyɪ, 'in wa yia ɔ pelɔ 'pa gaylo
nya Ezipɔtɔ -dɔdɔ -gɔ. 'In -Lagɔ -yɔ
-Zɛzɛfɔ 'sɔ mɪ. ¹⁰ -Lagɔ ka -Zɛzɛfɔ
siasie 'wɔsa, 'in ɔ yia ɔ gbɔyilo 'nyɛ,
ɔ 'ka Ezipɔtɔ dɔdɔ 'wlɔlapɪnyɔ
*Falaɛn dɔdɔnamanɪ. 'In -mɔɔ yia ɔ

Ezipɔtɔ zɔzɔnɔ weee -yɔ -mɔɔ 'dɛɛ -
buduu 'yɪlyɔzɔnyɔ 'wɔnɔ.

¹¹ «ŋwɔ 'kadɔ ka Ezipɔtɔ weee -
yɔ Kanaa -dɔdɔ -gɔ yɪ. We mɪ siasie
'kadɔ nya. -Amɪaa dukpasi 'yɪ lɪlɪlu
wa'a lɪ. ¹² Da Zakɔbɔ 'nɔa nɪ, lɪlɪlu
mɪ Ezipɔtɔ -dɔdɔ -gɔ, 'in ɔ yia -mɔ -
amɪaa dukpasi tie tɪa -bhlo. ¹³ Da
wa -zakpa 'sɔnɔ mɪa, 'in -Zɛzɛfɔ yia
ɔ 'dɛ -slɔlu ɔ bhelia -yla. -Bha Falaɛn
yibhelɪa -Zɛzɛfɔ zɔayɪnyɪma. ¹⁴ 'In
-Zɛzɛfɔ yia nyuma tie, wa mɪ ɔ dide
Zakɔbɔ -yɔ ɔ zɔayɪnyɪma 'bɔ. Wa
nyuma glɔ ta 'ya kugbua lɛ gbu.
¹⁵ 'In Zakɔbɔ yia Ezipɔtɔ mɪ, -mɔ
ɔ tɪlɪa, 'in -mɔ -amɪaa dukpasi tɔlɔa
tɪlɪ 'yaa. ¹⁶ 'In wa yia wa 'kwie
Sisɛmɔgbɛ 'wɔ kwa, 'in 'bhuka -we
Ablaamu zɔa 'gwɛzi nya Amɔɔɔ 'yua
kwɛɛ, 'in wa yia we 'wɔ wa 'bhlulu
-mɔ Sisɛmɔ.

¹⁷ «Gbɔ -Lagɔ gbaa zɪmɛ Ablaamu
-yla, da we lenu bhla nɪnɪa, 'in
Zuɪfɔ yia zumanɪ Ezipɔtɔ -dɔdɔ -
gɔ. ¹⁸ Nyɪmaa 'wlɔlapɪnyɔ -lɔlu -
ɔ 'nɪa -Zɛzɛfɔ yibhelɪ, 'in -mɔɔ yia
Ezipɔtɔ -dɔdɔ 'wlɔlapɪ. ¹⁹ 'In ɔ
nyɪmaa 'wlɔlapɪnyɔ -mɔnɪ yia -
amɪaa nyuma -dawli 'wɔnɔ. ɔ nɛɛ -
glɔ nya, wa 'tide wa 'yuyolua 'yɪ -
maa 'ka tɪ.

²⁰ «We bhla wa gwalia Moizɪ. ɔ
nanɪ 'yɪ, 'in ɔ nania -Lagɔ dɔdɔ
bhabha. Wa 'nyɛnɪ ɔ 'cɔ ta ɔ didee
-budu zɔ. ²¹ Da ɔ didea palɪa ɔ la,
wa 'bhua ɔ lɔɔ, Falaɛn ŋwɔnyɔ yia ɔ
'wɔbhu. 'In ɔ yia ɔ zɔ ɔ 'dɛɛ 'yu 'bhisa.
²² 'Sa wa -slɔlue Moizɪ gbɔ weee
Ezipɔtɔ -nyuma -yia. 'In ɔ yia nyɪmɛ
'tɪtɛ -zɛ, ɔ ŋwɛɛ welɪ -yɔ ɔ lenogbunya
'wɔ.

²³ «Da ɔ 'yia -zɔɔ glɔ 'sɔ, 'in ɔ
nɛɛ, ɔ bhelia Izlaɛɪnyɪma ɔ mɪa
'yia. ²⁴ Moizɪ 'yia Ezipɔtɔ -nyɪmɛ
yabhlo, -zugba ɔ mɪ Izlaɛɪnyɪmɛ
yabhlo 'kɪyɪe 'wɔpada, 'in ɔ yia -
mɔɔ lɔpa, 'in ɔ yia Ezipɔtɔ -nyɪmɛ
'bha. ²⁵ ɔmɔ dɪu, 'wɔ ɔ bhelia yia
we lanɔa nɪ, 'mɔ -Lagɔ yia 'wɔbhua,
'in ɔ 'ka wa gbɔ 'wɔsa. 'In wa 'nɪ
we 'wolanɔ. ²⁶ -Mɪ 'bigɔ, zɪ zɪa,

'in Moizɪ yia Izlaelɪ -ylaasɪ 'sɔ guda yli. 'In ɔ 'yɪbha ɔ 'ka wa 'wɔsuslolu, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: 'Na 'talea, amia mi bheia nya, lɛɛ ka 'gbu a pɔpali 'kɪyɪe 'waa?>

27 «'In ɔ mia ɔ -libheyi 'kɪyɪe 'wɔpalɪda, 'in -mɔɔ yia Moizɪ 'su, 'in ɔ nɛɛ Moizɪ -ylae:

<'In 'bhulɔ 'mɪ 'yula!

Nyɔɔ palɪ -mɪ la -amɪaa 'yugalɪnyɔ -yɔ -amɪaa gbɔwɔbhunyɔ nya?

28 Sa -in 'bhaa Eziputɔyɪ zɔbha, -in 'yɪbha -in 'ka 'sa -amɪ 'bhaa?>

29 Moizɪ 'nɔa welɪnya -mɪni, tɔɔn, ɔ yia -flii -bho, 'in ɔ yia Madian -dɔdɔ -gɔ mɪni. -Mɔ ɔ gwalia nɔkpasia 'sɔ.

30 «-Zɔɔ glɔ 'sɔ 'plia, da bɛblɛɛ *Sinaii -gɔgɔ mia -bha -Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo 'tlalia Moizɪ 'klɔ, misa -gɔ -su teklee mia sida we -kosuu mɔ 'wɔ.

31 Da Moizɪ 'yia we -yɔ, 'in ɲwegaga yia ɔ sɔbha. ɔ mɪ -bha bɛda ɔ 'ka we yla, 'in ɔ yia Jejitapeɛ weli 'nɔ, mɔ nɛɛ ɔ -ylae:

32 <Amɪ -wa -na dɔkpasɪ -Lagɔ.

-Amɪ -wa Ablaamu,

Izaki -yɔ Zakɔbɔɔ -Lagɔ.>

'In Moizɪ yia telɛ bhli nyanɔ nya ɔ 'nɪ 'masleen 'yɪbha ɔ 'ka -bha -tali.

33 Jejitape nɛɛ ɔ -ylae:

<'In -sa -na -sawlɔa bhɔ 'wɔ.

Da -in mia dɛ, -mɔwɔlɔ -da -wa.

34 In ka na nyɪmaa siasɛ -yɔyɪ Eziputɔ -dɔdɔ -gɔ.

'In in yia wa wieweli 'nɔ,

'in in yia lasibhli,

in 'ka wa gbɔ 'wɔsa.

-In yi, in 'ka -mɪ tie Eziputɔ -dɔdɔ -gɔ.>

35 «ɔɔ Moizɪ ɔ Izlaelɪnyɪma -saa zlume kwnɛɛ, 'in wa yia ɔ -yla gbæ: <Nyɔɔ palɪ -mɪ la -amɪaa 'yugalɪnyɔ -yɔ -amɪaa gbɔwɔbhunyɔ nya?>, 'mɔ Jejitape tiea wa 'yugalɪnyɔ -yɔ wa gbɔwɔsanyɔ nya, -Lagɔɔ 'anzɪ ɔ 'tlalia ɔ 'klɔ misa -gɔ -su teklee nyɪdɪ, ɔ sɔ nya. 36 Moizɪ -saa Izlaelɪnyɪma Eziputɔ -dɔdɔ -gɔ. 'In ɔ yia gbɔ 'kadɪ -yɔ gwɛdigbɔɲa lɛnɔ Eziputɔ -dɔdɔ

-gɔ, *gumunyu Zalu -gɔ, we -yɔ da bɛblɛɛ zɔɔ glɔ 'sɔ nɔkplɛ.

37 «ɔɔ Moizɪ gba 'yaa Izlaelɪnyɪma -ylae:

<Lagɔ yia aɪn ɔ gbɔɔ -falɪpanyɔ yabhlo yoo 'paa,

'mɪ 'bhisa.

Amɪaa zɔaylɪnyɪmɛ yabhlo ɔ yia -

38 Da Izlaelɪnyɪma gbɛlia 'wlu da bɛblɛɛ, ɔɔ Moizɪ mɪ -bha. Mɔ -zɛa 'kolɔ, -Lagɔɔ 'anzɪ gbæa ɔ -yla gbɔ Sinaii -gɔgɔ 'wlu -yɔ -amɪaa dɔkpasɪ nyɪdɪ. Mɔ -yla -Lagɔ gbæa 'yɪliyɔgaweli, 'in ɔ yia we -aɪn -yla gba.

39 «'In -amɪaa dɔkpasɪ 'nɪ 'yɪbha wa 'ka ɔ 'nɔɲwe zɔ. 'In wa yia ɔ kwnɛɛ -sa, wa dɪi 'yɪbha wa 'ka Eziputɔ -dɔdɔ -gɔ lɔbhiti. 40 Wa nɛɛ *-Awlɔɔn -ylae:

<'In nɔ -aɪn -yla -Lagɔɲa lɛ, we 'ka -aɪn 'yugali.

Nɪ, ɔɔ Moizɪ -ɔ -saa -aɪn Eziputɔ -dɔdɔ -gɔ,

-we ylia ɔ, -a 'nɪ we -yi.>

41 Tɔɔn, wa yia 'bhliyu bhla, 'in wa yia we bɔbɔ. Wa sɔɔ lɛnɔlu ka wa 'mɔna 'wɔlæa 'gbɔ, 'in wa yia we 'feti -sa. 42 'In -Lagɔ yia wa -bɪgɔ palɪ.

ɔ yia wa kwɛ -yɔsa, wa 'ka yalɪli bɔbɔ. We mɪ 'sa cɛɪda -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyaa 'sebhɛ 'wɔɛ:

<Izlaelɪnyɪma, 'lee -amɪ a 'nyɛa 'nɔɔlunya

-yɔ -zila bɔbɔluu tɔlɔa,

-zɔɔ glɔ 'sɔ nɔkplɛ da bɛblɛɛ yi?

43 -Innya! A ka amɪaa -lagɔ wa laa Molɔkɔɔ 'naabudu

-yɔ -lagɔ wa laa Wlefani zuzu 'wɔbhu.

Nɪ, -li a nɔa lɛ, a 'ka we bɔbɔ, mɔ -wa.

We 'gbɔ na yia aɪn galɪ -zelɪa dɔdɔ -putu -gɔ,

Babilɔnɔgbe lɔɔ 'pɪpɪ.> »

44 Etiɛnɪ nɛɛ 'yæ: «-Amɪaa dɔkpasɪ ka bhaa *-naabudu yabhlo kaa 'wɔlanɔnnɔvɛɛ 'sebhɛɛ 'gba zɔ, -mɔ da bɛblɛɛ. Sa -Lagɔ 'paa we ɲwɛɛ Moizɪ -yla, 'sa wa nɔa we. Nɪ, ɔ nɛɛ Moizɪ -yla, we 'yli -we ɔ 'yia

-yɔ, ɔ nu we lɛ. ⁴⁵ -Muu 'bɪgɔ, 'in -amɪaa dɔkpasɪ 'yua yia wee *naabudu 'wɔbhɪ -maanɔ nya. *-Zozue-galɪ wa 'yu, nyɪma -Lagɔ vua wa 'yu, 'in wa yia -maa dɔdɔ -gɔ ladiɪ mɪ. 'In wa -yɔ wee 'naabudu yia -mɔ mɪ. 'In we yia -bha -tɔ tɪklɪ, 'bhie, nyɪmaa 'wlulapɪnyɔ -Davidɪ nu bhla yia nyɪ. ⁴⁶ -Davidɪ ka -Lagɔɔ 'nanɪ 'yɪ, 'in ɔ yia -Lagɔ 'yoo -zlalɪ ɔ 'ka Zakɔbɔɔ -Lagɔɔ -budu 'sɔbha. ⁴⁷ 'In nyɪmaa 'wlu-lapɪnyɔ *Salomɔɔ 'sɔbhaa wee -budu -Lagɔ -yla.

⁴⁸ «'In, -zugba, Yalɪ -Lagɔɔ -dɪlɪ nyɪmɛ 'sɔbha 'sɔbha -budu zɔ la. Sa -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ gbaa we 'sa. ⁴⁹ Jejitape nɛɛ:

«Yalɪ -wa na 'ɲɪnmɪkpe,

'in dɔdɔ -gɔ na dia na bhɪ la.

-Budu -mɔmɔ a mneni a 'ka 'mɪ -yla 'sɔbha?

'In da in mneni in 'ka ladiɪ?

⁵⁰ 'Lee -amɪ 'nɪ we 'dɛ weee lalaa?» »

⁵¹ Etienɪ nɛɛ 'yae: «-Glaciaan yukwliɔsulɔnya, amɪaa dɪlɪ -yɔ amɪaa yukwli mɪ 'wɔsuluda -Lagɔɔ lalawɛlɪ -yla. 'In a zɔa -gla Zuzu 'Pɔpa -yla 'kɔmɔɔ. A 'wɔlɔ sa amɪaa dɔkpasɪ! ⁵² -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ -mɔmɔ amɪaa dɔkpasɪ 'nɪ 'kɪyɪe 'wɔpaliɪ? 'In -wa gbaa zɪmɛ Nyɪmɛ Tɪklɪ yabhlogbɔɔɔ yiyigbɔ, wa ka -maa 'bha. 'In -sɛɛn, 'mɔ a wlaa, 'in a yia ɔ 'bha. ⁵³ -Lagɔ ka ɔ tite aɪn yoo 'nyɛ -Lagɔɔ 'anzɪ sɔ nya. 'In a 'nɪ we 'nɔŋwe zɔ.»

Etienɪ tɪtlɛ

⁵⁴ Da gbɔwliwɔdɪnya 'nɔa wɛɪnya -mɪnɪ, 'in 'cɛ yia wa dɪlɔ yɪ. Wa lia gla 'wɔ, 'in wa yia Etienɪ 'cɛ -yɔ 'pali. ⁵⁵ Zuzu 'Pɔpa mɪ Etienɪ yedaa 'gbɔ, ɔ ylaa yalɪ, 'in ɔ yia -Lagɔɔ 'ɲɪnmɪe 'kadɔ -yɔyɪ, -zugba -Zezu 'yɪligbe -Lagɔɔ lilisɔlɔ. ⁵⁶ 'In ɔ nɛɛ: «A -talɪ, na yɪ yalɪ -yɔ ŋwe -kalida, 'in, -zugba, *Nyɪmɛɛ 'Yu 'yɪligbe -Lagɔɔ lilisɔlɔ.»

⁵⁷ Tɔɔn, wa yia 'wɔkpɪ 'tɪtɛɛ, 'in wa yia yukwli 'wɔsulɔ. 'In wa 'dɛ weee yia ɔ -gɔsɪlɔ dabudɔ. ⁵⁸ 'In wa

-yɔ ɔ 'susue yia 'gbe -gnɪma mɪnɪ, -zugba wa bha ɔ gbɔkɔ 'wɔ. 'In -bhayɪnya yia -maa -bananya nyɪmesɪyɪ yabhlo wa laa Sɔlɔ -yɔtɪ, -mɔɔ 'ka we 'yɪliɔzɔ.

⁵⁹ Da wa mɪa Etienɪ gbɔkɔ 'wɔbhada, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe, ɔ nɛɛ: «Na -Kanyɔ -Zezu, -in 'bhu na zuzu 'wɔ.» ⁶⁰ -Muu 'bɪgɔ, ɔ yia 'kukolɔ 'sɪbhli, 'in ɔ yia 'wɔkpɪ 'tɪtɛɛ: «Jejitape, -in 'na dɪlɪ gbɔnyuu -mɪnɪ 'gba wa 'wɔlɔ -nɪ!» ɔ bhia 'sa gbagbie tɔɔn, ɔ yia 'yɪlɪ 'mu.

8

*Sɔlɔ paliɪ -Zeluzalɛmɔɔ *leglizɪ 'kɪyɪe 'wɔ*

¹ Sɔlɔ -yɔ -wa 'bhaa Etienɪ ka dɪlɪ -bhlo.

Wee 'yɪlɪ -bhloo 'dɛ nya, wa bhliɪ -Zeluzalɛmɔɔ leglizɪ 'kɪyɪe 'wɔpaliɪ. 'In -Lagɔnyɪma weee yia lamneni Zudee -yɔ Samaliɪ -dɔdɔ -gɔ. -Zezuu tietienya 'dɛkpɔa -tɔa -Zeluzalɛmɔ. ² 'In nyɪma -wa zɔa -bha -Lagɔ, yia Etienɪ 'kwie -gɔ wili bhabha, 'in wa yia ɔ 'bhlu.

³ Sɔlɔ 'tɛmanɪa 'kɔa la, ɔ 'ka leglizɪ lasa, -zugba ɔ mɪnɪ -budunya zɔ -bhlo -bhlo, 'in ɔ kpa -Lagɔnyɪma, nɔkpasia -yɔ 'ɲɔwɪ ɔ pa wa -kasɔ 'wɔ.

Filipɔ gbaa -Lagɔgbɔ Samaliɪ -dɔdɔ -gɔ

⁴ -Lagɔnyɪma -wa mneniɪ la dɔdɔ weee -gɔ, wa mɪnɪ mɔ, wa yɪ mɔ, -Lagɔgbɔɔ gbagbie nya. ⁵ Filipɔ yia Samaliɪ gbe 'kadɔ yabhlo nɔkpɛ mɪnɪ, 'in ɔ yia -mɔ nyɪma -yla -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ gbɔ -gbagbie bhli. ⁶ Nyɪmaa -zɪlɔ pɔlɔa Filipɔ wɛɪ yukwli filɪlɪ, -we wa 'nɔa, 'in gwɛdigbɔ ɔ nɔa lɛ, wa yia -yɔɔ 'gbɔ. ⁷ Nɪlɪ, zuzu 'nyii yia guzɔnyaa -zɪlɔ 'wɔtla 'wɔkpɪkpɛ nya, 'in 'kukunya -yɔ 'tɪgɪtɪgɪnya duun yɪ 'yaa 'pɔ. ⁸ 'In we yia 'mɔna 'kadɔ -zɛ, wee 'gbe -mɪnɪ nɔkpɛ.

⁹ We bhla, nyɪmɛ yabhlo mɪ 'cɪn wee 'gbe nɔkpɛ, 'mɔ wa laa 'Simɔɔ.

-Dlabhia -nyakpɔɔ nɔnyɔ -wa. 'In ɔ subhahia *Samalii -nyɔma weee ɲwegaga. 'In ɔ laa ɔ 'dɛ nyɔmɛ -zɔnɔ. ¹⁰ 'In we 'ka 'nyenyɛyua -yɔbbhu, we 'ka nyɔma kpasi yɪ, wa 'dɛ weee pulɔa ɔ yukwli filu. Wa nɛɛ: «Ɔɔ nyɔmɛ -mɔni, -Lagɔɔ 'tɪtɛ -wa, -we wa laa 'Tɪtɛ 'Kadu.» ¹¹ Ɔ ka -dlabhia -nyakpɔɔ nɔda -gwɛ, -zugba we subhahia nyɔma ɲwegagaa 'gbu, wa pulɔa ɔ wɛli yukwli filu. ¹² 'In -Lagɔɔ nyɔmaa 'wlulapɪlɪgbu -yɔ -Zezu Klisu gbu -zɔnɔ Filipu gbaa. -Wa weee ɲwnua we -yɔ, nukpasia -yɔ 'ɲwni, 'in ɔ yia wa batizee. ¹³ 'Simɔɔ 'dɛ ka we -yɔɲwnu, 'in wa yia ɔ batizee. Ɔ yia Filipu kwesi -tu. Gwɛdigbu -yɔ gbu 'kadɪ mia lɛnɔda, -we ɔ yia -yɔ, 'in we yia ɔ ɲwegaga -subhahia.

¹⁴ -Zezuu tietienya mia -Zeluzalɛmu 'nɔa nu, Samalii -nyɔma ka -Lagɔgbu -yɔɲwnu, 'in wa yia wa -gbɛ Pielɪ -yɔ *Zaan tie. ¹⁵ Da Pielɪ -yɔ Zaan nɲɪa Samalii -dɔdɔ -gb, 'in -maa yia -Lagɔ bhuhhoe, -wa ɲwnua -Lagɔgbu -yɔ, wa 'ka Zuzu 'Pɔpa 'yɪ 'gbu. ¹⁶ Nu, Zuzu 'Pɔpa 'nɪ wa glaa nyɔmɛ yabhlogbɔɔ -gb lasibhli -slɔ. Nyɔmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲni nya -bhlogbɔɔ wa batizea wa. ¹⁷ 'In Pielɪ -yɔ Zaan 'sɔ yia wa sɔ 'wluo lapali, 'bhie, wa yia Zuzu 'Pɔpa 'yɪ.

¹⁸ Da 'Simɔɔ 'yia we -yɔ nu, -Zezuu tietienya -ka nyɔma -wa ɲwnua -Lagɔgbu -yɔ sɔ 'wluo lapali, 'in wa yia -Lagɔɔ Zuzu ni, 'in ɔ yia Pielɪ -yɔ Zaan 'gwezi -la. ¹⁹ 'In ɔ nɛɛ: «A 'nye 'ya -amɪ wee se -mɪni, 'in ɔ in -ka sɔ 'wluo lapali, -mɔɔ 'ka Zuzu 'Pɔpa 'yɪ!»

²⁰ 'In Pielɪ yia we 'bɪgɔpalɪ ɔ -ylae: «-In -yɔ -na 'gwezi 'bhɪ la dabɔdɔ! -We ka gbu -wa, -mɪ dli, -Lagɔɔ wlawlalu mia, wa mneni wa 'ka we zɔ 'gwezi nya! ²¹ -Na dli 'nɪ 'yɪlanɪ -Lagɔ 'yɪliya 'wɔɔ 'gbu, -in 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ -ka gbu -mɪni 'wɔ. ²² -In 'bhiti -na dli, -in bhuhhoe Jejitape, -de ɔ mneni ɔ 'ka -na 'wlukɔɔn lapɔpalɪe 'nyuu -yɔgbu 'wɔtu? ²³ Na

yɪ we -yɔ nu, -in 'tɛ dli kalo, 'in -in mɪ gbɔnyuuu gaylo nya.»

²⁴ 'In 'Simɔɔ nɛɛ Pielɪ -yɔ Zaan -ylae: «Amɪaa 'dɛ bhuhhoe -Lagɔ na -nɔ nya. -Delee gbu -we a gbaa da, we yɪ 'mɪ yɪ.»

²⁵ -Mɔɔ 'bɪgɔ, wa bhɪa -we ka da wa 'yɪa, we -yɔ -Lagɔgbu gbagbɛ, 'in waa -Zezuu tietienya 'sɔ yia lɔbhiti -Zeluzalɛmu. Wa mɪ mɪni, -zugba wa -yɔ -Lagɔgbu gbagbɛ mɪni Samalii 'gbe duun nukple.

Filipu -yɔ Etiopiyu gbeli

²⁶ Jejitapeɛ 'anzɪ yabhlo nɛɛ Filipu -ylae «'Yɔɔ 'wɔsɔlɔda lilisɔlɔ, 'yoo -we 'bhɪa -Zeluzalɛmu, 'in we yia -Gazaagbe 'wɔ mɪni, -in -sɔ 'wɔ, -in mɪni -mɔ.» -Bɔsɛ -dɔdɔ bɛblɛɛ -gb -wa.

²⁷ -Bha -bhlokpade, Filipu -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia mɪni. 'In ɔ -yɔ nyɔmɛ yabhlo yia gbeli, lɛlɛlɛnyɔ yabhlo -wa. Etiopii -dɔdɔ -gbu 'wlulapɪlɪɲwnɔ Kandasu lubho ɔ nɔa, 'ɲnɪmɪlii 'yɪliyzɔnyɔ 'kadɔ -wa. -Zeluzalɛmu ɔ yia, ɔ 'ka -Lagɔ bɔbɔ, ²⁸ 'in ɔ mia ɔ dɔdɔ -gb lɔmɪni. Ɔ mɪ ɔ nɪmɛsɔɔn -wɔtloo 'wɔ, -zugba ɔ zɛli 'sɛbhɛ -we -Lagɔgbu -falpanyɔ *Ezaii cɛlia. ²⁹ -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ Filipu -ylae «-In mɪni, -in nɲɪni -wɔtloo mia nɪ -yɔ.»

³⁰ Filipu -yɔ -gwagwɛ yia we -yɔnɲɪni, ɔ 'nɔa -Lagɔgbu -falpanyɔ Ezaii 'sɛbhɛ Etiopiyu mia zɛlɪda nɪ, 'in ɔ yia ɔ layɪbha. Ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-We -na zɛlia dɛ, -na nɔ we 'wɔlaa?»

³¹ -Mɔɔ nɛɛ ɔ -ylae: «Nyɔmɛ 'nɪ 'mɪ -yɪa we gwe -sa, sa in 'ka we 'wɔlanɔa?» 'In ɔ nɛɛ Filipu -ylae: «-In -gbɪa -wɔtloo 'wɔ, -in -dɪ 'mɪ kwesi la.» ³² -Lagɔsɛbhɛɛ 'ya -we ɔ mia zɛlɪda mɪ ni:

«Ɔ 'wɔ sa bhlabhɛ -we wa kwa we 'bhalɪda,

ɔ 'nɪ ɲwe gba.

'In ɔ 'wɔ sa *bhlabhɛyɪ -we'e gba, we nyanɪ -gɔdɪnyɔ 'yɪ,

ɔ 'nɪ ɲwe gba.

³³ Wa ka ɔ 'wɔtɪ 'kienyi,

ɔ 'nɪ -gɔgbɔgbanyɔ tikli 'yɪ.

Nyɔɔ 'ka ɔnɔɔ 'yuaa 'dɪ-sa?

Nu, wa ka ɔ lasa dɔdɔ -gɔ.»

³⁴ Etiopiyu nɛɛ Filipu -ylae: «-Na zukpa -wa, nyɔɔ ka gbɔ -Lagɔgbɔɔ -falipanyɔ gba sa? ɔ 'dɛɛ gbɔ -wa yaayɪ, nyɪmɛ -putuu gbɔ ɔ gbaa yi?»
³⁵ Tɔɔn Filipu yia we -gɔsa. 'In ɔ yia wee -Lagɔsebhɛɛ 'ya kibhe -mɪnɪ -gɔ -Zezu gbɔ -zɔnɔɔ gbagbie bhli ɔ -yla. ³⁶ Wa mɪ sa mɪnɪda, 'in wa yia 'yloogblɔ da yabhlo 'nyu yɪ, 'in Etiopiyu nɛɛ: «Nyu mia da! Lɛɛ -lu ka 'gbɔ -in 'na 'ka 'mɪ batizea?» [³⁷ Filipu nɛɛ ɔ -yla: «Wa mneni wa 'ka -mɪ batizee, -zugba -in -ka -Zezu dɪ -gɔ zɔ dɪ weee nya.» Etiopiyu nɛɛ: «In zɔ we dɪ -gɔ nu, -Zezu Klisi mɪ -Lagɔɔ 'Yu nya.»]

³⁸ Tɔɔn, ɔ yia -wotloo 'yɪligbeli, 'in Filipu -yɔ ɔ 'sɔ yia 'nyu lɔ -bho, 'in Filipu yia ɔ batizee. ³⁹ Da wa 'tlaa 'nyu lɔ nɪ, 'in -Lagɔɔ Zuzu yia Filipu -bha lasali, Etiopiyu 'nɪ 'maslɛɛn ɔ 'yɪ. Tɔɔn, 'in ɔ yia ɔ 'yloogblɔ 'wɔbhɪ 'mɔna nya. ⁴⁰ Filipu mia nɪ, -mɔɔ mɪ Azɔtɔ! -Lagɔgbɔ -zɔnɔ ɔ gbaa 'gbenya nɔkplɛ. Danya ɔ plɪlɪ tiklɪ, ɔ 'ka Sezalee nyɪnɪ.

9

Sɔlɔ 'bhitia dɪ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ -Zezu yoo 'nyɛ

(Lngb 22.6-16, 26.12-18)

¹ We bhla, Sɔlɔ gbaa 'kɔmɔɔ ɔ 'ka Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'bɪnɔnya 'bha, 'in ɔ yia *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ 'yia mɪnɪ -Zeluzalɛmɔ. ² 'In ɔ nɛɛ -mɔɔ -yla, -mɔɔ cɛlɪ 'sebhɛnya *-Lagɔbudunya 'wɔ -Damasigbe nɔkplɛ. Nyɪma -wa mia -Zezuu 'Yloogblɔ -gɔ, ɔ -ka -mɔ wa yɪ, ɔ kpa wa, we yi nɔkpasia -zɛɔɔ, we yi 'ɲwɪnɪ -zɛɔɔ, ɔɔ Sɔlɔ 'ka wa 'llukpe palɪ, 'in ɔ 'ka wa -Zeluzalɛmɔ kwa.

³ ɔ mɪ sa -Damasɪ mɪnɪda, ɔ 'ka wee 'gbee ɲwe -yɔbɛa yi, tɔɔn, san yabhlo yia yalɪ 'bhɔ, 'in we -nyumalɪ yia ɔ gbɛlɪ. ⁴ 'In ɔ yia bhli dɔdɔ, 'in ɔ yia wɛlɪ yabhlo 'nɔ. -Mɔɔ

nɛɛ ɔ -ylae: «Sɔlɔ, Sɔlɔ, lɛɛ ka 'gbɔ -na palɪ 'mɪ 'kɪyɪɛ 'wɔa?»

⁵ 'In ɔ yia we 'bɪgɔpalɪ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ -in -mia?»

«-Amɪ -Zezu, -in mia 'kɪyɪɛ 'wɔpalɪda, -amɪ -wa. ⁶ -In -sɔ 'wɔ, -in pla gbe nɪ 'wɔ, 'in -we -in 'kaa lɛnɔ, wa 'ka we -mɪ -yla gba.»

⁷ Nyɪma -wa -yɔ Sɔlɔ 'sɔ mia, wa yia 'yɪligbe, wa'a -sa gbɔ -gɔ nyano nya. Wɛlɪ -we gbaa 'nɔ wa nɔ we, 'in wa'a 'yɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yɔ. ⁸ Sɔlɔ 'kaa dɔdɔ 'wɔsɔ, ɔ 'yɪ mɪ -bloda, -zugba ɔɔ 'yɪ -lu yabhlogbɔɔ -yɔ. ɔ sɔ wa kpaa la, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia -Damasɪ pla. ⁹ ɔ li 'yɪ ta, ɔɔ 'yɪ la, 'in ɔɔ li, ɔɔ 'ma.

¹⁰ -Zugba -Zezuu 'bɪnɔnya yabhlo wa laa Ananiasɪ ɔ mɪ -Damasɪ. Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -yla -mɔ ɔ 'yɪ 'wɔ: «Ananiasɪ!»

'In ɔ yia ɲwɪnɪ, ɔ nɛɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -amɪ nɪ.»

¹¹ Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-In -sɔ 'wɔ dɛslɛɛn, -gwele wa laa 'Wɔsna -Gwele, -in 'plɪlɪ we -gɔ. -In mɪnɪ Zudasɪ -budu zɔ, Talɪsɪyɪ yabhlo wa laa Sɔlɔ, ɔ mɪ -Lagɔ bhɪbɔ -hoeda, -in 'yɪbha ɔ -yɔla. ¹² 'In -mɔ ɔ 'yɪ 'wɔ, ɔ ka nɔkpasu yabhlo wa laa Ananiasɪ -yɔyɪ plada, 'in -mɔɔ yia ɔ sɔnya -gɔ lapalɪ, 'in ɔ 'ka lalolu 'yɪ.»

¹³ Ananiasɪ yia we 'bɪgɔpalɪ: «'A! Na -Kanyɔ, in ka 'nɔ nyɪma duun ɲwɛɛ nɪ, nyɪmɛ nɪ ka -na nyɪma tiklɪ gbɔnyuu 'wlɔɔ nɔ -Zeluzalɛmɔ. ¹⁴ 'In -seli ɔ yia da, -Lagɔbɔbɔnyaa -cɪan ka we se ɔ 'nyɛ, nɪ, nyɪma weee, -wa gbaa -na 'ɲnɪ, ɔ kpa wa, 'in ɔ 'ka wa 'llukpe palɪ.»

¹⁵ Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-In mɪnɪ! Nu, in ka -bha nyɪmɛ -mɔnɪ -sa na lubhonɔlu yabhlo nya. Nyɪma -wa 'nɪa Zuɪfɔ klaa, wa dɔdɔɔ 'wlɔ -lapɪlɪnya klaa, Izlaɛlnyɪma klaa, ɔ 'ka wa na 'ɲnɪ -slolu. ¹⁶ Sa ɔ 'kaa sia na 'ɲnɪ 'gbɔ, na dɛ yia -mɔɔ ɔ -slolua.»

¹⁷ Tɔɔn, Ananiasɪ yia mɪnɪ. ɔ nyɪma wee -budu zɔ, 'in ɔ yia Sɔlɔ sɔnya -gɔ lapalɪ. 'In ɔ nɛɛ ɔ -ylae:

«Sòlò, na bheli, da -in mia yida ni, Nyimaa -Kanyo -Zezu ka -mi 'klòtlali 'yloogblo. Mò tiea 'mi, -in 'ka lalolu 'yi, 'in Zuzu 'Papa 'ka -mi ye.»¹⁸ -Bha -bhlokpade, -lu yabhlo 'bhua Sòlò 'yiliya 'wò gaza -kwikwi 'bhisa, we yia bhli, 'in ò yia layiyie lolu bhli. Ò -sò 'wò, 'in wa yia ò batizee.¹⁹ Tòun, ò bhia lilie, 'in 'kua yia ò 'yli yi.

Sòlò gbaa -Lagògbu -Damasì

Sòlò -yò -Zezuu 'bìnanya ka -tò 'yì sanumè nya -Damasì.²⁰ Ò yia -bha -bhlokpade -Zezuu gbùù gbagbie bhli *-Lagòbudu zò. Ò nɛɛ: «-Zezu mi -Lagòò 'Yu nya.»²¹ Nyima -wa 'nua ò weli, ñwɛgaga yia wa sòbha, 'in wa nɛɛ: «Nyimè -ò palìdaa nyima -wa gba -Zezuu 'ñni 'kìiyie 'wò, mò 'nì dɛ mi? 'In gbù -gble sa, ò 'nì dɛ wa kpaa yi, 'in ò 'ka wa -Lagòbòbònyaa -cian kwaa?»

²² 'Yì weee nya, Sòlò gbaa -Zezuu gbù 'tìtè nya. Da ò gbaa -Zezu -wa -Lagòò -Bhasanyò ni, Zuifunya mia -Damasì, -we wa 'kaa gba, we 'nì -mì.

²³ 'Yì sanumè plia, 'in Zuifu yia 'wolanunnu, wa 'ka Sòlò 'bha. ²⁴ 'In Sòlò yia we 'nù. 'Yì weee nya, zì -yò sabò, -zugba wa mi gbee plalidanya ñwɛgòda, wa 'ka ò 'bhaa 'gbù. ²⁵ 'Yì yabhlo nya, sabò, nyima -wa -yò Sòlò 'sò mia, wa yia ò -cìcè 'wò ladi. 'In wa yia ò 'suo -we gbelia 'gbe, we 'wlubita -lali, 'in wa yia ò we lù lasibhli.

Sòlò mi -Zeluzalemù

²⁶ Sòlò nynthia -Zeluzalemù ni, 'in ò yia -Zezuu 'bìnanya lùbhobhoe layla. -Maa weee yia ò sòsòe bhli. Wa 'yabhlo 'nì we dli 'wòdì nu, Sòlò mi -Zezuu 'bìnanyò nya. ²⁷ Banabasi yia ò 'wòbhu, 'in ò -yò ò 'sò yia tietienyaa -gbɛ mni. 'In ò yia wa -yla Sòlò gbù gba. Sa Sòlò -yò Nyimaa -Kanyò 'sò gbelia, 'in ò yia ò -yla gbù gba klaa, 'in sa Sòlò gbaa -Lagògbu -Zezuu 'ñni nya -Damasì, -zugba nyanò 'nì ò dli -mì, Banabasi

yi 'yaa -mùù gba wa -yla. ²⁸ -Mùù bhla, Sòlò -yò tietienyaa mi. Ò mni, 'in ò yia wa -gbɛ -Zeluzalemù, -zugba ò gba -Lagògbu Nyimaa -Kanyòò 'ñni nya, nyanò 'nì ò dli -mì. ²⁹ Zuifu -wa gbaa glèkìweli, ò -yò wa yia 'wògbeli, 'in wa yia weli 'wòsìsali. Nu, -maa mi ò dideda, wa 'ka ò 'bha. ³⁰ -Lagònyima 'nua sa we, 'in wa yia Sòlò Sezalegbe 'wò kwa. 'Bhie, wa yia ò yoo 'pa Takisigbe nùkplɛ.

³¹ -Mùù bhla -leglizù -yò -dlòò, Zudee -yò Galilee -yò Samalii -dudu weee -gù. -Zugba wa tɛmanì dli, 'in wa zò Nyimaa -Kanyò 'nùñwɛ. 'In Zuzu 'Papa yia wa 'wòsa, 'in wa yia 'wòzumanie bhli.

Eneee puepuegbu

³² We -ka Pieli, -mòò mia dudu weee -gù 'plìlida -Lagònyima 'wotalie nya. 'Yì yabhlo nya, 'in ò yia -Lagònyima -wa mia Lidaagbe nùkplɛɛ -gbɛ mni. ³³ 'In ò yia -mò nyimè yabhlo wa laa Enee 'yì, -zugba -mòò pì -mòò -bita -gù la -zò gbeta, ò 'kukuee 'gbù. ³⁴ Pieli nɛɛ ò -ylaɛ: «Eneel! -Zezu Klisi ka -mì pue. -In -sò 'wò, -in glì -na -bita -na 'dɛ nya.» -Bha -bhlokpade Enee -sò 'wò. ³⁵ Lidaa -nyima weee -yò Salòon -dudu -gù -nyima weee 'yia ò -yò nòda ni, 'in wa yia -Lagò pla.

Tabitaa sò 'wò thlie lù

³⁶ Nù, 'ñwnò yabhlo mi -Zopeegbe 'wò, -Zezuu 'bìnòñwnò ò mia. 'Mò wa laa Tabitaa, we jì -wa «lue»* glèkìweli 'wò. 'Yì weee nya, ò nua gbòzònu gbù lɛ, 'in ò bɛa bobabhanya -yò. ³⁷ 'Yì yabhlo nya, 'in ò yia gu bhli, 'in ò yia tlì. Wa bu -doà ò 'kwie, wa yia we lapali -budu 'wlu, -mò komi yabhlo zò. ³⁸ -Zezuu 'bìnanya -wa mia -Zopee, wa ka 'nù nu, Pieli mi Lidaagbe 'wò, -we mia -Zopee kwesi. Wa yia nyima 'sò tie, nu, wa mni ò laa weli ni nya: «-Na zukpa -wa, -in 'na -gwɛlɛ -mò -ni. -In yi!»

³⁹ Toun, Piel -saa 'wu, 'in o -yo wa yia mni. Da o nynthia -mo, 'in wa yia o wee komi-we mia -budu 'wlu zo kwa. -Dugbanwmi weee bea o kwesi wie nya. Zobana -yo -bana -we Tabitaa nua le, -zugba o -ga 'yliyo, 'mu wa -slolua o 'klo. ⁴⁰ Piel wlelia nyuma weee -budu zo, o kulua 'kukolu 'yli, 'in o yia -Lago bhuhhoe. O 'bhitia 'kwiee gbegbein, 'in o nee: «Tabitaa, a -so 'wu!» Tabitaa -bloa 'yli, o 'yia Piel -yo, 'in o yia 'wuso, o yia ladi. ⁴¹ Piel kpalia o so -yo, 'in o yia o 'wobhu. O laa -Lagonyuma -yo -dugbanwmi, 'in o yia o wa 'kloslolu, -zugba o -ga 'yliyo. ⁴² -Zopeegbe 'wu -nyuma weee yia we 'nu. -Bha nyuma duun zua Nyumaa -Kanyo dli -gu. ⁴³ Piel ka 'yli sanime li -mo -Zopee, -zelibhanyo yabhlo wa laa 'Simoo -gbē.

10

Kolonu 'ylikakie Sezalege 'wu

¹ -Mo Sezalee, nukpasu yabhlo mi -mo, 'mo wa laa Kolonei. Wlomuu 'slujaa 'wlu ta lo -sluja glo gbu -zakpa -bhlo wa laa Itali -nyuma, wa 'yugalnyo o -mia. ² Nukpasu -moni, -Lago o zua -bha. 'In o -yo o -budunwee -nyuma so saa -Lago. Zuifuv bobabhanya duun o saa 'wu. 'In o bhuhhoea -Lago 'komuu. ³ 'Yli yabhlo nya, jibheza, lelu tanu nya, -Lago 'anzi yabhlo yia o 'klotlali o 'yli 'wu. Kolonei yia we -yoyi vaa. 'In -muu yia o -gbē pla. 'In we nee o -ylae: «Kolonei!»

⁴ O ylaa -Lago 'anzi tenyii, 'in -nyanigbo yia o -kpali. O nee we -ylae: «Na -Kanyo, lee -lu we -ma?»

-Lago 'anzi yia we 'bigupali o -ylae: «Na -Lago bhuhhoe weli -yo zozonunya -in nua bobabhanya -yla le, -Lago ka we gbu -yogwuu. O 'ni -mi 'wudlu. ⁵ -In tie desleen nyuma -Zopee, nyume yabhlo mi -bha, 'mo wa laa Simo Piel. Wa -yo o 'ka yi.

⁶ -Zelibhanyo wa laa 'Simoo, o ka -budu mia gumunyu -gogo -gu ni, o -gbē Piel mia.» ⁷ Da -Lago 'anzi -we -laa o weli mnia, toun, 'in Kolonei yia o zolubhonunya 'so -yo o 'slujayu yabhlo mia o lubho nuda la. Nu, oo 'slujayu mia, -Lago -mo zo 'yaa -bha. ⁸ Gbu -we 'plia, o gbaa we 'bigu wa -yla weee 'bhie, o yia wa tie -Zopee.

Pielu 'ylikakie -Zopeegbe nukple

⁹ We zli zlia, da wa mia -slu 'yloogblo, 'in wa mi -Zopee -yo cipada, -bha Piel -gblaa -budu 'wlu*. Midiii gbegbein, o -gblaa -mo, 'in o 'ka -Lago bhuhhoe. ¹⁰ -Sleen, nwo 'bhaa o, o 'yibha o 'ka li. Da wa mia o -yla lililu pida, -bha -lu yabhlo -Lago 'paa yoo yia o 'yli -gu. ¹¹ O 'yia yali -yo nwe -kalida, -bha -lu yabhlo 'bhua -mo. Wee -lu mia, we 'wlu sa 'naa 'kadu, mu 'bhua yali, nee -lu wa kpa la gwigiw -mnua 'yli, 'in we yia kwli. ¹² 'In nima weee -we kaa 'lali -mnua klaa, lagbizeli -nima klaa, we -yo zia weee mi we 'wu. ¹³ Weli yabhlo nee o -ylae: «Piel, -in -so 'wu, -in 'bha, 'in -in 'ka li!»

¹⁴ Nu, Piel 'palia we 'bigu: «Ao! -Innya! Na -Kanyo, -we ka gbu -wa, in 'nia -slu pounkanime -yo -na -gba li.»

¹⁵ Wee weli -bhlokpade -zakpa 'sonu yia gba, we nee: «-We -Lago tia 'wu 'wlalaa ni, -mi 'na 'yli we pounkalu 'bhisa -ni.» ¹⁶ We 'plili 'wu la -zakpa ta, 'in wee -lu yia yali lumn.

¹⁷ Nu, -we o 'yia de o 'yli 'wu, we 'ji Piel 'yibhaa o 'de la, 'lee sa -muu 'ji 'ka -mia? Wee bhla ni nya, nyuma -wa Kolonei tiea, wa yia 'Simoo -budu -yolayibha. Nu, -sleen wa mi o -buduu klolo nwee. ¹⁸ Wa laa, 'in wa yia layibha: «Lee -budu ni nwee Simo Piel mia yi?»

¹⁹ Piel mi -slu -we o 'yia o 'yli 'wu, we 'ji -gu 'wlukun lapopalida, -bha -Lago Zuzu gbaa o -ylae: «-In -tali, nyuma ta mi -na da -talida. ²⁰ -In -so

* 10:9 Wee -buduu -ba -bedlee.

'wɔ, -in 'sibhli la. 'In -in 'na kpekeli -ni, -in -yɔ wa 'sɔ mni, -amɪ tiea wa.»

²¹ Pieli 'sibhli la, 'in ɔ nɛɛ waa nyuma -ylaɛ: «Nyume yabhloo da a mia -talida yi? -Amɪ -wa. -A 'nɔ-mɔ? Lɛɛ gbɔ 'wɔ a yi -nya?»

²² Wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Kɔlɔnɛɪ ɔ -wa Wlɔmɔv 'slɔjaa glɔ gbɔu 'yugalinyɔ ni, mɔ tiea -ain. Nyume tiklu -wa, 'in ɔ zɔa -Lagɔ 'nɔɔwɛ. Zuifɔv dɔdɔ -gɔ -nyuma weee saa ɔ zɔzɔnɔv 'di. 'Yli yabhlo nya, -Lagɔ 'anzɪ yabhlo yia ɔ 'tɔlɔa yi. Nu, ɔ tie -mɪ nyuma 'wɔ. Wa la -mɪ, -in yi ɔ -gbɛ, 'in wɛlnya -in 'kaa gba, ɔ 'ka we yukwli pɔlɔ.»

²³ Tɔvɔn, Pieli yia wa 'wɔbhu ɔ 'lakpa-nya nya, 'in wa yia ɔ -gbɛ -gɔ.

Zli zlia, 'in Pieli yia 'wɔsɔ. 'In ɔ -yɔ wa 'sɔ yia mni. -Lagɔbhelia -tɔlɔa -wa mia -Zopee, -maa yia wa yoo kwa. ²⁴ We zli 'sɔnɔ zlia ni, 'in wa yia Sezalee nyini. Kɔlɔnɛɪ ka ɔ -budɔnwɛɛ -nyuma -yɔ ɔ jiji -talea la. Wa ka 'wlugbeli ɔ -budu zɔ, -zugba wa wɔ Pieli. ²⁵ Da Pieli nɔɔɔ Kɔlɔnɛɪ -budɔnwɛɛ, ɔ 'ka plaa yi, -bha Kɔlɔnɛɪ yia ɔ yoo -saa. 'In ɔ yia 'wɔkwli tenyii, ɔ 'ka Pieli fusa, -mɔɔ 'nɔɔwɛzɔvɛ nya. ²⁶ 'In Pieli yia ɔ 'wɔbhu. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In -sɔ 'wɔ, nu, nyume -amɪ -mɪ 'ya.» ²⁷ 'Bhie, ɔ yia gbada -tɔ Kɔlɔnɛɪ nya. 'In ɔ yia -budu zɔ pla. Pieli yia nyumaa -zlo -yɔyi 'wlugbelida. ²⁸ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -yi we 'ji nu, we se 'ni Zuifɔ -yla -mɪ, ɔ -yɔ ɔ 'nia -Lagɔ -yi 'ka ladi. 'In ɔ 'ni we se -ka, ɔ 'ka -mɔɔ -budu zɔ pla. -Lagɔ ka 'mɪ we 'klɔslɔlu nu, in 'na ylalɔ nyume yabhlogbɔɔ pɔɔnkanyɔ -yɔ titinanyɔ 'bhisa -ni. ²⁹ We 'dɛɛ 'gbɔ, da a laa 'mɪ, 'in in yia yi, 'in in 'nia -gla zɔ. -We ka 'gbɔ a yia 'mɪ la, in 'yibha in 'ka we 'nɔ.»

³⁰ Kɔlɔnɛɪ yia we 'bɪgɔpali: «We 'yli -mnɔa ni, weɛ lɛli -bhlokpade nya, 'yloɔgbagbɔ lɛli tanɔ nya, in mɪ -Lagɔ bhubhoeda na 'dɛɛ -gbɛ. -Bha -bhlokpade nyume yabhlo kaa lilibana 'wɔ tlia 'mɪ 'klɔ. ³¹ 'In ɔ nɛɛ 'mɪ -ylaɛ: «Kɔlɔnɛɪ, -Lagɔ ka -na

-Lagɔɔ bhubhoe wɛli -yɔɔwɔnu. ɔ 'ni zɔzɔnɔ -we -in nɔa bobabhanya -yla lɛ 'wɔdɔlɔ. ³² -In tie nyuma -Zopee, Simɔ Pieli -gbɛ wa -yɔ ɔ 'ka yi. -Zelibhanyɔ wa laa 'Simɔɔ, ɔ ka -budu mia gumunyuu -gɔgɔ -gɔ ni, ɔ -gbɛ Pieli mia.» ³³ -Bha -bhlokpade in tiea nyuma, wa mni -mɪ 'bɔ, 'in -in yia yiyigbɔ -yɔɔwɔnu. -A 'dɛ weee mɪ -slɛɛn -seli -Lagɔ 'yu, -a 'ka -we Nyumaa -Kanyɔ zɔa -mɪ ɔwɛɛ yukwli pɔlɔ.»

Pieli gbaa Kɔlɔnɛɪ -budɔnwɛɛ

³⁴ Tɔvɔn, Pieli 'bhua wɛli 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ: «-Slɛɛn, in ka we 'jiyibheli gbɔzɔnɔ sa nu, -Lagɔɔ gbɔzi nyuma 'wɔ. ³⁵ Nu, wɛli -gnɔ -bhlo -bhlo 'wɔ, nyume ɔ zɔa -Lagɔ 'nɔɔwɛ, 'in ɔ nɔa gbɔ tiklu lɛ, mɔ nania -Lagɔ dɔdɔ. ³⁶ -Lagɔ ka ɔ wɛli Izlaɛlnyuma yoo 'pa. Nu, wɛli -zɔnɔ -wa. 'In -Zezu Klisi 'gbɔ, -a 'ka 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ 'yi -Lagɔɔ -gbɛ. ɔɔ -Zezu -wa nyuma weee -Kanyɔ. ³⁷ Bhla -we nya 'Zan *-Batisi gbaa nyuma -yla: «A yi, in 'ka ain batizee», we bhla we wɛli -mni dia gwe Galilee. 'In, -mɔv 'bɪgɔ, -we nɔa lɛ Zudee -dɔdɔ -gɔ da weee, amiaa 'dɛ -yi we 'ji. ³⁸ Sa -Lagɔ ɔwɔnaa Nazaletiyu -Zezu Zuzu 'Pɔpaa 'tite nya, a -yi we 'ji. Sa -Zezu 'plila dɔdɔ weee -gɔ gbɔzɔnɔv lɛnɔe nya, in sa ɔ jipea nyuma weee -wa *'Kuzu mia 'klyɛ 'wɔpalida, a -yi 'ya -mɔv 'ji. -We ka gbɔ -wa, -Lagɔ -yɔ ɔ 'sɔ mɪ.

³⁹ «-We weee ɔ nɔa lɛ Zuifɔv dɔdɔ -gɔ -yɔ -Zeluzalɛmɔ, -amia mɪ we dayinya nya. Wa ka 'ya ɔ 'bha ɔ *su -gɔ lakɔlɔe nya. ⁴⁰ 'In 'yli 'sɔ we taa zli, -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhu titlɔɔɔ lɔ. 'In ɔ yia we lɛnɔ, ɔ 'ka -amia ɔ tietienya 'klɔtlalɔ. ⁴¹ We 'ni nyuma weee 'yi ɔ, -amia -Lagɔ -saa -bha 'cɪn ɔ gbɔv dayinya nya, -amia -wa. Da -Lagɔ 'bhua ɔ 'wɔ titlɔɔɔ lɔ, -amia -yɔ ɔ lia, 'in -a -yɔ ɔ yia 'ma. ⁴² -Zezu nɛɛ -ain -yla, -a gba -Lagɔgbɔ nyuma -yla, 'in -a gba nu,

'mɔ -Lagɔ palia la, ɔ 'ka tɪtɪnya -
yɔ 'yɪɪyɔganyaa -yɔgbu 'wɔbhu. ⁴³ -
Lagɔgbu -falipanya weee ka ɔ gbɔɔ
dayigbu gba. Wa nɛɛ: <Nyumɛ ɔ -ka
-Zezu dɪ -gɔ zɔ, 'in -Lagɔ tia -mɔɔ -
yɔgbu 'wɔ, -Zezuu 'ɲɪnɪ 'tɪtɛɛ 'gbu.> »

*Nyima -wa 'nia Zuifu, Zuzu 'Pɔpa
ka wa -gɔ lasibhli*

⁴⁴ Bhla -we nya Pielɪ mia gbada,
-wa mia ɔ wɛɪ yukwli pɔɔɔda, 'in
Zuzu 'Pɔpa yia wa -gɔ lasibhli.
⁴⁵ Zuifu -Lagɔnyuma -wa -yɔ Pielɪ
'sɔ nɔa, -maa 'yia we -yɔ nɪ, -Lagɔ
ka -wa 'nia Zuifu Zuzu 'Pɔpa -gɔ
lamneni, 'in ɲɛgaga yia wa sɔbha.
⁴⁶ 'In -Lagɔnyuma yia waa nyuma
ɲɛɛ wɛɪ -putunya 'nɔ, -zugba wa
mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ɲɪnɪ 'kadu.

⁴⁷ 'In Pielɪ nɛɛ: <Nyuma Zuzu 'Pɔpa
'sibhli -gɔ la -aɪn 'bhisa, -a mnɛni
-a 'ka gba wa 'na batizeli wa 'nyu
nya -nɪ?> ⁴⁸ 'In Pielɪ nɛɛ, wa batizee
wa -Zezu Klisu 'ɲɪnɪ nya. 'In wa 'dɛ
weee nɛɛ Pielɪ -yla, ɔ -yɔ wa 'sɔ -tɔ 'yɪ
sanumɛ nya.

11

**Pɔɔ saa 'bɪgɔ dɪ -Zeluzalemɔ
leglɪzɪ -yla*

¹ -Zezu tietienya -yɔ -Lagɔbhelia
-wa mia Zudee -dɔɔɔ -gɔ ka 'nɔ
nɪ, nyuma -wa 'nia Zuifu, wa ka -
Lagɔgbu -yɔɲwɪnɪ. ² Da Pielɪ yia lɔ
-Zeluzalemɔ, -Lagɔnyuma -wa mia
Zuifu nya, 'in -maa yia ɔ tɔ dɪ. ³ Wa
nɛɛ: <-In ka nyuma 'nia knɪ 'wɔ mɪ
-gbɛ pla*, 'in -in -yɔ wa 'sɔ yia li!>

⁴ -Bha Pielɪ gbaa wa -yla, -we 'pla
-bhlo -bhlo, we bhlili we gwedɪda,
ɔ nɛɛ wa -yla: ⁵ <'Yɪ yabhlo nya,
in mɪ -Zopeegbe 'wɔ, da in mia -
Lagɔ bhuhhoeda, 'in -lu yabhlo -
Lagɔ 'paa yoo yia na 'yɪ -gɔ yɪ. Wee
'yɪ 'wɔ, in 'yia -lu yabhlo -yɔ, -zugba
we sibhli la na gbɛgbɛnɪ. Wee -lu
'wɔ sa 'naa 'kadu. We mɪ lakpada
we gwɪgwɪ -mnɔa 'yɪ, -zugba we
bhɔ yalɪ, 'in we yia 'mɪ kwesi nyɪnɪ.

⁶ In ylaa we nɔkplɛ tenyɪi, 'in in yia
nɪma kaa 'lali -mnɔa klaa, -fliinɪma
klaa, lagbizeli -nɪma klaa, 'ziaɲa
klaa -yɔyɪ. ⁷ Tɔɔn, 'in in yia wɛɪ
yabhlo 'nɔ, we nɛɛ 'mɪ -yla: <Pielɪ, -
in -sɔ 'wɔ, -in 'bha, 'in -in 'ka li!>

⁸ «'In in nɛɛ: <'Ao, na -Kanyɔ, -
innya! In -ka bhaa 'wɔ, pɔɔnkalu -
yɔ -na -gba 'nɪ -sɔ na ɲɛɛ pla.>

⁹ «'In we 'sɔnɔ nya, wee wɛɪ yia
yalɪ 'bhɔ, 'in we nɛɛ 'mɪ -yla: <-We -
Lagɔ tia 'wɔ 'wlalaa nɪ, -mɪ 'na 'yɪ
we pɔɔnkalu 'bhisa -nɪ.> ¹⁰ We nɔ
'sa -zakpa ta. Bhie, we 'dɛ weee yia
yalɪ lɔmnɪ.

¹¹ «We bhla tɔɔn, nyuma ta -wa
'bhɔa Sezalee, -wa wa tiea 'mɪ 'wɔ,
-budu -we ɲɛɛ in mia, 'in wa yia
-bha nyɪnɪ. ¹² -Lagɔ Zuzu nɛɛ 'mɪ
-ylac: <-In 'na gbɪzɪɪ nyuma 'wɔ -
nɪ, -in -yɔ wa 'sɔ mnɪ.> -Amɪaa -
Lagɔbhelia gbelibhlo -wa -yɔ 'mɪ 'sɔ
yia da -seli nɪ, ma kwaa 'mɪ yoo
Sezalee. 'In -a 'dɛ weee yia Kɔɔnɛɪ
-budu zɔ pla. ¹³ -We yɪa Kɔɔnɛɪ nɪ,
ɔ yia we gba -aɪn -yla. Sa ɔ 'yia ɔ -
budu zɔ -Lagɔɔ 'anzɪ 'yɪgbɛda, 'in -
mɔɔ yia ɔ -yla gba: <-In tie nyuma -
Zopee, nyumɛ wa laa Simɔ Pielɪ, wa
-yɔ ɔ 'sɔ 'ka yɪ. ¹⁴ Sa -in 'kaa nɔ, 'in -in
-yɔ -na -buduɲɛɛ -nyuma 'kaa gbɔ
'wɔbhu, ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.>

¹⁵ «Da in bhlia wa -yla gbɔ -
gbagbɛ, 'in Zuzu 'Pɔpa yia wa -gɔ
lasibhli. Sa we 'sibhli -amɪa -gɔ la
we gwedɪɪda, 'sa. ¹⁶ Tɔɔn, Nyumaa -
Kanyɔ wɛɪ ɔ gbaa zɪmɛ, 'in we yia
'mɪ dɪɪ lasibhli: <*Zaan ka batizee
'nyu nya, nɪ, -Lagɔ 'ka aɪn batizee
Zuzu 'Pɔpa nya.> ¹⁷ Zɪ -a ɲwɪnɪ
Nyumaa -Kanyɔ -Zezu Klisu gbɔ -yɔ,
'in -Lagɔ yia ɔ Zuzu 'Pɔpa -aɪn 'nyɛ.
'Sa -Lagɔ 'nyɛ 'yaa wamɪa ɔ Zuzu
'Pɔpa. Nyɔɔ -amɪ mia, 'in in 'ka gba
-we -Lagɔ 'kaa lɛnɔ, ɔ 'na nɔnɔ we lɛ
-nɪa?>

¹⁸ -Lagɔnyuma 'nɔa wɛɪnya -mnɪ,
'in we yia wa dɪ zɔbɛɪ -dɪɔɔ. Wa
-mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ɲɪnɪ, 'in wa nɛɛ:
«Gbɔzɔnɔ -wa, nyuma -wa 'nia Zuifu,

* 11:3 Glekɪwɛɪ nɛɛ «knɪplanya».

-Lagɔ ka se wa 'nye, wa 'ka wa dli 'bhti, 'in wa 'ka 'yliyagagie -zɔnu 'yi.»

Antiosv -Lagɔnyima

¹⁹ Etienu tilitie 'bigu, 'in wa yia -Lagɔnyima 'klyie 'wɔpalie bhli. 'In -maa yia lamneni da weee. Tolva mni Fenisi, Siplu -yɔ Antiosv. 'In wa -ka -Lagɔgbu gbaa mni, Zuifvu 'dekpuu -yla wa gbaa we. ²⁰ -Mvu bhla, Siplu -yɔ Silenu -Lagɔnyima tolva ka Antiosv yi, -zugba wa gba Nyimaa -Kanyɔ -Zezuu gbɔzɔnu gbu, nyima -wa 'nia Zuifu -yla. ²¹ -Lagɔɔ 'tite -yɔ wa 'sɔ mu 'gbu, nyima duun yia wa weli -gu lanwnunu. 'In wa yia wa 'de -Lagɔ yoo 'nye.

²² -Zeluzalemuv *'leglizɔ 'nua gbɔnya -mini, tɔɔn, wa yia Banabasi tie Antiosv. ²³ Da ɔ nyina -mɔ, sa -Lagɔ nua -Lagɔnyima 'nani 'wɔ, ɔ 'yia we -yɔ, ɔ yia we 'muna li. 'In ɔ yia wa 'de weee 'kuayli 'pa, nu, wa -tu -Lagɔ 'wɔ dli weee nya tiklu. ²⁴ Banabasi mi nyime -zɔnu nya, Zuzu 'Pupa ka ɔ ye, 'in ɔ kaa dli. 'In we 'gbu nyimaa -zlo yi 'yaa -maa 'de -Lagɔ yoo 'nye.

²⁵ -Mvu 'bigu, Banabasi yia Solvu dataha mni Talisi. ²⁶ Da ɔ 'yia ɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia Antiosv yi. Wa 'de 'sɔ li -bha -zu -bhlo waa -Lagɔnyimaa -gbe, -zugba wa lolu nyimaa -zlo dli -zu gbu. Nu, Antiosv gbe 'wɔ wa laa -Zezuu 'binɔnya Kletien tiatia.

²⁷ We bhla, -Lagɔgbu -falpanya tolva 'bhva -Zeluzalemv, 'in wa yia Antiosv yi. ²⁸ Wa 'yabhlo wa laa Agabusɔ -sɔa 'wɔ -Lagɔɔ Zuzu nya, ɔ nɛɛ, ɲwɔ 'kadu yia dayli yia dudu weee -gu. 'In we ɲwɔ yia yi bhla -we nya Klodu mia nyimaa 'wulapilnyɔ 'kadu nya. ²⁹ 'In, -Zezuu 'binɔnya yia gbu pupali nu, ɔ -ka -mi -we ɔ -ka 'yi, ɔ wla we, wa 'ka we yoo 'pa, -Lagɔnyima mia Zudee dudu -gu wa 'wɔsalu nya. ³⁰ 'Sa waa -Zezuu 'binɔnya nua we. -We wa 'yia, 'in wa yia we Banabasi -yɔ Solv

yoo 'nye, 'in -maa yia we leglizɔ nyima kpasɔ kwa Zudee.

12

*Wa 'bhaa *'Zake, 'in wa yia Pielɔ -kaslv 'wɔpa*

¹ We bhla, nyimaa 'wulapilnyɔ Ewloɔv bhli leglizɔ nyima tolva 'klyie 'wɔpalie. ² 'In ɔ yia Zaaan bheli *'Zake 'bha tugugble nya. ³ 'In da ɔ 'yia we -yɔ nu, we nani Zuifu dudu, 'in ɔ yi 'yaa Pielɔ kpa, *'Floo -we 'nia gɔɔ -yɔ -kaa 'fetu bhla. ⁴ Ewloɔv kpaa Pielɔ, 'in ɔ yia ɔ -kaslv 'wɔpa. 'In ɔ nɛɛ 'slɔja -mnɔaa -zakpa -mnɔa -yla, -maa -ku ɔ ɲwe. ɔ 'yibha ɔ 'ka ɔ -yɔgbu 'wɔbhɔ nyima 'yu, *'Wɔzitiylu 'fetu bhia zli. ⁵ 'Slɔja mi Pielɔ ɲwekɔda -kaslvbudu zɔ, 'in leglizɔ yia -Lagɔ bhuhhoeda -tu tiklu ɔ 'gbu.

-Lagɔɔ 'anzi -saa Pielɔ -kaslvbudu zɔ

⁶ Yli -we nya Ewloɔv 'kaa Pielu -yɔgbu 'wɔbhɔ, we sabɔ, -zugba Pielɔ mi 'ylaa 'wɔ 'slɔja 'sɔ nyidi. ɔ mi netellukpe 'sɔ 'wɔ gbɔanda, -zugba -kaslvbudu ɲwekɔnya 'yilge -kaslvbudu ɲweɛ. ⁷ -Bha -bhlokpade Jejitapeɛ 'anzi 'tlalia -bha -kaslvbudu zɔ, 'in zli yia -mɔ slo. ɔ zia Pielu beta yabhlo kwɛ, ɔ ganɔa ɔ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-In -sɔ 'wɔ slɔ!» Tɔɔn, netellukpenya yia Pielu sɔ 'wɔbhɔ, 'in we yia laslo.

⁸ 'In -Lagɔɔ 'anzi nɛɛ ɔ -ylae: «-In ji -na -jlai, -in -pla -na -sakwla 'bhɔ 'wɔ, -in -gba we 'llukpe!» Pielɔ yia we 'nɔɲwe zɔ. 'In -Lagɔɔ 'anzi yia we -gudɔ ɔ -ylae: «-In -pla -na -bana 'wɔ, 'in -in yi 'mi 'bɔ.»

⁹ Pielɔ mi -Lagɔɔ 'anzi 'bɔ, 'in ɔ yia -kaslvbudu zɔ 'tla. -We -Lagɔɔ 'anzi mia lenɔda, ɔmɔ dli we 'ni gbɔzɔnu, 'ylaa -ylada ɔ mia. ¹⁰ Wa zia -kaslvbudu ɲwekɔnyaa tianɔ -yɔ 'sɔnu -gu, 'in netɛ -klolo -we -galia 'gbe, 'in wa yia we -yɔ nyini. Wee klolo -kaha we 'de nya wa 'yu, 'in wa yia 'tla. Wa kwaa yoo yabhlo -se,

toun, 'in -Lagoo 'anzɪ yia Pielɪ kwesi 'bhu.

¹¹ Toun, -we 'plia Pielɪ yibhelia we 'ji, 'in ɔ nɛɛ ɔ dli zɔɛ: «-Sɛɛn na yɪ we -yɔ nu, gbuzɔnu -wa: Jejitape ka ɔ 'anzɪ tie, 'in ɔ yia 'mɪ Ewloɔvɔ 'tite kwɛɛ -sa. Gbonyuu Zuifɔ pɔpalia na 'gbu, 'in ɔ yi 'yaa 'mɪ -mɔv zɔ -sa.»

¹² Da Pielɪ 'nɔa wee gbu 'wɔla, 'in ɔ yia Zaan wa laa Maliku 'nyaa Maliɪi -budunwɛɛ mɪ. Da -Lagonyuma duun gbelia 'wlu, -zugba wa bhubhoe -Lagɔ ɔ 'gbu. ¹³ Pielɪ bhla -buduu klolo, lubhonɔwɔnɔ wa laa Wloɔv, 'in -mɔv yia -bha -talia yi.

¹⁴ ɔ yibhelia Pielɪ wɛli, ɔ mɪ 'mɔna lidaa 'gbu, ɔ 'nɪ -budu -kali. 'In ɔ -yɔ gwagwie yia gbaa mɪ nyuma tɔva -ylae: «Pielɪ mɪ -budunwɛɛ!» ¹⁵ Wa nɛɛ ɔ -ylae: «-Sabhe bhaa aɪn yɪ?» 'In ɔ nɛɛ wa -yla: «Gbuzɔnu -wa!» Toun, 'in wa nɛɛ: «-Zugba ɔ zuzu -wa!»

¹⁶ -Mɔv bhla, -zugba Pielɪ bhla klolo -bhloo 'dɛ. Da wa -kala -bha, wa 'yia ɔ -yɔ, 'in nwegaga yia wa sɔbha. ¹⁷ 'In Pielɪ yia wa -yla sɔ 'pa, a 'mu nwe. 'In sa Jejitape wlelia ɔ -kasɔbudu zɔ, 'in ɔ yia we 'bɪgɔ gba wa -yla. 'In ɔ nɛɛ 'ya wa -ylae: «A gba we 'Zake -yɔ -Lagobhelia tɔva -yla.» 'Bhie, ɔ 'tlaa, 'in ɔ yia da -putu mɪ.

¹⁸ Da zli zlia, 'in 'sloja yia gbugblolu, -zugba wa yibhelia yibhelia lae, lɛɛ -lu yli Pielɪ. ¹⁹ Ewloɔv nɛɛ wa -tali ɔ da. Wa -talia ɔ da, wa 'nɪ ɔ 'yɪ. 'In Ewloɔv yia waa -buduu nwekɔ -sloja layibha, 'in ɔ nɛɛ wa 'bha wa.

-Mɔv 'bɪgɔ, ɔ 'bhɔa Zudee, 'in ɔ yia Sezalee ladia mɪ bhla -seɛɛ -nu nya.

Ewloɔv ka tli

²⁰ Tili -yɔ Sidɔn -nyumaa lililu mia, Ewloɔv dɔvɔ -gɔ we bhɔa. -Mɔv bhla, Ewloɔv ka wa -yɔ 'cɛ 'pali. Wa bhla wɛli -bhlo, 'in wa yia ɔ komii nwekɔnyɔ Blasitusɔ 'wɔkulu. 'In wa nɛɛ Ewloɔv -ylae: «'Wɔtɔvɛ -dlɔ -tɔ -aɪn nyidi.»

²¹ 'In Ewloɔv yia wa -yla 'yɪ zɔ. Wee 'yɪ nɪnia, ɔ yia ɔ 'nɪmɪ -bana

'wɔpla, 'in ɔ yia ɔ gbɔwɔbhukpe 'wɔ ladi. 'Bhie, ɔ yia wa -yla gbɔ lapali -zejila 'wɔ. ²² 'In nyuma yia 'wɔkpi: «-Lagɔ yabhlo mia dɛ gbada, -mɔv 'nɪ nyumɛ!» ²³ Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Jejitapeɛ 'anzɪ yia Ewloɔv bhiti, ɔ 'nɪ -Lagoo 'nɪ -mɪnɪnɪ 'gbu. 'In -mna yia ɔ li, 'in ɔ yia tli.

²⁴ We bhla, -zugba -Lagowɛli -yɔ -gɔwɔlaylimanɛ mɪ, 'in nyuma nyɛ wa 'dɛ -Lagɔ yoo.

²⁵ Da Banabasɔ -yɔ Sɔlv bhla wa lubho, 'in wa yia -Zeluzalemɔ lɔbhiti. Wa yia 'Zan Maliku 'wɔbhu, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia mɪ.

13

Zuzu 'Pɔpa tiea Banabasɔ -yɔ Sɔlv

¹ Antioɔsɔv leglizɪ 'wɔ, -Lagɔgbɔv -falpanya -yɔ nyumaa gbɔslolunya mia -bha. Wa nɪ nɪ: Banabasɔ, 'Simeɔv wa laa nyumɛ -ylukpa, Sileniyu Lusiusɔ, nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Ewloɔv Antipasɔ jiji -tale Manaɛɛ -yɔ Sɔlv. ² 'Yɪ yabhloo zli, da wa mia -Lagɔ bhubhoeda, -zugba wa pla 'sun, Zuzu 'Pɔpa nɛɛ wa -ylae: «A -sa -bha Banabasɔ -yɔ Sɔlv wa 'dɛ saa, lubho -we ka 'gbu in yia wa la, wa 'ka we nu.» ³ Wa yia 'sun -plada -yɔ -Lagɔ -bhubhoeda -tɔ. -Mɔv 'bɪgɔ, 'in wa yia Banabasɔ -yɔ Sɔlv sɔ 'wluo lapali, 'bhie, wa yia wa 'yitide, 'in wa yia mɪ.

⁴ Zuzu 'Pɔpa tiea Banabasɔ -yɔ Sɔlv, 'in wa yia Selusii mɪ, -bha wa 'bhua 'glɔ 'wɔ. 'In 'nyunyididɔvɔ wa laa Siplo, wa yia -mɔ mɪ. ⁵ Da wa nɪnia Salaminɪ, 'in wa yia -Lagɔgbɔv gbagbie bhli Zuifɔv -Lagɔbudunya zɔ. 'Zan Maliku -yɔ wa 'sɔ mɪ, -zugba ɔ sa wa 'wɔ.

⁶ Wa -dia 'nyunyididɔvɔ 'wɔ, 'in wa yia Pafɔsɔgbe nukple nɪni. -Mɔ wa -yɔ -dlabhia -lenonyɔ yabhlo wa laa Baali -Zezu gbelia. Zuifɔ, ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔgbɔv -falpanyɔ, mɔ -wa. ⁷ 'Nyunyididɔvɔ 'wlu-lapilinyɔ Selijiusɔ Pɔlusɔv -gbɛ ɔ -dila la, 'ylimnanyɔ mɔ. ɔ

dudubu 'wlulapilinyo laa Banabası -yo Sölv, o 'yibha o 'ka -Lagöweli 'nuv 'gbu. ⁸ Nu, -dlabhaia -lenunya wa laa gleküweli 'wu Elimasi, -moo 'ni 'yibha, 'nyunyididububu 'wlulapilinyo nwnu -Lagögbu -yo, we 'gbu o yia Banabası -yo Sölv tü dli. ⁹ Zuzu 'Pupa yea Sölv wa la 'yaa *Pölv, o ylaa oo Elimasi 'yliya 'wu tenyii, 'in o nee o -yla: ¹⁰ «Dawli bhabha -yo 'nyii -kanyo, 'Kuzuu 'yu, -o -wa gbuzonu weee tonyime! -In 'nia -Lagoo lenugbuu da 'wolasalie 'yigbelia yii? ¹¹ -Sleen -in pu yukwli: Jejitape yia -mı bhitia, -in 'ka 'lo. 'In -in 'na 'ka 'ylo -yoyi bhla yabhlo nya.»

-Bha -bhlokpade, Elimasi 'laa, 'in o yia nikpise 'wu -tu, -zugba o bhubhuli so la, nyime o 'kaa o so lakpaa datahe nya. ¹² Da 'nyunyididububu 'wlulapilinyo 'yia -we 'pia -yo, 'in o yia -Lagö -plagbu -yönwnu. 'In -Lagögbu wa mia -sloluda, we yia o dli kwezı bhabha.

Pölv -yo Banabası 'so mnıa Antioşu Pisidii -dudu -gv

¹³ Pafösugbe 'wu, Pölv -yo o nönonya -bhoa 'glu 'wu, 'in wa yia Pelizigbe nukple mni, Panfilii -dudu -gu. -Bha 'Zan Maliki 'bhua wa 'bi, 'in o yia -Zeluzalemu lumnı. ¹⁴ -Muu 'bigu, wa 'bhua Pelizi, 'in wa yia Antioşu mni Pisidii -dudu -gu, bhu -gu. Zuifuv *Nyapeyli nya, 'in wa yia -Lagöbudu zo pla, 'in wa yia ladi. ¹⁵ Da wa bhia tite -yo -Lagögbuu -falıpanyaa 'sebhe zehzehe, 'bhie, -Lagöbuduu -cian nee Pölv -yo Banabası -yla: «Bhelian, we -ka gbu a 'ka gba, 'in a 'ka nyumaa dli latemani, a mneni a 'ka we gba!»

¹⁶ Pölv -saa 'wu, o 'paa so, 'in o nee: «Izlaelu nyuma, amia bubaa -Lagö, a pölv 'mı yukwli! ¹⁷ Izlaelinyumaa -Lagö -sa -bha -amıaa dukpası, 'in o yia wa zumanı da laga 'wu Ezipotu -dudu -gu. 'Bhie, o yia wa Ezipotu -sa o 'tite nya. ¹⁸ 'In o yia wa zu dudu

beblee -gu, we mneni we 'ka -zuv glu 'so nwee nyini. ¹⁹ 'In o yia zua gbeso lasa Kanaa -dudu -gu. 'In o yia -maa dudub o nyuma 'wöladlili, 'in we yia -maanv -ze. ²⁰ -Muu li -zuv 'wlu so -zuv glu 'so 'ya kugbua (450).

«'Bhie, o yia -amıaa dukpası gböwöbhunya 'nyeda -tu tiklu, 'in we yia -Lagögbuu -falıpanyo Samuelu bhla yli.

²¹ «-Muu 'bigu, -amıaa dukpası yia -Lagö wa 'wlulapilinyo -zlalı. 'In -Lagö yia wa Kisı 'yu Saulu 'nye, Bezameee zwaylinyime nya. -Moo pılı wa 'wlu la -zuv glu 'so. ²² -Muu 'bigu, -Lagö -saa Sölv kwnee, 'in o yia -Davidı o 'bigupalı. 'In -Lagö nee -Davidı daae: «In ka -Zeseee 'yu -Davidı 'yı na dli da -nyime nya. -We weee in 'yibhaa, le o yia we nua.»

²³ «-Davidı zwaylinyime yabhlo -wa -Zezu, 'mo -Lagö -saa -bha *Izlaelu Gböwösananyo nya. Sa o gbaa zlime we 'sa. ²⁴ -Zezuu yiye 'yu, Zaan yia Izlaelinyuma weee la. O nee wa -yla: «A 'bhiti amıaa dli, 'in wa 'ka ain batizee.» ²⁵ Da Zaan mia o lubhoo 'wlu 'bhada, 'in o nee: «Amıa dli, nyoo in -mia? -Lagoo -Bhasanyo, -o a mia wöda we 'ni -amı. A -talı, yia o yia 'mılvu, 'in, in 'ni we 'klo -ka in 'ka o -sakwlaa 'llukpe -blo.»

²⁶ «Na bhelia, amıa Ablaamuu zwaylinyuma, 'in amıa mia -seli -Lagö bubee 'gbu, -a 'de weee -yla -Lagö 'paa nyumaa gböwöswaweli -munı yoo. ²⁷ Nu, -Zeluzalemu -nyuma -yo wa 'yugalinya 'ni -Zezu yibheli *nyumaa Gböwösananyo nya. 'In -Lagögbuu -falıpanyaa weli -we wa zeha Zuifuv Nyapeyli weee nya, wa 'ni -muu 'wolanu. 'In wa yia we lenve gbalı -Zezuu 'bhabhe nya. ²⁸ 'In weli -we -gu wa 'kaa o 'bha wa 'ni we 'yı. 'In wa nee Pilatı -yla, -moo 'bha o. ²⁹ -We -Lagösebhe gbaa -Zezuu daa, wa bhia we lenve, wa -saa o *su -gu, 'in wa yia o gbawla 'wu ladi. ³⁰ 'In -Lagö yia o 'wöbhu

titlunya glaa. ³¹ 'In nyuma -wa -yɔ -Zezu 'sɔ 'bhɔa Galilee -dɔdɔ -gɔ, 'in wa yia -Zeluzalemu mni, ɔ ka ɔ 'dɛ -maa 'kluslolu 'yli duun nya. -Maa mia -sɛɛn ɔ gbɔdayinya, -zugba wa -yɔ ɔ gbɔ -gbagbie mni Izlaɛlunyuma -yla.

³² «'In gbɔzɔnɔ -we -Lagɔ gbaa zɛmɛ -amɪaa dɔkpasɪ -yla, 'mɔ -a yia ain -yla gbaa. ³³ -Amia, wa 'yuoyua -yla -Lagɔ nua -sɛɛn we lɛ, -Zezuu 'wɔbhuhue nya titlunya glaa. We mɪ cɛɪda Luɔsɛbhɛɛ luɔɔ 'sɔnɔ 'wɔɛ: <Mɪ -wa na yu,

'in we 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ,
-amɪ -wa -na dide,»

³⁴ -Lagɔ ka zɛmɛ we gba. Nu, -Zezu ɔ yia 'wɔbhua titlunya glaa, 'in ɔ 'na 'ka 'masɛɛn tɪ. 'In ɔ nɛɛ wee gbɔ -mɪnɪ dɛ:

<Mɔwɔlu -zɔnɔnya in gbaa in 'ka -Davidɪ 'nye,
'mɔ na yia ain 'nyɛa.»

³⁵ We 'gbɔ, we mɪ 'ya cɛɪda Luɔsɛbhɛɛ da yabhɔɛ:

<In 'na 'ka -na -mɔwɔnyɔ 'yitide
ɔ 'ka 'bhɔka 'wɔ zɛn.»

³⁶ Da nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ -gaa 'yɪɪɔ, sa -Lagɔ 'yɪbhɛa, 'in ɔ yi 'saa ɔ lubho nɔ. ɔ tɪa, wa 'bhlua ɔ, ɔ dɔkpasɪ kwesi, 'in ɔ yia zɛn.

³⁷ «-Zezu 'nɪ glu zɛnɪ, -Lagɔ ka ɔ 'wɔbhɔ titlunya glaa. ³⁸ Amia, bhe-
lia, -a nɛɛ ain -ylɛɛ: -Zezuu 'gbɔ -Lagɔ tɪa nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔ. ³⁹ Nu, nyɔɔ nyɔɔ -ka -Zezuu gbɔ -yɔɲwɪnɪ, ɔ 'gbɔ -na gbɔnyuuu 'gba bhɔa -mɪ 'wɪ. Moizu tite 'nɪ mnɛni we 'ka we ain 'wɪ -sa. ⁴⁰ A zɔ amɪaa 'dɛ 'yɪɪɔ, gbɔ -we -Lagɔgbɔ -falɪpanya gbaa, we yi ain yɪ. ⁴¹ -Lagɔ nɛɛ:

<A -talɪ gbɔɔ 'ylɪlatɪlɪnya,
ɲwegaga sɔbha ain,
'in a 'bhɔ la.

Nu, gwɛdigbɔ na yia lɛnɔa amɪaa
bhla.

Wa -ka we 'dɪ ain -salɪ,
a 'na 'ka we la gbɔzɔnɔ. »

⁴² Da Pɔlv -yɔ Banabasɪ mɪa -Lagɔbudu zɔ 'tlada, 'in wa nɛɛ wa -ylɛɛ: «Amia -a bhuhɔe, Zuifɔv Nyapɛylɪ -putu -ka nɪnɪ, a yi a 'ka

wee gbɔ -bhloo 'dɛ gba -ain -yla!»

⁴³ Wa bhɪa 'wɪugbelɛ, Zuifɔv -zlo -yɔ nyuma -putu -wa bɔbɔa Zuifɔv -Lagɔ, 'in wa yia Pɔlv -yɔ Banabasɪ yoo kwa. Pɔlv -yɔ Banabasɪ mɪ wa -yla gbɔ -gbada, -zugba wa tɛmanɪ wa dɪ la nu, wa 'na 'tidɛɪ -Lagɔɔ 'nanɪ 'yi -nɪ.

Pɔlv -yɔ Banabasɪ gbaa gbɔ nyɪma -wa 'nɪa Zuifɔv -yla

⁴⁴ Zuifɔv Nyapɛylɪ -putu nɪnɪ, -wa yia -Lagɔwɛɪ yukwɪ pɔlvɔ, we -tɔ 'wɔ -sɛ, wa 'ka wee 'gbee nɔkplɔ -nyɪma ɲwɛɛ nɪnɪ. ⁴⁵ Zuifɔv 'yɪa nyɪmaa -zlo -manɪ -yɔ, 'in zɛnyidɪ yia wa 'wɔbhɔ. 'In -we Pɔlv mɪa gbada, wa bhɪtɪa we saputu sa, -zugba wa vɛɪ ɔ.

⁴⁶ Pɔlv -yɔ Banabasɪ nɛɛ wa -yla dɪ 'tɪtɛ nyɛɛ: «We mɪ nu, amɪa Zuifɔv -yla wa 'ka yaa -Lagɔgbɔ gba tɪa. 'In a mɪ we kwnɛɛ -sada, 'in a nɛɛ amɪaa 'dɛ nya nu, 'yɪɪyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka, a 'nɪ we 'yɪyɛ 'klɔ -kaa 'gbɔ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifɔv, wa gbɛgbɛɪn -a yia mɪnɪa!

⁴⁷ «-We Jejɪtapɛ gbaa -ain -yla, mɔ nɪ:

<In ka -mɪ 'yɪlɪgbelɪ,
dɔdɔgbɔ -nyɪma weɛɛ zɪ nya.

'In, -in 'ka nyɪma gbɔwɔsa wɛɪ gba
dɔdɔɔ da weɛɛ. »

⁴⁸ Da nyɪma -wa 'nɪa Zuifɔv 'nɔa wɛɪnya -mɪnɪ, 'in wa yia 'mɔna lɪ, wa yia -Lagɔɔ 'ɲnɪ -mnɪnɪ ɔ wɛɪ -zɔnɔv 'gbɔ. 'In -wa -Lagɔ -saa -bha 'cɪn, wa 'ka 'yɪɪyɔgagɛ -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ, 'maa yia -Lagɔ dɪ -gɔv zɔ.

⁴⁹ 'In Nyɪmaa -Kanyɔɔ wɛɪ yia wee dɔdɔ weɛɛ -gɔ lamnɛni.

⁵⁰ Zuifɔv 'paa 'ɲnɪmɪnɪ -ɲwɪnɪ -wa zɔa -Lagɔ -bha -yɔ 'gbee nyɪma 'kadɪ dɪ yalɪ nu, wa palɪ Pɔlv -yɔ Banabasɪ 'kɪyɛ 'wɔ. 'In wa yia -maa vu wa dɔdɔ -gɔ. ⁵¹ Da Pɔlv -yɔ Banabasɪ 'kaa wee 'gbe nɔkplɛ 'bhɔ, 'in -maa yia -maa bhɔ -yɔ *-bhuhɔi gbɔtɔ wa 'gbɔ. 'Bhie, wa yia Ikoniom mɪnɪ. ⁵² 'In 'mɔna -yɔ Zuzu 'Pɔpa

yia -Zezuu 'binanya ye -mɔ Antioṣu -dɔdɔ -gɔ.

14

Pɔlv -yɔ Banabasɩ mɩ Ikonium

¹ Da Pɔlv -yɔ Banabasɩ nɩnia Ikonium, 'in wa yi 'yaa -mɛmɛ Zuifɔv -Lagɔbudu zɔ pla. Wa gbɔaa -mɔ -Lagɔgbu sa kpɛɛn kpɛɛn, Zuifɔv duun -yɔ -wa 'nɩa Zuifɔv, -maa yia -Lagɔ pla. ² Zuifɔv -wa 'nɩa -Lagɔgbu -yɔŋwɩ, -maa 'bhua nyɩma -tɔlvɔ -wa 'nɩa Zuifɔv dli 'wɔ, 'in wa 'ka -Lagɔbhelia -yla gbonyuu lɛv. ³ 'In Pɔlv -yɔ Banabasɩ yia -mɩv bhla Ikonium -tɔ -daan, -zugba wa gba -Lagɔgbu, nyanɔ yabhlogbɔɔ 'nɩ wa 'wɔ -mɩ. 'In -Lagɔ yia wa se 'nye, wa 'ka gwɛdigbɩnya -yɔ gbv 'kadɩ lɛv. Wa gbɔaa ɔ 'nanu -gɔ gbv, 'in -Lagɔ yia we -slolu nɩ, wa wɛlɩ mɩ gbɔzɔnɩ nya.

⁴ 'In wee 'gbee nukpla -nyɩma yia 'wɔdɩ 'sɔ: tɔlvɔ -zɛa Zuifɔv -nɩ, 'in tɔlvɔ yia -Zezuu tietienyaa -nɩ -zɛ. ⁵ Zuifɔv -yɔ -wa 'nɩa Zuifɔv, we -yɔ wa 'yugalɩnya pɔpala gbv, wa 'ka Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'kɩye 'wɔpa, 'in wa 'ka wa gbɔku 'wɔbha. ⁶ Da waa nyɩma 'sɔ 'nɩa gbv -mɩnɩ, 'in wa yia -flii -bho. 'In wa yia Likaoni -dɔdɔv 'gbenya wa laa Lisitli -yɔ Delibv mɩ, we -yɔ we kwesi -gbenya 'wɔ. ⁷ 'In wa yi 'yaa -mɛmɛ -Lagɔgbu gba.

Pɔlv -yɔ Banabasɩ mɩ Lisitli

⁸ Nyɩmɛ yabhlo mɩ Lisitli, ladɩda ɔ tɔa 'kɔmɩv, -we ka gbv -wa, ɔ bhv ka 'ku. 'In wee 'kukue wa gwalɩɩ ɔ, ɔ tianɩ 'nɩ -slɔ nɔ. ⁹ 'Yɩ yabhlo nya, -zugba ɔ pɔlv Pɔlv wɛlɩ yukwli. 'In Pɔlv yia we -yɔyɩ nɩ, ɔ dli mɩ -Zezu -gɩv 'gbv, ɔ mneni ɔ 'ka 'pɩ. ¹⁰ Pɔlv nɛɛ ɔ -yla wɛlɩ 'tɩtɩ nyɛ: «-In sɔ 'wɔ, -in 'yɩgbe -na bhv -gɩ tiklu!» 'In ɔɔ nyɩmɛ yia 'wɔblu, ɔ yia nɔnɔv bhli -bha -bhlokpɛɛ.

¹¹ Gbɩnya Pɔlv nɩa lɛ da, nyɩmaa -zlo 'yia we -yɔ, 'in wa yia 'wɔkpɩ Likaoni -nyɩmaa wɛlɩ nya: «-Lagɩnya ka nyɩma -zɛ, we ka -amɩaa

-gbɛ lasibhli!» ¹² Banabasɩ wa laa -Zeusv, 'in Pɔlv -wa gbɩgbanyɔɔ 'gbv, wa yia -mɔɔ la Elɩmɛsɩ. ¹³ -Lagɔ wa laa -Zeusv, we -budu 'yɩgbe wee 'gbee ŋwɛ -yɔ. 'In we bɔbɩnyɔ -yɔ bhɩgblɩnya yia yi, 'in ɔ yia we -kpeli suu -bɩv nya. ɔ -yɔ ɔ nyɩmaa -zlo 'yɩbha wa 'ka Banabasɩ -yɔ Pɔlv -zila -yɔ bɔbɩlv.

¹⁴ 'In da -Zezuu tietienya Banabasɩ -yɔ Pɔlv 'nɩa wee gbv -mɩnɩ, 'in wa yia wa 'wɔ *-bananya yla. 'In wa -yɔ gwagwɛ yia nyɩmaa -zlo glaa mɩnɩ 'wɔkpɩkpɩ nyɛ: ¹⁵ «'Oo! Bheliaɩn, lɛɛ -lu ka 'gbv a nɩ 'sa? Nɩ, nyɩma -amɩa -mɩa 'ya amɩa 'bhisa. -Lagɔgbv -a yia aɩn -yla gbɔaa. Nɩ, a 'bhv -sɩnɩ -kpɩanya -mɩnɩ 'bɩ, a 'bhiti 'yɩlɩyɔga -Lagɔɔ gbɛgbɛɩn! Mɔ nɩa yalɩ klaa, dɔdɔv klaa, gumunyu -yɔ we lv -lu weee lɛ. ¹⁶ Bha, bhlasabhla, -Lagɔ ka dɔdɔgɩ -nyɩma weee 'yɩtide, 'in wa yia wa 'dɛɛ nɩv 'yoo bhli. ¹⁷ 'In -mɩv bhla, -Lagɔ yia ɔ 'dɛ -slolu aɩn -yla, ɔ zɔzɔnɩlɛnɩv nya 'kɔmɩv: ɔ lɔalɩ yalɩnyu, 'in amɩaa kpaa -li zɔa. 'In ɔ nyɛa aɩn lililɩ duun, ɔ yelia 'mɩna aɩn dli zɔ.» ¹⁸ Banabasɩ -yɔ Pɔlv ka 'kɩ 'yɩ, 'in wa yia gbv weee 'bigv 'plɩlɩ waa nyɩma -zlo -yla, nɩ, wa 'na bɔbɩlv wamɩa -nɩ, 'bhie -maa yia we -yɔŋwɩ lɔgada.

¹⁹ We bhla Zuifɩnya 'bhɩa Antioṣu Pisidii -yɔ Ikonium -dɔdɔv -gɩ, wa nɩnia Lisitli, 'in wa yia nyɩmaa -zlo lɔbhho. 'In wa yia -maa dli 'wɔbhv, 'in wa yia Pɔlv gbɔku 'wɔbha, wa 'ka ɔ 'bhaa 'gbv. 'Bhie, wa yia ɔ 'gbe -gnima kwa, wa mɩa dli nɩ, ɔ ka tɩ. ²⁰ 'In da -Lagɩnyɩma gbɩlia Pɔlv, ɔ yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia wee 'gbe nukplɛ lɔmɩnɩ. -Mɩv zɩ zɩa, 'in ɔ -yɔ Banabasɩ 'sɔ yia Delibv mɩnɩ.

Pɔlv -yɔ Banabasɩ 'bhitia lv Silii -dɔdɔ -gɩ

²¹ Pɔlv -yɔ Banabasɩ gbɔaa -Lagɔgbv Delibugbe nukplɛ, 'in nyɩma duun yia -mɔ -Lagɔ pla.

'Bhie, wa yia lobhiti Lisitli, Ikoniumu, we -yo Antiōsu Pisidii -dudu -gu. ²² 'In wa temania -Lagonyimaa dli la, -zugba wa pa wa 'kwayli, nu, wa zu dli gege. 'In wa nee wa -ylae: «We mi nu, -a 'plili siasie duun lu 'bhie, -a 'ka *-Lagoo nyumaa 'wlulapilie zo pla.» ²³ 'In Pōlu -yo Banabasi yia nyuma kpası lapali *leglizı -bhlo -bhlo zo. Wa plaa 'sun, wa bhubhoea -Lago, 'bhie, wa yia waa -Lagonyuma -wa zua -Lago dli -gu, -Lago kwεε zo.

²⁴ -Muu 'bigu, wa 'plilia Pisidii -dudu -gu, 'in wa yia Panfilii nyini. ²⁵ Wa gbaa -Lagōgbu Pelizigbe nukple, -muu 'bigu, 'in wa yia Atalii mu. ²⁶ -Mo wa -gblaa 'glu 'wu Atalii, 'in wa yia Antiōsu lobhiti Silii -dudu -gu. -Mo wa zua zluε wa -Lagoo 'nanı kwεε, lubho -we wa bhia da nonvee gbu.

²⁷ Da wa nynia Antiōsu, 'in wa yia leglizı weee 'wlugbeli. -We weee -Lago nua ε wa so nya, 'in sa -Lago -kalia -wa 'nia Zuifu -yla 'yoo, 'in -maa 'ka 'ya -Lago pla, wa yia we -sa 'bigu di nya. ²⁸ 'In Pōlu -yo Banabasi yia Antiōsu -tu -daan -Zezuu 'binōnya nya.

15

Antiōsugbee -Lagonyuma kpelia Moizu tite -gu

¹ We bhla -bhlokpade nya, nyuma -tōlva 'bhua Zudee -dudu -gu, 'in wa yia Antiōsu mu. Da wa nynia -ma, wa yia -Lagōbhelia gbu -mumu slolue bhli, wa nee: «Sa Moizu tite gbaa, wa 'pa nyuma knı 'wu, a 'nı 'sa knı pla, a 'nı mneni a 'ka gbu 'wōbhu!» ² Pōlu -yo Banabasi 'nı wa weli -yōjwnu -gbaa, 'in wa -yo wa 'so yia wee gbu -mumu -gu kpeli bhabha. We 'gbu, wa yia Pōlu, Banabasi -yo Antiōsu -nyuma tōlva tie -Zeluzalemu, 'in wa -yo -Zezuu tietienya -yo nyuma kpası 'ka wee gbu -mumu gba.

³ We 'gbu, wa mi mnumnie -gu, 'in leglizı yia wa -yōbe, 'in wa yia wa yoo kwa. 'In wa yia Fenisi -yo Samalii -dudu -gu 'plili, sa nyuma -wa 'nia Zuifu plaa -Lago, -zugba wa -yo we gbagbie mu. 'In wee 'dizōnu -mumu yia -Lagōbhelia weee 'mōna 'kadu 'wola.

⁴ Da wa nynia -Zeluzalemu, 'in leglizı klaa, -Zezuu tietienya klaa, we -yo nyuma kpası yia wa 'lakpasu kpa. 'In -we -Lago nua ε wa so nya, wa yia we -sa 'bigudi nya -maa -yla.

⁵ Zuifuu -zakpa -bhlo wa laa Falizinyuma wa glaa -nyuma tōlva, -wa zua -Zezu dli -gu -soa 'wu, 'in wa nee: «-Lagonyuma -wa 'nia Zuifu, wa 'pa wa knı 'wu, 'in wa gba wa -yla, wa zu Moizu tite 'nōjwe!»

-Lagonyimaa 'wlugbelie -Zeluzalemu

⁶ 'In -Zezuu tietienya -yo nyuma kpası yia 'wlugbeli, wa 'ka wee gbu -mumu 'wōsisali. ⁷ Wa kpelia kpokpo, Pielı -soa 'wu, 'in o nee wa -ylae: «Na bhelia, amiaa 'de -yi we 'ji nu, -Lago ka -bha 'mi -sa an glaa, we 'bi ka 'wōgwle, 'in -wa 'nia Zuifu, in 'ka wa -yla -Lagōgbu gba, wa -ka we 'nu, wa 'ka -Zezu dli -gu zo. ⁸ -Lago o -yia nyumaa dli, o ka we -slolu nu, -wa 'nia Zuifu, o ka wa gbu -yōjwnu, 'in o yi 'yaa wamıa Zuzu 'Pupa 'nye, -amıa 'bhisa. ⁹ -Lago 'nı nyume 'wōgbızı, -a -yo wa 'so nyidi. -We ka gbu -wa, o ka wa dli -yōwōlu, wa ka -Zezu dli -gu zuu 'gbu. ¹⁰ 'In -sleen, lee -lu ka 'gbu a yla -Lago la? 'In 'gba 'kadu -amıa dukpası -yo -amıa 'de 'nia mneni -a 'ka 'wōbhu, 'in a di we -Zezuu 'binōnya 'wluu? ¹¹ -Innya! -A di we dli 'wu nu, Nyumaa -Kanyo -Zezuu 'nanu 'gbu, -a yia 'pu, wamıa 'bhisa!»

¹² Tōon, nyuma weee yia ηwe 'mu, -zugba wa pōlu Banabasi -yo Pōlu 'so yukwli. Gwεdigbu -yo gbu 'kadı -Lago nua ε wa so nya -wa 'nia Zuifu nyidi, -zugba wa gba we waa nyuma -yla.

**Zake gbaa nyima -yla gbv*

¹³ Da wa bhia gbagbie, 'in *'Zake yia welɪ 'wɔbhu, ɔ nɛɛ: «Na bhelia, a pulɔ 'mɪ yukwli. ¹⁴ Sa -Lagɔ ylaa tiatia nyima 'nia Zuifu, 'in ɔ yia -bha nyimaa -zakpa -bhlo -sa wa glaa, -maa 'ka ɔ -nɔ -zɛ, we gbv 'Simɔɔ gbaa -aɪn -yla. ¹⁵ 'In wee welɪ -mɪnɪ -yɔ -Lagɔgbv -falɪpanyaa welɪ yia bhli -bhlo. Nɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsbhɛ 'wɔɛ:

¹⁶ 'Jejitapɛ nɛɛ:

«-Mɔv 'bɪgɔ,

lɔ na yia yia cɪ,

'in -Davidɪ -budu bhli,

in 'ka we 'subha lɔ.

In 'ka we 'subha lɔ we 'ku -gɔ,

'in in 'ka we 'yɪgbeli.

¹⁷ 'In nyimaa pɪnɪ weee yia Jejitapɛɛ 'yoo dataɪa.

Cɪn, nyima -wa 'nia Zuifu in laa

wa 'ka na -nɔ -zɛ, ma -wa.»

¹⁸ -We Jejitapɛ gbaa mɔv mɪa dɛ.

ɔ ka wee gbunya -mɪnɪ -slolu 'cɪn,

-mɔv 'bɪ ka 'wɔgwɛ,

'in 'sa ɔ mɪa we lɛnɔda.»

¹⁹ 'Zake yia we -gɔdɪɛ: «We 'gbv, -we na yia -yɔ, nyima -wa 'nia Zuifu, -wa plaa -Lagɔ, -a 'na sɪalɪ wa -nɪ. ²⁰ Nɪ, -a cɛlɪ wa 'wɔɛ: wa 'na lili -zila -bɔbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pɔɪn. 'In wa 'na nɔnɔ mɔtnɪgbv lɛ -nɪ. Nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nia 'wɔtla, we -yɔ nɪmɛɛ 'pɪɔn -tɔkpa, wa 'na lili we -nɪ. ²¹ -We ka gbv -wa, bha bhlasabhla, nyima slolua Moizɪ tite 'gbe -bhlo -bhlo 'wɔ, -zugba wa zɛlɪ we -Lagɔbudunya zɔ, *Nyapɛylɪ weee nya.»

'Sɛbhɛ wa 'paa -Lagɔnyima 'nia Zuifu yoo

²² Tɔɔn, -Zezuu tietienya -yɔ nyima kpasɪ -yɔ leglɪzɪ weee yia welɪ -bhlo bhli nɪ, wa -sa -bha nyima wa glaa, 'in wa 'ka wa -yɔ Pɔlv -yɔ Banabasɪ tie Antɪɔsv. 'In wa yia -bha Zudasɪ wa laa Balisabasɪ -yɔ Silasɪ -sa. Wamɪa nyima 'sɔ -manɪ, -bha -Lagɔbhelia zɔa wa. ²³ 'Sɛbhɛ wa cɛlɪa wa zɔa wa kwɛɛ we nɔkpɪa -welɪ nɪ:

Amɪa, -amɪaa bhelia -Lagɔnyima 'nia Zuifu, -wa mɪa Antɪɔsvgbe nɔkpɪɛ, Silɪ -yɔ Silɪsɪ -dɔdɔ -gɔ, -amɪa -Zezuu tietienya -yɔ nyima kpasɪ saa aɪn fɔ.

²⁴ -A ka 'nɔ nɪ, nyima ka -amɪaa -gbɛ 'bhv, 'in wa yia amɪaa dɪ sumanɪa mɪnɪ wa nɔwɛɛ welɪnya nya. -Amɪa 'nɪ wa tie -mɔv 'wɔ.

²⁵ We 'gbv, -a yia welɪ -bhlo bhli, 'in -a yia -bha nyima -sa, -a 'ka wa tie. 'In wa 'ka -amɪaa jɪlɪ -talea Banabasɪ -yɔ Pɔlv yoo kwa amɪaa -gbɛ. ²⁶ Waa nyima 'sɔ ka wa 'pɔpɔɛ dɪ -sa, -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ lɔbhoo nɔnɔvɛɛ 'gbv.

²⁷ We 'gbv, -a yia Zudasɪ -yɔ Silasɪ tie amɪaa -gbɛ. 'In -we -a cɛlɪa aɪn 'wɔ da, wa 'ka we 'wɔsɪsalɪ aɪn -yla. ²⁸ Nɪ, Zuzu 'Pɔpa -yɔ -aɪn 'sɔ 'nɪ 'yɪbha wa dɪ 'gba 'kadɔ aɪn 'wlu. Nɪ, tietienya mɪa da, a zɔ we 'nɔnɔwɛ, -gla -wa: ²⁹ a 'na lili -zila -bɔbɔnɪmɛ -nɪ, we ka pɔɪn. Nɪmɛɛ 'pɪɔn -tɔkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɪɔn 'nia 'wɔtla, a 'na lili we -nɪ. 'In a 'na nɔnɔ mɔtnɪgbv lɛ -nɪ. A -ka we 'nɔnɔwɛ zɔ, -zugba gbɔzɔnɔ a nɔa lɛ.

-A -sa aɪn fɔ.

-Zezuu tietienya nɪnɪa Antɪɔsvgbe 'wɔ

³⁰ Wa 'tidea waa nyima -mɔvɔa -manɪ 'yi, 'in -maa yia Antɪɔsv mɪnɪ. Wa yia -Lagɔnyima weee 'wɪlɪgbeli, 'in wa yia wee 'sɛbhɛ -maa yoo 'nye.

³¹ Wa zɛlɪa wee 'sɛbhɛ, we yia wa 'mɔna 'wɔla, we nɔkpɪlawɛlɪ ka wa 'kɔaylɪ 'paa 'gbv. ³² Zudasɪ -yɔ Silasɪ -wa ka dɛ mɪa -Lagɔgbv -falɪpanya nya, wa zɔa -Lagɔbhelia 'dɪ kpokpo, 'in wa yia wa 'kɔaylɪ 'pa, 'in wa yia wa dɪ latɛmanɪ. ³³ 'Yɪ sanɪmɛ 'plɪa, 'in -Lagɔbhelia yia wa 'yoo 'nye -dɪɔɔ. Wa yia -wa tiea zɪmɛ wa -gbɛ lɔbhiti. [³⁴ Nɪ, we nanɪ Silasɪ dɔdɔ ɔ 'ka wa -gbɛ -tɔ, 'in ɔ yia -bha -tɔ.] ³⁵ We bhla, Pɔlv -yɔ Banabasɪ ka Antɪɔsv -tɔ. Wa -yɔ nyimaa -zlo 'sɔ,

-zugba wa slolu nyuma, 'in wa gba -Lagɔgbu.

Pɔlv -yɔ Banabasi 'bhvbhla -yɔ

³⁶ 'Yli sanime 'plia, 'in Pɔlv nɛ Ba-nabasi -ylaɛ: «'Gbe weee -we nukplɛ -a -yɔ -Lagɔgbu gbagbie 'plia -a 'bhiti -mɔ lɔ. -A 'ka -amɪaa bhelia 'yi, -de sa wa mi -mɔ.» ³⁷ Da wa mia mnɪda, *Zaan wa laa Maliki, Banabasi 'yibha wa -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mni. ³⁸ 'In Pɔlv 'nɪ we -yɔŋwnu, -we ka gbɔ -wa, Maliki ka zɪmɛ wa 'bibhu Panfilii -dɔdɔ -gu, 'in ɔ 'nɪ wa kwali, wa -Lagɔlubho 'wɔ. ³⁹ Kpelie 'kadu yia Pɔlv -yɔ Banabasi nyɪdɪ -bho, 'in wa yia -yɔbhvbhlo. Banabasi yia Maliki 'wɔbhu, 'in wa yia 'glɔ 'wɔbho, 'in 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Siplɔ, wa yia we -gu mni. ⁴⁰ 'In, Pɔlv -mɔ yia -bha Silasi -sa. 'In -Lagɔnyuma yia -Lagɔ bhubhoe wa 'de 'sɔɔ -nɔ nya, nɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ nɔ wa 'nanɪ 'wɔ, 'bhie, wa yia mni. ⁴¹ 'In wa yia Silii -yɔ Silisi -dɔdɔ -gu 'plili, -zugba wa -yɔ leglizinyaa 'kɔaylipapie mni.

16

Pɔlv 'bhua Timotee 'wɔ

¹ Pɔlv nɪnia Delibɔ -yɔ Lisitli -gbenya nukplɛ, -Zezuu 'binɔnyɔ yabhlo wa laa Timotee, -zugba ɔ mi -mɔ. Zuifɔŋwnɔ ɔ zɔa -Zezu dli -gu, ɔ yu -wa, 'in ɔ dide mia *Glekɪyu nya. ² -Lagɔnyuma mia Lisitli -yɔ Ikoniumɔ -gbenya nukplɛ, ma gbaa Timotee gbɔzɔnɔ gbɔ. ³ Pɔlv 'yibha ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka mni. ɔ 'bhua ɔ 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ *knɪ 'wɔpa, Zuifɔ -wa mia wee dɔdɔ -gu 'gbɔ. -We ka gbɔ -wa, -maa weee -yi ɔ dide Glekɪyu nya. ⁴ Da wa mia 'gbenya -gu 'plida -bhlo -bhlo, gbɔnya -Zezuu tietienya -yɔ -Zeluzalɛmɔ -Lagɔnyuma kpasɪ pɔpalia, -zugba wa -yɔ we gbagbie mni -Lagɔnyuma -yla nɪ, wa zɔ we 'nɔŋwɛ. ⁵ 'In leglizinya yia latɛmanɪ dliɔzɔɛ 'wɔ. 'In sa zli zlia, -zugba wa bho -gu.

Masedvanɪ -nyimɛ 'tlalia Pɔlv 'klɔ

⁶ Da Zuzu 'Pɔpa gbaa wa 'na gbalɪ -Lagɔgbɔ -Azii -dɔdɔ -gu -nɪ, 'in wa yia Flizii -yɔ -Galasii -dɔdɔ -gu 'plili. ⁷ Da wa nɪnia Mizii -yɔ Bitinii 'wugbelida, wa ka Bitinii dɔdɔ -gu -mnumɪ layla. 'In -Zezuu Zuzu 'nɪ we ŋwnu wa -yla. ⁸ We 'gbɔ, wa 'plili Mizii -dɔdɔ -gu, 'in wa yia Tloasɪgbe nukplɛ mni. ⁹ Sabɔ, Pɔlv yia Masedvanɪ -nyimɛ yabhlo -yɔyɪ 'yiligbeda ɔ 'yli 'wɔ. 'In -mɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Na zukpa -wa, -in 'plili Masedvanɪ -dɔdɔ -gu, -in 'ka -ain 'wɔsa.» ¹⁰ Wee gbɔ -mni 'bhua Pɔlv 'yli -gu, -bha -bhlokpade -a gbaa -a 'ka Masedvanɪ mni. -We ka gbɔ -wa, -a ka we -yɔyɪ nɪ, -Lagɔ ka -ain la, -a 'ka -mɔ -nyuma -yla -Lagɔgbɔ gba.

Lidii ŋwnua -Lagɔgbɔ -yɔ Filipɔgbe 'wɔ

¹¹ -A -gblaa 'glɔ 'wɔ Tloasi, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Samotlasi -gu mni tɪkli. -Mɔ 'bɪgɔ zli zlia, 'in -a yia Neapoli nɪni. ¹² -Mɔ -a 'bhua, 'in Masedvanɪ -dɔdɔ -gu 'gbe 'kadu wa laa Filipɔ, -we Wlɔmɔ -nyuma pɪli 'wlu la, 'in -a yia -mɔ mni. -A ka 'yli duun li wee 'gbe nukplɛ.

¹³ Nyapɛyli nɪnia, 'in -a yia 'gbe nukplɛ 'tla, -a yia -gbua ŋwe -yɔ mni. Da -a zɔa we dli -gu nɪ, -mɔ Zuifɔ bhubhoelia 'cɪn -Lagɔ. 'Nwnɪ -wa gbelia -bha 'wlu, -a -dia la, 'in -a yia wa -yla gbɔ gba. ¹⁴ Waa 'ŋwnɪ glaa 'yabhlo wa laa Lidii, Tiatilɪgbe 'wɔ wa gwalɪla ɔ, 'naa -zalo ka -vale 'tɛa, 'mɔ ɔ paa pelɔ, 'in ɔ bubɔa -Lagɔ. ɔ mi -ain yukwli pɔlɔda, 'in Nyɪmaa -Kanyɔ yia ɔ dli 'wokali, -zugba -we Pɔlv mia gbada ɔ nɔ we. ¹⁵ Da -a batizea ɔ -yɔ ɔ nyuma 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ -ain -ylaɛ: «We -ka ain dli -mi, nɪ, in ka -Lagɔgbɔ -yɔŋwnu 'piɛɪn, a yi na -gbe ladilia.» 'In ɔ nɛɛ -a ŋwnu we -yɔ -kpɔ.

Filipɔgbe nukplɛ, wa 'paa Pɔlv -yɔ Silasi -kasɔ 'wɔ

¹⁶ 'Yli yabhlo nya, da wa bhubhoelia -Lagɔ, -a mi -mɔ mnɪda, 'in gaylonɔwɔ yabhlo yia -ain yoo yi.

Ɔ ka -zatibhe -zuzu -gu, mu nya ɔ bhlia kwɛ la. Wee ɔ kwɛ labhlilie -yɔ ɔ yia 'gwɛzi duun ɔ -cian -yla. 17 'In ɔ yia -a -yɔ Pɔlv 'sɔ 'bɪ -bholu, 'wɔkpikpie nya: «Waa nyɪma mia da, Yali -Lagɔɔ lubhonɔnya -wa. Sa -Lagɔ 'kaa ain gbɔ 'wɔsa, we 'yoo wa mia da ain dasloluda.» 18 'Sa ɔɔ 'ɲwɔɔ nɔa 'kɔmɔɔ. We bhlialida, 'cɛ yia Pɔlv dɔlɔ, ɔ 'bhitia, 'in ɔ nɛɛ wee zuzu -ylae: «Zezu Klisu 'ɲni nya, in nɛɛ -mi -ylae, -in 'tla ɔ 'wɔ!» - Bha -bhlokpade, 'in wee zuzu yia ɔ 'wɔtla.

19 Ɔɔ gaylonɲwɔɔ -cian yia we -yɔyɪ nu, ɔ 'nɪ 'maslɛɛn mneni, ɔ 'ka wa -yla 'gwɛzi 'yɪ. 'In wa yia Pɔlv -yɔ Silasɪ kpa, 'in wa yia wa -zejila 'wɔ kwa nyɪmaa 'yugalɲyaa -gbɛ, -gla nya. 20 Wa kwaa wa Wlɔmɔ gbɔwɔbbhunya 'yu, wa nɛɛ -maa -ylae: «Nyɪma mia da, wa ka -amɪaa 'gbe gbugblolu. Zuifɔnya -wa, 21 'in wa zɔayli -gbɔ, -amɪa Wlɔmɔ -nyɪmaa tite gbaa -a 'na ɲwɔnunu -yɔ -nɪ, 'in -a 'na nɔnɔ lɛ nɪ, 'mɔ wa slolua.» 22 'In nyɪmaa -zlo yi 'yaa wa 'cɛ -yɔ 'pali.

Wlɔmɔ -nyɪmaa gbɔwɔbbhunya nɛɛ wa -sa Pɔlv -yɔ Silasɪ -bana 'wɔ, 'in wa 'ka wa sɛli. 23 Wa sɛlia wa bhabha, 'bhie, wa yia wa -kaslv 'wɔpa. 'In wa nɛɛ -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ -yla, ɔ zɔ wa 'yliyɔ 'nanɔɔ. 24 Wa gbaa sa wɛli -mɪnɪ ɔɔ -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ -yla, 'in -mɔ yia wa -kaslvbuduu nyɪdɪ -komi zɔ 'pa. 'In ɔ yia wa gbloko bhu 'wɔ pali.

25 -Mɔ zli -nyɪdɪ, Pɔlv -yɔ Silasɪ 'sɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda, wa mɪnɪ -Lagɔɔ 'ɲni lɔɔ nya, -zugba -kaslvnyɪma tɔlv pulv wa yukwli. 26 -Bha -bhlokpade, dɔdɔ yia zuklu 'tɪtɛɛ, 'in -kaslvbuduu -klu yia lazuklu. Tɔɔn, 'in we klolo weee yia -kali, 'in -kaslvnyɪma weee gbloko yia ladidli. 27 Da ɔɔ -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ ganɔa, 'in ɔ yia klolɔnya -yɔyɪ -kalida. Ɔmɔ dlu nu, waa -kaslvnyɪma ka -gwa. 'In ɔ yia -mɔ

ɔ tɔvgɔble -sa, ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'bha. 28 'In Pɔlv yia 'wɔkpɪ 'tɪtɛɛ, ɔ nɛɛ: «-In 'na nɔnɔ -na 'dɛ gbɔnyuu -yla lɛ -nɪ, -a 'dɛ weee mɪ -bha!»

29 Tɔɔn, -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ yia 'napɛ -yɔlayibha, 'in ɔ yia gwagwɛ -yɔ tɛlitɛɛ nya -buduu komi zɔ pla, 'in ɔ yia Pɔlv -yɔ Silasɪ 'sɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 30 -Mɔɔ 'bɪgu, ɔ wlelia wa, 'in ɔ yia wa layibha: «Na -cian, sa in 'ka nɔ, 'in in 'ka gbɔ 'wɔbbha?»

31 'In Pɔlv -yɔ Silasɪ yia we 'bɪgɔpali ɔ -ylae: «-In zɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu dli -gu, 'in -in -yɔ -na zɔaylɲyɪma 'sɔ 'ka gbɔ 'wɔbbu.» 32 'In wa yia ɔ -yɔ ɔ zɔaylɲyɪma weee -yla -Lagɔgbɔ gba. 33 Sabɔ, bhlia -bhloo 'dɛ nya, 'in ɔɔ -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ -yɔ Pɔlv -yɔ Silasɪ 'sɔ yia ɔ 'dɛɛ -gbɛ mɪnɪ. 'In ɔ yia wa 'gbia gbɔ, 'in -maa yia -bha -bhlokpade ɔ -yɔ ɔ zɔaylɲyɪma weee batizee. 34 Ɔ -yɔ Pɔlv -yɔ Silasɪ mɪnɪ ɔ -budunwɛɛ, 'in ɔ yia wa lililu 'nyɛ. 'In ɔɔ nyɪmɛ -yɔ ɔ zɔaylɲyɪma yia 'mɔna li, -Lagɔɔ dli -gɔzɔzɔɛ 'gbɔ.

Pɔlv -yɔ Silasɪ wa -saa -kaslv 'wɔ

35 Da zli zlia, Wlɔmɔ -nyɪmaa gbɔwɔbbhunya yia 'slɔja tie -kaslvbuduu ɲwɛkanyɔɔ -gbɛ nu, wa 'tide waa nyɪma -manɪ 'yɪ. 36 'In -kaslvbuduu ɲwɛkɔnyɔ yia we wɛli Pɔlv kwa, 'in ɔ nɛɛ: «Gbɔwɔbbhunya ka nyɪma tie, wa nɛɛ, in 'tide ain 'yɪ. We 'gbɔ, a mneni a 'ka 'tla, 'in a 'ka mɪnɪ -dlɔɔ.»

37 'In Pɔlv nɛɛ waa 'slɔja -ylae: «-Amɪa -wa Wlɔmɔ -nyɪma, wa 'nɪ -amɪaa -yɔgbɔ 'wɔbbu sazɔnɔ sa, 'in wa yia -ain bhɪtɪ -zejila 'wɔ, 'bhie, 'in wa yia -ain -kaslv 'wɔpa. 'In -slɛɛn wa 'yibha wa 'ka -ain -kaslv 'wɔ -sa 'wiemu? -Innya, we 'na 'ka lɛnɔ. Wa yi, wa 'ka -ain wleli wa 'dɛ nya!»

38 'In 'slɔja yia we 'dɪ Wlɔmɔ -nyɪmaa gbɔwɔbbhunyyaa -gbɛ kwa. -Maa 'nɔa nu, Pɔlv -yɔ Silasɪ mɪ Wlɔmɔ -nyɪma nya, 'in we yia -maa

nyanɔ dli 'wɔslu. ³⁹ 'In wa yia wa bhubhoea yi, 'bhie, wa yia wa -kasɔ 'wɔ -sa. 'In wa nɛɛ: «Amia zukpa -wa, a 'tla 'gbe nɔkplɛ!» ⁴⁰ Da Pɔlv -yɔ Silasɩ 'tlaa -kasɔ 'wɔ, 'in wa yia Lidiɩi -budunwɛɛ mni. Wa 'yia -Lagɔbhelia, 'in wa yia wa 'kɔayli 'pa, 'bhie, wa yia mni.

17

Pɔlv -yɔ Silasɩ sɔ gbaa -Lagɔgbv Tesalonikigbe nɔkplɛ

¹ Pɔlv -yɔ Silasɩ 'sɔ 'plɩɩa Anfipolisɩ -yɔ Apoloni -gbenya nɔkplɛ, 'in wa yia Tesalonikɩ nyini. -Mɔ Zuifɔv *-Lagɔbudu mia. ² 'In Pɔlv yia -mɔ pla sa ɔ nɔa 'cɩn 'sa. 'In Zuifɔv Nyapɛyli ta nya, 'in ɔ -yɔ wa yia -Lagɔsebhɛ -gɔ kpɛli. ³ 'In ɔ yia we 'ji gba, 'bhie, ɔ yia we wa 'klɔslolu nu, wee 'sebhɛ nɛɛ, we mɩ nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sia, ɔ 'ka tli, 'in ɔ 'ka 'wɔsɔ tɩtɩnya glaa. ɔ nɛɛ nu: «ɔɔ -Zezu -ɔ ka gbɔ na gbaa da aɩ -yla, mɔ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ.» ⁴ Wee wɛli zia wa lɔ Zuifɔ tɔlv dli kwɛ, wa yia we -yɔɣwnu, 'in wa yia Pɔlv -yɔ Silasɩ 'bɩbholu. 'Sa -bhlokpade, *Glekɩ -duun -wa bubɔa Zuifɔv -Lagɔ nɔa, we -yɔ 'ɣnumni zɔaylɩɣwnu -zlo.

⁵ 'In Zuifɔ yia we zenyi nu, wa yia gbɔkpɔa -nyima labhu 'yloogblɔ, 'in wa yia -zle ladi 'gbe nɔkplɛ. 'In wa yia Pɔlv -yɔ Silasɩ da mni, Zasɔɔn -budunwɛɛ, wa 'ka wa -zejila 'yu kwa. ⁶ 'In wa 'ni Pɔlv -yɔ Silasɩ 'yu 'gbɔ, wa yia Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlv 'gbee 'wlulapɩnya 'yu kwa. 'In wa yia 'wɔkpikpɩɛ bhli: «Nyuma -manɩ ka dɔdɔ weee gbugblolu, 'in wa yi 'yaa -sleɛn -seli yi! ⁷ Zasɔn ka wa 'bɩ 'nyɛ ɔ 'dɛɛ -gbɛ! Waa nyuma wee'e zɔ nyumaa 'wlulapɩnyɔ 'kadɔ *Sezaaa titenya 'nɔɣwɛ, 'in wa nɛɛ, nyumaa 'wlulapɩnyɔ -putu mɩ, 'mɔ wa laa -Zezu.» ⁸ 'In wee wɛlɩnya -mɩni yia nyumaa -zlo -yɔ gbee 'wlulapɩnyaa dli 'wɔbhu, ⁹ 'in wa nɛɛ Zasɔn -yɔ -Lagɔbhelia tɔlv -yla, wa plɔlv 'gwezi 'kadɔ

yabhlo. Wa wlaa we, 'bhie, wa yia wa 'yitide.

Pɔlv -yɔ Silasɩ gbaa -Lagɔgbv Beleege nɔkplɛ

¹⁰ Da sabɔ bɛa, 'in -Lagɔnyuma yia -bha -bhlokpade Pɔlv -yɔ Silasɩ yoo kwa Belee. Da wa nynia -mɔ, 'in wa yia Zuifɔv -Lagɔbudu zɔ mni. ¹¹ Belee -Zuifɔv dli nanɩ 'yli, we 'ka Tesalonikɩ -Zuifɔ 'wɔzi. Wa ka -Lagɔgbv yukwli pɔlv, 'in wa yia we -yɔɣwnu gwagwɛ nya slɔ 'mɔna nya. 'Yli weee nya, wa kpɩa -Lagɔsebhɛ, 'in wa 'ka we -yɔyi nu, -de -we Pɔlv gbaa gbɔzɔnɔv. ¹² 'In waa Zuifɔ glaa -nyuma duun yia -Lagɔgbv -yɔɣwnu. 'In Glekɩ glaa 'ɣnumni zɔaylɩɣwnu -yɔ nɔkpasia duun yi 'yaa -Lagɔgbv -yɔɣwnu.

¹³ Da Tesalonikɩ -Zuifɔ 'nɔa nu, Pɔlv mɩ Belee -nyuma -yla -Lagɔgbv gbada 'ya, tɔv, 'in wa yia wee gbee nɔkplɛ -nyumaa dli yalɩ 'paa mni, 'in -maa yia gbugblolu. ¹⁴ 'In -bha -bhlokpade -Lagɔbhelia yia Pɔlv yoo kwa gumunyu -yɔ -gbɛɩn. 'In Silasɩ -yɔ Timotee yia Belee -tv. ¹⁵ -Wa kwaa Pɔlv yoo, wa -yɔ ɔ 'sɔ yia Atenigbe nɔkplɛ nyini. Wa 'bhitia lɔ la, 'in Pɔlv yia wa wɛli zɔ, nu, Silasɩ -yɔ Timotee yli -mɔ ɔ slɔ.

Pɔlv gbaa -Lagɔgbv Atenigbe nɔkplɛ

¹⁶ Da Pɔlv mia Silasɩ -yɔ Timotee wɔda Atenɩ, ɔ 'yia we -yɔ nu, wee 'gbee nɔkplɛ -nyuma, yoyolagɔ wa bubɔa duun, 'in ɔ dli yia 'wɔsɔ. ¹⁷ 'In Zuifɔ -yɔ -wa 'nia Zuifɔ, -wa bubɔa -Lagɔ, 'ma ɔ -yɔ wa kpɛlia -Lagɔgbv -gɔ -Lagɔbudu zɔ. 'In sa zli zlia -bhlo, 'sa ɔ gbaa -Lagɔgbv 'plɩɩnya -yla -gblɔgblɔ 'wɔ. ¹⁸ 'Sebhɛ -yilonya 'kadɩ wa laa Epikulu 'binyuma -yɔ Sitoisnyuma, -maa -yɔ ɔ bhliɩ kpɛlikpɛlie 'ya. Tɔlv nɛɛ: «Zlesanyɔ mia ni nɛɛ -bha saa?» Tɔlv nɛɛ: «We 'wlv sa 'lakpa -Lagɔnyaa gbɔ ɔ mɩ gbada.» Nu, -Zezuu gbɔ -yɔ tɩtɩnya glaa 'wɔsɔgbv Pɔlv mia gbada, 'mu

wa 'nua. ¹⁹ Da wa kpaa Pɔlv, 'in wa -yɔ ɔ yia wa gbɔwɔbhunya 'yu mni, -gɔgɔ wa laa Aleopazi 'wlu. 'In wa yia ɔ layibhae: «Gbɔ -lolu -in mia dɛ -sloluda, -in mneni -in 'ka we 'ji gba -ain -ylaa? ²⁰ -We ka gbɔ -wa, -nanagbɔnya -na gbaa dɛ -ain -yla, -a 'yibha -a 'ka we 'ji 'wolanu.»

²¹ Nu, Atɛni -nyima weee -yɔ wa 'lakpanya tua -bha bhla duun nya, 'wɔbhlolugbɔnyaa kpɛlie -yɔ we yukwli pɔlvɛ nya.

²² -Mɔ Aleopazi 'wlu Pɔlv -sɔa 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Atɛni -nyima, na yi we -yɔ nu, amiaa bɔbɔli nanu ain dɔdɔ bhabha. ²³ Da in mia amiaa 'gbe nukplɛ -zieda, in ka amiaa bɔbɔlii *-bada 'yi. Amiaa -zilagɔbɔbɔlɔlu yabhlo in 'yia -bha wa cɛliae: -LAGɔ -ɔ NYIMA 'NIA -YI. 'In -we a 'nia -yi, a bɔbɔa, we gbɔ in yia da ain -yla gbaa. ²⁴ 'In -Lagɔ ɔ nua dɔdɔ -yɔ we -gɔ -lu weee lɛ, mɔ -wa yali -yɔ dɔdɔ -Kanyɔ. ɔ'ɔ -dili nyimaa 'sɔbha 'sɔbha zilabɔbɔ -budu zɔ la. ²⁵ -Lagɔ 'ni 'yibha nyima 'nye ɔ -lu yabhlogbɔɔ, nu, mɔ nyɛa nyima 'yliyɔgagie, nyapɛli, we -yɔ -lu weee. ²⁶ Nyime yabhlogbɔɔ ɔ -laa la, 'in wɛli weee yia layi -mɔɔ 'gbɔ, 'in wa yia dɔdɔ weee -gɔ ladu. 'In ɔ yia -zɔv 'wɔsisalida lɛnu wa -yla, 'in ɔ yia dɔdɔ wa 'kaa -gɔ ladu bɔlv pɔli. ²⁷ Nyima 'ka -Lagɔɔ datɔlu 'gbɔ, ɔ yi 'saa nu. Wa -ka siada -mi, ɔ datɔlie nya, 'in wa 'ka ɔ 'yi. 'In -zugba -Lagɔ 'ni -ain -yɔbhɔda -mi 'pɔpi. ²⁸ ɔ'ɔ 'gbɔ -a -gaa 'yliyɔ, -a nɔa, 'in -a mia la.» Amiaa gbalunyaa tɔlvɔ ka we gba: «-Amia mi 'ya ɔ 'yua nya.»

²⁹ «-A mi -Lagɔɔ 'yua nyaa 'gbɔ, -a 'na palili -can, 'gwezi -yɔ tɔkpa -we nyima tɛlia wa 'ylimnee nya -Lagɔ 'wɔ -ni. ³⁰ Da nyima 'nia gbɔ yabhlogbɔɔ -yi, 'sa wa nua, 'in -Lagɔɔ gbɔ 'ni -mɔvnya 'wɔlapili. Nu, -slɛɛn, dɔdɔvɔ -nyima weee ɔ laa, da wa -ka -mi, wa 'ka wa dli 'bhiti. ³¹ ɔ ka 'yli yabhlo zɔ, ɔ 'ka nyime yabhlo ɔ -saa -bha, ɔ 'ka ɔ -gɔ 'plili, 'in ɔ

'ka dɔdɔvɔ -nyimaa -yɔgbɔ 'wɔbhu tɔkli. ɔ ka we nyima weee 'klɔslolu, ɔɔ nyimeɛ 'wɔbhubhue nya titlɔnya glaa.»

³² Da wa 'nua titlie lɔv 'wɔsɔ gbɔ, Pɔlv ŋweɛ, 'in -zakpa -bhlo yia ɔ gla palɔ, 'in tɔlvɔ nɛɛ: «'Yli -putu nya, 'bhie, -a 'ka -mi yukwli pɔlv, wee gbɔ -minu 'gbɔ.» ³³ 'In Pɔlv yia wa glaa 'bhɔ. ³⁴ Nyima -tɔlvɔ -wa ŋwnua -Lagɔgbɔ -yɔ, 'in -maa yia Pɔlv 'bi mni. Wa glaa Atɛni gbɔwɔbhunyaa lɔnyime yabhlo wa laa Denisɔ klɛa, 'ŋwnɔ yabhlo wa laa Damalisi, we -yɔ nyima tɔlvɔ, ma -wa.

18

Pɔlv mi Kolɛntigbe nukplɛ

¹ -Mɔv 'bɔv, Pɔlv 'bhɔa Atɛni, 'in ɔ yia Kolɛnti mni. ² Zuifu yabhlo wa laa Akilasi, wa gwalia Pɔvɔn -dɔdɔ -gɔ, 'in ɔ yia -mɔ ɔ yli, -zugba ɔ -yɔ ɔ 'ŋwnɔ Plisili ka Itali -dɔdɔ -gɔ 'bhɔ 'lululu. -We ka gbɔ -wa, nyimaa 'wɔlapilinyɔ 'kadɔ Klɔdɔ nɛɛ, Zuifu 'bhɔ Wlɔmɔgbe nukplɛ. 'In Pɔlv yia wa -gbɛ mni. ³ Nu, wa nɔvɔ -lubhoo 'yli -bhlo, *naabuduu 'naa wa lɔa, we 'gbɔ, ɔ yia wa -gbɛ ladila mni, -zugba wa nua lubhoo dɔbɔdɔ. ⁴ Sa *Nyapɛyli nɔnia -bhlo, 'sa Pɔlv bhɔa wɛli 'wɔ -Lagɔbudu zɔ, 'in ɔ gbaa, ɔ yia 'kli, ɔ 'ka Zuifu -yɔ Gleki lu.

⁵ Da Silasi -yɔ Timotee 'bhɔa Masedvani, Pɔlv yia bhla weee nya -Lagɔgbɔ gbada -tɔ, -zugba ɔ gba Zuifunya -yla, nu, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ. ⁶ 'In Zuifu yia Pɔlv -yɔwɔsɔlv, -zugba wa vɛli ɔ. 'In ɔ yia ɔ -bana 'wɔvu wa -gɔ*, ɔ nɛɛ wa -ylɛɛ: «A -ka mɔv, amiaa 'dɛɛ 'bɔv -wa, we 'ni na gbɔ. Nu, we 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ, -wa 'nia Zuifu, wa -gbɛ na yia mni.»

⁷ Pɔlv 'tlaa -Lagɔbudu zɔ, 'in nyime yabhlo wa laa Titiusɔ Zutusi ɔ bɔbɔa -Lagɔ, 'in ɔ ka -budu mia -Lagɔbudu kwesi, 'in ɔ yia -mɔɔ -gbɛ mni. ⁸ -Lagɔbuduu 'yugalinyɔ

* 18:6 Mɔ slolua nu, ɔ ka -mɔ ɔ sɔ -sa.

Klisipusi zva Nyumaa -Kanyo dli -gu, we -yo o zwaylinyuma. Kolenti -nyumaa -zlo -wa pulva Polvu weli yukwli, 'in -maa yi 'yaa -Lago dli -gu zo, 'in wa yia wa batizee.

⁹ Sabo yabhlo nya, Nyumaa -Kanyo 'tlaha Polv 'klu o 'yli 'wu, 'in o nee o -yla: «-In 'na nonu nyanu -ni, -in -tu gbada. -In 'na 'munu nwe -nu. ¹⁰ Nu, in -yo -mi 'so mi. Nyime yabhlogbo 'na 'ka -mi kwezi, 'in o 'na 'ka -mi -yla gbonyuu lenu. -We ka gbv -wa, gbe ni nukple, -wa mia na -nu nya wa -zu 'wu.» ¹¹ Polv li Kolenti -zu -bhlo 'cu gbelibhlo, -zugba o slolu -mo nyuma -Lagoweli.

¹² Bhla -we nya Wlomu -nyime Galidun pulu Akai 'wlu la, 'in Zuifunya yia Polv -yo gwe 'pa, 'in wa -yo o yia gbwobhu -zejila 'yu mni. ¹³ 'In wa nee: «Do nyime -moni, sa -amuaa tite 'nia gba, 'sa o gbaa nyuma bubo -Lago.»

¹⁴ Polv 'ka nwe gbaa yi, 'in Galidun nee Zuifu -yla: «We -ka nu, o nyime ka tite mni, 'in o yi gbv 'kadu -nyumo, -zugba in ka yaa dli lapali, 'in in ka amia Zuifu yukwli polv. ¹⁵ -We ka gbv -wa, weli klaa, 'ni klaa, we -yo amuaa 'dee tite -gu a mia kpelidada 'gbv, amuaa 'dee gbv mu. In 'ni 'yibha in 'ka sanee -sokpa gbwobhunyo -ze!» ¹⁶ 'In Galidun yia wa vu gbwobhu -zejila 'yu. ¹⁷ Toun, Zuifu weee kpaa -Lagobuduu 'yugalinyo Sositeni, 'in wa yia o bhitu -bha gbwobhu -zejila 'yu.

'In Galidun 'ni we 'yabhlogbo -gusa.

Polv bhitia Antiosv lv

¹⁸ Polv ka 'ya Kolenti -gwle kplokplo. 'Bhie, o yia -Lagobhelia weli 'pa, 'in o yia 'glo 'wu -gblaa, o yia Silii -dudu -gu mni, o -yo Plisili -yo Akilasi 'so. Da wa 'kaa 'glo 'wu -gbla, 'in o yia o 'nyi kpla Sankleegbe nukple. -We ka gbv -wa, o ka -Lago -yla bi. ¹⁹ Wa nynia Efezi, -bha Polv tia Plisili -yo

Akilasi. 'In o yia -Lagobudu zo mni, 'in o -yo Zuifu yia kpeli. ²⁰ 'In -maa nee o -yla, o -tu wa -gbe -slu, o 'ni we -yowunu. ²¹ O 'paa wa weli, 'in o nee wa -yla: «-Lago -ka nwnu, 'in na yia amuaa -gbe lu.» 'In o yia 'glo 'wu -gbla Efezi, o yia mni. ²² -Muv 'bigu, o nynia Sezalee, 'in o yia -Lagonyuma fusaa mni -Zeluzalemu.

'Bhie, o yia Antiosv mni. ²³ O lia -bha 'yli sanime Antiosv, 'bhie, o yia lumn. O 'plila -Galasii -yo Flizii -dudu -gu -bhlo -bhlo, -zugba o pa -Zezuu 'binonya weee 'kuayli.

Apolosu

²⁴ Zuifu -o wa gwalia Alezandli, wa laa Apolosu, yia Efezi yi. Gbagbanyo -zonu -wa, 'in o -yia -Lagosebhe 'nanuu. ²⁵ Nyumaa -Kanyo 'Yloogblu wa -slolua zlume o, -sleen dli weee nya o gbaa, 'in o slolua -Zezuu gbv kpeen kpeen. 'In Zaaan nyumaa batizee -gbv -bhlo o -yia. ²⁶ 'In Apolosu yia -Lagobvu gbagbie bhli dli telu nya, Zuifu -Lagobudu zo. Da Plisili -yo Akilasi pulva o yukwli, wa yia o 'wobhu, wa -yo o 'so yia wa 'dee -gbe mni. 'In wa yia o -Lago 'Yloogblu -slolu kpeen kpeen.

²⁷ -Muv 'bigu, Apolosu 'yibha o 'ka Akai mni. 'In -Lagobhelia yia o 'kuayli 'pa, 'in -maa yia wee dudu -muv -gu -Lagonyuma 'sebbe yoo 'pa nu, wa kpa o 'nanuu wa 'lakpa yu nya. Da o nynia -mo, -wa plaa -Lago, -Lago 'nani nya, 'in o yia wa 'wusa bhabha. ²⁸ O ka -Lagosebhe zeli Zuifu -yla, 'in o yia wa -slolu tiklu nu, -Zezu mi -Lago -Bhasanyo nya, 'in o 'ni Zuifu weli -yowunu, o yia wa lu -zejila 'wu.

19

Polvu -zakpa 'sonu mnua Efezi

¹ Bhla -we nya Apolosu mia Kolenti, 'in Polv yia -Aziii* -gogo -ka -duduv yali -gbe in 'plili, 'in o yia Efezi

* 19:1 'Mu wa laa -zeen «Asie Mineure» -tuauweli 'wu.

nyni. 'In ɔ yia -mɔ -Zezuu 'bunɔnya tɔlva yli. ² 'In ɔ yia wa layibhae: «Da a zva dli -Zezu -gu, Zuzu 'Pɔpa ka aɪn-gu kwilili?»

'In wa yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «-A 'nɪ-slo 'nɔ nu, Zuzu 'Pɔpa mɪ.»

³ 'In Pɔlv yia wa layibhae: «-Zugba, sa wa batizee aɪan?»

'In wa yia we 'bigɔpali: «Zaaan nyimɛ batizee batizee sɔlv wa batizea -aɪn.»

⁴ Pɔlv nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyɪma -wa ŋwnua wa dli 'bhitigbu, 'ma *Zaan batizea. 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyimɛ ɔ yia 'mɪ lɔv yia, a zɔ ɔ dli -gu, mɔ -wa -Zezu.» ⁵ Da waa Efezi -nyɪma 'nua wɛli -mɪnɪ, 'in wa yia wa 'dɛ wla, wa batizee wa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ nya. ⁶ Pɔlv palia wa sɔ -gu la, 'in Zuzu 'Pɔpa yia wa -gu kwilili. 'In wa yia wɛli -putunya gbaggie bhli, -zugba wa paa -Lagɔgbu -fali.

⁷ Wa 'dɛ weee mneni wa 'ka sa nyɪma kugbua lɛ 'sɔ ŋwɛɛ nyni.

⁸ -Mɔv 'bigɔ, Pɔlv plaa -Lagɔbudu zɔ, 'in ɔ yia -Lagɔgbu gbada -tu 'cɔ ta nukplɛ dli telɔ nya, -zugba ɔ gba -Lagɔ nyɪmaa 'wlulapɪgbu, 'in ɔ yɪ 'kli, -wa mia ɔ yukwli pulɔda ɔ 'ka wa lu. ⁹ 'In duun yia yukwli -yɔsumani, -maa 'nɪ -Lagɔgbu -yɔŋwnu, 'in wa yia -Zezuu 'Yloogbu gla palɪ -zejila 'wɔ. 'In Pɔlv yia wa -yɔ 'bhɔ, ɔ -yɔ -Zezuu 'bunɔnya yia mɪ, -zugba ɔ slolu wa -Lagɔgbu 'kɔmɔv, Tilanusu lakɔnɪ -budu zɔ. ¹⁰ 'Sa ɔ -tɔa nɔda -zɔ 'sɔ nukplɛ. 'In Zuifu -yɔ Glekɪ sɔ mia -Azii -dɔdɔ -gu, -maa yia Nyɪmaa -Kanyɔ gbɔ 'nɔ.

Sevaaa nukpasuyua

¹¹ 'In -Lagɔ yia gwɛdigbu 'kadɪ 'kadɪ lɛnɔ, Pɔlv sɔ nya. ¹² 'In 'klɔv -selɪ -mislo -yɔ 'naa -kibhenya bhli ɔ ku ŋwɛ, 'mɔ wa kwaa guzɔnya. 'In -maa gu yia -maa -yɔ 'bhɔ, zuzu 'nyii -we -dɪla wa 'wɔ la, 'in we yia wa 'wɔ 'tla.

¹³ Zuifu tɔlva -wa jɪlja 'gbe, zuzu 'nyii vuvue nya guzɔnya 'wɔ, -maa

yi 'yaa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ laylali, we vuvue nya. 'In wa nɛɛ zuzu 'nyii -yla: «-Zezu ka gbɔ Pɔlv gbɔ da, -a nɛɛ, ɔ 'ŋnɪ nya a 'tla wa 'wɔ!» ¹⁴ Zuifu -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ mɪ -bha, 'mɔ wa laa Sevaa. ɔ ka nukpasuyua gbesɔ, ma nɔ 'saa.

¹⁵ 'In zuzu 'nyuu yia we 'bigɔpali wa -yla: «In -yi -Zezu, 'in ɔ Pɔlv -mia, in -yi -mɔv. 'In amia naa, nyɔv amia -mia?»

¹⁶ Nyimɛ kaa zuzu 'nyuu 'wɔ, -mɔv yia wa -gubho. 'In ɔ yia we -slolu nu, ɔ 'tela, ɔ -zi wa. ɔ nua wa lɛ, 'in ɔ yia wa -bana yla, 'in wa -yɔ gwagwie yia ɔ -budu zɔ 'tla kpanɔ nya. ¹⁷ Zuifu -yɔ Glekɪ mia Efezi 'nua gbɔ -mɪnɪ, 'in nyanɔ yia wa 'wɔslo. 'In wa yia Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ŋnɪ 'ylimani. ¹⁸ Nyɪma -duun -wa ŋwnua -Lagɔgbu -yɔ, 'in wa yia wa gbɔnyuu gbɔa yi 'tɪtɛ nyɪma -zejila 'wɔ. ¹⁹ -Dlabhia -lɛnɔnya duun -yɔ wa 'sebheɛ -zlo yia yi, 'in wa yia we -sie nyɪma weee 'yu. Wa zɛliɪ we -vale we nyni 'gwɛzii 'wlu gbɔ ta 'wlu kugbua lɛ gbu†. ²⁰ 'Sa -Lagɔgbu mnenia la, 'in we yia -gɔwɔlaylimani, Jejitaɛɛ 'tɪtɛ slolue nya.

-Zlɛ 'kadɔ mɪ Efezi

²¹ Gbɔnya -mɪnɪ 'bigɔ, Pɔlv nɛɛ Masedvanɪ -yɔ Akai ɔ plɪliɪ ɔ 'ka -Zeluzalɛmɔ mɪ. ɔ nɛɛ: «-Mɔv 'bigɔ, in -ka -mɔ nyni, we mɪ nu, in mɪ 'ya *Wlɔmɔ 'yia.» ²² Timotee -yɔ Elasiɪ -wa -wa ɔ 'wɔsanya, 'in ɔ yia -maa sɔbbie tie Masedvanɪ, 'in ɔ 'dɛ yia -Azii -tu 'yɪ yasɔle nya.

²³ -Mɔv bhli, 'in gbɔ 'kadɔ yia bhli -Zezuu 'Yloogbu 'gbɔ. ²⁴ Nyimɛ yabhlo wa laa Demetliuɔ, 'gwɛzi nya ɔ bhlaa -lu yua -sɛsɛ. Nyɪmaa -lagɔ wa laa Atemisi† we -buduu 'wɔwɔlv -yua -sɛsɛ ɔ bhlaa. Mɔ -yɔ, ɔ -yɔ ɔ lubhonɔnya yia 'gwɛzi duun. ²⁵ 'Yɪ yabhlo nya, Demetliuɔ gbɛliɪ ɔ lubhonɔnya -yɔ -wa -yɔ ɔ kaa

† 19:19 'Yɪ gbɔ 'sɔ 'yɪ kugbuɔa lubhoo 'pɛnɪgwɛzi -wa. ‡ 19:24 'Nɔwɔlago -wa.

lubhoo 'yli -bhlo 'wlu, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Talean, amiaa 'dɛ -yi we 'ji nu, 'mɔ lubho nɔ -yɔ -a ylia -amianuɔ 'gwezi. ²⁶ -We mia 'plida, a yi we -yɔ, 'in a nɔ we. ɔ Pɔlv nɛɛ nu, -lagɔ -we nyima telia, we 'nɔ -lagɔ -zonɔnya. ɔ ka nyima duun 'wlu -nyumɔ. We 'nɔ -seli Efɛzi -bhlo, we -tɔ 'wɔ -sɛ, we 'ka -Azii -dɔdɔ weee -gɔ lamneni. ²⁷ -Mɔ mneni we 'ka -amiaa lubho -nyumɔ, 'in we 'ka Atemisi 'kaduɔ -budu -yɔ we 'nɔ lasa. 'In nyima 'na 'ka -sɛɛn we 'ylimani. 'In 'mɔ wa bubɔa -Azii -yɔ -dɔdɔ weee -gɔ.»

²⁸ Da nyima 'nɔa wee gbɔ -mɔni, wa 'paa 'cɛ, 'in wa yia 'wɔkpikpie bhli: «Efɛzi -nyimaa Atemisi 'ylia! » ²⁹ 'In 'gbe -kpabbie yia gbugblolu. 'In Masedvanɔ -nyima 'sɔ wa laa Gayusi -yɔ Alistaki, -wa -wa Pɔlv nɔnɔnya, 'in wa yia -maa kpa, 'in wa -yɔ wa 'sɔ yia -gblɔgblo 'wɔ mɔni gwagwie nya.

³⁰ Pɔlv 'yibha ɔ 'ka wa nyidi 'tla -zejila 'wɔ, 'in -Zezuu 'binɔnya nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na nɔnɔ we lɛ -nɔ. ³¹ -Aziii lubhonɔnya 'kadɔ -tɔlvɔ -wa mia Pɔlv 'talea nya, -maa yi 'yaa wee wɛli -bhlokpade ɔ yoo 'pa, nu, ɔ 'na 'sibhli wee -zejila 'wɔ la -nɔ.

³² -Mɔ bhla, nyima yiyli -gɔ, -zugba gbɔ bidi -bidi bidi wa nɔa lɛ. Nyima tɔlvɔ kpɔ 'wɔ wɛli yabhlo nya, 'in tɔlvɔ kpia 'wɔ 'ya wɛli -putu nya. 'In -we ka 'gbɔ wa yia 'wlugbeli, wa glaa -nyima duun 'nɔ we -yi. ³³ We bhla Zuifu yabhlo wa laa Alezandli mɔ -bha. 'In nyima tɔlvɔ yia we 'ji gba ɔ -yla, -zugba Zuifu tɔlvɔ sua ɔ, ɔ 'ka gba. 'In Alezandli yia sɔ 'wɔbhu, ɔ 'yibha ɔ 'ka waa nyumaa -zlo -yla gbɔ gba. ³⁴ Wa yibhelialɔ Zuifu nya, 'in wa 'dɛ weee yia 'wɔkpida -tɔ wɛli -bhlogbɔɔ nya 'lɛli 'sɔ nukpleɛ: «Efɛzi -nyimaa Atemisi 'ylia! Atemisi 'ylia!»

³⁵ 'In wee 'gbee fengblɛ yia nyima weee nwe 'munu. 'In ɔ nɛɛ: «Efɛzi -nyima, nyima weee -yi we 'ji nu,

Efɛzi -gbe -wa Atemisi bubɔ -budu 'kaduɔ -yɔ we telitelɛ -tukpa, -we 'bhɔa yalu nwekunyo. ³⁶ Nyime yabhlogbɔɔ 'nɔ mneni ɔ 'ka gbɔ -mɔni kpɛli. We 'gbɔ, a 'mu nwe, a 'na slolu gbɔ lv -nɔ. ³⁷ 'In nyima -wa a -laa -seli, wa 'nɔ we -budu zɔ -lu yabhlogbɔɔ yli, 'in wa 'nɔ -amiaa -Lagɔ vɛli. ³⁸ We -ka Demetlius -yɔ ɔ lubhonɔnya 'yibha wa 'ka nyime 'klamani, wa mɔni gbɔwɔbhunya 'yu, gbɔwɔbhu yli nya. Mɔ wa 'kaa nyime 'klamani -mɔ mia dɛ. ³⁹ We -ka nu, a ka 'ya gbɔ yabhlo, a 'ka we layibha, -a mneni -a 'ka -mɔv gba -a 'dɛ weee 'wlugbeliyli nya. ⁴⁰ -A fɛli -amiaa 'dɛ gbɔ 'nyɛa, 'in wa 'ka -aɔn gbɔ 'wludi, nu, -amia sɔlvɔ -amiaa 'wlulapɔnya -yɔ 'wɔ, gbɔ -we 'plia -zɛɛn daa 'gbɔ. Wee 'wlugbeli -mɔni 'nɔ 'ji tikli -ka, 'in gbɔ -we -a 'kaa gba, -mɔv 'nɔ -mɔ.»

⁴¹ Da ɔ fengblɛ gba 'saa, 'in ɔ nɛɛ nyima -yla, wa mɔni wa -budunweɛ.

20

*Pɔlv mɔni Masedvanɔ -yɔ *Glesi -dɔdɔ -gɔ*

¹ Da -zɛ bhia, -mɔv 'bigɔ, Pɔlv yia -Zezuu 'binɔnya 'wlugbeli. ɔ zɔa wa 'dɔ, 'bhie, ɔ yia wɛli 'pa, 'in ɔ yia Masedvanɔ mɔni. ² ɔ 'plia wee dɔdɔ -mɔni -gɔ, 'in ɔ yia -Lagɔnyima 'dɔ duun zɔ. -Mɔv 'bigɔ, ɔ yia *Glesi nyini, ³ 'in ɔ li -mɔ Glesi -dɔdɔ -gɔ 'cɔ ta. Da ɔ mia 'glɔ 'wɔ -gblada, ɔ 'ka Silii mɔni, 'in ɔ yia 'nɔ nu, Zuifu mɔ ɔ -yɔgbɔ zɔda, wa 'ka ɔ 'bha. Tɔn, ɔ yia ɔ 'dɛɛ dli zɔ lapɔpali nu, ɔ 'ka Masedvanɔ -dɔdɔ -gɔ lɔbhiti. ⁴ -Wa -yɔ Pɔlv mɔni, wa nɔni nɔ: Belee -nyime Pilusu 'yu Sopateɛ, Tesaloniki -nyima Alistaki -yɔ Sekandusi, Delibɔ -nyime Gayusi, 'in Timotee, we -yɔ 'ya -Azii -dɔdɔ -gɔ -nyima Tisiki -yɔ Tlofimu. ⁵ Nyima -manɔ -galia -aɔn 'yu, 'in wa yia -aɔn wɔ Tloasigbe nukple. ⁶ *Floo -we 'nɔa gɔɔ -yɔ -ka, we 'feti 'plia, 'in -amia yia Filipogbe nukple 'glɔ 'wɔ

-gbla. -A li 'nyu 'kluo 'yli gbu, 'in -a yia wa -gbɛ nyny Tloasi, -a li -mo lokawlu -bhlo.

Pɔlv mɪ Tloasi

⁷ Samidii jibheza, -a gbelia 'wlu, -a 'ka 'floo ladiɗli dabɔɗu, 'in Pɔlv yia gbu -gbagbie bhli -Lagonyima -yla. 'In zli -ka zli mɪa ɔ yiaa 'gbu, 'in ɔ yia gbada -tu tiklu, 'in zli -gu yia bɛ. ⁸ -Buduu yu mɪa yali, -we zo -a gbelia 'wlu, 'napɛɛ -zlo mɪ -mo -nyumada. ⁹ Nyimesloyu wa laa Etikɪ -dia finetli nwe -gu la. Pɔlv ka gbagbie latlomanu 'gbu, Etikɪ yia 'ylaa nwa. ɔ zilia 'ylaa 'wu, 'in ɔ yia 'tazi tanu finetli 'yli 'bhu, 'in ɔ yia bhli. Wa 'ka ɔ 'wobhu, -zugba ɔ ka tli. ¹⁰ Pɔlv 'sibhlia la, ɔ kwlia ɔ -gu 'wu, 'in ɔ yia ɔ 'wobhu, ɔ nɛɛ: «Amiaa dli 'na sumanu -ni, ɔ -ga 'yliyo!» ¹¹ -Muu 'bigu, Pɔlv -gblaa 'tazi 'wlu, ɔ didlia 'floo la, 'in ɔ yia we li. ɔ gba 'yaa kplokpo, zli dolua 'wola, 'in ɔ yia mni. ¹² 'In wa -yo ɔ nyimesloyu yia mni, -zugba ɔ -ga 'yliyo, we yia wa 'dɛ weee dli lapali.

Pɔlv 'bhwa Tloasi, 'in ɔ yia Milee mni

¹³ -A -gaa 'yu, -a yia 'glv 'wu -gbla, 'in -a yia Asɔsu mni. -Mo -a 'kaa Pɔlv 'wobhu, -we ka gbu -wa, ɔ nɛɛ ɔ 'ka -mo mni bhu -gu. ¹⁴ Pɔlv ylia -ain Asɔsu, 'in -a yia ɔ 'wobhu 'glv 'wu, 'in -a -yo ɔ 'sɔ yia Mitilɛni mni. ¹⁵ -Bha -a -gblaa 'glv 'wu, 'in -a yia lobhiti gumonyu -gu. -Muu zli zlia, 'in -a yia Kio 'klu nyny. -Muu 'bigu zli zli 'yaa, 'in -a yia Samɔsu nyny, -muu 'bigu zli zlia, 'in -a yia Milee nyny. ¹⁶ Nu, Pɔlv nɛɛ, Efɛzi ɔ plilia, ɔ 'nɪa -bha 'yigbea yi, ɔ yi bhla lanyumɔnu -Azii -dɔɗu -gu. ɔ 'yibha ɔ 'ka *Pantikɔtu 'yli nya -Zeluzalem -mɪ, sao sa we -ka -mɪ. We 'gbu, ɔ yia kwɛlapulo.

Pɔlv 'paa Efɛzu leglizɪ nyima kpasɪ wɛli

¹⁷ Pɔlv mɪ Milee, 'in ɔ yia nyima Efɛzi tie nu, wa 'ka *leglizɪ nyima kpasɪ laa mni. ¹⁸ Da wa nynia Pɔlv kwesi, ɔ nɛɛ wa -ylae: «Na tianu

nynia -Azii -dɔɗu -gu, sa in -yo ain 'sɔ -dia la, amiaa 'dɛ -yi we. ¹⁹ In ka Nyimaa -Kanyo lubho nu na 'dɛɛ 'wotitɛ nya 'kienyi, siasie -yo 'muo nya 'yliya 'wu, na -yɔgbu Zuifu zɔaa 'gbu. ²⁰ Amiaa 'dɛ -yi we 'ji nu, in 'ni gbu yabhlogbɔɔ ain -yo zizeli. -We weee 'kaa ain 'wusa, in ka we ain -yla gba, 'in in ka we ain -slolu -zejila 'wu we -yo amiaa -budu zo. ²¹ In ka Zuifu -yo -wa 'nɪa Zuifu la, wa 'ka wa dli 'bhiti -Lago 'yu, 'in wa 'ka -amiaa -Kanyo -Zezu dli -gu zo.

²² «'In -slɛɛn, -Zeluzalemɔ na mɪa. -Lago Zuzu gbaa, in nu 'sa -gla nya. -We 'kaa -mo 'mɪ yli, in 'ni we -yi. ²³ Nu, -we ka 'ji in -yia -bhlogbɔɔ, 'gbe -bhlo -bhlo 'wu, Zuzu 'Pɔpa ka 'mɪ 'tɔlv nu, -kaslv -yo siasie mɪ 'mɪ wɔda. ²⁴ In 'ka thoo, in 'ka 'pɔoo, -muu 'ni 'mɪ dli gbu yabhlogbɔɔ. -We -wa 'mɪ dli gbu, mu -wa nu, lubho -we Nyimaa -Kanyo -Zezu tia 'mɪ -yo, in nu we, in 'ka we bhɪa. Wee lubho mɪa, -Lago 'nanu gbuzɔnu gbuu gbagbie -wa.

²⁵ «In ka -Lago nyimaa 'wlu -lapilɪgbu gbagbie nya ain glaa 'plili. 'In -slɛɛn, in -yi we 'ji nu, amiaa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'maslɛɛn na 'klu 'yi. ²⁶ We 'gbu, in nɛɛ ain -yla -zɛɛn ɛ: amiaa 'yabhlo -ka mɔɔ, we 'ni na 'wlu -gbu. ²⁷ Nu, in ka -Lago dɔmagbu weee ain -yla gba. In 'ni we 'yabhlogbɔɔ ain -yo zizeli. ²⁸ A zo amiaa 'dɛ 'yliyo, 'in a zo leglizɪ weee 'yliyo. Wa 'wlv sa bhlabhlenya, -wa Zuzu 'Pɔpa 'nye ain yoo, a 'ka wa 'yliyo zunya -zɛ. -Lago ka wa 'wɔziti ɔ 'Yuu 'pɔɔn nya, wa 'ka ɔ -nu -zɛ. ²⁹ Na mɪnmɛɛ 'bigu, gɔbhɛɛ -bho -nyuma yia ain glaa plaa, 'in wa 'ka we bhlabhlenya gbonyuu -yla lɛnu. ³⁰ 'In 'dɛbhie ain nyidi, nyima -tɔlv yia yotobhwa, 'in -Zezuu 'binɔnya 'ka wa 'bihholu. ³¹ A -tu 'yliyo gada, 'in a ligbe we nu, in ka ain 'dizɔda -tu zlokpɛ -yo jibheza, -zu ta 'wu, 'muo nya 'yli.

³² «'In -slɛɛn, -Lago -yo ɔ 'nanɪwɛli

kwɛɛ na zua ain. 'In ɔ ka we se, ɔ 'ka ain 'yilimanɔ dɔɔzɔve 'wɔ, 'in 'bɪ -we ɔ zua la, -wa weee mia ɔ -nɔ nya -yla, ɔ 'ka we ain 'nye. ³³ Na dɔɔ 'nɪ nyumɛ yabhlogbɔɔɔ 'gwɛzi, ɔ -can -yɔ ɔ 'naanya 'wɔnyɪ. ³⁴ Amɪaa 'dɛ -yɪ we 'jɪ nɪ, -li -we ka 'tɔ mia in -yɔ na nɔnɔnya -yɔ, na 'dɛɛ sɔɔ lubho nya na yia we. ³⁵ Sa a 'kaa lubho nɔ, 'in a 'ka bobabhanya 'wɔyɪ, in ka we ain -slolu. 'In -a 'ka wɛɪ -we Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'dɛ gbaa ligbe: 'Nyumɛ -lu -nyenyɛ ka 'mɔna, we -zi -lu 'yɪyɛ nyumɛ kwɛɛ. »

³⁶ Pɔɔɔ bɪa gbagbɛ, -mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ -yɔ wa 'dɛ weee 'sibhɪa 'kukolu, 'in wa yia -Lagɔ bhubhoe. ³⁷ Wa 'dɛ weee bɪa wie, wa gbɛɪa Pɔɔɔ, 'in wa yia ɔ wɛɪ 'pa. ³⁸ 'In wa -gɔ yia 'wɔtɔ -kɔɔn, -we ka gbɔ -wa, ɔ nɛɛ wa -yla wa -putu 'na 'ka 'masɛɛn ɔ 'klɔ 'yɪ. Wa kwaa ɔ yoo, 'in wa yia ɔ 'glɔ -yɔ -nyneni -kpɔ.

21

Pɔɔɔ mɪa -Zeluzalɛmɔ

¹ -A 'bɪa Efɛzu -Lagɔnyɪa kpasu -gbɛ, -a -gbɪaa 'glɔ 'wɔ, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔɔ wa laa Kɔsɔ -gɔ mɪ tɪklɪ. -Mɔɔ zɪ zɪa, -a nɪnɪa Wɔɔɔ, 'bɪe, -a yia Patalaa mɪ. ² 'Glɔ yabhlo mɪa Fenisi dɔɔɔ -gɔ mɪdɪa, -mɔ -a yɪa we. Tɔɔn, -a -gbɪa we 'wɔ, 'in -a yia mɪ. ³ -A nɪnɪa gumunyuu nyɪdɪ, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔɔ wa laa Sɪplɔ -yɔyɪ kɔɛsɔɔ. -A mɪa Sɪlii -dɔɔɔ -gɔ -gbɛin, 'in -a yia Tɪlɪgbɛ nɔkplɛ lasibhɪ, -bɪa 'glɔ 'kaa we nɔkplɛ -gbɪa weee lasibhɪ. ⁴ -Mɔ Tɪlɪ -a yɪa -Zezuu 'bɪnɔnya, 'in -a yia wa -gbɛ -tɔ lɔkɔwɪ -bhlo. Gbɔ -we 'kaa Pɔɔɔ yɪ, -Lagɔɔ Zuzu gbɪa we wa -yla, 'in wa nɛɛ ɔ -yla, ɔ 'na mɪnɪ -Zeluzalɛmɔ -nɪ. ⁵ Da weee lɔkɔwɪ -bhlo bɪa, 'in -a yia 'yoo 'wɔbɪ, wa 'dɛ weee yia -ain yoo kwa. Wa -yɔ wa 'ɲwɪ -yɔ wa 'yua, 'in -a yia 'gbɛ nɔkplɛ 'tɪa, 'bɪe, -a yia 'kukolu 'sibhɪ gumunyuu -gɔgɔ -gɔ, 'in -a

yia -Lagɔ bhubhoe. ⁶ -Mɔɔ 'bɪgɔ, -a 'pɔpɪa wɛɪ, 'bɪe, -amɪa -gbɪaa 'glɔ 'wɔ, 'in -Zezuu 'bɪnɔnya yia -budunwɛɛ lɔbhɪ.

⁷ -A 'bɪa Tɪlɪgbɛ 'wɔ 'glɔ nya, 'in -a yia Pɔtɔlɛmɪsɪ -amɪa nɔnɔve 'wlubɪa. -A -saa wee 'gbɛ nɔkplɛɛ -Lagɔbhɪa fɔ, 'in -a yia 'yɪ -bhlo lɪ wa nya.

⁸ -Mɔɔ 'bɪgɔ zɪ zɪa, -a 'bɪtɪa lɔ, 'in -a yia Sezalee nɪnɪ. -Bɪa -a plaa -Lagɔɔ gbɔgbanyɔ Filipɔɔ -budu zɔ, 'in -a yia ɔ -gbɛ ladɪ. Nɪ, ɔɔ Filipɔ mɪ nyɪa gbɛsɔ -wa -a -saa zɪmɛ -bɪa -Zeluzalɛmɔ, wa lɔnyumɛ yabhlo nya. ⁹ ɔ ka 'ɲwɪnyua -mɔna, 'yɛslɔɲwɪ nya, wa 'nɪ yɪ -mɪ. -Lagɔgbɔɔ -falɪ wa paa.

¹⁰ -A ka -bɪa 'yɪ duun lɪ, 'bɪe, -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ yabhlo 'bɪa Zudee, wa laa Agabɪsɪ, 'in ɔ yia -bɪa yɪ. ¹¹ ɔ yia -ain 'yɪa, ɔ 'bɪa Pɔɔɔ -jɪaa 'wɔ, ɔ gbɔan ɔ 'dɛɛ bɪ 'sɔ -yɔ sɔ 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ: «Wɛɪ Zuzu 'Pɔpɪa gbɪa, mɔ nɪ: 'Nyumɛ ka -jɪaa mɪa da, sa in gbɔan da na 'dɛ, 'sa Zuɪfɔ yia ɔ gbɔan -Zeluzalɛmɔ. 'In wa 'ka ɔ nyɪa -wa 'nɪa Zuɪfɔ yoo 'nyɛ. »

¹² Da -a 'nɔa gbɔ -mɪnɪ, 'in -amɪa 'dɛ -yɔ Sezalee -Lagɔbhɪa yia Pɔɔɔ bhubhoe, nɪ, ɔ 'na mɪnɪ -Zeluzalɛmɔ -nɪ. ¹³ 'In Pɔɔɔ yia we 'bɪgɔpɪaɛ: «Lɛɛ ka 'gbɔ a wɪ, 'in a sumɪnɪ na dɪa? Wa 'ka 'mɪ gbɔan -Zeluzalɛmɔɔɔ, wa 'ka 'mɪ 'bɪa 'dɛbɪe -gbɔɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲnɪ 'gbɔɔɔ, in mɪ 'cɪn lam -nazɪda.»

¹⁴ Nɪ, ɔ 'nɪ -amɪa wɛɪ 'wɔɲwɪnɪda -mɪ 'gbɔ, -a yia ɔ bhubhoe 'yɪ -tɪdɛ. 'In -a nɛɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔɔ dɔmagbɔ nɔ lɛ!»

¹⁵ -A lɪa 'yɪ sanumɛ we da, 'in -a yia -amɪa 'gbanya -mɔzɔ, -a yia -Zeluzalɛmɔ mɪ. ¹⁶ -Zezuu 'bɪnɔnya tɔɔa mɪa Sezalee, -maa yia -ain yoo kwa. 'In wa yia -ain Sɪplɔ -nyumɛ yabhlo, -ɔ 'kaa -ain -gɔda 'nyɛ, -ɔ wa laa Mnasɔɔɔn -budunwɛɛ kwa. -Zezuu 'bɪnɔnya -wa, we 'bɪ ka 'wɔgwɛɛ.

Polv -yɔ -Lagɔnyɪma kpasɪ gbelia 'wlu -Zeluzalɛmɔ

17 Da -a nɪnɪa -Zeluzalɛmɔ, -Lagɔbhelia yia -amɪaa 'lakpasu kpa 'mɔna nya. 18-Mɔɔ 'bɪgɔ zɪ zɪa, Pɔlv -yɔ -aɪn 'sɔ yia *Zakee -gbɛ mɪnɪ. -Mɔ leglɪzɪ nyɪma kpasɪ weee gbelia 'wlu. 19 Pɔlv -saa wa fɔ, 'bhie, -we weee -Lagɔ nɔa lɛ nyɪma 'nɪa Zuɪfɔv -gbɛ, 'in ɔ yia we 'dɪ -sa wa -yla kpɛɛn kpɛɛn.

20 Da wa 'dɛ weee 'nɔa wɛlɪ -mɪnɪ, 'in wa yia -Lagɔɔ 'ɲɪn -mɪnɪnɪ. 'In wa nɛɛ Pɔlv -ylɛ: «Bheli -in -tali, Zuɪfɔv 'wlu sanɪmɛ ka -Zezu dɪ -gɔ zɔ, 'in wa mɪa Moizɪ tite -yɔlanɛda. 21-We wa mɪa gbada wa -yla -na daa mɔ nɪ: Zuɪfɔ -wa mɪa 'lakpanya glaa, -in nɛɛ wa -yla wa palɪ Moizɪ tite -blɪgɔ, wa 'na 'palɪ wa 'yua knɪ 'wɔ -nɪ, 'in wa 'bhɔ -Zuɪfɔv lɛnɔgbɔ 'cɪn 'bɪ. 22 Sa -a 'ka we nɔa? 'Nɔa wa yia we -kpɔ, nɪ, -in ka yɪ. 23 We 'gbɔ, -we -a yia da -mɪ -yla gbɔa, -in nɔ we lɛ. Nɔkpasia -mɔnɔ -wa bia -Lagɔ -yla mɪ -aɪn glaa -seli. 24 -In -yɔ wa mɪnɪ, -in -yɔ wa 'ka wa -yɔwɔlɔgbɔ lɛnɔ, -in plɔlv wa 'wlu, 'in wa 'ka wa 'nyɪ -sa. -In -ka 'sa nɔ, 'in nyɪma weee yɪbhelia we 'jɪ nɪ, -we wa gbɔa -na daa, we 'nɪ gbɔzɔnɔ. 'In wa 'ka we -yɔyɪ, nɪ, Moizɪ tite -mɪ -na zɔ 'ya 'nɔnɔwɛ. 25 We -ka nyɪma -wa 'nɪa Zuɪfɔ, -wa zɔa -Zezu dɪ -gɔ, gbɔ -we ka wɛlɪ -a bhɪa, -a ka we cɛlɪ, 'in -a yia we wa yoo 'pa: «A 'na lɪlɪ -zɪla -bɔbɔnɔmɛ -nɪ, we ka pɔɪn. Nɪmɛɛ 'pɔɪn -tɔkpa -yɔ nɪmɛ -we 'pɔɪn 'nɪa 'wɔtla, a 'na lɪlɪ we -nɪ. 'In a 'na nɔnɔ mɔtɔnɔgbɔ lɛ -nɪ.» »

26 -Mɔv zɪ zɪa, tɔɔn, Pɔlv -yɔ waa nyɪma -mɔnɔ yia mɪnɪ. 'In ɔ -yɔ wa yia -yɔwɔlɔgbɔ lɛnɔ dabɔdɔ. -Mɔv 'bɪgɔ, 'in ɔ mɪnɪa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in 'ylɪ -we nya wee -yɔwɔlɔgbɔ 'kaa bhɪa, ɔ yia we gba. We jɪ -wa nɪ, bhɪa -we nya wa 'kaa wa -zɪla bɔbɔ -bhɔ -bhɔ.

Polv wa kpaɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ

27 Wee -yɔwɔlv ylɪ gbesɔ 'ka bhɪa mɪnɪ, 'in -Azɪɪ -dɔdɔ -gɔv Zuɪfɔ yia Pɔlv -yɔyɪ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ. Tɔɔn, wa 'paa nyɪma -zɔo dɪ yalɪ, 'in wa yia ɔ kpa, 'wɔkpɪkpɪɛ nyɛ: 28 «Izɪɛlɪ nyɪma, a bɛ -aɪn -yɔ! Nyɪmɛ ɔ mɪa da, da weee -yɔ nyɪma weee ɔ slɔlua gbɔ -we -wa Izɪɛlɪnyɪma klɛa, we -yɔ Moizɪ tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadɔv -yɔ -tɔ. 'In -slɛɛn, nyɪma -wa 'nɪa Zuɪfɔ, ɔ ka wa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ -la, sanɛɛ 'sa ɔ plalɪa wee -mɔwɔlv da pɔɪn -lɛlɛ!»

29 -We ka 'gbɔ, wa yia 'sa nɔ, wa ka Efɛziyɪ Tɔfɪmɔ 'yɪ Pɔlv nya -Zeluzalɛmɔgbɛ nɔkpɛɛ. Nɪ, wamɪa dɪ, Pɔlv -yɔ ɔ 'sɔ ka -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ pla.

30 'In wee 'gbee nɔkpɛɛ -nyɪma weee gbɔgbɔlɔlua, 'in wa -yɔ -gwagwɛ yia da weee 'bhɔ. 'In wa yia Pɔlv kpa, wa -yɔ ɔ lagbɪzelɪɛ yia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ 'tɪa, 'in wa yia -bhɪa klɛ, -bhɪa -bhɔlɔkpɛɛ. 31 Zuɪfɔ mɪ 'klɪ 'yɪda, wa 'ka Pɔlv 'bhɪa, 'in nyɪma yia wɛlɪ Wɔmɔv 'slɔjaa -zɔo -kanyɔ 'kadɔ kwa, nɪ, -Zeluzalɛmɔ -nyɪma weee ka gbɔgbɔlɔ. 32 -Bhɪa -bhɔlɔkpɛɛ, ɔ 'bhɪa 'slɔja -yɔ 'slɔjaa glɔ gbɔv 'yugalɪnya 'wɔ, 'in ɔ -yɔ -gwagwɛ yia nyɪmaa -zɔo gbɛgbɛɪn mɪnɪ. Da wa 'yɪa ɔ -yɔ 'slɔja 'sɔ -yɔ, 'in wa yia Pɔlv bhɪtɪɛ 'yɪtɪde. 33 ɔ 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ bɛa Pɔlv -yɔ, ɔ kpaa ɔ, 'in ɔ nɛɛ, wa gbɔv ɔ nɛtɛllukpɛ 'sɔ nya. 'Bhɪe, ɔ yia wa layɪbhɛ: «Nyɔ nyɪmɛ -mɔnɪ -mɪa? Lɛɛ -lu ɔ nɔ lɛa?» 34 'In nyɪmaa -zɔo glaa, -zakpa -bhɔ kpɪ 'wɔ -maa 'dɛɛ sa, 'in tɔlvɔ kpɪa 'wɔ, wɛlɪ -putu nya. Nɪ, 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ 'nɪ mɛnɪ ɔ 'ka wɛlɪ yabhɔgbɔɔ 'wɔlanɔ, wee -zɛ duun glaa. 'In ɔ nɛɛ, wa -yɔ Pɔlv 'sɔ mɪnɪ 'slɔjaa -budu 'kadɔ zɔ. 35 Da Pɔlv -yɔ wa nɪnɪa wee -buduu sɪkalɪɛ kwɛsɪ, 'in 'slɔja yia ɔ 'wɔbhɪ nyɪma 'wlu yalɪ, nyɪmaa -zɔo glaa, 'cɛ 'kadɔ wa mɪa 'padaa 'gbɔ. 36 Nɪ, nyɪma weee mɪ ɔ 'bɪ, 'wɔkpɪkpɪɛ nya: «A 'bhɪa ɔ!»

Pɔlv gbaa ɔ 'dɛɛ-gvɔgbv

³⁷ Bhla -we nya wa -yɔ Pɔlv 'kaa 'slɔjaa -budu 'kadu zɔ pla, ɔ nɛɛ 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu -ylae: «In mneni in 'ka -mɪ -yla wɛlɪ yabhlo gbaa?»

'In -mɔɔ yia we 'bɪɔpali ɔ -ylae: «'In, aya! Glɛkɪwɛlɪ -na gbaa? ³⁸ Ezipɔtɔyɔ -ɔ 'bhua nyɪmaa dli 'wɔ, nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -yɔ, we 'bɪ 'nɪ -sɔ 'wɔgwɛ, 'in ɔ -yɔ 'bɪnɔnya 'wlu glɔ -bhlo (4.000) yia da bɛblɛɛ ladɪlɪa mɪ, we 'nɪ -mɪ?»

³⁹ Pɔlv yia we 'bɪɔpali: «Zuifu in -mɪa, Talɪsɪgbe nɔkpɛ, Silisi -dɔdɔ -gv. Gbe ka 'ɲɪ mɪa mɪɪda, we nɔkpɪa -nyɪmɛ in -mɪa. -Mɪ na bhuhoea, -in 'nyɛ 'mɪ 'yoo, in 'ka nyɪma -yla gbɔ gba.»

⁴⁰ 'Slɔjaa -kanyɔ 'kadu yia ɔ 'yoo 'nyɛ. Pɔlv 'yɪlgbea sɪkalie 'wlu, 'in ɔ yia sɔ 'pa nyɪma -yla, nɪ, wa 'mu ɲwɛ. Da wa 'dɛ weɛɛ 'mua ɲwɛ blenyii, 'in Pɔlv yia wa -yla gbɔ gba zuɪfɔwɛlɪ 'wɔ:

22

¹ «Na bhelia -yɔ na didea, a pɔ yukwli, na 'dɛɛ gbɔ 'wɔsawɛlɪ na yia -slɛɛn da aɪn -yla gbaa.»

² Da Pɔlv mɪa gbada wa -yla, wa 'nɔa we zuɪfɔwɛlɪ 'wɔ, 'in wa yia ɲwɛ 'mu blenyii.

Tɔɔn, 'in Pɔlv nɛɛ: ³ «Zuifu in -mɪa, Talɪsɪgbe 'wɔ wa gwalia 'mɪ, Silisi -dɔdɔ -gv. 'In -seli wa zɔa 'mɪ -Zeluzalɛmɔ. Gamaliɛlɪ -wa na -slɔlɔnyɔ, mɔ -slɔlɔa 'mɪ -amɪaa dɔkpasɪ tite kpɛɛn kpɛɛn. -Lagɔɔ gbɔ mɪ 'ya -amɪ dli 'kadu, a 'dɛ weɛɛ 'bhisa -zɛɛn. ⁴ Nyɪma -wa mɪa -Zezuu 'Yloogblɔ -gv, in ka wa 'kɪyɛ 'wɔpali, in ka wa 'bha. 'In in yia wa 'llukpe pali, we yɪ nɔkpasɪa -zɛɔɔ, we yɪ 'ɲwɪ -zɛɔɔ, -zugba na pa wa -kasɔ 'wɔ. ⁵ *-Lagɔɔbɔɔnyaa -kanyɔ 'kadu -yɔ Zuifu nyɪma kpasɪ weɛɛ mneni wa 'ka gba, nɪ, gbɔzɔnɔ na gbaa. Wa ka 'mɪ 'sɛbhɛnya yoo 'nyɛ, na bhelia Zuifu mɪa -Damasɪgbe nɔkpɛɛ 'gbɔ. 'In in yia weɛɛ 'gbe

nɔkpɛ mɪ, waa -Lagɔnyɪma mɪa -mɔ, in 'ka wa 'llukpe 'pali, in 'ka wa -mɔ -Zeluzalɛmɔ kwa, 'in wa 'ka wa -kasɔ 'wɔpa.

Pɔlv gbaa ɔ -Lagɔplagbɔ

(Lngb 9.1-19, 26.12-18)

⁶ «'In, in mɪ 'yloogblɔ, in 'ka -Damasɪgbe -yɔ cɪpaa yɪ, 'yɔgbagbɔ yɔ nya tɔɔn, san 'kadu yabhlo 'bhɔa yali, 'in we yia 'mɪ gbeli. ⁷ In bhelia dɔdɔ, 'in in yia wɛlɪ yabhlo 'nɔ, we nɛɛ 'mɪ -ylae: «Sɔlv, Sɔlv, lɛɛ ka 'gbɔ -na pali 'mɪ 'kɪyɛ 'wɔa?»

⁸ «'In in yia layɪbhaɛ: «Na -Kanyɔ, nyɔɔ -in -mɪa?»

«'In weɛɛ wɛlɪ yia we 'bɪɔpali: «-Amɪ Nazalɛtɪyɔ -Zezu, -in mɪa 'kɪyɛ 'wɔpalɪda, -amɪ -wa.» ⁹ Na nɔnɔnya ka weɛɛ san -yɔyɪ, 'in ɔ mɪa 'mɪ -yla gbɔ gbada, wa'a 'nɔ -mɔɔ wɛlɪ.

¹⁰ «Tɔɔn, in yia layɪbhaɛ: «Na -Kanyɔ, sa in 'ka nɔa?»

«'In Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɪ -ylae: «-In -sɔ 'wɔ, -in mɪnɪ -Damasɪgbe nɔkpɛ, 'in -we weɛɛ -Lagɔ gbaa, -in nɔ lɛ, -mɔ wa yia -mɪ -yla we gbaa.» ¹¹ In ka 'lɔ weɛɛ saan 'tɪtɛ -mɪnɪ 'gbɔ, na nɔnɔnya kpaa na sɔ la, 'in wa yia 'mɪ -Damasɪ kwa.

¹² «-Mɔ -Damasɪ, nyɪmɛ yabhlo mɪ -bha, 'mɔ wa laa Ananiasɪ. Nyɪmɛ ɔ zɔa -bha -Lagɔ, 'mɔ ɔ -mɪa, 'in ɔ zɔa Moizɪ tɪtɛ 'nɔɲwɛ. -Damasɪgbee Zuifu weɛɛ gbaa gbɔzɔnɔ gbɔ ɔ daa. ¹³ Ananiasɪ yia na -gbɛ, ɔ 'yɪlgbea 'mɪ kwesi, 'in ɔ nɛɛ 'mɪ -ylae: «Sɔlv, na bheli, -na 'yɪ -blo! -Bha -bhlokpade, na 'yɪ -bloa, 'in in yia ɔ -yɔyɪ vaa.

¹⁴ «'In ɔ yia we -gɔdɪ 'mɪ -ylae: «-Amɪaa dɔkpasɪ -Lagɔ ka -bha -mɪ -sa 'cɪn, -in 'ka ɔ dɔmagbɔ yɪbheli, 'in ɔ -wa Nyɪmɛ Tɪkɪlɪ, -in 'ka ɔ -yɔyɪ, -in 'ka ɔ 'dɛɛ wɛlɪ 'nɔ. ¹⁵ Nɪ, ɔ gbɔdayɪnyɔ -na yia -zɛa. 'In -we -in 'yia -yɔ, 'in -in 'nɔa, -in 'ka we gba dɔdɔgbɔ -nyɪma weɛɛ -yla. ¹⁶ 'In -slɛɛn, lɛɛ ka 'gbɔ -na wɔa? -In -sɔ 'wɔ, -in yɪ, -in la Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ɲɪnɪ,

wa 'ka -mɪ batizee, -Lagɔ 'ka -mɪ -yɔwɔlɔ, -na gbɔnyii 'ka -mɪ kwɛyli 'bhu.»

Pɔlv gbaa sa -Lagɔ tiea ɔ, nyɪma 'nua Zuifv, wa -gbɛɛ gbv

17 «-Muv 'bigv, in yia lɔbhiti -Zeluzalemv. 'Yli yabhlo nya, in mɪ -Lagɔ bhuhhoeda -Lagɔbudu 'kadu zɔ, 'in Nyɪmaa -Kanyɔ yia 'mɪ 'klɔtlɔlɔ na 'yli 'wɔ. 18 'In, in 'yia Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔ, 'in ɔ nɛɛ 'mɪ -ylɛ: «-In 'pulo kwɛ la, -in 'bhu -Zeluzalemv slɔ! Nu, na gbv -na yia gbaa, -mɔ -nyɪma 'na 'ka we -yɔɲwɔnu.»

19 «In yia we 'bigɔpalɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, wa 'dɛ -yi we 'ji nu, in ka -Lagɔbudunya zɔ 'plɪlɪ, 'in nyɪma -wa ɲwɔnua -na gbv -yɔ, -zugba na pa wa -kaslɔ 'wɔ, 'in na selɪ wa. 20 'In da wa 'kaa -na gbɔdayinyɔ Etienɪ 'bha, -amɪ mɪ 'ya -bha. -Wa mɪa ɔ 'bhada, in ka wa ɲwɔnunu, 'in in yia wa -bananya 'yliyɔzɔ.»

21 «In Nyɪmaa -Kanyɔ nɛɛ 'mɪ -ylɛ: «-In mɪnɪ, nu, tiea na yia -mɪ 'pɪpɪ, nyɪma -wa 'nɪa Zuifv gbɛgbɛɪn!» »

Pɔlv nɛɛ Wlɔmvɔv 'slɔjaa -kanyɔ -yia nu, Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ ɔ -mɪa.

22 Nyɪmaa -zɔlɔ pulɔa Pɔlv yukwɪ tikli, tɔɔn, ɔ yia wɛɪnya -mɪnu gbagbɛ bhia. 'In wa yia 'wɔkpɪkpɛ bhɪɛ: «A -sa nyɪmɛ nɪ la! A 'bha ɔ! ɔ 'nɪ we 'klɔ -ka, ɔ 'ka 'yliyɔgada -tɔ, dɔdɔ nɪ -gɔ!» 23 Wa 'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛɛ, wa vitelia wa -bananya, 'in wa yia bla yalɪ 'mɪnɪ. 24 Wlɔmvɔv 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu nɛɛ, wa 'pa Pɔlv 'slɔjaa -budu 'kadu zɔ. Wa 'ka ɔ selɪ, 'in gbv -we ka 'gbv nyɪmaa -zɔlɔ mɪa sa ɔ 'wluo 'kpɪlɪda, ɔ 'ka we gba, 'in -mɔɔ 'ka we 'nɔ. 25 'In da wa gbɔan Pɔlv wa 'ka ɔ selɪa yi, tɔɔn, 'slɔjaa glɔ gbuv 'yugalɪnyɔ mɪa -bha, Pɔlv yia ɔ layɪbha 'lee: «We se mɪ aɪn -yla, a 'ka *Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ selɪ, -zugba a 'nɪ -slɔ ɔ -yɔgbv 'wɔbhuv?»

26 Da ɔɔ 'slɔjayu 'nɔa wɛɪ -mɪnɪ, 'in ɔ yia 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu wɛɪ kwa,

ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «Lɛɛ -lu -na yi yaa dɛ lɛnɔa? ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ, Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ -wa!»

27 'Slɔjaa -kanyɔ 'kadu yia Pɔlv 'yia, ɔ bɛa ɔ -yɔ. ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Gba gbɔzɔnɔ, Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ -in -mɪa 'pɪɛɪn yi?»

Pɔlv yia we 'bigɔpalɛ: «In, 'mɔ in -mɪa.»

28 'In 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu nɛɛ: «'Gwɛzi 'kadu in plɔlɔa 'bhie, in yia Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ -zɛ.»

'In Pɔlv yia we 'bigɔpalɛ: «-Amɪ mɪa, gwali wa gwaliɪa 'mɪ we.»

29 -Bha -bhlokpade, -wa 'ka yaa Pɔlv selɪ, 'in ɔ 'ka gba, -maa yia ɔ gwɛvɪa. Da 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu yibhelɪa we 'ji nu, Pɔlv -ɔ ɔ gbɔan, -mɔɔ mɪ Wlɔmv -dɔdɔwɔlakpɛ nya, 'in ɔ 'dɛ yia nyanɔ nɔ.

Pɔlv mɪ gbɔwɔliwɔdɪnya 'yu

30 Gbɔ -we Zuifv dɪa Pɔlv 'wlu, 'slɔjaa -kanyɔ 'kadu 'yibha ɔ 'ka we 'wɔlanɔ kpɛɛn kpɛɛn. We 'gbv, zɪ zɪa, 'in ɔ yia ɔ gbɔan -llukpɛ 'wɔsa. 'In ɔ yia -Lagɔbɔbɔnyaa -ɔɪan -yɔ gbɔwɔliwɔdɪnya 'wɔlɔgbɛɪ. 'Bhie, ɔ -yɔ Pɔlv yia wa 'yu yi.

23

1 Pɔlv ylaa gbɔwɔliwɔdɪnya filuɪ, ɔ nɛɛ: «Bhelɪan, in ka -Lagɔ 'yu nɔ 'nanɔv, na dɪɪ 'nɪ 'mɪ gbv 'nyɛ, 'in we yia -zɛɛn yɪ -mɪnɪ yɪ.»

2 'In -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu Ananiasɪ nɛɛ -wa mɪa Pɔlv kwɛsi -ylɛ: «A 'pa ɔ ɲwɛ -gɔ -lu!»

3 Tɔɔn, Pɔlv nɛɛ ɔ -ylɛ: «Wɛɪ 'sɔ -nyɪmɛ, -mɪ -Lagɔ yia bhɪtɪa! -Bha -in -dɪa la, -zugba -na bhu na -yɔgbv 'wɔ tɪtɛɛ sɔlɔ, 'in -in nɛɛ, wa bhɪtɪ 'mɪ. Tɪtɛɛ 'nɪ 'sa gba.»

4 -Wa mɪa Pɔlv kwɛsi, -maa nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu -na velɪa yi?»

5 Pɔlv yia we 'bigɔpalɛ: «Na bhelia, in 'nɪ we 'ji -yi nu, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadu ɔ -mɪa. Nu, we mɪ celɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ: «-In 'na gbali gbɔnyuu -na nyɪmaa 'yugalɪnyɔ -yla -nɪ!» »

⁶ Pɔlv -yi we 'ji nu, nyɪmaa -zakpa sɔ -wa gbɔwliwɔdɪnya. -Zakpa -bhlo -wa *Sadusenyɪma, 'in -zakpa 'sɔnv -wa Falizɪnyɪma. We 'dɛɛ 'gbv ɔ yia 'wɔkpɪ 'tɪtɛ wa 'yue: «Bhelia, Falizɪnyɪmɛ in -mɪa, 'in Falizɪnyɪmɛɛ 'yu in -mɪa. Tɪtɪnyaa 'wɔsɔsue in dɪa dlɪ 'wɔv 'gbv, wa mɪa da na -yɔgbv 'wɔbhuda.»

⁷ Da Pɔlv gba 'saa, Falizɪnyɪma -yɔ Sadusenyɪma yia kpɛhe bhli, 'in wa yia 'wɔdo 'sɔ. ⁸ Nu, Sadusenyɪma nɛɛ, tɪtɪnyaa 'wɔsɔsue 'nɪ -mɪ, 'anzɪnya -yɔ zuzu 'nɪ la -mɪ, 'in -zugba Falizɪnyɪma yibhelia we nu, we 'dɛ weee mɪ la. ⁹ 'In nyɪmaa -zlo mɪ 'wɔkpɪda 'tɪtɛ, 'in Falizɪnyɪmaa tɔlv -wa -wa -Lagɔ titee gwesanya, -maa yia Pɔlv lɔpa 'kɔa 'tɪtɛ nya. Wa nɛɛ: «-A yɪ we -yɔ nu, nyɪmɛ -mɔnɪ 'nɪ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnv. -De zuzu yabhloo, -de 'anzɪ yabhlo gba ɔ -yla gbɔv, nyɔɔ -yi we 'jia?»

¹⁰ Wee -zɛ kpɔkpalia 'wɔ, wa yɪ Pɔlv 'ylɪsɪsalɪ 'gbv, nyanɔ yia 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ dlu slo. 'In ɔ nɛɛ ɔ 'slɔja -ylɛ, -maa -sa Pɔlv wa nyɪdɪ, wa kwa ɔ 'slɔjaa -budu 'kadɔ zɔ lɔ.

¹¹ -Mɔv 'bɪgɔv sabɔ bɛa, Nyɪmaa -Kanyɔ yia Pɔlv 'klɔtlalɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-In 'tɛmanɪ dlɪ! -In ka na gbv gba -seli -Zeluzalɛmɔ, we mɪ nu, -in gba 'ya we Wlɔmɔgbɛ nɔkpɛ.»

Zuifu zva Pɔlvv 'bhabhagbv

¹² -Mɔv zɪ zɪa zɔkpɛ, Zuifuɔ -zakpa -bhlo yia wɛɪ -bhlo bhli, 'in wa yia bi -Lagɔ 'yu nu, wa 'nɪ -slɔ Pɔlv 'bha, wa 'na 'ka li 'in wa 'na 'ka 'ma. ¹³ Nyɪma -wa bhli wɛɪ -mɪnɪ, wa ka nyɪmaa glɔ 'sɔ -gɔzi. ¹⁴ 'In wa yia -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ nyɪma kpasɪ -gbɛ mɪnɪ. 'In wa nɛɛ -maa -ylɛ: «-A ka bi -Lagɔ 'yu, nu, -a 'nɪ -slɔ Pɔlv 'bha, -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ li. ¹⁵ 'In -slɛɛn, amɪa -yɔ gbɔwliwɔdɪnya bhli wɛɪ -bhlo, 'in a 'ka 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ -yla gba nu, ɔ -la aɪn Pɔlv -dawli nya, a 'yɪbha a

'ka ɔ -yɔgbv 'wɔsɪsalɪ tɪklɪ. We -ka -amɪa, -a ka -amɪaa 'dɛ lamnazɪ -a 'ka ɔ 'bha, 'bhie, ɔ 'ka -seli nyɪnɪ.»

¹⁶ 'In wɛɪ wa bhli Pɔlv daa, ɔ bhɔlɔɔ 'yu 'nɔa we, 'in ɔ yia 'slɔjaa -budu 'kadɔ zɔ Pɔlv 'dɪ -salia mɪnɪ. ¹⁷ Tɔvɪn, Pɔlv laa 'slɔjaa glɔ gbɔv 'yugalɪnyɔ yabhlo, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-In kwa nyɪmeslɔyu nɪ 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔv -gbɛ, nu, ɔ ka gbv yabhlo ɔ 'ka we gba ɔ -yla.»

¹⁸ ɔɔ 'slɔja -yɔ ɔɔ nyɪmeslɔyu yia 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔv -gbɛ mɪnɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylɛ: «-Kasɔnyɪmɛ Pɔlv laa 'mɪ, ɔ nɛɛ: in -la -mɪ nyɪmeslɔyu nɪ. -Mɔɔ ka gbv yabhlo ɔ 'ka -mɪ -yla we gba.»

¹⁹ 'Slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ kpaa nyɪmeslɔyuu sɔ la, ɔ -yɔ ɔ vlɛa gwe -sɛ, 'in ɔ yia ɔ layɪbhaɛ: «Lɛɛ -gbv -in 'yɪbha -in 'ka 'mɪ -yla gbaa?»

²⁰ 'In nyɪmeslɔyu yia we 'bɪgɔpalɛ: «Zuifu ka wɛɪ -bhlo bhli nu, -in kwa cɪzɪ Pɔlv gbɔwliwɔdɪnya 'yu. Gbaa wa yia -dawli nya nu, gbɔwliwɔdɪnya 'yɪbha wa 'ka ɔ -yɔgbv 'wɔsɪsalɪ tɪklɪ. ²¹ 'In -in 'na 'nɔnv wa wɛɪ -nɪ! Nu, -wa zizea ɔ 'bhabhɛɛ 'gbv, wa mnenɪ nyɪmaa glɔ 'sɔ -gɔzi. Wa ka bi -Lagɔ 'yu, wa nɛɛ, wa 'nɪ -slɔ Pɔlv 'bha, wa 'na 'ka li, 'in wa 'na 'ka 'ma. Nu, -slɛɛn, wa ka lamnazɪ, -na wɛɪ wa mɪa wɔda.»

²² Da ɔɔ 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ gbaa nyɪmeslɔyu -yla nu: «-We -in gbaa da 'mɪ -yla, -in 'na gbalɪ we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.» 'Bhie, ɔ yia -mɔɔ 'yɪtɪde, 'in -mɔɔ yia mɪnɪ.

'Slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ kwaa Pɔlv Felɪsu -gbɛ

²³ -Mɔv 'bɪgɔ, 'slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ laa ɔ 'slɔjaa glɔ gbɔv 'yugalɪnya 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Slɔjaa 'wlu -bhlo (200) klaa, nɛmɛsɔvɪn -gɔv 'slɔjaa glɔ ta 'ya kugbua (70) -yɔ 'slɔjaa 'wlu -bhlo kaa 'li kwɛɛ, a gbɛɪ da wa 'wlu. 'In a 'dɛ weee mnazɪ la, jibheza lɛlu gbɔmnɔvɪn nya, a 'ka Sezalegbɛ nɔkpɛ mɪnɪ. ²⁴ A mnazɪ nɛmɛsɔvɪn -yɔ, 'in a 'ka Pɔlv 'wɔbhɔ we -gɔ, 'in a

'ka ɔ dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ -gbɛ kwa -dlɔɔ.»

²⁵ 'In ɔ yia 'sebhɛ cɛlɛ:

²⁶ Dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'kadɔ, -amɪ Klodɔ Liziasɪ saa -mɪ fu.

²⁷ Nyumɛ ɔ in 'paa dɛ -mɪ yoo, Zuifɔ ka ɔ kpa, wa 'ka ɔ 'bha. 'In da in 'nɔa nɪ, Wlɔmɔ -dɔdɔwɪlakpɛ -wa, 'in in -yɔ na 'sloja yia mɪ, in yia ɔ wa kwɛɛ -sa. ²⁸ In 'yibha gbɔ -we Zuifɔ dia ɔ 'wlu, in 'ka we 'ji 'nɔ. We 'gbɔ, in yia ɔ wa gbɔwɪwɔdɪnya 'yu kwa. ²⁹ In ka we -yɔyɪ nɪ, wa 'dɛɛ titee 'gbɔ, wa dia ɔ gbɔ 'wlu. 'In wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ gbɔ yabhlogbɔɔ -yla lapalɪ, -we ka 'gbɔ wa 'kaa ɔ 'bha, 'in wa 'kaa ɔ -kasɔ 'wɔpa, we 'nɪ 'yie. ³⁰ 'Bhie, wa yia 'mɪ wɛɪ kwɛɛ, Zuifɔ ka ɔ -yɔgbɔ zɔ. -Bha -bhlokpade, in 'paa ɔ yoo -na -gbɛ. 'In in nɛɛ ɔ gbɔwɪludɪnya -ylaɛ, wa 'kla ɔ -na -gbɛ.

³¹ -We 'slojaa -kanyɔ 'kadɔ gbɔaa, ɔ 'sloja ka we lɛnɔ. Wa 'bhua Pɔɔ 'wɔ sabɔ, 'in wa -yɔ ɔ yia Antipatisigbe nukplɛ mɪ. ³² -Mɔv zɪ zɪa, 'in 'sloja mɪa bhɔ -gɔ nɔda, -maa yia 'slojaa -budu 'kadɔ zɔ lɔbhiti. 'In wa yia 'sloja mɪa numasɔvɔn -gɔ 'yitide, -maa -yɔ Pɔɔ yia 'yoo 'yliyɔzɔ. ³³ 'Sloja mɪa numasɔvɔn -gɔ nɪnɪa Sezalee, 'in wa yia dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ 'sebhɛ yoo 'nyɛ, 'bhie, wa yia ɔ Pɔɔ 'klɔslɔlu. ³⁴ Dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ zɛɪa we 'sebhɛ, 'in ɔ yia Pɔɔ layibha: «Dɔdɔ -mɔmɔ ka nyumɛ -in -mɪa?» 'In Pɔɔ yia we 'bɪgɔpalɛ: «Silisi -nyumɛ in -mɪa.» ³⁵ 'In ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Wa dia -mɪ gbɔ 'wlu, wa -ka yi, 'in na yibhaa -mɪ la.» 'In ɔ nɛɛ, wa kwa Pɔɔ Ewɔlodɔv gbɔwɔbhubudu 'kadɔ zɔ.

24

Zuifɔ dia Pɔɔ gbɔ 'wlu Felisɪ 'yu

¹ 'Yɪ gbɔ 'plɪa, -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ Ananiasɪ yia Sezalee nɪnɪ. ɔ -yɔ nyɪma kpasɪ tɔɔa -yɔ *lɔpanyɔ yabhlo wa laa Tɛɪtɪlɪ.

'In wa yia Pɔɔ 'klaa yi dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'yu.

² Wa laa ɔ, 'in Tɛɪtɪlɪ yia ɔ gbɔ 'wludɪdie bhli dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ 'yu: «Felisɪ 'kadɔ! -Na 'gbɔ -a kaa da 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ weee. 'In gbɔnya -in 'bhiti gbɔyilo nya, mɔ saa -amɪaa nyɪma 'wɔ. ³ -Lu -zɔnɔ weee -a yia, da weee, 'yɪ weee nya, we 'gbɔ -a paa -mɪ fuo dɪ weee nya. ⁴ 'In in 'nɪ 'yibha, in 'ka -na 'bɪ 'wɔgwɛɪ, we 'dɛɛ 'gbɔ, -mɪ na bhubhoe, -in 'nyɛ -ain bhla -sɛɛ, -na dɪ -zɔnɔ nya, -in 'ka -ain yukwli pɔɔ.

⁵ «-A ka we -yɔyɪ nɪ, nyumɛ -mɔnɪ, nyumɛ 'nyuuu 'dɛgbɔlu -wa. Nyɪmaa -zakpa -bhlo wa laa Nazaɛɪ -nyɪma, wa 'yugalɪnyɔ -wa. Zuifɔ weee ɔ pɔpɔɪa 'wɔ dɔdɔ weee -gɔ. ⁶ 'In ɔ ka we layla 'dɛbhie nɪ, ɔ 'ka -amɪaa -mɔwɔ -Lagɔbudu 'kadɔv 'ɲɪ -nyumɔ, 'in -a yia ɔ kpa. [-A 'yibha -a 'ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔbhu -amɪaa titee sɔɔ. ⁷ 'In 'slojaa -kanyɔ 'kadɔ Liziasɪ yia yi, 'in ɔ yia ɔ -ain kwɛɛ -sa -gla nya. ⁸ 'Bhie, Liziasɪ nɛɛ Pɔɔv gbɔwɪludɪnya -yla, wa yi -mɪ 'yu.] We -ka -na dɛ 'yibha ɔ la, 'in -in 'kaa we 'jiyibheli nɪ, gbɔ -we -a dia ɔ 'wlu, gbɔzɔnɔ -wa.»

⁹ 'In Zuifɔ -maa yi 'yaa Tɛɪtɪlɪsɪ wɛɪ -gɔ 'yiligbe, 'in wa nɛɛ: «Cɪn, -we ɔ gbɔaa dɛ, gbɔzɔnɔ -wa.»

Pɔɔ gbɔaa ɔ 'dɛɛ -gɔgbɔ

¹⁰ 'In dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ yia Pɔɔ -yla sɔ 'pa, nɪ, ɔ gba. 'In Pɔɔ nɛɛ:

«In -yi we 'ji, -in ka -zɔ duun li, -zugba -na bhɔ -amɪaa nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔ. We 'gbɔ, na dɪ 'tɛ 'wɔ, in 'ka na 'dɛɛ -gɔgbɔ gba.

¹¹ «-In mneni -in 'ka we 'wɔsɪsɪ -na 'dɛ nya, nɪ, -amɪ nɪnɪa -Zeluzalemɔ, in 'ka -Lagɔ bɔbɔ, we 'yɪ kugbuaɛ 'sɔ 'nɪ -slɔ 'plɪ. ¹² Nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'yɪ, -zugba na -yɔ nyumɛ kpɛɪ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ. 'In nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ 'mɪ 'wɔtlɪ, -zugba na bhɔ nyɪmaa -zɔɔ dɪ 'wɔ -Lagɔbudɪnya zɔ -yɔ daputu, 'gbɛ

nokple. ¹³ 'In -sleɛn, gbɔ -we nyuma -manɔ dia da 'mɪ 'wlu, wa 'nɪ mneni wa 'ka we 'wɔyleli -mɪ -yla. ¹⁴ -Mɔv bhlɔ, -we in ɲwɔnɔ -yɔ -mɪ 'yu, mɔ nɪ: -amɪaa dukpasɪ -Lagɔ na bɔbɔa, 'Yloogblɔ -lolu -we ka gbɔ wa'a laa gbɔzɔnɔ, we -gɔ -nɔnɔvɛ nya. 'In -we weee mɪa cɛlɪda Moizɪ titee 'sebhɛ -yɔ -Lagɔgbɔvɔ -falɪpanyaa 'sebhɛ 'wɔ, 'in na zɔa we dɪ -gɔ. ¹⁵ Sa wamɪa dia -Lagɔ dɪ 'wɔ, 'sa -amɪ na dia -Lagɔ dɪ 'wɔ. Nɪ, nyuma tɪklɪ -yɔ nyuma 'nyii 'sɔ, 'wɔ wa yia -sɔa tɪtlɪnya glaa. ¹⁶ We 'gbɔ na gɔa la 'ylɪ weee nya, 'in na dɪ yi 'mɪ gbɔ 'nyɛ -Lagɔ 'yliya 'wɔ, 'in 'ya nyuma 'yliya 'wɔ.

¹⁷ «Da in lia -zɔ duun daputu, 'in in yia -Zeluzalɛmɔ lɔyi 'gwezi nya, na nyuma 'wɔsasiɛ -yɔ 'slaka -lii wlawhie -Lagɔ -ylaa 'gbɔ. ¹⁸ Da in mɪa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in -Aziii Zuifɔ yia -mɔ 'mɪ ylɪ, -we in mɪa lɛnɔda mɔ nɪ, in mɪ -mɔwɔlgɔvɔ lɛnɔda. Nyumaa -zlo 'nɪ 'mɪ 'bɪ -mɪ, 'in -zle 'nɪ 'mɪ kwesi -mɪ. ¹⁹ 'In we -ka yaa nɪ, -Aziii Zuifɔ -tɔlɔa mɪa zlɔmɛ -bha, -maa ka yaa na gbɛgbɛin gbɔ dɪ, ma 'kaa 'mɪ 'kla -na -gbɛ. ²⁰ Da wa kwaa 'mɪ gbɔwliwɔdɪnya 'yu, gbɔnyuu in nɔa lɛ wa 'yia -yɔ, nyuma -wa 'yiligbea dɛ, wa gba we -mɪ -yla. ²¹ In 'yiligbea gbɔwliwɔdɪnya 'yu, 'in in nɛɛ wa -yla wɛlɪ 'tɪtɛ nyɛ: «Tɪtlɪnya yia 'wɔsɔa tɪtlɪ lɔ! We nya wa -laa 'mɪ aɪn 'yu, a 'ka na -yɔgbɔ 'wɔbhu.» -De mɔv.»

²² Dɔdɔvɔ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ -yia -Zezuu 'Yloogblɔvɔ -gɔgbɔ 'ji kpɛɛn kpɛɛn, 'in ɔ yia we 'wɔlanɔ, -mɔv yia wee gbɔwɔbhu ylɪ lɔbɛlɪ. 'In ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Slɔjaa -kanyɔ 'kadɔ Liziasɪ -ka yi 'bhie, in 'ka amɪaa gbɔ 'wɔbhu.» ²³ ɔ nɛɛ 'slɔjaa glɔ gbɔvɔ 'yugalnyɔ -ylɛ: «-In dɪ Pɔlv la -kasɔbudu zɔ. -In 'tide ɔ 'yi, ɔ 'ka ɔ 'dɛ -yla -tɔ. -In 'nyɛ ɔ 'talea 'yoo, wa 'ka ɔ -yla -li lɛnɔ.»

Wa ka Pɔlv Felisɪ -yɔ Dlusilɪ 'yu kwa

²⁴ 'Ylɪ sanɔmɛ 'plia, Felisɪ -yɔ ɔ 'ɲwɔnɔ Dlusilɪ yia yi, Zuifɔɲwɔnɔ -wa. ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlv yi, 'in ɔ 'ka ɔ -Zezu Klisɪ dɪ -gɔzɔ wɛlɪ yukwli pɔlv. ²⁵ 'In da Pɔlv bhlɪa nyumɛ nɔnɔbhu tɪklɪ klɛa, 'dɛɛ dɪ lakpakpiɛ -yɔ -Lagɔvɔ nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhubhuee gbɔ gbɔgbɛ, 'in Felisɪ yia nyɛnɔ nɔ. 'In ɔ nɛɛ Pɔlv -ylɛ: «-In mneni, -in 'ka -sleɛn mɪ. 'In da in -ka bhia, in 'ka -mɪ la lɔ.» ²⁶ Dɔdɔvɔ 'wlulapɪlɪnyɔ Felisɪ dɪ yaa we dɪ 'wɔ nɪ, 'gwezi Pɔlv yi yaa ɔ 'nyɛa. We 'gbɔ, ɔ laa Pɔlv bhlɪa weee nya, ɔ -yɔ ɔ 'ka 'dɪ -sa.

²⁷ -Zɔ 'sɔ 'plia, Pɔsɪusɔ Fesɪtusɔ yia Felisɪ 'bɪgɔplɪ. 'In Felisɪ 'yɪbha ɔ 'ka Zuifɔ dɔdɔvɔnɔmanɪ 'gbɔ, ɔ yia Pɔlv -kasɔ 'wɔ tɪ.

25

Wa ka Pɔlv nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔ Fesɪtusɔ 'yu kwa

¹ Da ɔ nɪnia wee dɔdɔvɔ -gɔ, we 'ylɪ ta 'plia, Fesɪtusɔ 'bhɔa Sezalee, 'in ɔ yia -Zeluzalɛmɔ mɪ. ² -Lagɔbɔbɔnyaa -cɪan -yɔ Zuifɔvɔ nyuma kpasɪ yia Pɔlv 'kla ɔ -gbɛ. ³ Wa nɛɛ Fesɪtusɔ -yla, ɔ nɔ wa 'nanɪ 'wɔ, 'in wa yia we ɲwe -yɔkpɔlɪ nɪ, ɔ -la Pɔlv -Zeluzalɛmɔ lɔ. Nɪ, wa ka Pɔlv -yɔgbɔ zɔ, wa 'yɪbha wa 'ka ɔ 'bha 'yloogblɔ. ⁴ 'In Fesɪtusɔ yia we 'bɪgɔpɔlɪ wa -ylɛ: «Pɔlv mɪ -kasɔ 'wɔ Sezalee, 'in daylɪ na 'dɛgbolu bhitia -mɔ lɔ.» ⁵ 'In ɔ yia we -gɔdɪ: «Amɪaa -cɪan kwa 'mɪ yoo, we -ka nɪ, nyumɛ -mɔnɪ ka gbɔnyuu lɛnɔ, wa 'ka -mɔ we gba.»

⁶ Fesɪtusɔ li wa -gbɛ sa 'bhisa 'ylɪ gbomnɔa. 'Bhie, ɔ yia Sezalee lɔbhitɪ. -Mɔv zɪ zɪa, 'in ɔ yia gbɔwɔbhu -zejila 'yu ladɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -yɔ Pɔlv yi. ⁷ Da Pɔlv yia, Zuifɔ -wa 'bhɔa -Zeluzalɛmɔ, -maa yia ɔ gbɛlɪ. 'In wa yia ɔ gbɔnyii 'kadɔ -zlo 'wludɪ, 'in wa 'dɛ 'nɪ mneni wa 'ka we 'wɔsisɔlɪ tɪklɪ. ⁸ Pɔlv mɪa ɔ 'dɛɛ -gɔgbɔ gbada, ɔ nɛɛ: «In 'nɪ gbɔnyuu

yabhlogbɔɔ lɛnu, Zuifuɔ tite -yɔ -Lagɔbudu 'kadu -yɔ nyumaa 'wlu-lapilinyɔ 'kadu *Sezaa gbɛgbɛɪn.»

⁹ Fesitusu 'yibha ɔ 'ka Zuifu dudu namanu 'gbu, 'in ɔ nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «-In 'yibha -in 'ka -Zeluzalemɔ mnu? Wa 'ka -mɔ -na -yɔgbu 'wɔbbhu 'mi 'yuu?»

¹⁰ Pɔlv yia we 'bigupaliɛ: «Sezaaa gbuwɔbbhu -zejila 'yu in 'yiligbea da, 'in -bha wa 'kaa na -yɔgbu 'wɔbbhu. In 'nɪ Zuifu -yla gbonyuu yabhlogbɔɔ lɛnu, 'in -na 'dɛ -yi we 'ji zuzɔnu sa. ¹¹ We -ka na -yɔgbu, 'in gbu -we ka 'gbu wa 'kaa nyime 'bha, in -ka we lɛnu, in 'na 'ka tlithie daa gba (-innya). 'In we -ka nu, gbu nyima -manɪ mia da 'mɪ 'wludida, we 'nɪ gbuzɔnu, nyime yabhlogbɔɔ 'nɪ mnɛni ɔ 'ka 'mɪ wa yoo 'nye. In ka na gbu Sezaa 'yu kwa.»

¹² Nu, Fesitusu -yɔ ɔ gbuwliwɔdɪnya bhia gbagbie, 'in ɔ nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «-In ka -na gbu Sezaa 'yu kwa, we 'gbu, Sezaa 'yu -na yia mnia!»

Wa ka Pɔlv Aglipa 'yu kwa

¹³ 'Yɪ sanime 'plia, nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa -yɔ ɔ bhɔlɔ Be-lenisi yia Fesitusu fɔsaa yi Sezalee. ¹⁴ Wa mɪ -bha 'yɪ duun lida, 'in Fesitusu yia nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa -yla Pɔlv gbu gba. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyime yabhlo Felisi tia -kaslu 'wɔ, ɔ mɪ da. ¹⁵ Da in mnia -Zeluzalemɔ, *-Lagɔbɔɔnyaa -cian -yɔ Zuifuɔ nyima kpasɪ yia ɔ 'kla nu, in 'pa ɔ -kaslu 'wɔ.

¹⁶ «'In in yia we 'bigupali wa -ylaɛ: «-Amia, Wlɔmu -nyima 'nɪ we bh-labhu, -a 'ka nyime ɔ gbowludɪnya yoo 'nye, -zugba ɔ 'nɪ ɔ 'dɛɛ -gugbu gba gbuwɔbbhunyo 'yu.» ¹⁷ 'In waa nyima -yɔ 'mɪ 'sɔ yia -seli yi dabudu. 'In in 'nɪ kpeke, -mɔv zɪ zɪa, in -dia gbuwɔbbhu -zejila 'wɔ la, 'in in nɛɛ na 'sloja -yla, wa -yɔ ɔ nyime yi. ¹⁸ ɔ gbowludɪnya yia yi. 'In gbonyii in pupali yaa 'wlukɔvɔn la, nu, 'mɔ wa yi ɔ 'wlu dia, wa 'nɪ -mɔv ɔ 'wlu di. ¹⁹ Nu, wa 'dɛɛ -Lagɔbɔɔ -yɔ nyime

yabhlo wa laa -Zezuu gbu -gu wa -yɔ ɔ 'sɔ kpɛlia. ɔ nyime ka tɪ, 'in Pɔlv nɛɛ, ɔ 'nɪ tɪ, ɔ -ga 'yɪliyo. ²⁰ Sa in 'kaa gba gbu -mɪnɪ 'wɔ, in 'nɪ we -yi. Tɔvɔn, 'in in nɛɛ Pɔlv -yla, ɔ -ka 'yibha ɔ 'ka -Zeluzalemɔ mni, 'in wa 'ka -mɔ ɔ -yɔgbu 'wɔbbhulu, gbu -mɪnɪ -gu. ²¹ 'In Pɔlv yia ɔ gbu nyumaa 'wlu-lapilinyɔ 'kadu Sezaa 'yu kwa. ɔ 'yibha nu, -mɔv 'bhu ɔ -yɔgbu 'wɔ. 'In in nɛɛ, wa tɪ ɔ -kasɔbudu zɔ bhla -sele nya. -Mɔv 'bigu, in 'ka ɔ Sezaa 'yu kwa.»

²² Aglipa nɛɛ Fesitusu -ylaɛ: «Na 'dɛ 'yibha in 'ka ɔ nyime -mɔnu wɛli 'nu.»

Fesitusu yia we 'bigupaliɛ: «Cɪzɪ -na nɔa ɔ nyime -mɔnu wɛli.»

²³ -Mɔv zɪ zɪa, Aglipa -yɔ Belenisi -yɔ nyumaa -dɔlv yia -budu 'kadu zɔ pla, we -yɔ 'slojaa -cian -yɔ wee 'gbee nyima kpasɪ. 'In Fesitusu wɛli -gu, wa -yɔ Pɔlv yia yi. ²⁴ 'In Fesitusu nɛɛ: «Nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa, 'in amia weee -yɔ -ain mia da, a yla 'mɔ nyime nɪ. Zuifu weee ka ɔ 'klaa yi na -gbɛ -Zeluzalemɔ, 'in wa yi 'yaa -seli 'mɪ 'bɪ yi, -zugba wa kpɪ 'wɔ, wa 'bha ɔ. ²⁵ -Amɪ ka we -yɔyi nu, ɔ 'nɪ gbonyuu yabhlogbɔɔ lɛnu, 'in wa 'ka -mɔv 'gbu ɔ 'bha. 'In ɔ 'dɛ yia ɔ gbu Sezaa 'yu kwa. We 'gbu, in nɛɛ wa kwa ɔ -mɔv -gbɛ. ²⁶ 'In -we in 'kaa cɛɪ -kpɔ na -kanyɔ 'wɔ ɔ 'gbu, we 'nɪ -mɪ. We 'gbu, in -yɔ ɔ yia ain 'yu yi, we -yɔ -mɪ nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipaa 'dɛbbhie 'yu. -In 'yibha ɔ la, 'in -we ɔ -ka gba, in 'ka we cɛɪ. ²⁷ Nu, we 'nɪ 'yɪlanɪ -amɪ 'yɪliya 'wɔ, in 'ka -kasɔnyime Wlɔmu kwa, -zugba gbu -we ɔ nɔa lɛ, wa dia ɔ 'wlu, in 'nɪ mnɛni in 'ka we gba tiklu.»

26

Pɔlv gbaa ɔ 'dɛɛ -gugbu nyumaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa 'yu

¹ Aglipa nɛɛ Pɔlv -ylaɛ: «-A ka -mɪ 'yoo 'nye, -in 'ka -na 'dɛɛ -gugbu gba.»

Toun, Pɔlv 'paa sɔ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛɛ -gugbu gba, ɔ nɛɛ: ² «Nyɔmaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa, na dli mɛni -zɛɛn bhabha. Ni, gbu weee Zuifu dia 'mɪ 'wlu, in 'ka we na 'dɛ 'wlu -sa -mɪ 'yu. ³ -We ka gbu -wa, -in -yi Zuifv lenvgbu 'cin 'nanv, we -yɔ gbu -we -gu wa kpɛlɪlɪa. We 'gbv, -mɪ na bhubhɔa, -in pɔlv 'mɪ yukwli dltie nya.

⁴ «Sa in mumnia 'wɔla na nyɔma weee nyɪdi, we -yɔ -Zeluzalɛmɔ, 'in we 'ka gwɛdi na nyimeslɔ bhla na lenvgbu mɪa, Zuifu weee -yi we. ⁵ Wa -yi 'mɪ -mɔv 'bɪ ka 'wɔgwɛ, wa mneni wa 'ka we gba, -zugba wa -ka we 'yɪbha. Falizinyuma ka kwɛɛ -amɪaa -Lagɔ gbu -sua 'wɔ, wa lɔnyɛ yabhlo in -mɪa. ⁶ 'In -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka -amɪaa dɔkpasɪ 'nyɛ, in dia dli 'wɔv 'gbv, wa mɪa na -yɔgbv 'wɔbhuda -slɛɛn. ⁷ -Amɪaa nyɔmaa *zɔa kugbua lɛ 'sɔɔ dli mɪ we -gu, wa 'ka wɛli nu lɛnvda 'yɪ. 'In wa bhubhɔa -Lagɔ 'kɔa 'tɪtɛ nya, zlvkpɛ jibheza. Nyɔmaa 'wlu-lapilinyɔ Aglipa, we wɛli -mɪni in dia dli 'wɔv 'gbv, Zuifu yia 'mɪ gbu 'wludi. ⁸ Lɛɛ ka 'gbv, we mɪ amɪa Zuifu dli ni, -Lagɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka tlɪtlɪnya 'wɔbhv tlɪtlɪ lɔa?

⁹ «Na 'dɛgbolu ka 'wlukvɔv lapɔpali ni, in mneni in 'ka Nazaletiyu -Zezuu 'ɲɪ lasa sɔ weee lv. ¹⁰ 'Mv in nɔa lɛ -Zeluzalɛmɔ. -Lagɔbubɔnyaa -cian ka 'mɪ 'yoo 'nyɛ, 'in in 'ka -Lagɔnyɔmaa -zlo -kaslv 'wɔpa. 'In -wa gbaa wa 'ka wa 'bha, 'in na -yɔ -maa paa gwe. ¹¹ Zli tɔlv zli, 'in na plɪla -Lagɔbudu zɔ. 'In na palia wa 'klyɪɛ 'wɔ, 'in na gbaa -gla nya, wa vɛli -Zezu. 'Cɛ na palɪ bhaa wa -yɔ 'nyumɛɛ 'gbv mɔ nɔa lɛ, 'in na mɪna wa 'klyɪɛ 'wɔpalɪa laga -gu.

Pɔlv gbaa sa Nyɔmaa -Kanyɔ laa ɔ, we gbu

(Lngb 9.1-19, 22.6-16)

¹² «-Mɔv 'gbv, 'yɪ yabhloo zli, 'in in yia -Damasɪ mni. -Lagɔbubɔnyaa

-cian 'nyɛa 'mɪ we se, 'in wa yia 'mɪ tie ni, in kpa -Lagɔnyɔma. ¹³ Nyɔmaa 'wlulapilinyɔ Aglipa, 'yɔgbagbu in mɪ 'yloogblo, 'in in yia san bhɔa yali -yɔyɪ. We -nyumali -zi 'yɔ, 'in we -nyumali yia 'mɪ gbɛli, we -yɔ na nɔnɔnya. ¹⁴ -A 'dɛ weee ka bhli dɔdɔ, 'in in yia wɛli yabhlo 'nɔ, -mɔv nɛɛ 'mɪ -yla zuifwɛli 'wɔɛ: <Sɔlv, Sɔlv, lɛɛ -lu ka 'gbv -na palɪ 'mɪ 'klyɪɛ 'wɔa? Lɛɛ -lu ka 'gbv -na zɔ -gla bheɛ, nɛɛ bhli zɔ -gla we -kanyɔɔ 'pa 'pa -pnɪ zɔa?>

¹⁵ «'In in yia layibhaɛ: <Na -Kanyɔ, nyɔɔ -in -mɪa?>

«'In Nyɔmaa -Kanyɔ yia we 'bɪgɔpali 'mɪ -ylɛɛ: <-Amɪ -Zezu, -in mɪa 'klyɪɛ 'wɔpalɪa, -amɪ -wa. ¹⁶ -In -sɔ 'wɔ, -in 'yɪligbe -bhade! -We ka 'gbv in yia na 'dɛ -mɪ 'klɔslolu, mɔ ni: in ka -bha -mɪ -sa, -in 'ka na lubhononyɔ -zɛ. 'In -in 'ka 'ya na gbɔdayinyɔ -zɛ. 'In -we -in 'yia -zɛɛn -yɔ klaa, we -yɔ -we na yia cɪ -mɪ 'klɔslolua klaa, -in 'ka we gba. ¹⁷ Zuifu -yɔ -wa 'nɪa Zuifu -wa ka -gbɛ in tiea -mɪ, na 'dɛ yia -mɪ 'yɪiyɔzɔa wa gbɛgbɛin. ¹⁸ Wa -gbɛ na tiea -mɪ, -in 'ka wa 'yɪli -blo, -in 'ka wa nikpise 'wɔsa, -in 'ka wa zli 'klɔ -la. -In 'ka wa -Saataan 'tɪtɛ zɔ -sa, 'in -in 'ka wa -Lagɔɔ -gbɛ -la. 'In wa -ka 'mɪ dli -gu zɔ, -Lagɔ 'ka wa gbɔnyuu 'wɔti, 'in wa 'ka 'bɪ 'yɪ -Lagɔɔ -mɔwlv -nyɔma glaa.>

Pɔlv gbaa lubho -we ɔ mɪa nvdaa gbu

¹⁹ «We 'gbv, nyɔmaa 'wlulapilinyɔ Aglipa, 'yɪkakɪɛ -we 'bhɔa -Lagɔɔ -gbɛ, in 'nɪ we 'nɔɲwɛ -sa. ²⁰ 'In -Damasɪ -nyɔma -yɔ -Zeluzalɛmɔ -nyɔma -yla in gbaa -Lagɔgbv tia. 'Bhie, in yia Zudee -dɔdɔ weee -gu -nyɔma -yɔ nyɔma -wa 'nɪa Zuifu we -yla gba. In nɛɛ wa -yla, wa 'bhiti wa dli, wa yɪ -Lagɔɔ -gbɛ, 'in wa lenvgbu -slolu wa 'bhiti bhitie sazɔnɔ sa. ²¹ -We ka 'gbv Zuifu yia 'mɪ kpa, -zugba in mɪ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in wa yia 'klɪ 'yɪ, wa 'ka 'mɪ 'bha, mɔ ni.

22 'In -Lagɔ zua 'mɪ 'yliyo, 'in we yia -zɛɛn yɪ. In mɪ -slɔ -bha, in 'ka ɔ gbɔdayinyɔ -zɛ nyima weee 'yu, nyima -kpɔa -yɔ nyima 'kadi. Gbɔ -we -Lagɔgbɔ -falipanya -yɔ Moizi gbaa nɪ, lɛ we yia nua, mɔ -bhlɔo 'dɛ -amɪ na gbaa. 23 In nɛɛ sa bheɛ, sia -Lagɔ -Bhasanyɔ yia. Mɔ yia tɪtɪlɪnya glaa 'wɔsɔa tia, 'in mɔ yia -Lagɔ zɪlɪ gbɔ gbaa Zuifu -yɔ -wa 'nɪa Zuifu -yla.»

Pɔlv nɛɛ nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yla, ɔ pla -Lagɔ

24 Pɔlv mɪ sa ɔ 'dɛɛ -gɔgbɔ gbada, 'in dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ Fesitusɔ yia 'wɔkpɪ: «Pɔlv, -sabhe bhaa -mɪ! - In ka 'sebhɛ 'kpɪa duun, we ka -mɪ -sabhe 'wlu palɪ!»

25 Pɔlv yia we 'bɪgɔpalɪ ɔ -ylaɛ: «Fesitusɔ 'kadɔ, -sabhe 'nɪ 'mɪ 'wlu -mɪ. Welɪnya in mɪa da gbada, gbɔzɔnɔ -yɔ gbɔyɪlo -welɪ -wa. 26 Nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa -yi we 'dɛ weee 'ji. 'In we 'gbɔ, in mneni in 'ka ɔ -yla wee gbɔ gba dɪ tɛlɔ nya. Na dɪ mɪ we -gɔ nɪ, ɔ -yi wee gbɔ weee 'ji, -we ka gbɔ -wa, we 'nɪ lɛnɔ da yabhlo zizewiemɪ. 27 Nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aglipa, gbɔ -Lagɔgbɔ -falipanya gbaa, -na zɔ we dɪ -gɔv? Dɪ -na zɔ we -gɔ, in -yi we 'ji!»

28 Aglipa yia we 'bɪgɔpalɪ Pɔlv -ylaɛ: «-Mɪ dɪlɪ nɪ, -Lagɔ 'wɔ -na yia 'mɪ 'paa bhla -sɛ nɪ nya yi?»

29 'In Pɔlv yia we 'bɪgɔpalɪɛ: «We yi dɛslɛɛn -zɛɔo, we yi cɪ -zɛɔo, -Lagɔ na bhubhɔea, we 'nɪ -na 'dɛ -bhlɔo gbɔ, 'in 'ya amɪa weee -wa mɪa da 'mɪ yukwɪ pɔlvda -zɛɛn, sa in mɪa da, amɪa 'ka 'sa -mɪ, we 'bhɔ 'llukpenya -mɪnɪ 'wɔ. Nɪ, in 'nɪ 'yɪbha wa gbɔan aɪn -amɪ 'bhisa!»

30 Nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, dɔdɔv 'wlulapɪlɪnyɔ klaa, Belenisɪ -yɔ -wa weee -yɔ wa dɪa -bha la, 'in wa yia 'wɔsɔ. 31 Wa 'tlaa, 'in wa nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyidɛ: «Nyimɛ -mɔnɪ 'nɪ gbɔ yabhlogbɔ mɔnɔ, 'in wa 'ka

-mɔv 'gbɔ ɔ -kasɪv 'wɔpa, 'in wa 'ka ɔ 'bha.»

32 'In Aglipa nɛɛ Fesitusɔ -ylaɛ: «Nyimɛ -mɔnɪ 'nɪ yaa ɔ gbɔ nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔ Sezaaa -gbɛ kwa, -zugba -in ka ɔ 'yitide.»

27

Wa kwaa Pɔlv Wlɔmɔ

1 Da wa gbaa, 'glɔ 'kadɔ 'wɔ -a yia -gbɪaa -a 'ka Italiɪ -dɔdɔ -gɔ mɪnɪ, 'in Wlɔmɔv 'slɔjaa glɔ gbɔv 'yugalɪnyɔ yabhlo wa laa Zulusɔ*, 'mɔ wa 'nyɛa Pɔlv -yɔ -kasɪnyimaa tɔlvaa yoo.

2 Adlamitɪ 'glɔ 'kadɔ yabhlo 'kaa -Azii -dɔdɔ -gɔv 'glɔv 'yɪgɪbedanya 'plɪlɪ, -a -gbɪaa we 'wɔ, 'in -a yia mɪnɪ. Tɛsalonikɪyɪ Alisitakɪ 'bhɔa Masedvanɪ, ɔ -yɔ -aɪn 'sɔ mɪ.

3 -Mɔv zɪ zha, 'in -a yia Sidɔngbe nɔkplɛ nɪnɪ. Zulusɔ ɔ mɪa Pɔlv kpada 'nanɔv, -mɔv yia Pɔlv 'yoo 'nyɛ, ɔ 'ka ɔ 'talea 'yia mɪnɪ, 'in -we Pɔlv -ka 'yɪbha, wa 'ka we ɔ 'nyɛ. 4 Da -a 'bhɔa -bha dɛ, -a nɪnɪa 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Sɪplɔ kwesi, 'in -a yia we kakpe yabhlo -gɔ 'plɪlɪ, -pɪpɛ mɪ -aɪn yoo yidaa 'gbɔ.

5 'Bhɛ, -a -dɪa Silisi -dɔdɔ -yɔ Pan-filii -dɔdɔv gumunyu 'wɔ, 'in a yia Milaa nɪnɪ, Lisii -dɔdɔ -gɔ. 6 -Bha Wlɔmɔv 'slɔjaa glɔ gbɔv 'yugalɪnyɔ yɪa Alɛzandlii gbɛɛ 'glɔ 'kadɔ mɪa Italiɪ mɪnɪda, 'in ɔ yia -mɔ -aɪn 'pa.

7 'Yɪ duun nya, -a -tɔa 'nyu -gɔ nɔda yɛɛɛ 'glɔ nya, 'in -a yia sia bhahba, 'bhɛ, -a yia 'gbɛ wa laa Sinidɪ 'klɔ nɪnɪ. -Pɪpɛ 'nɪ ŋwɪnɪ, -a 'ka -mɔ -gbɛɪn mɪnɪ 'gbɔ, -a yia Salimɔnɛɛ 'plɪlɪ, 'in -a yia 'nyunyɪdɪdɔdɔ wa laa Klɛtɪ zɔgbɛɪn mɪnɪ. 8 Siasɛ duun nya -a nɔnɔa wee 'nyuu kakpe, 'in da wa laa «'Glɔv 'yɪgɪbelida -zɔnɔnya», -a yia -bha dɛ nɪnɪ, Lazegbe kwesi.

9 -Amɪaa bhla duun ka lanyumɔnɔv, 'in 'glɔv 'wɔ -nɔnɔv yia 'yɪlɪnyumanɪ -aɪn -yla, -we ka

* 27:1 Zulusɔ 'slɔja wa laa «nyimaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔv 'slɔja». † 27:9 Wee 'yɪlɪ -mɪnɪ 'bɪgɔ, glɔv 'papɛ yia 'yɪlɪnyumanɪ bhlaa 'yɪlɪnyunoo 'gbɔ.

gbu -wa, Zuifov 'sun -pla bhla ka 'pliphe bhia, pepe† . We 'gbu, Pɔlv yia gluv nokplɛɛ -lubhonunya tɔlv -yla gbu lapali: ¹⁰ «Na 'talea, in ka we -yoyi nu, -amɪaa nɔnve yia -ylinyumania, nu, 'glv -yɔ we nokplɛɛ 'gbanya yia -nyumɔa. 'In -a 'nɪ nɔ 'nanuv, -amɪaa 'dɛbhie -gbolu yia -bha tɪtɪe.» ¹¹ 'In Wlɔmuv 'slɔjaa 'yugalinyɔ yia 'glv 'kaduv 'papanyɔ -yɔ 'gluv -kanyɔɔ wɛli dlɪ 'wɔdi, we 'ka Pɔlv wɛli 'wɔzi. ¹² Nu, wee 'gluv 'yɪgbelidaa ladɪie 'nɪ 'yɪlanɪ ɲwɔtlɔyibhla. We 'gbu, nyuma duun nɛɛ, wa 'bhv -bhadɛ. Wa 'yɪ 'klɪ, wa 'ka 'gluv 'yɪgbelida Fenisɪ mɪ, -mɔ 'nyunyɪdɪdɔv wa laa Klɛti -gv. Wee dɔv 'klv mɪ 'yɪlv bhlɪlɪdaa sɔ 'sɔ lv. -Mɔ wa yia ladɪa ɲwɔtlɔyibhla.

-Pɪpɛ 'kadu 'plɪa gumunyu -gv

¹³ 'Yɪlv bhlɪlɪda kɔpɛsɔlv, -pɪpɛ yia 'pliphe bhli -dlɔɔ. -Wa mɪa 'glv 'kadu 'wɔ, we mɪ wa dlɪ nu, -we wa pɔpala, lɛ we yia nɔa. Wa 'bhua 'gluv 'yɪgbelinɛtɛ 'wɔ yalɪ, wa mɪa, 'in wa yia 'nyunyɪdɪdɔv wa laa Klɛti -gv 'plɪ. ¹⁴ 'In 'bɪ 'nɪ 'wɔgwɛ, tɔv, -pɪpɛ 'kadu yabhlo wa laa Elakɪlɔɔn, we yia 'nyunyɪdɪdɔv -gɔgɔ 'wɪlv 'bhv. ¹⁵ -Pɪpɛ yia 'glv kwa, 'in nyɪmɛ 'nɪ mɛnɪ ɔ 'ka we layɪgbeli tɪklɪ 'gbu, -a yia -amɪaa 'dɛ 'yɪtɪde, 'in -pɪpɛ yia -aɪn kwa. ¹⁶ -A 'plɪa 'nyunyɪdɪdɔv 'kienyi wa laa Kodaa zɔgbɛɪn, 'yɪlv bhlɪlɪda kɔpɛsɔlv, 'in -a nɪnɪa -bha, we yia -aɪn 'wɔpɔ -sɛ. 'In -a 'yɪa sa 'klɪ -zlo, 'in -a yia gbuvɔsaglv -yulɛ yabhlo bɪzɪa 'glv 'kadu 'wɪlv 'wɔbhɪ. ¹⁷ 'In 'glv 'kaduv nokplɛɛ lubhonunya yia we -gblalɪ. 'In wa yia 'glv 'kadu gbuan nyumaa -yɔbɛ -llukpe nya. Wa mɪ sɔda, wa yɪ Libii -dɔv -gv -bɔsɛ -kakpe -gv bhlɪ 'gbu, 'in wa yia 'glv 'kaduv 'naa 'wɔyɔglɔlv, 'in wa yia 'sa wa 'dɛ 'yɪtɪde, -pɪpɛ yia wa kwa.

¹⁸ -Mɔv zɪ zɪa, -pɪpɛ 'kadu mɪ -aɪn lazukluda 'tɪtɛɛ -bhloo 'dɛ, 'gluv

nokpla -nyuma yia gbanyaa vitelivitelie bhli, gumunyu lv. ¹⁹ We 'yɪlv tanuv zɪ, wa yia 'glv 'kadu 'dɛɛ -yɔlvnyaa vitelie bhli gumunyu lv, wa 'dɛɛ sɔ nya. ²⁰ 'Yɪ duun nya, -a'a 'yɪ 'yɪlv -yɔ -zɛlv -yɔ, -zugba wee -pɪpɛ 'kadu plɪ 'saa 'tɪtɛɛ. 'In -a yia -amɪaa 'dɛɛ tɪtɪe dlɪ -sa.

²¹ 'Bɪ ka 'wɔgwɛ, 'in -wa mɪa 'glv 'kadu nokplɛ, wa 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ li. Tɔv, Pɔlv 'yɪgbea wa nyɪdɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «Na 'talea, in nɛɛ yaa, -a 'na 'bhɔlv Klɛti -nɪ. A -ka yaa na wɛli 'wɔɲwɪ, -zugba -li 'na 'ka yaa sa -nyumɔ. ²² 'In -slɛɪn, 'kva na paa aɪn 'yɪ, a 'tɛmanɪ dlɪ. Nu, amɪaa lɔnyumɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka tlɪ, 'glv 'kaduv 'dɛbhlogbɔɔ yia -nyumɔa. ²³ -We ka gbu -wa, -Lagɔ -ɔ ka -nɔ in -mɪa, 'in -ɔ ka lubho na nɔa, ɔ 'anzɪ ka 'mɪ 'klɔtlalɪ -zɛɪn sabɔ. ²⁴ 'In we nɛɛ 'mɪ -ylɛ: «Pɔlv, -in 'na nɔv nyano -nɪ! Nu, we mɪ nu, -in 'tɪa *Sezaa 'yu, wa 'ka -na -yɔgbu 'wɔbhɪ. 'In -Lagɔ ka -mɪ 'nanɪ 'wɔvɔ, -na 'gbu, -wa wee -in -yɔ wa mɪa 'glv 'kadu 'wɔ, -Lagɔ yia wa puea.» ²⁵ We 'gbu, na 'talea, a 'tɛmanɪ dlɪ! Nu, na dlɪ mɪ -Lagɔ -gv. Gbu -we -Lagɔ gbaa 'mɪ -yla, lɛ we yia nɔa. ²⁶ Nu, bhlɪa -a yia, 'nyunyɪdɪdɔv yabhloo -gɔgɔ -gv.»

'Glv -wɔwɔlɛ 'nyu -gv

²⁷ 'Yɪ kugbua lɛ -mɔvanuv sabɔ, -zugba -pɪpɛ 'kadu mɪ -aɪn kwada -bhlokpade Adliatɪkɪ -gumunyu -gv. -Mɔ zɪ -nyɪdɪ, 'in we yia 'gluv nokplɛɛ lubhonunya dlɪ lasɪbhli nu, -a ka dɔv -yɔɔɪpɔ. ²⁸ 'In wa vitelia 'nyuu yɪbhɔlv -llukpe 'nyu glu, we -tɔ 'wɔ 'mɛtlɪ glu -bhlo 'ya kugbua lɛ gbesɔ. Wa bɛa 'yugbɛɪn -sɛ, wa viteli 'yaa we, we -tɔ 'wɔ 'mɛtlɪ glu -bhlo 'ya gbɛta. ²⁹ 'In wa mɪ nyano nɔda nu, -amɪaa 'glv 'kadu yɪ tɔkpa -gɔgɔ 'kadu 'wɪlv bhuu 'gbu, wa yia 'gluv 'yɪgbelinɛtɛ -mɔv 'nyu lv viteli 'gluv lɔgbɛɪn, 'in wa yia zɪlv zɪzɪe wɔda -tɔ dlɪ sulo nya. ³⁰ 'In -mɔv bhlɪ, 'glv nokplɛɛ lubhonunya 'yɪbha wa 'ka -fɪli -bho.

'In wa yia gbɔwɔsagɔ -yulɛ kwɔlɔlɔ 'nyu lɔ. 'In wa nɛɛ -dawli nya, 'glɔ 'kaduɔ 'yɔlɔbɛlɛnɛtɛ wa vitelia we 'yugbɛɪn. ³¹ 'In Pɔlɔ nɛɛ Wɔmɔv 'sɔlɔjaa glɔ gbɔu 'yugalɔnyɔ -yɔ 'sɔlɔjaa -ylɛ: «Nyɔma -manɔ 'nɔ 'glɔ 'kaduɔ nukplɛ -tɔ, a 'na 'ka 'pɔ.»

³² Tɔvɔn, 'sɔlɔjaa yia 'glɔ -yulɛ 'llukpenya -yɔdɔ, 'in wa yia we 'yitide, we 'ka gumunyu -gɔ mɔnɔ.

³³ Zɔlɔ zɔlɔzɔlɛ 'yɔ, Pɔlɔ laa wa 'dɛ weɛɛ lilɔlɔ -yɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «Amɔaa 'yɔ kugbua lɛ -mɔvɔ nɔ -zɛɛn, dɔ sɔlɔ nya, -zugba a'a 'bhu lilɔlɔ yabhlogbɔɔ 'wɔ, a'a lɔ we. ³⁴ We 'gbɔ na laa aɔn, a 'ka lɔ. Nɔ, we nanɔ 'yɔlɔ a 'ka lɔ, 'bhie, a 'ka 'pɔ. Amɔaa lɔnyɔmɛ yabhlogbɔɔɔ 'nyɔlɔ gɔ yabhlo 'nɔa mɔvɔ yɔ!» ³⁵ Welɔnya -mɔnɔ 'bɔgɔ, Pɔlɔ 'bhua 'floo 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa wa 'dɛ weɛɛ 'yibadɔ. 'Bhie, ɔ -dɔa we 'wɔ, 'in ɔ yia lilɔlɔ bhɔlɔ. ³⁶ Tɔvɔn, wa 'dɛ weɛɛ 'tɛmanɔ dɔlɔ, 'in wamɔa yɔ 'yaa lɔ. ³⁷ -Amɔa mɔa weɛ 'glɔ 'kaduɔ nukplɛ, -a 'dɛ weɛɛ nyɔnɔ nyɔmaa 'wɔlɔ -bhlo glɔ ta 'ya kugbua lɛ gbelibhlo. ³⁸ Da wa lɔa, 'in wa yia bleyanya 'nyu lɔ viteli 'glɔ 'ka 'wɔtɔ fefee 'gbɔ.

³⁹ Da zɔlɔ zɔlɔ, 'glɔlɔ nukplɛɛ lub-honɔnya 'nɔ dɔdɔ yibheli, 'in wa yia gumunyuɔ sɔ yabhlo -yɔ -bɔsɛ -gɔgɔ -yɔyɔ. 'In wa nɛɛ wa 'ka -mɔ 'glɔ 'yɔlɔbɛlɛnɛtɛ mɔnɔ, -dɛ wa yɔlɔ we mnenɔ. ⁴⁰ Wa -bloa 'glɔlɔ 'yɔlɔbɛlɛnɛtɛnya, 'in wa yia we 'yitide gumunyu lɔ. 'In 'paylɔ -we nya wa paa 'glɔ, wa yia we 'llukpe -blo. 'Bhie, wa yia 'naa weɛ 'glɔlɔ 'yugbɛɪn zɔ, -pɔpɛ 'ka we kwaa 'gbɔ, 'in wa yia -bɔsɛ -gɔgɔ -gɔ -gbɛɪn mɔnɔ. ⁴¹ 'In wa nyɔnɔ gumunyuɔ sɔ 'sɔɔ nyɔdɔ -bɔsɛɛ -zɔlɔ -gɔ, 'in 'glɔ yia -bha zɔ. 'In weɛ 'glɔlɔ 'yugbɛɪn yia -bɔsɛ 'wɔ pla, we 'nɔ mnenɔ we 'ka nɔ, -zugba gumunyu -gbɔgbɔ 'tɛtɛ wɔlɔ we lɔgbɛɪn.

⁴² 'In 'sɔlɔjaa 'yɔbha wa 'ka -kasɔlɔnyɔma 'bha, -maa 'yabhlogbɔɔ yɔ -fɔlɔ -bho lɔlɔlɔ nyaa 'gbɔ. ⁴³ 'In wa 'yugalɔnyɔ 'yɔbha ɔ 'ka Pɔlɔ gbɔ

'wɔsaa 'gbɔ, gbɔ 'sɔlɔjaa pɔpɔlɔa, ɔ nɛɛ wa 'na nɔnɔ we lɛ -nɔ. 'In -wa -yia lɔlɔ sa, ɔ nɛɛ -maa -yɔlɔ, -maa -bho 'nyu lɔlɔ tɔa, 'in wa 'ka -gɔgɔ -gɔ mɔnɔ, ⁴⁴ 'in tɔlɔ mɔnɔ wa 'bɔ, sɔfɔlɔnya -yɔ 'glɔlɔ falɔ -yɔlɔnɛnɛnɛ nya. Sanɛɛ 'sa, wa 'dɛ weɛɛ 'tɔlɔ -gɔgɔ -gɔ -dɔlɔ, 'in wa yia 'pɔ.

28

Pɔlɔ mɔ Malɔtɔ

¹ Da -a 'pɔa, 'in -a yia 'nɔ nɔ, weɛ 'nyunydɔdɔdɔ wa laa Malɔtɔ. ² Weɛ 'gbɛɛ nukplɔ -nyɔma ka -amɔaa 'lakpasu kpa 'nanɔ. 'Nyɔ mɔ lɔada, 'in nɔwɔtɔlɔ mɔ 'gbɔ, wa -dɔa -kosu 'kaduɔ 'yɔ, 'in wa yia -a 'dɛ weɛɛ 'bɔ 'nyɛ, we kwesi.

³ Pɔlɔ 'bhua -gbɔlɔ pipɔ 'wɔ, ɔ yia we -kosu 'wɔ 'pa. 'In 'mɔnɔmɛ yia -kosuɔ sloo 'gbɔ -gbɔlɔ pipɔ 'wɔ 'tɔa! We yia Pɔlɔ sɔ mɔ, 'in we yia we -yɔlɔnɛ! ⁴ Da 'nyunydɔdɔdɔ -gɔ -nyɔma 'yɔa weɛ 'mɔnɔmɛ -yɔ bɔzɔda Pɔlɔ sɔ -yɔ, 'in wa nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyɔdɛ: «ɔɔ nyɔmɛ -mɔnɔ, nyɔmɛbhanyɔ -wa 'pɛɪn. ɔ ka gumunyu kwɛɛ -dɔ, 'in -Lagɔ 'nɔ ɔ 'pɔpɔgbɔ -yɔnɔwɔ.»

⁵ Tɔvɔn, Pɔlɔ vɔa sɔ 'wɔ, 'in weɛ tɔbhe yia -kosu 'wɔ -bho, ɔ ku 'nɔ glopɔ. ⁶ Tɔlɔa dɔlɔ nɔ, 'yɔlɔ Pɔlɔ yia, 'in bhɔlɔ ɔ yia -bha -bhlokpade, ɔ 'ka tɔ. 'In wa yia we -yɔyɔ nɔ, 'bɔ mɔ 'wɔgwɔlɛda, gbɔ yabhlogbɔɔ 'nɔ Pɔlɔ yɔlɔa -mɔ. Tɔvɔn, wa yia wɔlɔ 'bhɔtɔ, 'in wa nɛɛ: «-Lagɔ yabhlo -wa.»

⁷ 'Nyunydɔdɔdɔ -mɔnɔ 'wɔlɔ-lapɔlɔnyɔ wa laa Publɔsɔ, ɔ dɔdɔ mɔ weɛ da -mɔnɔ kwesi. Mɔ kpaa -amɔaa 'lakpasu 'yɔlɔ ta, 'in ɔ yia -aɔn ɔ -budu zɔ -guɛlɔ, ɔ 'talea 'bhɔa. ⁸ Publɔsɔ dɛdɛ mɔ lapɔda, ɔ ku -su, 'in ɔ kaa kakpa -yɔ. Pɔlɔ mɔnɔ ɔ 'yɔa, 'in ɔ yia ɔ sɔ ɔ 'wɔlɔ lapɔlɔ, ɔ yia ɔ 'gbɔ -Lagɔ bhɔbhoɛ, 'in ɔ yia ɔ jɛpɛ. ⁹ -Mɔvɔ 'bɔgɔ, weɛ 'nyunydɔdɔdɔ -gɔlɔ guzɔnya tɔlɔa yia yɔ, 'in Pɔlɔ yia wa jɛpɛ. ¹⁰ Wa ka -aɔn 'yɔlɔmanɔ sɔ weɛ lɔ. 'In -amɔaa mɔnbhɔa bɛa, -a -gbɔlɔa

'glv 'wv, -we weee -a 'nua -ka, 'in wa yia we -ain 'nye.

Pɔlv mɔɔa Wlɔmɔ

¹¹ 'Cv ta 'pha, 'in -a yia Alɛzandlii 'glv yabhlo wa laa «-Zluya -Lagɔ» 'wv -gbla. 'Nyunyididvɔvɔv 'glvɔv 'yilgbelida yabhlo wee 'glv -tva 'yilgbeda ŋwɔtlɔyibhla. ¹² -A nynia Silakuzigbe 'wv, 'in -a yia -bhade -tv 'yli ta. ¹³ -A 'bhva -bhade, -a mɔ 'nyu -gɔgɔ nɔnɔda, 'in -a yia Wleziogbe nɔkpɛ nyini. -Mvɔv 'bɔv, zli zlia, 'yɔvɔv bhlilida kɔpɛsɔvɔv -pɛ yia 'plɔplɛ bhlɔi 'gbv, -a li 'yli 'sɔ 'yloogbɔv, 'bhie, -a yia Puzɔvɔgbe nɔkpɛ nyini. ¹⁴ Wee 'gbe nɔkpɛ -a ylia -Lagɔnyima, 'in -maa nɛɛ, -a li wa -gbe lɔkɔwlu -bhlo. Sanɛɛ 'sa, -a mɔɔa Wlɔmɔ. ¹⁵ Wlɔmɔv -Lagɔnyima 'nua nu, -a mɔ -mɔ yida, 'in wa yia -ain yoo -saa yi tiklu Apɔvɔv lɔkɔ 'wv, we -yɔ wee 'gbee da wa laa 'Lakpanyaa Zɔgɔvɔvɔ Ta. Da Pɔlv 'yia wa -yɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in we yia ɔ 'kɔayli 'pa. ¹⁶ Da -a nynia Wlɔmɔ, wa yia Pɔlv 'yoo 'nye nu, ɔ -yɔ 'slɔjayu mɔ ɔ ŋwɛkɔda -dɔlɔ -budu yabhlo zɔ la wa 'dɛɛ sa.

Pɔlv gbaa -Lagɔgbv Wlɔmɔ

¹⁷ 'Yli ta 'pha, 'in Pɔlv yia Zuifu mɔ Wlɔmɔ, wa 'yugalɔnya la. Da wa gbelia 'wlu, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «Na bhelian, in 'nɔ gbv yabhlogbɔv lɛv, -amɔaa nyuma -yɔ -amɔaa dɔkpasɔ lɛvɔgbv 'cɔnyaa gbɛgbɛin, 'in wa yia 'mɔ kpa -Zeluzalem, 'in wa yia 'mɔ Wlɔmɔ -nyuma yoo 'nye. ¹⁸ Da -maa 'yibhaa 'mɔ la, -maa 'yibha yaa -maa 'ka 'mɔ 'yitide. -We ka gbv -wa, gbv -we in nua lɛ, -we ka 'gbv wa 'kaa 'mɔ -kasɔ 'wɔpa, 'in wa 'ka 'mɔ 'bha, we 'nɔ -mɔ. ¹⁹ Da -maa gbaa -maa 'ka 'mɔ 'yitide, Zuifu yia we -yɔwɔsɔvɔv 'gbv, mɔ 'sua 'mɔ, 'in in yia na gbv -nyumaa 'wlulapɔnyɔ 'kadɔ 'yu kwa. 'In -zugba, in 'nɔ 'yibha in 'ka na nyuma gbv 'wlu ladɔlɔ. ²⁰ -We ka 'gbv, in yia ain la, 'in in 'ka ain -yla gbv gba, mɔ nu. Nu, nyime ɔ

Izlaɛlɔnyima mɔ wɔda, ɔ 'gbv in mɔ da gbɔan -llukpe -mɔnɔ 'wv.»

²¹ 'In Zuifu nɛɛ ɔ -ylae: «-Na -yɔsɛbhɛ yabhlogbɔv 'nɔ -slɔ Zudee -dɔdɔ -gv 'bhv, 'in we 'ka -amɔaa -gbe yi. 'In -amɔaa bhelɔ yabhlogbɔv 'nɔ -slɔ mɔ 'bhv, ɔ 'ka -na gbɔnyuu gbaa yi -ain -yla. ²² -Mvɔv bhlɔ, -a 'yibha gbɔnya -na pɔpɔlɔ 'wlukɔvɔv la, -in gba we, -a 'ka we 'nɔ. -A -yi we 'ji nu, da weee, nyuma sɔlɔ -na zɔa -yɔ 'wv.»

²³ Wa -yɔ Pɔlv yia 'yli yabhlo zɔ, 'in wee 'yli nynia, da ɔ -gɔa, 'in wa -zlo yia -bha yi. We 'ka zɔlkpe -yɔbhv, we 'ka jibhe yli, Pɔlv yia -Lagɔv nyumaa 'wlulapɔgbv gba wa -yla, 'in ɔ yia wa -yla we 'ji gba. ɔ 'yibha ɔ 'ka wa lu -Zezuu gbv nyaa 'gbv, ɔ yia Moizɔ tite -yɔ -Lagɔgbvɔv -falɔpanyaa 'sɛbhɛ zɛli wa -yla. ²⁴ Gbv ɔ mɔ gbaɔa, we ka -zakpa -bhlo lu, 'in tɔlɔa nɛɛ -maa 'nɔ we -yɔŋwɔnu. ²⁵ 'In wa mɔ kpɛlɔda, -zugba wa mɔ. Pɔlv nɛɛ wa -yla bheɛ: «Zuzu 'Pɔpa ka zɔlɔmɔ zukpa, da ɔ gbaa amɔaa dɔkpasɔ -yla gbv -Lagɔgbvɔv -falɔpanyɔ Ezaii ŋwɛ nya! ɔ nɛɛ nu:

²⁶ «-In mɔnɔ, -in gba nyuma nɔ -ylae:

«Gbɔnya a yia 'nɔa sa 'nanvɔv,
'in a 'na 'ka we 'ji 'wolanv.

-Li a yia ylaa sa 'nanvɔv,
'in a 'na 'ka we -yɔyɔ.»

²⁷ Cɔn, waa nyuma -manɔ ka wa dli 'tɛmanɔ,

wa ka wa yukwli 'wɔsulu,
'in wa yia wa 'yli 'mu.

Wa yi layi wa 'yli nya,
wa yi 'nɔ wa yukwli nya,
'in wa yi gbv 'wolanv wa dli nya.

Wa 'nɔ 'yibha wa 'ka na -gbe lɔbhiti,
in 'ka wa pue.» »

²⁸ 'In Pɔlv yi 'yaa we -gɔdɛ: «A yibheli we 'ji nu, nyuma -wa 'nɔa Zuifu, -Lagɔ ka wa nyumaa gbɔwɔsawɛli yoo 'pa. 'Nɔa -maa yia we.» [²⁹ Da Pɔlv gbaa wɛlɔnya -mɔnɔ, Zuifu -yɔ kpɛlɔkpɛlɛ 'tite yia mɔnɔ wa 'dɛkpɔa nyidi.]

³⁰ -Budu -we Pɔlv 'pɛnɪa, ɔ li we
zɔ zɔ 'sɔ, 'in -wa weee yia ɔ 'yia
wee -budu zɔ, sɔ 'sɔ nya ɔ kpaa wa.

³¹ -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbɔ Pɔlv
gbaa, 'in ɔ slolua Nyɪmaa -Kanyɔ -
Zezu Klisɪl gbɔ, dlɪ -tɛlɔ weee nya, sa
-dlɔɔ.

'Sεbhε Pɔlv 'paa Wlomo -nyuma yoo

Nu, -Lagonyuma mia Wlomugbe 'wu, 'ma *Pɔlv 'paa 'sεbhε nɪ yoo. ɔ nεε wa -yla wee 'sεbhε 'wu nu, nyuma 'nɪ mneni wa 'ka -Lago -yolanyini wa 'dεε lagugbe nya. Nu, nyuma -ka -Zezu *Klisi dli -gv zɔ, 'in -Lago tia wa gbonyii 'wu, 'in ɔ nyεa wa 'yliyɔgagie lolu.

Fɔsaweli

¹ -Amɪ, -Zezu Klisi lubhononyo, *Pɔlv, -amɪ cɛlia ain 'wu. -Lago laa 'mɪ, 'in 'ka ɔ *tietienyo -zε, mɔɔ -saa -bha 'mɪ ɔ gbuv gbada.

² Wee -Lagɔgbu mia dε nɪ, -Lago ka bha we gba ɔ gbuv -falpanyaa gbεgbɛɪn, 'in wa yia we cɛli *-Lagɔsεbhε 'wu. ³ ɔ 'Yuu -gugbu we gbaa. Nu, 'mɔ wa gwalia ɔ dukpasa, nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔ *-Davidu zɔayli, nyumε -kpɔa 'bhisa. ⁴ Zuzu 'Pɔpa -slolua 'tɪtε nya nu, mɔ -wa -Lagɔɔ Yu, ɔ ka tɪtɪlɪnya glaa 'wɔsɔɔ 'gbu. ⁵ ɔɔ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisi mia nɪ, ɔ gbεgbɛɪn -Lago nɔa -ain 'nanɪ 'wu, 'in -a yia ɔ ti-etienya -zε ɔ 'ɛnnu 'gbu -a 'ka dɔdɔgv -nyuma weee ɔ 'tɪtε -slolu, 'in wa 'ka ɔ wɛli 'nɔɲwε zɔ dɪzɔzɔvε nya. ⁶ -Wa ɔ -saa -bha wa 'ka ɔ wɛli 'nɔɲwε zɔ, a mɪ wa glaa, -we ka gbu -wa, ɔ ka 'ya amɪa la -Zezu Klisi -nɔ nya.

⁷ Amɪa weee, -mɔ *Wlomo, amɪa -wa ka zε -Lago -kalɪ, 'in amɪa -wa ɔ laa a 'ka -mɪ tɪklɪ, nu, -amɪaa Dide -Lago -yɔ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ɲwɪna ain 'nyu la, 'in wa 'nyε ain 'wɔtɔtɔvε -dlɔɔ.

Pɔlv 'yibha ɔ 'ka Wlomo -nyuma 'yɪ

⁸ Tɪatɪa mia, -Lago na paa fuo -Zezu Klisi 'ɛnnɪ nya, a 'dε weee 'gbu. -We ka gbu -wa, dli a zɔa, we 'dɪ ka 'gbe weee -gɔlamneni. ⁹ -Lago, ɔ ka lubho in mia nɔda na dli weee nya -Lagɔgbuv gbagbie nya, ɔ -yɪ we 'jɪ nu, -we na gbaa

gbuzɔnɔ -wa. We 'gbu, in -ka -Lago bhuhhoeda -mɪ, amɪaa 'ɛnnɪ bɔ -mɔ. ¹⁰ Zlabhuezɔ, na bhuhhoea ɔ, ɔ 'ka 'mɪ 'yoo 'nyε, in 'ka amɪaa -gbε mɪnɪ. ¹¹ Nu, amɪaa 'yɪyɛε 'tɔ mɪ 'mɪ 'bhada. In -ka amɪaa -gbε yɪ, -Lagɔɔ Zuzuu wlawlalu a yia 'yɪa na gbεgbɛɪn, 'in a 'ka dli 'tɛmanɪ. ¹² Nu, in 'yibha in -mɪ ain glaa, 'in -a 'ka 'kɔayli 'pɔpali nanuv dɪzɔzɔvε -yɔ amɪaa -nɔ 'sɔɔ gbεgbɛɪn.

¹³ Bheliain, -we in 'yibhaa a yibheli 'jɪ, mɔ -wa nu, amɪaa -gbε na yɪ yaa yia -zakpa duun, 'in in 'nɪ -slɔ we 'yoo 'yɪ. In -ka -mɔ nɪnɪ nɪ, in 'yibha nu, na lubho mia, sa we 'yɪa -tɪnɔv laga -dɔdɔ -putu -gv, we nɔ 'ya 'sa amɪanuv -gbε. ¹⁴ -We in 'kaa lenu, mɔ -wa nu, in mɪnɪ dɔdɔ weee -gv, -wa ka 'yɪ -bloa klaa, -wa ka 'yɪ 'nɪa -blo klaa, -wa -yɪa 'sεbhε we -yɔ -wa 'nɪa we -yɪ, wa -gbε. ¹⁵ We mɪ 'saa 'gbu nɪ, na dli mɪ amɪaa -gbε nɪnɪda -mɔ Wlomo, in 'ka ain -yla -Lagɔgbu gba.

-Lagɔgbu, mɔ nɪ

¹⁶ Nu, in -ka -Lagɔgbu gbada -mɪ, we'e 'bhali 'mɪ zɔ. -Lagɔɔ 'tɪtε -wa, 'in -wa zɔa ɔ dli -gv, 'ma ɔ saa gbu 'wɔ: *Zuifɔ ɔ saa gbu 'wɔ tia, 'bhie ɔ saa nyumaa pɪnɪ gbu 'wɔ. ¹⁷ -We wee -Lagɔgbu slolua, mɔ nɪ: nyuma -wa zɔa ɔ dli -gv, nyuma tɪklɪ nya ɔ bhua wa 'wɔ. Dɪzɔzɔvε -bhlogbɔɔ nya nyumε bhua gbu 'wɔ. We mɪ cɛlɪda -Lagɔsεbhε 'wɔε: «-ɔ -Lago yibhelia nyumε tɪklɪ nya dɪzɔzɔvεε 'gbu, 'yliyɔgagie -mɔɔ yia 'yɪa.»

Nyuma weee ka gbonyuuu 'gba 'wlu-Lago 'yɪ

¹⁸ Nu, -Lago mɪ ɔ 'cε -we bhua yali -sloluda, -we ka gbu -wa, dɔdɔgv -nyuma mɪ gbonyuu lɛnɔda, 'in -we wa nɔa lɛ, we 'nɪ tɪklɪ -mɪ. 'In wa lɛnɔgbu 'nyɪɪ nya wa tuntɪnua -Lagɔɔ gbuzɔnɔ. ¹⁹ Nu, -we -yɔ wa mnenia wa 'ka -Lagɔɔ gbu yibheli, we mɪ wa 'yɪ: -Lago ka we wa 'klɔslolu 'nanuv.

20 -Lagoo 'tite, we'e bhia, 'in wa'a 'yi we -yo, 'in sa -Lago mia, wa 'ni mneni wa 'ka 'sa o -yoyi. Nu, da -Lago -laa dudu la, wa mneni wa 'ka wee gbu yibheli. -A-ka -Lago lalalu yla, -amiaa 'wlukoon mneni we 'ka -Lago -yo o 'tite -yoyi. We 'gbu nyuma 'ni zizelida -ka. 21 Wa yibhelia -Lago, wa 'ni o 'nyi -mnuni, 'in wa 'ni o fuo 'pa. 'In, 'mu nyume 'ka yaa -Lago -yla lenu. -Sleen, wa 'wlukoon lapapalie bhe, wa 'ni gbu yilo dli -ka, we mi nikpise 'wu. 22 Wamia nee, wa -yi gbu, 'in -zugba wa nu -sabhebhagbu le. 23 -Lago, -o o tia, -o ka 'nyi wa 'kaa -mnuni, wa ti -bha -moo, 'in wa bubba teliteli -we 'wba nyuma -wa titlie mnenia -yo blublunuma klaa, 'alimnvanuma klaa, we -yo dluononuma.

24 -We mia dee 'gbu, -Lago yia wa kwebisa wa dluwonyinili 'bi, 'in wa plalia wa 'de puin, zubhaligbu lenue nya. 25 Wa ka -Lago gbuzonu -bligopal, 'in wa yia yonya -yowunu. 'In -Lago -o ka 'nyi nyuma 'kaa 'yimanu sazonu sa 'yli weee nya, wa yia -bha -moo 'de ti, -zugba wa bubba o lalali o 'bigu.

26 We 'dee 'gbu -Lago yia wa kwebisa wa zubhali gbu 'tu 'bi. Nu, wa 'nyoni -yo wa 'lowlia'a -di -sleen -budu 'wu, 'nyoni -putu wa -yo wa dia -budu 'wu. 'Sasokpa gbu lenue mia, we 'ni 'ylinani dudu -gu. 27 'Sa -bhlokpade nukpasia -yo wa 'nyoni -dia -budu 'wu. Nukpasiaa tu bhua wa. Wa -lima wa -yo wa dia -budu 'wu, zu we kaa. -We mia dee 'gbu, -lu -we ka 'klu wa lenugbu 'nyuu kaa, 'mu wa yia.

28 Nu, wa 'ni nyuni wa 'ka -Lago yibhelii 'gbu, o yia wa kwebisa wa 'ka wa 'dee 'wukanu gbu lenu. 'In -we nyume 'na 'kaa lenu, 'in wa nua we le. 29 'Ylinyungbu 'yli -bhlo -bhlo yea wa: nyuma 'nyii wa -mia, wa -limaa kwelu wa dli nyina 'wu, wa nukple -nyu 'yli. Zeni yea wa dli zo, 'in nyuma -bhabhue nana wa dudu.

Wa ka -zle, wa -lima wa nua -dawli 'wu, gbokpa -gbu wa nua le. Nyuma wa saa 'nyi, 30 gbonyuu wa gbua wa -limaa gbegbein, -Lago tonyuma wa -mia, wa -lima wa velia, wa 'de wa yilania, wa 'de wa yilia, naci weee da wa talia wa 'ka gbonyuu lenu. Wa'a zu wa dide -yo wa 'nyaa 'nywe. 31 Wa 'ni 'wlukoon -ka, wa'a no wa 'dee gbagbaweli -gu, wa 'te, wa 'ni nyazidli -ka. 32 Wa -yi -Lago gbubhubhue 'ji: -wa nua we 'sasokpa -gbu ni le, titlie -wa wa -nu. We mi 'sa 'bhie, -zugba wa nu we le, 'in 'debhie, tolva -ka we lenuda -mi, 'in wa nyununu 'yaa -maa.

2

-Lagoo nyumaa -yogbu 'wobhubhue

1 We 'dee 'gbu, -mi bhua de -na nyumaa -yogbu 'wu, nyoo nyoo -in -ka -mi, -in 'ni zizelida -ka. Nyumaa -yogbu -na bhua 'wu, 'in -we wa nua le, mu -bhlokpade -na nua le. Nu, -in -ka wa -yogbu 'wobhu, -na 'de -in -luelia gbu. 2 'In -a -yi we 'ji nu, -wa nua 'sasokpa gbu le, -Lago bhua wa -yogbu 'wu sazonu sa. 3 -Mi, -mi bhua -wa nua we 'sasokpa gbu lee -yogbu 'wu, 'in -we wa nua le, 'mu -na nua le. Nu, -mi dli 'wu nu, -Lago gbubhubhue yia -mi -guzia yi? 4 -Lago ka 'nani bhabha, o dli tie, o yi wusa. 'Lee, nyani -na nyania o yi? 'Lee, -in 'ni we 'ji -yi nu, -Lago -ka sa 'nani -ka -na daa, nu, -in 'ka -na dli 'bhiti gbu -waa? 5 -In -su yukwli -yo, -in 'ni 'yibha -in 'ka -na dli 'bhiti. We 'dee 'gbu -na zumanu -Lago 'ce 'wu -na 'de -yo. Wee ce mia, -Lago nyumaa -yogbu 'wobhu -zli, -na yia we. Nu, we zli -Lago yia nyumaa -yogbu 'wobhubhue -slolua sazonu sa. 6 -We nyume -ka lenu, we -tnu o yia 'yia -Lago kwee. 7 Nu, nyuma tolva -wa temania dli gbuzonu lenue 'bi, -wa talia 'nyumnie klaa, 'nyikwale klaa, we -yo 'yiyogagie da -Lago kwee, 'yiyogagie -we 'nia bhloluda

-ka, 'mu -Lago yia wa 'nyea. ⁸ 'In, nyuma -putu -wa solva -Lago -yo 'wu, -wa'a zva o gbuzonu 'nujwe, 'in wa zva 'ylinyunogbu 'nujwe, ma -yo -Lago yia o 'ce 'kadu 'paa. ⁹ Siasie 'kadu -yo dilsulo yia nyuma weee -wa nva gbonyuu le bhitia. Zuifu -gu we yia gwedilia, 'bhie we 'ka -wa 'nia Zuifu -gu nyini. ¹⁰ 'In -wa nva gbuzonu le, wa 'hni -Lago yia -mnunia, 'in o 'ka wa 'hni kwali, 'bhie o 'ka wa 'wotutue -dlao 'nye. Zuifu -gu we yia gwedilia, 'bhie we 'ka -wa 'nia Zuifu -gu nyini. ¹¹ Nu, -Lago mia, o'o gbizi nyuma 'wu.

¹² -Wa 'nia *Moizu tite -yi, 'in wa nva gbonyuu le ni, wa 'ni we -yioo, tlia -maa yi 'yaa. 'In -wa weee -yia wee tite, 'in wa nva gbonyuu le, wee titee gbegbein -Lago yia wa -yogbu 'wobhua. ¹³ Nu, -wa mia tiklu -Lago 'yu, ma -wa nyuma -wa zva tite 'nujwe, we 'ni nu, -wa pulba we yukwli, 'in wa'a nva we -gugbu le. ¹⁴ 'In, -wa 'nia Zuifu, wa 'ni tite -yi. We mi 'sa 'bhie, -we wee tite gbaa, talva na we -gu. Waa nyuma mia, wa 'ni tite -ka. Wa 'de -wa wa 'dee tite. ¹⁵ Wa nongbhu slolua nu, lenugbu -we tite 'yibhaa, we mi celida -mo wa dli zo. Wa 'wlukusun mi we dayuny nyaa. Mu nya wa 'dee 'wlukusun lapapale bhua wa -yogbu 'wu, nu, wa ka gbonyuu lenu, nu, wa ka gbuzonu lenu. ¹⁶ Gbububhu zli, wa yia we -yoya. Nu, -Lagobu in mia da gbada, we nee nu, we zli, -we weee nyuma zizea, -Lago yia we gbv 'wobhua -Zezu Klisu gbegbein.

Zuifu -yo tite

¹⁷ Nu, -mi, -mi laa -na 'de Zuifu, 'in -na dia tite dli 'wu, 'in -na bhua -na 'de 'wu 'kadu, -na -Lago 'gbv. ¹⁸ -In -yi -Lago dumagbu, 'in tite ka -mi -slolu nu, -we mia 'nanu -in yibheli we. ¹⁹ 'In -na bhua -na 'de 'wu 'lolonyaa 'yoo da -sloluny nyaa, we -yo -in mia nikpise 'wu wa zli nya. ²⁰ -In nee nu, -wa 'nia

'sebhie -yi, -mi -wa wa -sloluny, 'in -in mia 'nyenyeyuaa 'yliyozonyo nya, -we ka gbv -wa, -in mi we -gu nu, tite slolua -mi gbuzonu -yo -luyilo sa tiklu. ²¹ Nu, -mi slolua nyuma. Lee -lu ka 'gbv, -i'in -slolu -na 'dea? -In nee wa -ylae: «A 'na yili 'wie -ni», 'in -zugba -mi, -na 'de -na yli 'wiee? ²² -In nee: «-In -yo 'hwno -putu 'na -dili -budu 'wu -ni *», 'in -mi -na nva we le yi? Yoyolago -na nya 'wu, 'in -na ylia -we mia wa yoyolago -budu zo yi? ²³ -Na 'de -na bhua 'wu titee yilonyo nya, 'in -i'in zo we 'nujwe. -In -ka 'sa nuda -mi ni, -Lago 'hni -na belia zo. ²⁴ Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wue: «Amiaa 'gbv, -wa 'nia Zuifu, 'in wa gbaa -Lago 'hni 'nyuu.»

Kni 'wopapiee 'zayli

²⁵ Kni 'wopapiee mia, -in -ka Moizu tite 'nujwe zo, we ka 'ji. 'In -in 'ni wee tite 'nujwe zo, we 'wlv sa wa 'ni yaa -mi *kni 'wopa. ²⁶ Sa 'bhisa, wa 'ni nyume yabhlo kni 'wopa, 'in -zugba o zo -we tite yibhaha nyume 'nujwe, lee, -Lago 'na 'ka o 'wobhu nyume wa 'paa kni 'wu 'bhisa? ²⁷ Nyume, -o wa 'nia kni 'wopa ku -yo, 'in o zva tite 'nujwe sazono sa, -mi'i zva da tite 'nujwe, mo yia -na -yogbu 'wobhua. 'In -zugba wa ka -mi kni 'wopa, 'ya tite -we mia celida, we mi -mi kwee. ²⁸ Nu, -o mia Zuifu 'zayli nya, we 'ni nyume -o wa yibheli ku -yo, 'in wa 'pa kni 'wu ku -yo, mo. ²⁹ Zuifu 'zayli mia ni, -mo o 'wu wa yibhelia we. -We -wa *kni 'wopapiee 'zayli ni, mu -wa dlu -nu, -Lago Zuzu -gbe we bhua, nu, we'e 'bhu tite -we mia celidaa -gbe. Oo nyume mia ni, we 'ni nyuma kwali o 'hni, -Lago kwalia o 'hni.

3

Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu, wa mi gbonyuu -lenwanya nya

* 2:22 Glekwlh 'wu, we ji -wa nu, -wa kokwalia, wa -yo nyuma -putu 'na -dili -budu 'wu -ni.

¹ 'Lee, Zuifo mia, lee -lu -zono o ka, -we -zi o 'nia Zuifba? 'Lee, kni 'wopapie ka 'jii? ² Cui, we nani 'yli da weee. Tiada mia, Zuifo -yla -Lago wlaa o weli. ³ Zuifo talva 'ni yaa -Lago weli -gu no, 'lee, -a yi yaa gba nu, -Lago 'na 'ka o weli -gu -tuu? ⁴ -Innya, we 'ni sa -mi. -A yibheli we 'ji nu, -Lago mia, gbuzono -gbanyo -wa, -zugba nyuma weee ka yo. -Lagosebhe ka we -gugbu gba -Lago dae:

«Wa yibheli -mi tiklu -na gbag-baweli 'wu,
 'in wa -ka -mi gbuwubhuda kwa,
 'in -na galia wa -gu.»

⁵ Gbonyuu -we -a nua le, mu slolua nu, -Lago tiklu. We -ka 'sa -mi, -Lago -ka -ain 'ce -yopali ni, 'lee, -a mnene -a 'ka gba nu, -Lago 'ni tiklu -mi? (In -ka 'sa gba, dudu -nyuma 'bhisa in gbaa we.) ⁶ -Innya, we 'ni 'sa -mi. -Lago 'ni yaa tiklu -mi, sa o 'ka nyumaa -yagbu 'wubhua? ⁷ 'In na yotubhwe -ka -slolu nu, -Lago gbaa gbuzono, 'in nyuma -ka o 'ni -mnene we 'gbu, lee -lu ka 'gbu o dli 'mi gbu, gbonyuu -lenonyo 'bhisa? ⁸ 'Sa talva velia -ain, 'in wa gbaa nu, -amia nee: «-A nu gbonyuu le, 'in zuzono -nu 'ka -bha 'lali!» Nu, -maa -cian mia de, -kaslo 'wopapie mi wa -nu nya.

⁹ Saa nya? 'Lee, -amia Zuifo 'yia, -amia -zia nyuma talva yi? -Innya, we 'ni 'sa -mi. In ka 'cin we -slolu nu, Zuifo -yo nyuma -putu, gbonyuu ka 'tite wa 'de weee -gu. ¹⁰ Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wue:

«Nyume o mia tiklu, o 'ni -mi.
 Nyume yabhlogbodo 'ni tiklu -mi.
¹¹ Nyume yabhlogbodo 'ni gbuyilonyo nya -mi.
 Nyume yabhlogbodo o -tali -Lago da.

¹² Nyuma weee ka 'yoo -zono -gulabhulo,
 wa ka -nyumo.

Nyume o 'kaa gbuzono leno, o 'ni -mi.

¹³ -We tlaa wa nyewe we 'wlu, gbawla -kali nyewe.

Wa mio nya wa nua wa -lima -dawli 'wu.

-We tlaa wa nyewe, 'munume -dle -wa.

¹⁴ Melatiweli 'nyuu yea wa nyewe.
 'In wa weli nua nyume le.

¹⁵ -Gwagwie nya wa mnia nyume 'bhaa.

¹⁶ Da wa -ka 'plli, -lu wa saa la,
 'in wa tia -bha siasie.

¹⁷ Wa 'ni 'wututue -dido 'yoo -yi.

¹⁸ -Lago sase 'ni wa dli zo -mi.»

¹⁹ -A -yi we 'ji nu, -we weee tite gbaa, -wa -yia tite, wa -nu nya we mia. We -ka 'sa -mi ni, nyume yabhlogbodo 'ni zizelida -ka. Nu, nyuma weee ka gbonyuuu 'gba 'wlu -Lago 'yu. ²⁰ We 'de 'gbu, -Lago 'na 'ka nyume yabhlogbodo 'yi nyume tiklu nya titee 'nyuwewee 'yilibanonye nya. -We tite nua le, mu slolua nu, gbonyuu -lenonyo nyuma -mia.

Sanee -Lago zelia nyuma nyuma tiklu

²¹ 'In -sleen mia, sa -Lago 'kaa -ain nyuma tiklu -zeli, o ka we -ain 'kluslolu. O -ka -ain nyuma tiklu -zeli yi, o o yla -amaa titee 'nyuwewee 'yilibanonye. Nu, tite -yo *-Lagobbu -falpanya mi we gbodayinya nya, wa ka bha we gba:

²² -Zezu Klisi diguzwee gbegbein -Lago nua nyume tiklu. -Wa weee za Klisi dli -gu, 'ma o nu 'saa. -We ka gbu -wa, 'wugbie 'ni wa nyidi -mi: ²³ nu, nyuma weee ka gbonyuu leno. Nyume yabhlogbodo 'ni -Lago 'nimnie -yocipa. ²⁴ Nu, -Lago mia, o zuzono nya, o nua nyume tiklu sa bhe, -Zezu Klisi gbegbein. Mo saa nyuma gbonyuuu gaylo 'wu.

²⁵⁻²⁶ -Lago 'yibha nu, -Zezu slu o 'pion la 'slaka 'bhisa. 'In o 'slaka nya, -Zezu yia nyumaa gbonyuu lamumni, 'in -wa za o dli -gu, wa 'ka tiklumu 'yi. Sanee -Lago 'yibha o 'ka -slolu nu, o mi tiklu. Nu, o ka dlitie leno bha, 'in o 'ni we bhla

nyuma -kaslo 'wupa wa gbonyuu lenvee 'gbu. 'In -sleen mia, -Lago slolua nyuma nu, o mi tiklu, 'in o 'ka nyuma, -wa zua -Zezu dli -gu, tiklu nu.

²⁷ 'In -amia ka -bha weli yabhlo -a 'ka -amiaa 'de 'ylimanu? -Innya, we 'ni 'sa -mi. Lee -lu ka 'gbua? -We ka gbu -wa, -we nania 'yli, we 'ni titee 'nɔɔwɛzɔvɛe 'yilibanɔvɛe -amiaa 'deɛ lagɔvɛe nya, nu, -Zezu dliɔvɛvɛe -wa. ²⁸ -We -gu -a pupalia 'wlukɔɔn la, mu ni: nyuma mi tiklu -Lago 'yu, -we ka gbu -wa, wa ka -Zezu dli -gu zɔ. We 'ni titee 'nɔɔwɛzɔvɛe 'gbu -Lago yi wa 'yi nyuma tiklu nya o 'de 'yu. ²⁹ Nu, -Lago mia, Zuifu -bhlogbɔɔɔ -nu o -mia yaayu 'lakpanyaa -Lago o -mi 'yaa yi? 'Lakpanyaa -Lago o -mi 'yaa: ³⁰ nu, -Lago mi -bhlogbɔɔɔ 'gbu ni, mo yia Zuifu nyuma tiklu -zɛlia wa dliɔvɛvɛe 'gbu, 'in mo -bhlokpade yia 'lakpanya nyuma tiklu -zɛlia wa dliɔvɛvɛe 'gbu. ³¹ 'Lee, we -ka 'sa -mi ni, dliɔvɛvɛe -gu, tite mi bhee? -Innya, we 'ni 'sa -mi, mu nua we le, 'in tite kaa 'nɔɔwɛ.

4

**Ablaamu zua -Lago dli -gu*

¹ We -ka 'sa -mi, sa -a 'ka -amiaa dukpasa *Ablaamu daa gbaa? Lee -lu o 'yi o lenugbu 'wɔa? ² Nu, -Lago -ka yaa Ablaamu yibheli nyime tiklu nya o lenugbu 'wɔ, o mneni o 'ka o 'de 'ylimanu. 'Bhie, we 'ni -Lago yu. ³ Nu, -Lagoweli nɛɛ: «Ablaamu ka -Lago dli -gu zɔ. O dliɔvɛvɛe 'gbu -Lago yia o yibheli nyime tiklu nya.» ⁴ Nu, nyime -ka lubho nu ni, 'peni wa penia o, 'in -we o 'yia, we 'ni bhe o 'yi we, o ka we 'klv. ⁵ Nu, nyime -o'o dia o lenu -lubho dli 'wɔ, -Lago, -o zɛlia gbonyuu -lenunya nyuma tiklu, 'in o zua dli -gu ni, o nyime mia, -Lago yibhelia o nyime tiklu nya o dliɔvɛvɛe 'gbu. ⁶ 'Sa -bhlokpade, -Davidi gbaa

o 'wɔtɔvɛe -dlɔɔ -nyime gbu, 'mo -Lago yia nyime tiklu nya, we 'ni o lenugbu gbu. O nɛɛ:

⁷ «'Wɔtɔvɛe -dlɔɔ -nyuma, ma ni:

-wa ka -yɔgbu -Lago tia 'wɔ,

'in o yia wa gbonyuu lamumni, ma -wa.

⁸ 'Wɔtɔvɛe -dlɔɔ -nyime mia, mo ni:

Jejitape'e yla -sleen o gbonyuu.»

⁹ Wee 'wɔtɔvɛe -dlɔɔ mia ni, 'lee, Zuifu -bhlogbɔɔɔ -nu -wa yi? -Innya, -wa 'nia Zuifu wa -nu -wa 'ya*. -A nɛɛ nu: «Ablaamu ka -Lago dli -gu zɔ, 'in -Lago yia o yibheli nyime tiklu nya.»

¹⁰ Lee -bhla -Lago gba nu, Ablaamu mi nyime tiklu nyaa? Da wa 'nia -slo o *kni 'wupa -wa yaayu da wa 'paa o kni wɔ -wa yu? We 'ni nu, da wa 'paa o kni wɔ. Da wa 'nia -slo o kni 'wupa, we bhla -wa. ¹¹ Nu, da wa 'nia -slo o kni 'wupa ni, Ablaamu mi nyime tiklu nya -Lago 'yu, o ka -Lago dli -gu zɔvɛ 'gbu. -Muɔ 'biɔ, 'in o yia kni 'wɔpapie 'yi -luu -slolulu nya. Wee kni bi -slolua nu, -Lago ka o 'yi nyime tiklu nya. Nyuma weee -wa zua -Lago dli -gu, -bha Ablaamu -zɛa wa dide: wa 'de 'ni kni 'wɔ -miɔo, o mi wa dide nya. ¹² O yi 'yaa nyuma -wa wa 'paa kni 'wɔvɛ dide -zɛ. We 'ni nu, -wa wa 'paa kni 'wɔ ku -yɔ -bhlogbɔɔ, nu, -wa zua -Lago dli -gu Ablaamu 'bhisa -zugba wa 'ni -slo wa kni 'wupa, ma -wa. O mo, o ka -Lago dli -gu zɔ, 'bhie wa yia o kni 'wupa.

¹³ -Lago nɛɛ Ablaamu -yɔ o 'yua -yla nu, 'ma o yia dɔdɔ 'nyɛa. -We -Lago gbaa de ni, we 'ni nu, Ablaamu zua tite 'nɔɔwɛɛ 'gbu, nu, -we ka gbu -wa, o dliɔvɛvɛe 'gbu o yia o 'yi nyime tiklu nya. ¹⁴ We -ka yaa nu, zɔvɛvɛe -Lago gbaa o 'ka wla, titee 'nɔɔwɛzɔvɛe 'gbu -amia -bhlogbɔɔ yi we ni, -zugba, dliɔvɛvɛe mia, bhe -wa, 'in -we -Lago gbaa o 'ka nyime 'nyɛ, we 'ni 'ji -ka. ¹⁵ Tite laa -Lagoɔ 'cɛ la, nu, tite 'ni -mi ni, we 'nɔɔwɛzɔvɛe 'ni -mi.

* 4:9 Nu, glekiweli 'wɔ -wa mia kni 'wɔ -yɔ -wa 'nia kni 'wɔ -mi gbu we gbaa.

16 We 'gbu dlizovwe nya -a yia -lu -we -Lago gbaa o 'ka -ain 'nye. Nu, wla o wlaa we bhe. -Wa weee mia Ablaamuu 'yua nya, ma yia we. 'In -wa mia Ablaamu 'yua nya, we 'ni nu, -wa zua tite 'nonye -bhlogbwo, nu, -wa zua dli Ablaamu 'bhisaa, ma -wa. Nu, Ablaamu mi -a 'de weee dide nya. 17 'Sa we mia celida -Lagosebhe 'wue: «Nu, -mi mia, -mi in -zela laga -nyimaa -zloo dide.» Sanee Ablaamu mia -amiasa dide nya, -Lago o o zua dli -gu, -moo 'yu. -Lago o nyaa tilitnya 'yliyogagie, 'in -we 'nia lamu, 'in o laa we la, mo. 18 Ablaamuu dli 'te -Lago -gu 'wu, da wa 'nia mnenei wa 'ka -lu yabhlogbwo wu, 'in o yia wu. O mia woda, o dli mi -Lago -gu. We 'dee 'gbu o yia laga -nyimaa -zloo dide -ze. Nu, -Lagoweli nee: «-Wa -na yia gwalia ni, wa -zu 'wu.» 19 Ablaamu ka -Lago dli -gu zu, 'in o yia dli 'temani. Nu, o -zu glu gbu, 'in o zela o ku tilitli glaa, 'in o 'nywao *Sala mi -gblo to nywao nya. 20 We mi 'sa 'bhie, o 'ni dli -Lago gbagbaweli -gusa. Nu, o dlizovwe 'temania o la, 'in o yia -Lago 'nyu 'ylimani. 21 O mi we -gu nu, -Lago ka 'tite, 'in -we o gbaa, o mnenei o 'ka we lenu. 22 -We mia dee 'gbu -Lago yia Ablaamu 'yi nyime tiklu nya. 23 -Lagoweli nee: «-Lago ka o 'yi nyime tiklu nya», 'ya we 'ni o 'debhlogbwo 'gbu we mi celida. 24 -Amia ka dlizovwe -gu, -Lago o -solba -amiasa -Kanyo -Zezu 'wu tilitnya glaa yia -ain yibhelua nyima tiklu nya, 'sa -bhlokpade we mia -amia weee -nu nya. 25 -Amiasa gbonyuuu 'gbu wa yia o 'bha, 'in -Lago 'ka -ain 'yi nyima tiklu nyaa 'gbu o yia o tilitnya glaa 'wusolb.

5

-Lago ka -a -yo o 'so 'wuslolu -Zezuu gbegbein

1 We 'dee 'gbu -Lago yia -ain 'yi nyima tiklu nya -amiasa dlizovwee 'gbu. -Sleen, -a -yo o 'so mi 'wotvwe -dlwo 'wu, -amiasa -Kanyo -Zezu Klisu

gbegbein. 2 -A -ka -Lago dli -gu zu, -Zezuu gbegbein -a mnenei -a 'ka 'nanidli -ka -Lago -yolanyu. 'In -sleen, -a mi o 'nanidli 'wu. -A mi 'muna lida, -we ka gbu -wa, -amiasa dli mi we -gu nu, -Lago 'nyimne -a yia 'yia o kwee. 3 We bhl -moo -gu, -amiasa 'de yi siada -moo, -a mi 'muna 'wu. -We ka gbu -wa, -a -yi we 'ji nu, -a -ka siada -mi, 'bhie -a zea dltie -cian. 4 -A -ka dltie -ka, 'bhie -a temania la 'yiyigbu 'wu. -A -ka latemani 'yiyigbu 'wu, -we -a wua, mu -wa -we -Lago yia -ain -yla lenu. 5 -A -ka -Lago kwelu woda -mi, we 'na 'ka -ain -dawli 'wunu, -we ka gbu -wa, -Lago ka -ain o Zuzu 'Pupa 'nye, 'in mu 'kaa o zekalie -amiasa dli zo yeli.

6 Cun, bhla -we nya -a 'nia 'tite yabhlogbwo -ka, 'in Klisu yia tli gbonyuu -lenunya 'gbu, wee bhla mia, -Lago 'paa we nyee. 7 Wa 'ka nyime tiklu 'gbu tilitie -yonyu we -kali -yo. Nyime yabhlo o nua 'nani, wa mnenei yaa wa 'ka tli o 'gbu. 8 Nu, Klisu yia tli -amiasa 'gbu, da -a mi bhla gbonyuu lenuda, mu -slolua -ain sa -Lago -kalia -amiasa ze. 9 -Sleen, o 'pwo 'gbu -Lago yia -ain nyima tiklu nya. We -ka 'sa -mi ni, -a mi we -gu nu, mo yia -ain -Lago 'ce 'wusaa. 10 Nu, da -a mi bhla -Lago tonyima nya, 'in o yia -a -yo o 'so 'wuslolu o 'Yuu tilitie nya. O -ka -a -yo o 'so 'wuslolu sanee, sa we -ka -mi, mo yi 'yaa -ain gbu 'wusaa o 'Yuu 'yliyogagie -gu. 11 We 'ni 'sa -tu. -A mi 'muna lida -Lago 'wu, -amiasa -Kanyo -Zezu Klisu gbegbein, -we ka gbu -wa, mo suslolu -a -yo -Lago 'so 'wu.

-Zezu Klisu lenvgbu 'yli we -zi *-Adaan -nu

12 Gbonyuu yia la dudu -gu nyime yabhlogbwo 'gbu, mo -wa *-Adan. 'In wee gbonyuu yia tilitie lala, tonu, 'in tilitie yia lamnenu nyima weee -gu, -we ka gbu -wa, dudu -nyima weee ka gbonyuu lenu. 13 Da -Lago 'nia -slu Moizi tite 'nye, wemu

gbonyuu mi la dudu -gu see. Nu, tite 'ni bha -slo lamu 'gbu, -Lago 'ni gbonyuuu 'gba nyime 'wlu di. ¹⁴ 'In tilitie -nanu yia nyuma 'wlulapili, we 'bhu -Adan -gu we 'ka Moizi yli. -Adan -o 'nia -Lagoo weli 'nunjwe zu, -mama 'nia o -bho -gbonyuu lenu, 'in tilitie yia -maa 'bha.

Nu, -Adan -wa -o 'kaa yii nu 'wowlu. ¹⁵ 'In, -Lagoo wlawlalu bhe -yo -Adaan gbonyuu mi -yobhobhloda tenyi tenyii. Nyumaa -zlo yia tli nyime -bhlogbooo gbonyuuu 'gbu, gbuzonu -wa. Nu, -Lagoo wlawlalu bhe kaa 'nuni tenyi tenyii, -Lago wlaa we nyime -bhlogbooo gbegbein, mo -wa -Zezu Klisi. 'Sa -Lago bubania o zozonu lenue la sa bhe, nyumaa -zlo glaa. ¹⁶ -Lagoo wlawlalu, we -yo o nyime -bhlogbooo gbonyuu, we 'ni -tnuu -bhlo -ka. O nyimee gbonyuuu -tnuu -wa nyumaa -kasu 'wopapie -Lagoo gbububhuhuee gbegbein. Nu, o wlawlalu bhee -tnuu -wa -Lago yia nyuma nyuma tiklu nya. ¹⁷ Gbuzonu sa, nyime -bhlogbooo 'gbu, nyime -bhlogbooo 'wlu -gbonyuuu 'gbu, 'in tilitie yia dudu weee bhitu. Nu, o -Zezu Klisi 'debhloo gbegbein nyuma yia -lu duun -Lago kwee. Mo nyea wa zozonu sa duun, 'in o gbaa nu, wa mi nyuma tiklu nya. 'Yliyogagie wa yia 'yia -Zezu Klisi 'gbu, 'in wa -yo o 'so 'ka -lu weee 'wlulapili.

¹⁸ Nu, nyime -bhlogbooo gbonyuu 'paa nyuma weee -kasu 'wu. 'Sa -bhlokpade, -bhlogbooo lenugbu tiklu tia nyuma weee 'wu tiklu, 'in we yia wa 'yliyogagie 'nye. ¹⁹ Bha -benyi, nyime -bhlogbooo 'nia -Lago 'nunjwe zu, -bha nyumaa -zlo -zea gbonyuu -lenunya. 'Sa -bhlokpade, nyime -bhlogbooo zua o 'nunjwe, 'in -Lago yia nyuma duun 'yi nyuma tiklu nya.

²⁰ Tite ka yi, 'in gbonyuu yia 'wuzumanu tenyii. 'In gbonyuu -ka 'wuzumanu tenyii ni, -Lagoo 'nanidli ka -gubulaylimani, 'in we yia we njwelazili. ²¹ Nu, gbonyuu ka tilitie

la, 'in we yia nyuma 'wlulapili. 'Sa -bhlokpade, -Lagoo zozonu pulia nyuma 'wlu la, 'in we yia wa nyuma tiklu -zeli. 'Sa -a yia 'yliyogagie -we 'nia bhlooluda -ka -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi gbegbein.

6

Gbonyuu 'ni -sleen se -ka -ain -gu

¹ Wee gbu mia, sa -a 'ka we daa gba? 'Lee, -a zu gbonyuu lenue 'yliyo, 'bhie -Lagoo 'nanidli 'ka -gubulaylimanu? ² -Innya, we 'ni 'sa -mi. Tilitie yabhlo -we 'wu -a 'plila, we ka -a -yo gbonyuu 'so -yosali. We -ka 'sa -mi, -a 'ni mneni -a 'ka gbonyuu lenuda -tu. ³ Amiaa 'de -yi we 'ji nu, da wa batizea -ain, -a -yo -Zezu Klisi ka 'wotu -bhlo, 'in -a -yo o 'so mi -bhlo o tilitie 'wu. ⁴ Da wa batizea -ain, we 'wlu sa nu, wa ka -a -yo o 'so gbawla 'wofa. 'In Didee 'tite 'kadu yia o Klisi gano -mo tilitie 'wu. 'Sa -bhlokpade, -amia 'ya, -a 'ka 'yliyogagie lolu 'yu 'gbu, o yi 'saa nu.

⁵ We -ka nu, -a -yo o 'so mi -bhlo bhla -we nya -a -yo o tia, 'wu -a -yo o yia -tua -bhlo o 'yliyogagie 'wulali bhla. ⁶ -A yibheli we 'ji nu, -amiaa -mimis o 'cun -yo Klisi mi *su -gu lakuluda. -Sleen, gbonyuuu -kpabbhiee 'tite ka labhu, -a yi 'masleen gbonyuuu gali nya -mi. ⁷ Nu, nyime -ka tli, gbonyuu 'ni 'masleen 'tite -ka o -gu.

⁸ Cun, -a -yo Klisi -ka tli ni, -amiaa dli mi we -gu nu, 'yliyogada -a -yo o 'so yi 'yaa -mia. ⁹ Nu, -a -yi we 'ji nu, -Zezu Klisi ka tilitinya glaa 'woso, 'in o 'na 'ka 'masleen tli, we ji -wa nu, tilitie 'ni 'masleen 'tite -ka o -gu. ¹⁰ Cun, o ka tli, 'in wee tilitie yia o -yo gbonyuu -yosali -zakpa -bhlogbooo 'kuteyi. -Sleen, o -ga 'yliyo, 'in o 'yliyogagie weee mi -Lagoo -nu nya. ¹¹ 'Sa -bhlokpade, amia 'ya, a yla amiaa 'de tilitinya 'bhisa. We ji -wa nu, -a -yo gbonyuu ka -yobhobhlo, 'in a -ga 'yliyo -Lagoo -nu nya, -Zezu Klisi 'wu.

¹² We 'dɛɛ 'gbu, amiaa ku -we 'kaa tli, gbonyuu 'na pili we 'wlu la -ni, a yi 'masleen we dliwɔnynigbu lenu. ¹³ A 'na tili 'masleen amiaa ku gbonyuuu lenve 'wu -ni, we yi gbonyuu lenu. Nu, -we a 'kaa lenu, mu ni: a 'nye amiaa 'dɛ -Lago yoo, nɛɛ nyuma -wa 'bhu tilitie lu, 'in wa yi 'yliyogagie 'wuplilu. A bhu amiaa 'lali 'wu a 'ka gbuzɔnu lenu. ¹⁴ Nu, gbonyuu 'na -kali ain -ni. -We ka gbu -wa, a 'ni tite zo -mi, nu, -Lagoɔ 'nanidli zo a mia.

-Lagoɔ gali a -mia

¹⁵ Nu, -we zo -a mia ni, we 'ni -sleen tite, nu, -Lagoɔ 'nanidli zo -a mia. 'Lee, we -ka 'sa -mi, -a mneni -a 'ka -amiaa 'dɛ gbonyuu lenve tili? -Innya, we 'ni 'sa -mi. ¹⁶ -We a 'kaa 'jiyibheli, mu ni: a -ka amiaa 'dɛ wla nyime yabhlo -yla ɔ 'ka amiaa -kanyo -zɛ, ɔ nyime a mia 'nuɲwe -zuda, -moo gali a -zɛa. We 'dɛɛ 'gbu, a mneni a 'ka gbonyuuu gali -zɛ. We 'ni -muu, a mneni a 'ka -Lagoɔ gali -zɛ. Gbonyuu mia, mu kwaa ain tilitie 'wu. Nu, a -ka -Lago 'nuɲwe zu, 'in ɔ yia ain nyuma tikliu nya. ¹⁷ -A 'pa -Lago fuo. Tiada mia, a mi gbonyuuu gali nya, 'in, -sleen mia, a ka gbuzɔnu wa -slolua ain 'nuɲwe zu, dli weee nya. ¹⁸ Nu, -Lago ka ain gbonyuuu 'tite kwɛɛ -sa, 'in, -we mia tikliu, a yia we gali -zɛ. ¹⁹ -We ka 'gbu na gbaa sa we, amiaa 'nunve -kali -yo. Sa a wla bhaa amiaa ku pɔunplagbu -yo gbonyuuu 'yli -bhlo -bhloo lenve -yla, gali 'bhisa, 'in gbonyii weee yia ain 'wlulapili ni, 'sa -bhlokpade, a wla -sleen amiaa 'dɛ gali nya, -we mia tikliu -yla. Nu, mu wlolba -mo ain -Lagoɔ 'yliya 'wu.

²⁰ Da a mia gbonyuuu gali nya, gbu tikliu lenvee 'tu'u 'bha ain. ²¹ -We a nua le, leɛ -lu we 'nye ain -nya? -Sleen mia, zu bhaa ain, wee gbu ni kwaa nyime tilitie 'wuu 'gbu. ²² Nu, -sleen mia, a mi amiaa 'dɛ -yla, 'in, gbonyuu 'ni ain -ka. A ka -Lagoɔ gali -zɛ, 'in we -tnuu -wa

nu, -a mi -mowlee 'yoo -gu. Mu kwaa ain -Lagoɔ 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka 'wu. ²³ Gbuzɔnu -wa: gbonyuu lenve mia, we -tnuu -wa tilitie. 'In -we -Lagoɔ wlaa sa bhe, mu -wa 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi 'wu.

7

¹ Na bhelia, in -yi we 'ji nu, -we na yia gbaa, a ka we 'wolanunnve bhia, -we ka gbu -wa, a -yi tite. Tite mia, nyime -ka 'yliyoga ni, we pili ɔ 'wlu la. ² We 'wlu sa ylikwɔɲwɔ -yo ɔ 'lowlii gbɛgbɛin gbu. ɔ -ka ɔ 'lowlii -gbɛ -mi, -moo -ka 'yliyoga ni, tite -gali ɔ -gu. 'In -moo -ka tli, tite 'ni -sleen ɔ 'ɲwɔ -gu -mi. ³ Da ɔ 'ɲwɔɔ 'lowli -gaa -slo 'yliyo, ɔ -ka nukpasu -putu kwa, -zugba gbonyuu ɔ nua le. 'In ɔ 'lowli -ka tli ni, tite 'ni -sleen ɔ 'ɲwɔ -gu -mi. ɔ mneni ɔ 'ka nyime -putuu 'ɲwɔ -zɛ, -muu 'ni -sleen gbonyuu. ⁴ Na bhelia, 'sa -bhlokpade we mia amiaa -nu nya. A -yo Klisi mi -bhlo. Mo tlia -amiaa 'gbu. We 'dɛɛ 'gbu a -yo tite ka -yɔbbhuhlu. -Sleen mia, -ɔ -saa tilitinya glaa 'wu, ɔ -nu a -mia. We 'dɛɛ 'gbu, -a mneni -a 'ka -Lagoɔ lubho nu. ⁵ -Benyi mia, da -a nua -amiaa 'dɛɛ dumagbu le, -Lagoɔ tite saa -amiaa dliwɔnynili 'nyii gwlu. Muu nua -amiaa ku zo lubho, 'in we kwaa -ain tilitiee 'yloogbu. ⁶ Nu, -sleen mia, -a 'ni 'masleen titee gali nya -mi. -We kwɛɛ -a mia -kaslu 'wu -benyi, -a ka tli -muu sɔlu. -A mneni -a 'ka -Lagoɔ lubho nu lubhonsɔ lolu lu, ɔ Zuzu 'nuɲwezɔve nya. Sa -a nua -benyi ɔ lubho, tite -we mia celida we gali -mumie nya, -a 'ni 'masleen -muu -gu -mi.

-Muu tite nu lea?

⁷ Sa -a 'ka -sleen gbaa? 'Lee, tite -yo gbonyuu 'sɔ, -lu -bhlo -wa yi? -Innya, we 'ni -lu -bhlo. Nu, -we gbonyuu -mia -slolu, tite ka 'mi we -slolu. We 'ni ya nu, tite nɛɛ nu, -na -limaa -luu 'tu 'na 'bhal -mi -ni, nyuma -putuu -luu tu mia, in 'na 'ka

yaa we yibheli. ⁸ Nu, da tite yia, -bha gbonyuu 'yia -jɔɔ, 'in we yia na dli zo dliwɔnyiniliu 'yli -bhlo -bhlo fa. -We ka gbu -wa, tite 'ni -mi ni, gbonyuu ka tli. ⁹ Bha, da tite 'nia lamu, in -ga 'yliyɔ. -Sleen, tite ka yi, 'in gbonyuu yia ganɔ, ¹⁰ -bha -bhlokpade, 'in in yia tli. -Sleen, tite -mumu 'ka yaa 'yliyɔgagie la, we 'ni we lenu, tilitie we laa. ¹¹ Gbonyuu 'yia -jɔɔ, 'in we yia tite 'wɔplli we 'ka 'mi -dawli 'wɔnu. Gbonyuu ka 'mi 'bha titee sɔɔ.

¹² Nu, -Lagɔ tite mi -mɔwɔɔda, 'in ɔ titenya mi -mɔwɔɔda, we tikli, 'in we nani 'yli. ¹³ Lee, -lu -zɔnu mneni we 'ka 'mi tilitie -laa? -Innya, we 'ni 'sa -mi: gbonyuu nua we le. We ka -lu -zɔnu 'wɔplli, we 'ka 'mi 'bha. Nu, tite slolua -aun nu, gbonyuu -nyu 'yli.

-Gɔɔ mi gɔda nyime 'wu

¹⁴ Cun, gbuzɔnu -wa: -a -yi we 'ji nu, tite mia, -Lagɔ Zuzu -gbe we 'bhua. 'In -ami mia, nyime ɔ wa paa pelɔ gaylo 'bhisa gbonyuu kwɛɛ, 'mɔ in -mia. ¹⁵ Yee! -We na nua le, 'in 'nu we 'wɔla. Nu, -we in 'yibhaa in 'ka lenu, 'in nu -muɔ le, 'in -we na nyɛa 'wu, -muɔ na nua le. ¹⁶ -We na nua le, we -ka nu, in 'ni we 'yibha, mu slolua nu, in ka nwanu nu, tite nani 'yli. ¹⁷ We -ka 'sa -mi, we 'ni na de nu we le, gbonyuu, -we mia 'mi 'wu, mu nua we le. ¹⁸⁻¹⁹ Cun, in -yi we 'ji, zɔzɔnu 'ni 'mi 'wu -mi. -Ami, ɔ mia nyime nya, nu, zɔzɔnu -nɔnɔe mi na dli zo, 'in in 'ni mneni in 'ka we lenu: zɔzɔnu -we in 'yibhaa in 'ka lenu, 'in nu we le, gbonyuu -we in 'nia 'yibha, 'in na nua -muɔ le. ²⁰ -Sleen mia, -we in 'nia 'yibha, in -ka we lenu ni, we 'ni nu, na de nu we le, nu, gbonyuu -we -dilia 'mi 'wɔla, mu nua we le.

²¹ Sanɛɛ na tlalia sa tite ni -gu: in -ka gba in 'ka zɔzɔnu lenu, gbonyuu lenue -bhlogbɔɔ in mnenia. ²² -Mɔ na dli zo, -Lagɔ tite nani 'mi dɔɔ. ²³ Nu, -mɔ na ku zo mia, tite -putu mia -mɔ. Wee tite mia, mu -yɔ tite, -we na 'wlukɔn nwanuua sɔ gɔa,

'in mu zɛɛa 'mi tite 'nyuu, -we mia 'mi 'wɔɔ -kasɔnyime. ²⁴ -Ami mia -sleen da nyazinyɔ nya. Nyɔ mneni ɔ 'ka 'mi na ku -we kwaa 'mi tilitie 'wu kwɛɛ -saa? ²⁵ -A 'pa -Lagɔ fuo -amɛa -Kanyɔ -Zezu Klisi 'ɲni nya. Na 'ylimnee nya na nwanua -Lagɔ tite -yɔ, 'in na zɔa gbonyuu 'nɔɲwe na -mumɔsɔ 'wu.

8

-Lagɔ Zuzu saa -aun gaylo -flii

¹ -Sleen mia, -wa -yɔ -Zezu 'sɔ mia 'wɔsuslɔluda nyime -bhlo nya, gbɔɔɔɔ 'ni wa -nu nya -mi. ² Nu, -Lagɔ Zuzu tite, -we nyɛa nyime 'yliyɔgagie -Zezu Klisi 'wu, -muɔ ka 'mi gbonyuu tite -yɔ tilitie kwɛɛ -sa. ³ Nyɛmaa 'wɔyɔɔɔe 'gbu Moizu tite mia, we 'ni mneni we 'ka wa gbu 'wɔsa. Nu, -Lagɔ ka we lenu: ɔ 'ka nyɛmaa gbonyuu -yɔgbu 'wɔbhuu 'gbu, ɔ 'dɛɛ 'Yu ɔ 'paa yoo dɔɔ -gu, 'in -mɔ yia yi nyime 'bhisa, -mɔ ku 'ka gbonyuu -lenonyɔɔ ku nya 'wɔwɔ. 'Sa -Lagɔ 'bhua gbonyuu -yɔgbu 'wu ɔ 'Yuu gbɛgbɛin. ⁴ -We ka 'gbu ɔ yi 'saa nu, mu -wa nu: -we tite palia gbu tikli nya -aun 'wu, we 'ka gba. Nu, -sleen mia, -a mi -Lagɔ Zuzu sɔɔ nɔda, -a'a nɔ 'masleen -amɛa dliwɔnyinili 'bi. ⁵ -Wa nɔ nyɛmaa dliwɔnyinili 'bi, wa dli tua we -gu, 'in -wa nɔ -Lagɔ Zuzu sɔɔ, wa dli tua we -gu. ⁶ Nyɛa -wa ka dli tua wa dliwɔnyinili 'bi, tilitie 'yoo -gu wa mia. Nyɛa -wa ka dli tua -Lagɔ Zuzu -gu, 'yliyɔgagie -yɔ 'wɔtɔtɔe -dɔɔɔ 'yoo -gu wa mia. ⁷ Cun, nyɛa -wa ka dli tua wa dliwɔnyinili 'bi, -Lagɔ tɔnyɛa wa -mia: wa'a zo -Lagɔ tite 'nɔɲwe, nu, wa 'ni we mneni. ⁸ Nu, -wa nɔ wa 'dɛɛ dliwɔnyinili 'bi, wa 'ni mneni wa 'ka -Lagɔ dɔɔ namani.

⁹ 'In amia, a'a nɔ amɛa dliwɔnyinili sɔɔ, nu, -Lagɔ Zuzu sɔɔ a nɔ, -we ka gbu -wa, ɔ mi aun 'wu. Nyime ɔ 'ni Klisi Zuzu 'wu -ka, ɔ 'ni Klisi -nu nya -mi. ¹⁰ Nu, Klisi -ka aun 'wu -mi, amɛa kuu 'dɛ yi

tlithee -nu nya -mī gbonyuuu 'gbu, -sleen -Lagoo Zuzu yia ain 'yliyogagie 'nyea, -we ka gbu -wa, -Lagoo nee nu, a mi nyima tiklu nya. ¹¹ We -ka nu, -Lagoo Zuzu mi ain 'wu, -Lagoo -solva -Zezu Klisi 'wu tlitlanya glaa, amiaa ku -we tlia, mo yia we 'yliyogagie 'nyea oo Zuzu -o mia ain 'wuu gbegebein.

¹² Bheliain, wee mia dee 'gbu, kpagbu yabhlo mi -ain 'wlu. Wee kpagbu mia, we 'ni -amiaa dliwonyinilii gbegebein, 'bhie -a 'ka we solv no. ¹³ A -ka amiaa dliwonyinilii solv no ni, tlia a yia. 'In a -ka we bha -Lagoo Zuzu 'tite nya ni, 'in a yia 'yliyogagie. ¹⁴ -Wa mia -Lagoo Zuzu solv no da, ma -wa -Lagoo yua. ¹⁵ -Lagoo ka ain o Zuzu 'nye, 'in oo Zuzu 'u -zeli ain gali, o'o 'nye ain nyanodli. Nu, -Lagoo 'yua o zelia ain. Oo Zuzu 'gbu, -a kpia 'wu -Lagoo gbegebein gbagbie nya: «Aba! Dide!» ¹⁶ -Lagoo Zuzu bhliia -amiaa 'dee zuzu -gu, 'in o njwunua -ain nu, -a mi -Lagoo 'yua nya. ¹⁷ 'In -a -ka -Lagoo 'yua nya -mi, -lu -zonv -we -Lagoo zua la o nyimaa -nu nya, 'yia -a yia we. Cun, -a -yo Klisi so yia we dlilia. Nu, -a -yo o 'so -ka siada -mi, -a -yo o 'so, 'in -amiaa 'jmi mni 'yaa.

-Lagoo yia -ain o 'jmi 'kadu 'nyea

¹⁸ -Amiaa -zeen -siasie -yo -Lagoo 'jnimnie -we o yia -ain 'kluslolu, -a -ka we 'desobhie yibholv, in mi we -gu nu, -amiaa siasie 'kienyi. ¹⁹ Cun, -lu weee -Lagoo -laa la, bhla -we nya -Lagoo 'kaa o 'yuaa 'jmi 'kadu -slolu, we mi we woda, 'in we 'tu mi we 'bhada. ²⁰ Nu, 'tite -we nua le, 'in lalalu kamania -yo, we kwee dudv -tua. We 'ni lalalu 'yibha we, -Lagoo de -wa. We mi 'sa 'bhie, -lu -zonv dudv mia woda. ²¹ Wee 'tite -we nua le, 'in lalalu mia -nyumoda, 'in -we nua dudv gaylo 'wu, la we yia 'bhua. Gaylo 'wu dudv yia 'bhua, 'in 'yia we yia 'jmi 'kadu -we -Lagoo 'yua 'kaa

'yi. ²² -A -yi we 'ji nu, -lu weee -Lagoo -laa la, we mi -zeen -bhlokpade kluda siasie kwee, 'jwno -o mi 'wlu -sada 'bhisa. ²³ Nu, we 'ni lalalu 'debhlogboo: -amiaa mi 'ya kluda -amiaa dli zo. -Lagoo 'yuaa -zeziee 'tu mi -ain 'bhada, o 'ka -amiaa ku gaylo 'wosa. We mi 'sa 'bhie, -a ka -Lagoo wlawlalu tianu 'yi, mu -wa o Zuzu. ²⁴ -A ka gbu 'wobhu, nu, -a 'ni -slo we 'de weee 'yi: -a mi we woda. -We -a dia dli 'wu, -a -ka we -yoyi nu, wa'a la -sleen we dliwodidie. -We -a yia -yo, we 'ni dliwodidie gbu -ka. ²⁵ -We -a'a 'yia -yo, -a -ka we dli 'wodi nu, 'in -a wda we dltie nya.

²⁶ We bhli muv -gu, -amiaa 'nia da 'wote nu, -Lagoo Zuzu yia, 'in o bea -ain -yo. Sa -a 'kaa -Lagoo bhuhhoe sazov sa, -a 'ni we sa -yi. Toun, 'in Zuzu bhuhhoea -Lagoo -amiaa -nu nya, klukluweli -we njwe 'nia mneni we 'ka gba nya. ²⁷ Nu, -Lagoo mia, -mo nyumee dibhe 'wu o yia la, 'in o -yi -we Zuzu yibhala o, -we ka gbu -wa, sa o 'yibhaa, 'sa Zuzu bhuhhoea, -wa mia o -nu nya, wa 'gbu.

²⁸ -A -yi we 'ji nu, nyima -wa -kala -Lagoo ze, -wa o laa o dumagbuu 'gbu, gbuv gbu -we ylia wa, -Lagoo bhaa we 'wlu -maa nu zozov nya. ²⁹ -Wa -Lagoo -saa -bha we gwedida, o ka dli -sa 'cin o 'ka wa o 'Yuu 'wowlv -zeli. 'In o 'Yu 'ka kpasa -ze bhelia duun glaa. ³⁰ -Wa -Lagoo -saa -bha tiatia, o 'ka 'ya wa la. -Wa o laa, o ka wa nyima tiklu -zeli, 'in -wa o -zelia nyima tiklu, o ka 'ya wa o 'jmi 'kadu 'nye.

Gbu yabhlogboo 'ni mneni we 'ka -ain -Lagoo zekalie -yosa

³¹ Nu, lee -lu -a 'ka gbunya -minu 'bigopalaa? -Lagoo -yo -ain -ka -mi, nyoo mneni -ain a? -Moo -kanyo 'ni -mi. ³² O 'Yuu 'debhie, -Lagoo 'ni o siasie gwevlali. Nu, -a 'de weee 'gbu o yia o wla wa 'ka o 'bha. O -ka o 'Yu wla nu, -lu weee o yia wlaa sa bhe. ³³ -Wa -Lagoo -saa -bha, nyume

* 8:15 Aba: we ji -wa «Dide» zuifoweli 'wu.

yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka wa gbɔ
'wluladɪ. -We ka gbɔ-wa, -Lagɔ nɛɛ
wa mɪ nyuma tiklu nya. ³⁴ Nyɪmɛ
yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka wa gbɔ
-lueli. Nɪ, -Zezu Klisi ka tɪ, we 'nɪ
'sa-tɔ, 'in ɔ yia tɪtɪnya glaa 'wɔsɔ. ɔ
-dɪ -Lagɔɔ lilisɔlɔ la, -zugba ɔ bhub-
hoe -mɔɔ -amɪaa -nɔ nya. ³⁵ Nyɔɔ
'ka -aɪn Klisi zɛkalie -yɔsaa? 'Lee,
siasie -wa yɪ? Dɪlɔbe -wa yɪ? 'Kɪyie
'wɔpalie -wa yɪ? Nwɔ -yɔ boba -wa
yɪ? -Naanagbɔ -we yɪa nyɪmɛ -wa
yɪ? We -yɔ -amɪaa 'bhabhie -wa yɪ?
³⁶ 'Sa we mɪa cɛɪɪda -Lagɔsɛbhe 'wɔɛ:
«-Na 'gbɔ -a plɪɪa tɪtɪhee nɔwɛɛ 'yɪ
weee nya.

Bhlabhlɛnya -we wa 'kaa 'bha nɪ,
sa wa nɔa we, 'sa wa nɔa -aɪn.»
³⁷ Nɪ, -we weee yɪa -aɪn, 'in -a lua
we sa kpɛɛn kpɛɛn, ɔ -kalɪa -amɪaa
zɛ, ɔ 'nɪnɪ nya. ³⁸⁻³⁹ 'In in mɪ we -
gbɔ nɪ, gbɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we
'ka -aɪn -Lagɔɔ zɛkalie -yɔsa. We
'dɛ yɪ tɪtɪhe -zɛɔɔ, we yɪ 'yɪiyɔgagie
-zɛɔɔ, we yɪ 'anzɪnya -zɛɔɔ, we yɪ
zuzunya -zɛɔɔ, we -yɔ -lu -we mɪa -
sɛɛn -bha -zɛɔɔ, 'in -lu -we mɪa yɪda
-zɛɔɔ, we 'nɪ we mneni. We yɪ -
lu weee -we kaa 'tɪtɛ -we mɪa yɪɪ
-zɛɔɔ, -we mɪa dɔdɔ -zɛɔɔ, we -yɔ
-li weee mɪa lalali nya -zɛɔɔ, we
'yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we 'ka -aɪn -
Lagɔɔ zɛkalie -we ɔ -slɔlua -amɪaa -
Kanyɔ -Zezu Klisi 'wɔ, -yɔsa.

9

-Lagɔ -saa -bha *Izlaɛɪnyɪma

¹ Nɪ, gbɔzɔnɔ na gbaa, -we ka gbɔ
-wa, in mɪ Klisi 'wɔ, 'in 'tɔbɔ yɔ.
Na dɪ, -we Zuzu 'Pɔpa slɔlua 'yoo
da, mɔ gbaa 'mɪ -yɪa nɪ, gbɔzɔnɔ
na gbaa. ² -Mɔ na nɔkpɪɛ, plɛɛ sulo
'nyuu -yɔ siasie -we 'nɪa bhlɔluda
-ka mɪ -mɔ. ³ -We mɪa na bɛɪɪa
Zuɪfɔɔ -nɔ nya, -wa in -yɔ wa 'sɔ
mɪa nyuma -bhlo nya yɪɛ 'wɔ, in
'yɪbha yaa -Lagɔ -sa 'mɪ kwnɛɛ, 'in
in 'ka Klisi -yɔbɔ wa zɔzɔnɔ 'gbɔ.
⁴ *Izlaɛɪnyɪma wa -mɪa. -Lagɔ ka

wa ɔ 'yua -zɛɪ, ɔ ka wa ɔ 'nɪ 'kadɔ
'klɔslɔlu, ɔ -yɔ wa 'sɔ ka 'wɔsuslɔlu,
ɔ ka wa -yɪa ɔ tɪtɛ palɪ, ɔ yɪa wa ɔ
bɔbɔe -slɔlu, 'in -li 'kadɪ ɔ 'kaa wa
'nyɛ, ɔ yɪa we wa -yɪa gba. ⁵ ɔ ka wa
dɔkpasɪ 'kadɪ 'nyɛ, 'in wa yɪa Klisi
gwalɪ nyɪmɛ 'bhisa wa zɔayɪ, Klisi
ɔ mɪa -Lagɔ nya nyuma weee 'wɔlu, -
a 'yɪlɪmanɪ ɔ 'yɪ weee nya. *-Amɛnɪ.

-Lagɔɔ 'yuaa 'zayli

⁶ We 'nɪ nɪ, -we -Lagɔ gbaa ɔ
'ka wa 'nyɛ, we 'na 'ka nɪnɪ, nɪ, -
wa wa gwalɪa Izlaɛɪnyɪma nya, wa
'dɛ weee 'nɪ 'sa Izlaɛɪnyɪmaa 'za-
yɪ. ⁷ 'In -wa wa gwalɪa Ablaamɔ
zɔayɪ, wa 'dɛ weee 'nɪ 'sa ɔ 'yuaa
'zayli. -Lagɔ nɛɛ Ablaamɔ -yɪaɛ:
«'Yua in gbaa nɪ, 'yɪa -na yɪa wa,
*Izakɪ zɔaa gbɛgbɛɪn -na yɪa wa
'yɪa.» ⁸ Wee wɛɪ 'jɪ -wa nɪ, -wa mɪa
-Lagɔɔ 'yuaa 'zayli nya, we 'nɪ 'yua -
wa wa gwalɪ nyɪmaa slɔ -bhlogbɔɔ,
ma: 'yua -wa -Lagɔ gbaa ɔ 'yua wa
yɪa -zɛa, ma -wa. ⁹ Nɪ, -we -Lagɔ
gbaa ɔ 'ka lɛnɔ, mɔ -wa nɪ: «-Zɔ -
bhlo 'ka 'plɪ nɪ, yɪa na yɪa, wee bhla
-bhlokpade nya, -zugba *Sala ka 'yu
gwalɪ.»*

¹⁰ Nɪ, we 'nɪ we bɪɪɪɪda, *Wle-
beka mɪ 'yɪa -bha. ɔ 'yɪ 'yua 'sɔ
nɔkpɪa -bhlo 'wɔ -amɪaa dɔkpasa
Izakɪ nya. ¹¹⁻¹² 'In -Lagɔ -yɪ ɔ nyuma
-bɛasa sa ɔ dɔmagbɔ nya, we 'nɪ
wa lɛnɔgbɔ gbɔ, nɪ, la ɔ laa wa.
*Wlebeka 'nɪa -slɔ ɔ 'yua 'sɔ gwalɪ nɪ,
-zugba wa 'nɪ gbɔzɔnɔ -yɔ gbɔnyuu
lɛnɔ, 'in -Lagɔ nɛɛ ɔ -yɪa: «Kpasa yɪa
ɔ 'bɪsɔayɔ zɔ lubɔ nɔa.» ¹³ Nɪ, we
mɪ cɛɪɪda -Lagɔsɛbhe 'wɔɛ:

«*Zakɔbɔ zɛ in -kalɪa,
in 'nɪ *Ezauu zɛkalɪ.»

¹⁴ Sa mɔ 'jɪ mɪa? 'Lee, -Lagɔ 'nɪ tiklu
-mɪ -wa yɪ? -Innyɪ, we 'nɪ 'sa -mɪ.

¹⁵ 'Ya, ɔ nɛɛ Moizɪ -yɪa:

«-ɔ in 'kaa nyazɪ 'yɪɪ,
nyazɪ na yɪɪa ɔ.

'In -mɔmɔ in 'kaa zɔzɔnɔ 'wɔluo nɔ,
zɔzɔnɔ na nɔa ɔ 'wɔluo.»

* 9:9 Nɪ, Izakɪ gwalɪgbɔ we gbaa dɛ.

16 We -ka 'sa -mī nī, -Lagoo zozonu -lenve mia, we'e 'bhu nyumaa dumagbuu -gbe, 'in we'e 'bhu wa lagugvee -gbe, nyazidli -ka -Lago -bhlogbodo -gbe we bhua. 17 Nii, -mo -Lagosebhe 'wu, -Lago nee co pilia Eziputu 'wlu la -ylae: «Nyumaa 'Wlulapilinyo in nua da -mī 'wu nī, in 'ka na 'tite -slolu -mī 'wuu gbu -wa, 'in -in 'ka we lenu, wa 'ka 'mī yibheli dudu weee -gu.» 18 -Bha wa yia we -yoyia nū, co -Lago 'yibhaa co 'ka nyazi 'yili, 'mo co yilia nyazi, 'in co ka dli co 'yibhaa co 'ka 'wokla, co dli co klaa 'wu.

-Lago -saa co nyuma -bha co dumagbu nya

19 Gbaa wa yia 'mī -ylae: «We -ka 'sa -mī nī, sa -Lago 'ka gba nū, nyumē ka gbonyuu lenva? Nyoo 'ka -Lagoo dumagbu 'kloyligbea?» 20 'In -mī, nyumē, nyoo -in -mī, 'in -na kpeli -Lagoo? 'Lee, nyida mnēni we 'ka we manyo -yla gbae: «Lee -lu ka 'gbu -in yi sa 'mī ma?» 21 Nyidamanyo mnēni co 'ka co mame nya -we co 'yibhaa ma. We 'nī muu? Wee mame -pue -bhlokpade nya co mnēni co 'ka nyida -zonu ma, 'in co mnēni co 'ka nyida -kpua ma.

22 Nii, -Lago 'yibha ya co 'ka co 'ce -yo co 'tite -slolu, we 'dēe 'gbu nyuma -wa -gu co 'ce mī yaa, 'in co 'kaa lasa, co ka wa 'gba 'wobhu dltie nya. 23 Nii, -Lago 'yibha sa co 'ηnī mnia, co 'ka we -slolu, we 'dēe 'gbu, -wa co 'yilia nyazi, 'ma co mnazia la co 'ηnumnee -nu nya.

24 Waa nyuma co laa, -amia -wa. We 'nī nū, Zuifu -bhlogbodo nyidi co -sa -ain, 'in co yi -ain la, nū, -wa 'nia Zuifu wa glaa -wa 'ya. 25 'Sa we mia celida Ozeee 'sebhe 'wu nū, -Lago nee:

«Nyuma -wa 'nia na nyuma glaa -mī, laa na yia wa na nyuma.

'In -wa 'nia na dliwonyininya, 'ma na yia laa na dliwonyininya.»

26 Co nee 'yae:

«Da -mumu wa gbaa zlume wa -ylae:

«A 'nī na nyuma -nū,

'ma wa yia -sleen laa 'yliyoga -Lagoo 'yua.»

27 *Ezaii 'kpia 'wu, -moo nee Izlaelinyumaa dae: «Izlaelinyuma yi 'wuzumanī gumunyuu ηweyo -buse 'bhisao, wa falu yabhlogbodo yia 'gbu 'wobhua. 28 Nii, -we Jeitape gbaa co 'ka dudu -gu lenu, slui co yia we lenva, 'in we 'ka we bhloluda nyni.» 29 'In Ezaii ka 'ya we gba tiada:

«'Tite -ka -Lago ka -ain 'yua -yoti.

Co 'nī yaa we lenu nī,

sa *Sodomo -nyuma -yo *-

Gomalo -nyuma mia,

'sa -a yia -mia.»

30 Sa -mumu 'ji mia? Nyuma -wa 'nia Zuifu, -wa 'nia tiklimumee datalida -mī, -Lago nee wa mī nyuma tiklu nya, wa ka -Lago dli -gu zū 'gbu. We bhla, wa 'nī tiklimumee datalida -mī. 31 We 'nī 'sa -mī Izlaelinyumaa -nu nya, titee gbegbein wa talia tiklimumee da, 'in -we tite 'yibhaa wa 'nī we yli. 32 -We ka 'gbu wa 'nia we kweyomneni nī, wa lenugbuu gbegbein wa talia we da, wa 'nī -Lago dli -gu zū. We nya wa gozoa «tukpa -we bhla nyuma la.» 33 Wee tukpa mia, we mī celida -Lagosebhe 'wu we dae:

«Nii, *Siangbe 'wu, na dia tukpa 'kadu yabhlo

-we nyuma gozoa la,

-we bhla nyuma la.

-Co -ka co dli -gu zū nī,

-moo 'na ka dli lu.»

10

Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu, wa -Kanyo -bhlo

¹ Bheliām, in 'yibha na dli weee nya nū, -Lago -sa Zuifu gbu 'wu, 'in in mī we 'gbu -Lago bhuhhoeda.

² Nii, in mnēni in 'ka gba, wa -gu mī ladoluda wa 'ka -Lagoo lubho nu, 'in sa wa 'kaa we nu, wa 'nī we -yi.

³ Sa -Lago nua, 'in nyuma mia tiklu co 'de 'yu, wa 'nī we 'wulanu, 'in wa 'yibhaa wa 'ka wa 'dēe nu saa we nu. Wa -ka 'sa nuda -mī, -zugba sa -Lago zelia nyuma nyuma tiklu, wa 'nī we zolapili. ⁴ Nii, Klisti -wa Moizu titee 'wlubhalida. -Sleen mia, -wa

weee zua -Zezu Klisi dli -gu, 'ma -Lago zelia nyuma tiklu.*

⁵ Moizi -ka tiklimumie -we bhua titee gbegbein gbu gbada -mi ni, o nee: «-Wa zua tite gbagbaweli 'nujwe, ma yia 'yliyogagie we gbegbein.» ⁶ Ni, -we wa gbaa tiklimumie -Lago 'yuu daa dliozove 'wu, mu ni: «-In 'na gbaali -mo -na dli zo -ni, nyoo 'ka yali -gbala?» (-In -ka 'sa gba, Klisi -in 'sibhlia la.) ⁷ -In 'na gbaali 'ya -nie, nyoo 'ka -mo glu pla? -In -ka 'sa gba, Klisi -in -solva 'wu tilitnya glaa. ⁸ 'In sanee Moizi gbaa we daa -Lagosebhe 'wu: «Weli mi -na 'de kwesi, -na njwee, -na dli zo.» Wee weli mia, dliozovee gbu -we -a gbaa ain -yla, mu -wa. ⁹ -In -ka nyuma weee 'yibadi we njwee weli ni, -Zezu -wa Nyumaa -Kanyo, 'in -in -ka we dli -gu zu ni, -Lago ka o tilitnya glaa 'wusolu, -Lago yia -mi gbu 'wusaa. ¹⁰ Ni, -in -ka -Zezu -na dli weee -gu zu, 'in -Lago yia -mi nyume tiklu nya. -In -ka we njwee weli ni, -na dli mi o -gu, gbu o yia -mi 'wusaa. ¹¹ -Lagosebhe nee: «Nyoo nyoo -ka o dli -gu zu, o 'na 'ka dli lu.» ¹² We -ka 'sa -mi, Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu, wa 'ni -yobhbhloda -mi. Wa 'de weee -Kanyo -bhlo. -Wa weee laa o 'jni, o zuzonu o nyaa wa sa duun. ¹³ -Lagosebhe nee: «-Wa weee laa Nyumaa -Kanyo 'jni, gbu 'wu o saa wa.»

¹⁴ 'In nyuma 'ni mnenei wa 'ka o 'jni la, -zugba wa dli 'ni o -gu -mi. We 'ni muu? Wa 'ni mnenei wa 'ka o dli -gu zu, -zugba wa 'ni -slo o -gugbu 'nu. 'Ya, wa 'ni mnenei wa 'ka o -gugbu 'nu, -zugba nyume yabhlogbo 'ni -slo wa -yla -Lagobu gba, we 'ni muu? ¹⁵ 'In nyuma 'ni mnenei wa 'ka -Lagobu gba, -zugba wa 'ni -slo wa tie wa 'ka we gba. We 'ni muu? We mi celida -Lagosebhe 'wue: «-Wa gbaa gbuv nu zuzonu, wa -ka yi, -a li 'muna.» ¹⁶ 'In nyuma weee 'ni 'sa wee -Lagobu -zonu -yognu. Ezaii ka we gba: «Jelitape, weli -we -in tie

-ain 'wu, nyoo zu we dli -gua?» ¹⁷ -Lagobu -zonu -we wa 'nu ni, we -gu dliozove 'bhua. 'In wee gbuzonu mia, Klisi weli -wa.

¹⁸ 'Lee, Zuifu 'ni wee weli 'nuu? Lee 'gbua, wa ka we 'nu. -Lagoweli nee:

«Wa ka wa weli 'nu dudu weee -gu, 'in wa gbagbaweli yia dudu bhloluda nyini.»

¹⁹ 'In we -ka 'sa -mi ni, Izlaelnyuma 'ni we 'wolanuu? Lee 'gbua. Tatia -Lago nee Moizi njwee nyaa:

«Zenyidli na yia ain 'nyaa, -wa 'ni bhaa na nyuma, wa gbegbein.

'Ce na yia ain 'palia waa nyuma -wa 'nia gbu -yi, wa gbegbein.»

²⁰ 'In Ezaii 'temania dli, o nee -Lagoo 'jni nyaa:

«Nyuma -wa 'nia na datalida -mi, ma 'yia 'mi.

'In -wa 'nia 'mi -yolayibhada -mi, 'in in yia na 'de wa 'kluslolu.»

²¹ Ni, -Lago nee Izlaelnyumaa dae:

«We 'ka 'ylo 'wusolu bhla 'wubhu we 'ka we bhlilida nyini, nyuma wa'a zua 'mi 'nujwe, 'in wa kpelia 'mi, na so mi wa -yla sloda.»

11

-Lago 'yula Izlaelnyuma nyazi

¹ We -ka 'sa -mi, na 'de na yibhaa la 'lee, -Lago ka o nyuma so zolasali 'kuteyii? -Innya, we 'ni 'sa -mi! *Izlaelnyume na 'de -mia. Ni, Ablaamu 'yuoyu in -mia, 'in in mia Bezamee -gligbo 'yli -nyume nya. ² -Lago 'ni o nyuma o -saa -bha we gwedida so zolasali 'kuteyii. -Lagosebhe 'wu, da *Elii mia Izlaelnyumaa gbu lapalida -Lago -yla, weli -we o gbaa, amiaa 'de -yi we. ³ O nee: «Jelitape, wa ka -na gbuv -falipanya 'bha, wa ka -na bhabloda lasa. Na 'debhlogbo -tua -bha, wa 'yibha wa 'ka 'ya 'mi 'bha.» ⁴ 'In sa -Lago 'pali we 'bigua? O nee:

* 10:4 A zeli -Galasi -nyuma 3.25-27

«Nyuma 'wlu gbo -bhlo 'wlu kugbua le gbu in zwa la na -nu nya. -Maa 'ni yoyolago -Baali 'yu 'kukolu 'sibhli.»

⁵ Mu -bhlokpade mi 'yaa -zeen yli nya. Nyuma -sele -twa 'wu, 'nanidli nya -Lago -saa -bha wa. ⁶ Nu, -Lago -ka -bha wa -sa 'nanidli nya, we 'ni wa lenugbuu gbu. We 'ni -muv, -Lago 'nanidli mia, we bhe.

⁷ -We mia de ni, sa -muv 'ji mia? -We ka da Izlaelinyuma talia, wa 'ni we 'yi. 'In -wa -Lago -saa -bha, ma -bhlogbo 'yia we. Nyuma -putu mia, -maa 'ni mneni -maa 'ka we 'wolanu. ⁸ Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wue: «-Lago ka wa dli 'yila 'wopali. O ka nikpise wa 'yiliya 'wokpali wa yi layi, 'in o yia wa yukwli 'wosulu wa yi 'nu, 'sa -bhlokpade we mia we 'ka -zeen yli.» ⁹ Nyumaa 'wlulapilinyo -Davidi nee 'yae:

«Wa 'feti -sasie -ze lubhu yabhlo we 'ka wa 'de kpa.

'In we 'ka 'bhoka yabhlo -ze,
wa 'ka -mo bhlili,
'in we 'ka -kaslo -ze wa -yla.

¹⁰ Wa -ze 'lala nya,
wa 'na 'yili -lu yabhlogbo -yo -ni.

Kwlanu wa kaon 'wu 'komuu.»

¹¹ -We mia dee 'gbu, in yia layibhae: 'lee, Zuifu mia ni, bhli wa bhlia de weee yi? -Innya, we 'ni 'sa -mi, nu, wa gbonyuu 'gbu, 'lakpanya yia gbu 'wobhu. 'In we 'ka Izlaelinyuma zenipali. ¹² Zuifu gbonyuu nua we le, 'in zozonu 'kadu yia dudu -gu lenu. 'In wa bhlhbhlie yia nyuma -wa 'nia Zuifu zozonu 'kadu 'nye. Nu, da Zuifu weee -ka 'woso, zozonu 'kadu yi 'yaa -gwwolaylimania.

-Wa 'nia Zuifu, sa -Lago -saa wa gbu 'wu

¹³ Amia 'nia Zuifu, amia na salia da 'di -sleen. -Wa 'nia Zuifu, wa -gbe -Lago tiea 'mi. 'In wee lubho -mini mi na 'muna nya. ¹⁴ In 'yibha wee na lubho 'nye na bhelia Zuifu zenyidli, 'in wa talba 'ka gbu 'wobhu.

¹⁵ Nu, da -Lago palia wa solu la, 'in o -yo dudu -nyuma yia 'wosusololu. O -ka Zuifu kpa 'nanu ni, 'lee, lee -lu we 'ka lenva? -Wa tia ma yia 'yiliyogagie 'yia.

-Fliisu -yo fafasu

¹⁶ Nu, 'floo kibhee tianu -ka -Lago -nu nya -mi, we -kpabbie mi 'ya o -nu nya. 'In suu somi -ka -Lago -nu nya -mi, we 'klyanya mi 'ya o -nu nya. ¹⁷ Izlaelinyuma 'wlo fafasu -we ka 'klyia talba wa -di. -Mi, -in 'wlo sa -fliisu yabhloo 'klyia -we wa -di, 'in wa yi we fafasuu 'klyia 'bigu lagbuani. -Sleen mia, -mi, -fliisuu 'klyia, fafasuu somi 'nyu -na -yo we 'klyanya dlilia. ¹⁸ -In 'na 'ylimani -na 'de fafasuu 'klyanya -yo -ni. -In mi -fliisuu 'klyia nya, 'in we 'ni -mi nye somi 'nyu, nu, somi nyea -mi 'nyu. We 'dee 'gbu, -in 'ni mneni -in 'ka -na 'de 'ylimani.

¹⁹ 'In -mi, gbaa -na yia 'mi -ylae: «Nu, wa ka wee fafasuu 'klyia talba -di, wa 'ka 'mi we 'bi 'wulagbuani.»

²⁰ Gbuzonu -wa, wa 'ni dli zov 'gbu wa yia wa -di. 'In -mi, -na dli zov ee 'gbu wa yia -mi we 'bi 'wlo lagbuani. -In 'na 'ylimani -na 'de -ni, -in so -Lago. ²¹ Nu, -Lago -ka fafasuu 'klyia 'wodi ni, o mneni o 'ka 'sa -mi nu. ²² -In -tali, -Lago dli nani 'yli, 'in o -sunwe. -Wa bhlia, o -sunwe wa -nu nya, nu, o dli nani 'yli -na gbegein. -Tu o dli 'ylinano zo. We 'ni 'sa -mi, sa o -dia de fafasuu 'klyia, 'sa o di 'yaa -mi. ²³ Nu, 'yli yabhlo nya, Zuifu -ka dli zov ee gbu -yowwu ni, -Lago ka 'tite o 'ka wa wa 'bigu lagbuani lu. ²⁴ Nu, -mi, -in mi zlume -fliisuu 'klyia nya, wa ka -mi -di, 'in wa yia -mi fafasu -yolagbuani, we 'ni 'sa -in 'wlo. We -ka 'sa -mi, Zuifu -wa mia, wee fafasuu 'klyia nya, -Lago mneni o 'ka -maa wee suu da o -dia wa lagbuani lu.

Izlaelinyuma weee yia gbu 'wobhu

²⁵ Na bheliau, -Lago zizelu yabhlo mia, in 'yibha a yibheli we,

a yi amiaa 'de 'wobhu gbuyilonya
'bhisa. Izlaelinyumaa falu yabhlo
ka dli 'wokla bhla -selee -nu nya -
Lago -yla. 'Sa we yia -mia, we 'ka
'lakpanya -wa 'kaa gbu 'wobhuu
nwe -gbali bhla yli. ²⁶ We bhla mia,
Izlaelinyuma weee yia gbu 'wobhva.
'Sa we mia celida -Lagosebhe 'wu nu:
«Gbuwusanyo yia *Sion 'bhva.

Mo yia *Zakobuu -gligbo 'yli -nyumaa
'ylinyunogbu wa -gusaa.

²⁷ A yla! In -ka -bha wa gbonyuu -sa,
'in na nua wee *'wuslusolue ni
le wa nya.»

²⁸ Wa 'ni -Lagobu -yowunu, we
'dee 'gbu wa yia -Lagoo tonyuma -
ze. 'In -muv yia ain 'wusa. Nu, wa
dukpasu 'gbu -Lago -kahi wa ze, 'in
o yia -bha wa -sa wa 'ka o nyuma -
ze. ²⁹ 'In -we -Lago 'nyea nyuma, o
'bhu we 'wu lu: -wa o laa, o 'tide
wa 'yi. ³⁰ Tiada, a 'ni -Lago 'nuywe
zu. Nu, -sleen mia, -Lago ka ain
nyazi 'yili Zuifo 'ni o 'nuywe zuu 'bigu.
³¹ 'Sa -bhlokpade, wanuu -Lago wa
'nia 'nuywe zu, we -ka amianuu o
nyazidli 'yilie -ze nu, o 'ka wa nyazi
'yili 'yaa gbu -wa. ³² Nu, sa nyuma
'na 'kaa -Lago 'nuywe zu, o ka we
wa kwee ti, 'in o 'ka wa 'de weee o
nyazidli -slolu.

-A 'ylimani -Lagoo 'hni

³³ -Lagoo 'nanidli 'yli -gubwala.
O gbuyilo -yo o 'wlukoon -to 'wu.
Nyume 'ni mneni o 'ka -we mia o
dli 'wu 'wolanu. Sa o nua gbu le,
nyume 'ni mneni o 'ka we 'wolanu.
³⁴ -Lagoweli nee:

«Nyoo -yi Jejitapee 'wlukoon lapupali
gbua?

Nyoo 'ka o 'dizba?

³⁵ Nyoo 'nye -Lago -lu tiada,
'in o yi we 'bigupalia?»

³⁶ Cui, -lu weee mia, o -gbu we bhva.
Mo -laa -lu weee la, 'in we mia o -nu
nya. -Lagoo 'hni 'ylimani 'yli weee
nya. -Ameni.

12

¹ Na bheliain, -Lago mi yeda 'nanu
nya -amiaa -nu nya. We 'dee 'gbu, -
we in 'yibha a nu le, mu -wa nu, a
wla amiaa ku 'yiliyaga -slaka nya.
Mu -wa -mowlu -slaka -we nania
-Lago dudu. -We mia da, mu -
wa amiaa -Lagobubue tiklu. ² A
'na mnuni dudu gbu 'bi -ni, nu, a
'tide -Lago 'yi, o 'ka amiaa 'wlukoon
lapupalie 'bhiti. O -ka we 'bhiti ni,
'in a yibhelia -we o 'yibhaa 'ji: mu
nania 'yli, mu nania o dudu, mu 'bba
-lu yabhlogboo 'wu.

³ -Lago ka 'mi o zuzonu 'nye sa
bhe. We 'dee 'gbu in nee ain -yla -
bhlo -bhloe: a 'na 'bhulu amiaa 'de
'wu 'kaduu -ni, nu, -momo -ka -mi,
dizuzue -we o 'yia -Lago kwee, o 'bhu
'sa o 'de 'wu. ⁴ Nyume mia, o ka 'lali
duun, 'in wee 'lali wee'e nu lubho -
bhlo. ⁵ 'Sa we mia -amiaa -nu nya. -
A -zu 'wu, 'in -a mia nyume -bhlogboo
nya, -we ka gbu -wa, -a -yo Klisi 'so -
bhlo. -A 'de weee mi 'wuslusoluda,
'in, o -ka -mi, o ka o 'bi, kuu 'lali
'bhisa. ⁶ -Lago ka -ain lubho 'nye
'nanidli nya. -Lubho -we o 'nyea -
ain we 'yli -bhlo -bhlo. 'In o o -
ka -Lagobuu gbagba -lubho 'nye, o
nu we le -Lagoo dliguzuzue nya. ⁷ -
O -ka nyumaa 'wusa dli -ka ni, o -
sa wa 'wu. -O -ka nyumaa -slolu -
lubho -ka ni, o -slolu wa. ⁸ -O -ka
nyumaa 'kuayli -papiee 'tite -ka, o 'pa
wa 'kuayli. -O -ka nyumaa -lu -nye
dli -ka, o 'na zeli we -ni, o nu we le.
-O -ka nyumaa 'yugalinyo nya -mi,
o nu we le -guladolue nya. -O -ka
bobabhanyaa 'wusa dli -ka ni, o nu
we le 'muna nya.

⁹ Zekalie mia, we -mi sa tiklu, we'e
nonu -dawli le -ni. A nye gbonyuu
'wu, a ne 'nanu -nonue -yola. ¹⁰ A
'yibhali -yibhali, dli weee nya nee -
Lagobhelia. A 'yi 'kli a 'dekpuu 'ka
-bhazulu. ¹¹ A nu -amiaa -Kanyoo
lubho -guladolue -yo dli weee nya,
nu, a 'na 'yamanu -ni. ¹² A li 'muna,
-we ka gbu -wa, a mi -Kanyoo woda.
A -ka siasie 'wu -mi, a nu dlie, a

bhubhoe -Lago 'zlabhue zo. ¹³ Amia -Lagonyima sisali 'wu, 'in -wa -ka amiaa -gbe yi ni, a kpa wa sa 'nanu.

¹⁴ -Wa -ka ain 'klyie 'wupalida -mi, a bhubhoe -Lago o 'ka wa 'nyu-larjwna. A njwna wa 'nyu la, a 'na bhlili wa gweze -ni. ¹⁵ -Wa mia 'muna lida, a -yo wa 'so li 'muna. -Wa mia wida, a -yo wa 'so wi. ¹⁶ A -ka weli -bhlo a 'dekpa nyidi. A 'na 'bhulu amiaa 'de 'wu 'kadu -ni, a njwu lubho -ylaasu nunu -yo. A 'na 'bhulu amiaa 'de 'wu gbuyilonya 'bhisa -ni.

¹⁷ Nyume -o -ka ain gbonyuu -yla lenu, a 'na nuu we 'leeji le -ni. Nu, a 'yi 'kli a 'ka gbuzonu gbu lenu nyima weee 'yliya 'wu. ¹⁸ We -ka yaa amiaa -gbe we bhu ni, sa a mnenia a -yo nyima weee 'ka 'wutu -dlu, a nu 'sa. ¹⁹ Na 'talea, a 'na -sali amiaa 'dee kpa -ni, nu, a 'tide -Lago 'ce 'yi, we 'ka amiaa kpasa. -We ka gbu -wa, we mi celida -Lagosebhe 'wue, Jejita nee: «Kpasasie mia, na -nu -wa. -We ka 'klu nyime kaa, -ami wlaa we.» ²⁰ 'In -Lago nee 'yae:

«Njwo -ka -na tunyime 'bhada -mi,
-in 'nye o lilili,
'nyumatu -ka o 'bhada -mi,
-in 'nye o 'nyu o 'ka 'ma.
-In -ka 'sa nu ni,
we 'wlu -kapu -in slu o 'wluo.»

²¹ Gbonyuu 'na pili -mi 'wlu la -ni, nu, -in pili gbonyuu 'wlu la zozonu nya.

13

A zu nyimaa 'yugalnya 'nujwe

¹ -Wa pila 'gbe 'wlu la, nyima weee pili wa zola, -we ka gbu -wa, 'gbee 'wlulapilnyo -o -Lago 'nia la-pali, o 'ni -mi, 'in -wa o palia la, 'in o yia we 'yoo wa 'nye. ² Nu, o -ka wa we 'yoo 'nye ni, nyume -o -ka wa -yowusolu, -zugba -Lago -yo o -solu 'wu. 'In -mama -ka 'sasokpa gbu lenu, -kasu 'wu wa paa -maa. ³ -O -ka 'nanunonyo nya -mi, o 'na

'ka 'gbee 'wlulapilnya kwee nyano nu. Nu, we -ka gbonyuu nyime nu le, 'in o nua wa kwee nyano. We 'dee 'gbu, -we -in 'kaa lenu, mu -wa 'nani -nunue, 'in wa 'ka -mi 'njikwali. ⁴ 'Gbee 'wlulapilnya mia ni, -Lagolubho, -we nania 'yli -na -nu nya, 'mu wa mia nuda. 'In -in -ka gbonyuu lenu, -in so wa, -we ka gbu -wa, wa ka 'tite, wa 'ka -mi -kasu 'wupa. -Lago lubhonunya wa -mia, 'in wa lolua -Lago 'ce -wa nua gbonyuu le -yla. ⁵ We 'dee 'gbu, -in pili wa zola, we 'ni -Lago 'ce -bhlogbodo gbu, nu, -mo -na 'dee 'wlukunu, 'yoo -zonu -wa 'yaa 'gbu.

⁶ We 'dee 'gbu a 'peni 'ya *nisun -gwezi. -Wa saa we, -Lago 'nye we lubho wa, 'in we 'ka -mi tiklu. ⁷ -We a kaa kwee nyima -putuu -nu nya, a 'nye we wa yoo. We -ka nisun -gwezi, a 'peni we. We -ka -sasa -lu ni, a 'peni we. -Wa a 'kaa 'nujwe zu, a zu wa 'nujwe. Nyume -o mia -bhazonyo nya, a -zu -bha o.

A kikalize

⁸ Nu, nyime yabhlogbodo kpagbu 'na -mi -ni ain 'wlu -ni. Kpagbu -we 'kaa ain 'wlu -mi, we -ze zekalidi -bhlogbodo: mu 'kaa ain nyidi -mi. Nu, -o -kala -o -libheyii ze, -Lago tite o zua de 'nujwe sa 'ce. ⁹ Amiaa 'de -yi *titenya: -in -yo 'njwno -putu 'na -dili -budu 'wu -ni. * -In 'na 'bhali nyime -ni, -in 'na ylili 'wie -ni, -lu -we 'nia -na -nu, -na dili 'na nynini we 'wu -ni. Wee titenya mia de ni, we -yo we pnu weee 'so mi weli ni 'wu, mu -wae: -in -kali -na -libheyii ze -na 'de 'bhisa. ¹⁰ -In -ka -na -libheyii zekali, -in 'ni mneni -in 'ka gbonyuu o -yla lenu. We -ka 'sa -mi, mu -wia -Lago titee 'nujwezozu sa 'ce.

A 'bhu nikpise 'wu -gbunya 'bi

¹¹ Amiaa 'de -yi bhla -we -a mia de 'wu. A ganu, a 'na njwono 'yala -ni. Nu, da -a dia dilizozu gwe, -amiaa gbuwobhuyl tlo -a -ni -yola,

* **13:9** Glekaweli 'wu, we ji -wa nu, -wa kokwala, wa -yo nyima -putu 'na -dili -budu 'wu -ni.

nu, we ka -sleen cipa. ¹² Sabo ka -ma 'yu be, zli ka cipa. We 'dee 'gbu, -a 'bhu nikpise 'wu -gbunya 'bi, -a 'tide we 'yi. -A mnazi -amiaa 'de la, -a 'ka zli tu gu. ¹³ -A zu -amiaa 'dee 'yliy sa 'nanuu, zli 'wu -nɔnue 'bhisa. Nu 'na 'bhal -ain -ni. -A -yo nyuma weee 'na -dili -budu 'wu -ni. -A bhu mutni -nɔnue 'bi. -We weee nania -ain dudu, -a 'na nɔnu 'sa we le -ni. -A 'bhu -zle -yo zenyi 'bi. ¹⁴ A no -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi nɔnɔbhu. Amiaa 'wlukoon 'na -tolu amiaa dliwɔnyinili lenue 'bi -ni.

14

A 'na 'bhulu amiaa bheliaa -yogbu 'wu -ni

¹ Nu, -o ka dli 'ni 'wote -Lago -gu, a nɔnu o gbu -yo. Sa o yia gbu -yo, a -yo o 'na -sali -zle we -gu -ni. ² Sa 'bhisa, -o ka dli 'tea 'wu, o mneni o 'ka -lu weee li, 'in -o ka dli 'nia 'wote, o 'ni mneni o 'ka nime li. ³ -O lia -lu weee, o 'na nyeni -o 'o lia nime 'wu -ni. -O 'o lia nime, o 'na 'bhulu -o lia -lu weee -yogbu 'wu 'nyumee -ni, nu, -Lago ka o gbu -yɔnɔnu. ⁴ Nyoo -in -mi, 'in -na bhu nyime -putuu lubhononyoo -yogbu 'wɔa? O 'ka bhiloo, o 'ka 'yligbeda -tɔoo, o -kanyoo gbu -wa. Nu, 'yligbeda o yia -tɔa, -we ka gbu -wa, -Kanyo kaa o la.

⁵ Nu, nyuma -tolu papalia 'wlukoon la nu, 'yli tolba mi 'nanuu we -zi we tolba. 'In nyumaa -zakpa -bhlo -ka 'wlukoon lapɔpali, -maa nee, 'yli weee -bhlo. -O -ka -mi, -we -gu o papalia 'wlukoon la, o -mi we -gu nu, gbuzɔnu -wa. ⁶ -O sisalia wee 'ylinya -yo, -Kanyo -yla o nua we le. -O lia -lu weee, -Kanyo -yla o nua we le, 'in o paa -Lago fuo. -O 'o lia nime ni, -Kanyo -yla o nua we le, 'in o pa 'yaa -Lago fuo. ⁷ We 'dee 'gbu, -amia -gaa da 'yliy, -Kanyoo 'nɔni nya -wa: we 'ni -amiaa 'de teun gbu. Nyime yabhlogbɔo 'o tli o 'dee 'nɔni nya. ⁸ -A -ka 'yliyoga, -Kanyoo 'gbu -a gaa 'yliy, 'in -a -ka tli ni, -Kanyoo 'gbu -a tlia. -A yi thoo, -a yi 'yliyogaoo,

-Kanyoo -nu -a -mia. ⁹ Nu, Klisi ka tli, 'in o yia ganɔ lu, o 'ka tltinya -yo 'yliyoganyaa -Kanyo -ze. ¹⁰ -Mi, lee -lu ka 'gbu -na bhu -na bheli -yogbu 'wɔa? 'In -mi 'ya, lee -lu ka 'gbu -na nyee -na bheli 'wɔa? Nu, -a 'de weee yia -Lago 'yu 'yligbea o 'ka -amiaa -yogbu 'wɔbhu. ¹¹ We mi celida -Lagosebhe 'wɔe:

«Ami, Jejitape,
'yliyoga -Lago,
in nee ain -yla nu,
nyuma weee yia 'mi 'yu 'kukolu
'sibhlia,
'in wa bhlia na 'nɔni.»

¹² -Bha -a yia -amiaa lenugbu gbaa -Lago 'yu.

-In 'na bhlili -na bheli la -ni

¹³ -We mia dee 'gbu, -a 'bhu -amiaa -limaa -yogbu 'wɔbhubhue 'bi. -We a 'kaa lenu, mu -wa nu, -we 'kaa -amiaa bhelia labhli, -we 'kaa wa gbonyuu 'yloogbu kwa, a 'na nɔnu we wa -yla le -ni. ¹⁴ In -yo -Kanyo -Zezu 'so mi -bhloo 'gbu, in -yi we 'ji, 'in in mi we -gu nu, -lu yabhlogbɔo 'ni pɔun -ka we 'de 'wu. 'In nyime -ka 'wlukoon lapɔpali nu, -lu yabhlo ka pɔun, 'in we zea pɔun -ka -lu o -yla. ¹⁵ -We -na lia, -in -ka we 'gbu -na bheli gbɔyɔkpali, -in 'ni -sleen zekalidli 'wu -ka. Klisi ka -na bheli 'gbu tli, we 'dee 'gbu -in 'na sali o la lililuu 'gbu -ni. ¹⁶ -We nania 'yli amiaa -nu nya, we 'na -zeli nyuma tolbaa 'yliya 'wu amiaa 'nɔnisagbu -ni. ¹⁷ Nu, we 'ni lilie -yo nu -mamiee 'gbu -Lago pili nyuma 'wlu la. Tiklimie klaa, 'wɔtɔue -dlɔo klaa, we -yo 'mɔna -we Zuzu 'Pupa wlaa, we 'gbu -Lago pila nyuma 'wlu la. ¹⁸ -O -ka 'sa Klisi lubho nu ni, o nani -Lago dudu, 'in nyuma kwalia o 'nɔni.

¹⁹ We 'dee 'gbu, -we nyee nyuma 'wɔtɔue -dlɔo -yo 'dekpa da dli latemanie, -a -tali we da. ²⁰ Lililuu 'gbu, -in 'na -sali -Lagoo lubho la -ni. Nu, nyime mneni o 'ka lililu weee li. We mi 'sa 'bhie, -in -ka lililu yabhlo li, 'in we -ka nyime yabhlo

gbonyuu 'wukwa, we 'nɪ 'ylinani.
 21 -We nania 'yli, mɔ -wa nu: -in 'na
 lili nime -ni, -in 'na 'manɪ nu -ni, we
 -ka nu, muv 'ka ɔ labhli. Gbu weee -
 we 'kaa -na bheli labhli, -in 'na nuv
 we le -ni. 22 -We mia de -gu, -we -in
 zva dli -gu -na 'de -nu nya, we -tu -in
 -yo -Lago 'so nyidi. Nyime ɔ nva gbu
 le, 'in ɔ ɔ dila ɔ 'de gbu, 'wɔtɔtue -dlɔ
 mɔ ɔ -nu nya. 23 Nu, nyime ɔ -ka li dli
 lube nya, we 'bigu, -Lago dila ɔ gbu,
 -we ka gbu -wa, ɔ 'nɪ li dli zɔve nya.
 'In lenugbu weee -we'e 'bhva -Lago
 dli zɔve -gu, gbonyuu -wa.

15

Sa Klisi nva, -a nu 'sa

1 Nu, -amia 'tea da 'wu ni, -wa
 'nia 'wote, -a -sa wa 'wu wa 'wɔyɔbe
 'wu. -A 'na nuv -we nania -ain
 dɔvɔv 'dekpua le -ni. 2 -ɔ -ka -mi,
 ɔ nu ɔ -limaa dɔvɔnanɔ gbu le -
 mɔ nu te zɔvɔv 'gbu. -A -ka 'sa nu,
 'in we temania wa dli la. 3 Klisi
 'debhie mia, ɔ 'nɪ ɔ 'de dɔvɔnanɔ
 gbu datali. Nu, we mi celida -
 Lagosebhe 'wɔe:

«Veli wa vela de -mɪ ni,
 -amɪ wa sa 'yaa 'ɲni.»

4 -We weee mia celida -Lagosebhe
 'wu bha, we 'ka -ain gbu -sloluu gbu
 -wa. We -ka 'sa -mi, mu nyea -ain
 dltie, mɔ paa -ain 'kɔayli, 'in -we -
 Lago gbaa ɔ 'ka -ain 'nye, 'in -a 'ka
 we wu.

5 -Lago, ɔ nyea nyuma dltie -yo
 'kɔayli -papie, 'mɔ na bhuhoea ɔ
 'ka ain 'tite 'nye, a 'ka weli -bhlo -ka,
 'in sa -Zezu Klisi nva, a 'ka 'sa nu.
 6 'In dli -bhlo -yo weli -bhlo nya, a
 'ka -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi Dide
 -Lago 'ɲni bhli.

7 Nu, sa Klisi ɲwnua amiaa gbu -
 yo 'nanuv, a kpɔkpali 'sa, we 'ka -
 Lago 'ɲni 'ylimani. 8 In nee, -Lago
 mia, ɔ ɔ 'bhɔlɔ ɔ weli -gu la. We 'de
 'gbu Klisi ka Zuifu -lubhononyɔ -ze,
 'in -we -Lago gbaa ɔ 'ka wa dɔkpasi
 'nye, we yia gbɔzɔv -ze. 9 'In, -maa
 'nia Zuifu, -maa 'ka -Lago bhuhoe -
 mɔ nyazidi nyee. 'Sa we mia celida
 -Lagosebhe 'wɔ:

«-We mia de 'gbu na yia -mɪ fuo paa
 'lakpanya weee glaa.

'In -na 'ɲni na yia 'ylimania luv 'wu.»

10 We nee 'yae:

«'Lakpanya, nyuma -wa -Lago -saa -
 bha,

a -yo wa 'so li 'mɔna.»

11 We nee 'yae:

«'Lakpanya, a 'de weee -mnɪ -Lago
 'ɲni.

Dɔvɔv -nyuma weee, a -mnɪ ɔ
 'ɲni.»

12 -Lagɔgbu -falpanyɔ Ezaii nee
 'yae:

«*-Zesee zɔayli -nyime yabhlo yia
 yia.

'Wu ɔ yia -soa ɔ 'ka 'lakpanya 'wlu-
 lapili,

'in wa 'ka ɔ dli 'wɔdi.»

13 -Lago, ɔ nyuma dia dli 'wu, yeli
 ain 'mɔna, 'in ɔ 'nye ain 'wɔtɔtue -
 dlɔ, a ka ɔ dli -gu zɔv 'gbu. We -
 ka 'sa -mi, amiaa ɔ dli wɔdidi 'ka
 -gɔwɔlaylimani da -tu Zuzu 'Pupaa
 'tite nya.

Pɔlv lubho, -wa 'nia Zuifu -gbe

14 Na bheliain, in mi we -gu nu,
 a mi yeda 'nanɪ nya. Amiaa 'de -yi
 gbu duun, 'in sa a 'kaa 'dizɔvɔ, a -
 yi we. 15-16 'Bhie, 'sebhe nu datɔva,
 in 'kaa amiaa dli gwlu -sa, in 'nɪ
 na 'de nyeni. -We ka 'gbu na nva
 we le, mɔ nu: -Lago -zelia 'mɪ -Zezu
 Klisi lubhononyɔ ɔ 'nanɪ nya -wa
 'nia Zuifu -yla. Mɔ -saa -bha 'mɪ
 in 'ka wa -yla -Lagɔgbu gba, 'in -
 wa 'nia Zuifu, wa 'ka wlawlalu -
 we nania -Lago dɔvɔ -ze. Nu, Zuzu
 'Pupa wɔlɔva -mɔ we. 17 We 'de 'gbu,
 lubho -we -Lago 'nye 'mɪ, we mi na
 'mɔna nya, -Zezu Klisi 'wu. 18 Nu, in
 -ka dli 'temani in 'ka gbu yabhlo gba
 ni, mɔ -wa -we Klisi nva na gbegbein
 le, we 'nɪ gbu -putu. Na gbegbein
 Klisi nva lubho, 'in -wa 'nia Zuifu,
 'in -maa yia -Lago 'nuɲwe zɔ. -Li -
 we nya ɔ nva we le, mɔ nu: weli klaa,
 lenugbu klaa, 19 gwedigbu klaa, we
 -yo -we subhalia nyime ɲwegaga, -
 Lago Zuzu 'tite nya. Sanee in
 'bhva *-Zeluzalem, -zugba na gba

da weee -Lagɔgbu -we gbaa Klisi -gugbu, 'in in yia Ililii nyini. ²⁰ Na dli 'wu -gbu -wa nu, 'gbenya we 'wu nyuma 'nia -slo Klisi gbu 'nu, in 'ka -mo -Lagɔgbu gbaa mni, -muu yi 'wlu nu, da nyime -putu 'paa -buduu gwe glu, in 'sobha -bha -budu. ²¹ Sa we mia celida -Lagɔsebhɛ 'wu, 'sa in nua lubho:

«Nyuma -wa -yla wa 'nia ɔ gbu gba,

'yia wa yia ɔ.

-Wa 'nia ɔ gbu 'nu,

'wu wa yia we lanua.»

²² Mu nyenia 'mi -zakpa duun, we 'gbu in 'nia amiaa -gbɛ nyini.

*Pɔlv 'yibha ɔ 'ka *Wlomo mni*

²³ -Sleen, lubho in mia wee 'gbenya 'wu nuda, we ka bhia. In 'yibha in 'ka amiaa -gbɛ mni, -muu -zu duun ka 'plu 'gbu, ²⁴ zli in -ka Esipanyɪ mnida -mi, 'in na plilia amiaa -gbɛ. Cui, in -ka -mo mnida -mi na dli mi amiaa 'yiyie -gu. Nu, 'yli 'sɔle na -yɔ an yia lia, 'in na dli mi an -gu a 'ka 'mi 'wusa na Esipanyɪ-mnida. ²⁵ Nu, -Zeluzalemɔ na mnia -slo, in 'ka -Lagɔnyuma -wa mia -mo 'wusa. ²⁶ Nu, -Zeluzalemɔ -Lagɔnyuma, -wa boba mia 'bhada, Maseduanɪ -yɔ Akaii -Lagɔnyuma 'yibha wa 'ka wa 'wusa 'gwezi nya.

²⁷ Wa 'yibha wa 'ka wa 'wusa, wa -ka yaa we lenu ni, kpagbu wa -saa. Nu, Zuifuɔ -Lagɔnyuma dlilia -Lagɔɔ 'nyulanɔwanɔwɔnie 'lakpanya nya. 'Sa -bhlokpade -maa ka we 'klu -maa 'ka -maa 'ɲumnie dlili Zuifuɔ nya. ²⁸ Nu, in -ka wee gbu ni bhia, in -ka -Lagɔnyuma, -wa mia -Zeluzalemɔ 'gwezi 'nyɛ, Esipanyɪ na yia mnia, 'in na plilia amiaa -gbɛ. ²⁹ 'In, in -yi we 'ji nu, in -ka amiaa -gbɛ mni, Klisi 'wɔtɔtue -dlɔɔ 'debbie nya na yia -mo nyinia.

³⁰ Na bheliaɪn, -we na yibhalia an mu ni: a -yɔ 'mi 'sɔ, -a 'yi 'kli -a 'ka -Lagɔ bhubhoe na 'gbu. -Amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi 'ɲni -yɔ zekalɪdlɪ -we -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa -an, we 'gbu na yibhalia we an.

³¹ A bhubhoe -Lagɔ, in yi Zudee -nyuma, -wa'a zuɔ Klisi dli -gu, kwɛɛ bhlili. A bhubhoe -Lagɔ 'in -Zeluzalemɔ -Lagɔnyuma 'ka 'wɔsasie -we in -yɔ we mia mnida -yɔɲwɔnu dli -zɔnu nya. ³² We -ka 'sa -mi, in mneni in 'ka amiaa -gbɛ mni 'muna nya, 'in -Lagɔ -ka ɲwɔnu, in mneni in 'ka amiaa -gbɛ nyape 'yli ya 'sɔle nya. ³³ Nu, -Lagɔ, ɔ nyɛa nyuma 'wɔtɔtue -dlɔɔ, ɔ -yɔ a 'de weee 'sɔ -mi. -Amɛni.

16

Fɔsawɛli

¹ Amia na nyɛa -amiaa bhɔlo Febɛɛ yoo. Nu, -Lagɔɔ lubho ɔ nua, -mo Sankleeɛ *leglizɪ 'wu. ² Sa -Lagɔnyuma 'kaa nyuma kpa, a kpa 'sa ɔ -amiaa -Kanyɔɔ 'ɲni nya. Gbu weee -we 'wu ɔ -ka an la, a -sa ɔ 'wu. Nu, ɔ 'de ka nyuma duun 'wusa, we -yɔ na 'de.

³ Plisilɪ -yɔ Akilasɪ, -wa -yɔ 'mi 'sɔ nua -Zezu Klisi lubho, a -sa wa fu. ⁴ Wa ka wa 'deɛ nu 'yliyɔgagie pelu 'pa, wa 'ka 'mi gbu 'wusa. We 'ni na 'debhlogbɔɔ 'ka wa 'nanɪ yibheli: nu, 'lakpanyaa leglizɪ weee, -maa klaa. ⁵ -Lagɔnyuma -wa gbelia 'wlu -mo wa -budu zo, a -sa wa fu.

Epainɛti, ɔ mia na jiji -tale nya, a -sa ɔ fu. ɔmo mia, -wa ɲwɔnua Klisi gbu -yɔ, mo -wa wa tiatia -nyime -mo -Aziii kibhe lu.

⁶ Malii ɔ nua amiaa lubho sa duun, a -sa ɔ fu.

⁷ A -sa Andlonikusɪ -yɔ Zuniasɪ fu. Wa mi na zuayli -nyuma nya, 'in in -yɔ wa 'sɔ yia -kaslu pla. Nu, ma plaa Klisi 'mi 'yu, 'in wa -yia wa nyuma 'kadɪ nya ɔ tietienya glaa.

⁸ A -sa Ampliatuɪ fu. Na jiji -tale -wa -mo -Kanyɔ 'wu.

⁹ A -sa Ulɔben fu, mo -yɔ -an 'sɔ nua Klisi lubho. ɔmo -yɔ na jiji -tale Sitakisɪ 'sɔ.

¹⁰ A -sa Apelesɪ fu. Mo -slolua ɔ 'de -Lagɔnyime tiklu nya. A -sa Alistobulu -budunweɛ -nyuma fu.

¹¹ A -sa Ewloɗɗon fu, nu, na -budunwee -nyume -wa. Nalisisu -budunwee -nyuma -wa zua -Kanyo dli -gu, a -sa wa fu.

¹² A -sa Tlifeni -yo Tlifozo fu. Ma nua -Kanyo lubho. A -sa na jijli -tale Pelisidi fu. Mo nua -Kanyo lubho duun.

¹³ A -sa Wlufusi fu. Nu, -Kanyo -saa -bha o. O 'nyaa -o mi 'yaa nanu nya, a -sa -mo fu.

¹⁴ Asekliti klaa, Flegon klaa, Elimesi klaa, Patlobasi klaa, Elimasi klaa, we -yo bhelia -yo bhola -wa -yo wa 'so mia, a -sa wa fu.

¹⁵ Filologu -yo Zuli klaa, Nele -yo o bhola klaa, Olenpasi klaa we -yo -Lagonyuma weee -yo wa 'so mia, a -sa wa fu.

¹⁶ A sisali fu 'wogbigbie nya, -Lagonyuma 'bhisa. Klisi legliz weee nee wa -sa ain fu.

'Dizuweli

¹⁷ Bhelian, -we na 'yibhalia ain, mo nu: -wa sisalia nyuma -yo, a kpa amiaa 'de 'nanu wa gbegebein. -Sloluweli a 'yia, wa -ka we gbegebein mniida -mi, a 'ni nu 'nanu, 'in wa bhelia nyuma la. A -yo wa 'so 'na nonu -ni. ¹⁸ We ka gbu -wa, 'sasokpa -nyuma mia, wa'a nu -amiaa -Kanyo Klisi lubho. Wa 'dee nukplaa lubho wa nua. Weli mena -nu -yo gbu duun wa gbaa nyuma -yla. We nya wa nua nyuma -kpuu -dawli 'wu.

¹⁹ 'In amia mia, sa a zua -Lago 'nuhwe, we 'di ka da weee lamneni. We 'dee 'gbu, in mi 'muna 'wu amiaa 'gbu. Nu, in 'yibha a yibheli gbu a 'ka 'nanu 'dekpuu nu, 'in a zo amiaa 'de 'yiliyo a yi gbonyuu lenu.

²⁰ -Lago -o wlaa 'wotutue -dlao, mo yia dayli *-Saatan lawowlalia amiaa bhu zo.

Nu, -amiaa -Kanyo -Zezu hwna ain 'nyu la.

²¹ Timotee, -o -yo 'mi 'so nua lubho, nee o -sa ain fu. Lusiusu klaa, Zasoon klaa, we -yo Sosipateli -wa mia na -budunwee -nyuma nya, sa 'yaa ain fu.

²² -Ami, Telitiusi -o ceha 'sebbe ni, in -sa ain fu -amiaa -Kanyo -o nua -ain nyime -bhlo nyaa 'hni nya.

²³ Gayusi nee o -sa ain fu. O -gbe in -dia la, -mo o -budu zo -Lagonyuma weee gbelia 'wlu.

'Gbee 'gwezilazonyo Elasi -yo -amiaa bheli Kalitusi nee wa -sa ain fu. [²⁴ -Amiaa -Kanyo -Zezu Klisi hwna a 'de weee 'nyu la.]

-A 'ylimani -Lago 'hni

²⁵ -A 'ylimani -Lago 'hni! We ka gbu -wa, -Lagobu na gbaa -Zezu Klisi daa, mo mnenia o 'ka ain latemani dliozue 'wu we -gu. -Lago zizelu, -we ka bi -gwlea 'wu, we gbegebein we 'wba bhlee. ²⁶ Nu, -sleen mia, we mi zli 'klu. Nyuma weee -wa 'nia Zuifu, wa mneni wa 'ka we yibheli -we mia celida, we gbegebein. Wee 'sebhanya mia, -Lagobu -falipanya celi bhaa we. -Lago -o mia 'yli weee nya, -o 'nia bhilida -ka, mo gbaa nu, wee weli 'wlu zli 'klu, 'in 'lakpanya weee 'ka o dli -gu zu, 'in wa 'ka o 'nuhwe zu.

²⁷ -Lago -o ka 'debhlogbo -yi gbu, o 'hni 'ylimani -Zezu Klisi gbegebein 'yli weee nya. -Ameni.

Tia -sebhε Pɔlv 'paa Kolenti-nyuma yoo

-Lagɔnyuma -wa mia Kolentigbe 'wɔ, 'ma *Pɔlv 'paa 'sebhε -mɪnɪ yoo. ɔ 'nɔa nɪ, -mɔɔ -Lagɔnyuma 'nɪ -Lagɔ -yloogblɔ -gɔ nɔda -mɪ 'nanɔv, 'in wa 'nɪ zɛkɪkalɪ, -bha ɔ cɛlia wa 'wɔ, sa -Lagɔnyuma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Fɔsawɛli

1 -Amɪ *Pɔlv -Lagɔ laa ɔ dɔmagbɔ nya, in 'ka -Zezu *Klɪsɪ *tɪetienyɔ -zɛ, in -yɔ -amɪaa bheli Sɔsɪtɪnɪ cɛlia da aɪn 'sebhε nɪ 'wɔ. ² Amɪ -Lagɔnyuma mia *lɛglizɪ 'wɔ Kolentigbe nukplɛ, -wa -Lagɔ -wɔlvɔ -yɔ -Zezu Klɪsɪ 'wɔ, amɪ na cɛlia da 'wɔ. -Lagɔ ka aɪn la, a 'ka ɔ -nɔ -zɛ. -Wa gbɔaa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ 'ɲɪnɪ da weee, we mɪ 'ya -maa -nɔ nya. -Zezu Klɪsɪ mɪ wa -Kanyɔ nya, 'in ɔ mia -amɪaa -Kanyɔ nya.

³ Nɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ ɲwɪna aɪn 'nyu la, 'in wa 'nyɛ aɪn 'wɔtɔtɔvɛ -dlɔɔ.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo, -li -Lagɔ 'nyɛa Kolenti-nyuma 'gbɔ

⁴ -Lagɔ 'plɪlɪ -Zezu Klɪsɪ 'wɔ, 'in ɔ yia aɪn 'nanɪ 'wɔnɔv. We 'gbɔ, na paa ɔ fuo 'kɔmɔv amɪaa 'gbɔ. ⁵ Nɪ, Klɪsɪ 'wɔ, -Lagɔ ka aɪn 'ɲɪnɪmɪ -li weee 'nyɛ, gbagbie -yɔ -luyilo ɔ 'nyɛa aɪn bhabha. ⁶ -We ka gbɔ -wa, Klɪsɪ gbɔdayɪ -gbɔ wa gbɔaa, a ka we -yɔɲwɪnɪ, 'in amɪaa -gbɛ we sɔan la.

⁷ Nɪ, -slɛɛn amɪa mia -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ yiyie wɔda, -Lagɔɔ wlɔwɔlɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka aɪn 'wɔbɔ. ⁸ Nɪ, mɔ yɪ 'yaa aɪn latɛmanɪa, 'in a 'ka we 'wlɔlapalɪda nynɪ. 'In wa 'na 'ka aɪn gbɔ yabhlogbɔɔ 'wɔlɔ dɪ, 'in -amɪaa -Kanyɔ -Zezuu yiyiyɪlɪ 'kaa nynɪ. ⁹ -Lagɔ -ɔ laa aɪn, ɔ 'ka a -yɔ ɔ 'Yu

-Zezu Klɪsɪ -ɔ -wa -amɪaa -Kanyɔ 'wɔsɔslɔlɔ, ɔɔ 'bhɔlv ɔ wɛli -gɔ la.

Kolentu-Lagɔnyuma -yɔbhɔbhɔ

¹⁰ Bheliain, amɪa na bhɔbhɔea -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ 'ɲɪnɪ nya: a 'dɛ weee -ka wɛli -bhɔ. -Yɔbhɔbhɔvɛ 'na -mɪnɪ aɪn nyɪdɪ -nɪ, 'in a -ka dɪ -bhɔ -yɔ 'wlukɔvɔn lapɔpalɪɛ -bhɔ. ¹¹ Nɪ, na bheliain, Kloeɛ zɔaylɪnyuma gbɔaa 'mɪ -ylɛ, -zɛ mɪ aɪn nyɪdɪ. ¹² -We in 'kaa gbɔ, mɔ nɪ: aɪn nyɪdɪ, -ɔ -ka -mɪ, -mɔɔ wɛli mɪ -mɔɔ 'dɛɛ sa. -Bhɔ nɛɛ: «-Amɪ mɪ Pɔlv -nɔ nya», 'in 'yabhɔ nɛɛ: «-Amɪ mɪ Apɔlɔsɔvɔ -nɔ nya». 'In -gɔdɔv nɛɛ 'yɛɛ: «-Amɪ mɪ Sefasɪ* -nɔ nya», 'in 'yabhɔ nɛɛ: «Klɪsɪ -nɔ -amɪ -mia».

¹³ Amɪa dɪ, Klɪsɪ mɪ 'wɔdɔdaa? 'Lee Pɔlv wa kɔlvɔ *su -gɔ la amɪaa 'gbɔ yɪ? 'In Pɔlv 'ɲɪnɪ nya wa batizea aɪn yɪ?

¹⁴ -Lagɔ na paa fuo, in 'nɪ aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ batizee, 'mɔ we 'nɪ Klɪsɪpɔsɪ -yɔ Gayusɪ 'wɔbhɔ. ¹⁵ Nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ mɛnɪ ɔ 'ka gbɔ, na 'ɲɪnɪ -gɔ wa batizea aɪn. ¹⁶ Cɪn, gbɔzɔnɔ -wa, in ka 'ya Sɪtɛfanasɪ zɔaylɪnyuma batizee. 'In we 'bhɔ -maa 'wɔ, na 'wlukɔvɔn lapɔpalɪɛ 'nɪ we -gɔ -mɪ nɪ, in ka nyɪmɛ yabhlogbɔɔ batizee. ¹⁷ Nɪ, we 'nɪ nyɪmaa batizee batizee 'gbɔ Klɪsɪ yɪ 'mɪ tie. -Lagɔgbɔv gbagbiee 'gbɔ ɔ yia 'mɪ tie. In 'na 'ka we gbɔ nyɪmaa gbɔyiloo sɔlv. Nɪ, Klɪsɪ su -gɔ tɪlɛ yɪ gbɔkpɔvɔ gbɔ -zɛ.

Klɪsɪ mɪ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yɔ ɔ gbɔyiloo nya

¹⁸ Nɪ, nyuma -wa mia mɛnɔmɔ -yloogblɔ, Klɪsɪ su -gɔ lakɔlv -gbɔ mia, gbɔkpɔvɔ nya wa yia we. 'In -amɪa -mama -Lagɔ mia pɔueda, -Lagɔɔ 'tɪtɛ nya -amɪa bhua we 'wɔ, -amɪaa -nɔ nya. ¹⁹ Nɪ, -we mia *-Lagɔsebhε 'wɔ cɛlɪda mɔ nɪ:

«Gbɔyilonyaa gbɔyiloo na yia lasaa, 'ylimnanyaa 'ylimnee na yia gbɔ -kpɔvɔ -zɛlɪa».

* 1:12 Sefasɪ jɪ -wa Pɪɪɪ (-Zezuu *)bɔnɔnyɔ -wa).

²⁰ Nu, da gbuyilonyo mia? Da titee gwesanyo mia? 'In da dudu -minu -gub kpelikpelinyo mia? Wa nee lea? -Lago ka we -slolu, dudu nu -gub gbuyilo mia, -sabhe -wa.

²¹ Nu, dudu -nyumaa gbuyilo nya, wa 'ni -Lago yibheli o gbuyilo 'wu. 'In -Lago nee, -Lagobu -a mia da gbada, -we wa yia -yo -sabhe -bha gbv 'bhisa, -wa nyuma we gbv -yo, 'ma o yia gbv 'wusaa. ²² Nu, *Zuifu 'yibha wa nu gwedigbu le, 'in *Gleki talia gbuyiloo da. ²³ Nu, we -ka -amia, wa ka Klisi su -gu lakolu, -moo gbv -amia gbua. We mi -nanagbu nya Zuifu -nu nya, 'in -wa 'nia Zuifu, -maa laa we -sabhe -bha gbv. ²⁴ Nu, -wa -Lago laa, wa yi Zuifu -zeoo, wa 'ni Zuifuoo, wanu -gbv Klisi mi -Lagoo 'tite -yo o gbuyilo nya. ²⁵ Nu, -we wa laa -Lagoo -sabhe -bha gbv, -muv -zi nyumaa gbuyilo 'wu. 'In -we wa laa -Lagoo 'wuyolu, we -zi nyumaa latele.

²⁶ Bhelian, sa a mia, 'in -Lago yia ain la, a yla we. Dudu gbuyilonya 'ni ain glaa -zu, 'tite nyuma 'ni ain glaa -zu, 'in 'nyuma zuaylinyuma 'ni ain glaa -zu. ²⁷ Nu, gbv dudu -nyuma yia -yo -sabhe -bha gbv nya, 'mu -Lago -saa -bha o 'ka gbuyilonya zobhali. 'In -we dudu -nyuma yia -yo 'wuyolu -li nya, 'mu -Lago -saa -bha, o 'ka 'tite nyuma zobhali. ²⁸ Nu, -lu -we dudu -nyuma bhua 'wu 'kienyi, -we 'nia -lu yabhlogbo nya -mi, 'in wa tilia 'ylila, 'mu -Lago -saa -bha, 'in -lu -we nyuma bhua 'wu -lu 'kadu nya, o 'ka we lasa. ²⁹ Sane we miaa 'gbv, nyuma yabhlogbo 'ni mneni o 'ka o 'de 'ylimani -Lago 'yu. ³⁰ Nu, -Lago ka ain 'wusulolu -Zezu Klisi 'wu, 'in Klisi -zea -amiaa gbuyilo bhua -Lagoo -gbv. Klisi 'gbv -a yia nyuma tiklu -ze -Lago 'yu. O 'gbv -a mia -mowloda, 'in -Lago yia -ain 'wuziti gbyonyu kwee. ³¹ Sa we mia -Lagosebhe 'wu celida mu ni:

«-O -ka gba o 'ka o 'de 'ylimani,

o 'ylimani o 'de -we Nyumaa -Kanyo nua lee 'gbv.»

2

-Zezu Klisi -o wa kulva *su -gu la, o gbv Polv gbua

¹ Nu, bhelian, da -ami mnia amiaa -gbv, in 'ni mni in 'ka ain -yla -Lagoo zizegbv gba weli 'nanu -yo nyumaa gbuyilo nya. ² Nu, in 'ni 'yibha in 'ka gbv -putuu 'jiyibheli, da in mia ain nyidi, 'mu we 'ni -Zezu Klisi 'wubhu, -Zezu -o wa kulva *su -gu la, mo. ³ We 'de 'gbv, da -ami 'kaa ain 'yu 'yigbe, in ka 'wuyamani, in ka nyanu nu, -zugba na telia. ⁴ Nu, na gbv -slolu weli -yo na -Lagobu gba so'o 'bhv nyumaa gbuyilo -weli 'nanu -gbv. Nu, Zuzu 'Pupaa 'tite zva 'mi we nyee. ⁵ 'Saa 'de amiaa dilozove 'na 'kaa nyumaa gbuyilo -gu ladi, nu, we -di -Lagoo 'tite -gu la.

-Lagoo gbuyilo

⁶ 'In -zugba -Lagonyuma dolua 'yigwela, 'ma -amia slolua gbuyilo. Nu, wee gbuyilo -minu 'ni bhla -minu gbuyilo, 'in bhla -minu 'wlulapilunya 'kadu -wa 'kaa labhu, we 'ni 'ya -maa gbuyilo. ⁷ -Lagoo gbuyilo mia zizada, 'in -we mia zizada -bhlokpade nyuma kwee, 'mu -a slolua. -Lago ka -bha we -sa pepe, -amiaa 'nyu 'ylimanee 'gbv, 'bhie, o yia dudu lala.

⁸ Dudu nu 'wlulapilunya 'kadu 'yabhlogbo 'ni wee gbuyilo -minu yibheli. We -ka nu, wa ka yaa we yibheli, wa 'na 'ka 'nyumee -Kanyo 'kadu su -gu lakolu. ⁹ Nu, -we mia -Lagosebhe 'wu celida mu ni:

«-We 'yli 'nia -slu -yoyi,
-we yukwli 'nia -slu 'nu,
-we nyuma yabhlogbo 'nia -slu
'wlukun lapopali,
'mu -Lago mnazia la -wa
'yibhaa o,
wa -nu nya.»

¹⁰ Nu, -Lagoo gbv mia zizada, -amia o -slolua we 'klv o Zuzu nya. -Lagoo Zuzu -yi gbv weee, 'debbie -Lagoo

zizegbu -we -taa 'wu, o -yi we. ¹¹ Nu, nyume -gbɛ, o dli -bhlogbɔɔ -yia o 'wlukusun lapɔpali gbu, we 'ni mu? 'Sa -bhloo 'dɛ -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ -yia -Lagɔɔ 'wlukusun lapɔpali gbu. ¹² Nu, we -ka -amia, -amia 'ni dɔdɔgbu -nyumaa zuzu 'yi, nu, Zuzu bhua -Lagɔɔ -gbɛ, 'mu -a 'yia. 'In wlawlalu -we -Lagɔ 'nyɛa -ain bhe, -a 'ka we yibheli.

¹³ 'In -a -ka we gbu -gbada -mi, -a'a gba we dɔdɔgbu -nyumaa gbɔyiloo gbɔslolu sɔɔ. Nu, -Lagɔɔ Zuzu gbɔslolu sɔɔ -a gbaa we. Sanɛɛ 'sa -a gbaa -Lagɔɔ gbɔzɔnu gbɔnyaa 'ji -wa kaa -Lagɔɔ Zuzu 'wu -yla. ¹⁴ Nu, nyume o 'nia -Lagɔɔ Zuzu 'wu -ka, o 'ni mneni o 'ka gbɔzɔnu -gbɔnyaa bhua o Zuzu -gbɛ gbu -yɔɔwuu. -Sabhe -bha -gbu we -mia oɔnu -gbɛ. O 'ni mneni o 'ka we 'wɔlanu, nu, Zuzu 'Pupaa 'debhlogbɔɔ nya wa mnenia wa 'ka wee -li 'wɔsɔsɔ. ¹⁵ Nu, nyume o kaa -Lagɔɔ Zuzu 'wu, mɔ sisalia -lu weee 'wu. 'In o dɛ mia, nyume yabhlogbɔɔ 'ni mneni o 'ka o gbu 'wludi. ¹⁶ We mi cɛlida -Lagɔɛbhe 'wɔɛ:

«Nyɔɔ -yi Jejitapeɛ 'wlukusun lapɔpaligbua?

Nyɔɔ 'ka o gbu -slolua?»

'In -amia mia, -a -yɔ Klisi 'sɔɔ 'wlukusun lapɔpaligbu -bhlo.

3

-We -Lagɔɔ lubhonunya 'kaa lenu

¹ Nanu -gbɛ, bheliaɔn, in 'ni zime mneni in 'ka ain -yla gbu gba, nɛ nyuma ka -Lagɔɔ Zuzu 'wu, ma -yla na gba gbu. Nu, dɔdɔgbu -nyumaa gbɔ -yla -gba sɔɔ in gbaa we ain -yla. 'In in 'kaa we ain -yla gba -wa mia 'nyenyɛyua nya dli -zɔda Klisi 'wu, 'ma in -tɔɔa ain. ² Nu, we 'gbu, in yia ain nyitinyu 'nye, 'in in 'nia ain lililu 'tite 'nye. A 'ni mneni a 'ka we li, 'in -zɛɛn -bhlokpade a 'ni we lilie mneni. ³ -We ka gbu -wa, a mi -sɔ yice 'wu. Da zenyi -yɔ -yɔmɔmie mia da ain nyidi, mu'v -slolu nu, yice 'wu a miaa? 'In dɔdɔgbu

-nyuma 'bhisa a mia nɔdaa? ⁴ Nu, amiaa 'yabhlo -ka gbaɛ: «Pɔɔɔ -nu in -mia,» 'in -gɔɔɔ -ka gba: «Apolɔsɔ -nu in -mia», -zugba dɔdɔgbu -nyumaa lenugbu a 'ni -bhade lenuda -mu?

⁵ Nu, nyɔɔ Apolɔsɔ -mia? 'In nyɔɔ Pɔɔɔ -mia? -Lagɔɔ lubhonunya -kpɔa, -wa ka 'gbu a yia -Lagɔgbu dli -gɔ zɔ, 'ma -a -mia. Da -ain glaa o -ka -mi, lubho Nyumaa -Kanyɔ 'nyɛa o, 'mu o nua. ⁶ -Ami faa su, Apolɔsɔ slua we 'nyu -yɔ, 'in -Lagɔ minia we. ⁷ Nu, o faa su, 'in o slua we 'nyu -yɔ, -maa 'ni -lu yabhlogbɔɔ nya -mi. -Lagɔ, o minia we, mɔ -zia -bha 'wu. ⁸ -O faa su, 'in o slua we 'nyu -yɔ, wa 'dɛ 'sɔ mneni 'wu. -O -ka -mi, -mɔ 'dɛ lubhonu sɔɔ -Lagɔ yia -mɔ 'pɛnia. ⁹ Nu, -a -yɔ -Lagɔ sɔ nua lubho dɔbɔɔ.

Amia mi -Lagɔɔ kpaa nya, 'in a mi 'yaa o -budu o mia 'sɔbhada nya. ¹⁰ Nu, lubho -Lagɔ 'nyɛa 'mi, o 'nanu nya, we sɔɔ in 'paa da -buduu gwe glu, -budusɔbhanyɔ -yia gbu 'bhisa. -Slɛɛn, nyume -putu dia we -gɔ la. 'In o -ka -mi, o zɔ o 'dɛ 'yiliyɔ, sa o dia we -gɔ laa 'gbu. ¹¹ Nu, -buduu gwe mi glu 'cɔn, mu -wa -Zezu Klisi. 'In nyume yabhlogbɔɔ 'ni mneni o 'ka we gwe -putu glu palɔ.

¹² Nu, nyɔɔ nyɔɔ -ka wee -budu -gɔ ladi -can nya, 'gwezi nya, tukpa -zɔnu nya, su nya, yeyɛ -petu -yɔ 'bɔɛ nya ni, ¹³ nu, o -ka -mi -mɔ nɔnu -lubho yia zli 'kɔ 'tlaa, -Lagɔɔ nyumaa -yɔgbu 'wɔbhu zli. Nu, wee yi yia we 'dɛ -slolua -kosu 'bhisa, o -ka -mi we 'ka -mɔ lubho layla, 'in -we -ka -mi, we 'ka we -slolu. ¹⁴ 'In nyɔɔ -ka -buduu gwe -gɔ -budu 'sɔbha we 'ni 'sɔkɔ -kosu 'yu, we 'pɛnigwezi o yia. ¹⁵ Nyume o ka lubho -ka si, o 'ni 'pɛnie -ka. O 'dɛ mia, gbu 'wu o yia 'bhua, nɛ nyume o -di -kosu 'kadu kwɛɛ.

¹⁶ A 'ni we 'ji -yi nu, -Lagɔɔ -budu a -miaa? 'In -Lagɔɔ Zuzu -dli ain 'wu laa? ¹⁷ Nu, nyɔɔ -ka -Lagɔɔ -budu lasa, -Lagɔ saa o la. Nu, -Lagɔɔ -budu mi -mɔwɔda, 'in 'mu a -mia.

¹⁸ Nu, nyime yabhlogbɔɔ 'na nɔnɔ ɔ 'dɛ -dawli 'wɔ -nɪ. Aɪn glaa nyɔɔ -ka gba ɔ -yi gbɔ dɔdɔ -mɪnɪ -gbɔ, ɔ -zɛ tutujɛnyɔ, 'bhie, ɔ 'ka gbɔyilonyɔ tɪklɪ -zɛ. ¹⁹ Nu, dɔdɔgbɔ -nyumaa gbɔyilo mia, -sabhe -wa -Lagɔ 'yliya 'wɔ. Nu, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ:
«-Lagɔ kpaa gbɔyilonya wa 'dɛɛ -dawli wɛlɪ -yɔ.»

²⁰ -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yae:

«Jɛitapɛ -yi gbɔyilonyaa 'wlukɔɔn lapɔpalɪgbɔ.

ɔ -yi we 'ji nu, we 'nɪ -lu 'wɔkɔ.»

²¹ We 'gbɔ, nyime yabhlogbɔɔ 'na 'ylimanɪ ɔ 'dɛ nyime 'wɔ -nɪ. Nu, -lu weee mɪ amiaa -nɔ nya: ²² -de Pɔlɔɔ, -de Apolɔsɔɔ, -de *Sefasɪ, -de dɔdɔgbɔɔ, -de 'yliyɔgagiee, -de tɪtɪlee, we -ka dɛslɛnɔɔ, we -ka cɪcɪɔɔ, we 'dɛ weee mɪ amiaa -nɔ nya, ²³ 'in amia, amia mɪ Klisɪ -nɔ nya, 'in Klisɪ mia -Lagɔɔ -nɔ nya.

4

Klisɪ tietienya -a -mia

¹ Nu, a 'bhu -aɪn 'wɔ Klisɪ lubhonɔnya nya, 'in a 'bhu -aɪn 'wɔ -Lagɔɔ zizeliɪ 'yliyɔzɔnya nya. ² -We weee wa 'yibhaa -liɪ 'yliyɔzɔnya daa, mɔ -wa nu, wa yɪ wa lubhonɔnya tɪklɪ nya. ³ We -ka nu, a 'ka na -yɔgbɔ 'wɔbhuɔɔ, 'in dɔdɔgbɔ gbɔwɔbhunya 'ka na -yɔgbɔ 'wɔbhuɔɔ, nɔnɔ -gbɛ -mɔɔ 'nɪ gbɔ, 'in na 'dɛɛ 'bhu na 'dɛɛ -yɔgbɔ 'wɔ. ⁴ Nu, na dɪlɪ dɪ 'mɪ gbɔ yabhlogbɔɔ 'wɔ, 'in -mɔɔ'gba nu, in mɪ tɪklɪ. -ɔ 'kaa na -yɔgbɔ 'wɔbhu, mɔ -wa Nyumaa -Kanyɔ. ⁵ We 'gbɔ, a 'na 'bhulu nyimeɛ -yɔgbɔ 'wɔ -nɪ, -zugba we bhla 'nɪ -slɔ nɪnɪ. A wɔ Nyumaa -Kanyɔ 'ka yɪ. -Lu -we -ka zizɛda -mɪ nɪkpise 'wɔ, mɔ yia we zɪ 'klɔ wɛlɪa. Mɔ yia nyimeɛ dɪzɔgbɔ mia zizɛda 'bhlesaa. 'In -ɔ -ka -mɪ, -Lagɔ kwalia -mɔɔ 'ɲɪ -mɔɔ lɛnɔgbɔɔ sɔɔ.

⁶ Bheliain, in -ka gbɔ -mɪnɪ gba Apolɔsɔ -yɔ na 'dɛɛ da nɪ, in 'ka aɪn

gbɔ -sloluu gbɔ -wa. In 'yibha a -ka we 'wlukɔɔn lapɔpalɪda -mɪ nɪ, a yibheli gbɔzɔnɔ -gbɔ -mɪnɪ 'ji: «'In a 'na zili -we mia -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ cɛlɪda -gbɔ -nɪ.» A 'na 'ylimanɪ amiaa 'dɛ we 'wɔ -nɪ. 'In a 'na falɪ nyime ɔ -libheɪ ɲwɛɛ la -nɪ. ⁷ Nu, -mɪ, nyɔɔ -zili -mɪ -na -lima 'wɔa? -We weee -in kaa, -Lagɔ 'nɪ -mɪ we 'nyɛɛ? 'In we -ka 'sa -mɪ, lɛɛ -lu ka 'gbɔ -na ylimanɪ -na 'dɛ, -lu -we -in kaaa 'gbɔ, nɛɛ ɔ 'nɪ -mɪ we 'nyɛa?

⁸ Nu, -we weee a 'yibhaa, a ka 'cɪn we! A mɪ 'cɪn 'ɲɪmɪnɪda! A ka nyumaa 'wlulapɪnya -zɛ, 'in -amia 'nɪ we nya -mɪ! -Aa! In 'yibha a -zɛ nyumaa 'wlulapɪnya 'piɛɪn, 'in -amia -yɔ aɪn 'sɔ 'ka 'ya nyuma 'wɔlɔ -lapɪ. ⁹ Nu, we 'wɔ sa 'mɪ dɪlɪ, -amia -Zezuu tietienya, -Lagɔ ka -aɪn luganya 'wɔnɔ: -a 'wɔ sa nyuma -wa wa 'ka 'bha -zejila 'wɔ. ɔ ka -aɪn wɪa yɪlayɪlɔ nya dɔdɔ -kpabhie -yɪa, we -yɔ 'anzɪ -yɔ nyuma -yɪa.

¹⁰ Nu, -amia mɪ -sabhebhanya nya Klisɪ 'gbɔ, 'in amia mia gbɔyilonya nya Klisɪ 'wɔ! -Amia yɔɔ 'wɔ, 'in amia 'tɛla, amia wa zɔa 'nɔɲwɛ bhabha, 'in wa tɪlɪa -amia 'ylɪlɪ! ¹¹ Nu, dɛslɛɛn -bhlokpade, -a mɪ siada ɲwɔ -yɔ 'nyumatɔ kwɛɛ, -a 'nɪ 'wɔplanaa -ka, bhɪtɪ wa bhɪtɪa -aɪn, 'in -a 'nɪ ladɪda -kli -ka, -a mɪnɪ mɔ -a yɪ mɔ. ¹² Nu, -amiaa 'dɛɛ sɔ nya -a nɔa lubho 'tɪtɛ. Wa -ka -aɪn vɛlɪ, 'nyu -a ɲwnaa wa la, wa -ka -aɪn 'kɪyɪɛ 'wɔpalɪda -mɪ, 'wɔlɔ -a dɪa we zɔ la. ¹³ Nu, wa -ka -aɪn -nyumada -mɪɔɔ, wɛlɪ -zɔnɔ nya -a palɪa we 'bigɔ. Da bhla -mɪnɪ nya -bhloɔ 'dɛ, dɔdɔ -gbɔ kalɪkɔ 'bhisa wa yɪa -aɪn, pɔnkalu -we nyuma saa kwɛɛ 'bhisa wa yɪa -aɪn.

¹⁴ We 'nɪ amia zɔbhalɛɛ 'gbɔ na cɛlɪ da aɪn 'sɛbhɛ nɪ 'wɔ. Nu, 'dɪ na zɔa aɪn na dɪlɪ da yua 'bhisa. ¹⁵ Nu, amiaa 'dɛ yɪ -sloluslɔlunya 'wɔlɔ glɔ 'sɔ 'wɔlɔ kugbua 'yɪ Klisɪ 'wɔɔɔ, amiaa dɪdɛ -bhlogbɔɔ. Nu, -amɪ gwalia aɪn -Zezu Klisɪ 'wɔ, amiaa -Lagɔgbɔɔ -yɪa gbagbie nya.

¹⁶ Nii, amia na bhubhoea, a 'tideli 'mi. ¹⁷ Nii, we 'gbu, na tiea amiaa -gbɛ Timotee, ɔ -wa na duma -yu -Lago 'wu, 'in ɔ kpaa -Lagɔgbu -kli. Sa na nɔa -Zezu Klisi 'wu, 'in na slolua we da weee leglizɪ weee 'wu, ɔ 'ka ain ligbe we nya.

¹⁸ Nii, ain glaa nyuma tolva ka we dli zɔ lapɔpalɪ nii, 'in 'nia amiaa -gbɛ luyia yi, we 'gbu, wa yia wa 'dɛ 'yli-manɪ. ¹⁹ Nii, Jejitaɛ -ka ɲwɪnɪ, dayli na mɪia amiaa -gbɛ. We 'nɪ 'dɛɛ 'ylimanɪ nyaa ɲweɛ wɛli 'dɛkpɔaa 'nɔnvee gbu, nii, -we wa mnenia lɛnve, 'in 'ka we 'tɪtɛ -yɔyɪ gbu -wa. ²⁰ Nii, *-Lagɔɔ nyumaa 'wlɪlapɪlɛ mia, we 'nɪ ɲweɛ wɛli wɔ, 'tɪtɛ 'wɔ we mia. ²¹ Lɛɛ -lu a 'yɪbha? 'In -yɔ -pɪnɪ yi amiaa -gbɛ yaayɪ, 'in -yɔ zɛkalɪdli -yɔ dli -dlɔɔ yii?

5

Gbonyuu lɛnve leglizɪ 'wɔ

¹ -We wa gbaa amiaa daa, da weee -a nɔa we, mɔ -wa nii, mɔtnɪgbu mɪ ain nyidi. Wee 'sasɔkpa -mɔtnɪgbu -mɪnɪ 'dɛgbolu 'nɪ nyima 'nia -Lago -yi nyidi -mɪ. Wa nɛɛ nii, ain glaa 'yabhlo -yɔ ɔ didee 'ɲwɔnɔ dia -budu 'wɔ. ² 'In a mɪ 'ya -bhlokpade amiaa 'dɛ 'ylimanɪda, 'in a'a nɔ nɛɛ gu 'wɔ ain 'wɔ. 'In ɔ nɔa 'sasɔkpa gbu lɛ a mneni a 'ka yaa ɔ vu amiaa 'dɛ glaa. ³ We -ka -amɪ, na 'dɛbhie -gbolu 'nia dɛ ain glaa -mɪnɪ, na zuzu -yɔ ain 'sɔ mɪ. 'In 'in ka nyimɛ ɔ nɔa 'sasɔkpa -gbonyuu lɛɛ -yɔgbu 'wɔbhu pepe, Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲnɪ nya, nɛɛ glaa 'in mɪ ain. ⁴ Nii, da a -ka 'wɪlɪgbɛli, na zuzu -yɔ ain -ka -mɪ, 'in -amiaa -Kanyɔ -Zezuu 'tɪtɛ -ka -ain nyidi lasibhli, ⁵ 'sasɔkpa -nyimɛ mia, a -salɪ ɔ *-Saatan suwɔla, 'in ɔ gbonyuuu lɛnɔ ku 'ka labhu. 'In Nyumaa -Kanyɔɔ yiyizli ɔ 'dɛ 'ka gbu 'wɔbhu.

⁶ Nii, -we -yɔ a 'kaa amiaa 'dɛ 'ylimanɪ, we 'nɪ -mɪ! Amiaa 'dɛ -yi we 'ji nii, «*Gɔɔ -sɛlɛ yɪlia 'flooɔ 'pue weee». ⁷ Nii, a -wɔlɔ amiaa

'dɛ -yɔ, 'in a -sa gɔɔ 'cɪn amiaa 'dɛ nyidi, 'in 'flooɔ 'pue lolu 'nia gɔɔ -yɔ -ka, a 'ka we -zɛ. A mɪ 'cɪn we nya gbuzɔnɔ sa, nii, Klisi ka ɔ 'dɛ wla -amiaa *'Wɔzɪtyli 'fɛtɪ -gbu -bhlabhɛ nya, 'in wa yia ɔ 'bha.

⁸ Nii, -a -sa -amiaa 'fɛtɪ, -a 'na -salɪ we 'floo kaa gɔɔ 'cɪn -yɔ nya -nɪ, gbonyuu -yɔ nɔkplɛɛ 'ylinyunoo gɔɔ -nɪ. Nii, we -zɛ 'floo 'nia gɔɔ -yɔ -ka, -we -wa -mɔwɔlɔwɔlɔ -yɔ gbuzɔnɔ 'floo.

⁹ Nii, 'sɛbhɛ -we ka 'bɪgɔ -sɛbhɛ na paa da ain yoo, 'in nɛɛ ain -yla we 'wɔɛ, nyuma -wa nɔa mɔtnɪgbu lɛ, a 'na nynini wa 'wɔla -nɪ. ¹⁰ Nii, 'in 'nɪ ain -yla gba, dɔdɔgbu -nyuma weee -wa -wa mɔtnɪgbu lɛnɔnya, lɛkɪcian, 'wienya -yɔ yoyolagɔɔ bɔbɔnya, a 'na nynini wa -yɔla -nɪ. We -ka nii, a 'na 'ka wa -yɔlanyni, -zugba dɔdɔgbu a yia 'bhua! ¹¹ 'In 'yɪbha 'in 'ka ain -yla gbaɛ, nyimɛ ɔ laa ɔ 'dɛ -Lagɔnyimɛ, 'in ɔ nɔa mɔtnɪgbu lɛ, ɔ kaa lɛkli, ɔ bɔbɔa yoyolagɔ, ɔ vɛlia nyima, ɔ bhala ɔ 'dɛ nɔ, 'in ɔ ylia 'wie, a -yɔ -mɔɔ 'sasɔkpa -nyimɛ 'na lili 'sukwe -bhlo -nɪ.

¹²⁻¹³ 'Lee -wa 'nia -Lagɔnyuma nya -mɪ, -amɪ 'kaa wa -yɔgbu 'wɔbhu yɪ? -Lago yia wa -yɔgbu 'wɔbhu. 'In amia, amia 'nɪ mneni a 'ka -Lagɔnyumaa -yɔgbu 'wɔbhuu? Nii, -Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«A vu nɔkplɛɛ 'ylinyunonya amiaa 'dɛ nyidi.»

6

-Lagɔnyumaa -yɔgbu 'wɔbhubhue wa 'dɛkpɔa nyidi

¹ 'In lɛɛ ka 'gbu amiaa 'yabhlo -yɔ ɔ -Lagɔbheli yabhlo -ka gbu 'yi, 'in ɔ kwa we gbuwɔbhunya 'nia tikli -mɪ -Lago 'yu -maa -gbɛa? 'In ɔɔ kwa we -Lagɔnyumaa -gbɛa? ² A 'nɪ we 'ji -yi nii, -Lagɔnyuma yia dɔdɔgbu -nyumaa -yɔgbu 'wɔbhuu? 'In we -ka nii, amia yi dɔdɔgbu -nyumaa -yɔgbu 'wɔbhuu, a 'nɪ mneni a 'ka gbu yua -sɛ -sɛ 'wɔbhuu? ³ A 'nɪ we

'ji -yi nu, -amia yia 'anzinyaa -yogbu 'wobhuraa? Sa we mi, 'in a 'ni mneni a 'ka dudu -mini -gu gbu 'wobhuraa? ⁴ 'In amia -ka sanee -sokpa gbu nyidi -ka, a bhua we 'wu, 'in a kwaa we dudu -nyumaa gbuwobbhunya 'yu, -wa leglizi 'i laa nyuma! ⁵ 'In, -we na gbaa da, amiaa 'dee zu -wa. Gbuylonyo yabhloo -kpua 'ni ain nyidi -mi, 'in -moo 'ka amiaa -yogbu 'wobhuu? ⁶ Nu, sa bhelia -bhelia kikalali dudu -nyuma 'nia -Lago -yii gbuwobbhunya 'yua?

⁷ Gbuwonu -wa, a 'dekpuu -ka 'kikalalida -mi, mu sololu nu, a ka bhli too too. Lee -lu ka 'gbu a'a 'tide amiaa 'de 'yi, wa'a di ain gbu 'wlu, 'in wa'a li ain 'wluu? ⁸ Nu, amia dia nyuma gbu 'wlu, 'in amia lia nyuma 'wlu, 'in amiaa -Lagobhelia -yla a nua we le!

⁹ A 'ni we 'ji -yi nu, -wa nua gbonyuu le, wa 'na 'ka 'bi 'yi -Lagoo nyumaa 'wlulapile zoo? A 'na nuu amiaa 'de -dawli gbunya -mini 'wu -ni: motni -lenunya, yoyolagoo bubunya, nyuma -putuu -budu 'wodinya, nukpasia -wa -yo nukpasia di -budu 'wu, ¹⁰ 'wienya, leklician, -wa bhalia wa 'de nu, -wa velia nyuma, -wa bhua nyumaa -lu 'wu -gla nya, -maa 'na 'ka 'bi 'yi -Lagoo nyumaa 'wlulapile zo. ¹¹ Nu, sanee amiaa lu -nyuma toba mia zlume. 'In -Lago ka ain -yowolu, o ka -bha ain -sa o -nu nya, 'in o yia ain nyuma tiklu -zeli, Nyumaa -Kanyo -Zezu Klisi 'hni nya, -amiaa -Lagoo Zuzu sulu.

A 'ylimani -Lagoo 'hni amiaa -gu ku nya

¹² Ain nyidi, toba nee: «-Lu weee lenu se mi 'mi -yla.» Cun, 'in -lu weee lenu 'ni 'sa 'ylinani. 'In in mneni in 'ka gbae: «-Lu weee lenu se mi 'mi -yla», 'in in 'ni mneni in 'ka na 'de 'yitide, 'in in 'ka -lu -gudu gaylo -ze. ¹³ A nee 'yae: «Lililu mi nukplaa -nu nya, 'in nukpla mia lililu -nu nya.» Gbuwonu -wa, 'in -zugba la -Lago yia we -saa -bhlo

-bhlo. Nu, wa 'ni nyumee ku lenu motni 'gbu: we mi Jejitape -nu nya, 'in Jejitape mia kuu -nu nya.

¹⁴ -Lago 'bhua Nyumaa -Kanyo 'wu titlie lu, 'in mo yi 'yaa -amia 'wobhua titlie lu o 'tite nya.

¹⁵ A 'ni we 'ji -yi nu, amiaa ku -kpabbie mi Klisi kuu 'lali nyaa? 'In in mneni in 'ka Klisi kuu kibhe 'wobhu, 'in in 'ka we 'naabizunwono kuu kibhe 'wonu? -Innya! ¹⁶ Nu, o -yo 'naabizunwono -ka -mi, ku -bhlogbo wa 'de 'so zea, a 'ni we 'ji -yii? Nu, -Lagosebhe nee:

«Nyume -bhlogbo wa 'desobhie yia -zea.»

¹⁷ 'In o -yo Jejitape -ka 'wosuslo dli zo, nyume yabhlo o -yo o zea.

¹⁸ Nu, a -gwa motnigbu kwee! Gbonyuu -putu weee nyume nua le, we'e pla o ku zo. Nu, nyume o nua motnigbu le, o 'dee ku -yla o nua gbonyuu le. ¹⁹ Zuzu 'Pupa -Lago 'nyea ain, -we mia ain 'wu, a 'ni we 'ji -yi nu, amiaa ku mi we -budu nyaa? 'In a 'ni amiaa 'dee -nu nya -mi? ²⁰ Nu, -Lago ka ain 'woziti -vale 'kadu nya. We 'gbu, a 'ylimani o 'hni amiaa ku zo.

7

Kwkwahie gbu

¹ Gbu, -we a 'yibhaa 'mi la 'sebhie 'wu, we 'bigu na palia -sleen da.

Nu, nyume 'ni 'hwno kwa we nani 'yli. ² Nu, motnigbu lenuee 'gbu, nukpasu -ka o 'dee 'hwno, 'in 'hwno -ka o 'dee 'lowli.

³ -We nukpasu nua le 'hwno -yla, 'hwnoo 'lowli nu we o 'hwno -yla le. 'In -we 'hwno nua le nukpasu -yla, 'hwno nu we le o 'lowli -yla. ⁴ Nu, -we 'hwno 'yibhaa, o 'ni mneni o 'ka we o 'dee ku -yla lenu, o ku mia, o 'lowli -nu -wa. 'Sa -bhloo 'de, -we nukpasu 'yibhaa, o 'ni mneni o 'ka we o 'dee ku -yla lenu, o ku mia, o 'hwnoo -nu -wa. ⁵ Nu, 'yabhlo 'na -mueni o 'de o -libheyi -ni. We -ka -Lago a 'ka bhuhoe bhla yabhlo nya a bhli weli -bhlo, 'bhie, a 'ka 'sa nu.

'In -muvu 'bigu, a yiyli -yo lu -buduu 'wudida. We 'ni -muvu, a 'ni mneni a 'ka amiaa 'de kpa sayibheli, 'in a bhlilia -Saataan laylagbu lu.

⁶ Nu, -we in gbaa da ain -yla, amiaa 'yoo 'nyenyee 'gbu in yia we gba, we 'ni tite in pali ain -yla. ⁷ In 'yibha nyuma weee -mi nyifi nya na 'de 'bhisa. 'In -o -ka -mi, o ka onuv -Lagoo wlawlalu -we -Lago 'nyea o. Nu, 'yabhloo -nu mi we 'dee sa, 'in -guduv -nu mia we 'dee sa.

⁸ -Wa 'nia -slo 'hwno kwa, -wa 'nia -slo ylikwu, we -yo -dugbanwui, in nee ain -ylae: a -ka yaa 'mi 'bhisa -tu we nanu 'yli. ⁹ 'In we -ka a 'ni mneni a 'ka amiaa 'dee dli lakpa, -zugba we nanu 'yli, a kwa 'hwno, a -kwu yli, a yi tli nukpasu -yo 'hwnoo 'tu nya.

¹⁰ Nyuma -wa kwaa 'hwnu, 'in -wa -kwua yli, in nee wa -ylae, (we 'ni -ami gba we, Nyumaa -Kanyo gbaa we): 'hwno 'na 'bhulu o 'lowli -glo -ni. ¹¹ We -ka nu, 'hwno ka o 'lowli -globhu, o 'na -kwulu yli -putu -ni, 'in we 'ni -muvu, o -yo o 'lowli suslolu 'wu lu. 'In nukpasu, -moo 'na -sali o 'hwno kwnee 'titi -ni.

¹² -We na gbaa nyuma -taloa -wa kaa 'hwnu -yla mu nu, (na 'de gbaa we, we 'ni Nyumaa -Kanyo gba we): nu, -Lagobheli o -ka 'hwno o 'nia -Lago 'wu -mi -ka, 'in o 'hwno -ka 'yibha o -yo o 'ka -yotutlu nu, o 'na -sali o kwnee -ni.

¹³ 'Sa -bhlokpade, -Lagohwno o -ka nukpasu o 'nia -Lago 'wu -mi -ka, 'in o nukpasu -ka 'yibha o -yo o 'ka -yotutlu, o 'na 'bhulu o -glo 'titi -ni. ¹⁴ Nu, nukpasu 'nia -Lago 'wu -mi, o cipa -Lago -yo, -Lagohwno o kwaaa 'gbu. 'Sa -bhloo 'de, 'hwno 'nia -Lago 'wu -mi, o cipa -Lago -yo, -Lagobheli o kwaaa 'gbu. We 'ni -muvu, amiaa 'yua mi nyuma 'nia -Lago 'wu -mi 'yua 'bhisa. 'In -zugba amiaa 'yua cipa -sleen -Lago -yo.

¹⁵ Nu, o 'ni -Lago 'wu -mi, -de o -Lagolowlii, -de o -Lagohwnoo, o -ka gba o 'ka -moo -yobhu, a 'tide o 'yi o 'ka we lenu. -Muv daa mia, we yi

-Lagolowli -zeeo, we yi -Lagohwno -zeeo, o 'ni o -yolaneda -mi. Nu, 'wututue -dloo 'gbu -Lago yia ain la. ¹⁶ Nu, ama -Lagohwno, sa a -yi we 'ji, a mneni a 'ka amaa 'lowli gbu 'wusaa? -Mi -Lagolowli, sa -in -yi we 'ji, -in mneni -in 'ka -na 'hwno gbu 'wusaa?

Sa a mia, 'in -Lago yia ain la, a -tu 'sa

¹⁷ We 'bhu -mini -bhlogboo 'wu, -kwikwi Jejitape 'nyea -mi, -in no we solu, 'in sa -in mia, 'in -Lago yia -mi la, -in -tu 'sa. Tite -we na solua leglizi weee da weee, mu mia de.

¹⁸ Nu, -in -ka kni 'wu -mi 'bhie -Lago -ka -mi la, -in -tu -muv solu, 'in -in 'ni kni 'wu -mi, -Lago -ka -mi la, -in 'na plali kni -ni. ¹⁹ -In 'ka kni plaoo, -in 'ni kni plaoo, -muv 'ni gbu yabhlogboo. Nu, -we nania 'yli, mu -wa nu, -in zu -Lagoo titee 'nunjwe.

²⁰ We -mi nu, o -ka -mi, sa o mia 'bhie -Lago yia o la, o -tu we solu. ²¹ -Lago 'kaa -mi la -in mi gaylo nyaa? -In 'na sumanu dli -muv 'gbu -ni. We -ka nu, -in mneni -in 'ka gaylo -flii 'tla, -in nu we le. ²² Nu, gaylo o Nyumaa -Kanyo laa, o mi nyime o Nyumaa -Kanyo zitia 'wu nya. 'Sa -bhloo 'de nyime o mia o 'de -yla Nyumaa -Kanyo laa, -moo mia Klisu gaylo nya. ²³ Nu, -vale 'kadu nya -Lago zitia ain 'wu. A 'na -zeli nyumaa gali -ni. ²⁴ Bheliau, o -ka -mi sa o mia, 'in -Lago yia o la, o -tu we solu -Lago 'yu.

-Wa 'nia 'hwnu -yo 'lowlia -kaa gbu

²⁵ Nu, -wa 'nia -slo 'hwnu -yo 'lowlia -ka, Nyumaa -Kanyo 'ni 'mi -yla gbu yabhlogboo gba -maa daa. Nu, na 'dee 'wlukuvu -gbu na gbaa da, Nyumaa -Kanyo ka 'mi o nyazidli nya nyime wa dia dli 'wu -zeli. ²⁶ Nu, desleen bhlai -yokahiee 'gbu, -we na popalia 'wlukuvu la mu nu: nyime o -ka -mi, sa o mia o -tu 'sa, mu nania 'yli. ²⁷ Lee -in ka 'hwnoo? -In 'na -sali o kwnee -ni. -In 'ni 'hwno

-ka, -in 'na kwalı 'ɲwɔɔ -nı. ²⁸ 'In -in -ka 'ɲwɔɔ kwa, -in 'nı gbonyuu lɛnu, 'in 'yieslɔɲwɔɔ -ka ylikwɔ, ɔ 'nı gbonyuu lɛnu. -Wa kwɔkwalia, siasie wa yia wa 'pipee 'wɔ, we 'gbu in 'yibha yaa in 'ka we aın gwevlali.

²⁹ Bheliain, -we in 'yibhaa in 'ka gba mu nı: nı, bhla -tu 'wɔ -sɛ. We 'bhu -zɛɛn 'wɔ, nyima -wa kaa 'ɲwɔ, wa nu nɛɛ wa 'nı 'ɲwɔ -ka. ³⁰ Nı, -wa mia wida, wa nu nɛɛ wa 'nı wida -mı, -wa mia 'muna lida, wa nu nɛɛ wa 'nı 'muna 'wɔ -mı. 'In -wa zɔa -li, wa nu nɛɛ -we wa zɔa, we 'nı wa -nu. ³¹ Nı, -wa mia zɔzɔnu 'yida dudu -mını -gɔ, wa nu nɛɛ wa 'nı zɔzɔnu 'yida -mı. Nı, wee dudu -mını, sa we mia dɛ, 'phia we yia.

³² Nı, in 'nı 'yibha amıaa dlı sumanı. -ɔ 'nı 'ɲwɔɔ kwa, mɔ kpaa Nyımaa -Kanyɔɔ gbu -kli, 'in sa ɔ 'kaa nu ɔ 'ka Nyımaa -Kanyɔ dɔdɔnamanı, 'in ɔ talia we yoo da. ³³⁻³⁴ Nı, -ɔ -ka 'ɲwɔɔ -ka, dudu -gɔ gbu -mɔɔ kpaa -kli. 'In sa ɔ 'kaa nu ɔ 'ka ɔ 'ɲwɔɔ dɔdɔnamanı, 'in ɔ talia we 'yoo da. Sanɛɛ 'sa ɔ mia dlilida wee gbu 'sɔ nyidi.

'Sa -bhloo 'dɛ ɲwɔɔ 'nıa ylı -mı -yɔ 'yieslɔɲwɔɔ 'nıa ylı -mı kpaa Nyımaa -Kanyɔɔ gbu -kli. Nı, ɔ 'yibha ɔ 'ka Nyımaa -Kanyɔɔ -nu nya -tu, ɔ kuu lɛnugbu -yɔ ɔ 'wlukɔɔn lapɔpalie wee 'wɔ. 'In 'ɲwɔɔ -ɔ -ka ylı -mı, dudu -gɔ gbu -mɔɔ kpaa -kli, 'in sa ɔ 'kaa nu, ɔ 'ka ɔ 'lowli dɔdɔnamanı, 'in ɔ talia we 'yoo da. ³⁵ Nı, -we na gbaa da aın -yla, amıaa 'dɛɛ zɔzɔnu gbu -wa, we 'nı amıaa 'yoo -kɔlɔɛ. In 'yibha nı, -we mia tiklı a nu we lɛ Nyımaa -Kanyɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yɔlanɛnıe nya.

³⁶ -A yla -slɔ gbu 'sɔ -mını. We tıanɔ nı: nı, bhoyi sɔ gbaa wa 'ka kwɔkwalı wa mia wɔda, 'in nyimeslɔyuu dlı 'wɔnyıni gbu -ka ɔ ɲwɛla -zili tenyii nı, ɔ dlı -ka gba nı, ɔ nu ɔ bhoyi -yla gbonyuu lɛ, -zugba wa kwɔkwalı, sa ɔ 'yibhaa. Nı, we nanı 'yli, ɔ 'nı gbonyuu lɛnu. ³⁷ 'In

we -ka nyimeslɔyuu dɛ gba ɔ 'nıa -slɔ 'ɲwɔɔ kwa, we 'nı -gla nya, 'in ɔ -ka mneni ɔ 'ka ɔ dlı lakpa, ɔ -ka ɔ 'dɛ nya gba 'piɛn nı, ɔ -yɔ ɔ bhoyi 'nıa -budu 'wɔdı, gbuzɔnu ɔ nua lɛ. ³⁸ We -ka 'sa -mı, -ɔ -ka ɔ bhoyi kwa, gbuzɔnu ɔ nua lɛ. 'In -ɔ 'nı 'ɲwɔɔ kwa, gbuzɔnu -mɔɔ nu 'yaa lɛ bhabha.

-Dugbanɲwɔ gbu

³⁹ Da 'ɲwɔɔ 'lowli -gaa -slɔ 'yliyo, ɔ -tu ɔ -yɔ 'kɔmɔɔ. 'In we -ka nı, ɔ 'lowli ka tlı, -ɔ ɔɔ 'ɲwɔɔ -ka 'yibha ɔ kwa ɔ. Nı, we -zɛ -Lagɔnyımɛ. ⁴⁰ Nı, nanɔ dlı zɔ, sa ɔ mia, ɔ -ka we solɔ -tu, 'muna 'wɔ ɔ yia -tɔa. 'In -amı 'ya, in dı we dlı 'wɔ nı, -Lagɔɔ Zuzu mı 'mı 'wɔ.

8

-Zila -bubɔnumɛɛ -gɔ gbu

¹ Nı, -a yla -slɛɛn -zila -bubɔnumɛɛ -gɔ gbu.

-We a gbaa, gbuzɔnu -wa: «Nı, -a 'dɛ weee -yi -lu.» 'In wee -luyilo mia, 'dɛɛ 'yilimanıe we palia nyımɛ. 'In zekikalie mia, mu yilimanıa dlızɔzɔɛ -gɔwɔla. ² Nı, nyımɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wlukɔɔn -dı, ɔ -yi -lu yabhlo, sa ɔ mnenia ɔ 'ka yaa we yibheli, ɔ 'nı -slɔ 'sa we -yi. ³ Nı, -ɔ -ka -Lagɔɔ zekalı, -Lagɔ -yi -mɔɔ.

⁴ 'Lee -a mneni -a 'ka -zila -bubɔnumɛ lıi? -A -yi we 'ji nı, yoyolagɔnya 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mı dɔdɔgɔ, 'in -Lagɔ -bhlogbɔɔ.

⁵ Nı, gbuzɔnu -wa, nyıma tɔlba nɛɛ -lagɔnya mı yalı -yɔ -seli dudu -gɔ. 'In wa dı we dlı 'wɔ nı, -lagɔ -zu 'wɔ, 'in nyımaa -cian -zu 'wɔ. ⁶ Nı, we -ka -amıaa -nu, -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa Dide, mɔ -laa -lu weee la, mɔ -yla -a mia. 'In Nyımaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ: mɔ -wa -Zezu Klisi. ɔ 'gbu -lu weee mia la, 'in ɔ 'gbu -amıa mı 'yaa la.

⁷ 'In nyıma weee 'nı gbuzɔnu -mını -yi. Nı, tɔlba ka wee yoyolagɔ -yɔlayibheli bhabhaa 'gbu, -slɛɛn 'ya, 'in wa lia wee -zila -bubɔnumɛ, nɛɛ yoyolagɔɔ bubɔnumɛ. Wa dlı 'nı late, 'in wa gbaa wa 'dɛɛ daa nı, wee

nume ka wa poun -plali. ⁸ 'In we 'ni nu, lililu 'ka -ain -Lagɔ -yolanyneni: -a 'ni we li -a 'na 'ka -lu yabhlogbɔɔ 'wɔbɔ, 'in -a -ka we lioo, we 'na 'ka -ain -lu yabhlogbɔɔ 'nye.

⁹ Nu, a zu amiaa 'de 'yliyo, amiaa 'de -yla -totvee lenugbu yi -wa ka dli 'nia 'wote labhli. ¹⁰ Nu, -mɪ -yia gbuzɔnu, we -ka nu, nyume ka dli 'nia 'wote, ɔ -ka -mɪ 'yi lida yoyolagɔɔ bubɔbudu zɔ, 'lee, ɔ 'nia dli 'temania yi, 'in ɔ 'ka wee yoyolagɔɔ bubɔnume lii? ¹¹ Nu, -na gbuzɔnu yiloo 'gbu, -Lagɔbheli ɔ ka dli 'nia 'wote, ɔ ka 'gbu Klisi yia tli, sanee 'sa ɔ yia ɔ 'de mnɔnu! ¹² 'In a -ka 'sa -Lagɔbhelia gbonyuu 'wluo nu, a -ka wa dli 'nia 'wote lenu, -zugba Klisi 'debhie -gbolu -yla a nua gbonyuu le.

¹³ We 'de 'gbu, wee lililu -mɪ 'ka na -Lagɔbheli mnɔnu ni, -zugba in 'nia 'masleen -zila -bubɔnume lia yi, in yi na bheli mnɔnu.

9

*-We ka 'klɔ -Zezuu *tietienyo kaa, we -yo -we ɔ 'kaa lenu*

¹ 'Lee, in 'ni na 'de -yla -mu? In 'ni -Zezuu tietienyo? In 'ni -amiaa -Kanyɔ -Zezu 'yi? 'In Nyumaa -Kanyɔ lubho in nua, a 'ni we yaa? ² We -ka nu, nyuma talɔaa -gbe, in 'ni -Zezuu tietienyo nya -mɪ, amiaa -gbe, in mɪ we nya -kpɔ. Nu, a mɪ Nyumaa -Kanyɔ 'wɔɔ 'gbu, amiaa de slolua nu, in mɪ Nyumaa -Kanyɔ tietienyo nya.

³ Nu, wa -ka 'mɪ gbu 'wludi, sa na saa na 'de gbu 'wlu, mɪ nu: ⁴ 'lee, -a 'ni we 'klɔ -ka, -a 'ka li, 'in -a 'ka 'ma -amiaa lubhoo 'gbu? ⁵ Sa -Zezuu tietienya talɔa, Nyumaa -Kanyɔ bhelia -yo *Sefasi 'bhua -Lagɔɲwɔ 'wɔ, -amia 'ni we 'klɔ -ka, -a 'ka -Lagɔɲwɔ 'wɔbhu, -a -yo ɔ 'ka mnɔ? ⁶ Yaayɪ, -amɪ -yo Banabasi -bhlo 'kaa lubho nu 'bhie, -a 'ka -amianu 'pipee 'yi yi? ⁷ 'Lee, a ka -slo 'nu nu, nyume ka 'sloja pla, 'in

ɔ yia ɔ 'de 'peni yi? Nyume faa *-dlɔsu, ɔɔ li we 'bhuee? 'In 'nɔɔluu zɔa yabhlo 'yliyɔzɔnyɔɔ 'ma 'nɔɔluu nyitinyuu?

⁸ 'Lee, nyumaa lenugbu sɔɔ -bhloo 'de na gbaa gbu yi? *Moizu tite 'ni wee gbu -bhloo 'de gbada -mu? ⁹ Nu, we mɪ wee tite 'wɔ celidɛ:

«Bhli -ka 'mnɔ 'titlida -mɪ,

a 'na gbuan -ni we ɲwe -ni.»

'Lee, 'bhlinyaa 'gbu -Lagɔ bhelia yi? ¹⁰ 'Lee, -amiaa 'gbu ɔ yia sa weli -mɪ gba yi? Cun, -amiaa 'gbu wee weli mia celida. Nu, ɔ -ka 'mnɔ 'pa, ɔ dɪ we dli 'wɔ nu, ɔ -nu ɔ yia 'yia. 'In ɔ -ka 'mnɔ -dida -mɪ, ɔ dɪ we dli 'wɔ nu, ɔ -nu ɔ yia 'yia, we 'ni mu? ¹¹ -A ka ain 'wɔ Zuzu 'Pɔpaa zɔzɔnɔnya gbu. 'Lee, -a -ka ain kwɛɛ amiaa dɔdɔgbu zɔzɔnɔnya 'yi, gbu 'kadu mu yi? ¹² We -ka nu, nyuma talɔa ka we 'yiyi klɔ ain -gu, -amiaa nu we 'yiyi -klɔ 'ni -maa -nu 'wuzii?

-Amia 'ni -muɔ -yɔlayɪba. Nu, gbu weee -a slolua 'wlu zɔ la, -muɔ yi 'wlu Klisi gbuzɔnu gbu 'yoo -a kɪklali. ¹³ A 'ni we 'ji -yi nu, -wa nua lubho *-Lagɔbudu 'kadu zɔ, -Lagɔbudu 'kadu zɔ wa yia wanu lililuu? 'In -wa nua -Lagɔɔ bubɔlɔda lubho, -Lagɔɔ bubɔlɔda wa'a 'yi wanu lililuu? ¹⁴ Nu, 'sa -bhloo 'de Nyumaa -Kanyɔ palia tite, nu, -wa gbaa -Lagɔgbu, wa 'yi wanu lililu -Lagɔgbu gbagbie -yo.

¹⁵ Nu, -amɪ, -li ka 'yiyi klɔ in kaa, in 'ni we 'yabhlogbɔ -yɔlayɪba. 'In in 'nia -li ka 'yiyi klɔ in kaaa 'gbu we celi. We nanɪ 'yli in 'ka tli! -Muɔ -zi nyume 'ka 'mɪ 'ɲni 'kadu -mɪ -gu -sa. ¹⁶ Nu, in 'nia na 'de 'ylimani -Lagɔgbu gbagbie 'wɔ. -Gla -wa in 'ka we gba. 'In we -ka nu, in 'ni wee -Lagɔgbu gba, gbonyuu mɪ na -nu nya! ¹⁷ We -ka na de -saa -bha wee lubho -mɪ, -zugba in mnɛni in 'ka we 'penie 'yi. Nu, -gla nya -Lagɔ dia 'mɪ wee lubho 'wluu 'gbu, bhe na nua we. ¹⁸ Nu, lee -lu -wa na 'penia? -Lagɔgbu gbagbie bhe -wa,

'in -li ka 'yiyi klv in kaa, in 'kaa 'yi -Lagɔgbuu gbagbie -yɔ, i'in 'yibha we -yɔla.

¹⁹ In mɪ na 'dɛ -yla, in 'nɪ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ gaylo. 'In in yia na 'dɛ nyɪma weee gaylo 'wɔnɔ, in 'ka nyɪma duun 'yi Klisi -nɔ nya. ²⁰ Nɪ, in -ka Zuifu nyidi -mɪ, 'in na nɔa na 'dɛ Zuifu 'bhisa, 'in, in 'ka wa 'yi Klisi -nɔ nya. Na 'dɛ'ɛ zɔ Moizu tite 'nɔɔwe -gla nya, 'in in -ka -wa zɔa we 'nɔɔwe nyidi -mɪ, 'in na nɔa na 'dɛ wee titee 'nɔɔwezɔnyɔ 'bhisa, 'in in 'ka wa 'yi Klisi -nɔ nya. ²¹ 'Sa -bhloo 'dɛ, -wa 'nɪa Moizu tite -yi, in -ka wa nyidi -mɪ, 'in na nɔa na 'dɛ -maa 'bhisa, 'in, in 'ka wa 'yi Klisi -nɔ nya. 'In -zugba, in -yi -Lagɔɔ tite, -we ka gbu -wa, Klisi tite na zɔ 'nɔɔwe. ²² Nɪ, -wa ka dli 'nɪa 'wɔtɛ, in -ka wa nyidi -mɪ, 'in na nɔa na 'dɛ -ɔ ka dli 'nɪa 'wɔtɛ 'bhisa, 'in in 'ka -maa 'yi. Na 'dɛ na nɔa -lu weee 'wɔ, wa 'dɛ weee -yla. 'In, in 'ka tɔba gbu 'wɔsa sɔ weee lɔ. ²³ -Lagɔgbuu 'gbu na nɔa gbu weee -mɪnɪ lɛ, 'in in 'ka we zɔzɔnɔ 'yi.

²⁴ A -yi we 'ji nɪ, -gwagwanya weee -ka -gwaa mɪnɪ, -gwa wa 'dɛ weee gwaa, 'in nyɪmɛ -bhlogbɔɔ bhua we 'kupu 'wɔ. Nɪ, amɪa -gwa 'ya 'sa, 'in a 'ka we 'kupu 'wɔbhu. ²⁵ -Gwagwanya -ka -gwagwie 'kpɪaa yi -luu tɔba wa tɪa. We 'pɛnɛ -we yia labhɔa wa 'ka we 'yɪ 'gbu, wa nɔa we lɛ. 'In 'pɛnɛ we'e 'bhɔa la, -amɪa 'ka we 'yɪ 'gbu -a nɔa we lɛ. ²⁶ We -ka -amɪ, we 'gbu na zɔa -gwagwie 'yliyɔ, 'in in 'ka we 'wlulapalida nyɪnɪ. 'In, in 'wɔlɔ -kwligɔnyɔ, i'in 'pa -kwli 'sa -mɔ bhe. ²⁷ Nɪ, na ku na palɪa 'kɪyɛ 'wɔ, 'in in mɪ we -kanyɔ nya. -Mɔɔ yi 'wɔlɔ nyɪma tɔba -yla in gba -Lagɔgbu 'bhie, -Lagɔ yi 'mɪ kwnɛɛ -sa.

10

**Izlaɛlnyuma mɪa da beblɛ wa gbuu 'wɔpaligbu*

¹ Bheliain, in 'yubha a ligbe gbu -we yɪa -amɪaa dɔkpasɪ -wa -yɔ Moizi nɔa zɪmɛ. Yalɔpɔpaa kpɔ yabhlo zɔa wa 'dɛ weee 'yliyɔ, 'in wa 'dɛ weee yia *gumunyu Zalu 'wɔdɪ. ² Wa -yɔ Moizi 'sɔ -bhlo, 'in wa yia wa 'dɛ weee batizee yalɔpɔa -yɔ gumunyu lɔ. ³ Lililu -Lagɔwlaa, mɔ -bhlo wa 'dɛ weee lia. ⁴ 'In 'nyu -Lagɔwlaa, wa 'dɛ weee 'maa we. Nɪ, -Lagɔɔ -bazɛ mɪa wa yoo kwada, nyu bhɔa we 'wɔ, 'mɔ wa maa. Wee -bazɛ mɪa, Klisi -wa. ⁵ 'In wa nyidi nyɪmaa dumadu 'nɪ -Lagɔɔ dɔdɔnanɔ gbu lɛnɔ, we 'gbu, wa yia tɪ da beblɛ.

⁶ Nɪ, wee gbunya -mɪnɪ, gbuu 'wɔpaligbu we -mɪa -amɪaa -nɔ nya, -amɪaa dli yi gbunyɪ 'wɔnyɪnɪ wamɪa 'bhisa 'gbu. ⁷ A 'na -zɛlɪ yoyolagɔɔ bubɔnya -nɪ, wa nyidi -nyɪmaa tɔba 'bhisa -nɪ. 'In we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔtɛ:

«*Izlaɛlnyuma -dɪa la,

wa lia, 'in wa yia 'ma.

'Bhie, wa sɔa 'wɔ,

'in wa yia 'mɔna li kpɔkplalɛ nya.»

⁸ -A 'na tɪlɪ -amɪaa 'dɛ mɔtnɪgbu -nɪ. Sa wa nyidi nyɪma tɔba nɔa, 'in nyɪmaa 'wɔlɔ gbu gbuu -zakpa gbu -bhlo 'ya ta (23.000) yia tɪ 'yɪ -bhlogbɔɔ nya. ⁹ -A 'nɪ mneni -a 'ka Klisi layla, sa wa nyidi -nyɪma tɔba ylaa Klisi la, 'in tɪbhɛnya yia wa mɪ, wa yia tɪ. ¹⁰ A 'na 'ɲwɔɲweni zɔ -nɪ. Sa wa nyidi -nyɪma tɔba nɔa, 'in tɪtɪlee 'anzɪ yia wa 'bha.

¹¹ Gbunyɪ -mɪnɪ yɪa wa, we 'ka gbuu 'wɔpaligbu -zɛ tɔbaa -nɔ nya gbu -wa. We mɪ cɛlɪda, -amɪa -wa -gaa 'yliyɔ, 'in dɔdɔɔ bhiabhla yia cɪpa, we 'ka -amɪa 'dɪzɔ.

¹² We 'gbu, -ɔ -ka we 'wlukɔɔn lapɔpalɪ nɪ, ɔ mɪ 'yɪligbeda gege, ɔ zɔ ɔ 'dɛ 'yliyɔ, ɔ yi bhli. ¹³ Nɪ, laylagbu -we yɪa aɪn, we ka nyuma yɪ 'cɪn. -Lagɔɔ 'bhɔlɔ wɛlɪ -gɔ la, 'in ɔ 'na 'ka aɪn 'yitide laylagbu -zɪlia aɪn ɲwɛ la, we 'ka aɪn yɪ. 'In da laylagbu -ka aɪn yɪa yɪ, 'in ɔ nyɛa aɪn 'tɪtɛ a 'ka we

zɔ 'yilgbe, 'in ɔ nyɛa aɪn se a 'ka we kwɛɛ 'tla.

A zɔ amiaa 'dɛ 'yliyɔ yoyolagɔɔ bubuee gbɛgbɛɪn

¹⁴ We 'gbɔ, na 'talea -zɔnɔ, a vla yoyolagɔɔ bubuee gwe!

¹⁵ Nɪ, gbɔyilonya na tɔlɔa aɪn, 'in na gbaa da aɪn -yla gbɔ. -We na gbaa da aɪn -yla, amiaa 'dɛ sɪsɪlɔ we 'wɔ. ¹⁶ -Lagɔɔ nyumaa 'nyulanɔwna -kɔpɔɔ 'gbɔ -a paa -Lagɔ fuo. -A -ka we nɔkpɪlɔ nɔ 'mada -mɪ, we'e suslolu -a -yɔ Klisɪ 'pɪɔn 'wɔɔ? 'In 'floo -a dɪdɪlɔ la, -a -ka we lɪdɔ -mɪ, we'e suslolu -a -yɔ Klisɪ ku 'wɔɔ? ¹⁷ 'Floo -bhlogbɔɔ, 'in -amia -Lagɔnyuma -zu 'wɔ, 'in -a mɪa ku -bhlogbɔɔ nya. -We ka gbɔ -wa, 'floo -bhlogbɔɔ -a 'dɛ weee lɪa.

¹⁸ A yla Izlaɛlɪnyuma, -wa lɪa -Lagɔɔ bubɔlɔdaa nɪmɛ, wa -yɔ -Lagɔ mɪ 'wɔsuslɔlɔda. ¹⁹ 'Lee, 'sa in 'yɪbhaa in 'ka gba nɪ, -zɪlɔ -bubɔnɪmɛ mɪ -lu -zɔnɔ yabhlo nya yɪ? Yaayɪ, yoyolagɔ mɪ -lu -zɔnɔ yabhlo nya yɪ? ²⁰ -Innya! In nɛɛ aɪn -yla nɪ, -zɪlɔ -we -wa 'nɪa -Lagɔ 'wɔ -mɪ bubɔa, zuzu 'nyii -yla wa bubɔa we, we 'nɪ -Lagɔ -yla. 'In in 'nɪ 'yɪbha a -yɔ zuzu 'nyii -mɪ 'wɔsuslɔlɔda. ²¹ Nɪ, a 'nɪ mneni a 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ 'kɔpɔ 'wɔ 'manɪdɔ -mɪ, 'in a 'ka zuzu 'nyiii 'kɔpɔ 'wɔ 'manɪa mɪ. A 'nɪ mneni a 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ lɪlɪlɔ lɪdɔ -mɪ, 'in a 'ka zuzu 'nyiii lɪlɪlɔ lɪa mɪ. ²² 'Lee, -a 'yɪbha -a 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ zenyidɪ 'wɔsɔlɔɔ? Amia dɪlɔ nɪ, -amiaa latɛlɔ -zɪ ɔɔ?

A nɔ -lu weee lɛ -Lagɔɔ 'ɲɪmmɪnɪee 'gbɔ

²³ Nyuma tɔlɔa nɛɛ: «We se mɪ, -a 'ka -lu weee lɛnɔ». Cɪn, -lu weee lɛnɔe 'nɪ 'sa 'yɪlɪnɪ. «We se mɪ, -a 'ka -lu weee lɛnɔ», gbɔzɔnɔ -wa, nɪ, -lu weee lɛnɔe'e 'tɛmanɪ -Lagɔnyumaa dɪlɔ la. ²⁴ Nɪ, nyɪmɛ 'na -talɪ ɔ 'dɛɛ zɔzɔnɔ -bhloɔ da -nɪ. ɔ -talɪ nyuma -putuu -nɔɔ da.

²⁵ Nɪmɛ weee wa paa pɛlɔ lɔkɔ 'wɔ, a -ka we zɔ, a lɪ we, amiaa dɪlɔ

'na dɪlɔ aɪn gbɔ 'wɪlɔ -nɪ. ²⁶ Nɪ, we mɪ cɛlɪdɔ -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɔ:

«Jejitaɛ kaa dɔdɔ -yɔ we -gɔ -lu weee.»

²⁷ Nyɪmɛ ɔ 'nɪa -Lagɔ 'wɔ -mɪ, ɔ -ka aɪn lɪ lɪlɪlɔ -yɔ, a -ka we -yɔɲwɪn, -we weee ɔ -ka aɪn 'nyɛ, a lɪ we. Amiaa dɪlɔ 'na dɪlɔ aɪn gbɔ 'wɪlɔ -nɪ. ²⁸ 'In nyɪmɛ yabhlo -ka aɪn -yla gba, yoyolagɔɔ bubɔnɪmɛ -wa nɪ, ɔ gbaa we aɪn -yla, -mɔɔ klɔa, dɪlɔ klɔa, wa 'gbɔ, a 'na lɪlɔ we -nɪ. ²⁹ -We na gbaa da we 'nɪ amiaa dɪlɔ gbɔ, nɪ, nyɪmɛ -putuu dɪlɔ gbɔ -wa.

'In in mɪ na 'dɛ -yla, -we na nɔa lɛ, lɛɛ -lu ka 'gbɔ nyɪmɛ -putuu dɪlɔ bhu we -yɔgbɔ 'wɔa? ³⁰ In -ka -Lagɔ fuo 'pa lɪlɪlɔ -we in mɪa lɪdɔa 'gbɔ, lɛɛ -lu ka 'gbɔ wa 'ka 'mɪ 'ɲɪnɪsɔ we lɪlɪlɔ -we ka 'gbɔ in yɪa -Lagɔ fuo 'paa 'gbɔa?

³¹ We 'gbɔ, a 'ka lɪoɔ, a 'ka 'maoɔ, a 'ka lɛɔ lɛɛ lɛnɔoɔ, a nɔ we 'dɛ weee lɛ -Lagɔɔ 'ɲɪmmɪnɪee 'gbɔ. ³² Nɪ, -wa -wa Zuɪfɔ, -wa 'nɪa Zuɪfɔ -yɔ -Lagɔnyuma, amiaa lɛnɔgbɔ 'na mɔnɔnɔ wa 'yabhlogbɔɔ -nɪ. ³³ A nɔ 'mɪ 'bhɪsɔ: lɔ na gɔa, gbɔ weee na nɔa lɛ 'wɔ, 'in in 'ka nyuma weee dɔdɔnɔmanɪ. 'In -talɪ na 'dɛɛ zɔzɔnɔ -bhloɔ da. Nyuma duuun zɔzɔnɔ da na talɪ, 'in wa 'ka gbɔ 'wɔbhɔ.

11

Sa -Lagɔ 'yɪbhaa wa -mɪ leglɪzɪ 'wɔ

¹ A 'tidɛlɪ 'mɪ, sa na 'dɛ tidɛlɪa Klisɪ. ² Nɪ, -lu weee 'wɔ, a'a dɪlɔ 'mɪ 'wɔ, 'in -we weee in -slɔlɔa aɪn, -gɔ a nɔa we, we 'gbɔ na kwɪlɔa aɪn 'ɲɪ.

³ 'In in 'yɪbha a 'nɔ gbɔ -mɪnɪ 'wɔ la: Klisɪ -wa nɔkpasuu -Kanyɔ, nɔkpasu -wa 'ɲwɔnɔ -kanyɔ, 'in -Lagɔ -wa Klisɪ -Kanyɔ. ⁴ Nɪ, nɔkpasu ɔ -ka -Lagɔ bhuhboeda -mɪ, 'in ɔ -ka -Lagɔgbɔɔ -falɪpada -mɪ, -zugba ɔ 'wɪlɔ mɪ 'wɔwɛlɪdɔ, ɔ -Kanyɔ Klisɪ ɔ 'bhɪlɔ zɔ. ⁵ Nɪ, 'ɲwɔnɔ ɔ -ka -Lagɔ bhuhboeda -mɪ, 'in ɔ -ka -Lagɔgbɔɔ -falɪpada

-mi, -zugba ɔ 'wlu 'nı 'wɔwɛlɪda -mi, nukpasu ɔ -wa ɔ -kanyɔ, 'mɔ ɔ 'bhalia zɔ. 5 'wlu sa 'ɲwɔɔ ɔ ka 'nyi wa kpla. 6 We -ka nı, 'ɲwɔɔ yabhlo'o wɛlɪ 'wlu 'wɔ, ɔ kpla ɔ 'nyi! 'In 'nyi -gɔdɪdɪe -yɔ 'nyi kplakplɛ -ka ɔ zɔ 'bhalɪ, -zugba ɔ wɛlɪ 'wlu 'wɔ. 7 Nukpasu'u wɛlɪ 'wlu 'wɔ, ɔ mɪ -Lagɔɔ 'wɔwlu nya, 'in mɔ 'wɔ wa yia -Lagɔɔ 'ɲɪmɪnɪe -yɔ. 'In 'ɲwɔɔ 'wɔ wa yia nukpasuu 'ɲɪmɪnɪe -yɔ. 8-9 (Nı, -Lagɔ 'kaa nyıma lala: nukpasu 'nı 'ɲwɔɔ 'wɔtla, 'ɲwɔɔ 'tlaa nukpasu 'wɔ. 'In -Lagɔ 'nı nukpasu lala 'ɲwɔɔ 'gbu, 'ɲwɔɔ ɔ -laa la nukpasuu 'gbu.) 10 We 'dɛɛ 'gbu, 'ɲwɔɔ wɛlɪ ɔ 'wlu 'wɔ, 'anzınyaa 'gbu. Mɔ slolu 'yaa we nı, ɔ ka -kanyɔ.

11 'Sa we mıa, 'bhie, Nyımaa -Kanyɔ 'yu 'ɲwɔɔ gbahıa nukpasu, 'in nukpasu gbahıa 'ɲwɔɔ. 12 Nı, sa 'ɲwɔɔ 'tlaa nukpasu 'wɔ, 'sa -bhloo 'dɛ 'ɲwɔɔ gwahıa nukpasu, 'in -Lagɔɔ -gbɛ we 'dɛ weee bhıa. 13 A sısalı -slɔ we 'wɔ amıaa 'dɛ nya: 'ɲwɔɔ -ka -Lagɔ bhıbhıoeda -mı, ɔ 'nı 'wlu 'wɔwɛlɪ, 'lee we nanı 'ylii? 14 Nı, dɔdɔ -gɔɔ -lıi 'dɛbhıe slolua we nı, nukpasu -ka tɔlɔ nyı 'wlu -ka, zɔ -wa, we 'nı mɔɔ? 15 Nı, 'ɲwɔɔ -ka tɔlɔ nyı 'wlu -ka, ɔ 'ɲɪkwahılu -wa. 'In -Lagɔ ka 'ɲwɔɔ tɔlɔ nyı 'nyɛ ɔ 'wluu 'wɔwɛlɪlu nya.

16 'In nyıme ɔ -ka 'yıbha ɔ 'ka 'ya gbɔ tɔlɔ -bha palı nı, nı, -amıa 'nı -mɔɔ bhlabhu, 'in -Lagɔɔ leglızınyaa 'nı 'ya -mɔɔ bhlabhu.

Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee gbɔ

17 Nı, gbɔnyaa 'in 'yia -yɔ, na yia da aın -yla lapahıaa 'gbu, 'in 'nı mnenı 'in 'ka aın 'ɲɪkwahı. Nı, amıaa 'wlugbelıe mıa, we'e nɔ aın zɔzɔnɔ -yla lɛ, gbɔnyuu we nɔa aın -yla lɛ bhabha.

18 Tiada, wa nɛɛ 'mı -ylaɛ, a -ka 'wlugbelı, 'wɔdodoe mı aın nyıdı, 'in we mı 'mı dlı nı, wee gbɔ -mınu -zakpa -bhlo -mı gbɔzɔnɔ nya. 19 (We mı nı, 'wɔdodoe -mı aın nyıdı, 'in -wa kpaa -Lagɔgbɔ -kli, wa 'ka -maa

yıbheli.) 20 'In a -ka 'wlugbelı, we 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ 'sukwee lılee gbɔ.

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

21 'In a -ka 'wlugbelı 'sukwe gwe, ɔ -ka -mı kwɛ ɔ puloa la, 'in ɔ bhıa ɔ 'dɛɛ 'sukwe 'wɔ, 'in ɔ lıa we. Nwɔ mı tɔlɔa 'bhada, -zugba tɔlɔa bhahı -maa 'dɛ nɔ. 22 'Lee, a 'nı amıaa 'dɛɛ -budunya -ka a 'ka we zɔ lılii, 'in a 'ka we zɔ nɔ 'manı? Yaayı, -Lagɔɔ leglızı a tılıia 'ylıla yı? 'In amıaa -Lagɔbhıahıa 'nıa -lu -ka, 'ma a 'yıbhaa a 'ka zɔ 'bhahı yı? Sa a 'yıbha 'in gba aın -yla? 'In kwahı aın 'ɲnı? -Cınnıya, 'in 'nı cı mnenı 'in 'ka aın 'ɲɪkwahı gbɔ -mınu 'wɔ.

23 Nı, -we Nyımaa -Kanyɔ -slolua 'mı, 'in 'in -slolua aın mɔ nı: sabɔ, da wa 'kaa Nyımaa -Kanyɔ -Zezu kpa, ɔ 'bhıa 'floo 'wɔ, 24 ɔ 'paa -Lagɔ fuo, ɔ yia wee 'floo ladıdli, 'in ɔ nɛɛ: «-We mıa da, na ku -wa, 'mɔ 'in wlaa amıaa 'gbu. A lı wee 'floo -mınu, 'in a 'ka 'mı lıgbɛda -tɔ bhla weee nya.» 25 Wa bhıa lılie, -Zezu yı 'yaa wa nɔ -kɔpɔ yoo 'nyɛ. 'In ɔ nɛɛ: «Wee 'kɔpɔ -mınu -wa -Lagɔ -yɔ nyıma 'sɔɔ *'wɔsusloluɛ -lolu, -we ka 'gbu na 'pıɔn yia jite. Bhla weee nya a -ka we nukpla nɔ 'mada -mı, a -tɔ 'mı lıgbɛda.» 26 Nı, sa a lıa 'floo -mınu -bhlo, 'in sa a maa 'kɔpɔ -mınu nukpla nɔ -bhlo, -zugba Nyımaa -Kanyɔɔ tıhtıgbɔ a mıa gbada tıklı, 'in ɔ 'ka 'saa yı.

27 We 'gbu, nyıme ɔ -ka Nyımaa -Kanyɔɔ 'floo lı, 'in ɔ -ka ɔ 'kɔpɔ -mınu nukpla nɔ 'ma sa 'nyuu sa, -zugba ɔ 'dɛ ɔ dıa Nyımaa -Kanyɔɔ -ku -yɔ ɔ 'pıɔn gbɔ 'wlu. 28 Nı, ɔ -ka -mı, ɔ bhlı ɔ 'dɛɛ nɔnɔbhı 'yliyɔ la 'nanɔɔ, 'bhıe, ɔ 'ka 'floo -mınu lı, 'in ɔ 'ka 'kɔpɔ -mınu nukpla nɔ 'ma. 29 Nı, nyɔɔ -ka 'floo -mınu lı, 'in ɔ -ka 'kɔpɔ -mınu nukpla nɔ 'ma, -zugba ɔ 'nı Nyımaa -Kanyɔɔ kuu gbɔ 'wɔsısalı sayı, ɔ 'dɛ ɔ dıa gbɔ 'wlu. 30 We 'gbu, guzɔnyaa -yɔ 'kukunya -zua aın glaa, 'in nyıma

duun yia tli ain nyidi. ³¹ -A -ka -amīaa 'dē nānābhu 'yliyālabhli 'nanu, -a 'nī mneni -a 'ka -Lagō nyimaa -yōgbu 'wōbhuhue hwe -bho. ³² Nii, Nyimaa -Kanyō -ka -amīaa -yōgbu 'wōbhuda -mī, 'in ɔ -ka -ain gbūsloluda -mī nī, wa yi -ain -kaslū 'wōpa dūdgū -nyima nyaa gbū -wa.

³³ We 'gbu, na bheliain, da a -ka 'wlugbeli a 'ka Nyimaa -Kanyō 'sukwe li, a wōwlu. ³⁴ Nii, hwa -ka nyime -mōmō 'bhada -mī, ɔ li ɔ 'dē -budunwē, 'in a -ka 'wlugbeli a yi amīaa 'dē -Lagō nyimaa -yōgbu 'wōbhuhue -gū -lali.

Da in -ka -mō amīaa -gbē nyini, 'bhie, in 'ka gbū pnūnya -mīnī gba.

12

Zuzu 'Pūpaa wlawlali

¹ -Slēen, bheliain, -li Zuzu 'Pūpa wlaa, in 'yibha a yibheli we sazōnu sa. ² A -yi we 'ji nū, da a 'nīa -slō -Lagō 'wū -mī, amīaa 'dē a tidea 'yi, yoyolagōnya'a gbaa, we 'bīlanōnue nya. ³ We 'gbu, in nēē ain -ylae: nyime ɔ -ka -Lagō Zuzu 'wū -ka, ɔ 'nī mneni ɔ 'ka gbae: «Mē kpa -Zezu», 'in nyime yabhlogbō 'nī mneni ɔ 'ka gbae: «-Zezu mī Nyimaa -Kanyō nya!» 'mū ɔ 'nī Zuzu 'Pūpa 'wū -ka.

⁴ -Lagō Zuzu wlawlali -zu 'wū, 'in -Lagō Zuzu -bhlogbō wlaa we 'dē weee. ⁵ Nii, -Lagō libhoo 'yli -zu 'wū, 'in Jēitapē -bhlogbō, mō -yla -a nua we 'dē weee. ⁶ Nii, -Lagō libho -zu 'wū, 'in ɔ -Lagō 'dēbhlogbō nua we 'dē weee lē nyima weee 'wū.

⁷ -ɔ -ka -mī -Lagō ka ɔ wlawlalu -mō 'nyē, -mō 'ka -Lagō Zuzu 'tite -slolu. 'In -mū mī nyima weee zōzōnu 'yiyilu nya. ⁸ Nii, -Lagō Zuzu nyē nyime yabhlo gbagbie gbōyiloo solū, 'in ɔ Zuzu -bhloo dē nyē -gūdu gbagbie, nyima 'ka -Lagō yibheli. ⁹ 'In ɔ Zuzu -bhloo dē nyē nyime yabhlo dīzūzū, mō -bhloo dē nyē -gūdu guzūnyaa jipejipee

se. ¹⁰ Nii, ɔ Zuzu nyē 'yabhlo gwēdigbū lēnu se, mō nyē 'yabhlo -Lagōgbū -falipapīe se, mō nyē 'yaa 'yabhlo yoyozū -yō Zuzu 'Pūpaa 'wōsīsalī se. 'In mō nyē 'yabhlo wēlī -putunyaa gbagba se, 'in mō nyē -gūdu wee wēlī -mīnī 'jigbagbie se. ¹¹ Nii, ɔ Zuzu -bhloo dē nua we 'dē weee lē. 'In sa ɔ 'yibhaa, 'sa ɔ nyē nyima -bhlo -bhlo -Lagō wlawlalu -bhlo -bhlo -bhlo.

Ku -bhlogbō 'lali duun

¹² Nii, nyime ku -bhlogbō, 'in we 'lali duun. Wee 'lalinya -zu 'wū, 'in we nua ku -bhlogbō lē. 'Sa -bhloo 'dē Klisī mīa. ¹³ Nii, Zuifū -yō -wa 'nīa Zuifūoo, galī -yō nyima -zōnūoo, wa ka -a 'dē weee batizee Zuzu -bhlogbō nya, 'in -a 'ka ku -bhlogbō -zē. -Lagō ka ɔ Zuzu -a 'dē weee yeli.

¹⁴ 'In we 'nī 'lali -bhlogbō ku ka, nū, we 'lali -zu 'wū. ¹⁵ Bhū -ka yaa gba: «Nii, in 'nī sō, we 'gbu, in 'nī kuu -nū nya -mī», -mū 'gbu we 'nīa kuu 'lali yi? ¹⁶ 'In yukwli -ka yaa gba: «Nii, in 'nī 'yliya, we 'gbu, in 'nī kuu -nū nya -mī», -mū 'gbu we 'nīa kuu 'lali yi? ¹⁷ Ku -kpbahie -ka yaa 'yliya 'dēkpua nya -mī, sa we 'ka 'nua? 'In we -ka yaa yukwlii 'dēkpua nya -mī, sa we 'ka hne 'nua? ¹⁸ 'In sa -Lagō 'yibhaa, 'sa ɔ zua kuu 'lali we -yō -bhlo -bhlo. ¹⁹ We -ka yaa nū, we 'dē weee mī 'lali yabhlogbō nya, -zugba da kuu -kpbahie mīa? ²⁰ Nii, kuu 'lali -zu 'wū, 'in ku -bhlogbō.

²¹ Nii, 'yliya 'nī mneni we 'ka gba sō -ylae: «In 'nī -na gbū -ka!» 'In 'wlu 'nī mneni we 'ka gba bhūnya -ylae: «In 'nī amīaa gbū -ka!» ²² Kuu 'lalinya -a yia -yō nū, we yōlū 'wū, we gbū -sua 'wū bhabha kuu -nū nya. ²³ 'In kuu 'lalinya -a yia -yō nū, we 'nī 'nūhwe -zū sa -mī, 'mū -amīa zua 'nūhwe bhabha. 'In kuu danya wa'a 'yia -yō, -mū -amīa zua sazōnu sa. ²⁴ Nii, kuu 'lalinya wa yia -yō, -mū sazōnu saa zūzū 'nī gbū 'wū -ka. Nii, -Lagō ka ku lēnu 'lalinya 'ylijihe

nya, 'in we 'lalinya 'nia 'nɔŋwe -zu sa -mɪ, ɔ yia we 'nɔŋwezɔvɛ 'kadɔ 'nye. ²⁵ Nɪ, we -ka 'sa -mɪ, 'wɔdodoe 'nɪ kuu 'lalinya nyɪdɪ -mɪ. 'In zɔvɛ wee 'lali zɔvɛ 'nanɔv. ²⁶ Nɪ, kuu 'lali yabhlo -ka siada -mɪ, we 'dɛ weee sia dabɔv, 'in wa -ka 'lali yabhlo 'ŋɪkwali, we 'dɛ weee -yɔ we lia 'mɔna dabɔv.

²⁷ Nɪ, amɪa, Klisu ku a -mɪa. 'In wee kuu 'lali a -mɪa -bhlo -bhlo. ²⁸ Nɪ, leglizɪ 'wɔ sanɛɛ 'sa -Lagɔ palia nyuma la: tiada, -Zezuu tietienya ɔ palia la, we 'sɔnɔ nya ɔ palia *-Lagɔgbɔv -falɪpanya la, we tanɔ nya ɔ palia -Lagɔgbɔv -slolunya la. -Mɔv 'bɪgɔ gwɛdigbɔv lɛnɔnya, 'bhie guzɔnya jipɛnya -yɔ nyumaa 'wɔsanya, we -yɔ nyumaa 'yugalinya. 'In nyuma -wa gbaa wɛlɪ -putunya wa 'nia -yi, ɔ yi 'yaa -maa lapali. ²⁹ Nɪ, wa 'dɛ weee 'nɪ -Zezuu tietienya, wa 'dɛ weee 'nɪ -Lagɔgbɔv -falɪpanya, wa 'dɛ weee 'nɪ -Lagɔgbɔv -slolunya, wa 'dɛ weee 'nɪ gwɛdigbɔv lɛnɔnya! ³⁰ Wa 'dɛ weee 'nɪ guzɔnyaa jipɛnya, wa 'dɛ weee 'nɪ wɛlɪ -putunya wa 'nia -yii gbagbanya, 'in wa 'dɛ weee 'nɪ wee wɛlɔnya -mɪnɪ 'jɪgbanya!

³¹ 'In, -Lagɔv wlawlali 'yɪa -we -zia -bha 'wɔ, amɪa dɪ nɪnɪ we 'wɔ.

Nɪ, -slɛɛn, 'yloogbɔv nanɪ 'yɪ -we -zia -bha 'wɔ, 'mɔ na yia an 'klɔslolua.

13

Zekalɪdlɪ

¹ 'In, in -ka mnɛni in 'ka nyumaa wɛlɪ gba, 'in 'dɛbhie in 'ka 'anzɪnyaa wɛlɪ gba, in 'nɪ nyumaa zekalɪ nɪ, -zugba in 'wɔv sa nɛtɛ wa mɪa bhlɪda 'tɪtɛɛ, we wɛlɪ -yɔ -lɪlɪ gbɔɔn wɛlɪ.

² 'In, in mnɛni in 'ka -Lagɔgbɔv -falɪ 'pa, in mnɛni in 'ka zizɛlu weee yibheli, 'in, in 'ka we 'dɛ weee 'wɔlanɔ, in mnɛni in 'ka dɪ 'kadɔ vɔ, -we 'kaa -gɔgɔ 'kadɪ dawɔlasalɪ, 'in, in 'nɪ nyumaa zekalɪ, -zugba in 'nɪ -lu yabhlogbɔv nya -mɪ. ³ In -ka mnɛni in 'ka na zɔvɛnɔ weee ŋwɔbhanya

'wɔladlɪlɪ, 'in in 'ka na ku wɪa wa 'ka we sieoo, in 'nɪ nyumaa zekalɪ, -zugba in 'na 'ka -lu yabhlogbɔv we 'wɔ 'yɪ.

⁴ -ɔ -ka zekalɪdlɪ -ka, ɔ dɪtɪɛ, zɔvɛnɔ ɔ nɔv lɛ, ɔ dɪlɪ nɪnɪ nyumaa -lu 'wɔ zɛnyɪ sa, ɔvɔ -slolɪ ɔ 'dɛ, 'in ɔvɔ 'yɪlɪmanɪ ɔ 'dɛ. ⁵ -ɔ -ka zekalɪdlɪ -ka, ɔvɔ nɔ zɔvɛhɪ gɔv lɛ, ɔvɔ -talɪ ɔ 'dɛbhlogbɔv zɔvɛnɔv da, ɔvɔ 'pa 'cɛ, ɔvɔ dɪlɪ nyumɛɛ gbɛgbɛin gɔv dɪlɪ la. ⁶ -ɔ -ka zekalɪdlɪ -ka, -we 'nia -mɪ tɪklɪ, ɔvɔ lɪ we 'mɔna, nɪ, gbɔvɛnɔ gɔv 'mɔna ɔ lia. ⁷ -ɔ -ka zekalɪdlɪ -ka, nyumaa -yɔgbɔv ɔ tɪa 'wɔ, gɔv weee ɔ zɔv dɪ -gɔ, gɔv weee ɔ dɪa dɪ 'wɔ, 'in ɔ slɔvɛ gɔv weee 'wɔv zɔ la.

⁸ Zekalɪdlɪ 'na 'ka cɪ labhɪa, -Lagɔgbɔv -falɪpapɪɛ yɪa labhɪa, wɛlɪ -putunyaa gbagbɪɛ yɪa 'yɪlɪgbea, 'in -luyɪlo 'ka labhɪ. ⁹ Nɪ, -amɪa -luyɪlo 'nɪ gbada -mɪ, 'in -amɪa -Lagɔgbɔv -falɪpapɪɛ 'nɪ gbada -mɪ. ¹⁰ Nɪ, 'yɪ -we ka zɪ -we mɪa gbada -ka yɪ, -we 'nia gbada -mɪ, 'in -mɔv bhɪa la.

¹¹ Nɪ, da in mɪa zɪmɛ 'yɪslɔkpɪlɛ nya, 'yɪslɔkpɪlɛ 'bhɪsa na gbaa, 'yɪslɔkpɪlɛ 'bhɪsa na pɔpɔlɪa 'wlukɔvɔn la, 'yɪslɔkpɪlɛ 'bhɪsa na sɪsalɪ gɔv 'wɔ. 'In da in -zɛa 'yɪlɪgwɛladolunɔ, in yɪa 'yɪslɔkpɪlɛ lɛnɔgbɔv 'bɪbhɪ. ¹² Nɪ, -zɛɛn, -lɪ -a 'yɪa -yɔ 'wlulɪu, we 'wɔv sa 'yɪlɪglabhɪ -vlɪgnɪ 'wɔ -a yɪ we -yɔ. 'In -yɔ -a yɪa 'yɪyɪa kpɛɛn kpɛɛn wee 'yɪ nya. Nɪ, -zɛɛn, na -luyɪlo 'nɪ gbada -mɪ, 'in wee 'yɪ nya -Lagɔ na yɪa yibhɪa kpɛɛn kpɛɛn, sa ɔ 'dɛ -yɪa 'mɪ, 'sa.

¹³ -Slɛɛn, wee -lɪ ta -mɪnɪ mɪ la: dɪzɔvɛ, dɪwɔdɪɛ, zekalɪdlɪ. 'In wee -lɪ weee -mɪnɪ glaa, -we 'yɪa, mɔ -wa zekalɪdlɪ.

14

Zuzu 'Pɔpaa wlawlali

¹ A -talɪ nyumaa zekalɪdlɪ da tɪa. Amɪa dɪ nɪnɪ 'ya Zuzu 'Pɔpaa wlawlali 'wɔ. 'In -we amɪa dɪ 'kaa 'wɔnɪnɪ bhahba mɔ -wa -Lagɔgbɔv -falɪpapɪɛ. ² Nɪ, wɛlɪ -putu wa 'nia -yɪ, nyumɛ -ɔ -ka we gba, ɔ 'nia nyuma

-yla gbu gba, -Lago -yla ɔ gbaa gbu. - We ka gbu -wa, nyime yabhlogbɔɔ ɔ 'nu we 'wola. -Lagoɔ Zuzuu 'tite nya ɔ gbaa gbuzɔnyuma mia zizeda.

³ Nu, ɔ paa -Lagɔgbu -fali, nyuma -yla ɔ paa we, 'in ɔ 'ka wa dɔzɔvɛ -gɔpali, ɔ 'ka wa 'kuaylipa, ɔ 'ka wa dli -bɛɔ -yɔpali. ⁴ ɔ gbaa weli -putunya, ɔ 'dɛɛ dɔzɔvɛ ɔ palia -gɔ, 'in ɔ paa -Lagɔgbu -fali, leglizɩ weee dɔzɔvɛ -mɔɔ palia -gɔ.

⁵ In 'yibha nu, a 'dɛ weee gba weli -putunya, 'in -we in 'yibhaa 'ya bhabha mu -wa nu, a 'pa -Lagɔgbu -fali. Nu, ɔ paa -Lagɔgbu -fali, ɔ 'yli ɔ -zi ɔ gbaa weli -putunya. 'Mu nyime yabhlo -ka mnɛni ɔ 'ka weli -putunya ɔ gbaa 'ji gba, -muu 'kaa leglizɩ weee dɔzɔvɛ -gɔpali. ⁶ 'In -sɛɛn bheliain, in -ka yaa amiaa -gbɛ yi, 'in in 'ka ain -yla weli -putunya gba, 'in -lu -Lago -slolua 'mi 'klu, we yi -luyiloo, -Lagɔgbu -falipapieoo, we -yɔ -Lagɔgbu slolueoo, in 'ni ain -yla we gba, zɔzɔnu -muu in nu ain -yla lɛa? ⁷ -A 'pa -sɛɛ lɔbhlɩdɩ dli -gɔ, sa leglɛ -yɔ -pete 'bhisa: we -ka we weli 'ni -yɔbhlɩdɩ -mi -bhlo -bhlo, we -ka bhlɩda -mi, sa wa 'ka we bhlɩbhlɩweli 'wɔsɩsɩda 'ya? ⁸ We -ka nu, tuu leglɛ 'ni gba 'nanu, nyɔɔ 'ka lamnazi, 'in ɔ 'ka tu gɔa mɩa? ⁹ Nu, 'sa -bhlokpade we mia amiaa -nu nya! A -ka weli -putunya gbada -mi, a 'ni we 'wɔyleli 'nanu wa 'ka we 'wolanu, -zugba amiaa wɛnya a mia kwnɛɛ 'pada. ¹⁰ Nu, weli 'yli -bhlo -bhlo -zu dɔdɔgɔ, 'in we 'yabhlogbɔɔ nyime 'e 'nua 'wola, we 'ni -mi. ¹¹ Nu, weli -we 'in 'nua 'wola, nyime ɔ -ka we 'mi -yla gba, in mi lakpayu nya -mɔɔ -gbɛ, 'in -mɔɔ mia lakpayu nya na -gbɛ. ¹² 'Sa -bhlokpade we mia amiaa -nu nya, amia -wa 'yibhaa -Lago Zuzuu wlawlali, -we 'kaa leglizɩ dɔzɔvɛ -gɔpali ni, a -tali we da bhabha, 'in a 'ka we 'yi duun.

¹³ We 'gbu, nyime ɔ gbaa weli -putu, ɔ bhubhoe -Lago, 'in ɔ 'ka wee

weli 'bhiti, weli -we wa nua 'wola, we 'wɔ. ¹⁴ Nu, in -ka -Lago bhubhoeda -mi weli -putu 'wɔ, -zugba na dli mia -Lago bhubhoeda, 'in na 'ylimnee 'ni lubho yabhlogbɔɔ nɔda -mi. ¹⁵ 'In sa in 'ka nua? 'In -Lago na yia bhubhoe na dli nya, 'in in 'ka 'ya ɔ bhubhoe na 'ylimnee nya. -Lagɔbu na yia bhlɩ na dli nya, 'in in 'ka 'ya we bhlɩ na 'ylimnee nya. ¹⁶ -In -ka -Lago fuo 'pa na dli -bhlogbɔɔ nya, nyime -kpɔa ɔ -dɩa -Lagɔnyuma nyidi la, ɔ 'ni -na -Lago fuo -pa weli 'wolanu, 'lee, sa ɔ 'ka gba «*-Amen!» wee fuo -pa -weli -minu daa? ¹⁷ Gbuzɔnu -wa, -Lago -na pa fuo 'nanu, nu, we'e pali -na -libheyii dɔzɔvɛ -gɔ.

¹⁸ -Lago na paa fuo, nu, weli -putunya na gbaa, in -zi a 'dɛ weee 'wɔ. ¹⁹ Nu, -Lagɔnyuma -ka 'wlugbeli, in 'yibha in 'ka weli gɔ gbu gba weli wa nua 'wola, we 'wɔ, 'in in 'ka 'ya nyuma -putu gbu -slolu, -muu nani 'yli -muu -zi gbu gɔ 'wlu gɔ 'sɔ 'wlu kugbua (10.000) gbagbɛ, weli -putunya 'wɔ.

²⁰ Nu, bheliain, a 'na -zeli 'yɩslɔkpɩlɛ amiaa lɛnɔgbɔnya 'wɔ -ni. We -ka gbɔnyuuu lɛnu da, a -zɛ 'nyɛnyɛyua. 'In amiaa lɛnɔgbɔnya 'wɔ, a -zɛ 'yiligweladolunya. ²¹ We mi ɛɩda titee 'sɛbhe 'wɔɛ:

«Jejitape nɛɛ:

«Nyuma -wa gbaa weli -putunya,

wa gbɛgbɛin na yia 'plɩɩa,

'in in 'ka Izlaɛlnyuma -yla gbu gba.

'Lakpanyaa nwe nya na yia wa -yla gbu gbaa.

'In 'dɛbhie wa 'nɩa 'mi yukwli pɔba yi.»

²² Nu, weli -putunya gbagbɛ mia, gbu 'yɩslɔlue -wa, nyuma -wa 'nɩa -Lago 'wɔ -mi -yla. We 'ni -lu yabhlogbɔɔ nya -mi -Lagɔnyuma 'yliya 'wɔ. 'In -Lagɔgbu -falipapie mia, gbu 'yɩslɔlue -wa, -Lagɔnyuma -yla. We 'ni -lu yabhlogbɔɔ nya -mi nyuma -wa 'nɩa -Lago 'wɔ -mi 'yliya 'wɔ. ²³ Sabhisa,

leglizı weee gbelia 'wlu, wa yia welı -putunya gbagbie bhli, -de nyuma -kpɔaa, -de nyuma 'nia -Lagɔ 'wɔ -mı ma pla ain lɔv, wa 'nia gbaa yi nı, -sabhɛ mı ain 'wluu? ²⁴ We -ka nı, a 'dɛ weee mı -Lagɔgbɔv -falɔpada, -de nyumɛ 'nia -Lagɔ 'wɔ -mı mɔɔ, -de nyumɛ kpɔaa, mɔ pla ain lɔv, -we weee ɔ 'nɔa, we 'gbɔ ɔ yibhelia ɔ gbɔnyuu. 'In -we weee ɔ 'nɔa, mɔ yia ɔ -yɔgbɔ 'wɔbhua. ²⁵ 'In -we weee mıa ɔ dlı zɔ zizeda, zlı 'klɔ we yia 'tlaa, 'in ɔ 'ka 'wlu lagbli, ɔ 'ka -Lagɔ bɔbɔ, 'in ɔ 'ka gbaɛ: «Cun, -Lagɔ mı ain nyidi gbɔzɔnɔ sa.»

Leglizı lɛnɔsɔ

²⁶ Nı, bhelian, sa -a 'ka we nɔa? Da a -ka 'wlugbeli, a -ka leglizı lɛnɔda -mı, amıaa 'yabhlo mneni ɔ 'ka -Lagɔbɔ bhli, 'in -gɔdɔ 'ka nyuma -slɔlu, -lı mıa zizeda -gɔdɔ 'ka we 'bhlesa, 'yabhlo 'ka welı -putunya gba, 'in -gɔdɔ 'ka we 'ji gba, nı, -mɔv weee yia -Lagɔnyuma -yɔbɛa, 'in wa dlızɔvɛ 'ka -gubho. ²⁷ 'In nyumɛ -ka welı -putunyaa gbagbie bhli, nı, nyuma 'sɔ, nyuma ta nɔ 'sa -bhlo -bhlo, 'in welınya wa gbaa nyumɛ yabhlo 'ka we 'ji gba. ²⁸ Nı, -we wa gbaa, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'nı -mı ɔ 'ka we 'ji gba, -zugba wa 'mu nɔwe leglizı -zejila 'wɔ. -ɔ -ka -mı, ɔ gba ɔ 'dɛ dlı zɔ, ɔ 'dɛ -yla, we -yɔ -Lagɔ -yla. ²⁹ We -ka -Lagɔgbɔv -falɔpanya, -de nyuma sɔɔ, -de nyuma taa, -maa gba, 'in -we wa gbaa, nyuma tɔlvɔ sisalı we 'wɔ. ³⁰ 'In nyumɛ yabhlo -ka -bha -mı, -Lagɔ -ka ɔ gbɔ yabhlo 'klɔslɔlu ɔ -ka we gbada -mı, -ɔ mıa gbada tia -mɔɔ 'mu nɔwe. ³¹ A 'dɛ weee mneni a 'ka -Lagɔgbɔv -falı 'pa 'bıla -bhlo -bhlo, 'in we 'ka nyuma weee -slɔlu, 'in we 'ka wa dlı -bɛlv -yɔpali. ³² Nı, -wa paa -Lagɔgbɔv -falı, wa -yi gbɔv -falɔpape kpa sa. ³³ Nı, -Lagɔ 'nı gbɔ bidi -bidi bidii lɛnɔ -Lagɔ, 'wɔtɔtɔv -dlɔɔɔ -Lagɔ -wa.

We 'gbɔ, sa wa nɔa we leglizı weee 'wɔ -Lagɔnyuma weee nyidi,

we -mı 'sa. ³⁴ Nı, leglizı -ka 'wlugbeli 'nɔwı 'mu nɔwe, wa 'nı wa gbagbiee 'yoo 'nyɛ. 'Sa Moizı tite gbaa, wa zɔ nukpasia 'nɔnɔwe. ³⁵ 'In wa -ka 'yibha wa 'ka gbɔ yabhlo 'wolanɔ, wa 'yibha wa 'lowlia we la -budunɔweɛ. 'Nɔwɔ 'ka leglizı -zejila 'wɔ welı 'wɔbhı ɔ 'ka gba, we 'nı 'ylinanı.

³⁶ 'Lee, amıa dlı, amıaa -gbɛ -Lagɔwelı dıla gwe yi? Yaayı, amıaa 'dɛ -bhlogbɔɔɔ -gbɛ we nɔnia yi? ³⁷ We -ka, nyumɛ yabhlo ka we 'wlukɔvɔv lapɔpali nı, -Lagɔgbɔv -falɔpanyɔ ɔ -mıa nı, 'in Zuzu 'Pɔpaa wlawlalu nıa ɔ nɔa gbɔnyı lɛ nı, ɔ yibheli we 'ji nı, -we na cɛla da ain 'wɔ, Jejitaɔɛ tite yabhlo -wa. ³⁸ 'In nyumɛ -mɔmɔ 'nı we 'wɔyibheli, -Lagɔ 'nı cı -mɔɔ -yi: wa 'na pɔlv -mɔɔ yukwli -nı.

³⁹ We 'gbɔ, na bhelia, amıaa dlı nıni -Lagɔgbɔv -falɔpape 'wɔ bhabha. 'In a 'na -klɔlu nyuma -tɔlvaa welı -putunyaa gbagbie -nı. ⁴⁰ Nı, a nɔ we 'dɛ weee lɛ sazɔnɔ sa, 'in we -mı 'cɛ 'cɛ.

15

Klisı tlıtlınya lɔv 'wɔsɔsɔv

¹ Bhelian, -Lagɔgbɔv in gbaa ain -yla, a nɔwıa -yɔ, 'in a mı 'yaa -slɛn da -yɔlanɛda, we 'gbɔ na saa amıaa dlı glu. ² Sa in gbaa weee -Lagɔgbɔv -mıni ain -yla a -ka 'sa we -gɔ nɔ, 'in we puea ain, 'mɔ we 'nı -mɔvɔv, -zugba amıaa dlızɔvɛ mıa, bhe -wa.

³ Gbɔ -we wa -slɔlua na 'dɛ, 'mɔv in -slɔlua ain tia, mɔ -wa nı: Klisı ka tlı -amıaa gbɔnyuu 'gbɔ, sa -Lagɔsebhe gbaa zlımɛ we, 'sa. ⁴ 'In wa faa ɔ gbawla 'wɔ, we 'ylı tanɔv zlı ɔ yia tlıtlınya glaa 'wɔsɔ, sa -Lagɔsebhe gbaa zlımɛ we, 'sa. ⁵ ɔ -slɔlua ɔ 'dɛ *Sefası 'klɔ, 'bhie, ɔ yia ɔ 'dɛ ɔ tietienya kugbua lɛ 'sɔ 'klɔslɔlu. ⁶ -Mɔv 'bıgv, -Lagɔbhelia -wa zia nyumaa 'wlu 'sɔ gbɔ gbɔ -gɔ, ɔ yia wa 'klɔ 'tlalı dabɔdɔ. Nı, wa duun -ga 'yliyɔ -slɔ, 'yabhlo -bhlo tia. ⁷ -Mɔv 'bıgv, ɔ yia *Zake 'klɔtlalı, 'bhie, ɔ yi

'yaa tietienya weee 'klɔtlali. ⁸ We bhihala, wa 'dɛ weee nu 'bɪgɔ, ɔ yi 'yaa -amɪ 'klɔtlali, -amɪ 'wɔba 'yu -ɔ ka gwahle 'tlali ɔ 'nyaa.

⁹ Nu, -Zezuu tietienya glaa -amɪ -wa wa 'kienyile, in 'nɪ 'dɛbhie -gbolu we 'klɔ -ka wa 'ka 'mɪ la -Zezuu *tietienyɔ, -we ka gbɔ -wa, in ka leglizɪ 'klɪyɛ 'wɔpali. ¹⁰ 'In, sa in mia -zɛɛn da, -Lagɔɔ 'nanɪ nya in mɪ 'saa. 'In wee ɔ 'nanɪ ɔ nɔa 'mɪ 'wɔ, we 'nɪ 'wɔtɔ bhe: -we ka gbɔ -wa, lubho in nɔa, we -zi -Zezuu tietienya weee. We 'nɪ -amɪ nu weee lubho, -Lagɔɔ 'nanɪ sua 'mɪ, 'in na nɔa we. ¹¹ Nu, we 'ka -amɪ -zɛɔɔ, we 'ka wamɪa -zɛɔɔ, -Lagɔgbɔ -a mia gbada, 'in a ɲwnua -yɔ, mɔ mia dɛ.

-Lagɔ yi 'yaa -amɪa 'wɔbhua tɪtlɪnya glaa

¹² Nu, -Lagɔgbɔ -a gbaa da aɪn -yla, -a nɛɛ aɪn -yla Klisɪ ka 'wɔsɔ tɪtlɪnya glaa. 'In sa amɪaa lɔ -nyɪma -bhlo -bhlo 'ka gba tɪtlɪnya 'nɪ mnɛni wa 'ka tɪtlɪe lɔ 'wɔsɔa? ¹³ We -ka nu, tɪtlɪnya'a -sɔ 'wɔ tɪtlɪe lɔ, -zugba Klisɪ 'nɪ tɪtlɪe lɔ 'wɔsɔ. ¹⁴ We -ka nu, Klisɪ 'nɪ tɪtlɪe lɔ 'wɔsɔ, -zugba -Lagɔgbɔ -a gbaa da aɪn -yla, gbɔ -kpɔa -wa. 'In amɪaa dɪzɔzɔve mɪ 'yaa gbɔ -kpɔa nya. ¹⁵ We -ka nu, tɪtlɪnya'a -sɔ 'wɔ tɪtlɪe lɔ 'piɛn nɪ, -zugba -Lagɔ -a zɔlɔa yɔ -yɔ. -We ka gbɔ -wa, -a ka gba nu, -Lagɔ ka Klisɪ 'wɔbhɪ tɪtlɪe lɔ. 'In -zugba ɔ 'nɪ we lɛnu. ¹⁶ We -ka nu, tɪtlɪnya'a -sɔ 'wɔ tɪtlɪe lɔ, -zugba Klisɪ 'nɪ tɪtlɪe lɔ 'wɔsɔ. ¹⁷ We -ka nu, Klisɪ 'nɪ 'wɔsɔ tɪtlɪe lɔ, amɪaa dɪzɔzɔve mɪ klo nya, -zugba a mɪ -slɔ mnɔda amɪaa gbɔnyɪ lɔ. ¹⁸ We -ka 'sa -mɪ, -wa weee tɪa, -zugba wa mɪ Klisɪ 'wɔ, -maa ka mnɔ. ¹⁹ We -ka nu, dɔdɔ -munɪ -gɔv 'pipee -bhlogbɔɔɔ 'gbɔ, -a dɪ Klisɪ dɪ 'wɔ, -zugba nyazɪnya -a -mɪa bhabha nyɪma weee nyɪdɪ.

²⁰ Nu, Klisɪ ka 'wɔsɔ tɪtlɪnya lɔ, gbɔzɔnu -wa. Klisɪ -sɔa 'wɔ tɪa tɪtlɪnya glaa 'bhie, tɪtlɪnya tɔlɔa 'kaa 'wɔsɔ tɪtlɪe lɔ. ²¹ Nu, sa tɪtlɪe yia la nyɪmɛ yabhloo gbɛgbɛɪn, 'sa

-bhloo 'dɛ tɪtlɪnyaa 'wɔsɔsɔve tɪtlɪe lɔ yia la nyɪmɛ yabhloo gbɛgbɛɪn. ²² Sa nyɪma weee -wa nɛa *-Adan -yɔ la, wa tɪa, 'sa -bhloo 'dɛ nyɪma weee -wa nɛa Klisɪ -yɔ la, -maa yia 'yɪyɔgagie 'yia. ²³ Nu, -ɔ -ka -mɪ ɔ ka ɔnuv -galɪda, Klisɪ -galɪa nyɪma weee 'yu, Klisɪ -sɔa 'wɔ tɪa tɪtlɪe lɔ. -Mɔv 'bɪgɔ, -wa -wa Klisɪ -nu, zɪ ɔ yia yia, -maa yia tɪtlɪe lɔ 'wɔsɔa ɔ 'bɪ tɛɪn. ²⁴ -Mɔv 'bɪgɔ, dɔdɔ yia labhɔa: zuzu 'nyuuu nyɪmaa -gɔgalɪe klaa, we se klaa, we -yɔ we 'tɪtɛ, Klisɪ yia we 'dɛ weee lasaa, 'in nyɪmaa 'wɔlɔlapɪe ɔ yia Dide -Lagɔ yoo 'nyɛa. ²⁵ We mɪ nu, Klisɪ pɪlɪ nyɪma 'wɔlɔ la tɪklɪ, 'in -Lagɔ 'ka ɔ tɔnyɪma lu, 'in ɔ 'ka wa ɔ bɪhɔ zɔ laslɔlɔ. ²⁶ Nu, tɔnyɪmɛɛ 'wɔbhlɔlɔnuv -ɔ -Lagɔ 'kaa lasa, mɔ -wa tɪtlɪe. ²⁷ Nu, we mɪ cɛɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔvɛ:

«-Lagɔ ka ɔ bɪhɔ zɔ -lu weee laslɔlɔ.»

'In -we mɪa tɪklɪ, mɔ -wa nu, -Lagɔ -ɔ slɔlɔa Klisɪ bɪhɔ zɔ wee -lu weee la, -mɔɔ 'nɪ wee «-lu weee» glaa -mɪ. ²⁸ Nu, -Lagɔ -ka Klisɪ zɔ -lu weee laslɔlɔ, 'in -Lagɔɔ 'Yu -ɔ -Lagɔ slɔlɔa -lu weee zɔ la, 'in -mɔɔ slɔlɔa -mɔɔɔ 'dɛ -Lagɔ zɔ la. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ yia -lu weee 'wɔlɔlapɪa kpɛɛn kpɛɛn.

²⁹ Nu, nyɪma -tɔlɔa gbaa wa batizee wa tɪtlɪnyaa 'bɪ 'wɔ, lɛɛ -lu wa 'ka we 'wɔ 'yia? We -ka nu, tɪtlɪnya'a -sɔ 'wɔ tɪtlɪe lɔ gbɔzɔnu sa, lɛɛ -lu ka 'gbɔ waa nyɪma -manɪ gba wa batizee wa tɪtlɪnyaa 'bɪ 'wɔa?

³⁰ 'In -amɪa, lɛɛ -lu ka 'gbɔ -a palɪ -amɪaa 'dɛ 'yɔlɔ nyɪmɛ -bɪa -lu 'yu bhla weee nya? ³¹ Bheliain, in mɪ tɪtlɪe 'yu 'yɪlɔ weee zɪ. Na 'dɛ na yɪmanɪa amɪaa 'gbɔ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wɔ: we 'dɛɛ 'gbɔ na gba 'saa. ³² We -ka dɔdɔ -gɔv -lii 'yɪyɛɛ 'gbɔ, in yɪ tɔ gɔ -fliinuma nya Efɛzɪgbɛ nɔkplɛ, lɛɛ -lu in 'ka we 'wɔ 'yia? We -ka nu, tɪtlɪnya'a -sɔ 'wɔ tɪtlɪe lɔ, 'in -a gbaa nyɪma tɔlɔa 'bhisaɛ:

«-A li, -a 'ma, nu,
cɪzɪ tɪa -a yia.»

³³ A zu amiaa 'de 'yliyɔ, nu, «'talea 'nyii kwaa nyume gbonyuu lenve lv.» ³⁴ A yili amiaa 'de 'wɔ lv, sa we nania 'yli, 'sa. 'In a 'na nɔv gbonyuu le -ni. Nu, aɔn glaa nyima tolva 'ni -Lagɔ -yi. -We na gbaa da, amiaa zɔbhaligbo -wa.

Ku -sɔa 'wɔ tɪtɪe lv, sa we mia?

³⁵ 'In nyume yabhlo yia layibhaae: sa tɪtɪnya 'ka 'wɔsɔ tɪtɪe lva? 'In ku -mɔmɔ wa 'ka -ka? ³⁶ -Gɔwɔtɔnyɔ, -in pɔpali -sɔ 'wlukɔvɔn la, -in 'nɪ we 'ji -yi nu, -lu -na glva, we ka tɪ 'bhie, we mia. ³⁷ -Luu 'ya -kpɔa -na glva, -de 'mnɔyaa, -de glɔglɔ -luu 'ya -putuu, mɔ -wa, we 'nɪ -we mia 'cɪn, 'mɔ -na glv. ³⁸ -Mɔv 'bɪgɔ, ku -we nania -Lagɔ dɔdɔ, 'mɔ ɔ nyɛa glɔglɔ -lu. 'In -luu 'ya -we -ka -mɪ -mɔv ka -mɔv 'dɛɛ ku. ³⁹ 'Yliyɔgalu weee 'nɪ yɪɛ -bhlo -ka: nyuma ka -maa nɔv yɪɛɛ sa, 'in nɪma kaa -mɔv nɔv yɪɛɛ sa, 'zianya ka -mɔv nɔv yɪɛɛ sa, 'in zibhinya kaa -mɔv nɔv yɪɛɛ sa. ⁴⁰ Yali -lii ku mɪ 'ya, 'in dɔdɔ -gɔ -lii ku mia. Yali -lii 'ylinanɔ ka we 'dɛɛ sa, 'in dɔdɔ -gɔ -lii 'ylinanɔ ka -mɔv 'dɛɛ sa. ⁴¹ 'Ylɔv 'pɔpɔe mɪ we 'dɛɛ sa, 'cɔv lilie mɪ we 'dɛɛ sa, -zɛlu lilie mɪ we 'dɛɛ sa, 'in 'dɛbhie wee -zɛli glaa we lilie zizli 'wɔ.

⁴² 'Sa -bhlokpade we mia tɪtɪnyaa tɪtɪe lvɔ 'wɔsɔ gbɔ nya. Nyume -ka tɪ wa -ka ɔ 'bhlu, zɛn ɔ zɛan, da ɔ -ka 'wɔsɔ tɪtɪe lv, ɔ ku lolu 'nɪa 'masɛɛn tɪa yi. ⁴³ Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ. 'In da ɔ -ka 'wɔsɔ tɪtɪe lv, 'ɲɪnmɪe 'kadɔ nya ɔ sɔa 'wɔ. Wa -ka ɔ 'bhlu, ɔ 'nɪ 'tɪtɛ yabhlogbɔɔ 'wɔ -ka. 'In da ɔ -ka 'wɔsɔ tɪtɪe lv, 'tɪtɛ yea ɔ. ⁴⁴ Wa -ka ɔ 'bhlu, -zugba dɔdɔgɔ -nyumɛ ku wa 'bhlu, 'in ɔ -ka 'wɔsɔ tɪtɪe lv, Zuzu 'Pɔpa nyɛa ɔ 'yliyɔgagie. Dɔdɔgɔ -nyumɛ ku mɪ, 'in ku -we Zuzu 'Pɔpa nyɛa 'yliyɔgagie, -mɔv mɪ 'yaa. ⁴⁵ Nu, we mɪ celida -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ: «Tɪa -nyumɛ -Adan -zɛa dɔdɔgɔv 'yliyɔganyɔ».

'In -Adaan 'wɔbhlolunɔ -zɛa zuzu -we wlaa 'yliyɔgagie. ⁴⁶ Nu, we 'nɪ ku -we Zuzu 'Pɔpa nyɛa 'yliyɔgagie -mɔv yi tɪa, dɔdɔgɔv 'yliyɔganyɔ yia tɪa, -mɔv 'bɪgɔ ku -we Zuzu 'Pɔpa nyɛa 'yliyɔgagie yia lɔgada. ⁴⁷ Nu, bla nya -Lagɔ nɔa tɪa -nyumɛ le, 'in nyumɛɛ 'sɔnɔ mia, yali -mɔɔ 'bhɔa. ⁴⁸ Dɔdɔgɔ -nyuma 'wɔv nyumɛ -Lagɔ nɔa le bla nya mɔ, 'in yalɪnyuma 'wɔv nyumɛ ɔ 'bhɔa yali mɔ. ⁴⁹ Sa -a -yɔ dɔdɔgɔ -nyumɛ ɔ -Lagɔ nɔa le bla nya 'wɔwɔlva, 'sa -bhloo 'dɛ -a -yɔ nyumɛ ɔ 'bhɔa yali yi 'yaa 'wɔwɔlva.

⁵⁰ Bhelian, -we na gbaa mɔ nɪ: nyumɛɛ dɔdɔgɔ -ku kaa yɪɛ -yɔ 'pɔn 'wɔ, we 'nɪ mneni we 'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪe zɔ pla. 'In -we 'kaa tɪ, we 'nɪ mneni we 'ka -we'e tɪaa 'bɪli.

⁵¹ -Sɛɛn, zizelu yabhlo na yia aɔn -yla 'bhlesaa: -a 'dɛ weee 'nɪa tɪa yi, nu, -a 'dɛ weee ku wa yia 'bhitia. ⁵² Nu, le we yia nɔa sa slɔ, 'yli kapie 'bhisa, 'wɔbhlolu -lɛglɛ gba zɪ. Nu, wee lɛglɛ -ka gba, 'in tɪtɪnya sɔa 'wɔ tɪtɪe lv, -maa -putu'u tɪ 'masɛɛn, 'in -amia, -amiaa ku bhitia. ⁵³ We mɪ nu, ku -we 'kaa zɛn, we -zɛ ku -we 'na 'kaa zɛn, 'in ku -we 'kaa tɪ, we -zɛ ku -we 'na 'kaa tɪ. ⁵⁴ Nu, ku -we 'kaa zɛn, we -ka ku -we 'na 'kaa zɛn -zɛ, 'in ku -we 'kaa tɪ, we -ka ku -we 'na 'kaa tɪ -zɛ, -zugba -we -Lagɔsɛbhɛ gbaa we ka gba:

«Tɪtɪe ka labhɔ,

'in -Lagɔ ka tɪtɪe lu kpɛɛn kpɛɛn!»

⁵⁵ «'Oo tɪtɪe, da -na tɔv lulue mɪna? 'Oo tɪtɪe, da -na tɔ -gɔ kpɛɛ mɪna?»

⁵⁶ Nu, tɪtɪee nɔ tɔ -gɔ kpɛɛ mia, gbonyuu -wa, 'in Moizu tite mia, mɔ -wa gbonyuuu 'tɪtɛ.

⁵⁷ Nu, -a 'pa -Lagɔ fuo, ɔ 'gbɔ -a yia tɔ lu, -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi 'wɔ.

⁵⁸ We 'gbɔ, na bhelia -zɔnɔ, a 'tɛmanɪ 'wɔ, 'in a 'yɪgbe gege, a 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ lubho nɔ 'yɪ weee nya, -guladolue nya. 'In a -yi we 'ji nu, Jejɪtapɛɛ lubho -we a mia nɔda, we 'nɪa 'wɔtɔa yi bhe.

16

*'Gwēzi wa -saa wa 'ka *-Zeluzalemuv-Lagonyuma 'nye*

¹ 'Gwēzi wa -saa wa 'kaa *-Zeluzalemuv-Lagonyuma 'nye, we gbu na yia -sleen da gbaa. Sa in gbaa we -Galasiii leglizinya -yla, amia nu 'ya 'sa we. ² Mu -wa nu, dimasi weee nya, -o -ka -mī o zu o 'dēē -gbē 'gwēzi la, sa o yia. Nu, wa 'na wulu 'mī in -ka nyini 'bhie, wa 'ka we -sa -ni. ³ Da in -ka amiaa -gbē nyini, nyuma a -saa -bha, 'ma na yia tiea 'sebhē nya kwēē amiaa wlawlalu nya -Zeluzalemuv. ⁴ We -ka -mī nu, na 'dē -yō wa mnī 'ya -mō ni, 'in na -yō wa mnīa.

-Li Pōlv 'kaa lenv we gbu

⁵ In -ka Masedvanī -dōdō 'wōdī 'bhie, na yia amiaa -gbē. (Nu, Masedvanī -dōdō -gū na yia 'plīia.) ⁶ In mnēni in 'ka amiaa -gbē -tū 'yī sanūē, -de na yī amiaa -gbē tū 'debhie, 'in ŋwōtlōyibhla 'ka 'plū. 'Bhie, mō in mia mnīda, a 'ka -mō 'mī yoo kwa. ⁷ Nu, in 'nī 'yibha, in -ka 'plīda -mī, in 'ka aīn 'yī bhe, in 'yibha in 'ka amiaa -gbē ladīlī 'yī sanūē nya, -zugba -Lagō -ka we -yōŋwnu.

⁸ We mī 'sa 'bhie, in 'yibha in 'ka -slō Efēzīgbe nōkplē -tū tīklī, 'in *Pantikōtōv 'yī 'ka nyini. ⁹ Nu, 'yoo ka 'mī -yla -kalī sō weee lō, in 'ka lubhō 'kadō nō. 'In na tōnyuma -zu 'wō.

¹⁰ Timotee -ka amiaa -gbē nyini, a kpa o 'nanuv, 'in o 'ka we 'jiyibheli aīn nyīdī nu, a ka o 'lakpasu kpa. Nu, Nyimaa -Kanyō libhō o nua -amī 'bhisa. ¹¹ Nu, nyūē yabhlogbōō 'na tlīlī o 'ylīla -nī. A -sa o 'wō, a 'ka o yoo kwa -dlōō, 'in o 'ka na -gbē nyini, nu, in mī o wōda, o -yō bhelia.

¹² Nu, we -ka -amiaa bheli Apolōv, in ka o 'dīzō duun o 'ka amiaa -gbē mnī bhelia tōlvā nya, 'in o 'nī we -yōŋwnu 'mnumnu, o 'ka

bhla -mīnī nya amiaa -gbē mnī. Nu, da o -ka bhla 'yī, -mō o yīa mnīa.

'Dīzōwēlī -yō fōsawēlī 'wōbhlohunv

¹³ A zu amiaa 'dē 'yīlīyō, a zu dlī gege, a -zē dlītēlōnya, a 'tēmanī la.

¹⁴ A nu gbu weee lē zekalīdlī nya.

¹⁵ Bheliain, gbu yabhlo na yibhali 'yaa aīn. Amiaa 'dē -yī we 'jī nu, Sitefanasī -yō o -budūŋwēē -nyima plaa -Lagō tia Akai -dōdō -gū, 'in wa yia wa 'dē nya -Lagolubhoo nōnōē bhli, -Lagonyumaa zōzōnūv 'gbū. ¹⁶ We 'gbū, nyuma mīa wa 'bhisa, a zu wa 'nōŋwē, 'in -wa -yō wa nua lubhō -bhlo, a zu 'ya -maa 'nōŋwē.

¹⁷ Da Sitefanasī klaa, Fōtunatusī klaa we -yō Akaikusī yia na -gbē, -mūv ka 'mī 'mōna 'wōla, da a 'nīa -bha -mī, -we in 'nīa -ka, 'in wa yia 'mī we 'nyē amiaa 'bīgū. ¹⁸ Nu, wa ka na dlī lapalī, sa wa palīa amiaa 'dēē dlī la, 'sa. A yibheli 'sasōkpa -nyuma 'ŋnīkwālī sāē.

¹⁹ Leglizinya mīa -Azii -dōdō -gū, wa nēē, wa -sa aīn fū. Akilasī klaa, Plisilī klaa, we -yō leglizī -we gbelia 'wlu wa -budu zō, wa nēē, wa -sa aīn fū bhabha Nyimaa -Kanyōō 'ŋnī nya. ²⁰ -Lagōbhelia weee mīa -selī, wa nēē, wa -sa aīn fū. A sisalī fū, 'in a gbīgblelī bhelia -yō bhōlvā 'bhisa.

²¹ Amiaa fōsawēlī -amī Pōlv celīa na 'dēē sō nya.

²² Nu, nyūē o Nyumaa -Kanyō 'nī dōdō nanī, mē mī o -nū nya. Malanata!*

²³ Nu, Nyimaa -Kanyō -Zezu ŋwna aīn 'nyu la. ²⁴ In -kalī a 'dē weee zē -Zezu Klisī 'wō.

* 16:22 Malanataa jī -wa «-Amiaa -Kanyō, -in yī!», alamōwēlī 'wō.

'Sɛbhɛɛ 'sɔnu Pɔlv 'paa Kolentı -nyuma yoo

-Lagɔnyuma -wa mia Kolentigbe 'wv, 'sɛbhɛɛ 'sɔnu -we *Pɔlv 'paa wa yoo, mv -wa. Pɔlv tia -sɛbhɛ ylia Kolentı -Lagɔnyuma, tɔlv yia 'cɛ 'pa, 'in tɔlv yia -maa dli 'bhiti, 'in -maa yia -maa 'dɛ -Lagɔ yoo 'nyɛ 'nanv. Wee 'sɛbhɛɛ 'sɔnu ɔ 'paa yoo, ɔ nɛɛ -mv nukplɛ nı, ɔ dli mɛnı -we ka gbv -wa, tɔlv 'yibha wa 'ka nɔ tikli. 'In ɔ yi 'yaa cɛli -wa 'paa 'cɛɛ gbɛgbɛin, ɔ 'ka ɔ 'dɛ gbv 'wlu -sa.

Fvsawɛli

¹ -Amı *Pɔlv, ɔ -wa -Zezu *Klisı *tietienyo -Lagɔɔ dumagbv nya, -amı -yo -amıaa bheli Timotee 'sɔ, -amıa cɛlia -Lagɔɔ *leglizı mia Kolentigbe nukplɛ 'sɛbhɛ 'wv, we -yo 'ya -Lagɔnyuma weee -wa mia Akai -dɔdv -kpabhie -gv. ² Nı, -amıaa Dide -Lagɔ -yo Nyımaa -Kanyɔ -Zezu Klisı ɲwana ain 'nyula, 'in wa 'nyɛ ain 'wɔtɔtɔv -dlɔɔ.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo

³ -Lagɔ ɔ -wa -amıaa -Kanyɔ -Zezu Klisı Dide, ɔ -wa nyazıdli -ka -Lagɔ -yo -bɛlv -pa -Lagɔ, -a -mnıni ɔ 'ɲni! ⁴ -Amıaa dli ɔ palia -bɛlv -yo, -amıaa siasie weee 'wv, 'in -wa mia siasie weee lv 'plılda, -a 'ka -maa dli -bɛlv -yɔpalie kwɛyɔmnɛnii 'gbv. Sa -Lagɔ palia -amıaa 'dɛɛ dli -bɛlv -yo, 'sa. ⁵ Nı, sa -a sia duun Klisı 'gbv, 'sa -bhlokpade Klisı palia -amıaa dli -bɛlv -yo bhabha. ⁶ Nı, -a -ka siada -mı, amıaa dli -bɛlv -yɔpalie -yo amıaa gbvwbhvbhvee gbv -wa. 'In -Lagɔ -ka -amıaa dli -bɛlv -yɔpalı, amıaa dli 'ka wɔtɔɔ gbv -wa, 'in siasie -we 'wv -a mia, a 'ka we 'wlu zɔ ladı dlitie nyaa gbv -wa. ⁷ -A dı ain dli 'wv gege, -we ka gbv -wa, -a -yi we 'ji nı, a mı -ain nya siada, 'in 'sa -bhlokpade -Lagɔ yia -a -yo ain 'sɔɔ dli -bɛlv -yɔpalia.

⁸ Bheliain, siasie 'kadv -we lv -a 'plılia -Azii -dɔdv -gv, -a 'yibha nı, a yibheli we 'ji: we 'gba wɔlv 'wv, we -zili -ain ɲwɛ la, 'in -a yia -amıaa 'pɔpvɛ dli -sa. ⁹ We mı -ain dli nı, tlia -a yia, 'in -amıaa gbvsloluee gbv -wa. -Delee -a yi 'maslɛɛn -amıaa 'dɛ dli 'wɔdı, nı, -Lagɔ ɔ bhua tıtlınya 'wv tıtlie lv, -a 'ka ɔ 'dɛbhlogbɔɔɔ dli 'wɔdı 'gbv. ¹⁰ Nı, -Lagɔ -saa -ain sanɛɛ -sukpa -tıtıtlie kwɛɛ, 'in mɔ yi 'yaa -ain wee tıtlie kwɛɛ -saa. Cın, 'mɔ -a dıa dli 'wv nı, mɔ yi 'yaa -ain we kwɛɛ -saa. ¹¹ 'In amıa 'ya, -yo a yia -ain bɛa -Lagobhuhhoe nya, -amıaa 'gbv. Nı, nyuma duun -Lagobhuhhoe wɛlv 'gbv, -Lagɔ yia -ain 'nanı 'wɔnvɔ yia, 'in nyuma -duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa -amıaa 'gbv.

Pɔlv mı ɔ 'dɛ 'wvgvda

¹² Gbv -we 'wv -a 'kaa -amıaa 'dɛ 'ylimanı mv nı, -amıaa dli mı we daylu nya nı, -amıaa nɔnɔbhv mı -mɔwlvda, 'in we 'snaa 'wv dɔdvɔv -nyuma weee gbɛgbɛin, 'in we mı 'ya 'sa 'dɛbhie amıaa gbɛgbɛin, sa -Lagɔ 'yibhaa. Nı, we 'nı nyımɛɛ gbvıyiloo sɔlv, -Lagɔɔ 'nanı sɔlv -wa. ¹³ Nı, 'sɛbhɛ -a cɛlia da ain 'wv, we 'nı -putu -ka, -we a zɛlia dɛ, 'in a nva dɛ 'wɔla, mv -wa. 'In in dı we dli 'wv nı, -we mia da, 'wv a yia we lanva kpɛɛn kpɛɛn. ¹⁴ A -yi -slɛɛn we 'ji -sɛɛ nı, -amıa mı amıaa 'ɲni -yɔmnıni nya nya. 'In 'sa -bhloo 'dɛ amıa yi 'yaa -amıaa -nv nya -mia, -amıaa -Kanyɔ -Zezuu yiyizli.

¹⁵ -We ka gbv -wa, in dı wee gbv -mnı dli 'wv tɛun 'gbv, in 'yibha yaa in 'ka amıaa -gbɛ mnı tia, 'in -Lagɔ 'ka ain 'nanı -zakpa 'sɔ 'wɔnv. ¹⁶ In 'yibha yaa in 'ka amıaa -gbɛ 'plıli, 'in in 'ka Masedvanı -dɔdv -gv mnı, in -ka Masedvanı 'bhv, in 'ka amıaa -gbɛ luyi, 'bhie a 'ka 'mı yoo kwa, in 'ka Zudee -dɔdv -gv mnı. ¹⁷ Nı, gbv -we in pɔpalia in 'ka lɛnv, 'lee in 'nı we -gv 'wlukvɔn lapɔpalı? 'In, in -ka gba gbv -mnı na nva lɛ, na

'dɛɛ dɔmagbu nya na nɔa we lɛ 'cɛ yi? 'In in 'ka gba -gba -bhlo 'wɔ «un», in «-innya» yi? ¹⁸ Nii, gbu -a gbaa da in -yla, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji sazonu sa nu, we 'ni «un» -yɔ «-innya» -a gba -gba -bhlo 'wɔ. ¹⁹ Nii, -amɩ klaa, Siliven* -yɔ Timotee klaa, -Lagɔɔ 'Yu -Zezu Klisi ɔ ka gbu -a gbaa in -yla, ɔ 'ni «un» -yɔ «-innya». «un» ɔ -mɩa 'kɔmɩ! ²⁰ Nii, -li weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyɩma 'nye, -Zezu Klisi -wa we «un», in ɔ -Zezu Klisi 'ɛni nya, gbaa -a yia «*-Amɛni!», -zugba -a mɩni -Lagɔɔ 'ɛni. ²¹ Nii, -Lagɔɔ dɛ suslolua -a -yɔ aɩn 'wɔ tenyi tenyii Klisi 'wɔ. 'In mɔ ɛwɩnaa -aɩn, -a 'ka ɔ lubho nɔ. ²² -Lagɔ zɔa -amɩaa yibhelida ɔ 'ɛni nya, in ɔ yia -amɩaa dli zɔ Zuzu 'Pɔpa zɔ -amɩaa pui pale 'bhisa. 'In -li ɔ zɔa la, ɔ 'ka we -aɩn 'nye, ɔ Zuzu -wa we tianɔ.

²³ -Lagɔ in 'bhua 'wɔ na gbɔdayinyɔ nya, in -ka yotɔbhɔ ɔ 'bha 'mɩ. In 'ni 'yibha in 'ka aɩn sɩalɩ 'gbɔ, in 'nɩa Kolenti lubhiti. ²⁴ -We a 'kaa dli -gɔ zɔ, -a 'ni -gba a nɔ we lɛ -gla nya. Nii, amɩaa dli zɔ zɔvɛ 'tɛ 'wɔ, in -a 'yibha -a 'ka aɩn -yɔbɛ amɩaa 'mɩna 'ka -gɔwɔlaylimani.

2

¹ In nɛɛ na 'dɛ nyɛɛ, in 'nɩa amɩaa -gbɛ lubhiti, in yi amɩaa dli sumani lɔ. ² Nii, -amɩ -ka amɩaa dli sumani, nyɔɔ mneni ɔ 'ka na dli namanɩa? -Wa -bhloɔ dɛ ka dli in sumani ma -wa! ³ 'Sebhe in cɛlia da aɩn 'wɔ, we ji -wa nu, in 'ni 'yibha in -ka amɩaa -gbɛ nyɩni, nyɩma -wa 'ka yaa na dli namanɩ, in -maa 'ka na dli sumani. In di we dli 'wɔ nu, na 'mɩna mɩ a 'dɛ weee 'mɩna nya. ⁴ Cɩn, dli sulo -yɔ dlɔvɛ, we -yɔ 'mɩɔ nya 'yliya 'wɔ in cɛlia zɩmɛ 'sebhe -mɩni aɩn 'wɔ. We 'ni amɩaa dli sumanɛɛ gbu, nu, sa in -kalia amɩaa zɛ a 'ka we 'jiyibhelii gbu -wa.

A ti gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ -yɔgbɔ 'wɔ

⁵ Nii, nyɩmɛ yabhlo -ka dli -sumani gbu lɛnɔ, we 'ni na 'dɛbhloɔ

dli ɔ sumani, nu, a 'dɛ weee dli ɔ sumani. -A 'na pali gbu -gɔ -ni, amɩaa lɔnyɩma tɔlvaa dli ɔ sumani. ⁶ Gbu -we amɩaa lɔnyɩma duun -sɩolua ɔɔ sanɛɛ -sɩkpa -nyumɛ -mɩni, -mɩni nanɩ sa 'yli, we -tɔ sa. ⁷ We 'gbɔ, -slɛɛn, a ti ɔ -yɔbhɔ 'wɔ, in a 'pa ɔ 'kɔayli, -delee ɔ dli yi sumani bhabha, 'kɔa yi ɔ 'yilɩlawla tɔɔtɔɔ. ⁸ We 'gbɔ, in nɛɛ aɩn -ylaɛ, a -sɩolu we ɔ 'klɩ nu, a -kalɩ zɛ. ⁹ -We ka 'gbɔ in yia aɩn 'wɔcɛli mɩ ni: la in ylaa aɩn, in 'ka we -yɔyi, -de gbu weee in mɩa aɩn -sɩoluda, a ka lamnazi, in a 'ka we 'nɔɛwɛ zɩvɛ. ¹⁰ Nii, a -ka nyumɛ yabhloɔ -yɔgbɔ 'wɔti, in -amɩ na ti 'yaa -mɔɔ -yɔgbɔ 'wɔ. 'In, we -ka gbɔzɔnɔ -sa in ti -lu yabhloɔ -yɔgbɔ 'wɔɔɔ, amɩaa 'gbɔ in yia we 'wɔti Klisi 'yu, ¹¹ -a yi *-Saatan 'yitide we yi -aɩn -gɔgalɩ. Nii, -amɩaa 'dɛ -yi we dli 'wɔnyɩni -gbɔnyɩ.

Pɔlv mɩ Tloasi

¹² Da in nyɩnia Tloasi gbe nɩkplɛ, in 'ka Klisi gbɔzɔnɔ gbu gba, Jɛ-jitapɛ yia 'mɩ 'yoo 'nye in 'ka -mɔ lubho nɔ. ¹³ Nii, in 'ni -bha na bheli Titɩ yli 'gbɔ, na dli ka sumani, we 'gbɔ in yia Tloasi -nyɩma wɛli 'pa, in in yia Masedɔani -dɔdɔ -gɔ mɩni.

-Zezu Klisi nyɛa -aɩn tɔv lulue

¹⁴ 'In -a 'pa -Lagɔ fuo, nu, mɔ kwaa -aɩn 'yli weee nya Klisi tɔ -luluee dugba -lilie 'wɔ. 'In ɔ bhua -aɩn 'wɔ -a 'ka Klisi -sɩolu da weee, nɛɛ 'wɩ ɛnɛ -we mneni la da weee. ¹⁵ Nii, -a 'wɩ sa wɩ kaa ɛnɛ -zɔnɔ, -we Klisi nyɛ -Lagɔ. -A mɩ we nya, -wa -Lagɔ 'nyɛa 'pɔpɔvɛ glaa, in -a mɩ 'ya we nya, -wa mɩna glaa. ¹⁶ Nii, -wa mɩa mɩna, tɩtɩlee ɛnɛ -we nyɛa nyumɛ tɩtɩe, 'mɩ we -mɩa -maa -nɔ nya, in -wa -Lagɔ 'nyɛa 'yliyɔgagie, 'yliyɔgagie ɛnɛ we -mɩa -maa -nɔ nya. Nyɔɔ ka gbu -mɩni lɛnɔ klɔa?

¹⁷ Nii, nyɩma -duun -tɔlvaa -wa paa -Lagɔ wɛli pɛlv, -amɩa 'ni wa 'bhisa -mɩ. -We ka gbu -wa, -Lagɔ tiea -aɩn,

'in -a gbaa ɔ weli gbuzonu sa, Klisiu lubhononya 'bhisa ɔ 'de 'yu.

3

**Wɔsusloluɛ loluu lubhononya*

¹ Wee weli -minu ji -wa nu, -amɛaa 'dɛɛ 'ylimanɛ gwe -a dɪ 'yaa yɪ? Yaayu -amɛaa 'dɛɛ 'ylimanɛɛ 'sebhɛ -a -slolua aɪn 'klɔ nyɪma tɔlvɔ 'bhisa yɪ? Yaayu 'mɔ -a -zlaha aɪn yɪ? ² Amɛaa dɛ -wa -amɛaa 'sebhɛ, -we mia celɪda -amɛaa dibhɛ 'wɔ, -we nyɪma weee mnenia wa 'ka yibheli, 'in wa 'ka zeli. ³ Cɪn, gbuzonu -wa, a mɪ Klisiu celɛɛsebhɛ -amɛa 'paa yoo nya. Nu, we 'nɪ celɪda -mɪ 'sebhɛɛɪnyu nya, nu, 'yliyaga -Lagoo Zuzu nya wa celɪa we. We 'nɪ celɪda -mɪ tukpa -boklo -falɔnya -gɔ, nyɪmaa dibhɛ 'wɔ we mia celɪda.

⁴ Sanɛɛ 'sa -a gbaa, nu, -we ka gbɔ -wa, -Lagoo -a dɪa dɪ 'wɔ, Klisiu 'gbɔ. ⁵ Nu, -a'a pɔpɔlɔ 'wlukɔɔn la nu, -a mneni -lii lɛnɛ -amɛaa 'dɛ nya. -We weee ka lɛnɛ -a mnenia kwɛyɔ, -Lagoo -gbɛ we bhɔa. ⁶ Nu, mɔ -zelɪ -aɪn *'wɔsusloluɛ loluu lubhononya -zonɔ. We 'nɪa titee 'sebhɛɛ -gbɛ 'bhɔ, nu, -Lagoo Zuzu -gbɛ we bhɔa. Titee 'sebhɛ mia, 'bha we bhaa, 'in -Lagoo Zuzu wlaa 'yliyogagie.

⁷⁻⁸ Wa ka tite celɪ tukpa -boklo -falɔnya -gɔ, 'in -Lagoo 'ɲumɛɛ san yia 'mni, wee bhɪa -bhlokpade nya. 'In *Moizu 'klɔ mɪ lɪda wee 'ɲumɛɛ san -minɪ nyaa 'gbɔ, *Izlaɛɪnyuma 'nɪ mneni wa 'ka ɔ yla. 'In -zugba, wee san -minɪ 'plɪa we yia. 'In tite -we ka lubho -wa nyɪmaa tɪtɪɛ lɔ kwakwɛ, -mɔɔ -ka 'tɪa 'ɲumɛɛ san nya, 'in sa -Lagoo Zuzu lubhoo 'ɲumɛɛ san 'ka -mia? ⁹ Nu, tite -we ka lubho -wa nyɪmaa gbɔ 'wludɪɪɪ, -mɔɔ mɪ yeda 'ɲumɛɛ 'kadɔ san nya. Zuzu 'Pɔpa ɔ ka lubho -wa nyɪmaa nɔnɔɛ tɪklɪ -Lagoo 'yu, -mɔɔ 'ɲumɛɛ 'kadɔ san yia -bha 'wɔzia. ¹⁰ -A mneni -a 'ka gba nu, 'ɲumɛɛ ka san lɪa zlɛɛ, we 'nɪ 'maslɛɛn

-lu yabhlogbɔɔ nya -mɪ dɛslɛɛɛn 'ɲumɛɛ 'yu, -mɔɔ 'ylɪlo -zi we 'wɔɔ 'gbɔ. ¹¹ We -ka nu, -lu -we 'kaa 'plɪ, we ka 'ɲumɛɛ 'kadɔ 'yɪ, -zugba -lu -we mia la 'yɪ weee nyaa 'ɲumɛɛ 'kadɔ 'yɪ, we -zi we.

¹² Nu, -a dɪ sa -sɔkpa gbɔ dɪ 'wɔɔ 'gbɔ, -amɛaa dɪ 'tɛ 'wɔ gege. ¹³ Moizu, ɔ zizea ɔ 'klɔ 'wɔ 'naa nya, 'ɲumɛɛ 'kadɔ -we -wa 'plɪplɪ -lu, Izlaɛɪnyuma yɪ we labhɔbhɔɛ -yɔyɪ ɔ 'klɔɔɔ 'gbɔ, -amɪ 'nɪ -mɔɔ 'bhisa -mɪ. ¹⁴ Nu, wa 'ylimɛɛ'e 'nɔ gbɔ 'wɔla. 'In we 'ka -zɛɛn yɪ, wa -ka *'wɔsusloluɛ sɔaa 'sebhɛ zelɪda -mɪ, wa 'ylimɛɛ mɪ 'wɔwelɪda wee 'naa -bhloɔ 'dɛ nya. Nyɛɛ ɔ -ka ɔ 'dɛ Klisi yoo 'nyɛ, 'in wee 'naa bhɔa la. ¹⁵ Nu, -zɛɛn 'ya, wa -ka Moizu 'sebhɛɛɛ zelɪda -mɪ -bhloɔ 'dɛ, wee 'naa welɪa wa dɪ 'wɔ. ¹⁶ Nu, nyɛɛ ɔ -ka Nyɪmaa -Kanyoo gbɛgbɛɪn 'bhiti, wee 'naa ka -bha 'bhɔ. ¹⁷ Nu, «Nyɪmaa -Kanyoo» wa gbaa da, we ji -wa -selɛɛ, «-Lagoo Zuzu», 'in da -Lagoo Zuzu -ka -mɪ, 'dɛɛ -yla -mɛɛ mɪ -bha. ¹⁸ Nu, 'naa 'nɪ 'maslɛɛn -a 'dɛ weee 'klɔ 'wɔwelɪda -mɪ, Nyɪmaa -Kanyoo 'ɲumɛɛ -a mia -sloluda -vlignɪ 'wɔ 'bhisa. Nu, Nyɪmaa -Kanyoo ɔ -wa Zuzu, ɔ ka -aɪn 'bhiti, 'in -a 'ka ɔ 'wɔwɪb -zɛ, 'in -a 'ka 'ɲumɛɛ yabhlo 'wɔplɪlɪ 'bhɛɛ, -a 'ka 'ɲumɛɛ 'kadɔ 'wɔ pla 'ya. Nu, lubho -we Nyɪmaa -Kanyoo nɔa, mɔ mia dɛ.

4

Mamɛ -nyidanyaa nɔkplɛɛ 'ɲumɛɛ

¹ Nyazɪdɪ nya -Lagoo 'nyɛa -aɪn lubho -minɪ, we 'gbɔ 'kɔa 'nɪ -aɪn 'ylɪlawɪda -mɪ we nɔda. ² Nu, 'wiemɪgbɔnya -yɔ zubhalɪgbɔnya mia, -amɪ ka -mɔɔnya kwɛɛ -sa. -A'a nɔ -dawɪgbɔ lɛ, 'in -a'a 'bhiti -Lagoo weli saputu sa. Nu, -Lagoo gbɔ -a gbaa sazɔnɔ sa, 'in -a gɔa la, we 'ka nyɪma weee dɪ dɔdɔnamanɪ -Lagoo 'yu. ³ -Lagoo gbɔ -a gbaa, we -ka nu, we mɪ zizeda nyuma tɔlvɔ -yla,

-zugba, -wa mia mnɔmnɔ-yloogblo, ma -yla we mia zizada. ⁴ Wa'a ηwnu -Lagɔɔ gbu -yɔ, -we ka gbu -wa, dɔdɔ -mɪnɪ -gbu -lagɔ -nyuu ka wa 'ylimnee' lɔlɔ. Klisi -ɔ -wa -Lagɔɔ 'dɛbhiee' wɔwɔlɔ, ɔ 'ηnumniee' san -Lagɔgbu mnenia la, 'mɔ wee -lagɔ -mɪnɪ kɔlɔa 'yoo, wa yi we -yɔyɔ 'gbu. ⁵ Nu, -a -ka -Lagɔgbu gbada -mɪ, -a'a gba -amɪaa 'dɛɛ gbu, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisi gbu -a gbaa. 'In we -ka -amɪa, -a mɪ amɪaa lubhonɔnya nya -Zezuu 'gbu. ⁶ -Lagɔ -ɔ gbaa: «Nu, zli li nikpise nyidi!» mɔ lili 'yaa ɔ zli -amɪaa dli zɔ, 'in ɔ 'ka -ain ɔ 'ηnumniee san yibhelie 'nyɛ. Wee san lia Klisi 'klɔɔ.

⁷ -Amɪa mia mame -nyidanya 'bhisa, wee 'ηnumnɪlu ka -ain 'woladɪli. 'In wa 'ka we -yɔyɔ nu, wee 'tite 'kadɔ -mɪnɪ -Lagɔɔ -gbɛ we bhɔa, we 'nɪa -amɪanɔv -gbɛ 'bhɔ. ⁸ Wa ka -ain 'tuntnu -amɪaa sɪale nya sɔ weee lɔ, 'in wa 'nɪ -ain lawlali. -Amɪaa dli -su, 'in 'kɔa 'nɪ -ain 'yililawla. ⁹ 'Kliye 'wɔ wa paa -ain, 'in -Lagɔ 'nɪ -ain sɔlɔ lapalɪli. Wa ka -ain dɔdɔ labhli, 'in wa 'nɪ -ain lasa. ¹⁰ Nu, 'yli weee nya -a bhua -Zezuu tɪtɪle 'wɔ -amɪaa ku zɔ, 'in ɔ 'yliyɔgagie 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amɪaa ku zɔɔ 'gbu. ¹¹ Nu, -a -ga 'yliyɔ, 'in -a mia 'yli weee nya tɪtɪle ηweɛ -Zezuu 'gbu, 'in ɔ 'yliyɔgagie 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amɪaa tɪtɪli ku 'wɔ. ¹² Sanɛɛ 'sa tɪtɪle nɔa -amɪa 'wɔ lubho, 'in 'yliyɔgagie 'ka lubho nɔ amɪa 'wɔ.

¹³ Dliɔvɔve -we ka daa *-Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«In ka dli zɔ, we 'gbu in yia gba.»
'In -amɪa 'ya, wee dliɔvɔve -bhlokpade nya, -amɪa ka dli zɔ, 'in we 'gbu -a gbaa. ¹⁴ Nu, -a -yi we 'jie, -Lagɔ -ɔ 'bhua Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu 'wɔ tɪtɪnya lɔ, mɔ yi 'yaa -amɪa 'wɔbhua tɪle lɔ -Zezu nya, 'in ɔ 'ka -amɪa -yɔ amɪa 'sɔ ɔ 'dɛ 'klɔwleli. ¹⁵ Nu, gbu weee -mɪnɪ -ka -ain yɪda -mɪ, amɪaa zɔzɔnɔv gbu -wa, 'in -Lagɔɔ 'nanɪ 'ka nyɪma duun 'wolamneni. A 'ka 'yli weee nya

'wɔzumanɪ ɔ fuopapie nya, 'in we 'ka -Lagɔɔ 'ηnɪ -mnɪnɪ.

-A nɔ dliɔvɔve 'wɔ

¹⁶ We 'dɛɛ 'gbu, 'kɔa'a wla cɪ -amɪa 'ylila. -Amɪaa dɔdɔ -gbu ku -ka labhɔda -mɪ -sɛ -sɛɔɔ, -zugba, sa zli zlia, -amɪaa -Lagɔsu zɛ 'lu-lolu. ¹⁷ Cɪn, -amɪaa dɛsɛɛn sɪasie 'nɪ 'wɔwɔlɔ, 'in we'e -gwɛ. Nu, -Lagɔɔ 'ηnumniee 'kadɔ 'nɪa bhloluda -ka, 'mɔ we mnazɪa la -ain -yla. 'In wee 'ηnumniee -mɪnɪ 'yli bhabha we -zi -amɪaa sɪasie 'wɔ. ¹⁸ Nu, -amɪa'a yla -lu -we nyɪma yia -yɔ. -We wa'a 'yia -yɔ, 'mɔ -amɪa ylaa. -We wa yia -yɔ, we'e -gwɛ, 'in -we wa'a 'yia -yɔ, -mɔv -gwɛlgwɛ 'nɪ bhloluda -ka.

5

¹ -A -yi we 'ji nu, -amɪaa ku mɪ *-naabudu 'bhisa dɔdɔ -gbu. We -ka labhɔ, -Lagɔ ka -ain -budu cɛli yali, wee -budu 'na 'ka labhɔ, 'in nyɪma 'nɪ we lɛnɔ wa sɔ nya. ² 'In -sɛɛn, -a mɪ kluda -a 'ka -amɪaa dɔdɔ -gbu -ku -mɪnɪ 'wɔ 'tla, nu, -a 'yibha -kpɔ -a 'ka yali -budu zɔ pla. ³ Nu, wee yali -budu -mɪnɪ -ka -ain -gbu -mɪ, -Lagɔ 'na 'ka -ain kpanɔ nya yli. ⁴ Cɪn, -a -ka dɔdɔ -gbu -ku -mɪnɪ 'wɔgwɛda -mɪ, klu -a klua nɛɛ 'gba 'kadɔ zɔ -a mɪ. We 'nɪ nu, 'yibha -a 'yibha -a 'ka -amɪaa dɔdɔ -gbu -ku -mɪnɪ 'wɔ 'tla. Nu, -a 'yibha -a 'ka yali ku 'wɔpla -bana 'bhisa, 'in 'yliyɔgagie 'ka tɪtɪle mna. ⁵ Nu, -Lagɔɔ 'dɛgbolu -saa -bha -ain, -a 'ka sa 'bhiti. 'In mɔ nyɛa -ain ɔ Zuzu, zɔzɔnɔnya ɔ kaa -ain 'nyɛ we tianɔ nya.

⁶ Nu, -amɪaa dli 'tɛ 'wɔ bhabha 'kɔmɔv, 'in -a -yi we 'ji nu, -a -ka dɔdɔ -gbu -ku -mɪnɪ 'wɔ -mɪ, -zugba -a -tlɔlɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔla. ⁷ Nu, dliɔvɔve sɔlɔ -a nɔa, -a'a nɔ -lu -a yia -yɔɔ sɔlɔ. ⁸ Nu, -amɪaa dli 'tɛ 'wɔ bhabha, 'in -a 'yibha sazɔnɔ sa nu, -a 'ka dɔdɔ -gbu -ku -mɪnɪ 'wɔ 'tla, 'in -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ kwesi ladɪli mɪ. ⁹ We 'gbu, -a 'ka ku -mɪnɪ 'wɔ 'tlaoo, -a 'ka we 'wɔ -tɔoo, -a 'yibha -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ dɔdɔnamani

tia. ¹⁰ Nii, -a 'de weee yia Klisi 'yu 'tlaa ɔ 'ka -amıaa -yɔgbu 'wobhu. 'In ɔ -ka -mı, da -mɔɔ -gaa 'yliyo dɔdɔ -gu, -we -mɔɔ nua le, -de we zɔzɔnɔɔ, -de we 'nyuuu, -mɔɔ 'ka 'penie 'yi -mɔɔ sɔlv.

-Lago ka ɔ -yɔ -ain 'wɔsuslolu Klisi -gv

¹¹ Nii, -we -wa Nyımaa -Kanyɔɔ sɔsɔve, -a -yi we 'ji, 'in -a yia 'kli -a 'ka nyuma lu. -Lago -yi -ain kpeɛn kpeɛn, 'in in di we dli 'wɔ 'ya nii, amia -yi 'mı kpeɛn kpeɛn. ¹² -A 'nı -amıaa 'dɛɛ gbu lolu gbaa yi ain -yla. Nii, -a 'yibha -a 'ka ain 'yoo 'nye, 'in a 'ka amıaa 'de 'ylimanı -amıaa 'gbu. 'In -wa 'ylimanı wa 'de gbunya wa yia -yɔ 'wɔ, -we 'nia dlizɔgbu nya -mı, a 'ka we 'bıgɔpali sayibheli wa -yla. ¹³ We -ka nii, -a mı -gɔwɔtɔnya nya, -Lago -yla -wa, 'in -a -ka 'wlugɔcian nya -mı, -zugba amia -yla -wa. ¹⁴ Nii, Klisi -amıaa zekalie ka -ain ɲwelazili, -amia -yi we 'ji nii, nyıme -bhlogbɔɔ ka tli nyıma weee 'gbu. We 'gbu nyıma weee ka tli. ¹⁵ Nii, ɔ ka tli nyıma weee 'gbu, 'in -wa -gaa 'yliyo, -maa 'nı 'masleɛn 'yliyoɔ -maa 'de -yla, nii, Klisi ɔ tlia, 'in ɔ yia 'wɔsɔ tilitinya lu wa 'gbu, mɔ -yla wa -gaa 'yliyo.

¹⁶ We 'gbu -a'a 'bhu 'masleɛn nyıme yabhlogbɔɔ 'wɔ dɔdɔɔ -nyımaa sɔlv. 'In zlume -a ka Klisi 'wobhu dɔdɔɔ -nyımaa sɔlv, -sleɛn -a 'na 'ka ɔ 'wobhu -mɔɔ sɔlv. ¹⁷ Nyıme -ka Klisi 'wɔ -mı, ɔ ka nyıme lolu -ze. Gbu 'cinnya ka 'pli, gbu weee ka gbu lolu -ze. ¹⁸ -Lago ɔ suslolu -a -yɔ ɔ 'de 'wɔ Klisi -gv, ɔ -gbɛ gbunya -mını bhua. 'In mɔ 'nyeɛ -ain ɔ 'de -yɔ nyıma 'sɔɔ 'wɔsuslolu -lubho. ¹⁹ Nii, Klisi 'wɔ -Lago 'plıha, 'in ɔ mıa ɔ 'de -yɔ dɔdɔɔ -nyıma 'sɔ 'wɔsuslolu. ɔ 'nı wa gbonyuu yla. 'In ɔ yia -ain ɔ 'de -yɔ nyıma 'sɔɔ 'wɔsuslolu weli gbanya 'wɔnɔ.

²⁰ Nii, Klisi 'ɲni nya -a bhua weli 'wɔ, nɛɛ -Lagoɔ de mı ain lada -

amıaa ɲwe nya: amıa -a bhubhoea Klisi 'ɲni nya, a ɲwnu a -yɔ -Lago 'sɔɔ 'wɔsuslolu gbu -yɔ. ²¹ Klisi 'nı gbonyuu yabhlogbɔɔ leɔv, 'in -Lago yia -amıaa gbonyuuu 'gba ɔ 'wlu di, 'in -a 'ka ɔ 'wɔ nyıma tikli -ze -Lago 'yu.

6

¹ -Amıa -yɔ -Lago sɔ nua lubho dabɔdɔv 'gbu, -a zɔa ain 'di nii, 'nanı a 'yia -Lago kwɛɛ, a 'na -nyumonu we la -nı. ² Nii, -Lago nɛɛ:

«Bhla -we nya in mıa 'nanı nuda, in ka -mı yukwli pɔlv.

Gbɔwobhu bhla, in ka -na -wawɔyi.»

Nii, -Lagoɔ 'nanı -yɔɲwnu bhla nı -sleɛn. 'In 'yi -we nya nyıme 'kaa gbu 'wobhu, mɔ nı.

³ -A 'nı 'yibha -a 'ka nyıme yabhlogbɔɔ mɔmɔnɔgbu leɔv gbu yabhlogbɔɔ 'wɔ, wa yi -Lagoɔ lubho -a mıa nɔdaa da gbonyuu gba. ⁴ 'In gbu weee 'wɔ, -a slolu we nii, -a mı -Lagoɔ lubhonɔnyaa 'degbolu nya. Sanɛɛ 'sa -a dila laylagbu -duun nı 'wlu zɔ la dlitie nya: siasie klaa, gbonyuu -amıaa yilyie -yɔ -amıaa lawlalıgbunya klaa, ⁵ -amıaa bhitie klaa, -amıaa -kaslv 'wɔpapie klaa, nyımaa -zlo yia -ain -yɔwɔsɔlv, -a yia libho 'tite nɔ, 'in wa yia -ain 'ylaakple -gueli, wa yia -ain ɲwɔ 'bhali. ⁶ -Slolu -a slolu we nii, -a mı -Lagoɔ lubhonɔnya nya, -amıaa -mɔwɔlvɔve klaa, -amıaa -Lagoɔyilo yilo klaa, -amıaa zɔzɔnɔv leɔve klaa sɔlv. 'In Zuzu 'Popaa leɔvgbu -yɔ -amıaa nyımeɛ zekalıdlı tikli klaa, ⁷ gbuzɔnɔv gbagbie -yɔ -Lagoɔ 'titeɛ sɔlv. Nii, -we mıa tikli -Lago 'yliya 'wɔ, 'mɔ -a bhua 'wɔ -amıaa tugv -li -yɔ -amıaa -gɔladolu -li nya. ⁸ Wa -ka -ain 'ɲnikwalıda -mı, 'in wa bhali 'yaa -ain zɔ. Wa -ka -amıaa daa gbonyuu gbada -mı, -zugba wa gba 'yaa -amıaa daa gbuzɔnɔv, wa yi -ain yocian 'bhisa, 'in -zugba gbuzɔnɔv -a mıa gbada. ⁹ 'Wɔ wa bhua -ain

nɛɛ wa 'nɪ -aɪn -yi, 'in -zugba wa 'dɛ weee -yi -aɪn kpɛɛn kpɛɛn. 'Wu wa bhua -aɪn nɛɛ nyuma mɪ tɪda, 'in -zugba -a -ga 'yliyɔ sazɔn sa. -Kasɪ 'wu wa paa -aɪn, 'in wa'a 'bha -aɪn. ¹⁰ -Amɪaa dɪ wa sumanɪa, -zugba -amɪaa dɪ mɪ 'mɔna 'wu 'yɪ weee nya. Wamɪa dɪ, bobabhanya -a -mɪa, -zugba -a pa nyima duun 'ɲumɪe -gɔ. Wamɪa dɪ, -a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ -ka, -zugba -a ka -lu weee gbɔzɔn sa.

¹¹ -Amɪaa 'talea Kolenti -nyuma, -a ka aɪn -yla gbɔzɔn gba, 'in -a yia dɪ 'wɔkalɪ 'kadɔɔ aɪn -yla. ¹² -A 'nɪ -amɪaa dɪ 'wɔkla aɪn -yla, amɪa klaa amɪaa dɪ 'wu -amɪaa gbɛgbɛɪn. ¹³ Nɪ, gbɔ na gbaa aɪn -yla nɛɛ na 'yua a -mɪ, a nɔ -amɪa 'bhisa, a -kalɪ amɪaa dɪ 'wu 'kadɔɔ -aɪn -yla!

A vla gbɔnyuu gwe

¹⁴ Nyuma -wa'a ɲwnua -Lagɔɔ gbɔ -yɔ, a -yɔ wa 'na suslolu 'wu, 'in a 'ka wa nya lubho nɔ dabɔɔ -nɪ. 'Lee, -we mɪa tɪklɪ mneni we -yɔ -we -nyuayli 'ka 'wɔsuslolu? 'In sa zɪ mneni we -yɔ nɪkpɪsɛ 'ka 'wɔsuslolu? ¹⁵ Sa Klɪsɪ mneni ɔ 'ka *Kuzu* nya wɛɪ -bhlo -ka? 'In sa -Lagɔnyumɛ mneni ɔ -yɔ -ɔ'ɔ ɲwnua -Lagɔɔ gbɔ -yɔ 'ka -lu 'wɔgbɔɔ? ¹⁶ Lɛɛ -lu -gɔ -Lagɔɔ -budu -yɔ yoyolagɔ 'ka wɛɪ -bhlo -ka? Nɪ, 'yliyɔga -Lagɔɔ -budu -a -mɪa, -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ sɛɛ:

«La na -yɔ wa yia -dɪa,
'in nɔa na -yɔ wa yia,
wa -Lagɔ na yia -zɛa,
'in wa 'ka na nyuma -zɛ.»

¹⁷ We 'gbɔ, Jejɪtapɛ nɛɛ:

«A 'bhɔ waa nyuma nɪ nyɪdɪ,
'in a vla wa gwe 'pɪpɪ.

A 'na zɪɪ pɔɪnkalu kwɛ -nɪ,
'in amɪaa 'lakpasu -amɪ na yia
kpaa.»

¹⁸ -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ 'yɛɛ:

«'Tɪtɛ weee -Kanyɔ nɛɛ:

«Amɪaa Dide na yia -zɛa,

'in amɪa 'ka na nɔkpasuyua -yɔ
na 'ɲwnɪyua -zɛ.» »

7

¹ Nɪ, -we weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, na jɪɪɪ -talea, we nanɪ 'yɪ -amɪaa -nɔ nya. We 'gbɔ, -we plahɪ ku -yɔ dɪ pɔɪn, -a 'bhɔ we 'bɪ, 'in -a gɔ la, -a 'ka -mɔwɔ 'wlalaa, -Lagɔɔ 'nɔɲwɛzɔvɛ nya.

Pɔɔvɔ 'mɔna

² Nɪ, a 'nyɛ -aɪn 'bɪ amɪaa dɪ zɔ, -a 'nɪ nyumɛ yabhlogbɔɔ -yla gbɔnyuu lɛnɔ, -a 'nɪ nyumɛ yabhlogbɔɔɔ 'wɔlu -nyumɔ, 'in -a 'nɪ nyumɛ yabhlogbɔɔ 'wlulɪ. ³ We 'nɪ amɪaa gbɔɔ 'wludɪɛɛ 'gbɔ na gba 'sa. Nɪ, in ka we gba pepe, we yɪ tɪtlɛ -zɛɔɔ, we yɪ 'yliyɔgagɛ -zɛɔɔ, amɪaa gbɔ -su 'wu -amɪaa dɪ zɔ. ⁴ In dɪ aɪn dɪ 'wu bhabha, amɪaa 'gbɔ na yɪmanɪa na 'dɛ. Nɪ, -amɪaa laylagbɔ weee 'wu, in ka 'kɔayli gege, in 'mɔna mɪa 'mɪ yɛda.

⁵ Nɪ, da -a nɪnɪa Masedɔanɪ, -a 'nɪ nyapɛ -bhla yabhlogbɔɔ 'yɪ. -A ka siasɛ 'wɔlubhu sɔ weee lɔ, nyuma dɪɪ -aɪn -gɔɔ, 'in nyanɔ mɪa -amɪaa dɪ zɔ. ⁶ Nɪ, -wa 'kɔa wlaa 'yɪlɪa, -Lagɔ -ɔ paa wa 'kɔayli, ɔ ka -amɪa 'kɔayli 'pa, Tɪtɪ yɪyɛ nya. ⁷ We 'nɪ Tɪtɪ yɪyɛɛ 'dɛkpɔa 'pa -aɪn 'kɔayli, nɪ, sa a 'paa ɔ 'dɛ 'kɔayli, ɔ ka -mɔɔ lɔdɪ -aɪn -salɪ. 'In sa a 'yɪbhaa a 'ka 'mɪ 'yɪ lɔ klaa, amɪaa dɪ sulo klaa, 'in sa a mɪa lamnazɪda a 'ka 'mɪ lɔpa, ɔ ka we gba -aɪn -yla. We 'gbɔ, na 'mɔna yia -gɔwɔlayɪmanɪ.

⁸ Nɪ, 'dɛbhɛ, 'sɛbhɛ in cɛɪa aɪn 'wu, we nɔkpɪa gbɔ ka amɪaa dɪ sumanɪ, in 'nɪ -mɔɔ 'gbɔ dɪɪɔda -mɪ -slɛɛn. Da in 'yia we -yɔ nɪ, wee 'sɛbhɛ -mɪnɪ nɔkpɪa gbɔ ka amɪaa dɪ sumanɪ bhla yabhlo nya, -bha in lɔa dɪ. ⁹ Nɪ, -slɛɛn, in mɪ 'mɔna 'wu, we 'nɪ amɪaa dɪ in sumanɪ gbɔ, -we ka gbɔ -wa, amɪaa dɪsulo -mɪnɪ ka amɪaa dɪ 'bhɪtɪ. Nɪ, -Lagɔɔ dɛ 'yɪbhaa amɪaa dɪsulo -mɪnɪ, -amɪa 'nɪ aɪn gbɔnyuu

* 6:15 Glekɪwɛɪ nɛɛ: Belɪah.

yabhlogbɔɔ -yla lɛnɔ. ¹⁰ Nii, dɛsulo -we bhɔa -Lagɔɔ sɔlɔ, nyimɛɛ dli we bhitia, 'in we kwaa nyimɛ 'pɔpɔe lɔ, nyimɛɛ lɔ dli -mɔɔ 'gbɔ. 'In dɛsulo -we -wa dɔdɔ -gɔɔ dɛsulo, nyimɛ -mɔɔ kwaa tɛtɛ lɔ. ¹¹ Amiaa dɛsulo -we -wa -Lagɔɔ dɔmagbɔ, a yla -slɛɛn we lɛnɔgbɔ: 'saa amiaa kwɛlapulɔe, gbɔlɛnɔe 'wɔ! 'Saa amiaa zukpa -wlawhie! 'Saa amiaa dɛlɔe! 'Saa amiaa gbɔnyuu lɛnɔee kwɛɛ nyanɔnɔnɔe! 'Saa na 'yiyie 'tɔ aɪn -yɔ! 'Saa amiaa -gɔladɔlɔe! 'Saa amiaa sulo gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ -kaslɔ 'wɔpapie nya! A ka we -slɔlu sɔ weee lɔ nii, a 'nɪ gbɔ -mɪnɪ 'ji -yi.

¹² Nii, 'sɛbhɛ in cɛlia da aɪn 'wɔ, -ɔ nɔa gbɔnyuu lɛ, in 'nɪ ɔ 'gbɔ we cɛli, 'in -ɔ -yla wa nɔa gbɔnyuu lɛ, in 'nɪ -mɔɔ 'gbɔ we cɛli. In 'yibha in 'ka we aɪn 'klɔslɔlu -Lagɔ 'yu nii, amiaa dli mɪ -aɪn -gɔ gege. ¹³ We 'dɛɛ 'gbɔ, amiaa gbɔɔ lɛnɔe ka -amiaa dli lapali.

Wee dli lapalie -mɪnɪ -gɔ, -a ka 'ya 'mɔna 'kadɔ li, da -a 'yia Titɪ 'mɔna -lilie -yɔ, a 'dɛ weee ɔ nyanɔɔ dli -sasiee 'gbɔ. ¹⁴ Nii, in ka na 'dɛ 'ylimani amiaa 'gbɔ Titɪ 'yu, 'in a 'nɪ 'mɪ zɔbhali. Sa -bhloo 'dɛ -a gbaa gbɔzɔnɔ aɪn -yla, 'sa -bhloo 'dɛ amiaa 'ɲɪ -zɔnɔ -a gbaa Titɪ 'yu, we yia gbɔzɔnɔ -zɛ. ¹⁵ Nii, sa a 'dɛ weee zɔa Titɪ 'nɔɲwe, 'in a yia ɔ 'lakpasu kpa, nyanɔ -yɔ -yɔtɛtɛ nya, we ka amiaa zɛkalie -gɔwɔlaylimani ɔ dli zɔ. ¹⁶ Nii, in mneni in 'ka aɪn dli 'wɔdɪ gbɔ weee 'wɔɔ 'gbɔ, 'mɔna mɪ na dli zɔ!

8

*'Gwɛzi wa -saa bhabha wa 'ka *-Zeluzalɛmɔɔ leglizinya 'nyɛ*

¹ Bheliain, 'nani -we -Lagɔ nɔa Maseduanɪ leglizinya 'wɔ, -a 'yibha -a 'ka we 'dɪ aɪn -sali. ² Stasie duun ka -mɔɔ -Lagɔnyuma yli. 'In wa 'mɔna 'yiligɔwɔlaa 'gbɔ, wa yia nyuma -li 'nyɛ bhabha, -zugba boba zalɔ mɪ wa 'bhada. ³ Nii, sa waa -Lagɔnyuma mnenia wa 'ka wla, wa

ka 'sa wla, 'in wa yia we -guzi, wa 'dɛɛ dli da. 'In in mɪ we daynyɔ nya. ⁴ Nii, wa ka -amiaa zukpapalie ɲwe -yɔkpali, 'in -a 'ka wa 'yoo 'nyɛ, -li -Lagɔnyuma mia *-Zeluzalɛmɔɔ -Lagɔnyuma 'nyɛda 'nani nya, wa 'ka wa -nɔ we lupali. ⁵ Sa we mɪ yaa -amia dli nii, 'sa wa yi wlaa, wa ka -mɔɔ -guzi. Tia wa ka wa 'dɛ Jejitape yoo 'nyɛ, 'in -mɔɔ 'bigɔ, wa yi 'yaa wa 'dɛ -amia yoo 'nyɛ -Lagɔɔ dli da. ⁶ We 'gbɔ, -a yia Titɪ 'kɔayli 'pa nii, lubho -zɔnɔ ka gwe ɔ dia amiaa -gbɛ, ɔ mɪnɪ ɔ 'ka we 'wɔlubha 'nanɔɔ. ⁷ Nii, a mɪ 'ɲɪmɪnɪnya nya sɔ weee lɔ: dɛzɔvɛ 'wɔ, gbada, -Lagɔɔ -lii yilo 'wɔ, -gɔladɔlɔe 'nia bhɔlɔluda -ka -Lagɔyloogbɔ, we -yɔ -amiaa zɛkalidli a kaa 'wɔ. We 'gbɔ, wee -li -mɪnɪ glaa, a -slɔlu amiaa 'dɛ 'nanɪcian nya 'ya bhabha.

⁸ Nii, we 'nɪ tite yabhlo in pali aɪn -yla: in -ka aɪn -yla -Lagɔnyuma tɔlvaa -gɔladɔlu gbɔ gbada -mɪ -Lagɔyloogbɔ, in 'yibha amiaa zɛkalidli mia, a wileli -mɔ we gbɔzɔnɔ sa. ⁹ Nii, a -yi -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi 'nani. Mɔ -wa zlɛmɛ 'ɲɪmɪnɪnyɔ, ɔ ka ɔ 'dɛ bobabhanyɔ 'wɔnɔ amiaa 'gbɔ, 'in ɔ 'ka aɪn 'ɲɪmɪnɪnya -zɛli ɔ boba 'wɔ.

¹⁰ Nii, 'dɪ na zɔa aɪn gbɔ -mɪnɪ 'wɔ, we nani 'yli amiaa -nɔ nya, -we ka gwe a dia tia -zɔ 'wɔ, a -yɔ we lɛnɔe mɪnɪ. 'In amia -gaa 'yu -Zeluzalɛmɔɔ -Lagɔnyumaa 'wɔsasie nya, 'in we 'nɪ -mɔɔ -bhlogbɔɔ -tɔlɔ, 'in amia 'yibhaa a 'ka wa 'wɔsa tia. ¹¹ We 'gbɔ, -slɛɛn, dli -zɔnɔ -we nya a dia we gwe, a 'bha 'sa we 'wɔlɔ, amiaa 'yiyiluu sɔlɔ. ¹² Nii, nyimɛ -ka -Lagɔ -lu 'nyɛ dli -zɔnɔ nya, we gbɔ -Lagɔ ɲwnua -yɔ, -we nyimɛ kaa we gbɔ -Lagɔ kaa, -we nyimɛ 'nia -ka -Lagɔ 'nɪ -mɔɔ gbɔ -ka.

¹³ In 'nɪ -gba nii, a tɪ amiaa 'dɛ boba 'wɔ, nyuma tɔlvɔ -yɔbɛbie nya. -Innya, in nɛɛ: a mneni 'wɔ -lu -yida. ¹⁴ Da a kaa da -lu kwɛɛ duun, -wa 'nia -lu -ka, a bɛ wa -yɔ. 'Bhie, zli

amīa 'nī -lu -ka, wamīa -ka -lu duun -ka, wa mneni wa 'ka aīn -yōbē. Sanēē 'sa a 'kaa 'wōmneni 'yīyilu 'wō. ¹⁵ We mī 'sa cēlida -Lagōsēbhē 'wōē:

«Nyūmē -ō 'bhua -lu la duun,
we 'nī -ō ŋwēlazili,
'in -ō 'bhua -lu la -sē,
we'e bō -mōō kwēē.»

Titī -yō -Lagōnyūma tōlva mīua Kolenti

¹⁶ -Lagō na paa fuo! In 'yībha in 'ka aīn 'wōsa bhabha, 'in mī -bhlokpadē -Lagō zūa Titī dī zō. ¹⁷ Nū, amīaa -gbē -mīmīnīe -a 'yībhala Titī -ō ka we -yōŋwū. 'In -yōtītīe nya 'ya, -ō 'dē 'yībha -ō 'ka amīaa -gbē mī. ¹⁸ Nū, Titī -yō -amīaa -Lagōbheli yabhlo, -ō leglizī weee kwāla 'ŋmī -ō -Lagōgbū gbāgbīe -yō, 'ma -a tiea. ¹⁹ Nū, we 'nī bhīa, 'mō leglizīnya -saa -bha, -a -yō -ō 'ka nō wee lubho -zōnū -mīnū nūda. 'In wee lubho -a nūa Nyūmaa -Kanyō -ŋmīmīe -yō -amīaa dī -zōnū sloluee 'gbū.

²⁰ Nū, 'gwēzi 'kadū wa 'nyēa -aīn yoo, 'klī -a yīa, 'in -a kpaa we 'nanū, -delee wa yī -aīn 'ŋmīsa we 'gbū. ²¹ Nū, 'klī -a yīa, 'in gbū nanūa 'yī Nyūmaa -Kanyō 'yu, we -yō 'ya nyūma 'yu, -a 'ka we lēnū.

²² Nū, -a ka wa -yō -amīaa bheli tie. -A ka -ō layla gbū duun 'wō, 'in 'kōmū -ō slolua we nū, -ō -gū mī ladoluda. Nū, -slēn -ō -gū mī 'ya ladoluda bhabha, -we ka gbū -wa, -ō ka aīn dī 'wōdī 'kadū. ²³ We -ka Titī, na nōnōnyō -wa, 'in dabūdū -ō -yō 'mī 'sō nūa lubho amīaa -gbē. We -ka bhelia -tōlva -wa -yō -ō nōa, leglizīnya tiea -maa. Klīsū 'ŋmīmīnīgū wa nūa lē. ²⁴ A -slolu we leglizīnya 'klī nū, a -kalī nyūma -manū zē sazōnū sa. Leglizīnya 'ka we 'jīyībheli nū, -a ka zukpa -a 'ka -amīaa 'dē 'yīlīmānī amīaa 'gbū.

9

-ō wlaa 'mōna nya, -Lagō -kalī -ō zē

¹ Nū, -Zeluzalēmū -Lagōnyūmaa -yōbēgwēzi wa -saa, wa 'ka we wa kwa, in 'ka aīn 'wōcēlī -mū 'gbū, we mī gbūkpūa nya. ² In -yī amīaa dī -zōnū, wee gbū -mīnī 'wō. 'In in yīa na 'dē 'yīlīmānī amīaa 'gbū, Masedvānī -nyūma 'yu. In nēē wa -ylāē: «Akai -dūdū -gū -Lagōnyūma ka lamnāzī, wa 'ka wee -yōbēgwēzi wla tīa -zū 'wō.» 'In amīaa kwēlapuloe ka wa lūnyūma duun 'kōaylī 'pa. ³ Bhelia -manī na tiea amīaa -gbē, -delee, 'ŋmī -a kwāla aīn gbū -mīnī 'wō, we yī yō -zē. In 'yībha sa in gbāa we, a mīnāzī 'sa amīaa 'dē la sazōnū sa. ⁴ We -ka nū, Masedvānī -nyūma -yō 'mī ka amīaa -gbē mī, 'in wa 'nī aīn lamnāzīdī yī, -amīa -wa dīa aīn dī 'wō, -amīaa zū -wa. In 'nūa amīanū zū gbū gbā. ⁵ In ka we -yōyī nū, we nanī 'yī, in 'ka bhelia nī -yōbhubhoe, 'in wa 'ka 'mī 'yugālī amīaa -gbē. 'In 'nanīlū -a -saa, -we ka wēlī a wlaa, wa 'ka we 'wlugūgwālī. 'In bhla in 'ka amīaa -gbē nīnī, -zugba we mī lamnāzīdī. 'In wa 'ka we -yōyī nū, dī -zōnū nya a wlaa, we 'nī dī sulo nya.

⁶ A yībheli we 'jī nū: -ō -ka glū 'kīenyī, 'kīenyī -ō dīa, 'in -ō -ka glū duun, duun -ō dīa. ⁷ -ō -ka -mī, sa -ō pōpālī dī zō la, -ō wla 'sa. We 'na -zēlī dīlōē -yō -glā -nī. Nū, -ō wlaa 'mōna nya, -Lagō -kalī -ō zē. ⁸ Nū, -Lagō ka we se -ō 'ka aīn zōzōnū 'yī -bhlo -bhlo duun 'nyē. 'In -we a 'yībhaa -Lagō dūmagbū nya, a 'ka we 'yī bhla weee nya, a -ka amīaa 'dēē -yōgbū -bhīa, 'in -we -ka latū aīn kwēē, a 'ka -mū nya gbūzōnū -gbū weee lēnū. ⁹ We mī 'sa cēlida -Lagōsēbhē 'wōē:

«-Lagō 'nanī 'yīgūwūla bhabha,
'in -ō nyēa bobabhanya -lī.

ō tīklīmīe mī la -zū weee nya.»

¹⁰ -Lagō -ō nyēa -lūglūnyō -lūu 'ya, 'in -ō nyēa -ō 'floo -ō 'kaa lī, mō yīa aīn -lūu 'ya a 'yībhaa 'nyēa. Nū, -ō -ka we 'wōzūmānī, 'in -ō 'ka we mīnī. Sanēē 'sa amīaa tīklīmīe lēnūgbū yīa -gūwūlaylīmānī. ¹¹ Nū,

'ñmnnıya ɔ yia aın -zela sɔ weee lɔ, bhla weee nya, 'in a 'ka amıaa 'de slolu 'nanıciaan 'degbolu nya. 'In -li a wlaa, -a yia wa yoo 'nye, we 'gbu, nyıma duun yia -Lago fuo 'paa.

¹² Nu, 'nanı a nua da, we 'nı -Lagonyımaa -yɔgbu 'dekpua we yi -bhıa. Nu, wee 'nanı yibhelie -yɔ nyıma duun yi 'yaa -Lago fuo 'paa. ¹³ -Slolu a slolua we nu, a mı Klisı gbuzɔnu gbu 'nuñwe zoda. 'Nanıdlı nya a -yɔ -Zeluzalemıu -Lagonyıma -yɔ nyıma tɔlva sus-lolua amıaa zuzɔnli 'wu. Nu, -mıu weee 'gbu, wa yia -Lagolubho -mıu 'nuñwe -kakie yibhelıa, 'in wa yia -Lagɔ 'ñmı 'ylimanıa. ¹⁴ -Lago wa yia bhuhhoea amıaa ze wa -kalıaa 'gbu. Nu, -Lago ka aın 'nanı 'kadı duun 'wɔnu. ¹⁵ -A 'pa -Lago fuo, 'nanı -we 'nıa 'wɔpali -nanı -ka, ɔ nua -aın 'wɔu 'gbu!

10

Pɔlv gbaa ɔ 'deɛ -gvgbu -wa -sɔlva ɔ -yɔwu, wa 'yu

¹ Nu, -amı Pɔlv ka daa wa gbaa, in -ka aın glaa -mı, 'in na tia na 'de 'wu 'kienyi, 'in in -ka aın -yɔbhuda -mı 'pıpi, 'in na sɔlva aın -yɔwu, -amı laa aın Klisı dı -dlɔ -yɔ ɔ zuzɔnu nya. ² Amıa na bhuhhoea, da in -ka amıaa -gbɛ mni, a 'na 'sulu 'mı, 'in in 'ka aın -yla gbu gba 'klı 'cıcı nya -nı! 'In nyıma tɔlva pɔpalıa we 'wlukɔn la nı, nyımaa lenugbu sɔlv -a nua gbu le. Cın, -maa -yla na yi 'yaa gbu gbaa 'klı 'cıcı nya. ³ Nu, gbuzɔnu -wa, -a mı -glɔnyıma nya, 'in -a 'nıa -gɔlv gu -glɔnyımaa guɔ sɔlv. ⁴ Nu, tugu -lunya -a gɔlva tı, we 'nı dɔdɔ -mıu -gu -nyımaa tugu -lunya: nu, -Lagɔ -gbɛ we 'tite bhıa, 'in -we weee sɔlva -Lago -yɔwu, la we saa -mıu. 'In -a saa yoyowlukɔn lapɔpalıe la. ⁵ Nu, weli weee, -we 'deɛ 'ylimanıya yia gbaa -Lagɔ yiloo gbɛgbɛın, -bha -a salıa we la. -A 'yibha -a 'ka nyımaa 'wlukɔn lapɔpalıe weee -kası sa kpa, 'in we

'ka Klisı 'nuñwe zı. ⁶ 'In -a mı lam-nazıda, -a 'ka nyımaa 'nuñwesanya -kası 'wɔpa, -zugba -a -ka nyımaa 'nuñwezıya tıklı nya -mı.

⁷ -Luu ku -yɔ a ylaa! We -ka nı, nyıme yabhlo dı we dı 'wu nı, ɔ 'debhlo mı Klisı -nı nya nı, ɔ dı 'ya we dı 'wu nı, -amıa mı 'ya Klisı -nı nya. ⁸ Nu, se -we Nyımaa -Kanyɔ 'nye -aın, in -ka na 'de 'ylimanı we 'gbu, we -ka -bha -guzı -se nı, amıaa dıızɔvee -gɔwɔlaylimanıe gbu -wa, we 'nı amıaa lasasıee gbu. 'In, in 'na 'ka zı nı we 'gbu. ⁹ Nyıme yabhlogbɔɔ 'ɔ gbalı -nı nı, in 'yibha in 'ka aın nyanɔ dı slı 'sebhıya -we na paa aın yoo nya -nı. ¹⁰ Nu, -we wa gbaa mı nı, wa neɛ: «Pɔlv 'sebhınyaa nukpla -welıya wɔlv 'wu, 'in we tıa. 'In ɔ -ka -aın glaa -mı ɔ tɔ tɔ ɔ lenugbu 'wu, 'in ɔ weli mı gbukpa nya.» ¹¹ Nu, -ɔ -ka 'sa gba, -mɔ yibheli we 'jıe: -a -ka -mı 'pıpi sa -amıaa weli 'tıa 'wu 'sebhıe 'wu, -a -ka amıaa -gbɛ mni, 'sa -amıaa lenugbu yia 'wɔtemanıa!

¹² Nu, nyıma -tɔlva kwalıa wa 'de 'ñmı bhabha, -a'a pɔpalı we 'wlukɔn la nı, -a 'ka wa nya 'wɔmnenı, 'in -a 'ka 'ya -amıaa 'de wa yibhɔlv, we 'nı mıu?! Wa 'de wa 'bhıa 'wu wa yibhɔlv -lı nya, wa 'ka wa 'de yibhɔlv, 'in wa palıa wa 'de, wa 'de 'wu. Nu, wa 'nı 'ylimna. ¹³ Nu, we -ka -amıa, -a'a 'ylimanı -amıaa 'de we'e zı -bha -gu. Lubho -we -a 'kaa nı, da -Lago palıa we -bɔlv -bha -a -yɔ we nıne bhlolua, 'in ɔ yia -aın 'yoo 'nye -a 'ka amıaa -gbɛ mni. ¹⁴ Da -a mıa amıaa -gbɛ, -a 'nı wee -bɔlɔnya -guzı. Nu, -amıa mıa amıaa -gbɛ tıa, 'in -Lagɔgbu -we gbaa Klisı gbuzɔnu gbu, 'in -a yia aın -yla we gba. ¹⁵ -A'a zı -bɔlv -gu -amıaa 'deɛ 'ylimanıe nya, nyıma -putuu lubhoo 'gbu. -A dı we dı 'wu nı, amıaa dıızɔve yia -gɔwɔlaylimanıa, 'in -a 'ka mnenı -a 'ka -amıaa lubho -nıne -gɔwɔlaylimanı bhabha aın nyıdı. 'In -bɔlv -we -Lago palıa -

ain -yla, -a'a zi we -gv. ¹⁶ -Muu 'b'igv, -Lag'ogbv -a yia gbaa, -m' amiaa lugbein -d'odunya -gv. 'In -a 'n' mneni -a 'ka -amiaa 'de 'ylimani lubho -we nyima -putu nua wa 'de' nu lubhon'adaa 'gbv.

¹⁷ Nu, we m' celida -Lag'osebhe 'w'ue:
«Nyime -o -ka gba o 'ka o 'de 'ylimani,
-m'ao 'ylimani -m'ao 'de lubho
-we Nyimaa -Kanyo nua lee
'gbv.»

¹⁸ Nu, we 'n' nyime -o kwal' o 'de 'n'ni,
'm' wa sa -bha, nu, nyime -o Nyimaa
-Kanyo kwal' 'n'ni, 'm' wa saa -bha.

11

*P'olv -yo yocian -wa laa wa 'de -
Zezuu tietienya*

¹ 'Aa! A -ka mneni a 'ka na -
sabhe 'wlu zo lasl'v -se ni, we nan' 'yli!
Cun, a -tu na 'gba zo. ² In -
kal' amiaa ze zenyid' nya, 'in wee
zenyid' nyaa zekalie -m'ni mia, -
Lag'oo -gbe we bh'ua. Nu, in ka amiaa
so kpa nukpasu -bhlogb'oo -nu nya:
m' -wa Klisi. Cun, m' 'yu na k'paa
ain, nee 'n'w'oyu -o -yo nukpasu 'n' -
sl' -budu 'w'ud' m'. ³ Nu, nyan' na
nua, sa *tibhe nua *E'v -dawli 'wv,
'in we yia o m'no'v ni, wa yi 'sa amia
'wluk'v'v lap'upalie 'nyuu 'nye, a yi
Klisi -y'olanen' saz'v sa gwev'la
'p'ip'. ⁴ Zo a yligbea we gege nu,
-Zezu ka gbv -amia gbaa ain -yla,
nyime yabhlo yi -Zezu -putuu gbv
gba ain -yla. 'In a m' 'ya lamnazida,
a 'ka zuzu -yo -Lag'ogbv -putu -we ka
gbv -amia 'nia ain -yla gba, a 'ka -
m'v gbv -y'v'vnu.

⁵ In d' we d' 'wv nu, in 'n' -m'
'kienyi -lu yabhlogb'oo 'wv amiaa
-Zezuu tietienya 'kad' -man' -yo.
⁶ Cun, in 'n' gba sa -yi, gb'v'v'v -wa,
nu, we -ka -Lag'oo yilo, -m'v m' -m'v
'de sa! -A ka we ain 'kl'vslolu 'y'
wee nya, -amiaa len'v'v wee 'wv.

⁷ Da in gbaa ain -yla -Lag'oo
gb'v'v'v gbv, bhe in gbaa we. 'In
in yia na 'de 'w'v'v 'kienyi, in 'ka
ain 'ylimani 'gbv. 'Lee, gb'v'v'v

in nua le yi? ⁸ Da in mia ain glaa
lubho n'vda, legliz' -putunya pen'ia
'm', 'in na bhua wa 'gwe'zinya 'wv,
-zugba na sa ain 'wv we nya. ⁹ Nu,
da in mia amiaa -gbe, in 'n' nyime
yabhlogb'oo 'wlugba nya -m', -lu
b'aa 'm' 'w'v 'gbv. Nu, bhelia -wa
'bh'ua Mased'v'vni, -lu -we ka gbv
mia 'm' -yo, -maa 'nye' 'm' we. In
ka na 'de d' lakpa nu, in 'na -zel'
amiaa 'wlugba -ni. 'In 'sa na yia na
'de d' lakpaa 'k'om'v. ¹⁰ Nu, Klisi
gb'v'v'v'v -wel' mia 'm' 'w'v 'gbv,
in nee, Akai -d'v'v wee -m'ni -gv,
nyime yabhlogb'oo 'na 'ka 'm' 'de
'ylimani -gbv -m'ni 'n'wee labhali.
¹¹ Lee -lu ka 'gbv na gba 'sa? In 'n'
amiaa zekalu gbv -wa yi? Sa in -
kala amiaa ze, -Lag'oo -yi we 'ji.

¹² Nu, -we in mia da len'vda, 'm'
na yia len'v 'k'om'v. 'In -wa mia
yoyo -wel'nyaa datalida, wa 'ka wa
'de 'ylimani, nu, -amiaa n'v'v'v'v'v
-yo wa n'v'v'v'v'v -bhlo, in 'ka wa
'ji gba. ¹³ Nu, waa nyima -man',
tietienyaa n'v'v'v'v'v -nu wa -mia. Yo
wa tubh'ua wa n'v'v'v'v'v 'wv,
in wa nua wa 'de Klisi tietienya 'wv.
¹⁴ Nwegaga -subhal'gbv yabhlogb'oo
'n' we 'wv -m'. 'Lee, -Saataan
'de 'bh'itili we 'de zlu 'anz' 'w'v'v'v?
¹⁵ Nu, -Saataan lubhon'v'v'v 'ka wa
'de -Lag'oo -o mia tikl'v'v lubhon'v'v'v
'w'v'v'v, -m'v 'n' -y'v'v'v. Nu, sa wa
len'v'v'v'v'v'v'v mia, 'sa wa yia wa d'v'v'v
-gv'v'v bh'alida 'yia.

P'olv siasie

¹⁶ Nu, 'm' na gbaa da: nyime
yabhlogb'oo 'na 'bhulu 'm' 'wv -
sabhebhanyo 'bhisa -ni. 'In we -ka
nu, a ka 'sa sa we 'wluk'v'v'v gb'v'v'v'v'v
ni, a 'n'v'v'v we -yo nu, in m' -
sabhebhanyo nya, 'in -am' 'ka 'ya
mneni, in 'ka na 'de 'ylimani -
sele. ¹⁷ Cun, gb'v'v'v'v -wa, in -ka
na 'de 'ylimani, -we na gbaa da, in
'nia we gba Jejita'v'v'v'v'v'v, -zugba -
sabhebhanyo 'bhisa na gbaa. ¹⁸ Nu,
nyima -duun yilmania wa 'de
d'v'v'v'v'v -gb'v'v'v'v'v'v'v'v. Nu, nan'
'de na yi 'yaa 'ylimania. ¹⁹ Amia

-wa laa amiaa 'de gbuyilonya, amia njwnunua -sabhebhanaya, 'deε 'yibadi, we 'ni muv? ²⁰ Wa 'ka ain 'wobhu gali 'bhisa, wa 'ka ain 'wluli, wa 'ka ain 'wie 'wuyli, wa 'ka ain 'ylilatlili, wa 'ka ain 'kpayukwli 'wu sobha, 'wlu a dila -muv weee zo la. ²¹ Zu mi 'mi 'bhada, we 'ni muv? In 'ni 'wlu 'tεmani, we 'ni muv? A ka zukpa, gbonyuu in nva!

We -ka nyume yabhlo mnenei o 'ka o 'de 'ylimani -lu yabhlo 'wu, -ami mnenei in 'ka 'ya 'sa nu. Gba na gbaa -sabhebhanayo 'bhisa. ²² Eblee* wa -mia yi? -Ami mi 'ya we nya! Izlaelinyuma wa -mia yi? -Ami mi 'ya we nya! *Ablaamuv 'yuoyua wa -mia yi? -Ami mi 'ya we nya! ²³ Klisi lubhononya wa -mia yi? In mi we nya, in -zi wa. In -ka 'sa gba: -sabhebhanayo 'bhisa in gbaa! In ka lubho nu, in -zi wa, in ka -kaslu pla, in -zi wa! Wa ka 'mi seli duun bhabha, in -zi wa! In in ka titllee nwe -yo 'plili bhla weee nya, in -zi wa. ²⁴ Nu, -pnu glu 'so -we *Zuifu paa nyuma, in -bhlo bhua we nweε, in 'plili we zo -zakpa gbu. ²⁵ *Wlomu -nyuma ka 'mi seli 'nyumu -zakpa ta. Wa li 'mi -bho 'wu -zakpa -bhlo. 'Glu 'kadu -yo 'mi mni 'nyuglu -zakpa ta, in in yia 'yli -bhlo li 'nyu -gu -zakpa -bhlo.

²⁶ Na nōve duun 'wu, in ka titllee nwe -yo -di, yeye nyu kweε, 'wienyaa nyuma -bhanya kweε, na bhelia Zuifu kweε, -wa 'nia Zuifu kweε, in ka titllee nwe -yo -di, 'gbe 'kadu nukple, da bebleenya, gumunyu -gu -yo yoyobhelie kweε. ²⁷ In ka siasia -libho duun nu, in ka 'ylaakple -gu bhla tolva nya. Nwo -yo 'nyumatu ka 'mi 'bha, in bhla tolva nya, in 'yi lilili, njwotlo ka 'mi 'bha, in in 'ni 'woplanaa -ka. ²⁸ In in 'ni gbu tolva gba. Nu, leglizī weee -we -gu na lolva dli, mu -wa na 'wlukoon lapopalie 'ylo 'yli. ²⁹ Nyoo yōmani 'wu, in we 'ni 'ya -ami 'wu -bhōa,

nyoo bhlili gbonyuu lu, in we 'ni 'mi -yōkpa?

³⁰ We -ka nu, in 'ka na 'de 'ylimani, -zugba na 'wuyōmanie 'wu na yia na 'de 'ylimania. ³¹ -Lago o -wa Nyūmaa -Kanyo -Zezuu Dide, o ka 'nji wa mnina -zu weee nya, in we 'nia bhloluda -ka, o -yi we 'ji nu, in 'ni yo 'tobhoda -mi. ³² Da in mia -Damasī, dōdōv 'wlulapilnyo -o mia nyūmaa 'wlulapilnyo Aletasu lubho nuda, o yia 'slōja wee gbee plalida 'yilgbeli, wa 'ka 'mi kpaa 'gbu. ³³ Nu, wee gbee luu 'suoo finetli 'yli wa wlelia 'mi -cice 'kadu nukple, sanee 'sa in -dia o kweε.

12

Pōlvu 'ylikakie -yo -we -Lago -slolua o 'klv

¹ Lee, in 'ylimani na 'deε? -Muv 'ni -lu 'wu -ka. Nu, 'ylikakienya -yo gbonyaa 'kloslōlue -we -Lago wlaa, we gbu na yia -sleen da gbaa. ² Nu, nyume yabhlo mia Klisi 'wu in -yi o. We -zu kugbua le -mnua ni, wa 'bhua o 'wu, in wa yia o yalu tanu* -gu kwa. (-De o ka o ku nukple -tuu, -de o ka o ku nukple 'tlaa, in 'ni -muv 'ji -yi, -Lago 'debhlogbōo -yia we 'ji.) ³ In -yi we 'ji nu, -Lago ka nyume -mōni 'wobhu, in o yia o yalu kwa. 'Piein, -de o ka o ku nukple -tuu, in -de o ka o ku nukple 'tlaa, in 'ni -muv 'ji -yi, -Lago 'debhlogbōo -yia we 'ji. ⁴ In welunya dōdōgu -nyume 'nia mnenei o 'ka gba, in -we ka se wa'a 'nyea o, o ka we lōsa, -mō o 'nua we. ⁵ Nu, nyume -mōnu 'gbu na yia na 'de 'ylimania, in in 'na 'ka na 'de 'ylimani na 'deε 'gbu, -we slolua na 'wuyōmanie, we 'wu na ylimania na 'de. ⁶ In -ka yaa 'yibha in 'ka na 'de 'ylimani, in 'na 'ka yaa -sabhebhanayo -ze, nu, gbōzōnōv 'dekpua na gba yaa. In in 'ni 'yibha in 'ka na 'de 'ylimani. -We

* **11:22** Zuifonya. * **12:2** Yalu tanu: Zuifu duun dlu nu, yalu -zakpa ta. Pōlv nēε, o ka yalu tanu -gu pla, mō -Lago 'de dila la.

ka gbu -wa, -we na nua le, wa yia -yo, 'in -we na gbaa, wa nua, in 'ni yibha nyime yabhlogbɔɔɔ 'wlukubɔn lapupalie 'ylimani we -zi we 'wu.

⁷ 'In 'yiliwugbunya -Lago -slolua 'mi 'klu, in yi na 'de 'ylimani we 'wub 'gbu, siasie 'tite yia na ku zo pla, -Saataan tietienyo 'bhisa, -zugba we bhitu 'mi, 'in we kulba 'mi 'yoo in yi na 'de 'ylimani 'gbu. ⁸ -Zakpa ta in bhuhhoea Jejitaɛ nu, ɔ -sa 'mi siasie -mini 'wu. ⁹ 'In ɔ yia we 'bigupali 'mi -ylae: «Na 'nani ka -na -nu nyini. Nu, -na 'wuyɔmanie 'wu na 'tite slolua we 'de tenyi tenyii.» In 'yibha in 'ka na 'de 'ylimani na taɔtaɔ -mumie 'wu, 'in Klisi 'tite 'ka 'mi -gu yi, 'in we 'ka 'mi 'wupa. ¹⁰ We 'dee 'gbu, na 'wuyɔmanienya klaa, na vɛlie klaa, na gbu sloo 'yiyie klaa, na 'klyie 'wupalie klaa, we -yo na dlubenya mia, -we lu na plila Klisi 'gbu, 'muna nya na yia we. Nu, in -ka 'wuyɔmani, -bha in 'tea la tenyii.

Kolentu leglizɔ dlilve mi Pɔlv -yo

¹¹ Gba na gbaa -sabhebhanyo 'bhisa, 'in amiaa de nua 'mi we 'wu -gla nya. Amia 'ka yaa na -gugbu gba. Nu, in 'ni -lu yabhlogbɔɔ nya -mioo, amiaa tietienya 'kadi 'ni 'mi 'wuzi -lu yabhlogbɔɔ 'wu. ¹² Na lenugbunya -we slolua we nu, -Zezuu *tietienyo in -mia sazɔnu sa ni, we ka lenu dlitie nya kpɛen kpɛen ain nyidi. We ka lenu -lu: -we -wa gwɛdigbunya -yo gbu 'kadi -yo ninee 'ɲɲipaligbunya. ¹³ Nu, in 'ni amiaa 'wugba -ze, we 'ni -muv 'wubhu, leɛ -lu in nu leglizɔ -putunya -yla lea, 'in in 'ni -muv ain -yla lenva? A -ka we -yoyi gbonyuu nya ni, -zugba a ti na -yogbu 'wu!

¹⁴ A -tali, in mi lamnazida in 'ka amiaa -gbe mni -zakpa tanu nya, 'in in 'na 'ka amiaa 'wugba -ze. Nu, amiaa da na talia, in 'nia amiaa 'gwɛzii datali. We 'ni nu, yua 'ka 'gwɛzi lazɔ wa dideaa -nu nya, 'yuaa didea zɔa 'gwɛzi la wa 'yuaa -nu nya. ¹⁵ We -ka -ami, na

-lu weee in kaa, 'nye na nyea we ain, 'in na wlaa na 'dee -kpabbie amiaa 'wusatiee 'gbu. 'Lee, amiaa ze in -kalia bhabhaa 'gbu, amiaa na zekalie mia zɔbɛda yi?

¹⁶ -Yo a yia we ɲwnua nu, in 'ni amiaa 'wugba -ze. 'In nyuma -tolu yia gbaa nu, in ka -dawli, 'in -dawli nya in kpaa ain. ¹⁷ 'Lee, nyuma -wa in tiea amiaa -gbe, in ka wa 'yabhlo -gu 'plili, 'in in yia ain 'wluli yi? ¹⁸ In ka Titu bhuhhoe ɔ mni amiaa -gbe, 'in in yia bheli yabhlo a -yia, ɔ 'bi 'pali. 'Lee, Titu ka ain 'wlulii? ɔ -yo 'mi 'so, dli -bhlo nya -a 'ni nɔɔ, 'in 'yoo -bhlo -a 'ni bhlii?

¹⁹ We 'bi ka 'wugwle, -zugba a pupali we 'wlukubɔn la nu, -a mi -amiaa 'dee -mumie tiklu 'yiliblanɔnɔda ain 'yliya 'wu. -Innya! Sa Klisi 'yibhaa, 'sa -a gbaa -Lago 'yu. Na jiji -talea, amiaa dliɔzɔvee -gɔwɔlaylimaniee 'gbu, -a gbaa gbu weee -mini. ²⁰ Nu, in mi nyanɔ nɔda nu, da in -ka amiaa -gbe nyini, sa in 'yibhaa in 'na 'ka 'sa ain yli, 'in sa amia 'yibhaa, a 'na 'ka 'sa 'mi 'yi. In mi nyanɔ nɔda nu, in 'ka ain nyidi gbunya -mini yli: -zle -yo zenyi, 'ce -yo -yɔmumnie, vɛli wɛli -yo nyuma tolva yo -gɔlazɔlve, 'dee 'ylimanie -yo gbu bidi -bidi bidii lenve. ²¹ In mi nyanɔ nɔda nu, da na -putu -ka amiaa -gbe mni lu, na -Lago 'bhal 'mi zo ain 'yu. In mi 'ya nyanɔ nɔda nu, nyuma duun -wa mia gbonyuu lenɔda bha 'bhisa, 'in wa 'nia -slo pɔɲɲplagbunya klaa, mutnigbu lenve -yo wa nune -bhogbu lenve 'bɛbu, 'in in 'ka wa -gu wili.

13

'Wɔbhlo lu gbuv lapalie -yo fɔsawɛli

¹ Nu, na -zakpa tanu yia da amiaa -gbe mnia. Sanɛɛ 'sa we mia celida -Lagoɛbhe 'wɔɛ:

«Gbuu dayinya 'so,

gbuu dayinya taa wɛli -gu,
wa dia gbuv wli 'wu.»

² Nii, -wa weee nua 'cın gbonyuu le, we -yɔ nyuma -tɔlva weee -yla na palia gbɔ la. In ka we gba pepe da na 'sɔnɔ mɔia amiaa -gbɛ, 'in 'mɔ na gba 'yaa -zɛɛn da, da in 'nɔ aın glaa -mɔ. Da na -putu -ka aın 'yia mɔ, in 'na 'ka nyime yabhlogbɔɔ nyazi 'yɔ. ³ -We -slolua nii, -amɔ 'wɔ Klisi plilia 'in ɔ gbaa, a 'yibha a 'ka we 'yɔ, 'in 'yia a yia we. Klisi 'nɔ 'wɔyɔlɔ amiaa gbɛgbɛin, ɔ 'tite ɔ slolua aın glaa. ⁴ Nii, gbɔzɔnɔ -wa, ɔ 'wɔyɔlɔ 'wɔ wa yia ɔ *su -gɔ lakɔlɔ, 'in -slɛɛn -Lagɔɔ 'tite nya ɔ -gaa 'yliyɔ. 'In -a mɔ ɔ 'wɔlɔ 'gbɔ, -amɔ yɔlɔ 'yaa 'wɔ. Gbonyaa lɛnɔe nya amiaa gbɛgbɛin, 'klɔ -a yia we aın -slolua nii, -Lagɔɔ 'tite nya -a -yɔ ɔ -gaa 'yliyɔ.

⁵ A 'yibha amiaa 'dɛ la, 'in a yla amiaa 'dɛ, -de a mɔ -Lagɔnyuma nya 'piɛun. Amiaa 'dɛ -yi we 'ji nii, -Zezu Klisi mɔ aın 'wɔ, we 'nɔ mɔv? Yaayɔ, a 'nɔ mneni a 'ka amiaa dlizɔvɛɛ lɛnɔgbɔ -sloluu? ⁶ In dɔ we dɔ 'wɔ nii, 'ji a yia we yibhelɔ nii, we 'nɔ 'sa -mɔ -amiaa -nɔ nya, nii, -amiaa ka dlizɔvɛɛ lɛnɔgbɔ -Zezu Klisi 'wɔ. ⁷ -Lagɔ -a bhubhoea nii, a 'na nɔnɔ gbonyuu yabhlogbɔɔ lɛ -nɔ. We 'nɔ nii, -a 'ka we aın 'klɔslɔlɔ nii, -a ka zukpa we gbɔ. -Innya, -a 'yibha nii, a nɔ gbɔzɔnɔ 'dɛbhlogbɔɔ lɛ. -Amiaa 'nɔ zukpa -kaoo, -mɔv 'nɔ gbɔ yabhlogbɔɔ. ⁸ Nii, -a 'nɔ mneni -a 'ka -Lagɔɔ gbɔzɔnɔwɛli -yɔwɔsɔlɔ, we lubho -a 'kaa nɔ -bhlogbɔɔ. ⁹ Cɔn, -a -ka 'wɔyɔlɔ, 'in amiaa -ka late, 'mɔna -wa -amiaa -nɔ nya. -A -ka 'ya -Lagɔ bhubhoea -mɔ, -we -a yibhalɔ ɔ, mɔ -wa nii, a -zɛ -Lagɔnyuma tikli. ¹⁰ We 'dɛɛ 'gbɔ, da in -tɔlɔ -slɔ da aın -yɔ la, 'in na cɛlɔ gbɔ weee -mɔnɔ aın 'wɔ. Nii, zɔ in -ka aın glaa -mɔ, in yi aın kpa 'nyumu, se -we Nyumaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mɔ sɔlɔ. We se Nyumaa -Kanyɔ 'nyɛa 'mɔ, amiaa dli -gɔwɔlaylimanɛɛ gbɔ -wa, we 'nɔ amiaa lasasɛɛ gbɔ.

¹¹ -Slɛɛn, in ka we 'wlubha, bhe-liain -a gbɛliɛ. A -talɔ amiaa -mɔmɛ tikli da, a 'pɔpalɔ 'kɔayli, amiaa dli

-mɔ -bhlo, a -dɔ la -dlɔɔ, 'in zɛkalɔdli -yɔ 'wɔtɔtɔe -dlɔɔɔ -Lagɔ -yɔ aın 'sɔ 'ka -mɔ.

¹² A sisali fɔ gbɔgbɛlie nya, -Lagɔbhelia 'bhisa. -Lagɔnyuma weee nɛɛ wa -sa aın fɔ.

¹³ Nii, Nyumaa -Kanyɔ -Zezu Klisi nɔwɔ aın 'nyu la, -Lagɔɔ zɛkalɔdli -yɔ Zuzu 'Pɔpa -ɔ suslolua -aın 'wɔ, -yɔ a 'dɛ weee 'sɔ -tɔ.

'Sebhε Pōlv 'paa -Galasii -nyuma yoo

-Lagonyuma mia -Galasii -dudv -
gv, 'ma *Pōlv 'paa 'sebhε yoo. Nyuma
tōlvā nεε -Galasii -Lagonyuma -yla
nu, wa 'nī Zuifvū lēnvgbvū tōlvā -gv
nō, wa 'na 'ka gbv 'wvbbhv. We 'dεε
'gbv Pōlv yia wa 'wvceli, 'in v nεε wa
-yla nu, v -ka -Zezu *Klīsī dlī -gv zv,
'in -māv bhvā gbv 'wv. Nu, -amīaa
lēnvgbvū 'nī mneni we 'ka -ain
gbv 'wvsa.

Fvsaweli

¹⁻² -Amī -Zezu Klīsī *tietienyō
*Pōlv -yō -Lagōbhelia weee mia
-seli, -amīa celā da -Galasīī
*leglizinya 'sebhε nī 'wv. Nyuma
'nī 'mī lapali, 'in nyūmε yabhlogbō
'nī we 'kōlv nya -mī. -Zezu Klīsī -yō
Dide -Lagō v 'bhua v 'wv tītlnya
glāa, ma palā 'mī la. ³ -Amīaa
Dide -Lagō -yō -amīaa -Kanyō -Zezu
Klīsī ŋwna ain 'nyu la, 'in wa 'nyε
ain 'wvōtōtōe -dlō. ⁴ Klīsī ka v 'dε
wla -amīaa gbvnyuuu 'gbv, v 'ka
-ain pue, 'in v 'ka -ain bhla 'nyīī -
mūnī kwεε -sa, -amīaa Dide -Lagō
dōmagbv nya. ⁵ -Lagō 'ŋmī 'ylimanī
'kōmōv! *-Amenī!

-Lagōgbv -putu 'nī -mī

⁶ Amīa -Lagō laa [Klīsī] 'nanī
nya, a 'ka v 'bībhv sa slvī, 'in a 'ka
gbvslolusō -putu 'bībholu -Lagōgbv
'bhīsa, -mōv ka 'mī ŋwεgaga -
sōbhālī. ⁷ Nu, -Lagōgbv -putu 'nī -mī.
Nyuma tōlvā mī -bha, -wa 'yībhāa
wa 'ka Klīsī -Lagōgbv 'bhīti saputu
sa, ma nva amīaa dlī zō bīdī -bīdī
bīdī. ⁸ 'In, we yī -amīaa 'dεgbolū
-zε, we yī yalū 'anzī yabhlo -zε, -
Lagōgbv -a gbaa da ain -yla, v -ka
we 'bhīti saputu sa, 'kplε kpa v! ⁹ -A
ka we gba ain -yla pepe, 'in 'mō na
gba 'yaa da ain -yla -slēn: -Lagōgbv
a 'nva tīa, v -ka we 'bhīti saputu sa,
'kplε kpa v!

¹⁰ 'Lee, nyūma 'ka 'mī 'ŋmī kwalū
da in mia -talīda, yaayū, -Lagō -nv
-wa yī? -Innya, -Lagō -nv in 'yībhāa.
'Lee, in 'ka nyūmaa dōdōnamanū da
in mia -talīda yī? In -ka yaa nyūmaa
dōdōnamanīee datalīda -mī, in 'na
'ka yaa Klīsī lubhōnōnyō -zε.

-Lagō ka -bha Pōlv -sa -Zezuu *ti- etienyō nya

¹¹ Nu, na bhelia, in nεε ain -
ylaε: -Lagōgbv na gbaa da, we'e
'bhv nyūmεε -gbε. ¹² Nu, we -ka -
amī, nyūmε 'nī 'mī we 'nyε, 'in nyūmε
yabhlogbō 'nī 'mī we -slolū, -Zezu
Klīsī -slolua 'mī we 'klv.

¹³ In mī bhāa *Zuifvū -Lagōbvō
-yloogbv, sa na nōa a ka we 'nv.
Sa na palā -Lagō *leglizinya 'klīyε
'wv 'kva 'tītε nya, in 'ka wa lasaa
'gbv, a -yī we 'jī. ¹⁴ In mī bhāa
Zuifvū -Lagōbvō -yloogbv, in -zī na
-līmā 'wv Zuifvū glāa, 'in in dolū -gola
bhabha, in -zī wa, -amīaa dūkpasū
lēnvgbv 'wv.

¹⁵⁻¹⁶ 'In, -mōv weee 'yu, -Lagō ka -
bha 'mī -sa pepe, -zugba in mī -slō
na 'nyāaa nūkplε, 'in v yīa 'mī la v
'nanī nya, in 'ka v lubho nv. Da
we namanīa -Lagō dudv v 'ka 'mī
'wv v 'Yu -slolū, 'in in 'ka -mōv gbv
gba nyūma -wa 'nīa Zuifvū -yla, -bha
-bhlokpade in 'nī nyūmε yabhlogbō
'dīzvōwēlī layībha. ¹⁷ 'In -wa -zεa
'mī 'yu -Zezuu tietienya, in 'nī -
maa -gbε mūnī *-Zeluzalemv, nu, -
bhagīgalīda in mūnī Alabīī -dudv -
gv, 'bhīe, in yīa lubhīti -Damasīgbe
nūkplε.

¹⁸ -Zv ta 'plīa, 'in in yīa -
Zeluzalemv mūnī, Pīelū yībhēlēe
'gbv. 'In in lī v -gbε 'yī kugbua lε
gbu. ¹⁹ Nu, we 'nī Pīelū -yō Nyūmaa
-Kanyō bhēlī *Zake 'wvbbhv, in 'nī
-Zezuu tietienyō -putu 'yī 'yī nya.

²⁰ -We na celā da ain 'wv, gbvzōnv
-wa, 'in -Lagō 'dε -yī we 'jī nu, in
'nīa yōtōbhv. ²¹ -Mōv 'bīgū, 'in in yīa
Sīlīī -yō Sīlīsī -dudv -gv mūnī. ²² Nu,
Klīsī leglizinya mīa Zudee -dudv -
gv 'nī -slō 'mī 'yī 'yī nya. ²³ -We

wa gbaa waa leglizinya 'nva zlime -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nu: nyime -ɔ pali bhaa wa 'klyie 'wɔ, 'in -Lagɔgbɔ -we ka 'gbɔ ɔ gɔa la, ɔ 'ka we lasa, ɔ mɔ -slɛn we gbada. ²⁴ 'In wa yia -Lagɔɔ 'ɲni -mnɔɔda -tɔ na 'gbɔ.

2

Wa ka Pɔlv yibheli -Zezuu tietienyɔ nya

¹ -Zɔ kugbua lɛ -mnɔa 'plia, 'in in -yɔ Banabasi 'sɔ yia -Zeluzalemɔ lɔmɔ, 'in in yia Titi 'wɔbhu, in -yɔ -mɔɔ yi 'yaa mɔ. ² 'In -Lagɔ -slɔlua 'mɔ we 'klɔɔ 'gbɔ, in yia -mɔ mɔ. In -yɔ nyimaa 'yugalinya 'kadɔ 'dekpuɔ gbelia 'wlu, -Lagɔgbɔ na gbaa -wa 'nia Zuifu -yla, in ka we 'ji gba wa -yla. In 'nɔ 'yibha lubho in nɔa, 'in in mia nɔda, we tɔ 'wɔ bhe. ³ 'In 'debhie, na nɔnɔnyɔ Titi mia *Glekɔ nya, wa 'nɔ ɔ *knɔ 'wɔpa -gla nya. ⁴ -Mɔɔ bhla, yoy-obhelia -tɔlv -wa -bhɔa zlime -aɔn lɔ 'wiemɔ, -maa 'yibha yaa ɔ *knɔ 'wɔpapie. Waa nyima nɔ ka -aɔn lubho, wa 'ka -amɔaa 'dɛ -yla -tɔtɔe -Zezu Klisi nyɛa -aɔn -yɔlatitalɔ, 'in wa 'ka -aɔn titee galɔ 'wɔnɔ lɔ. ⁵ Nɔ, waa nyima -manɔ, -a 'nɔ wa 'wlu zɔ laslɔlv 'kienyii -kpɔa, 'in -Lagɔgbɔ 'ka aɔn nyidɔ -tɔ gbɔzɔnɔ nya.

⁶ 'In -wa mia leglizinyaa 'yugalinya 'kadɔ nya nɔ, -we wa -mia, we 'nɔ 'mɔ 'yliya 'wɔ -lu yabhlogbɔɔ nya -mɔ, -we ka gbɔ -wa, -Lagɔ'ɔ yla nyimaa ku -yɔ, in nɛɛ, waa nyima -manɔ 'nɔ 'mɔ -yla gba -gla nya nɔ, in nɔ gbɔ -putu yabhlo lɛ lɔ. ⁷ 'In, wa ka we yibheli nɔ, sa -Lagɔ dia we 'gba Pielɔ 'wlu, 'in ɔ gbaa Zuifu -yla -Lagɔgbɔ, 'sa ɔ dia 'mɔ we 'gba 'wlu, 'in na gbaa nyima -wa 'nia Zuifu -yla -Lagɔgbɔ. ⁸ Nɔ, -Lagɔ -ɔ nɔa lubho, 'in ɔ yia Pielɔ ɔ tietienyɔ -zɛli Zuifu nyidɔ, mɔ -bhlokpade nɔa lubho, 'in ɔ yi 'yaa -amɔ ɔ tietienyɔ -zɛli, nyima -wa 'nia Zuifu nyidɔ. ⁹ Nɔ, nyima -yi *Zake, Sefasi* we -yɔ *Zaan,

leglizinyaa 'yugalinya 'kadɔ nya, 'in 'nanɔ -Lagɔ nɔa 'mɔ 'wɔ, -maa ka we yibheli. 'In wa yia in -yɔ Banabasi kwɛɛ kpa. Sanɛɛ 'sa -a bhla wɛli -bhlo, -amɔ 'ka nyima -wa 'nia Zuifu nyidɔ lubho nɔ, 'in wamɔ 'ka Zuifu nyidɔ lubho nɔ. ¹⁰ Gbɔ yabhlogbɔɔ wa yibhala -aɔn: wa nɛɛ -a 'na dlɔlv leglizinyaa bobabhanya 'wɔ -nɔ, 'mɔ -amɔ nɔa lɛ dlɔ weɛɛ nya.

Pɔlv palia Pielɔ -yla gbɔ la Antiovgbe nɔkple

¹¹ 'In da Pielɔ nɔnia Antiovg, gbɔnyuu ɔ nɔa lɛ, in yia we ɔ 'klɔsɔbha. ¹² Nɔ, da nyima 'Zake tiea, -maa 'nia -slɔ nɔni, -zugba Pielɔ -yɔ -Lagɔnyima -wa 'nia Zuifu lia dabɔdɔ. 'In da -maa nɔnia, ɔ yia wa nya lilie 'yigbeli, ɔ yia wa gwevla. -We ka gbɔ -wa, Zuifu -Lagɔnyima gɔa nyimaa knɔ 'wɔpapie 'wɔ, 'ma ɔ sɔa. ¹³ 'In -amɔaa -Lagɔbhelia Zuifu yia Pielɔ dlɔ 'sɔ -bhogbɔ lɛnɔ, 'in Banabasi 'degbolu yi 'yaa we lubho.

¹⁴ Da in 'yia we -yɔ nɔ, wa'a kpa wa 'dɛ tikli -Lagɔgbɔ gbɔzɔnɔ sɔlv, 'in in nɛɛ Pielɔ -yla nyimaa -zejila 'wɔɛ: «-Mɔ mɔ Zuifu nya, 'in in yia -wa 'nia Zuifu, -maa lɛnɔgbɔ lɛnɔ, -in 'nɔ we Zuifu titee sɔlv lɛnɔ. 'In sa in mneni -in 'ka gba nyima 'nia Zuifu, wa nɔ -gla nya Zuifu lɛnɔgbɔ lɛa?»

Zuifu -yɔ -wa 'nia Zuifu ka nyima tikli -zɛ dlizɔvɛɛ 'gbɔ

¹⁵ -Amɔa mia, Zuifu 'zayli -a -mia, -a 'nɔ gbɔnyuu -lɛnɔnya, -wa'a zɔa -Lagɔ tite 'nɔɲwɛ, wa nyidɔ. ¹⁶ -Mɔɔ bhla, -a -yi we 'ji nɔ, -Lagɔ'ɔ yibheli nyime, nyime tikli nya *Moizu titee 'nɔɲwɛzɔvɛɛ 'gbɔ, nɔ, dlizɔvɛɛ -bhlogbɔɔ -Zezu Klisi -gɔv gbɔ -wa. We 'gbɔ, -amɔ yi 'yaa -Zezu Klisi gbɔ -yɔɲwɔ, 'in -Lagɔ 'ka -aɔn yibheli nyima tikli nya, -amɔaa dlizɔvɛɛ Klisi 'wɔv 'gbɔ. Nɔ, we 'nɔ titee 'nɔɲwɛzɔvɛɛ gbɔ. Nɔ, -Lagɔ 'na 'ka nyime yabhlogbɔɔ yibheli

nyumε tiklu nya, titee 'nuηwezuvεe 'gbv.

¹⁷ 'In, we -ka nu, tiklimumie -Lagɔ 'yliya 'wɔɔ da -a mɪ -talida Klisi 'gbv, 'in -a -ka 'ya gbonyuu -lenɔnya nya -mɪ, -wa 'nia Zuifu 'bhisa, 'lee, Klisi paa nyuma 'kɔayli wa nɔ gbonyuu lε yi? -Innya! ¹⁸ In 'yibha zlumε in 'ka -mɪ tiklu -Lagɔ 'yu, titee 'nuηwezuvεe 'gbv, 'in in yia we 'bɪbhɪ. In -ka we lɔ bɪbhiti, -zugba na 'dε in 'nia titee 'nuηwezuvɔ 'wɔɔɔ. ¹⁹ Nu, we -ka tite -bhlo, mɔ -laa 'mɪ tɪtɪe, 'in we -ka -amɪ, in ka tɪ titee gbεgbεin, 'in in 'ka 'yliyɔgada -tɔ -Lagɔ gbεgbεin. 'In in yia *su -gɔ tɪli Klisi nya. ²⁰ 'In, in -ka 'yliyɔgada -mɪ, we 'nɪ na dε -ga 'maslεen 'yliyɔ, nu, Klisi -gaa 'yliyɔ 'mɪ 'wɔ. Nu, -Lagɔ 'Yu ka na zεkalie -slolu, 'in ɔ yia ɔ 'dε wla na 'gbv, ɔ dɪlɔzuvεe nya na ku -gaa -slεen da 'yliyɔ. ²¹ Nu, in 'na 'ka -Lagɔ 'nanu daa gba -innya. We -ka nu, tite nɔ nyumε tiklu -Lagɔ 'yu, -zugba bhe Klisi tɪa.

3

-Lagɔ yibhelia nyuma, nyuma tiklu nya Klisi dɪlɔzuvεe 'gbv

¹ Oo -Galasii -nyuma, -gɔwɔtɔnya, nyɔɔ -salɪ aɪn a? Wa 'nɪ da aɪn -Zezu Klisi *su -gɔ lakɔbe 'kɔslolu vaa? ² Nu, gbv gɔ -bhlo mɪa da, a 'palɪ we 'bɪgɔ. Zuzu 'Pɔpa a 'yia, tite 'nuηwezuvεe 'gbv a yia ɔ 'yɪ yaayɪ, -Lagɔgbv a 'nɔa, a zɔa dɪ -gɔv gbv -wa yi? ³ Sa amɪaa -gɔ 'ka 'ya sa 'wɔtɔa? A ka -Lagɔgbv gwɛdɪ -Lagɔ Zuzu nya, 'in a 'yibha a 'ka -slεen we 'wlubha amɪaa 'dεε 'tite nyaa? ⁴ -We weee 'wɔ a 'plɪla, bhe -wa yi? -Innya, we 'nɪ mnɛni we 'ka bhe -zε. ⁵ 'In -Lagɔ -ka ɔ Zuzu aɪn 'nyε, -zugba ɔ nɔ gwɛdɪgbv lε aɪn nyɪdɪ, amɪaa titee 'nuηwezuvεe gbv -wa yaayɪ, -Lagɔgbv a 'nɔa 'in a zɔa dɪ -gɔv 'gbv, ɔ nɔa we lε yi?

*-Lagɔ dɪlɔzuvɔ *Ablaamv*

⁶ Nu, *-Lagɔsebhe nεε *Ablaamv daaε:

«ɔ ka -Lagɔ dɪ -gɔ zɔ.

ɔ dɪlɔzuvεe 'gbv,

-Lagɔ yia ɔ yibheli nyumε tiklu nya.»

⁷ We 'gbv, a yibheli we 'jɪ nu, -wa zɔa -Lagɔ dɪ -gɔ, ma -wa Ablaamv 'yuoyuaa 'dεbhie. ⁸ -Lagɔsebhe ka we gba, nu, nyuma -wa 'nia Zuifu, wa dɪlɔzuvεe 'gbv -Lagɔ yia wa yibhelia nyuma tiklu nya, ɔ 'dε 'yu. We 'gbv, -Lagɔ yia Ablaamv -yla wee gbɔzɔnɔ -mɪnɪ gba pepe nu:

«'Nyu wa yia dɔdɔgɔ -nyuma weee lanɔwnaa -na 'gbv.»

⁹ Ablaamv ka -Lagɔ gbv -yɔηwnu, 'in -Lagɔ yia ɔ 'nyulanɔwna. 'Sa -bhloo 'dε -wa weee ηwnua -Lagɔ gbv -yɔ, -Lagɔ ηwnaa wa 'nyu la.

¹⁰ Nu, -wa weee zɔa titee 'nuηwezuvεe dɪ -gɔ, mε yia wa kpaa. Nu, -Lagɔsebhe nεε:

«-We weee mɪa cɛɪda -Lagɔ titee 'sebhe 'wɔ,

-ɔɔ zɔa we 'nuηwe 'kɔmɔv, mε yia ɔ kpaa.»

¹¹ We mɪ 'ya gbɔzɔnɔ nya, nu, nyumε yabhlogbɔɔ 'nɪ mnɛni ɔ 'ka -mɪ tiklu -Lagɔ 'yu titee 'nuηwezuvεe 'gbv. Nu, -Lagɔsebhe nεε:

«-ɔ -Lagɔ yibhelia nyumε tiklu nya dɪlɔzuvεe 'gbv,

'yliyɔgagie -mɔɔ yia 'yia.»

¹² 'In tite'e 'bhv dɪlɔzuvεe -gbε. Nu, we mɪ 'ya cɛɪdaε:

«-ɔ zɔa titee lεnɔgbv weee 'nuηwe,

ɔ -tɔ we lεnɔda 'kɔmɔv,

'in ɔ 'ka 'yliyɔgagie 'yɪ.»

¹³ Klisi ka ɔ 'dε mεylatɪnyɔ -zεɪ -amɪaa 'bɪgɔ, sanεε 'sa ɔ zɪtɪa -aɪn 'wɔ titee mε kwεε. Nu, we mɪ cɛɪda -Lagɔsebhe 'wɔε:

«Nyɔɔɔ nyɔɔ wa -ka bɪzɪ su 'wɪlɔ, mε mɪ ɔ -nɔ nya.»

¹⁴ Nu, sanεε 'sa we nɔa, 'in 'nyulanɔwna -wɛɪ -Lagɔ gbaa Ablaamv -yla, nyuma -wa 'nia Zuifu, wa 'ka we 'yɪ -Zezu Klisi 'gbv. 'In Zuzu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, -a 'ka we 'yɪ dɪlɔzuvεe 'gbv.

Tite -yɔ -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla

¹⁵ Na bħelia, dɔdɔ -gɔɔ gɔɔ yabhlo na yia da palia: we -ka nɔ, wɛlɔ nyɛmɛ 'kaa tɔ, ɔ -ka we tɔ sazɔnɔ sa, nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɔ mneni ɔ 'ka -bħa we lasalɔ, 'in ɔ 'na 'ka we -gɔ -lu yabhlogbɔɔ palɔ. ¹⁶ Cɔn, -li -we -Lagɔ 'kaa wla, ɔ ka we gba Ablaamɔ -yɔ ɔ 'yuoyu -yla. 'In -Lagɔɛbħɛ 'nɔ -gbæ: «Ablaamɔ -yɔ ɔ 'yuoyua,» 'in -mɔɔ 'ka 'wɔlɔ nɛɛ nyɛmɛ duuun gɔɔ wa gba, nɔ, -Lagɔɛbħɛ nɛɛ sæ:

«-In -yɔ -na 'yuoyu,» nyɛmɛ yabhlogbɔɔ we saa 'ŋnɔ, mɔ -wa Klisi. ¹⁷ -We in 'yibħaa in 'ka gba mɔ nɔ: -Lagɔ ka wɛlɔ tɔ Ablaamɔ -yla, 'in ɔ nɛɛ, -gɔ ɔ yia we 'yiligbea -kli. -Zɔɔ 'wɔlɔ 'sɔ -zɔ gɔ -bħlo 'ya kugbua (430) 'plia, 'bħie, Moizɔ tite yia yi. -Mɔɔ 'nɔ mneni -mɔɔ 'ka wɛlɔ -Lagɔ tia -bħalasalɔ, 'in -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, we 'nɔ mneni we 'ka we lasa. ¹⁸ 'In we -ka nɔ, 'bɔ -we -Lagɔ wlaa, titee sɔlɔ wa yɔ we, -zugba we 'nɔ -lu -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wlaa sɔlɔ 'bħɔ, 'in, -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, mɔ -yɔ ɔ -slolua ɔ 'nanɔ Ablaamɔ -yla.

-We ka 'gbɔ -Lagɔ yia tite palɔ

¹⁹ 'In lɛɛ -lu ka 'gbɔ -Lagɔ yɔ tite palɔ nyɛmɛ -ylaa? Palɔ ɔ palia we, 'in da nyɛmɛ -saa ɔ dɔmagbɔ 'nɔŋwɛ ɔ 'ka we -slolu. 'In we 'ka 'sa lɛnɔda -tɔ tɔklɔ, 'in Ablaamɔɔ 'yuoyu -ɔ ka 'gbɔ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka Ablaamɔ -lu 'nyɛ, 'in -mɔɔ yiyibħla 'ka nɔnɔ. -Lagɔ zɔa we tite 'anzɔnya ŋwɛɛ, 'in 'anzɔnya yia Moizɔ 'wɔbħu 'kɔlɔ nya, -Lagɔ -yɔ nyɛmɛ nyɔɔ. ²⁰ Nɔ, kɔlɔ mɔ, nyɛmɛ 'sɔ nyɔɔ ɔ mɔ. 'In, -Lagɔɔ 'dɛbħlogbɔɔ: ɔ 'nɔ kɔlɔ -ka.

²¹ -Mɔɔ gbaa nɔ, -li -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, tite mɔ we -yɔtɔ nya yɔ? -Innya! We -ka nɔ, -Lagɔ ka tite yabhlo palɔ, we mneni we 'ka nyɛmɛ 'yliyɔgagie 'nyɛ, -zugba nyɛmɛ mneni yaa ɔ 'ka nyɛmɛ tɔklɔ -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wɔ, titee 'nɔŋwɛzɔvɛɛ sɔlɔ. ²² We 'nɔ 'sa -mɔ, nɔ, -Lagɔɛbħɛ nɛɛ, dɔdɔgɔli weɛ

mɔ gɔɔnyuuu 'tite zɔ. 'In -lu -we -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, nyɛmɛ -wa ŋwɔnua -Zezuu gɔɔ -yɔ, -maa 'ka we 'yɔ, wa dɔlɔzɔvɛ -Zezu Klisi -gɔɔ 'gbɔ.

²³ Da -Zezu Klisi dɔlɔzɔvɛ bħla 'nɔ -slɔ nɔnɔ, -zugba -a mɔ -kaslɔcian nya tite kwɛɛ, we dɔlɔzɔvɛ -Lagɔ 'kaa -aɔn 'klɔslɔlu we wɔwɔvɛ nya. ²⁴ Sanɛɛ 'sa, tite -zɛa -amɔaa 'yliyɔzɔnyɔ tɔklɔ, 'bħie, Klisi yia yi, 'in -a 'ka nyɛmɛ tɔklɔ -zɛ -Lagɔ 'yliya 'wɔ, ɔ dɔlɔzɔvɛɛ 'gbɔ. ²⁵ -Slɛɛn, -Zezu Klisi dɔlɔzɔvɛ bħla ka nɔnɔ 'gbɔ, -a 'nɔ 'maslɛɛn ɔɔ 'yliyɔzɔnyɔ -mɔnɔ kwɛɛ -mɔ.

²⁶ Nɔ, a 'dɛ weɛ mɔ -Lagɔɔ 'yua nya -Zezu Klisi dɔlɔzɔvɛɛ 'gbɔ. ²⁷ Nɔ, amɔ weɛ -wa wa batizea Klisi 'wɔ, a ka Klisi 'wɔwɔlɔ -zɛ. ²⁸ We 'gbɔ, -Lagɔ 'yliya 'wɔ, 'wɔsɔsalida 'nɔ Zuifɔ -yɔ -wa 'nɔ Zuifɔ nyɔɔ -mɔ, we 'nɔ galɔ -yɔ nyɛmɛ -zɔnɔ nyɔɔ -mɔ, 'in we 'nɔ nɔkpasi -yɔ ŋwɔnɔ nyɔɔ -mɔ. Nɔ, a 'dɛ weɛ -bħlo -Zezu Klisi 'wɔ. ²⁹ A mɔ Klisi -nɔ nyaa 'gbɔ, a mɔ Ablaamɔɔ 'yuoyua nya. 'Bɔ -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, 'yia a yia we.

4

Nɔ, -a 'nɔ 'maslɛɛn galɔ, -Lagɔɔ 'yua -a -mɔ

¹ -We in 'yibħaa in 'ka gba mɔ nɔ: 'bɔlɔnyɔ -ka -slɔ 'yɔlɔkpilɛ nya -mɔ, 'wɔsɔsalida 'nɔ ɔ -yɔ gaylɔ nyɔɔ -mɔ, 'in -zugba mɔ -wa weɛ 'bɔ weɛ -kanyɔ. ² Nɔ, nyɛmɛ -wa zɔa ɔ, 'in -wa zɔa ɔ -li 'yliyo, ɔ mɔ wa kwɛɛ tɔklɔ, 'in bħla -we ɔ dide 'paa ŋwɛɛ, 'in we nɔnɔ. ³ Nɔ, 'sa -bħloo 'dɛ we mɔ -amɔaa -nɔ nya. Da -a mɔ zɔmɛ 'yɔlɔkpilɛ 'bħisa, -a mɔ dɔdɔgɔɔ 'titenyaa galɔ nya. ⁴ 'In, bħla -we -Lagɔ zɔa, da we nɔnɔ 'ɛɛ, ɔ yia ɔ 'Yu yoo 'pa. Nwɔnɔ gwala ɔ, 'in ɔ yia Zuifɔ titee zɔnyɛmɛ -zɛ. ⁵ 'In -wa mɔ tite zɔ, ɔ 'ka wa 'wɔzɔtɔ. Sanɛɛ 'sa ɔ 'kaa -aɔn -Lagɔɔ 'yua -zɛlɔ.

⁶ -Lagɔ 'ka we -slolu a mɔ ɔ 'yua nyaa 'gbɔ, ɔ yia ɔ 'Yuu Zuzu yoo 'pa -amɔaa dɔbħe 'wɔ, Zuzu -ɔ kpɔa 'wɔ:

«Aba* , 'oo Dide!» ⁷ We 'gbu, -in 'nɪ 'maslɛɛn gaylo, nɪ, -Lagɔɔ 'yu -in -mɪa. 'In -in mɪ ɔ 'yu nyaa 'gbu nɪ, -in mɪ 'ya 'bɪlɪnyɔ nya -Lagɔɔ 'nanu sɔlv.

Pɔlv lwa dli -Galasii -nyumaa 'gbu

⁸ Zlɪmɛ a -yɔ -Lagɔ 'nɪ wɛlɪ -ka, -zugba a mɪ bɔbɔlɪi galɪ nya, 'in -mɔvɔnya 'nɪ -Lagɔ -zɔnɔ nya -mɪ. ⁹ 'In -slɛɛn a -yi -Lagɔ, -we in 'kaa gba mɔ -wa nɪ, -Lagɔ -yi aɪn. Dɔdɔgɔvɔ 'tɪtɛnya, -we 'nɪa 'tɪtɛ 'wɔ -ka, 'in -we 'na 'kaa aɪn -lu yabhlogbɔɔ -yla lɛnɔ, sa a bhɪtɪ 'ya lɔ -mɔvɔ zɔa? Sa a 'yɪbha a 'ka 'ya -mɔvɔ galɪ -zɛa? ¹⁰ 'Yɪ klaa, 'cɔ klaa, bhla klaa, we -yɔ -zɔ tɔlvaa 'nɔɪwɛzɔvɔ -wa amɪaa -yɔkpagbɔ. ¹¹ Amɪaa 'gbu na nɔa nyano: lubho weee in nɔa amɪaa 'gbu, bhe we yia 'wɔtɔa yɪ?

¹² Na bhelia, amɪa na bhuhhoe, a -mɪ 'mɪ 'bhɪsa, -we ka gbu -wa, -amɪ ka na 'dɛ nɔ amɪa 'bhɪsa titee gbɛgbɛɪn. 'In a 'nɪ 'mɪ gbuɪyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnɔ, da in mɪa amɪaa -gbɛ. ¹³ 'In -we nɔa lɛ, 'in in yia zlɪmɛ amɪaa -gbɛ -tɔ, 'in in yia aɪn -yla -Lagɔgbu gba, a -yi we. Gu in kaa -yɔɔ gbu -wa. ¹⁴ Na guzɔ -nɔ mɪ laylagbu nya amɪaa -nɔ nya, 'in a 'nɪ 'mɪ 'wɔnyɛ, 'in a 'nɪ 'mɪ kwnɛɛ -sa. Nɪ, -Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo 'bhɪsa a kpaa 'mɪ, -Zezu Klɪsɪ 'dɛgbolu 'bhɪsa. ¹⁵ Da amɪaa zlɪmɛɛ 'mɔna -tɔlvɔ? -We in 'kaa gba amɪaa daa mɔ -wa nɪ, we -ka yaa 'yɪlɪ wa sa -mɔ, -zugba a -ka -mɔ amɪaa 'yɪlɪ -sa, a ka 'mɪ we yoo 'nyɛ! ¹⁶ 'Lee, gbɔzɔnɔgbu na gbaa da aɪn -yla, we 'gbu in yia amɪaa tɔnyɪmɛ -zɛ -slɛɛn yɪ?

¹⁷ Waa nyɪma -wa nɪnɪa aɪn -yɔla, wa 'nɪ amɪaa zɛkalɪ sazɔnɔ sa. Wa 'yɪbha wa 'ka aɪn 'mɪ 'bɪ -sa, 'in a 'ka wa 'bɪbholu we gbu -wa. ¹⁸ Cɪn, gbɔzɔnɔ -wa, nyɪmaa zɛkalɪɛ -ka aɪn ye sazɔnɔ sa, mɔ nanɪa 'yɪlɪ. We -zɛ dli -zɔnɔ nya. A nɔ we lɛ bhla weee nya, we 'na -zɛlɪ na 'yɪbadɪ -bhlogbɔɔ -nɪ. ¹⁹ Na 'yua, amɪaa 'gbu

in mɪ 'yaa da sɪada lɔ, nɛɛ ɪɲwɔnɔ -bho luzɪ, mɔ. 'In in mɪ 'sa sɪada tɪklɪ, 'in Klɪsɪ 'ka aɪn 'wɔladɪlɪ, 'in a 'ka Klɪsɪ 'wɔwɔlv -zɛ kpɛɛn kpɛɛn. ²⁰ Nɪ, in 'yɪbha in 'ka bhla -mɪnɪ nya aɪn kwesi -mɪ, in 'ka aɪn -yla gba sɔ -putu lɔ. -We in 'kaa lɛnɔ -slɛɛn, in 'nɪ we -yɪ. Amɪaa 'gbu dliɔvɛ mɪa da 'mɪ -yɔ.

**Agaa -yɔ *Salaa gbɔvɔ 'wɔpalɪgbɔ*

²¹ A gba -slɔ we 'mɪ -yla, amɪa -wa 'yɪbhaa a 'ka Moizɪ tɪtɛ 'nɔɪwɛ zɔ, -we wee tite -mɪnɪ 'sɛbhɛ gbaa, a'a 'nɔ wee? ²² Nɪ, we mɪ cɛlɪda we 'wɔɛ, Ablaamɔ 'yɪ nɔkpasuyua 'sɔ. 'Yabhlo ɔ -yɔ gaylɔɲwɔnɔ *Agaa gwalia, 'in -gɔdɔ ɔ -yɔ nyɪmɛzɔnɔɲwɔnɔ *Sala gwalia. ²³ Nɪ, 'yu ɔ -yɔ gaylɔɲwɔnɔ Agaa gwalia, nyɪmaa dɔmagbɔvɔ sɔlv wa gwalia -mɔɔ. 'In ɔ ɔ -yɔ nyɪmɛzɔnɔɲwɔnɔ gwalia, wɛlɪ -Lagɔ wlɛa, we sɔlv wa gwalia -mɔɔ. ²⁴ Wee gbɔvɔ 'wɔpalɪgbɔ -mɪnɪ 'jɪ -tɔ 'wɔ, waa 'ɲwɪ 'sɔ -manɪ 'wɔsuslɔluee gbu 'sɔ wa slɔlua. We tɪanɔ mɪa, *'wɔsuslɔlue -we -Lagɔ -yɔ Ablaamɔ -yɔ *Izlaɛɪnyɪma nɔa lɛ -gɔgɔ wa laa *Sinaii 'wlu, we yɪlɪ -wa Agaa, wee 'wɔsuslɔluee tite nɔa nyɪma galɪ 'wɔ. ²⁵ Nɪ, Agaa mɪa, mɔ -wa Sinaii -gɔgɔ Alabii -dɔdɔ -gɔ. Mɔ -wa dɔdɔ -mɪnɪ -gɔvɔ -Zeluzalɛmɔgbɛ, -we ka gbu -wa, we -yɔ we 'yua weee mɪ galɪ nya. ²⁶ Nɪ, yalɪ -Zeluzalɛmɔ mɪa, mɔ -wa -Zeluzalɛmɔ -we 'nɪa gaylo nya -mɪ, 'in mɔ -wa -amɪaa 'nyaa. ²⁷ Nɪ, we mɪ cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ:

«Gbɔlɔɲwɔnɔ, a lɪ 'mɔna!

Ama 'nɪa 'yugwalɛɛ kuu 'cɔnɔvɛ 'jɪ -yɪ,

a 'kpɪ 'wɔ 'mɔna nya!

Nɪ, 'wɔnyɛɲwɔnɔ yua yia 'wɔzumanɪa, wa 'ka 'wɔyɪbhanɲwɔnɔ 'yua 'wɔzɪ.»

²⁸ 'In amɪa, na bhelia, wɛlɪ -Lagɔ wlɛa amɪa mɪa we -gɔvɔ 'yua nya,

* 4:6 Zuɪfɔwɛlɪ -wa. We jɪ -wa: «Baba».

*Izakı 'bhisa. ²⁹ Zlıme, 'yu wa gwalia nyumaa dumagbuvu solv, mo palia -v wa gwalia -Lagoo Zuzuu solv 'klyie 'wu. 'In 'sa -bhloo 'de we mia desleen nuda. ³⁰ 'In -Lagosebhe nee lea? We nee:

«-In vu gaylonwv -yo v 'yu.

Nu, gaylonwv 'yu -yo nyimezononwv
'yu

'ni mneni wa 'ka wa didee 'bi
dlili.»

³¹ We 'gbv, na bhelia, -amıa 'ni gaylonwv yua, nyimezononwv yua -a -mıa.

5

-Zezu Klisi ka -ain gaylo -flii -sa

¹ Klisi ka -ain gaylo -flii -sa, 'in -a 'ka -amıaa 'de -yla -mı sazov sa. A -tv -muv solv gege, 'in a zv amıaa 'de 'yliyo, a yi 'ya galı -ze lv.

² A yla, -amı Polv nee ain -ylaε: wa -ka ain *knı 'wupa, a 'ka -mı tiklu -Lagv 'yu nı, -zugba Klisi 'ni -lu yabhlogbv nya -mı amıaa -nv nya. ³ In nee 'ya ain -yla -tapae, nyovv nyovv -ka knı pla, v zv tite weee 'nonwe -gla nya. ⁴ Amıa -wa 'yibhaa -Lagv yibheli ain nyıma tiklu nya titee solv, a -yo Klisi ka 'wvdo. 'In -Lagv 'nanı ka ain 'wvov. ⁵ Nu, we -ka -amıa, -Lagv -a dia dlı 'wu, mo yia -ain yibhelia nyıma tiklu nya v 'de 'yu, 'in 'mv -a mıa wvda, -Lagv Zuzuu 'tite -we nva -amıaa dlıovve 'wv lubho, we nya. ⁶ Nu, -Zezu Klisi 'wv, -in 'ka knı 'wv -mıov, -in 'ni knı 'wv -mıov, -muv 'ni gbv yabhlogbv. Nu, -we nanaı 'yli, mv -wa dlıovve -we nva gbv le nyımee zekalie nya.

A 'na 'bhitili gaylo 'wv lv -ni

⁷ A ka -gwagwie gwedi 'nanuv, nyovv yomanı amıaa bhv 'wv, nu, a 'na zolv gbuzov 'nonwe -nıa? ⁸ -We wa gbaa ain -yla, 'in wa yia ain lu, -Lagv v laa ain, we 'nıa v -gbε 'bhv. ⁹ Lee, wa'a gba da «*Gov -sele wa palia 'flooov 'pue weee -yo, mv ylııa wee»? ¹⁰ -Amı mıa, Nyımaa -Kanyv 'wv, na dlı mı ain -gv nu, amıa 'na 'ka 'wlukuv lapopalıe -putu 'yi. 'In

nyume -v -ka amıaa 'wlu -nyumv, -Lagv yia v -kaslv 'wupa.

¹¹ We -ka -amı, na bhelia, we -ka knıplagbv in mı yaa gbada gbuzov sa, lee ka 'gbv wa pa 'mı 'klyie 'wva? We -ka yaa 'sa -mı, -zugba, Klisi su -gv tılgbv in mıa gbada, we 'na 'ka nyıme yabhlogbv 'cedlv -la. ¹² Nu, -wa nva amıaa dlı zv bidi -bidi bidi, wa lılv 'ya wa 'de!

¹³ Na bhelia, amıaa 'de -yla -tvvvee 'gbv -Lagv yia ain la. A 'na 'yılgbeli we -gv, 'in a 'ka amıaa yıceε lenvgbv lenv -nı. Nu, a nonnv lubho -yla zekalıdı nya. ¹⁴ Nu, wılv gv -bhlo nı nokple tite weee 'bhaa 'wlu:

«-In -kalı -na -libheyıı ze -na 'de
'bhısa.»

¹⁵ Nu, -fliınıa 'bhısa, a -ka mumnuda -mı, a -ka lenonvuda -mı, a zv amıaa 'de 'yliyo, a yi amıaa 'dee klu lasa.

Zuzu 'Pupa -galı ain 'yu

¹⁶ In nee ain -ylaε: a nv -Lagv Zuzuu solv, a yi 'masleen amıaa yıceε dlıwvnyıgbv lenv. ¹⁷ Nu, -amıaa yıceε dlıwvnyıgbv -yo -Lagv Zuzu 'nı wılv -bhlo -ka, 'in -Lagv Zuzu -yo -amıaa yıceε dlıwvnyıgbv 'nı wılv -bhlo -ka. Nu, -yo we mımıa, 'in -we a 'yibhaa a 'ka lenv, a yi we lenve kweyomneni. ¹⁸ We -ka nu, -Lagv Zuzu -galı ain 'yu, -zugba a 'nı 'masleen tite zv -mı, 'in we 'nı 'masleen ain nwezi.

¹⁹ 'In -a -yi -amıaa 'dee yıceε lenvgbv, -we -wa: mvtıı klaa, pıııplagbv klaa, we -yo gbonyuu weee lenve, ²⁰ yoyolagv weee bubve, -dlabhiıa lenve, nyıma 'wvnyınyıne, -zlesasıe, zenyınvve, 'cepapıe, -yomımıne, zva 'wvıdıde, gwepapıe -pue nweε, ²¹ nyıme -putuu -luu dlı 'wvnyınyıe, nv nyımee 'bhabhıe, nyvbalıııe, 'in we -yo we 'wvwlv -gbv tvlvaa lenve. In ka we gbv ain -yla gba tıa, 'in 'mv na gbaa -sleen da ain -yla: nyıma -wa nv 'saa, -maa 'na 'ka *-Lagv nyımaa 'wlulapııe 'wv 'bı 'yi.

22 Nu, zuzonugbu bhua -Lagoo Zuzuu -gbe, mu nu: zekalidli, 'monadli, 'wututue -dlɔɔ, dltie, gbu -zonu lenve, dli -zonu -kakie -yo weli -gututue, 23 dli -dlɔɔ -kakie, we -yo 'dɛɛ dli lakpakpie 'sɔ. Tite'e -solu -muu weee -yo 'wu. 24 -Wa mia [-Zezu] Klisi -nu nya, wa yiceɛ -yokpagbu -yo we dliwɔnynigbu, wa ka we lakulu *su -gu. 25 -Lagoo Zuzu ka -ain 'yiliyogagie 'nyee 'gbu, -a nɔ 'ya ɔ Zuzuu solu. 26 -A 'na 'ylimani -amiaa 'dɛ -ni, -a 'na lilali 'cedlo -ni, -a 'na nonnu zenyi -gbe -ni.

6

A sisali 'wu amiaa -yogbuu 'gba nya

1 Na bhelia, we -ka nu, nyime yabhlo ka gbonyuu lɔhlili, amia -wa nɔa -Lagoo Zuzuu solu, a 'slamanu ɔ 'wu -Lagoo 'yloogbu. 'In a nu we lɛ dli -dlɔɔ nya. A zu amiaa 'dɛ 'yiliy, amia yi 'ya laylagbu lɔhlili. 2 A sisali 'wu amiaa -yogbuu 'gba nya. A -ka 'sa nu, -zugba Klisi tite a bhelia 'yli. 3 We -ka nu, nyime yabhlo papali 'wlukɔn la nu, ɔ mi nyime 'kadu nya, 'in -zugba ɔ 'ni -lu yabhlogbɔɔ nya -mi ni, ɔ 'degbolu ɔ nua -dawli 'wu. 4 Nu, nyime ɔ -ka -mi, ɔ bhlɔ ɔ 'dɛɛ lenugbu 'yiliy la, 'in -we ɔ nua lɛ, we -ka 'ylinani ni, ɔ -ka ɔ 'dɛ 'ylimania yi we 'wu, we -zɛ ɔ 'debhlogbɔɔ -yla, ɔ 'na pali ɔ 'dɛ nyime -putu 'wu -ni. 5 'In nyime ɔ -ka -mi, mɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'gba 'wɔbhu.

6 Nyime ɔ wa lolua -Lagoweli, ɔ zuzonunya mia, ɔ 'nye we tɔba nyime ɔ lolua we ɔ.

7 A 'na nonnu amiaa 'dɛ -dawli 'wu -ni: nyime'e pali -Lagɔ gla. -We ka gbu -wa, -we nyime glɔa, we 'ya ɔ yia 'kwaa. 8 -We nania nyime'e yice dɔɔ, ɔ -ka we glɔ, tɔtɔie 'nia bhloluda -ka, 'mu ɔ yia 'kwaa. 'In, we -ka nu, -we nania -Lagoo Zuzu dɔɔ, 'mu ɔ glɔ, 'yiliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'mu ɔ yia 'kwaa. 9 -A

'na siali gbuzonuu lenve 'wu -ni. We -ka nu, 'kua 'ni -ain 'yililawla, bhla -zonu yia yia, 'in -lu -a glɔa, -a 'ka we 'ya 'kwa. 10 We -ka 'sa -mi, da -a kaa bhla, -a nu nyuma weee -yla gbuzonu lɛ. -Amiaa bhelia -wa zua -Zezu Klisi dli -gu, ma -yla -a 'kaa we lenu tia.

'Dizweli 'wɔbhlolunu -yo fusaweli

11 A yla 'sebhɛɛ 'ya 'kadɔ -mini, na 'dɛɛ sɔ nya in cɛlia da we ain 'wu.

12 Nyuma -wa 'yibhaa a pla kni -gla nya, -wa 'yibhaa wa 'yi wa -yo gbu weee lenuda, ma -wa. Nu, wa 'yibha tɛin wa 'na 'pali wa 'kɔyie 'wu, Klisi suu 'gbu -ni. 13 Nu, waa nyuma -wa dia kni la, wa 'degbolu'u zu tite 'nɔɔwe. 'In wa 'yibha a pla kni, wa 'ka wa 'dɛ 'ylinani nu, wa ka ain 'bɔ ku -yɔɔ. 14 We -ka -amɔ, -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi sugotɔie -bhlogbɔɔ 'gbu na ylimania na 'dɛ. Nu, wee suu 'gbu dɔɔɔɔli yia tɔ na gbɛgbɛin. 'In -amɔ yia tɔ dɔɔɔɔli gbɛgbɛin. 15 Nyime 'ka kni 'wu -mɔɔ, nyime 'ni kni 'wu -mɔɔ, -muu 'ni gbu. Nu, -we nania 'yli, mu -wa, nyime -zɛ nyime lolu. 16 -Wa weee nɔa na gbɔloluweli -mini -gu, -Lagoo 'wututue -dlɔɔ -yo ɔ nyazɔdli -mi wa -gu, 'in we -mi 'ya -Lagoo Izlaɛlinyima weee* -nu nya.

17 Bhla -we yia yia, nyime yabhlogbɔɔ 'na siali 'masɛɛn 'mi -ni. -We ka gbu -wa, 'kpakɔnnya mia da na ku -yo, mu lolua nu, -Zezuu -nu in -mia.

18 Na bhelia, -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi nɔwa ain 'nyu la. -Amen!

* 6:16 We ji -wa: -Lagonyima tiklu.

'Sɛbhɛ Pɔlv 'paa Efɛzɪ -nyuma yoo

-Lagɔnyuma mia Efɛzɪgbe nɔkplɛ, 'ma *Pɔlv 'paa 'sɛbhɛ nɪ yoo. ɔ mi -kaslv 'wv *Wlɔmv, 'bhie ɔ yia wee 'sɛbhɛ nɪ ɛɛlɪ. ɔ nɛɛ we 'wv nɪ, -Lagɔnyuma weee -bhlo, we 'dɛɛ 'gbv wa kɪkalɪ zɛ.

Fɔsawɛli

¹ Amia -Lagɔnyuma mia Efɛzɪgbe nɔkplɛ, -wa zva -Zezu *Klɪsɪ dlɪ -gv, -amɪ Pɔlv -zɛa -Lagɔv dɔmagbv nya -Zezu Klɪsɪ *tɪetɪɛnyɔ, -amɪ ɛɛla da aɪn 'wv.

² Nɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ ŋwɪna aɪn 'nyu la, 'in wa 'nyɛ aɪn 'wɔtɔtɔvɛ -dlɔv.

-Lagɔ ka -aɪn zvɔzvɔv 'nyɛ -Zezu Klɪsɪ 'wv

³ -A -mnɪnɪ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ Dide -Lagɔv 'ŋnɪ! ɔ ka -aɪn 'nyulanŋwɪna Zuzu 'Pɔpaa 'nyulanŋwɪe weee nya, -mɔ yalɪ 'pɪpɪ Klɪsɪ 'wv. ⁴ Nɪ, dɔdɔv lalalɛ 'yu -Lagɔ ka -bha -aɪn -sa, -a 'ka ɔ -nv -zɛ Klɪsɪ 'wv. 'In -a 'ka -mɔwɪlɔda -tv, -zugba gbɔnyuu yabhlogbɔv 'nɪ -aɪn kwɛyɪ -mɪ ɔ 'yliya 'wv.

-Lagɔ -kalɪ -amɪaa zɛɛ 'gbv, ⁵ ɔ yia 'ɛɪn gba nɪ, ɔ 'ka ɔ 'yua -aɪn 'wɔnv -Zezu Klɪsɪ 'wv. Nɪ, ɔ zvɔzvɔv 'wv, -we ɔ 'yɪbhaa, mɔ mia dɛ. ⁶ We 'gbv -a -mnɪnɪ -Lagɔv 'ŋnɪ bhabha, ɔ 'nanɪ 'kadɔv 'gbv. Dɪ weee nya ɔ nyɛa -aɪn we, ɔ dɔma yuu 'ŋnɪ nya. ⁷ Nɪ, -Zezuu 'pɔv zɪtɪa -aɪn 'wv, 'in -Lagɔ yia -amɪaa -yɔgbv 'wɔtɪ. Sanɛɛ 'sa -Lagɔ -slɔlua ɔ 'nanɪ 'ylɪlo, ⁸ wee 'nanɪ -we ɔ nɔa -aɪn 'wv bhabha, mɔ -wa nɪ, ɔ ka -aɪn gbɔyɪlo -yɔ 'ylɪmnee weee 'nyɛ. ⁹ ɔ dɪ da -gbv mia zɪzɛda, ɔ ka we -aɪn 'klɔslɔlu. 'In ɔ ka 'ɛɪn gba nɪ, ɔ 'yɪbha ɔ 'ka we gbali Klɪsɪ 'wv. ¹⁰ Wee gbv -Lagɔv gbaa, ɔ 'ka we lɛnv gbali, bhlanya -mnɪnɪ bhlalɪda, mɔ -wa nɪ, ɔ 'ka yalɪ -lu weee -yɔ dɔdɔv -gv -lu weee

'wɪlɔgbwɪlɪ. 'In Klɪsɪ 'dɛbhlogbɔv 'ka we 'wɪlɔpɪlɪnyɔ -zɛ.

¹¹ -A -yɔ Klɪsɪ 'wɔsuslɔluee 'gbv, 'pɔpɔv ka gbv -Lagɔv gbaa, -a ka -amɪaa -nv 'yɪ. Nɪ, -Lagɔ -ka 'ɛɪn -bha -aɪn -sa, gbv ɔ 'kaa lɛnv, we sɔlv. ɛɪn, gbv -we ɔ gbaa 'in -we ɔ 'yɪbhaa, ɔ ka -lu weee lɛnv, we sɔlv. ¹² Nɪ, -amɪa dɪa Klɪsɪ dlɪ 'wv tɪa, -a 'ylɪmanɪ -Lagɔv 'ŋnɪ! We 'gbv -Lagɔv yia -bha -aɪn -sa.

¹³ Amɪa 'ya, gbɔzvɔnv -wɛlɪ -we amɪa pɔlvɪa yukwɪlɪ, -Lagɔgbv -we 'nyɛa aɪn 'pɔpɔv, we 'gbv a ka Klɪsɪ dlɪ -gv zv. 'In -Lagɔv yia amɪaa yɪbhelɪda zv, Zuzu 'Pɔpɔv ka gbv ɔ gbaa nya, 'in ɔ yia we aɪn 'nyɛ. ¹⁴ Zvɔzvɔnyɪa -Lagɔv dɪa la ɔ nyɪmaa -nv nya, Zuzu 'Pɔpɔv -wa we tɪanɪv, 'in mɔ tɛmanɪa -amɪaa dlɪ la nɪ, -amɪaa 'wɔzɪtɪ -ka gba, 'in -a yia wee -lɪ -mnɪ. Nɪ, -a -mnɪnɪ -Lagɔv 'ŋnɪ 'kadɔv we 'gbv!

Pɔlv bhubhɔea -Lagɔ Efɛzu -Lagɔnyɪmaa 'gbv

¹⁵ We 'dɛ weee 'gbv, sa a zva Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu dlɪ -gv, 'in a -kala -Lagɔnyuma weee zɛ, -amɪ ka 'ya -mɔv 'nv 'gbv, ¹⁶ na paa -Lagɔv fuo 'kɔmɔv, amɪaa 'ŋnɪ nya. 'In in -ka -Lagɔv bhubhɔeda -mɪ, 'in na paa aɪn dlɪ -gv. ¹⁷ 'In -we na yɪbhalɪa -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klɪsɪ 'ŋnɪmnɪ -Dide -Lagɔv mɔ nɪ: nɪ, ɔ 'nyɛ aɪn gbɔyɪlo -Zuzu, we 'ka -Lagɔv aɪn 'klɔslɔlu, 'in a 'ka ɔ yɪbhɛlɪ sazɔnv sa. ¹⁸ ɔ -kalɪ amɪaa dlɪ 'wv ɔ zɪ 'ka -mɔ slo. 'In -we a dɪa dlɪ 'wv, -we ka 'gbv ɔ yia aɪn la, a 'ka we 'wɔlanɪ. 'In zvɔzvɔnyɪa ɔ nyɛa ɔ -mɔwɪlɔnyɪa, a 'ka we 'ylɪlo 'kadɔv yɪbhɛlɪ. ¹⁹ -Lagɔv na bhubhɔea, 'in -amɪa zva Klɪsɪ dlɪ -gv, -gbɔv -yɔtɪtɪ 'kadɔv -Lagɔv dɪa la -amɪa -Lagɔnyɪmaa -nv nya, a 'ka we yɪbhɛlɪ. 'In wee 'tɪtɛ ɔv -Lagɔv -slɔlua 'kva 'tɪtɛ weee nya, ²⁰ da ɔ 'bhua Klɪsɪ 'wv tɪtɪlɛ lɔ, 'in ɔ yia ɔ ladɪ ɔ lɪlɪsɔlv -mɔ yalɪ 'pɪpɪ. ²¹ Nɪ, yalɪ 'tɪtɛ weee -gv, se weee -gv, ŋwɛzɪlo weee -gv, nyɪmaa 'wɪlɔpɪlɪ weee -gv,

we -yo 'hmo 'hni wa 'kaa la da, dudu -mini -yo dudu 'ka 'yaa yi -gu, Klisi pilia we 'de weee 'wlu la. ²² -Lago ka -lu weee Klisi bhu zo lapali. 'In o yia o 'yigbeli *Leglizi 'yugalinyo 'kadu nya. Leglizi -kpabbhiee 'wlu Klisi -mia, ²³ *Leglizi -wa Klisi ku -kpabbhie. 'Mu o yea keke, 'in, -Lago lala -li weee o Klisi ye 'yaa.

2

-A ka tlitlie lo 'wusa, 'in -a yia 'yliyogagie 'yi

¹ Zlume a ka 'yliyoga -tlitlie tli, amiaa gbu -mnomnoe -yo amiaa gbonyiii 'gbu. ² Wee dudu -mini -guu lenugbu 'nyii a nua le zlume. 'Tite 'nyii -kanyo mia yali -yo dudu 'so nyidi, 'mo a zua 'nunjwe. Nyuma -wa'a zua -Lago 'nunjwe, wee zuzu mi 'yaa -sleen da wa 'wu lubhonoda. ³ -Amia weee mi 'ya zlume nyuma -manu 'bhisa. -Amiaa yicee dliwonyigbu 'cinnya -a nua le. 'In -a nua -amiaa yice -yo -amiaa 'wlukoon lapopale 'nyiii domagbu le. 'Sa -bhloo 'de -amia miaa 'gbu, -a yi 'yaa -Lago 'ce zo 'plilia nyuma talva 'bhisa.

⁴ 'In, -Lago nyazidl 'yli, 'in o -kali -amiaa ze bhabha. ⁵ We 'dee 'gbu, da -a tlia 'yliyoga tlitlie gbonyaa mnomnoe lo, 'in -Lago yia -ain 'yliyogagie 'nye Klisi nya. Cun, -Lago 'nanu 'gbu a yia 'pu. ⁶ -A mi -Zezu Klisi 'wuu 'gbu, -Lago yia -a -yo o 'so 'wobhu tlitlie lo. 'In o yia o -yo -ain 'so -mo yali 'pipi ladi. ⁷ Zozonu -we -Lago nua -ain -yla le -Zezu Klisi 'wu, -we ka 'gbu o yi 'saa nu, mu -wa nu: o 'nanu 'kadu ka 'hnumnie 'nia bhololuda -ka, o 'yibha o 'ka we 'yli -slolu -zu weee yia yiaa -nu nya. ⁸ Nu, -Lago 'nanu 'gbu a yia 'pu, amiaa dliuzove -yo. Wee 'pupue'e 'bhu amiaa -gbe, -Lago wlawlalu -wa. ⁹ Wee 'pupue'e 'bhu amiaa 'dee lenugbu -gbe. We 'gbu, nyume yabhlogbo 'na 'ylimani o 'de -ni. ¹⁰ Nu, -Lago nua -ain le,

'in mo -laa -ain la -Zezu Klisi 'wu, gbuzonu -gbonyaa lenvee 'gbu. 'In wee gbuzonu -gbunya mia, -Lago ka we lamnazi pepe, -a 'ka we lenuu 'gbu.

-A mi nyuma -bhlo nya Klisi 'wu

¹¹ Nu, amiaa -mini -kwikwi cin mia, a ligbe we! A 'ni *Zuifu tain nya -mi. 'In Zuifu laa ain «nyuma -wa 'ni kni 'wu -mi». 'In wa laa wa 'de «kni 'wu -nyuma», nyume sɔ ka wa kni 'wu 'paa 'gbu. ¹² We bhla a 'ni Klisi -yi, a mi 'lakpanya nya, 'in -Lago nyuma o -saa -bha, a 'ni wa glaa -mi. Welinya -we -Lago -yo o nyuma bhla, -lu o 'kaa wa 'nye -gu, amiaa -nu 'ni we lo -mi. A 'ni dli 'wodi -lu -ka, 'in a 'ni -Lago -yi dudugu. ¹³ 'In -sleen, -Zezu Klisi 'wu -mimiee 'gbu, amia -tlulva zlume -Lago -yo la, -Zezuu 'pion ka ain o -yo bel.

¹⁴ Nu, Klisi de -wa -amiaa 'wototue -dlɔɔ. Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu, 'ma o -zela nyume -bhlo. O wlaa o ku tlitlie -yla, 'suo -we sisalia wa -yo, 'in we nua wa tonyima 'wu, o yia we -wlo, ¹⁵ 'in o yia Zuifu tite -yo we -gba -yo we lenu sɔ lamumni. 'In o yia wa 'de 'so nyume lolu -bhlo -zelo 'de 'wu. Sanee 'sa o zua 'wototue -dlɔɔ wa nyidi. ¹⁶ Klisi *su -gu tlitlie nya o -zela waa nyumaa -zakpa 'so nyume -bhlogbo, 'in o yia wa -yo -Lago 'wosuslolu, o yia 'wonyinyenie lasa. ¹⁷ Amia -wa 'nia Zuifu, -wa -tlulva zlume -Lago -yo la, 'in -wa -wa -Zuifu, -wa cipaa -Lago -yo, sanee 'sa Klisi yia, 'in o yia ain -yla 'wototue -dlɔɔ weli -zonu gba. ¹⁸ Nu, o Klisi 'gbu, -a 'de weee, Zuifu -yo -wa 'nia Zuifu, -a mneni -a 'ka Dide -Lago 'yu 'yigbe, -Lago Zuzu -bhlogbo nya.

¹⁹ We 'gbu, amia 'nia Zuifu, a 'ni -sleen 'lakpanya, a 'ni 'pliplunya, nu, -Lago -mawlonumaa bhelia a -mia -sleen, 'in a mia -Lago zwayli -nyuma nya. ²⁰ -Budu -we ka gwe mia -Zezuu tietienya -yo *-Lagobbu

-falpanya nya, 'mu a -mia. 'In -Zezu Klisi 'de mia we gwigwi 'yli -tukpa -zovu nya. ²¹ Wee -budu wa mia 'subhada, mo temania we da weee la, mo nua we le, 'in we -klu tumania, 'in we zea -mawlu -budu 'kadu, Jejita'e 'wu. ²² A -yo Klisi 'wusulolue 'wu, amia mi 'ya -budu wa subhaa lu. Wee -budu -we zo -Lago dila la o Zuzu nya, 'in a -yo amiaa bhelia -tola weee 'ka we -ze.

3

Lubho -we Polu 'kaa nu -wa 'nia Zuifu nyidi

¹ We 'gbu, -ami *Polu -wa -Zezu Klisi -kaslonyme amia -wa 'nia Zuifu 'gbu, -ami na bhuhoea da -Lago.

² -Lago 'nani nya, lubho o gbaa in nu amiaa 'gbu, a ka we 'di nu gbuzovu sa. ³ -Lago ka na 'yli -blo 'ylikake 'wu, o gbu mia zizada, o 'ka 'mi we 'kluslolu. (In ka 'cin weli ya 'sole celi we 'gbu. ⁴ 'In a -ka we zelida -mi, a 'ka we 'jiyibheli nu, Klisi gbu mia zizada -de 'wu na nu we laa, -de 'in nu we 'wola!) ⁵ -Lago 'ni zlime zizegbu -mini -amiaa dukpas 'kluslolu. Nu, o ka -sleen we -Zezuu tietienyaa -mawlu -yo -Lagobbu -falpanya 'kluslolu o Zuzu nya. ⁶ Wee zizegbu ni: -Lagobbu 'gbu, -wa 'nia Zuifu, wa -yo Zuifu 'so ka ku -bhlo -ze. 'In -lu -Lago zua la, 'yia wa -yo Zuifu yia we dabudu. 'In -lu -we -Lago gbaa o 'ka wa 'nye -Zezu Klisi 'wu, 'yia wamia yi 'yaa we.

⁷ -Lago ka 'mi o 'nani 'wovu, 'in o yi 'saa 'mi -Lagobbu lubhononyo 'wovu o 'tite nya. ⁸ Nu, -ami -wa -Lagonyuma weee 'kienyile. 'In -Lago yia 'mi 'nani ni 'wovu, nu, in gba Klisi 'nnumnie -we -taa 'wovu gbu, -wa 'nia Zuifu -yla. ⁹ Sa -Lago nua o zizegbu le, -ami yia we nyuma weee 'kluslolu vaa. -Lago -laa -lu weee la, 'in o yia gbu -mini zizada ti o 'de 'wu pepe -zo duun nya. ¹⁰ 'In -sleen, *Leglizi gbegbein, se -yo 'tite -cian

mia yali, -maa 'kaa -Lago gbuyilo yibheli. Wee gbuyilo mia, so weee lu -Lago slolua we. ¹¹ Nu, gbu -Lago gbaa o 'ka lenu, -we ka gbagbie o -ka bhaa bhli, we 'de weee lenu ka gba -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi 'wu. ¹² -A mi Klisi 'wu, 'in -a zua o dli -guu 'gbu, -a mneni -a 'ka -Lago -yolanyini -amiaa 'de nya, o dliwodidie weee nya. ¹³ We 'gbu, in nee ain -ylae: siasie -we lu in mia da 'plilida amiaa 'gbu, we 'na wlaai ain 'kwayila -ni: amiaa 'nini -yomnini -gbu -wa.

-Zezuu nyumaa zekalidli gbu

¹⁴ We 'de weee 'gbu, na sibhlia 'kukolu Dide -Lago 'yu. ¹⁵ Mo zua yali -yo dudu -guu zua weee 'nini. ¹⁶ -We na zalia o, mu -wa nu, o 'temani amiaa dli la, o 'nnumnie 'kaduu solu, o Zezuu 'tite nya. ¹⁷ 'In amiaa dli zovu gbegbein, Klisi -dili amiaa dibhe 'wu la. 'In -Lago na bhuhoea 'yaa nu, a fa somi gege nyumaa zekalidli 'wu. ¹⁸ 'In, sa Klisi nyumaa zekalidli 'yilagwola, we -tlulua la, we 'paa 'wu, 'in we -taa 'wu, 'in a -yo -Lagonyuma weee 'ka we 'wolanunne kweyomnini. ¹⁹ 'In, Klisi nyumaa zekalie -we -zia -lu weee wa -yia 'wu, a 'ka we yibheli 'ya. Nu, -Lago yeli ain o lenu -lu weee -nya, 'in a 'ka o 'wovu -ze -kpo.

²⁰ -Lago 'nini yilmani! O 'tite nua -ain 'wu lubho. 'In da -a -ka o -lu -zlali, o mneni o 'ka we lenu, 'in o -luu lenu se -zi -amiaa -zlazla -li weee -yo -amiaa 'wlukuvu lapupali -gbu weee 'wu. ²¹ O 'nini 'yilmani *Leglizi 'wu, 'in we 'yilmani -Zezu Klisi 'wu, bhla weee -yo -zu weee nya! *-Ameni!

4

A -ka dli -bhlo Klisi 'wu

¹ Nu, -ami mia -kaslo 'wu Nyumaa -Kanyo lubhononuee 'gbu, -ami bhuhoea da ain. -Lago ka ain la, amiaa nonobhu -ka we 'klu. ² A ti amiaa 'de 'wu 'kienyi, a -ka dli -dlu -yo dliite 'kamvu. A bibeli -yo zekalidli nya. ³ Nu, a gu

la, 'wɔsuslɔlue -Lagɔɔ Zuzu 'nyɛa ain, 'wɔtɔtue -dlɔɔ nya, a 'ka we lakpa. Mɔ kpɔkpalia ain la. ⁴ Ku -bhlogbɔɔ a -mia, 'in -Lagɔɔ Zuzu -bhlogbɔɔ. 'Sa -bhlokpade dliwɔdɔ -lu -we ka 'gbɔ -Lagɔ yia ain la, -mɔ mɔ 'yaa -bhlogbɔɔ. ⁵ Nyɛmaa -Kanyɔ -bhlogbɔɔ, dliɔɔɔɔɔɔ -bhlogbɔɔ, -amɛaa batizɛɛ batizɛɛ Klisi 'wɔ -bhlogbɔɔ. ⁶ -Lagɔ -bhlogbɔɔ, mɔ -wa nyuma weee Dide, mɔ pɔlia nyuma weee 'wlu la, mɔ nɔa nyuma weee 'wɔ lubho, 'in ɔ dɔlia wa 'dɛ weee 'wɔ la.

⁷ Nu, -Lagɔ ka -a 'dɛ weee 'nanɔ 'wɔnɔ -bhlo -bhlo, 'in ɔ -ka -mɔ, sa Klisi yibhɔlɔɔ ɔ -nɔ, 'sa ɔ yia we. ⁸ We mɔ cɛlɔda *-Lagɔɛbhe 'wɔɛ:

«Da ɔ -gblaa yali,

ɔ -yɔ -kaslɔnyuma ka -gbla.

'In ɔ yia nyuma -li 'nyɛ.»

⁹ «ɔ ka -gbla» sa -mɔɔ 'ji mia? Klisi 'kaa yali -gbla, ɔ ka dɔdɔ zɔ lasibhli tia. ¹⁰ ɔ kwlia, mɔ -bhloɔ 'dɛ -gbla 'yaa yali 'pɔpɔ, 'in ɔ 'ka dɔdɔ weee -gɔ ye. ¹¹ -Li Klisi 'nyɛa nyuma mɔ nɔ: mɔ -zɛlia nyuma tɔlɔa tietienya, tɔlɔa -Lagɔgbɔɔ -falɔpanya, tɔlɔa -Lagɔɔ gbɔgbanya, tɔlɔa *leglizinyaa 'yugalunya -yɔ -slolunya. ¹² Sanɛɛ 'sa ɔ mnazɛa -Lagɔnyuma -yɔ, ɔ lubhonɔnɔwee 'gbɔ, 'in Klisi ku 'ka -gɔwɔlaylimanɔ dliɔɔɔɔɔɔ 'wɔ. ¹³ Sanɛɛ 'sa -a 'dɛ weee 'kaa 'wɔsuslɔlu -bhlo, -a 'ka dli -bhlogbɔɔ zɔ, 'in -a 'ka -Lagɔɔ 'Yu yibheli sazɔnɔ sa. -A 'ka 'yiligweladolɔ, 'in sa Klisi mia gbada -lu weee 'wɔ, -a -yɔ ɔ 'ka 'sa 'wɔmneni tɛɪn.

¹⁴ -Mɔɔ 'dɛɛ 'gbɔ, -a 'nɔ -slɛɛn 'nyɛnyɛyua, -wa -yɔ 'glɔ -yulɛ 'wɔwɔlɔ, 'in yoyogbɔɔ -slolunyaa gbɔslɔlɔɔɔ 'wɔlɔ 'nyugbɔgbɔ -yɔ -pɔpɛ, 'in we 'ka -ain kwa sɔ weee lɔ. 'Bhie, waa nyuma -wa kwaa wa -lima -putu gbɔnyuu lɔ -dawli nya, 'in wa 'ka -ain daalasali. ¹⁵ Nu, -a -mɔ Klisi 'bhisa. -A -ka gbɔzɔnɔ gbada -mɔ zɛkalie nya, 'in -a yilimania gbɔ weee 'wɔ, Klisi ɔ

-wa -amɛaa 'yugalɔnyɔ, ɔ gbɛgbɛɪn. ¹⁶ Cɔn, Klisi mɔ ku -kpabhiee 'wlu nya. ɔ 'gbɔ 'lali weee kɔkɔlia la gege, 'in we mia -bhlo. 'Lalii 'wɔgbelida -bhlo -bhlo mia, mɔ suslɔlua ku 'wɔ, 'in 'lali weee -ka we lubhonɔda -mɔ, ku -kpabhie yilimania, 'in we dolua 'wɔla zɛkalie nya.

-Mɔmɔsɔ lolu Klisi 'wɔ

¹⁷ Nu, gbɔ na gbaa ain -yla, 'in na kpalia nwe Nyɛmaa -Kanyɔɔ 'nɔ nyuma, mɔ nɔ: nyuma -wa 'nia -Lagɔ 'wɔ -mɔ, 'in wa 'wlukɔn lapɔpali gbɔɔ bhlia 'yoo -zɔnɔ, a 'na nɔnɔ wa 'bhisa -nɔ. ¹⁸ 'In wa 'ylimnee mɔ nikpise 'wɔ. 'Yliyɔgagie -we -Lagɔ wlaa, wa 'nɔ we -ka. -We ka gbɔ -wa, wa 'nɔ gbɔ -yi, 'in wa dli -gɔ 'tɛa la. ¹⁹ Wa ka zɔ kwnɛɛ 'pa, 'in wa yia wa 'dɛ gbɔnyii suwɔlasali, pɔnplagbɔ weee lɛnɔɔ -yɔ lekli -kakie nya.

²⁰ 'In amɛa, -we a 'kpɔa Klisi daa, we 'nɔ -mɔɔ mɔ dɛ! ²¹ A ka 'piɛɪn ɔ -gɔgbɔ weee 'nɔ. A mɔ -Lagɔnyuma nya, 'in gbɔzɔnɔ mia -Zezu 'wɔ, wa ka we ain -slolu. ²² We 'gbɔ, a 'bhɔ amɛaa nɔnɔbhɔ 'cɔn 'bɔ. Amɛaa -mɔmɔsɔ 'cɔn -we ka dli 'wɔnyinigbɔ nɔa -dawli, 'in we kwaa ain mɔnɔmnɔɔ lɔ, a 'bhɔ we 'wɔ. ²³ A 'tide amɛaa 'dɛ 'yi, -Lagɔ 'ka ain nyuma lolu -zɛli kpɛɛn kpɛɛn, amɛaa dli -yɔ amɛaa 'wlukɔn lapɔpalie 'wɔ. ²⁴ A -zɛ nyuma -lolu -wa -Lagɔ -laa la ɔ 'dɛɛ 'wɔwɔlɔ nya. 'In, gbɔ tikli -yɔ -mɔwɔlɔgbɔ -we bhɔa gbɔzɔnɔɔ -gbɛ, a -zɛ we lɛnɔnya.

²⁵ We 'gbɔ, a 'na 'tɔbhɔlɔ yɔ -nɔ! Nu, ɔ -ka -mɔ ɔ gba gbɔzɔnɔ ɔ -libheyi -yla. Nu, ku -bhlogbɔɔɔ 'lali -a 'dɛ weee -mia. ²⁶ 'In da a -ka 'cɛ 'pa, a zɔ amɛaa 'dɛ 'yliyɔ a yi gbɔnyuu lɔ bhlili. Nu, amɛaa 'cɛ 'na -bhleli 'ylo -nɔ. ²⁷ A 'na 'nyɛnɔ *'Kuzu 'yoo, 'in we 'ka ain nwezi -nɔ. ²⁸ ɔ -ka -benyi 'wienyɔ nya -mɔ, ɔ 'bhɔ 'wie 'bɔ. ɔ nɔ lubho ɔ 'dɛɛ sɔ nya, ɔ 'ka -lu 'yɔ sazɔnɔ sa, 'in ɔ 'ka bobabhanya 'wusa.

29 Welī 'nyuu yabhlogbɔɔ 'na 'tlali ain n̄wɛɛ -ni. A gba welī -zɔnɔ 'dekpɔa, -we 'kaa amiaa -lima 'wɔsa, 'in we 'ka wa dɪzɔzɔe -gɔwɔlaylimani. 'In we 'ka -wa pɔlɔa ain yukwli, 'nani 'wɔnɔ. 30 A 'na tɪlī -Lagɔɔ Zuzu 'Pɔpaa -gɔ 'wɔ yuoyuo -ni. ɔɔ Zuzu nya -Lagɔɔ zɔa amiaa yibhelida ɔ -nɔ nya, 'in 'wɔzitiylī nya, ɔ 'ka ain gbɔnyuu kwɛɛ -sa 'taataa. 31 Gbɔɔ dɪlī 'wɔ ladilīe, 'cɛ -yɔ 'klɔkalɔ, -zɪɛ -yɔ vɛlīwɛlī weee mia, a vɪlālī we amiaa 'dɛ gwe! A kpa amiaa 'dɛ la, a 'na nɔnɔ 'nyii yabhlogbɔɔ -ni. 32 A nɔnɔ 'nani 'wɔ, 'in a -ka nyazidlī. A tɪtlī -yɔgbɔ 'wɔ, sa -Lagɔɔ tɪa amiaa -yɔgbɔ 'wɔ Klisī 'wɔ.

5

A nɔ zɪlī 'klɔ

1 Nii, a mī -Lagɔɔ 'wɔyɪbha yua nyaa 'gbɔ, a -zɛ ɔ 'tidelinya. 2 Nii, a nɔ zɛkikalī bhɔ, sa Klisī -slolua we 'yli, 'sa. ɔ -kalī -amiaa zɛ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ wla -Lagɔɔ -yla -amiaa 'gbɔ, 'nyenyɛlū -yɔ -zila -bɔbɔlū ka n̄nɛ nanīa -Lagɔɔ dɔdɔ 'bhisa.

3 A mī -Lagɔɔ -mɔwɔlɔnyaa lɔ -nyuma nyaa 'gbɔ, mɔtɪnɪgbɔ klāa, pɔɪnplagbɔ weee klāa, we -yɔ lɛklɪkagbɔ 'na 'tlali ain nyɪdī -ni.

4 Nwɛɛ 'nyuu welī, gbɔkpɔa welī -yɔ pɔɪnpla welī gbagbīe mīa, we 'nī 'ylinani, we 'na 'tlali ain n̄wɛɛ -ni. Nii, a yibheli -Lagɔɔ 'nani, a 'pa ɔ fuo. 5 A yibheli we 'jī nī: mɔtɪnɪgbɔ lɛnɔnyɔ, pɔɪnplagbɔ lɛnɔnyɔ -yɔ lɛklɪkanyɔ (lɛklī mī yoyolagɔɔ bɔbɔe 'bhisa), mɔɔ -kanyɔ 'nī 'bī -ka Klisī -yɔ *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilī zɔ.

6 Nii, nyumɛ yabhlogbɔɔ 'na mɔnɔnɔ ain -dawliwɛlī nya -ni. Sanɛɛ -sɔkpa -gbɔnyaa 'gbɔ, nyuma -wa'a zɔa -Lagɔɔ 'nɔn̄wɛ, 'in ɔ palīa wa 'cɛ -yɔ. 7 A -yɔ wa 'sɔ 'na gbɔlɔ -lu yabhlogbɔɔ 'wɔ -ni. 8 -Benyi a mī nikpise 'wɔ, 'in -slɛɛn a -yɔ Nyumaa -Kanyɔ ka 'wɔsuslolu 'gbɔ, a mī zɪlī 'klɔ. We 'gbɔ a nɔ zɪlī 'klɔ -nyuma 'bhisa. 9 Nii, zɪlī 'klɔ -nyuma mīa,

zɔzɔnɔ weee 'yɪlɪgbe sɔ tɪklū -yɔ gbɔzɔnɔ wa n̄a lɛ. 10 -We nanīa Nyumaa -Kanyɔ dɔdɔ, a -talī we 'wɔsɪsalɪdaa da. 11 Nikpise 'wɔ -gbɔ -we'e wlaa -lu yabhlogbɔɔ, a 'na nɔnɔ we lɛ -ni. Nii, a wɛlī we zɪlī 'klɔ. 12 Nii, gbɔ waa nikpise 'wɔ -nyuma n̄a lɛ zizewiemī, we gbagbīe ka 'dɛbhīe zɔ. 13 Wa -ka wa lɛnɔgbɔnyaa 'bhlesa, 'in we tlaa zɪlī 'klɔ bɛblɛɛ. 14 'In -we weee mīa 'bhlewɔda, zɪlī we zɛa. We 'gbɔ wa nɛɛ:

«-Mī mīa 'ylaa 'wɔ, -in ganɔ,

-in -sɔ 'wɔ tɪtlɪnya lɔ,

'in Klisī 'ka ɔ zɪlī -mī -gɔ zɪlī.»

15 A zɔ amiaa nɔnɔbhɔ 'yɪlɔ. A 'na nɔnɔ -gɔwɔtɔnyaa 'bhisa -ni, nii, a nɔ gbɔyɪlɔnyaa 'bhisa. 16 Nii, zɪlɪnya -we 'wɔ -a mīa da, we -nyu 'yli, a 'na -nyumɔnɔ bhla la -ni. 17 We 'gbɔ, a 'na -zɛlī -gɔwɔtɔnyaa -ni. Nii, a gɔ la, a 'ka Nyumaa -Kanyɔɔ dɔmagbɔ 'wolanɔ.

18 A 'na lɔlɔ nɔ 'wɔ -ni. Nɔ du -uun mamie mīa, gbɔ bɪdɪ -bɪdɪ bɪdɪ lɛnɔ lɔ we kwaa ain. Nii, -Lagɔɔ Zuzu ye ain. 19 A 'pɔpalī 'kwaylī, -Lagɔɔɛbhɛɛ lɔɔ nya, gbalīe -yɔ Zuzu 'Pɔpaa lɔɔ nya. A bhɪlī Jɛjɪtapɛɛ 'n̄nɪkwālī -lɔɔ amiaa dɪlī weee nya. 20 A 'pa Dide -Lagɔɔ fuo 'kɔmɔɔ, 'in gbɔ weee 'gbɔ, -amiaa -Kanyɔ Klisī 'n̄nɪ nya.

-Lagɔnyuma kwɔkwala, wa nɔnɔbhɔ

21 Klisī sɔsɔdlī a kaa 'wɔɔ 'gbɔ, a zɔzɔlɔ -bha.

22 'N̄wni, sa a zɔa -bha Nyumaa -Kanyɔ, a zɔ 'sa -bha amiaa 'lowliā. 23 Nii, 'n̄wnɔɔ 'lowlīmī 'n̄wnɔɔ -kanyɔ nya, 'sa Klisī mīa *Leglɪzɪ -Kanyɔ nya. Nii, Leglɪzɪ -we -wa Klisī ku, Klisī mī we 'wlu nya, 'in ɔ mī 'yaa we Gbɔwɔsanyɔ nya. 24 Sa Leglɪzɪ zɔa Klisī -bha, 'n̄wni zɔ 'sa -bha wa 'lowliā sɔ weee lɔ.

25 'N̄wnu 'lowliā, a -kalī amiaa 'n̄wnu zɛ, sa Klisī -kaha Leglɪzɪ zɛ, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ wla we 'gbɔ. 26 Sanɛɛ 'sa ɔ wɔlɔa Leglɪzɪ -yɔ, welī -yɔ 'nyu nya, we 'ka -Lagɔɔ -nɔ -zɛ. 27 Nii,

Klisi 'yibha o 'ka Leglizi -slolu o 'de 'yu we 'ylinano weee 'wu. -Zugba we mi -mowloda, 'sla 'ni we -yo -mi, we ku 'ni 'pnada -mi, 'in 'hni yabhlogbo 'ni we -yo -mi. ²⁸ Sa nee 'sa, 'hwnu 'lowlia 'kaa wa 'hwnu zekali, wa 'dee ku 'bhisa. -O -ka o 'hwnu zekali, o 'degboluu ze o -kalia. ²⁹ Nu, nyume yabhlogbo 'ni ci -slo o 'dee ku 'wonye, 'in o ku o nyea lililu, 'in o kpaa we 'nanuu. 'Sa Klisi nua Leglizi gbegebein, ³⁰ -we ka gbu -wa, -a mi o ku -kpabhiee 'lalinya nya. ³¹ Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wue: «We 'gbu,

nyume yia o dide -yo o 'nyaa kwesi 'bhua yia,

'in o 'ka o 'hwno -yolane,

'in wa 'de 'so 'ka ku -bhlo -ze.»

³² Wee zizegbu -mini 'yli. 'In -ami, in nee an -ylae: Klisi -yo Leglizi 'sao 'wopaligbu -wa. ³³ 'Sa we mi 'yaa amia 'hwnu 'lowliaa -nu nya, o -ka -mi, o -kalo o 'hwnu ze, o 'de 'bhisa, 'in 'hwnu o -ka -mi, o zu -bha o 'lowli.

6

'Yua -yo wa didea

¹ Amia 'yua, -we a 'kaa lenu mu ni: a zu amiaa didea 'nuhwe, nu, mu mia tikli Nyumaa -Kanyo 'yliya 'wu. ² «-In zu -na dide -yo -na 'nyaa 'nuhwe», mu -wa titee tianu -we -Lago dia zuzonu o 'kaa wlaa weli -gu: ³ mu -wa nu,

«-In 'ka zuzonu -dlao 'yi,

'in -in 'ka -gwle dudu -gu.»

⁴ 'Yuua didea, a 'na pali amiaa 'yua 'ce -ni. 'In a zu wa, wa 'woslamanie nya, 'in a 'ka wa 'dizu Jejitapee weli solu.

Gali -yo wa -cian

⁵ Gali, a zu amiaa -cian 'nuhwe -seli dudu -gu, wa sosue -yo wa -bhazove dli -zonu nya. Sa a zua Klisi 'nuhwe, 'sa. ⁶ We 'ni nu, da wa mia ain -gotalida -bhlo, -bha a 'ka wa -yla lubho nu, 'in a 'ka wa dudonamanu 'gbu -ni. Nu, a nu -Lago dumagbu le, amiaa dli weee

nya, Klisi lubhonunya 'bhisa. ⁷ Nu, a nu amiaa -cian -yla lubho dli -zonu nya, nee Nyumaa -Kanyo 'de -yla a mi we nuda, we 'ni nyuma -yla. ⁸ Nu, a yibheli we 'ji nu, we yi nyoo nyoo nya -mi, o -ka -lu -zonu lenu, o yi gali -ze, o yi nyume -zonu -ze, we 'penie o yia Nyumaa -Kanyo kwee.

⁹ Amia -wa -cian, a nu 'sa amiaa gali gbegebein, a 'na pali wa -yla gbola 'ce nya -ni. A yibheli we 'ji nu, a -yo wa 'sao -Kanyo -bhlogbo yali. Nu, o'o gbizi nyuma 'wu.

-Lago togbu -li

¹⁰ 'In -sleen, a titali amiaa 'titee da Nyumaa -Kanyo -yo o -gblaoyo 'tite 'kadu 'wu. ¹¹ A 'bhu -Lago togbu -lu weee 'wu, a 'ka 'yiligbe gege 'Kuzuu -dawli 'yu. ¹² Nu, -a -yo -gblonyuma 'ni tu nyidi -ka. Nu, yali 'pipu zuzu 'nyiii 'tite -yo nikpise -dudu -mini -guu 'wlulapilunya -yo -wa kaa se -yo -cian, 'ma -a -yo wa kaa tu nyidi. ¹³ We 'gbu, a 'bhu -Lago togbu -lu weee 'wu! 'In da 'yli 'nyuu -ka nyini, a 'ka amiaa tonyume 'yu 'yiligbe gege. 'In, a -ka gbu weee lu, 'in a 'ka amiaa 'yiligbe so -gu -tu gege.

¹⁴ A mnazi la, a 'bhu gbuzonu 'wu amiaa -jlao 'bhisa. A -pla tiklimumie 'wu nete -bana nya. ¹⁵ A -pla -goladolue bhu 'wu -sakwla 'bhisa, 'in -Lagobu -we wlaa 'wututue -dlao, a 'ka we gba. ¹⁶ A 'bhu 'komuu dli zuve 'wu, amiaa luvize -lu nya. 'In we nya a mnenia a 'ka gbonyuu didee 'gbio weee kaa -kosu njwe nyumonu. ¹⁷ A 'bhu 'popue 'wu kna -kloo 'bhisa, 'in a 'ka -Lago njwee weli 'wobhu tugugbe -we -Lago Zuzu wlaa 'bhisa. ¹⁸ A -zlali we 'de weee -Lago, o bhuhoe nya. Bhla weee nya, a bhuhoe -Lago o Zuzu nya. Amiaa dli -tu -gada 'komuu. A bhuhoe -Lago, -Lagonyuma weee 'gbu. ¹⁹ A bhuhoe 'ya nanuu 'gbu -Lago. 'In in -ka gbaa yi -Lago 'ka 'mi o weli tikli njwee zu. 'In dli telu nya,

in 'ka zizegbu mia -Lagɔgbu 'wu 'bh-
lesa, we gbagbie nya. ²⁰ In yi -sɛɛn
-kasɔ 'wu -mɔo, wee -Lagɔgbu -
zɔnɔ wɛli -kwanyɔ in -mia. We 'gbu
a bhubhoe -Lagɔ, 'in sa in 'kaa we
gba, in 'ka 'sa we gba dli tɛɔ nya.

Fɔsawɛlu 'wɔbhɔlɔlunɔ

²¹ -Amɔaa bheli -zɔnɔ -yɔ -amɔaa
nɔnɔnyɔ -zɔnɔ Tisiki, ɔ -a -yɔ ɔ nɔa
Nyɔmaa -Kanyɔ lubho, mɔ yia na -
gɔgbu weee aɪn -yla gbaa. 'In -we in
mia -zɛda a 'ka we yibheli. ²² -Amɔ
tiea ɔ amɔaa -gbɛ na 'dɛ nya, ɔ 'ka aɪn
-amɔaa -gbɛ di -salɪ, 'in ɔ 'ka amɔaa
dli latɛmanɪ.

²³ Nɪ, Dide -Lagɔ -yɔ Nyɔmaa -
Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'nyɛ -Lagɔbhelia
weee 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ -yɔ zɛkalie, we -
yɔ dliɔɔɔɛ. ²⁴ Nɪ, nyɔmaa weee -wa
-kala -amɔaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ zɛ,
zɛkalɪdli -we'e 'bhɔa la nya, -Lagɔ
ɲwana wa 'nyu la.

'Sεbhε Pɔlv 'paa Filipu -nyuma yoo

-Lagɔnyuma mia Filipugbe nukplε, 'ma *Pɔlv 'paa 'sεbhε ni yoo. ɔ mi -kaslv 'wv *Wlɔmv, 'bhie ɔ yia wee 'sεbhε ni celi. Nu, Filipuu -Lagɔnyuma 'paa Pɔlv -lu yoo, we 'dεε 'gbv, ɔ yia wa 'wvceli ɔ 'ka wa fuo 'pa, wa ɔ 'wvsasie -yɔ ɔ zε wa -kaliaa 'gbv.

Fvsaweli

¹ -Amia -Zezu *Klisu lubhonɔnya, *Pɔlv -yɔ Timotee 'sɔ, -amia celi da 'sεbhε ni aɪn 'wv. Amia, -Lagɔnyuma weee mia -mɔ Filipugbe nukplε, -wa mia -Zezu Klisi 'wv, we -yɔ amiaa 'yugalnya kpasɪ, we -yɔ amiaa *diakunya 'sɔ, -a -sa aɪn fu.

² -Amiaa Dide -Lagɔ -yɔ -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ŋwana aɪn 'nyu la, 'in wa 'nye aɪn 'wvɔtɔtɔe -dlɔɔ.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo Filipugbee -Lagɔnyumaa 'gbv

³ Sa na paa amiaa da dli 'kɔmvv ni, 'sa na paa na -Lagɔ fuo. ⁴ In -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ a 'dε weee 'gbv, 'mɔna nya na nva we lε 'kɔmvv. ⁵ -We ka gbv -wa, 'yli -we nya a zva Klisi dli -gv, 'in we 'ka -zεεn yli, amia -saa 'mɪ 'wv, -Lagɔgbv 'ka lamneni. ⁶ Na dli mɪ we -gv nu, -Lagɔ ɔ dia wee lubho -zɔnv -mɪnu gwe -mɔ amiaa dli zɔ, we lεnvda ɔ yia -tva tiklu, 'in we 'ka 'wlubha -Zezu Klisi lɔyizli.

⁷ In -ka a 'dε weee daa 'wlukvɔv lapupalida -mɪ sa, we klv -wa, -we ka gbv -wa, amiaa zε in -kalia. Na 'dε yi -kaslv 'wv -mɪ, in yi -Lagɔgbv 'wvguda -mɪ we gbagbie nya nyuma 'yu, 'nanɪ -we -Lagɔ nva 'mɪ 'wv, in -yɔ a 'dε weee 'sɔ, 'in -a yia we 'yɪ dabvɔv. ⁸ Nu, -Lagɔɔ 'dε -yi we 'ji nu, sa -Zezu Klisi 'yɪbha aɪn tetenyi ni, 'sa in 'yɪbhaa a 'dε weee.

⁹ In -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ amiaa 'gbv, -we na zɪlia ɔ mv ni:

amiaa -Lagɔ -yɔ nyumεε zεkalɪdlɪ 'ylimanɪ -gvwɔla bhabha, 'in we -sa aɪn 'wv, a 'ka -li -yɔyɪ vaa, 'in a 'ka -li 'wvɔlanv kpeɛn kpeɛn. ¹⁰ In a 'ka gbv -zɔnv -bhasa sayibheli, a 'ka -mɔwlvda -tv, a yi 'ŋnɪ -yɔ -ka Klisu lɔyizli. ¹¹ Gbvzɔnv -gbv tiklu -we -Zezu Klisi 'nye aɪn -nya ni, we nv lubho 'nanv -mɔ amiaa dli zɔ tetenyi, 'in wa 'ka -Lagɔɔ 'ŋnɪ 'ylimanɪ -mvv 'gbv, 'in wa 'ka ɔ 'ŋnɪ bhlɪ.

Sa -Lagɔgbv mnenia la

¹² Bheli aɪn, in 'yɪbha a 'ka we 'jiyibheli nu, -we ylia da 'mɪ ni, we ka -Lagɔgbv lamneni sazɔnv sa. ¹³ -We ka gbv -wa, 'slɔja weee -wa kva nyuma 'wlupalɪnyɔ 'kadv *Sezaaa -budu ŋwe, wa -yɔ nyuma weee -yi we 'ji nu, Klisi 'gbv in mia -seli -kaslv 'wv. ¹⁴ Na -kaslv -plaplie 'gbv, -Lagɔbheliala duun yia -amiaa -Kanyɔ dli 'wvɔdɪ. Wa 'temania dli bhabha, 'in wa yia -Lagɔgbv gba nyuma -yla, wa 'nɪ nyanɔ nv.

¹⁵ Nu, gbvzɔnv -wa, wa glaa tɔlva gbaa Klisu gbv zenyi -nɔnvε -yɔ -yɔmɪmɪnɪε nya. 'In tɔlva gbaa we dli -zɔnv nya. ¹⁶ -Mama gbaa -Lagɔgbv 'nanɪdlɪ nya, -Lagɔ -yɔ na zεkaliee 'gbv, -maa -yi we 'ji nu, in 'ka -Lagɔgbv 'wvgv 'gbv in mia -seli -kaslv 'wv. ¹⁷ -Wa gbaa Klisu gbv -yɔmɪmɪnɪ dli nya, wa'a gba ɔ gbv gbvzɔnv sa. Wa 'yɪbha wa 'ka na siasie -gvpalɪ -seli -kaslv 'wv.

¹⁸ -Mv 'nɪ gbv, wa yi we gba dli 'sɔ nyaoo, wa yi we gba dli -bhlo nyaoo, Klisu gbv wa mia gbada. In mɪ we 'mɔna lida, 'in we 'mɔna na yia lia 'kɔmvv! ¹⁹ Nu, in -yi we 'ji, -Lagɔ a bhuhhoea na 'gbv, laylagbv weee -mɪnu 'wv 'pɔpɔε na yia 'yɪa, -Zezu Klisi Zuzuu na 'wvsasiee 'gbv. ²⁰ Nu, -we in 'yɪbhaa tenyi tenyii, 'in in dia dli 'wv, mv -wa zv yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ 'bha. We yi dεslεεn -zε, we yi 'kɔmvv -zε, na 'dε yi 'yliyɔgaoo, in yi tlɔoo, in 'yɪbha

Klisu 'ŋni 'yilimanu 'mi 'wɔ, we 'gbu na dli 'tea 'wɔ.

Polv neε-Zezuu 'gbu ɔ-gaa 'yiliɔ

²¹ We -ka -ami, nu, Klisu -wa na 'yiliyogagie. 'In in -ka tli, -tnɔv in 'yia.

²² 'In in -ka 'yiliyogada -tu dɔdɔ -mini -gv, in mneni in 'ka lubho -zɔv nu -Lagɔ -yla. Nu, -we in 'kaa -bhasa, -de 'yiliyogagieoo, -de titlieoo, in 'ni we -yi.

²³ Na dli mi sɔ 'sɔ lv. In 'yibha in 'bhu dɔdɔ -mini -gv, 'in in 'ka Klisu kwesi mni, mu nania 'yli bhabha na -nu nya.

²⁴ 'In in -ka 'yiliyoga dɔdɔ ni -gv, -mɔv nani 'yli amiaa 'gbu.

²⁵ We 'gbu, na dli zɔ, -tɔa na -yɔ a 'de weee yia, in 'ka ain 'wɔsa, in amiaa dli zɔvɔe 'ka -gɔvɔlayilimanu, amiaa 'mɔna 'ka -gɔbho. ²⁶ 'Bhie, zli in -ka amiaa -gbɛ lɔyi, -Zezu Klisu 'ŋni a yia -mnɔna bhabha -gɔladolue nya, na 'gbu.

-Lagɔnyimaa nɔnɔbhu

²⁷ -We nania 'yli, mu -wa nu, amiaa nɔnɔbhu -ka Klisu -Lagɔgbu 'klɔ. We -ka 'sa -mi ni, in -ka ain 'yia mɔoo, in 'ni mɔoo, in 'nu nu, amiaa weli -yɔ amiaa dli mi -bhlo, 'in dli zɔvɔe -we -Lagɔgbu wlaa, a gv we 'wɔ dɔdɔ. ²⁸ A 'na nɔvɔ nyano amiaa tɔnyima kwεε -ni. Wa -ka ain -yɔwɔsɔlɔda -mi, mu slolua nu, wamia ka mɔ, in mu slolu 'yaa nu, amia ka gbɔ 'wɔbhu. 'In -Lagɔ -gbɛ we bhua. ²⁹ Nu, -we mia Klisu -nu nya, amia -Lagɔ nua 'nani 'wɔ, we 'ni ɔ dli gɔvɔvɔe -bhlo gbɔ, nu, a sia 'ya ɔ 'gbu. ³⁰ -Gɔlv -we ka gvda a 'yia zlime 'mi, in a nua nu, in mi we gvda 'kɔmɔv, mu -bhlokpade amia mi 'yaa de gvda.

2

-Zezu Klisu 'deε 'kienyi -titie -yɔ ɔ 'ylilo

¹ Nu, Klisu temania ain la, ɔ amiaa zekalie paa ain 'kɔayli, ɔ Zuzu nua ain -bhlo, we 'ni mɔv? Klisu 'gbu a 'yibhali -yibhalia, a ka nyazidli a 'dekpɔa nyidi -bhlo -bhlo, we 'ni mɔv? ² Nu, we -ka 'sa -mi,

amia na bhubhɔea, a -ka dli -bhlo, amiaa 'wlukɔvɔ lapɔpalie -mi -bhlo, a kikalɔ zε. A -ka 'sa nɔda -mi, in a yelia 'mɔna na dli zɔ. ³ A 'na nɔvɔ -lu yabhlogbɔ le -yɔmɔmɔnie -yɔ 'deε 'yilimanie klo nya -ni. A ti amiaa 'de 'wɔ 'kienyi. A 'bhu amiaa -lima 'wɔ neε ma 'yli ma -zi ain. ⁴ Nu, nyime 'na titali ɔ 'deε zɔvɔvɔ -bhlogbɔ da -ni. Amia weee titali 'ya amiaa -limaa nɔvɔ zɔvɔvɔ da.

⁵ Dli -we -Zezu Klisu kaa, a -ka we a 'dekpɔa nyidi.

⁶ -Zezu Klisu, sa -Lagɔ mia, 'sa ɔ mia -kpɔ.

Sa ɔ -yɔ -Lagɔ 'sɔ mnenia 'wɔ, ɔ 'ni we 'klili.

⁷ 'In -we weee ɔ kaa, ɔ ka we -yɔŋwɔnɔ ɔ 'ka we 'yitide, 'in ɔ yia ɔ 'de gaylo 'wɔvɔ.

Cun, ɔ ka nyimeε 'debhie -zε:

ɔ -yɔ nyima 'sɔ yia 'wɔwɔvɔ weee.

⁸ ɔ ka 'ya ɔ 'de 'wɔti 'kienyi:

-Lagɔ 'nɔŋwεzɔvɔeε 'gbu, 'in ɔ yia titlieε gbɔ -yɔŋwɔnɔ.

Wa yia 'debhie ɔ 'su -gv lakɔlv, 'in ɔ yia tli.

⁹ We 'gbu,

-Lagɔ yia ɔ nyimaa 'wlulapɔlkpe 'kadɔ -gv ladɔ,

'in 'ŋni -we 'yilia -we zia 'ŋni weee 'wɔ,

-Lagɔ yia we ɔ 'nye.

¹⁰ Nu, -Lagɔ 'yibha,

ɔ lalalu weee mia yali, -we mia dɔdɔ -gv -yɔ dɔdɔvɔ zɔ, we 'sibhli 'kukolu -Zezu 'yu, ɔ -Zezuu 'ŋni 'nɔŋwεzɔvɔeε 'gbu.

¹¹ 'In we 'ka lalalu weee ŋwεε 'tla nu, -Zezu Klisu -wa Nyimaa -Kanyo.

'In Dide -Lagɔ 'ŋni 'ka mɔna -tɔ.

-Lagɔnyima mi dɔdɔ -gv zli 'bhisa

¹² We 'deε 'gbu, na 'talea -zɔvɔ, da in mia -benyi amiaa -gbɛ, a ka -Lagɔ 'nɔŋwε zɔ 'kɔmɔv, 'in da in 'nia -slεεn da amiaa -gbɛ -mi, a zɔ 'ya ɔ 'nɔŋwε bhabha. A nu lubho, 'in a 'ka amiaa 'pɔpɔe gbali. A nu we le -Lagɔ sɔsɔe -yɔ -yɔtɔle nya. ¹³ Nu, -Lagɔ 'de mi amiaa dli zɔ lubho nɔda, ɔ dɔmagbɔ

'ka ain dudu namani, 'in a 'ka 'ya we lenu.

¹⁴ Amiaa lenugbu weee 'wu, a 'na 'nyuwunweni zo -ni, 'in a 'na kpikpeli -ni. ¹⁵ 'In gbonyuu 'na -mi -ni ain kweyli -ni, 'in a -tu -mawlu da, a 'ka -Lagoo 'yua tiklu -ze, gbonyuu -lenunya -yo -dawlician nyidi. A -nyuma wa nyidi dudu -gu ylo 'bhisa, nikpise 'wu. ¹⁶ 'In weli -we wlaa 'yliyogagie, a gba we nyuma -yla, 'in zli -Zezu Klisi -ka luyi, 'muna na yia lia o 'yu amiaa 'gbu. 'In 'ji na yia we yibhelia nu, lubho in nua, we 'ni bhe, 'in in 'ni sia bhe.

¹⁷ Amiaa -Lagoo dligozozoe -we mia 'slaka 'bhisa, wa yi 'debbie we 'gbu na 'pion laslu nee we nyu, 'muna na lia. 'In na -yo a 'de weee lia 'muna dabudu. ¹⁸ Nu, amia li 'sa -bhloo 'de 'muna, 'in a -yo 'mi li we dabudu.

Timotee -yo Epafloditi 'so

¹⁹ Nyumaa -Kanyo -Zezu -ka we -yonyunu nu, Timotee na yia dayli amiaa -gbe tiea. 'In da o -ka luyi, o 'ka 'mi -yla amiaa -zoo di -sa, 'in -muv 'ka 'ya 'mi 'kuayli 'pa. ²⁰ Nu, -wa -yo 'mi 'so mia -seli, o 'debbhogbo kaa amiaa gbu. 'In mo 'yibhaa o 'ka ain -yobe, o 'ka ain 'wusa. ²¹ 'In -wa weee -tva 'wu, wa 'dee zuzonu wa nana 'yiliba, nu, wa'a lu -Zezu Klisi gbuv 'gbu dli. ²² Amiaa 'de -yi we 'ji nu, Timotee ka 'mi 'wusa bhabha. Sa 'yu saa o dide 'wu, 'sa. O -yo 'mi 'so, 'in -a yia -Lagobu gba dabudu. ²³ 'In di we dli 'wu nu, da in -ka na 'dee gbegben gbu -yoyi tiklu, 'mo na yia amiaa -gbe tiea slui. ²⁴ 'In na dli mi we -gu nu, Nyumaa -Kanyo ka we -yonyunu, dayli na 'de yi 'yaa ain 'yia.

²⁵ Na bheli Epafloditi a tiea zlume na -gbe, o 'ka 'mi 'wusa, 'in -li in 'yibhaa, 'in a yia we o kwee zu. 'Mo na -yo o nua lubho, 'in 'mo na -yo o gva tu dabudu. 'In -sleen, we mi nu, in 'bhitali o lu la amiaa -gbe. ²⁶ A 'de weee 'tu mi o 'bhadaa 'gbu, o 'yibha o 'ka ain 'yi. Da o 'nua nu, a ka o

gunu di 'nu, 'in we yia o dli sumani. ²⁷ Gbuzonu -wa, o ka gu nu, o feli 'debbie tlia, 'in -Lago yia o nyazi 'yili. We 'ni o 'de -bhlo, nu, -Lago ka 'ya -ami nyazi 'yili, na -gu yi 'wutu -koon bhabhaa 'gbu. ²⁸ We 'gbu, kwe na puloa la, in 'ka o lalabhitili amiaa -gbe, 'in a -ka o 'yi, a 'ka 'muna li, 'in na siasie 'ka zobe. ²⁹ A kpa o 'muna weee nya, -Lagobheli 'bhisa. 'In a zu o -sukpa -nyuma 'nonywe. ³⁰ -We ka gbu -wa, Klisi lubhoo 'gbu o felia tlia. O 'dee 'pupue o -saa dli, 'in sa a 'ka yaa 'mi kwali, 'in o yi 'saa nu.

3

Sa nyime 'kaa -mi tiklu -Lago 'yliya 'wu

¹ 'In -sleen, na bhelia, a li 'muna Nyumaa -Kanyo 'gbu. Weli in celia zlume ain 'wu, mu -bhloo 'de na celia da ain 'wu. Nu, we'e siali 'mi, 'in we nani 'yli amiaa -nu nya.

² A zu amiaa 'de 'yliyog lubho 'nyuuu nonyaa gbegben, a zu amiaa 'de 'yliyog gwu -bhonyumaa gbegben, 'in a zu amiaa 'de 'yliyog, nyuma 'yibhaa nyumaa *kni 'wupapie -gla nya, -maa gbegben! ³ -We ka gbu -wa, -amia boboa -Lago o Zuzu nya, -amia mia kni 'wu 'degbolu. -Zezu Klisi 'gbu -a yilimania -amiaa 'de, 'in -we nyuma dia dli 'wu, -a'a di we dli 'wu.

⁴ 'In -ami mnene in 'ka na 'de dli 'wodi, 'mu nyuma tolba -ka mnene -maa 'ka -maa 'de dli 'wodi, na -nu -zi 'ya -maa -nu 'wu. ⁵ Nu, wa gwalia 'mi, we 'yli gbetaa zli wa 'paa 'mi kni 'wu. *Izlaeli -dudowlakpe in -mia, Ebleee 'zayli* in -mia, Bezameee zwayli, we -ka -Lagoo titee 'nonywezoda, *Faliznyime in -mia. ⁶ Na -guladolue *Zuifoo -Lagoyloogbluu 'gbu, in yia *leglizanya 'klyie 'wupali. 'In we -ka -munie tiklu ka da nyuma mia -talida, -Lagoo titee 'nonywezozoe 'wu, 'nyu yabhlogbo 'ni 'mi -yo -mi.

* 3:5 Zuifoo 'zayli -wa.

⁷ Nu, -li weee mia zlime 'm' 'yliya 'wv -tnv nya, -sleeN -Zezu Klisi 'gbv -li -kpva nya na bhua we 'wv. ⁸ Cui, -li weee mia, -li -kpva 'bhisa na bhua we 'wv. -We ka gbv -wa, in -ka na -Kanyo -Zezu Klisi yibheli, -muv nan' 'yli -muv -zi -li weee. O 'gbv, in yia -li weee kwe 'bisa, 'in na bhua we 'wv kaliko 'bhisa, in 'ka -Zezu Klisi 'yu 'gbv, ⁹ 'in in 'ka o 'wv -mi. We 'ni na 'dee tiklimumie bhua -Lago titee 'nvwewozve -gbv gbv. -Cinnya, na dliozve Klisi -gv -gbv we bhua. Tiklimumie -we bhua -Lago -gbv, 'in -we -Lago nyea o zva o dli -gv, mv -wa. ¹⁰ -We in 'yibhaa, mv -wa: in 'ka -Zezu Klisi yibheli nvewewee, we -yo 'tite -we 'bhua o 'wv tilitie lv. In 'yibha in 'ka o siasie yibheli, 'in sa o tia, in 'ka 'sa ti. ¹¹ 'Sa -bhloo 'de, in di we dli 'wv nu, 'wv -ami na yi 'yaa -saa tilitinya glaa.

-A -gwa -a 'ka we 'wlulapalida nyni!

¹² In 'ni gba nu, in ka na -gwagwiee 'wlulapalida nyni. 'In, in 'ni gba nu, sa -Lago 'yibhaa in -mi, in mi 'sa -slo ten. 'In na -gwagwie na zva 'yliyo, -we ka 'gbv in mia -gwada, in 'ka we kpa. -We ka gbv -wa, -Zezu Klisi ka 'ya na 'de kpa. ¹³ Na bhelia, in 'ni gba nu, in ka we 'penie 'yi. Nu, gbv -we na nua le: -we 'pia, 'wv na dlv -muv, 'in na gva la, -we mia 'm' 'yu in 'ka we yli. ¹⁴ We 'gbv na gwaa, in 'ka we 'wlulapalida nyni. 'In 'penie ka 'gbv -Lago yia -ain la yali, in 'ka we 'yi -Zezu Klisi 'wv.

¹⁵ -Amia weee dolua da 'yiligwe la -Lagoyloogbv, -a popali 'sa 'wlukvun la. 'In we -ka nu, saputu sa a popali 'wlukvun la, -Lago yia amiaa 'wlukvun -bloa we -gv. ¹⁶ Sa we -ka -moo, 'yoo -we -a bhlia tiklu, 'in we yia -zeen yli, -a zv we 'yliyo.

¹⁷ Na bhelia, a 'de weee 'tideli 'm'. -A ka we 'yli -slolu, -we -a -slolua nyima -wa naa we -gv, a yla wa. ¹⁸ Nu, Klisi, o tlia *su -gv, nyima

-duun naa o tonyima 'bhisa. In ka ain -yla we gbada -gwle, 'in 'mv na gba 'yaa da -zeen ain -yla, wie nya. ¹⁹ Wa nu we 'wlulapalida -wa, wa mnammoe. Wa nukpla -wa wa -Lago. Zubhaligbunya wa nua le, we 'wv wa ylimania wa 'de. 'In dudugv gbv 'dekpa -gv wa popalia dli la. ²⁰ Nu, we -ka -amia, yalinyuma -a -mia. 'In -amiaa Gbuvusanyo, Nyimaa -Kanyo -Zezu Klisi, o 'kaa yali 'bhu, 'mo -a mia woda. ²¹ Mo yia -amiaa ku -we 'kaa zen 'bhitia, 'in o 'ka we o 'de lili 'bhisa nu. -We ka gbv -wa, o ka se 'kadu, -we nyea o -li weee 'wlulapile.

4

Dizweli

¹ Na bhelia -zvuv, amiaa 'to m' 'm' 'bhada bhabha, in 'yibha in 'ka ain 'yi. 'Muna a laa 'm' 'wv. Amiaa 'gbv, na ylimania na 'de. We 'gbv, na 'talea -zvuv, a -to Nyimaa -Kanyo 'wv gege.

² Evodii -yo Sentisi, amia na bhuhhoe, a 'nvnv 'wola, 'in a -mi -bhlo Nyimaa -Kanyo 'wv. ³ 'In -mi, o na -yo o nua lubho dabuv ni, in nee -mi -ylae: -in -sa waa 'nwn -man' 'wv. -We ka gbv -wa, wa -yo 'm' 'so ka lagv, 'in -Lagovv yia lamneni. Wamia klaa, Klema -yo bhelia -tola -wa ka 'nmi mia celida 'yliyogagiee 'sebhe 'wv, 'ma na -yo wa nua lubho dabuv.

⁴ A li 'muna 'komuv Nyimaa -Kanyo 'wv. 'Mu na gba 'yaa da, a li 'muna! ⁵ Nyima weee yibheli amiaa dli -dlao 'ji. Nu, Nyimaa -Kanyo ka cipa. ⁶ A 'na lolv -lu yabhlogvoo 'gbv dli -ni. Gbv weee 'wv, -we a -ka 'yibha a -zlati we -Lago, o bhuhhoe nya, we -yo o fuopapie nya 'ya. ⁷ 'In a -ka 'sa nu, 'wvutve -dlao -we -Lago wlaa, -we -zia nyimaa 'ylimnee weee 'wv, mv yia amiaa dli -yo amiaa 'wlukvun lapopale 'yliyova, -Zezu Klisi 'wv.

⁸ Nu, na bhelia, gbv weee 'wv, -we weee nania 'yli, 'in -we ka 'nmi

wa 'kaa -mnini, we ye amiaa dli zo: -we weee -wa gbuzonu, -we wa 'kaa 'nuhwe zu, -we weee mia tiklu, -we weee mia -mawlobda, -we weee nania -Lago -yo nyuma dudu, 'in we -yo -we weee wa 'kaa 'ylimani. ⁹ Nu, -we in -slolua ain, -we a 'yia 'mi kwεε, -we a 'nua 'mi hweε, 'in -we in nua le a 'yia -yo, a nu we le. 'In -Lago -o nyεa nyuma 'wotutue -dlao, -moo -yo ain 'so 'ka -mi.

Polv paa Filipugbee -Lagonyuma fuo

¹⁰ Nyumaa -Kanyoo 'muna -zu 'mi 'wu, -we ka gbυ -wa, sa a -kalia na ze -benyi, a ka we -slolu -slεen logada. Gbuzonu -wa, na gbυ ka ain -yokpa bhabha. 'In sa a 'kaa 'mi we -slolu, 'sa 'ni -mi. ¹¹ 'In we 'ni nu, -lu in 'ni -kaa 'gbυ na gba 'sa. Nu, in ka 'muna 'wu -mumie 'kpiā, saa 'de na gbεgbεin gbυ yi -mi. ¹² In -ka boba 'wu -mi, in -yi na 'de kpa sa. In -ka -lu duun -ka, in -yi na 'de kpa sa. 'Yi weee -yo da weee, hwo yi 'mi 'bhada -moo, 'in in yi looo, in -yi na 'de kpa sa -lu duun -yo -lu -sele 'wu sazonu sa. ¹³ Klisu 'tite o 'nyεa 'mu 'gbυ, in mneni we 'de weee kwεyo. ¹⁴ -Muu bhla, gbuzonu a nua le, 'in a yia 'mi 'wusa na stasie lu.

¹⁵ Filipo -nyuma, amiaa 'de -yi we 'ji nu, in 'kaa -Lagoghbu gbagbiee gwedi, da in 'bhua Maseduan -dudu -gu, *legliz yabhlogboo 'ni 'mi 'wusa 'gwezi nya, amia -bhlogboo -saa 'mi 'wu. ¹⁶ Cui, da in mia zlme Tesaloniki, -zakpa -nyacun a 'paa 'mi -we in 'nia -ka yoo! ¹⁷ We 'ni nu, 'nyenyeluu da na tali. Nu, in 'yibha -Lago hwna ain 'nyu la, 'in amiaa 'yiyilu 'ka -gubho. ¹⁸ -Lu weee a 'paa 'mi yoo, Epafloidi ka we wla. -Li in 'yibhaa, amiaa wlawlalu ka we 'wuzi. 'In -lu yabhlogboo'o bo -slεen 'mi 'wu. Amiaa wlawlali 'wlu *lasiklo ka hne menia, we -yo 'slaka -we nania -Lago dudu, mu. ¹⁹ We 'gbυ, na -Lago kaa 'hnumnulu weee, -we weee a 'nia -ka, 'nyεa o yia we ain o 'nanidli 'kadu nya, -Zezu Klisu

'wu. ²⁰ -Amiaa Dide -Lagoo 'hni 'ylimani -zu weee nya! *-Ameni.

Polv 'wubhlolu weli

²¹ In -sa -Lagobhelia weee fu -Zezu Klisu 'wu. Na bhelia -wa -yo 'mi 'so mia -seli, -maa -sa 'ya ain fu. ²² -Seli -Lagonyuma weee -yo nyumaa 'wlulapilunyō 'kadu *Sezaaa -budu zoo lubhonunya -sa ain fu.

²³ Nu, Nyumaa -Kanyo -Zezu Klisu hwna ain 'nyu la.

'Sεbhε Pɔlv 'paa Koloso -nyuma yoo

-Lagonyuma mia Kolosugbe nukple, 'ma *Pɔlv 'paa 'sεbhε ni yoo. ɔ mi -kaslv 'wv *Wlɔmv, 'bhie ɔ yia wee 'sεbhε ni celi. Nu, Epaflasi 'bhua Kolosugbe nukple, -zugba nyuma mi -mɔ yoyogbv -sloluda, 'in ɔ yia Pɔlv 'di -la. -Bha Pɔlv celia -Lagonyuma 'wv nu, -Zezu -wa -lu weee -Kanyɔ, 'in -a mneni -a 'ka gbv 'wɔbhv -we ka gbv -wa, ɔ ka -amiaa 'gbv tli.

Fɔsaweli

¹ -Ami *Pɔlv, -ami -wa -Zezu *Klisu *tietienyo -Lagɔɔ dɔmagbv nya, 'in -yo -amiaa bheli Timotee sɔ celia ɔ aɪn 'wv. ² Amia, -amiaa bhelia, -wa mia -Lagonyuma nya Kolosugbe 'wv, -wa'a 'bhɔlv -Lagɔweli -gv la, -a -sa aɪn fɔ.

-Amiaa Dide -Lagɔ njwana aɪn 'nyu la, 'in ɔ 'nye aɪn 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo Kolosv -Lagonyumaa 'gbv

³ -Amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisu Dide -Lagɔ -a paa fuo amiaa 'gbv, 'in -a mi -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmvv amiaa 'gbv. ⁴ Sa a zɔa -Zezu Klisu dli -gv, 'in sa a -kalia -Lagonyuma weee zε, -a ka we 'nv. ⁵ Nu, -li -zɔnv -we mia aɪn wɔda yali, -we ka 'di a 'nua we gwedilida ni, mv -wa -Lagɔweli -zɔnv. We 'gbv a zɔa -Lagɔ dli 'wv, 'in a -kalia nyuma weee zε. ⁶ Wee -Lagɔgbv -we mia aɪn nyidi, 'in we yia 'bhue 'pa ni, we mi 'ya gbɔzɔnv lɛnvɛ nya lamnenida -dɔdv weee -gv. 'Yli -we nya wee -Lagɔgbv nynia amiaa -gbε tia ni, a ka we 'jiyibheli gbɔzɔnv sa nu, -Lagɔ ka aɪn 'nan 'wɔnv. ⁷ -Amiaa jiji -tale Epaflasi, -ɔ -yo -aɪn 'sɔ nua -Lagɔlubho ni, ɔ mia Klisu lubhononyɔ tikli nya -aɪn nyidi, mɔ -slolua we aɪn. ⁸ Zεkalidli -we -Lagɔɔ Zuzu zɔa aɪn 'wv, mɔ -salia we 'di -aɪn.

⁹ We 'gbv, 'yli -we nya -a 'nua amiaa -gugbv ni, we 'bhv wee 'yli 'wv -a mi -Lagɔ bhubhoeda amiaa 'nji nya 'kɔmvv. -Lagɔ -a bhubhoeda, ɔ 'ka ɔ dɔmagbv aɪn 'klɔslolu, 'in a 'ka we yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Nu, Zuzu 'Pɔpa 'nye aɪn gbɔyilo -yo 'ylimnee. ¹⁰ Amiaa nɔnɔbhv -ka 'sa we 'klv -Lagɔ 'yu, 'in a 'ka ɔ dɔdɔnamanɔ weee. A 'ka 'bhue 'pa, 'in a 'ka gbɔzɔnv -gbv weee lɛnv, amiaa -Lagɔɔ yibhelie 'ka -gɔwɔlaylimanɔ. ¹¹ -Lagɔ -a bhubhoeda nu, ɔ 'tɛmanɔ aɪn la -lu weee 'wv, ɔ 'tite 'kadɔ -we -zia 'tite weee 'wv nya, 'in a 'ka 'sa we lakpa 'kɔmvv, dltie nya. ¹² 'In a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa 'muna nya. ɔ 'gbv, 'bi -we -Lagonyuma yia 'yia zli 'klv, we mi amiaa -nv nya. ¹³ Nu, mɔ -saa -aɪn nikpisee 'tite kwεε, 'in ɔ yia -aɪn ɔ dɔma yuu nyumaa 'wlulapilie zɔ kwa. ¹⁴ ɔ Yu zitea -aɪn 'wv, ɔ 'gbv -Lagɔ yia -amiaa gbonyuu 'wɔti.

Klisu 'dε -yo ɔ lɛnvgbv

¹⁵ Klisu -wa -Lagɔ wa'a 'yia -yɔɔ 'wɔwlv. Mɔ mia la tia lalalu weee 'yu. ¹⁶ Nu, mɔ 'wv -Lagɔ nua yali -lu -yo dɔdv -gv -lu weee lε, -we wa yia -yo, 'in -we wa'a 'yia -yo klaa. 'Njumnikpe, 'wlulapilie, 'tite -yo se, mv weee -Lagɔ -laa la ɔ gbεlv, 'in ɔ -yla. ¹⁷ ɔ Klisu mi la -lu weee 'yu, 'in ɔ 'gbv -lu weee kɔkalia la. ¹⁸ Sa 'wlu mia nyumεε -kpabhiee -kanyɔ nya ni, 'sa ɔ mia *Leglizli 'wlu nya. Mɔ -wa 'yliyogagiee gwedilida, mɔ -sɔa 'wv tilitnya glaa tiatia, 'in ɔ 'ka -lu weee 'yugali. ¹⁹ Nu, -Lagɔ 'yibha sa ɔ 'dε mia, ɔ 'Yu mi 'sa -kpɔ. ²⁰ -Lagɔ 'yibha 'ya ɔ 'ka ɔ 'Yu 'wɔplli, 'in ɔ -yo ɔ lalalu weee 'ka 'wɔsuslolu. -Zezu tlia, ɔ 'pɔn jitea *su -gv, we 'gbv, -Lagɔ yia 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ wla yali -yo dɔdv -gv.

²¹ Amia -wa mi bhaa 'lakpanya nya, 'in a mia -Lagɔɔ tɔnyuma nya amiaa 'wlukɔvn lapɔpalie 'nyuu -yo amiaa gbonyuu lɛnvεε 'gbv ni, ²² -slɛɛn, -Lagɔ ka aɪn 'wɔsuslolu ɔ 'dε

nya, -Zezuu nyūme kuu tithie lv. 'In a 'ka ɔ 'klv 'yilge -māwlvda, -zugba 'sla 'nī ain -yɔ -mī, a 'nī 'hī -yɔ -ka. ²³ Nū, amīaa dlizvze -tv 'wv gege, 'in we 'temanī 'wv. -Lagɔgbv -we a dia dli 'wv, a 'na vlali we gwe -nī. Wee -Lagɔgbv -we a -ka bhaa 'nv, wa gbaa dɔdɔgv -nyūma weee -yla, we lubhonvnyɔ -amī Pɔlv -zɛa.

Pɔlv mī ɔ -Lagɔlubhoo gbv gbada

²⁴ -Slɛn, siada in mia da amīaa 'gbv nī, in mī we 'muna 'wv. Nū, Klisū siasie tɔlv -tva lv nī, 'mv in mia gbalida nanv kuu siasie nya, ɔ ku -kpabhie -we wee *Leglizī -mīaa 'gbv. ²⁵ -Amī, in ka *Leglizī lubhonvnyɔ -zɛ. -Lagɔ -saa -bha 'mī, in 'ka ain glaa ɔ lubho nv, 'in in 'ka ɔ gbv ain -yla gba kpɛɛn kpɛɛn. ²⁶ -Lagɔ zizelu 'kadv -ka bhaa -benyi -mī, nū, 'mv -Lagɔ -saa -slɛn 'bhle ɔ -māwlvnya -yla. ²⁷ Nū, 'ma -Lagɔ 'yibhaa ɔ 'ka wa ɔ 'hīmūnī -zizelu 'kadv 'klɔslolu. Nyūma -wa 'nīa *Zuifv 'gbv, ɔ yia ɔ zizelu 'bhlesa. Wee zizeluu jī nī: Klisū mī ain 'wv, 'in a -yī sa we 'jī nū, a ka 'bī -Lagɔ 'hīmūnīe 'kadv 'wv.

²⁸ ɔ Klisū gbv -a mīa da gbada nyūma weee -yla, wa gbv -yla lapalie -yɔ wa gbvslolue nya, gbuyilo bhabha nya, 'in ɔ -ka -mī ɔ 'ka -māwlvnyɔ -zɛ -Lagɔ 'yu, Klisū 'wv. ²⁹ We 'gbv, Klisū 'tite 'kadv -we mīa 'mī 'wv lubho nvda, we nya na nva lubho, 'in na gva la.

2

¹ Nū, in 'yibha a yibheli we 'jī nū, amīa klāa, Laodiseee -Lagonyūma -yɔ nyūma weee -wa 'nīa -slɔ 'mī 'yī wa 'yī nya, amīaa 'gbv in mīa da lagvda. Tv 'kadv -wa! ² In -ka 'sa nvda -mī nī, -zugba in 'yibha wa 'temanī dli, wa kikalī zɛ, 'in wa 'ka nyūme -bhlo -zɛ. 'In wa 'ka 'ylimna bhabha, 'in wa 'ka -Lagɔ zizelu yibheli kpɛɛn kpɛɛn. Wee zizelu

mīa, mv -wa Klisū. ³ Gbuyilo -yɔ -luyiloo 'hīmūnīe weee bhva -Lagɔ -gbɛ, mɔ 'wv we mīa zizeda.

⁴ -We na gbaa da ain -yla nī, nyūma yī ain 'yloogbv lasalī -dawliweli nyaa gbv -wa. ⁵ Nū, na 'debhie -gbolu 'nī ain glaa -mī nī, na dli -yɔ ain 'sɔ mī. Amīaa lɛnvgbunya mīa 'cɛcɛ, 'in a zva Klisū dli -gv gege nī, in -ka we -yɔyida -mī, na dli mɛnī.

Dlizvze -we ka gbv wa -slolua ain nī, a -tv we -gv gege

⁶ Nū, sa a hwnua -Zezu Klisū gbv -yɔ amīaa -Kanyɔ nya nī, a nɔ 'sa ɔ 'wv. ⁷ Dlizvze -we ka gbv wa -slolua ain nī, a -tv we -gv gege. A -ka somi -Zezu Klisū 'wv. ɔ mī -buduu gwe nya: a -tv 'ylimanīda ɔ -gv. A 'pa 'yī weee nya -Lagɔ fuo, -we weee ɔ nva ain -yla lɛɛ 'gbv.

⁸ A zv amīaa 'dɛ 'yliyɔ, nū, nyūme yabhlogbvɔ 'na 'palī ain yɔ -yɔ weli -kpvaā lubhu hwe -nī. -We -wa dɔdɔgv -nyūmaa gbvslolue nī, dɔdɔgv 'titenyaa -gbɛ we bhva, nū, we'e 'bhv Klisū -gbɛ. ⁹ -We weee mīa -Lagɔ 'wv, Klisū ɔ -zɛa nyūme nī, mɔ 'wv we 'dɛ weee -dīa la. ¹⁰ A ka -lu weee 'yī ɔ 'wv, mɔ -wa 'tite weee -yɔ se weee 'wlulapīnyɔ.

¹¹ 'In 'ya nī, Klisū 'wv wa 'paa ain knī 'wv, nyūmɛ sɔ 'nī we lɛnv, nū, Klisū nyūmɛ knī 'wɔpapīe mīa, -we saa nyūme ɔ lɛnvgbv 'cīn 'bī, mv -wa. ¹² Sa a -yɔ Klisū 'sɔ tīa amīaa batizee batizee lv, 'sa wa 'bhlua ain ɔ nya. 'In -Lagɔ yia a -yɔ ɔ 'sɔ 'wɔbhv tītlīnya glaa, dli -we a zva -Lagɔ 'tite -gv 'gbv. Wee 'tite nya -Lagɔ 'bhua Klisū 'wv tītlīnya glaa. ¹³ A ka zīmɛ 'yliyɔga -tītlīe tī, amīaa gbonyī -yɔ knī a 'nīa 'wv -mī 'gbv. Nū, -slɛn, -Lagɔ ka a -yɔ Klisū 'sɔ 'yliyɔgagīe 'nyɛ, 'in ɔ yia -amīaa gbonyūu weee 'wɔtī. ¹⁴ Tite -we mīa cɛlīda 'sɛbhɛ -gv, -we dīa -ain 'gbv 'wlu nī, -Lagɔ ka we lamūmni, 'in ɔ yia we lasa, we lakolve nya -Zezuu *su -gv. ¹⁵ Zuzu 'nyīi -we kaa nyūmaa 'wlulapīie -yɔ senya nī,

wee su -gɔ -Lagɔ -saa we 'tite kwɛɛ.
ɔ ka we lu, 'in ɔ yia we -zejila 'wɔ
wleli -kaslonyima 'bhisa.

¹⁶ We 'bhu -zɛɛn 'wɔ, -we a lia,
-we a maa, 'fetu 'yli, 'cɔ lolu -yɔ
*Nyapɛyli 'gbɔ, nyumɛ yabhlogbɔɔ
'na 'bhulu amiaa -yɔgbɔ 'wɔ we 'gbɔ
-nɪ. ¹⁷ -We mɪa da weee, -li -we yia
yia, we zuzu -wa. We 'nɪ we 'dɛbhie
-gbolu. Nɪ, Klisi -wa we 'dɛbhie -
gbolu. ¹⁸ Nɪ, nyumɛ -ɔ -ka ɔ 'dɛ 'wɔti
'kienyi -dawli sa, 'in ɔ -ka ain -yla
gba nɪ, a bubɔ -Lagɔɔ 'anzinya, a 'na
ɲwnunu we -yɔ -nɪ. Nyumɛ -ɔ -ka 'sa
nɪ nɪ, ɔ 'ka amiaa 'pɛnie -gɔsaa gbɔ -
wa. Nɪ, -mɔɔ 'sasɔkpa -nyumɛ mɪa,
-we -nya yia ɔ 'yli -gɔ, 'mɔ ɔ tɔlɔa
dli, 'in ɔ yilimanɪa ɔ 'dɛ, 'in ɔ pɔpalia
'wlukɔɔn la dɔdɔgɔ -nyima 'bhisa.
¹⁹ Nɪ, Klisi -ɔ -wa wlu, ɔ ɔ nɛ -mɔɔ
-yala. Klisi 'gbɔ ku lia 'nanɔɔ, 'in
'kɔanya -yɔ tolunya mɪmɪa 'wɔ. Sa
-Lagɔ 'yubhaa, 'in ku yilimanɪ 'saa.

*A ka tli, 'in a yia 'yliyɔgagie lolu 'yi
Klisi nya*

²⁰ A ka tli Klisi nya, 'in ɔ yia ain
dɔdɔgɔɔ 'titenya kwɛɛ -sa. 'In lɛɛ
ka 'gbɔ, -we bhɔa dɔdɔgɔ -nyimaa -
gbɛ, a nɔ we lɛa? Cɔn, lɛɛ ka 'gbɔ
a tide nyima 'yi, 'in wa palɪ ain
-yla sanɛɛ -sɔkpa -titea, ²¹ 'in wa
gba: «-In 'na 'bhulu we 'wɔ -nɪ»,
«-In 'na 'yili we ɲwe -nɪ», 'in «-In
'na zɪli we kwɛ -nɪa»? ²² Nɪ, wee
titenya -mɪnɪ mɪa, -we -wa 'plɪplɪ -
li, -we 'kaa labhɔ, we gbɔ we gbaa.
Dɔdɔgɔ -nyimaa gbɔsɔlɔlɔ sɔ -yɔ wa
titenya -wa. ²³ Gbɔzɔnɔ -wa, titenya
-mɪnɪ 'wɔlɔ gbɔyilo nyima 'yliya 'wɔ,
we -yɔ wa -Lagɔɔ bubɔ -sɔ bhɔa
dɔdɔgɔ -nyimaa -gbɛ. Wa tia wa 'dɛ
'wɔ 'kienyi -dawli sa, 'in wa palɪ
wa ku 'klyie 'wɔ. Nɪ, we 'nɪ -lu
yabhlogbɔɔ nya -mɪ, we 'nɪ mnɛni
we 'ka -amiaa dli 'nyuu lɛnɔgbɔ -ain
'bɪ -sa.

3

¹ A ka tɪtɪle lɔ 'wɔsɔ, 'in a yia
'yliyɔgagie lɔyi Klisi nya, we 'gbɔ,
a tɪtɪli yalɪ -lii da, mɔ Klisi -dia -
Lagɔɔ lilisɔlɔ la. ² Amiaa dli -tɔ yalɪ
-li -yla, amiaa dli 'na -tɔlɔ dɔdɔ -gɔ
-li -yla -nɪ. ³ Nɪ, a ka tli -nya, 'in
amiaa 'yliyɔgagie mɪ zizɛda Klisi -
gbɛ -Lagɔ 'wɔ. ⁴ Klisi -wa amiaa
'yliyɔgagie tɪkli, zɪli ɔ yia 'bhlewlɔa,
we zɪli a -yɔ ɔ 'sɔ wɔlɔa 'bhle, 'in ɔ
'ɲɪmɪnɛ zɛa amiaa -nɔ 'ya.

'Wɔwɔle lolu -Zɛzu Klisi 'wɔ

⁵ We 'dɛɛ 'gbɔ, gbɔnya mɪa ain
'wɔ, -we -wa dɔdɔ -gɔɔ -nɔ, a
'bhu we 'bɪ. Sabhisa: mɔtnɪgbɔ
klaa, pɔɪnplagbɔɔ lɛnɔɛ klaa,
zɔbhali gbɔɔ 'tɔ klaa, dli 'nyuu -
lii 'wɔnɪnɪnɪnɛ klaa, we -yɔ lɛkli.
(Nɪ, lɛkli mɪa nɪ, yoyolagɔnyaa
bubɔɛ -wa.) ⁶ Wee gbɔnyii -mɪnɪ
'gbɔ, -Lagɔɔ 'cɛ 'kaa nyima -wa'a zɔa
-Lagɔ 'nɔɲwɛ bhiti. ⁷ Nɪ, bhla -we
nya a mɪa wee gbɔnyii -mɪnɪ lɔ nɪ,
'sa a nɔa -nya.

⁸ Nɪ, -slɛɛn, 'cɛpapɛ klaa, nyumɛ
'cɛdlɔlɔlɛ -yɔ nɔkplɛɛ 'ylinyuno
mɪa, a vɪa we gwe. Nyumɛɛ vɛlɪvɛlɛ
-yɔ wɛli 'nyuu 'na 'tlali ain ɲwɛɛ -nɪ.
⁹ A 'na 'tubhɔlɔ -tubhɔlɔ yɔ -yla -nɪ,
amiaa -wa 'bhɔa amiaa -mɪmɪsɔ 'cɔn
-yɔ we lɛnɔgbɔ 'nyii 'bɪ. ¹⁰ Nɪ, a ka
nyumɛ lolu -zɛ. 'In nyumɛ -lolu bhiti
'kɔmɔɔ, ɔ 'ka ɔ lala -Lagɔɔ 'wɔwɔlɔ -
zɛ. 'In ɔ 'ka 'ya -Lagɔ yibheli kpɛɛn
kpɛɛn. ¹¹ Nɪ, nyumɛ -ɔ 'nɪa Zuifu
klaa, -ɔ -wa Zuifu klaa, -ɔ mɪa knɪ
'wɔ klaa, -ɔ 'nɪa knɪ 'wɔ -mɪ klaa,
yiyinyɔ klaa, titinanyɔ* klaa, gaylo
-yɔ -ɔ 'nɪa gaylo klaa, wa 'nɪ -seli -
mɪ. Nɪ, Klisi mɪ we 'dɛ weee nya, 'in
ɔ mɪa -a 'dɛ weee 'wɔ.

¹² -Lagɔ ka -bha ain -sa, ɔ 'yibha a
-zɛ ɔ 'dɛɛ nyima -kpɔ, ɔ -kalɪ amiaa
zɛ. We 'gbɔ a -ka nyazɪdli, a -ka
'nanɪdli, a tɪ amiaa 'dɛ 'wɔ 'kienyi, a -
ka dli -dlɔɔ, 'in a -ka dliɛ. ¹³ A bibɛli
-yɔ, 'in 'yabhlo -ka ɔ -libhɛyi -yɔ 'cɛ
'palɪ -wɛ ɔ nɔa ɔ -yla lɛɛ 'gbɔ nɪ, a

* **3:11** Gleki nɛɛ «Siti -nyumɛ». Siti -nyumaa dɔdɔ mɪa, -mɔ tɔlɔlɔ la bhabha, 'in wa laa wa titinanya.

titli -yɔgbu 'wɔ. Sa -bhlokpade Klisi tia amiaa -yɔgbu 'wɔ ni, amia titli 'ya 'sa -yɔgbu 'wɔ. ¹⁴ We 'de weee 'wlu ni, a kikali zɛ. Nyimeɛ zekalidli mi amiaa nyɔllikpe nya tɛn: mɔ zɛha ain nyime -bhlo. ¹⁵ Klisi 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ, -we ka 'gbu -Lagɔ yia ain la, a 'ka ku -bhlo -zɛ ni, wee 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ 'bhu amiaa dli weee 'wɔ, we 'ka we -ka. 'In a 'pa -Lagɔ fuo 'yli weee nya. ¹⁶ Ni, Klisi wɛli -mɔ ain nyidi duun ɛ. A suslolu gbu, 'in a papali gbu -yla la, gbuyilo nya. A 'pa -Lagɔ fuo, a bhli ɔ 'ɲumɲuni -lɔɔ, -we mia lɔɔɛbhe 'wɔ. A gbalɔ ɔ, a bhli ɔ lɔɔ weee, -we ɔ Zuzu 'ɔpa zua ain 'wɔ, 'mɔnadli nya. ¹⁷ -We weee a nɔa lɛ, 'in -we weee a gbaa, we -mɔ Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu 'ɲni nya. A 'plili ɔ gbɛgbɛin, 'in a 'ka Dide -Lagɔ fuo 'pa.

-Lagɔnyumaa -gligbo 'yli gbu

¹⁸ Ylikwɔɲwɔni, ɔ -ka -mɔ ɔ zu ɔ 'lowli 'nɔɲwɛ, 'sa we mia Nyumaa -Kanyɔ 'yliya 'wɔ.

¹⁹ 'Nwɔni 'lowlia, ɔ -ka -mɔ ɔ -kalɔ ɔ 'ɲwɔɔ zɛ, ɔ 'na 'sulu ɔ 'klu -yɔ -ni.

²⁰ 'Yua, a zu amiaa didea 'nɔɲwɛ gbu weee 'wɔ, mɔ nania Nyumaa -Kanyɔ dɔdɔ.

²¹ 'Yuaa didea, a 'na -lali amiaa 'yua 'cɛdlɔ -ni, we yi wa 'kɔayli lawla.

²² Galɔ, a zu amiaa -cian 'nɔɲwɛ -seli dɔdɔ -gbɔ, gbu weee 'wɔ. We 'na -zɛli wa 'yibadi -bhlo -ni, we yi 'wlu nɛɛ nyuma a mi 'ylimanida. Ni, a zu wa 'nɔɲwɛ dli -zɔnɔ nya, Nyumaa -Kanyɔɔ sɔsɔdli a kaaa 'gbu. ²³ We yi lɛɛ -lubho -zɛ, a nɔ we dli weee nya, nɛɛ Nyumaa -Kanyɔɔ lubho a mi nɔda, a 'na 'yli we nyumaa -nɔ 'bhisa -ni. ²⁴ A yibheli we 'ji ni, Nyumaa -Kanyɔ yia ain 'pɛnia. 'In zɔzɔnɔnya ɔ zua la amiaa -nɔ nya, a 'ka we 'yi. Ni, Nyumaa -Kanyɔ -Zezu Klisi lubho a mia nɔda. ²⁵ Nyime ɔ nɔa gbɔnyuu lɛ, we 'pɛnie ɔ yia gbɔnyuu nya. Ni, -Lagɔ ɔ gbizi nyuma 'wɔ.

4

¹ Amia nyumaa -cian, a zu amiaa galɔ 'nanɔɔ, 'in a nɔ -we mia tikli lɛ wa -yla. A yibheli we 'ji ni, amia ka 'ya -Kanyɔ yali.

'Dizuwɛli

² A -tu -Lagɔ bhubhoeda 'kɔmɔɔ, amiaa dli -tu -gada, 'in a 'ka -Lagɔ fuo 'pada -tu 'yli weee nya. ³ A bhubhoe 'ya -Lagɔ -amianɔɔ 'gbu -nya, 'in -Lagɔ 'ka -ain 'yoo 'nyɛ, -a 'ka ɔ gbu gba nyuma -yla. Klisi gbu mia zizeda, -a mneni -a 'ka we gba, we 'gbu in mia -seli -kaslu 'wɔ. ⁴ A bhubhoe -Lagɔ, 'in sa in 'kaa we -slolu, in 'ka 'sa we gba kpɛɛn kpɛɛn.

⁵ A zu amiaa nɔnɔbhu 'yliyo, -wa 'nia -Lagɔ 'wɔ -mɔ gbɛgbɛin, gbuyilo sa. Bhla -we -Lagɔ nyɛa ain wa nya ni, a 'na -nyumɔnɔ we la -ni. ⁶ Amiaa ɲwɛɛ wɛli -mɔ tikli 'yli weee nya, we -mɔ gumu 'bhisa, 'in a yibheli nyuma -yla gbuɔ 'bɔɔpali sa 'nanɔɔ.

Fɔsawɛli 'wɔbhloɔnɔ

⁷ -Amiaa bheli -zɔnɔ Tisiki, ɔ mia lubhonɔnyɔ tikli nya, ɔ na -yɔ ɔ nɔa Nyumaa -Kanyɔɔ lubho, mɔ yia ain -yla na -gbɛ -gbu weee gbaa. ⁸ Na 'dɛɛ 'yibadi in tiea ɔ amiaa -gbɛ, a 'ka -amiaa -gbɛ gbu yibheli, 'in ɔ 'ka amiaa dli latɛmanɔ. ⁹ Tisiki -yɔ amiaa 'yibha 'yibha -bheli tikli Onezimɔ in tiea da ain 'wɔ, 'in wa 'ka -we weee mia -seli 'plida -amiaa -gbɛ ain -yla gba.

¹⁰ Alisitaki in -yɔ ɔ 'sɔ mia -kaslu 'wɔ ni, ɔ nɛɛ, ɔ -sa ain fu. We -yɔ 'ya Banabasɔ dideɛ bheli 'yu Maliki, -ɔ ka gbu wa gbaa ain -yla ni, ɔ -ka amiaa -gbɛ mni, a kpa ɔ 'nanɔɔ. ¹¹ -Zezu ɔ wa laa Zutusi sa 'yaa ain fu. -Zuifu -wa -zɛa -Lagɔnyuma glaa, waa nyuma ta -manɔ -bhlogbɔɔ nya na nɔa *-Lagɔɔ nyumaa 'wlulapli -lubho. Ma paa 'mɔ 'kɔayli.

¹² Epafasi ɔ -wa amiaa -zɔɔ -bheli ni, ɔ nɛɛ, ɔ -sa ain fu. -Zezu Klisi lubhonɔnyɔɔ 'zayli ɔ -mia: 'kɔmɔɔ, ɔ mi laguda, -zugba ɔ bhubhoe -Lagɔ amiaa 'gbu. ɔ 'yibha

a-tu-Lagonyuma genyii -yɔ -wa suan
la nya -Lagɔ 'yu, 'in a 'ka ɔ dɔmagbu
lɛnu 'yli weee nya. ¹³ In mneni in 'ka
ɔ daa gba nu, amia klaa, Laodisee
-yɔ Ielapolisi -nyumaa 'gbu, ɔ mi
siada. ¹⁴ -Dɔtlɔɔ -yu Luki ɔ ka zɛ -a
-kalia bhabha, ɔ -yɔ Demasi 'sɔ nɛɛ
wa -sa ain fu.

¹⁵ Amiaa bhelia -yɔ amiaa bhɔlaa
mia Laodisee, a -sa wa fu, we -yɔ
Nefaa -yɔ *leglizɪ -we gbelia 'wlu ɔ
-budu zɔ.

¹⁶ Nu, a -ka 'mɔ 'sɛbhɛ ni zɛli
amiaa -gbɛ ni, a 'pa we yoo Laodis-
eee leglizɪ -gbɛ. 'In wa 'ka 'ya we
zɛli -maa nyidi. 'In -we in 'paa
Laodisee -nyuma yoo, we -ka amiaa
-gbɛ nyini, amia zɛli 'ya -mɔ.

¹⁷ A 'tolɔ Alisipu nu, ɔ zɔ ɔ 'dɛ 'yliyo,
Nyumaa -Kanyɔɔ lubho -we ka 'gba
wa dia ɔ 'wlu, ɔ 'ka we nu tikli.

¹⁸ -Ami Pɔlɔ mia -slɛɛn da fɔsawɛli
-mɪni cɛlida na 'dɛɛ sɔ nya: in -sa ain
fu. A 'na dlɔlɔ -ni, nu, in mi -kasɔ
'wɔ -ni.

-Lagɔɔ 'nanɪdlɪ -yɔ ain -mi.

Tia -sebhε Pólú 'paa Tεsalonikí -nyuma yoo

-Lagonyuma -wa mia Tεsalonikigbe nokplε, 'ma *Pólú 'paa 'sebhε ní yoo. Pólú ka wee 'gbe nokplε mní, 'in ɔ 'nǎ mneni ɔ 'ka -mɔ -tú, *Zuifunya ka ɔ -yɔwɔsɔlú 'gbú. 'Sebhε ní ɔ 'paa -mɔ -Lagonyuma yoo, ɔ 'ka -maa -yla -Lagɔwɛlú 'jǎ gba kpεεn kpεεn, 'in sa -Lagonyuma 'kaa nɔ, ɔ 'ka we wa -slolu.

Pólú -saa Tεsalonikí -nyuma fú

1 -Amí *Pólú celia 'sebhε ní, we -yɔ Silasí -yɔ Timotee 'sɔ. Amia, *leglizi -we mia Tεsalonikí, Dide -Lagɔ -yɔ Nyumaa -Kanyɔ -Zezu *Klisú sɔ nya, amia -a celia 'wɔ.

-Lagɔ njwana ain 'nyu la, 'in ɔ 'nyε ain 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ.*

-We Tεsalonikí -nyuma nva lε

2 'Yǎ weee nya, -a paa -Lagɔ fuo amiaa 'gbú. Ní, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mǎ, -amiaa dlǎ 'bhu ain -gú. 3 -We a nva lε, amiaa dlǎ mǎ -Zezu -gú 'gbú, we -yɔ lubho a nva, a -kalí -Zezuu zεε 'gbú, a 'nǎ -amiaa -Kanyɔ -Zezu dlǎgɔzɔzɔε 'yitidee 'gbú, -a -ka -Lagɔ bhubhoeda -mǎ, we 'dε weee mǎ -amiaa dlǎ zɔ. 4 -Amiaa bhelia, -a -yǎ we 'jǎ ní, -Lagɔ -kalí amiaa zε, 'in ɔ yia -bha ain -sa, a 'ka ɔ -nɔ -zε. 5 -We ka gbú -wa, -Lagɔgbú -a gbaa ain -yla 'tǎtε nya, 'in Zuzu 'Pɔpa yia -ain 'wusa, a -yǎ we 'jǎ ní, -we -a gba gbúzɔnɔ -wa. We 'nǎ gbagbawɛlú 'dεkpua. Ní, a yǐbheli we 'jǎ, -a -yɔ ain 'sɔ mia, a ka -amiaa nɔnɔbhú 'yǎ, amiaa zɔzɔnɔ 'yǎyεε 'gbú -a yǎ 'saa nɔ. 6 Ní, amia, a ka -ain 'tideli, -a -yɔ -amiaa -Kanyɔ. Da a mia siada bhabha, 'in a yia -Lagɔwɛlú

'wɔnjwɔnɔ 'mɔna nya. Wee 'mɔna mia, Zuzu 'Pɔpa wlaa we. 7 -Slεεn amiaa nɔnɔbhú tiklú Masedvaní -yɔ Akaií -Lagonyuma mia nɔda.† 8 Ní, -Lagɔwɛlú 'bhua amiaa -gbε, 'in we yia da weee lamneni. We 'nǎ Masedvaní -yɔ Akai -bhlogbɔɔ, ní, amiaa -Lagɔ dlǎgɔzɔzɔεε 'dǎ ka da weee lamneni. -We ka 'gbú -a 'kaa we gba -tapa, we 'nǎ -mǎ. 9 -A mǎ amiaa -gbε, sa a kpaa -ain, 'in su a telia -we -zεε amiaa -lagɔ, sa a 'bhua we 'bǎ, 'in a yia -Lagɔ -gbε 'bhiti, ɔ -wa 'yǎyɔga -Lagɔ, -Lagɔ -zɔnɔ, nyuma weee mǎ we gbada. 10 -Lagɔ mia, ɔ 'Yú a mia wɔda, ɔ 'kaa yǎ 'bhú, mɔ -wa -Lagɔ 'Yú -Zezu. 'Mɔ, -Lagɔ -sɔlva thitlunya glaa 'wɔ, 'in ɔ 'ka -ain -Lagɔ 'cε -we cipaa 'wusa.

2

-We Pólú nva lε Tεsalonikí

1 -Amiaa bhelia, amiaa 'dε -yǎ we 'jǎ ní, we 'nǎ bhe -a mǎ amiaa -gbε.*

2 'In, a -yǎ 'yǎ we 'jǎ ní, wa ka -ain kpa 'nyumεε, wa ka -ain velí Filipugbe 'wɔ. Da nyuma -sɔlva -ain -yɔ 'wɔ, 'in -Lagɔ yia -ain 'kɔaylǎ 'pa -bhlokpade -a 'ka wee -Lagɔgbú gba. 3 Da -a mia ain 'dǎzɔda, -a 'nǎ yɔtɔbhú. Dlǎ -zɔnɔ nya -a gbaa we. -A 'nǎ nyumε -dawli 'wɔnɔ. 4 Ní, we 'nǎ 'sa -mǎ, sa -Lagɔ 'yǐbhaa, 'sa -a gbaa we. -We ka gbú -wa, -Lagɔ ka -ain layla, 'in ɔ yia -amiaa gbú -yɔnjwɔnɔ, -a 'ka ɔ gbú gba. -A 'nǎ nyumaa dɔdɔnamaníεε datalǎda -mǎ, ní, we 'nǎ 'sa -mǎ. -Lagɔ dɔdɔnamaníεε da -a talia. ɔɔ -Lagɔ mia, mɔ sísalǎ -amiaa dlǎ -yɔ. 5 A -yǎ we 'jǎ ní, we 'nǎ njwεε 'nǎnɔ nya -a gba ain -yla, 'in -Lagɔ mǎ -amiaa gbúdayinyɔ nya. We 'nǎ amiaa kwεε -luu datalíεε 'gbú -a yǎ we gba. 6 Amia klaa, nyuma -putu klaa, -a 'nǎ njwɔnɔ nyumε yabhlogbɔɔ

* 1:1 Ní, a zelí -Zezuu tietienyaa lεnɔgbɔnya 15.22 'in a 'ka Silasí -gugbú 'wɔlanɔ. Timotee -nɔ mia, a zelí lεnɔgbɔnya 16.1. Tεsalonikigbe mia, mɔ -wa 'gbe 'kadɔ Glεsí -dɔdɔ -gú. 'Mɔ wa laa -slεεn Salonikí (lεnɔgbɔnya 17.1-9). † 1:7 Ní, Masedvaní, Wlɔmɔ -dɔdɔ -wa bha, -slεεn, Glεsí -dɔdɔ kibhe -wa. Akai, Glεsí -dɔdɔ kibhe -putu -wa. * 2:1 A zelí -Zezuu tietienyaa lεnɔgbɔnya 16.19-24; 17.1-9

'ka -amīaa 'ḡnī -mnīnī. -A mneni yaa -a 'ka nyuma 'kadī zε aīn glaa, -we ka gbū-wa, -Zezu Klisū tietienya -a-mīa. ⁷Nū, we 'nī'sa-mī. -A mī aīn glaa-dlōō nεε 'ḡwnō -ō mī -ō 'yū kwε -yōlatitlida. ⁸-A 'nī aīn 'yībha -sε, 'in -a 'nī -Lagōwēlī -bhlogbōō aīn 'nyε, nū, -amīaa 'dε -a wlāa. -We ka gbū-wa, a ka -aīn dōdō namanī -slεεn. ⁹-Amīaa bhelia, sa -a nūa lubho, zlioo, sabōōo, -a mī lubho 'wū -mūy yī 'wlō nū, -a -tū nyūmε yabhlogbōō sō nya.

¹⁰Amīa, a -yō -Lagō 'sō mī -amīaa gbūdaynya nya. -We -a nūa lε, -Lagōnyuma 'yū, we mī tiklū, we 'nī gbūnyuu lō -ka. Nyūmε yabhlogbōō 'nī mneni -ō 'ka -aīn gbū dīlī. ¹¹A -yī we 'jī nū, sa dide kpaa -ō 'yua, 'sa -a kpaa aīn -bhlo -bhlo. ¹²-A 'paa aīn 'kūaylī, 'in -a yīa aīn -bēlō -yōpālī. 'Ylī weee nya -a slolua aīn, a 'ka amīaa lēnūgbū 'bhiti, we 'ka -Lagōō dōmagbū -zε. -ō -Lagō laa aīn, 'in nyūma -wa 'wlu -ō pīlīa lā, a 'ka wa glaa -mī. 'In a 'ka -ō 'ḡnumnīe 'yī.

¹³-Lagō -a pa 'yaa fuo 'ylī weee nya. -We ka gbū -wa, da -a gbāa aīn -ylā -Lagōwēlī, a ka we yukwli pōlō. A 'nī we -yōḡwnū nyūmaa wēlī 'bhīsa, -Lagōwēlī 'bhīsa a ḡwnua we -yō. 'Mō we -mīa gbūzōnū nya. 'Sa wee wēlī nūa lubho -wa zōa -Lagō dīlī -gū, wa dīlī zō. ¹⁴-Amīaa bhelia, gbū -we yīa Zudee -leglizīnya -we mīa -Zezu Klisū -nū nya, wee gbū -bhlokpade yīa aīn. Sa Zuīfū sīalīa Zudee -leglizīnya, 'sa amīaa -zōō -bhelia sīalīa aīn. ¹⁵Waa Zuīfū, wa ka *-Lagōgbū -falīpanya 'bha, 'in wa yīa -amīaa -Kanyō -Zezu 'bha, 'in wa yīa aīn 'klīyīe 'wōpālīa mīnī. Wa 'nī -Lagō dōdō nanī, nyūma weee tōnyūma wa -mīa.† ¹⁶Wa 'yībha wa 'ka yaa -aīn 'yoo -kūlō -a yī nyūma -wa 'nīa Zuīfū -ylā -Lagōgbū gba. Gbūnyuu wa nūa lε, sanεε wa yelīa we -gū. We 'wlu lapalīda, 'in -Lagōō 'cε yīa wa ylī.

Tesaloniki - nyūmaa tū bhāa Pōlō

¹⁷-We mīa -amīaa -nū nya, mū -wa nū, bhelia, we 'ylī 'sōlε ka 'plī. -A tīa -bha aīn, -amīaa 'ylī ka aīn -yōbhū, nū, -amīaa dīlī mī aīn -gū, 'in amīaa 'tū mī -aīn 'bhada, 'in -a yīa 'klī 'yī, -a 'ka aīn 'yī. ¹⁸-A 'yībha -a 'ka amīaa -gbε lōmīnī. -Amī Pōlō, we 'nī -zakpa -bhlogbōō in ylālī amīaa -gbεε mīnūmīe lā. Nū, *-Saatan ka -aīn 'yoo -kūlō. ¹⁹-We ka 'gbū -a 'yībhaa -a 'ka aīn 'yī, mū -wa nū, da -amīaa -Kanyō -Zezu Klisū -ka lōyī nī, -mama ka 'gbū -a 'ka dīlī zō -ō 'yua? -Mama ka 'gbū -a 'ka 'mōna līa? Nyōō slolū we nū, -a ka gbū weee 'wlubha? Amīa -wa, we 'nī nyūma -putū. ²⁰Gbūzōnū -wa. -Wa laa -aīn 'mōna 'wū, -wa mīa -amīaa 'ḡnumnīlū nya, amīa -wa.

3

¹-Slεεn, amīaa 'tū ka -aīn 'bha bhabha. We 'dεε 'gbū, -a yīa wēlī bhīlī nū, na 'dēbhlo -tū Atēnī.*

²'In -a yīa -amīaa bheli Timotee tie, -ō -yō -aīn 'sō nūa -Lagōlubho, 'in -ō gbāa -Zezu Klisū gbū. 'Mō -a tiea amīaa -gbε, -ō 'ka aīn 'kūaylī 'pa, 'in -ō 'ka aīn latēmanī -Lagōō dīlūgūzōve 'wū, ³-mūy yī 'wlō nū, sīasie -we mīa -aīn ylīda, we yī -aīn glāa nyūmε yabhlogbōō lazuklū. Amīaa 'dε -yī we 'jī nū, -Lagō ka ḡwnū wee 'sasōkpa -sīasie 'ka -aīn ylī. ⁴Da -a mīa -slō aīn kwesi, 'in wee sīasie 'nīa -slō aīn ylī, -a ka aīn -ylā gba nū, -a 'dε weee wa yīa sīalīa. A -yī we 'jī nū, gbūzōnū -wa, 'sa we 'plīa sa. ⁵We 'gbū in 'nī mneni in 'ka we -gū lādī, 'in in yīa Timotee tie, sa amīaa dīlī mīa -Lagō -gū, -ō 'ka we -yōyī. In ka nyanō nū, -amī nεε yaa 'sa -Saatan yīa aīn laylāa, 'in -amīaa lubho 'ka 'wōtū bhe.

⁶Nū, -slεεn, Timotee ka amīaa -gbε 'bhū, 'in -ō yīa lōmīnī, 'in -ō yīa amīaa 'dī 'nanū -aīn -salī. Sa amīaa dīlī mīa -Lagō -gū, 'in sa a kīkalīa zε,

† 2:15 A zēlī -Zezuu tietienyaa lēnūgbūnya 9.22-29; 13.45, 50; 14.2, 5, 19; 17.5, 13; 18.12
A zēlī -Zezuu tietienyaa lēnūgbūnya 17.15

o nee nu, 'yli weee nya, amiaa dli mi -ain -gu 'muna nya. Sa -a 'yibhaa -a 'ka ain 'yi, 'sa -amiaa 'yiyee 'tu bhaa ain.[†] 7 'Sa -bhlokpade, amiaa gbu ka -ain 'kuayli 'pa siasie -yo -yokali gbu nyidi. -We 'paa -ain 'kua 'yli, mu -wa amiaa dli mi -Lago -gu. 8 -Sleen, a ka -Lagobu lakpa -klli 'gbu, we ka -amia pue. 9 'Muna a laa -ain 'wu -Lago 'yu. We 'gbu, sa -a 'kaa -sleen -Lago fuo 'pa, we 'ni -mi. 10 Zho, saboo, -a mi -Lago bhubhoeda bhabha, o 'ka -ain 'yoo 'nye, -a 'ka 'wogbeli, 'in -we a 'nia 'wolanu, a 'ka we -ain -slolu, 'in we 'ka amiaa dli -gupa.

11 Nu, -amiaa Dide -Lago 'debhie -gbolu -yo -amiaa -Kanyo -Zezu -sa -amiaa 'yoo, -a 'ka ain 'yia mu. 12 -Amiaa -Kanyo nu le, sa -a -kalia amiaa ze dli weee nya, a 'ka 'sa zekikali, 'in a 'ka 'sa nyuma weee zekali. 13 Sanee o yia amiaa dli latemania, 'in 'yli -we nya -amiaa -Kanyo -Zezu 'kaa yi, o -yo o -mawlonya 'so, a 'ka -mi tiklu, a yi gbu 'wlu -ka -amiaa Dide -Lago 'yu. [*-Amenu.]

4

Amiaa nənəbhv -we nania -Lago dudu, mu nu

1 -Sleen, -amiaa bhelia, sa a 'kaa no, 'in a 'kaa -Lago dudu namani, a ka we yibheli -amiaa -gbe. Gbuzonu -wa. 'Sa a mia noda. Nu, amia -a palia zukpa bhabha -amiaa -Kanyo -Zezu Klisu 'hni nya, a nu we le -tapa. 2 -Amiaa -Kanyo -Zezuu -gugbu -a slolua ain, amiaa 'de -yi we -sleen. 3 -We -Lago 'yibhaa mu -wa nu, a -mi tiklu, a -yo 'hwni -putu -yo nukpasu -putu 'na -dili -budu 'wu -ni. 4 A 'de weee glaa, -mamə -ka -mi, o yibheli o 'hwno -kwa sa sa tiklu, wa yi ain 'hni sa.*

5 Amiaa 'hwni latali dli 'na -zili ain hwe la -ni, 'lakpanya -wa 'nia -Lago

-yi 'bhisa. 6 Nyume yabhlogbo 'na nunu o -libheyi gbonyuu 'wluo -ni. O 'na nunu o -dawli 'wu -ni. -A ka 'cin gbu ni ain -yla gba 'klo 'cici nya. Nu, -wa -ka 'sasokpa -gbu ni lenu, -Lago yia wa -kaslo 'wopaa. 7 We 'ni nyume -putu nya -budu 'wodidiee 'gbu, -Lago yi -ain la. -A 'ka -mi tiklu 'gbu o yia ain la. 8 -We ka gbu -wa, nyume o 'ni weee gbu ni -yohwnu, we 'ni nyume o -sa kwnee, -Lago o 'nye a ain o Zuzu 'Pupa, 'mo o -saa kwnee.

9 We -ka amiaa bheliaa zekali gbu, weli -we in 'kaa we 'bigupali, we 'ni -mi. Nu, sa a 'kaa amiaa bheliaa zekali, -Lago ka we amiaa 'de -slolu. 10 'Sa -bhlokpade, -amiaa bhelia -wa mia Maseduan -dudu weee -gu, a -kalia wa ze. Nu, bhelia, amiaa zukpa -wa, a kpa we la -kli. 11 -We -a 'kaa amiaa dli zo zo, mu -wa nu, a -mi -dlu, a 'na plali amiaa -limaa gbu 'wu -ni. A nu amiaa 'dee lubho. -A ka 'cin we ain -yla gba. 12 A -ka 'sa nu ni, -wa 'nia -Lago -yi, 'in wa zua ain 'nohwe, 'in a 'na 'ka nyume -putuu kwe nya -mi.

-Zezuu yiyigbu

13 -Sleen, bhelia -wa 'mua 'yli, -a 'yibha nu, a yibheli wa -gugbu, amiaa dli yi sumani, -wa 'nia -Lago dli -gu zo 'bhisa. 14 -Amia dli 'wu nu, -Zezu ka tli, 'in o yia 'wuso, we mi 'ya -amia dli 'wu nu, -wa 'mua 'yli, 'in wa dli mia -Zezu -gu, -Lago yia wa 'wusalba wa -yo -Zezu 'so. 15 -We Nyumaa -Kanyo -slolua -ain, 'in -a yia we ain -yla gba, mu -wa nu, da Nyumaa -Kanyo -ka yi, -amia -gaa da 'yliyo, -a 'na 'ka tlitlunya 'yugali. 16 -Lago yia we hwe -gu -saa, 'in 'anzinyaa -kanyo 'ka 'wokpi. Nyuma yia -Lago legle 'nua, toun, Nyumaa -Kanyo 'debhie -gbolu yia yali 'bhua, o 'ka lasibhli. -Wa ka dli mia -Zezu Klisi -gu, 'in wa yia tli, -maa yia 'yliyogagie 'yia tia. 17 Toun,

[†] 3:6 A zeli -Zezuu tietienyaa lenugbonya 18.5. Polo 'paa Kolenti -nyuma 'sebhe yoo. * 4:4 We 'ji -putu -wae: a 'de weee glaa, -mamə -ka -mi, -maw yibheli -maw ku kpa sa sa tiklu, wa yi ain 'hni sa.

-amíaa -mama -gaa da -sléen 'yliyó, -Lagó yia -ain 'wóbhua yalipúpa 'wú, -a -yó wa 'sò, -a 'ka Nyímaa -Kanyó yoo mni -mó yali. -Sléen, -a -yó ó 'ka -mí 'yí weee -nú nya. ¹⁸We 'dée 'gbú, a 'pópali 'kúayli wélí ní nya.

5

¹Bheliain, we -ka we bhla -yó we 'yíu gbú, -we -a 'kaa ain -yla gba, we 'ní -mí. ²Amíaa 'dē -yí we 'jī ní, Nyímaa -Kanyó yiyiyí mí, da nyímé 'nía ó wóda -mí, -bha ó yia yia, sa 'wienyó tlalia nyímé 'bhisa. ³Nyíma -ka gbada -mí: «-A mí -dló. Gbú 'ní -ain yí!» -Bha -bhlokpade gbú 'kadí 'kadí yíla wa glagla sa! Wa 'ní mnéní wa 'ka we 'wútlá. Sa 'ńwónó gwálí gwahee síasie tlalia ó, 'sa we yia wa 'tlalia. ⁴Ní, -amíaa bhelia, a 'na nónó nēé nyíma -wa mí níkpise 'wú 'bhisa -ní. Ní, wee 'yí 'na 'tlalí ain 'wienyó 'bhisa -ní. ⁵A 'dē weee, zlí nyíma a -mí, 'ín a mí saan nyíma nya. -A 'ní sabó -yó níkpisee nyíma nya -mí. ⁶We 'dēé 'gbú, a 'na ńwónó 'ylaa nyímé -putu 'bhisa -ní. A -tú 'yliyógada, 'ín a 'ka -mí 'cé. ⁷Ní, sabó wa ńwóda 'ylaa, sabó wa lúá nú 'wú. ⁸-Amíaa mí, -a mí zlí nyíma nya. -A -tú 'wú 'cé. -A zú -Lagó dlí -gú, -a -kalí ó zé, we 'ka 'wú 'slojáyú -plá ó nēé -bana 'wú. -A dí we dlí 'wú ní, -Lagó yia -ain gbú 'wúsa, 'ín we 'ka 'wú nēé, -a ka 'slojaa nēé -kloo 'wluo -plá. ⁹Ní, -Lagó 'ní -bha -ain -sa, ó 'ka -ain 'klyie 'wópaa 'gbú. Ó 'ka -ain gbú 'wúsa -amíaa -Kanyó -Zezu Klisi 'ńmí nyaa 'gbú, ó yia -ain -bha -sa. ¹⁰-Zezu mí, -amíaa 'gbú ó yia tlí, -a -ka 'yliyógao, -a -ka 'yí 'muo, -a -yó ó 'sò 'ka -mí. ¹¹We 'dēé 'gbú a 'pópali 'kúayli, a sísalí 'wú, sa a mí da nóda 'bhisa.

'Dízúwélí -yó fúsawélí

¹²Bheliain, amíaa zukpa -wa. -Wa mía lubho nóda ain glaa, -wa -Lagó tiea wa 'ka ain 'yugalí, wa 'ka ain gbú -slolu, ní, a zú wa 'núńwé.

¹³A zú -bha wa zékalídlí nya wa lénúgbú 'gbú. 'Wótútúé -dló -mí ain nyídlí.

¹⁴Bheliain, amíaa -a bhúbhoea. -Wa 'yaa, a zú wa 'dí. -Wa mía nyanó nóda, a 'pa wa 'kúayli. -Wa 'nía late, a -sa wa 'wú. 'Ín a 'ka dlítie -ka nyíma weee gbégbéin. ¹⁵A zú amíaa 'dē 'yliyó, a 'na nónó 'nyíi 'lééjii nyíi lé -ní. -We a 'kaa lénó, we -zé gbúzónó lénó a 'dékúpa nyídlí, we -yó nyíma -putuu gbégbéin.

¹⁶⁻¹⁸-We -Lagó 'yíbháa, a nú lé -Zezu Klisi 'wú, múbú -wa ní, 'yí weee nya a lí 'móna. 'Yí weee nya a bhúbhoe -Lagó, gbú weee -we 'wú a yia 'plíla, a 'pa -Lagó fuo.

¹⁹A 'na -kúlú -Lagó Zuzu yoo -ní. ²⁰Wélí -we ó wlaa, a 'na nyéní we 'wú -ní. ²¹A sísalí -lú weee 'wú, 'ín -we -ka 'yílinaní 'ka -múbú lakpa. ²²A zú amíaa 'dē 'yliyó: a 'tíde 'yílinyúnó -lú weee 'yí.

²³'Wótútúé -dló -Lagó nú lé a 'ka -dló -mí. Amíaa zúu kláa, amíaa dlí kláa, amíaa kú kláa, we -yó a 'dē weee, 'ín 'yí -we nya -amíaa -Kanyó -Zezu Klisi -ka yí, a yí gbúnyúu yábhlogbó kwéé -ka. ²⁴-Lagó -ó láa ain, lé ó yia we núa. -We ka gbú -wa, ó -sálí -bha ó wélí lá.

²⁵-Amíaa bhelia, a bhúbhoe -Lagó -amíaa 'ńmí nya.

²⁶A -sa -amíaa bhelia fú dlí weee nya.

²⁷Ín nēé ain -yla -Lagó 'yú, a zélí 'sébhé ní -Lagó nyíma weee 'yíbadí.

²⁸Ní, -amíaa -Kanyó -Zezu Klisi 'ńwá ain 'nyu lá.

'Sēbhēē 'sōnu Pōlv 'paa Tēsalonikí -nyuma yoo

'Sēbhēē 'sōnu *Pōlv 'paa Tēsalonikí -Lagōnyuma yoo, mu -wa. Nii, sa -Lagōnyuma 'kaa nō, -zugba wa wv -Zezuu lviyie dudu -gv, 'mu o -slolua wa 'sebhe ni 'wv.

Pōlv-saa Tēsalonikí -nyuma fu

¹ -Ami *Pōlv celia 'sebhe ni, we -yo Silasi -yo Timotee 'sō. Amia, *leglizi -we mia Tēsalonikí, Dide -Lago -yo Nyumaa -Kanyo -Zezu *Klisi sō nya, amia -a celia 'wv.

² Nii, Dide -Lago -yo Nyumaa -Kanyo -Zezu Klisi njwana ain 'nyu la, 'in wa 'nye ain 'wvutvō -dlō.

-Lagō gbwvbbhubhue tikli

³ Bheliain, we mi -amiaa dli zō, -a 'ka -Lagō fuo 'pa amiaa 'gbv 'yli weee nya. Nii, dli a zva -Zezu -gv, we mi -gvbhoda, 'in amiaa zekikalidli mi -gv 'wvlaylimanida, we 'gbv, we mi tikli, -a 'ka -Lagō fuo 'pa. ⁴ We 'gbv -bhlokpade, amiaa 'gbv -a slolua -amiaa 'dē -Lagōnyuma glaa. Gbv -we ka 'gbv -a slolua -amiaa 'dē, mu -wa nii, a mi siada, wa mi ain 'klyie 'wvpalida, 'in a yia dltie 'yi, a 'ni -Lagō dli -gv -sa.

⁵ Wee gbv ni slolua nii, -Lagō gbwvbbhubhue tikli. Nii, gbv -we weee lv amia 'plida, -wa -Lagō pila 'wlu la, a 'ka wa -zēē gbva. -Lagō nyumaa 'wlulapile mia, we 'gbv a mia siada. ⁶ Nii, -we mia tikli, 'mu -Lagō yia lēva. -Wa mia ain siada, sialia o yia wa. ⁷ Mō yia ain siase 'wvsa, a -yo -ain 'sō. Lē o yia we nva, da wa yia -amiaa -Kanyo -Zezu 'yia, -mō yali, o -yo o 'anzī 'titenya 'sō. ⁸ Yia o yia -kosuu mō -we 'yia nya, -wa 'nia -Lagō -yi we -yo -wa 'nia -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi gbv -yōjwnu, o 'ka wa -kaslv 'wopa. ⁹ Waa nyuma mia dē, -Lagō yia wa -kaslv 'wvpa,

'in o 'ka wa lasa 'yli weee -nu nya. Wa 'na 'ka -amiaa -Kanyo kwesi -mi. O -ka yi, wa 'na 'ka o 'tite -yo o 'njumnie -yōyi. ¹⁰ Wee yli mia, we nya o yia yia, o nyuma tikli 'ka o 'nji 'ylimani, 'in -wa -ka o dli -gv zō, wa 'ka o yia 'muna nya. Amiaa 'dē, glaa a yia wa -mia. -We ka gbv -wa, a ka -amiaa gbvdayiweli dli -gv zō.

¹¹ We 'dēē 'gbv, -a bhuhhoea -Lagō 'yli weee nya amiaa 'gbv. A -zlahi -Lagō, a 'ka -mi 'nanu, 'in 'yoo -we ka 'gbv o yia ain la, a 'ka we -gv nō tikli. Gbvzōnu lēvvee 'tv -we mia ain 'bhada, -Lagō 'tite 'ka ain -yōbē, a 'ka we lēnu, 'in -we a nva lē amiaa dli mi -Lagō -gv 'gbv, we 'ka we -gv yeli. ¹² We -ka 'sa 'plida -mi ni, -amiaa -Kanyo -Zezuu jni yia 'ylimania amiaa 'gbv, 'in amiaa 'nji 'ka 'ylimani zōnu 'gbv. -We ka 'gbv o 'kaa we lēnu, mu -wa nii, -amiaa -Lagō -yo Nyumaa -Kanyo -Zezu Klisi ka ain 'nanu 'wvnu.

2

Nvuple 'ylinyunonyo gbv

¹ -We mia -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi yiyigbv nya, -a 'yibha -a 'ka we ain -yla gba. Bheliain, amiaa zukpa -wa. Wa -ka gba -Zezu yiyiyli ka nyini, ² a 'na nu nu nyanō sa slō -ni, a 'na sumani amiaa 'dēē 'wlukvun la -ni. Wa yi gba nii, Zuzu gbaa weoo, nyume gbaa weoo, wa -ka gba -we in celia mu gbaa weoo, a 'na lali we gbvzōnu -ni. ³ Nyume 'na nu nu ain -dawlī 'wv -ni. -We ka gbv -wa, wee 'yli 'ni -slō nyini. Nii, nyume 'ni -slō -Lagō -yōwvslō, 'in nvuple 'ylinyunonyo -o -Lagō 'kaa lasa, o 'ni -slō yi, wee 'yli 'na 'ka nyini. ⁴ O nvuple 'ylinyunonyo mia, -lu weee -we nyuma bvbō, wa laa wa -Lagō, we -yo o yia 'wvslō, o 'ka we 'yu -gali, 'ya *Lagōbudu 'kadu zō o yia plaa, o 'ka -mō ladi, 'in o 'ka gba nii, mō -wa -Lagō.

⁵ Da in mia ain kwesi, in ka -we weee mia ni ain -yla gba, 'lee, a ka we 'wvdlv? ⁶ Nii, -we kolva

o 'yoo, 'in o'o yia, amiaa 'de -yi we. 'Sa -bhlokpade o bhla 'ni -slo nyni, o nupke 'ylinyunyonyo 'na 'ka yi. ⁷ 'Tite -we -nyua 'yli, 'in -we mia zizada, we mi we lubho nuda 'gamu. -O kulba we 'yoo, o 'ni -slo labhu, wee gbu 'na 'ka nyni. ⁸ -Bha wa yia o nupke 'ylinyunyonyo -yoyia. 'Mo Nyumaa -Kanyo -Zezu yia 'bhaa o nywee -pupe nya. 'Mo -Zezuu yiyiee lile yia lasaa. ⁹ O nupke 'ylinyunyonyo yia -Saataan 'tite nya yia, gbu 'kadu -yo gwedigbu o yia lenva yo nya. ¹⁰ 'Ylinyuno -gbu weee o yia lenva, 'in o 'ka -wa mia munda -dawli 'wovu. Mnda wa yia. -We ka gbu -wa, gbuzonu -we 'kaa wa gbu 'wusa, wa 'ni we 'yibha, 'in wa 'ni we 'wuwu. ¹¹ We 'deee 'gbu -Lago paa wa yoyo -tite yoo, wa 'ka gbu 'nia gbuzonu nya -mi, wa 'ka we dli -gu zu. ¹² Sa 'bhisa, -wa 'nia gbuzonu dli -gu zu, 'in wa 'yibhaa gbonyuu, -Lago yia wa gbu -dila.

A 'temani dli

¹³ Nu, bhelia, -Lago -kali amiaa ze, we mi -amiaa -nu nya -a 'ka -Lago fuo 'pa amiaa 'gbu, 'yli weee nya. -We ka gbu -wa, we gwedida, -Lago ka -bha ain -sa, a 'ka gbu 'wubhu. -Lago Zuzu nva we le, a 'ka -Lago -nu -ze, we -yo amiaa gbuzonu dliguzove 'so, mu -saa ain gbu 'wu. Nu, -Lago ka -bha ain -sa, 'in -wa o -saa gbu 'wu tiada, a 'ka wa glaa -mi. ¹⁴ O ka ain la -Lagobu -a gbaa ain -yla, we gbegein, a 'ka -Zezu Klisu 'nyumnie 'yi. ¹⁵ Bhelia, we 'gbu a 'temani dli, 'in gbu -a slolua ain we -yo -we -a celia ain 'wu, a kpa we la -kli.

¹⁶ -Amiaa Dide -Lago, o -kalia -amiaa ze, mo 'palia -amiaa dli belu -yo 'yli weee -nu nya, 'in o yia -ain dliwodide -zonu 'nye o 'nanidli nya. O -yo -amiaa -Kanyo -Zezu Klisu 'debbie ¹⁷ 'temani amiaa dli la, 'in wa 'nye ain 'tite, gbu weee mia tiklu, a 'ka we lenu, 'in a 'ka we gba.

3

Poly nee: «Wa bhubhoe -Lago, wa nu lubho»

¹ -Sleen, bhelia, a bhubhoe -Lago -amiaa 'gbu, -amiaa -Kanyo weli 'ka lamneni da weee, 'in nyuma 'ka -bha we zu, amiaa -gbe 'bhisa. ² A bhubhoe 'ya -Lago, o 'ka -ain nyuma 'nyii -yo nupke 'ylinyunyonya kwee -sa, we ka gbu -wa, we 'ni nyuma weee zu -Lago dli -gu. ³ Nu, Nyumaa -Kanyo mia, o mi o weli -gu, la o yia ain 'temania, 'in o 'ka ain 'yliyozu gbonyuu dide kwee. ⁴ -Lago ka -amiaa dli 'wu 'temani ain -gu, nu, -we -a 'yibhalia ain, a mi we lenva, 'in le a yia we nva. ⁵ Nyumaa -Kanyo -slolua -ain, 'in sa -Lago -kalia nyumaa ze, a zu we dli -gu, 'in -Zezu Klisu 'ka amiaa dli latemani.

⁶ Bhelia, -a nee Nyumaa -Kanyo -Zezu Klisu 'nyumnie 'yi, amiaa bhelia -wa 'yaa, 'in wa 'nia -amiaa -sloluweli 'wuwu, a 'bhu wa kwesi. ⁷ Sa a 'kaa -ain 'tideli, amiaa 'de -yi we, nu, -a mia amiaa -gbe, -a 'ni 'ya. ⁸ -Amia, -a ka nyume yabhloo lililu li bhee? -Innya, we 'ni 'sa -mi. -A ka lubho nu, -a ka sia bhabha. Zluo, saboo, -a mi lubho nuda, -mu yi 'wlu nu, -a -mi ain glaa nyumee so nya. ⁹ We mi yaa tiklu -a 'ka amiaa lililu li, we 'ni -a 'ni we mnenii 'gbu -a yi lubho nu. Nu, -we a 'kaa lenu, mu -a -slolua ain. ¹⁰ Nu, da -a mia amiaa -gbe, -a ka ain -yla gbu ni pali: «Nyume o 'ni 'yibha o 'ka lubho nu, o 'na lili -ni.»

¹¹ -A ka 'nu nu, ain glaa, nyuma talba 'ya, wa'a pla lubho, wa -limaa gbegein -gbu wa plaa 'wu. ¹² Waa nyuma mia ni, -a 'pa wa 'kwayli -amiaa -Kanyo -Zezu Klisu 'nyumnie 'yi, wa nu lubho -dlu, wa 'ka wa 'deee lililu 'yi. ¹³ Amia, bhelia, gbuzonu lenve -ka ain salida -mi, a 'na 'tideli we 'yi -ni.

¹⁴ Nu, -we -a yibhalia da ain 'sebhe ni 'wu, nyume -mamo 'ni we 'nujwe zu, a zu o 'yliyozu, a 'na nyni -ni o -yo la -ni, 'in we 'ka o zu 'bhalu.

¹⁵ Nu, a 'na 'bhulu o 'wv amiaa
tonyime nya -ni, a zv o 'di amiaa
bheli 'bhisa.

Welipapire

¹⁶ -Amiaa -Kanyo, -o -mia -dlw, o
'nye -ain 'wutotwe -dlw 'yli weee nya
so weee lv. Nyumaa -Kanyo -yo a 'de
weee 'so -mi.

¹⁷ -Ami Pwlv ceha wee fwsaweli ni,
'sa na tia na 'sebhe weee -gv na 'hni
la sa. Mv -wa na cehi.

¹⁸ Nu, -amiaa -Kanyo -Zezu Klisi
hwna a 'de weee 'nyu la.

Tia -sebhε Pɔlv 'paa Timotee yoo

'Sebhε *Pɔlv 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mɔ -wa. Timotee mia, nyimesɔyɔ, ɔ -saa Pɔlv 'wɔ ɔ lubho -nɔda, mɔ -wa. Sa -Lagɔnyumaa 'Yugalinyɔ 'kaa -mɔ tiklu, 'mɔ Pɔlv cɛla Timotee 'wɔ.

Fɔsawɛli

¹ -Amɔ *Pɔlv cɛla 'sebhε nɔ. -Zezu *Klisi *tietienyɔ in -mia. Nɔ, -Lagɔ ɔ -saa -aɔn gbu 'wɔ, ɔ -yɔ -Zezu Klisi -a mia wɔda, ma -zɛla 'mɔ wa tietienyɔ.

² -Mɔ Timotee na cɛla 'wɔ. -Amiaa -Lagɔ dliɔzɔzɔvɛ 'wɔ, -mɔ -wa na 'yuu 'zayli.

Nɔ, -amiaa Dide -Lagɔ -yɔ -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi nɔwɔna -mɔ 'nyu la, wa 'yɔli -mɔ nyazi, 'in wa 'nyɛ -mɔ 'wɔtɔtɔvɛ -dlɔɔ.

³ Da in mia Masedvanɔ mnɔda, in nɛɛ -mɔ -yla: «In -tɔ Efɛzi, -in -tɔ -bha.» Nyima -wa mia yoyogbu -sloluda, -in -kɔlv wa yoo. ⁴ -In 'tɔlv wa, wa 'sasɔkpa -ninenya nɔ -yɔ wa dukpasɔ zɛlɛzɛle -we 'nia bhloluda -ka, wa 'bhɔ we 'bɔ. Wee gbunya mia dɛ nɔ, -zɛle we laa, 'in we'e kwaa -aɔn 'yloogbɔ we 'wɔ wa nɔa -Zezu 'bɔ dliɔzɔzɔvɛ nya. ⁵ -We ka 'gbu in yia gbu nɔ gba, mɔ -wa nɔ, wa 'ka zɛkɔkɔli. Nyuma 'ka wa -limaa zɛkali, wa -ka dli -zɔnɔ, wa nɔ gbuzɔnɔvɛ 'dekpɔa lɛ, 'in wa zɔ -Lagɔ dli -gɔ dli weee nya. ⁶ Nyuma tɔlv ka wee 'yloogbɔ labhɔlv. Wa'a nɔ -slɛɛn gbuzɔnɔ lɛ, -zɛle -klo -kpɔa wa saa. ⁷ Wa 'yɔbha wa 'ka -Lagɔ tite -slolunya -zɛ. Nɔ, gbu wa slolua, wa 'nɔ we -yɔ, 'in wɛli -we wa mia gbada 'tite nya, wa 'dɛ'ɛ 'nɔ we 'wɔla.

⁸ -A -yɔ we 'ji nɔ, -Lagɔ tite nanɔ 'yɔli. -In -ka we 'yliyɔzɔ sa we mia cɛlda, 'in we nanɔ 'yɔli. ⁹ -A 'nɔ we 'wɔla nɔ, -Lagɔ 'nɔ ɔ tite palɔ nyuma tiklu 'gbu. Nɔ, nɔkplɛ 'ylinyunya 'gbu ɔ yia we

palɔ. -Wa nɔa 'ylinyuno gbu lɛ, ma -wa. -Wa sɔlv -Lagɔ -yɔ 'wɔ, -wa'a zɔa -Lagɔ 'nɔwɛ, -wa nɔa gbonyuu lɛ, -wa 'nia -mɔ tiklu -Lagɔ 'yɔ, -wa nyama -Lagɔgbu, -wa bhaa we 'nɔ wa dide -zɛ wa 'nyaa, -wa bhaa nyuma, ma -wa. ¹⁰ Nɔ, -wa kaa mɔtɔnɔ kwɛ, nɔkpasɔ -wa -yɔ nɔkpasɔ dia -budu 'wɔ, -wa paa galɔ pɛlv, -wa tɔbhɔa yɔ we -yɔ -wa'a gba gbuzɔnɔ gbɔwɔbhunya 'yɔ. -Lagɔ palɔ 'yaa ɔ tite, gbonyuu pɔnɔ 'gbu, nɔ, mɔ nyumoa gbu -slolue tiklu. ¹¹ Wee -slolue mia, we mɔ -Lagɔgbu -we -Lagɔ tia 'mɔ -yɔ lubho nya, we mɔ we glaa. Nɔ, mɔ gbua 'wɔtɔtɔvɛ -dlɔɔ -Lagɔ 'nɔmɔlɔ gbu.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo ɔ nyazɔdli 'gbu

¹² -Amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi na paa fuo. Mɔ 'nyɛ 'mɔ 'tite, in 'ka ɔ lubho nɔ. Mɔ 'yɔa 'mɔ nyime ɔ kaa we 'kɔ, in 'ka ɔ lubho nɔ nya. ¹³ -Amɔ, ɔ gba bhaa ɔ daa gbonyuu, -amɔ, ɔ 'palɔ bhaa ɔ 'klyɛ 'wɔ, -amɔ, ɔ vɛli bhaa ɔ, nɔ, ɔ ka 'mɔ nyazi 'yɔli. -We ka gbu -wa, -we na nɔ bhaa lɛ, in 'nɔ we -yɔ. In 'nɔ ɔ dli -gɔ zɔvɛ 'gbu. ¹⁴ -Amiaa -Kanyɔ ka 'mɔ 'nanɔ 'wluo nɔ, 'in dliɔzɔzɔvɛ -yɔ zɛkalɛ -we -a gbɔlvɔ 'wɔ -Zezu 'wɔ, ɔ yia 'mɔ -mɔ 'nyɛ.

¹⁵ Nɔ, wɛli -zɔnɔ -we nyuma weee 'kaa -yɔwɔnɔ, mɔ -wa nɔ, -Zezu Klisi yia dɔvɔ -gɔ, ɔ 'ka gbonyuu -lɛnɔnya gbu 'wɔsa, -amɔ -wa gbonyuu -lɛnɔnyaa -kanyɔ. ¹⁶ Nɔ, -Lagɔ ka 'mɔ nyazi 'yɔli. -We ka 'gbu ɔ yia -amɔ gbonyuu -lɛnɔnyaa -kanyɔ nyazi 'yɔli, mɔ -wa nɔ, -Zezu Klisi 'ka ɔ dliɛ weee -slolɔ nyuma -yla. 'In sa -wa yia -Zezu dli -gɔ zɔa, 'in wa 'ka 'yliyɔgagɛ 'yɔ, -amɔ 'ka wa 'yɔli -slolunya -zɛ. ¹⁷ Nyumaa 'wlu -lapɔlɔnɔ ɔ ka nyumaa 'wlu lapɔlɛ 'nia bhloluda -ka, ɔ 'na 'kaa tɔ, ɔ wa'a 'yɔa -yɔ, mɔ -wa -Lagɔ -bhlɔgbɔ. 'Nɔmɔnɛ -yɔ -bhazɔvɛ -mɔ ɔ -nɔ nya 'yɔlɛ weee nya! *-Amɛnɔ!

¹⁸ Na 'yɔ Timotee, 'dɔ na yia -mɔ zɔa, we -yɔ wɛli -we -Lagɔ 'nyɛ bhaa

o gbuv -falipanya, we 'de 'so -bhlo. - In kpa wee weli la -kli, 'in -in 'ka -golv -zonv gv. ¹⁹ Zv -Lago dli -gv, -in 'na nonv zobhali gbu le -ni. Tolva ka wee 'yoo -zonv -gv labhuv, 'in wa yia dli -Lago -gusa, 'in wa dli zovve yia wa 'wu -nyumv. ²⁰ Imenee -yo Alezandli mi wa glaa. 'Ma in tilia *-Saatan, 'in wa 'ka we 'wola 'nv nu, wa'a veli -Lago.

2

A bhuhhoe -Lago nyima weee -nv nya

¹ Tiada, -we in gbaa a nv le, mv -wa nu, a bhuhhoe -Lago nyima weee -nv nya, a 'pali -Lago -belv -yo, a 'pali o zukpa -yo wa -nv nya, 'in a 'ka o fuo 'pa wa 'gbv. ² -Wa pilia -ain 'wlu la -yo -wa -galia -ain 'yu, a bhuhhoe -Lago wa 'hni nya, tu yi -amiaa -gbe yi, -a 'ka 'wotutue -dlv 'yi -Lago 'nunjwezovve nya, we -yo bhu tiklu nonve nya o 'yu. ³ -We mia da ni, we mi tiklu -amiaa gbwusa -Lago 'yu, 'in mv nania o dudv. ⁴ Nu, o 'yibha nyima weee 'bhu gbu 'wu, 'in wa 'ka o gbuzovv 'wunjwui. ⁵ Nu, -Lago -bhlogbv, 'in -a -yo o 'so nyidi 'kolv -bhlogbv, mo -wa nyime -Zezu Klisi, ⁶ -o wlaa o 'de o 'ka nyima weee 'wuziti. -We mia de ni, mv slolua we bhlaa 'debbie -gbolu nu, -Lago 'yibha nyima weee 'bhu gbu 'wu. ⁷ -We mia daa 'gbv -Lago yia -bha 'mi -sa, in 'ka o *ti-etienyo -yo o gbugbanyo -ze. Mo tiea 'mi 'lakpanya -wa 'nia *Zuifv -gbe, in 'ka wa o weli -zonv -yo wa dli o -gv -zovve -slolu. -We mia da, gbuzovv -wa, in 'ni yo -tubhoda -mi.

Sa nukpasia -yo 'hwni 'kaa -Lago bhuhhoe

⁸ We 'dee 'gbv in 'yibha nukpasia bhuhhoe -Lago da weee. Wa -ka -Lago bhuhhoeda -mi, wa 'bhu wa -mawlv so 'wu -Lago 'yu, wa 'na 'pali 'ce -ni, gbu 'na -mi -ni wa dli zo -ni.

⁹ -We mia 'hwnu -nv nya ni, in 'yibha wa -pla -bana 'wu sa tiklu, wa

'de 'nunjwezovve nya, wa 'na wleli wa 'de -yo -ni. Wa 'na lvali wa nyi 'nanuv, nyimaa dli 'wu gbizee 'gbv -ni. -Can klaa, tukpa yua -zonv klaa, 'naa -we ka -vale 'tea klaa, wa 'na -plali we 'wu -ni. ¹⁰ -We 'kaa wa 'ylinamani mv -wa nu, wa nv -lu -zonv le, -we mia da ni, 'hwni -wa gbaa nu, wa mi -Lago 'nunjwe -zoda, wa nv we le.

¹¹ Nu, wa -ka 'hwni -sloluda -mi, wa hwnu we -yo -dlv, wa zv -bha we. ¹² I'in 'nye 'hwnv 'yoo o 'ka nukpasia gbu -slolu. Wa 'na -kali 'tite nukpasia -gv -ni, nu, wa 'na gbalv hwe -ni. ¹³ Nu, -Lago -laa *-Adan la tia, -mvv 'bigv, o yia *Evu la -la. ¹⁴ -O -Saatan nva -dawli 'wu, we 'ni -Adan, Evu -Saatan nva -dawli 'wu, 'in o 'nia -Lago tite 'nunjwe zv. ¹⁵ We yi 'sa -mioo, hwni yia 'yua gwalia, 'in -Lago yia wa gbu 'wusaa, wa -ka -Lago dli -gv -zoda -mi, wa -ka wa -limaa zekali, wa -ka -mi tiklu, wa -ka wa 'de 'nunjwe -zoda -mi, 'in -Lago saa wa gbu 'wu.

3

-Lagonyimaa 'yugalinya

¹ -We na yia gbaa gbuzovv -wa, nu, nyime -ka gba o 'ka -Lagonyimaa 'yugalinyo -ze, lubho -zonv o 'yibhaa. ² -Lagonyimaa 'yugalinyo mia, o -mi tiklu, wa 'na 'hwnjweni o zo -ni. O -mi 'hwnv -bhloo 'lowli nya, o -mi sa 'ce. O yibheli o 'de kpa sa. -We nania 'yli, mv o 'kaa lenv, o kpa 'lakpanya sa 'nanuv, 'in o yibheli gbu -slolu sa. ³ O 'na -zeli nubhanyo -ni. O 'na -zeli -golvonyo -ni. O 'na -zeli 'gwenzii ze -zonyo -ni. ⁴ O yibheli o 'dee -budunjwee 'yliyovv sa. O zv o 'yua so -we lv wa 'kaa o 'nunjwe zv sazovv sa. ⁵ Nu, nyime -o 'nia mneni o 'ka o 'dee -budunjwee 'yliyovv, o 'ni mneni o 'ka -Lagonyima 'yliyovv. ⁶ Nyime -o 'nyea o 'de -Lago yoo 'lulolu, we 'na -zeli -mav -ni, we 'ni -mvv, 'in -mav yilimania -mav 'de, 'in -Lago dila -mav gbu, sa o dila -Saatan gbu.

7 -ɔ 'kaa -Lagɔnyɪma 'yugali, ɔ nu gbuzɔnu lɛ, 'in ɔ -mɪ 'nuɲwɛzɔ sa, -wa 'nɪa -Lagɔ -yɪ, wa 'yliya 'wɔ, we 'nɪ -mɔɔɔ, 'in -maa nyɛa ɔ 'wɔ, 'in ɔ bhoa -Saatan -lubhu ɲwɛ.

**Diakli-lubho*

8 'Sa -bhlokpade, *diakli -mɪ 'nuɲwɛzɔ sa. Wa 'na 'tɔbhɔɔ yɔ -nɪ. Wa 'na 'ma -nɪ nu duun -nɪ. Wa 'na -talɪ 'gwɛzi la -dawli nya -nɪ. 9 Gbuzɔnu -we -Lagɔ wlelia -an -yla zɪ 'klɔ, wa -tɔ we 'klilida dɪ weee nya. 10 A -ka amɪaa diaklinya -bha -saa yɪ, a yla wa la. Wa 'nɪ gbɔnyuu kwɛ -ka, wa nu diakli -lubho. 11 'Sa -bhlokpade, wa 'ɲwɪ -mɪ 'nuɲwɛzɔ sa, wa 'na -zɛɪ fɛn -cian -nɪ. Wa -mɪ 'cɛ. -We mɪa -lu -zɔnu nya, wa nu we lɛ 'yɪ weee nya. 12 Waa diakli mɪa, wa -mɪ 'ɲwɪ -bhlo -bhloo 'lowli nya. Wa yibheli wa 'yua -yɔ wa -buduɲwɛɛ kpa sa. 13 Wa -ka wa lubho nu 'nanɔɔ, 'in wa zɔa wa 'nuɲwɛ, 'in wa zɔa wa dɪ weee -Zezu Klisi -gɔ, wa 'na 'ka dɪ lu.

Gbu 'kadɔ -Lagɔ -slolua -an

14 In mɪ 'sɛbɛ nɪ cɛɪda, -zugba na dɪ mɪ nu, in 'ka -mɪ 'yɪa mɪ dayɪ. 15 In -ka -seli -gwɛda -mɪ, -a 'nɪ 'yɪɪɪda -mɪ -pa, 'sɛbɛ nɪ -na yɪa 'yɪa, sanɛɛ -na yibhelia sa wa 'kaa -Lagɔ zɔayɪ nɔ, mɔ -wa 'yɪɪyɔga -Lagɔ *leglizi. Wee leglizi -gɔ gbuzɔnu -dɪa la, 'in 'mɔ wa 'kaa lakpa -kli. 16 Nɪ, gbuzɔnu -wa, wɛɪ -we gbaa sa -a 'kaa -Lagɔ 'yloogblɔ nɔ, -we mɪ yaa zizeda, -Lagɔ ka we -an 'klɔslolu, wee wɛɪ 'yɪ.

'Mɔ wa 'yɪa nyɪmɛ nya,

'mɔ Zuzu 'Pɔpa 'yɪa nyɪmɛ tikli
nya,

'mɔ 'anzɪ 'yɪa -yɔ,

ɔ gbu wa gbaa 'lakpanya -yla.

'Mɔ wa zɔa dɪ -gɔ dɔdɔ -gɔ,

'mɔ -Lagɔ 'bhua 'wɔ ɔ 'ɲɪmɪnɪ
'wɔ.

4

Yoyogbu -slolunya

1 -Lagɔ Zuzu nɛɛ sa 'vayɪ nu, dɔdɔɔ bhɪa -bhla mɪa, nyɪma tɔɔa yɪa -Lagɔ dɪ -gɔsaa. -Dawli -ka -zuzu wa yɪa 'nuɲwɛ zɔa, 'in zuzu 'nyɪ yɪa wa gbu -slolua. 2 Wɛɪ 'sɔ -nyɪma -wa tɔbhɔa yɔ, ma yɪa wa 'yloogblɔ -zɔnu -gɔ lasalia. Waa nyɪma mɪa, wa 'wlukɔɔn ka -gba 'wɔlabhɔɔ, wa 'nɪ 'maslɛɛn mneni wa 'ka gbɔnyuu -yɔ gbuzɔnu -yɔsɪsali. 3 Wa nɛɛ, wa 'na kwali 'ɲwɔ -nɪ, wa 'na lili lililu tɔɔa -nɪ. Nɪ, -Lagɔ -laa wee lililu la, 'in -wa zɔa ɔ dɪ -gɔ, 'in -wa yɪa ɔ gbuzɔnu yibhelia, wa 'ka we lɪ ɔ fuopapɛ nya. 4 -We weee -Lagɔ -laa la, we nanɪ 'yɪ, -we wa 'kaa we glaa -sa, we 'nɪ -mɪ. A kpa we 'dɛ weee la -Lagɔ fuopapɛ nya. 5 Nɪ, -Lagɔ wɛɪ -yɔ -amɪaa -Lagɔ bhuhhoe nɔa we lɛ, 'in -lu weee yɪa -lu tikli -zɛ.

-Zezu Klisi lubhonɔnyɔ -zɔnu

6 Wee gbu mɪa da nɪ, -in -ka we -na bheɪa -sloluda -mɪ nɪ, 'in -na zɛa -Zezu Klisi lubhonɔnyɔ -zɔnu. Nɪ, -Lagɔ dɪgɔzɔwɛɪ -yɔ gbuzɔnu -we 'bɪ -in mɪa, mɔ -wa -na lililu -zɔnu. 7 Titina -nine -we -Lagɔ 'nɪa 'yɪbha, -in 'bhɔ we 'bɪ. -We -in 'kaa lɛnɔ, mɔ -wa nɪ, -we -Lagɔ 'yɪbhaa -in -mɪ we 'bɪ. 8 Nyɪmɛ -ka -gwa, ɔ ku 'ka latemanɪ, we nanɪ 'yɪ -sɛ. -Lagɔ -yloogblɔ -gwagwɛ mɪa, we nanɪ 'yɪ -lu weee glaa. Mɔ kaa -amɪaa -zɛɛn gbu -yɔ -amɪaa 'yɪyɔgagɛ -we mɪa yɪda kwɛɛ. 9 Wee wɛɪ mɪa, we mɪ dɪgɔzɔ sa, 'in we nanɪ 'yɪ wa 'ka we -yɔɲwɪ dɪ weee nya. 10 -We ka 'gbɔ -a mɪa lubho nɔda, -a mɪa siada, mɔ -wa nɪ, -a ka 'yɪyɔga -Lagɔ dɪ 'wɔdɪ. Nɪ, mɔ saa nyɪma weee gbu 'wɔ, 'in -wa zɔa ɔ dɪ -gɔ, 'ma ɔ saa gbu 'wɔ, we -zi nyɪma -putu.

11 -We mɪa da, zɔ we 'dɪ wa, 'in -in 'ka we wa -slolu. 12 Wa 'na tili -mɪ 'yɪ la -nɪ nɪ, -in mɪ nyɪmesɔyɪ nyaa 'gbɔ. Nɪ, -we -na nɔa lɛ, we -slolu sa -Lagɔnyɪma 'kaa nɔ. -Na wɛɪ -zɛ wɛɪ -zɔnu, -na lɛnɔgbɔ -mɪ 'nanɔɔ, -in -kalɪ -na -limaa zɛ, -in zɔ

-Lago dli -gu, -in -mī tikli. ¹³ Bhla in 'nia -slo yi, -in tili -na 'de -Lagoweli zeli -zejila 'wu, nyumaa 'kwayli -papie, we -yo nyumaa gbuslolu. ¹⁴ -We -Lago 'nyea -mī, -we mia -mī 'wu, -we o 'nyea -mī, da nyuma gbaa -Lagoweli -na gbegein, 'in nyuma kpasī yia -mī so -gu lapali, -in 'na -sali we 'klv -gula -nī. ¹⁵ Wee gbu mia de nī, -in nu we le dli weee nya, 'in nyuma weee 'ka we -yoyi nī, -in mī 'yu mnida -Lago -yloogblo. ¹⁶ Zu -na 'de -yo -na -sloogbu 'yliyo. -In kpa we la -kli. -In -ka 'sa nuda -mī, 'in -na saa -na 'de gbu 'wu, we -yo -wa mia -mī yukwli poloda.

5

Sa Timotee 'kaa -Lagonyima weee kpa

¹ -In 'na subhali nyuma kpasī 'klv wa gbonyii 'klv 'cici nya -nī, nī, sa -in 'kaa -na dide -yla gba, -in gba 'sa wa -yla. -In 'bhu nyimesia 'wu -na bhelia 'bhisa, ² 'nyuma -kpasī 'wu -na 'nyaa 'bhisa, 'yiesia 'wu -na bhobaa 'bhisa. -Na dli -mī tikli -maa 'yu.

³ -Dugbanjwni -wa 'nia nyuma -ka, -in kpa wa 'nanuu. ⁴ -Dugbanjwni -ka 'yu -ka, we 'nī -mūuu, o -ka 'yuoyu -ka, nī, -we nania 'yli -Lagogbu 'wu, -we -Lagonyima nua le wa -budunwee, waa 'ylaasli 'kpiā we tia. -We wa didea -yo wa 'nyaanya nua wa -yla le, wa nu we 'leeji le wa -yla. Mu nania -Lago dudu. ⁵ Nī, -dugbanjwni -zōnu, o 'nia nyume -ka, -Lago o dia o dli weee 'wu, zhoō, sabōō, o mī -Lago bhubhoeda, o mī o zukpa 'palida -mōō 'ka o 'wusa. ⁶ -Dugbanjwni -o nua o 'dee dumagbu le, o 'de yi 'yliyogaoō, o ka tli. ⁷ Di -in 'kaa wa zu, 'in nyuma 'na 'kaa wa gbu dli, mū -wa nī, ⁸ nyume kpa o zwayli -nyuma 'nanuu, o kpa o -budunwee -nyuma 'nanuu we -zi -maa 'wu, o 'nī 'sa nu, o 'nī -Lagogbu -yōjwni, o -zi 'lakpanya -wa 'nia -Lago -yi.

⁹ Nī, -dugbanjwni -o ka -zu 'nia -slo -zu gbu ta nyini, -in 'na 'bhulu o 'nī 'wu -dugbanjwni 'sebbe -gu -nī. -Mūu 'bigu, o -ka nukpasu -bhlogbōō jwni, ¹⁰ 'in wa 'ka gba nī, gbusōnu o nua le, o ka o 'yua zu 'nanuu, o ka o 'lakpanya kpa 'nanuu, o ka -Lagonyumaa bhu -yōwōlv, 'in o ka gbusōnu -gbu weee lenu.

¹¹ -Dugbanjwni -dōgbunya mia, -in 'na 'bhulu wa 'nī 'wu 'sebbe -gu -nī, we 'nī -mūuu, ylikwu -tu yia wa 'bhaa, 'in wa 'ka Klisi so lv lapali. ¹² Nī, wa -ka 'sa nu, -Lago yia wa -yogbu 'wobhua, -we ka gbu -wa, wa nee tia wa ka wa 'de wla -Lago -yla, 'in wa 'nī we lenu. ¹³ -Mūu 'bigu, 'yamanī wa yamanī, 'in wa -yo -ziezie plila -budu -bhlo -bhlo njwee. We 'nī 'ya -bhlogbōō wa 'ya, -zle -cian wa yia -zea, 'in wa 'ka wa -limaa gbu 'wūsili, 'in -we wa 'na 'ka yaa gba, 'in wa gbaa we. ¹⁴ We 'dee 'gbu, in 'yibha waa -dugbanjwni -dōgbu -kwō yli, wa gwalī 'yua, wa zu wa -budunwee 'yliyo. -Amīaa tonyuma yi -an 'nī sa. ¹⁵ Nī, -dugbanjwni -dōgbu talba ka 'yoo -zōnu -golabhuu, 'in wa yia -Saatan 'bi mī. ¹⁶ -Lagonyima -ka -dugbanjwni -budunwee -ka, o -sa -mōō 'wu, o 'gba yi leglizi 'wlu -mī. We -ka 'sa -mī, -dugbanjwni -wa 'nia nyuma -ka, 'in leglizi saa wa 'wu.

¹⁷ Nyuma kpasī -wa zuā -Lagonyima 'yliyo 'nanuu, -in zu wa 'nujwe, a zu wa 'nujwe -zakpa 'so. Nī, -wa mia siada -Lagogbu gbagbie -yo we -slolee gbu 'wu, wa zu wa 'nujwe, wa 'ka nyuma pnu -zi. ¹⁸ Nī, *-Lagosebbe nee: «'Bhli -ka 'mno 'titlida -mī, -in 'na gbuan -nī we njwe -nī.» We nee 'yae: «Nyume -o nua lubho, we nanī 'yli o 'ka o 'penigwezi 'yi.» ¹⁹ Wa -ka nyuma kpasī gbu 'wlu la dli, we gbodayinya 'so, ta 'nī -mī, -in 'na polu wa yukwli -nī. ²⁰ Nyume -ka gbonyuu lenu, gba o -yla gbu -zejila 'wu, 'in we 'ka nyuma talba nyanō dli

'wupali.

²¹ -Mi na palia -belv -yo, -Lago klaa, -Zezu klaa, we -yo -Lago 'anzinya, wa 'yu. Wee gbu mia, -in zu we 'nunwe, -in 'na sisali nyuma -yo -ni, -in 'na 'bhulu nyumee -yogbu 'wu yilo -nyee -ni. ²² -In 'na palu nyumee so -gu la slv o 'ka -Lagolubho nu -ni. -In 'na plali nyumee -putuu gbonyuu 'wu -ni, -in -mi tiklu.

²³ -In 'na 'manu -sleen 'nyuu 'dekpuv -ni, nu, -in 'ma nu -se, -na nukplee 'gbu. -We ka gbu -wa, 'yli tolva nya, 'in -na nukplee glopoa.

²⁴ Nyuma tolva nu gbonyuu mia, wa yi sa -muv -yo -gwu, 'bhie wa bhua wa -yogbu 'wu. 'In tolva -nu mia, wa ka wa -yogbu 'wobhu 'bhie wa yia wa gbonyuu -yo. ²⁵ 'Sa -bhlokpade, lenugbu -zonu mia, -yo wa yi we, 'in -we wa'a yia -yo, we 'ni mneni we 'ka zizeda -tu.

6

¹ -Wa mia gali nya, wa zu wa -cian 'nunwe dli weee nya, nyuma yi -Lago veli, 'in -we in -slolua ain, wa yi we daa gbonyuu gba. ² We -ka nu, wa -cian mi -Lagonyuma nya, wa 'na nyeni wa 'wu -ni, -maa mi wa bhelia nyaa 'gbu. We 'ni -muvv, -we wa 'kaa lenv, mu -wa nu, wa nu wa zolubho saznu sa. -We ka gbu -wa, -wa ka zolubho wa mia nuda, wa -Lagobhelu -wa, 'in wa 'yibha -maa.

'Nyumnulii 'zayli

Gbu -in 'kaa -slolu, 'in 'di -in 'kaa wa zu, mu mia da: ³ nu, nyumee -ka gbu -putu -sloluda -mi, o 'ni -amuaa -Kanyo -Zezu Klisi weli -zonu 'wununu, we -yo -we -a -slolua ain -Lagobgu 'wu, ⁴ o 'de o 'ylimania, o 'ni gbu -yi. -Zle gu mi o -yo, kpele o kpele. -We mia da ni, mu kwaa nyumee zenyi -nunve 'wu, 'in wa gua -golo, 'in wa vela wa -lima, wa pupalia 'wlukuvn la 'nyumee. ⁵ -Zle wa saa we'e bhlo, wa dli -nyu 'yli, 'in wa 'ni gbuznu gbu -yii 'gbu, wamia nee nu, -wa mia -Lago 'yloogbu, 'ni wa yia mnia.

⁶ Nu, gbuznu -wa, nyumee 'gba -ka o dlu da nyini, -Lago 'yoo mneni we 'ka o 'nyumee -ze. ⁷ Kwe klo nya -a yia dudv -gu, kwe klo nya -a yia labhva. ⁸ We -ka 'sa -mi, -a -ka lililu -ka, -a -ka -bana -ka, -amuaa -nu -tu sa. ⁹ -Wa 'yibhaa wa 'ka 'nyumnunya -ze, -Saatan ylaa wa la, 'in wa bhoa lubhu nye: wee lubhu mia, mu -wa gbu -klo wa 'yibhaa, -we nyumaa nyumee, 'in we saa wa la weee. ¹⁰ Nu, 'gwexii 'yibha -dli mia, gbonyuu 'yli -bhlo -bhloo gwe -wa. 'Gwexii 'yiyee 'tu ka nyuma tolva 'bha, 'in wa yia -Lago 'yloogbu labhlu 'pipi. We ka siasie wa ple zu zu.

'Dizweli

¹¹ Nu, -mi -Lagonyumee, -in 'bhu wee gbu ni 'bi, -in -mi tiklu -Lago 'yu, -in -yo -Lago 'so -mi, -in zu o dli -gu, -in -kali -na -limaa ze, -in -ka dltie, -in -ka dli -dlu. ¹² -In gu -golo -zonu -we mia -Lago 'yloogbu -nu nya. -In kpa 'yliyogagie -zonu -lakli la. Wee 'yliyogagie mia, 'mu -Lago lalia -mi, -in -ka we yibheli, gbuznu -in nyunua -yo, 'in -in yia we gba nyuma duun 'yibadi. ¹³ -Lago o 'nyea -lu weee nyapele, o -yo -Zezu Klisi, o mia gbuznu dayinyo nya Ponsi Pilati 'yu, wa 'yu in nee -mi -yla: ¹⁴ -in zu -Lago tite 'nunwe, -in 'na -nyumnu we -ni, -in -mi tiklu wa yi -mi gbu dli. -Amuaa -Kanyo -Zezu Klisi -ni -slv yi, -in -mi 'sa. ¹⁵ Bhla -Lago -saa -bha, we nya o yia yia. Mo, mo -wa 'wututv -dlu -Lago, mo -wa -Lago -bhlogba, mo pila nyuma 'wulapiluni 'wlu la, mo -wa -cian weee -Kanyo. ¹⁶ Mo -bhlogba 'na 'kaa labhu, o ladida mia, san 'tite -we nyumee 'nia mneni o 'ka -yolanyini, mu bibe we. Nyumee 'ni mneni o 'ka o -yoyi. Nyumee yabhlogba 'ni -slv o 'yi, 'in wa 'na 'ka o 'yi. Wa -mnini o 'ni, 'tite weee -mi o -nu nya 'yli weee nya. -Amen!

¹⁷ -We -ka dudv -gu -nyumnunya -nu ni, -in gba wa -yla nu, wa 'na 'ylimani wa 'de -ni. Gba wa -yla nu,

wa 'na dli wa 'ηnumnulu dli 'wv -
ni, nu, we'e -gwle, wa zv -Lago dli -
gv. Mo nyea -ain -lu weee, we -gv
palie nya, 'in -a 'ka 'muna lii 'gbv.

¹⁸ Gba wa -yla, wa nv gbuzonu le,
wa 'ηnumnie mia, we -ze gbuzonu
lenue. Wa be wa -lima -yo wa 'ka wa
'wusa wa 'ηnumnulu nya. ¹⁹ Wa -ka
'sa nv, 'in wa subhaa wa 'ηnumnulu
-zonu -we 'na 'kaa lazuklu, wa cicu
'gbv, 'in wa 'ka 'yliyogagie -zonu 'yi.

²⁰ Timotee, -we -Lago zva -mi
kwee, zv we 'yliy sa 'nanuu. -Zle klo
-yo -Lagobv'v gba, we 'dee 'gbv, wa -
ka we -sada -mi, -in 'na palu we ηwee
-ni. Wa -ka gbv wa laa -luyiloo gbv
gbada -mi, -in 'na palu we ηwee -ni.
Wee gbv mia, yo -wa yo. ²¹ Nyuma
tolva nee, wa ka wee -luyilo 'yi, nu,
wa dli 'ni -sleen -Lago -gv -mi.

-Lago ηwna ain 'nyu la.

'Sebhεε 'sonu Pɔlu 'paa Timotee yoo

'Sebhεε 'sonu *Pɔlu 'paa ɔ 'tale Timotee yoo, mu -wa. Pɔlu mi -kaslu 'wu *Wlɔmu, 'bhie ɔ yia wee 'sebhε ni celi. 'Dizuweli talpa Timotee 'kaa -Lagonyimaa 'yugalinya zu, wa 'ka -mi tiklu, 'mu Pɔlu celia ɔ 'wu.

Fusaweli

¹ -Ami *Pɔlu celia 'sebhε ni, -Lago ka we 'wɔɔwɔnu, 'in in yia -Zezu *Klisu *tietienyo -ze. -Lago neε gbuzɔnu nya nu, 'yliyɔgagie ɔ yia wlaa, wee 'yliyɔgagie mia, -wa -yo -Zezu 'so -ka -mi, ma yia we. 'In ɔ yia 'mi tie, in 'ka we gbubanyo -ze.

² -Mi Timotee, na dɔdɔnanɔ -yu, -mi na celia 'wu. Nu, -amiaa Dide -Lago -yo -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ɔwɔna -mi 'nyu la, wa 'yili -mi nyazi, 'in wa 'nye -mi 'wɔtɔtɔve -dlɔɔ.

Pɔlu 'paa Timotee 'kɔayli

³ -Lago na paa fuo, na dɔkpasɔ ka ɔ bubɔ, wa 'bɔgu, -ami na bubɔ 'yaa ɔ dli tiklu nya. In -ka ɔ bhubhoeda -mi, zlioo, sabɔoo, na dli 'i 'bhu -mi -gu, we 'gbu na paa -Lago fuo. ⁴ Nu, na dli 'i 'bhu -na 'mɔ -gu, -na 'tu mi 'mi 'bhada, mu 'kaa 'mi 'mɔna 'wɔla. ⁵ In 'ni we 'wɔdlɔ. Nu, -na dli mi -Zezu Klisi -gu. Tiada, -na 'nyaasa Loisi ka ɔ dli -gu zu, ɔ 'bɔgu, -na 'nyaa Enisi -wa. 'In in -yi we 'ji nu, -na dli mi 'ya ɔ -gu, we 'gbu na paa ɔ fuo. ⁶ We 'deε 'gbu in neε -mi -ylaε: 'tite -Lago 'nyeα -mi, -in 'ka ɔ lubho nu, da in palia -mi so -gɔla, -in 'na 'tideli we 'yi -ni, we yi -nyumo. ⁷ Nu, Zuzu -Lago faa -ain 'wu, we 'ni nyanɔ -zuzu: -we ɔ Zuzu nua lε, mu -wa nu, 'tite ɔ yelia -ain, amiaa bheliaa zekalidlɔ nyεa -ain, 'in -a 'ka -amiaa 'de kpa sa -yi.*

⁸ Zu 'na 'bhali -mi -amiaa -Kanyɔ gbɔ -gbada -ni. -Ami, ɔ wa 'paa

-kaslu 'wu ɔ 'gbu, zu 'na 'bhali -mi na 'gbu -ni. -We -in 'kaa lɛnu, mu -wa nu, wa -ka -mi sialia yi -Lagɔgbɔ 'gbu, -in ɔwɔnu we -yo 'tite -we -Lago 'nyeα -mi nya. ⁹ Mɔ -saa -ain gbɔ 'wu, 'in mɔ laa -ain, -a 'ka ɔwɔnu nyuma tiklu -ze. ɔ -ka 'sa nu, we 'ni -amiaa lɛnɔgbɔ -zɔwɔnu gbɔ, nu, ɔ ka 'cin we -yɔɔwɔnu 'nanidlɔ nya, -zugba ɔ 'ni -slɔ -lu yabhlogbɔɔ lala. ¹⁰ -Slɛn, -Lago ka we -ain -slolu -amiaa Gbɔwɔsanyɔ -Zezu Klisi gbεgbεin. Nu, mɔ lua tlitlie. ɔ ka we -ain 'klɔslolu nu, -a -ka -Lagɔgbɔ -yɔɔwɔnu, 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka, 'in -a 'yia we. ¹¹ Wee -Lagɔgbɔ mia, -Lago ka -bha 'mi -sa in 'ka we gba, in 'ka ɔ tietienyo -yo ɔ gbɔ -slolunyo -ze. ¹² We 'gbu siasie -we 'wu in mia 'plilida, we'e 'bhali 'mi zu. -We ka gbɔ -wa, ɔ in zuα dli -gu, in -yi ɔ, 'in na dli 'teli we -gu nu, -we ɔ tia 'mi -yo, 'wu ɔ yia we 'paa, 'in gbɔwɔbhuyli 'ka nyini.

¹³ Welɔ -zɔwɔnu -in 'nua da 'mi ɔweε, -in gba we welɔ -bhlokpade -na -lima -yla. -In nu we lε dliɔzɔve -yo zekalidlɔ nya -Zezu Klisi 'wu. ¹⁴ Welɔ -zɔwɔnu -Lago tia -mi -yo, -in zu we 'yliyɔ, Zuzu 'Pɔpa ɔ -dilia -ain 'wɔlaa 'gbu.

¹⁵ Nu, -in -yi we 'ji nu, -wa mia -Azii -dɔdɔ -gu, wa ka 'mi 'bɔ 'bhu, Fizeli -yo Elimozenɔ mi wa glaa. ¹⁶ Nu, Onezifɔlu mia, ɔ ka 'mi 'kɔayli 'pa tenyii, zu 'ni ɔ 'bha in mi -kaslu 'wɔwɔ 'gbu. -We ɔ nua lε, -Lago 'palɔ we 'bɔgu ɔ nyuma -yla. ¹⁷ Da ɔ nynia *Wlɔmu, 'in ɔ yia 'mi 'yilibɔnɔnu bhabha, 'in ɔ yia 'mi 'yi. ¹⁸ -Lago 'yili ɔ nyazi ɔ nyimaa gbɔwɔbhuzli. Da -a mia Efezige nokplε, -na 'de -yii 'debhie we 'ji nu, ɔ ka 'mi 'wɔsa so weεε lu.

2

-Zezu Klisi 'sloja -zɔwɔnu

* 1:7 We 'ji -putu -wae: -Lago 'ni -ain nyanɔdlɔ nokplε zu, 'tite klaa, nunnane klaa, we -yo 'de -kpakpie 'nanu, we dli ɔ zuα -ain nokplε.

¹ -Mɪ na 'yu, -mɪ -Zezu Klisi 'nyɛa 'nanɪdlɪ -ɪn kpa we la -kli, 'in we 'ka 'mɪ latɛmanɪ. ² -We -ɪn 'nɔa 'mɪ ɲwɛɛ nyima duun 'yibadi, -ɪn zɔ we 'dɪ nyɪma -zɔnɔ, 'in -maa mnɛni -maa 'ka we nyɪma -putu -slolu. ³ -In -ka siada -mɪ -Zezu Klisi 'gbɔ, -ɪn ɲwɛnɔ we -yɔ ɔ 'sloja -zɔnɔ 'bhisa. ⁴ Nyɪma -ka 'sloja pla, ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ -kanyɔ dɔdɔ namanɪ, ɔ ɔ pla nyɪma -kpɔaa gbɔ 'wɔ. ⁵ Nyɪma -ka -gwagwada gbɛli, ɔ 'nɪ we -gwagwɛɛ tite 'nɔɲwɛ zɔ, wa 'na 'ka gba nɪ, -mɔɔ nyɪnia tɪa. ⁶ Kpaapanyɔ ɔ nɔa ɔ kpaa lubho sa 'tɪɛɛ, mɔ yia we lililuu tɪanɔ. ⁷ -We ɪn mɪa gbada, pɔpali we 'wlukɔnɔ la sa 'nanɔ, 'in -Lagɔ 'ka -mɪ 'tɪɛɛ 'nyɛ -ɪn 'ka we 'dɛ weɛɛ 'wɔlanɔ.

⁸ -Na dli -bho -Zezu -gɔ, mɔ -sɔa 'wɔ tɪtɪɪnya glaa, *-Davidɪ mɪ ɔ dɔkpasa nya, mɔ -wa -Lagɔgbɔ -we na gbaa nyɪma -yla. ⁹ We -Lagɔgbɔ 'gbɔ ɪn mɪa siada, wa ka 'mɪ gbɔan, 'in wa yia 'mɪ -kasɔ 'wɔpa gbɔnyumonyɔ 'bhisa. Nɪ, -Lagɔwɛli mɪa, we 'nɪ gbɔanda -mɪ. ¹⁰ We 'dɛɛ 'gbɔ, ɪn 'nɪa weɛ siasie 'wluzɔlasalɪda -mɪ, -wa -Lagɔ -saa -bha ɔ -nɔ nya, 'in wamɪa 'ka 'yoo 'yɪ. We 'yoo -gɔ -Zezu Klisi -salɪa wa gbɔ 'wɔ, 'in ɔ 'ɲɪmmɛ -we 'nɪa bhlɔluda -ka, wa 'ka we 'yɪ. ¹¹ We wɛɪnya nɪ mɪ gbɔzɔnɔ nya:

«-A -yɔ ɔ 'sɔ ka tɪ, 'yɪlyɔgagɛ -a -yɔ ɔ 'sɔ yia 'yɪa.

¹² -A 'nɪ siasie 'wluzɔlasalɪ, -a -yɔ ɔ sɔ yia nyɪma 'wlulapɪɪa. -A -ka ɔ gbɔ kpɛli,

'in ɔ kpɛɪa -amɪaa gbɔ.

¹³ -Amɪaa dli -ka ɔ -gɔbhu, ɔnɔ dli mɪ -aɪn -gɔ, -we ka gbɔ -wa, ɔ 'nɪ mnɛni ɔ 'ka ɔ 'dɛ kpɛli.»

-We nana -Lagɔ dɔdɔ, mɔ nɪ

¹⁴ -In -sa wa dli glu gbɔ nɪ -gɔ, zɔ wa 'dɪ nɪ, wa 'na kpɛli wɛɪ 'jɪ -gɔ -nɪ. We kpɛli kpɛɪɛ mɪa, we mɪ bhe. Nɪ, -lu -bhlogbɔ we nɔa lɛ, mɔ -wa nɪ, -wa pɔɔa we yukwli,

'ma we bhlɪa la. ¹⁵ Nɪ, -we mɪa -na -nɔ nya, -ɪn gɔ la, 'in nyɪmɛ wa ylaa la, 'in wa yia ɔ 'yɪ nyɪmɛ tɪklɪ nya -Lagɔ 'yu, -ɪn 'ka ɔ -zɛ, mɔ -wa lubhononyɔ ɔ ɔ lubho'o 'bhlɪa zɔ, 'in ɔ gbaa wɛli -zɔnɔ tɪklɪ. ¹⁶ Nɪ, -zɛ -klo wa saa nɛɛ -Lagɔ 'nɪ yaa lamɪ, -ɪn 'na pali we ɲwɛɛ -nɪ. -Wa palɪa we ɲwɛɛ, -Lagɔ -yɔ wa mɪa 'bhuda. ¹⁷ Wa wɛli mɪa, 'gbɪa vou -wa, 'in we lɪa yɪɛɛ. Imɛnɛɛ -yɔ Fɪɛtɪ mɪ waa nyɪma glaa. ¹⁸ Wa ka wɛli -zɔnɔ 'yloogbɔ labhɔɔ, wa nɛɛ: «-Lagɔ ka -aɪn tɪtɪɪnya glaa 'wɔsɔɔ pepe.» 'In we yia nyɪma tɔɔa -Lagɔ dliɔzɔzɔɛ -nyumɔ. ¹⁹ -Mɔ bhlɪa, *-Lagɔbuduu bhu 'tɪɛɛ ɔ palɪa glu, we mɪ -bha gege, -mɔ wa cɛɪa: «-Lagɔ -yɪ ɔnɔ nyɪma, 'in nyɪma weɛɛ gbaa nɪ, wa -mɪ -Lagɔ -nɔ nya, wa 'bhu gbɔnyuu 'bɪ.»

²⁰ Nɪ, 'ɲɪmmɛnyɔɔ -budu zɔ mɪa, we 'nɪ -can kna -yɔ 'gwɛzi knaa 'dɛkpɔa wa yɪ -mɔ. Nɪ, tɔɔa mɪ mameɛ nya, 'in tɔɔa mɪa su nya. We tɪanɔ mɪa, 'fɛtɪ 'kadɔ zɪ wa lɪɪa we 'wɔ. 'In we 'sɔnɔ mɪa, 'yɪ weɛɛ nya wa lɪɪa -mɔ 'wɔ. ²¹ We -ka 'sa -mɪ, nyɪmɛ ɔ -ka gbɔnyɪ nɪ 'bɪbhu, -Lagɔ yia ɔ 'dɛɛ nɔ lubho wlaa kna -zɔnɔ 'bhisa. Nɪ, ɔ -kanyɔ yia -bha ɔ -saa -mɔɔ 'dɛɛ -nɔ nya, ɔ gbɔ -su 'wɔ -mɔɔ kwɛɛɛ, ɔ sɔ mɪ lubho -zɔnɔ weɛɛ -yla. ²² Nyɪmesɪaa dliwɔnyɪnɪlɪ mɪa, -ɪn -gwa we kwɛɛɛ. -We -yɔ -ɪn 'kaa lanɪni, mɔ -wa nɪ, -ɪn nɔ gbɔ tɪklɪ lɛ, -ɪn zɔ -Zezu dli -gɔ, -ɪn -kalɪ -na -limaa zɛ, -ɪn -mɪ -dlɔɔ. -Wa kaa dli tɪklɪ, 'in wa bhuhboea -Lagɔ, -ɪn -yɔ wa 'sɔ nɔ gbɔ nɪ lɛ. ²³ Wa -ka kpɛɪɪda -mɪ, we -tukwlaa, -we wa gbaa, wa 'nɪ we -yɪ, -ɪn 'na pali we ɲwɛɛ -nɪ. -In -yɪ we 'jɪ nɪ, we kpɛɪɛ mɪa dɛ, -gɔɔ -gɔ we palɪa 'wlu la. ²⁴ We 'nɪ 'yɪlanɪ -Lagɔ lubhononyɔ 'ka -gɔɔ gɔ, -we ɔ 'kaa lɛnɔ, mɔ -wa nɪ, ɔ -ka 'nanɪ nyɪma weɛɛ gbɛgbɛɪn. ɔ yibheli gbɔ -slolu sa, ɔ 'na zɔɔ gbɔ nɔkpɛ la -nɪ. ²⁵ Nyɪma -wa kpɛɪa ɔ, ɔ palɪ wa -yla gbɔ la dli -dlɔɔ nya, -zugba ɔ dli mɪ nɪ, -Lagɔ yia we

lenwa, 'in wa 'ka wa dli 'bhiti. ²⁶ Sa 'bhisa, wa -ka 'wlu -gu -ka, 'in wa bhwa *Kuzuu lubhu njwee, mu kpaa wa, wa 'ka we dumagbu lenu.

3

Dudu 'wobhlolu -bhla -gbunya

¹ -In yibheli we 'ji nu, dudu 'wobhlolu bhla, dudu -gbu yia 'temania. ² Nu, nyima yia wa 'de 'yibhaa, 'gwesii 'talea wa yia -zea, wa 'de wa yia -slolua, wa 'de wa yia 'ylimania, -Lago wa yia vela. Wa 'na 'ka wa dide -yo wa 'nyaa 'nujwe zu. Wa 'na 'ka 'nani yibheli, wa 'na 'ka -Lago -lu 'nujwe zu. ³ Wa 'na 'ka wa nyima 'yibha, wa 'na 'ka nyazidli -ka. Nyuma wa yia yo -yo zolua, -golua wa yia kwe -kaa, wa 'na 'ka wa 'de kpa sa -yi, wa 'na 'ka gbuzonu 'yibha. ⁴ Waa nyima mia, wa -lima wa yia -dawli 'wona, dli -slo wa yia -kaa, wa 'de wa yia 'ylimania bhabha. -We nania wa 'de dudu, mu wa yia 'yibhaa we 'ka -Lago -zi. ⁵ Ma yia 'wlu nae nyima mi -Lago 'yloogbu, wa 'ka o 'titee 'zayli -bhalasali. Waa mia de, -in 'na nynini wa kwesi la -ni. ⁶ Tolua dila -budunwee la -dawli nya, 'in 'nju -wa -yolua 'wu 'in wa kpaa -maa. Waa njuni mia, wa ka gbonyuu lenu duun, 'in gbu -kpaa wa 'yibhaa, 'in wa mnia we 'bi. ⁷ -Lu -kpiakpie nani wa dudu, 'in wa 'ni mneni wa 'ka gbuzonu yibheli. ⁸ Zanesi -yo -Zabesi ka *Moizi -yowusolu, 'sa -bhlokpade waa nyima ni -solua -Lagobu -yowu. Wa 'wlukun ka -nyuma, 'in wa dluozoe bhe. ⁹ Nu, wa 'na 'ka 'yugben mni, wa -sabhe wa yia -yoya, sa wa 'yia waa nyima so nu -nu -yo.

'Dizweli

¹⁰ Nu, -mi, sa in kpaa na 'de, -in ka we -yoyi, -we na slolua nyuma, -we in nua le, -we in gbaa in 'ka lenu na lubho 'wu, -in -yi we. Sa na zua na dli -Lago -gu, sa in kaa dltie, sa in -kalia na -limaa ze, sa

na temania dli, -in -yi we. ¹¹ Sa wa palia 'mi 'klyie 'wu, sa wa sialia 'mi, -in -yi we. Sa wa sialia 'mi Antio, Ikonium we -yo Lisitigbe nukple, -in -yi we. Nu, Nyimaa -Kanyo yia 'mi we 'de weee 'wosaa. ¹² Gbuzonu -wa, nyuma weee -wa 'yibhaa wa 'ka -Lago 'yoo bhli, wa -yo -Zezu 'so, 'klyie 'wu wa yia wa 'palia. ¹³ Nu, -mumu -wa 'nyii -cian -yo -dawli -cian, gbonyuu lu -maa yia plaa. Nyuma wa yia -dawli 'wona, 'in wa 'ka wamia -dawli 'wona. ¹⁴ Nu, -mi, -we -in 'nua, -we -in njunua -yo dli weee nya, -in 'temani dli we -gu. -Wa -slolua -mi we, -in -yi wa. ¹⁵ Nu, we 'ka -na 'yislo bhla 'bhv, -in -yi -Lagoweli. Wee weli mia, we mneni we 'ka -mi gbuyilo 'nye, 'in -in 'ka -Zezu dli -gu zu, -Lago 'ka -mi gbu 'wosa. ¹⁶ Weli weee -we mia celida *-Lagosebhe 'wu, -Lago 'wonyapeliweli -wa. -We we nua le, mu ni: nyuma we slolua, nyime -ka gbonyuu lenu, 'in we slolua we o, nyime we mnazia, 'in we slolua -ain sa -a 'kaa tikli -mi, ¹⁷ 'in we 'ka -Lagonyime la mnazi 'ce, o 'ka gbu -zonu weee lenu.

4

¹⁻² In nae -mi -yla: -in gba -Lagobu. -Mi na zua 'di -Lago -yo -Zezu Kisi 'yu. -Zezu o 'kaa tititunya -yo 'yliyaganyaa -yagbu 'wobhu, o 'kaa lu yi, o 'ka nyima 'wlulapili, o 'gbu na zua -mi 'di. -In gba wa -yla -Lagobu, -in 'temani 'wu we -gu. Da -ka 'yliniano, da -ka 'ylinyuno, -in gba we, -in lu wa. Nyuma -ka gbonyuu lenu, gba we wa -yla, 'in -wa -ka gbu -zonu lenu, 'pa wa 'kwayli. -In nu -we weee mia ni le, nu we le gboslolue -yo dltie nya. ³ Nu, bhla mia yida, wa 'na 'ka gboslolue tikli yukwli polu. -We nania wa 'de dudu, 'mu wa yia lenua. Gbu -slolunya -zlo wa yia 'wlu gugwlaha, 'in -we menia wa yukwli 'yoo 'wu, 'in -maa 'ka we gba. ⁴ Gbuzonu -yla wa yia yukwli 'sumania, 'in wa 'ka we -kali

ninenya -yla. ⁵ Nu, -mi, -in kpa -na 'de 'nanu, -in di siasie 'wlu zola, -in gba -Lagɔgbu, gbalı -na lubho -Lagɔ 'yloogblo.

⁶ Nu, -amı mia, in ka na 'de wla 'slaka nya pepe, 'ylı -we nya in 'kaa labhu, we ka cpa. ⁷ In ka -gɔlv -zɔnu gu, in ka wee -gwagwie bhloluda nyni, in 'nı -Lagɔgbu 'yitide. ⁸ -Sleeɛn, -ɔ nynia -gwagwie nya tia, ɔ -tnu mia, -Lagɔ ka we la mnazi 'mı -yla, mɔ -wa nu, mɔ bhua nyımaa -yɔgbu 'wɔ tiklu. We 'nı na 'de -bhlo -yla, nu, -wa weee mia ɔ yiyie wɔda zekalıdı nya, ma yia wee -tnu 'yia.

Pɔlv 'wɔbhlolu -gbɔnya

⁹ -In 'yı 'klı -in 'ka na -gbɛ yi slı. ¹⁰ Nu, Deması 'yibha desleeɛn -dɔdɔgu gbɔ 'gbu, ɔ ka 'mı 'bıbhı, 'in ɔ yia Tesalonikı mni. Klesansı ka -Galasii mni, 'in Titı yia Dalımasi mni. ¹¹ Lukı 'debhlo -twa 'mı -yɔ. -In -ka yida -mı, -in 'bhu Malıkı 'wɔ, -in -yɔ ɔ 'sɔ yi, nu, 'wɔ ɔ saa 'mı bhabha na lubho 'wɔ. ¹² In ka Tisikı tie Efezi. ¹³ Nu, na -gɔslunaa in tia Tloası -mɔ Kalpusı -budunwee, -in -yɔ we yi, we -yɔ na gıgı -sebhɛ. Nu, -in 'na dılv we nımeku -nu 'wɔ -nı.

¹⁴ Alezandlı, -ɔ mia bhlabhlanıya nya, ɔ ka 'mı gbɔ -yɔkpalı bhabha. -We ɔ nva le, Nyımaa -Kanyɔ 'kaa we 'leeji wla. ¹⁵ 'In -mı, -in zv -na 'de 'yliyɔ ɔ gbɛgbɛin, nu, ɔ ka -amıaa weli -yɔwɔsɔlv bhabha.

¹⁶ Da wa kwaa 'mı gbɔwɔbhunya 'yu tiada, nyıme yabhlogbɔ 'nı 'mı gwelɔ -mı. Wa 'de weee ka 'mı 'bıbhı. Nu, -Lagɔ 'na dılv wee gbɔ wa 'wlu -nı. ¹⁷ Nu, -amıaa -Kanyɔ mia, ɔ mı 'mı kwesi, 'in ɔ ka 'mı 'tite 'nye, 'in in yia ɔ weli gba we -gɔ yelie nya, 'in 'lakpanya weee -wa 'nıa *Zuıfı, wa yia we 'nı. 'In -Lagɔ yia 'mı -jla ɲwee -sa. ¹⁸ Nyımaa -Kanyɔ yia 'mı gbɔnyuu weee ɔ 'wɔbhua. Mɔ yia 'mı gbɔ 'wɔsaa, 'in da ɔ pıla nyıma 'wlu la yalı in 'ka -mɔ nyni. Wa -mnı ɔ 'ɲı 'ylı weee nya. *-Amɛnı!

Pɔlv 'paa weli

¹⁹ Nu, in -sa Plisı -yɔ Akilası fı, we -yɔ Onezıfɔlv -budunwee -nyıma. ²⁰ Ewlası ka Kolɛntı -tv, 'in Tlofimı ka gu bhli, we 'gbu in yia ɔ Milee ti. ²¹ Da ɲwɔtloyibhla 'nıa -slɔ da nyni, -in 'yı 'klı -in 'ka na -gbɛ nyni. Ebulası klaa, Pudɛn klaa, Linusı klaa, Klodia klaa, we -yɔ -amıaa bhelia weee, wa nɛɛ wa -saa -mı fı.

²² -Amıaa -Kanyɔ -yɔ -mı 'sɔ -tv. -Lagɔ ɲwana aın nyu la.

'Sεbhε Pɔlv 'paa Titl yoo

Titl mia, *Pɔlv 'tale yabhlo -ɔ -saa ɔ 'wv ɔ -Lagɔlvbho nɔda, mɔ -wa. Nu, -Lagɔnyimaa 'yugalinyɔ yabhlo ɔ -mɔ bhaa Kletl. Sa nyime 'kaa -Lagɔnyimaa 'yugalinyɔ -zɔnv -zε, 'mɔ Pɔlv cεla ɔ 'wv. 'Sεbhε 'sɔ Pɔlv 'paa Timotee yoo, we nɔkpla gbv -yɔ -we ɔ 'paa Titl yoo 'wɔwlv.

Fɔsaweli

¹ Nu, -amɔ *Pɔlv, -ɔ -wa -Lagɔlvbho nɔnyɔ -yɔ -Zezu *Klisɔ *tietienyɔ, -amɔ cεla 'sεbhε nɔ. Lubho -we -Lagɔ 'nyεa 'mɔ, mɔ -wa nu, -wa ɔ -saa -bha, in kwa wa dlɔzɔvεε 'yoo -gv, 'in in -slolu wa, wa 'ka gbɔzɔnv yibheli, wa 'ka -Lagɔlv sɔlv nɔda -tv. ² We -ka 'sa -mɔ nɔ, -maa mneni -maa 'ka we dli 'wɔdɔ nu, 'yliyɔgagie -we 'nɔa bhloluda -ka, -Lagɔ yia we -maa 'nyεa. Nu, -Lagɔ, -ɔ ɔ 'tubhva yɔ, ɔ ka ɔ wεlɔ wla weε 'yliyɔgagie -mɔnu -maa 'nyenyieε daa, -zugba -lu yabhlogbɔɔ 'nɔ -slɔ lamɔ. ³ Nu, bhla -we -Lagɔ 'paa nyεε, we nynia, 'in ɔ yia ɔ wεlɔ zli 'klu wleli. Weε wεlɔ mia nɔ, mɔ -wa gbv -we ɔ tia 'mɔ -yɔ nu, in mɔnu gbaa da weεε, sa -amɔaa Gbɔwɔsanyɔ -Lagɔ gbaa we -mɔ, we sɔlv.

⁴ Titl, na 'yuu 'zayli -amɔaa dlɔzɔvεε -bhlo Klisɔ 'wv, -mɔ na cεla da 'wv: Nu, Dide -Lagɔ -yɔ -amɔaa Gbɔwɔsanyɔ -Zezu Klisɔ nɔ -mɔ 'nanɔ 'wv, 'in wa 'nyε -mɔ 'wɔtɔvεε -dlɔɔ.

-Lagɔnyimaa 'yugalinyɔ lapalie

⁵ Nu, in -ka -mɔ Kletl dɔvɔ -gv tɔ nɔ, -in 'ka gbv -we -tɔa 'wɔv 'wlubhaa gbv -wa. 'Gbeo 'gbe -we -ka -mɔ, we mɔ nu, -in palɔ -mɔ -Lagɔnyimaa kpasɔ la, sɔ -we in -slolua -mɔ lv: ⁶ -Lagɔnyimε kpasɔ mia, ɔ -mɔ 'cε, ɔ -mɔ 'nyε -bhloo 'lowli nya. ɔ 'yua -mɔ dlɔzɔnya nya, * 'in nyuma 'na -salɔ wa 'yliyɔtεlɔ dɔ -yɔ wa gbv 'nɔnyε

-sa dɔ -nɔ. ⁷ Nu, -Lagɔnyimaa 'yugalinyɔ mia, ɔ kwε nya -Lagɔlvbho mia. We 'dεε 'gbv, ɔ lεnvgbv -mɔ 'cε: ɔ 'na -mɔ -nɔ 'dεε 'ylimaninyɔ klaa, 'cεkanyɔ klaa, nɔbhanyɔ klaa, we -yɔ -gɔlvɔnyɔ nya -nɔ. ɔ 'na titalɔ dli 'nyuu nya 'gwεzi la -nɔ. ⁸ Nyuma -ka ɔ -gbε yi, ɔ yibheli wa kpa sa, 'in ɔ -kalɔ zɔzɔnv lεnvεε zε. ɔ yibheli ɔ 'dε, ɔ -mɔ nyime tiklu nya, -mɔwlvɔda, 'bhie ɔ yibheli ɔ 'dε kpa sa. ⁹ Wεlɔ -we mia dlɔzɔv sa, 'in -we -yɔ -we wa -slolua ɔ 'sɔ mia -bhlo nɔ, ɔ -tv we -gv. We -ka 'sa -mɔ nɔ, 'in ɔ mnenia ɔ 'ka nyuma 'kɔayli 'pa gbv tiklu slolue nya. 'In ɔ slolua ɔ kpεlkpεlɔnya sa -maa mɔna.

Yoyogbv slolueε labvbalɔnya

¹⁰ Nu, gbv -nyumɔnya -zu 'wv. Wa glaa, dumadu mɔ *Zuifv -wa -zεa -Lagɔnyimaa nya. Gbɔkpɔagbɔv gbagbieε lubho -yɔ -dawli wa kaa. ¹¹ We mɔ nu, -in 'munu wa nyεε. -We ka gbv -wa, -glɔgbv -kpabhie wa mumnia la, -we wa 'na 'kaa -slolu, we slolue nya wa 'ka 'gwεzi 'yɔ zɔbhali sɔlv. ¹² Nu, wa 'dεε bheli Kletl -nyime yabhlo, -ɔ -wa gbv -falɔpanyɔ, ɔ nεε: «Kletl -nyuma, yociaa klu, numa 'nyii, 'yalɔnya -wa ka -yɔkpagbv weεε -wa lilie.» ¹³ 'In weε gbɔdayiwεlɔ nɔ mɔ gbɔzɔnv nya. We 'dεε 'gbv, -in gba wa -yla 'klu 'cɔcɔ nya, 'in wa 'ka dli tiklu zɔ. ¹⁴ Wa 'na nɔnɔ 'maslεn Zuifv ninenya -yɔ nyuma wa 'bhɔlv gbɔzɔnv 'yoo -gɔlaa 'wlukɔv -titenya -yla -nɔ. ¹⁵ Nu, -lu weεε mɔ -mɔwlvɔda nyuma -wa ka dε mia -mɔwlvɔda -yla. -Wa kaa pɔvɔn, 'in wa'a zɔa dli nɔ, -lu yabhlogbɔɔ 'nɔ -mɔwlvɔda -mɔ wa -yla, -we ka gbv -wa, wa 'ylimnee -yɔ wa 'wlukɔv ka pɔvɔn. ¹⁶ Wa -ka ladɔ, wa nεε nu, wa -yi -Lagɔ, 'in wa lεnvgbv -nanɔ palɔ -Lagɔ -bhgv. Zεn wa kaa, yukwliyɔsulɔnya -yɔ -wa 'nɔa -lu -zɔnv yabhlogbɔɔ lεnvεε mneni, 'ma wa -mia.

* 1:6 Tɔlv nεε: ɔ 'yua -mɔ 'yua -zɔnv nya.

gbunya mia da -zakpa duun, 'in -wa
zua -Lago dli -gu, wa 'ka libho -zɔnɔv
nɔnɔv 'yliyɔzv 'nanɔv, 'in wa 'ka wa
'dɛ we tili. -We nania 'yli, 'in -we kaa
'nɔŋwɛ nyumaa 'yliya 'wɔ, mɔ mia
dɛ.

⁹ Nu, gbokpɔvɔgbɔ -gu kpɛlie klaa,
-we weee -wa dɔkpasɩ 'ŋnu 'sɛbhɛ
klaa, we -yɔ -zɛ -yɔ *Moizɩ tite -
gu kpɛlie, -in bhlɩ we -yɔla. We
bhebhe, 'in we 'nɩ 'ji -ka. ¹⁰ -ɔ sisalia
nyuma -yɔ, -in 'palɩ ɔ zɩ -zakpa -bhlo,
-zakpa 'sɔ, 'bhie, -in 'ka ɔ -na 'dɛ -
yɔɔlali. ¹¹ We -ka 'sa -mɩ nɩ, -in -yi we
'ji nu, 'sasokpa -nyumɛ ka 'yoo -zɔnɔ
-gɔlabhɔv, ɔ gbonyii slolua nu, ɔ mi
'yoo 'nyuu -gu.

'Wɔbhlolu -yibhalɩ -gbunya

¹² Nu, Alitemasɩ -yɔ Tisikɩ 'sɔ
nyɩɩ, nyɔɔ in -ka -mɩ 'wɔtie, -in 'yɩ
'klɩ -in 'ka 'mɩ 'yɩa mnɩ Nikopolisɩ, in
ka dli -sa in 'ka -mɛmɛ ŋwɔtlɔyibhla
'paa 'gbɔ. ¹³ 'In, titee yilonyɔ 'kadɔ
Zenasi -yɔ Apolɔsɔ 'sɔ -ka 'lakpa 'wɔ
mnɩda -mɩ, -in 'yɩ 'klɩ -in 'ka wa -
yɔbɛ. Sa -in 'kaa nɔ, 'in wa -yɔgbɔ
weee 'ka gba, -in nɔ 'sa. ¹⁴ Cɩn,
we mɩ nu, -amɩaa -Lagɔnyuma 'kpɩa
libho -zɔnɔv nɔnɔv, wa tili wa 'dɛ
we, 'in wa 'ka nyumaa -yɔbɛbie
kwɛyɔmnɛni. Nu, wa 'na -dɩɩ la bhe
-nɩ.

¹⁵ Nu, nyuma weee -wa -yɔ 'mɩ
'sɔ mia -seli, wa nɛɛ wa -sa -mɩ fɩ.
Nyuma -wa -kalia -amɩaa zɛ dɩɩɔzɔv
'wɔ, -in -sa wa fɩ -aɩn -yla.

-Lago ŋwana a 'dɛ weee 'nyu la.

'Sēbhē Pōlv 'paa Filemō yoo

'Sēbhē *Pōlv 'paa ɔ 'tale Filemō yoo, mʊ -wa. Filemō ka gaylo yabhlo ɔ wa laa Onezimʊ. Ɔ Onezimʊ ka -flii -bho ɔ -kanyɔ kwɛɛ. Ɔ -yɔ Pōlv gbelia 'wʊ -kaslv 'wʊ, 'in ɔ yia -Lagɔgbʊ -yɔŋwʊ. 'Sēbhē nɪ 'wʊ, -we Pōlv yibhalia Filemō, mʊ -wa nɪ, ɔ ŋwʊ ɔ gayloo 'wɔbhʊ gbʊ -yɔ, 'in ɔ kpa -mɔɔ -Lagɔbheli 'bhisa. Nɪ, ɔ 'na kpali ɔ gaylo ɔ -bhoa ɔ kwɛɛ -flii 'bhisa -nɪ.

Fʊsaweli

¹ Filemō, -na fʊv! -Amɪ *Pōlv, -amɪ mia -Zezu *Klisɪ 'gbʊ -kaslv 'wʊ nɪ, 'in -yɔ -amɪaa bheli Timotee sɔ paa da -mɪ 'sēbhē yoo. ² -Mɪ, -amɪaa jiji -tale Filemō, -mɪ -yɔ -aɪn 'sɔ nʊa -Lagɔlubho dabʊdʊ nɪ, -in -yɔ -amɪaa bhɔlɔ Afia klaa, -Lagɔ tʊgɔnyɔ Alisipɔ klaa, we -yɔ *leglizɪ -we gbelia 'wlu -na -budɔŋwɛɛ, 'in -sa aɪn fʊ. ³ Nɪ, -amɪaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ ŋwʊa aɪn 'nyu la, 'in wa 'nye aɪn 'wɔtʊtʊe -dlɔɔ.

Pōlv paa -Lagɔ fuo Filemō 'gbʊ

⁴ Filemō, na jiji -tale, 'kɔmʊv 'in -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ nɪ, 'in na paa -mɪ dli -gʊ, -Lagɔ na paa fuo -na 'gbʊ. ⁵ Nɪ, sa -in zʊa dli Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisɪ 'wʊ nɪ, 'in -in -kalia -Lagɔnyɪma weɛ zɛ, 'in ka we 'nʊ. ⁶ Nɪ, -Lagɔ na bhuhhoea -na 'gbʊ, dli zʊzʊe -bhlo -a kaa, we -slolu zʊzʊnʊ weɛ lɛnʊe tenyi tenyii -in 'ka Klisɪ lubho nʊ. ⁷ Na bheli -zʊnʊ, sa -in -kalia -Lagɔ -yɔ ɔ nyɪmaa zɛ, mʊ -laa 'mɪ 'mʊna 'wʊ, 'in mʊ 'paa 'mɪ 'kʊayli. -We ka gbʊ -wa, -in ka -Lagɔnyɪmaa dli -bɛlv -yɔpali.

Pōlv bhuhhoea Filemō Onezimʊv 'gbʊ

⁸ Nɪ, -we -in 'kaa lɛnʊ, we se mɪ 'mɪ -yla, 'in 'ka -mɪ -yla we gba Klisɪ 'wʊ. ⁹ -Amɪ Pōlv, ɔ -wa nyɪsɔa, 'bhie, ɔ mia -kaslv 'wʊ -Zezu Klisɪ 'gbʊ, 'in nɛɛ -mɪ -ylae: -a kɪkɪl zɛ, we 'gbʊ na bhuhhoea -mɪ. ¹⁰ -In -talɪ, da 'in mia -seli -kaslv 'wʊ, Onezimʊ ka na 'yu -zɛ -Zezu Klisɪ 'wʊ, ɔ 'gbʊ na bhuhhoea -mɪ. ¹¹ Cɪn, -benyi, ɔ 'nɪ nyɪmɛ 'wʊ -ka -mɪ 'yliya 'wʊ, nɪ, -slɛɛn mia da, ɔ mɪ nyɪmɛ nya -a 'dɛ 'sɔɔ -nʊ nya.*

¹² -Ɔ na bhitia da lv -na -gbɛ, na 'dɛɛ dibhe -wa. ¹³ Da 'in mia da -kaslv 'wʊ, -Lagɔgbʊv gbagbɛɛ 'gbʊ, 'in 'yibha yaa, 'in 'ka ɔ na 'dɛ kwesi tɪ, ɔ 'ka 'mɪ 'wʊsa -na 'bigʊ. ¹⁴ Nɪ, -we ka gbʊ -wa, 'in 'nɪ 'yibha, 'in 'ka -lu yabhlogbɔɔ lɛnʊ, -zugba 'in 'nɪ -na ŋwɛɛ wɛli 'nʊ. 'In 'na 'ka gba nɪ, -in nʊ 'mɪ -yla zʊzʊnʊ lɛ -gla nya, nɪ, we -zɛ -na 'dɛɛ dli da gbʊ.

¹⁵ Na dli nɛɛ nɪ, -we ka 'gbʊ ɔ yia -mɪ -yɔ 'bhʊ bhla -sɛɛ nya nɪ, ɔ 'ka -mɪ kwesi -tʊ 'ylɪ weɛ nyaa gbʊ -wa. ¹⁶ Nɪ, ɔ 'nɪ 'maslɛɛn gaylo -kpʊa nya -mɪ, ɔ -zi -slɛɛn gaylo 'wʊ. Ɔ mɪ na yɪɛ nya -Zezu 'wʊ, 'in ɔ mneni ɔ 'ka -na yɪɛ nya -mɪ, we 'ka na -nʊ 'wʊzi. Filemō, ɔ mɪ -na gaylo nya, 'in ɔ mɪ 'yaa -na -Lagɔbheli -zʊnʊ nya.

¹⁷ -In -ka 'mɪ 'wɔbhʊ -na nɔnɔnyɔ nya nɪ, 'in -ka yaa -na -gbɛ yi, sa -in 'kaa 'mɪ kpa, -in kpa 'sa ɔ. ¹⁸ Ɔ -ka -mɪ -yla gbɔnyuu lɛnʊ, -na kpagbʊ -ka ɔ 'wlu -mɪ, nɪ, -in zʊ 'mɪ we 'wlu. ¹⁹ -Amɪ Pōlv, na 'dɛɛ sɔ nya na cɛlia da we: -amɪ yia weɛ kpagbʊ -saa. 'In 'in 'na 'ka -mɪ ligbe nɪ, na kpagbʊ mɪ -mɪ 'wlu. -Na 'yliyɔgagɛ -we mia -Lagɔ 'wʊ, mʊ -wa na kpagbʊ -mɪ 'wlu, we 'nɪ mʊv? ²⁰ Cɪn, na bheli, -we na gbʊa -in nʊ lɛ nɪ, -in nʊ we lɛ -amɪaa -Kanyɔv 'ŋnɪ nya. -In 'pali na dli bɛlv -yɔ Klisɪ 'gbʊ.

²¹ 'In mia 'sēbhē nɪ cɛlɪda, -zugba na dli 'tɛ -mɪ -gʊ 'wʊ. Nɪ, -we na yibhalia -mɪ, 'in -yi we 'ji, lɛ -na yia we nʊa, we 'ka -mʊv 'wʊ -zi. ²² -Mʊv

* 1:11 Onezimʊv ji -wa glɛkɪwɛli 'wʊ: «ɔ mɪ nyɪmɛ nya!»

'bɪɣʊ, -ɪn mnazɪ -buduu 'yʊ yabhlo
 zɔ la 'mɪ -yla. -Lagɔ a mɪa bhub-
 hoeda na 'gbʊ, ɪn dɪ we dɪ 'wʊ nɪ,
 -yɔ -Lagɔ yia we ɲwnua, 'ɪn ɪn 'ka aɪn
 'yia mɪnɪ.

'Wɔbhlolu-fɔsawɛli

²³ Epaflasi, -ɔ -yɔ 'mɪ mɪa -kasɔ
 'wʊ -Zezu Klisi 'gbʊ nɪ, ɔ nɛɛ, ɔ -sa
 -mɪ fʊ. ²⁴ -Wa na -yɔ wa nɔa -Lagɔɔ
 lubho: Malɪkɪ klaa, Alisɪtakɪ klaa,
 Demasɪ klaa, we -yɔ Lukɪ 'sɔ, wa nɛɛ,
 wa -sa -mɪ fʊ.

²⁵ Nɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu Klisi
 ɲwna aɪn 'nyu la.

'Sεbhε wa 'paa Eblenya yoo

-Lagonyima wa mia 'klyie
'wopalida, wa 'ka wa 'kwayli 'paa
'gbu wa yia 'sebhε nɪ cɛli. Wee
'sebhε slolua we -ain nɪ, *Klisi ka
-amɪaa 'gbu tli. We 'dεε 'gbu, -a
'nɪ 'maslɛn mneni -a 'ka 'slaka -
putu -sa -Lagɔ -yla. Mv gba 'yaa -
ain -yla *wɔsuslɔue sɔaa 'sebhεε
nɔkpla -nyɪma -wa zɔa -Lagɔ dli -gu
bhabhaa -gɔgbu.

-Zezuu gbεgbεin -Lagɔ gbaha -
slɛn -ain -yla

¹ Bha mia, -amɪaa dukpasɪ -
yla -Lagɔ gbaa ɔ gbɔɔ -falipanyaa
gbεgbεin. ɔ ka wa -yla gbɔ gba -
zakpa duun, we -yɔ sɔɔ 'yli -bhlo -
bhlo lɔ. ² -Slɛn, -lu weee bhɪa bhla,
ɔ 'Yuu gbεgbεin ɔ gbahia ain -yla. ɔɔ
'Yu gbεgbεin ɔ -laa dɔdɔ la, 'in ɔ nɛε
nɪ, mɔ yia -lu weee 'yia. ³ Sa -Lagɔ
mia, ɔ ka we -ain -slolu, 'in ɔmɔ mɪ
'ya 'sa. ɔ welɪ 'tite nya ɔ kaa dɔdɔ.
ɔ ka nyɪmaa gbɔnyuu -bhasa, 'in ɔ
-dia 'tite -ka -Lagɔɔ lilisɔlɔ la.

-Lagɔɔ 'Yu 'yli ɔ -zi 'anzɪnya

⁴ Nɪ, ɔɔ Yu mia, 'kadɔ -we -Lagɔ -
zelɪa ɔ, sa we -zia 'anzɪnyaa -nɔ 'wɔ,
'sa -bhlokpade 'ɲɪ -we ɔ 'yia ɔ kwεε
-mɔɔ -zia 'anzɪnyaa 'ɲɪ 'wɔ.

⁵ 'Lee, -Lagɔ ka -slɔ 'anzɪ yabhlo -
yla gbac:

«-In mɪ na 'Yu nya, nɪ -zɛn,
in ka -na Dide -zεε?»

Yaayu:

«ɔ Dide na yia -zεa, 'in ɔmɔ 'ka na
'Yu -zεε?»

⁶ Da -Lagɔ tiea ɔ 'Yu tianɔ dɔdɔ -gu, ɔ
nɛε:

«-Lagɔɔ 'anzɪ weee -gbli 'wlu la ɔ
'yu.»

⁷ Nɪ, -we -Lagɔ gbaa 'anzɪnyaa da,
mɔ nɪ:

«-Pɪpε 'bhisa 'anzɪnya yia na lubho
nɔa,
-kosuu mɔ 'bhisa we yia we
nɔa.»

⁸ 'In -Lagɔ nɛε ɔ 'Yu -yla:

«-Mɪ -Lagɔ, -mɪ yia nyɪma 'wlu-
lapɪla

'yli weee -nɔ nya.

Sa -na pɪla nyɪma 'wlu la we tikli.

⁹ -We mia tikli, 'mɔ -in 'yibhaa.

Gbɔnyuu mia, 'wɔ -na nyεa we,
we 'dεε 'gbu, -Lagɔ, -na -Lagɔ,
ɔ yia -bha -mɪ -sa ɔ -nɔ nya.

'In, ɔ yia -mɪ 'mɔna yeli -na 'bɪ -zɔnɔɔ
'nyenyie nya,

we 'ka -na nɔnɔnyaa -nɔ 'wɔzi.»

¹⁰ -Lagɔ nɛε 'yae:

«Nyɪmaa -Kanyɔ, -lu weee gwedɪda,
-mɪ mia,

-mɪ -laa dɔdɔ la,

'in -in yia yalɪ lɛnɔ -na sɔ nya.

¹¹ We 'dε weee mia,

'plia we yia.

'In, -mɪ mia,

-in mɪ -bha 'yli weee nya.

-Bana 'bhisa we 'dε weee yia gɔa,

¹² 'naa 'bhisa -na yia we glia.

Gbɔzɔnɔ -wa,

'naa 'bhisa -na yia we 'bhiti.

'In -mɪ, -i 'in 'bhiti,

-na 'yliyɔgagɪε 'nɪ bhloluda -
ka.»

¹³ -Lagɔ 'nɪ -slɔ 'anzɪ yabhlo -yla
gbac:

«Yi na lilisɔlɔ ladɪla,

'in in 'ka -na tɔnyɪma -na bhɔ zɔ
lapalɪ.»

¹⁴ 'Anzɪnya mia, zuzunya -we nɔa -
Lagɔɔ lubho, 'mɔ we 'dε weee -mia.
We 'nɪ mɔɔ? Nɪ, 'mɔ -Lagɔ tiea
nyɪma -wa ɔ 'kaa gbɔ 'wɔsa, we 'ka
wa kwali.

2

Gbɔwɔsasɪε 'kadɔ

¹ We 'dεε 'gbu, welɪ -we -a 'nɔa, -a
zɔ we 'yliyɔ 'nanɔɔ, we 'nɪ -mɔɔ, 'in
-a bhlɔa 'yoo -zɔnɔ -gɔla. ² Welɪ -
we -Lagɔ zɔa 'anzɪnya ɲwεε, nyɪma
ka we 'jiyibheli nɪ, we mɪ gbɔzɔnɔ
nya. Tɔlɔa 'nɪ we -bha zɔ, tɔlɔa 'nɪ
we 'nɔɲwε zɔ, 'in -Lagɔ yia wa -kaslɔ
'wɔpa wa lɛnɔgbɔɔ 'gbɔ.

³ We -ka 'sa -mɪ, 'bhie, -amɪa
-ka -Lagɔɔ 'sasɔkpa gbɔwɔsasɪε
'kadɔ yɔlɔkpali nɪ, 'lee, sa -a 'na
'ka -kaslɔnyɪma nya -mɪa? Wee

gbuwusasie mia, Nyumaa -Kanyo gbaa we gbu tia. -Muu 'bigu, -wa 'nua wee gbu wa yia we -gu na, 'in wa yia -ain -slolu nu, we mi gbuzonu nya.

⁴ -Lagoo 'de ka 'ya wee gbu gwelopa. Gbu 'kadu -yo gwedigbuu 'yli -bhlo -bhlo nya o 'paha we gwelw, we -yo o Zuzu 'Pupaa 'titee 'yli -bhlo -bhlo -we o dlilia o dumagbu nya, we nya.

⁵ Nu, dudu -we mia yida, we gbu -a gbaa. -Lago 'ni 'anzinya 'tite 'nye we -gu. ⁶ -Lagowelu beta yabhlo nee:

«-Lago, nyoo nyime -mi,
'in -na pupali o -gu dli laa?

'In nyoo nyimee 'yu -mi,
'in -na mnazi o -yogbua?

⁷ -In ka o 'anzinya zo -gali bhla -selee -nu nya.

-In ka o 'hni -mnini, -in ka -bha o -zu,
⁸ 'in -in yia o 'tite 'nye -lu weee -gu.»

-Lago ka nyime 'tite 'nye -lu weee -gu, -muu ji -wa nu, o pili -lu weee 'wlu la, 'in -zeen yli nya, -a yi we -yo nu, nyime 'ni -slo 'tite -ka -lu weee -gu. ⁹ -We -a yia -yo mu nu: nu, -Zezu ka 'anzinya zo -gali bhla -selee -nu nya, 'in -Lagoo 'nani nya o 'ka tli nyima weee 'gbu. Nu, o ka thithee siasie hwe 'yu 'gbu, -a yia -sleen o -yo, -zugba o 'hni mni, 'in wa zu -bha o.

¹⁰ -O -laa dudu la, -Lago -wa, 'in mo kaa we 'de weee la. We 'dee 'gbu, we menu nu, o gbaa -Zezuu tiklimime -mozo siasie 'wu, -mozo 'ka 'yuaa -zlo o 'hnumnie 'wukwa. Nu, mo saa wa gbu 'wu.

¹¹ Nu, -Zezu o wulwa -mo nyima -yo -wa o wulwa -mo, wa 'de weee ka Dide -bhlo. We 'dee 'gbu -Zezu -ka wa la bhelia ni, we'e 'bhali o zu. ¹² -Zezu nee -sleen -Lago -yla:

«-Na -gugbu na yia na bhelia -yla gbaa.

-Mo nyumaa -zlo nyidi,
-na 'hni na yia bhla.»

¹³ O nee 'yae:

«-Ami mia, -Lago -gu na yia na dli zua.»

We 'bigu:

«-Ami mi -bha, in -yo 'yua,

-wa -Lago 'nye'a 'mi yoo.»

¹⁴ Waa yua mia, yice -yo 'pion wa gbolwa 'wu. We 'dee 'gbu -Zezuu 'debbie -gbolu yia nyime -ze wa 'bhisa, 'in o yia tli o 'ka *Kuzu, -we kaa thithee 'tite kwee, lu. ¹⁵ Nu, nyima 'wlu gali, wa mi thithee soda dudu -guu 'gbu. -Zezuu thithee ka wa gaylo 'wusa. ¹⁶ We -sleen 'vayi nu, we 'ni 'anzinya o yi 'wusaa, nu, *Ablaamu 'yua o yia 'wusaa. ¹⁷ -We mia dee 'gbu, o 'ka yaa o bhelia nya 'wuwlu so weee lu, 'in *-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu kaa nyazidli, o nua -Lagolubho 'nanuu, o 'ka we -ze wa -yla. 'Sa o nua, 'in -Lago tia nyumaa gbonyuu 'wu. ¹⁸ Nu, -Zezuu 'de ka sia bhabha, 'in 'Kuzu yia o layla. We 'dee 'gbu, -wa 'Kuzu -ka laylaa yi, o mneni o 'ka wa 'wusa.

3

-Zezu 'yli o -zi *Moizi

¹ Na -Lagobhelia, amia weee -wa -Lago laa, a yla o -Zezu. 'Mo o tiea, -amiaa dliuzgbu -we -a gbaa, -mozo 'ka we -Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -ze. ² Sa *Moizi nu bhlaa -Lagoo lubho 'nanuu -mo -Lagoo -budu zo, 'sa -Zezu nua nuu lubho -we -Lago 'nye'a o. ³ Nu, o 'subhaa -budu, 'mo wa zua -bha we 'ka -buduu 'debbie -zi. 'Sa -bhlokpade, -Zezu mi -bhazusa o 'ka Moizi -zi. ⁴ -Budu, -we -ka -mi, we ka wenuu 'subhanyo. 'In o 'subhaa -lu weee, -Lago -wa. ⁵ Bha mia, Moizi -wa lubhononyo -zonu -mo -Lagoo -buduu -kpathie zo. -We -Lago 'kaa gba, 'mu o gbaa. ⁶ -Sleen, Klisti -wa 'Yu o -wa wee -Lagoo -buduu -kanyo. Wee -budu mia, -amia -wa, -zugba we -ka nu, -a 'te dli, 'in -we -a dia dli 'wu we'e 'bhali -ain zu.

-Lagonyumaa nyapelida

⁷ Nu, Zuzu 'Pupa nee:

«A -ka -zeen -Lagoo gbagbaweli 'nu,

⁸ a 'na 'temani amiaa dli la -ni,
nee da a -solwa zlume -Lago -yo
'wu da beblee,
'in a yia o layla, we 'bhisa -ni.

9-Mo wee da beblee,
 -we in nua le -zu glu 'so zo,
 amiaa dukpası ka we -yoyı.
 We mı 'sa 'bhie, wa yia 'mı layla.
 10 We 'dee 'gbu in yia wa -yo 'cepalı.
 'In in nee na 'de -ylaε:
 «Waa nyıma mıa de,
 'komsu wa mnaa wa 'wlukusu
 lapapale nya,
 wa'a nwnu na gbagbaweli 'wu.»
 11 In 'paa 'ce, 'in in yia bi:
 «In nee nu, nyapelıda in mnazia la
 wa -yla,
 wa 'na 'ka -bha pla.» »

12 Bheliaın, a nu 'nanuu, -muv yi
 'wlu nu, ın glaa nyıme yabhlogbɔɔ
 ple 'nyuu -yo ɔ -Lago dıgıasatee
 'gbu ɔ 'bhu 'yliyaga -Lago 'bi. 13 A
 'pupalı 'kwayli 'yli weee nya, wee
 'ylıny -we *-Lagosebhe laa «-zeen»,
 we nya, gbonyuu yi ın glaa nyıme
 yabhlogbɔɔ -dawli 'wunu, 'in ɔ yi -
 Lago -yla yukwli sumanı. 14 -A -
 ka Klisi dli -gu zuda -tu we 'ka we
 gwedıda 'bhu we 'ka we bhloluda
 nını, -zugba -a mı Klisi nɔnɔnya
 nya.

15 A ligbe nu, -Lagoweli nee:
 «A -ka -zeen -Lago gbagbaweli 'nu,
 a 'na 'temanı dli la -nı,
 da a solva ɔ -yo 'wu, we 'bhisa -
 nı.»

16 'Lee, nyɔɔ -nyıma 'nu -Lago
 gbagbaweli, 'in wa yi ɔ -yowosolva?
 -Wa weee Moizi -saa gayloflii
 Eziputu -dudu -gu, ma -wa. 17 'Lee,
 nyɔɔ -yo -Lago palı 'ce -zu glu 'so zɔa?
 -Wa weee nua gbonyuu le, 'in wa
 yia da beblee tlıli, ma -wa. 18 -Lago
 bia, ɔ nee: «Nyapelıda in mnazia la
 wa -yla, wa 'na 'ka -bha pla.» 'Lee,
 -mama ɔ sa 'nıa? -Wa 'nıa ɔ 'nınywe
 zu, ma -wa. 19 -A ka we 'jiyibheli nu,
 wa 'nı -Lago dli -gu zu, we 'gbu wa
 'nıa wee nyapelıdaa plapie mneni.

4

1 -Lago ka weli wla nu, nyapelıda
 ɔ mnazia la, -mo -a yia plaa. Nu,
 a nu 'nanuu -muv yi 'wlu nu, ın

glaa nyıme yabhlogbɔɔ bhli -bha -
 plapie. 2 Wa ka -aın -yla -Lagobu
 gba, -amiaa dukpası 'bhisa. Nu,
 wa 'nua we, we bhe wa -gbe, -
 we ka gbu -wa, wa 'nı wee weli
 'wınyınu dıııııı nya. 3 -Mımu -ka
 -amia, -amia -wa zua -Lago dli -gu nı,
 nyapelıda -we ɔ mnazia la, -mo -a
 plaa. -Lago nee we daε:

«Da in mıa 'ce 'pada,
 -bha in bıa nı,
 nyapelıda in mnazia la wa -yla,
 wa 'na 'ka -mo pla.»

'Sa ɔ gbaa, 'in -zugba ɔnu lubho
 ka -nanu dudu lalalie -gu 'wlub-
 halı. 4 Nu, -mo -Lagoweli 'wu, 'yli
 gbesonu -gugbu we gbaa: «-Lago
 nua lubho weee, wee 'yli gbeso zlı
 ɔ nyapea.» 5 Wee gbu -bhlokpade -
 Lago gbaa:

«Nu, nyapelıda in mnazia la wa -yla,
 wa 'na 'ka -mo pla.»

6 -Wa 'nua tiada -Lagobu, wa 'nı
 we -yonyınu, we 'dee 'gbu, nyapelıda
 -Lago mnazia la, wa 'nı -mo pla.
 Nu, tɔlva mneni wa 'ka -mo pla.
 7 We 'dee 'gbu -Lago yia 'yli yabhlo
 -bhasa. Wee 'yli ɔ laa «-zeen.» Wee
 yli mıa, ɔ ka bha -mo 'yugbein
 *Izlaelınyımaa 'wlulapınyo *-
 Davidı 'wuplıli, 'in ɔ yia we -gugbu
 gba. -A ka bha we -yoyı, ɔ nee ɔ weli
 'wu nu:

«A -ka -zeen -Lago gbagbaweli 'nu,
 a 'na 'temanı amiaa dli la -nı.»

8 Nyapelıda, -we ka -gugbu -Lago
 gbaa, we -ka yaa nu, *-Zozue ka
 nyıma we 'wukwa, -Lago 'na 'ka
 yaa -mo 'yugbein 'yli -putuu -gugbu
 gba. 9 -Mıu ji -wa nu, -Lagonyımaa
 nyapelıda mı -bha, 'yli gbesonu -
 we nya -Lago nyapea, we -yo we
 'wıwı. 10 -Lago nua lubho, 'in ɔ yia
 nyape. 'Sa -bhlokpade, nyapelıda
 -we -Lago mnazia la, ɔ -ka -bha
 pla, nyapea -moı yi 'yaa. 11 We
 'dee 'gbu, -a fa -mo 'kua la, 'in -a
 'ka wee nyapelıda pla. -A 'yı 'kılı,
 -mıu yi 'wlu nu, -aın glaa nyıme
 yabhlogbɔɔ bhli ɔ 'nı -Lago 'nınywe
 zuu 'gbu, Izlaelınyıma 'bhisa.

12 -Lagoweli -ga 'yliyɔ, 'in we kaa 'tite 'wu. We 'ne we -zi 'yilisɔ -tugugble. Nyumee ku zo we plaa, 'in da ɔ zuzu -yɔ ɔ nyapeli suslolua 'wu, 'in we sisalia -bha 'yli, 'in we sisali 'yaa 'lali 'ylijihida -yɔ we bnu 'yli. Nyumee 'wlukusun lapupaligbu -yɔ ɔ dliwɔnyinilu gbɔ we bhua 'wu. 13 -Lu weee -we ɔ -laa la -we 'kaa zizeda -mi ɔ 'yu, we 'ni -mi. We 'de weee mi ɔ 'yu, ɔ 'yli yi we -yɔ. ɔ -yla -a yia -amɔaa lenugbu weee gbaa.

-Zezu -wa -Lagobubonyaa -kanyɔ 'kadu

14 -A ka *-Lagobubonyaa -kanyɔ 'kadu, ɔ 'te la. Mo mɔnia -Lagɔɔ -gbɛ. Mo -wa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu. We 'dɛɛ 'gbɔ, -we -a zua dli -gu, -a kpa we la. 15 -Amɔaa -Lagobubonyaa -kanyɔ 'kadu mɔ, -a -ka siada -mi, ɔ mneni ɔ -yɔ -a ka sia dabudɔ, 'in ɔ 'ka -amɔaa 'wɔyɔlɔe 'wolanɔ. Nu, 'Kuzu ka ɔ layla sɔ weee lu -ain 'bhisa, 'in ɔmɔ 'ni gbonyuu lenɔ. 16 We 'dɛɛ 'gbɔ, -a -yɔ dli 'wɔtelo nɔni -Lagɔɔ 'ɲumɔkpe -yɔla. -Bhɛde mɔ, ɔ 'nanidli mi -bha. -A -ka -bha nɔni, 'in -Lagɔ yila -ain nyazi, 'in ɔ saa -ain 'wu -amɔaa siasia bhla 'nanidli nya.

5

1 -Lagobubonyaa -kanyɔ 'kadu -mɔmɔ -ka -mi, nyuma glaa wa -saa ɔ, 'in ɔ nɔa -Lagolubho nyuma -yla. Mo wlaa -li -yɔ 'slaka nyumaa gbonyuu 'gbɔ. 2 ɔ -Lagobubonyaa -kanyɔ de mɔ, ɔ 'ni 'wɔte. We 'dɛɛ 'gbɔ -wa 'nia gbɔ -yi, -wa mɔa, ɔ mneni ɔ 'ka wa gbɛgbɛin gbɔ kpa sayibheli. 3 ɔ 'de 'ni 'wɔteɛ 'gbɔ, we 'ni nu, nyumaa gbonyuu -yɔ -slaka -bhlogbɔɔ ɔ 'ka -sa, nu, ɔ 'dɛɛ -yɔ -nu klaa 'ya. 4 -ɔ 'kaa ɔ 'dɛɛ 'ylimanie nya ɔ 'de -sa -Lagobubonyaa -kanyɔ nya, ɔ 'ni -mi. -Lagɔ -bhlogbɔɔ mnenia ɔ 'ka nyumɛ *-Lagobubonyaa -kanyɔ -zeli *-Awlɔɔn 'bhisa.

* 6:2 Nu, Zuifɔv budobudoe -yɔ batizee batizeee -gugbu we gba 'yaa.

5 'Sa -bhlokpade, Klisi 'ni ɔ 'de 'yli-manɔ, ɔ 'ni ɔ 'de la -Lagobubonyaa -kanyɔ 'kadu. -Lagɔ gbaa ɔ -ylae:

«Na 'Yu -in -mɔ, nu, -zeɛn in ka -na Dide -ze.»

6 -Lagɔ neɛ 'ya -Lagosebhɛɛ beta -putu 'wɔe:

«Melikisedeku -bho *-Lagobubonyɔ -in -mɔ,

'yli weee -nu nya.»

7 Da Klisi mɔa dudɔ -gu ni, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe. -Mɔ ɔ bhuhhoe weli 'wu, -Lagɔ ɔ -zlalia -li, 'wɔkpikpie -yɔ wie nya. -Lagɔ ɔ mnenia ɔ 'ka ɔ titlie gwevlali, 'mɔ ɔ bhuhhoea. 'In ɔ pili -Lagɔ zɔlaa 'gbɔ, -mɔɔ yia ɔ yukwli pulɔ. 8 Klisi mɔa de ni, -Lagɔɔ 'Yu -wa. We mi 'sa 'bhie, 'in ɔ yia ɔ siastie 'wu -Lagɔɔ 'nɔɲwezɔvɛ 'kpia. 9 ɔ tiklumumie gbaa, nyuma weee -wa zua ɔ 'nɔɲwe, 'in ɔ yia wa Gbɔwɔsanyɔ -ze, 'yli weee -nu nya. 10 'In -Lagɔ yia ɔ -bhasa ɔ bubonyaa -kanyɔ 'kadu nya, Melikisedeku lenugbuɔ sɔlɔ.

A li lililu 'tite

11 Wee gbɔ ni -gu, gbɔ -duun -a yia gbaa. Nu, a'a 'nu gbɔ 'wɔla slɔ, we 'gbɔ amɔaa gbɔɔ 'ji -yla gbagbie -kali -yɔ. 12 Amɔaa 'bi ka -Lagɔgbɔ -yɔwɔgwɛ. A mneni a 'ka yaa -slɛɛn gbɔslolunya -ze 'bhie, amɔa 'ka yaa -mɔɔ lenɔ, we mi tein nu, wa -slolu ain -Lagoweli tianɔ. Amɔa 'kaa lililu 'tite li, amɔa mɔa nyitinyu 'nyɛda. 13 -ɔ tua nyitinyu 'nyɛda, 'yuyolu -wa. ɔ 'ni gbɔzɔnɔ -yɔ gbonyuu -yɔsisali sa -yi. 14 'In lililu 'tite mɔ, nyuma kpasu -nu -wa. Gbɔ weee -we 'wu wa 'plilia, we ka wa 'wlukusun latemanɔ, 'in wa yia gbonyuu -yɔ gbɔzɔnɔ -yɔsisalie 'kpia.

6

1 We 'dɛɛ 'gbɔ, Klisi -gugbuɔ sloluee gwedilida mɔ, -a 'na -tolɔ -mɔɔ -bhlogbɔɔ -gu -ni, nu, -a nɔ -slɛɛn nyuma kpasu -sloluweli -zɔnɔ -gu. Wee sloluee gwedilida, mɔ -wa nu, -a 'bhu gbɔ -kpɔa 'bi, -a zo -Lagɔ

dli -gv. ² Nu, batizee batizee* gbu klaa, nyimaa so 'wlu lapalie klaa, tilitinya glaa 'wososue klaa, we -yo -Lagoo nyimaa -yogbu 'wobhuzli, -a 'na -tulu we -gv ni. ³ -A be 'yu, nu, -Lago -ka njwuu, 'mu -a yia lenua.

⁴ 'Lee, nyima -wa bhlia, wa mnenei wa 'ka loyii? Nu, wa ka -Lagoo san 'yi, wa yia -Lagoo wlawlalu -we bhua yali njweyi, 'in wa yia Zuzu 'Pupa yibheli. ⁵ Wa ka -Lagoweli njweyi, 'in wa yia we 'jiyibheli nu, we nani 'yli. 'In da -Lago -ka nyima 'wlulapilida -mi, 'tite -we 'kaa yi, wa ka we yibheli. ⁶ -Muu 'bigu, wa -ka bhli ni, waa nyima mia, wa 'ni wa dli bhitiee 'sonu mnenei, we ka gbu -wa, -zakpa 'sonu wamua kulua -Lagoo 'Yu *su -gu la, 'in wa yia nyima 'yoo 'nye wa 'ka o veli.

⁷ Kpaa duudu mia ni, 'nyu -ka lua -zakpa duun, 'in we maa we, 'in -wa nua -bha lubho, 'in we wlaa wa -yla kpaa -lu -zonu. We -ka 'sa -mi ni, -Lago njwnaa we 'nyu la. ⁸ 'In wee duudu -ka 'wia -sunya -yo -petu 'nyuu wla ni, -zugba wee duudu 'ni -lu 'wuku, -Lago yia we me -yolatia shu, 'in siea we yia.

⁹ Na bhelia -zonu, -a -ka 'sa gba, -a mi we -gv nu, 'yoo -zonu a bhlia. Wee 'yoo mia, gbuwusa -yoo -wa. ¹⁰ -We 'nia tiklu -mi, -Lago'o nu we le: -we a nua le, we -yo sa a -slolua nu, a -kali o ze -Lagonyimaa 'wosatie nya, 'in a mia we lenuda, o 'na 'ka we 'wodlu. ¹¹ -We -a yibhahia ain, mu -wa nu, a 'de weee -gv -tu ladoluda, 'in a 'ka we 'wlulapilida nyini, 'in -we weee a dia dli 'wu, we 'ka lenu. ¹² We 'de' gbu a 'na 'yamanu -ni, nu, a 'tideli nyima -wa zua -Lago dli -gv, 'in -wa kaa dlitie o gbu 'wu. Waa 'sasokpa -nyima mia, ma yia -Lagoo kwelu -we ka weli o wlaa.

-Lago wlaa Ablaamu -yla o weli

¹³ Da -Lago wlaa Ablaamu -yla o weli, o ka o 'de' njni nya bi. Nu, -o 'ylia o -zia -Lago, o -kanyo 'ni -mi,

we 'gbu, o 'de' njni nya o bia. ¹⁴ O nee: «Cun, 'nyu na yia -mi lanwnaa, 'in in 'ka -mi 'yuoyuaa -zlo 'nye.» ¹⁵ Ablaamu nua dli tiee, 'in -we ka weli -Lago wlaa, 'in o yia we 'yi.

¹⁶ Nyima -ka bia yi ni, nyime o 'ylia o -zia wa 'wu, -moo 'njni nya wa bia. Wa -ka 'sa nu, -bha wa yia we gbuzonu nya. Nu, mu saa -zle la.

¹⁷ 'Sa we mia Ablaamu zwayli -nyimaa -nu nya. Nu, -lu -zonu -we ka weli -Lago wlaa ma 'kaa we 'yi. -Lago 'yubha o 'ka -slolu nu, o'o 'bhulu o weli -gv la, we 'de' gbu, o wlaa o weli, 'in o yia bi.

¹⁸ Nu, gbu 'so -we'e 'bhitia, mu -wa o weli -wlawlie -yo bibie. -We mia de -gv, -Lago 'ni mnenei o 'ka yo 'tubhu. We 'de' gbu, -amia -wa 'yia zizada -Lago zo dliwodidie -we o dia -ain 'yu la we 'kninie nya, we ka -ain 'kuayli 'pa bhabha.

¹⁹ -We -a dia dli 'wu, mu zua -ain 'yliyo. -A mi we -gv -kli, we 'te la, 'in we plaa -Lagoo -mawluoda 'tata, -we ka gbu -wa, we gege -buduu gwe 'bhisa.

²⁰ Nu, we 'wu -Zezu plaa tia -ain 'yu o 'ka -ain 'wusa. O ka Melikisedeku -bho *-Lagobubonyaa -kanyo 'kadu -ze, 'yhi weee -nu nya.

7

-Lagobubonyo Melikisedeki

¹ Nu, o Melikisedeki mia, mo -wa zlume Salemugbee 'wlulapilinyo, 'in -Lago o mia -mo yali 'pipi, -moo bubonyo o -mia. Da Ablaamu mia tu -yo 'bhuda, -zugba o ka nyimaa 'wlulapilinya lu ni, 'in o Melikisedeki yia o yoo mni. Wa gbelia 'wu, 'in o yia Ablaamu 'nyulanwna. ² 'In -moo yia -we weee -moo 'yia waa nyimaa 'wlulapilinya kwee, we kugbuua -gv -bhlonu o 'nye. O Melikisedeku 'njni ji -wa nyimaa 'wlulapilinyo tiklu. 'In, o mi 'yaa Salemugbee 'wlulapilinyo nya, muu ji -wa, o pili nyima 'wlu la 'wotutue -dlao nya. ³ O Melikisedeki mia, o dide klaa, o 'nyaa klaa, we -yo o dukpasi, -a 'ni

wa -yi. Ɔ gwaligbu -yɔ ɔ tɪtɪgbu 'sɔ, wa'a gba -mʊʊ -gʊgbʊ. Ɔ 'wɪʊ -Lagɔɔ 'Yu, ɔ mɪ -Lagɔbubɔnyɔ nya 'yɪ weee -nʊ nya.

⁴ Amiaa 'dɛ yla sa ɔ 'yɪlia, 'in -amiaa dukpasa Ablaamʊ yia -lu ɔ 'yɪa tʊ -gʊda, we kugbuaa -gʊ -bhlonʊ ɔ 'nyɛ. ⁵ Nɪ, -Lagɔɔ tite nɛɛ nɪ, *Leviii 'yuoyua -wa mia -Lagɔbubɔnya nya, wa 'yɪbhali -lu weee kugbuaa -gʊ -bhlonʊ Izlaɛlnyuma. Wa 'yɪbhali we wa, -maa 'dɛ yi, Ablaamʊ 'yuoyua nya -mɪ wamɪa 'bhisa. ⁶ Melikisedeki 'nɪ Leviii zuayli -nyime, 'in Ablaamʊ yia ɔ -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'nyɛ, 'in Ablaamʊ ɔ -yla -Lagɔ wlaa wɛɪ, ɔmɔ yia -mɔɔ 'nyulanɔwɪa. ⁷ -A -yi we 'ji nɪ, kpasa ɲwɪa 'bɪsɔayɪ 'nyu la. -Mʊʊ 'nɪ kpɛɪe -gʊla -ka. ⁸ -Lagɔbubɔnya mia, ma yia nyɪma kwɛɛ -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ. Nɪ, nyɪma -maa -mia, 'in 'yɪ yabhlo nya, tɪa -maa yia. 'In Melikisedeki mia, ɔmɔ ka 'ya wee -luu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'yɪ, 'in ɔ mɪ 'yɪliyɔgɔda 'yɪ weee -nʊ nya, 'sa -Lagɔwɛɪ gbaa. ⁹ Leviii zuayli -nyɪma yia nyɪma kwɛɛ -lu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ. 'In wa mneni wa 'ka gba nɪ, Ablaamʊ gbɛgbɛɪn Leviii 'dɛbhie ka wee -lu kugbuaa -gʊ -bhlonʊ 'pɛnɪ. ¹⁰ Nɪ, Ablaamʊ mɪ *Leviii dukpasa nya. 'In da ɔ -yɔ Melikisedeki 'kaa 'wʊgbɛɪ nɪ, -zugba Levii mɪ ɔ 'pɪɔn 'wʊ, wa 'nɪ -sɔ ɔ gwalɪ.

-Zezu-yɔ Melikisedeki

¹¹ Leviii sɔlʊ -Lagɔbubɔe -wa Moizu titee gwe. Nɪ, Leviii sɔlʊ -Lagɔbubɔe -ka yaa gba nɪ, wa 'na 'ka yaa -Lagɔbubɔ sɔ -putu ligbe: -we mia Melikisedeki -bho -nʊ nya, 'in -we 'nɪa -Awɔɔn -bho -nʊ. We 'nɪ mʊʊ? ¹² 'In wa -ka -Lagɔbubɔ sɔ 'bhiti nɪ, we mɪ nɪ, wa 'bhiti tite. ¹³⁻¹⁴ Nyɪmaa -Kanyɔ ɔ ka -gʊgbʊ -Lagɔwɛɪ gbaa, zua -putu 'yɪ -nyɪme ɔ -mia. Nyɪma weee -yi we 'ji nɪ, Zudaa zuayli -nyime -wa. Nɪ,

-Lagɔbubɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ wee zua nɪ 'yɪ 'bhɔlʊ. 'In Moizu mia -Lagɔbubɔnyaa -gʊgbʊ gbada, ɔ 'nɪ wee zua nɪ 'yɪ -nyɪmaa -gʊgbʊ gba.

¹⁵ -A yɪ -slɛɛn we -yɔ 'nanʊʊ nɪ, -Lagɔbubɔnyɔ -putu -ka yɪ nɪ, -mɔɔ 'wɪʊ Melikisedeki. ¹⁶ We 'nɪ zuayli -tite -gʊ ɔ -zɛɪ -Lagɔbubɔnyɔ. 'Yɪliyɔgɔgɛ -we 'nɪa bhloluda -ka, we 'tɪtɛ -gʊ ɔ -zɛɪa we. ¹⁷ Gbʊzɔnʊ -wa, -Lagɔwɛɪ nɛɛ:

«-Mɪ -wa Melikisedeki -bho -Lagɔbubɔnyɔ

'yɪ weee -nʊ nya.»

¹⁸ -Slɛɛn mia, tite sɔa ka 'plɪ, -we ka gbʊ -wa, we 'nɪ 'tɪtɛ -ka, 'in we bhe.

¹⁹ Nɪ, Moizu tite 'nɪ mneni we 'ka -lu yabhlogbɔɔ -mɔwɔlʊʊ, 'in -mʊʊ 'ka gba. Nɪ, dɪwɔdɪdɪe -we -zia tianʊ 'wʊ, -Lagɔ ka we -aɪn -slolu. We gbɛgbɛɪn -a nynia ɔ -yɔla.

²⁰ We bhlɪ -mʊʊ -gʊ, -Lagɔ yia bi. Nɪ, -wa -zɛa ɔ bubɔnya tɪada, ɔ 'nɪ -maa 'gbʊ bi. ²¹ Nɪ, -Zezu ɔ -zɛɪa -Lagɔbubɔnyɔ bibie nya, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Jejitape ka bi,

'in ɔ 'na 'ka ɔ wɛɪ -gʊ lɔyi:

«-Mɪ -wa na bubɔnyɔ

'yɪ weee -nʊ nya.» »

²² We 'dɛɛ 'gbʊ, -slɛɛn, *'wʊsusloluɛ -we -Lagɔ -yɔ -aɪn nʊa lɛ -Zezuu gbɛgbɛɪn, we 'yɪ we -zi 'wʊsusloluɛ -we ɔ -yɔ nyɪma nʊa lɛ Moizu gbɛgbɛɪn.

²³ -Mʊʊ 'bɪgʊ, gbʊ -putu mɪ -bha. Nɪ, -Lagɔbubɔnya duun ka 'plɪ, -we ka gbʊ -wa, -bhlo ka tɪ, 'in wa palɪa -bhlo ɔ 'bɪgʊ. Wa 'yabhlogbɔɔ 'nɪ -Lagɔ bubɔda -tʊ 'yɪ weee -nʊ nya.

²⁴ Nɪ, -Zezu mia, -mɔɔ mɪ -bha 'yɪ weee -nʊ nya, 'in ɔ 'kaa ɔ 'bɪgʊ 'plɪ -Lagɔbubɔnyɔ nya, -mɔɔ -kanyɔ 'nɪ -mɪ. ²⁵ We 'dɛɛ 'gbʊ -wa nynia -Lagɔ -yɔla ɔ gbɛgbɛɪn, ɔ mneni ɔ 'ka wa gbʊ 'wʊsa, 'yɪ weee -nʊ nya. -We ka gbʊ -wa, -Zezu -ga 'yɪliyɔ 'yɪ weee nya, 'in ɔ mɪ -Lagɔ bhubhoeda -maa 'gbʊ.

²⁶ We mɪ tɪklɪ nɪ, -Zezu -mɪ -amiaa * -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadʊ nya, -we ka gbʊ -wa, ɔ

mı -mawlbda, 'sla -yɔ gbonyuu yabhlogbɔɔ 'nı ɔ 'wɔ -mı. ɔ -yɔ gbonyuu -lenɔnya mı-yɔbhɔbhlɔda, 'ın -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhu yalı, ɔ pılı -lu weee 'wlu la. ²⁷ ɔ 'nı -Lagɔbubɔnyaa -cian 'kadı tɔlɔa 'bhisa -mı. We 'nı nı, sa zlı zlıa -bhlo, 'sa ɔ 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla ɔ 'dɛɛ gbonyuu -yɔ nyımaa gbonyuuu 'gbɔ, -maa 'bhisa. We 'nı -mɔɔ. Nı, -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ -saa 'slaka ɔ 'dɛɛ wlawhie 'slaka nya. ²⁸ Nyıma 'nı 'wɔtɛ, 'ın 'ma Moizu tite saa -Lagɔbubɔnyaa -cian 'kadı nya. 'In titee 'bıgɔ -Lagɔ bia. Wee bibie mıa, mɔ -zɛlıa -Lagɔɔ 'Yu ɔ mıa tıklı we 'ka gba 'ylı weee -nɔ nya, ɔ bubɔnyaa -kanyɔ.

8

-Zezu -wa 'wɔsuslɔlue loluu 'kɔlv

¹ -We -a mıa gbada, we ji nı: -a ka 'sasɔkpa -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ ɔ -dıa 'tite -ka -Lagɔɔ 'ɲnmnikpee lilisɔlv la -mɔ yalı. ² -Lagɔɔ -mawlbda ɔ nɔa lubho. -Mɔ -wa nımekupalɔv dɛbhie. 'Mɔ Jejitape 'subhaa, we 'nı nyıme 'subha we.

³ -Lagɔbubɔnyaa -cian 'kadı weee wa -saa -bha wa 'ka -lu wla, 'ın wa 'ka 'slaka -sa -Lagɔ -yla. We -ka 'sa -mı nı, da -Zezu yia, -lu -we ɔ 'kaa wla, we mı ɔ kwɛɛ. ⁴ Klisı -ka yaa dɔdɔ -gɔ -mı, ɔ 'nıa -Lagɔbubɔnyɔ -zɛa yi, -we ka gbɔ -wa, Moizu titee sɔlv, -Lagɔbubɔnyaa -wa wlaa -lı -Lagɔ -yla wa mı dɔdɔ -gɔ. ⁵ Waa -Lagɔbubɔnyaa mıa, *-Lagɔbudu ɔ wa nɔa lubho. Wee -Lagɔbudu -yɔ yalı -nɔ 'wɔwlv, 'ın yalı -zɔnɔv zuzu -wa. Da Moizu 'kaa 'wɔsuslɔluee nımekupalɔv 'subha nı, -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-In -mna 'wɔ, -ın 'subha we, we 'wɔwlv -nɔ -we ın -slɔlua -mı 'klı -gɔgɔ 'kadɔ 'wlu 'bhisa.»

⁶ Sa lubho -we -Lagɔ 'nyɛa -Zezu 'ylia we -zia waa -Lagɔbubɔnyaa -nɔ, 'sa -bhlokpade wee 'wɔsuslɔlue -we ka 'kɔlv -Zezu -mıaa 'ylilo -zia

'wɔsuslɔluee tıanɔ. -We ka gbɔ -wa, wee 'wɔsuslɔlue mıa, -Lagɔɔ wlawlawɛlınya -gɔ we bhɔa.

⁷ We -ka yaa nı, wee 'wɔsuslɔluee tıanɔ mı gbada, wa 'na 'ka yaa we 'lululu lenɔ.

⁸ Nı, -Lagɔ dıla ɔ nyıma gbɔ:

«Jejitape nɛɛ:

ɔ 'Ylı -we nya ın 'kaa *'wɔsuslɔlue lolu lenɔ,
ın -yɔ Izlaɛlnyıma -yɔ Zudaa nyıma 'sɔ nyıdı,
wee 'ylı mı yida.

⁹ 'Wɔsuslɔlue -we ın -yɔ wa dɔkpası nɔa ɛ
-maa sɔ -yɔwɔbhulɔv -yɔ
-maa Ezipɔtɔ -nyımaa kwɛɛ -sasie nya,
wee 'wɔsuslɔlue -lolu -mɔnı -yɔ we 'na 'ka 'wɔwlv.

Wa 'nı wee 'wɔsuslɔlue 'nɔɲwe zɔv 'gbɔ,

'ın ın yia wa sɔ 'bısa,
'sa Jejitape gbaa.

¹⁰ Wee 'ylınya -mınu 'bıgɔ,
sa ın -yɔ Izlaɛlnyıma 'sɔ 'kaa 'wɔsuslɔlu,

mɔ nı: na tite na yia wa 'wlukɔɔn zɔa,

'ın ın 'ka we ɛlı wa dlı zɔ,

'ın ın 'ka wa -Lagɔ -zɛ,

'ın wamıa 'ka na nyıma -zɛ.

¹¹ Wa 'na 'ka 'masɛɛn wa -lima gbɔ -slɔlu.

Nyımɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka ɔ bheli -yla gbaɛ:

«-In yibheli Jejitape» -we ka gbɔ -wa,

we 'ka 'nyɛnyɛyua -gɔ 'bhɔ we 'ka nyıma kpası ylı,

yibhelia wa 'dɛ weee yia 'mı.

¹² Wa gbonyıi na yia 'wɔtia,
'ın ın 'na 'ka 'masɛɛn wa lenɔgbɔ 'nyii dlı -gɔ 'pa.»

¹³ Nı, -Lagɔ -ka 'wɔsuslɔlue loluu gbɔ gba nı, -zugba ɔ ka we tıanɔ 'sɔa -zɛlı. 'In -we -ka sɔa, we ka gɔ, 'ın la we yia daylı 'bhɔa.

9

'Wɔsuslɔluee tıanɔv 'slaka

¹ 'Wɔsusloluwee tianu mia, we ka tite, sa nyume 'kaa -Lago bubu, 'mu we slolua. We ka -Lagobuboda yabhlo dudu -gu. ² We 'deε 'gbu nyuma yia -bha numekupalu 'subha. We nukpleε tianu mia, 'mu wa laa -Lago -mawboda. We nukpleε mia, 'nape -yo 'tabhle -yo 'floo wa 'nyeε -Lago, we mi -bha. ³ -Mo we luv, 'naa yabhlo -dia wee numekupalu 'wu 'so. Wee 'naa luv -wa we nukpleε 'sonu -we wa laa -Lago -mawboda 'tata. ⁴ -Bhedeε mia, 'wligusielilu -we mia -can nya, we mi -bha. 'In 'kesu -we nukpleε 'wɔsusloluwee weli mia, we mi -bha. Wee 'kesuu ku -yo mi -can nya. We nukpleε mia, -can -tukpu -we kaa *manu 'wu klaa, -Awlon kɔosu -we minia -yo klaa, we -yo tukpanya -we -gu -Lago celia ɔ 'wɔsusloluwee weli, we mi -ma. ⁵ -Mo we -gu *selubeen 'so -we wa telia, we mi -bha. Mu slolua nu, -Lago mi -bha. 'Kesuu 'wlu -we -gu wa mnia numεε 'pion gbonyuu lamumnie saa, -mo we -kapuena nynia. Nu, we 'ni we 'ji -gba -bhla.

⁶ Nu, we nukpla -luu ladidie -ka sa bhia, 'yli weee nya, -Lagobubunya plaa we nukpleε tianu 'wu, 'in wa nua wa -Lagobubu -lubho. ⁷ We nukpleε 'sonu mia, -Lagobubunya -kanyo 'kadu -bhlogbɔɔ plaa -meme. -Zu 'wu, ɔ pla -ma -zakpa -bhlogbɔɔ. Numεε 'pion 'ni ɔ kwεε -mi, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka -ma pla. ɔ -ka -ma pla ni, 'in ɔ wlaa we -Lago -yla, ɔ 'deε 'gbu, we -yo nyumaa gbonyii -we ka 'ji wa 'nia -yii 'gbu. ⁸ Sanεε 'sa Zuzu 'Papa slolua -ain nu, yaliu -mawboda 'tataa 'yoo 'ni -slɔ -kali. 'Mu, wee numekupalu tianu 'ni -slɔ labhu, we 'na 'ka -kali. ⁹ -We mia de, we 'yli yabhlo -wa. Mu slolua -zeen -ain nu, -we weee wa wlaa -Lago -yla, 'slaka weee wa -saa, we 'ni mneni we 'ka nyume ɔ bubɔa -Lago, ɔ dli dli tiklu -zeli we 'ka gba. ¹⁰ Wee wlawlali -yo 'slakanya mia de ni, lilie klaa, 'mamie klaa, we -yo budobudoeε gbuu 'dekpuwa we

gbaa. We'e sonu nyumaa dli -lu yabhlogbɔɔ, 'in bhla -we nya -Lago nua -lu weee 'wɔsusloluwee lolu le, -bha wee 'sasokpa -tite 'bhwa la.

Klisu 'pion 'yli

¹¹ Nu, Klisu yia *-Lagobubunya -kanyo 'kadu nya. 'In -li -zonu -we mi bhla la, mo yia we -ain 'nyeε. Numekupalu -we ɔ nua ɔ lubho ni, we 'yli, 'in we mia 'nanu we 'ka dudu -gu -nu -zi. We 'ni nyuma 'subha we. -We -Lago -laa la dudu -gu, we 'ni we glaa -mi. ¹² Nu, Klisu pla -Lago -mawboda 'tata -zakpa -bhlogbɔɔ 'yli weee -nu nya. ɔ ka -ma pla, 'in we 'ni -vlo ɔ 'pion -yo 'bhliyu 'pion ɔ wla 'slaka nya, nu, ɔ 'deε 'pion ɔ wlaa. 'Sa ɔ -saa -ain gbu 'wu 'yli weee -nu nya. ¹³ Nu, -vlo ɔ 'pion klaa, 'bhligbɔɔ 'pion klaa, we -yo 'bhlii 'toto, 'mu wa slua, -wa plaa puin, wa 'wluo. Tonu, 'in wa puin mumnia la, 'in wa wlaa -ma. ¹⁴ We -ka 'sa -mi, Klisu 'pion 'yli, we ka 'tite 'wu we -zi nyumaa -nu. Nu, -Lago Zuzu ɔ mia la 'yli weee -nu nya, we 'tite nya ɔ wlaa ɔ 'de, 'slaka -we 'nia 'sla -yo -ka nya -Lago -yla. We 'deε 'gbu, ɔ 'pion mneni we 'ka -amua dli ɔ lawɔbɔ, 'in gbu -we kwaa -ain titlie 'wu, we 'ka we -ain 'wosa. 'In -a 'ka 'yliyoga -Lago lubho nu.

'Wɔsusloluwee lolu 'kolɔ

¹⁵ We 'deε 'gbu, Klisu mia -Lago -yo nyuma 'so nyidu 'wɔsusloluwee lolu 'kolɔ nya. Nu, nyuma -wa -Lago laa, 'in -wa -yla ɔ wlaa ɔ weli zuzonu -we mia 'yli weee -nu nyaa daa, -maa 'ka we 'yi Klisu titlieε 'gbu. 'In ɔ 'ka wa 'wɔziti gbonyuu -we wa nua le 'wɔsusloluwee tianu bhla, we gbegbein.

¹⁶ Weli nyume tia, wa 'ni -slɔ we -slolu nu, ɔ ka tli, wa'a na we -gu. ¹⁷ Nu, nyume -ka weli ti 'bhie ɔ 'ka tli, we ka 'nuηwe. -Mo -ka 'yliyoga, we sa bhe. ¹⁸ We 'deε 'gbu 'pion 'ni laslue ni, 'wɔsusloluwee tianu 'na 'ka lenu. ¹⁹ Nu, tiada mia, Moizi zelia -Lago titeε nukpla

-weli weee nyuma weee -yla. Tɔn, ɔ gbɔɔɔɔ *isɔpɔsuu 'kliya 'wluo 'kwleeni zalɔ la, ɔ faa we 'bhliyuaa 'pɔn klaa, -vloɔ 'pɔn klaa, we -yɔ 'nyu lu, 'in ɔ yia we 'mni -Lagɔ titee 'sebhɛ -yɔ nyuma weee -gu. ²⁰ 'In ɔ nɛɛ: «-We mia da ni, mu -wa 'wɔsusloluɛɛ 'pɔn. 'Wɔsusloluɛ -we -Lagɔ gbaa a zu 'nɔɲwɛ, mu -wa.» ²¹ 'Ya 'sa -bhlokpade ɔ 'mnia 'pɔn nɛkupalɔ -gu, we -yɔ -li -we 'wɔ wa bɔbɔa -Lagɔ, -mɔɔ weee -gu. ²² -Mɔ tite 'wɔ, -lu -we 'pɔn 'nia -mɔwluɔ, we 'ni 'wɔzu. 'Pɔn 'ni lasluɛ ni, nyumaa -yɔgbɔ 'wɔtitiɛ 'ni -mi.

Klisi plaa yali nyumaa 'gbɔ

²³ Wee nɛkupalɔɔ nɔkplali mia, yalɔi zuzu we -mia, 'in nɛmaa 'pɔn nya wa 'kaa we -mɔwluɔ. Nu, we mi nu, wee yalɔi -yɔ -slaka 'yli we -zi dɔdɔ -gu -nu. ²⁴ We 'ni nyumaa 'sɔbha 'sɔbha -mɔwluɔ -we -wa yali -nɔɔ zuzu, we 'wɔ Klisi pla. Nu, -mɔ yali 'debhie -gbolu ɔ plaa, 'in ɔ mia -slɛn -Lagɔ 'yu -amɛaa 'gbɔ. ²⁵ -Zu ɲwɛɛ *-Lagɔbɔɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ plaa -mɔwluɔ 'tata nɛmaa 'pɔn nya. Nu, Klisi 'ni yali pla ɔ 'ka ɔ 'dɛ wla -zakpa duun. ²⁶ We -ka yaa 'sa -mi, we 'ka dɔdɔ lalabha 'wɔbhu, ɔ ka yaa sia -zakpa duun. -Innya, we 'ni 'sa -mi. Nu, -slɛn mia, dɔdɔ bhia bhla Klisi 'wla dɔdɔ -gu -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka gbɔnyuu lasa, ɔ 'dɛɛ wlawhie 'slaka nya. ²⁷ Sa nyuma weee yia tlia -zakpa -bhlogbɔɔ, 'in we 'bɔɔ -Lagɔ 'ka wa -yɔgbɔ 'wɔbhu, ²⁸ 'sa -bhlokpade Klisi wlaa ɔ 'dɛ -zakpa -bhlogbɔɔ ɔ 'ka nyuma duun gbɔnyuu lamumni. ɔ -zakpa 'sɔnɔ yia 'wla. -Mɔɔ mia, we 'ni gbɔnyuu ɔ yi lamumnia, nu, -wa mia ɔ wɔda, 'ma ɔ yia gbɔ 'wɔsaa.

10

Klisi yia -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛnu

¹ Moizu tite mia, we 'ni yalɔi 'ylii 'debhie. Nu, zuɔnɔ -we 'kaa lɛnɔ, we zuzu -wa. We 'dɛɛ 'gbɔ, -zu ɲwɛɛ

-slaka -bhlokpade -we wa tɔa -sada, nyuma -wa nɛnia -Lagɔ -yɔla, we 'ni mneni we 'ka wa nɔ tiklu we 'ka gba. ² We -ka yaa -mɔɔ ni, -zugba -mama bɔbɔa -Lagɔ, -maa dli 'na 'ka -maa gbɔ dli -maa gbɔnyiii 'gbɔ, 'in wa 'na 'ka 'slaka -sada -tɔ, wa ka -mɔwluɔ 'yli weee -nɔ nyaa 'gbɔ. ³ Nu, we 'ni 'sa -mi. Wee 'slaka wa saa da -zu ɲwɛɛ, mu nɔa lɛ, 'in wa ligbea wa gbɔnyii. ⁴ -We ka gbɔ -wa, 'bhligbɔɔ 'pɔn -yɔ -vloɔ 'pɔn 'ni mneni we 'ka nyumɛɛ gbɔnyii lamumni.

⁵ We 'dɛɛ 'gbɔ Klisi 'kaa dɔdɔ -gu yi ni, ɔ nɛɛ -Lagɔ -ylaɛ:

«-In 'ni 'slaka -yɔ wlawlali 'yibha.

Nu, -in ka 'mi ku 'nye.

⁶ 'Slaka -nɛmaa -we wa siea we -yɔ gbɔnyuuu 'slaka

'ni -mi dɔdɔ nanɔ.

⁷ We nya, in gbaɛ:

«-Lagɔ, -amɔ ni.

Yi in yia in 'ka -na dɔmagbɔ lɛnɔ.

Mu mia na daa cɛlida,

-mɔ -Lagɔɔ ghli -sebhɛ 'wɔ.» »

⁸ Klisi nɛɛ tiaɛ: «'Slaka klaa, wlawlali klaa, 'slaka -numaa -siesie klaa, we -yɔ gbɔnyuuu 'slaka, -in 'ni we 'yibha, 'in we 'ni -mi dɔdɔ nanɔ.» ɔmɔ ka 'sa gba, 'in Moizu tite -nanɔ nɛɛ nu, wa nɔ we lɛ. ⁹ ɔ nɛɛ 'yae: «-Amɔ, yi in yia, in 'ka -na dɔmagbɔ lɛnɔ.» Bhlasabha -slaka mia, 'mu Klisi -saa la ɔnɔ 'slaka nya. ¹⁰ -We -Lagɔ 'yibhaa, 'mu -Zezu Klisi nɔa lɛ, nu, ɔ 'dɛ ɔ wlaa -zakpa -bhlogbɔɔ 'slaka nya 'yli weee -nɔ nya. We gbɛgbɛin -a wluɔa -mɔ.

¹¹ Zli zli, -Lagɔbɔɔnyɔ -mɔmɔ -ka -mi, -mɔɔ yligbe bhu -gu -mɔɔ -Lagɔbɔɔ -lubho nɔda. 'Slakaa 'yli -bhlo ɔ saa -zakpa duun, 'in we 'ni mneni we 'ka nyumaa gbɔnyii -bhasa. ¹² Nu, Klisi -sa 'slaka -zakpa -bhlogbɔɔ 'yli weee -nɔ nya nyumaa gbɔnyiii 'gbɔ, 'in ɔ yia -Lagɔɔ lilisɔɔ ladi. ¹³ -Slɛn mia, ɔ mi -Lagɔ wɔda -mɔɔ 'ka ɔ tɔnyuma ɔ bhu zɔ lapali. ¹⁴ Nu, 'slaka -bhlogbɔɔ nya ɔ nɔa nyuma weee -wa ɔ mia -mɔwluɔda, tiklu we 'ka gba 'yli weee -nɔ nya.

15 Zuzu 'Papa mī 'ya we
gbodayinya nya -ain 'yu. ɔ nɛɛ:

16 «Jejitape nɛɛ:

«Wɔsuslolue na -yɔ wa 'sɔ yia cɪ
lɛnua, mɔ nɪ:

na tite na yia wa dli zɔ zɔa.

'In, in 'ka we cɛlɪ wa 'wlukɔɔn.» »

17 ɔ nɛɛ 'yae:

«In 'na 'ka wa gbonyii -yɔ wa
mnɔmnɔɛ dli -gɔ 'pa.»

18 Nɪ, -Lagɔ -ka wa gbonyii 'wɔtɪ nɪ,
-zugba wa 'nɪ 'maslɛɛn gbonyuuu
'slakaa gbɔ -ka.

A -tɔ dli zɔda

19 Na bhelɪa, -amɪaa dli 'tɛ 'wɔ -
mɔwɔda 'tataa plada -Zezuu 'pɪɔɔn
'gbɔ. 20 ɔ ka 'yoo -lolu -we kwaa
nyɪma 'yliyɔgagie 'wɔ -ain -yla la-
palɪ. We ka nɛkɛkɛpalɔ nyɪdɪ naa
'wɔplɪlɪ. -Mɔɔ ji -wa nɪ, ɔ 'dɛɛ ku
'wɔ we 'plɪlɪa. 21 -Mɔɔ 'bɪgɔ, -a
ka *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ yabhlo,
mɔ -wa -Lagɔɔ -buduu -kanyɔ. 22 -
Amɪaa dli mɪ -mɔwɔda gbonyuu -
we dɪlɪ -ain gbɔɔ daa, -amɪaa ku mɪ
-yɔwɔlɔda 'nyu -zɔnɔ nya, we 'gbɔ, -
amɪaa -gɔ -bɪ, 'in -a nɪnɪ -Lagɔ -yɔla
dli weɛɛ nya. 23 Nɪ, dliwɔdɪdɪ -we
ka gbɔ -a mɪ nyɪma -yla gbada, -a
kpa we la -kɪlɪ, -we ka gbɔ -wa, -Lagɔ
-ɔ wɪlɪa ɔ wɛlɪ, ɔ 'ɔ 'bhɔlɔ we -gɔ la. 24 -
A 'yɪ 'klɪ sa -a 'kaa 'kɔaylɪ 'pɔpalɪ, -
a 'ka nyɪmaa zɛkalɪ, 'in -a 'ka 'nanɪ
nɔ, we daa. 25 Nɪ, 'wɪlɪ -a gbɛlɪa da
zɪ tɔlɔa zɪ, -a 'na -salɪ -mɔɔ kwɛ 'bɪ -
nɪ, sa tɔlɔa mɪa we nɔda 'bhɪsa. -A
'pɔpalɪ 'kɔaylɪ, we mɪ nɪ, -a nɔ we
lɛ bhabha, da a mɪa we -yɔyɪda nɪ,
Nyɪmaa -Kanyɔɔ yiyibhla ka cɪpa.

26 -A ka gbɔzɔnɔ 'kpɪa, 'in -slɛɛn, -
a -ka gbonyuu lɛnɔda -tɔ -amɪaa 'dɛ
'yɪbadɪ nɪ, 'slakaa -we 'kaa -amɪaa
gbonyii lamumni, we 'nɪ -mɪ. 27 We
-ka 'sa -mɪ, -we -bhlogbɔɔ -a 'kaa
wɔ nyano dli nya, mɔ -wa nɪ, -
Lagɔ yia -amɪaa -yɔgbɔ 'wɔbhua,
'in ɔ 'ka ɔ tɔnyɪma -sɪɛ -kosu 'kadɔ
'wɔ. 28 Nyɪmɛ -ɔ 'nɪ Moizɪ tite
'nɔɪwɛ zɔ, nyɪma 'sɔ, nyɪma ta -ka

we gbodayinya nya -mɪ, wa 'na 'ka
ɔ nyazɪ 'yɪlɪ, 'in wa bhaa ɔ. 29 We
-ka 'sa -mɪ, nyɪmɛ -ka -Lagɔɔ 'Yu
'wɔnyɛ, -kasɔ 'wɔ -Lagɔ yia ɔ 'paa
'nyumɛɛ. We 'nɪ mɔɔ? Nɪ, ɔ nyɪmɛ
mɪa, 'wɔsuslolueɛ 'pɪɔn -we 'wɔlɔlɔa
-mɔ ɔ, ɔ -ka we 'yɪ gbɔ -kpɔa nya,
'in -Lagɔɔ Zuzu -ɔ slɔlɔa -ain -Lagɔɔ
'nanɪ, ɔ -ka ɔ wɛlɪ nɪ, -a -yɪ we 'jɪ nɪ,
-Lagɔ yia ɔ -kasɔ 'wɔpaa 'nyumɛɛ.
30 «Kpasasɛ mɪa, na -nɔ -wa. -We ka
'klɔ nyɪmɛ kaa, -amɪ wɪlɪa we.» -ɔ
gbaa we, -a -yɪ ɔ. 'In ɔ nɛɛ 'yae: «Jeji-
tape yia ɔ nyɪmaa -yɔgbɔ 'wɔbhua.»
31 'Yliyɔga -Lagɔɔ kwɛɛ bhlɪlɪɛ mɪa,
we -kalɪ -yɔ.

32 A ligbe amɪaa -Lagɔgbɔɔ
gwɛdɪda, da -Lagɔɔ san 'mnɪa ain
'wɔ. -Mɔɔ 'bɪgɔ, a yia sɪa bhabha, 'in
a yia we 'wɔ amɪaa 'dɛ lakpa -kɪlɪ.
33 Zɪ tɔlɔa zɪ, 'in wa wɛlɪa ain, 'in wa
palɪa ain 'klɪyɛ 'wɔ -zɛjɪla 'wɔ. -Wa
wa mɪ 'saa nɔda, 'in a yia -maa lɔɔ
'yligbe. 34 A -yɔ -wa mɪa -kasɔ 'wɔ
ka sɪa. Wa -saa ain amɪaa zɔzɔnɔ
kwɛɛ, 'in a yia we -yɔɪwɔnɔ 'mɔna
nya. -We ka gbɔ -wa, a -yɪ we 'jɪ
nɪ, a ka 'ɲɲumɪɛ yabhlo, we -zɪ -lu
weɛɛ 'wɔ, 'in we mɪ 'yɪlɪ weɛɛ -nɔ
nya. 35 'Kɔa 'na wɪlɪa ain 'ylɪlɪ -nɪ,
nɪ, -lu -we ka 'klɔ a kaa, we mɪ we
bhɪlɪdɪ. 36 We mɪ nɪ, a -ka dɪtɪɛ,
'in a -ka -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛnɔ, 'bhɪɛ
a yia -we ka wɛlɪ -Lagɔ wɪlɪa ain -yla.
37 'In -mɔ -Lagɔwɛlɪ 'wɔ, -Lagɔ nɛɛ:

«Bhla -sɛɛ nya, sa -sɛɛ,

'in -ɔ 'kaa yɪ, -mɔɔ 'kaa yɪ.

ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn -mɔ -gwɪɛ.

38 -ɔ zɔa 'mɪ dli -gɔ,

-mɔɔ mɪ nyɪmɛ tɪklɪ nya 'mɪ 'yu,

'in 'yliyɔgagie -mɔɔ yia 'yɪa.

Nɪ, ɔ -ka lɔbhɪtɪ nɪ,

ɔ 'na 'ka 'maslɛɛn 'mɪ
dɔdɔnamanɪ.»*

39 -Wa bhɪtɪ lɔ, 'in wa mɔɔa, -amɪa
'nɪ wa glaa -mɪ. Nɪ, -wa zɔa -Lagɔ dli
-gɔ, 'in ɔ saa wa gbɔ 'wɔ, wa glaa -a
mɪa.

* 10:38 We ji -wa 'yae: nyɪmɛ -ɔ mɪa nyɪmɛ tɪklɪ nya 'mɪ 'yu, dliɔzɔbɛɛ 'yoo -gɔ ɔ yia nɔda -tɔa.

11

Nyima wa yibheliala wa dliizvovee gbu

¹ Nyime -ka -Lago dli -gu zu nu, -lu -we -gu o dli mia, o mnenei o 'ka gba nu, o 'ka we 'yi. O -yi we 'ji nu, -lu -we o 'ya -yo, we mi la gbu zonu nya.

² Bhlasabhla -nyima ka -Lago dli -gu zuu 'gbu, o yia wa 'yi nyima tiklu nya. ³ -A ka -Lago dli -gu zuu 'gbu, -a nua we 'wula nu, o ka dudu lala o weli nya. -Lu weee wa yia -yo, o ka we lala, -lu wa 'nia mnenei wa 'ka -yoyi, we nya.

⁴ *Abeli ka -Lago dli -gu zu, we 'dee 'gbu 'slaka o -saa -Lago -yla, we yia o bheli kpasa Kaen -nu 'wuzi. Dliizvovee 'gbu Abeli yia nyime tiklu -ze, 'in -Lago yia o wlawlalu gbu -yohwuu. Abeli ka tli, 'in o mi gbada 'yli weee nya, -we ka gbu -wa, o ka -Lago dli -gu zu.

⁵ Enoku ka -Lago dli -gu zu, 'in -Lago yia o 'wubhu -muu yi 'wlu nu, o tli. -Lago yia o 'de kwesi o belu. We 'dee 'gbu wa 'ni mnenei wa 'ka o 'yi. -Lagoweli nee nu, da -Lago 'nia -slu Enoku 'wubhu, -moo nani o dudu.

⁶ Nyime o 'ni -Lago dli -gu zu, -moo 'ni mnenei -moo 'ka o dudu namanu. Nyime o -ka -Lago -yolanyini, dli o zua nu, -Lago mi, 'in -wa talia o da, 'in o nua wa 'nani 'wu.

⁷ *Nowee ka -Lago dli -gu zu. Gbunya -we 'kaa ci lenu, 'in -we wa 'a 'yia -slu -yo, we -gugbu -Lago gbaa o -yla, 'in o yia we -yohwuu. We 'dee 'gbu o bhlaa batoo 'kadu ni, 'in we yia o -yo o -budunwee -nyima gbuwusa. 'Sa Nowee dila dudugu -nyima gbu. Nu, -Lago 'yia o nyime tiklu nya, -we ka gbu -wa, o ka -Lago dli -gu zu.

⁸ Ablaamu ka -Lago dli -gu zu. Da -Lago laa o, 'in o yia -moo weli 'wuhwuu, -moo 'nuhwewzovee nya. -Lago nee nu, o 'ka o dudu 'nye o -nu nya. O yia wee dudubu gbegebein mni, -zugba o 'ni -bha da -yi. ⁹ Dliizvovee 'gbu, dudu -we -Lago 'kaa o 'nye, o yia

-mo ladili 'lakpayu 'bhisa. -Mo o -dila *'naabudu zo la. 'Sa *Izaki -yo *Zakobu 'so nu 'yaa. -Lu -we ka weli -Lago wlaa Ablaamu -yla, wamua yi 'yaa we 'yia. ¹⁰ Nu, 'gbe yabhlo, -we ka -budunya mia 'gwlu sa 'nanuu, 'mu Ablaamu mia woda. Wee gbe mia, -Lago de tlia we la, 'in o yia we 'subha.

¹¹ Ablaamu 'hwu *Sala ka -Lago dli -gu zu. We nya -Lago 'nyea o 'yu -yiyee 'tite, -zugba o ka go. -We ka gbu -wa, o mi we -gu nu, -Lago o 'bhulu o weli -gu la. ¹² We 'dee 'gbu, oo nyime yabhlogbo yia zua 'kadu lala, -zugba o goge kapa kapaa 'gbu o 'wlu nyime o mi tida yida. Waa zwayli -nyimaa 'wuzulu 'wlu sa -zeli we mi yali. Wa 'wlu 'ya gumunyuu hweyo -buse, nyime 'ni mnenei o 'ka wa zeli.

¹³ Dliizvovee nya waa nyima weee tlia. Zozonunya, -we ka weli -Lago wlaa wa -yla, wa 'ni we kwezi, nu, wa ka we -yoyi 'pipi, 'in we yia wa 'muna 'wula. Wa nee nu, 'lakpanya wa -mia, 'in wa mia nonanya nya dudu -gu. ¹⁴ Wa -ka 'sa gba ni, mu slolua nu, dudu -we -gu wa 'kaa ladi, wa mi we datalida. ¹⁵ Da wa 'bhua ni, wa'a pupali wa 'wlukuu we -gula. We -ka yaa wa dli mi we -gu, -zugba wa mnenei wa 'ka lobhiti. ¹⁶ Nu, dudu -zonu -we -gu wa 'kaa ladi, -we ka da wa mia talida, -we mia yali, mu -wa. We 'dee 'gbu wa -ka -Lago la wa Dide, we'e 'bhali o zu. Nu, o ka wa -yla 'gbe yabhlo 'subha.

¹⁷ Ablaamu ka -Lago dli -gu zu. We nya o wlaa Izaki 'slaka nya da -Lago ylaa o la. Nu, o ka hwnu o 'ka o 'yu yabhlogbo wla 'slaka nya, -zugba -Lago ka o -yla weli wla. ¹⁸ -Lago nee 'cin o -ylae: «'Yuoyua -wa in gbaa -mi -yla nu, 'yia -na yia wa, Izaki gbegebein -na yia wa 'yia.» ¹⁹ -Bha Ablaamu pupalia 'wlukuu la nu, -Lago ka 'tite o 'ka Izaki 'wusulu tilitinya glaa. We 'dee 'gbu, -Lago 'nyea o 'yu o yoo lu, we 'wlu sa tilitinya glaa -moo bhu.

20 Izaki ka -Lago dli -gu zu. We nya o ηwnaa *Zakobu -yo *Ezau nyu la, -we 'kaa wa 'yli cu 'gbu.

21 Zakobu ka -Lago dli -gu zu. We nya o tltli bhla cipaa, 'in o yia *-Zezefu 'yua 'nyulanwana -bhlo -bhlo. O kwlia 'wu o kwsu -gu, 'in o yia -Lago bubu.

22 -Zezefu ka -Lago dli -gu zu. We nya, o tltli bhla cipaa, 'in o yia Izlaelnyumaa Eziputu -tla gbu gba. 'In -we wa 'kaa o 'kwie nonu, o yia we gba.

23 Moizu dide -yo o 'nyaa ka -Lago dli -gu zu. We nya wa gwalia o, 'in wa yia o zize 'cu ta zo. Wa 'yia nu, o 'yu nani 'yli, wa 'ni tite 'nonwe -sasiee daa nyanu nu Eziputu -nyumaa 'wlulapilinyo kwee.

24 Moizu ka -Lago dli -gu zu. We nya o 'ylimania, o 'ni 'yubha wa gbaa nu, Moizu mia, Eziputu -nyumaa 'wlulapilinyo 'ηwnoyuu yu -wa.

25 O ka we -yowunu o 'ka sia -Lago nyuma glaa. We mi 'sa 'bhie, o mneni yaa o 'ka gbonyuuu lenve 'wu -mona li bhla -selee -nu nya. 26 Eziputu ηnumndi -zu 'wu, nu, wa 'ka o veli -Lago -Bhasanyo 'bhisa, -monu nani o dudu we -zi -lu weee. Nu, -we -Lago 'kaa ci o 'nye we -gu o 'yli mia.

27 Moizu ka -Lago dli -gu zu. We 'gbu o yia Eziputu 'bhu, 'in o 'ni wa 'wlulapilinyo kwee nyanu nu. O ka dli 'temani nee nyime -o yi -Lago -yo, -Lago -o wa'a 'yia -yo. 28 O dli zube 'gbu o yia *Wuzitylu 'fetu -sasie ladi. 'In o nee Izlaelnyuma -yla wa tli klolo 'pion -yo, -monu yi 'wlu nu, 'anzi -we -Lago zua tltlie kwee, we 'bha Izlaelnyumaa 'yuaa tianu.

29 Izlaelnyuma ka -Lago dli -gu zu. We nya wa yia *gumunyu Zabu lupili dudu klo -gu 'bhisa. 'In Eziputu -nyuma -wa mia wa 'bi 'kaa 'pia yi, 'in 'nyu yia -maa -gu yeli.

30 Izlaelnyuma ka -Lago dli -gu zu. We nya wa bibe Zelikogbe 'yli gbeso, 'in we suo yia bhli.

31 'Naabizunwano *Wlaabu ka -Lago dli -gu zu. We nya -wa'a zua -Lago 'nonwe, 'in o -yo wa 'nia tli dabudu. Nu, nyumaa didedidenya -wa mia Izlaelnyuma nya, o ka wa zize.

32 Sa in 'ka 'ya gbaa? Nu, Zedeon klaa, -Balaki klaa, Samuson klaa, Zefute klaa, -Davidi klaa, Samueli klaa, we -yo *-Lagobbu -falpanya, -maa -gugbuu gbagbie -tlulu 'mi -yla la. 33 -Maa ka -Lago dli -gu zu. We nya -maa lua dudu duuun -gu -nyuma, -maa pia nyuma 'wlu la tiklummie nya, -we ka weli -Lago wlaa -maa -yla, 'in -maa yia we 'yi. Nu, -maa ka -jlaa ηwe gbuan, 34 'in -maa yia -kosu 'tite nyumonu, 'in -lu 'nia -maa yli tugugble 'yu. Nu, wa 'ni bha late, 'in wa yia latemani. Tu 'wu, wa ka latemani, 'in wa yia wa tonyuma -gugali. 35 'Nwui tolva ka -Lago dli -gu zu. We nya wa 'yia wa tltinya 'wosoda, 'in wa -yo wa 'so yia -mi.

Nu, tolva wa 'paha 'klyie 'wu bhabha. We mi 'sa 'bhie, -maa 'ni -maa 'dee 'yitide gbu -yowunu. Nu, 'klyie 'wu -maa tlia, 'in we 'bigu, -maa 'ka 'yliyogagie -zonu 'yi. 36 Tolva mia, -maa wa velia, 'in wa selia -maa. Tolva wa gbuan nete -llukpe nya, 'in wa yia wa -kaslu 'wopa. 37 Tolva wa 'bhaa gboku 'wu, wa yia tolva 'wodi 'so, 'in wa yia tolva 'bha tugugble nya. Tolva gwaa la, bhlabhlee ku -yo wlii ku -wa -maa -bana. Wa yia -maa boba 'woti, wa yia -maa 'klyie 'wopali, 'in wa yia -maa gbonyuu 'wluo nu. 38 Dudugu -nyuma 'ni waa nyuma -manu 'klu -ka. -Maa -yo lagwagwie ka da weee 'plili: wa ka da beblee 'plili, wa ka -gogo 'wlu mni, 'in wa yia tukpanya -yo 'bhukanya 'wu ladi.

39 -Lago ka wa yibheli dli zunya nya, -we ka gbu -wa, wa 'de weee ka o dli -gu zu. Nu, -we ka weli -Lago wlaa wa -yla, wa 'ni 'masleen we 'yi. 40 -Lago ka 'ya -a 'de weee -yla -lu -zonu ladi, we 'dee 'gbu, wa 'ni mneni

wa 'ka -mɪ tiklɪ we 'ka gba, -zugba
-a 'nɪ wa glaa -mɪ.

12

A 'tɛmanɪ dlɪ siasie 'wɔ

¹ Waa gbɔdayinyaa -zlo bibeaa -
aɪn, 'in wa mia -aɪn ylada. We 'dɛɛ
'gbɔ, -we weee nyenia -aɪn -a 'bhɔ
we 'bɪ. Gbɔnyuu, -we bhlɪa -aɪn la
bhebhe, -a 'bhɔ we 'bɪ. Gwagwa -
yoo wa palɪa -aɪn -yla la, -a 'tɛmanɪ
dlɪ -a -yɔ gwagwie 'ka we bhloluda
nyni. ² -A yla -Zezu 'ylɪ weee nya.
Mɔ -wa -amɪaa dlɪzɔzɔee gwedɪda,
'in mɔ -wa we gbalɪnyɔ. ɔ yɪ 'mɔna
-we ɔ 'kaa li -yɔɔ 'gbɔ, ɔ ŋwɪnua wa 'ka
ɔ *su -gɔ lakɔlɔ, ɔ 'nɪ -mɔv zɔ -lu la. -
Slɛɛn mia, ɔ -dɪlɪ -Lagɔɔ 'ŋɪmɪnɪkpee
lɪlɪsɔlɔ la.

³ Cɪn, a 'pa -Zezu dlɪ -gɔ. Sa
gbɔnyuu -lɛnɔnya -sɔlɔa ɔ -yɔwɔ, 'in
ɔ 'nɪa -maa kwɛɛ -gwa, a ligbe we,
'kɔa yɪ aɪn 'ylɪla wla, 'in a yɪ -Lagɔ dlɪ
-gɔ -sa. ⁴ A ka gbɔnyuu nya gɔ, 'in a
'nɪ we nya tɪtɪe 'yu nyni. ⁵ -Lagɔ ka
aɪn 'dɪzɔ, 'in a yia dlɔ. ɔ 'yua 'bhisa
ɔ gbɔaa aɪn -ylɛ:

«Na 'yu, Jejɪtapɛ -ka -mɪ 'wɔslamanɪ
nɪ,

-in zɔ -na 'dɛ 'yliyɔ.

ɔ -ka -mɪ -yla -na gbɔ lapalɪ nɪ,

'kɔa 'na wlalɪ -mɪ 'ylɪla -nɪ.

⁶ Jejɪtapɛ mia,

-wa ka zɛ ɔ -kalia,

'ma ɔ slamanɪa 'wɔ.

-Wa weee ɔ yia ɔ 'yua 'bhisa,

'ma ɔ paa -kaslɔ 'wɔ.»

⁷ A -ka siada -mɪ, -Lagɔ 'ka aɪn
'wɔslamanɪ gbɔ -wa. ɔ 'yua 'bhisa
ɔ bhua aɪn 'wɔ. 'Yu, -ɔ ɔ dide'e
'slamanɪa 'wɔ, -mɔɔ 'nɪ -mɪ. ⁸ -Lagɔ
mia, ɔ 'yua weee ɔ slamanɪa 'wɔ. ɔ
'nɪ aɪn 'wɔslamanɪ nɪ, -zugba bhoyi
-gɔ -yua a -mia, a 'nɪ ɔ 'yuua 'dɛbhie
-gbolɔ. ⁹ -Amɪaa dɔdɔ -gɔ -didee ka -
aɪn 'wɔslamanɪ, 'in -a yia wa 'nɔŋwe
zɔ. Nɪ, we -ka 'sa -mɪ, -amɪaa Dide
-Lagɔ -ɔ mia yalɪ, -a pɪlɪ ɔ zɔla, -a
'ka 'yliyɔgagie 'ylɪ. ¹⁰ -Amɪaa dɔdɔ
-gɔ -didee mia, 'wɔ wa slamanɪa -
aɪn bhla -sɛɛ yabhlo nya wa dlɪ da.

'In -Lagɔ mia, -amɪaa 'dɛɛ zɔzɔnɔv
'gbɔ ɔ slamanɪa -aɪn 'wɔ, -a 'ka -
mɔwɔlɔda -mɪ ɔ 'dɛ 'bhisa. ¹¹ Wa -ka -
aɪn 'wɔslamanɪda -mɪ, we'e namani
-aɪn dɔdɔ, we'e -la -aɪn 'mɔna 'wɔ.
'In cɪcɪ, -wa wa 'slamanɪ 'saa 'wɔ, 'in
-maa tɔa 'wɔ tiklɪ 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ nya.

¹² We 'dɛɛ 'gbɔ amɪaa sɔnya -we
sia, 'in -we a bɛɪa zɔ, a 'bhɔ we 'wɔ.
Amɪaa 'kukulɔ -we sia, a 'tɛmanɪ we
la. ¹³ A palɪ 'yoo -zɔnɔ la amɪaa bhɔ
-yla, -ɔ mia 'tɪgɪda ɔ yɪ bhli, nɪ, ɔ 'ka
'pɔ.

'Yibhaligbɔnya

¹⁴ Nɪ, a fa -mɔ 'kɔa la a 'ka 'wɔtɔ
-dlɔɔ nyɪma weee nya, 'in bhɔ -
we nania -Lagɔ dɔdɔ, a 'ka we nɔ.
We 'nɪ -mɔv nɪ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ
'na 'ka Jejɪtapɛ 'ylɪ. ¹⁵ A zɔ amɪaa
'dɛ 'yliyɔ, -mɔv yɪ 'wlɔ nɪ, a palɪ -
Lagɔɔ 'nanɪdlɪ -blɪgɔ. 'In -petu 'nyuu
yabhlogbɔɔ 'na mini aɪn glaa -nɪ,
we 'ka gbɔ duun -nyumo, 'in we
'ka we gu nyɪma 'wɔlamnɛni -nɪ.
¹⁶ A zɔ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ -mɔv yɪ 'wlɔ
nɪ, aɪn glaa nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -ka
mɔtɪnɪ kwɛ, 'in a yɪ -we mia -Lagɔɔ -
nɔ nya 'wɔnyɛ Ezau 'bhisa. Nɪ, mɔ
'paa ɔ 'dɛɛ kpasabɪ pɛlɔ ɔ 'bɪsɔyayɪ
kwɛɛ lɪlɪluu -kaklɔ -bhlogbɔɔɔ 'gbɔ.
¹⁷ A -yɪ we 'jɪ nɪ, -mɔ 'yu gbɛgbɛɪn,
ɔ 'yibha ɔ dide ŋwɪa ɔ 'nyu la, 'in -
mɔɔ 'nɪ we -yɔŋwɪnɪ. Nɪ, wɛɛ nya ɔ
bhuhhoea ɔ dide -mɔɔ 'ka -mɔɔ wɛɪ
'bhɪtɪ, 'in -mɔɔ 'nɪ we mɛnɛni.

¹⁸ Amɪanɔv -Lagɔɔ -yɔlanɪnɪ -yɔ
bhlasabhla -Izlaɛlnɪnyɪmaa -nɔ 'nɪ -
bhlo -mɪ. Nɪ, -gɔgɔ 'kadɔ -we wa
mɛnɛni wa 'ka kwɛzɪ, amɪa 'nɪ we -
yɔlanɪnɪ. -Kosɔ 'kadɔ klɛa, nɪkpɪsɛ
klɛa, -sabɔ klɛa, we -yɔ 'nyuu -pɪpɛ
'kadɔ, a 'nɪ we -yɔyɪ. ¹⁹ A 'nɪ lɛglɛ
-yɔ wɛɪ 'nɔ. Nɪ, Izlaɛlnɪnyɪma ka
'sasɔkpa wɛɪ 'nɔ, 'in wa nɛɛ wa 'nɪa
we -putu yukwɪlɪ pɔlɔ. ²⁰ -We ka gbɔ
-wa, -Lagɔ nɛɛ wa -yla: «-ɔ -ka -gɔgɔ
'kadɔ nɪ kwɛzɪ, we yɪ nɪmɛ -zɛ, a 'bha
ɔ gbɔkɔ 'wɔ.» Wee wɛɪ mia dɛ, we -
kalɪ -yɔ wa -yla. ²¹ -We wa 'yɪ -yɔ,
we ka wa nyanɔdlɪ 'wɔslɔ, 'in Moizɪ

nɛɛ: «In mi telida, nyanɔ ka 'mi dli 'wɔslo.»

²² In amia, a ka -gɔgɔ 'kadu wa laa *Siɔn -yɔ 'yliyɔga -Lagɔɔ 'gbe -yɔlanyni. Yalu *-Zeluzalemɔ, mɔ 'anzu 'wlu -nyacun mia 'mɔna lida, -mɔ -wa. ²³ -Lagɔɔ tia -yua -wa ka ŋni mia yali celida, da wa gbelia 'wlu, a ka -bha -yɔlanyni. -Lagɔ, -ɔ bhua nyima weee -yɔgbu 'wɔ, a ka -yɔlanyni. A ka nyima tiklu -wa ka tiklumumie gbaa -yɔlanyni. ²⁴ -Zezu -ɔ -wa *wɔsuslolue loluu 'kolɔ, a 'ka -yɔlanyni. 'In ɔ 'pɔn -we wa slua la, 'in -we 'yia we -zia Abelu 'pɔn, a 'ka we -yɔlanyni.

²⁵ We -ka 'sa -mi, a zu amiaa 'dɛ 'yliyɔ, a yi -ɔ mia ain -yla gbu gbada, -bliɔpali. Da dudu -gu, Moizi ka Izraelunyima 'dizu, -maa 'ni ɔ weli 'wɔŋwɔ, 'in -Lagɔ yia wa -kaslu 'wɔpa. -We -ka -amia, yali -Lagɔ mia -ain -yla gbu gbada. Nu, -a -ka ɔ -bliɔpali, -a 'ni mneni -a 'ka ɔ kwɛɛ 'tla. ²⁶ Bha mia, -Lagɔɔ weli zuklua dudu. -Zɛɛn mia, ɔ ka we gba -ain -yla, ɔ nɛɛ: «Duduɔ -tapa na yia zuklua, 'in -slɛɛn we 'ni dudu -bhlogbɔɔ, nu, dudu -yɔ yali 'sɔ na yia zuklua.» ²⁷ C -ka gba «-tapa» ni, gbu yabhlo we slolua -ain. Mu -wa nu, -lu -we -Lagɔ -laa la, -we 'kaa zuklu, la we yia 'bhɔa. Nu, -we 'nia mneni we 'ka zuklu, -bha we yia -tɔa.

²⁸ -Amia mia, -Lagɔ ka -ain 'tite 'nye, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka nyima 'wlulapili. Wee 'wlulapalie 'ni mneni we 'ka zuklu, we -ka 'sa -mi, -a 'pa -Lagɔ fuo, -a bubɔɔ ɔ dumasaa, 'nɔŋwɛzɔvɛ -yɔ sɔsɛ nya. ²⁹ Cɔn, -amiaa -Lagɔ mia, -kosu -we saa -lu la, 'mu ɔ -mia.

13

Sa -a 'kaa -Lagɔ dɔvɔnamani

¹ Nu, a -tɔ zɛkikalida, sa -Lagɔbhelia 'kaa we nu, 'sa. ² 'Lakpanya, -wa yia amiaa -gbɛ, a kpa wa sɔ 'sɔ nya. Nyima tɔlɔa nu 'saa, 'in wa yia 'anzinyaa 'lakpasu kpa, wa 'ni we 'jiyibheli. ³ -Wa mia -kaslu 'wɔ, a 'pa wa dli -gu nɛɛ amia

-yɔ wa sɔ mi -kaslu 'wɔ. -Wa, wa mia sialida, a 'pa 'ya -maa dli -gu, -we ka gbu -wa, amia ka ku, 'in wa mneni wa 'ka ain siali.

⁴ Nu, nyima weee zu kukwale 'nɔŋwɛ. 'Lowli -yɔ ɔ 'ŋwɔnɔ mɔmni -yla tiklu. Mutni kwɛ -cian -yɔ -wa -yɔ nyima weee dia -budu 'wɔ, -Lagɔ yia wa -yɔgbu 'wɔbhua.

⁵ 'Gwɛzii 'yiliblanɔnɔvɛ 'na -zeli amiaa dli zu gbu -bhlogbɔɔ -ni. -We a kaa, we namanɔ ain dudu. -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ:

«In 'na 'ka ci 'sa -mi ti,
in 'na 'ka ci -mi 'bubhu.»

⁶ We -ka 'sa -mi, -a mneni -a 'ka gba, -amiaa -gu nya -bie:

«Jelitape yia 'mi 'wɔsaa.

In 'na 'ka nyanɔ nu.

Lɛɛ -lu nyima 'ka 'mi nɔnɔa?»

⁷ A ligbe amiaa 'yugalinyaa tianɔ -wa gbaa ain -yla -Lagɔgbu. Da wa -gaa 'yliyɔ, bhu -we wa nɔa, amiaa 'dɛ ka we -yɔyɔ. Sa wa nɔa -Lagɔɔ dli -gu -zɔda, a nu 'sa. ⁸ -Zezu mi -Zezu -bhlokpade nya. Zɔbha klaa, -zɛɛn klaa, we -yɔ 'yli weee nya, ɔ ɔ 'bhiti. ⁹ -Slolue loluu 'yli -bhlo -bhlo -we bhɔa da -putu, a 'na 'tideli nyima 'yi wa 'ka ain -dawli 'wɔnɔ we nya. -We 'kaa ain 'kɔayli 'pa, we nanɔ 'yli nu, we -mi -Lagɔɔ 'nanɔ nya, lililuu titee 'nɔŋwɛzɔvɛ -we'e -saa we 'nɔŋwɛ -zɔnya 'wɔ, we 'na -zeli -mɔvɔ -ni.

¹⁰ -Amia ka 'slakagɔsalidu yabhlo. We -gu -slaka mia, -Lagɔbubɔnya, -wa saa *Zuifɔvɔ nimekupalu zu 'slaka, wa 'ni we 'klɔ -ka wa 'ka we li. ¹¹ Wanɔvɔ -gbe, *-Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu mia, -mɔwɔlɔda 'tata ɔ -yɔ nɔmaa 'pɔn plaa. Nu, mu -wa nyumaa gbonyuuu 'slaka. Wee nɔmaa -kpabhie mia, wa 'gbe -glima wa siea we. ¹² We 'dɛɛ 'gbu, -Zezu yia -Zeluzalemɔgbee -glima tɔli, ɔ 'ka nyima -mɔwɔlɔvɔ 'dɛɛ 'pɔn nya. ¹³ -We mia 'dɛɛ 'gbu, -a 'tla -mɔ, -a -yɔ ɔ 'sɔ 'ka 'wɔgbeli 'gbe -glima, 'in wa 'ka -ain vɛli ɔ 'bhisa. ¹⁴ Da duduɔ -gbe -we 'wɔ -a mia, 'pla we

yia. Nu, 'gbe -we 'kaa cɪ yi, we da -a mia -talida. ¹⁵ Nu, 'slaka -we -a 'kaa -sa -Lagɔ -yla -Zezuu gbɛgbɛɪn, mɔ -wa nu, -a bhlɪ -Lagɔɔ 'ɲɪ 'ylɪ weee nya. -Mɔv ji -wa nu, ɲwɛɛ -a wlelia we nu, -Lagɔ 'yli. ¹⁶ A 'na dlɔlɔ gbɔzɔnɔv lɛnɔv -yɔ 'wɔsɪsɪlɛ 'wɔ -nɪ, nu, mɔ -wa 'slaka -we nania -Lagɔ dɔdɔ.

¹⁷ A zɔ amiaa 'yugalɪnya 'nɔɲwɛ, a pɪlɪ wa zɔla. Ma zɔa amiaa zuzu 'yliyɔ. -We ka gbɔ -wa, 'ma -Lagɔ yia we -gɔgbɔ layɪbhaa. A -ka wa 'nɔɲwɛ zɔ, 'ɪn wa nɔa wa lubho 'mɔna nya. We 'nɪ -mɔvɔv, 'klɔ -susue nya wa yia we nɔa, 'ɪn -mɔv 'na 'ka aɪn 'wɔsa.

¹⁸ A bhubhoe -Lagɔ -amiaa -nɔ nya. A -yi we 'ji nu, -amiaa 'wlukɔvɔn dɪlɪ -aɪn gbɔ, nu, gbɔzɔnɔv lɛnɔv 'klɪ -a mia 'yɪda 'ylɪ weee nya. ¹⁹ Amiaa zukpa -wa, -we na yɪbhɪa aɪn 'dɛbɪɛ mɔ -wa nu, a bhubhoe -Lagɔ ɔ 'ka 'mɪ 'yoo 'nyɛ, 'ɪn ɪn 'ka aɪn glaa nɲɪ slɔ.

²⁰ -Lagɔ, ɔ nyɛa -aɪn 'wɔtɔtɔvɛ -dlɔɔ, mɔ 'bhua bhlɪbhlɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ 'kadɔ, -amiaa -Kanyɔ -Zezu 'wɔ tɪtɪɪnya glaa, 'wɔsuslɔlɔvɛ -we 'nɪa bhlɔlɔda -kaa 'pɪɔn nya.

²¹ ɔ -Lagɔ 'nyɛ aɪn 'tɪtɛ a 'ka gbɔzɔnɔ ɔ 'yɪbhaa lɛnɔ. -We nania ɔ dɔdɔ, ɔ nɔ we lɛ -aɪn 'wɔ -Zezu Klisɪ gbɛgbɛɪn. 'Nɲɪmɲɛ -mɪ -Zezuu -nɔ nya 'ylɪ weee nya. *-Amɛnɪ.

Welɪpapɪɛ

²² Bheliaɪn, amia na palɪa zukpa. Nu, a pɔlɔ 'kɔaylɪ -pa -wɛlɪ nɪ yukwli dlɪtɪɛ nya. Nu, -we ɪn cɛlɪa da 'sɛbɪɛ nɪ 'wɔ, we 'nɪ tlɔlɔ bhabha. ²³ ɪn 'yɪbha a yɪbhɛlɪ we 'ji nu, wa ka -amiaa bhɛlɪ Timotee -kasɔ 'wɔsa. ɔ -ka na -gbɛ yi -pa nɪ, ɪn -yɔ ɔ 'sɔ, 'ɪn -a mɲɪa amiaa -gbɛ.

²⁴ A -sa amiaa 'yugalɪnya weee -yɔ -Lagɔnyɪma weee fɔ. Italɪ -dɔdɔ -gɔ -bhɛlɪa nɛɛ, wa -sa aɪn fɔ.

²⁵ -Lagɔ ɲwɪna a 'dɛ weee 'nyu la.

'Zakee 'sebhε

*'Zake -wa bha *-Zeluzalemuv -Lagonyimaa 'yugalinyo yabhlo. 'Sebhε ni o celia, o 'ka -Lagonyima we -slolu nu, wa -ka -Zezu dli -gu zu, we mi nu, wa nonobhu -mi tiklu.

Fusaweli

¹ -Ami, *'Zake, saa ain fu. -Lago -yo Nyimaa -Kanyo -Zezu *Klisu lub-hononyo in -mia. *Zuifu weee mia -Lagonyima nya, wa palia 'klyie 'wu, -wa mnenia la dodo weee -gu, 'ma na paa na fusaweli yoo.

Dluzove -yo gbvyilo

² Na bhelia, laylagbu -bhlo -bhlo -nya -we lu a yia 'plua, a yla we 'muna 'kadu nya. ³ A yibheli we 'ji nu, a -ka dli 'teman laylagbu 'wu, dltie we nyaa ain. ⁴ Nu, amiaa dltiee lenugbu -zonu nu le tiklu, 'in a 'ka -mi tiklu gbada, -lu yabhlogbo 'na boku ain 'wu -ni. ⁵ Amiaa lonyime yabhlo 'ni gbu -yi ni, o -zla we -Lago, o 'kaa we o 'nye. -Lago nyaa nyima weee -lu bhe 'nanidli nya, 'in o'kpoa we, o 'ka we o 'nye. ⁶ Nu, o -zla we dluzove weee nya, o 'na lulu dli -ni. Nu, nyime o lua dli, o 'wlu gumunyu -gbugbu, -we -pupε bhua 'wu, 'in we kwaa we so weee lu, mu. ⁷ -Muv 'sasukpa -nyime 'na -dli dli zo, o 'na gbal -nie: «Jeitapeε kwe -lu na yia 'yia.» ⁸ Nu, dlubnyo -wa, dli o lua o lenugbu weee 'wu.

Boba -yo 'ηnumnie

⁹ Na bheli bobabhanyo dli namani, nu, -Lago yia o 'ηni 'wobhua. ¹⁰ 'In 'ηnumnyo dli namani, nu, -Lago ka o 'ηni zobeli. Nu, bhia o 'ηnumnie yia -flii -petuu -bui 'bhisa. ¹¹ Sa 'ylo -ka 'woso we suloo 'tite nya, we yelia -petu, we -bui bhlia, 'in we 'ylinano bhua la, 'sa 'ηnumnyo yia labhua o lenulu glaa.

¹² Nyime o dia laylagbu zo la dli 'tite nya, 'wotutε -dlo mi o -nu nya. Nu, o laylaylee 'bigu, o yia o 'penie

'yia. O 'penie mia, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, -we -Lago gbaa o 'ka -wa -kalia o ze 'nye, mu -wa.

Gbonyuuu lenv tv 'bhu -Lago -gbe

¹³ Nu, gbonyuuu lenv tv -ka nyoo 'bha, o 'na gbal -nie:

«-Lago ka 'mi we 'tu 'bhal».

Gbonyuuu lenv tv 'bha -Lago, 'in o'k bhal nyime gbonyuuu lenv tv.

¹⁴ Nu, nyimeε 'deε dli 'wonyini -gbonyuu mia, mu ylaa o la. Mu gbizea o 'wu, 'in o bhua we lubhu ηwe.

¹⁵ 'In weε dli 'wonyini -gbonyuu mia, mu plaa nukpla, 'in we gwalia gbonyuu. 'In da gbonyuu -ka 'ylimani 'kadu, 'in -muv gwalia tlie.

¹⁶ Na bhelia -zonu, a 'na nunu amiaa 'de -dawli 'wu -ni.

¹⁷ 'Nyenyelu weee -we nania 'yli, 'in -we mia tiklu, -Lago -gbe we bhua. 'Ylo klaa, 'cu klaa, -zeli klaa, mo -laa we la. 'Bhiti wee -li -muni bhitia, 'in we tia -ain nikpise 'wu. -Lago o 'bhiti we 'bhisa. ¹⁸ O dumagbu nya, o -la -ain la gbuzonu weli nya. 'In -a 'ka o lalalu weee 'yugalnya -ze.

Welu yukwli pulve -yo we -gvgbu lenve

¹⁹ Na bhelia -zonu, a yibheli we 'jie: nyima -mi yukwli -ponya slu nya, 'in wa -mna 'wu gbu -gbada, wa -mna 'wu 'ce -pada. ²⁰ Nu, 'cepanyo mia, o'k nu gbu tiklu le -Lago 'yliya 'wu. ²¹ We 'gbu, a pali punplagbu -yo lenugbu 'nyuu weee -blig. Weli -Lago faa ain dli zo, a ηwuu 'deε 'wotitie 'kienyi nya we gbu -yo. Nu, mu mnenia we 'ka ain gbu 'wosa.

²² A 'na nunu amiaa 'de -dawli 'wu -ni: a 'na pulv -Lagoweli yukwli bhe -ni, a no we -gu zozonu sa. ²³ Nu, o pulva -Lagoweli yukwli, 'in o'k noa we -gu, o 'wlu sa nyime -mnu: nyime o ylaa o 'de -vligni 'wu, ²⁴ 'in -muv 'bigu, o -ka o 'de ylaylie bhia, o mnia -bha -bhlokpade sa o munnia 'wola, 'in o dlu we 'wu. 'Sa o nyime mia. ²⁵ Nu, nyime o bhlia -Lago tite tiklu

'yliyɔ la, 'in ɔ nɔa we -gu, 'mɔ -Lago yia 'nyulanɔwɔnaa ɔ lɛnɔgbu 'wɔ. Wee titee 'gbu, ɔ 'kaa ɔ 'dɛ -yla -tu. ɔ 'na pɔlɔ we yukwli bhe -ni, 'in ɔ 'na dɔlɔ we 'wɔ -mɔv 'bɔgu -ni. Nu, ɔ zu we 'nɔɲwɛ.

²⁶ Nyime ɔ dia we dli 'wɔ, 'in ɔ gbaa: «-Lagonyime in -mia», ɔ 'ni ɔ mɔ kpa sa -yi, ɔ 'dɛ ɔ nɔa -dawli 'wɔ: bhe ɔ mia -Lago 'wɔ. ²⁷ Nu, -we Dide -Lago ylaa sa -mɔwɔ -Lago 'wɔ -mɔmie -yɔ -Lago 'wɔ -mɔnimnie -zɔnɔ nya, mɔ nu: -Lagonyime kpa kwiiyua -yɔ -dugbanɔwɔ 'nanɔv wa siasie 'wɔ, 'in ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'yliyɔzu dɔdɔgbu gbonyuuu gbɛgbɛin.

2

Amiaa lɛnɔgbu -mɔ -bhlo nyima weee gbɛgbɛin

¹ Na bhelia, -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ɔ ka 'ɲni -zia 'ɲni weee 'wɔ, amia zua ɔ dli -gu. Amiaa lɛnɔgbu -mɔ -bhlo nyima weee gbɛgbɛin. ² Sabhisa, 'ɲnumnyɔ yabhlo plaa amiaa *-Lagobudu zɔ sɔwɔ -can -yɔ 'ylinanɔ -bana -zɔnɔ bhabha nya, 'in bobabhanyɔ yabhlo yia -mɔ pla 'ya -bana -zɔvɔ nya. ³ A 'bhitia ɔ kaa -bana -zɔnɔ 'wɔv -gbɛ la, a yia ɔ 'nɔɲwɛ zu, 'in a nɛɛ ɔ -yla: «-Mi, -in -di da la 'ɲnumnyaa ladida!» 'In a nɛɛ bobabhanyɔ -ylaɛ: «-Mi, -in -tu dɛ 'yligbeda! We 'ni -mɔvɔv, -in -di da la, dɔdɔ na bhu -yɔ.» ⁴ We -ka 'sa -mi, -yɔsisaligbu a nɔa lɛ a 'dekpuɔ nyidi, 'in a bhua nyumaa -yɔgbu 'wɔ wa ku -yɔ, 'wlukɔvɔv lapɔpalɛ 'nyuu nya.

⁵ A pɔ yukwli, na bhelia -zɔnɔ: dɔdɔ -gbu bobabhanya -Lago -saa -bha wa 'ka 'ɲnumnyaa -zɛ dɔlɔzɔvɛ 'wɔ. 'In -Lago 'ɲnumigbe -Lago gbaa -wa 'yibhaa ɔ, ɔ 'ka we wa 'nyɛ, wa 'ka we 'yi, we 'ni mɔv? ⁶ 'In amia, amia nyɛa bobabhanya 'wɔ! 'ɲnumnyaa 'ni aɪn 'nyii 'wɔnɔda -mu? 'In ma 'ni aɪn gbɔwɔbhunya dli kwada -mu? ⁷ -Zezuu 'ɲni -zɔnɔ -Lago 'nyɛa aɪn, maa'a -nyumɔ wee?

⁸ Cɔn, na bhelia, -Lago 'ɲnumni -tite, sa we mia cɛlida *-Lagɔsɛbhe 'wɔ, mɔ nu:

«-In -kali -na -libheyii zɛ -na 'dɛ 'bhisa.»

A -ka we -gu nɔ, -zugba -lu -zɔnɔ a nɔa lɛ. ⁹ Nu, amiaa lɛnɔgbu 'ni -mɔ -bhlo nyumaa gbɛgbɛin, gbonyuu a nɔa lɛ. 'In -Lago tite luelia aɪn gbu, a 'ni we 'nɔɲwɛ zu 'gbu. ¹⁰ Nu, nyime ɔ 'ni -Lago tite weee lɔ -tite yabhlo 'nɔɲwɛ zu, we 'dɛ weee ɔ 'nia 'nɔɲwɛ zu. ¹¹ Nu, -Lago ɔ gbaa:

«-In -yɔ 'ɲwɔnɔ -putu 'na -dɔlɔ -budu 'wɔ -ni»,^{*}

ɔ nɛɛ 'yae:

«-In 'na 'bhalɔ nyime -ni.»

-Mɔv 'gbu, -in -yɔ 'ɲwɔnɔ -putu 'ni -budu 'wɔdi, -in -ka nyime 'bha, -in 'ni -Lago titee 'nɔɲwɛzɔnyɔ.

¹² -Lago tite -we ka 'gbu a 'kaa amiaa 'dɛ -yla -tu, amiaa -yɔgbu -Lago yia 'wɔbhua we gbɛgbɛin. A gba 'sa, 'in a nɔ 'sa. ¹³ Nu, nyɔvɔ nyɔvɔ 'yɔla ɔ -lima nyazi, -Lago 'nia ɔ nyazi 'yɔla yi ɔ gbɔwɔbhuh zli. Nu, nyazidi mia, mɔ lua gbɔwɔbhuhhue.

Dɔlɔzɔvɛ -yɔ lɛnɔgbu -zɔnɔnya

¹⁴ Na bhelia, nyime ɔ gbaa nu, ɔ ka dɔlɔzɔvɛ, 'in we lɛnɔgbu -zɔnɔnya 'nia -mɔ, lɛɛ -lu ɔ 'yi we 'wɔa? -Mɔv 'sasokpa -dɔlɔzɔvɛ mneni we 'ka ɔ gbu 'wɔsaa? ¹⁵ Sabhisa, -de amiaa bheli yabhlo, -de amiaa bhɔlɔ yabhlo, wa 'ni 'naa -ka, 'in ɲwɔ -ka wa 'bhada -mɔ 'yɔlɔ weee nya, ¹⁶ 'in amiaa lɔnyime yabhlo -ka wa -yla gba: «A nɔ 'nanɔv -nyae, ɲwɔtlɔ 'bhu aɪn -gu la, 'in a lɔ -nyae!» 'in -we wa ku 'yibhaa, ɔ 'ni we wa 'nyɛ, lɛɛ -lu ɔ 'yi we 'wɔa? ¹⁷ Sa we mia dɔlɔzɔvɛ -nɔ nya. We lɛnɔgbu -zɔnɔnya 'ni -mɔ, -zugba we ka tlɔ.

¹⁸ Nu, nyime yabhlo yia gbaa: «-Ami, in ka dɔlɔzɔvɛ, 'in -mɔ, -in ka lɛnɔgbu -zɔnɔnya.»

Gbaa na yia ɔ -yla: «-Na dɔlɔzɔvɛ 'nia lɛnɔgbu -zɔnɔnya -ka, sa we 'ka

* **2:11** Glekɔwɛl 'wɔ, we ji -wa nu: -wa kokwalia, wa -yɔ nyima -putu 'na -dɔlɔ -budu 'wɔ -ni.

-mia? -Slolu 'mī we. 'In -amī 'ka -mī na dlizuvē -slolu na lenugbu -zonunya gbegbein.» ¹⁹ -In -yi we 'ji nu, -Lagō -bhlogbō, we nanī 'yli bhabha! Zuzu 'nyii -yi 'ya we 'ji, 'in we telia nyanō nyaa 'debbhie.

²⁰ -Gwotonyo, dlizuvē -we 'nia lenugbu -zonunya -ka, we 'nī -lu 'woku, -in 'yibha -in 'ka we 'jiyibheli? ²¹ 'Lee, sa -Lagō yibheli -amīaa dukpasa *Ablaamu, nyime tiklu nya? O lenugbu -zonunya gbū -wa, da o wlaa o 'yu *Izakī 'slaka nya -Lagō -yla. ²² -Na yi we -yo: o dlizuvē -yo o lenugbu -zonunya 'so da yabhlo we nōa -nya. 'In o lenugbu -zonunya -we kwaa o dlizuvē yoo 'gbu, o dlizuvē yia tiklu -mī. ²³ -We -Lagōsebbhe 'ya gbaa gbuzōnu -wa, 'sa we nua:

«Ablaamu ka -Lagō dli -gu zu.

O dlizuvē 'gbu,
-Lagō yia o yibheli nyime tiklu nya.»
'In wa yia o la -Lagō tale. ²⁴ A yi we -yo nu, nyime lenugbu -zonunya -yo -Lagō yibhelia o nyime tiklu nya, we 'nī o dlizuvē -bhlogbō -yo.

²⁵ 'Sa -bhloo 'de we nua 'naabizɪwɔnɔ *Wlaabuu -nu nya. O 'bhua Zuifuu tietienya 'wu, 'in o yia wa 'wusa 'yoo -putuu 'wopliie nya. O lenugbunya -yo -Lagō yibhelia o nyime tiklu nya, we 'nī muu? ²⁶ Gbuzōnu -wa, ku -we 'nia nyapeli 'wu -ka, sa we tia, 'sa -bhloo 'de dlizuvē -we 'nia lenugbu -ka, -muu tia.

3

Nwēē mīo

¹ Na bhelia, amīaa lonyima duun 'na nwanunu nyimaa gbūslolunya -ze gbū -nī. Nu, amīaa 'de -yi we 'ji nu, -amīa nyimaa gbūslolunya -yōgbu -Lagō yia 'wobhūa, we 'ka nyima weee -yōgbu -zi. ² Mnō -a 'de weee mnō so duun lu. Nyime -o'ō mnōa ci o gbagbaweli 'wu, nyime tiklu -wa. O -yi o 'de kpa sa sazōnu sa.

³ Sabhisa, numesunnnyaa nweē -a zōa nete we 'ka -aun 'nɔŋwe zūu

'gbu, 'in -a mneni, -a 'ka we ku -kpabbie 'yoo da -slolu. ⁴ Mū mīa, 'glōnyaa 'debbhie -we 'yia, 'in -we -pīpe 'titenya sua, we 'yoo daslolu -lu 'kienyi -le! Mū slolua we 'yoo da -nya. 'In da we 'papanyo 'yibhāa, 'in we mīa -mō -nya. ⁵ 'Sa -bhloo 'de, mīo mīa ku -kibhe -sele nya -amīaa 'lalinya nyidi, 'in we ylimania we 'de gbū 'kadī 'wu.

A yia, 'sa -kosu 'kienyi -le mnenia, we 'ka 'kwla 'kadū 'yilipali! ⁶ Mīo 'wlu sa -kosu yabhlo. Dūdugbu 'nyuu 'bhulda -wa. Mīo mī -amīaa 'lalinya nyidi, mū plalia -amīaa ku weee pūn. Sa we nua, mū nī: we 'wlu sa -Kosuu -kapu ka wee mīo 'de 'ylifa, 'in we 'de faa nyime dūdu -gu -gbū weee 'yli.

⁷ -Fliinuma weee -yo 'zianya, dliunōnu -nūma -yo 'nyulu -nūma, nyime mneni, o 'ka we gbū -slolu, 'in nyime slolua we gbū. ⁸ Nu, nyime yabhlogbō 'nī mneni, o 'ka mīo gbū -slolu. We 'wlu sa tibhe: gbūnyuu -we nyime 'nīa kpa sa -yi, 'mū we -mīa, nyime 'bha -gu yea we.

⁹ 'Mū -a bhua 'wu, 'in -a mnenia -amīaa Dide Jejitapee 'nī. 'In 'mū -a bhu 'yaa 'wu, nyima -wa -Lagō -laa la o 'de 'wowlu nya, 'in -a bhūa wa gwēze. ¹⁰ Wee nwe yabhlogbō 'wu Jejitapee 'nīmneni -yo gwēze -bhlibhie tlaa. Na bhelia, we 'na -mīnī 'sa -nī. ¹¹ 'Wlowlonyu yi we 'bhūka yabhlogbō 'de 'wu mēnō nyu -yo kalō nyu wlelii? ¹² Na bhe-
lia, magloosu yi gwii 'bhue 'paa? Yaayu, *-dlōsu yi magloo tnuu? -
Innya. 'In 'ya, gumunyuu 'wūda 'nī mneni we 'ka mēnō -nyu -kpua wla.

Gboyilo -we bhua -Lagō -gbē

¹³ Aun glaa nyō -yi gbua, 'in -o mna 'yia? O -slolu we o lenugbu nya o nōnōbhu -zōnu gbegbein, gboyilo -yo dli -dlōo nya. ¹⁴ Nu, zenyi 'nyuu -yo kpikpeli -zuzu -ka aun 'wu -mī, a 'na 'ylimani amīaa 'de -nī, a 'na 'tubhulu yo -Lagō gbuzōnu -yo -nī. ¹⁵ -Mū gboyilo 'nia -Lagō -gbē 'bhu,

nu, dudu -gub -nu mu, nyime zuzuu -nu mu, *Kuzuu 'debbiee -gbe we bhva. ¹⁶ Nu, da zenyi -yo kpikepeli -zuzu -ka -mi, gbu bidi-bidi bidi -yo gbonyuuu 'yli -bhlo -bhlo weee mi 'ya -bhade.

¹⁷ Nu, gbuyilo -we bhva -Lagoo -gbe we mi -mawbuda tia, -muu 'bigu, we 'yibha 'wotutue -dlao, we -yi we 'de kpa sa nyimaa gbegebein. Nyima we zua 'nuhwe, we ka nyazidli, 'in we nua gbuzonunya le. We 'ni nyimee -yogwepalie -yo dli 'sao gaylo nya -mi. ¹⁸ Dli -dlao -nyima -wa bibelia nyima -yo, wa dli -dlao mia, mu yia 'yliyogagie tiklu wlaa.

4

Dudugulii yibhayibhie

¹ -Golunya -yo -zlenya mia ain nyidi, da we bhulva? Amiaa dliwonyinili, -we sumania amiaa dli, mu nua we le, we 'ni muu? ² A 'yibha -lu yabhlo, 'in a'a 'yi we. A ka nyime -bha dli nukple, 'in amiaa dli nynia -lu 'wu, 'in a 'ni mneni, a 'ka we 'yi. A ka -zlenya -yo -golunya kwe. 'In a'a -zlali -Lago -lu, we 'gbu, a'a 'yia we. ³ 'In we 'ni 'sa -mi ni, -lu a zlaa 'nyumu a 'ka amiaa dliwonyinilu domagbu lenu, we 'gbu, a'a 'yia we.

⁴ -Lagoo -dawlinunya a -mia! A 'ni we 'ji -yi nu, dudugulii yibhayibhie sisalia nyime -yo -Lago -yoo? Cun, a -yo dudugu -li -ka 'tale li, -Lagoo tunyima a -zea. ⁵ -Lagosebhe 'ya nee: «Zuzu -zonu -Lago zua -ain 'wu, 'mu o yubhaa -yola zenyidli nya.» Amiaa dli nu, weli -we we gbaa, bhe -wa yi? ⁶ Nu, 'nanu 'kadu -Lago nua -ain 'wu, we 'gbu -Lagosebhe nee 'yae:

«'Temanu -Lago temania 'dee 'ylimaninya -yo.

'In -wa tia wa 'de 'wu 'kienyi, o nua wa 'nanu 'wu.»

⁷ Nu, a ti amiaa 'de 'wu 'kienyi -Lago 'yu. A 'temanu amiaa 'de 'Kuzu -yla, 'in we 'ka ain -yobhu 'pipi.

⁸ A nyni -Lago -yola, 'in o 'ka ain

-yolanyini. Gbonyuu -lenunya, a -wolu amiaa kwenya -yo! Dli 'so -nyima, a mnazi amiaa dli -yo! ⁹ A yibheli amiaa 'dee nyazu 'ji. A wi, 'in amiaa 'mu kwli! A 'bhitili amiaa nyanyie wie 'wu, 'in a 'bhitili amiaa 'monalilie dli sulo 'wu! ¹⁰ A ti amiaa 'de 'wu 'kienyi Jejitape 'yu, 'in o 'ka amiaa 'hni 'wobhu 'kaduu.

-In 'na 'bhulu -na bhelii -yogbu 'wu -ni

¹¹ Na bhelia, a 'na gbalu weli 'nyuu bheliaa daa -ni. -o -ka o bhelii daa weli 'nyuu gba, -o -ka o bhelii -yogbu 'wobhu, -zugba -Lagoo tite -yla o gbaa weli 'nyuu, 'in we -yogbu o 'bhua 'wu. -In -ka titee -yogbu 'wobhu, -in 'ni we 'nuhwezonyo, we -yogbu 'wobhunyo -in -mia. ¹² -Lagoo 'debhlogboo palia tite, 'in o 'debhlogboo -wa gbuwobhunyo. Mo mnenia nyimee puepue, 'in mo mnenia nyimee mnonue. 'In -mi, nyoo -in -mia, 'in -na bhu -na -libheyii -yogbu 'wua?

A 'na ylimanu amiaa 'de -ni

¹³ Amia -wa gbaa: «-Zeen, cizi, 'gbe -muu 'wu -a yia mnia, -a 'ka -mo -zu -bhlo li, -a 'ka -vale 'pa, 'in -a 'ka 'gwezi 'yi», a polu 'mi yukwli -sleen. ¹⁴ Amia -wa 'nia -we 'kaa cizi lenu -yi! Sa amiaa dudu -gu mia? 'Nyuu bhuhui -we saa 'wu, 'in we mnea la -bha -bhlokpade, 'mu a -mia.

¹⁵ Sanee a 'ka yaa gba: «-Lago -ka hwnu, -a -ka 'puda -mi, sanee -yo sanee -a yia nua.» ¹⁶ Nu, -sleen a mi 'dee 'ylimaninya nya, 'in a ylimania amiaa 'dee 'hni. 'Dee 'ylimanie mia, 'yli we -nyua. ¹⁷ -Mu 'gbu, -o -yia gbuzonu -we o 'kaa lenu, 'in o o nua we le, gbonyuu o nua le.

5

Gbu lapalie hnumunya -yla

¹ 'In -sleen amia 'hnumunya polu 'mi yukwli! A wi, 'in a klu, gbonyii yia ain ylaa 'gbu. ² Amiaa 'hnumuli ka zen pla, 'in -muta yia amiaa 'naanya pla. ³ 'Ghi ka amiaa -can

-yɔ amiaa 'gwɛzi kpa, wee glɪ yia amiaa -yɔgbɔɔ dayilu -zɛa, 'in mɔ yia amiaa yicɛ lia -kosu 'bhisa. A ka 'ɲumndli 'wɪlɔgbɔɔlali 'wɔbhlolu -yɪ weee 'wɔ. ⁴ Amiaa lubhonunya -wa nɔa amiaa kpaanya lubho, a 'nɪ wa 'pɛnɪgwɛzi wla. A pɔɔlɔ wa gbɔɔ lapalɔwɛlnya yukwli! -Wa plalia amiaa kpaa -lii 'ya, wa 'wɔkpɔwɛli ka 'Tɪtɛ -ka -Lagɔɔ yukwliyoo mɪ tikli. ⁵ Amiaa 'dɛɛ 'ɲumndli -yɔ amiaa 'dɛɛ dɔmagbɔnya a nɔa lɛ dɔdɔ -gɔ, -zugba a li 'kpɪɔ -li, a zɔ ku nɛɛ nɪma -we wa 'ka 'bha we 'bha yɪ nɔa, 'in wa 'ka li mɔ. ⁶ A ka nyima tikli gbɔ 'wlu ladɪli, 'in a yia wa 'bha, wa 'nɪ -gla zɔ aɪn -yla.

Dlitie -yɔ -Lagɔ bhubhoe

⁷ We 'dɛ weee 'gbɔ, na bhelia, a -ka dlitie tikli, 'in Nyimaa -Kanyɔ 'ka yɪ. A yla, kpaapanyɔ wɔa ɔ kpaa -luu 'ya -zɔnɔ dɔdɔ 'kaa wla, dlitie nya tikli, 'in 'nyu tianɔ -yɔ 'wɔbhlolunya lɔa ɔ kpaa. ⁸ We 'gbɔ, amia -ka 'ya dlitie, a 'tɛmanɪ dli, nɪ, Nyimaa -Kanyɔ yibhla ka cɪpa. ⁹ Na bhelia, a 'na 'pɔpalɪ yɔ -yɔ -nɪ, nɪ, -Lagɔ yɪ amiaa -yɔgbɔ 'wɔbhu. Gbɔwɔbhunya ka cɪpa, ɔ ka plada cɪpa 'lɛ!

¹⁰ Na bhelia, a 'pa *-Lagɔgbɔɔ -falɔpanya dli -gɔ, -wa gba bhaa -Lagɔgbɔ Jejitapɛɛ 'ɲɪ nɔa. A 'tideli wa dlitie, wa siasɛ 'wɔ. ¹¹ A yla, nyima -wa sia dlitie nya -a nɛɛ 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nɔa. A ka *Zɔbɔɔ dlitie 'dɪ 'nɔ, 'in -we Jejitapɛ nɔa ɔ -yla lɛ lɔgada, a ka we -yɔyɪ. Nɪ, Jejitapɛ mɪ yeda zɔzɔnɔ -yɔ nyazɪdli nɔa.

¹² Na bhelia, gbɔ weee 'yu, a 'na bili yalɪ -nɪ, a 'na bili dɔdɔ -nɪ, a 'na bili -lu yabhlogbɔɔ gwɛzɛ nɔa -nɪ. Nɪ, amiaa un -zɛ un, 'in amiaa -inna -zɛ -inna, -Lagɔ yɪ amiaa -yɔgbɔ 'wɔbhu.

¹³ Amiaa lɔnyimɛ yabhlo mɪ siadaa? ɔ bhubhoe -Lagɔ. Amiaa lɔnyimɛ yabhlo mɪ 'mɔna 'wɔɔ? ɔ bhli -Lagɔlɔnya. ¹⁴ Amiaa lɔnyimɛ

yabhlo ka gu -yɔɔ? ɔ la *leglizɪ nyima kpasɪ, 'in waa nyima kpasɪ 'ka ɔ 'kpɪ -yɔtli Nyimaa -Kanyɔɔ 'ɲɪ nɔa, 'in wa 'ka ɔ -Lagɔ bhubhoe. ¹⁵ -Lagɔbhubhoe dli zɔzɔɛ nɔa, mɔ yia guzɔnyɔ -mɔnɪ puea, 'in Jejitapɛ yia ɔ 'wɔbhu. 'In ɔ -ka gbɔnyii lɛnɔ, -Lagɔ yia ɔ gbɔnyii 'wɔtɪa. ¹⁶ We 'gbɔ, a gbɔgbalɪ amiaa gbɔnyii -yla -bhlo -bhlo, 'in a 'ka -Lagɔ bhubhoe -bhlo -bhlo, 'bhie, a 'ka 'pɔ. -Lagɔɔ bhubhoewɛli -zɔnɔ -we nyimɛ tikli 'bhua 'wɔ -Lagɔ 'yu, we ka 'tɪtɛ 'kadɔ 'wɔ.

¹⁷ 'Sa -mɔɔ mɪ 'yaa -Lagɔgbɔɔ -falɔpanyɔ *Elii gbɔ nɔa. ɔ mɪ zɪmɛ nyimɛ nɔa -aɪn 'bhisa. 'In ɔ yia -Lagɔ bhubhoe dli weee nɔa nɪ, 'nyu 'na lɔalɪ -nɪ, 'in -zɔ ta 'cɔ gbɛlibhlo 'wɔ 'nyuu 'ya 'nɪ dɔdɔ -gɔ bhli. ¹⁸ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ yɪ 'yaa -Lagɔ bhubhoe, 'in 'nyu yia lɔa, 'in dɔdɔ -gɔ -li yia zɔ.

-Lagɔnyima mɔna, wa lɔlale

¹⁹ Na bhelia, amiaa lɔnyimɛ yabhlo -ka gbɔzɔnɔ 'bɪbhɔ ɔ -ka mɔna, 'in nyimɛ yabhlo -ka ɔ lɔlali, gbɔzɔnɔ ɔ nɔa lɛ. ²⁰ A yibheli we 'ji nɪ, gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ 'yloogblɔ 'nyuu, -we -gɔ ɔ mɪa, -ɔ salɔ we -gɔ ɔ la, ɔ gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ zuzu ɔ -saa tɪtɪɛ 'wɔ. 'In ɔ 'gbɔ -Lagɔ yia gbɔnyuu duun lamumnia.

Tia 'sebhε Piel 'paa yoo

Piel celia 'sebhε ni. Nu, -Zezuu *'bunonya kughua le 'səə glaa -nyime yabhlo ɔ -mɪ bhaa. -Lagonyima -wa wa palia 'klyie 'wɔ, 'ma ɔ 'paa 'sebhε ni yoo. ɔ nεε wa -yla ni, wa ka -Zezu 'klyie 'wɔpali, 'in ɔ yia sia. We 'dεε 'gbɔ, -Lagonyima -ka siada -mɪ, wa -ka wa 'klyie 'wɔpalida -mɪ, we mɪ ni, wa 'yligbe gege, 'in wa 'ka -Lago dli -gɔ zɔ.

Fɔsawɛlɪ

¹ -Amɪ Piel -wa -Zezu *Klisu *ti-etienyo, amia -wa -Lago -saa -bha, 'in -wa mia lamnenida laga -dɔdɔ -gɔ, -mɔ Pɔɔn, -Galasii, Kapadɔsɔ, -Azii -yɔ Bitinii, amia na celia 'wɔ.

² Dide -Lago ka -bha ain -sa, ɔ gbɔ ɔ gba bhaa tiaa sɔlɔ, 'in a mɪ ɔ -nɔ nya, ɔ Zuzuu 'gbɔ, 'in a 'ka -Zezu Klisi 'nɔŋwε zɔ, 'in ɔ 'pɔɔn -ka ain -gɔ slo, a 'ka -mɔwɔ.

Nu, -Lago 'nyε ain zɔzɔnɔ -yɔ 'wɔtɔtɔε -dlɔɔ bhabha.

Dliwɔdidie -we'e 'bhɔla

³ -A -mnɪni -amiaa -Kanyɔ -Zezu Klisu Dide -Lago ɔ 'ŋni! ɔ nyazɪdli 'kadɔ nya ɔ 'nyεa -ain 'yliyɔgagie lolu, -Zezu Klisu 'wɔbhubhue nya tɪtɪlnya glaa. We 'dεε 'gbɔ -amiaa dli 'tεa 'wɔ 'kɔmɔ. ⁴ -A wɔ zɔzɔnɔ -Lago zɔa la ɔ nyɪmaa -nɔ nya. Wee zɔzɔnɔnya -mɪni 'nɪ mnɪni we 'ka -nyuma, we 'ka pɔɪnpɪa, 'in we 'yli 'na 'ka tɪ. -Lago ka wee zɔzɔnɔ -mɪni lazɔ yali amiaa -nɔ nya. ⁵ Amia -Lago mia 'yliyɔzɔda ɔ 'tɪtɛ nya, amiaa dli zɔzɔvεε 'gbɔ, 'pɔpɔε -Lago yia -slolua 'wɔbhlolu bhla, amia yia we 'yia.

⁶ A li we 'wɔ 'mɔna, we -ka nu, laylagbɔ 'yli -bhlo -bhlo -mɔmɔ -ka ain yli dεslɛɛn, 'in we 'ka amiaa dli sumani, bhla -sɛlɛε bhla, -bhlokpade a li 'mɔna. ⁷ We -ka nu, -Lago ka laylagbɔ 'yitide

we yli ain, amiaa dli 'yɪyɛ gbɔ -wa. Amiaa 'dε -yi we 'ji ni, -can mnɪni we 'ka labhɔ, 'in wa paa we -kosu 'wɔ, wa 'ka we 'dεgbolu 'yi. 'In amiaa dli zɔzɔvεε 'yɪa -we zia -can, 'mɔ wa yɪlɪa la. 'In zɪ -Zezu Klisi -ka lɔyi, wa 'ka amiaa 'ŋni 'yɪmani, wa 'ka amiaa 'ŋni -mnɪni, wa 'ka ain 'nɔŋwε zɔ. ⁸ A 'nɪ -Zezu 'yi, 'in a -kalia ɔ zε. 'In a'a 'yi -slɔ ɔ -yɔ, 'in a zɔa ɔ dli -gɔ. ɔ 'gbɔ a lia 'mɔna 'kadɔ -we ka gba -wɛli wa 'nɪa -ka. ⁹ -We ka gbɔ -wa, a ka amiaa dli zɔzɔvεε 'pɛniε 'yi, amiaa zuzuu 'pɔpɔε nya.

¹⁰ *-Lagɔgbɔ -falɪpanya ka 'klɪ 'yi, wa 'ka wee 'pɔpɔεε 'ji 'wɔlanɔ. 'In zɔzɔnɔ -Lago 'kaa ain 'nyε, wa yia we -falɪ 'pa. ¹¹ Gbɔ -we Klisu Zuzu gbaa wa -yla, bhla -we nya we 'kaa lɛnɔ, 'in sa we 'kaa lɛnɔ, 'in wa gɔa la, wa 'ka we yibheli. Nu, ɔ Zuzu mia wa 'wɔ, mɔ gbaa wa -yla tia Klisu siasia gbɔ -yɔ ɔ 'ŋnɪmnɪε 'kadɔ 'kaa we 'bigɔ yi. ¹² -Lago ka ɔ gbɔ -falɪpanya we 'klɔslolu ni, gbɔ wa mia zɪmε gbada, we 'nɪ wa 'dεε -nɔ, ni, amiaa -nɔ -wa. Wee wɛli -zɔnɔ -mɪni waa -Lagɔgbɔ gbanya mia -slɛɛn da ain -yla gbada, Zuzu 'pɔpaa 'tɪtɛ bhɔa yali nya, wa gbaa we. 'In 'anzɪnyaa 'dεbhie -gbolu 'yɪbha we 'ka we 'ji 'wɔlanɔ.

A -tɔ -mɔwɔlɔda amiaa lɛnɔgbɔ weεε 'wɔ

¹³ We 'dεε 'gbɔ, a mnazɪ amiaa 'dε la amiaa 'wlukɔɔn lapɔpalie 'wɔ, 'in a 'ka gbɔ lɛnɔ! A zɔ amiaa 'dε 'yɪyɔ. 'In -lu -zɔnɔ -we -Lago 'kaa ain 'nyε -Zezu Klisu yiyizɪ, amiaa dli 'tɛmani we -gɔ 'wɔ. ¹⁴ Sa 'yua zɔa wa didea 'nɔŋwε, a zɔ 'sa -Lago 'nɔŋwε. Amiaa dli wɔnyɪnili a nɔ bhaa lɛ, -zugba a 'nɪ -slɔ -Lago -yi, a 'na mnɪni 'maslɛɛn we 'bɪ -nɪ. ¹⁵ 'In -we ka gbɔ -wa, -Lago ɔ laa ain, ɔ mɪ -mɔwɔlɔda. Amia -tɔ 'ya -mɔwɔlɔda amiaa lɛnɔgbɔ weεε 'wɔ. ¹⁶ Nu, we mɪ celida *-Lagɔsebhε 'wɔε, «In mɪ -mɔwɔlɔdaa 'gbɔ, a -tɔ -mɔwɔlɔda.»

17 -Lago ɔ bhua nyumee -yogbu 'wu, nyumee lenogbubu solu, 'in ɔ'gbizia nyima 'wu, 'in a laa «Dide», amiaa -Lagobhubhoe weli 'wu, da a -gaa -slo 'yliyɔ dudu -gu, amiaa nonobhu 'wu a zu -Lago 'nuhwe, 'in a so ɔ. 18 Amiaa 'de -yi we 'ji nu, we 'ni 'gwɛzi -yɔ -can -we bhua la nya -Lago ziti ain 'wu, amiaa nonobhu -kpua amiaa dukpasitia ain -yɔkwɛɛ. 19 Nu, Klisi 'wlu bhlabhleyu, 'sla -yɔ gbu yabhlogbɔɔ 'nia -yɔ -mi, ɔ 'pɔn -zonu nya -Lago ziti ain 'wu. 20 -Lago 'ni -slo dudu lala, 'in ɔ yia -bha Klisi -sa, amiaa Gbɔwusanyo nya. 'In ɔ yia ɔ -slolu 'wobhlolu -ylinya ni nya, amiaa zozonu 'gbu. 21 -Lago ɔ 'bhua Klisi 'wu titlɔnya glaa, 'in ɔ yia ɔ 'nɔmmie 'nye, Klisi 'gbu a nɔwua ɔ gbu -yɔ. We 'gbu a zu dli, 'in a dia -Lago dli 'wu.

22 A ka gbuzonu 'nuhwe zuu 'gbu, -Lago ka ain -yowolu. 'In a 'ka amiaa -Lagobhelia 'yibha sazɔnu sa. A kikalɔ zɛ dli weee nya. 23 -Lago ka ain nyima lolu -zɛli, we 'ni -luu 'ya -we tlia nya. -Luu 'ya we'e tlia, we nya -wa. -Lagoweli -we -gaa 'yliyɔ, 'in -we mia la 'yli weee nya, mu nya ɔ -zɛlia ain nyima lolu. 24 Nu, we mi celida -Lagosebhe 'wɔɛ:

«Nyima weee 'wlu -petu,
'in wa 'nɔmmie weee 'wlu -
petuu -bu.

-Petu -ka ye, 'in we -bu bhlia.

25 'In -Lago weli mi la 'yli weee nya.»

Wee weli nya wa gbaa ain -yla -
Lagobu.

2

'Yliyɔga -tukpa -yɔ -mɔwlu -nyima

1 We 'gbu, nukpleylinyuno, yo, weli 'so -kakie, zenyi -yɔ vɛli -wɛlinya mia, a 'bhu we 'de weee 'bu. 2 Sa 'yuyolua 'yibhaa nyitinyu, a 'yibha 'sa nyitinyu 'wlalaa -we -wa -Lago weli. A -ka we 'nyɛda -mi, a 'ka 'ylimani, 'in a 'ka 'pɔpɔe 'yi.

3 Nu, a ka we nɔwe 'yi, 'in a yia we 'jiyibheli nu, Jejitaɛ mɛni.

4 A nyini Nyimaa -Kanyɔ -Zezu -yola, mɔ -wa 'yliyɔga -tukpa, -we nyima -saa kwnɛɛ, 'in -Lago -saa -bha ɔ dli da -tukpa tiklu nya. 5 Amia -zɛ 'ya 'yliyɔga -tukpa, 'in -Lago 'ka ɔ -budu 'subha ain nya, -budu -we zɔ a 'kaa -Lago 'dɛɛ bubɔnya -zɛ. 'Slakanya -we nania -Lago dudu -Zezu Klisi 'gbu, a 'ka we -sa. 6 We mi celida -Lagosebhe 'wɔɛ:

«A yla! Tukpa tiklu in -saa -bha,
'mu in mia ladida *Siangbe
nukple,

'in we 'ka -budu gwɔgwɔyli -
tukpa -zonu -zɛ.

ɔ -ka we dli -gu zu,

'kua 'na 'ka ɔ 'yilawla -gba.»

7 Amia -wa nɔwua -Lago gbu -yɔ, wee tukpa ka 'nɔ -gu, amia -Lago 'yuaa -nu nya. 'In -wa'a nɔwua -Lago gbu -yɔ,

«Tukpa -budusubhanya -saa kwnɛɛ,
mu -zɛa -budu gwɔgwɔyli -
tukpa -zonu.»

8 We mi 'ya celidaɛ:

«Tukpa -we nyima gozoa,
'in we bhlia wa la, mɔ -wa.»

Wa'a nɔwua -Lago weli -yɔ 'gbu, wa gozoa we. 'Sa -Lago zu we la, wa -nu nya.

9 'In amia, amia -Lago -saa -bha, a ka nyimaa 'wlulapɔnyɔ -Lagobubɔnya -zɛ. A ka -Lago -mɔwlu nya -yɔ ɔ 'debhlogbɔɔ -nu -zɛ, 'in a 'ka ɔ lenogbu 'kadɔ gba. -We ka gbu -wa, mɔ -saa ain nikpise 'wu, 'in ɔ yia ain ɔ zli 'kadɔ 'klu -la. 10 -Benyi, amia 'nia -Lago nyima, a ka -slɛɛn ɔ nyima -zɛ. 'In amia -Lago ɔ 'yilia -benyi nyazi, 'in -slɛɛn amia ɔ yilia nyazi.

A nɔ -Lago lubhonɔnya 'bhisa

11 Na jijli -talea, in nɛɛ ain -ylaɛ: a mi 'lakpanya -yɔ 'plɔplɔnya nya dudu -gu. A zu amiaa 'de 'yliyɔ nyimaa dliwɔnyinili 'nyiii gbɛgbɛn, -we gɔa amiaa zuzu -gbɛ tu. 12 Amiaa

nənəbhu -mɪ tiklu -wa 'nɪa -Lagɔ -
yɪ 'yliya 'wɔ. Wa -ka sa aɪn gbɔnyii
lənɔnya 'wɔpalɔo, amɪaa lənɔgbɔ -
zɔnɔ wa yia yibhelia. 'In da -Lagɔ -
ka yɪ, ɔ 'ŋnɪ wa yia -mnɪnɪa.

A zɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya 'nɔŋwe

¹³ Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'gbɔ, a zɔ
nyɪma weee 'wlulapɪlɪnya 'nɔŋwe.
A zɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔ
'nɔŋwe, mɔ kaa se 'kadɔ aɪn -gɔ.
¹⁴ 'Gbee -cian, -wa nyɪmaa 'wlu-
lapɪlɪnyɔ 'kadɔ tiea, wa 'ka gbɔnyii
-lənɔnya -kasɔ 'wɔpa, 'in wa 'ka
gbɔzɔnɔ lənɔnya 'ŋɪkwalɪ, a zɔ wa
'nɔŋwe. ¹⁵ Nɪ, -Lagɔ 'yɪbha a nɔ
gbɔzɔnɔ lɛ, 'in a 'ka titinanya -yɔ
gbɔkpɔaa gbanya ŋwe 'munu. ¹⁶ A
mɪ amɪaa 'dɛ -yla, 'in a 'na -tolɔ -mɔ
dlɪ, a 'ka gbɔnyuu lɛnɔ -nɪ. Nɪ, a
nɔ -Lagɔɔ lubhonɔnya 'bhisa. ¹⁷ A
zɔbha nyɪma weee, a -kalɪ amɪaa
-Lagɔbheliaa zɛ, a sɔ -Lagɔ, 'in a
zɔbha nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ 'kadɔ.

A nɔ -Zezuu nənəbhu

¹⁸ Lubhonɔnya, a tɪ amɪaa 'dɛ 'wɔ
'kienyi amɪaa -cian 'yu, 'in a sɔ wa.
We 'nɪ -wa mɪa -dlɔɔ, 'in wa kaa
'nanɪ -bhlo -yla a 'ka we lɛnɔ, a nɔ
we lɛ 'ya -wa 'tɛa -yla. ¹⁹ We -ka nɪ,
-in 'nɪ gbɔ lɛnɔ, 'in wa palɪ -mɪ 'kɪyɪe
'wɔ, -in -ka we 'gba 'wluzɔladɪ -
Lagɔɔ 'gbɔ, 'in -Lagɔ ŋwnaa -mɪ 'nyu
la. ²⁰ Nɪ, wa -ka aɪn 'kɪyɪe 'wɔpalɪ
gbɔnyuu a nɔa lɛɛ 'gbɔ, 'in a -ka we
'wluzɔladɪ, 'ŋnɪ -mɔmɔ we nyɛ aɪn
a? Nɪ, a -ka gbɔ -zɔnɔ lɛnɔ, wa -ka
we 'gbɔ aɪn 'kɪyɪe 'wɔpalɪ, a -ka we
'wluzɔladɪ, 'in -Lagɔ ŋwnaa aɪn 'nyu
la. ²¹ -We mɪa dɛɛ 'gbɔ -Lagɔ yia aɪn
la. Nɪ, Klisɪ 'dɛ ka 'ya sɪa amɪaa
'gbɔ, ɔ ka aɪn 'yoo da -slɔlu, a 'ka ɔ
nənəbhu nɔ.

²² «ɔ 'nɪ gbɔnyuu yabhlogbɔɔ lɛnɔ,
'in ɔ 'nɪ yowɛɪ ŋwɛɛ -ka.»

²³ Da wa vɛɪa ɔ, ɔ 'nɪ we 'bɪgɔpalɪ
vɛɪe nya. Da wa palɪa ɔ 'kɪyɪe
'wɔ, ɔ 'nɪ wa 'wluo 'kpɪɪ. Nɪ, -
Lagɔ ɔ bhua nyɪmɛɛ -yɔgbɔ 'wɔ
tiklu, 'mɔ ɔ tɪɪa ɔ 'dɛ. ²⁴ 'In mɔ
'bhua -amɪaa gbɔnyuuu 'gba 'wɔ,

ɔ 'dɛɛ ku zɔ, ɔ 'dɛɛ *su -gɔ. 'In -
a 'ka tɪ gbɔnyuuu gbɛgbɛɪn, -a 'ka
'yliyɔgagɪe tiklu 'yɪ. ɔ lɛnɔnɔɛ -
yɔ a 'yia 'pɔpɔɛ. ²⁵ Nɪ, a 'wɔ
zlɪmɛ mnɔmnɔ -bhlabbɪɛ. 'In -slɛɛn,
nyɪmɛ ɔ -wa amɪaa 'Yliyɔzɔnyɔ, 'in
ɔ kɔa amɪaa zuzu ŋwɛ, a ka ɔ -gbɛ
lɔyɪ.

3

*-Lagɔnyɪmaa 'ŋwnɪ -yɔ wa
'lowliaa ladɪ sɔ*

¹ 'Ŋwnɪ, amɪa zɔ 'ya amɪaa 'lowlia
'nɔŋwe. 'In wa tɔɔba -wa'a ŋwnua -
Lagɔgbɔ -yɔ, amɪaa nənəbhu -zɔnɔ
'gbɔ, wa 'nɪ wa -yla -Lagɔgbɔ gbaoɔ,
wa 'ka -Zezuu gbɔ -yɔŋwnu. ² 'In wa
'ka amɪaa nənəbhu mɪa -mɔwɔɔda -
yɔ nyɪmɛɛ 'nɔŋwɛzɔzɔɛ -yɔyɪ, 'in we
'ka wa dlɪ kwɛzɪ. ³ Amɪaa 'ylinanɔ
'na -zɛɪ ku -yɔɔ 'ylinanɔ -nɪ, -we -wa
'nyii -yɔmnazɪɛ, -can kpɛɪɛ, we -yɔ -
bana -zɔnɔ 'wɔplapɪɛ. ⁴ Nɪ, amɪaa
'ylinanɔ -zɛ kuzɔɔ 'ylinanɔ -we mɪa
dɪbbɛ 'wɔ, we'e 'bhɔa la. -We -wa
dlɪ -zɔnɔ -yɔ dlɪ -dlɔɔ, mɔ 'yɪa -Lagɔ
'yliya 'wɔ. ⁵ Zlɪmɛ -Lagɔŋwnɪ -wa dɪa
-Lagɔ dlɪ 'wɔ, 'sa wa namanɪa wa 'dɛ
'yɪ sa. Wa 'lowlia wa zɔa 'nɔŋwe.
⁶ 'Sa *Sala zɔa *Ablaamu 'nɔŋwe, 'in
ɔ yia ɔ la: «Na -kanyɔɔ», 'in -slɛɛn
a ka ɔ 'ŋwnɪyua -zɛ, a -ka gbɔzɔnɔ
lɛnɔda -mɪ, -zugba a'a nɔ nyanɔ gbɔ
yabhlogbɔɔ kwɛɛ.

⁷ Amɪa 'ŋwnu 'lowlia 'ya, a yibheli
amɪaa 'ŋwnɪ kpa sa, a -yɔ wa 'sɔɔ
lɛnɔgbɔ weee 'wɔ. A yibheli we 'jɪ
nɪ, wa 'nɪ latɛ aɪn 'bhisa. A zɔbha
wa, -we ka gbɔ -wa, 'yliyɔgagɪe -we
'nɪa bhloluda -ka, -we -Lagɔ wlaa,
'yɪa wa yia we aɪn 'bhisa 'ya. A -ka
'sa nɔ, -lu yabhlogbɔɔ 'na 'ka amɪaa
-Lagɔbhubhoe wɛɪ 'yoo -kɔɔ.

A 'yɪ dlɪ -bhlo

⁸ Nɪ, -slɛɛn, a 'dɛ weee 'yɪ dlɪ -bhlo.
A kɪkalɪ zɛ -Lagɔbhelia 'bhisa. A -
ka nyazɪdlɪ, 'in ɔ -ka -mɪ, ɔ tɪ ɔ 'dɛ
'wɔ 'kienyi ɔ -libheyɪ 'yu. ⁹ A 'na
'palɪ gbɔnyuu 'bɪgɔ gbɔnyuu -nɪ, a
'na 'palɪ vɛɪe 'bɪgɔ vɛɪe -nɪ. Nɪ, a

'palı we 'bıgı 'nyulanıwına weli nya.
We 'gbu, -Lagɔ yia ain la, ɔ 'ka ain
'nyulanıwına. ¹⁰ -Lagɔsɛbhɛ nɛɛ:

«Nyımɛ ɔ -ka gba ɔ 'ka 'pipeɛ -zɔnu
'yi,

'in ɔ 'ka 'muna 'wɔ -mı 'yli weee
nya,

gbɔnyuu 'na 'tlalı ɔ ɲwɛɛ -nı,

'in ɔ 'na 'tɔbhɔlɔ yɔ -nı.

¹¹ ɔ palı gbɔnyuu lɛnɔɛ -bɪgɔ,
ɔ nu gbɔzɔnu lɛ.

'In ɔ -talı 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ da sɔ 'sɔ nya.

¹² Nu, nyuma -wa mia tıklı,

Jejitapɛɛ 'yli mı wa -yɔ,

'in ɔ pɔlɔ wa -Lagɔbhubhoe
weli yukwli.

'In ɔ sɔlɔ gbɔnyuu -lɛnɔnya -yɔ
'wɔ.»

*A mnazı la, -we ka 'gbu, amıaa dlı
'tɛa 'wɔ, a 'ka we gba*

¹³ A -ka gbɔzɔnu lɛnɔɔ -mı dlı
weee nya, nyɔɔ 'ka ain -yla gbɔnyuu
lɛnɔɔ? ¹⁴ We -ka nu, gbɔzɔnu
lɛnɔɔ 'gbu a mı sıada, 'muna mı
amıaa -nɔ nya.

«A 'na nɔnu nyanɔ nyıma kwɛɛ -nı,

'in amıaa dlı 'na sumanı -nı.»

¹⁵ Nu, a 'ylimanı Klisı -mɔ dibhe 'wɔ,
amıaa -Kanyɔ nya. 'In a mnazı la
'kɔmɔ, -we -gɔ amıaa dlı 'tɛa 'wɔ,
nyɔɔ nyɔɔ -ka ain layıbha, a 'ka we
'ji gba ɔ -yla. ¹⁶ 'In a nu we lɛ dlı -dlɔɔ
-yɔ nyımɛɛ 'nɔɲwɛzɔvɛ nya. Amıaa
'wlukɔn -dlɔɔ -mı tıklı, 'in -wa dıa
ain gbu 'wlu, 'in -wa gbaa amıaa
nɔnɔbhı Klisı 'wɔ daa gbɔnyuu, 'in
zɔ 'ka wa 'bha. ¹⁷ We -ka -Lagɔɔ
dɔmagbɔ, nu, a -ka gbɔzɔnu lɛnɔɔ
-mı, a sıa, -mɔ nanı 'yli, we -zi a 'ka
sıa gbɔnyuu lɛnɔɛ nya.

Sa Klisı sıa amıaa 'gbu

¹⁸ Nu, Klisı 'dɛbhie -gbolu tılı 'wɔ
-zakpa -bhlogbɔɔ, gbɔnyuuu 'gbu.
Mɔ -wa gbɔzɔnu lɛnɔɔ, mɔ tıa
'nyıciıaan 'gbu, 'in ɔ 'ka ain -Lagɔɔ
-gbɛ kwa. Wa ka ɔ nyımɛ ku 'bha,
'in -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhı tıtlıe lɔ Zuzu
'Pɔpa nya. ¹⁹ ɔ Zuzu nya ɔ mna
gbu gbaa zuzunya mia -kası 'wɔ -
yla. ²⁰ Nyuma -wa 'nia zımɛ -Lagɔɔ

weli 'nɔɲwɛ zɔ, da -Lagɔ mia wɔda
dlıtie nya, bhla -we nya *Nowee
bhlaa batoo 'wɔ, wa zuzu -wa. We
bhla, nyuma ya 'sɔ -lɛ -wa -gbıaa
wee batoo 'wɔ, wa gbɛta, ma 'pɔa
'nyu -gɔ. ²¹ Wee 'nyu -mını, batizee
batizee -we saa -zɛɛ da ain gbu 'wɔ,
we 'wɔwɔ -wa. Wee batizee ba-
tizee 'nı pɔn ku -yasasıe 'nyu nya.
Nu, mɔ slɔlɔ -Lagɔ 'bı -a yia nɔa
'wlukɔn -dlɔɔ nya. -Zezu Klisı ka
'wɔsɔ tıtlıe lɔ 'gbu, wee batizee ba-
tizee puea ain. ²² -Zezu Klisı mna
yalı, ɔ -dı -Lagɔɔ lılısɔlɔ la. -Mɔ ɔ
pıla 'anzı -yɔ senya, we -yɔ yalı 'tıtɛ
weee 'wlu la.

4

A nu -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛ

¹ Klisı ka sıa ɔ ku zɔ, we 'gbu,
amıa kpa 'ya amıaa 'dɛ la -mɔ
sɔlɔ. -ɔ -ka sıa ɔ ku zɔ, ɔ -yɔ
gbɔnyuu ka 'yılıbhı. ² -Slɛɛn
da, ɔ dɔdɔ -gɔ pɔn -tɔa 'wɔ, ɔ 'na
nɔnu nyımaa dlıwɔnyı -gbɔnyuu lɛ
-nı, ɔ nu -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛ. ³ Cın,
amıa mia dɛ, zımɛ a ka nyuma -wa
'nia -Lagɔ -yii dɔmagbɔ lɛnɔ. 'In a
nɔa mɔnıgbɔ lɛ, amıaa dlı nyıa
nyımaa -lu 'wɔ 'nyımɛɛ, nɔ bhaa
ain, a lia duun, a maa bhıbha,
'in a bɔbɔa yoyolagɔnya tıtina sa.
⁴ Wa ka we -yɔyı nu, a -yɔ wa 'sɔ
'nı gwagwabhu -bhlo 'wɔ -mı, wa
gbɔnyuu -lɛnɔ -we -zua 'wɔ nya.
Mɔ sɔbhıa wa ɲwɛgaga, we 'gbu
wa vɛla ain. ⁵ -Lagɔ -ɔ mnazı la,
'in ɔ yia 'yılıgɔnya -yɔ tıtlınyaa -
yɔgbu 'wɔbhıa, mɔ 'yu wa yia wa
lɛnɔgbɔnya gbaa. ⁶ We 'gbu, wa yia
-Lagɔgbu gba 'dɛbhie tıtlınya -yla.
Gbu -we wa nɔa lɛ, da wa mia dɔdɔ
-gɔ, 'in wa yia wa -yɔgbu 'wɔbhı we
'gbu, nyuma weee 'bhısa. -Slɛɛn, sa
-Lagɔ -gaa 'yılıɔ, wa 'ka 'sa 'yılıgɔ
ɔ Zuzu 'Pɔpaa sɔlɔ.

A yıbhıe -Lagɔɔ wlawlalu kpa sa

⁷ -Lu weee labhu bhla ka cıpa. A
-zɛ gbıylınya -yɔ -guladolınya, 'in

a 'ka -Lagɔ bhubhoe mneni. ⁸ Nii, -lu weee 'yu, a kɛkɛlɛ zɛ dli weee nya. Nii, zɛkalɛ mia, gbɔnyii -duun we mumnia la. ⁹ A kpɔkpali 'lakpasu 'nanuu, a 'na 'ɲwuɲweni -ɲwuɲweni zɔ -ni. ¹⁰ -Lu -Lagɔ 'nyɛa aɪn -bhlo -bhlo, a nɔnnu 'nanu 'wu we nya. A -ka 'sa nuda -mɪ, 'in a zɛa -Lagɔ wlawlali 'yliyɔzɔnya -zɔnu. ¹¹ -ɔ -ka gbagbiee -nu 'yi, ɔ gba wɛli -Lagɔ zɔa ɔ ɲwɛɛ. -ɔ -ka nyimaa 'wɔsasɛe -nu 'yi, ɔ nu we lɛ 'tɛtɛ -we -Lagɔ nyɛa ɔ, we nya. 'In -lu weee 'wu, -Lagɔ 'ɲni 'ka 'ylimani -Zezu Klisi 'wu, -Zezu ɔ kaa 'ɲnumnie -yɔ 'tɛtɛ, -zu weee nya. *-Amɛni!

Wa -ka aɪn 'klyɛ 'wɔpalɪda -mɪ Klisi 'gbɔ, a li 'mɔna

¹² Na 'talea -zɔnu, siasɛe -kosu 'kadu -we yia aɪn ylia, 'in we 'ka aɪn layla, we 'na sɔbhali aɪn ɲwɛgaga -ni. 'In a 'na 'bhulu we 'wu, nɛɛ gbɔ -we 'na 'ka yaa aɪn yli 'bhisa -ni. ¹³ Sa wa siala Klisi, wa -ka 'sa aɪn sialɪda -mɪ, a li 'mɔna. 'In zli ɔ 'ɲnumnie yia 'bhlewɔba, amiaa dli 'ka namani, 'in a 'ka 'mɔna li. ¹⁴ Wa -ka aɪn wɛli Klisi 'ɲnu 'gbɔ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amiaa -nu nya. Nii, 'ɲnumni -Zuzu, -Lagɔ Zuzu mɪ aɪn -gɔ. ¹⁵ Nii, aɪn glaa wa 'na sialɪ nyimɛ yabhlogbɔ nyimɛ -bhabhie klaa, 'wie -yiliyie klaa, gbɔnyuu lɛnɔe klaa, we -yɔ nyimɛ -putuu gbɔ 'wɔyiligbie 'gbɔ -ni. ¹⁶ 'In ɔ -ka siada -mɪ, ɔ mɪ Klisi -nu nyaa 'gbɔ, ɔ 'na nɔnu zɔ -ni, ɔ 'pa -Lagɔ fuo, Klisi 'ɲni ɔ -gɔ -mumiee 'gbɔ.

¹⁷ Bhla -we nya gbɔwɔbhubhue 'kaa gwɛdi, we ka nyini. 'In -Lagɔnyima -gɔ we yia gwɛdɪla tia. 'In wee gbɔ 'wɔbhubhue -ka -amia -gɔ gwɛdɪ, sa we 'ka 'wlulapali -wa'a ɲwnua -Lagɔgbɔ -yɔɔ -nu nya? ¹⁸ -Lagɔɛbhɛ nɛɛ:

«Nyima tiklu nu 'pɔpɔe -ka -yɔkamanɪ ni,
sa we 'ka -mɪ gbɔnyuu -lɛnɔnya -yɔ
-wa'a ɲwnua -Lagɔgbɔ -yɔɔ -nu nya?»

¹⁹ We 'gbɔ, sa -Lagɔ 'yibhaa, -wa weee mɪ 'saa siada, -lu weee lalanyɔ ɔ-ɔ 'bhulɔba ɔ gbagbawɛli -gɔ la, wa zɔ wa 'dɛ ɔ kwɛɛ. 'In wa -tu zɔzɔnu lɛnɔda.

5

Pielɪ zɔa -Lagɔnyima kpasɪ 'di

¹ Nii, -slɛɛn -wa mia aɪn glaa -Lagɔnyima kpasɪ nya, ma -yla na gbaa gbɔ. -Amɪ mɪ 'ya -Lagɔnyimɛ kpasɪ nya. 'In ka Klisi siasɛe da 'yi. 'In 'ɲnumnie 'kadu yia 'bhlewɔba, na -nu mɪ we glaa. 'Di -we na zɔa aɪn mɔ nu: ² sa 'nɔɔluu zɔanyaa 'yliyɔzɔnya zɔa 'nɔɔlu 'yliyɔ, -Lagɔnyima -Lagɔ 'nyɛa aɪn yoo, a zɔ 'sa wa 'yliyɔ, dli -zɔnu nya, we 'na -zɛli -gla -ni, sa -Lagɔ 'yibhaa we, 'sa. A 'na nɔnu we lɛ 'gwɛzi -yiyiee 'gbɔ -ni. A nu we lɛ, -gɔladolue nya, wa zɛkalɛe 'gbɔ. ³ Nyima -wa 'wlu -Lagɔ palɪ aɪn la, a 'na nɔnu wa 'nyii 'wu -ni. Amiaa gbɔlɛnu sɔ -zɛ -Lagɔnyima -yla gbɔ 'yilɪlɔlue. ⁴ 'In zli bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnyaa -Kanyɔ 'kadu -ka lɔyi, -can -kloo -we'e 'bhua 'yiligla, a 'ka we 'yi.

Pielɪ zɔa -Lagɔnyima tɔlɔa 'di

⁵ 'Sa -bhlokpade, nyimesia, a ti amiaa 'dɛ 'wu 'kienyi nyima kpasɪ 'yu. 'In a 'dɛ weee, a ti amiaa 'dɛ 'wu 'kienyi, ɔ -ka -mɪ ɔ 'ka ɔ -libheyii zɔlubho nu. Nii, -Lagɔɛbhɛ nɛɛ:

«Nyima -wa ylimania wa 'dɛ,
-Lagɔ sɔlɔa wa -yɔ 'wu,
'in -wa tia wa 'dɛ 'wu 'kienyi,
-Lagɔ nɔa -maa zɔzɔnu 'wluo.»

⁶ A ti amiaa 'dɛ 'wu 'kienyi -Lagɔ sɔ 'tɛtɛ zɔ, 'in 'yli -we ɔ zɔa, we -ka nyini, ɔ 'ka aɪn 'ylimani. ⁷ A zɔ amiaa -yɔkpagbɔ weee -Lagɔ kwɛɛ. Nii, mɔ zɔa aɪn 'yliyɔ.

⁸ Amiaa -gɔ -tu ladoluda, 'in a zɔ amiaa 'dɛ 'yliyɔ! Nii, amiaa tɔnyimɛ, *-Kuzu, mɪ 'cɛ 'pada, ɲwɔ -bha -jla 'bhisa, 'wɔkpɪkpɪe nya, 'in ɔ we 'kaa lii datale nya. ⁹ A 'yiligbe we 'yu gege dli zɔzɔe nya. Nii, amiaa 'dɛ

-yi we 'ji, amiaa -Lagobhelia mne-
nia dudu weee -gu la, wa mi siada
ain 'bhisa.

¹⁰ 'In a -ka sia bhla -sele nya, -
Lago -o -wa 'nanı weee -kanyo, -o laa
ain, o 'nnumnie 'nia bhloluda -ka, -
we 'wluo 'bhle -Zezu Klisi 'wu, a 'ka
we yibheli. O de yia ain -yomnazi, a,
mo yia ain 'wotemania, mo yia ain
'tite 'nyea, mo yia ain 'yigbelia gege.

¹¹ 'Tite -mi o -nu nya -zu weee nya. *-
Ameni!

'Wobhlolu-fsaweli

¹² 'Sebhe na paa da ain yoo,
Silivien* so celia we. -Ami 'yliya 'wu
-Lagobheli tiklu yabhlo -wa. Wee
'sebhe -kibhe 'ni na paa ain yoo, in
'ka ain 'kuayli 'pa, 'in in 'ka ain -yla
gba nu, -Lago wlawlalu -zonu ni, a
kpa we la -gli.

¹³ -Lagonyima mia -seli Ba-
bilonugbe† nukple, -wa -Lago -saa
-bha ain 'bhisa, wa nee, wa -sa ain
fu. 'In na 'yu Maliki nee, -mo -sa
'ya ain fu. ¹⁴ A sisali fu, a gbibleli
zekikale nya.

Amia weee mia Klisi 'wu, 'wotutue
-dlao -tu amiaa -nu nya.

* 5:12 Silasi. † 5:13 Babilonu: Wlomu 'toanı -wa.

'Sebhēē 'sōnu Pieli 'paa yoo

'Sebhēē 'sōnu -we Pieli cēlia, mū -wa. Pieli mī -Zezuu *'bīnōnya kug-bua lē 'sōo glaa -nyūmē yabhlo nya. -Lagōnyūma -yla ɔ cēlia 'sebhē nī, ɔ 'ka wa -yla gba nū, wa zū wa 'dē 'yliyō yoyogbūu -slolunyaa gbēgbēin. Nū, wa 'na nōnu yoyogbūu -slolunya 'bī -nū.

Fvsaweli

¹ -Amī Simō Pieli, ɔ -wa -Zezu *Klisu lubhononyo -yō ɔ *tietienyō, -amī cēlia da aīn 'sebhē nī 'wū. -Amīaa -Lagō -yō Gbūwūsanyō -Zezu Klisu mī tiklū, we 'gbū a yia dlizōzue -zōnu 'yī -amīa 'bhisa. ² A -yī -Lagō -yō -amīaa -Kanyō -Zezuu 'gbū, wa 'nyē aīn zūzōnu -yō 'wūtūtue -dlōō bhabha.

-Lagō -amīaa lalēē -yō -amīaa -bhasasie

³ -Lī -we -a 'kaa -ka, 'in sa -Lagō 'yibhaa -a -mī dūdū -gū, -a 'ka 'sa -mī, ɔ ka we -aīn 'nyē ɔ 'tītē nya. -ɔ laa -aīn, 'in -a 'ka ɔ 'dēē 'ḡnumnie -yō ɔ zūzōnu dlili, -Lagō 'gbū -a yia ɔ yibheli. ⁴ Sanēē 'sa -Lagō gbaa ɔ 'ka -aīn -lī -zōnu -yō -lī 'kadī 'nyē. -Lī -Lagō gbaa ɔ 'ka -aīn 'nyē, -a 'yīa, mū saa aīn 'wīyliylie -yō dūdūgūu -līi dlīwōnyinyie 'nyīi 'bī. 'In we nyēa aīn we se, 'in amīaa dlī 'ka -Lagō dlī 'bhisa -mī.

⁵ We 'dēē 'gbū, a gū la, a 'ka amīaa dlizōzue -gū amīaa lēnūgbū -zōnu palī, 'in a 'ka amīaa lēnūgbū -zōnu -gū -Lagō yibhelie tiklū palī. ⁶ A gū 'ya la, a palī -Lagō yibhelie -gū amīaa 'dēē kpakpie tiklū, a palī amīaa 'dēē kpakpie tiklū -gū dlitīe, 'in dlitīe -gū a palī -bha gbūu 'klū -gū zōzue, 'in gbūu 'klū -gū zōzue -gū a palī -bha -Lagō -yōlanēnie. ⁷ Amīaa -Lagō -yōlanēnie -gū, a -yō amīaa -Lagōbhelia 'yibhālī -yibhālī, 'in -Lagōbheliaa 'yibha 'yibhie -gū, a palī -bha nyūmēē zēkalie. ⁸ Kwīkwī

-zōnūnya a 'kaa -ka mū nī, a -ka weē -kwīkwī -zōnūnya -mūnī -ka duun, 'in we yilimānīa amīaa lēnūgbū -gūwūla, -amīaa -Kanyō -Zezu Klisu yibhelie 'wū. ⁹ Nū, ɔ 'nī -kwīkwīnya -mūnī -ka, ɔ 'wū sa 'lōlōnyō ɔ 'yī la 'pīpī, 'in sa -Lagō -saa ɔ gbōnyīi 'cūn -yō, ɔ ka we 'wūdū.

¹⁰ We 'gbū, bheliān, a 'tēmanī amīaa 'dē la 'ya bhabha, -Lagō ka aīn la, 'in ɔ yīa aīn -bhasa, a kpa we gbū -klī. Nū, a -ka 'sa nūda -mī, a 'na 'ka cī gbōnyūu lōbhilī. ¹¹ -Amīaa -Kanyō -yō -amīaa Gbūwūsanyō -Zezu Klisu 'ḡnumnigbe 'na 'kaa labhū, sanēē 'sa -Lagō 'kaa we 'yoo -kalī aīn -yla.

Gbūslolue -we -wa gbūzōnu

¹² We 'dēē 'gbū na yīa aīn ligbea, weē -lī -mūnū 'gbū 'kōmūu. 'In -yī we 'jī nū, a -yī -lī -mūnī, 'in -Lagōgbū -zōnu wa -slolua aīn, a mī we -yōlanēda. ¹³ 'In, 'in 'yibha tēnyū, 'in 'ka amīaa dlī glusa, amīa ligbeligbie nya, da 'in -gaa -slō da 'yīlyō na ku -mūnī 'wū. ¹⁴ Nū, 'in -yī we 'jī daylī na bhūa weē tlitlku -mūnī 'wū, sanēē -amīaa -Kanyō -Zezu Klisu -slolua 'mī we 'klū. ¹⁵ Nū, la na yīa gūa, 'in, 'in -ka tlī, na 'bīgū, a 'ka gbūnya -mūnī ligbeda -tū 'kōmūu.

-Wa 'yīa -Zezu Klisu 'yīlō -yō

¹⁶ Nū, -a 'kaa da -amīaa -Kanyō -Zezu Klisu yīyigbū -yō ɔ 'tītēē gbū gba aīn -yla, we 'nī nine wa -dī 'wlukūu wa 'pa, 'mū -a 'nū. Nū, -amīa ka ɔ 'yīlō -yōyī -amīaa 'dēē 'yīlī nya. ¹⁷ -Amīaa 'yībadī Dīdē -Lagō 'paa ɔ 'ḡnumnie -gū, 'in ɔ yīa ɔ 'yilimānī. -Lagō 'ḡnumnie 'kadū 'wū ɔ nēē ɔ -ylāē: «-ɔ mīa da na dūma -yū -wa, mō 'wū na zūa na 'mūna weēē.» ¹⁸ Weē wēlī -we 'bhūa yālī -amīaa 'dē ka we 'nū, da -a -yō ɔ 'sō mīa -mōwū -gōgō 'wū.

¹⁹ We 'dēē 'gbū, -amīa zūa -Lagōgbūu -falipanyaa wēlī dlī -gū gbūzōnu nya. A -ka wa wēlī yukwī pūlū, gbūzōnu a nūa lē. Weē wēlī 'wū sa 'napē mī -nyumada nīkpise 'wū

tiklu, 'in zli yi zli, 'in zlvkpa -zeli 'ka amiaa dli zo li. ²⁰ A yibheli we 'ji tia nu, -Lagobbu -falpanyaa weli mia celida *-Lagosebhe 'wu, *-Lagobbu -falpanyo yabhlogbo 'ni mnene, o 'ka we 'ji gba o 'de nya. ²¹ Nu, nyime yabhlogbo 'ni cin -slo -Lagobbu -fali 'pa o 'dee domagbu nya. Nu, Zuzu 'Pupa sua wa 'bhie, weli -Lago zva wa nywee, 'in wa gbaa we.

2

Yoyogbu -slolunya (Zudi 4-13)

¹ Bha bhlasabha, yoyogbu -falpanya ka 'tla *Izlaelnyima nyidi. 'Sa -bhloo 'de yoyogbu -slolunya yia 'tlaa ain nyidi. Yoyogbunya mnona nyime, we slolunya suaa. 'In wa 'ka 'debhie Nyimaa -Kanyo, -o zitia wa 'wu, kwnee -sa. Sanee 'sa wa yia wa 'de lasaa slo. ² Nyima -duun yia wa 'biholua, wa pounpla -gbonyaa lenne. Wa 'gbu, wa yia -Lago 'yoo -zonu gla palia. ³ Wa 'gwezii dudunanu 'gbu, yoyogbunya wa yia ain -slolua, 'in wa 'ka ain 'gwezi 'wlusa. 'In wa -kaslu mi lamnazida pepe we 'bi ka 'wogwle. 'In wa lasanyo 'ni 'ytaa nyoda -mi.

⁴ Nu, 'anzunya -we nua gbonyuu le, -Lago 'ni we 'woti, o ka we gbuan, 'in o yia we *glukaslu 'wu viteli nikpise 'wu. -Mo o dia we la tiklu, 'in gbuwubhu yli 'ka nyini. ⁵ Nu, -Lago 'ni bhabenyi -nyima 'woti. O -lualia zezeguda, 'in 'nyu yia gbonyuu -lenunya weee lasa. -Lago titee gbu tiklu mia, 'mu *Nowee gbaa, 'in o 'debhlogbo -yo nyima gbeso -Lago puea. ⁶ -Lago ka *Sodomugbe -yo *-Gomolugbe lasasie -dli -kosu nya, gbu yia gbonyuu -lenunya weee ylia, we 'ylislole -wa. ⁷ *Lotu -wa nyime tiklu, -o mia motnigbu lenunya nyidi, 'in -maa lenugbu sumania o dli, -Lago ka o pue. ⁸ Nu, o nyime tiklu -o mia wa nyidi, wa -sabhlogbo 'nyuu wa nua

le, o yia -yo, 'in o nua 'komuu, mu sumania o nyime -zonu dli -weii -weii. ⁹ Sanee 'sa, Jejitape -yia nyima, -wa nea o -yola, laylagbu 'wusa sa, 'in o yia gbonyuu -lenunya so yabhlo lu ladia, 'in o 'ka wa -kaslu 'wupa gbuwubhu zli. ¹⁰ Nu, -wa nua wa 'dee yicee domagbu le, 'in wa nyaa -Lago wa 'wlulapile 'wu, 'ma -Lago yia -kaslu 'wupaa yia tia.

Waa yoyogbu -slolunya 'teyliyo, 'in wa yilmania wa 'de. Wa'a zu yalu 'nnumnunya 'nonye, 'in wa velia -maa. ¹¹ 'Anzunya ka 'dee latele -yo 'tite -zia yoyogbu -slolunya 'wu, -munya'a dli yalu 'nnumnunya gbu 'wlu la, Jejitape 'yu, 'in we'e veli wa. ¹² 'In waa nyima -manu velia -lu wa'a 'nua 'wola. Nyime zuzu slolua wa 'yoo da. Wa 'wlu -fliinuma 'nia 'ylimna, -we we gwalia, wa 'ka we kpa, 'in wa 'ka we 'bhaa gbu -wa. 'Bhaa wa yia wa -fliinuma 'bhisa. ¹³ Sanee 'sa wa yia sia, sa wa sialia nyima tolva. We nani wa dudu wa 'ka wa domagbu 'nyii lenu zli beblee. Da wa -yo ain 'so -ka amiaa 'feti -sada -mi, 'in wa nua ain -dawli 'wu. Wa amiaa nyidi -mumie mia, pounplagbu -yo zubhaligbu -wa. ¹⁴ Nu, nyima -putuu -budu 'wodi -lubho wa kaa. Gbonyuu -lbeli wa -gba, nyima -wa yola 'wu 'in wa salia -bha -maa la. 'Gwezi 'yiyie -bhlogbo wa dli nymia 'wu. We 'gbu -Lago me mia wa -gu! ¹⁵ Wa ka 'yloogbu -zonu -gu 'bhu, 'in wa yia wa 'de mnenu. 'In wa yia Bozoo 'yu *-Balamu 'yoo bhli. -Mo 'yibha bhaa gbonyuu 'penigwezi. ¹⁶ Nu, -Lago ka -Balamu gbu -yla lapali, o 'ni o 'nonye zu 'gbu. -Sokofali nyono -we'e gbaa, 'in we yia o -yla nyime weli gba. 'In we yia -Balamu, -o -wa -Lagobbu -falpanyo, o gbukpugbu lenne 'yiligbi.

¹⁷ Waa yoyogbu -slolunya 'wlu sa 'nyuu 'wlukua mna, 'in wa 'wlu yalipapa -pipe 'kadu mi suda. -Lago ka wa 'bi lazu nikpise -dlugba

tliitlii 'wu. ¹⁸ Wa 'dɛɛ 'ylimani -gbokpɔnya wa gbaa, 'in nyuma -wa 'bhɔa 'lulolu gbonyii lɛnɔnya nyidi, 'in wa salia -maa 'yloogblo la, wa yicɛɛ dɔmagbɔnyaa lɛnɔ -yɔ wa mutnigbɔɔ lɛnɔɛ nya. ¹⁹ Wa nɛɛ -maa -ylaɛ: «Amiaa 'dɛ -yla a yia -tɔa.» -Zugba wa 'dɛ mɪ lɛnɔgbɔ cɪn saa wa la, we galɪ nya. Nɪ, nyumɛɛ lɛnɔgbɔ -zilia ɔ nɔwɛ la, we gaylo ɔ -mia.

²⁰ Nɪ, nyuma -wa -ka dɔdɔ -gbɔ pɔɔnplagbɔ lɔbbɔ, -amɪaa -Kanyɔ -yɔ -amɪaa Gbɔwɔsanyɔ -Zezu Klisɪ yibheliee 'gbɔ, 'in -mɔɔ 'bɪgɔ, wa -ka wa 'dɛ 'yitide, -mɔɔ -ka wa lu, wa 'wɔbbhlolu -kwɪkwɪ nyumanɪa 'yɪ, 'in we zia we tɪanɔ. ²¹ Wa ka 'yoo tiklɪ yibheli, 'in -Lagɔɔ tite wa -slɔlua wa, wa yia we -bɪgɔpali. Nɪ, wa 'nɪ yaa wee 'yoo tiklɪ yibheli, -mɔɔ nanɪ 'yɪ wa -nɔ nya. ²² -We yɪa wa, mɔ slɔlua we nɪ, -we gbɔɔ nine nɪ gbaa gbɔzɔnɔ -wa:

«-We gwɪ gwɛzɛa 'mɔ we lia lɔ.»

'In
«-Bobo -we wa budoa, plaplɪ we mɪnɪ
'yaa dlilia.»

3

Lɔ -Zezu yia yia

¹ Na jijli -talea, 'sebhɛɛ 'sɔnɔ na paa da aɪn yoo. We 'dɛ 'sɔ nɔkplɛ, amɪaa dlɪ na saa glu, amɪaa -gɔladolue nya, 'in amɪaa 'wlukɔɔn lapɔpali sɔ 'ka -mɪ tiklɪ. ² Nɪ, wɛli -Lagɔgbɔɔ -mɔwɔlɔ -falɔpanya gbaa zɪmɛ, amɪaa dlɪ -tɔ we -gɔ. We -yɔ Nyumaa -Kanyɔ -yɔ Gbɔwɔsanyɔɔ tite, tietienya -slɔlua aɪn.

³ A yibheli we 'jɪ gbɔ weee 'yu nɪ, 'wɔbbhloluyɪnya 'wɔ, nyumaa glapalɪnya yia 'tɪaa, wa 'dɛɛ dɔmagbɔ 'nyii lɛnɔɛ nya. 'In wa 'ka aɪn gla palɪ. ⁴ 'In wa gbaɛ: «ɔ nɛɛ lɔ ɔ yia yia, we 'nɪ mɔɔ? Gbɔzɔnɔ -wa, da ɔ mia? -Amɪaa didea ka tɪ 'bɪ ka 'wɔgwɛ, 'in sa -li mia dɔdɔɔ gwɛdlɪda 'cɪn, 'sa -bhlokpade we mia!» ⁵ 'Dɛɛ 'yibadi waa nyuma dlɔa gbɔnya -mɪnɪ 'wɔ, nɪ, -Lagɔ -laa yalɪ

la ɔ wɛli nya, we 'bɪ ka 'wɔgwɛ. 'Nyu lɔ dɔdɔ 'tɪaa, 'in 'nyu nya ɔ nɔa we lɛ. ⁶ 'In -bhlokpade zezeguda lɔa, wee 'nyu yea tia -dɔdɔ -gɔ, 'in we yia we lasa. ⁷ Wee -Lagɔwɛli -bhlokpade zɔa bhla -mɪnɪ yalɪ -yɔ dɔdɔ la, we 'ka gbɔnyuu -lɛnɔnyaa -yɔgbɔ 'wɔbbhu bhla -yɔ wa lasa bhla yɪ. Wee bhla -bhloo 'dɛ nya -kosu 'kadɔ yia wee yalɪ -yɔ dɔdɔ lasaa.

⁸ 'In na jijli -talea, -lu -we a 'na 'kaa 'wɔdlɔ mɔ nɪ: nɪ, Jejitapeɛ -gbɛ, 'yɪ -bhlo 'wɔlɔ -zɔɔ 'wɔlɔ gbu, 'in zɔɔ 'wɔlɔ gbu 'wɔlɔ 'yɪ -bhlo. ⁹ Jejitapeɛ kpeke gbɔ ɔ gbaaa lɛnɔɛ nya, sa nyuma tɔlɔa pɔpali we 'wlukɔɔn la 'sa. 'In dlɪtie ɔ kaa amɪaa gbɛgbɛɪn. Nɪ, ɔ 'nɪ 'yibha nyumɛ yabhlogbɔɔ 'bhɔ la, ɔ 'yibha nyuma weee dlɪ 'bhiti.

¹⁰ Sa 'wienyɔ tlalɪa nyumɛ, 'sa Nyumaa -Kanyɔ yia yia. Wee 'yɪ nya yalɪ yia labhɔa -jiji 'kadɔ nya, 'in -kosu 'ka yalɪ -li -sie. 'In dɔdɔ -yɔ we -gɔ -lu weee 'ka labhɔ. ¹¹ Nɪ, la weeli weee -mɪnɪ yia 'bhɔa saa 'gbɔ, -we a 'kaa lɛnɔ, a 'nɔ we 'wɔla 'nanɔɔ! Amɪaa nɔnɔbbɔ -mɪ -mɔwɔlɔda, 'in a nɛ -Lagɔ -yɔla. ¹² A wɔ -Lagɔɔ yiyiyɪ, 'in a gɔ la sɔ weee lɔ, 'in wee 'yɪ 'ka nynɪ dayɪ. Wee 'yɪ nya -kosu yia yalɪ lasaa, 'in yalɪ -li weee 'ka nyanɔ -kosuu slɔkwɛɛ. ¹³ 'In -Lagɔ nɛɛ: yalɪ lolu -yɔ dɔdɔ -lolu -we -gɔ tiklɪmumɛ mia, 'mɔ ɔ yia wɪaa, 'in 'mɔ -amɪa mia wɔda.

¹⁴ Na jijli -talea, -we ka gbɔ -wa, a -ka 'yɪ -mɪnɪ wɔda -mɪ, a gɔ la, a 'ka -mɔwɔlɔ, gbɔnyuu 'na -mɪnɪ aɪn kwɛyɪ -nɪ -Lagɔ 'yu, 'in 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ 'ka a -yɔ ɔ 'sɔ nyidi -mɪ. ¹⁵ A zɔ we 'wlukɔɔn nɪ, -amɪaa -Kanyɔɔ dlɪtie -wa -amɪaa puepue. 'Mɔ -amɪaa bheli -zɔnɔ *Pɔlɔ cɛɪa aɪn 'wɔ, gbɔyɪlo -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya. ¹⁶ 'Mɔ ɔ cɛɪa ɔ 'sebhɛ weee 'wɔ, da ɔ gbaa wee gbɔ -mɪnɪ daa. -Mɔ we nɔkplɛ wɛli tɔlɔaa 'wɔlanɔɛ 'tɛ. Titinanya -wa 'nɪa -Lagɔ -yɪ 'nanɔɔ, -maa kamanɪa wee wɛli 'jɪ 'wɔ. Sa

wa nva -Lagɔwɛli, datɔlva 'sa. Sanɛɛ
'sa wa saa wa 'dɛ la.

¹⁷ 'In amia, na jijli -talea, -slɛɛn a -
yi gbɔnya -mɪnu 'gbu, a zɔ amiaa 'dɛ
'yliyɔ, nyuma 'nyii palia -Lagɔ -bligu,
wa yi aɪn mɔɔnɔ. 'In a 'ka 'yligbeda
-tɔ gege amiaa dɪzɔzɔɛ 'wɔ. ¹⁸ 'In
a -tɔ 'ylimanida -amiaa -Kanyɔ -
yɔ -amiaa Gbɔwɔsanyɔ -Zezu Klisu
'nanɪ -yɔ ɔ yibhelie 'wɔ. ɔ 'ɛnɪ mɪ
dɛslɛɛn -yɔ 'ylɪ weee nya!

*-Amɛnɪ!

Tia -sebhε Zaan 'paa yoo

*Zaan -ɔ cɛlia -Zezuu -gugbu, mɔ -bhlokpade cɛlia 'sebhε nɪ. -Lagɔnyuma -yla ɔ cɛlia 'sebhε mia da ɔ 'ka wa -yla gba nɪ, wa zu wa 'dε 'yliyo yoyogbu -slolunyaa gbεgbεin. -We ka gbu -wa, -maa 'yibha -maa 'ka wa -dawli 'wɔnɔ. ɔ nɛɛ nɪ, -Lagɔnyuma -ka zekikalida -mɪ, 'in wa -ka -Lagɔ tite 'nɔɲwe zuɔda -mɪ, wa mneni wa 'ka we 'jiyibheli nɪ, wa mɪ -Lagɔ 'yua nya.

Weli-we nyεa nyime 'yliyo gagie

¹ Weli-we nyεa nyime 'yliyo gagie, we -gugbu -a cɛlia ain 'wɔ. Nɪ, da -Lagɔ 'nɪ -slɔ -lu weee lala, we mɪ la. Wee Weli mia da nɪ, -a ka we 'nɔ, -a ka we -yɔyɪ -amɪaa 'yli 'sɔ nya. -A ka we yla, 'in -amɪaa sɔ yia we kwezi. ² Nɪ, wee 'yliyo gagie 'wɔɔa 'bhle, -a ka we -yɔyɪ. We gbɔdayɪnya -a -mɪa. 'Yliyo gagie -we 'nɪa bhloluda -ka, -we -yɔ -amɪaa Dide -Lagɔ 'sɔ mia, -mɔɔ ka we -ain 'klɔslolu. Wee 'yliyo gagie gbu -a gbaa ain -yla. ³ Nɪ, -we -a 'yia -yɔ, -we -a 'nɔa, we gbu -a gbaa ain -yla, a -yɔ -ain 'sɔ 'ka dli -bhlo -ka. We -ka 'sa -mɪ nɪ, -a 'dε weee 'ka dli -bhlo -ka, -a -yɔ Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klɪsɪ 'sɔ. ⁴ Nɪ, 'mɔ -a cɛlia ain 'wɔ, 'in -amɪaa 'mɔna 'ka gba.

-A nɔ zli 'klɔ

⁵ Gbu -we -a 'nɔa -Zezu Klɪsɪ ɲweɛ, 'in -a mia ain -yla gbada, mɔ mia da: -Lagɔ mɪ zli nya, 'in nikpise 'nɪ ɔ 'wɔ -mɪ -gba. ⁶ -A -ka gba nɪ, -a -yɔ -Lagɔ 'sɔ ka dli -bhlo, -zugba -a nɔ nikpise 'wɔ, yɔ -a kaa, 'in gbɔzɔnɔ 'nɪ -amɪaa lɛnɔgbu 'wɔ -mɪ. ⁷ Nɪ, -Lagɔ mɪ zli 'klɔ 'gbu, -a -ka zli 'klɔ nɔ, -zugba -a -yɔ -amɪaa -lima 'sɔ ka dli -bhlo, 'in ɔ 'Yu -Zezuu 'pɔn wɔɔa -ain -yɔ -amɪaa gbɔnyuu weee gbεgbεin.

* **2:10** We 'ji yabhlo nɪ: -we 'kaa ɔ bheli labhli, we 'nɪ ɔ 'wɔ -mɪ. We 'jii 'sɔnɔ nɪ: -we 'kaa ɔ labhli, we 'nɪ we 'wɔ -mɪ.

⁸ -A -ka gba nɪ, -a'a nɔ gbɔnyuu lɛ, -amɪaa 'dε -a nɔa -dawli 'wɔ, 'in gbɔzɔnɔ 'nɪ -ain 'wɔ -mɪ. ⁹ -Lagɔ mɪ tikli, 'in -we ɔ -ka gba, 'mɔ ɔ nɔa lɛ. We 'dε 'gbu -a -ka -amɪaa gbɔnyii ɔ -yla gba, 'in ɔ tia -amɪaa gbɔnyii 'wɔ. 'In ɔ wɔɔa -ain -yɔ, -we weee 'nɪa tikli -mɪ, we gbεgbεin. ¹⁰ -A -ka gba nɪ, -a 'nɪ gbɔnyuu lɛnɔ, yokanyɔ -a -zɛlia ɔ, 'in ɔ weli 'nɪ -ain 'wɔ -mɪ.

2

¹ Na 'ylaashɪ, a yi gbɔnyuu lɛnɔ 'gbu na cɛlia ain 'sebhε nɪ 'wɔ. Nɪ, we -ka nɪ, nyime yabhlo ka gbɔnyuu lɛnɔ nɪ, -a ka 'wɔplalɪnyɔ Dide 'yu, mɔ -wa -Zezu Klɪsɪ, nyime tikli. ² ɔmɔ mia, ɔ ka ɔ 'dε wla -amɪaa 'slaka nya -Lagɔ 'ka -amɪaa gbɔnyii 'wɔtɪ. We 'nɪ -amɪa -bhlogbɔɔ gbɔnyii ɔ 'ka 'wɔtɪ, nɪ, dɔɔgbu -nyuma weee gbɔnyii ɔ 'kaa 'wɔtɪ.

-A -kali -amɪaa bheliaa zε

³ -A -ka -Lagɔ tite 'nɔɲwe zuɔda -mɪ, -a mɪ we -gu nɪ, -a -yi ɔ. ⁴ Nyime ɔ -ka gba nɪ, ɔ -yi -Lagɔ, 'in -zugba ɔ ɔ zu ɔ tite 'nɔɲwe, yokanyɔ -mɔɔ -mɪa, 'in gbɔzɔnɔ 'nɪ -mɔɔ 'wɔ -mɪ. ⁵ We 'nɪ -mɔnɔ nɪ, ɔ -ka ɔ weli 'nɔɲwe zu, -Lagɔ zεɛ 'dεbhie -mɔɔ -kalia we 'ka gba. Sa -a 'kaa we 'jiyibheli nɪ, -a mɪ -Lagɔ 'wɔ, mɔ nɪ: ⁶ nyime ɔ -ka gba ɔ mɪ -Lagɔ 'wɔ, sa -Zezu nɔa, ɔ nɔ 'sa.

⁷ Na bhelia -zɔnɔ, -we in cɛlia ain 'wɔ, we 'nɪ tite lolu, nɪ, tite sɔa -wa, 'in we -yɔ ain 'sɔ mɪ we gwedlɪda. Wee tite sɔa mia, weli -we a 'nɔa, mɔ -wa. ⁸ We mɪ 'sa 'bhie, tite lolu in cɛlia ain 'wɔ. Sa wee tite mia gbɔzɔnɔ nya -Zezu -yɔ ain 'wɔ, wa mneni wa 'ka we -yɔyɪ. Nɪ, nikpise mɪ mnɪda, 'in zli 'zayli mɪ lɪda pepe.

⁹ -ɔ -ka gba nɪ, ɔ mɪ zli 'klɔ nɔda, -zugba ɔ nyε ɔ bheli 'wɔ, ɔ nyime mia, ɔ mɪ -slɔ nikpise 'wɔ. ¹⁰ -ɔ -ka ɔ bhelii zekali, ɔ mɪ zli 'wɔ. -We 'kaa ɔ labhli, we 'nɪ ɔ 'wɔ -mɪ.* ¹¹ Nyime ɔ nyεa ɔ bheli 'wɔ, ɔ mɪ nikpise 'wɔ.

Nikpise 'wu ɔ nɔa. Mɔ ɔ mia mnɔda, ɔ 'nɪ -bha da -yi, nikpise ka ɔ 'lɔlɔv 'gbv.

A 'na zɔlv dɔdvɔglu dli -gv -nɪ

¹² Na 'ylaashɪ, -we ka 'gbv na cɛlia aɪn 'wv, mv -wa nɪ, -Lagɔ ka amɪaa gbɔnyii 'wvɪ -Zezuu 'gbv. ¹³ Na didea, -we ka 'gbv na cɛlia aɪn 'wv, mv -wa nɪ, ɔ mɪ bhaa -bha da -lu 'kaa gwedɪ, a -yi ɔ. Nyimesia, -we ka 'gbv na cɛlia aɪn 'wv, mv -wa nɪ, a ka gbɔnyuuu dide lu. ¹⁴ Na 'ylaashɪ, a -yi Didee 'gbv, na cɛlia aɪn 'wv. Didea, ɔ mia we gwedɪda, a -yi ɔ, we 'gbv na cɛlia aɪn 'wv. Nyimesia, a 'tɛ la, -Lagɔwɛli mɪ aɪn 'wv, a ka gbɔnyuuu dide lu, we 'gbv na cɛlia aɪn 'wv.

¹⁵ A 'na -kalɪ dɔdvɔv zɛ -nɪ. A 'na -kalɪ dɔdvɔglu yabhlogbɔɔ zɛ -nɪ. Nyimɛ ɔ -ka dɔdvɔgluu zɛkalɪ, ɔ 'nɪ Dide -Lagɔ zɛkalɪ. ¹⁶ -Lu weee mia dɔdvɔv, mv nɪ: nyimɛɛ dliwɔnyɪli 'nyii klaa, nyima -wa yia -lu -yɔ, 'in we 'tɔ bhaa wa klaa, we -yɔ nyima -wa ylimanɪa wa 'dɛ wa 'ɲnmɪɛɛ 'gbv. Wee -li mia dɛ, we'e 'bhv Dide -Lagɔ -gbɛ, dɔdvɔv we bhva. ¹⁷ A yibheli we 'ji nɪ, dɔdv mɪ 'plɪda, we -yɔ nyimaa dliwɔnyɪli. Nɪ, nyimɛ ɔ nɔa -Lagɔ dɔmɔgbv lɛ, ɔ 'yliyɔgagie 'nɪ bhloluda -ka.

Klɪsɪ tɔnyimɛ

¹⁸ Na 'ylaashɪ, dɔdvɔv bhɪa bhla ka cɪpa. A ka 'nɔ nɪ, Klɪsɪ tɔnyimɛ mɪ yɪda. 'In -slɛɛn, Klɪsɪ tɔnyimaa -zlo ka yi, we 'dɛɛ 'gbv, -a -yi we 'ji nɪ, dɔdvɔv bhɪa bhla ka cɪpa. ¹⁹ Waa nyima mia, -aɪn glaa wa 'bhva. Nɪ, wa 'nɪ -amɪaa lɔnyima nya -mɪ. We -ka yaa nɪ, -amɪaa lɔnyima wa -mɪ, -zugba wa ka -aɪn glaa -tɔ. Wa jlajle slolua sa 'vayɪ nɪ, wa 'yabhlogbɔɔ 'nɪ -amɪaa lɔnyimɛ nya -mɪ.

²⁰ -Mɔmv -ka amɪaa, -Zezu Klɪsɪ ka aɪn Zuzu 'Pɔpa 'nyɛ. We 'dɛɛ 'gbv a 'dɛ weee -yi gbɔzɔnv. ²¹ We 'nɪ nɪ, a 'nɪ gbɔzɔnv -yii 'gbv, in yi aɪn 'wvɛli. Nɪ, a -yi gbɔzɔnv, 'in a -yi

we 'ji nɪ, gbɔzɔnv gwalɪ yoo 'gbv na cɛlia aɪn 'wv.

²² Nyɔɔ -wa yokanyɔa? Nyimɛ ɔ gbɔa nɪ, -Zezu 'nɪ *-Lagɔ -Bhasanyɔ nya -mɪ, mɔ -wa yokanyɔ, mɔ -wa Klɪsɪ tɔnyimɛ. 'In ɔ 'nɪ Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yuu gbv -yɔɲwɪnɪ. ²³ Nyɔɔ nyɔɔ 'nɪ ɔ 'Yu -Zezuu gbv -yɔɲwɪnɪ, Dide -Lagɔ gbv ɔ 'nɪ 'yaa -yɔɲwɪnɪ. ɔ -ka ɔ 'Yuu gbv -yɔɲwɪnɪ, Dide -Lagɔ gbv ɔ ɲwɪnɪ 'yaa -yɔ. ²⁴ We 'dɛɛ 'gbv, wɛli -we a 'nɔa we gwedɪda, we -tɔ aɪn dli zɔ. We -ka 'sa -mɪ, 'in a tɔa -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wv. ²⁵ -We ka wɛli -Zezu wlaa, mv -wa nɪ, 'yliyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka, 'mv ɔ yia -aɪn 'nyɛa.

²⁶ -Wa 'yibhaa wa 'ka aɪn -dawli 'wvɔv, wa 'gbv in yia aɪn gbv nɪ 'wvɛli. ²⁷ Amɪa mia, -Zezu Klɪsɪ ka aɪn Zuzu 'Pɔpa 'nyɛ, 'in we -dli aɪn 'wɔla. -Slɛɛn, a 'nɪ gbɔslolunyaa gbv -ka. Nɪ, ɔ Zuzu slolua aɪn gbv weee, 'in gbv ɔ slolua aɪn, we mɪ gbɔzɔnv nya, we 'nɪ yo. We 'dɛɛ 'gbv, a -tɔ Klɪsɪ 'wv, sa ɔ Zuzu -slolua we aɪn 'bhisa.

²⁸ Cɪn, na 'ylaashɪ, a -tɔ Klɪsɪ 'wv, 'in zli ɔ -ka yi nɪ, -amɪaa dli 'ka 'wvɛ, -mvɔ yi 'wlv nɪ, zɔ 'bha -aɪn ɔ 'yu -mvɔ zli.

-Lagɔ 'yua

²⁹ A -yi we 'ji nɪ, Klɪsɪ mɪ tikli, we 'dɛɛ 'gbv a mneni a 'ka 'ya we 'jiyibheli nɪ, nyimɛ ɔ nɔa gbv tikli lɛ, ɔ mɪ -Lagɔ 'yu nya.

3

¹ A yla, Dide -Lagɔ 'nɪ -amɪaa zɛkalɪ -sɛ! ɔ ka 'dɛbhie -aɪn la ɔ 'yua. Nɪ, gbɔzɔnv -wa, ɔ 'yua -a -mɪa. -We ka 'gbv dɔdvɔv -nyima 'nɪa -aɪn -yi -Lagɔ 'yua nya, mv -wa nɪ, wa 'nɪ -Lagɔ 'dɛ -yi. ² Na bhelia -zɔnv -wa ka zɛ in -kalɪ, -slɛɛn, -a mɪ -Lagɔ 'yua nya, 'in -we -a 'kaa -zɛ, we mɪ zizeda. -A -yi we 'ji nɪ, Klɪsɪ -ka yi nɪ, sa ɔ mia, 'sa -a yia -mɪa, -we ka gbv -wa, -yɔ -a yia ɔ 'yia sa -gwɪ. ³ Nyimɛ ɔ ka dli 'tɛ 'saa Klɪsɪ -gv 'wv, sa Klɪsɪ

mia -mawlbuda, 'sa o yia -mawlbuda -tua.

⁴ Nyime o nua gbonyuu le, -Lago -yo -maw -solva 'wu. Nu, gbonyuuu lenve mia, -Lago -yowusolve -wa.

⁵ Nu, a -yi we 'ji nu, -Zezu Klisi ka yi o 'ka nyimaa gbonyuu lamumni, 'in gbonyuu 'ni o 'wu -mi. ⁶ Nyime o -ka -Zezu 'wu -mi, o -tu gbonyuu lenvda. O tua gbonyuu lenvda, -maw 'ni o 'yi, -maw 'ni o -yi.

⁷ Na 'ylaasli, nyime 'na nuu ain -dawli 'wu -nu. Nyime o nua gbu tiklu le, sa -Zezu mia tiklu, 'sa o mia tiklu. ⁸ Nyime o nua gbonyuu le, o mi *'Kuzuu -nu nya. -We ka gbu -wa, we 'ka we gwedilida 'bhu, 'Kuzu mi gbonyuu lenvda. Nu, -we ka 'gbu -Lago 'Yu yia yi, mu -wa nu, o 'ka 'Kuzuu lenvgbu lasa.

⁹ -Wa weee mia -Lago 'yua nya, wa'a -tu -sleen gbonyuu lenvda, -we ka gbu -wa, -Lago 'yliyogagie mi wa 'wu. Wa mi -Lago 'yua nyaa 'gbu, wa 'ni mnene wa 'ka gbonyuu lenvda -tu. ¹⁰ Sa wa sisalia -Lago 'yua -yo 'Kuzuu 'yua 'wu, mu nu: nyuma -wa'a nua gbu tiklu le, 'in nyuma -wa 'nia wa bheliaa zekali, waa nyuma mia, wa 'ni -Lago 'yua nya -mi.

-A kikali ze

¹¹ Cun, weli a 'nua we gwedilida, mu nu: -a kikali ze. ¹² -A 'na -mi -ni *Kaen 'bhisa -ni, o mia gbonyuuu didee -nu nya, 'in o yia o bheli 'bha. -We ka 'gbu o yia -maw 'bha, mu -wa nu, o lenvgbu -nyu 'yli, -zugba o bheli nua gbu tiklu le.

¹³ Bheliau, dudugu -nyuma -ka ain 'wonyeda -mi, we 'na subhali ain nwegaga -ni. ¹⁴ -Amia, -a kikali zee 'gbu, -a -yi we 'ji nu, -a ka yaa tli, 'in -a yia 'yliyogagie 'wophli. -Wa'a kikali ze, titlie 'wu -maa tua. ¹⁵ Nyime o nyaa o bheli 'wu, nyimebhanyo o -mia, 'in a -yi we 'ji nu, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, we 'ni nyimebhanyo yabhlogbo 'wu -mi. ¹⁶ Sa -a 'kaa nyimaa zekali, -a ka -sleen we yibheli. -Zezu Klisi

ka o 'yliyogagie wla -amiaa 'gbu. We 'dee 'gbu, -a wla -amiaa 'yliyogagie -amiaa bheliaa 'gbu. ¹⁷ We -ka 'sa -mi, nyime 'ka 'yile -ka, 'in o bheli 'ka gbu 'yi, 'in o 'ka -maw -yo nukple 'wokla, wa 'ni mnene wa 'ka gba nu, -Lago zekalie mi o nyime 'wu. ¹⁸ 'Ylaasli, a 'na kikali ze nyee la -yo gbagbawelu 'dekpua 'wu -ni. A kikali ze gbuzonu sa amiaa lenvgbu 'wu. ¹⁹ Wee gbu ni 'wu, -a -yi we 'ji nu, -a mi gbuzonu 'yoo -gu, 'in -amiaa dli pia la -Lago 'yu. ²⁰ We -ka nu, -amiaa dli ka -ain gbu dli, -a -yi we 'ji nu, -Lago 'yli o -zi -amiaa dli, 'in o -yi gbu weee.

²¹ Nu, na bhelia -zonu, -amiaa dli 'ni -ain gbu dli ni, 'in -a yia -Lago 'yu kalo nya, ²² 'in -we weee -a -ka o -zlali, 'nye o nyaa we -ain. -We ka gbu -wa, o titenya -a zua 'nuhwe, 'in -a nua o dudunano gbu le. ²³ O tite nu: -a zu o 'Yu -Zezu Klisi dli -gu, 'in -a kikali ze, sa Klisi gbaa, we solve. ²⁴ -O -ka -Lago titenya 'nuhwe zu, o mi -Lago 'wu, 'in -Lago mi o 'wu. Nu, -Lago ka -ain o Zuzu 'nye, we 'dee 'gbu -a -yi we 'ji nu, o mi -ain 'wu.

4

A sisali -Lago Zuzu -yo yoyo - zuzu 'wu

¹ Na bhelia -zonu, -wa -ka gba nu, wa ka -Lago Zuzu 'wu, -a 'na zulu wa 'de weee dli -gu -ni. Yoyogbuu -falipanya duun mnene da weee la. We 'dee 'gbu a yla wa 'de weee la, 'in -wa -ka -Lago Zuzu 'wu -ka, a 'ka we 'jiyibheli. ² Sa a 'kaa -Lago Zuzu yibheli, mu nu: -wa weee gbaa nu, -Zezu Klisi ka yice 'wu yili, wa ka -Lago Zuzu 'wu. ³ -Wa wee'e gba 'saa, wa 'ni -Lago Zuzu 'wu -ka. Zuzu -we mia wa 'wu, Klisi tunyime -nu -wa. A ka 'nu nu, yia we yia, 'in -sleen, we mi dudu -gu.

⁴ Cun, amia na 'ylaasli, a mi -Lago -nu nya. A ka yoyogbuu -falipanya lu. -We ka gbu -wa, Zuzu o mia ain 'wu, o -zi -we pia dudugu

-nyima 'wlulaa -nu. ⁵ Wamia mi duduḡu -nyima nya, 'in wa gbaa duduḡu -nyimaa gbugba solu. We 'deε 'gbu duduḡu -nyima pulva wa yukwli. ⁶ Nu, -amia mia, -a mi -Lagoo -nu nya. Nyime -o -yia -Lagoo, mo pulva -ain yukwli. 'In -momo 'nia -Lagoo -nu nya -mi, -moo salia -ain yukwli -gula. Wee gbu ni -gu -a sisalia gbuzonu -Zuzu -yo yoyo -zuzu 'wu.

-Lagoo mi zekalie nya

⁷ Na bhelia -zonu, -a kikalı ze, -we ka gbu -wa, zekalie mia, -Lagoo -gbε we bhua. -Wa weee -ka zekalıdli -ka, -Lagoo 'yua wa -mia, 'in wa -yi -Lagoo. ⁸ -Wa 'ni zekalıdli -ka, wa 'ni -Lagoo -yi, -we ka gbu -wa, -Lagoo mi zekalie nya. ⁹ Sa -Lagoo -slolua -ain nu, o -kalı -amıaa ze, mu ni: o ka o 'Yu yabhlogboo tie dudu -gu -a 'ka 'yliyogagie 'yi -moo gbεgbεin.

¹⁰ Zekalie mia, we 'ni nu, -amia -kalı -Lagoo ze. Nu, -Lagoo -kalia -amıaa ze, 'in o yia o 'Yu tie, -moo 'ka -moo 'de wla 'slaka nya, 'in -Lagoo 'ka -amıaa gbonyii 'woti.

¹¹ Na bhelia -zonu, -Lagoo -ka 'sa -amıaa zekalı ni, we mi nu, -a kikalı ze. ¹² Nu, nyime yabhlogboo 'ni -slu -Lagoo 'yi. -A -ka zekikalı, -zugba -Lagoo mi -ain 'wu, 'in o zekalie ka gba -ain 'wu. ¹³ Sa -a yibhelia we 'ji nu, -a mi -Lagoo 'wu, 'in -Lagoo mi -ain 'wu, mu ni: o ka -ain o Zuzu 'nye. ¹⁴ 'In -a ka -Lagoo 'Yu 'yi. Dide -Lagoo ka o 'Yu tie -moo 'ka duduḡu -nyima gbu 'wusa. Nu, -amia ka we da 'yi, 'in we gbodayiweli -a mia da gbada. ¹⁵ Nyime -ka gba nu, -Zezu mi -Lagoo 'Yu nya, -Lagoo mi -moo 'wu, 'in -moo mi -Lagoo 'wu. ¹⁶ 'In sa -Lagoo -kalia -amıaa ze, -a -yi -moo, 'in -amıaa dli mi we -gu. -Lagoo mi zekalie nya. -o -ka zekalıdli -ka, o mi -Lagoo 'wu, 'in -Lagoo mi o 'wu. ¹⁷ -We slolua nu, -Lagoo zekalie ka gba -ain 'wu, mu ni: -Lagoo gbuwobhu zli, dli -a yia 'temania o 'yu, -we ka gbu -wa,

sa -Zezu Klisi mia, 'sa -amia mia dudu ni -gu. ¹⁸ Nyime -ka zekalıdli -ka, o'o nu nyanu. Nu, zekalıdli -we gbaa, mu vua nyanu. Nyime -ka nyanu -ka, we 'wlu sa nu, -Lagoo dli o gbu. We -ka 'sa -mi, -o nua nyanu, -moo zekalie 'ni gba.

¹⁹ -Amia mia, -a ka zekalıdli. -We ka gbu -wa, -Lagoo -kalia -amıaa ze. ²⁰ Nyime -ka gba nu, o -kalı -Lagoo ze, 'in o -ka o bheli 'wonye, yokanyo -moo -mia. Gbuzonu -wa, nyime 'ni o bheli -o o yia -yoo zekalı, o 'ni mnenei o 'ka -Lagoo -o o'o 'yia -yoo zekalı. ²¹ Nu, tite -we -Lagoo 'nye -ain, mu ni: nyime -o -ka -Lagoo zekalı, we mi nu, o -kalı o bheli ze.

5

A zu -Lagoo 'Yu dli -gu

¹ -Wa weee zu dli nu, -Zezu mi -Lagoo -Bhasanyo nya, -Lagoo 'yua wa -mia. 'In -wa -kalia dideε ze, wa -kalı 'ya o 'yuua ze. ² -A -ka -Lagoo zekalı, 'in -a -ka o titenya 'nuhwe zu ni, -bha -a yibhelia we 'ji nu, -a -kalı o 'yuua ze. ³ Nu, sa wa kalia -Lagoo ze, mu ni: o titenya wa zu 'nuhwe. 'In o titenya 'ni 'te -ain -yla, -we ka gbu -wa, ⁴ -wa weee mia -Lagoo 'yua nya, wa ka dudu lu. Sa -a mnenei -a 'ka dudu lua? Nu, -amıaa dli zu de nya -a mnenei -a 'ka dudu lu. ⁵ Nyoo mnenei o 'ka dudu lu, we 'ni -o zu dli nu, -Zezu mi -Lagoo 'Yu nya 'wobhua?

⁶ -Zezu Klisi mia, mo -yo 'nyu -yo 'pion 'so yia.* We 'ni 'nyu -bhlogboo nya o yi. 'Nyu -yo 'pion nya o yia. Nu, Zuzu -o -wa gbuzonu, o mi we gbodayinyo nya. ⁷ Gbodayinya ta mi -bha: ⁸ -Lagoo Zuzu klaa, 'nyu klaa, we -yo 'pion. 'In we 'de ta ka weli -bhlo. ⁹ Nyima -ka gbu da 'yi, wa -ka we gba, 'in -a laa we gbuzonu. -Lagoo -ka gbodayinyo nya -mi, o weli 'yli we -zi -moo. Gbu -we ka da -Lagoo 'yia, mu ni: o 'Yuu gbodayinyo o -mia. ¹⁰ Wee gbu mia da, -o zu

* 5:6 Wee 'nyu mia, we lu Zaan batizea o. 'In we 'pion mia, we jitea o thlie bhla, mu -wa.

-Lagɔɔ 'Yu dli -gu, we mɪ ɔ dli zɔ. Nu, -ɔ'ɔ zɔa -Lagɔ dli -gu, mɔ zɛli ɔ yokanyɔ, -we ka gbɔ -wa, -we ɔ gbɔa ɔ 'Yuu -gu gbɔ nya, -mɔɔ 'nɪ we gbɔzɔnu la. ¹¹ -Lagɔɔ gbɔdayɪwɛli nɪ: ɔ ka -aɪn 'yliyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka 'nyɛ, 'ɪn ɔ Yu -wa wee 'yliyɔgagiee 'bhlɔda. ¹² -ɔ -ka -Lagɔɔ 'Yu 'wɔ -ka, wee 'yliyɔgagie mɪ ɔ -nu nya, -ɔ 'nɪ ɔ 'Yu 'wɔ -ka, we 'nɪ ɔ -nu nya -mɪ.

²¹ 'Ylaasli, a zɔ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ yoyolagɔɔ gbɛgbɛɪn.

'Yliyɔgagie -we 'nɪa -bhloluda -ka

¹³ Nu, -we ka 'gbɔ ɪn yia aɪn 'ɛbɛɛ nɪ 'wɔɛli, mɔ -wa nu, a 'ka we 'jiyibheli nu, 'yliyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka, mɔ -wa amɪaa -nu, amɪa, -wa zɔa -Lagɔɔ 'Yu dli -gu. ¹⁴ -We ka 'gbɔ -a tɛmanɪa dli -Lagɔ 'yu, mɔ nɪ: -a -ka -Lagɔ -lu -zlali ɔ dli da, 'ɪn ɔ pɔlɔa -aɪn yukwli. ¹⁵ -A -yi we 'ji nu, -a -ka ɔ -lu -zlali, yukwli ɔ pɔlɔa -aɪn 'gbɔ, -a yibheli we 'ji nu, -luo -lu -a yia ɔ -zlalia, 'yia -a yia we.

¹⁶ Gbɔnyuu -we'e kwaa nyɪmɛ tɪtɪe 'wɔ, -ɔ -ka ɔ bheli 'yɪ we lɛnɔda, -mɔɔ bhubhoe -Lagɔ -mɔɔ bheli 'gbɔ, 'ɪn -Lagɔ yia ɔ bheli 'yliyɔgagie 'nyɛa. 'Sa we mɪa -wa ka gbɔnyuu 'u kwaa wa tɪtɪe 'wɔ daa. Nu, gbɔnyuu -we kwaa nyɪmɛ tɪtɪe 'wɔ, -mɔɔ mɪ. -Wa nɔa gbɔ -mɪnɪ lɛ, ɪn 'nɪ -gba nu, a bhubhoe -Lagɔ -maa 'gbɔ. ¹⁷ Gbɔ weee -we 'nɪa tɪklɪ -mɪ, gbɔnyuu -wa. Nu, gbɔnyuu -we'e kwaa nyɪmɛ tɪtɪe 'wɔ, -mɔɔ mɪ.

¹⁸ -A -yi we 'ji nu, -wa weee mɪa -Lagɔɔ 'yua nya, wa'a -tɔ gbɔnyuu lɛnɔda, -we ka gbɔ -wa, -Lagɔɔ 'Yuu dɛbbie zɔa wa 'yliyɔ, 'ɪn gbɔnyuuu didee 'na 'ka wa 'yɪ.

¹⁹ -A -yi we 'ji nu, -a mɪ -Lagɔɔ -nu nya, 'ɪn dɔdɔ weee mɪ gbɔnyuuu didee 'tɪtɛ kwɛɛ.

²⁰ -A -yi we 'ji nu, -Lagɔɔ 'Yu ka dɔdɔ -gu yi. ɔ ka -aɪn gbɔyilo 'nyɛ, -a 'ka -Lagɔɔ 'zayli yibheli. -A mɪ -Lagɔɔ 'zayli 'wɔ, ɔ 'Yu -Zezu Klisu gbɛgbɛɪn. Mɔ -wa -Lagɔɔ 'za-yli, 'ɪn mɔ -wa 'yliyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka.

'Sεbhεε 'sɔnu Zaan 'paa yoo

'Sεbhεε 'sɔnu *Zaan cɛlia, mu -wa. Zaan nεε wee 'sεbhε 'wɔ nu, we nanɪ 'yli -Lagɔnyumaa -nu nya wa 'ka zεkɪkali.

Fɔsawɛli

¹ -Amɪ -Lagɔnyumε kpasɔ, ama 'ɲwɔɔ-ɔ -Lagɔ-saa -bha, ɔ -yɔ ɔ 'yua 'sɔ, 'in amɪaa ka zε in -kalɪ gbɔzɔnu sa, amɪaa na cɛlia 'wɔ. We 'nɪ na 'dεbhlogbɔɔ -kalɪ amɪaa zε. Nu, -wa weee -yia gbɔzɔnu, wa -kalɪ 'ya amɪaa zε. ² -We ka gbɔ -wa, gbɔzɔnu -dɪli -aɪn 'wɔla, 'in 'wɔ we yia -aɪn -twa 'yli weee -nu nya.

³ Nu, Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu -Zezu *Klɪsɪ ɲwɔna -aɪn 'nyu la, wa 'yɪli -aɪn nyazɪ, 'in wa 'nyε -aɪn 'wɔtɔtɔε -dɪɔɔ. Wa nu we lε gbɔzɔnu sa, zεkalɪdɪ nya.

Gbɔzɔnu -yɔ zεkalɪdɪ

⁴ In 'yia nu, amaa 'yua tɔlɔa mɪ gbɔzɔnu 'yloogblɔ nɔda, sa Dide -Lagɔ gbaa -aɪn -yla, we sɔlv, -mɔv ka 'mɪ 'mɔna 'wɔla bhabha. ⁵ -Sɛεn, 'ɲwɔɔ -zɔnuɔma, -we a 'kaa lεnu, mu nu: -a kɪkalɪ zε. We 'nɪ tite lolu in cɛli aɪn 'wɔ, nu, -we -a 'nɔa we gwedɪda, mu -wa. ⁶ Zεkalɛ mɪa, mu -wa -Lagɔɔ titenyaa 'nuɲwεzɔvɔε. 'In tite -we a 'nɔa we gwedɪda, mu -wa nu, a kɪkalɪ zε.

A zɔ amɪaa 'dε 'yliyɔ yocɪaan gbεgbεɪn

⁷ Nu, -dawlicɪan duun ka dɔdɔ weee -gɔlamnɛni. Sa -Zezu Klɪsɪ -zεa nyumε, 'in ɔ yia dɔdɔ -gɔ yi, wa'a la we gbɔzɔnu. Nu, 'sasɔkpa -nyumε mɪa, -dawlikanyɔ -yɔ Klɪsɪ tɔnyumε ɔ -mɪa. ⁸ A zɔ amɪaa 'dε 'yliyɔ, -we ka 'gbɔ a yia lubho nɪ nu, a yi we mɔnɔnu, a 'ka we -tɔnu weee 'yi. ⁹ Nyumε -ɔɔ -twa Klɪsɪ -sloluwɛli -gɔ, 'in ɔ palɪa we -gɔ, -mɔɔ 'nɪ -Lagɔ 'wɔ -ka. -ɔ twa Klɪsɪ -sloluwɛli -gɔ, -mɔɔ kaa Dide -Lagɔ -yɔ ɔ 'Yu 'sɔ 'wɔ.

¹⁰ Nu, nyumε -ka amɪaa -gbε gbɔ -slolua yi, we -yɔ Klɪsɪ -nu 'nɪ -bhlo -mɪ nɪ, a 'na 'nyε -nɪ ɔ kpe -nɪ. A 'na -salɪ ɔ fɔ -nɪ. ¹¹ A -ka ɔ fɔ -sa nɪ, gbɔnyuu ɔ nɔa lε, we lɔ a bhlɪlia.

Welɔpapie

¹² In 'yɪbha in 'ka gbɔ duun gba. In 'nɪa we 'sεbhε 'wɔcɛlia yi. Nu, -we na dɪ mɪa -gɔ nɪ, mu -wa nu, in mɔnɪ-mɔ amɪaa -gbε, 'in -a 'ka we 'klɔ gbɔgbalɪ, 'in -amɪaa 'mɔna 'ka gba.

¹³ Nu, amaa bhɔlɔ ɔ -Lagɔ -saa -bha, ɔ 'yua nεε nu, wa -sa aɪn fɔ.

'Sεbhεε tanu Zaan 'paa yoo

'Sεbhεε tanu *Zaan cεlia, mu -wa. ɔ 'tale Gayusi ɔ 'paa wee 'sεbhε yoo. Nu, Gayusi mi bha -Lagonyimaa 'yugalnyo yabhlo nya. ɔ 'dizozvee 'gbu Zaan yia ɔ 'woceli. Diotlefu mi Gayusi *leglizii nukpla -nyime yabhlo nya, 'in ɔ'ɔ zu Gayusi 'nuhwe. -We Gayusi 'kaa lenu, 'mu Zaan cεlia ɔ 'wu, 'in ɔ nεε 'ya nu, Diotlefu bhli Gayusi 'nuhwezozve.

Fvsaweli

¹ -Ami, -Lagonyime kpasa, -mi Gayusi, ɔ -wa na bheli -zonu, 'in ɔ ka ze in -kai gbuzonu sa, -ami cεlia -mi 'wu.

² Na bheli -zonu, in 'yibha nu, -in -ka 'kuayli gbu weee 'wu. In -yi we 'ji nu, we nani 'yli -na zuzu -nu nya, nu, we -mi 'ya 'sa -na kuu -nu nya. ³ Bhelia tɔba yia -amīaa -gbe, wa gbaa nu, gbuzonu mi -mi 'wu, 'in -in mi gbuzonu 'yloogblu nɔda, -mu ka 'mi 'muna 'wɔla bhabha. ⁴ In -ka 'nu nu, na 'yua mi gbuzonu 'yloogblu nɔda, 'muna -mu laa 'mi 'wu, we -zi gbu weee.

Gayusi -saa ɔ bhelia 'wu

⁵ Na bheli -zonu, -mi saa -na bhe-
lia 'wu, 'in 'lakpa -bhelia -wa mia
wa glaa, 'in -na saa wa 'wu. -In -
ka 'sa nɔda -mi, we mi tikli -Lago
'yu. ⁶ Sa -in -kalia wa ze, -maa
ka -seli we gba -Lagonyima 'yu. -
Maa -ka 'lakpa 'wu mnia yi, sa -in
'kaa -maa -yɔbe, 'in we 'kaa -Lago
dɔdu naman, -in -ka 'sa wa -yɔbe,
we nani 'yli. ⁷ Nu, *Klisi 'ηni nya
wa bhli 'yoo! 'In -wa 'nia -Lago -
yi, wa 'ni -maa kwεε -lu yabhlogbo
'wobhu. ⁸ We -ka 'sa -mi, we mi nu,
-amia be 'sasokpa -nyima -yo. -A -ka
'sa nu, -zugba -a -yo wa 'so mi lubho
-bhlo -gu -Lago gbuzonu labobanie
'wu.

Diotlefu -yo Demetlius

⁹ In ka leglizii weli kibhe 'woceli.
Nu, Diotlefu ɔ 'yibhaa nyimaa 'yu-
galie, ɔ'ɔ ηwnunu -ain 'wu. ¹⁰ We 'dεε
'gbu, in -ka -mo yi ni, -we ɔ nua le, 'in
gbonyuu ɔ gbaa -amīaa daa, zli 'klo
na yia we wlelia. We 'ni -we mia de
-bhlo ɔ nu le, ɔ'ɔ kpa -amīaa bhelia
so 'so nya. 'In -wa 'yibhaa wa 'ka we
lenu, 'in ɔ pania -maa 'wu, 'in ɔ -vua
-maa -Lagonyima glaa.

¹¹ Na bheli -zonu, ɔ nua gbonyuu
le, -in 'na 'tideli ɔ -ni. Nu, ɔ nua
gbuzonu le, 'mo -in 'kaa 'tideli. -Wa
nua gbuzonu le, wa mi -Lago -nu
nya, 'in -wa nua gbonyuu le, wa 'ni
-Lago -yi. ¹² Nyima weee nεε nu,
Demetlius mi nyime -zonu nya, 'in
gbuzonu gba 'yaa we, ɔ daa. 'In -
amia, -a nεε 'ya nu, ɔ mi nyime -zonu
nya. 'In, -in -yi we 'ji nu, -amīaa
gbodayiweli mi gbuzonu nya.

Welpapie

¹³ Nu, gbu duun na yi yaa -mi -yla
gbaa, 'in in 'ni 'yibha in 'ka we celi
'sεbhε 'wu. ¹⁴ Na dli mi nu, 'yilia -a
yia dayli, 'in -a 'ka we 'klo gbubali.

¹⁵ Nu, 'wutotue -dlɔ -mi -na -nu
nya. -Na 'talea mia -seli, wa nεε nu,
wa -sa -mi fu, 'in -amīaa 'talea mia
-mo, -in -sa wa fu -bhlo -bhlo.

Zudi 'sebhē

-Lagonyima -yla Zudi cēlia 'sebhē nū, ɔ 'ka wa -yla gba nū, gbu -we yoyogbuu -slolunya paa nyima ηwe, wa zu wa 'dē 'yliyo we gbegbēin. Yoyogbuu -slolunya slolua -Lagonyima nū, wa mneni wa 'ka gbonyuu lēnu. Zudi nēē nū, -Lago yia waa yoyogbuu -slolunya -kaslu 'wopaa.

Fvsaweli

¹ Amia -Lago laa, -wa ka zē -amiaa Dide -Lago -kalia, 'in -wa ɔ paa 'wū -Zezu *Klisu -nū nya, amia, -amū -Zezu Klisu lubhononyo, *'Za-kee bheli Zudi paa da 'sebhē nū yoo.

² Nū, -Lago nyazidlī klaa, ɔ 'wūtūtē -dlōō klaa, we -yō nyimaa zēkale 'ylimanū -gōwōla tenyi tenyi aīn glaa.

Yoyogbuu -slolunya (2 Pi 2.1-17)

³ Na jīlī -talea, 'in 'yibha zīmē bhabha nū, 'in 'ka aīn 'wū cēli, 'pūpū -we -a 'dē weee gbōlva 'wū, we gbu -gu. 'In na dli ka -slēē 'mī 'su -glā nya nū, 'in cēli 'sebhē -mīnī aīn 'wū, 'in 'in 'ka aīn 'kōaylī 'pa, a 'ka dli zōzōē Klisī 'wū -yōtū gu, -we -Lago 'nyēa ɔ nyima -zakpa -bhlogbōō, -zu weee -nū nya. ⁴ Nū, gbonyuu lēnunya tōlva ka aīn nyīdī pla 'wiēmī, -wa'a sōa -Lago. Wēlī -we gbaa -amiaa -Lago 'nanū gbu, ma kamania we 'wū, 'in wa nūa wa pūnplagbu, gbu tiklū 'bhisa. -Zezu Klisī ɔ -wa -amiaa 'wlulapilinyō -yō Nyimaa -Kanyō -bhlogbōō, 'in wa kpēlīa ɔ gbu. Nū, wa -kaslu 'wū -pa -gbu -we mia wa wōda, *-Lagōsebhē ka we gbu gba, -mū 'bī ka 'wōgwle.

⁵ Nū, gbu na yia da gbaa, amiaa 'dē yi we 'jī -yīōō, amiaa dli na sibhlīa we -gūla. Nū, Jēitapē -saa ɔ nyima gbu 'wū Ezipōtū -dūdū -gu, 'in -mū 'bīgū, nyima -wa 'nīa ɔ dli -gu zu, 'in ɔ yia wa 'bha. ⁶ A ligbe 'ya 'anzinya 'nīa se wa 'nyēa we

-gu -tū, 'in we yia we 'dēē ladīda 'bhū: -Lago yia we *glukaslu 'wūpa, nikipise -dlugba 'wū, gbuan -llukpe 'na 'kaa dō 'wū, 'in we 'ka -mō gbōwōbbhu -ylī 'kadū wōlū. ⁷ Nū, a ligbe *Sodōmū klaa, *-Gomōlū klaa, we -yō we kwesi -gbenyaa gbu. Wee 'gbenya -mīnū nūkpā -nyima ka wee 'anzinya -mūnū mūtū -bho -gbu weee lēnu. Nūkpasi -yō nūkpasia dīa -budu 'wū, 'in 'ηwnī -yō 'ηwnī dīa -budu 'wū. 'In -slēē, wa mī -kosu -we'e nyumōaa -kaslu 'wū. Wee wa gbu -mīnī, gbu 'kaa cī lēnu, we 'yli -slolue -wa.

⁸ Nū, waa yoyogbuu -slolunya -manī, sanēē -sūkpagbu -bhlokpade wamīa nūa lē: wa 'wlukōōn lapōpālī -gbūkpūanya 'wūba 'ylaaylāle 'dēkpā, mū sua wa, 'in wa nūa wa 'dēē ku -yla gbonyuu lē. Wa tlilīa -Lago se 'ylīlā, 'in wa vēlīa yalū 'ηmīmnyā 'kadī. ⁹ 'Dēbhīe, 'anzinyaa -kanyō Misēlī 'nī -mū lēnu. Da Misēlī -yō 'kuzunyaa 'yugalnyō mīa *Moizū 'kwīe 'tōtōda, vēlī wēlī 'nī we ηwēē 'tla *'Kuzuu gbegbēin. We nēē 'Kuzu -yla sa -bhlogbōōē: «Jēitapē 'kpālī -mī 'wlūo!» ¹⁰ Nū, waa nyima -manī, -lū wa 'nīa -yi 'mū wa vēlīa, 'in -lū wa -yīa dūdū -gu -luyilō ηwēē, -fliinmāa -luyilō 'bhisa, -mū mnanūa wa. ¹¹ Gbonyuu ylī wa! Wa ka Kāēēn yōō -gu nōō 'gbu, wa ka nyima -dawli 'wōnū 'gwezīī 'gbu *-Balamū 'bhisa, 'in wa zūa yīa labhū, wa ka nyimaa 'yugalīnya -yōwōsōlū Kōlēē 'bhīsaā 'gbu.

¹² Nū, wa -ka aīn nyīdī -mī, amiaa -Lagōsukwe 'kadū a gbōlva 'wū, we gwe, -nana -wa. 'In zū'v 'bha wa, wa 'dēē lūbe -bhlogbōō wa nōnūa 'yli 'bīlā. Wa 'wū sa yalīpōpa -we -pīpē su, 'in we'e lūālī 'nyū. Wa 'wū sa su we'e 'pa 'bhue, we 'bhue -pa bhla. 'In we -ka 'tūlū, tītīlēē -zakpa 'sō we tīa. ¹³ Wa 'wū sa gumunyū -bhalībhlā -gbūgbu, 'in wa nūa wa zūbhalīgbonya lē, nēē 'nyūū 'fūfliī

puinplanu. Wa 'wlu sa -zeli mno -
we mni mo, -we yi mo, 'in -Lago ka
wa 'bi lazv nikpise dlugba 'wu, 'yli
weee -nu nya.

¹⁴ Waa nyuma -manu daa, Enoku
-o -wa *-Adaan 'yuoyua gbesonu, -
mo'o 'paa gbuu -fali -muni, o nee: «A
-tali, fejitape -yo o -mowlu -anzinyaa
'wlu sanime yia yia, ¹⁵ 'in o 'ka
dudugu -nyuma weee -yogbu 'wobhu.
'In nyuma weee -wa'a saa -Lago,
o 'ka wa -kaslu 'wupa, wa lenu -
gbonyuu weee -we nya wa -solva o
-yowuu 'gbu. 'In 'yliyotite -weli waa
gbonyuu -lenunya gbaa o -yla, 'in wa
'nia o 'nuhwe zu, we 'gbu.» ¹⁶ Nu,
waa nyuma -manu, 'yli weee nya wa
nyuwwenia zu, 'in wa bhua gbuwu:
wa 'dee dliwonyinigbuu solv wa naa.
'In wa gbaa 'dee 'ylimanweli, 'in
wa nua nyuma -dawli 'wu -maa
'nyukwale nya, wa 'ka -maa -tnuu
kwee 'yu 'gbu.

-Lagonyumaa 'dizuweli

¹⁷ Nu, na jijli -talea, a ligbe gbu -
amuaa -Kanyo -Zezu Klisi tietienya
gbaa zlime ain -yla. ¹⁸ Wa nee
ain -yla nu: «'Wubhlolu -bhlanya
nya, nyuma -wa yia -Lago -yo ain
glapalia, yia wa yia, 'in wa 'ka
wa 'dee dliwonyinili 'nyii solv -mi.»
¹⁹ Nu, ma sisalia nyuma -yo, nyumee
zuzu mia wa 'wu, mu sua wa, 'in -
Lago Zu Zu 'ni wa 'wu -mi.

²⁰ 'In, amia, na jijli -talea, amuaa -
mowlu dliwuvu 'wlu sa -buduu gwe
wa pali glu. A di we -gu la 'kamuu.
'In a bhuhhoe -Lago o Zuzu 'Pupaa
'tite nya. ²¹ 'In a -tu -amuaa -
Kanyo -Zezu Klisi wuda, 'in o 'ka
ain 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka
'nye, o nyazidli nya. Sane 'sa a 'kaa
-Lago nyumaa zekalidli 'wovu.

²² A 'yuli dli 'so -cian nyazi. ²³ A
pue talva, wa gbuwobhu -kosuu
'wosatie nya. 'In a 'yuli 'ya talva
nyazi, nyanu dli nya. 'In wa -
bananya wa lenu -gbonyii plalia
puin, a nye we 'wu.

'Nyulanwana weli 'wobhlolunu

²⁴ -Lago -o mnenia o 'ka ain
'yliyovu, 'in a 'na 'kaa gbonyuu
lubbhlili, o mneni o 'ka ain o
'nyumnie 'kadu 'yu wleli, -zugba 'sla
yabhlogbvu 'ni ain -yo -mi, 'in a mi
yeda 'muna 'kadu nya. ²⁵ -Lago -o -
wa -Lago -bhlogbvu, -o 'plila -amuaa
-Kanyo -Zezu Klisi 'wu, mo -saa -ain
gbu 'wu. Mo kwee 'nyumnie klaa,
'ylilo klaa, we -yo 'tite -yo se mia,
bhabenyi bhla, desleen -yo 'yli weee
-nu nya!

*-Amenu.

Zaaan 'yiliwogbony 'sebhɛ

*Zaan -ɔ cɛlia -Zezuu -gɔgbɔ, mɔ cɛlia 'sebhɛ -mɪnɪ. -Mɔ Zaaan 'yli -kakɛ 'wɔ, -li -we 'kaa cɪ lɛnɔ, 'mɔ -Lagɔ -slolua ɔ 'klɔ. Sa -Zezu 'kaa -lu weee 'wlulapɪ, 'in sa ɔ -yɔ -Lagɔnyuma yia 'yliyɔgada -tua 'yli weee -nɔ nya, wee 'sebhɛ slolua we -aɪn. -We weee mɪa dɛ Zaan cɛlia -aɪn 'wɔ, -a 'ka we zɛlɪ, 'in we 'ka -aɪn 'kɔayli 'pa -zugba -a wɔ -Zezuu yiyiylɪ.

-We -Zezu wlelia zɪ 'klɔ

¹ Nɪ, zizɛgbɔ weee -we -Zezu *Klɪsɪ wlelia zɪ 'klɔ, 'mɔ 'sebhɛ nɪ slolua. -Lagɔ 'nyɛa we -Zezu yoo, ɔ 'ka we ɔ lubhonɔnya 'klɔslolɔ. 'In -we yia daylɪ lɛnɔ, wa 'ka we yibhɛli. We 'dɛɛ 'gbɔ -Zezu yia ɔ 'anzɪnya tie ɔ lubhonɔnyɔ Zaaan -gbɛ, ɔ 'ka weee gbɔnya ɔ 'klɔslolɔ. ² 'In -we *Zaan 'yia -yɔ, ɔ yia we nyɪma -yla gba. ɔ nɛɛ -Lagɔwɛlɪ -wa, -Zezu mɪ we gbɔdayɪnyɔ nya. ³ ɔ -ka 'sebhɛ nɪ zɛlɪ, 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ mɪ ɔ -nɔ nya. -Wa -ka wee wɛlɪ -we 'bhɔa -Lagɔɔ -gbɛ yukwɪ pɔlɔ, 'in wa -ka we 'nɔɲwɛ zɔ, 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya. Nɪ, wee gbɔnyaa bhla ka cɪpa.

Fɔsawɛlɪ

⁴⁻⁵ -Amɪ, Zaan, cɛlia *leglɪzɪ gbesɔ, -we mɪa -Azii -dɔdɔ -gɔ 'wɔ. -Lagɔ, -ɔ mɪ -bha, -ɔ mɪ bhaa -bha, -ɔ yia yia, ɔmɔ klaa, zuzu gbesɔ -we mɪa ɔ ɲɪmmɪkpe 'yu klaa, we -yɔ -Zezu Klɪsɪ ɲwɪa aɪn 'nyu la, 'in wa 'nyɛ aɪn 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ. ɔɔ -Zezu Klɪsɪ mɪa, -we 'plɪa, 'mɔ ɔ gbaa gbɔzɔnɔ nya. Mɔ -sɔa tɪtɪlɪnya glaa 'wɔ tɪa, mɔ pɪla dɔdɔgɔ -nyɪma weee 'wlu-lapɪlɪnya 'wlu la. -Zezu Klɪsɪ -kalɪ -amɪaa zɛ. ɔ tɪa, ɔ 'pɪɔn nya ɔ -saa -aɪn gbɔnyuu kwɛɛ. ⁶ ɔ suslolua -aɪn 'wɔ ɔ 'ka -aɪn 'wlulapɪ, ɔ ka -aɪn ɔ bhɔɔnya -zɛlɪ -a 'ka ɔ Dide -Lagɔɔ lubho nɔ. Nɪ, nyuma weee -mɪnɪ ɔ

'ɲɪ. 'In 'tɪtɛ weee 'ka ɔ -nɔ nya -mɪ 'yli weee nya. *Amɛnɪ!

⁷ A yla, yia ɔ yia -mɔ yalɪpɔpa 'wɔ, nyɪma weee yia ɔ -yɔyɪa. Nɪ, -wa ka 'debbhie tɪva ɔ, 'yia wa yia ɔ, 'in 'lakpanya weee yia wia ɔ 'gbɔ. Cɪn, we -mɪ 'sa. -Amɛnɪ!

⁸ Jejitapɛ nɛɛ: «-Amɪ -wa we gwɛdɪda, -amɪ -wa we bhɪalɪda. 'Tɪtɛ weee mɪ 'mɪ kwɛɛ, in mɪ -bha, in mɪ bhaa -bha, yia na yia.»

Zaan 'yia -Zezuu 'tɪtɛ -yɔ

⁹ -Amɪ, amɪaa bhɛli Zaan, wa mɪ in -yɔ aɪn 'sɔ sɪalɪda bhabha. In -yɔ aɪn 'sɔ, -Lagɔ pɪlɪ -aɪn 'wlu la, in -yɔ aɪn 'sɔ, -a 'tɛmanɪ dlɪ, -a -yɔ -Zezu 'sɔ mɪ. -Amɪ Zaan, -ɔ gbaa -Lagɔgbɔ, in mɪ -Zezuu gbɔdayɪnyɔ nya, we 'gbɔ wa yia 'mɪ kpa, in wa yia 'mɪ 'nyunyɪdɪdɔdɔ -gɔ tɪ. Wee dɔdɔ wa laa Patɪmɔsɔ. ¹⁰ -Lagɔylɪ nya, 'in -Lagɔɔ Zuzu yia 'mɪ 'wɔbhɪ. -Mɔ 'mɪ lɔɔ, wɛlɪ 'tɪtɛ -we 'wɔa leglɛ, 'mɔ in 'nɔa. ¹¹ We nɛɛ: «-We -na yia -yɔ, -in cɛlɪ we 'sebhɛ 'wɔ. -In -ka we cɛlɪ, -in 'pa we yoo leglɪzɪ gbesɔ -gbɛ. Efɛzɪgbee -nɔ mɪ, Simɪngbee -nɔ mɪ, Pɛlgamugbee -nɔ mɪ, Tɪatɪlgbee -nɔ mɪ, Salɪdɪgbee -nɔ mɪ, Filadɛlɪfigbee -nɔ mɪ, 'in Laodisegbee -nɔ mɪa.»

¹² In 'bhɪtɪa la, in 'ka -ɔ mɪa 'mɪ -yla gbɔ gbada yibhɛli, 'in in yia -can -napɛ gbesɔ -yɔyɪ. ¹³ Wee 'napɛ nyɪdɪ, -bha in 'yia nyɪmɛɛ 'wɔwɔlɔ -yɔ, ɔ ka -bana -blɔlɔɔ 'wɔ, ɔ 'kɪklɛ 'yli mɪ gbɔanda -can -cɛslɪ nya. ¹⁴ ɔ 'wluo nyɪ pɔlɔ 'pɪnɪpɪn 'kwleeni 'bhɪsa, 'in ɔ 'yli nyumaa -kosu 'bhɪsa. ¹⁵ ɔ bhɔ lia nɛtɛ wa fa -kosu 'wɔ 'bhɪsa, 'in ɔ wɛlɪ mɪa -wlowlo gumunyuu -jɪjɪ 'bhɪsa. ¹⁶ -Zɛlɪ gbesɔ mɪ ɔ lɪlɪsɔ 'wɔ. 'In 'nɛnɔ 'ylɪsɔ -tɔgɔgbɛ mɪa ɔ ɲwɛɛ. ɔ klɔ lia 'yɪlgbagbɔ yɪlɔ 'bhɪsa. ¹⁷ In 'yia ɔ, 'in in yia ɔ bhɔ -yɔ bhlɪlɪ, 'in in yia -gblo. 'In ɔ yia 'mɪ ɔ lɪlɪsɔ -gɔlapalɪ. ɔ nɛɛ: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ. -Amɪ -wa we gwɛdɪda, -amɪ -wa we bhlɔlɔda. ¹⁸ -Amɪ -wa 'yliyɔganyɔ. In ka bha tɪ, -slɛɛn in -ga 'yliyɔ 'yli weee nya. Tɪtɪhe mɪ 'mɪ

kwεε, 'in in pɪla tɪtɪnyaa 'gbe 'wlu la. ¹⁹-We -in 'yia -yɔ, -in cɛli we. -We -na yia -yɔ, we -yɔ -we -na yia -yɔyia dɛslɛn, -in cɛli we. ²⁰-We mia -zɛli gbesɔ -nɔ nya, -we mia 'mɪ kwεε, we -yɔ -can -napɛ gbesɔ, we 'ji -we mia zizeda, 'mɔ na yia gbaa. Wee -zɛli gbesɔ mia, mɔ -wa 'anzɪ gbesɔ -we -Lagɔ tiea leglizɪ gbesɔ 'wɔ. Wee -can -napɛ gbesɔ mia, mɔ -wa wee leglizɪ gbesɔ.»

2

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlia Efɛzu leglizɪ 'wɔ

¹ «Nɪ, leglizɪ -we mia Efɛzigbe nɔkplɛ, -in cɛli we 'anzɪ 'wɔ:

«Nyumɛ ɔ kaa -zɛli gbesɔ lilisɔ 'wɔ, 'in ɔ nɔa -can -napɛ gbesɔ nyɪdɪ, ɔ wɛli nɪ: ²-We weee -in nɔa lɛ, in -yi we. Sa -in nɔa lubho 'tɪtɛ, 'in -in yia dɪtie 'yɪ, in -yi we. In -yi we 'ji nɪ, -in -yɔ 'nyii -ci'a'an nna. Tɔlɔa nɛɛ, -Lagɔ tɪtienya wa -mia, 'in wa 'nɪ we nya -mɪ. -In ylaa wa la, 'in -in yia we 'jiyibheli nɪ, yocian wa -mia. ³-In ka dɪtie, wa ka -mɪ sɪali na 'gbɔ, 'in 'kɔa 'nɪ -mɪ 'ylila wla.

⁴ «Cun, 'sa we mia, 'bhie gbɔ -we mia -ain nyɪdɪ, mɔ nɪ: sa -in -kalia na zɛ we gwedɪda, -in 'nɪ -slɛn 'sa na zɛkalɪ. ⁵We -ka 'sa -mɪ, sa -in -kalɪ bhaa na zɛ, -in 'pa we dɪ -gbɔ. 'Bhiti -na dɪ, 'in -we -in nɔa lɛ we gwedɪda, nɔ we lɛ lɔ. -In 'nɪ 'bhiti nɪ, 'in na yia -na -gbɛ, 'in na salia -na 'napɛ we 'bɪ 'wɔla. ⁶Cun, gbɔ yabhlo gbaa -na daa: 'Nikolaa 'bunyimaa lɛnugbɔ -na nyɛa 'wɔ -amɪ 'bhisa.

⁷ «ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyima -yla, ɔ 'nɔ we. -Gɔgalinya na yia suu 'bhue 'nyɛa. Wee su mɪ -Lagɔ -gbɛ. We bhue mia, mɔ nyɛa nyumɛ 'yliyɔgagie.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlia Siminu leglizɪ 'wɔ

⁸ «Nɪ, leglizɪ -we mia Siminigbe nɔkplɛ, -in cɛli we 'anzɪ 'wɔ:

«ɔ mia tia, ɔ mia we bhloluda, ɔ tɪ bhaa, 'in ɔ yia 'yliyɔgagie 'yɪ lɔgada, ɔ wɛli nɪ: ⁹Wa mɪ -mɪ sɪalɪda, -in mɪ bobabhanyɔ nya, in -yi we 'ji. Nɪ, -in mɪ 'ɲɪmmɪnyɔ nya. In -yi we 'ji nɪ, tɔlɔa ka -mɪ vɛli 'nyumɛɛ. -Maa nɛɛ -maa mɪ *Zuifɔ nya, 'in -maa 'nɪ we nya -mɪ. *-Saataan 'ɲɪ nya wa suslolua 'wɔ. ¹⁰Nɪ, sɪa -na yia, -in 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ. A yibheli we 'ji nɪ, *Kuzu yia ain laylaa: -kasɔ 'wɔ wa yia amiaa tɔlɔa 'paa we 'ka ain sɪali 'yɪ kugbua 'wɔ. Nɪ, wa -ka -mɪ 'bhaa yɪ, -in 'na -sɪali 'mɪ dɪ -gbɔ -nɪ. 'In, in 'ka -mɪ -can -kloo 'nyɛ. Wemɔ -can -kloo mia, nyima -wa ka 'yliyɔgagie 'nɪa bhloluda -ka, ma plaa we 'wluo.

¹¹ «ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagɔ Zuzu gbaa -Lagɔnyima -yla, ɔ 'nɔ we. -Gɔgalinya mia, tɪtie 'sɔnɔ 'na 'ka wa 'bha.»

'Sɛbhɛ -we Zaan cɛlia Pɛligamv leglizɪ 'wɔ

¹² «Nɪ, leglizɪ -we mia Pɛligamvge nɔkplɛ, -in cɛli we 'anzɪ 'wɔ:

«ɔ kaa 'nɛnɔ 'yɪlɔ -tugvble, ɔ wɛli nɪ: ¹³In -yi -na ladɪda da, mɔ *-Saatan pɪla nyima 'wlu la. In -yi we 'ji nɪ, -na dɪ mɪ 'mɪ -gbɔ. Da wa 'bhaa Antipasɪ ɔ gbaa na gbɔ tɪklɪ, -mɔ -Saataan ladɪda, -in 'nɪ 'mɪ dɪ -gusa.

¹⁴ «Cun, we mɪ 'sa 'bhie, gbɔ 'kienyi mɪ -ain nyɪdɪ. -Mɔ -na -gbɛ, nyima tɔlɔa slolua *-Balamv gbɔ. ɔ -Balamv slolua -Balakɪ sa ɔ 'kaa *Izlaɛlnyima gbonyuuu 'yoo 'wukwa. ɔ nɛɛ wa li -zila -bɔbɔnɪmɛ, 'in wa -ka mɔtɪnɪ kwɛ. ¹⁵'Sa -bhlokpade tɔlɔa -wa 'ɲwnua 'Nikolaa 'bunyimaa gbɔ -yɔ, -maa mɪ 'yaa -na -gbɛ. ¹⁶We 'dɛɛ 'gbɔ, -in 'bhiti -na dɪ. We 'nɪ -mɔvɔ, 'in na yia amiaa -gbɛ daylɪ, 'in na dɪa ain tɔ na 'ɲwɛɛ -tugvble nya.

17 «-Ḑ -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagoo Zuzu gbaa -Lagonyuma -yla, o 'nu we. -Gogalinya mia, -Lagoo lililu -we mia zizeda, 'mu na yia wa 'nyea we -yo tukpa 'pupa. Wee tukpa mia, 'hni lolu mi we -gu celida. Nyume yabhlogbo 'ni we -yi, we 'ni -o 'yia wee tukpa 'wobhu.»

'Sebhe -we Zaan ceha Tiatilu leglizı 'wu

18 «Nu, leglizı -we mia Tiatilgbe nukple, -in celi we 'anzi 'wu:

«Ḑo -Lagoo 'Yu -o ka 'yli nyumaa nee -kosu, 'in o bhu lia telitelnete 'bhisa, o weli nu: 19 In -yi -na lenugbu. In -yi we 'ji nu, a kikali ze. -Na dli mi 'mi -gu, 'in -na saa -na -lima 'wu, 'in -in kaa dltie. In -yi we 'ji nu, -we -na nua -sleen le, we -zi -we gwedidaa -nu 'wu.

20 «We mi 'sa 'bhie, gbu yabhlo mia in -yo -mi 'so nyidi, mu nu: 'hwno -o wa laa Zezabeli, -o laa o 'de -Lagogbu -falipanwno, 'in -o a 'tidea 'yi amiaa 'dee -gbe, mo nua na lubhonunya -dawli 'wu o gbagbaweli 'wu. Mo kwaa wa gbonyuu lu, 'in wa kaa motnikwe, 'in wa lia -zila -bubali. 21 In ka o 'yli zu o 'ka o dli 'bhiti, 'in o 'ni we -yohwnu. 22 We 'dee 'gbu, le na yia we nua, 'in o 'ka gu 'kadu bhli o -yo -wa o -yo wa dia -budu 'wu 'so. Nu, -maa 'ni -maa dli 'bhiti, 'in -maa 'ka o lenugbu 'bibhu ni, 'in na paa -maa siasie hwe. 23 Ḑ 'yua na yia 'bhaa. 'In leglizı weee 'ka we 'jiyibheli nu, -o yia nyume dli zo -yo o 'wlukoon la, -ami -wa. -Ḑ -ka -mi, -we -in -ka lenu, we 'klulu -na yia 'yia 'mi kwee. 24 Nu, amia Tiatilnyuma toba, a 'ni wee slolue -yohwnu. Wee gbu wa laa: «Saataan naci -we mia zizeda.» In nee ain -yla, in 'ni ain 'gba -putu 'wludida -mi. 25 Nu, in 'ni -slo lu yi ni, -we mia ain kwee, a kpa we la -kli.

26-28 «-Wa -ka -gogali, -wa -ka na dumagbu -yohwnu we 'ka we bhloluda nyini, 'tite -we in 'yia na Didee kwee, 'mu na nyea wa. 'In na nyea wa 'tite wa 'ka laganya 'wlulapili, wa 'ka wa kpa -gla nya, 'in wa 'ka wa -wlo bla -nyida 'bhisa. 'In na nyea wa zlokpa -zeliya. 29 -Ḑ -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagoo Zuzu gbaa -Lagonyuma -yla, o 'nu we.»

3

'Sebhe -we Zaan ceha Salidu leglizı 'wu

1 «Nu, leglizı -we mia Salidigbe nukple, -in celi we 'anzi 'wu:

«Nu, -o kaa -Lagoo zuzu gbeso -yo -zeli gbeso kwee, o weli nu: In -yi -na lenugbu. Wa nee: -in -ga 'yliyo, -zugba -in ka tli. 2 -In gano, -we -toa 'wu, 'in we mia -mi kwee, -in 'temani we la, we yi tli. -We ka gbu -wa, in ka we 'jiyibheli nu, -na lenugbu 'ni -mi tiklu na -Lagoo 'yliya 'wu. 3 Nu, -in ligbe weli -we -in 'nua, 'in -in yia we -yohwnu. -In zu we 'nuywe, 'in -in 'ka -na dli 'bhiti. We 'ni -mubu, -in 'ni gano ni, 'in na tlaha -mi 'wu 'wienyo 'bhisa, 'in bhla -we nya in 'kaa -na -gbe yi, -in 'na 'ka we yibheli.

4 «We mi 'sa 'bhie, -Lagonyuma toba mia Salidigbe nukple, wa 'ni -slo wa -bana pounplali. Waa nyuma mia -bana 'pupa wa yia 'wuplaa, wa -yo 'mi 'so ka no, -we ka gbu -wa, wa ka we 'klv. 5 'Sa -bhlokpade, -wa -ka -gogali, ma plaa wee -bana 'wu, 'in wa 'hni -we mia celida 'yliyoga -sebhe 'wu, in 'na 'ka we lamumni. 'In na gbaa wa 'hni -zonu na Dide -yo o tietienya 'yu. 6 -Ḑ -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagoo Zuzu gbaa -Lagonyuma -yla, o 'nu we.»

'Sebhe -we Zaan ceha Filadelhfi leglizı 'wu

7 «Nii, leglizı -we mia Fı-ladelıfigbe nokple, -ın celi we 'anzi'wu:

«Ɔ mia tikli, Ɔ gbaa gbuzonu, Ɔ kaa nyumaa 'wlulapınyo *-Davidu -laklı kwee, Ɔ -ka klolo -kalı, 'ın wa 'nia mneni wa 'ka we kla, 'ın Ɔ -ka -bha kla, wa 'nia mneni wa 'ka -bha -kalı, Ɔ weli nu: 8 In -yi -na lenugbu, in -yi we 'ji nu, -ın 'ni late 'nanu, -zugba -na zu na weli 'nuhwe, 'ın -ın 'ni na gbı kpeli. -In -talı, in ka klolo yabhlo -kalı -mı -yla, -we nyime yabhlogbo 'nia mneni Ɔ 'ka kla. 9 Nyima -wa suslolua 'wu -Saataan 'hı nyı, 'ın wa laa wa 'de Zuıfu, 'ın wa 'nia we nya -mı, yocian wa -mia. -In -talı, -we in 'kaa wa -yla lenu, mu nu: 'kua 'tite nya na yia wa -mı 'yu -laa, 'ın wa 'ka -mı 'yu 'kukolu 'sibhli, 'ın wa 'ka we 'jiyibheli nu, in -kalı -na ze. 10 -In ka na weli dı -gu zu dıtie nya, we 'dee 'gbu na yia -mı 'wukua siasia bhla. Nii, wee siasie mia dudu weee -gu yida, we 'ka nyima weee layla.

11 «Daylı na yia. -We -ın kaa, -ın kpa we la -kli. We -ka 'sa -mı, nyime yabhlogbo 'ni mneni Ɔ 'ka -mı -na -can -kloo kwee -sa. 12 -Ɔ -ka -gugali, mo yia *-Lagobudu 'kadu bhı -zea, 'ın wa 'na 'ka -bha Ɔ vu. Ɔ -gugalınyo -gu na yia na -Lagoo 'hı celi we -yo -Lagoo 'gbee 'hı. Wee -Lagoo gbe mia, mu -wa *-Zeluzalemu -lolu, -we 'kaa -Lagoo -gbe 'bhı yalı, 'ın we 'ka lasibhli. Ɔ -gugalınyo -gu in 'kaa na 'hı lolu celi. 13 -Ɔ -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagoo Zuzu gbaa -Lagonyıma -yla, Ɔ 'nu we.»

'Sebhe -we Zaan celi Laodiseee leglizı'wu

14 «Nii, leglizı -we mia Laodis-egbe nokple, -ın celi we 'anzi'wu: «Ɔ gbaa -Lagoo dumagbu, Ɔ -wa gbudayinyo tikli, -Ɔ Ɔ 'tubhua yo, Ɔ ka so nya -Lagoo -laa -lu weee

la, Ɔ weli nu: 15 In -yi -na lenugbu. -In 'ni woto, -ın 'ni -su. Na dı nee, -ın -ze we 'yabhlo. 16 Nii, -ın 'ni -su, -ın 'ni woto, -ın wlowlo, we 'dee 'gbu, gwezea na yia -mı. 17 -In nee nu, 'hınumnyo -ın -mia. -In ka -lu duun 'yi, 'ın -ın ka -lu weee -ın 'yibhaa. -In mı 'sagbada, -zugba -ın mı poli poli nyazinyo nya, bobabhanyo -ın -mia. -In mı kpanu nya, -ın mı 'lolonyo nya. -In mı 'sa, 'ın -ın 'ni we 'ji -yi. 18 We 'dee 'gbu, 'dı -we na zua -mı, mu nu: -ın yi na -gbe, -can -we wa 'kplia 'wu -kosu 'wu, -ın 'ka we zo, 'ın -ın 'ka 'hınumnyo -zonu -ze. Yi, -ın 'ka -bana 'pupa zo, -ın 'ka we 'wupla, -na kpanu yi -mı zubhali. -In zo 'ya nyakpo, -ın 'ka we 'yliya 'wu pali, 'ın -ın 'ka layı.

19 «-We mia na -nu nya, nyima -mama ka ze in -kalia, -maa na sialia, in 'ka -maa gbı slolu 'gbu. We -ka 'sa -mı, -ın 'bhiti na dı, -ın yi 'mı 'bı -guladolue nya. 20 -In pu yukwli! In 'yigbe -budunwee, in mı koko bhlıda. -Ɔ -ka na weli 'nu, 'ın Ɔ -ka -bha -kalı, 'ın na plaa Ɔ -budu zo, 'ın na -yo Ɔ 'so lia dabhlo.

21 «-Amı, in mı -gugalınyo nya. In -yo na Dide ka Ɔ 'hınumnikpe -guladı. We 'dee 'gbu, Ɔ -ka -gugalınyo nya -mı, mo -yo 'mı 'so 'kaa na 'hınumnikpe -guladı. 22 -Ɔ -ka 'nunu -yukwli 'wlu -ka, -we -Lagoo Zuzu gbaa -Lagonyıma -yla, Ɔ 'nu we.»

4

-Mo yalı wa -mnına -Lagoo 'hı

1 -Mu 'bıgu, 'ın in yia -mo na 'yli -kakıe 'wu gbı -putu -yoyı: klolo yabhlo mı hwekalıda yalı. Wee weli -we in 'nua tiada, -we 'wıba legle, we nee 'mı -yla: «-Gbla -seli, -we 'kaa cı lenu, in 'ka -mı we 'kluslolu.» 2 Toun, -Lagoo Zuzu 'bhua 'mı 'wu, 'ın in yia 'hınumnikpe -yoyı -mo yalı ladıda -zugba we -guladınyo mı we -gu. 3 -Ɔ -dıa kpe -gula, lı Ɔ lia tukpa -zonu wa laa zasıpu -yo

salidvanı 'bhisa. -Zuku lia tukpa -
zɔnu wa laa emewlodu 'bhisa, mu
bibea wee kpe. ⁴ Wee 'ɲnumnikpe
mia, 'ɲnumnikpe -putu glɔ -bhlo 'ya
-mnua bibea we. Nyuma kpası glɔ
-bhlo 'ya -mnua, -wa kaa -bana
'pɔpa 'wɔ, 'in wa kaa -can -kloo
'wluo, ma -dia wee kpenya -gula.
⁵ Nyuu 'yika -papie klaa, welinya
klaa, we -yɔ -dɛɛ -gangie, mu bhua
wee 'ɲnumnikpe 'wɔ. We 'yu, yɔ
gbesɔ mi -nyumada sa 'titeɛ, mu -
wa zuzu gbesɔ -we mia -Lago 'yu.
⁶ Wee 'ɲnumnikpe 'yu, we 'wɔsa gu-
munyu ka klɔ mi 'sese 'veli 'bhisa,
mu mi -bha.

Wee 'ɲnumnikpe kwesi, 'yliyɔgali
-mnua mi -bha. 'Yli mneni we ku
-yɔla weee. We mi we 'yugbein -
yɔ we lɔgbɛin. ⁷ Wee 'yliyɔgaluu
tianu -yɔ -jla 'wɔwɔ. We 'sɔnu -
yɔ 'bhligblɔ -yulɛ 'wɔwɔ, we tanu
klɔ -yɔ nyumɛɛ -nu 'wɔwɔ, 'in we
-mnuan 'wɔa -galbha -cɛɛ -we
mia -bhluda. ⁸ Wee 'yliyɔgali -mnua
mia dɛ ni, we 'yabhlo ka -kapue
gbelimbhlo. 'Yli mnenia we ku -yɔla.
We mi we -kapue dli, 'in we tɔlva
mia we -gɔ. Zlɔo, sabɔoo lɔu we
bhlia -nya. We nɛɛ:

«Jejitape, -ɔ mi tikli, -ɔ mi tikli, -ɔ mi
tikli,
'tite weee mi ɔ kwɛɛ,
-ɔ mi bhaa -bha, -ɔ mia -bha, -ɔ yia
yia.»

⁹ We mia lɔu bhlida -zugba we
mnua -ɔ -dia 'ɲnumnikpe -gulaa
'ɲni, -ɔ -gaa 'yliyɔ 'yli weee nya, 'in
we gbaa ɔ 'ɲni -zɔnu, 'in we paa ɔ
fuo. ¹⁰ Da wee 'yliyɔgali -ka lɔu bhli
-bhlo, 'in waa nyuma kpası glɔ -bhlo
'ya -mnua sibhlia 'kukolu -ɔ -dia
'ɲnumnikpe -gɔ la 'yu. 'In wa bubɔa
-ɔ -gaa 'yliyɔ 'yli weee nya, 'in wa
vitelia wa -can -kloo ɔ 'ɲnumnikpe
'yu, -zugba wa gbɛɛ:

¹¹ «Jejitape, -amıaa -Lago,
we mi tikli -a 'ka -na 'ɲni -mnı,
-a 'ka -bha -mi zɔ,
'in we mi tikli -a 'ka -mi fuo 'pa
-na 'titeɛ 'gbu.

-We ka gbɔ -wa, -mi -laa -lu weee la.
-In nɛɛ, -lu yi la, 'in -lu yia layi,
'in -in yia we lala.»

5

Gligli -sebhɛɛ klalili wa -wɔa

¹ 'In in yia gligli -sebhɛɛ -yɔyɔ, we
mi ɔ ɔ 'ɲnumnikpe -guladinyɔ lilisɔ
'wɔ. We -gɔ -yɔ we dli mi cɛlida. We
mi klada -luu klalili gbesɔ nya. ² In
'yia 'anzı 'tite yabhlo -yɔ, we 'yibhaa
la weli 'tite nya, we nɛɛ: «Nyɔ ka
we 'klɔ ɔ 'ka -luu klalili gbesɔ ni -
wɔ, 'in ɔ 'ka 'sebhɛɛ ni -bloa?» ³ Ni,
nyumɛ -ɔ 'kaa we -kali, ɔ 'ni -mi. ɔ 'ni
yali -mi, ɔ 'ni dudu -gɔ -mi, ɔ 'ni glu
-mi. Nyumɛ yabhlogbɔɔ 'ni mneni
ɔ 'ka wee 'sebhɛɛ 'wɔtali. ⁴ Nyumɛ -
ɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka 'sebhɛɛ ni -blo, ɔ
'ka we zɛli, ɔ 'ni -mi. We 'gbu in yia
wi -wɔwɔ. ⁵ Tɔon, waa nyuma kpası
'yabhlo nɛɛ 'mi -ylɛɛ: «-In 'na wili -
ni. -In -tali, ɔmɔ Zudaa zɔayli -jla, -ɔ
-wa 'wlulapɔnyɔ -Davidu yu, ɔ ka -
gɔgali, mɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka wee -luu
klalili gbesɔ -wɔ, 'in ɔ 'ka 'sebhɛɛ ni
-blo.»

⁶ -Bha in 'yia *Bhlabhleyu -yɔ
'yiligbeda. ɔ mi 'ɲnumnikpe kwesi
'yliyɔgali -mnua -yɔ nyuma kpası
nyidi. ɔ Bhlabhleyu 'wɔsa -bli
wa -di ɔ 'slakaa -nu nya. ɔ ka
'gwı gbesɔ -yɔ 'yli gbesɔ. Mu -wa
zuzu gbesɔ, -we -Lago 'paa yoo dudu
weee -gɔ. ⁷ ɔ Bhlabhleyu bɛa -ɔ -dia
'ɲnumnikpe -gɔ la -yɔ, 'in ɔ yia wee
'sebhɛɛ 'wɔbhu -mɔɔ lilikwɛsɔ 'wɔ.
⁸ ɔ 'bhua wee 'sebhɛɛ 'wɔ, tɔon wee
'yliyɔgali -mnua -yɔ nyuma kpası glɔ
-bhlo 'ya -mnua yia ɔ 'yu 'kukolu
'sibhli. -ɔ -ka -mi, ɔ ka ɔ -pete kwɛɛ,
'in -can -dɔkɔ -we nɔkplɛ 'wli mia, -
mɔɔ ka -mɔɔ kwɛɛ. Wee wli mia, mu
-wa -Lagonyumaa bhubhoe -weli. ⁹ -
Bha wa bhlia lɔu lolu:

«-ɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka 'sebhɛɛ ni
'wɔbhu,
-mi -wa.
-ɔ kaa we 'klɔ ɔ 'ka we -luu klalili -
wɔ,
-mi -wa,
-we ka gbɔ -wa,

ɔ jitea ɔ 'pɔn ɔ 'ka nyɪma 'wɔzɪtɪ -
Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.

Nyɪma -wa 'bhɔa zɔa weee 'yli klaa,
welɪ 'yli -bhlo -bhlo -gbanya
klaa,
klu weee nyɪma klaa,
we -yɔ -wa 'bhɔa laga dɔdɔ
weee -gɔ,

ɔ zɪtɪa wa 'wɔ -Lagɔ -yla,
-mɪ -wa.

¹⁰ Nɪ, ɔ nɔa we lɛ,
'in -Lagɔ pɪla -maa 'wɪlɪ la,
-mɪ -wa.

ɔ nɔa we lɛ -maa 'ka -Lagɔbɔbɔnya
-zɛ,

'in -maa 'ka ɔ dɔmagbɔ lɛnɔ,
-mɪ -wa.

-Mɪ nɔa we lɛ -maa 'ka nyɪma weee
'wlɪlapɪlɪ
dɔdɔ weee -gɔ.»

¹¹ In -talɪ 'yaa -bha, 'in in yia
'anzɪnyaa welɪ 'nɔ. We -zu 'wɔ, wa
'nɪ mnɛni wa 'ka we zɛlɪ. Nɪ, we
'yɪyɔgali -mnɔa klaa, nyɪma kpasɪ
klaa, we -yɔ 'ɲɪmnɪkpe, 'mɔ we
bɪbea -nya. We 'dɛ weee mɪa lɔɔ
bhlɪda 'tɪtɛ, ¹² we nɛɛ:

«Nɪ, Bhlabhɛyɪ ɔ wa -dɪa -bɪlɪ
'slaka nya,

'tɪtɛ klaa, 'ɲɪmnɪe klaa, gbɔyɪlo
klaa,

we -yɔ latɛlo mɪ ɔ -nɔ nya.

We 'dɛɛ 'gbɔ, we mɪ tɪklɪ nyɪma 'ka
-bha ɔ zɔ,

wa 'ka ɔ 'ɲɪ -mnɪnɪ,

'in wa 'ka ɔ 'ɲɪ -zɔnɔ gba.»

¹³ In in yɪ 'yaa lɔɔ -putu 'nɔ. -Lu
weee -Lagɔ -laa la, -we mɪa yalɪ, -
we mɪa dɔdɔ -gɔ, -we mɪa glɪ, we -yɔ
-we mɪa gumunyu lɔ, we 'dɛ weee
bhlɪa lɔɔ, we nɛɛ:

«ɔ -dɪa 'ɲɪmnɪkpe -gɔ la,

ɔ -yɔ Bhlabhɛyɪ 'sɔ,

'tɪtɛ weee mɪ wa -nɔ nya,

'ɲɪmnɪe weee mɪ wa -nɔ nya.

Wa bhlɪ wa 'ɲɪ, 'in wa zɔ -bha wa
'ylɪ weee -nɔ nya.»

¹⁴ In weee 'yɪyɔgali -mnɔa nɛɛ:
«-Amenɪ!» Nyɪma kpasɪ 'sɪbhlɪa
'kukolɪ, 'in wa yia ɔ bɔbɔ.

6

*Bhlabhɛyɪ -wɔa -luu klalɪlɪ
gbɛsɔ*

¹ Tɔn, 'in in yia ɔ Bhlabhɛyɪ
-yɔyɪ. 'In ɔ yia wee glɪglɪ -
sɛbhɛɛ klalɪluu tɪanɔ -wɔ. -
Bha -bhlokpade 'yɪyɔgali -mnɔa
'yabhlo 'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛ, -dɛ 'bhɪsa. 'In
in yia we 'nɔ. We nɛɛ: «Yɪ!» ² In -talɪa
-bha, 'in in yia nɪmɛsɔn 'pɔpa -yɔyɪ.
ɔ -dɪa we -gɔ la, ɔ ka pɪnɪ kwɛɛ, 'in
wa yia ɔ -can -kloo yoo 'nyɛ. Nɪ, ɔ ka
-gɔgali, 'in -gɔ ɔ yɪ 'yaa -galɪa mɪa.

³ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ Bhlabhɛyɪ yia
wee -luu klalɪluu 'sɔnɔ -wɔ. -Bha
-bhlokpade, 'in in yia 'yɪyɔgalɪluu
'sɔnɔɔ welɪ 'nɔ. We nɛɛ: «Yɪ!» ⁴ 'In
nɪmɛsɔn -putu yabhlo yia 'tɪa, we -
za -kosu 'bhɪsa. ɔ -dɪa we -gɔla, 'mɔ
wa 'nyɛa 'yoo, ɔ 'ka dɔdɔ -gɔ tɔ -la, 'in
dɔdɔgɔ -nyɪma 'ka 'bhɔbhlɪ. -Bha
wa 'nyɛa ɔ tɔgɔgbɛ yoo.

⁵ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ Bhlabhɛyɪ yia
wee -luu klalɪluu tanɔ -wɔ. -
Bha -bhlokpade, in 'nɔa 'yɪyɔgalɪluu
tanɔɔ welɪ. We nɛɛ: «Yɪ!» In -talɪa
-bha, 'in in yia nɪmɛsɔn -ylukpa -
yɔyɪ. ɔ -dɪa we -gɔ la, ɔ ka kilo kwɛɛ.

⁶ Welɪ yabhlo 'tɪaa wee 'yɪyɔgali -
mnɔa nyɪdɪ, we nɛɛ: «'Mnɔ -yɔ -gooo
'klɪ yia yia. Nɪ, 'mnɔ kilo -bhlo
kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo 'pɛnɪgwɛzi, -
gooo kilo ta kaa 'ylɪ -bhlo -lubhoo
'pɛnɪgwɛzi. -Mɔmɔ -ka 'kpɪ -yɔ nɔ, -
in 'na zɪlɪ we kwɛ -nɪ, we -vale -tɔ sa
'ɛɛ.»

⁷ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ Bhlabhɛyɪ yia
wee -luu klalɪluu -mnɔanɔ -wɔ. -
Bha -bhlokpade in 'nɔa 'yɪyɔgalɪ -
mnɔanɔɔ welɪ. We nɛɛ: «Yɪ!» ⁸ In -
talɪa -bha, 'in in yia nɪmɛsɔn -yɔyɪ,
we fuakaa. ɔ -dɪa we -gɔla, ɔ 'ɲɪ
wa laa tɪtɪɛ. Tɪtɪnyaa 'gbe -yɔ ɔ
'sɔ nɔ. 'In wa yia wa 'tɪtɛ 'nyɛ wa
'ka nyɪma 'bhaa mɪ dɔdɔ kibhe -
mnɔanɔɔ -bhlo -gɔ. 'Sa wa mɪa wa
'ka nyɪma 'bha tɔgɔgbɛ klaa, ɲɔ
klaa, tɪtɪgu klaa, we -yɔ -fɪɪnɪma
'nyɪ nyɪa.

⁹ -Mɔɔ 'bɪgɔ, ɔ Bhlabhɛyɪ yia
wee -luu klalɪluu gbunɔ -wɔ. -
Bha -bhlokpade, in yia nyɪma wa

'bhaa, wa zuzu -yoyi 'slakagusalilu zo. Waa nyuma mia, wa ka -Lagoweli -yogwuu, 'in wa mia we gbodayinya nya, we 'gbu wa yia wa 'bha. ¹⁰ Wa 'kpia 'wu 'titee, wa nee: «-Amiaa -Kanyoo 'zayli -o mi -mawloda, dudu -nyumaa -yogbu -na yia 'wobhwa, 'in -in 'ka wa gbu dili -amiaa -yokpasasiee saa. 'Lee, bhla -mumu -na wulu wea?» ¹¹ Toun, wa yia -maa -bana 'pupa 'wuladlili, 'in wa nee -maa -yla, -maa wu -se, nu, -maa bhelia -yo -maa lubhonu -lima -wa wa yia 'bhaa -maa 'de 'bhisa, -maa nwe -ka gba 'bhie.

¹² In -talia -bha, 'in in yia Bhlabhleyu -yoyi, 'in o yia -luu klalilu gbelibhlonu -wlu. -Bha dudu zuklua 'titee. 'In 'ylo yia yumanu nee -gbenaa, 'in 'cu yia zamanu 'pion 'bhisa. ¹³ In -zeli yia bhli dudu -gu, su wa zobhala, -pipe -ka 'pli, sa we 'bhue jitea, 'sa -zeli jitea dudu -gu. ¹⁴ In yali yia labhu nyumaa 'yiliya 'wu, nee -bita wa gl. -Gogo weee -yo dudu weee mia 'nyu nyidi, 'in we yia 'tlu. ¹⁵ Toun, dudu -nyumaa 'wlulapilunya klaa, nyumaa 'yugalunya klaa, 'slajaa 'yugalunya klaa, 'numunya klaa, nyuma 'tite klaa, gali klaa, we -yo -wa 'nia gali nya -mi, wa 'de weee yia zize -gogoo 'bhuka 'wu, we -yo tukpa -nyidi. ¹⁶ Wa nee tukpa -yo -gogo -yla: «A bhlili -an -gu. A zize -an 'pipi, -o -dia 'numnikpe -gu la kwee. A zize -an 'pipi Bhlabhleyuu 'ce kwee. ¹⁷ Nu, we ka nyini, wa 'cepayli 'kadu ka nyini. Nyoo mneni o 'ka we 'yu 'yigbea?»

7

Nyuma 'wlu glv ta -zakpa kugbua le 'so (144.000)

¹ -Muu 'bigu, 'in in yia 'anzu -mnuva -yoyi 'yigbeda dudu gwigwi -mnuva 'yli. -Muu mi dudu -pipe -mnuva 'yoo -kuluda, -muu yi 'wlu nu, -pipe yabhlogoo 'pli dudu -gu, gumunu -gu we -yo su 'wlu. ² In, in

yia 'anzu -putu yabhlo -yoyi 'wusoda 'ylo 'wusoluda. -Lu -we nya wa zua -Lagoo yibhelida nyuma -yo, we mi we kwee. 'Anzu -mnuva -we -Lagoo 'nye 'tite we 'ka gumunu -yo dudu siali, we 'kpia 'wu 'titee we -yla, we nee: ³ «A 'yigbe -slo, nu, -a 'ni -slo 'yliyoga -Lagoo yibhelida -Lagoo lubhonunya 'klv -yo zo, dudu klaa, su klaa, we -yo gumunu, a 'na siali we -ni.» ⁴ In -wa -Lagoo zua o 'de yibhelida -yo, 'in in yia wa nwe yibheli. *Izlaelu zua weee 'yli, nyuma 'wlu glv ta -zakpa kugbua le 'so (144.000).

⁵ Zudaa zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Lubenu zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Gadu zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

⁶ Aselu zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Nefotalii zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Manasee zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

⁷ Simeoo zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

*Leviii zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Isakaaa zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

⁸ Zabuloo zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

*-Zezefuu zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Bezamee zwayli, nyuma 'wlu glv ta (12.000).

Wa 'de weee 'klv -yo wa zua -Lagoo yibhelida.

Nyuma -zlo bibea 'numnikpe

⁹ -Muu 'bigu, in -talia -bha, 'in in yia nyumaa -zlo -yoyi. Waa nyuma -zu 'wu, o mnenia o 'ka wa zeli, o 'ni -mi. Nu, dudu weee -gu -nyuma wa -mia: laga weee -gu -nyuma mi -bha. Zua weee 'yli -nyuma mi -bha. Klu weee nyuma mi -bha. Weli weee nyuma mi -bha. Wa 'yigbe 'numnikpe -yo Bhlabhleyu 'yu. Wa

ka -bana 'pupa 'wɔ, 'in saɔn mia wa kwɛɛ. ¹⁰ Wa 'kpia 'wɔ 'tɪtɛɛ, wa nɛɛ: «-Amiaa -Lagɔ -ɔ -dia 'ɲɲumnikpe -gɔ la,

ɔ -yɔ Bhlabhleyu 'sɔ, gbɔwɔsasɛ mɪ wa -nɔ nya!»

¹¹ Nɪ, 'anzɪ weee bibeaa wee 'yliyɔgali -mnɔa klaa, waa nyuma kpasɪ klaa, we -yɔ 'ɲɲumnikpe. Wa -gbliɪ 'wlu la 'ɲɲumnikpe 'yu, 'in wa yia -Lagɔ bɔbɔ. ¹² Wa nɛɛ:

«-Amɛnɪ!

Nyuma weee gba ɔ 'ɲɲɪ -zɔnɔ.

Nɪ, nyuma weee -mnɪnɪ ɔ 'ɲɲɪ,

gbɔyilo weee mɪ ɔ -nɔ nya,

nyuma weee 'pa ɔ fuo, nyuma weee zɔ -bha ɔ,

'tɪtɛ -yɔ latɛlo weee mɪ ɔ -nɔ nya.

We -mɪ 'sa, 'in we 'ka 'sa -tɔ

'yɪ weee -nɔ nya.»

¹³ -Bha nyimɛ kpasɪ yabhlo 'yibhaa 'mɪ laɛ: «'Lee, waa nyuma kaa dɛ -bana 'pupa 'wɔ, mɔɔ -nyuma wa -mɪ, 'in mɔ wa 'bhɔlɔ?»

¹⁴ In nɛɛ ɔ -yɪa: «Na -kanyɔ, -ɔ -yɪa we 'jɪ, -mɪ -wa!»

ɔ nɛɛ: «Waa nyuma mia dɛ, wa ka wa sɪɪ bhabha. Wa ka wa 'dɛɛ -bana -wɔlɔ Bhlabhleyuu 'pɪɔn lɔ, 'in we yia pɔmanɪ tenyii. ¹⁵ We 'gbɔ wa 'yiligbea -Lagɔɔ 'ɲɲumnikpe 'yu, zɪɔɔ, sabɔɔ, wa 'ka ɔ dɔmagbɔ lɛnɔ ɔ -budu 'kadɔ zɔ, 'in -ɔ -dia 'ɲɲumnikpe -gɔ la, 'in -mɔɔ kɔa wa 'wɔ. ¹⁶ Nɔwɔ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'nyumatɔ 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha, 'yɪ -yɔ slo 'na 'ka 'maslɛɛn wa 'bha. ¹⁷ Nɪ, Bhlabhleyu ɔ mia 'ɲɲumnikpe kwesi, mɔ yia wa 'nyuwlukɔa lɔ kwaa, bhlabhɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ 'bhisa. 'In -Lagɔ yia wa 'mɔ weee sɪa.»

8

Bhlabhleyu -wɔa gligɪ -sɛbhɛɛ klaliluu gbesɔnɔ

¹ Nɪ, Bhlabhleyu -wɔa wee gligɪ -sɛbhɛɛ klaliluu gbesɔnɔ, 'in -Lagɔɔ -gbɛ yia 'wɔtɔ blenyii 'lɛlɪ kibhe -bhlo. ² 'In, in yia 'anzɪ gbesɔ -yɔyɪ

'yiligbeda -Lagɔ 'yu. ɔ yia we lɛglɛ gbesɔ 'wɔladlɪli.

³ 'Anzɪ -putu yia, 'in we yia 'slakagɔsalɪlu kwesi 'yiligbe, -can -dɔkɔ mɪ we kwɛɛ, we nɔkplɛ wa sɛa 'wɪ. Wa 'nyɛa we 'wɪ duun yoo, we suslolua -Lagɔnyuma weee bhuhhoewɛlɪ -yɔ 'wɪ 'wɔ, 'in we -yɔ we yia 'slakagɔsalɪlu 'yu mɪ, we 'ka we -Lagɔ 'nyɛ. Wee 'slakagɔsalɪlu mɪ -can nya, 'in we mia -Lagɔɔ 'ɲɲumnikpe 'yu. ⁴ 'In 'wɪlɪ gbeylo -yɔ -Lagɔnyuma weee bhuhhoewɛlɪ yia 'wɔsɔ 'anzɪ kwɛɛ -Lagɔ 'yu. ⁵ Tɔɔn, 'anzɪ 'bhua -dɔkɔ 'wɔ, we yia we yeli 'slakagɔsalɪluu -kosu nya, 'in we yia we dɔdɔ -gɔ 'mɪ. -Bha -bhlokpade, -dɛ -gaan, wɛlɪnya gbaa, 'nyu 'paa 'yɪka, 'in dɔdɔ yia zuklu.

Tɪa -lɛglɛ -mnɔa wɛlɪ

⁶ 'Anzɪ gbesɔ, -we kaa lɛglɛ gbesɔ kwɛɛ, mɔ mnazɪa we 'dɛ la we 'ka we bhɪ.

⁷ We tɪanɔ bhɪa we lɛglɛ, 'in -zɛlɪ nyu klaa, -kosu klaa, we -yɔ 'pɪɔn, -we mia 'wɔsusloluda, in we yia we dɔdɔ -gɔ 'mɪ. Dɔdɔ kibhe ta -gɔ -bhlo yia sɪ, su ta glaa -bhlo -yɔ -petu yalɔ weee yia sɪ.

⁸ We 'sɔnɔ bhɪa we lɛglɛ: -kosu 'kadɔ 'wɔa -gɔgɔ -we mɪ sida, 'mɔ wa vitelia gumunu lɔ, 'in gumun-yuu taa nɔɔ -bhlo yia 'pɪɔn -zɛ. ⁹ Gumunu lɔ -li ta glaa -bhlo yia tɪ, 'in we yia 'glɔ ta glaa -bhlo lasa.

¹⁰ We tanɔ bhɪa we lɛglɛ: -zɛɪyɪ 'kadɔ 'bhɔa yalɪ, 'in we yia bhɪ, wee -zɛɪyɪ mia, -kosuu mɔ 'bhisa we nyumaa, mɔ bhɪlɪa 'nyuwlukɔanya -yɔ -gbɔa 'kadɪ ta glaa -gbɔa -bhlo lɔ. ¹¹ Wee -zɛɪyɪ wa laa kabɪ, 'in wee -gbɔa ta glaa -bhloo 'nyu yia kamanɪ. 'In wee 'nyu yia nyuma duun 'bha we 'kɪkaloo 'gbɔ.

¹² Wee 'anzɪ -mnɔanɔ bhɪa we lɛglɛ, 'in 'yɪlɔ kibhe taa nɔɔ -bhlo klaa, 'cɔɔ kibhe taa nɔɔ -bhlo klaa,

mnenia we 'ka nyima -yla gbonyuu
 lenv 'cv gbu zo. ¹¹ Wee -gangannya
 ka 'wluwapunyɔ: 'bhuka -we 'nia
 bhloluda -ka, we 'wɔ -Kuzuu 'anzɪ
 we -mia. Nu, we 'ɲni -wa Abadɔn
 zuifwɛli 'wɔ, Apoliɔn *glekiwɛli
 'wɔ. We ji -wa -Lunyumonyɔ.
¹² Tiatia -gbonyuu 'pha dɛ, nu, we
 -tu lɔ 'sɔ.

¹³ Nu, in -talia -bha, 'in in yia
-galibhacice mia -bluda -mo yali
'pipu 'wukpiweli 'tite 'nu, we nee:
«Gbonyuu, gbonyuu, gbonyuu mu
dudugu -nyumaa -nu nya 'anzi taa
pnu -ka wa legle bhl!»

9

$$L_{\varepsilon g l \varepsilon \varepsilon} g b u n v$$

¹ Nii, 'anzuu gbunuu bhlia we legle, -zeliya yabhlo -we bhlia dudu, 'in in yia we -yoyi. 'Bhoka -we 'nia bhloluda -ka, we -lakli wa 'nyeε wee -zeliya yoo. ² We -kalia wee 'bhoka, gbeylo -we 'wlvā -klaaa gbeylo mu 'tlaa -mā, 'in we yia 'yiv -yā -pipε ylumani. ³ Wee gbeylo 'wu -gangannya 'tlaa, 'in we yia dudu -gu lamneni. 'In -Lagā yia 'tite -we -yā -klagbetaa 'tite 'wowlvā we 'nye. ⁴ Wa neε we -yla we 'na nuuu gbonyuu -petu -yla le -ni, we -yā sunya -yā -titi -wātū. Nii, nyima -wa 'nia -Lagā yibhelida 'klv -yā -ka, 'ma we 'kaa gbonyuu -yla lenu. ⁵ Wa 'ni wee -gangannya 'yoo 'nye we 'ka nyima 'bha. Wa neε nii, we sialī wa bhabha 'cū gbu zā. Sa -klagbeta -ka 'pa, 'in -bha glopoa ni, we nu 'sa we. ⁶ We -bhlā, tlitlee da wa yia -talia, 'in wa 'na 'ka we 'yi, we tū yia nyima 'bhaa, 'in kwεε -muu yia wa -gwaa.

7 Wee -gangannya 'włusa
 numesvvn, -we wa mnazia la tvgv
 -nv nya, 'in -we ka 'włuo 'włva
 nεε -can -kloo mī -bha. We 'klv -
 yv nyumaa 'klv 'wvovlv. 8 We 'nyi
 'wlv 'ŋwvu 'nyi. 'In we gla 'wlv -
 jlāa gla. 9 We ka netebana 'wv,
 'in we -kapuee paa -jiji. We -jiji
 mia, we 'wlv nεε numesvvn duun
 mī -wvotloo 'wvgbizada -gwagwie
 nya we 'ka tv -gva mni. 10 Wee
 -gangannya gvn 'włusa wee -
 klagbetāa gvn, -we mia 'ylitelida
 seeni 'bhisa. We gvn nya we

Lεglεε gbelibhlonv

¹³ Nu, 'anzu gbelibhlonu bhla we legle ni, 'in, in yia weli yabhlo 'nu. -Lagoo 'slakagusaluu gwigwi-mnua 'yli we 'bhua. Wee 'slakagusaluu mi-can nya, 'in we mia -Lago 'yu. ¹⁴ Wee weli nee wee 'anzu gbelibhlonu kaa legle kwee -yla: «'Anzi-mnua-we mia gbuada, 'gbua 'kadu wa laa Eflati kwesi, -in -blo we -nya.» ¹⁵ Wee 'anzi-mnua mia, -Lago ka we lamnazi o lubhoo-nu nya. Wee -zu nu cu nu yli nu 'leli tein -nu nya o mnazia we la, we 'ka mni, we 'ka nyima 'wusali, 'in we 'ka nyima ta glaa -bhlo 'bha. Nu, weli gbaa, 'in wa yia we -blo. ¹⁶ 'Sloja -wa mia numesoon-gu, wa zeha wa 'mi -yla, wa njw nyini minion 'wlu -bhlo. ¹⁷ -Mo na 'yli -kakie 'wu, -wa -dia wee numesoon-gula, sa in 'yia wa -yo mu nu: netebana mia wa 'wu, we -za -kosu 'bhisa, we ylu yali 'bhisa, we -za lu -bhuhhee nukple 'bhisa. Wee numesoonnyaa 'wlu 'wlsa -jlaa 'wlu. 'In -kosu klaa, gbeylo klaa, we -yo -bhuhhui slo tlaa we njwee. ¹⁸ Nu, -kosu klaa, gbeylo klaa, we -yo -bhuhhui slonya 'tlaa da we njwee ni, mu -wa siasie ta. Mu 'bhaa dudugu -nyuma ta glaa -bhlo. ¹⁹ Nu, wee numesoonnyaa 'tite mia, we mi we njwe -yo, 'in we mia we gun -yo. We gun 'wlsa tibhe. We ka 'wlu, we nya we nua nyima -yla gbonyuu le.

²⁰ Wee siasie 'ni dɔdɔgɔ -nyima
weee 'bha. Nyima -wa -tɔa -bha,
wa 'ni wa tɛltɛlɛlɛ 'bɛbɛv. Wa
mɪ -bhlokpade 'kuzunya bɔbɔda,
tɛltɛlɛlɛ mɪ -can nya klaa, 'gwɛzi

nya klaa, nete nya klaa, tukpa nya klaa, we -yo su nya, wa 'ni we bubue 'bibhu. 'In wee telitelili mia, we'e 'yi la, we'e 'nu 'in we'e no. ²¹ Nu, wa 'ni wa dli 'bhiti, wa mi nyuma 'bhada -bhlokpade, wa mi ylisi lenoda, 'in wa -yo nyuma weee dia -budu 'wu, 'in tolva ylia 'wie.

10

'Anzi -yo glighi -sebhe -yule

¹ 'In in yi 'yaa 'anzi 'tite -putu -yoyi yali 'bhoda. Yalipupa welia we 'wu -bana 'bhisa, 'in -zuku yia we 'wlu bibe. We klu nyumaa 'ylo 'bhisa, 'in we bhagv 'wlu -kosuu -dolu. ² Glighi -sebhe -yule mi we kwee, we mi njwekalida. Gumunyu -gu we dia lilibhu la, 'in we yia dudu -gu kapebhu ladi. ³ Sa -jla kpia 'wu 'titee, 'sa we 'kpia 'wu. We 'kpia 'wu toun, 'in -de gbeso yia -gan. ⁴ Wee -de gbeso -gangiee 'bigv, 'in 'yibha yaa 'in 'ka we weli celu. -Bha -bhlokpade, 'in weli yabhlo yia gba -mo yali. We nee 'mi -yla: «Weli -we wee -de gbeso gbaa, -in zize we. -In 'na celili -lu yabhlogbo -ni.»

⁵ Nu, wee 'anzi 'in 'yi yaa -yo 'yigbeda, -we ka bhu yabhlo mia gumunyu -gu, 'in we 'yabhlo mia dudu -gu, we yia liliso 'wobhu yali. ⁶ 'In we yia bi -Lago -o -gaa 'yliy 'yli weee nya, o 'hni nya, -Lago -o -laa yali -yo we 'wu -lu weee la, -o -laa dudu -yo we -gu -lu weee la, we -yo gumunyu -yo we lu -lu weee. Wee 'anzi nee: «We bhla 'ni masleen latulu. ⁷ Nu, zli 'anzu gbeso yia we legle bhla, -Lago 'wlukoun -gbu mia zizada, we zli o nua we le. Cun, le o yia we nua, sa o gbaa we, o lub-honunya -wa mia o gbuv -falipanya nya -yla, 'sa.»

⁸ 'In weli -we in 'nu yaa -mo yali, we nee 'ya 'mi -yla: «'Anzi yligbea gumunyu -yo dudu -gu, -in mni we -gbe, 'in 'sebhe -we mia njwekalida we kwee, -in 'bhu we 'wu.»

⁹ 'In in yia we -yobe. In nee we -yla nu, we 'nye 'mi wee 'sebhe -yule

yoo. We nee 'mi -yla: «-In 'bhu we 'wu, -in 'ka we li. Nu, kamania we yia -na nukple, nu, luu 'kpi 'bhisa we yia menia -na njwee.» ¹⁰ In -saa wee 'sebhe we kwee, in lia we, luu 'kpi 'bhisa we menia 'mi njwee. -Sleen in mnaa we, 'in we yia kaman na nukple.

¹¹ Wa nee 'mi -yla, we mi 'ya nu, in gba -we -Lago yia lenva, klu duun klaa, laganya klaa, weli 'yli -bhlo -bhlonia klaa, we -yo nyumaa 'wlu-lapinyaa daa.

11

-Lagoo gbodaynya 'so

¹ -Muv 'bigv, gblee yabhlo -we -yo su -we nya wa yibhola -lu 'so 'wowlva, wa yia 'mi we yoo 'nye. 'In wa nee 'mi -yla: «-In -so 'wu -in 'ka -Lagobudu 'kadu -yo we 'slakagusalulu yibhola mni. -Wa mia -mo -Lago buboda, -in zeli wa. ² Nu, -in ti -budunjee 'wu. -In 'na yibhola -bha -ni, -we ka gbv -wa, -wa 'nia Zuifu, wa ka we wa 'nye, 'in ma yia -Lago -mowlv gbe -gonaa 'in wa 'ka we lawowlali 'cu glu 'so, 'cu 'so zo. ³ Nu, na gbodaynya 'so na yia yoo 'paa wa 'ka -Lagoweli gba wee 'yli 'wlu gbelibhlo 'yli glu ta nya, -gbenaa nya 'wu.» ⁴ Nu, ma -wa *olivusu 'so -yo 'napa 'so -we 'yigbea dudu -Kanyo -Lago 'yu. ⁵ Nyume -ka we -yla gbonyuu lenva yi, 'in -kosu tlaa we njwee, 'in we bhaa o. Nyume -o -ka we -yla gbonyuu lenva yi, 'sa -bhlokpade -mo yia tlia. ⁶ Waa gbodaynya ka 'tite wa 'ka 'nyu 'yigbeli -muv yi 'wlu we lva wa -Lagobuv -falipa bhla. Nu, wa ka 'tite wa 'ka 'nyu 'pion 'wulabhitili. 'In wa ka 'tite wa 'ka dudu -gu siasiee 'yli -bhlo -bhlo lala wa dlu da.

⁷ 'In gbv -we ka da wa 'ya nu, wa -ka we gbagbie bhia, 'in 'bhoka -we 'nia bhloluda -ka, -mo nune yabhlo yia 'tlaa, we 'ka wa tu dili, we 'ka wa lu, 'in we 'ka wa 'bha. ⁸ 'In wa 'kwienya 'ka lasluda -tu -mo

'gbe 'kadu -gbloḡbly 'wɔ, da nyima kulba wa -Kanyo *su -gula. Wee gbe mia, 'mɔ wa palia *Sodomu -yo Ezipotu 'wɔ. ⁹ Nu, nyimaa 'yli -bhlo -bhlo -wa 'bhua zɔa -bhlo -bhlo 'yli, -wa gbaa weli 'yli -bhlo -bhlo, we -yo -wa 'bhua laga -bhlo -bhlo -gɔ, -maa yia wa 'kwie ylaa 'yli ta kibhe nya. Wa 'na 'ka wa 'bhlubhluḡbly -yɔḡwɔ. ¹⁰ Waa *-Lagobu -falpanya sɔ nu titlie yia dɔdɔḡbly -nyima 'mɔna 'wɔlaa, 'in wa 'ka -lu nyinyɛni 'mɔna nya. Waa nyima sɔ ni ka wa sialɔ tenyii 'gbɔ.

¹¹ Nu, 'yli ta kibhe -ka 'pli ni, 'in nyapɛlie bhua -Lagɔ -gbɛ, 'in we plaa wa 'wɔ, 'in waa nyima sɔa 'wɔ. -Maa -ka wa -yɔyi, 'in -nyanḡbɔ kpalia -maa. ¹² 'In weli 'tite yabhlo yia wa 'dɛ 'sɔ -yla gba yali: «A -gbɛli -seli.» 'In wa yia -mɔ yali -gbɛli yalipɔpa 'wɔ -zugba wa tonyima yla wa. ¹³ -Bha -bhloḡpadɛ dɔdɔ zuklua 'titeɛ, 'in wee 'gbe kibhe kugbuaa -gɔ -bhlɔnɔ yia labhɔ. 'In nyima 'wlu ḡbly -bhlo 'wlu kugbua lɛ gbu (7.000) yia tli wee dɔdɔ zukluɛɛ 'biḡɔ. Nyima tɔba -wa -tɔa -bha, -nyanḡbɔ yia -maa -kpali, 'in wa yia -Lagɔ -ɔ mia yali 'ḡni -mnɔni.

¹⁴ Gbonyuuu 'sɔnɔ ka 'pli, -slɛɛn, wee gbonyuuu tanɔ yia dayli yia.

Lɛḡlɛɛ gbesɔnɔ

¹⁵ Anzu gbesɔnɔ bhlia we lɛḡlɛ, 'in wa yia weli 'tite -nya 'nɔ yali. We nɛɛ:

«Dɔdɔ 'wlulapilie mi -slɛɛn -amɛaa -Lagɔ Jejitape

-yɔ ɔ -Bhasanyɔ 'sɔ kwɛɛ.

Ma yia nyima weee 'wlulapɛli, 'yli weee -nɔ nya.»

¹⁶ 'In waa nyima kpasɔ ḡbly -bhlo 'ya -mnɔa, -wa -dia 'ḡnumnikpenya -gɔ la -Lagɔ 'yu, wa -gbɛli 'wlu la, 'in wa yia -Lagɔ bubɔ. ¹⁷ -Mɔ wa -Lagobubɔweli 'wɔ wa nɛɛ:

«Jejitape, 'tite weee -Kanyɔ -Lagɔ, -mi ɔ mi bhaa, 'in ɔ mia, -mi -a paa fuo.

Nu, -na 'tite nya -in pɛli -slɛɛn nyima weee 'wlu la

¹⁸ Nu, laga ka 'cɛ 'pa, 'in -na 'cɛpapɛ yia 'wɔsɔ.

'Yli -we nya -in 'kaa tɛtɛnyaa -yɔḡbly 'wɔbhu we ka nɔni.

Wee yli nɔnia -in 'ka -na ḡbly -falpanya

-wa nɔa -na lubho,

we -yɔ -na nyima -wa sɔa -na 'ḡni -yɔ,

we 'ka nyima kpasɔ -zɛɔɔ,

we 'ka 'nyɛnyɛyua -zɛɔɔ,

-in 'ka wa -tnɔɔ wla,

'in -wa -saa dɔdɔ la,

-in 'ka wa lasa.»

¹⁹ Nu, -Lagobudu 'kadu -we mia yali -kalia ḡwɛ, 'in wa yia -mɔ 'kesu -yɔyi. Nu, wee 'kesu nɔkplɛ, weli -we suslolua -Lagɔ -yɔ ɔ nyima 'wɔ, 'in -we wa cɛli -li -gɔ, mɔ mia -mɔ. Tɔn, 'nyu 'paa 'yika, weliɔnyaa gbaa, -dɛ -gaan, dɔdɔ zuklua, 'in -zɛli nyu yia lɔa.

12

**-Zatibhe -solva 'ḡwɔnɔ yabhlo -yɔwɔ*

¹ Nu, ḡwɛdilu yabhlo 'tlaa yali: 'ḡwɔnɔ yabhlo -wa. 'Yli mi ɔ 'wɔ -bana nya, 'in 'cɔ mi ɔ bhɔ zɔ. -Zɛli kugbua lɛ sɔ mia ɔ 'wluo -kloo 'bhisa. ² ɔ 'ḡwɔnɔ mi nɔkpla. ɔ ḡwali bhlɔ ka nɔni, ɔ mi luzii 'gbɔ ɔ kpia 'wɔ. ³ 'In ḡwɛdilu -putu yi 'yaa yali 'tla. *-Zatibhe 'kadu -wa, we -za. We ka 'wlu gbesɔ, we -yɔ 'ḡwɔ kugbua. We 'wlu -mumɔ -ka -mi, -mumɔ ka -can -kloo -gɔ. ⁴ We ḡnɔnɔ nya we yilɛpa -zɛli ta glaa -bhlo la, 'in we vitelia we dɔdɔ. Nu, ɔ 'ḡwɔnɔ mi ḡwalɔda yida, 'in wee -zatibhe yia ɔ 'yu 'yilɛḡbɛ, nu, ɔ -ka ḡwali ni, we 'ka ɔ 'yu mna. ⁵ 'In ɔ 'ḡwɔnɔ yia nɔkpasuyu ḡwali. Nu, nɔkpasuyu -ɔ 'kaa dɔdɔ weee -gɔ nyima 'yoo da -slolu 'klɔ 'cɛɛ nya, mɔ -wa. 'In wa yia -Lagɔ -yɔ ɔ 'ḡnumnikpe kwesi ɔ 'yu bɛli. ⁶ Tɔn, ɔ 'ḡwɔnɔ yia -flii -bho, 'in ɔ yia da bɛblɛɛ mni, da -Lagɔ mnazɔ ɔ -yla 'bɔ la. ɔ li -mɔ 'yli

'wlu gbelibhlo, 'yli glv ta (1.260), 'in -zugba ɔ yi lililu ɔ li.

⁷ -Sleen, tu yia yali bhli. 'Anzinyaa -kanyo Miseli -yo ɔ -anzinya, we -yo -zatibhe yia gv, 'in -zatibhe 'anzinya yia we 'wusa. ⁸ 'In we yia -zatibhe -yo we 'anzinya lu. Nu, we 'ni we 'klu -ka we 'ka yali -tu. ⁹ 'In wa yia wee -zatibhe 'kaduu 'de 'pipee viteli. Mu -wa da bhlasabhla * -tibhe -we wa laa *Kuzu, 'in wa la 'yaa -Saatan. Mu nua duduɔ -nyuma weee -dawli 'wo. Wa vitelia we dudu, 'in wa yi 'yaa we 'anzinya we 'bi viteli.

¹⁰ -Muu 'bigv, in yia weli 'tite yabhlo 'nu -mo yali. We nee: «Nyumaa gbuwosabhla ka nyini. -Sleen mia, -amiaa -Lago ka ɔ 'tite -slolu, 'in duduɔ 'wlulapile mi ɔ kwɛɛ. -Sleen mia da, ɔ -Bhasanyo ka we -slolu nu, mo kaa se. Nu, -we dila -amiaa bhelia gbv 'wlu la, wa ka we 'pipee viteli. Cun, zluo, saboo, -we dila -amiaa bhelia gbv 'wlu la -Lago 'yu, 'mu wa vitelia. ¹¹ Nu, -amiaa bhelia ka -gugali, Bhlabhleyuu 'pion -yo gbudayiweli 'gbv. Wee weli 'gbv wa yia nwnu wa 'ka wa 'yliyogagie wla, 'in wa 'ka tli. ¹² We 'dee 'gbv yali -in li 'muna. Wa ka wee -zatibhe viteli, we 'dee 'gbv, -wa weee -dia yali la, a li 'muna! Nu, gbonyuu mi dudu -yo gumunyuu -nu nya. -We ka gbv -wa, 'Kuzu ka -mo lasibhli 'ce nya. Nu, we 'yli 'ni 'wuzu, we 'de -yi we 'ji.»

¹³ Wee -zatibhe 'yia nu, wa ka we dudu viteli ni, ɔ 'nwno ɔ gwalia da nukpasuyu, 'in we yia ɔ 'bi vu-vue bhli. ¹⁴ Nu, -Lago 'nyea ɔ -galibhacicee -kapue 'so, ɔ 'ka -blu, da beblee -Lago mnazila la ɔ -nu nya, ɔ 'ka -mo mni. -Meme mia ɔ mneni ɔ 'ka -mo -zu ta kibhee* lililu 'yi ɔ 'ka we li. 'In tibhe 'ni ɔ -yocipa. ¹⁵ Wee tibhe yia 'nyu gwɛɛ ɔ 'bi, 'in we yia -gbva -ze, we 'ka yaa ɔ 'nwno mna. ¹⁶ 'In dudu yia ɔ 'nwno 'wusaa yi. Wee dudu -kalia nwe, -gbva -

we -zatibhe gwɛɛa, 'in we yia we 'ma. ¹⁷ 'In wee -zatibhe yia ɔ 'nwno -yocɛpali, 'in we yia ɔ 'yua pnu -yo ɔ 'yuoyuaa -gbɛ tu kwa. -Maa mia, -Lago tite -maa zua 'nwnwe, 'in -maa mia -Zezuu gbudayinya nya. ¹⁸ -Bha wee -zatibhe bea gumunyuu -gogo -gv, 'in we yia -bha 'yligbeda -tu -buse -gv.

13

Nime -we 'tlaa gumunyu -gv

¹ -Muu 'bigv, in yia nime yabhlo -yoyi gumunyu -gv 'tlada, we 'gwɛ kugbua, 'in we 'wlu gbeso. 'In we 'gwɛ -mumu -ka -mi, -muu ka -can -kloo -gv. 'In we 'wlu -mumu -ka -mi, -Lago veli nni mi we -gv celida. ² Wee nime in 'yia -yo, we 'wusa gbi. We bhu 'wlu sa 'cekanume 'kadu yabhloo bhu, 'in we nwee 'wlu -jlau nwee. 'Mu -zatibhe 'nyea we latelo, we -yo we 'nnumnikpe -yo we 'tite. ³ Wee nime 'wlu yabhlo 'wlu sa titile mi we -yo, -muu 'bigv 'in we yi 'pu. Nu, nwegaga -subhala nyuma weee, 'in wa yia we 'bi mni. ⁴ Nu, wee -zatibhe mia, 'mu duduɔ -nyuma weee bubaa, -we ka gbv -wa, mu 'nyea wee nime 'tite. 'In nyuma weee bubo 'yaa wee nime, -zugba wa gbɛ: «Nyoo mi nime ni 'bhisa? 'Lee, nyoo 'ka we nya gaa?»

⁵ We ka 'yoo 'yi we 'ka we 'de 'ylimani, 'in we 'ka -Lago veli. 'In we ka 'tite 'yi, we 'ka we leno 'cu glv 'so 'cu 'so nya. ⁶ We -bloa nwe 'in we yia -Lago velle bhli: we veli ɔ 'nni, we veli ɔ ladida, 'in we yia -wa -dia yali la veli. ⁷ Wee nime ka yoo 'yi we -yo -Lagonyuma 'ka tugu, 'in we 'ka wa lu. We yia 'yoo 'yi we 'ka zua weee 'yli -nyuma klau, nyumaa klu weee klau, weli 'yli -bhlo -bhloo gbanya weee klau, we -yo laga weee 'wlulapili. ⁸ 'In duduɔ -nyuma weee yia we bubaa. Nu, duduɔ lababhla, nyuma ka nni 'nia 'yliyoga -sebhe 'wu celida -mi, ma yia we bubaa. Wee 'sebhe

* 12:14 -Zu ta kibhe we -yo 'cu 42 -yo 'yli 1.260 mi -lu -bhlo nya.

mia, Bhlabhleyu wa 'bhaa 'slaka nya, ɔ -nɔ -wa.

⁹ Nu, ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.

¹⁰ Nu, -lu -we 'yli nyime 'kaa mnɔnɔ, we 'yli ɔ mnɔnɔ.

Nyime ɔ 'kaa -kasɔ 'wɔ mnɔ, -kasɔ 'wɔ ɔ mnɔ.

Nyime ɔ tɔgɔgbɛ 'kaa 'bha, tɔgɔgbɛ bhaa ɔ.

We -ka 'sa -mɔ, -Lagɔnyima -ka dɔtie, wa -tɔ -Lagɔ dɔ -gɔ -zɔda.

Nime -we 'tlaa glu

¹¹ Tɔn, in yia nime -putu -yɔyɔ glu 'tlada. We ka 'gwɔ 'sɔ 'wlu, -mɔ 'wɔ bhlabhleyu 'gwɔ, nɔ, -zatɔbɛ 'bhisa we gbaa. ¹² Nime tianɔ 'tɛ we kaa. We -ka nyima 'yu 'tla, mɔ nɔ lɛ, 'in -maa bɔbɔa nime tianɔ -we tɔtɔlɛ fɛlia 'bhaa. ¹³ 'In we nime nɔ gwɛdɔgbɔ 'kadi lɛ, 'in we sɔbhala -maa nɔwɛgaga. Sa 'bhisa, we sa -kosu yalɔ, 'in we laa we dɔdɔ -gɔ, nyima weee 'yibadi. ¹⁴ Gwɛdɔgbɔ -we we nime nɔ lɛ nime tianɔ 'yu, we nya we nɔ dɔdɔgbɔ -nyima -dawli 'wɔ. 'In we gbaa -maa -yla nɔ, nime -we tɔgɔgbɛ nɔ lɛ, 'in we yia 'pɔ, wa tɛlɔ we 'wɔwɔ. ¹⁵ Nime -we 'tlaa glu, mɔ 'yia 'tɛ we 'ka we tɛtɛlɔ nyapɛlɛ 'nye -mɔ 'ka gbagbɛ mnɛni. 'In -wa 'nɔ we bɔbɔ nɔwɔ, we 'ka wa 'bha. ¹⁶ Mɔ nɔ we lɛ, 'in nyima weee, 'yuaoo, nyima kpasɔo, nɔmnɔnyaaoo, bɔbɔbhanyaoo, -wa 'nɔ galoo, we -yɔ galɔ, 'in wa yia we yibhelida -yɔka -gla nɔ. We 'nɔ wa lilisɔ -yɔ -mɔ, -zugba wa 'klɔ -yɔ -wa. ¹⁷ Nu, nyime ɔ 'nɔ we nime yibhelida -yɔka, ɔ 'nɔ we 'nɔ -yɔka, ɔ 'nɔ we nimeloo -yɔka, wa'a 'nye ɔ 'yoo ɔ 'ka -lu zɔ, 'in ɔ 'ka -lu pɛlɔ 'pa.

¹⁸ Nu, gbɔyilo -bhla bɛa. ɔ -ka 'ylimna, ɔ sisalɔ we nime nimeloo 'wɔ, 'in ɔ 'ka we 'wɔlanɔ. Nu, we nimeloo mia, nyime yabhloo nɔ -wa: mɔ -wa 'wlu ta glɔ ta 'ya gbelibhlo (666).

14

Nyima wa zɔtia 'wɔ, wa lɔ

¹ In -talɔ 'yaa -bha, 'in in yia Bhlabhleyu -yɔyɔ. ɔ mɔ *Siɔngɔgɔ 'wlu 'yigbedɔ, we -yɔ nyima 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000). ɔ Bhlabhleyu -yɔ ɔ Didee 'nɔ mɔ wa 'klɔ -yɔ cɛlɔda. ² Wɛlɔ yabhlo yia yalɔ 'bhɔ. Wee wɛlɔ 'wɔ gumunyuu -jiji, we 'wɔ 'ya sa -dɛ -gan. Wee wɛlɔ mɛnɔ -pete wa mia bhlidaa wɛlɔ 'bhisa. ³ Waa nyima mɔ nɔmnɔkpɛ klaa, 'yiliyɔgali -mnɔa klaa, we -yɔ nyima kpasɔ 'yu lɔ lɔ lɔ bhlida. Wee lɔ mia, nyime yabhlogbɔ 'nɔ mnɛni ɔ 'ka we bhli, we 'nɔ waa nyima 'wlu glɔ ta -zakpa kugbua lɛ 'sɔ (144.000) -wa -Lagɔ zɔtia 'wɔ dɔdɔgbɔ -nyima glaa 'wɔbhɔ. ⁴ -Maa mia, -maa 'nɔ -maa 'dɛ pɔn -plalɔ 'nɔwɔ duun nya. Cɔn, 'sa -maa -tɔa 'wɔ sa 'painpain. Da Bhlabhleyu -ka 'plilɔ, -maa mɔ ɔ 'bɔ. -Lagɔ ka -maa 'wɔzɔtɔ dɔdɔgbɔ -nyima glaa -maa 'ka ɔ -yɔ Bhlabhleyu tia -nyima -zɛ. ⁵ -Maa 'nɔ yɔtɔbhɔ. Cɔn, -maa 'nɔ gbɔnyuu 'wlu -ka -Lagɔ 'yu.

'Anzɔ ta

⁶ Tɔn, in yia 'anzɔ -putu -yɔyɔ -bluda -mɔ yalɔ 'pɔpɔ. Mɔ yia -Lagɔgbɔ gbaa yia, dɔdɔgbɔ -nyima -yla. Wee -Lagɔgbɔ 'nɔ bhloluda -ka. Nu, laga weee klaa, zɔa weee 'yli -nyima klaa, wɛlɔ 'yli -bhlo -bhloo gbanya klaa, we -yɔ nyimaa klu weee -yla we yia we gbaa. ⁷ Wee 'anzɔ nɛ wɛlɔ 'tɛ nyae: «A sɔ -Lagɔ! A bhli ɔ 'nɔ! Nu, bhla -we nɔ ɔ 'kaa nyimaa -yɔgbɔ 'wɔbhɔ, we ka nynii 'gbɔ. Yalɔ klaa, dɔdɔ klaa, gumunyu klaa, we -yɔ 'nyuwɔlukɔanya, ɔ -laa we la, a bɔbɔ ɔ.»

⁸ 'Anzɔ 'sɔnɔ yia tianɔ 'bɔ yi, -zugba we gbae: «ɔ ka bhli, Babilɔnɔgbɛ 'kadɔ ka bhli. ɔ ka ɔ 'mama nɔ laga weee 'nye sa duun, wa 'ka we 'ma. Nyime ɔ -ka we nɔ 'ma, 'in -mɔ bhlilia ɔ mɔnɔ lɔ.»

⁹ Tɔn, 'in 'anzɔ tanɔ yia sɔ -gaa 'yu 'bɔ yi. We nɛ wɛlɔ 'tɛ

nyae: «Nyime -ɔ -ka wee nime -yɔ we tɛltelinɔ bubɔ, -ɔ -ka we yibhelida 'klu -yɔ -kaoo, ɔ -ka we sɔ -yɔ -kaoo, ¹⁰ ɔ nyime yia -Lagɔɔ 'cɛɛ nu 'maa. Wee nu mia, we 'tɛ, 'in -Lagɔ yia we ɔ 'cɛ -kɔpu 'wɔslua. ɔ nyime yia sia -kosu -yɔ -bhuhui slo 'wɔ. Sia ɔ yia -Lagɔɔ -mɔwlu -anzɔnya -yɔ Bhlabhleyu 'yu. ¹¹ -Kosu -we yia wa siala sa bhabha, we gbeylo yia -ghlada -tua 'yli weee -nu nya. -Slɛɛn, -wa bubɔa wee nime klaa, we tɛltelinɔ klaa, we -yɔ -wa kaa we yibhelida -yɔ, sabɔɔ, zhoɔ, wa mi siada, wa siasie 'na 'ka bhlo.»

¹² We 'gbu -wa mia -Lagɔɔ -nu nya, -wa zɔa ɔ tite 'nuɲwe, 'in wa dli tua -Zezu -gu ni, -maa mia, -maa -ka -slɛɛn dlitie.

¹³ Tɔɔn, 'in in yia weli yabhlo 'bhua yali 'nu, we nɛɛ: «-We na yia -mi -yla gbaa ni, -in celi we: «-Wa tɛlia -Lagolubho 'wɔ ni, 'wɔtɔtɔe -dɔɔ mi wa -nu nya.»

«-Bha -bhlokpade, -Lagɔɔ Zuzu nɛɛ: «Nyapea wa yia wa lubhoo 'bigu. Wa lenugbu -zɔnɔnya -yɔ wa nɔ.» »

*-Dlɔya -sa bhla

¹⁴ In yla 'yaa -bha, 'in in yia yalipɔpa -yɔyi. -ɔ mia we -guladida, ɔ 'wlu sa nyime. -Can -kloo mi ɔ 'wluo, 'in 'nenɔ -bhleka mi ɔ kwɛɛ. ¹⁵ 'Anzi -putu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadu zɔ, we 'kpia 'wɔ 'titeɛ, we nɛɛ -ɔ -dia yalipɔpa -gu la -ylae: «-In 'bhu -na -bhleka 'wɔ, -in bhli -lu -didie. Nu, -luu -didi bhla nɔnya, -we ka gbu -wa, -didi bhla bɛa dudu weee -gu.» ¹⁶ Tɔɔn -ɔ -dia yalipɔpa -gu la, ɔ yia ɔ -bhleka latli dudu -gu, 'in we yia -li -di dudu -gu.

¹⁷ -Muu 'bigu, 'in 'anzi -putu yia -Lagɔbudu 'kadu, -we mia yali, zɔ 'tla. -Muu ka 'ya 'nenɔ -bhleka kwɛɛ.

¹⁸ Tɔɔn, 'yabhlo yia 'slakagusaluu gbegbein 'bhulu. -Muu mia, -muu ka -kosu -gu 'tite. We nɛɛ, we kaa 'nenɔ -bhleka kwɛɛ -yla weli 'tite nyae: «-In 'bhu -na -bhleka 'wɔ, -in -sa *-dlɔya, 'in -in 'ka we 'wlugwglali.

Nu, -dlɔya -we mia -mɔ su 'wlu dudu -gu, we ka zalɔ.» ¹⁹ Wee 'anzi tlia we -bhleka la dudu -gu, 'in we yia -dlɔyaa gwɔna -sa. 'In we yia we -dlɔyaa 'wɔnyazɔlu 'kadu nukple viteli. -Muu -wa -Lagɔɔ 'cɛ. ²⁰ Nu, 'gbe luu wa 'nyazɔa wee -dlɔya 'wɔ, 'in 'pɔn yia -mɔ 'tla. Wee 'pɔn mia, mu 'mnia kilo 'wlu gbeta (1.600) -gu, 'in we -guwɔpapie yia nimeɔɔɔn ɲwe -yɔ nyini.

15

'Anzi gbesɔ -yɔ 'wɔbhlolu -siasie gbesɔ

¹ -Muu 'bigu, 'in in yia gwɛdilu -putu -yɔyi -mɔ yali: we 'yli, 'in we yia nyuma ɲwegaga subhali. 'Anzi gbesɔ ka siasie gbesɔ kwɛɛ. Wee siasie -wa 'wɔbhlolu -siasie. Nu, mu nya -Lagɔ gbalia ɔ 'cɛ.

² Tɔɔn, in yia -lu yabhlo -yɔyi, we 'wlu sa gumunyu 'sese -we -yɔ -kosu mi 'wɔsɔsloluda. -Wa lua nime klaa, we tɛltelinɔ klaa, we -yɔ we nimeloo, wa 'yigbe gumunyu -gu. Wa ka -Lagɔɔ -pete kwɛɛ. ³ Wa mi -Lagɔɔ lubhonɔnyɔ *-Moizɔ -yɔ Bhlabhleyuu luu bhlida. Wa nɛɛ:

«Jejitape,

'tite weee -Kanyɔ -Lagɔ,
-na lenugbunya 'yli,
'in we nania 'yli.

Nyuma weee 'wlulapilɔnyɔ,

-na yoo mi tiklu,
'in we nania 'yli.

⁴ -ɔ 'nia ɲwɔn ɔ 'ka -mi sɔ,
'in ɔ 'ka -na 'ɲni 'ylimani,
-mɔɔ -kanyɔ 'ni -mi.

-We ka gbu -wa,
-mi -bhlogbɔɔ mia -mɔwluɔa.

Nu, dɔɔgbu -nyuma weee yia -mi 'yu
'wlulagblia

wa 'ka -mi bubɔ,
-we ka gbu -wa,
wa ka -na lenugbu tiklu -yɔyi.»

⁵ -Muu 'bigu, 'in in yia -Lagɔbudu 'kadu -yɔyi ɲwekalida -mɔ yali. -Mɔ we nukple, -Lagɔɔ -mɔwlu -ladilida mi -mɔ. ⁶ 'Anzi gbesɔ -we

siasie gbeso mia kwεε, mu 'tlaa -
Lagobudu 'kadu zo. We ka -bana
'pupa 'painpain 'wu. We 'kikleyli
mia, -can -cesli mia -bha. ⁷ Wee -
yliyogali -mnuaa 'yabhlo 'nyea wee
'anzi gbeso -can -kopu gbeso yoo.
Wee 'kopu mi yeda 'yliyoga -Lagoo
'ce nya. ⁸ Gbeylo yabhlo 'bhua -ma -
Lagoo 'tite -yo o 'numnie 'wu, mu yea
-Lagobudu 'kadu. Nu, siasie gbeso -
we mia 'anzi gbeso kwεε, we 'ni -slo
'pli ni, nyime yabhlogbo 'ni mneni
o 'ka -Lagobudu 'kadu zo pla.

16

Siasie gbeso

¹ -Muu 'bigu, in 'nua weli 'tite
yabhlo -we 'bhua -Lagobudu 'kadu
zo, we nee 'anzi gbeso -ylaε: «-Lagoo
'ceε kopu gbeso ni, a mni we nukpla
-li jitea dudu -gu.»

Siasiee tianu

² 'Anzu tianu mnia, 'in we yia
wenu 'kopu nukpla -lu jite dudu -
gu. 'Gbia 'nyii -we cōna, 'in we
yia nyima -yoyi. Nu, nyima -wa
kaa wee numεε yibhelida -yo, 'in
wa bubaa -we wa tela, 'ma wee
'gbiana yia -yo.

Siasiee 'sōnu

³ -Muu 'bigu, 'anzu 'sōnu yia wenu
'kopu nukpla -lu jite -ma gumunyu
lu, 'in 'nyu yia 'pion -ze, 'kwiee 'pion
'bhisa. 'In gumunyu lu -lu weee yia
th.

Siasiee tanu

⁴ Wenu 'anzu tanu yia we -nu jite
-ma -gbuanyia -yo 'nyuwluanyia lu,
'in we 'de weee yia 'pion -ze. ⁵ 'Anzi
we kaa 'nyi weee -gu weli, 'in in yia
we weli 'nu, we nee:

«-Mi o mi -bha,

-mi o mi bhaa tiada,

-mi -wa -Mowlonyo.

Sa -na bhua dudu -nyimaa -yogbu

'wu ni,

we tikli.

⁶ -We ka 'gbu we mia tikli,
mu -wa nu,

maa jitea -Lagonyima -yo o gbuv
-falipanyaa 'pion.

We 'deε 'gbu,

-in ka wa 'pion 'nye,

'in wa yia we 'ma,

mu -wa wanu 'penie.»

⁷ Nu, -ma 'slakagusalulu 'wu weli
yabhlo 'bhua, in 'nua we, we nee:

«Jeditape,

'tite weee -Kanyo -Lago,

gbuzanu -wa:

-na gbuvbbhubhue mi gbuzanu
nya,

'in we mi tikli.»

Siasiee -mnvanu

⁸ -Muu 'bigu, 'anzu -mnvanu yia -
muvuu 'kopu nukpla -lu jite 'ylo -
gu. 'In 'ylo san yia 'wotemanu, 'in
we yia nyima -sie. ⁹ Tōnu 'ylo 'pua,
'in we yia nyima -sie 'nyumεε, -
zugba wa vela -Lago o 'paa wee
gbunyii yoo. 'Sa we mia 'bhie, wa'a
'bhiti wa dli 'in wa'a nwanu wa 'ka -
Lagoo 'nri 'ylimani.

Siasiee gbunu

¹⁰ -Muu 'bigu, 'anzu gbunu jitea
wenu 'kopu nukpla -lu wee numεε
'numnikpe -gu. Tōnu, 'in sabo yia be
da wee numεε pila -lu weee 'wlu la.
Nu, nyima mua wa 'deε -kwitaya wa
siasiee 'gbu. ¹¹ Wa kuu 'cōnu -yo wa
'gbianya 'gbu wa vela -Lago o mia
yal, -zugba wa zu wa gbunyii lenue
'yliy.

Siasiee gbelibhlonu

¹² Nu, wee 'anzu gbelibhlonu yia
-muvuu 'kopu nukpla -lu jite -gbua
'kadu -we wa laa Eflatu lu, 'in we yia
mna, nyimaa 'wlulapunya -wa mia
'ylo 'wosoloda, wa -ka yi, wa 'ka
'pli 'gbu. ¹³ -Muu 'bigu, in yia zuzu
'nyii* ta -we -yo gbonwu 'wowlu -
yoyi, -zugba we tlaa -zatibhe klaa,
wee numεε klaa, we -yo yoyogbu -
falipanyo nweε. ¹⁴ Nu, 'Kuzu 'paa
wee zuzunya yoo, gwεdigbunya we
nua le. Dudu weee -gu we mnia
we 'ka nyimaa 'wlulapunya weee

* 16:13 Zuzu 'nyii: 'sebhe tōba neε pōn -ka zuzu.

'bomni, we 'ka wa 'wlugwɔlali, 'in wa 'ka tu gɔ, 'tite -ka -Lagɔɔ 'yli 'kaduɔ zli.

¹⁵ Nyimaa -Kanyɔ nɛɛ: «Ni, 'wienyɔ 'bhisa na yia yia. -Mɔmɔ 'ni 'yɔlaa 'wɔ -mi, 'in ɔ -ka ɔ -bana lazɔ ɔ 'dɛ kwesi ni, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mi ɔ -nu nya. 'In ɔ nyimɛ 'na 'ka nɔ kpanu nya, nyuma -ka ɔ ylada -mi, zɔ 'na 'ka ɔ 'bha.»

¹⁶ Wamɔ nyimaa 'wlulapɔlɔnya weee, 'ma zuzu 'nyii gɔgwɔlɔla 'wlu da yabhlo. -Mɔ wa laa zuifɔwɛli 'wɔ Amagedɔn.

Siasiee gbesɔnɔ

¹⁷ Ni, wee 'anzɔ gbesɔnɔ jitea wɛnɔ 'kɔpɔ nɔkpla -lu -mɔ yali -pɛpɛ 'wɔ. -Mɔ -Lagɔbudu 'kadu zɔ, ɔ 'ɲumnikpe 'wɔ wɛli 'tite yabhlo 'tɔlaa, we nɛɛ: «We ka bha.» ¹⁸ Tɔn, 'nyu 'paa 'yika, wɛlɔnya gbaa, -dɛ -gaan, 'in dudu yia zuklu 'titeɛ. Ni, nyuma -ka bhaa dudu -gɔ lamɔ we 'ka -zɛɛn yɔ, dudu 'nɔ -slɔ 'sa zuklu. ¹⁹ 'Gbe 'kadu yia ladɔli ta, 'in laga -gbenya yia labhu. -Lagɔɔ dɔ yia Babilɔnɔ -gɔ -bho, 'in ɔ yia we nɔ -kɔpɔ 'nyɛ, we 'ka 'ma. Wee 'kɔpɔ mi yeda ɔ 'cɛ 'kadu nya. ²⁰ Dɔdɔnya -we mia gumunyɔ nyidi, 'nyu ka we 'dɛ weee mna, wa'a 'yɔ 'masɛɛn -gɔgɔnyaa 'wlu -yɔ. ²¹ Nwɔtlɔ -pue bhua yali, -zugba we bhlili nyuma -gɔ tɔkpa 'kadu 'bhisa. We 'wɔwɔlɔe mneni we 'ka kilo gɔ 'sɔ nyini. 'In ɲwɔtlɔ -pue nɔ 'gbɔ nyuma vɛla -Lagɔ, -we ka gbɔ -wa, 'yli wee siasie 'yɔla.

17

-Lagɔ 'bhua Babilɔnɔ -yɔgbɔ 'wɔ

¹ Wee 'anzɔ gbesɔ -we kaa 'kɔpɔ gbesɔ kwɛɛ, we 'yabhlo bɛa 'mi -yɔ, 'in we nɛɛ 'mi -yɔla: «Yi, sa -Lagɔ yia 'naabɔzɔɲwɔnɔ 'kadu -kasɔ 'wɔpaa, 'in 'ka -mi we 'klɔslɔlu. ɔ ɲwɔnɔ -wa 'gbe 'kadu -we mia 'nyii -zɔ kwesi. ² Ni, dɔdɔgbɔ -nyimaa 'wlulapɔlɔnya -yɔ ɔ ɲwɔnɔ 'sɔ ka -budu 'wɔdi. Dɔdɔgbɔ -nyuma ka ɔ nu

'ma sa duun. 'In -mɔmɔ -ka ɔ nu 'ma, -mɔɔ -kanyɔ ka ɔ mɔtnɔ lɔ bhlili.»

³ -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'mi 'wɔ, 'in 'anzɔ yia 'mi da bɛblɛɛ kwa. -Mɛmɛ mia, 'in in yia 'ɲwɔnɔ yabhlo -yɔyɔ, -zugba ɔ -di nɛmɛ zalɔ -gɔla. Wee nɛmɛ -gɔ wlu gbesɔ, 'in we 'gwɔ kugbua, 'in -Lagɔɔ vɛli -ɲnyuma mia we -yɔɛlɔda da weee. ⁴ ɔ ɲwɔnɔ ka 'naa -zɔnɔ -bana zalɔ 'wɔ. Ni, -can klaa, tɔkpa -zɔnɔ klaa, we -yɔ 'ɲnumnɔli wa laa 'pɛli, mɔ nya ɔ -kpea. -Can -kɔpɔ mia ɔ kwɛɛ. Ni, -nyanɔ yea wee 'kɔpɔ: mɔ -wa ɔ -yɔ nɔkpasɔaa -budu 'wɔdɔdɛɛ pɔn. ⁵ 'Nɲi yabhlo, -we ka ji mia zizada, -mɔmɔ mi ɔ 'klɔ -yɔ ɛlɔda. Mɔ -wa:

BABILɔNUGBE KADU

'NAABɔZɔɲWɔNɔ 'NYAA -Yɔ

DUDU -GUU -NYANɔ GWEDɔDA

⁶ 'In in yia we 'jiyibheli nɔ, -Lagɔnyimaa 'pɔn -yɔ -Zezuu gbɔdayɔnyaa 'pɔn -we ɔ 'maa, we nɔ mi ɔ 'bhada.

'In yia ɔ -yɔ, 'in we yia 'mi ɲwɛgaga -subhali. ⁷ 'Anzɔ nɛɛ 'mi -yɔlaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ we yi 'sa -mi -lɔlɔla? Ni, ɔ ɲwɔnɔ -yɔ nɛmɛ -we -gɔ ɔ -dɔla la, nɛmɛ -we kaa 'wlu gbesɔ -yɔ 'gwɔ kugbua, we 'ji -we mia zizada, 'mɔ na yia -mi -yɔla gbaa. ⁸ Nɛmɛ -we -in yia dɛ -yɔ, we mi bha la. -Slɛɛn mia, we 'nɔ lamɔ. 'Bhɔka -we 'nɔ bhlɔlɔda -ka, we 'wɔ we yia 'tɔlaa, 'in wa 'ka we lasa. We 'ka dɔdɔ gwɛdɔda bhlili, nyuma -wa ka ɲni 'nɔ 'yɔliyɔga -sɛbhɛ 'wɔ ɛlɔda -mi, ɲwɛgaga yia wa subhɔa wa -ka wee nɛmɛ 'yɔ. -We ka gbɔ -wa, wee nɛmɛ mi bha la, -slɛɛn mia, we 'nɔ lamɔ, ni, lɔ we yia yia.

⁹ «-Slɛɛn mia, -in 'nɔ gbɔ 'wɔla gbɔyɔlo nya. We -gɔ wlu gbesɔ mia, -gɔgɔ gbesɔ -wa. -Mɔ ɔ ɲwɔnɔ -dɔla la. 'In we mi 'yaa nyimaa 'wlulapɔlɔnya gbesɔ nya. ¹⁰ Ni, nyumaa 'wlulapɔlɔnya gbu mia waa gbesɔ -manɔ glaa, -maa ka bhli, wa 'nɔ -slɛɛn wa 'bɔ 'wɔ -mi. Ni, wa gbelibhlonɔ pɔla -slɔ nyuma 'wlu la. Wa gbesɔnɔ 'nɔ -slɔ nyini. 'In ɔ -ka

yi, ɔ 'na 'ka -gwɛ. ¹¹ Bhlasabhla -
nɛmɛ tianɔ mia, -we mɪ bhāa la, 'in
-we 'nia -sɛɛn lamɪ, mɔ -wa nyɪmaa
'wlulapɪlɪnyɔɔ gbetanɔ. We mɪ waa
nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya gbesɔ -manɪ
glāa. La wa yia we -saa.

¹² «'Gwɪ kugbua -in 'yia dɛ -yɔ nɪ,
nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya kugbua -wa.
Wa 'nɪ -sɔ wa 'tɪtɛ 'yɪ. Nɪ, wa -ka wa
'tɪtɛ 'nyɛ nɪ, 'in wa -yɔ wee nɛmɛ 'sɔ
pɪlɪa nyɪma 'wlu la, bhla -sɛɛɛ -nɔ
nya. ¹³ Waa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya
weee mia, wa 'wlukɔɔngbɔ -bhlo.
We 'dɛɛ 'gbɔ wa yia wa latelo -yɔ
wa 'tɪtɛ wee nɛmɛ -yla tɪ. ¹⁴ Ma yia
Bhlabhɛyɔ tɔ dɪlɪa, 'in lua ɔ yia wa.
-We ka gbɔ -wa, mɔ pɪlɪa nyɪmaa
'wlulapɪlɪnya weee 'wlu la, 'in ɔ mɪ
-ciaan nɔ -kanyɔ nya. Nyɪma -Lagɔ
laa, 'in ɔ yia -bha wa -sa, 'in wa mia
tɪklɪ -Lagɔ 'yu, -maa -yɔ ɔ sɔ yia wa
lua.»

¹⁵ -Mɔɔ 'bɪgbɔ, 'anzi nɛɛ 'mɪ -
ylāɛ: «'Nyi -we -in 'yia dɛ -yɔ,
da 'naabɪzɪɲwɔ -dɪa la, mɔ -wa
nyɪmaa klu klāa, nyɪmaa -zlo klāa,
laga klāa, we -yɔ wɛlu 'yɪ -bhlo -
bhlo gbanya. ¹⁶ 'Gwɪ kugbua -we -in
'yia dɛ -yɔ, we -yɔ wee nɛmɛ, mɔnya
yia ɔɔ 'naabɪzɪɲwɔ 'wɔnyɛa. -We
weee ɔ kaa kwɛɛ, kwɛɛ we yia we
ɔ -saa -nya, 'in we 'ka ɔ tɪ kpanɔ
nya. ɔ yɪɛ we yia lia, 'in we 'ka ɔ
pnɪ -kosu 'wɔpa. ¹⁷ -We ka 'gbɔ we
'kaa we lɛnɔ -nya, mɔ -wa nɪ, -Lagɔ
zɔa we we dɪ 'wɔ, we 'ka dɪ -bhlo
-ka, 'in we 'ka we 'tɪtɛ nɛmɛ -yla tɪ
ɔ dɔmagbɔ nya. We 'dɛɛ 'gbɔ, 'tɪtɛ
weee waa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya yia
wee nɛmɛ yoo 'nyɛa. 'Sa we yia -
mia, 'in we 'ka -Lagɔ wɛlu -gɔgbɔ
lɛnɔbhla yɪ. ¹⁸ Nɪ, 'ɲwɔ -in 'yia dɛ
-yɔ, wee 'gbe 'kadɔ -wa. Mɔ pɪlɪa da
dɔdɔgbɔ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya weee
'wlu la.»

18

Babilɔngbeɛ bhlɪbhɪlɛ

¹ -Mɔɔ 'bɪgbɔ, 'in in yia 'anzi -putu
-yɔyɪ yalɪ 'bhuda. We ka 'tɪtɛ, 'in

we san nɪnia dɔdɔɔ da weee. ² We
'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛɛ, we nɛɛ:
«ɔ ka bhɪ, Babilɔngbeɛ 'kadɔ ka
bhɪ.

-Bha zuzu 'nyɪ dɪlɪa -sɛɛn la.
Pɔnkazuzu weee -yɔ pɔnkazia
weee
-we wa nyɛa 'wɔ,
mɔ dɪlɪa -bha la.

³ Nɪ, ɔ ka laga weee ɔ nɔ 'nyɛ sa
duun,
'in -mɔmɔ -ka ɔ nɔ 'ma,
'in -mɔɔ -kanyɔ bhlɪlɪa ɔ mɔtnɪ
lɔ.

Dɔdɔgbɔ -nyɪmaa 'wlulapɪlɪnya -yɔ ɔ
'sɔ ka -budu 'wɔdɪ.
'Ya, ɔ 'ɲɔmmɪɛ 'kadɔɔ 'gbɔ,
dɔdɔ -gɔɔ -valɛpanya ka 'gwɛzi
duun 'yɪ.»

⁴ 'In in yia wɛlɪ -putu 'bhɔa yalɪ
'nɔ, we nɛɛ:
«Na nyɪma, a 'tɪlɪ Babilɔngbeɛ
nɔkplɛ.

A -ka we lɛnɔ, a 'na 'ka ɔ gbɔnyuu
glāa -mɪ,
'in sɪasɛ -we yia ɔ bhɪtɪa,
a 'na 'ka we 'wɔ -mɪ.

⁵ Nɪ, ɔ gbɔnyɪ yɪa yalɪ.
-Lagɔ 'nɪ ɔ lɛnɔgbɔ 'nyɪ 'wɔdɪlɔ.

⁶ Sa ɔ nɔa ɔ nyɪma, a nɔ 'sa ɔ.

-We ɔ nɔa nyɪma -yla lɛ,
a nɔ we -zakpa 'sɔ lɛ ɔ -yla.

'Kɔpɔ -we 'wɔ ɔ 'nyɛnɪa nyɪma nɔ,
a palɪ -mɔ 'tɛlɔ nɔɔ -zakpa 'sɔ ɔ
-yla.

⁷ 'Dɛɛ 'ylɪmanɛ -yɔ 'ɲɔmmɪɛ ɔ
'yɪbhaa.

We 'dɛɛ 'gbɔ, a 'nyɛ ɔ 'sasɔkpa -sɪasɛ
-yɔ guwɔwɔwɔlɔɛ.

ɔ nɛɛ ɔ 'dɛ -yla:

«In -dɪ 'ɲɔmmɪkpe -gɔlɪ.

In 'nɪ -dɔgbɔɲwɔ,
'in gu 'na 'ka 'mɪ 'wɔwɔlɔ.»

⁸ We 'dɛɛ 'gbɔ, sɪasɛ 'kadɪ
-we yia ɔ yɪa 'yɪ -bhlo nya, mɔ
nɪ:

nyɪmɛ -bhagu klāa, guwɔwɔwɔlɔɛ
klāa,
we -yɔ ɲwɔ.

We 'dɛ weee yia ɔ -gbɛ yia.

'In -kosu 'ka ɔ -sɪɛ.

Cɪn, Jejɪtapɛ -ɔ 'bhua ɔ -yɔgbɔ 'wɔ,
ɔ ka 'tɪtɛ.»

⁹ Nu, dudu -nyimaa 'wlu-lapilinya -yo o ka -budu 'wudi. Wa ka o 'gwezi li. We mi 'saa 'gbu, -kosu -we yia o -siea, wa -ka we gbeylo -yoyi, wia wa yia. -Gle wa yia 'paa wee 'gbee 'gbu. ¹⁰ Wa 'na 'ka we kwesi lanyini, -we ka gbu -wa, nyanu wa yia nua wee siasie 'kaduu 'gbu, 'in wa 'ka gbae:

«Gbonyuu! Gbonyuu!
Babilonugbe 'kadu, 'gbe 'tite,
-Lagoo 'ce 'kadu ka o lasa
'leli -bhlogbodo nya.»

¹¹ Nu, dudu -guu -valepanya mi wida, wa mi -gle 'pada wee 'gbee 'gbu. Wa -vale'e zo -sleen. ¹² Wa pelupa -li ni: -can klaa, 'gwezi 'pupa klaa, tukpa -zonu klaa, 'pelili klaa, 'naa -zonu klaa, 'naa -zalu -we ka -vale 'tea klaa, -mislo naa klaa, we -yo suu 'yli -bhlo -bhlo -we wa'a 'yia bhebhe. Telitelli mi 'ya -bha, talva mi luegla nya, talva mi su -zonu nya, talva mi nete -zonu nya, 'in talva mia tukpa 'nanu nya. ¹³ -Zapuu nnanili mi -bha, -li -we ka ene menia, we mi 'ya -bha, -mu -wa: *-lasiklo klaa, *mili klaa, we -yo 'wli. Nu, nu klaa, 'kpi klaa, bleya -yo we bhobhu klaa, 'bhlinya klaa, bhlabhlenya klaa, nimesuunnya klaa, we -yo -nimesuun 'wogbizewotlonya mi 'ya -bha. 'Bhie, gali -yo nyima talva mi -bha. ¹⁴ Nu, -valepanya nee wee 'gbe -yiae: «-Lu weee a 'yibhaa, wa'a 'yi -sleen we amaa -gbe. -We ka -vale 'tea, -we nania 'yli, we ka amaa -gbe mna, wa 'na 'ka 'masleen we 'yi amaa -gbe.» ¹⁵ -Valepanya, -wa 'yia 'gwezi wa -vale 'bi wee 'gbe 'wu, wa 'na 'ka we kwesi lanyini. Nyanu wa yia nua wee siasie 'kaduu 'gbu. Wia wa yia, -gle wa yia 'paa. ¹⁶ 'Wu wa yia 'kpiae:

«Gbonyuu! Gbonyuu!
Gbe 'kadu mia da ni,
'naa -zonu -yo 'naa -zalu
-we ka -vale 'tea,
zime mu kaa we kuu.
-Can klaa, tukpa -zonu klaa, we -yo
'pelili,

'mu o kpelia zime.

¹⁷ Nu, 'leli -bhlogbodo nya
we -li -zonu weee 'bhua la.»

Batoo -panya weee klaa, -wa phia gumunyu -gu klaa, we -yo -wa nua batoo 'wu lubho -yo -wa yia wanuu lililu 'nyu -gu -valepapie 'bi, wa 'de weee ka wee 'gbe gwevla. ¹⁸ -Kosu mia wee 'gbe -sieda, wa -ka we gbeylo -yoyi, 'in wa 'kpia 'wue: «Gbe mia de, we 'zonu 'ni -mi.» ¹⁹ Bla wa slua 'wluo, -zugba wa wi, wa pa -gle, wa gbae:

«Gbonyuu! Gbonyuu!
Babilonugbe 'kadu,
nyima weee -wa phia amaa -gbe
batoo 'wu gumunyu -gu,
wa ka 'gwezi -cian -ze amaa 'gbu.
Ama 'bhua la 'leli -bhlo nya.»

²⁰ Yali, wee 'gbe ka labhu, a li 'muna. -Lagonyima, o tietienya, o gbuu -falipanya, amia li 'ya 'muna. Nu, -Lago ka wee 'gbe o 'ce 'kluslolu gbu -we we nua le an -yla, we 'gbu.

²¹ Toun, 'anzi 'tite yabhlo yia tukpa 'wubhu. Nu, wee tukpa walo 'wu -gligbo 'bhisa. We 'bhua we 'wu, we vitelia we gumunyu lu, 'in we nee:

«A yla, 'sa -bhlokpade wa yia Babilonugbe vitelia,
'in we 'ka labhu.

²² Wa 'na 'ka 'masleen lu 'nu Babilonugbe nukple.

Wa 'na 'ka -petee weli 'nu.

Wa 'na 'ka 'masleen legle 'nu.

Wa 'na 'ka lubho -yo lubhonunya 'yi.

Wa 'na 'ka 'masleen 'wu -jiji 'nu.

²³ 'Napee san 'na 'ka 'masleen li
-mo Babilonugbe nukple.

Wa 'na 'ka nyimesloyu -yo o 'nwanoo weli 'nu.

Nu, amaa -valepanya 'yia -benyi dudu weee -gu,
'in a yia laga weee -dawli 'wunu amaa ylisi nya.»

²⁴ Nu, -Lagobuu -falipanya -yo -Lagonyimaa titlie, we -yo nyima weee -wa wa 'bhaa dudu -guu titlie mi o 'wlu.

19

Luluee luv

¹ -Muv 'bigu, 'in in yia nyumaa -
zloo weli 'nu -mɔ yali gbada. Wee
weli nɛɛ:
«*Aleluya!

-Amiaa -Lago ka -ain gbu 'wusa.
-Lago -ɔ 'yilia, 'in -ɔ 'tɛa la,
'mɔ ɔ -mia.

² Nu, ɔ gbuwubhubhue tikli,
'in ɔ gbaa gbuzonu.

'Naabizɪnwɔ 'kadu mia,
ɔ ka ɔ gbu dli.

ɔ ka dɔdugu -nyuma duun pɔnplali
wa nya mɔtni lɛnɛ nya.

ɔ ka -Lagonyuma 'bha:
we 'dɛɛ 'gbu, -Lago yia wa
kpaɛa.»

³ Wee weli nɛɛ 'yaɛ:
«Aleluya!

Wee 'gbe 'kadu gbeylo mi
'wusɔda
'yli weee -nu nya.»

⁴ Waa nyuma kpaɛa gbu -bhlo 'ya
-mnua -yɔ 'yliyɔgali -mnua -kɔlɔa
'kukolu -Lago -ɔ -dia 'ɲnumnikpe -gu
la, ɔ 'yu, 'in wa yia ɔ bubɔ, -zugba wa
gbaɛ:

«-Amɛni! Aleluya!»

Bhlabhleyuu 'ɲwnɔkwafɛti

⁵ 'Ya, weli yabhlo 'tlaa 'ɲnumnikpe
'wu, we nɛɛ:

«Amia, -Lago lubhonunya,

amia sɔa da ɔ,

we 'dɛ yi 'yua -sɛsɛ -zɛɔɔ,

we 'dɛ yi nyuma 'kadu -zɛɔɔ,

a 'dɛ weee bhli -amiaa -Lago 'ɲni.»

⁶ Tɔn, in yia weli -we 'wɔa
nyumaa -zlo mia gbadaa weli 'nu. -
We 'wɔ 'ya gumunyuu -yɔ -dɛɛ -jiji.
We nɛɛ:

«Aleluya!

Cun, -slɛn mia, Jejitape,
'tite weee -Kanyɔ -Lago pili
nyuma weee 'wlu la.

⁷ -A li 'muna,
-a 'ylinani -Lago 'ɲni 'muna
nya.

Nu, -slɛn mia,
Bhlabhleyuu 'ɲwnɔkwakwie -
wa.

'ɲwnɔ -ɔ ɔ -saa -bha ɔ -nu nya,

-mɔɔ ka -mɔɔ 'dɛ 'ylinamani.

⁸ ɔ ka 'wɔpla -bana yabhlo 'yi.

'Naa -zɔnu -bana -wa,

li we lia,

'in we mia -mɔwɔda.»

(Nu, wee 'naa -zɔnu mia, mu -wa -
Lagonyumaa libho -zɔnu.)

⁹ 'Anzi nɛɛ 'mi -yla: «-We in
mia gbada, -in cɛli we, -Lagoweli
'dɛbhie -gbolu -wa. Nu, -wa wa
laa Bhlabhleyuu 'ɲwnɔkwafɛti 'wu,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mi wa -nu nya.»

¹⁰ Tɔn, in yia 'kukolu 'sibhli
'anzi bhɔ -yɔ, in 'ka we bubɔ. 'In
we nɛɛ 'mi -ylaɛ: «-In nu 'nanu, -
in 'na nuu 'sa -ni. Nu, -ami mia, -
Lago lubhonunya in -mia, -mi -yɔ -
na bhelia -yɔ -na bhɔlɔa -wa mia -
Zezuu gbodayinya nya, ain 'bhisa. -
Lago 'dɛ -bhlo -in 'kaa bubɔ.»

Cun, -Zezuu gbodayi weli -wa -
Lagɔgbu -falɔpanyaa weli somi.

Nimesuon 'pɔpaa -guladinyɔ

¹¹ -Muv 'bigu, 'in in yia yali
ɲwekali -nu -yɔyi. -Bhɛɛ mia,
nimesuon 'pɔpa mia -bha. Wee
nimesuon -guladinyɔ wa laa Weli
-bhlo -yɔ Gbuzonu. ɔ gbuwubhusɔ
-yɔ ɔ tugɔsɔ tikli. ¹² ɔ 'yli nyumaa
-kosu 'bhisa. -Can -klooo -zlo mia
ɔ 'wluo. 'ɲni yabhlo mi ɔ -yɔcɛlida,
nyime yabhlogbɔ 'ni we -yi, we 'ni
ɔ 'dɛ -bhlo 'wubhu. ¹³ -Bana -we mia
ɔ 'wu, 'pɔn wɔtɔmanɔ we, tugɔnyɔɔ
-bana 'bhisa. ɔ ɲni -wa -Lagoweli.

¹⁴ Yali 'sloja mi ɔ 'bi, wa 'dɛ weee mi
nimesuon 'pɔpanya -gu. -ɔ -ka -mi,
'naa -zɔnu -bana 'pɔpa 'paɔpaɔ
mi ɔ 'wu. ¹⁵ -ɔ -dia wee nimesuon -gu
la, ɔ ka 'nɛnɔ -tugɔgbɛ ɲweɛ. Wee
tugɔgbɛ nya ɔ yia dɔdugu -nyuma
bhiti. 'Ma ɔ yia ɲwe -gu zɔa 'tite
nya. Mɔ yia -dlɔya 'wɔnyazɔa 'tite
-ka -Lago 'cɛ 'kadu 'wu. ¹⁶ Nu, 'ɲni
yabhlo mi ɔ -bana -yɔ ɔ bhɔgɔ -yɔ
cɛlida. Wee ɲni -wa:

NYIMAA 'WLULAPILINYAA

'WLULAPILINYɔ

WE -Yɔ

NYIMAA -CIAAN NU -KANYɔ

17 -Muu 'bigu, 'in in yia 'anzi yabhlo -yoyi 'ylo nokple. 'Zia weee, -we mia -bluda -mo yali 'pipi, we 'kpa 'wu 'tite we -yla, we nee: «A yi. A suslolu 'wu, -Lagoo lililu 'kaduu 'gbu. 18 Nu, a yi nyumaa 'wlu-lapilunya klaa, 'slojaa 'yugalunya klaa, we -yo nyuma 'tite, a yi wa 'kwie lia. A yi numesunnya -yo we -guladinyaa 'kwie lia. A yi nyumaa 'yli -bhlo -bhloo 'kwie lia: we 'de yi galı -zeoo, we yi -wa 'nia galı nya -mı -zeoo, we yi 'ylaaslu -zeoo, we yi nyuma kpaı -zeoo, a yi wa 'de weee 'kwie lia.»

19 Toun, wee nume klaa, nyumaa 'wlulapilunya klaa, we -yo we 'sloja, 'in in yia we -yoyi. Wa ka 'wlugugwlalı wa -yo oo numesun -guladinyo -yo -moo 'sloja 'so 'ka tu gu. 20 Nu, wa ka wee nume -yo wee yoyolagobbu -falipanyo kpa. Wee yoyogbuu -falipanyo ka gwedigbu lenu wee nume 'yu we 'ka nyuma -dawli 'wunu. Nyuma -wa kaa wee nume yibhelida -yo, 'in wa bubaa we telitelnu, 'ma we nua -dawli 'wu. Nu, we 'de 'saa 'yliyaganu wa vitelia -kosu 'kadu -yo -bhuhui -slo 'wu.

21 'In numesun -guladinyo yia nyumaa pnu 'bha o 'nenö -tugugble -we mia o nwee, we nya, 'in 'zia weee yia wa 'kwie li.

20

-Zezu pıla nyuma 'wlu la -zu 'wlu gbuu -nu nya

1 -Muu 'bigu, 'in in yia 'anzi yabhlo -yoyi yali 'bhuda. -Laklı yabhlo -yo -pekle 'kadu yabhlo mı we kwee. Nu, 'bhoka -we 'nia bhloluda -ka, we -laklı -wa. 2 'In we yia -zatibhe kpa. *-Zatibhe mia, *tibhe, -we mı bhaa, mu -wa. Nu, 'Kuzu wa laa *Saatan, mu -wa. Wee 'anzi kpa we, 'in we yia we gbuu we -pekle nya, -zu 'wlu gbuu -nu nya (1.000). 3 We vitelia we 'bhoka 'wu, we 'paa we -laklı nwe, 'in we yia we -gugbalı:

-muu yi 'wlu nu, we 'tla wee 'bhoka 'wu, -zugba -zu wa -dila we, we 'ni -slo gba, we yi -mo 'tla, we yi dudugu -nyima -dawli 'wunu. Nu, we bhla -ka bhia ni, 'in wa 'ka we 'yitide bhla -selee -nu nya.

4 Toun, 'in in yia 'nnumukpenya -yoyi. -Wa -dia we -gula, ma 'yia 'tite wa 'ka nyumaa -yogbu 'wobhu. Nyuma wa -dia 'wlu -gu, 'in in yia wa zuzunya -yoyi. -We ka 'gbu wa yia wa 'bha, mu -wa nu, -Zezuu gbodayinya wa -mia, 'in wa yi 'yaa -Lagobu gba. Waa nyuma mia, wa 'ni wee nume -yo -we wa tela bubo. Wa 'ni wee nume yibhelida 'klu -yo -ka, 'in wa 'ni we so -yo -ka. Waa nyuma mia, wa ka tıtlunya glaa 'wuso, 'in wa -yo Klisi 'so yia nyuma 'wlulapılı -zu 'wlu gbuu (1.000) -nu nya. 5 Ma -wa tiatia -nyuma -wa -Lagö -solva tıtlunya glaa 'wu. Wee -zu 'wlu gbu 'ni -slo bhia ni, nyuma talva 'na 'ka 'wuso. 6 Nyuma -wa -Lagö -solva 'wu tia tıtlunya glaa, 'wututue -dlöo mı wa -nu nya, -Lagö -nu wa -mia. Tıtlıee 'sonu 'ni 'tite -ka wa -gu. Waa nyuma mı -Lagö -yo Klisi bubunya nya. Wa -yo Klisi so yia nyuma 'wlulapılı -zu 'wlu gbuu -nu nya.

-Saataan lulue

7 Zlı wee -zuu 'wlu gbu -ka bhia ni, 'in wa tidea -Saatan 'yi. 8 'In we mnia duduu beta -mnuaa -gu -nyuma -wa wa laa Gogu -yo Magog* -dawli 'wunua. 'Wlu we yia wa gugwlalı, wa 'ka tu gu. 'Wu wa yia zumania gumunyu nweyo -buse 'bhisa. 9 Dudo weee -gu wa yia 'plıla, 'in wa 'ka -Lagonyumaa ladılıda -we -wa 'gbe -we -Lagö 'yibhaa, wa 'ka we gbeli. Nu, -kosu yabhlo yia yali 'bhua, nyuma -wa -Saatan gugwlalı 'wlu, we 'ka wa lasa.

10 Toun, *'Kuzu -we nua -benyi nyuma -dawli 'wu, wa kpa we, -kosu 'kadu -yo -bhuhui -slo -we 'wu

* 20:8 Gogu -yo Magog: nu, 'ni -we wa zua -Lagö tonyuma, mu -wa.

wa vitelia wee nime -yo yoyogbuu -falpanyo, 'in wa yia -mo we viteli. Saboo, zloo, sia wa yia 'kamuu.

'Wobhlolu gbuwobhubhue

¹¹ -Muu 'bigu, 'nnumnikpe 'kadu -we polba, we -yo we -guladinyo mia, 'in in yia wa -yoyi. Dudo -yo yali ka o kwee -gwa: wa'a 'yi 'masleen we -yo. ¹² Nyima 'kadu -yo nyima -kpuu -wa tia, 'in in yi 'yaa -maa -yoyi 'nnumnikpe 'kadu 'yu. 'In 'anzinya yia 'sebhena 'wokal. Nu, 'in wa yi 'yaa 'sebhena -putu 'wokal: 'yliyaga -sebhena -wa. Tlitlunya mia, wa lenugbu -gu wa bhua wa -yogbu 'wu, sa we mia celida wee 'sebhena 'wu, 'sa. ¹³ Tlitlunya mia gumunyu lu, -maa ka -mo 'tia. Tlitlie -yo tlitlunyaa -zoo ka 'ya -muu -nu wla. -o -ka -mi, -moo lenugbu -gu -Lago 'bhua -moo -yogbu 'wu, 'sa. ¹⁴ 'In wa yia tlitlie -yo tlitlunyaa -zoo -kosu 'kadu 'wu viteli. Mu -wa tlitlie 'senu. ¹⁵ 'In nyoo nyoo ka nni 'nia 'yliyaga -sebhena 'wu celida -mi, 'in wa yia -moo -kosu 'kadu 'wu viteli.

21

-Zeluzalemu lolu

¹ -Muu 'bigu, 'in in yia yali lolu -yo dudu lolu -yoyi. Yali tianu -yo dudu tianu ka labhu, 'in gumunyu 'ni -sleen lami. ² 'In -Lago 'gbe -we -wa -Zeluzalemu -lolu, 'in in yia we -yoyi yali -bhuda. We yia we 'de 'ylinamani nee 'nnumnikpe -o mi o 'lowli wuda. ³ Toun, weli 'tite yabhlo 'bhua -mo 'nnumnikpe 'wu, 'in in yia we 'nu. We nee: «-Sleen mia, -Lago ladida mi nyima glaa, wa glaa o yia ladia. Ma yia o nyima -zea. -Lago 'debbie -yo wa so yia -mia, 'in o 'ka wa -Lago nya -mi. ⁴ Wa -ka wi ni, -Lago yia wa 'mu weee sea. Tlitlie 'na 'ka lami. Guwuwulwulwe klau, wiwie klau, we -yo kuu 'conu, -muu weee 'na 'ka lami. Nu, gbu -suanya ka labhu.»

⁵ -o -dia 'nnumnikpe -gu la, o 'bhua weli 'wu, o nee: «In ka -lu weee 'bhiti,

'in we yia -lu lolu -ze -sleen.» o nee 'yae: «-We na gbaa, -in celi we, nu, wee weli ni mi dligu sa, 'in we mia gbuzonu nya.»

⁶ 'In o nee 'ya 'mi -yla: «Nu, we ka -sleen bhia. -Ami -wa we gwedida, 'in in mia we bhialida nya, we tianu -yo we 'wobhlolu. Nyime, -o 'nyu-matu -ka 'bhada -mi, bhe na nyaa o 'nyu. 'Nyu, -we na nyaa o ni, 'wulwul nyu -we wlaa 'yliyagagie, mu -wa. ⁷ -o -ka -gugalinyo nya -mi, mo kaa we 'yiyi klu: o -Lago na yia -zea, 'in omo 'ka na 'yu -ze. ⁸ Nu, -wa 'nia dli 'te klau, -wa 'nia 'mi dli -gu zu klau, gbonyii 'kadu lenunya klau, nyima -bhanya klau, mutni kwe -cian klau, ylisunya klau, -wa bubba yoyo -lago klau, we -yo yocian weee, -wa weee mia de, -kosu 'kadu -yo -bhuhui slo mi wa -nu nya: mu -wa tlitlie 'senu.»

⁹ Nu, 'anzi gbeso, -we kaa 'kopu -we mia yeda 'wobhlolu -siasie gbeso nya kwee, we 'yabhlo bea 'mi -yo, 'in we nee: «Yi, in 'ka -mi 'nnumnikpe 'kloslolu, -o Bhlabhleyu -saa -bha o 'ka o 'nnumnikpe -ze.» ¹⁰ -Lago Zuzu 'sibhila 'mi -gula, 'in we yia 'mi -gago 'kadu 'wulwul. Wee -gagoo -gu mi 'wopada. 'In we yia 'mi -mawlu gbe 'kloslolu. Mu -wa -Zeluzalemu -we mia yali 'bhuda -Lago -gbe. ¹¹ -Lago san lia wee 'gbe nukple. We lile 'wlu sa tukpa -zonu, we 'wlu sa tukpa 'nuonuo -we ka nukple wa yia la 'veli 'bhisa. ¹² 'Suo -we bibea wee 'gbe, we 'tu 'wu, 'in we mia yali 'pada. Wee 'gbe ka klolo kugbua le 'so, 'in 'anzi kugbua le 'so kua we nwe. 'Nni mi wee klolonya -yocelida, nu, *Izraelu *zua kugbua le soo nni -wa. ¹³ Klolo ta mia beta yabhlo -gu, -mo wee 'gbe 'wu. Ta mi 'yilu 'wusoluda, ta mi 'yilu bhlilida, we gbelibhloo pnu yilalia 'klu -yo, ta beta yabhlo, 'in ta mia beta -putu. ¹⁴ Wee 'gbee 'suoo gwe mia, tukpa kugbua le 'so nya we mia. Bhlabhleyuu tietienya kugbua le

'sɔɔ 'ŋɪ mɪ wee tukpanya -yɔcɛlɪda.

15 'Anzɪ, -we mɪa 'mɪ -yla gbɔ gbada, -can gblee -we nya we yɪbhɔlɔ -lu, we mɪ we kwɛɛ, we 'ka 'gbe klaa, we klolonya klaa, we -yɔ we 'suo yɪbhɔlɔ. 16 Wee 'gbee bɛta -mnɔa weee -bhlo. Nɪ, 'anzɪ 'bhua we -can gblee 'wɔ, 'in we yia wee 'gbe yɪbhɔlɔ. We tlɔlɔ klaa, we 'wɔlaylɔlɔ klaa, we -yɔ we -gɔwɔpalo, we 'dɛ weee -bhlo. We nɪnɪ -luu yɪbhɔlɔlɔ 'wlu glɔ ta. 17 'Anzɪ yia we 'suonya yɪbhɔlɔ: we tlɔlɔ nɪnɪ yɪbhɔlɔlɔ glɔ gbesɔ 'ya -mnɔa. -Luu yɪbhɔlɔlɔ -we 'anzɪ kaa, mɔ -bhlokpade dɔdɔgɔ -nyɪma kaa. 18 Wee 'gbee suo mɪa, tukpa -zɔnɔ -we wa laa zasɪpɔ, we nya wa 'sɔbhɔa we. -Caa 'zaylɪ nya wa 'sɔbhɔa wee 'gbe. Lɪ we lɪa 'vɛlɪ 'bhɪsa, 'in wa yia we 'wɔla. 19 Nɪ, wee pa mɪa, tukpa -we -gɔ we mɪa 'sɔbhɔa, tukpa -zɔnɔ 'yɪ -bhlo -bhlo nya we mɪa. Tukpaa tɪanɔ mɪ zasɪpɔ nya, we 'sɔnɔ mɪ safɪlɪ nya, we tanɔ mɪ agatɪ nya. We -mnɔanɔ mɪ emewlodɔ nya. 20 We gbunɔ mɪ onɪsɪ nya, we gbɛlibhlonɔ mɪ salɪduanɪ nya. We gbesɔnɔ mɪ klɪsolɪtɪ nya, we gbɛtanɔ mɪ belɪlɪ nya. We gbomnɔanɔ mɪ topazɪ nya. We kugbuanɔ mɪ klɪsopazɪ nya. We kugbua lɛ -bhlonɔ mɪ tulɪkɔazɪ nya. We kugbua lɛ 'sɔnɔ mɪ amɛtɪstɪ nya. 21 Wee klɔlɔ kugbua lɛ sɔ mɪa, 'pɛlɪlɪ kugbua lɛ sɔ -wa, 'in klɔlɔ -bhlo mɪa wee 'pɛlɪlɪ -bhlo nya. Wee 'gbee -gbɔlɔgbɔlɔ 'wɔ mɪa we mɪ -caan 'dɛbhɪe -gbolɔ nya, 'in wa yia we 'wɔla 'vɛlɪ 'bhɪsa.

22 Nɪ, wee 'gbe nɔkpɛ, in 'nɪ *Lagɔbudɔ yabhlogbɔɔ -yɔyɪ, -we ka gbɔ -wa, Jejitape, 'tɪtɛ weee -Kanyɔ-Lagɔɔ 'dɛbhɪe -gbolɔ -yɔ Bhlabhɛyɔ mɪ we nya. 23 Wee 'gbe 'nɪ 'yɔlɔ -yɔ 'cɔɔ saan gbɔ -ka. -We ka gbɔ -wa, -Lagɔɔ 'ŋɪmnɪe san lɪa we 'wɔ, 'in Bhlabhɛyɔ mɪa we zɪ nya. 24 Nɪ, dɔdɔgɔ -nyɪma yia wee 'gbee zɪ 'klɔ nɔa, 'in dɔdɔgɔ -nyɪmaa

'wlulapɪlɪnya -yɔ wa 'ŋɪmnɪlɪ yia yia. 25 We klolonya 'na 'ka klɔ 'mnɔmnɔ, -we ka gbɔ -wa, sabɔ 'na ka wee 'gbe nɔkpɛ bɛ.

26 Dɔdɔ -gɔɔ 'ŋɪmnɪe weee -yɔ we 'tɪtɛ yia wee 'gbe nɔkpɛ yia. 27 Pɔɔnkalu -we 'kaa wee 'gbe nɔkpɛ pla, we 'nɪ -mɪ. Nyɪma -wa nɔa zɔbhɔlɔgbɔ lɛ, we -yɔ yocɪan, wa 'nɪ mnɛnɪ wa 'ka wee 'gbe nɔkpɛ pla. Nɪ, -wa ka ŋɪ mɪa Bhlabhɛyɔ 'yɪlɔyɔga -sɛbhɛ 'wɔ cɛlɪda, ma -bhlogbɔɔ 'kaa -mɔ pla.

22

1 Nɪ, 'anzɪ yia 'mɪ -gbɔa yabhlo 'klɔslɔlɔ. -Gbɔa -we 'wɔ 'nyu -we wɪlaa 'yɪlɔyɔgagɛ wɪlaa, mɔ -wa. Lɪ wee 'nyu lɪa lɪlɪ vɛlɪ 'bhɪsa. -Lagɔ -yɔ Bhlabhɛyɔ 'ŋɪmnɪkpe 'wɔ we tɪlaa, 2 'in wee 'nyu pɪlɪa wee 'gbee -gbɔlɔgbɔlɔ 'wɔ. Da wee -gbɔaa sɔ bhɔbhɔlɔ -yɔ su yabhlo mɪ -bhɔa, mɔ wɪlaa 'yɪlɔyɔgagɛ. -Zɔ -bhlo 'wɔ, we tɪnɔnɔ 'wɔla -zakpa kugbua lɛ 'sɔ. 'Cɔ -bhlo, 'in we tɪnɔa. 'In we kpɪ jɪpɛa dɔdɔgɔ -nyɪma weee. 3 Mɛ 'na 'ka -slɛɛn lɔmɪ. Nɪ, -Lagɔ -yɔ Bhlabhɛyɔ 'ŋɪmnɪkpe yia wee 'gbe 'wɔ -mɪa, 'in -Lagɔɔ lɔbhɔnɔnya yia ɔ bɔbɔa. 4 ɔ 'klɔ wa yia -yɔyɪa, 'in ɔ 'ŋɪ 'ka wa 'klɔ -yɔ cɛlɪda -mɪ. 5 Sabɔ 'na 'ka bɛ, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'napɛ -yɔ 'yɔlɔ saan gbɔ -ka, Jejitape yia ɔ zɪ wa -gɔ 'mnɪaa 'gbɔ, 'in wa 'ka nyɪma 'wlulapɪlɪ 'yɪ weee -nɔ nya.

-Zezuu yiyigbɔ

6 -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'anzɪ nɛɛ 'mɪ -ylɛɛ: «Wee wɛlɪ mɪ dlɪgɔzɔ sa, 'in we mɪa gbɔzɔnɔ nya. Nɪ, Jejitape -ɔ 'nyɛa ɔ gbɔɔ -falpɔnya ɔ Zuzu, mɔ tɛa ɔ 'anzɪ, -we 'kaa dayɪ lɛnɔ, we 'ka we ɔ lɔbhɔnɔnya 'klɔslɔlɔ.»

7 -Zezu nɛɛ: «A pɔ yukwɪlɪ, yia na yia dayɪ! -Falpawɛlɪ -we mɪa 'sɛbhɛ nɪ 'wɔ, -wa zɔa we 'nɔŋwɛ, 'wɔtɔtɔ -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya.»

8 Nɪ, -amɪ *Zaan, -amɪ 'nɔa wee wɛlɪ, 'in -amɪ 'yia wee -lɪ -yɔ. Da in

bhĩa we 'nũnɔe -yɔ we -yɔyɔyɔe, 'anzɪ -we -slolua 'mɪ we 'klɔ, 'ɪn ɪn yia we bhũ -yɔ bhlili ɪn 'ka we bɔbɔ. ⁹ 'ɪn we nɛɛ 'mɪ -ylɛ: «-ɪn nũ 'nanũ, -ɪn 'na nũnũ 'sa -nɪ. Nɪ, -mɪ klaa, -na bhelia -Lagɔgbũ -falɪpanya klaa, we -yɔ -wa weee zɔa 'sebhɛ nɪ wɛlɪ 'nũŋwɛ klaa, -Lagɔɔ lubhonũnyɔ -amɪ -mɪa aɪn 'bhisa. Nɪ, -Lagɔɔ 'dɛ -bhlo -ɪn 'kaa bɔbɔ!»

¹⁰ -Mũb 'bɪgũ, we nɛɛ 'mɪ -ylɛ: «-Falɪpawɛlɪ -we mɪa da 'sebhɛ nɪ 'wũ, -ɪn 'na zizeli we -na 'dɛbhlo -nũ nya -nɪ. Nɪ, we lɛnũbhla ka cɪpa. ¹¹ -ɔ -ka nyɛmɛ 'nyuu, ɔ -tũ gbũnyuu lɛnũda, ɔ -ka pũɪn -ka, ɔ -tũ pũɪnplada, ɔ -ka nyɛmɛ tɪklɪ, ɔ -tũ gbũzɔnũ lɛnũda. -ɔ -ka -mɔwɪlũda -mɪ, ɔ -tũ -mɔwɪlũda.»

¹² -Zezu nɛɛ: «A pũ yukwli. Daylɪ na yia. ɪn -ka yida -mɪ, cɛlɪlɪ nya na yia yia. 'ɪn ɔ -ka -mɪ, -we ka 'yɪyɪklɔ ɔ -ka -ka, 'ɪn na nyɛa we ɔ, ɔ lɛnũgbũ 'gbũ. ¹³ -Amɪ -wa *Alɪfa -yɔ *Omega, -amɪ -wa we gwedɪda, 'ɪn ɪn mɪa we bhɪalɪda nya, we tɪanɔ -yɔ we 'wɔbhlolunũ.»

¹⁴ -Wa wɔlɔa wa -bana, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nũ nya. Nɪ, ma kaa we 'klɔ su -we wlaa 'yɪlɪyɔgagɛ, wa 'ka we 'bhue lɪ, wa ka we 'klɔ wa 'ka 'gbee klolo ŋwɛɛ plalɪ. ¹⁵ -Wa 'na 'kaa wee 'gbe nũkplɛ pla, ma nɪ: -wa nɔa nɪmɛgbɔ lɛ klaa, yɪlɪsɪnɪya

klaa, mɔtnɪ kwɛ -cɪan klaa, nyɪma -bhanya klaa, -wa bɔbɔa yoyo -lagɔ klaa, we -yɔ -wa 'yɪbhɛa yɔ 'ɪn wa tũbhɔa yɔ. Pipee wa tɔa.

¹⁶ «-Amɪ -Zezu tiea na 'anzɪ aɪn 'wũ we 'ka wee wɛlɪ nɪ gba -mɔ leglɪzɪnya -ylɛ. We 'dɛ weee mɪ gbũzɔnũ nya. Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ zɔaylɪ -nyɛmɛ ɪn -mɪa: zɪlɔkpa -zɛlɪya ɪn -mɪa.»

¹⁷ -Lagɔɔ Zuzu -yɔ 'ŋwɔnyu ɔ Bh-labhlɛyɪ -saa -bha ɔ 'ka ɔ 'ŋwɔnɔ -zɛ, wa nɛɛ: «Yɪ!» Nyɛmɛ ɔ -ka we 'nũ, -mɔɔ -kanyɔ gba: «Yɪ!» -ɔ 'nyumatɔ -ka 'bhada -mɪ, ɔ yɪ. Nyɛmɛ ɔ -ka 'nyu -we wlaa 'yɪlɪyɔgagɛ 'yɪbhɛa, sa bhe ɔ yia we.

'Wɔbhlolu -yɪbhɛalɪgbɔ

¹⁸ We 'dɛɛ 'gbɔ, -amɪ Zaan nɛɛ aɪn -ylɛ: -wa weee -wa 'nɔa -falɪpawɛlɪ -we mɪa 'sebhɛ nɪ 'wũ cɛlɪda, ɔ -ka we -lɪ -lɛ -gɔpɪlɪ, -Lagɔ yia sɪasɛ, -we mɪa da 'sebhɛ nɪ 'wũ cɛlɪda, ɔ sɪasɛ -gɔpɪlɪa. ¹⁹ Wee -falɪpawɛlɪ -we mɪa *-Lagɔsebhɛ nɪ 'wũ cɛlɪda, ɔ -ka we -gɔsa, su -bhue -we wlaa 'yɪlɪyɔgagɛ, -mɔɔ -kanyɔ 'na 'ka we lɪ, 'ɪn ɔ 'na 'ka -mɔwɪlɔ gbe nũkplɛ pla.

²⁰ -Zezu nɛɛ: «-We weee mɪa dɛ, gbũzɔnũ -wa.» 'ɪn ɔ nɛɛ: «Cɪn, yia na yia daylɪ.»

-Amɛnɪ! Yɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu!

²¹ Nɪ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu ŋwɛnɪ nyɪma weee 'nyu la.